

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာတော်ဗဟိုကော်မရှင်ဌာန

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်း တစ်ယောက်

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
ဗဟိုကော်မရှင်ဌာန
ရန်ကင်း

သာသနာ-၂၅၆၉   ကောဇာ-၁၃၆၇   ရန်ကင်း-၂၀၀၅

သာသနာထွန်းကားပြန့်ပွားရေးသို့

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားသခင်သည် အေးသည်၊ ပူသည်၊ ပင်ပန်းသည်၊
 နှမ်းနယ်သည်၊ မဟာမကျန်းဖြစ်သည်၊ မဟု(၄၅)မိ ပတ်ဝန်း
 မဟာလုံ့လ၊ ဝိနိယတော်မြတ်ဖြင့် သာသနာပြုတော်မူ၏။
 သာသနာပြုခြင်း ကုသိုလ်ထက် မြတ်သောအမှုကား မရှိပြီ။
 သာသနာပြုခြင်းဖြင့် လှူပြည်နတ်ရွာ အလုံးစုံသော ဇွမ်းသာကိုရ၏။
 အဆုံးရှုံးသောဘဝ၌ အမတရွှေပြည်နန်း၊
 နိဗ္ဗာန်ဇွမ်းသာကိုရသည်။ ရ၏။
 ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်အပေါင်းတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဦးရေ
 ပွားများတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ကြပူပန်လော့။

KMSI Empire

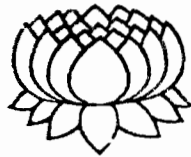
ယုလကစဇ်ယုးဥလယစလလလလ

၂၀၁၆ ခုနှစ်
 အထွေထွေပြုစုရေးဦးစီး
 ဦးစိုးစိုး

သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး ဦးစီးဌာန

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်

သာသနာ
၂၄၄၉

ကောဇာ
၁၃၆၇

ခရစ်
၂၀၀၅

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေး ဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဇော်ဝင်း
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၃၈၄၃/၀၂၄၀၅)က
ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်

နိဒါန်း

လူ့ဘဝကား အဖိုးတန် ရတနာတစ်ပါး ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်ဗုဒ္ဓက ခဲငါးခဲ (ဒုလ္လဘငါးပါး)တရားကို ဟောတော်မူရာ၌ “မနုဿတ္တဘာဝေါ ဒုလ္လဘော(လူ့ဘဝကို ရခဲ၏)”ဟု ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရခဲလှသော လူ့ဘဝ ရတနာကို ရရှိခိုက် တန်ဖိုးနှင့်ထိုက်တန်အောင် နေထိုင် အသုံးချတတ်ရန် အရေးကြီးလှ၏။ လူ့ဘဝရတနာကို တရားဓမ္မနှင့်အညီ မနေထိုင် မကျင့်သုံးတတ်ခြင်း၊ ပေါ့ပေါ့တန်တန် နေခြင်း စသောနည်းတို့ဖြင့် အချည်းအနှီး အချိန်ကုန်ဆုံးစေပါက ထိုသူကို အဘယ်သို့ ဆိုကြမည်နည်း။

စလေဆရာ ဦးပုည-က “ယုန်မင်းဝတ္ထု”တွင်-

ယခုခါမူ၊ လူလည်းဖြစ်လာ၊
သာသနာလည်းထွန်းခိုက်၊ အမြိုက်တရား၊
ဟောကြားမည်သူ၊ လူလည်းမရှား၊
သို့ပါလျက်သားနှင့်မူ . . . . .
ကရားမလိုက်၊ အမှားကို ကြိုက်ကြလျှင်၊
အမိုက်တကာဗိုလ်မင်း၊ အဖျင်းတကာဗိုလ်ချုပ်၊
အပါယ်လေးလီ၊ မြစ်နဒီတွင်၊ ပလုံစီမြုပ်လို့၊
လူယုတ်ကြီးတွေ ဖြစ်ချိမ့်မည်-

ဟု ဆိုခဲ့ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ “အပါယ်လေးလီ မြစ်နဒီတွင် ပလုံစီမြုပ်သည့် လူယုတ်ကြီးတွေ” မဖြစ်ကြစေဘဲ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် မိမိသူတပါး နှစ်ဦးသားနှင့် ဇောကကောင်းကျိုး ဖွားတိုးအောင် ပြုမူနိုင်ကြစေရန်လည်းကောင်း၊ တမလွန်ဘဝတွင် သုဂတိဘုံများမှာ ကျင့်လည်ခံစား နိဗ္ဗာန်အထိ သွားနိုင်အောင် နေထိုင်ကျင့်သုံးတတ်စေရန် လည်းကောင်း ဤသို့ စသော ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဤ“ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်” ကျမ်းစာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

|ဃ| သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန

မြတ်ဗုဒ္ဓက “သဒ္ဓမ္မဿဝနံ အတိဒုလ္လဘံ (သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားမှန်ကို နာကြား (ဖတ်ရှု)ခွင့် ရရှိရန် ပိုမိုရခဲ၏)ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူသည်နှင့်အညီ ဤ ကျမ်းစာအုပ်သည်လည်း ခဲငါးခဲ(ဒုလ္လဘငါးပါး) တရားတော် အဝင်အပါ ဓမ္မရတနာ တစ်ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကျမ်းကို လူ့ဘဝ၏ အရွယ်သုံးပါးနှင့် လိုက်ဖက်စွာ စီစဉ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

လူ့ဘဝ   ဤကျမ်းစာ

ပထမအရွယ်   =   အာဒိကလျာဏပိုင်း

ဒုတိယအရွယ်   =   မဇ္ဈကလျာဏပိုင်း

တတိယအရွယ်   =   ပရိယောသာနကလျာဏပိုင်း-

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်းစာအပိုင်းပါ ပါဠိစကားလုံးများ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ လူ့ဘဝကို အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးလုံးမှာ ကောင်းစေရမည်ဟု ဆို လိုပါသည်။ မှန်၏။ ဤကျမ်းစာအုပ်၌ ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း သူ့အပိုင်းနှင့် သူ့အရွယ် ဟန်ချက်ညီညီ နေထိုင်ကျင့်ကြံသွားပါက “ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်” ကေန့်မုချ ဖြစ်နိုင် ပေသည်။

သို့အတွက်လည်း ဤကျမ်းစာအုပ်၏ အာဒိကလျာဏပိုင်း”၌ လူ့ဘဝ ပထမ အရွယ်နှင့် သက်ဆိုင်သော “ကိုးကွယ်မှုအကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ် ခံယူရုံနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ်မှ မပျက်စီးစေဘဲ ယုံကြည်လက်ခံ ကျင့်ကြံလိုက်နာရမည့် အချက် များ၊ သရဏဂုံ၊ သီလဆောင်တည်ပုံများ၊ လူ့ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ၊ အန္တရာယ် ကင်းကွာ၊ ကျက်သရေမင်္ဂလာရှိစေရန် ရွတ်ဖတ်ရမည့် ပါဠိဂါထာများ”ကို ရေးသား စီစဉ်ထားပေသည်။

“မဇ္ဈကလျာဏပိုင်း”၌ လူ့ဘဝ လူ့လတ်ပိုင်း ဒုတိယအရွယ်နှင့် သက်ဆိုင်သော “ဘုရားအာရုံပြုခြင်း၊ ပုတီးစိပ်ခြင်း ကျင့်စဉ်အပါအဝင် ကံ၊ ဒုစရိုက်၊ သုစရိုက်၊ ဒါန သီလ ဘာဝနာ စသော ဘာသာရေးဗဟုသုတများ၊ ကျက်မှတ်ရမည့် ပါဠိ သုတ်တော်များနှင့် နည်းယူကျင့်ကြံရမည့် သုတ်တော်မြန်မာပြန်များ”ကို စီစဉ် ထားရှိပေသည်။

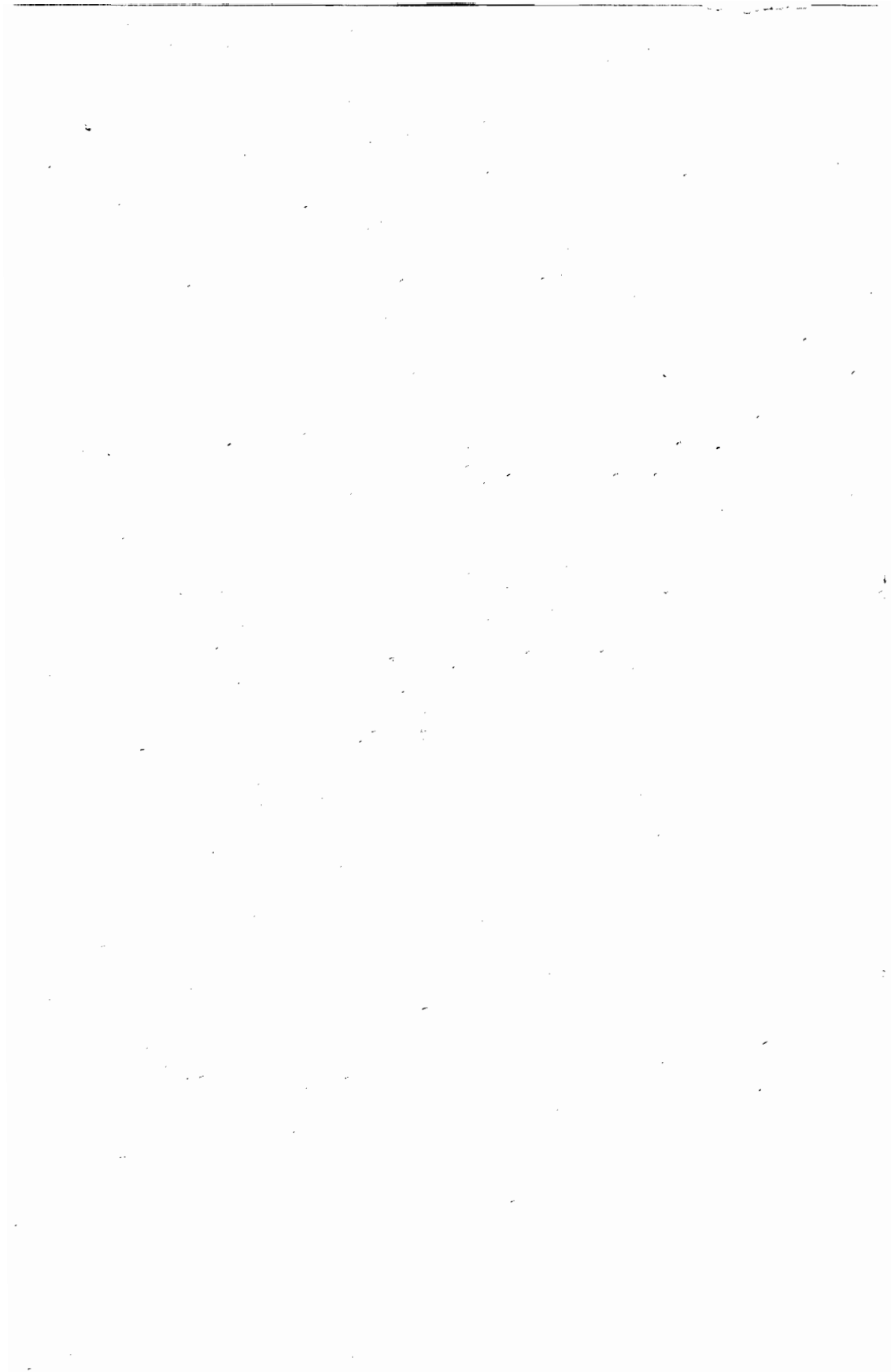
ယင်းနောက် “ပရိယောသာနကလျာဏပိုင်း”၌ လူ့ဘဝ တတိယအရွယ်နှင့် သက်ဆိုင်သော “ဓမ္မသဘောတရားများနှင့် သမထ၊ ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ်နည်းလမ်း များ”ကို တသိတဝေကြီး ဖော်ပြထားရှိပေသည်။

ဤကျမ်းစာ၌ လူ့ဘဝအရွယ်နှင့် ကျမ်းစာအပိုင်းကို လိုက်ဖက်စွာ စီစဉ်ထားသည် ဆိုသဖြင့် “သက်ဆိုင်ရာ အရွယ်မှာ သက်ဆိုင်ရာ အပိုင်းကိုသာ လေ့လာလိုက်နာကျင့်ကြံရမည်” ဟု မူသေသတ်မှတ်ထားခြင်းကား မဟုတ်၊ အသက်၊ အရွယ်၊ အချိန်၊ အားလပ်မှု၊ ဉာဏ်စွမ်း ဉာဏ်စ ပါရမီဓာတ်ခံ စသော အခြေအနေများနှင့် လိုက်ဖက်စေရန် ယေဘုယျ သတ်မှတ်ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ပိုမိုတိကျအောင် ဆိုရပါမူ မည်သည့် အရွယ်သို့ ရောက်ရှိနေသူပင်ဖြစ်စေ ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ အခြေခံများကို သိမှတ်လိုပါက “မဇ္ဈကလျာဏပိုင်း” ကို လေ့လာကြရပါမည်။ အကယ်၍ အဆင့်မြင့် ကျင့်စဉ်တရားများကို သိမှတ်ကျင့်ကြံလိုပါမူ “ပရိယောသာနကလျာဏပိုင်း” ကို လေ့လာဖတ်ရှုကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ခြုံ၍ဆိုရပါလျှင် မိမိတို့၏ အဖိုးတန်ဘဝ ရတနာကို ထိုက်ထိုက်တန်တန် အသုံးချလိုသူများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြေခံမှ စတင်လေ့လာလိုသူများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အဖြစ် ခံယူလိုသူများ၊ “ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်” ဖြစ်လိုသူများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမည်ခံယူထားပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အသိ မရှိကြသေးသူများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားသို့ သွားရောက်ကြမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ နိုင်ငံခြားသို့ ရောက်ရှိနေကြသော မြန်မာနိုင်ငံသားများ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝ လိုသူများ စသူတို့သည် ဤကျမ်းစာကို လေ့လာသင့်ကြပါသည်။

ဤသို့ လေ့လာပြီး ဤ“ကျမ်းစာ ဓမ္မရတနာ”တွင် ဖော်ပြထားသော နည်းများဖြင့် မိမိတို့၏ “၁၀၈ရတနာ”ကို အလှဆင်ကြမည် ဆိုပါလျှင် မိမိတို့သည် တူမမြင် နှိုင်းမရ အတိုင်းအဆ မပြုနိုင်မလောက်အောင် အဖိုးတန်မြင့်မြတ်သော “ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်း တစ်ယောက်” ဖြစ်လာပြီး ပစ္စုပ္ပန်၊ သံသရာ နှစ်ဖက်နှစ်လမ်းမှာ စိတ်ချရ ပါလိမ့်မည်။ ထိုဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတို့ များပြားလာသည်နှင့်အမျှ ထိုသူမို့တို့ နေထိုင်ရာ တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးပါ ပို၍ ပို၍ ငြိမ်းချမ်းသာယာလာနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

သာသနာတော် ထွန်းကား ပြန့်ပွားရေး
ဦးစီးဌာန

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏

ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းချုပ်

၁။ ဂေါတမ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပြန်၍ ရေတွက်သည် ရှိသော် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်၌ သုမေဓာရသေ့ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

၂။ သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ကိုယ်တော်တစ်ဦးတည်း နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရယူနိုင်သော်လည်း ဩဗလေးဖြာ သံသရာ၌ နစ်မွန်းမော့ပါးကုန်သော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သနားကြင်နာတော်မူလှသဖြင့် ယူတော်မမူခဲ့ပေ။

၃။ သုမေဓာရှင်ရသေ့ဘဝမှ ဝေဿန္တရာမင်း ဘဝတိုင်အောင် မရေမတွက်နိုင်သော ဘဝများစွာတို့၌-

- (၁) ရွှေ၊ ငွေ၊ ဆင်၊ မြင်း အစရှိသည်ကို လှူခြင်း ဒါနပါရမီ၊
- (၂) ခြေ၊ လက်၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသည်ကို လှူခြင်း ဒါနဥပပါရမီ၊
- (၃) ကိုယ့်အသက်ကို လှူခြင်း ဒါနပရမတ္ထပါရမီ

အစရှိသော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့လေသည်။

၄။ ထို့ပြင် အလွန် စွန့်နိုင်ခဲ့စွာသော-

- (၁) ပဒေသရာဇ်၊ ဧကရာဇ်၊ စကြာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာကို စွန့်ခြင်း ဓနပရိစ္စာဂ၊
- (၂) သားသမီးကို စွန့်ခြင်း ပုတ္တပရိစ္စာဂ၊
- (၃) မယားကို စွန့်ခြင်း ဘရိယပရိစ္စာဂ၊
- (၄) ခြေ၊ လက်၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသည့် အင်္ဂါကြီးငယ်ကို စွန့်ခြင်း အင်္ဂပရိစ္စာဂ၊
- (၅) ကိုယ့်အသက်ကို စွန့်ခြင်း ဇီဝိတပရိစ္စာဂ-

ဟု ဆိုအပ်သော စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါးကို ဖြည့်စွန့်တော်မူခဲ့လေသည်။

၅။ ဤသို့ ဘဝများစွာ သံသရာကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့် တော်မူခဲ့ပြီးနောက် ဘုရားအလောင်းတော်သည် တုသိတာ နတ်ပြည်၌ သေတကေတု မည်သော နတ်သား ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ နတ်သားဖြစ်စဉ် စကြဝဠာတိုက်တစ်သောင်းမှ နတ် ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့က “ဘုရားဖြစ်ချိန် တန်ပါပြီ၊ လှူပြည်သို့ ဆင်း၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူပါ”ဟု ဘုရားအလောင်းတော်ကို တောင်းပန်လေသည်။

၆။ သို့ဖြစ်၍ ဘုရားအလောင်းတော် သေတကေတုနတ်သားသည်-

- (၁) ကာလ=ဘုရားဖြစ်ရာ အချိန်ကာလ၊
- (၂) ဒီပ=ဘုရားဖြစ်ရာ ကျွန်းအရပ်၊
- (၃) ဒေသ=ဘုရားဖြစ်ရာ အရပ်ဒေသ၊
- (၄) ကုလ=ဘုရားဖြစ်ရာ အမျိုးအနွယ်၊
- (၅) မာတုအာယုပရိစ္ဆေဒ=ဘုရားအလောင်းတော်၏ မယ်တော်ဖြစ်မည့် သူ၏ သက်တမ်းအပိုင်းအခြား-

ဟူသော ကြည့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလေသည်။

၇။ ယင်းသို့ ကြည့်ရှုတော်မူပြီး နတ်အဖြစ်မှ စုတေကာ မဟာသက္ကရာဇ် ၆၇-ခု၊ ဝါဆိုလပြည့် ကြာသပတေးနေ့၌ ကဝိလဝတ်ပြည့်ရှင် ဘုရင်သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ တောင်ညာဒေဝီမိဖုရားကြီး မယ်တော်မာယာဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေ လေသည်။

၈။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈-ခု၊ ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ဝယ် ဒေဝဒဟပြည်နှင့် ကဝိလဝတ်ပြည်၏ အကြားရှိ လုတ္တီနိသာမော အင်ကြင်းတော၌ မယ်တော်မာယာဝမ်းမှ မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်တော်မူ လေသည်။

၉။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ၁၆-နှစ်အရွယ် ရောက်သောအခါ ယသောဓရာ မင်းသမီးနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်၍ မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစား လေသည်။

၁၀။ ၂၉-နှစ်အရွယ် ရောက်သောအခါ သူအို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်း ဟူသော နိမိတ်ကြီး လေးပါးကို မြင်တော်မူသဖြင့် တောထွက်၍ ရဟန်း ပြုလေသည်။

၁၁။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့သော ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ရဟန်းအဖြစ်နှင့် ၆-နှစ်ပတ်လုံး ကျင့်တော်မူခဲ့လေသည်။

၁၂။ ထို့နောက် ဘုရားအလောင်းတော်သည် သုဇာတာမည်သော သူဌေးသမီး လှူဒါန်းအပ်သော နို့သနာဆွမ်းကို အဇပါလညောင်ပင်ရင်း၌ အလှူခံ ဘုဉ်းပေးပြီး မဟာဗောဓိပင်သို့ ကြွသွားတော်မူလေသည်။

၁၃။ သုဒ္ဓိယစင် မြက်ထမ်းသမား (မြက်ရိတ်လုလင်)သည် မဟာဗောဓိပင်သို့ ကြွလာသော ဘုရားအလောင်းတော်အား မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို လှူဒါန်းလေသည်။

၁၄။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သုဒ္ဓိယစင် လှူဒါန်းအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ကြံဖြန့်လိုက်သောအခါ ထိုဧကဝယ် မြက်ရှစ်ဆုပ်သည် မဟာဗောဓိပင်ရင်း၌ အပရာဇိတပလ္လင် ဖြစ်လာလေသည်။ (ထိုမြက်တို့သည် မြက်ရိပ်အသွင်သဏ္ဍန်ဖြင့် မကည်ကြကုန်)။

၁၅။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူစဉ် နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ် (မာရ်နတ်ရန်)ကို အောင်မြင်တော်မူ၍ ညဉ့်ဦးယာမ၌ ရှေးက နေခဲ့(ဖြစ်ခဲ့)ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့တတ် သိဟတ်သော “ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်”ကို ရတော်မူလေသည်။ သန်းခေါင်ယာမ၌ နတ်တို့၏ မျက်စိနှင့်တူသော စုတေခါနီးသော သတ္တဝါ စသည်တို့ကို မြင်ကတ်သော “ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်”ကို ရတော်မူလေသည်။

မိုးသောက်ယာမ၌ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သော “အာသဝက္ခယဉာဏ်”ကို ရတော်မူ၍ အသက်(၃၅)နှစ်အရွယ် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခု ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ မိုးသောက်ယာမအချိန်ဝယ် လောကသုံးပါးတွင် အတူမရှိသော သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

၁၆။ သုံးလူ့သခင် သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် ၄၅-ဝါ ကာလပတ်လုံး ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့အား ဓမ္မစကြာ စသည့်တရားတို့ကို ဟောပြောတော်မူကာ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့လေသည်။

၁၇။ ၄၅-ဝါ ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို မနားမနေ ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သော သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် သက်တော် (၈၀)အရွယ် ရောက်သောအခါ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခု ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့ဝယ် ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ ဥယျာဉ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အပိုင်း (၁)

ဘာဒိကလျာအပိုင်း

အခန်း (၁)

လူနှင့် ကိုးကွယ်မှု

ကိုးကွယ်မှု၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	...	၁
မကိုးကွယ်ရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ	...	...	...	၂
ကိုးကွယ်မှားအပြစ်၊ ကိုးကွယ်မှန်အကျိုး	...	...	...	၃

အခန်း (၂)

ကိုးကွယ်ရာ ရတနာသုံးပါး

ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ၊ သံဃာ ရတနာ	...	...	...	၅
အနန္တော အနန္တ ၅-ပါး	..	...	...	၆

အခန်း (၃)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ် ခံယူခြင်း

စိတ်ထားမှန်ကန်ခြင်း	...	...	...	၉
သရဏဂုံသုံးပါး ပါဠိနှင့်အနက်	...	...	...	၉
သရဏဂုံသုံးပါး ခံယူဆောက်တည်ပုံ	...	...	...	၁၀
သရဏဂုံ တည်ခြင်းအကျိုး	...	...	...	၁၁

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၄)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ်မှ ပျက်စီးပုံ

သရဏဂုံ ပျက်စီးခြင်း	...	...	...	၁၆
အယူဝါဒပျက်စီးခြင်း	...	...	...	၁၈

အခန်း (၅)

ဗုဒ္ဓဘာသာအိမ်တိုင်း ရုပ်ပွားဆင်းတု ထားရှိ ကိုးကွယ်ခြင်း

မျက်နှာတော်၏ ငြိမ်းအေးမှု	...	...	...	၂၀
ရုပ်ပွားဆင်းတု ပူဇော်ပုံ ပူဇော်နည်း	...	...	...	၂၀
ရုပ်ပွားဆင်းတု ပူဇော်ရသည့်အကျိုး	...	...	...	၂၂

အခန်း (၆)

ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ယောက် ယုံကြည်လက်ခံရမည့် အချက်များ

ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ခြင်း	...	...	...	၂၄
အခြားယုံကြည်ရမည့် အချက်များ	...	...	...	၂၆
သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အမြင်မှန်) ဆယ်ချက်	...	...	...	၂၇

အခန်း (၇)

ရတနာသုံးပါး အကျိုးကျေးဇူး

ဘုရားကျေးဇူး	...	...	...	၂၉
တရားကျေးဇူး	...	...	...	၃၂
သံဃာကျေးဇူး	...	...	...	၃၄
အကျိုးပြု ပုံဝတ္ထုများ	...	...	...	၃၆

အခန်း (၈)

ဥပါသကာဂုဏ် ၁၀-ပါး

ဥပါသကာ	...	...	...	၄၁
ဥပါသကာတို့ ရှောင်ရန်အချက်များ	...	...	...	၄၁
ဥပါသကာအရည်အချင်း	...	...	...	၄၂
ဥပါသကာပျက်စီးခြင်း	...	...	...	၄၂
ဥပါသကာ၏ ဂုဏ်ရည် ၁၀-ပါး	...	...	...	၄၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အစဉ် (၉)

ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ယောက် ရှောင်ရမည့် အချက်များ

ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး	...	...	...	၄၅
မရောင်းကောင်းသော ကုန်စည်မျိုး (၅)မျိုး	...	...	...	၄၉

အစဉ် (၁၀)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး၏ တစ်နေ့တာလုပ်ငန်း

မေတ္တာဖြင့် ခိုးထခြင်း	...	...	...	၅၂
ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးခြင်း	...	...	...	၅၂
ဩကာသကန်တော့ခွိုး	...	...	...	၅၃
သရဏဂုံနှင့် ငါးပါးသီလတောင်းပုံ	...	...	...	၅၃
ရှစ်ပါးသီလတောင်းပုံ	...	...	...	၅၅
ကိုးပါးသီလတောင်းပုံ	...	...	...	၅၆
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလတောင်းပုံ	...	...	...	၅၇
ဆွမ်း၊ ဝေဇနာ၊ ပန်း၊ ဆီမီးကပ်လှူခြင်း	...	...	...	၅၇
လက်နက်ကိုးပါးအောင် ဘုရားရှိခိုး	...	...	...	၅၉
မေတ္တာပို့ခြင်း	...	...	...	၆၁
ဆုတောင်းအမျှဝေ	...	...	...	၆၄
အကျိုးကျေးဇူးများ				
- သီလဆောက်တည်ခြင်းအကျိုး	...	...	...	၆၅
- ဘုရားရှိခိုးခြင်းအကျိုး	...	...	...	၆၅
- မေတ္တာပို့သခြင်းအကျိုး	...	...	...	၆၆
- ဆွမ်းကပ်လှူရခြင်းအကျိုး	...	...	...	၆၆
- ဝေဇနာကပ်လှူရခြင်းအကျိုး	...	...	...	၆၈
- ပန်းလှူရသောအကျိုး	...	...	...	၆၈
- ဆီမီးလှူရသောအကျိုး	...	...	...	၆၈
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး၏ တစ်နေ့တာကာလ	...	...	...	၆၈

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၁၁)

ကျက်မှတ်ရန် ပါဠိအနက်များ

ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး ပါဠိနှင့် အနက်	...	...	၇၀
တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး ပါဠိနှင့် အနက်	...	...	၇၂
သံဃာဂုဏ်တော်ကိုးပါး ပါဠိနှင့် အနက်	...	...	၇၄
ငါးပါးသီလ ပါဠိနှင့် အနက်	...	...	၇၅
ရှစ်ပါးသီလ ပါဠိနှင့် အနက်	...	...	၇၆
ကိုးပါးသီလ ပါဠိနှင့် အနက်	...	...	၇၇
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ပါဠိနှင့်အနက်	...	...	၇၈

အခန်း (၁၂)

ဂိဟိဝိနယဓဇေါ် လှူ ဝိနည်းကျင့်ဝတ်များ

သိင်္ဂါလသုတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	...	...	၇၉
သိင်္ဂါလသုတ်မြန်မာပြန်			
- အရပ်ခြောက်ပါး	...	...	၈၁
- ညစ်ညူးသော ကံလေးပါး	...	...	၈၁
- အကြောင်းလေးပါး	...	...	၈၂
- စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်း ခြောက်ပါး	...	...	၈၃
- အခါမဲ့(ညအခါ၌) သွားလာခြင်းအပြစ်ခြောက်ပါး	...	...	၈၄
- ပွဲလမ်းသဘင်ကြည့်ရှုခြင်းအပြစ်ခြောက်ပါး	...	...	၈၅
- လောင်းကစားခြင်းအပြစ်ခြောက်ပါး	...	...	၈၆
- ခင်ပွန်း(ပုတ်)အပြစ်ခြောက်ပါး	...	...	၈၆
- ပျင်းပိုခြင်းအပြစ်ခြောက်ပါး	...	...	၈၇
- မိတ်ဆွေတူ လေးယောက်	...	...	၈၉
- စိတ်နှလုံးကောင်းရှိသော မိတ်ဆွေလေးယောက်	...	...	၉၂
- အရပ်ခြောက်ပါးကို လုံခြုံစေခြင်း	...	...	၉၅
- သားသမီးနှင့် မိဘဆက်ဆံရေး	...	...	၉၆
- တပည့်နှင့် ဆရာဆက်ဆံရေး	...	...	၉၈
- လင်နှင့်မယား ဆက်ဆံရေး	...	...	၉၉
- မိတ်ဆွေချင်း ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး	...	...	၁၀၀
- အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမားဆက်ဆံရေး	...	...	၁၀၁
- ဒကာနှင့် ဆရာဆက်ဆံရေး	...	...	၁၀၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၁၃)

အန္တရာယ်ကင်းရန် ချွတ်ပတ်ရမည့် ပါဠိဂါထာများ

ဘုရား, တရား, သံဃာ့ဂုဏ်တော်များ	...	...	၁၀၆
အဋ္ဌာနမေတ္တံ ဗုဒ္ဓမန္တန်တော်	...	...	၁၀၇
နာညတြဂါထာတော်(အသက်ရှည်ဆေးဂါထာ)	...	...	၁၀၈
နမော တေ ဂါထာတော်	...	...	၁၀၉
ပဋ္ဌာန်းပစ္စယုဒ္ဒေသ(၂၄-ပစ္စည်း)ပါဠိတော်	...	...	၁၁၀
ပဋ္ဌာန်းပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်	...	...	၁၁၀
သမ္ပုဒ္ဓေဂါထာဘုရားရှိခိုး	...	...	၁၂၅
ပရိမိတ္တဇာလသုတ်	...	...	၁၂၆
ဓာရဏပရိတ်ပါဠိတော်	...	...	၁၂၉

အခန်း (၁၄)

ကျက်သရေမင်္ဂလာရှိရန် ချွတ်ရမည့် ဂါထာများ

သဗ္ဗမင်္ဂလာဂါထာတော်	...	...	၁၃၇
ရွှင်သီဝလိဂါထာတော်	...	...	၁၃၈
စိန္တာမင်္ဂါဂါထာတော်	...	...	၁၄၃
မဟာကပ္ပိနသစ္စာ သုံးဂါထာ	...	...	၁၄၅

အခန်း (၁၅)

ရဟန်းသံဃာများနှင့် ပြောတတ် ဆိုတတ် ဆက်ဆံတတ်ရန်

စကားပြောနည်း	...	...	၁၄၆
ရှိခိုးဦးချုနည်း	...	...	၁၅၀
စားသောက်ဖွယ်ကပ်လျှနည်း	...	...	၁၅၁
စားသုံးဖွယ်အသီးအနှံများ အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပေးနည်း...	...	...	၁၅၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အပိုင်း (၂)

ဓမ္မဗျူဟာလျာဏဗိုင်း

အခန်း (၁)

ဘုရားအာရုံပြုနည်း

ဘုရားဂုဏ်တော်တစ်ပါးစီဖြင့် အာရုံပြုနည်း	...	...
အားတော်ဆယ်ပါး၊ ဉာဏ်တော်ဆယ်ပါးဖြင့် အာရုံပြုနည်း	...	...
ဉာဏ်တော်များကို အသုံးပြုတော်မူပုံ	...	...

အခန်း (၂)

ပုတီးစိပ်နည်း

ပုတီး	...	...
ပုတီးစိပ်ခြင်း	...	...
ပုတီးစိပ်နည်းများ	...	...
ပုတီးစိပ်ပုံ ၂-မျိုး	...	...
ပုတီးမစိပ်မီ ကျင့်ဝတ်(၁၁)ပါး	...	...
ပုတီးစိပ်စဉ် ကျင့်ဝတ်ငါးပါး	...	...
ပုတီးစိပ်ပြီး ကျင့်ဝတ်နှစ်ပါး	...	...
ပုတီးစိပ်ခြင်း၏ အကျိုး	...	...

အခန်း (၃)

ကံအကြောင်း

ကံကို ယုံသလား	...	...
ကံနှင့် လက်တွေ့ဘဝ	...	...
အလုပ်ကံတွေ ဆန်းကြယ်ခြင်းမှာ	...	...
ကံဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း	...	...
ကံ၏အခြေအမြစ်	...	...
ကံ၏အကျိုးတရား (ကမ္မဖလ)	...	...
ကံအမျိုးမျိုး (ကမ္မဘေဒ)	...	...
ကံချင်း မတူရုံ၊ လူချင်း မတူ	...	...

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၄)

ဒုစရိုက်နှင့် သုစရိုက်

ဒုစရိုက်(၁၀)ပါး အပြား(၄၀)	...	...	၁၉၇
သုစရိုက်(၁၀)ပါး အပြား(၄၀)	...	...	၁၉၉
ဒုစရိုက်နှင့် သုစရိုက်အကျိုးပြု ပုံဝတ္ထုများ	...	...	၂၀၀
ဝင်အမြဲ ငရဲအပ	...	...	၂၁၅

အခန်း (၅)

ဒါန, သီလ, ဘာဝနာ

ဒါနအမျိုးမျိုး	...	...	၂၂၂
ဒါနဟူသည်	...	...	၂၂၂
သီလအမျိုးမျိုး	...	...	၂၃၀
ဒါနဝတ္ထုများ	...	...	၂၃၆
သီလဝတ္ထုများ	...	...	၂၃၉
ဘာဝနာ၏ သဘောအဓိပ္ပာယ်	...	...	၂၄၁
သမထဘာဝနာ	...	...	၂၄၁
ဝိပဿနာဘာဝနာ	...	...	၂၄၂
ကမ္မဋ္ဌာန်း	...	...	၂၄၂

အခန်း (၆)

သံသရာနှင့် သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ

သံသရာဟူသည် အဘယ်နည်း	...	...	၂၄၃
သုံးဆယ့်တစ်ဘုံသရုပ်	...	...	၂၄၆
ကမ္ဘာမြေ တည်နေပုံ	...	...	၂၄၇
သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ တည်နေပုံ	...	...	၂၄၇
နတ်ပြည်, ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ မြေအမျိုးအစား	...	...	၂၄၉
နတ်အစားစား	...	...	၂၄၉
ဗြဟ္မာအစားစား	...	...	၂၅၀
နတ်သက်တမ်း	...	...	၂၅၀
ဗြဟ္မာသက်တမ်း	...	...	၂၅၁
အမှန်အရှိနှင့် ဉာဏ်အသိ	...	...	၂၅၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၇)

ရွတ်ဖတ်ရန် သုတ်တော်များ

ရတနာရွှေချိုင့် မြန်မာပြန်	...	...	၂၅၄
ရတနာရွှေချိုင့် ပါဠိ	...	...	၂၅၆
ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်			
- ပရိတ်နိဒါန်း မြန်မာပြန်	...	...	၂၅၇
- ပရိတ်နိဒါန်း ပါဠိတော်	...	...	၂၅၉
၁-မင်္ဂလာသုတ်			
မင်္ဂလာသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၆၀
မင်္ဂလာသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၆၀
မင်္ဂလာသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၆၃
၂-ရတနသုတ်			
ရတနသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၆၅
ရတနသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၆၅
ရတနသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၇၀
၃-မေတ္တသုတ်			
မေတ္တသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၇၄
မေတ္တသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၇၄
မေတ္တသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၇၆
၄-ခန္ဓသုတ်			
ခန္ဓသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၇၇
ခန္ဓသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၇၇
ခန္ဓသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၇၈
၅-မောရသုတ်			
မောရသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၇၉
မောရသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၇၉
မောရသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၈၁
၆-ဝဋ္ဋသုတ်			
ဝဋ္ဋသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၈၁
ဝဋ္ဋသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၈၂
ဝဋ္ဋသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၈၂

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
၇-ဇေဂ္ဂသုတ်			
ဇေဂ္ဂသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၈၃
ဇေဂ္ဂသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၈၃
ဇေဂ္ဂသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၈၉
၈-အာဇာနည်သုတ်			
အာဇာနည်သုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၉၂
အာဇာနည်သုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၉၃
အာဇာနည်သုတ် ပါဠိတော်	...	...	၂၉၇
၉-အင်္ဂုလိမာလသုတ်			
အင်္ဂုလိမာလသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၂၉၉
အင်္ဂုလိမာလသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၂၉၉
အင်္ဂုလိမာလသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၃၀၀
၁၀-ဗောဇ္ဈင်သုတ်			
ဗောဇ္ဈင်သုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၃၀၀
ဗောဇ္ဈင်သုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၃၀၀
ဗောဇ္ဈင်သုတ် ပါဠိတော်	...	...	၃၀၂
၁၁-ပုဗ္ဗကျသုတ်			
ပုဗ္ဗကျသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	...	...	၃၀၃
ပုဗ္ဗကျသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၃၀၃
ပုဗ္ဗကျသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၃၀၅
အဘိကျသုတ်ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်			
- အဘိကျသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၃၀၇
- အဘိကျသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၃၀၈
မဟာသမယသုတ်ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်			
- မဟာသမယသုတ် မြန်မာပြန်	...	...	၃၀၉
- မဟာသမယသုတ် ပါဠိတော်	...	...	၃၁၉

[န] သာသနာတော်ထွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၈)

ပါဠိတော်မြန်မာပြန် ကောက်နုတ်ချက်များ

သက္ကပဉ္စသုတ် မြန်မာပြန်

- ဂေါပကနတ်သားဝတ္ထု	...	...	...	၃၂၇
- သိကြားမင်းပြဿနာမေးခြင်း	...	...	...	၃၃၁
- ဝေဒနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း	...	...	...	၃၃၃
- ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ	...	...	...	၃၃၅
- ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ	...	...	...	၃၃၆
- ဝမ်းမြောက်မှုကို ခုဖွဲ့ခြင်း	...	...	...	၃၃၈

နိဗ္ဗိတက္ခသုတ် မြန်မာပြန်

- ဇင်္ဂမရွှေအိုး	...	...	...	၃၃၉
- အနုဂါမိကရွှေအိုး	...	...	...	၃၄၀
- ရွှေအိုးမြှုပ်ရန်ဌာန	...	...	...	၃၄၀
- ဣစ္ဆာသယရွှေအိုး	...	...	...	၃၄၀

ပရာဘဝသုတ် မြန်မာပြန်

- ပရာဘဝသုတ်နိဒါန်း	...	...	...	၃၄၁
- ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းများ	...	...	...	၃၄၂

ကလဟဝိဝါဒသုတ် မြန်မာပြန်

- ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းရင်းများ	...	...	...	၃၄၅
--	-----	-----	-----	-----

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အပိုင်း (၃)

ပရိယောသာနကလျာဏပိုင်း

အခန်း (၁)

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသပါဠိ	...	...	...	၃၄၉
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ အနက်	...	...	...	၃၄၉
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ မြန်မာပြန်	...	...	...	၃၅၀
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ အဓိပ္ပာယ်	...	...	...	၃၅၀
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းပုံ	...	...	...	၃၆၄
သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းရခြင်းအကျိုး	...	...	...	၃၇၀

အခန်း (၂)

သာသနာ၏ အနှစ်သုံးပါး

(က) သီလ	...	...	...	၃၇၁
(ခ) သမာဓိ	...	...	...	၃၇၃
(ဂ) ပညာ	...	...	...	၃၇၅
(င) သာသနာ၏ အနှစ်	...	...	...	၃၇၈

အခန်း (၃)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်း

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	...	...	...	၃၈၀
အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဥဒ္ဓေသပါဠိတော်	...	...	...	၃၈၀
အနက် (နိဿယ)	...	...	...	၃၈၁
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါတစ်ပါးစီ၏ အဓိပ္ပာယ်	...	...	...	၃၈၂
ကာလသုံးပါး	...	...	...	၃၈၇
ဝဋ်သုံးပါး	...	...	...	၃၈၇
ခြင်းရာနှစ်ဆယ်	...	...	...	၃၈၇
အစပ်သုံးပါး	...	...	...	၃၈၈

[၆] သာသနာတော်ထွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

စာကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
အလှူလေးပါး	...	...	၃၈၈
မူလနှစ်ပါး	...	...	၃၈၈
ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော်	...	...	၃၉၀
ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အနက်	...	...	၃၉၁
ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဓိပ္ပာယ်	...	...	၃၉၂

အခန်း (၄)

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါး

ဗောဓိပက္ခိယ	...	...	၃၉၆
(က) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး	...	...	၃၉၆
(ခ) သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး	...	...	၃၉၈
(ဂ) ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး	...	...	၃၉၉
(ဃ) ဣန္ဒြေ ၅-ပါး	...	...	၄၀၀
(င) ဗိုလ် ၅-ပါး	...	...	၄၀၁
(စ) ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး	...	...	၄၀၁
(ဆ) မဂ္ဂင် ၈-ပါး	...	...	၄၀၃

အခန်း (၅)

သစ္စာ (၄)ပါး တရား

ဒုက္ခသစ္စာ	...	...	၄၀၅
မုဒယသစ္စာ	...	...	၄၀၆
နိဂ္ဂဟေသစ္စာ	...	...	၄၀၇
မဂ္ဂသစ္စာ	...	...	၄၀၉

အခန်း (၆)

သမထနှင့် ဝိပဿနာ

သမထဟူသည် အဘယ်နည်း	...	...	၄၁၃
ဝိပဿနာဟူသည် အဘယ်နည်း	...	...	၄၁၄
မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တို့ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ချီးမွမ်းတော်မူခြင်း	...	...	၄၁၅
သမထအပျိုးပျိုး (ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀)...	...	...	၄၂၀
သမထနှင့် ဝိပဿနာ ၂-ပါးသာလျှင် အားကိုးဖွယ်	...	...	၄၂၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၇)

ကမ္မဋ္ဌာန်းအားမထုတ်ခင် လိုအပ်ချက်များ

ပလိဗောဓ	...	...	...	၄၂၅
ပလိဗောဓကြီး ၁၀-ပါး	...	...	...	၄၂၅
ပလိဗောဓငယ် ၅-ပါး	...	...	...	၄၃၅
စရိုက်	...	...	...	၄၃၆
မိမိစရိုက်ကို ဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်ခြင်း	...	...	...	၄၃၆
စရိုက်အလိုက် နှလုံးသွေးဖြစ်တတ်ပုံ	...	...	...	၄၃၈
စရိုက် ၆-ပါးနှင့် သင့်လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း	...	...	...	၄၃၈

အခန်း (၈)

သမထကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်နည်း

ပထဝီကသိုက်ပြုစီ ဈာန်ရအောင် ပြုလုပ်နည်းအညွှန်း

(က) ပရိကံပိုင်း				
(၁) အခြေခံပြင်ဆင်ချက်	...	...	...	၄၄၀
(၂) နေရာယူခြင်း	...	...	...	၄၄၂
(၃) လှုပ်ငန်းပြင်ဆင်ခြင်း	...	...	...	၄၄၃
(၄) အထိုင်ကျင့်ခြင်း	...	...	...	၄၄၄
(ခ) ဆက်လက်အားထုတ်ခြင်း				
(၁) စိတ်နှိုးခြင်း	...	...	...	၄၄၅
(၂) နိမိတ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း	...	...	...	၄၄၆
(၃) ဈာန်ရခြင်း	...	...	...	၄၄၉
သမာပတ်ကိုးပါး (ရုပ်ပါး)	...	...	...	၄၅၆
အဘိညာဉ်အဆင့်သို့	...	...	...	၄၅၇

[အ] သာသနာ့ဝန်ထမ်းကမ်းပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၉)

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တော်မြန်မာပြန်

အကျဉ်းချုပ်	...	...	...	၄၆၂
(က) ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်				
(၁) ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ရှုဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၆၃
(၂) ဣရိယာပုထ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၆၄
(၃) သတိသမ္ဗုဒ္ဓိဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၆၅
(၄) စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၆၅
(၅) ဓာတ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၆၆
(၆) သူသေကောင် ကိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၆၇
(ခ) ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်				
ဝေဒနာကို ဆင်ခြင်ခြင်း ကိုးပါး	...	...	...	၄၆၉
(ဂ) စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်				
စိတ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး	...	...	...	၄၇၀
(ဃ) ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်				
(၁) နီဝရဏတရားငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၇၁
(၂) ခန္ဓာငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၇၃
(၃) အာယတနတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၇၄
(၄) ဗောဇ္ဈင်္ဂနုပဿနာကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၇၆
(၅) သစ္စာလေးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	...	...	...	၄၇၆
- ဒုက္ခအရိယသစ္စာ	...	...	...	၄၇၈
- ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာ	...	...	...	၄၇၉
- ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ	...	...	...	၄၈၂
- ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါအရိယသစ္စာ	...	...	...	၄၈၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၁၀)

အကျဉ်းဆုံးမှတ်ရန် ဝိပဿနာဂါထာတော်များ

အနိစ္စလက္ခဏာ	...	...	...	၄၉၂
ဒုက္ခလက္ခဏာ	...	...	...	၄၉၂
အနတ္တလက္ခဏာ	...	...	...	၄၉၃
ဖြစ်, ချုပ်တရား	...	...	...	၄၉၃

အခန်း (၁၁)

တရားအားထုတ်ရန် နည်းလမ်းများ

အားထုတ်ရန်တရားများ	...	...	...	၄၉၄
တရားအားထုတ်မည့်သျှင်္ဂါ သို့မဟုတ် အင်္ဂါ ၅-ပါး	...	...	...	၄၉၄
အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါး	...	...	...	၄၉၄
ကမ္မဋ္ဌာနပစ္စာရတရား ၁၅-ပါး	...	...	...	၄၉၅
ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို အန္တရာယ်ပြုသော ကံကြီး ၅-ပါး	...	...	...	၄၉၅
ကလျာဏမိတ်ဆွေနှင့် ဂုဏ်ရည် ၇-ပါး	...	...	...	၄၉၆
တရားအားမထုတ်မီ ကြိုတင်ပြုဖွယ်ကိစ္စများ	...	...	...	၄၉၇
တရားအားထုတ်ရန် တော(၃)တော	...	...	...	၄၉၇
သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေရာကျောင်း	...	...	...	၄၉၈
မသင့်တင့်မလျောက်ပတ်သော နေရာကျောင်း	...	...	...	၄၉၈
ဝတ်ဆင်သင့်သော အဝတ်အစားများ	...	...	...	၄၉၉
သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံ	...	...	...	၄၉၉
ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း	...	...	...	၅၀၂
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း	...	...	...	၅၀၄

အခန်း (၁၂)

ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် တရားအားထုတ်ပုံ

အာနာပါနအကျိုးဆက်	...	...	...	၅၀၉
သတိပဋ္ဌာန်တရား(၄)ပါးဖြစ်ပေါ်ပုံ	...	...	...	၅၀၉
ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ	...	...	...	၅၁၀
သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် ရှုမှတ်ပုံ	...	...	...	၅၁၁
ဝိပဿနာဟူသည်	...	...	...	၅၁၃
လက်တွေ့ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် တရားအားထုတ်ပုံ	...	...	...	၅၁၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အခန်း (၁၃)

ဘုရားရှင်အဆူဆူအားထုတ်သော အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း

အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း	...	၅၂၁
မြတ်စွာဘုရား အလေးထား ဟောကြားတော်မူသောအာနာပါန		၅၂၃
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများရခြင်းအကျိုး	... ..	၅၂၆
အာနာပါန သမာဓိကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာကူးနိုင်ခြင်း	...	၅၂၉
ဝိပဿနာပွားများပုံ	... ..	၅၃၀
ပဋိသင်္ခါဉာဏ်နှင့် တော(၄၀)	... ..	၅၃၅
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်း	... ..	၅၃၈

အခန်း (၁၄)

ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀)ပါး

ဝိပဿနာဉာဏ်	... ..	၅၄၁
ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀)ပါး	... ..	၅၄၁
ဝိပဿနာဉာဏ်ကိစ္စ	... ..	၅၄၃
ဝိပဿနာဉာဏ်ဘေးရန်	... ..	၅၄၄
ဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုး	... ..	၅၄၆

အခန်း (၁၅)

ယခုခေတ် ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်း အမျိုးမျိုး

လယ်တီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၄၇
မင်းကွန်းဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၅၁
မိုးညှင်းဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၅၃
စွန်းလွန်းဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၅၆
ဟံသာဝတီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၅၉
မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၆၁
တောင်ပုလူဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၆၇
မိုးကုတ်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၆၈
နိဗ္ဗိန္ဒတောရဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	... ..	၅၇၁

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ကသစ်ပိုင်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ...	၅၇၅
ဝေဘူဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ...	၅၇၈
အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ...	၅၇၉
ညောင်လွန်တောဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ...	၅၈၁
ရွှေဥဒေါင်းတောင်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ...	၅၈၃

အခန်း (၁၆)

ကြည်ညိုဖွယ်ရာ အရိယာများ

(က) လူဝတ်ကြောင် ယောက်ျားအရိယာများ ...	၅၈၅
(ခ) လူဝတ်ကြောင် မိန်းမအရိယာများ ...	၆၀၁
(ဂ) ရဟန်းယောက်ျားအရိယာများ ...	၆၀၈
(ဃ) အမျိုးသမီးထေရီများ ...	၆၃၅

နောက်ဆက်တွဲ

ဝေါဟာရ ရှင်းလင်းချက် ...	၆၆၀
မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ် ...	၆၇၇

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်

အပိုင်း (၁)

အာဒိကလျာဏပိုင်း

အခန်း (၁)

လူနှင့် ကိုးကွယ်မှု

(က) ကိုးကွယ်မှု အဓိပ္ပာယ်

လူ့သမိုင်းဆရာတို့၏ အဆိုအရ လူသည် ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ဘဝမှ တဖြည်းဖြည်းချင်း ယဉ်ကျေးလာပြီး အစုအသင်းနှင့် နေတတ်လာသူများ ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လူသည် ကြောက်တတ်မှုနှင့် ရလို့မျှ သဘောတရား များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော သဏ္ဍာန်တစ်ခုသာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

လူ့လောကကြီးတွင်လည်း ကြောက်စရာ အမြောက်အမြား ရှိသည့်နည်းတူ ရယူချင်စရာများနှင့်လည်း ပြည့်နှက်လျက် ရှိနေပါသည်။ ဒီရေတက်ခြင်း၊ မီးကြီးလောင်ခြင်း၊ လေမုန်တိုင်းကျခြင်း စသော သြကာသလောက၏ ဘေးအန္တရာယ်များ၊ မြွေဘေး၊ သစ် ကျား၊ ဆင်ရိုင်းဘေး၊ မချစ်မနှစ်သက်သူဘေး စသော သတ္တလောက၏ ရန်ပြုမှုများနှင့် နာဖျားမကျန်းမမာ၊ အိုနာသေရ ဘေးဒုက္ခများ၏ နှိပ်စက်ကလူပြုမှုကို လူသားသည် အလူးအလဲ ခံနေရသည်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့သော ဘဝဒုက္ခအန္တရာယ်များ၏ လှုံ့ဆော်ဖန်တီးမှုကြောင့် လူသားသည် ကြောက်တတ်လာ၏။ ထိုဘေးဆိုး၊ ဒုက္ခဆိုးတို့မှ ကင်းငြိမ်းမှုကို လိုလားလာကြသည်။ ကိုးကွယ်ရာကို ရွာဖွေလာကြသည်။

ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍--

ဗဟုံ ဝေ သရဏံ ယန္တိ၊ ပဗ္ဗတာနိ ဝနာနိ စ။

အာရာမရက္ခစေတျာနိ၊ မနုဿာ ဘယတဇ္ဇိတာ။^၁

၁။ Fear

၂။ Reward

၃။ ဓမ္မပဒ။ ဂါထာ-၁၈၈။

“ဘေးရန် အန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေကြကုန်သော လူတို့ သည် တောင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တောတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အာရာမ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ အဓိကရသစ်ပင် စသော ကိုးကွယ်ရာတို့ကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ကြကုန်၏”ဟု-

မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားခဲ့၏။

ပင်လယ် သမုဒ္ဒရာတို့၌ အသက်မွေးမှု ပြုကြသူတို့သည် သမုဒ္ဒရာစောင့် နတ်များကို ကိုးစားကြသည့်နည်းတူ တောရပ်ဒေသ၌ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသူ တို့ကလည်း တောတောင်ဥယျာဉ် စသည်တို့ကို ပူဇော်ကြသည်။ ထို့ပြင် ကောက်ပင် စိုက်ပျိုး အောင်မြင်လိုမှုအတွက် မိုးနတ် စသည်တို့ကို ပ-သကြ၏။ သားဆုပန်ရန် တောစိုး သစ်ပင်ကြီးများ၌ ရှိမည်ထင်သော နတ်တို့ကို တင်မြှောက်ကြသည်။

ဤသည်တို့မှာ ထိုစဉ်က ကမ္ဘာလူသား အားလုံးလိုလိုနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိုးကွယ်မှုများ ဖြစ်သည်။ ကိုးကွယ်မှုအစ၊ ကိုးကွယ်မှု၏ အဓိပ္ပာယ်ဟု ဖော်ပြအပ် ပါသည်။

(ခ) မကိုးကွယ်ရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာပြီးနောက် မကိုးကွယ်ရာနှင့် ကိုးကွယ် ရာကို ခွဲခြား၍ ဟောကြားညွှန်ပြခဲ့ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြားမိန့်မှာခဲ့သည်မှာ-

နေတံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ နေတံ သရဏ မုတ္တမံ။
နေတံ သရဏ မာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ”။

“ဤတောတောင် အာရာမ် အဓိကရသစ်ပင် စသော ကိုးကွယ်ရာ ဟူသမျှကို ကိုးကွယ်ခြင်းသည် အေးကင်းသော ကိုးကွယ်ခြင်း မဟုတ်၊ မြတ်သော ကိုးကွယ်ခြင်း မဟုတ်၊ ဤကိုးကွယ်ရာဟူသမျှကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခခပ်သိမ်းမှ မလွတ်မြောက်နိုင်”- ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ရှင်းလင်းထင်ရှားစွာ ဟောကြားခဲ့သည့် တရားတော်အရ မကိုးကွယ် ရာကို အတိအကျ သိရှိကြရပါသည်။

ထို့ကြောင့် လူတို့သည် ကိုးကွယ်မှုမှားလျှင် ဒုက္ခခပ်သိမ်း မကင်းငြိမ်းနိုင်ဘဲ သံသရာဝဲဩဇာအတွင်း တဝဲလည်လည် ကျင်လည် ကျက်စား နေရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ကိုးကွယ်မှု မှန်လျှင် အကျိုးကျေးဇူး များစွာ ရရှိနိုင်ကြောင်းကိုလည်း ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာသည်--

တေံ ခေါ သရဏံ ခေမံ၊ တေံ သရဏ မုတ္တမံ။
တေံ သရဏ မာဂမ္မ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိံ။

ဤရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသည် ဘေးမရှိသော ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း မည်၏။ မြတ်သော ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း မည်၏။ ဤရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခခပ်သိမ်းမှ လွတ်မြောက်၏-

ဟူ၍ ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ပါသည်။

ထို့ကြောင့် လူတို့သည် ကိုးကွယ်မှုမှန်လျှင် ဒုက္ခခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းပြီး လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာများကို ရရှိနိုင်ရုံမျှမက မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့တိုင် မျက်မှောက် ပြုနိုင်ပါကြောင်း ရေးသားဖော်ပြအပ်ပါသည်။

အခန်း (၂)

ကိုးကွယ်ရာ ရတနာသုံးပါး

(က) ဗုဒ္ဓရတနာ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓရတနာ၊ ဓမ္မရတနာနှင့် သံဃာရတနာတည်းဟူသော ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မနှင့် သံဃာတည်းဟူသော ရတနာသုံးပါးကို သရဏဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓကို ကိုးကွယ်ပူဇော်ခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားသည် သတ္တဝါတို့ကို ကြီးပွားချမ်းသာကြောင်း နည်းလမ်း၌ ဖြစ်စေခြင်း၊ မကြီးပွား မချမ်းသာကြောင်း မကောင်းသော နည်းလမ်းမှ ဆုတ်နှစ်စေခြင်းနှင့် အပြစ်ဒေါသ အလုံးစုံ ကင်းစင်၍ ဂုဏ်ကျေးဇူးအလုံးစုံနှင့် ပြည့်စုံစေခြင်းတို့ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

(ခ) ဓမ္မရတနာ

ဓမ္မရတနာတည်းဟူသော ဘုရား၏ တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ခြင်းမှာ တရားတော်ကို ကျင့်ကြံလိုက်နာသူတို့ကို ဘဝသံသရာခရီးမှ ထုတ်ဆွဲကယ်တင်ခြင်း၊ တရားကျင့်တုန်းအခိုက်နှင့် ကျင့်ပြီး နောက်ကာလတို့၌လည်း သက်သာမှုကို ပေးစေခြင်းဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးစေနိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) သံဃာရတနာ

သံဃာတော်ကို ကိုးကွယ်ခြင်းမှာ အနည်းငယ်မျှသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကို ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုး အကျိုးများစေရန် ပြုခြင်းဖြင့် သံဃာတော်များသည် သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုရတနာသုံးပါးအား ကြည်ညိုလေးစား ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သောသူကို သရဏဂုံ တည်သူဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုသူသည် ကောင်းမြတ်သော ဘဝသို့ ရောက်ရမည် ဖြစ်သည့်ပြင် အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ အခြွေအရံပေါများခြင်း စသော အကျိုးများကို ရရှိမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ၊ သံဃာ၊ ဆရာ၊ မိဘ တည်းဟူသော အနန္တောအနန္တငါးပါးကို တစ်ရိုက်တည်းထား၍ ပူဇော်ကိုးကွယ်ကြရသည်။

(ဃ) အနန္တောအနန္တ ၅-ပါး

- (၁) ဗုဒ္ဓဂုဏော အနန္တော၊
- (၂) ဓမ္မဂုဏော အနန္တော၊
- (၃) သံဃဂုဏော အနန္တော၊
- (၄) မာတာပိတုဂုဏော အနန္တော၊
- (၅) အာစရိယဂုဏော အနန္တော။

- ဗုဒ္ဓဂုဏော - မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်သည်၊
အနန္တော - အဆုံးမရှိ ကျယ်ဝန်းလှ၏။
- ဓမ္မဂုဏော - တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်သည်၊
အနန္တော - အဆုံးမရှိ ကျယ်ဝန်းလှ၏။
- သံဃဂုဏော - သံဃာတော်မြတ်၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်သည်၊
အနန္တော - အဆုံးမရှိ ကျယ်ဝန်းလှ၏။
- မာတာပိတုဂုဏော - အမိအဘတို့၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်သည်၊
အနန္တော - အဆုံးမရှိ ကျယ်ဝန်းလှ၏။
- အာစရိယဂုဏော - ဆရာသမားတို့၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်သည်၊
အနန္တော - အဆုံးမရှိ ကျယ်ဝန်းလှ၏။

ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရဟန္တာ(၃)ပါးနှင့် မိဘဆရာသမားတို့၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်တို့သည် အဆုံးမရှိ ကျယ်ဝန်းကြီးမား များပြားလှပေသည်။

ဗုဒ္ဓဂုဏော အနန္တော

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအတွင်း၌ ဒုက္ခမျိုးစုံနှင့် တွေ့ကြုံခံစားနေရသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို ထိုသံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအတွင်းမှ ထုတ်ဆောင် ကယ်တင်၍ ရာဂ ဒေါသ စသော တစ်ဆယ့်တစ်သီးသော မီးတို့၏ ငြိမ်းအေးရာ ဖြစ်သော (သို့မဟုတ်) သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင် ကယ်တင်တော်မူပေသည်။ ဤသို့ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာသည်

သံသရာတွင် ကျင့်လည်နေကြရသော သတ္တဝါအပေါင်းကို ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ကယ်တင်၍ ချမ်းသာရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင်တတ်သောကြောင့် သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ အတိုင်း မသိသော ကျေးဇူးရှင် ဖြစ်ပါသည်။

ဓမ္မဂုဏော အနုဇ္ဈော

သံသရာ၏ အရင်းအမြစ် ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ (မောဟ) အဓိကမောင်းနှင့် တဏှာသံယောဇဉ်တို့သည် သတ္တဝါတို့ကို သံသရာ၌ နှစ်မွန်းအောင် ပြုလုပ်လျက် ဖွဲ့နှောင်ထားကြသည်။ တရားတော်သည် မိမိတရားတော်ကို ကျင့်ကြံအားထုတ်သော သတ္တဝါတို့ကို ထိုသို့ အဓိကမောင်းအတွင်း၌ နှစ်မွန်းအောင် ပြုလုပ်တတ်သော အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာတို့ကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်လျက် လွတ်မြောက်အောင် ကယ်တင် ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် တရားတော်သည် သတ္တဝါအားလုံးတို့အဖို့ ဆပ်၍ မကုန်နိုင် လောက်အောင် ကျေးဇူးများပါသည်။

သံဃာဂုဏော အနုဇ္ဈော

အရိယာသံဃာတော်မြတ်သည် လောဘ၊ ဒေါသ စသော ကိလေသာတရားတို့ ကင်းရှင်း၍ မဂ်စိုလ်နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော တရားတော်မြတ်တို့နှင့်သာ ပျော်မွေ့နေ ကြသဖြင့် သတ္တဝါများ၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှု စိုက်ပျိုးရာ လယ်ယာမြေကောင်း သဖွယ် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ အရိယာသံဃာတော်များကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် လုပ်ကျွေးခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများစွာ ဖြစ်ထွန်း၍ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ခံစားကြရသည်။ သို့ဖြစ်၍ အရိယာသံဃာတော်များသည် သတ္တဝါတို့၏ အတိုင်း မသိသော ကျေးဇူးရှင်များ ဖြစ်ပါသည်။ အရိယာနွယ်ဝင် ပုထုဇဉ်သံဃာတော်များ သည်လည်း ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ဟောကြားထားရစ်ခဲ့သော တရားတော်များကို သတ္တဝါတို့အား လူ့ နတ် နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ခမ်းသာကို လမ်းညွှန်သည့်အနေဖြင့် ဟောပြောပြသကြသောကြောင့် သတ္တဝါများစွာတို့၏ အတိုင်းမသိသော ကျေးဇူးရှင် များပင် ဖြစ်ပါသည်။

မာတာပိတုဂုဏော အနုဇ္ဈော

မိခင်သည် ကလလရေကြည် တည်သည့်အချိန်မှ စ၍ သားသမီးအပေါ် ချစ်ခြင်း မေတ္တာဖြင့် သနွေသားကို ယုယစွာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခဲ့ရသည်။ အဘို့ အခွင့် အစပ် အခါး အစရှိသည့် မသင့်မြတ်သော အစားအစာများကို ရှောင်ကြဉ်ခဲ့ရသည်။ အချိန်စေ့၍ ဖွားမြင်လာသောအခါတွင်လည်း ဖဝါးလက်နှစ်လုံး ပခုံးလက်နှစ်သစ် အရွယ်မှ စ၍ လူလားမြောက်သည့် အရွယ်အထိ ပိုးမွှေးသလို မွေးမြူခဲ့ရသည်။

ထို့အတူ ဖခင်အနေဖြင့်လည်း သားသမီး၏ ကျန်းမာပျော်ရွှင်ရေး၊ စားဝတ်နေရေး၊ ပညာရေး အစရှိသည့် လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့ပေသည်။

မိဘနှစ်ဦးတို့သည် သားသမီးများ အရွယ်ရောက်လာသည့်အခါတွင်လည်း “မကောင်းဖြစ်ထား၊ ကောင်းရာညွှန်လတ်၊ အတတ်သင်စေ၊ ပေးဝေနှီးရင်း၊ ထိမ်းမြားခြင်းလျှင်၊ ဝတ်ငါးအင်း၊ ဖခင်မယ်တို့တာ” ဟူသည်နှင့်အညီ မိဘတို့၏ ဝတ္တရားများကို ပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပေးကြရသည်။ သို့ပြင် “လက်ဦးဆရာ၊ မည်ထိုက်စွာ၊ ပုဗ္ဗာစရိယ၊ မိနှင့်ဘ” ဆိုသည့်အတိုင်း သားသမီးတို့၏ လက်ဦးဆရာများလည်း ဖြစ်ကြပါသည်။ တဖန် မိဘတို့၏ သားသမီးတို့အပေါ် ကျေးဇူးကြီးမားပုံမှာ စာဖွဲ့၍ မကုန်နိုင်လောက်အောင် များပြားလှသဖြင့် “မိဘကျေးဇူး၊ မြင်းမိုရ်ဦး၊ အထူးသိလျက် အဆပ်ခက်” ဟုပင် ဆိုရိုးပြုခဲ့ရသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တော် တိုင်ပင် အမိ၏ ကျေးဇူးကို ဆပ်ရာတွင် နို့တစ်လုံးဖိုးမျှသာ ကျေသည်ဟု ကျမ်းပန်စကား မှာထားချက်များ ရှိပေသည်။ ဤသို့ဖြင့် မိဘတို့သည် သားသမီးတို့အပေါ် များစွာ ကျေးဇူးကြီးမားလှပေသည်။

အာစရိယဂုဏော အနန္တော

တပည့်တို့၏ အကျိုးကျေးဇူးတို့ကို ကျင့်ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဆရာဟု ခေါ်ဆိုရကြောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ ဆရာသည် တပည့်သားတို့အပေါ် မေတ္တာ စေတနာ အရင်းခံထား၍ မလိမ္မာ မယဉ်ကျေးသည်ကို လိမ္မာယဉ်ကျေး လာစေရန်လည်းကောင်း၊ မကောင်းသောအမှုကို ရှောင်ကြဉ်စေ၍ ကောင်းသော အမှုကို ပြုလုပ်စေရန်လည်းကောင်း ချီးသာစွာ ဆုံးမသွန်သင်ပြသကြသည်။ ထို့ပြင် “အတတ်လည်းသင်၊ ပွဲပြင်ဆုံးမ၊ သိပ္ပမချန်၊ ဘေးရန်ဆီးကာ၊ သင့်ရာအပ်ပို့၊ ဆရာတို့၊ ကျင့်ဖို့ ဝတ်ငါးဖြာ” ဟူသည်နှင့်အညီ ဆရာကျင့်ဝတ်များကို ပြည့်စုံစွာ ဆောင်ရွက် ပေးကြပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဆရာတို့သည် တပည့်များ၏ အနန္တကျေးဇူးရှင်များ စာရင်းတွင် ပါဝင်ပါသည်။

အခန်း (၃)

ဗုဒ္ဓဘာသာအဖြစ် ခံယူခြင်း

(က) စိတ်ထားမှန်ကန်ခြင်း

လူ့လောကတွင် စိတ်ထားဖြူစင် ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်ရန် အရေးကြီးလှ၏။ စိတ်ထားဖြူစင် ဖြောင့်မတ် မှန်ကန်မှသာ ယုံကြည်မှု အားကောင်းသည်။

ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခြင်းသည် တစ်စုံတယောက်သောသူ့ကို ကြောက်ရွံ့သောကြောင့် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရပါ။ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက ခိုင်းစေသောကြောင့်လည်း မဖြစ်စေရပါ။ ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ၊ အာဏာ၊ ပါဝါ စသည်တို့ကို ရယူလိုသောကြောင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းမျိုးလည်း မဖြစ်စေရပါ။

မိမိကိုယ်တိုင်က “ဘုရားအစစ် ဘုရားအမှန်၊ တရားအစစ် တရားအမှန်၊ သံဃာအစစ် သံဃာအမှန် တကယ်ဖြစ်သည်”ဟု ယုံကြည်သက်ဝင်သောကြောင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်စေရပါမည်။

ဤသို့ စစ်မှန်သော ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပြီး တရားအစစ် အမှန်အကျင့်များကို လိုက်နာကျင့်သုံး ကြိုးစားအားထုတ်ပါက လက်ငင်းအားဖြင့် စိတ်ချမ်းသာမှု ရရှိပြီး ဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ ကော်နုမုချ ကင်းလွတ်နိုင်သည်ဟု မိမိကိုယ်တိုင် မမှီတ်မသုန် ယုံကြည်သက်ဝင်သောကြောင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်စေရပါမည်။

(ခ) သရဏဂုံ သုံးပါး ပါဠိ

- ၁။ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- ၂။ ဒုတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
ဒုတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
ဒုတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- ၃။ တတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
တတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
တတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

မှတ်ချက်။ ။ ဒုတိယမိပုဒ်ကို အသံထွက်အောင် နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆိုရာ၌ ဒုတိယမ်ဝိ-
ဟု အသံထွက်အောင် ရွတ်ဆိုပါ။ ဒုတိယံဝိ-ဟု အသံထွက်လျှင်
မှားယွင်းသည်။ ထို့အတူ တတိယမ်ဝိ-ဟု အသံထွက်အောင်
ရွတ်ဆိုပါ။ တတိယံဝိ-ဟု အသံထွက်လျှင် မှားယွင်းသည်။

“အက္ခရာနှစ်လုံး၊ ထပ်ဆင့်သုံး၊ ပေါ်လုံးရှေ့တွက် အသတ်တည်း။”

သရဏဂုံ သုံးပါးအနက်

၁။ ဗုဒ္ဓံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ သရဏံ=သရဏံ ဣတိ၊ ကိုးကွယ်လဲလျောင်း ပုန်းအောင်း
မိဒိုရာဟူ၍။ ဂစ္ဆာမိ၊ မှီဝဲဆည်းကပ် သိမှတ်ပါ၏။

- ဓမ္မံ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန်ဟု ဆယ်တန်ဝိုင်းဖြတ် ဆယ်ပါးသော တရားတော်
မြတ်ကို။ သရဏံ=သရဏံ ဣတိ၊ ကိုးကွယ်လဲလျောင်း ပုန်းအောင်း မိဒိုရာ
ဟူ၍။ ဂစ္ဆာမိ၊ မှီဝဲဆည်းကပ် သိမှတ်ပါ၏။

- သံဃံ၊ သံဃာတော်မြတ်ကို။ သရဏံ=သရဏံ ဣတိ၊ ကိုးကွယ်လဲလျောင်း
ပုန်းအောင်း မိဒိုရာဟူ၍။ ဂစ္ဆာမိ၊ မှီဝဲဆည်းကပ် သိမှတ်ပါ၏။

၂။ ဒုတိယမိ၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်လည်း။ ဗုဒ္ဓံ၊ ..... ကို။ သရဏံ၊ .....ဟူ၍။
ဂစ္ဆာမိ၊ ..... ၏ စသည်ဖြင့် ကုန်ဆုံးအောင် အနက်ပေးပါ။

၃။ တတိယမိ၊ သုံးကြိမ်မြောက်လည်း။ ဗုဒ္ဓံ၊ ..... ကို။ သရဏံ၊ .....ဟူ၍။
ဂစ္ဆာမိ၊ ..... ၏ စသည်ဖြင့် ကုန်ဆုံးအောင် အနက်ပေးပါ။

(ဂ) သရဏဂုံသုံးပါး ခံယူစောောက်တည့်ပုံ

“သရဏဂမန”ဟူသော ပါဠိပုဒ်မှ ဂမနကို ဂုံသို့ ပြောင်း၍ သရဏဂုံ ဟု
မြန်မာမှု ပြုထားခြင်း ဖြစ်၏။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်
လဲလျောင်း ပုန်းအောင်းမိဒိုရာဟူ၍ မှီဝဲဆည်းကပ် သိမှတ်ခြင်းသည် သရဏဂုံ
ဆောက်တည်ခြင်း ဖြစ်၏။

“ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးသာလျှင် ကိုးကွယ်ရာ အစစ်အမှန်
ဖြစ်၏”ဟု ယုံကြည်သိမှတ်လျက် ရိုသေလေးမြတ် ဆည်းကပ်လိုသော ကုသိုလ်
စေတနာ (မဟာကုသိုလ်စိတ် စေတသိက် နာမ် ခန္ဓာအပေါင်း)ကို “သရဏဂုံ”ဟု
ခေါ်၏။

ကိုးကွယ်မှုအားဖြင့်-

- (၁) ဘုရားကိုးကွယ်မှု၊
- (၂) တရားကိုးကွယ်မှု၊
- (၃) သံဃာကိုးကွယ်မှု-

ဟူ၍ သုံးပါးရှိပါသည်။ ဤသုံးပါးကိုပင် “သရဏဂုံသုံးပါး”ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။

မိမိသန္တာန်၌ ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်သိမှတ် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လိုသော စိတ် စေတနာ (မဟာကုသိုလ်စိတ် စေတသိက် နာမ် ခန္ဓာအပေါင်း) ဖြစ်နေကြောင်းကို ထင်ရှားပြဖို့ရာ ဝန်ခံကတိပေးထားသောအားဖြင့် (ခ)မှာ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ”စသော ပါဠိစကားကို သုံးကြိမ်ပြည့်အောင် ရွတ်ဆိုခြင်းသည် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်း ဖြစ်၏။ နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုရမည်။ စိတ်ကူးရုံမျှဖြင့် ဆောင်တည်ရာ မရောက်။

လူဝတ်ကြောင်များအနေဖြင့် ပါဠိဘာသာ မဟုတ်သော်လည်း မိမိတို့ ကျွမ်းကျင်သော ဘာသာစကားဖြင့် “ဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ ဘုရားကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ပါ၏။ သံဃာတော်ကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ပါ၏” ဟူသော အဓိပ္ပာယ် သက်ဝင်အောင် လေးနက်ယုံကြည်စွာ သရဏဂုံ ဆောက်တည်နိုင်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သူသည် ရဟန်းတော် တစ်ပါးပါး၏ ရှေ့မျက်မှောက်တွင် ရိုသေစွာ ထိုင်ရှိခိုး၍ သြကာသဖြင့် ကန်တော့ပြီးမှ “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” စသည်ဖြင့် ပီသစွာ ရွတ်ဆိုလျက် သရဏဂုံကို ဆောက်တည်ရမည်။ သုံးကြိမ်ပြည့်အောင် ပီသစွာ ရွတ်ဆို ဆောက်တည်ရမည်။

ရဟန်းသံဃာမရှိသော နေရာရောက်နေပါက ရုပ်ပွား၊ ဆင်းတု၊ စေတီတော်တို့၏ ရှေ့တွင် ရိုသေစွာ ထိုင်ရှိခိုးလျက် သြကာသဖြင့် ကန်တော့ပြီးမှ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရမည်။

“အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” စသည်ဖြင့်လည်း ဆောက်တည်နိုင်သည်။ “အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ၊ ယနေ့မှစ၍ အသက်ဆုံးသည်တိုင်အောင်”ဟု အနက်ပေးပါ။

(ဃ) သရဏဂုံတည်ခြင်း၏ အကျိုး

သရဏဂုံ မဆောက်တည်ဘဲ သီလယူနိုင်သော်လည်း သရဏဂုံ တည်ပြီးမှ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးအပ်သော သီလသည်သာလျှင် ပိုမိုပြီး ကောင်းကျိုးကြီးမား

မြင့်မားသောကြောင့် ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ပြီးမှသာ ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ စသည်တို့ကို ဆောက်တည်ကြပါသည်။

ဉာဏ်ယှဉ်၊ မယှဉ်

စေတီ၊ ပုထိုး၊ ရုပ်ပွား၊ ဆင်းတုတော်များကို တွေ့မြင်သောအခါနှင့် ရဟန်း သံဃာတော်များကို တွေ့မြင်သောအခါ မိဘတို့က “ရှိခိုးကြ၊ ဦးချကြ”ဟု ခိုင်းသောကြောင့် ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော ကလေးသူငယ်တို့၏ မိသားစုလော သရဏဂုံသည် ဉာဏ်မယှဉ် (ဉာဏဝိပယုတ်ဖြစ်)သော သရဏဂုံဖြစ်သည်။ ဤသရဏဂုံသည်လည်း ကောင်းကျိုးရနိုင်၏။

ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်တော်များကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ ပါဠိအနက် အဓိပ္ပာယ် ထင်မြင်၍ သုဂတိဘဝအဆင့်ဆင့်နှင့် နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင် ကောင်းကျိုးရနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သက်ဝင်လျက် ရတနာသုံးပါးတို့ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူတို့၏ သရဏဂုံသည် ဉာဏ်နှင့်ယှဉ် (ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်)သော သရဏဂုံ ဖြစ်၏။

သရဏဂုံ၏ ကောင်းကျိုးအာနိသင်ကား လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၏ ပြည့်စုံခြင်း လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာ့စည်းစိမ် ချမ်းသာများနှင့် ပြည့်စုံသည့်အပြင် မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ကောင်းကျိုးပေးနိုင်သည်။

တိသရဏဂမနိယထေရ်

တိသရဏဂမနိယထေရ် အလောင်းသည် ဝိပဿီဘုရားလက်ထက် ဗန္ဓုမတိမြို့၌ မျက်မမြင် မိဘနှစ်ပါးကို လုပ်ကျွေးမွေးမြူနေ၏။ ထိုခေတ်က လူ့သက်တမ်းသည် အနှစ်တစ်သိန်း ရှည်၏။

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ယာရံ အဂ္ဂသာဝက “နိသဘ”မထေရ်၏ထံတွင် တိသရဏဂမနိယထေရ်အလောင်း လုလင်သည် သရဏဂုံ ဆောက်တည်၍ အနှစ် တစ်သိန်းကာလပတ်လုံး မညှိုးနွမ်း မပျက်စီးအောင် စောင့်ထိန်း၏။ သေသောအခါ ထိုသရဏဂုံ ကောင်းမှုဖြင့်ပင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ နတ်သားဖြစ်၏။

ထိုသရဏဂုံ ကောင်းမှုကြောင့်ပင် တိသရဏဂမနိယထေရ် အလောင်းနတ်သား သည် အပူဇော်ခံရခြင်း၊ ခပ်သိမ်းသော နတ်တို့ မိမိအလိုသို့ လိုက်ရခြင်း၊ မနှိုင်းယှဉ် နိုင်သော စည်းစိမ်ကို ရခြင်း၊ ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိခြင်း၊ အဆွေခင်ပွန်းတို့ (အနှောင့်အယှက်ပေးရန်) မလှုပ်ရှားနိုင်ခြင်း၊ ကျေးဇူးသတင်း ကျော်စောခြင်း၊ အကြိမ်(၈၀) သိကြားမင်းဖြစ်ရခြင်း၊ (၇၅)ကြိမ် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရခြင်း၊ မရေ

မတွက်နိုင်အောင် ပဒေသရာဇ်မင်း ဖြစ်ရခြင်း ကောင်းကျိုးအာနိသင်တို့ကို ရရှိ ပြီးနောက် ယခုဂေါတမဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသောအခါ သာဝတ္ထိပြည်၌ အလွန် ချမ်းသာကြွယ်ဝသော အမျိုး၌ လူလာဖြစ်၏။

(၇)နှစ်အရွယ်မျှ ရှိသေးသော တိသရဏဂမနိယထေရ်အလောင်း သူငယ်ကလေး သည် ကစားဖော်များနှင့်အတူ သံဃာ့အာရာမံသို့ သွား၏။ ရဟန္တာတစ်ပါးက သူငယ်အား တရားဟော၍ သရဏဂုံ ဆောက်တည်စေ၏။ သူငယ်ကလေးသည် ရှေးရှေးဘဝက မိမိစောင့်ထိန်းခဲ့ဖူးသော သရဏဂုံကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ ဝိပဿနာကို တွင်တွင်ကြီး ပွားများပြီး အားထုတ်လိုက်သောအခါ တစ်နေရာ တစ်ထိုင်တည်းမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သွား၏။

(၇)နှစ်သားအရွယ်မှာပင် ဘုရားရှင်က ရဟန်းပြုပေး၍ “ရဟန္တာသခင် တိသရဏဂမနိယထေရ်အရှင်”ဟု သာသနာတော်တွင် ထင်ရှား ကျော်စောတော်မူ ခဲ့သည် (ထေရာပဒါန်၊ သုဘူတိဝဂ်)။

ဘီလူးအဆွဲခံရသော သူငယ်

ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကြီး၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူရှိသူ၏ သားနှင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသူ၏သား သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်တို့သည် ခုံညှင်းကစားကြရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသူငယ်က “နမော ဗုဒ္ဓဿ”ဟု ဆို၍ ခုံညှင်းပစ်၏။ အမြဲတမ်းနိုင်၏။ ထိုအခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသူငယ်က ဤသူသည် “နမော ဗုဒ္ဓဿ”ဟု ဆို၍ ကစားလျှင် အမြဲနိုင်သည်ဟု မှတ်သား၍ သူလည်း “နမော ဗုဒ္ဓဿ”ရအောင် လေ့ကျက်သင်ကြားထား၏။

တနေ့တွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသူငယ်၏ဖခင် တောသို့ ထင်းခုတ်သွားရာ သားငယ်ကိုပါ ခေါ်သွား၏။ ထင်းခုတ်ပြီးပြန်အလာ မြို့ပြင်သုသာန်အနီးတွင် ရေမိုးကောင်း၍ လှည်းဖြူထမင်းစား အပန်းဖြေ၏။ ဖြေလွှတ်ထားသော နွားတို့သည် ညနေတွင် မြို့တွင်းဝင်သည့် နွားများနှင့်အတူ ရောဝင်လိုက်ပါသွားကြ၏။

ဖခင်သည် နွားပျောက်ရှာရင်း သူ့နွားများ မြို့တွင်းသို့ ရောပါသွားသည်ဟု သတင်းရ၍ မြို့တွင်းသို့ သွားရောက်ရှာဖွေ တွေ့ရှိသော နွားတို့ကို ဆွဲယူပြီး ပြန်လာရာ မြို့တံခါးပိတ်ထားပြီ ဖြစ်သောကြောင့် မြို့ပြင်သို့ ထွက်ခွင့်မရတော့ပေ။

သားငယ်သည် တစ်ယောက်ထီးတည်း သုသာန်၏အနီးဝယ် ညဉ့်အမှောင် ရောက်လျှင် လှည်းအောက်သို့ ဝင်ရောက် အိပ်ပျော်သွား၏။

ညဉ့်နက်လျှင် အစာရှာ ဘီလူးနှစ်ဦးတို့သည် အိပ်ပျော်နေသော သူငယ်ကို တွေ့၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိဘိလူ့က တားမြစ်ပါသော်လည်း မရဘဲ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘိလူ့က စားဖို့ရန် သူငယ်၏ခြေတံကို ကိုင်၍ ဆွဲယူ၏။ ထိုအခါ သူငယ်သည် သင်ကြားထားပြီးသော လေ့ကျက်မှုအရ “နမော ဗုဒ္ဓဿ” ဟု ယောင်ယမ်း ရွတ်ဆိုလိုက်၏။

ထိုအခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘိလူ့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဘိလူ့က “ငါရှိပါလျက် သင်သည် မပြု ထိုက်သော အလုပ်ကို ပြုလုပ်၏။ သင်သည် သူငယ်အတွက် ဒဏ်ဆောင်ရမည်” ဟု ဆို၏။ ဘိလူ့နှစ်ဦး တစ်ညလုံး သူငယ်ကို စောင့်ရှောက်လျက် နေကြရ၏။ သူငယ် ထမင်းမစားရသေးသည်ကို သိ၍ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘိလူ့သည် မြို့သို့ဝင်၍ ရှင်ဘုရင်စားသော ရွှေခွက်ကို ထမင်းအပြည့် ထည့်ယူလာ၏။ ဘိလူ့နှစ်ဦးသည် မိဘနှစ်ပါးယောင် ဆောင်၍ သူငယ်ကို ကျွေးရ၏။

နံနက်လင်းလောအခါ မင်းကြီး၏ ရွှေခွက်ပျောက်၍ မြို့တံခါးပိတ်ပြီး ရှာ၏။ မတွေ့။

မြို့ပြင်သို့ ထွက်ရှာရာ ထင်းလှည်းပေါ်မှာ ရွှေခွက်ကို တွေ့၏။ သူငယ်ကို ဖမ်းဆီး၍ မင်းကြီးထံ အပ်၏။

စစ်မေးသောအခါ မိဘတို့ လာကျွေး၍ စားရသည်ဟု သူငယ်က ဖြေဆို၏။ မိဘတို့ကို စစ်မေးသောအခါ မြို့ထဲမှာပင် ညက သူတို့ရှိနေကြောင်းကို သက်သေ ပြနိုင်ကြ၏။

မင်းကြီးသည် သားအမိ သားအဖ သုံးယောက်လုံးကို ခေါ်၍ ဘုရားထံ သွား၏။

“ဗုဒ္ဓါနုဿတိ” (ဘုရားကို သတိရခြင်း သည် အကာအကွယ် ဖြစ်နိုင်ပါသလား ဘုရား” ဟု ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ဘုရားရှင်အား မေးမြန်းလျှောက်တားသောအခါ ဘုရားရှင်က--

“ဗုဒ္ဓါနုဿတိသာလျှင် အစောင့်အရှောက် ဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်၊ လူ့ခန္ဓာကိုယ်တွင် ခြောက်ဌာနလုံခြုံအောင် စိတ်ကို ကောင်းစွာ ပွားများ ကြသော သူတို့အား အခြားသော အကာအကွယ် မန္တန်ဆေးဝါး ဆောင်စရာ မလိုတော့ပြီ”-

ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူပါသည် (ဓမ္မပဒ။ ပကိဏ္ဍကဝဂ်၊ ထင်းခုတ်သမား သားအဖ ဝတ္ထု)။

မှတ်ချက်။

။ ဤ၌ “နမော ဗုဒ္ဓဿ” ဟု ရွတ်ဆိုခြင်းသည် “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” ဟု တိုက်ရိုက်မဆိုသော်လည်း ဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ အလိုအလျောက် သက်ရောက် အကျိုးဝင် သွားသည်ဟု သဘောပေါက် နားလည်ရမည်။

အခန်း (၄)

ဗုဒ္ဓဘာသာအဖြစ်မှ ပျက်စီးပုံ

(က) သရဏာဂုံပျက်စီးခြင်း

ဘုရား တရား သံဃာ ရတနာသုံးပါးသည် ကိုးကွယ်အားထားရာ ဖြစ်သောကြောင့် “သရဏ”ဖြစ်၍ ထို“သရဏ”အပေါ်တွင် ယုံမှားတွေဝေမှုမရှိဘဲ ကြည်ညိုလေးမြတ် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော သဒ္ဓါ၊ ပညာ စသည့် ကုသိုလ်စိတ်များသည် “သရဏဂုံ”ဖြစ်ကြောင်း ရှေ့တွင် ဖော်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ယင်း“သရဏဂုံ”သည် “လောကီသရဏဂုံ”၊ “လောကုတ္တရာသရဏဂုံ”ဟူ၍ အခြေခံအမျိုးအစားအားဖြင့် (၂)မျိုးရှိသည်။ လောကုတ္တရာသရဏဂုံဆိုသည်မှာ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ခိုက်ခဏမှာပင် ရတနာသုံးပါးအပေါ်၌ တွေဝေယုံမှားမှု၊ မယုံကြည်မှုများ ကင်းပြတ်ပြီး ဖြစ်သဖြင့် အထူးဆောက်တည်ရန် မလိုတော့ချေ။ အလိုလို သရဏဂုံတည်ပြီး ဖြစ်၏။

လောကီသရဏဂုံမူကား ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း (၄)မျိုးရှိ၏--

- (၁) မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးအား အပ်နှင်းခြင်း(အတ္တသန္နိယျာတနသရဏဂုံ)၊
- (၂) မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါးသာလျှင် ကိုးကွယ်လဲလျောင်းရာ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်း (ဝါ) ရတနာသုံးပါးအပေါ် လုံးဝအားကိုးထားခြင်း (တပုရာယဏတာသရဏဂုံ)၊
- (၃) မိမိကိုယ်ကို ရတနာသုံးပါး၏ တပည့်အဖြစ် ခံယူခြင်း (သိဿဘာဝု-ပဂမနသရဏဂုံ)၊
- (၄) ရတနာသုံးပါးအား ဝပ်တွားခယ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချ၍ အလွန်ရိုသေသော အခြင်းအရာကို ပြသခြင်း (ပဏိပါတသရဏဂုံ)။

အမှတ်စဉ် (၄)ဖြစ်သော “ပဏိပါတသရဏဂုံ”တွင်--

- (၁) သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့က ဘုရားရှင်အား ဆွေမျိုးအဖြစ်မှတ်ယူ၍ ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဦးကြိုခြင်း၊ လက်အုပ်ခံခြင်း၊ အရိုအသေပြုခြင်းမျိုးသည် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာ မရောက်။

- (၂) အကြောက်တရားကို အခြေခံ၍ ရှိခိုးခြင်း၊ ခရီးဦးကြိုခြင်း၊ လက်အုပ်ခိုခြင်း၊ အရိုအသေပြုခြင်းသည် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာ မရောက်။
- (၃) ဘုရားရှင်အား လောကီလမ်းညွှန် အဆုံးအမစကားကို နာယူရသော ကြောင့် ဆရာအဖြစ် မှတ်ယူ၍ ခရီးဦးကြိုခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်ခြင်းသည် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ရာ မရောက်။
- (၄) သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဂုဏ် စသည်တို့ကို ရည်မှတ်၍ ခရီးဦးကြိုပြုခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်း၊ လက်အုပ်ခိုခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလျှင် “ဒက္ခိဏေယျုပ္ပန်ပီတိ”ဖြစ်၍ သရဏဂုံတည်သည်။

ထို့ကြောင့် ဆွေမျိုးဉာတိအမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အတတ်ပညာသင်ပေးသူ ဆရာအဖြစ် မှတ်ယူ၍သော်လည်းကောင်း မည်သူ့ကိုမဆို ရှိခိုးမှု၊ ခရီးဦးကြိုမှု စသည်ကိုပြုလျှင် ဆောက်တည်ထားသော သရဏဂုံ ပျက်ယွင်းခြင်း မရှိချေ။

မှတ်ချက်။ ။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာကို မပစ်ပယ်ဘဲ လာဘ်လာဘ ရှင်စေလို၍ နတ်ကို ပူဇော်ပသခြင်း၊ နတ်ဖမ်းစားမည်ကို စိုးရိမ်၍ ရိုးရာ တင်မြှောက်ခြင်းတို့သည် သရဏဂုံ မပျက်ပေ။

သို့ရာတွင် ရတနာသုံးပါးမှ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဂုဏ် ကြီးမြတ်မှုကို ရည်မှတ်လျက် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် လောကီသရဏဂုံ ဆောက်တည်ပုံ (၄)မျိုးကို ပြုလုပ်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ သရဏဂုံ ဆောက်တည်ထားသူ သေဆုံးလျှင်သော်လည်းကောင်း သရဏဂုံ လုံးဝပျက်စီးသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဘုရားကို ပစ်ပယ်ပြီး နတ်ကိုဖြစ်စေ၊ တခြားသောဘုရားအလောင်း (တရုတ်အန်းကုန်း) စသည်ကိုဖြစ်စေ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်မှုကား သရဏဂုံ ပျက်သည်။

ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်များ၌ မဆီနားမလည်ခြင်း၊ ရတနာသုံးပါးအပေါ် တွေဝေခြင်း၊ မှားယွင်းစွာ ယူဆခြင်း၊ မရှိမသေ မလေးမစားပြုခြင်းတို့ကြောင့် ဆောက်တည်ထားသော သရဏဂုံ ညစ်နွမ်းသည်။ သို့ဖြစ်၍ သရဏဂုံ ညစ်နွမ်းခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်းမရှိအောင် သတိဆောင်ကြရာသည်။

(ခ) အယူဝါဒ ပျက်စီးခြင်း

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သည်--

- (၁) ဘုရား၊
- (၂) တရား၊
- (၃) သံဃာ၊
- (၄) ကံ၊ ကံ၏အကျိုး၊
- (၅) အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်သွယ်ဖြစ်မှု (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)၊
- (၆) အတိတ်ဘဝ, အနာဂတ်ဘဝ-

တို့ကို ယုံကြည်ရသည်။

ဤ၌ ကံဟူသည် ကုသိုလ်ကံ (ကောင်းသောအလုပ်)နှင့် အကုသိုလ်ကံ (မကောင်းသောအလုပ်)ပင် ဖြစ်သည်။ လောက၌ မည်သူမဆို ကောင်းတာလုပ်လျှင် ကောင်းကျိုးကို ခံစားရ၏။ မကောင်းတာလုပ်လျှင် မကောင်းကျိုးကို ခံစားရ၏။ မိမိပြုလုပ်သော ကံသည် မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ (ကမ္မဿကာ) မည်ပါသည်။ မိမိပြုလုပ်သော ကံအရ ဆိုးမွေ့, ကောင်းမွေ့ (ကမ္မဒါယာဒ)ကို ခံယူရမည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယုံကြည်လက်ခံခြင်းကို “ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ”ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ဦးသည် ထိုသို့ လက်ခံယုံကြည်နေက အမှန်ကို လက်ခံယုံကြည်ခြင်း ဖြစ်၍ အယူဝါဒ မပျက်မစီး တည်နေသည် မည်သည်။

ဤကဲ့သို့ ဘုရား, တရား စသည်တို့ကို မယုံကြည်တော့ဘဲ အောက်ပါတို့ကို လက်ခံ ယုံကြည်ပါက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ် ပျက်စီးရုံမျှမက အယူမှန် ဝါဒမှန်လည်း ပျက်စီးသည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်သည် ဟူလို။

အယူဝါဒအမှန်ကို ပျက်စီးစေနိုင်သော အယူမှား(မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)တို့မှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏-

- (၁) လောက၌ ဖန်ဆင်းရှင် ရှိ၏၊ မြေကြီး၊ ဟိမဝန္တာတောင်၊ စကြဝဠာ၊ မဟာသမုဒ္ဒရာတို့နှင့် သတ္တဝါအားလုံးကို ထိုဖန်ဆင်းရှင်က ဖန်ဆင်း၏ဟု မှားယွင်းစွာ ယူဆတတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ယူဆသော ဝါဒကို “ဖန်ဆင်းရှင် (ဣဿရနိမ္မာန) ဝါဒ”ဟု ခေါ်ပါသည်။

- (၂) လောက၌ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ ဟူ၍ မရှိ။ ကောင်းမှုကို ပြုသော်လည်း ကောင်းမှုကုသိုလ် မမည်။ မကောင်းမှုကို ပြုသော်လည်း မကောင်းမှု အကုသိုလ်မမည်ဟု ယူဆတတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ယူဆခြင်းသည် အကြောင်းကံကို ပယ်ခြင်းဖြစ်၍ “အကိရိယဒိဋ္ဌိ”ဟု ခေါ်ပါသည်။
- (၃) တဖန် ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးတရားဟူ၍ မရှိ။ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့ကို ပြုလုပ်သော်လည်း မည်သည့် ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးကိုမျှ မခံစားရဟု ယူဆတတ်ကြသည်။ ယင်းသို့ ယူဆခြင်းသည် အကျိုး(ဝိပါက)ကို ပယ်ခြင်းဖြစ်၍ “နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ”ဟု ခေါ်ပါသည်။
- (၄) ထို့ပြင် ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံဟူ၍လည်း မရှိ။ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးဟူ၍လည်း မရှိဟု ယူဆတတ်ကြပြန်သည်။ ယင်းသို့ ယူဆခြင်းသည် အကြောင်း၊ အကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကို ပယ်ခြင်း ဖြစ်၍ “အဟေတုကဒိဋ္ဌိ”ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အယူမှား (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) တစ်မျိုးမျိုးကို လက်ခံ ယုံကြည် လိုက်လျှင် ထိုသူ၏ မူလက ရှိနေသော အယူမှန်ဝါဒ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ) ပျက်စီးလေ တော့သည်။

အခန်း (၅)

ဗုဒ္ဓဘာသာအိမ်တိုင်း၌ ရုပ်ပွားဆင်းတု ထားရှိကိုးကွယ်ခြင်း

(က) မျက်နှာတော်၏ ငြိမ်းအေးမှု

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်တု၊ ရုပ်ပွားတော်၊ ဆင်းတုတော်များတွင် ထူးခြားသည့် ဝိသေသ လက္ခဏာနှင့် အရည်အချင်းများ ရှိ၏။ မည်သည့်ရုပ်ပုံ၊ ရုပ်တုနှင့်မျှ မတူသော ထူးခြားချက်များ ဖြစ်သည်။ ၎င်းထူးခြားချက်မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ ပုံတော်၏ ငြိမ်းအေးမှု ပေါ်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာဆယ်ပါး လုံးဝကင်းပြီး၊ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနေသူ ဖြစ်သဖြင့် အတွင်းရေး ငြိမ်းအေးနေ၏။ အတွင်းစိတ် ငြိမ်းအေး၍ ကိုယ်တော်မြတ်၏ မျက်နှာတော်သည် မည်သည့် ရုပ်တု၊ ဆင်းတုနှင့်မျှ မတူအောင် ထူးခြားနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော လက္ခဏာ၊ ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာ စသည့် ပြင်ပ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညီညွတ်မှုများအပြင် နှလုံးတော်မြတ်ရှိ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဓမ္မ အအေးဓာတ်ကြီး၊ ဓမ္မဓာတ်ကြီးကို မျက်နှာတော်ပေါ်တွင် ထင်ရှားစွာ ဖူးတွေ့ရပါသည်။

မန္တလေး မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးကို ဂရုတစိုက် လေ့လာကြည့်လျှင် ကိုယ်တော်မြတ်၏ ထူးခြားသည့် မျက်နှာတော် ငြိမ်းအေးမှုများ တွေ့ရှိရပါမည်။ ကိုယ်တော်မြတ်၏ မျက်နှာတော်မှာ ဓမ္မဓာတ်၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်၊ ငြိမ်းအေးမှုဓာတ် ပြည့်စုံစွာ လွှမ်းမိုးနေပြီး သမာပတ်ဝင်စား၍ အလွန်တရာ ငြိမ်းအေးနေပုံကို ဖူးတွေ့ရပါမည်။

(ခ) ရုပ်ပွားဆင်းတု ပူဇော်ပုံ ပူဇော်နည်း

ဗုဒ္ဓဘာသာအိမ်တိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်ပွားဆင်းတုများကို ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြ ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားစင်ကို အိမ်ဦးခန်းမှာသာ အမြင့်အမြတ်ထားရပါသည်။ လှေကားအောက် စသည်မှာ မထားရ၊ အနိမ့်မှာ မထားရ၊ မြေညီမှာ မထားရ။ အမြင့်အမြတ် နေရာမပေးနိုင်လျှင် မထားသည်က ကောင်းပါသည်။ ယုတ်နိမ့်သော နေရာ၌ ဘုရားထားလျှင် နေ့စဉ် ငရဲကြီးနေ၏။ ဘေးဥပဒ် ကျရောက်ပါလိမ့်မည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်ပွား ဆင်းတုများကို ထားရှိပြီး ပူဇော်နည်း၊ ရှိခိုးနည်းများ စနစ်

တကျ ရှိရပါမည်။ အိမ်တစ်အိမ်တွင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်တုကို ပင့်ယူပူဇော်ပြီးဆိုသည်နှင့် တပြိုင်နက် ရှေးဦးစွာ ရုပ်တုတော်ကို အနေကဇာတင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အနေကဇာတင်ခြင်းဆိုသည် ဝေါဟာရမှာ ဘုန်းကြီးများ ရွတ်သည့်စကားမှ ရသည့် ဝေါဟာရဖြစ်သည်။

- အနေကဇာတိသံသာရုံ၊ သန္တာဝိသံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရုံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။
- ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌာသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ။

ဤကား မြတ်စွာဘုရား ဘုရားဖြစ်ဖြစ်ချင်း ကျူးရင့်တော်မူသည့် ဥဒါန်း စကားတော်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ-

“ငါ၏ ဘဝ ခန္ဓာအမျိုးမျိုးကို တည်ဆောက်လာသော ဟယ် . . . . . တဏှာလက်သမား-ငါသည် သင့်ကို အမှန်တကယ် မသိခဲ့သောကြောင့် သင့်ကို ရှာဖွေရင်း ဘဝများစွာ သံသရာပတ်လုံး တပြောင်းပြန်ပြန် ကျင်လည် ပြေးသွားခဲ့ရတယ်။ ယခုမူ ငါသည် သင့်ကို တွေ့ပြီ။ ဤအချိန်က စပြီး သင်သည် ငါ့အတွက် ဘဝခန္ဓာအသစ် ထပ်မံဖြစ်အောင် လုပ်ခွင့်ရတော့မည် မဟုတ်။ ငါသည် သင့်ခန္ဓာအိမ်ရဲ့ အခြင်ရနယ်တွေကိုလဲ ဖျက်ချလိုက်ပြီ။ အမိုးအစွန်းအထွတ်ကိုလဲ လှဲလိုက်ပြီ။ ယခု ငါ့စိတ်သည် သင်၏နယ်ပယ်မှ လုံးဝကင်းလွတ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နေပြီ။ ငါ့ရဲ့စိတ်သည် သင်တဏှာရဲ့ နယ်မှ လွတ်ပြီ ကျွတ်ပြီ”-

ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အနေကဇာတင်ပြီးသည်နှင့် အသက်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့ သဘောထားရပါမည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်တုကို အနေကဇာတင်ပြီးနောက် ပူဇော်ကိုးကွယ်လျှင် ဂုဏ်တော် ကိုးပါးကို လေးစားသည့်စိတ်နှင့် ဆွမ်းတော်ပွဲကို စနစ်တကျ ကပ်လှူပူဇော်ရပါမည်။ ထို့အတူ ပန်း၊ ရေချမ်း၊ ဆီမီးကိုလည်း ဤကဲ့သို့ပင် ကပ်လှူပူဇော်ရပါမည်။ ထိုသို့ ကပ်လှူပူဇော်ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားအား မိမိတို့၏ စားဦးစားဖျားများ ကပ်လှူပူဇော်ခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားထံ စိတ်ရောက်ပြီး လှူဒါန်းနေခြင်းဟု မှတ်ယူ ထားရပါမည်။ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းတော်ကပ်ပြီး၍ ပြန်စွန့်လာသည့်အခါ

စေတနာ ပြတ်သားစွာဖြင့် သတ်သတ်မှတ်မှတ် လှူဒါန်းထားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် လူများစားရန် မသင့်ဟု မှတ်ယူရပါမည်။”

(ဂ) ရုပ်ပွားဆင်းတု ပူဇော်ရသည့်အကျိုး

မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်ကို ပူဇော်မှုခိုးကြသည့် သူများမှာ “သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားပါတကား” ဟု ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကို စိတ်ရောက်ပြီးကြသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ပူဇော်ကိုးကွယ်ကြမည်ဆိုလျှင် “သမေစိတ္တေ သမံ ဖလံ” ဆိုသည့် ဘုရားဟောပါဠိတော်အရ အကျိုးထူးများ ရရှိနိုင်ပါသည်။

“စိတ္တေ၊ မိမိ၏စိတ်သည်။ သမေ၊ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ရုပ်တုဆင်းတုတော်နဲ့ အညီအမျှ ထားနိုင်သည်ရှိသော်။ သမံ ဖလံ ဘုရားအစစ်ကို ပူဇော်ရသကဲ့သို့ အကျိုးတရား အတူတူပင် ရရှိနိုင်ပါသည်။”

သို့ကြောင့် ရုပ်ပွားဆင်းတု ကိုးကွယ်ကြသူများ၏ စိတ်သည် အချုပ်ဖြစ်သည်။ မိမိစိတ်သည် စွမ်းလျှင် မိမိအား အကျိုးပေးစွမ်းမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မိမိတို့၏ နေအိမ်များအသီးသီးတွင် ရုပ်ပွားဆင်းတု ကိုးကွယ်ထားပြီးသည်နှင့် လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများ ရှိပါသည်။ ဘုရားစင်ကို သီးခြားစင်မြင့်နှင့် ကိုးကွယ်ထားရမည်။ စင်ကို ပိတ်လိုက်ကာ၊ သို့မဟုတ် ဇာလိုက်ကာဖြင့် ကန့်လန့်ကာရမည်။ မိမိအာရုံပြု ပူဇော်လိုသည့် အချိန်တွင် ဘုရားစင်လိုက်ကာ ဆွဲဖွင့်၍ ပူဇော်ကိုးကွယ်ရပါသည်။

ဘုရားစင်ရှေ့ ဒူးထောင် ပေါင်ကား မနေရပေ။ မြတ်ဗုဒ္ဓကို အဂါဝရ ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်နေထိုင်ကြလျှင် အပြစ်ဖြစ်ပါသည်။ အပြောအဆို ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ရပါမည်။ ဘုရားစင် ရှေ့ထားပြီး ဆဲဆိုခြင်း၊ ရန်ဖြစ်ခြင်းများ မပြုလုပ်ရပါ။ အမင်္ဂလာစကားများ မပြောဆိုခြင်းသည် အဓိကဖြစ်သည်။

မိမိတို့အိမ်တွင် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွား ဆင်းတုတော်များကို ဘုရားစင်နှင့် ကိုးကွယ်ထားခြင်းအားဖြင့် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အကျိုးကျေးဇူး(၉)မျိုးကို ရရှိပါသည်-

- (၁) ဘုရားစင်ရှိသည့်အတွက် ဘုရားကို မြင်နေရခြင်း၊ ဘုရားဝေယျာဝစ္စ ပြုနေရခြင်း၊ ဘုရားကို ကိုင်းညွတ်သည့်စိတ်ဖြင့် မမေ့ခြင်းနှင့် ဘုရားတရားနှင့် ကင်းကွာမနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

- (၂) မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် ပို၍ ယုံကြည်မှု လေးနက်လာသည်။
- (၃) အိမ်တွင် ဘုရားစင်ရှိလျှင် စနစ်တကျ ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်မှု ပြုခြင်းဖြင့် သတိမြဲခြင်းနှင့် ပညာဉာဏ် ထက်မြက်ခြင်းများ ရှိလာသည်။
- (၄) ကုသိုလ်တရားများ တိုးပွားလာသည်။
- (၅) စိတ်ညစ်ညူးမှုရှိလာလျှင် ဘုရားစင် ဘုရားရှင်ရှေ့တော်သို့ သွားပြီး ဘုရားပန်းလဲခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားကို အသေအချာကြည့် အာရုံပြုလိုက်ခြင်းဖြင့် စိတ်ညစ်ညူးမှုများ ပပျောက်လာသည်။ အမှားအယွင်းများ မပြုလုပ်မိတော့ဘဲ ရပ်တန်းမှ ရပ်ပြီး စိတ်ကြည်နူးမှု ချက်ချင်းရရှိလာပါသည်။
- (၆) အိမ်တွင် ဘုရားစင်ရှိသဖြင့် နာနာဘာဝ ဝိနာဘာဝများ၏ အနှောင့်အယှက်များမှ ကင်းပြီး မကြောက်မရွံ့ နေနိုင်ပါသည်။
- (၇) ဆင်းရဲဒုက္ခကို သည်းခံလာနိုင်သည်။
- (၈) ဘုရားစင်ကို ပိုးမျှင် ဖုန်များ ကင်းစင်အောင် လှည်းကျင်းသုတ်သင်ပြီး ကျကျ နန ထားလျှင် အိမ်ကျက်သရေ၊ လူ့ကျက်သရေ တက်ပြီး ဂုဏ်သိက္ခာများ တက်ပါမည်။
- (၉) ဘုရားစင်ရှိသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူပေါင်းသင်း နေရသကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီး သူတပါး၏ ချီးမြှောက်ပူဇော်မှုကို ခံယူရရှိနိုင်ပါသည်။

အခန်း (၆)

ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ယောက် ယုံကြည်လက်ခံရမည့် အချက်များ

(၁) ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ခြင်း

လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယုံကြည်ရမည့် အချက်များကို ယုံကြည်ပါမှ ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ယောက် ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လိုသူများအတွက် ယုံကြည်ရမည့် အချက်များမှ လိုရင်းအချက်မျှကို ရွေးနုတ် ဖော်ပြပါမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်သည် ရတနာသုံးပါး၊ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးတရား၊ မျက်မှောက်လောကနှင့် တမလွန်လောက စသည်တို့ကို ယုံကြည်ရပေမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်သည် ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ရန် အရေးကြီး လှ၏။ “ဘုရားအစစ် ဟုတ်သတုံလား၊ တရားကကော မှန်သတုံလား” စသည်ဖြင့် သံသယမပွားသင့်ပေ။ ရတနာသုံးပါးတွင် ဂုဏ်တော်များ အသီးသီး ရှိ၏။ ယင်း ဂုဏ်တော်တို့ကို ဆင်ခြင် သိမြင်၍ ရတနာသုံးပါးကို သံသယကင်းစွာ ယုံကြည် ရမည် ဖြစ်သည်။ ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်များကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြလိုက်ပါ သည်။

(က) ဘုရားဂုဏ်တော်

မြတ်စွာဘုရား၌ ဂုဏ်တော် ကိုးပါးရှိ၏။ ယင်းဂုဏ်တော်တို့မှာ အောက်ပါတို့ပင် ဖြစ်သည်--

- (၁) ကိလေသာမှ ဝေးကွာခြင်း၊ ကိလေသာရန်သူကို သတ်တတ်ခြင်း၊ သံသရာလည်ပတ်ခြင်းကို ဖျက်ဆီးတတ်ခြင်း၊ အပူဇော်ခံထိုက်ခြင်း၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ပင် မကောင်းမှုကို မပြုခြင်း (အရဟံ) ဂုဏ်တော်၊
- (၂) တရားအားလုံးကို ဆရာ မရှိဘဲ ပါရမီစွမ်းအားကြောင့် မိမိ အလိုလို မှန်ကန်စွာ သိတော်မူခြင်း (သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ) ဂုဏ်တော်၊
- (၃) အသိဉာဏ် (ဝိဇ္ဇာ)، အကျင့်တရား (စရဏ)တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း (ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္န) ဂုဏ်တော်၊

- (၄) နိဗ္ဗာန်သို့ ကောင်းစွာ သွားတတ်ခြင်း၊ ကောင်းစွာ ဟောပြောတတ်ခြင်း (သုဂတ) ဂုဏ်တော်၊
- (၅) သတ္တဝါ (သတ္တလောက), သတ္တဝါတို့၏ တည်နေရာ (သြကာသလောက), အရာအားလုံးတို့၏ ဖြစ်ပျက်မှု (သင်္ခါရလောက)၊ ဤလောကအကြောင်းကို သိခြင်း (လောကဝိဒ္ဓ) ဂုဏ်တော်၊
- (၆) မယဉ်ကျေးသူ၊ ဆိုးမထိုက်သူတို့ကို ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့အောင် ဆုံးမ တတ်ခြင်း (အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ) ဂုဏ်တော်၊
- (၇) နတ် လူ အားလုံးတို့၏ ဆရာဖြစ်ခြင်း (သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ) ဂုဏ်တော်၊
- (၈) အမှန် (သစ္စာ)တရား လေးပါးကို သိခြင်း (ဗုဒ္ဓ) ဂုဏ်တော်၊
- (၉) ဘုန်းအမျိုးမျိုး ရှိခြင်း (ဘဂဝါ) ဂုဏ်တော်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဂုဏ်တော်ကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေသည်။ ထို့ပြင် အခြားဂုဏ်တော်များလည်း မြတ်စွာဘုရားတွင် ရှိနေပေသေးသည်။ ဝိရိယကောင်းခြင်း၊ ရိုးဖြောင့်ခြင်း စသော သာမန်ဂုဏ်များသည် မြတ်စွာဘုရားအတွက် အသေးအဖွဲ့ ပမာဏ မပြောပလောက်သည့် ဂုဏ်မျှသာ ဖြစ်သည်။

(ခ) တရားဂုဏ်တော်

ထို့ပြင် တရားတော်၏ ဂုဏ်များရှိသေး၏။ အောက်ပါတို့ဖြစ်သည်-

- (၁) မြတ်စွာဘုရားက ကောင်းစွာ ဟောကြားထားခြင်း (သွာက္ခာတ) ဂုဏ်တော်၊
- (၂) ကျင့်ကြံသူအတွက် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် ကိုယ်တိုင် ရှုမြင်နိုင်သည့် စွမ်းအားရှိခြင်း (သန္နိဋ္ဌိက) ဂုဏ်တော်၊
- (၃) ရှုပွားနေသော ယောဂီအတွက် မဂ်ပြီးလျှင် ဖိုလ်တရားသည် အချိန်မဆိုင်းဘဲ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်း (အကာလိက) ဂုဏ်တော်၊
- (၄) “လာလော့၊ လက်တွေ့ ကျင့်ကြည့်လော့”ဟု တရားတော်နှင့် ပတ်သက်၍ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဖိတ်ခေါ်ခံနိုင်ခြင်း (ဗေဟိပဿိက) ဂုဏ်တော်၊

- (၅) မိမိသန္တာန်၌ အစဉ်အမြဲ ကပ်၍ ဆောင်ထားသင့်ခြင်း (ဩပနေယျက) ဂုဏ်တော်၊
- (၆) မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန် တရားအရသာကို အရိယာ သူတော်ကောင်း တို့သည် အသီးသီး လက်တွေ့ခံစားနိုင်ခြင်း (ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗ) ဂုဏ်တော်။

(ဂ) သံဃာ့ဂုဏ်တော်

ထို့ပြင် သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

- (၁) ကောင်းသောအကျင့် ရှိခြင်း (သုပ္ပဋိပန္န) ဂုဏ်တော်၊
- (၂) ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်ကြံခြင်း (ဥဗ္ဗပ္ပဋိပန္န) ဂုဏ်တော်၊
- (၃) နိဗ္ဗာန်ရောက်ရေးအတွက် ကျင့်ခြင်း (ဉာယပ္ပဋိပန္န) ဂုဏ်တော်၊
- (၄) လောကုတ္တရာ တရားနှင့် အညီ ကျင့်ခြင်း (သာမိစိပ္ပဋိပန္န) ဂုဏ်တော်၊
- (၅) အဝေးကဆောင်ယူလာသည့် ပစ္စည်းကိုပင် ခံယူထိုက်ခြင်း (အာဟု-နေယျ) ဂုဏ်တော်၊
- (၆) ညှော်သည်အတွက် အထူး စိမ့်ထားသော ပစ္စည်းကိုပင် အလှူခံ ထိုက်ခြင်း (ပါဟုနေယျ) ဂုဏ်တော်၊
- (၇) ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်သော အလှူကို ခံယူထိုက်ခြင်း (ဒက္ခိဏေယျ) ဂုဏ်တော်၊
- (၈) လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးခြင်းကို ခံထိုက်ခြင်း (အဉ္ဇလိကရဏိယ) ဂုဏ်တော်၊
- (၉) လူ့အပေါင်းတို့၏ ဒါနမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးရာ လယ်မြေကောင်းပမာ ဖြစ်ခြင်း (အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ) ဂုဏ်တော်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် ဤသို့သော ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်တော်များကို သိမြင်ပြီး ရတနာသုံးပါးကို မြတ်နိုးအားကိုးဖွယ်အဖြစ် ယုံကြည်ရမည် ဖြစ်သည်။

(၂) အခြားယုံကြည်ရမည့် အချက်များ

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ယောက်သည် ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံနှင့် ယင်းကံတို့၏ ကောင်းကျိုး, ဆိုးကျိုးကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်လောကနှင့် တမလွန် လောကကိုလည်းကောင်း ယုံကြည်ရဦးမည် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို မယုံကြည်ဘဲ

“ဤဘဝနှင့် ဤဘဝ ပြုပြုသမျှ ကုသိုလ်အကုသိုလ်များသည် သေလျှင် ပြတ်၏။ နောက်ဘဝအတွက် အကျိုးဆက်မရှိ”ဟု လက်ခံယုံကြည်မှုကို “ကင်းပြတ်ဝါဒ” (ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ)ဟု ခေါ်ပါသည်။ အယူမှား (မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ) တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံနှင့် ယင်းကံ တို့၏ အကျိုး၊ ဤလောကနှင့် တမလွန်လောကကို ယုံကြည်ရမည်ဟု ခန့်ခြင်း ဖြစ်သည်။

(၃) သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အမြင်မှန်) ဆယ်ချက်

ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်သည် အမြင်မှန်ဆယ်ချက် (ဒသဝတ္ထုက သမ္မာဒိဋ္ဌိ)ကိုလည်း လက်ခံယုံကြည်ရပေဦးမည်။ အမြင်မှန်ဆယ်ချက်သည် အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏-

- (၁) အလှူဒါနပြုလျှင် ကောင်းကျိုးကို ခံစားရ၏ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၂) ပဇော်မှု၏ အကျိုးရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၃) လက်ဆောင် ပေးကမ်း ပူဇော်မှု (ပဟေဏကသက္ကာရ)၏ အကျိုး ရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၄) ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံတို့၏ ကောင်းကျိုး, ဆိုးကျိုး, အကျိုးရင်း, အကျိုးဆက်ရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၅) မိခင်အပေါ် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၏ ကောင်းကျိုးနှင့် ပြစ်မှားခြင်း၏ ဆိုးကျိုးရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၆) ဖခင်အပေါ် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၏ ကောင်းကျိုးနှင့် ပြစ်မှားခြင်း၏ ဆိုးကျိုးရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၇) လူတို့ မမြင်နိုင်သည့် ငရဲ, ပြိတ္တာ, နတ်, သိကြား, ဗြဟ္မာဟူသော (ဩပပါတိက) သတ္တဝါတို့ရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၈) ဤမျက်မှောက်လောကရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၉) သေပြီး နောက်ဘဝ တမလွန်လောကရှိကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၁၀) ဤလောက၌ ငြိမ်သက်ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြသော သမဏ, ဗြာဟ္မဏ တို့ ရှိကြကြောင်း၊ ယင်းတို့က ဤလောက, တမလွန်လောကကို ကိုယ်တိုင် သိမြင်၍ လူအများကို ပြန်လည် ဟောပြောကြကြောင်း ယုံကြည်ခြင်း၊

ဤအချက် ဆယ်ချက်တို့ကို ယုံကြည်ခြင်းသည် မှန်ကန်သော ယုံကြည်ချက်ပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်သည် ဖော်ပြပါ ရတနာသုံးတန်၊ ကံ၊ ကံ၏ အကျိုး စသော အချက်တို့ကို သံသယကင်းစွာ ယုံကြည်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၇)

ရတနာသုံးပါး အကျိုးကျေးဇူး

ရတနာသုံးပါး

“ရတနာ”ဟူသည်ကား နီလာ၊ စိန်၊ ကြောင်မျက်ရွဲ၊ ပတ္တမြား၊ မြ၊ ဂေါ်မုတ်၊ ဥဿဖရား၊ သန္တာ၊ ပုလဲ စသည့် နဝရတ်ကိုးသွယ်၊ ရတနာကိုးပါး ဖြစ်ပေသည်။ အဆိုပါ ကျောက်မျက်များသည် တန်ဖိုးကြီးမား ရှားပါးသဖြင့် လူသားတို့ကို နှစ်သက်လိုလားစေတတ်သောကြောင့် ရတနာဟူသော အမည်ကို ရရှိထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်ကား လောကီရတနာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရား၊ တရားနှင့် သံဃာတို့သည်လည်း ကြည်ညို ကိုးကွယ်သူတို့၏ နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “ရတနာ”မည်ပါသည်။ ဤသည်ကား လောကုတ္တရာရတနာ ဖြစ်ပါသည်။

(က) ဘုရားကျေးဇူး

ဘုရားဂုဏ်တော်ဟူသည်မှာ အခြားမဟုတ်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၌ တည်ရှိသော လောကီ၊ လောကုတ္တရာတရား ဓမ္မအနှစ်သာရများနှင့် ၎င်းတရားတော်၏ သတ္တိ စွမ်းပကားများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဂုဏ်တော်ကိုးပါးတို့တွင် အရဟံဂုဏ်တော်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ ဝိဇ္ဇာစရဏ-သမ္ပန္နဂုဏ်တော်၊ လောကဝိဒူဂုဏ်တော် ဟူသော ဂုဏ်တော်လေးပါးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၌ ပြည့်စုံသော ကျေးဇူးတော်ကို ပြသပါသည်။ ဝါသနာနှင့်တကွ တစ်ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့မှ သန့်ရှင်းပြီးဖြစ်ခြင်း၊ သိရမည့်တရားအားလုံးကို ကိုယ်တိုင် အမှန်အတိုင်း သိပြီးဖြစ်ခြင်း၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး စရဏတရား တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း၊ ဤအချက်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို သုံးလောကထွတ်ဖွား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားဖြစ်ကြောင်း သိသာစေသည့် အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် သုဂတဂုဏ်တော်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ ဘဂဝါဂုဏ်တော်တို့မှ အချို့သော အချက်များဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ဘုရားဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပုံကို ဖော်ပြပါသေးသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့သာ ကြွဘွားတော်မူခြင်း၊ အရေးကြီးလှသော သစ္စာလေးပါးကို မှချ ဆတ်ဆတ်သိခြင်း၊ ဓမ္မဘုန်းတော်၊ သီရိဘုန်းတော်၊ ပယတ္တဘုန်းတော် စသည်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းမှာလည်း မြတ်စွာဘုရား၌ ရှိသော ဂုဏ်အရည်အချင်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်၊ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော် နှစ်ပါးသည် မြတ်စွာဘုရားအနေဖြင့် ပရဟိတဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ပုံကို သိရပါသည်။ ကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်းရှိ လူကြမ်း၊ နတ်ကြမ်း၊ ဗြဟ္မာကြမ်းတို့ကို အနုနည်းဖြင့် ဆုံးမပြီး နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရစေခြင်း၊ လူ့ကမ္ဘာ နတ်ကမ္ဘာရှိ လူအပေါင်း နတ်အပေါင်းတို့အား အတူမရှိ အကျိုးပြုသော ဆရာတစ်ဆူအနေဖြင့် အရာရာ၌ ကြီးပွားတိုးတက်အောင် အဆုံးအမ ပေးတော်မူခြင်းများသည် စင်စစ် ပရဟိတဆောင်ရွက်မှုများပင် ဖြစ်လေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး သုဂတ၊ ဗုဒ္ဓနှင့် ဘဂဝါဂုဏ်တော်မှ အချို့သော အချက်များအရလည်း မြတ်စွာဘုရားအနေဖြင့် ပရဟိတ ဆောင်ရွက်တော်မူပုံကို သိရပါသည်။ စကားခြောက်ခွန်းအနက် သတ္တဝါတို့အား အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် စကားနှစ်ခွန်းကို မြွက်ကြားတော်မူခြင်း၊ သစ္စာလေးပါးကို မိမိသိသကဲ့သို့ ဝေနေယျသတ္တဝါများ သိရှိစေရန် ဟောကြားဆုံးမနည်းပြတော်မူခြင်း၊ ယသဘုန်းတော် ကာမဘုန်းတော် စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်းတို့မှာ ပရဟိတအတွက် ဖြစ်လေသည်။

တနည်းအားဖြင့် ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရားသည် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး ဆင်းရဲမှုအနန္တကို ခံယူတော်မူပြီး ပါရမီဆယ်ပါး^၁၊ စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး^၂၊ စင်္ဃာသုံးပါး^၃တို့ကို ဖြည့်ဆည်းတော်မူ၍ သဗ္ဗညုဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူလာသောအခါ မိမိကိုယ်တော်တိုင် ကိလေသာအာသဝေါတို့မှ ကင်းဝေးစေရန် တရားဟောကြားတော်မူလေသည်။ မိမိကိုယ်တော်တိုင် မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း သိသင့်သိအပ်သော တရားအားလုံးကို ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူသည့်နည်းတူ လူနတ် ဗြဟ္မာတို့အားလည်း သိစေတော်မူသည်။

မိမိကိုယ်တော်တိုင် လောကရေးရာဟူသမျှကို နက်ရှိုင်းစွာ တတ်သိနားလည်တော်မူသည့်နည်းတူ လောကအကြောင်းကို လေ့လာလိုက်စားကြသည့် ပညာရှင်အဆက်ဆက်တို့အတွက် လောက၏ အကြောင်းအရာများကို လည်းကောင်း၊ ထိုလောကမှ ထွက်ရပ်လမ်းကိုလည်းကောင်း ပြသခဲ့လေသည်။

၁။ (၁) ဒါနပါရမီ၊ (၂) သီလပါရမီ၊ (၃) နေက္ခမ္မပါရမီ၊ (၄) ပညာပါရမီ၊ (၅) ဝီရိယပါရမီ၊ (၆) ခန္တီပါရမီ၊ (၇) သစ္စာပါရမီ၊ (၈) အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီ၊ (၉) မေတ္တာပါရမီ၊ (၁၀) ဥပေက္ခာပါရမီ။

၂။ ဓန၊ ပုတ္တ၊ ဘရိယ၊ ဇိဝိတ၊ အင်္ဂံ။

၃။ (၁) လောကတ္ထစရိယ၊ (၂) ဉာတတ္ထစရိယ၊ (၃) ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယ။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆုံးမထိုက်သူမှန်သမျှကို ခြွင်းချန်မထားဘဲ လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူခဲ့လေသည်။ မဆုံးမထိုက်သူ ဖြစ်ဘိမူ မိမိအား ရန်ပြုသော ရန်သူပင် ဖြစ်လင့်ကစား မဟာကရုဏာတော် သက်၍ သည်းခံတော်မူလေသည်။ လူ့ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းအား လက်ရှိဘဝ ချမ်းသာစေရန်အတွက်လည်း ဆုံးမသည်။ နောင်ဘဝ အဆက်ဆက် သုခတိုးပွားစေရန်အတွက်လည်း ဆုံးမသည်။ ထို့ထက် ဘဝသံသရာမှ လွတ်မြောက်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေရန်အတွက်လည်း မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်မြတ်ကို ပေးတော်မူလေသည်။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခကြားမှ သတ္တဝါအများ လုံးဝကင်းလွတ်စေရန်အတွက် ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ကိုယ်တော်မြတ်၏ ကျက်သရေရှိလှသော ပုံတော်ကို အဖူးမြော်ခံခြင်းအားဖြင့် ကမ္ဘာလောကသားတို့အား ကုသိုလ်ရရှိကြစေရန် အကျိုးပြုတော်မူလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂုဏ်တော်ကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံဟော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါပေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်များမှာ အစိန္တေယျ၊ အပ္ပမေယျ၊ မကြံစည်အပ်၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်လောက်အောင် မြင့်မြတ်လှပါသည်။

ဘုရားဂုဏ်တော်ကို စွဲမြဲစွာ ဆင်ခြင်ပွားများသည်ရှိသော် အောက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများကို မုချမသွေ ရရှိနိုင်ပါသည်-

- (၁) မြတ်စွာဘုရားအပေါ် ကိုင်းညွတ်သောစိတ် အမြဲရှိလာခြင်း၊
- (၂) ယုံကြည်မှု လေးနက်လာခြင်း၊
- (၃) သတိ ပို၍ ကောင်းလာခြင်း၊
- (၄) ပညာဉာဏ် ထက်မြက်လာခြင်း၊
- (၅) ကောင်းမှု တိုးပွားလာခြင်း၊
- (၆) စိတ်ညစ်မှုကင်းပြီး နှစ်သက်ကြည်နူးစွာ နေရခြင်း၊
- (၇) ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ဖွယ် ကြုံရလျှင် မကြောက်မလန့် စိတ်တည်တံ့ခြင်း၊
- (၈) မတော်တဆ ဆင်းရဲဒုက္ခ တွေ့ရလျှင် သည်းခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း၊
- (၉) မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူနေရဘိသကဲ့သို့ စိတ်တွင် ထင်မှတ်လျက် ရှိခြင်း၊

- (၁၀) ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာအစွမ်းကြောင့် မိမိကိုယ်သည် စေတီထိုက်၍ သူတပါးတို့၏ ပူဇော်မှု ချီးမြှောက်မှုကို ကောင်းစွာ ခံယူနိုင်ခြင်း၊
- (၁၁) မိမိစိတ်သည် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်^၁၌ ကိုင်းညွတ်လာခြင်း၊
- (၁၂) မကောင်းမှုကို ကျူးလွန်ရန် ပက်ပင်းကြိုရသောအခါမျိုးတွင် မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်စည်း ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊
- (၁၃) သေလျှင် အပါယ်လေးပါးမှ ကင်း၍ လူ့ပြည် နတ်ရပ် ကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘုံ သုဂတိဘဝကို ရရှိခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်လေသည်။

အမှန်စင်စစ် မြတ်စွာဘုရားသည် အစိန္တေယျ ဖြစ်သည့်နည်းတူ အစိန္တေယျ မြတ်စွာဘုရား၌ ကိုးစားကြည်ညိုသူများ ရရှိနိုင်သည့် ကောင်းကျိုးသည်လည်း အစိန္တေယျ^၂ ပင် ဖြစ်ပေသတည်း။

(ခ) တရားကျေးဇူး

မြတ်စွာဘုရားသည် (၄၅)ဝါ ကာလပတ်လုံး ဟောကြားတော်မူခဲ့သည့် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့ကို လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား အကျိုးပြုသဖြင့် လူနတ်ဗြဟ္မာတို့ ရရှိခံစားရသည့် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားကို လည်းကောင်း စိစစ်ကြည့်လျှင် ဂုဏ်ထူးဝိသေသခြောက်မျိုးနှင့် ပြည့်စုံကြောင်း တွေ့ရလေသည်။ ဤခြောက်မျိုးကို တရားဂုဏ်တော် ခြောက်ပါးဟု ခေါ်၏။ ယင်းဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏--

သွာက္ခာတော=ကောင်းစွာ ဟောကြားထားသည့်အတွက် သွာက္ခာတဂုဏ် ရှိ၏။
 မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသည့်တရားကို လေ့လာကြည့်လျှင်-

- (၁) အစနိဒါန်းပိုင်း၌ ကောင်းမြတ်သော ကလျာဏဂုဏ် ရှိ၏။
- (၂) အလယ်ပိုင်း၌ ကောင်းမြတ်သော ကလျာဏဂုဏ် ရှိ၏။

၁။ သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်= မဖောက်မပြန် ကိုယ်တိုင် ထိုးထွင်း သိရှိသော ဉာဏ်တော် (ဝါ) ဘုရားဉာဏ်တော်။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ နှာ-၂၀၆။

၃။ အစိန္တေယျ=လူသာမန်တို့၏ စိတ်ဖြင့် ကြံစည်ဖွေးဆ၍ မရနိုင်မှု။

- (၃) အဆိုးနိဂုံးပိုင်း၌လည်း ကောင်းမြတ်သော ကလျာဏဂုဏ်ရှိ၏။
- (၄) သဒ္ဓါနည်း၊ ဆန်းနည်း၊ အလင်္ကာနည်းတို့ဖြင့်လည်း ပြည့်စုံ၍ စာပေ အဆင့်အတန်း မြင့်၏။
- (၅) အဓိပ္ပာယ် အနှစ်သာရလည်း ပြည့်ဝ၏။
- (၆) ရှုထောင့်စုံမှ ကြည့်လျှင် အဘက်ဘက်မှ ပြည့်စုံလျက် ရှိ၏။
- (၇) အရေးကြီးဆုံးမှာ ဗြဟ္မစရိယဟု ခေါ်သည့် မြတ်သောအကျင့်ကို ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ဂုဏ်ရည်ချစ်ရပ်နှင့် ဟောကြားခဲ့သည့် တရားတော်များသည် စိတ်က ယုံကြည်နိုင်ရုံအဆင့်မျှမက ၎င်းတရားကို လူကိုယ်တိုင် ရှုမြင်နိုင်၏။ လက်တွေ့ ခုယူနိုင်၏။ ကိုယ်တိုင် ရှုမြင်လိုသူတိုင်း ကြိုးစား အားထုတ်ပါလျှင် မဂ်တရား၊ ဖိုလ်တရားကို ကိုယ်တိုင်ရပေ၏။ သူတပါးက ဟောပြု ပြောပြသည်ကို နားထောင်ပြီး ဘေးက သွားရေကျ ပြန်ရရုံ အဖြစ်မျိုး မဟုတ်။ အမှန်တရားသည် တနေရာရာမှာ နှုံ့လေ၏ဟု ရော်ရမ်း မှန်းဆ စိတ်ချယုံကြည်နေရမှုမျိုးလည်း မဟုတ်။ မိမိကိုယ်တိုင် လက်တွေ့သိရ မြင်ရ သိနိုင်မြင်နိုင်သည့် တရားဖြစ်၍ တရားတော်သည် သန္နိဋ္ဌိက ဟူသော ဂုဏ်ထူးဝိသေ ရှိလေသည်။

အခါမလင့် ချက်ချင်း အကျိုးပေးသော တရားလည်း ဖြစ်၏။ ဤတရားကား အခြားမဟုတ်၊ မဂ်တရားသာ ဖြစ်၏။ မဂ်တရားသည်သာ ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးကို ချက်ချင်း ဖြစ်ပေါ်စေ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားခဲ့သည့် တရားတော်များကို တိတ်တဆိတ် သိုဝှက်ပြီး ဖတ်ရန်မလို၊ အခြား ဘာသာဝင်များအား မဖတ်ရဟု တားမြစ်ရန် မလို၊ မည်သူ့ကိုမဆို တရားတော်ကို လေ့လာကျင့်ကြံကြည့်ရန် ခေါ်ပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျင့်ကြံလေ့လာနိုင်သော တရားတော်လည်း ဖြစ်ပါပေသည်။ ထို့ကြောင့် မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်သည် နိုင်ငံတကာကို ဖိတ်ခေါ် ပြနိုင်သည့် ဖော်ပသိကဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားကို မိမိစိတ်မှာ လက်ခံထားလိုက်လျှင် စိတ်ချမ်းသာမှုရ၏။ စိတ်ရိုင်း စိတ်ယုတ်များ ကင်း၏။ စိတ်ထားမှန်လာသည့်အတွက် ပြုမူပြောဆို ရာ၌လည်း အမှားမှား အယွင်းယွင်း မဖြစ်တော့ပေ။ တရားတော်ကို မည်သူ့မဆို

ကျင့်ပိုင်ခွင့်၊ သိပိုင်ခွင့်၊ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် တရားတော်သည် ပုဂ္ဂလိက အသွင်ဆောင်သော ဘုံပိုင်ပစ္စည်း ဖြစ်၏။ တဖန် တရား၏ အကျိုးကျေးဇူးကို တစ်ဦးစီ ခံစားရယူနိုင်ပါသည်။

အထူးသတိပြုရန်မှာ မြတ်စွာဘုရားသည် လူနားမလည်နိုင်သော တရား၊ လူမကျင့်နိုင်သော တရားမျိုးကို လုံးဝ ဟောကြားခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်း ဖြစ်လေသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်များသည် လောကီအမြိုက်ဆေး တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအမြိုက်ဆေးကို စနစ်တကျ မှီဝဲသုံးဆောင်တတ်လျှင် ကိလေသာအပူမီး ငြိမ်း၍ သေသည်အခါ အပါယ်လေးပါးမှ ကင်းမည်၊ လူ့ပြည်နတ်ရပ် ကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘုံ သုဂတိဘဝကို ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါကြောင်း ဖော်ပြ အပ်ပါသည်။

(ဂ) သံဃာ့ကျေးဇူး

အရိယာသံဃာတော်အပေါင်းသည် တစ်လောကလုံးရှိ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏ ကြည်လင်ရွှင်ပြ မြတ်နိုးလှစွာ ကိုင်းညွတ်ရုံသေ ရှိခိုးမှုများကို ခံထိုက်ပေ၏။ သံဃာတော်များသည် သာသနာတော်မဟုတ်၊ သာသနာ့ဝန်ဆောင်များသာ ဖြစ်ပေ သည်။ သံဃာတော်များ၏ တာဝန်ကား ပရိယတ္တိသာသနာ^၁၊ ပဋိပတ္တိ သာသနာ^၂၊ ပဋိဝေဓသာသနာ^၃ သုံးမျိုးကို ကိုယ်တိုင်အားထုတ်၍ သူတပါးနားလည်အောင် ပို့ချဟောပြောခြင်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသာသနာသုံးရပ်ကို မကွယ်ပအောင် ဘုရားလက်ထက်တော်မှ စ၍ ကျမ်းဂန် တတ်သိသည့် ပညာရှိအပေါင်းတို့သည် အဆက်ဆက် ဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည်။ ရှေးက သံဃာတော်များသည် ကိုယ်ကျိုးအတွက် တရားကိုသာ အားထုတ်နေခဲ့ ကြလျှင် လည်းကောင်း၊ ရဟန်းသံဃာများကို စာပေမပို့ချဘဲ နေခဲ့ကြလျှင် လည်းကောင်း ဤသာသနာတော် (၃)ရပ်သည် မကြာသော ကာလအတွင်း ကွယ်ပျောက်သွားနိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပါသည်။ စာချဆရာတော်များ လုံ့လဖြင့် အပင်ပန်း ခံလျက် ကျမ်းဂန်ပြုစုခြင်း၊ အဆက်ဆက် ပို့ချခဲ့ခြင်းကြောင့်သာ ယခုတိုင် ဤ သာသနာတော်ကြီးကို တွေ့ကြုံနေရခြင်း ဖြစ်သည်။ သာသနာတော် တည်တံ့ နေခြင်းကို မြင်တွေ့ရသည့်အခါ ရှေးအဆက်ဆက် ကျမ်းပြုဆရာ၊ စာချဆရာတော်

၁။ ပရိယတ္တိသာသနာ=ဘုရားပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာကျမ်းစာများ။
၂။ ပဋိပတ္တိသာသနာ=တရားတော်လာအတိုင်း ကျင့်ကြံအားထုတ်မှု။
၃။ ပဋိဝေဓသာသနာ=မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားကို သိကြ ရကြမှု။

ကြီးများကို အထူးကြည်ညို လေးစားဖွယ်ရာ ကောင်းသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန်တတ်သိ ပညာရှိများကို “ဘုရားရှင်အရာ၌ ထား၍ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်စား သာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များ”ဟု မြှောက်စားထားခဲ့ကြပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် (၇)ရက်ခန့်အကြာမှာ အရှင် မဟာကဿပရှေ့တွင် ရဟန်းတစ်ပါးက မဖွယ်မရာ စကားဖြင့် ဘုရားရှင်ကို ထိပါး ပုတ်ခတ် ပြောဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် လေးလမြောက်မှာ အရှင်မဟာကဿပ ကိုယ်တိုင် ကြီးကြပ်၍ ပိဋကတ်တော်များကို စီစဉ်ကာ သင်္ဂါယနာ^၁ တင်ခဲ့ရလေသည်။

ထို့နောက် အနှစ် ၁၀၀-လောက်ကြာပြန်လျှင် ရဟန်းအချို့ မအပ်မရာ ငွေအလှူခံမှုကြောင့် အရှင်မဟာယသ တိုက်တွန်းချက်အရ ဒုတိယသင်္ဂါယနာ တင်ခဲ့လေသည်။ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၍ အနှစ် ၂၃၅ နှစ်မြောက် ဓမ္မာသောက မင်းလက်ထက် သာသနာတော်ကို တိတ္ထိတို့ နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် အရှင်မောဂ္ဂလီ ပုတ္တတိဿမထေရ် အမှူးပြုပြီး တတိယသင်္ဂါယနာ တင်ခဲ့ရပြန်ပါသည်။ ထို သင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် သာသနာတော် စည်ပင် ထွန်းကားနေစဉ် သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် သူပုန်ဘေးကြီး ဖြစ်ပေါ်သဖြင့် ကျမ်းတတ်အကျော် ဆရာတော်များ၊ လူများ ကစဉ့်ကလျား ဖြစ်ကာ ဆွမ်းဘောဇဉ်ကို မျှတအောင် မရကြတော့ပေ။ သို့သော် ရဟန်းတော်များသည် နှုတ်တက်ဆောင်ထားသော ကျမ်းဂန်များ မေ့လျော့သွားမည် စိုးသောကြောင့် ရေစိုသော သဲပြင်ပေါ်လျောင်းနေပြီး ရင်မပူအောင် ရင်ဘတ်ပေါ် သဲစိုတင်၍ ရွတ်အံသရဏ္ဍယ်လျက် ထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။

သူပုန်ဘေးကြီး ငြိမ်းအေးသွားသည့်အခါ နောင် ယခုကဲ့သို့ ဘေးဖြစ်လာ ခဲ့လျှင် နောင်လာနောက်သားတို့ ပိဋကတ်တော်ကို နှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ရန် ခဲယဉ်းမည်ကို သိလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော် မူပြီးနောက် အနှစ် (၄၅၀)ခန့် ဝဋ္ဋဂါမဏီမင်းလက်ထက်တွင် ပိဋကတ်တော်များကို ပေရွက်ပေါ် ရေး၍ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ တင်ခဲ့ပါသည်။

စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ တင်ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သထုံမှ ပုဂံသို့ သာသနာတော် ပြန့်ပွားလာခဲ့ရာ ထိုကဲ့သို့ ကြီးကြီးစားစား မြန်မာရဟန်းတော်များ ဆောင်ရွက် လာခဲ့၍ မြန်မာ့သမိုင်းတလျှောက် ဗုဒ္ဓသာသနာ ရှင်သန် တည်တံ့လာခဲ့၏။ မင်းတုန်းမင်းတရား လက်ထက်တွင် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ပြီး စာတတ်ဆရာတော် ကြီးများက ပိဋကတ်ကျမ်းစာများကို ကျောက်ထက် အက္ခရာတင်ခဲ့ကြသည်။

၁။ သင်္ဂါယနာ=စုပေါင်း၍ ရွတ်ဆိုခြင်း

ပစ္စမသင်္ဂါယနာနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ သူ့ကျွန်ဘဝ ကျရောက်ချိန်၌လည်း သံဃာတော်များသည် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် မပြတ်ကျင့်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် တည်တံ့ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ တွင်မူ ပုဒ်ပါဌ်အက္ခရာတို့ကို သုတ်သင်၍ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူသည်မှစ၍ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော် သမိုင်းကာလကြီးတလျှောက်လုံး သာသနာတော်ကြီး မကွယ်ပျောက်ရအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူလာကြသော အရိယာ သံဃာတော်နှင့် ပုထုဇဉ် ပညာရှိ အပေါင်း သူတော်ကောင်း သံဃာတို့သည် နောင်လာနောက်သား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များအတွက် လွန်စွာပင် ကျေးဇူးတော် ကြီးမားလှပါကြောင်း ရေးသား ဖော်ပြ အပ်ပေသည်။

သက်ကြီးအိုမ ဧဏ္ဍာလီ

မြတ်စွာဘုရား ကျေးဇူးကား အလွန်ကြီးမားပါသည်။ ရေးသားဖော်ပြ၍ပင် မကုန်နိုင်ပါ။ အနည်းငယ်မျှ ပုံဝတ္ထုသာမကဖြင့် ဖော်ပြပါဦးမည်။

ဧဏ္ဍာလီအမည်ရှိသော အဘွားအိုကြီးတစ်ယောက်သည် အလွန်ဆင်းရဲ၍ သားသမီးမြေးမြစ်တွေ မရှိပါ။ ဒုက္ခိတ ဆင်းရဲသူမ အဘွားကြီး ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နေ့သောအခါတွင် အဘွားကြီးသည် တောင်ဝှေးတစ်ချောင်းဖြင့် တုန်တုန် ချီချီ လမ်းလျှောက်လာသည်။ မြတ်စွာဘုရား ဆွမ်းခံကြွတော်မူလာသောအခါ ထိုအဘွားကြီး ရှေ့၌ စုံရပ်တော်မူသည်။ အဘွားအိုကြီးသည် ရှိခိုးရမှန်းမသိဘဲ ကြောင်ကြည့်နေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား နောက်တော်ပါးက ပါလာသော အာနန္ဒာက “အဘွားအိုကြီး . . . မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလိုက် ရှိခိုးလိုက်”ဟု တိုက်တွန်းတော်မူသည်။ အဘွားကြီးသည် ရှင်အာနန္ဒာက တိုက်တွန်းသော ကြောင့် တောင်ဝှေးကို အသာချပြီး လက်အုပ်ချီလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး လိုက်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရှိခိုးခံပြီးနောက် ဆက်လက် ကြွသွားတော်မူ၏။ အဘွားကြီးလည်း သူ့သွားမည့် လမ်းသို့ ဆက်၍ လျှောက်၏။ ထိုခဏတွင် သားကလေး မွေးကာစ ဖြစ်သော နွားမကြီးတစ်ကောင်သည် အဘွားကြီးဆီ ပြေးလာပြီး ဝှေ့လိုက်ရာ အဘွားကြီးခမာ နေရာတွင်ပင် ပွဲချင်းပြီး သေဆုံးသွား လေသည်။

သို့သော် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလိုက်သော ကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ပြည်၌ နတ်သမီးသွားဖြစ်လေသည်။ စတုရင်္ဂ အဘွားအိုကြီး နတ်သမီးဖြစ်ရသည်မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးတော်ကြောင့် ဖြစ်သည်။

လူဆိုးကြီး အင်္ဂုလိမာလ

အင်္ဂုလိမာလသည် သူ့မိခင်ကို သတ်ရန် စားပိုက်၍ တအားလိုက်နေတုန်း မြတ်စွာဘုရားက အချိန်မီ သွားရောက်ကယ်တင်တော်မူခဲ့သည်။ မိခင်ကြီးသည် သေဘေးမှ ကင်းလွတ်ရ၏။ အင်္ဂုလိမာလလည်း အကျွတ်တရားရပြီး ရဟန္တာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဤသားအမိ ယခုလို ချမ်းသာရာရခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးတော်ကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပဇာစာရီ အရူးမ

ပဇာစာရီ အမည်ရှိသော အမျိုးသမီးသည် လင် မြွေကိုက်၍ သေ၏။ သားငယ်ကို စွန့်ခွာပြီး သားကြီး ရေနစ်၍ သေ၏။ ဤကဲ့သို့ သားသေ လင်ဆုံးသဖြင့် အရူးလုံးလုံး ဖြစ်ရရှာသည်။

ထိုအရူးမ ပဇာစာရီကို မည်သူမှ မကယ်နိုင်ကြ။ မည်သည့် ဆေးဆရာမျှ မကုနိုင်ကြ။ သောကဒဏ် ပြင်းထန်လှသောကြောင့် ဆောက်တည်ရာ မရ၊ ပူဆွေး ဝိုင်းကြွေး၍ ပြေးလွှားနေရှာသည်။

ထိုအရူးမ ပဇာစာရီကို မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် ရောက်အောင် ပညာရှိ တစ်ဦးက လှည့်ပတ်ဖြားယောင်း၍ ခေါ်ဆောင်သွား၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုက္ခိတ အရူးမအပေါ် မဟာကရုဏာ မေတ္တာတော်တန်ခိုးလွှတ်၍ ပဇာစာရီ၏ ပူလောင် ပြင်းပြလျက်ရှိသော စိတ်ကို ငြိမ်းအေးစေသည်။ “ချစ်သမီး ပဇာစာရီ”ဟု ကြင်နာ ယုယ ရင်းနှီးစွာ ခေါ်တော်မူလိုက်သည်။ ထိုအခါ ပဇာစာရီသည် မြတ်စွာဘုရားသခင် ကို သေချာစွာ ကြည့်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာဓာတ်ကို ရရှိသောကြောင့် စိတ်သောက အပူငြိမ်း၍ သတိတရား ပြန်ရလာသည်။ အသိစိတ်ဓာတ် ပြန်ဝင် လာသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာတော်ကြောင့် အရူးရောဂါ ပျောက်သွားသည်။

ပဇာစာရီအနေဖြင့် အရူးပျောက်၍ စိတ်ထားမှန် ပြန်လည်ဖြစ်သွားသည်ကို မြတ်စွာဘုရား သိရှိတော်မူသောကြောင့် သစ္စာတရားလေးပါးကို ဟောလိုက်ရာ ပါရမီရင့်သန်သော မိန်းမဖြစ်၍ တရားထူးတရားမြတ်ရရှိကာ ရဟန္တာထေရီမကြီး တစ်ပါး ဖြစ်သွားလေသည်။ ဤသည်မှာ အံ့ဩ၍ မကုန်နိုင်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးဖြစ်ပါသည်။

ကိသာဂေါတမီ

ကိသာဂေါတမီ အမည်ရှိသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် သူ့အလွန်ချစ်သော တစ်ဦးတည်းသော သားကလေး သေဆုံးသွားသည့်အတွက် သားသေကို ပိုက်ပြီး တစ်မြို့လုံးလိုက်၍ ဆေးကုခိုင်းလေသည်။ သူ့သားကလေး ပြန်ရှင်အောင် လုပ်ပေး ကြပါဟု ငိုယိုမြည်တမ်းလျက် အရူးမကြီးတစ်ပိုင်းဖြစ်ကာ တစ်မြို့လုံးလှည့်လည် သွားလာနေရှာသည်။

ထိုအခါ ပညာရှိတစ်ယောက်က “သင့်သားကို အသက် ပြန်ရှင်အောင် ကုနိုင်သော ဆရာ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်မှာ ရှိ၏”ဟူ၍ ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောကာ မြတ်စွာဘုရား ထံသို့ လွှတ်လိုက်လေသည်။

ကိသာဂေါတမီသည် သားသေလေးကိုပိုက်လျက် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ သွားပြီး မြတ်စွာဘုရားကို တွေ့သောအခါ “သူ့သားလေးကို အသက်ပြန်ရှင်အောင် ကုပေးပါ”ဟု တောင်းပန်ရှာ၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ကုပေးမည် ချစ်သမီး . . . ! မြို့ထဲသွားချေ။ ဆေးဖော်ဖို့အတွက် လူမသေဖူးသော အိမ်မှ မုန်ညင်းစေ့ လက်တစ်ဆွန်း တောင်းချေ”ဟု လွှတ်လိုက်၏။ ကိသာဂေါတမီသည် သားသေကလေး ကို ပိုက်လျက် လူမသေဖူးသော အိမ်ကို မေးသည်။ “ဤအိမ်ကလည်း လူမသေဖူးသည်၊ ဤအိမ်ကလည်း သေဖူးသည်”ဟူသော အဖြေကိုသာ ရ၏။ ယခု သာဝတ္ထိတစ်မြို့လုံး အိမ်ပေါင်းစုံ ရောက်ခဲ့ပြီ၊ လူမသေဖူးသော အိမ်ဟူ၍ မတွေ့ချေ။ ကိသာဂေါတမီ ခမာ ဖတ်ဖတ်မောနေသည်။

သို့သော် လူမသေဖူးသော အိမ်ကို လိုက်၍ မေးရင်း သူ၏စိတ်ထဲ၌ တဖြည်းဖြည်းချင်း အသိဉာဏ် ဝင်လာသည်။ ငါ့သားသာ သေသည်မဟုတ်၊ အခြား သူများလည်း သေကြသည်တကား။ သေခြင်းတရားကား လူတိုင်း မလွန်ဆန်နိုင်သော သဘာဝတရားပေတကား။ ဤကဲ့သို့ အသိစိတ်ဓာတ်ဝင်လာပြီး မိမိရင်ခွင်ဖြင့် ပိုက်ထွေးထားသော သားလေး၏အလောင်းကို သင့်ရာမှာ စွန့်ပစ်လိုက်ပြီး မြတ်စွာ ဘုရားထံသို့ ပြန်သွားလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာကရုဏာမေတ္တာတော်မြတ် စေလွှတ်၍ ကိသာဂေါတမီ၏ အပူမီးကို ငြိမ်းစေလျက် အေးမြကြည်လင်သော တရားဓမ္မကို ဟောကြားတော် မူလိုက်သောအခါ ပါရမီဓာတ်ခံ ရင့်သန်သူကလေးဖြစ်၍ တရားထူးတရားမြတ် ရရှိပြီး ရဟန္တာထေရ်တစ်ပါး ဖြစ်သွားလေသည်။

လင်းနို့သားငါးရာ

တရားတော်၏ ကျေးဇူးကို အနည်းငယ် ဖော်ပြရသော် ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်၌ လိုက်ဂုတစ်ခု အတွင်းတွင် ရဟန်းတစ်ပါးက ပဋ္ဌာန်းတရားကို ရွတ်ဖတ်တော်မူရာ ထိုလိုက်ဂုအတွင်း၌ နေသော လင်းနို့ငါးရာတို့သည် အဓိပ္ပာယ်ကို မသိသော်လည်း တရားသံကို ကြည်ညိုသောစိတ်ဖြင့် သေလွန်ကြရာ ကောင်းရာ သုဂတိသို့ ရောက်ကြလေသည်။ ဘဝများစွာ သံသရာ၌ ကောင်းစွာကျင့်လည်ရပြီး နောက်ဆုံးဘဝ၌ ရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်သား ရဟန်းငါးရာ ဖြစ်လာကြသည်။ ပဋ္ဌာန်းတရားတော် အကျိုးသက်ကြောင့် ဤနောက်ဆုံးဘဝတွင် ကျွတ်တမ်းဝင်တော် မူကြလေသည်။

ဖားနတ်သား

ထို့ပြင် တရားသံကို ကြည်ညိုသော ဖားသူငယ်သည် နတ်သားဖြစ်ခဲ့ရ၏။ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူနေစဉ် ပရိသတ်အစွန်၌ ဖားငယ်ကလေး တစ်ကောင်က တရားသံ၌ နှစ်မြောနေသည်။ ထိုအခါ နွားကျောင်းသားတစ်ယောက် ရောက်လာပြီး အမှတ်တမဲ့ တုတ်ကို ထောက်လိုက်ရာ ဖားငယ်ကလေးအပေါ် ထောက်မိသည့်အတွက် သေရှာသည်။ ဖားနားရင်း သေသည့်အတွက်ကြောင့် နတ်ပြည်၌ နတ်သား ဖြစ်လေသည်။

ထို့ပြင် တရားတော်ကို ကျင့်သုံးသည့်အတွက် ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်သူများ အရိယာရဟန္တာဖြစ်သူများ မရေမတွက်နိုင်လောက်အောင် များပြားလေသည်။

လောသကတိဿ

သံသာတော်များ၏ ကျေးဇူးသည်လည်း ရေးသားဖော်ပြ၍ မကုန်နိုင်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ခွက်လက်ဆွဲ၍ တောင်းစားနေသော ခုနစ်နှစ်သားအရွယ် ကလေးတစ်ယောက်ကို ခေါ်ယူ၍ ရှင်ပြုပေးပြီး ဆွမ်းခံကျွေးတော်မူလေသည်။ ထိုကလေးမှာ အကုသိုလ်ဝင်ကြွေး ကြီးလှသော လောသကတိဿ ဖြစ်လေရာ ရှင်သာရိပုတ္တရာက လက်ဖြင့် ကိုင်၍ မကျွေးလျှင် အစားအစာဝအောင် မစားရရှာ။ သို့ဖြစ်၍ လောသကတိဿရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည်အထိ ရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးက ပြုစုစောင့်ရှောက်တော်မူသည်။

သူဌေးကြီး ဦးကပ်စေး

ရှင်မောဂ္ဂလာန် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် “ပြိတ္တာတို့ဘောင် ဥစ္စာဆောင်သည်” ဆိုသည့်အတိုင်း သေလျှင် ပြိတ္တာဖြစ်လောက်သည့် ကပ်စေးနဲ့ သူဌေးလင်မယားကို တန်ခိုးတော်ဖြင့် ချေချွတ်ကယ်မတော်မူသည်။

ထို့ပြင် ရှင်မောဂ္ဂလာန်နှင့် ရှင်မဟာကဿပတို့သည် ဂိလာန ဒုက္ခိတတို့အား ဗောဇ္ဈင်တရားကို ရွတ်ပွား၍ ရောဂါပျောက်အောင် ကယ်တင်ကြသည်။ အရှင် အင်္ဂုလိမာလမထေရ်သည်လည်း မီးမဖွားနိုင်သော ကိုယ်ဝန်သည် မိန်းမများကို ပရိတ်ရွတ် သစ္စာဆို၍ ချမ်းသာစွာ မီးဖွားအောင် ကူညီတော်မူခဲ့သည်။

လာဇာဒေဝီ (ပေါက်ပေါက်ပန်း နတ်သမီး)

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး လယ်သမားရွာကြီး၌ သူဆင်းရဲ လယ်သူမလေးတစ်ယောက် ရှိသည်။ သလေးစပါးတို့ကို ပေါက်ပေါက်ဖောက်ပြီး ဆင်းရဲစွာ စားသောက် နေရှာသည်။ နီရောသေမာပတ်မှ ထလာတော်မူသည့် အရှင်မဟာကဿပ မထေရ် မြတ်ကြီးသည် သူဆင်းရဲ လယ်သူမလေးကို စောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်ရန် ဆွမ်းခံ ဝင်လာရာ လယ်သူမလေးက သဒ္ဓါတရား ထက်သန်လှစွာဖြင့် မိမိ၌ ရှိသည့် ပေါက်ပေါက်များကိုပင် လောင်းလှူလိုက်လေသည်။ မပြောပလောက်သည့် ဤမျှ လောက်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့်ပင် သေလွန်သောအခါ နတ်ပြည်မှာ ဖြစ်ရ၍ လာဇာဒေဝီ(ပေါက်ပေါက်ပန်း နတ်သမီး)အမည် တွင်လေသည်(ဓမ္မပဒ)။

ယခု ဖော်ပြခဲ့သည်တို့မှာ အပေါ်ရံမျှဖြစ်သော ရတနာသုံးပါး၏ ကျေးဇူး တရားသာ ဖြစ်သည်။ ထို့တက် လေးနက် နက်ရှိုင်းသော ကျေးဇူးဂုဏ်တို့ကား အနန္တ ရှိပေသေးသတည်း။

အခန်း (၈)

ဥပါသကာဂုဏ် (၁၀)ပါး

ဥပါသကာ

ဘုရား တရား သံဃာ ရတနာသုံးပါးကို မြတ်နိုးစွာ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော လူပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဥပါသကာ” ဟု ခေါ်ဆို၏။ အမျိုးသမီးဖြစ်လျှင် “ဥပါသိကာ” ဟု ခေါ်ဆိုရ၏။

လူပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အသက်ကို မငဲ့ကွက်ဘဲ ရတနာမြတ် သုံးပါးအား ပေးလှူခြင်း၊ ရတနာမြတ်သုံးပါးအပေါ်၌ ယုံကြည်ကိုးစား အားထား ခြင်း၊ ရတနာမြတ်သုံးပါး၏ တပည့်သားအဖြစ် စွဲမှတ် ခံယူခြင်း၊ ရတနာမြတ် သုံးပါးကိုသာလျှင် ရှိခိုးမှု ရိုသေကင်းရှိုင်းမှု ပြုခြင်း စသောနည်းလမ်းတို့ဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် (ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာမ) အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြသည်။ ထိုသို့ ဥပါသကာဖြစ်ပြီးသူများကို “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်” ဟု သတ်မှတ်ရသည်။

ဥပါသကာတို့ ခရုဂင်ရန် အချက်များ

ဥပါသကာအဖြစ် ခံယူပြီးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်း တစ်ယောက်သည် ငါးပါးသီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ မြဲ၍ စွမ်းနိုင်ပါမူ ချစ်ပါး၊ ဆယ်ပါးသီလများကို စောင့်ထိန်း၍ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အချက်များကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်-

- (၁) လက်နက်ရောင်းဝယ် ဖောက်ကားခြင်း၊
- (၂) လူ့အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ခြင်း (ကျွန်ရောင်း ကျွန်ဝယ်ခြင်း၊ ပြည့်တန်ဆာ ရောင်းဝယ်ခြင်း စသည်)၊
- (၃) ကြက် ဝက် အမဲ သား ငါး ရောင်းဝယ်ခြင်း၊
- (၄) မူးယစ်ဆေးဝါး အမျိုးမျိုးနှင့် သေရည်သေရက် ရောင်းဝယ်ခြင်း၊
- (၅) လူကို သေစေတတ်သည့် အဆိပ် ရောင်းဝယ်ခြင်း-

တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ကာယဒုစရိုက်မှု၊ ဝစီဒုစရိုက်မှုတို့ကို ကျူးလွန်၍ ရရှိလာသော ဥစ္စာ ပစ္စည်းတို့ဖြင့်လည်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မပြုရပေ။ ယင်းတို့အားလုံးသည် မိစ္ဆာဇီဝခေါ် ယုတ်မာ အောက်တန်းကျသော အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ဥပါသကာအရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း

ဥပါသကာအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက်သည်-

- (၁) သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံရ၏။
- (၂) အနည်းဆုံး ငါးပါးသီလ လုံခြုံရ၏။
- (၃) ကောတုဟလမင်္ဂလာခေါ် အထူးအဆန်းမင်္ဂလာကို ယုံကြည် လက်ခံခြင်း မပြုရ။
- (၄) ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ရ၏။
- (၅) အယူပျက်သည့် သာသနာပ အလျှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အဓိအသေ မပြုရ၊ မလျှော့ဒါန်းရပေ။

အဆိုပါ အင်္ဂါရပ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို-

- (၁) ဥပါသကရတန = နှစ်သက်ကြည်ညိုဖွယ် ဥပါသကာဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- (၂) ဥပါသကပဒုမ = ပဒုမ္မာကြာနှင့် တူသော ဥပါသကာဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- (၃) ဥပါသကပုဏ္ဏရိက = ကြာဖြူနှင့် တူသော ဥပါသကာဟူ၍ လည်းကောင်း-

ခေါ်ဆိုထိုက်ပါသည်။

ဥပါသကာ ဗျက်စီးခြင်း

ဥပါသကာ ဖြစ်ပြီးသူသည်-

- (၁) သဒ္ဓါ မရှိခြင်း၊
- (၂) သီလ မရှိခြင်း၊
- (၃) အထူးအဆန်း မင်္ဂလာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း၊

- (၄) ကံ, ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်ခြင်း၊
- (၅) အယူပျက်သော သာသနာပ တိတ္ထိတို့ကို ရှိခိုးခြင်း၊ အရိုအသေ ပြုခြင်း၊ လှူဒါန်းခြင်း-

စသည့်အချက်တို့ကို ပြုလုပ်ပါက ရတနာသုံးပါးအပေါ် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော ဥပါသကာအဖြစ် ပျက်ပြယ်သွားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖော်ပြခဲ့သော သွေဖည်ချက် ၅-ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို-

- (၁) ဥပါသကစက္ကာလ = ဒွန်းစက္ကား ဥပါသကာဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (၂) ဥပါသကမလ = မသန့်ရှင်းသော ဥပါသကာဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (၃) ဥပါသကပဋိကိဋ္ဌ = စက်ဆုပ် ရွံ့ရှာဖွယ် ဥပါသကာဟူ၍ လည်းကောင်း-

ခေါ်ဆိုရတော့၏။

ဥပါသကာ၏ ရုဏ်ရည် ၁၀-ပါး

ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်သည် ဖော်ပြ လတ္တံ့ပါ ရုဏ်အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံပါက အဆင့်မြင့် ဥပါသကာ, ရုဏ်သရေရှိ ဥပါသကာ စစ်စစ် ဖြစ်ပါသည်-

- (၁) ဘုရားရှင်၏ တပည့်သား သံဃာများနှင့် အေးအတူ ပူအမျှ ဆင်းရဲ ချမ်းသာကို ဝေမျှ ခံစားခြင်း၊
- (၂) ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကိုသာ အလေးဂရုပြုခြင်း (အခြားသာသနာပ အယူဝါဒများကို လုံးဝ ဂရုမပြုခြင်း)၊
- (၃) မိမိရှိသမျှ ပစ္စည်းဥစ္စာကို မျှတစွာ ခွဲခြမ်းသုံးစွဲ လှူဒါန်းတတ်ခြင်း၊
- (၄) ဘုရားသာသနာ ပျက်စီးမည့်အရေး တွေ့မြင်ပါက သာသနာတော် ကြီးပွားရာ ကြီးပွားကြောင်းကိုသာ မနေမနား ကြိုးစားအားထုတ် ခြင်း၊
- (၅) အယူပြောင့်မှန်ပြီး လှူပြန်တို့လက်ခံသည့် အထူးအဆန်းမင်္ဂလာကို ယုံကြည်မှု မရှိသည့်အပြင် မိမိအသက်ကို ပဓာနမထားဘဲ မိမိ ကိုးကွယ်ရာ ဆရာ (ဘုရား)မှ အခြား အယူပျက်သော တတ္ထိ ဆရာများကို မိမိ၏ ဆရာအဖြစ် မည်သည့် အခါမျှ မရည် ညွှန်းခြင်း၊

- (၆) ကာယကံ, ဝစီကံကို စောင့်ထိန်းခြင်း၊
- (၇) အတူနေ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် သင့်တင့် ညီညွတ်စွာ နေထိုင်တတ်၍ အချင်းချင်းအပေါ် ငြူစူမှုကင်းပြီး သာသနာတော်ကို ခုတုံးလုပ်၍ ဟန်ဆောင် ပလွှား ဝါကြွားမှု မပြုခြင်း၊
- (၈) ဘုရားရတနာကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း၊
- (၉) တရားရတနာကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်း၊
- (၁၀) သံဃာရတနာကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(မိလိန္ဒပစ္စာ၊ ၁၀၂။)

အကယ်၍ ဖော်ပြပါ ဥပါသကာဂုဏ် ၁၀-ပါးကို ပြောင်းပြန် ကျင့်သုံးသူ ဖြစ်ပါက ဂုဏ်သိက္ခာမရှိသော ဥပါသကာ၊ သို့မဟုတ် ဥပါသကာ မဟုတ်သူအဖြစ် ရောက်ရှိပါသည်။

အခန်း (၉)

ဗုဒ္ဓဘာသာတစ်ယောက် ရှောင်ရမည့် အချက်များ

(က) ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး

မြန်မာအမျိုးသား လူငယ်လူရွယ် ယောက်ျားမိန်းမများမှာ ကျောင်းစနေချိန်မှ စ၍ ဘွဲ့ဒီဂရီ ရသည်အထိနှင့် လုပ်ငန်းခွင် စသော နေရာဌာနတိုင်းတွင် လူမျိုးနှင့် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာဆိုသော ကွက်လပ်၌ “ဗမာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ” ဟူ၍ အမြဲ ဖြည့်ကြရပါသည်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်ကို “ဗုဒ္ဓ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ တရားတော်ကို “ဗုဒ္ဓဘာသာ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်၏ တရားတော်အတိုင်း လိုက်နာနေထိုင်သူကို “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်” ဟု ခေါ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ယောက် အနေဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့် သူတော်စင်တို့ မနှစ်သက်အပ် ပယ်အပ်သော ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး တရားများကို သိသင့်လှပါသည်။

“ပါဏာတိပါတ” အစ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ” အဆုံးရှိသော ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးတို့၏ အပါယ် လေးဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း စသော ကြီးသော အပြစ်နှင့် ငယ်သော အပြစ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ စင်စစ်မူ အပြစ်ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ အကုသိုလ်ကို ရှောင်နိုင်လျှင် ကောင်း၏။

မကောင်းသောအမှုကို ပြုမှုကျူးလွန်သော အလေ့အကျင့်တို့ကို ပါဠိလို ဒုစရိုက်၊ မြန်မာလို ဒုစရိုက်ဟု ခေါ်ပါသည်။

- [ဒု=မကောင်းသော+စရိတ်=စရိုက် (အကျင့်)]
- ဒုစရိုက်တရားများမှာ ၁၀-ပါး ရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ-
- ကာယဒုစရိုက် = ကာယကံ (၃) ပါး၊
- ဝစီဒုစရိုက် = ဝစီကံ (၄) ပါး၊
- မနောဒုစရိုက် = မနောကံ (၃) ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကာယဒုစရိုက် = ကာယကံ (၃)ပါး

- (၁) ပါဏာတိပါတ = သူတပါးအသက်ကို သတ်ခြင်း၊
- (၂) အဒိန္နာဒါန = စိုင့်ရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် မပေးအပ်သော သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊
- (၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ = ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ ဖောက်ပြန် ကျူးလွန်ခြင်း၊

ဝစိဒုစရိုက် = ဝစိကံ (၄)ပါး

- (၁) မုသာဝါဒ = မဟုတ်မမှန်သော အရာကို ဟုတ်မှန်သည့်အနေဖြင့် လိမ်ညာပြောဆိုခြင်း၊
- (၂) ဝိသုဏဝါစာ = ချောပစ် ကုန်းတိုက်ခြင်း၊ ချစ်သူနှစ်ဦး ကွဲသွားအောင် သို့မဟုတ် မိမိအား ချစ်ခင်လာအောင် ချစ်သူနှစ်ဦးကို ရန်တိုက်ပေးခြင်း၊ သင့်တင့်ညီညွတ်နေသော မိတ်ဆွေ နှစ်ဦးတို့ကို မသင့်မတင့်ဖြစ်အောင် စိတ်ဝမ်း ကွဲအောင် ပြောဆိုခြင်း၊
- (၃) ဖရုသဝါစာ = ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း ဆဲရေးတိုင်းထွာ ပြောဆိုခြင်း၊
- (၄) သမ္ပပ္ပလာပ = မိမိသူတပါး နှစ်ဦးသား လုံးဝအကျိုးမရှိသောစကား ပြောဆိုခြင်း။

မနောဒုစရိုက် = မနောကံ (၃)ပါး

- (၁) အဘိဇ္ဈာ = သူများ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝနေသည်ကို မြင်သောအခါ "ထိုစည်းစိမ် ချမ်းသာများ ငါ၏ဥစ္စာ ဖြစ်လာပါမူ ကောင်းလေစွ" ဟု သူတပါး၏ စည်းစိမ် ချမ်းသာအပေါ် မကောင်းကြံစည်ခြင်း၊
- (၂) ဗျာပါဒ = သူတပါး ပျက်စီးစေလိုသည့်စိတ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊
- (၃) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = လျှင်ခြင်းသည် အကျိုးမရှိ၊ မလျှင်ခြင်းသည် အပြစ်မရှိ စသည်ဖြင့် ဖောက်ပြန်မှားယွင်းစွာ ယူခြင်း။

ဤ ဒုစရိုက် (၁၀)ပါးကို အကုသလကမ္မပထတရား (၁၀)ပါးဟုလည်း ခေါ်သေး၏။ (အကုသလ = အကုသိုလ် + ကမ္မ=ကံ + ပထ = အပါယ်ရောက် ကြောင်းလမ်း)

- လင်္ကာ။**
- * သက်သတ်, ဒိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ။
  - * လှည့်စား, ရန်တိုက်၊ မိုက်မိုက်ကန်းကန်း၊ နှုတ်ကြမ်းလေ့ခြင်း၊ ပြိန်ဖျင်းစကား၊ ပြောဆိုငြား၊ လေးပါး ဝစိကံ။
  - * သူ့ဥစ္စာမှန်၊ မဝရားကြံ၍၊ ဖောက်ပြန်သေကျေ၊ ပျက်စေလိုငြား၊ အယူမှား၊ သုံးပါး မနောကံ။

၁။ သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်း ပါဏာတိပါတကံကို ကျူးလွန်ခြင်း အပြစ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မဒိန္နာအလောင်း ဆိတ်သတ်သမားသည် ဆိတ်ကို လည်ဖြတ်သတ်မိသော အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဆိတ်မွေးအရေအတွက်နှင့် အမျှ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း၌ လည်ဖြတ် အသတ်ခံခဲ့ရပါသည်။

(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ ဟာလဝဂ်၊ အညတရပုရိသဝတ္ထု။)

၂။ ပိုင်ရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် မပေးအပ်သော သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း အဒိန္နာဒါနကံနှင့် ပတ်သက်၍ ဘုရားသခင်နှင့် သံဃာတော်များ လုပ်ကျွေးရန် ဖြစ်သော ပစ္စည်းများကို ခိုးယူစားသုံးမိသဖြင့် ထမင်း အစာရေစာ ငတ်မွတ်သော ခုပွဲပါသပြီတ္တာဖြစ်ရပုံ၊ ဘုရားလေးဆူတို့၏ အကြား၌ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲခဲစား ရပုံတို့ တိရောကုဋ္ဌပေတဝတ္ထု၌ လာပါသည်။

ပါရမီတော်ခန်းပျို့တွင်-

“အံ့အဲစွာမြို့၊ ပြိတ္တာတို့ကား၊ မည်သို့ခြင်းရာ၊ မဟူသာခဲ့၊ ပမာ နည်းထုံး၊ ဆိုဖွယ်ဆုံးမျှ၊ နှစ်သုံးလေးငါး၊ ဘုရားရှင်တော်၊ ပွင့်ငြားသော်လည်း၊ ကျွတ်ဖော်ဝေးလံ၊ နံသည်ကိုထား၊ လျှာဖျားဆွတ်လောက်၊ ရေမိုးပေါက်မျှ၊ မသောက်ရတန်၊ ပူဆာထန်၏”-

ဟူ၍ ရှင်မဟာသီလဝံသဆရာ မိန့်ဆိုတော်မူပါသည်။

၃။ မေထုန်အကျင့်တို့၌ မှားသောအားဖြင့် ကျင့်ခြင်း ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ကံကို ကျူးလွန်မိခြင်းကြောင့် ရွှေပန်းထိမ်သည်သည် တိရစ္ဆာန်ဘဝ၌ ဝှေးသင်းခံ ရခြင်း၊ လူ့ဘဝ ရသော်လည်း ယောက်ျားမဟုတ် မိန်းမ မဟုတ် နပုန်း ပဏ္ဍုက် ဖြစ်ခြင်း၊ နောက်ဆုံးဘဝတွင် မိန်းမဖြစ်ခြင်းဖြင့်သာ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက် ရပါသည်။

သူဌေးသား လေးယောက်သည် သူတပါး သားမယားကို ကျူးလွန်ဖျက်ဆီး ခြင်းကြောင့် လောဟကုမ္ဘီလဲတွင် “ဒု-သ-န-သော”ဟု တစ်လုံးစီ ရွတ်ဆိုကာ နှစ်လိုက် ပေါ်လိုက် ခံစားရပါသည်။

၄။ မဟုတ်မမှန် လိမ်ညာစွပ်စွဲခဲ့သော စိစ္စမာဏဝိကာသည် ပုဆိုးကြမ်းကို ဝမ်းတွင် ရစ်ပတ်ပြီး ပျဉ်ချပ်ဖုံးအုပ်၍ ကိုယ်ဝန်ပြုလုပ်ကာ ဘုရားရှင်ကို ပရိသတ် လေးပါး အလယ်တွင် စွပ်စွဲခဲ့ပါသည်။ ထိုလိမ်လည် စွပ်စွဲသော အကုသိုလ် ကံကြောင့် မြေလွှာသည် နှစ်ဖြာကွဲ၍ မိူခြင်းခံရပါသည်။ အဝီစိလဲတွင် အမိုးတို့ ပေးအပ်သော ကမ္မလာနီခြုံဘိသကဲ့သို့ လောင်မြိုက်ခြင်း ခံရရာပါသည်။

၅။ ချောပစ်ကုန်းတိုက်ခြင်း၌ ညီညွတ်မှုကို ကွဲပြားအောင် ကုန်းတိုက်သော ရဟန်းသည် ဘုရားတစ်ဆူတစ်ဆူအကြား၌ ငရဲသို့ ကျရောက်ခြင်း ခံရပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ဘုရားလက်ထက်ဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီး၌ ပူတိမုခပြိတ္တာမျိုး၌ ဖြစ်ရပါသည်။

၆။ အယုတ်တမာ ကြမ်းတမ်းစွာ ဆဲဆိုသော နန္ဒိယ၏ မယား ရေဝတီသည် လူ့ပြည်၌ စဉ်းလဲခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်းရှိသဖြင့် ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်များ ပုန်းတောင်းယာစကာ တို့အား ဆဲရေး ရေရွတ်ခြင်း၊ ယုတ်မာသော ဖရုသဝါစာကံကြောင့် ငရဲ၌ အနှစ်နှစ်ထောင် ကျရောက်ခံရပါသည်။ ငရဲမှ လွတ်သော်လည်း လက် ခြေ နား နှာခေါင်း ဖြတ်ခြင်း ခံရပါသည်။ တဖန် ဦးခေါင်း ဇောက်ထိုးမိုးမော် ငရဲ၌ ပစ်ချခြင်း ခံရပါသည်။

ဖရုသဝါစာ စေတနာသည် မိမိရည်မှန်းအပ်သော သူတပါးထံသို့ကား မရောက်၊ မိမိအားသာလျှင် မိမိနှုတ်က ထုတ်ဖော်ဆဲရေးသော စကားအတိုင်း ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်တတ်သည်ကို သတိပြုသင့်လှပါသည်။

၇။ ကချေသည်တို့၏ အကြီးအမှူး ဂါမဏီသည် အကျိုးမရှိ ပြန်ဖျင်းသော စကားကို ဆိုခြင်းဖြင့် ရာဂ ဒေါသ မောဟဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ သတ္တဝါတို့အား လွန်စွာတပ်နှစ်သက်ခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေ၍ တွေဝေမှု အာရုံတို့ကို အနီးသို့ ဆောင်တတ်၊ လွန်စွာ မေ့လျော့စေတတ်သောကြောင့် “ပဟာသ”အမည် ရှိသော ငရဲ၌ ဖြစ်၏။

၈။ အာဂန္တုကသူဌေးသည် အဘိဇ္ဈာန်၏ အပြစ်ကြောင့် ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေါများ သော်လည်း အမွေခံသားသမီး မရှိ၊ မိမိ ကိုယ်တိုင်လည်း ကောင်းစွာ မသုံးဆောင်နိုင်၊ မင်းဘဏ္ဍာအဖြစ် အသိမ်းခံရ၏။ သူဌေးကြီးဖြစ်သော်လည်း ပရစေတနာ ပျက်သောကြောင့် ဒါနအကျိုးကို မခံစားရ၊ မဟာဓရာရဝငရဲ၌ ဖြစ်ရ၏။

၉။ ခုပ္ပိပါသ ပြိတ္တာသင်္ဃာ မာယာသူဌေးကြီး၏ အလှူပွဲ ကြီးကြပ်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့၏။ သဒ္ဓါတရား မရှိ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယာ၊ ဗျာပါဒ အား ကြီး၏။ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မပေးလှူရအောင် မရှိတော့ဘူးဟု ပြောဆို၏။ မလွဲသာ၍ ပေးရလျှင်လည်း မကြည်သာသော မျက်စိ မျက်နှာဖြင့် ကြည့်ရှုခြင်း တို့ကို ပြု၏။ ဒေါသစိတ်ဖြင့် သူတပါးတို့၏ အကျိုးကို ဖျက်ဆီးသော ကံကြောင့် ခုပ္ပိပါသပြိတ္တာ ဖြစ်ရ၏။ မျက်နှာ ခြေလက်တို့သည် မလှမပဖြစ်၍ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို ခံရပါသည်။

၁၀။ အယူမှားမှု၊ ကံ၊ကံ၏ အကျိုးကို မယုံကြည်မှု၊ တရားသဘောကို ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် မြင်မှုတို့ဖြင့် မှားယွင်းသောအယူကို ကျူးလွန်သဖြင့် အပြစ်ခံရသော ကောရခတ္တိယသည် မှားသောမိစ္ဆာအယူကို ယူမိသောကြောင့် ကာလကန္ဓိက အသုရကာယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရရှာသည် (ဒိဃနိကာယ်၊ ပါထေယျဝဂ်၊ ပါထိကသုတ် ၅)။

ထို့ကြောင့် ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး တရားကို သိရှိနားလည်ကြကုန်သော မြန်မာ လူမျိုးတို့သည် ရှေးကပြုခဲ့မိသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံတို့ကို ပပျောက်စေရန် ဒါန သီလ ဘာဝနာ စသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပြုလုပ်ပွားများသင့်၏။ မဖြစ်ပေါ် သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ကြိုးစားအားထုတ်မှု(သမ္ပပ္ပဓာန်) တရားတို့ကို ပြုလုပ်သင့်ကြပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် အပါယ်သို့ မကျရောက်အောင် နေထိုင် ကျင့်ကြံပြီး ဘာသာသွေး ဘာသာအသိတို့ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါလျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာတော်မြတ်ကြီးသည် အရှည်တည်တံ့ ထွန်းကား ပြန့်ပွားနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) မရောင်းကောင်းသော ကုန်စည်မျိုး (၅)ပါး

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ ပဉ္စကနိပါတ် ဥပါသကဝဂ် ဝဏီဇူသုတ်တော် တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဥပါသကာတစ်ယောက်အနေဖြင့် မရောင်းကောင်းသော ကုန်စည်မျိုး(၅)ပါးကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထို (၅)ပါးတို့မှာ-

- (၁) သတ္တဝဏီဇာ = အများသေစေကြောင်း လေး မြား စသော လက်နက်ပေါင်း အမျိုးမျိုးကို ရောင်းခြင်း၊
- (၂) သတ္တဝဏီဇာ = ဆင် မြင်း လူ စသော အစေခံ သတ္တဝါ အပေါင်းကို ရောင်းခြင်း၊
- (၃) မံသဝဏီဇာ = ဝက် သမင် စသော အသားစားကြောင်း သတ္တဝါအပေါင်းကို ရောင်းခြင်း၊
- (၄) မဇ္ဇဝဏီဇာ = သေရည်အရက် အမျိုးမျိုးကို ရောင်းခြင်း၊
- (၅) ဝိသဝဏီဇာ = အများကို သေစေတတ်သော အဆိပ်အမျိုး မျိုးကို ရောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားသည် ဓား လှံ လေး မြား စသော (လူသတ်) လက်နက်တို့ကို မိမိကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်၍ လည်းကောင်း၊ တခြား တပါးသောသူကို ပြုလုပ်ခိုင်း၍ လည်းကောင်း၊ သူတပါး ပြုလုပ်ပြီးသည်ကို တဆင့်ဝယ်ယူ၍ လည်းကောင်း ရောင်းဝယ်ခြင်း မပြုလုပ်ရဟု တားမြစ်တော်မူပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် တားမြစ် ရသနည်းဟူမူ ဓား လှံ စသော လက်နက်တို့သည် တပါးသော သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်နှိပ်စက်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မိစ္ဆာစာယဖြင့် အသက်မွေးသော မိန်းမပေါ့ (ပြည့်တန်ဆာ) ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ လူများကို ကျွန်ဖြစ်စေရန် ရောင်းဝယ်ခြင်း စသော ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ခြင်းကို မပြုလုပ်ရဟု တားမြစ်တော်မူပါသည်။ အကြောင်းမှာ သူ့ကျွန်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သားသမင် နွား ကြက် ဝက် စသော ဟင်းလျာ သတ္တဝါ တို့ကို မွေးမြူ၍ သားငါးမျိုး ကုန်ရောင်းခြင်းကို တားမြစ်တော်မူပါသည်။ အကြောင်းမှာ သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်ရခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် လတ်တလော သေစေတတ်သော အဆိပ်အမျိုးမျိုး၊ ယုတ်စွ အဆုံး ကိုယ်ဝန်ကျစေတတ်သော ဆေးမျိုး ရောင်းစားခြင်းကို မပြုမလုပ်အပ်ဟု တားမြစ်တော်မူပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိပ်အမျိုးမျိုးတို့သည် တပါးသော သတ္တဝါတို့ကို သေစေတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

လင်္ကာ။ ။ လူနှင့် လက်နက်၊ ကြက်ဝက်၊ ယစ်မျိုး၊ အဆိပ်ဆိုးဟု၊ ကောင်းကျိုး မရ၊ အပါယ်ကျသော၊ ဝဏ္ဏငါး၊ မရောင်းစားဘဲ၊ ခုနစ်ပါးဒုစရိုက်၊ ကြဉ်ဖယ်လိုက်၍၊ အမြိုက်ဘူမိ၊ ရောက်ကြောင်းရှိသော၊ သုစရိကျင့်၊ စိတ်ကောင်းမြင့်လျက်၊ သင့်တင့်ညီစွာ၊ ကုန်သွယ်ပါလျှင်၊ မိစ္ဆာဇီဝါ၊ ကင်းလွတ်ပါလျက်၊ သမ္မာဇီဝါ၊ ပြည့်စုံပါသည်၊ ဥပါသကာ ဇီဝတည်း။

(ဥပါသကဂုဏပကာသနီ)

ယင်းငါးမျိုးသော ကုန်စည်တို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ခြင်း မပြုဘဲ ရှောင်ကြဉ်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ ရှောင်ကြဉ်မှသာလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော သုစရိုက်တရားတို့ကို ကျင့်ကြံနိုင်ပါမည်။ သို့မှသာ ကောင်းမြတ်သော စိတ်ထားပြည့်ဝပြီး သင့်တင့်ညီညွတ်မျှတသော ကုန်သွယ်မှု ဖြစ်နိုင်ပါမည်။ ကောင်းသော အသက်မွေးမှုပြုခြင်း ဖြစ်နိုင်ပေမည်။

အခန်း (၁၀)

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး၏ တစ်နေ့တာလှုပ်ငန်း

(က) မေတ္တာဖြင့် နိုးထခြင်း

အရက်ဦးအချိန်ကာလကား နေ့တစ်နေ့၏ အစဖြစ်၏။ ထိုအချိန်ကာလတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တစ်ဦးသည် မေတ္တာဖြင့် နိုးထ၍ နေ့တစ်နေ့ကို စတင်သင့်၏။ “သတ္တဝါမှန်သမျှ ကိုယ်စိတ်နှာဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ” ဟု မေတ္တာပို့ခြင်းသည် အလွန်မွန်မြတ်သော အလုပ်ဖြစ်၏။ သောကကို မေတ္တာဖြင့် ရှုမြင်ခြင်း၊ အကောင်းမြင် အမြင်ဖြင့် စတင်နိုးထခြင်း ဖြစ်၏။ ဘာသာတရားကို ထိန်းသိမ်း၍ သူတော်ကောင်း ဘဝဖြင့် တစ်နေ့တာ ဆက်လက် ရပ်တည်ခြင်းလည်း မည်၏။ “ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌ မမေ့မလျော့ရခြင်း” စသော မင်္ဂလာတရားနှင့်လည်း ညီ၏။ ဝါ-မင်္ဂလာရှိပေ၏။

ရှေးဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် အရက်ဦး နိုးထစ ကာလမှာ ဘုရားဝတ်ပြုခြင်း၊ မေတ္တာပို့သခြင်း၊ ကုသိုလ်အမှုကို ပေးဝေခြင်းဖြင့် ကြေးစည်သံတဝေဝေ လွင့်ပျံ့အောင် ခိုက်ခတ်လေ့ရှိကြသည်။ ကြေးစည်သံသည် ဘာသာတရား ကိုင်းရှိုင်းမှု၏ သင်္ကေတ၊ သူတော်ကောင်း၏ သဘာဝ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ အလှအပတစ်ခု ဖြစ်၏။ ထို အစဉ်အလာကောင်းကို ထိန်းသိမ်းသည့်အနေဖြင့် ယခုကာလ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် အရက်ဦးကာလမှာ မေတ္တာဖြင့် နိုးထယုံမျှဖြင့် မပြည့်စုံသေး။ ရှေးဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့၏ အစဉ်အလာအတိုင်း ဘုရားဝတ်တက်ခြင်း မေတ္တာပို့ခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်ရန် မျက်နှာသစ်ခြင်း၊ အခင်းကြီး အခင်းငယ် သွားလာခြင်းကိစ္စ ပြီးလျှင် ဘုရားစင်ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်သင့်ပေသည်။

(ခ) ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးခြင်း

ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးသည့်အခါ ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးရ၏။ “ခြေ၊ လက်၊ နဖူး၊ တံတောင်၊ ဒူး၊ ငါးဦး ကြမ်းမှာတည်” ဟူသည်နှင့်အညီ-

- (၁) ခြေဖျားနှင့် ကြမ်းပြင် ထိခြင်း၊
- (၂) လက်ဖဝါးနှင့် ကြမ်းပြင် ထိခြင်း၊
- (၃) နဖူးနှင့် ကြမ်းပြင် ထိခြင်း၊
- (၄) တံတောင်နှစ်ဖက်နှင့် ကြမ်းပြင် ထိခြင်း၊
- (၅) ဒူးနှစ်ဖက်နှင့် ကြမ်းပြင် ထိခြင်း။

ဤငါးမျိုးဖြင့် ထိခြင်းကို ထိခြင်း (တည်ခြင်း) ငါးပါးဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရှိခိုးရာတွင် ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်တော်ကို ရည်မှန်း၍-

- ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ (မြတ်စွာဘုရားကို + ပူဇော်ပါ၏)၊
- ဓမ္မံ ပူဇေမိ (တရားတော်မြတ်ကို + ပူဇော်ပါ၏)၊
- သံဃံ ပူဇေမိ (သံဃာတော်မြတ်ကို + ပူဇော်ပါ၏) -

ဟူ၍ စိတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့် အသံထွက် ရွတ်ဆို၍ဖြစ်စေ ရှိခိုးဦးချရပါမည်။
ယင်းနောက် “ဩကာသကန်တော့ချိုး”ဖြင့် အပြစ်ခပ်သိမ်း ပပျောက်စေရန် ကန်တော့ရမည်။ မိမိအိမ်၌ရှိသော ဘုရားဆင်းတုတော်ရှေ့၌ ဆိုရန် ဖြစ်၏။

(ဂ) ဩကာသ ကန်တော့ချိုး

ဩကာသ ဩကာသ ဩကာသ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ သဗ္ဗဒေါသ ခပ်သိမ်းသော အပြစ်တို့ကို ပျောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ ပထမ ဒုတိယ တတိယ တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်မြောက်အောင် ဘုရားရတနာ တရားရတနာ သံဃာ ရတနာ ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့ကို အရိုအသေ အလေးအမြတ် လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပူဇော် ဖူးမြော်မာန်လျှော့ ကန်တော့ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ကန်တော့ရသော အကျိုးအားကြောင့် အပါယ်လေးပါး၊ ကပ်သုံးပါး၊ ရပ်ပြစ် ရှစ်ပါး၊ ရန်သူမျိုးငါးပါး၊ ဝိပတ္တိတရားလေးပါး၊ ဗျာနတရား ငါးပါးတို့မှ အခါ ခပ်သိမ်း ကင်းလွတ်ငြိမ်းသည်ဖြစ်၍ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

(ကန်တော့သူက ဆိုရန်)

အကယ်၍ ဘုန်းကြီးထံမှာ ဆိုပါက ဘုန်းကြီးက ဆုပေးလျှင် “ပေးသောဆုနှင့် ပြည့်စုံရပါလို၏”ဟု ဆိုရမည်။

(ဃ) သရဏာဂုံနှင့် ငါးပါးသီလတောင်းပုံ ပါဠိ

- အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊
အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။
  - ဒုတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊
အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။
  - တတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊
အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။
- (“အာမ ဘန္တေ”ဟု ကန်တော့သူက ဆိုရန်)

ဘုန်းကြီးထံမှာ ဖြစ်ပါက “ယ မဟံ ဝဒါမိ၊ တံ ဝဒေထ (ငါဆိုသော စကားကို လိုက်ဆိုကြ)” ဟု ဆိုသောအခါ အာမ ဘန္တေ (မှန်ပါဘုရား)” ဟု ဆိုရမည်။

ဘုရားရှိခိုးပုံ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

(သုံးကြိမ်ဆို)

သရဏဂုံ ဆောက်တည်ပုံပါဠိ

- ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

- ဒုတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- ဒုတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- ဒုတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

- တတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- တတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
- တတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

(“အာမ ဘန္တေ” ဟု ကန်တော့သူက ဆိုရန်)

ဘုန်းကြီးထံမှာ ဖြစ်က တိသရဏဂမနံ ပရိပုဏ္ဏံ (သရဏဂုံ ဆောက်တည်ခြင်း ကိစ္စ ပြည့်စုံပြီ)” ဟု ဘုန်းကြီးက ဆိုသောအခါ “အာမ ဘန္တေ (မှန်ပါဘုရား)” ဟု ဆိုရမည်။

ငါးပါးသီလ ခံယူဆောက်တည်ပုံ ပါဠိ

- ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(“အာမ ဘန္ဓေ”ဟု - ကန်တော့သူက ဆိုရန်)

ဘုန်းကြီးထံမှာ ဖြစ်က “တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ သာဓုကံ ကတွာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ (သရဏဂုံနှင့် ငါးပါးသီလကို ကောင်းကောင်းမွန်မွန် မမေ့မလျော့ စောင့်ရှောက်လေ”ဟု ဆိုသောအခါ “အာမ ဘန္ဓေ (မှန်ပါတုရား)”ဟု ဆိုရမည်။

ငါးပါးသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပြီး၏။

(င) ရှစ်ပါးသီလ တောင်းခံပုံ ပါဠိ

(ဩကာသ-ဆိုရန်)

- အဟံ ဘန္ဓေ တိသရဏေန သဟ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္ဓေ။
- ဒုတိယမ္ပိ .....
- တတိယမ္ပိ .....

(နမော တဿနှင့် သရဏဂုံ ဆိုရန်)

ရှစ်ပါးသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပါဠိ

- ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

- မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
  - သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
  - ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
  - နစ္စ ဂိတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
  - ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ဝေရမဏီ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- (“အာမ ဘန္ဓေ”)ဟု ဆိုရန်

ရှစ်ပါးသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပြီး၏။

(ခ) ကိုးပါးသီလ တောင်းပုံ ပါဠိ

(ဩကာသဆိုရန်)

- အဟံ ဘန္ဓေ တိသရဏေန သဟ နဝင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတ္တာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္ဓေ။
- ဒုတိယမ္ပိ .....
- တတိယမ္ပိ .....

(နမော တဿနှင့် သရဏဂုံ ဆိုရန်)

ကိုးပါးသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပါဠိ

- (၁)
- (၂)
- (၃)
- (၄)
- (၅)
- (၆)
- (၇)
- (၈)

ရှစ်ပါးသီလ ဆောက်တည်စဉ်က ဆိုသည့်အတိုင်း ဆိုရန်

(၉) မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ သဗ္ဗပါဏဘူတေသု ဖရိတ္တာ ဝိဟရာမိ။

ကိုးပါးသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပြီး၏။

(ဆ) အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ တောင်းခံပုံ ပါဠိ
(ဩကာသဆိုရန်)

- အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊
အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။
  - ဒုတိယမ္ပိ .....
  - တတိယမ္ပိ .....
- (နမော တဿနှင့် သရဏဂုံ ဆိုရန်)

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပါဠိ

- ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ကာမေသုပိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ဝိသုကဝါစာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- သမ္ပပ္ပလာပါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။
- မိစ္ဆာဇီဝါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ဆောက်တည်ပုံ ပြီး၏။

(ဇ) ဆွမ်း၊ ဧရေချမ်း၊ ပန်း၊ ဆီမီး ကပ်လှူခြင်း

(၁) ဆွမ်းတော်ကပ်နှင့် ဆုတောင်း

အရဟတာဒိနဝဂုဏေဟိ၊ အရဟံ အစရှိသော ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတံ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ နာထံ၊ လူ့ နတ်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓံ၊ သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ရည်မှတ်၍။ စေတိယဿ၊ ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မစေတီ၊ ဥဒ္ဓိဿစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီတော်မြတ်အား။ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ သမ္ပန္နံ၊ အဆင်း အနံ့ အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣမံ ဝိဏ္ဏပါတခါဒနိယဘောဇနိယံ၊ ဤဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ချိုချည်အရသာကို။ သက္ကဓံ၊ ရိုရိုသေသေ။ ဒေမိ၊ နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း လှူဒါန်းပါဏ်ဘုရား။ ပူဇေမိ၊ နိဗ္ဗာန်ရည်မျှော်ပူဇော်ပါဏ် အရှင်ဘုရား။

ဆုတောင်းပါဠိ။ ။ ဣဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု။
အနက်။ ။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ ဣဒံ ပုညံ၊ ဤကောင်းမှုသည်။ အာသဝက္ခ-
ယာဝဟံ၊ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော
မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ဧကန်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သည်။
ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

(၂) ရေချမ်းကပ်နှင့် ဆုတောင်း

- အရဟတာဒိနဝဂုဏေဟိ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- သမန္နာဂတံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- နာထံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဗုဒ္ဓံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဥဒ္ဓိဿ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဧတိယဿ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)

သုဒ္ဓသိတလပသန္တံ၊ သန့်ရှင်းအေးမြ ကြည်လင်လှသော။ ဣမံ
ပါနိယပရိဘောဇနိယံ၊ ဤသောက်တော်ရေ သုံးတော်ရေကို။

- သက္ကစုံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဒေဝိ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ပူဇေမိ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)

ဆုတောင်းပါဠိ } = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
အနက်

(၃) ပန်းတော်ကပ်နှင့် ဆုတောင်း

- အရဟတာဒိနဝဂုဏေဟိ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- သမန္နာဂတံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- နာထံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဗုဒ္ဓံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဥဒ္ဓိဿ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
- ဧတိယဿ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)

ဝဏ္ဏ ဂန္ဓသမ္ပန္နံ၊ အဆင်းအနံနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဣမံ ပုပ္ဖံ၊ ဤပန်းကို။
 သက္ကစုံ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
 ဒေမိ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)
 ပူဇေမိ = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)

ဆုတောင်းပါဠိ }
 အနက် } = (ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)

(၄) ဆီမီးတော်ကပ်နှင့် ဆုတောင်း

အရဟတာဒိနဝဂုဏေဟိ၊ အရဟံ အစရှိသော ကိုးပါးသောဂုဏ်တော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတံ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ သဗ္ဗညုတနာဝရဏဉာဏေဟိ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အနာဝရဏဉာဏ်တော်တို့ဖြင့်။ တိလောကေ၊ သုံးပါးသော လောက၌။ အဝိဇ္ဇာ-အန္ဓကာရံ၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို။ ဝိဓမ္မိတွာ၊ ပယ်ဖျောက်၍။ ဇလံ-ဇလန္ဓော၊ ထွန်းလင်း တောက်ပတော်မူစေနိုင်သော။ ဗုဒ္ဓံ၊ သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို။ ဥဒ္ဓိဿ၊ ရည်မှတ်၍။ စေတိယဿ၊ ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မစေတီ၊ ဥဒ္ဓိဿစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီတော်မြတ်အား။ ပဘာဝဏ္ဏေဟိ၊ အရောင်အဆင်းတို့ဖြင့်။ အန္ဓကာရံ၊ အမိုက်မှောင်ကို။ ဝိနာသကံ၊ ပယ်ဖျောက်တတ်သော။ ဣမံ ဒီပဇာလံ၊ ဤဆီမီးလျှံကို။ သက္ကစုံ၊ ရိုရိုသေသေ။ ဒေမိ၊ နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်းလျှုဒါန်းပါ၏ အရှင်ဘုရား။ ပူဇေမိ၊ နိဗ္ဗာန်ရည်မျှော် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ဆုတောင်းပါဠိ }
 အနက် } =(ဆွမ်းကပ်နည်းတူဆို)

(၅) တောင်တွင်းကြီး ဆရာတော် ခင်ကြီးပျော် ရေးသားသည့် လက်နက်ကိုးပါးအောင် ဘုရားရှိခိုး

- ဝါတံ ဝဿ္မ ပါသာဏံ၊ အာဝုဓံ ဝါဠုကံ တထာ။
 ကုဏ္ဍဋံ ဂလလင်္ဂါရံ၊ အန္ဓကာရန္တိ'မေ နဝ။
- သတ္ထေ မာရေန ဝိဿဋ္ဌေ၊ ဝိဇယန္တံ ဇိနံ နမေ။
 အဟမ္ဘိ တေန ပူဇေန၊ ဝိဇယေျံ သဗ္ဗမာယုဓေ။

ဝါတံ၊ လောကထွတ်ထား တို့ဘုရားလျှင် ငါးပါးမာရ်ခြေ ပလ္လင်ဗေဋ္ဌ စံနေ
 ဒိုက်ခါ မာရ်နတ်လာလျက် စက္ကဝါတိုက် တောင်နှင့်ရိုက်၍ ပန်းမှိုက်မြူစုဏ် သေးဖွဲ့
 နှုန်သို့ မှုန်မှုန်ညက်ကြေ ပျက်ပစေဟု စေတနာဆိုး ပြုဖန်မျိုးသား မိုးရပ်သိမ့်ဟည်း
 မြေကြီးပဲ့တင် သစ်ပင်ကျောက်တုံး အိမ်အလုံးကို ချေမှုန်းဖြတ်ပိုင်း ရှစ်ရပ်တိုင်းမှ
 အံ့ခိုင်းလေဆိုး မုန်တိုင်းလက်နက်မျိုးကိုလည်းကောင်း။ ဝဿဇ္ဇ၊ အဟုန်ဒီးဒီး
 စီးကျသွယ်သွယ် ရေပြင်ကျယ်၌ မှီဖွယ်ကင်းမည် သေစိမ့်ရည်၍ တစ်မည်ပြုစား
 ထန်းလုံးဖျားနှင့် တောင်ဖျားမျှခေါင် အမြင့်ဆောင်သား ရှစ်ဘောင်ရပ်ခန်း ပြည့်မောက်
 လှမ်းသည့် မိုးကြမ်းရေဆိုး လက်နက်မျိုးကို လည်းကောင်း။ ပါသာဏံ၊ ကျောက်ဖြင့်
 ကြိတ်ဖျက် မှုန်မှုန်ညက်လျှင် နှိပ်စက်စေရန် တစ်မည်ဖန်၍ နဘန်မိုးလုံး ထစ်ချွန်း

မြိမ့်ညံ တိုက်ခတ်သံနှင့် အလျှံဖြိုးဖြိုး ကျောက်ခဲကျောက်စိုင်မိုးကိုလည်းကောင်း။
 အာဝုဓံ၊ အသွေးတခြား အသားတစ်ထွေ အရေတစ်မျိုး အရိုးတစ်ဂိုက်း ထိုးခုတ်
 ပိုင်း၍ မဆိုင်းသေရန် ပြုစိမ့်သား အလျှံဖြိုးပြက် မိုးလုံးလက်အောင် တစ်ဘက်အသွား
 နှစ်ဘက်သွားဟု လှံစား စသည် အမည်မည်လျှင် စုံစိဖန်ပျိုး လက်နက်မိုးကို
 လည်းကောင်း။ ဝါဠုကံ တထာ၊ ထွက်လေ ဝင်လေ နှစ်ထွေမရှိ သဲဖြင့်ပိ၍
 မချိသေအောင် ပြုဆောင်ဖန်ပျိုး သဲထုမိုးကိုလည်းကောင်း။ ကုက္ကုဋ္ဌံ၊ တစ်မ့်စိမ့်ပူ
 သေအောင်ဟူ၍ သူအကြံပျိုး ပြာပူမိုးကိုလည်းကောင်း။ ကလလံ၊ ကျိုက်ကျိုက်ပွက်ဆူ
 အပူအခိုး ရှံညွန်မိုးကိုလည်းကောင်း။ အဂါရံ၊ တခဏချင်း အပြင်းပူလောင် သေအောင်
 ဖန်ပျိုး မီးကျိုးမိုးကိုလည်းကောင်း။ အန္တကာရံ၊ ကြည့်သော်မစွမ်း စွမ်းသော်မထင်
 ကြောက်စိတ်ဝင်၍ အလျင်သေရန် တဖန်ပြုဆောင် အမှိုက်မှောင်ကိုလည်းကောင်း-

ဣတိ၊ ဤသို့။ မာရေန ဝိဿဇ္ဇေ၊ မာရ်နတ်မိစ္ဆာ အယုတ်ကမာလျှင်
 ကြိမ်းကာဆင့်ဆင့် ပစ်လွှင့်အပ်ကုန်သော။ ဣမေ နဝ သတ္ထေ၊ လေ၊ မိုး၊ ကျောက်၊
 သဲ၊ ညွန်၊ မီးခဲနှင့်၊ ပြာမဲ့၊ မိုက်မှောင်၊ ပြောင်ပြောင်လက်နက် ရောင်ပြိုးပြက်ဟု
 ကိုးချက်ရန်စွယ် လက်နက်မျိုးအန္တရာယ်တို့ကို။ ဝိဇယန္တိ၊ ဗိုလ်ပါအပေါင်း သောင်း
 ကုဋေအား ဆောင်နိုင်ငြားလည်း ရိုက်လား ပုတ်လား အာအပါးဝယ် ဆိုးဝါးမာန်မူ
 သားငယ်တူသို့ သိတဂူနှုန်း ကြည်နှလုံးဖြင့် မြေလုံးငြိမ့်အောင် သက်သေဆောင်၍
 အောင်တော်မူကြီး အောင်တော်မူထသော (ဝါ) အောင်တော်မူသောကြောင့်။ ဇိနံ၊
 ဇိနဟူသည် အမည်တံဆိပ် ဘွဲ့ပုံလိပ်ဖြင့် ခတ်နှိပ်ပေါ်ထင် အောင်ပွဲရှင် မြတ်စွာ
 ဘုရားကို။ နမေ-နမာမိ၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါးပျောင်းပျော့ မာန်ကိုလျှော့၍
 ကန်တော့ ရှိခိုးပါ၏ မြတ်စွာဘုရား၊ အဟမ္မိ၊ စတုသမုဋ္ဌာန် ပြုလုပ်ဖန်သည်

ရုပ်နာမ်ပေါင်းချုပ် အကျွန်ုပ်သည်လည်း။ တေန ပုညေန၊ လက်နက်မျိုးကို ဖျက်ခိုး နှိမ်ခူး ရုဏ်ကျေးဇူးဖြင့် ချိုးကျူးဝန္တနာ စေတနာပဏာမ မြတ်ပုညကြောင့်။ သဗ္ဗမာယုဇေ၊ သေနတ်လေးမြား ဓားလုံစီးပေါက် အမြောက် စိန် ဗုံး ချေမှုန်းခွင်းဖြတ် အကျဉ်းမှတ်သော် လွတ်အပ်၊ မလွတ်အပ် နှစ်ရပ်ကျုံး၍ အလုံးစုံသော လက်နက်မျိုး တို့ကို။ ဝိဇေယျံ၊ ယနေ့ကစ နိဗ္ဗာန်ရသည့် ကာလတခွင် သံသာပြင်ဝယ် မမြင်ရ၊ မကြားရ အဝေးကပင် အောင်ရ၊ နိုင်ရ အောင်နိုင်ရသည်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို၏ မြတ်စွာဘုရား။

လက်နက်ကိုးပါးအောင် ဘုရားရှိခိုးပြီး၏။

(ည) မေတ္တာပို့ခြင်း

ဘုရားရှိခိုးပြီးနောက် ပရိတ်ကြီး (၁၁)သုတ်မှ လိုရာသုတ်ကို ဖြစ်စေ၊ ဤ ကျမ်းစာအုပ်ပါ အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်ဂါထာကို ဖြစ်စေ၊ အခြား မိမိတို့ ကြိုက်နှစ် သက်ရာ ပရိတ်ဂါထာများကို ဖြစ်စေ ရွတ်ပွား၍ ဘဝအတွက် အရံအတား ပြုလုပ် ရပါမည်။

ပရိတ်တော်အရံအတားပြုပြီးနောက် သတ္တဝါတို့အား မေတ္တာပို့သရမည်။ ဤ ကျမ်းစာအုပ်၌ ဖော်ပြထားသည့် မေတ္တာပို့ကား အရပ်မျက်နှာ အသီးသီးကို ဖြန့်ကြက်၍ ပို့သော (ဒိသာဖရဏ) မေတ္တာပို့ဖြစ်၏။ တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာ- ဂါရိက အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုဇ ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသဆရာတော်က ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်နှင့်အညီ ရေးသားတော်မူသည့် မေတ္တာပို့ ဖြစ်သည်။

(၁) အရှေ့အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၂) အနောက်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၃) မြောက်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၄) တောင်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၅) အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၆) အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာအနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၇) အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၈) အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်၌ရှိသော အနန္တစကြဝဠာ အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၉) အောက်အရပ်၌ရှိသော ထက်ဝန်းကျင် အနန္တစကြဝဠာ အပါယ်ဘုံသား အနန္တသတ္တဝါတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

(၁၀) အထက်အရပ်၌ရှိသော ထက်ဝန်းကျင် အနန္တစကြဝဠာ အနန္တ နတ်ဗြဟ္မာတို့-

- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဒေါသခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြပါစေ၊
- နှလုံး စိတ်ဝမ်း အေးချမ်းကြပါစေ။

မေတ္တာဘာဝနာ (၁၁) မျိုး

ဤ မေတ္တာဘာဝနာ (၁၁)မျိုးကား မေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်လာ မေတ္တာပို့နည်း ဖြစ်သည်။ တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု ဘဒ္ဒန္တဝိစိတ္တသာရာ ဘိဝံသ ဆရာတော်က ရွတ်ဆိုလွယ်စေရန် သံပေါက်ကဗျာဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

- (၁) လုံးစုံများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြှုပ်ပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၂) ကြောက်တတ်၊ မကြောက်တတ်၊ နှစ်ရပ်များစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ
ကိုယ်စိတ် မြှုပ်ပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။

- (၃) မြင်အပ်၊ မမြင်အပ်၊ နှစ်ရပ်များစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ ကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၄) ဝေးနေ့ နီးနေ၊ နှစ်ထွေများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ ကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၅) ဘဝဇာတ်ဆုံး၊ မဆုံးများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၆) ရှည်၊ တို၊ အလတ်၊ သုံးရပ်ခန္ဓာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ ကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၇) ကြီး၊ ငယ်၊ အလတ်၊ သုံးရပ်ခန္ဓာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၈) ဆူ၊ ကြို၊ အလတ်၊ သုံးရပ်ခန္ဓာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ ကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။
ဥပဒ်ရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးကြပါစေ။
- (၉) လူအချင်းချင်း၊ လှည့်ပတ်ခြင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။
- (၁၀) အထင်သေးခြင်း၊ အချင်းချင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။
- (၁၁) ဆင်းရဲလို့ခြင်း၊ အချင်းချင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။

မေတ္တာပို့ပြီး၏။

(၉) ဆုတောင်းအမျှဝေ

မေတ္တာပို့ပြီးသောအခါ အာနာပါန (ထွက်သက် ဝင်သက် ရှုမှတ်မှု) စသော သမထကျင့်စဉ် တစ်မျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာကျင့်စဉ်ကိုဖြစ်စေ ရှုမှတ်ရမည်။

လုပ်ငန်းအားလုံး ပြီးဆုံးပြီးနောက် ပြုလုပ်ပြီးသမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဆုတောင်းပြီး အမျှဝေရမည် ဖြစ်သည်။

- ဤသို့ပြုရာ မြတ်ပုညကြောင့်၊ ချမ်းမြအေးကြည်၊ ဘေးမဲ့မည်သည်၊ ရွှေပြည် ထုတ်ချောက်၊ လမ်းမကောက်ဘဲ၊ ရောက်ရပါလို့ (တောင်းဆုဆို၏)၊ ထိုထိုဘဝ၊ ကျင်လည်ရလည်း၊ ဒုက္ခဘေးဒဏ်၊ ရန်မာန်အပေါင်း၊ မကောင်းဟူသမျှ၊ မတွေ့ရဘဲ၊ သဗ္ဗဣစ္ဆာ၊ မဂ်လာကို၊ ရွယ်ကာ တ-တိုင်း ရစေသော။
- ယနေ့ယခု ပြုပြုသမျှ၊ မြတ်ဘာဂကို၊ မိဘဆရာ၊ မျိုးသဟာနှင့်၊ ကိုယ်မှာ စောင့်ကြပ်၊ ကိုယ်စောင့်နတ်က၊ အရင်း စ၍၊ ရှိသမျှလုံးစုံ၊ ဘုံသုံးဆယ်တစ်၊ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ၊ ဝေနေယျတို့၊ ရကြပါစေ၊ ပေးငှဝေသည်၊ များတွေ သာဓု ခေါ်စေသော။

ဆုတောင်းအမှုဝေ ပြီး၏။

(၅) သီလခံယူခြင်း၊ ဘုရားရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၏ အကျိုးများ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ သီလခံယူခြင်း၊ ဘုရားရှိခိုးခြင်း စသော ကုသိုလ်မှုကို ပြုကြ၏။ ယင်းသို့ပြုရခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးကို သိထား ပါမှ မိမိ၏ ကုသိုလ်မှုကို ပိုမို၍ အားတက်ကြည်ညိုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤသို့ သိမှတ်လွယ်၍ အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြပါမည်။

(၁) သီလဆောက်တည်ခြင်း၏ အကျိုး

ဝိမာနဝတ္ထုတော်တွင် ဥတ္တရာနတ်သမီး၊ သောဏဒိန္နာနတ်သမီး၊ ဥပေါသထာ နတ်သမီးတို့သည် ဥပုသ်သီလ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးသဖြင့် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော နတ်စည်းစိမ်ကို ရရှိကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ ဥပုသ်သီလ ဆောက်တည်သဖြင့် ကောင်းကျိုးရသော အခြားသာမက ဝတ္ထုများလည်း များစွာ ရှိပေသေး၏။ သို့ဖြစ်၍ ဥပုသ်သီလကို မပြတ် စောင့်ထိန်းသင့်ကြပါသည်။

(၂) ဘုရားရှိခိုးခြင်း၏ အကျိုး

မြတ်ဗုဒ္ဓ ရွှေလက်ထက်တော်အခါက မဋ္ဌကုဏ္ဍလီ အမည်ရှိ လူတစ်ဦးသည် သေလုဆဲဆဲ အိပ်ရာထဲ လဲနေ၏။ ထိုသူသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်မည်ဖြစ် ကြောင်း မြတ်ဗုဒ္ဓက မြင်တော်မူ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ထိုသူအား ကယ်တင်လိုသဖြင့် ထိုသူနေထိုင်ရာ အိမ်ရှေ့သို့ ကြွရောက်ရပ်တန့်ပြီး ရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ် တော်မူသည်။ ထိုသူသည် ဘုရားရှင်အား ဖူးမြင်ခွင့်ရသဖြင့် ကြည်ညိုခိုတ်ပေါ်လာပြီး အိပ်လျက်ပင် ရှိခိုး၏။ မကြာခင် ထိုသူ သေလွန်လျှင် နတ်ပြည်၌ တစ်ဆယ့်နှစ်ယူဇနာ ရှိသော ရွှေဗိမာန်ရှင် နတ်သားဖြစ်လေသည်။

၁။ ဝိမာန၊ ၄။ မဋ္ဌကုဏ္ဍလီဝိမာန ဝတ္ထု။

ထိုမျှရှိခဲ့ပါက အကျိုးရသည်ကို ထားတိဦး၊ သုမေဓာဘုရားလက်ထက်တော်က ဥပါသကာတစ်ဦးသည် သူတပါးတို့အား စေတီတော်ကို ရှိခိုးရန် တိုက်တွန်းသဖြင့် သေလွန်သောအခါ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်သားဖြစ်ရလေသည်။”

(၃) မေတ္တာပို့သခြင်းအကျိုး

ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား လက်ထက်တော်အခါက တောကျောင်းနေ ရဟန်းငါးရာ တို့ကို နတ်ဘီလူးတို့က ခြောက်လှန့်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းတို့သည် တရား အားထုတ်သော်လည်း တရားထူးကို မရနိုင်ကြ။ မြတ်ဗုဒ္ဓက ထိုရဟန်းတို့အား နတ်ဘီလူးတို့ ခြောက်လှန့်မှုမပြုရန် မေတ္တာသုတ်ပရိတ်တော်ကို ဟောကြားသင်ပြ တော်မူသည်။ ထိုရဟန်းတို့သည် မေတ္တာသုတ် ပရိတ်တော်ကို ရွတ်ဆို၍ မေတ္တာပို့ သဖြင့် နတ်ဘီလူးတို့ ခြောက်လှန့်မှု ကင်းဝေးခဲ့၏။

ထိုမျှ သာမက မေတ္တာ၏ အကျိုး (၁၁)မျိုးကို ရရှိနိုင်ကြပေသေးသည်။

ယင်းတို့ကား-

- (၁) ချမ်းသာစွာ အိပ်ခြင်း၊
- (၂) ချမ်းသာစွာ နိုးထခြင်း၊
- (၃) အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မက်ခြင်း၊
- (၄) နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ခြင်း၊
- (၅) လူအများ ချစ်ခင်ခြင်း၊
- (၆) မီးဘေး မသင့်နိုင်ခြင်း၊
- (၇) အဆိပ်၊ လက်နက် မသင့်ရောက်နိုင်ခြင်း၊
- (၈) စိတ်တည်ကြည်ခြင်း၊
- (၉) မျက်နှာကြည်လင်ခြင်း၊
- (၁၀) တွေဝေစွာ မသေရခြင်း၊
- (၁၁) သေလွန်လျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်နိုင်ခြင်း-

ဟူ၍ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးရှိကြောင်း ပြဆိုထားပါသည်။

(၄) ဆွမ်းကပ်လှူခြင်းအကျိုး

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ အာစာမ ဒါယိကာ အမျိုးသမီးသည် သူဌေးအိမ်မှ စားကြွင်းစာကျန် ယမင်းချိုးကို ရသဖြင့် အရှင်မဟာကဿပအား လှူဒါန်း၏။

၁။ ဝိမာန၊ ၄။ အနေကဝဏ္ဏနတ်သား ဝတ္ထု။

ထိုကုသိုလ်ကြောင့် သေလွန်လျှင် နိမ္မာနရတိနတ်ပြည်၌ နတ်သမီးဖြစ်ရလေသည်။^၁
ဆွမ်းလှူသူများ ရရှိသော အခြားသာဓကဝတ္ထု များစွာ ရှိသေး၏။

ဆွမ်းလှူသဖြင့် ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရား (၅)မျိုးကိုလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော် ဘောဇနသုတ်တွင် ပြဆိုထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (၁) အသက်ရှည်ခြင်း၊
- (၂) အဆင်းလှခြင်း၊
- (၃) ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်း၊
- (၄) ခွန်အားဗလ ကြီးမားခြင်း၊
- (၅) ဉာဏ်ပညာ ကြီးမားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

(၅) ရေချမ်းကပ်လှူခြင်းအကျိုး

မြတ်ဗုဒ္ဓ ရွှေလက်ထက်တော်က သာဝတ္ထိမြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာတစ်ရွာမှ အမျိုးသမီး တစ်ဦးသည် ဘုရားဖူးခရီးသည် ရဟန်းတော်များအား ရေလှူသဖြင့် သေလွန်လျှင် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ နတ်သမီးဖြစ်ပြီး ခမ်းနားကြီးကျယ်သော နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားရလေသည်။^၂

ထို့ပြင် ရေအကျိုး ဆယ်ပါးရှိကြောင်း လူအများ သိကြ၏။ ယင်းတို့ကား-

- (၁) လျင်မြန်ခြင်း၊
- (၂) သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း၊
- (၃) ကျော်ကြား လူသိများခြင်း၊
- (၄) ဆာလောင် မွတ်သိပ်မှု ကင်းခြင်း၊
- (၅) အခြေအရံများခြင်း၊
- (၆) အသက်ရှည်ခြင်း၊
- (၇) အဆင်းလှခြင်း၊
- (၈) ချမ်းသာကြီးခြင်း၊
- (၉) ခွန်အားဗလ ကြီးမားခြင်း၊
- (၁၀) ဉာဏ်ပညာ ကြီးမားခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ အာစာမဒါယိကာဝတ္ထု။ ၂။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ။ လှေယာဉ်စီး နတ်သမီးဝတ္ထု။

(၆) ပန်းလှူခြင်းအကျိုး

ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က အမျိုးသမီး လေးယောက်သည် ရဟန်းတစ်ပါးအား ပန်းတို့ကို လှူဒါန်းကြ၏။ သေလွန်လျှင် ထိုကုသိုလ်ကြောင့် ဘာဝတီသာနတ်ပြည်၌ နတ်သမီးဖြစ်ပြီး နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားကြရလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ထိုနတ်ပြည်မှာ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဖြစ်ရပြီး ဤဘုရားလက်ထက်တွင် နတ်သမီးဘဝဖြင့် တရားနာကြရကာ သောတာပန်ဖြစ်ကြလေသည်။

ပန်းလှူသဖြင့် ရရှိနိုင်သော အခြား အကျိုးများလည်း ရှိသေး၏။
ယင်းတို့ကား-

- (၁) ရုပ်ရည်လှပခြင်း၊
- (၂) ကိုယ်ခန္ဓာသန့်ရှင်းခြင်း၊
- (၃) ခံတွင်း မွေးကြိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

(၇) ဆီမီးလှူခြင်းအကျိုး

ဂေါတမဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်အခါက သာဝတ္ထိပြည်သူတစ်ဦးသည် တရားပွဲ၌ ဆီမီးညှိထွန်း လှူဒါန်းသဖြင့် သေလွန်သောအခါ ဘာဝတီသာ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရလေသည်။

ဆီမီးထွန်းသဖြင့် ရရှိနိုင်သော အခြား အကျိုးများလည်း ရှိပေသေး၏။
ယင်းတို့ကား-

- (၁) ပကတိ မျက်စိကြည်လင်ခြင်း၊
- (၂) ဉာဏ်(မျက်စိ) ကြည်လင်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

(၈) ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦး၏ တစ်နေ့တာကာလ

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တစ်ဦးသည် အရက်ဦးအခါ မေတ္တာဖြင့် နိုးထ၍ သီလခံယူခြင်း၊ ဘုရားရှိခိုးခြင်း စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ရမည်။ ယင်းနောက် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ အမျိုးဘာသာ သာသနာရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ဖြင့် တစ်နေ့တာ ကုန်ဆုံး၍ ညအိပ်ရာ

၁။ ဝိမာန၊ ၄။ ပန်းလှူသော နတ်သမီးလေးယောက် ဝတ္ထု။
၂။ ဝိမာန၊ ၄။ ဇောတိသရ နတ်သမီးဝတ္ထု။

ဝင်သောအခါ အရက်ဦးကာလကကဲ့သို့ပင် သိလခံယူခြင်း၊ ဘုရားရှိခိုးခြင်း စသော
ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ရမည်။

ဤသို့ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့်-

“ဥစ္စာပေါမှု၊ ကုသိုလ်ပေါရာ၊

ပညာပေါငြား၊ ပေါသုံးပါးကို၊

မနားမနေ ကြိုးစားလေ”--

ဟူသော အဆိုးအမကို လိုက်နာကျင့်ကြံရာရောက်ပေသည်။

ထိုသူမျိုးသည် သောက်စားရမ်းကားခြင်း စသော မကောင်းမှုမျိုးကို ပြုလုပ်ရန်
နေရာရှိမည်မဟုတ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်းသည် ထိုသို့ ကျင့်ကြံနေထိုင်ရမည်
ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ထိုသူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ မြို့ရွာနိုင်ငံသည် အဘယ်မှာ
မငြိမ်းချမ်း မသာယာဘဲ နေပါတော့မည်နည်း။ သို့ဖြစ်၍ လူသားလောက ငြိမ်းချမ်း
သာယာမှု ရစေရန်အတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ နေထိုင်
ကျင့်ကြံနည်းဖြင့် တစ်နေ့တာကာလကို ကုန်လွန်စေရမည် ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၁၁)

ကျက်မှတ်ရန် ပါဠိနှင့် အနက်များ

(က) ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး ပါဠိနှင့် အနက်

ဘုရားဂုဏ်တော် ကိုးပါး ပါဠိ

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ-

- (၁) အရဟံ
- (၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
- (၃) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော
- (၄) သုဂတော
- (၅) လောကဝိဒူ
- (၆) အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ
- (၇) သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ
- (၈) ဗုဒ္ဓေါ
- (၉) ဘဂဝါ။

ဘုရားဂုဏ်တော် ကိုးပါးအနက်

(၁) အရဟံဂုဏ်တော် ။ ။ သော ဘဂဝါ။ သစ္စာလေးဆင့် ခိုင်လုံးရင့်ကာ ပွင့်လာခေါင်ဖျား ထိုအောင်တော်မူ မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ ဣတိပိ။ ဤသို့ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးတော်မူခြင်း၊ ကိလေသာ ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တော်မူခြင်း၊ သံသရာစက်၏ အကန်အထောက်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူခြင်း၊ ပူဇော်အထူးနှင့်တကွ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ခံယူတော်မူ ထိုက်ခြင်း၊ မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ဖွယ် ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အရဟံ။ “အရဟံ”ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူပါပေ၏။

(၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်။ ။ သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။
 ဣတိပိ၊ ဤသို့ သယမ္ပဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့်
 ဝိစိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် ကြွင်းမဲ့ ဥဿုံ အလုံးစုံသော ဝေယျာဓိ
 တရားဟူသမျှတို့ကို ကောင်းစွာ မဖောက်မပြန် အမှန်ထိုးထွင်း အလင်းထင်ပေါ်
 သိမြင်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ”ဟူသော
 ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

(၃) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်။ ။ သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။
 ဣတိပိ၊ ဤသို့ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး
 စရဏတရား တစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း။
 ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ “ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န” ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်
 မူပါပေ၏။

(၄) သုဂတဂုဏ်တော် ။ ။ သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊
 ဤသို့ ငြိကပ်မှုကင်း သန့်ရှင်းလှစွာ ကြွသွား
 တော်မူခြင်း၊ ကောင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးတည်၍ ကြွချီတော်မူခြင်း၊ အစွန်းတရား
 နှစ်ပါးမှ ကင်းလျက် အမှန်လမ်းဖြင့် ကြွသွားတော်မူခြင်း၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်
 ကောင်းမြတ်သော စကားတော်ကိုသာ မြွက်ဆိုတော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်လည်း။ သုဂတော၊ “သုဂတ”ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်
 မူပါပေ၏။

(၅) လောကဝိဒ္ဓဂုဏ်တော် ။ ။ သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊
 ဤသို့ သတ္တလောက သင်္ခါရလောက
 ဩကာသလောက တည်းဟူသော လောကသုံးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ လောက၏
 သဘာဝ၊ လောက၏ ဖြစ်ကြောင်းတရား၊ လောက၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုနှင့် လောက၏
 ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းကို လည်းကောင်း အကြွင်းမရှိ
 သိမြင်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ လောကဝိဒ္ဓေါ၊ “လောကဝိဒ္ဓ”ဟူသော
 ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

(၆) အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်။ ။ သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊
 ဤသို့ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဝိပုတ္တိဂုဏ်၊ ဝိပုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်တော်
 တို့ဖြင့် ဝိစိထက် သာလွန်သူ တစ်စုံတယောက်မျှ မရှိခြင်း၊ မယဉ်ကျေးသေးသော
 လူနက် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို ယဉ်ကျေးလိမ္မာအောင် ဆုံးမတော်မူနိုင်ခြင်း၊

ယင်းသို့ဆုံးမရာ၌ အတုမရှိ အောင်မြင်တော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ “အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ”ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

(၇) သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံဂုဏ်တော်။ ။သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။

ဣတိပိ၊ ဤသို့၊ မြဟ္မာနုတ်လူ လုံးဘုံသူတို့အား ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ နှစ်ဖြာအကျိုး ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းငှာ သင့်တင့် လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်သောအဆုံးအမကို ပေးတော်မူတတ်ခြင်း၊ ဘဝကန္တာရ ခရီးခဲမှ သတ္တဝါတို့ကို ထုတ်ဆောင် ကယ်တင်တော်မူတတ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ “သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ”ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

(၈) ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်။ ။သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ ဤသို့

သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ထင်ရှားပိုင်ပိုင် ကိုယ်တော် တိုင်လည်း သိတော်မူခြင်း သူတပါးတို့ကိုလည်း မိမိနည်းတူ သိမြင်စေခြင်းငှာ ဟောကြားပြသ ဆုံးမတော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ ဗုဒ္ဓေါ၊ “ဗုဒ္ဓ” ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

(၉) ဘဂဝါဂုဏ်တော်။ ။သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊

ဤသို့ အလေးပြုအပ်ခြင်း၊ မာရ်ငါးပါးကို ဖျက်ဆီး အောင်မြင်ပြီး ဖြစ်ခြင်း၊ ဣဿရိယ ဓမ္မ၊ ယသ၊ သိရိ၊ ကာမ၊ ပယတ္တတည်း ဟူသော ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း စသော အကြောင်း ကြောင့်လည်း။ ဘဂဝါ၊ “ဘဂဝါ”ဟူသော ဂုဏ်တော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါ ပေ၏။

(၈) တရားဂုဏ်တော် ခြောက်ပါး ပါဠိနှင့် အနက်

တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး ပါဠိ

- (၁) သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော
- (၂) သန္နိဋ္ဌိကော
- (၃) အကာလိကော
- (၄) ဧဟိပဿိကော
- (၅) ဩပနေယျိကော
- (၆) ပစ္စတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ။

တရားဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး အနက်

(၁) သွာက္ခာတော ဘဂဝံတာ ဓမ္မောဂုဏ်တော်။ ။ ဘဂဝတော၊ ကိုးဂုဏ်
လူ့ဆွေ အစီန္တေ
သည်။ ဓမ္မော၊ မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန်ပရိယတ် ဆယ်ပါးသော
တရားတော်မြတ်ကို။ သွာက္ခာတော၊ အင်္ဂါခုနစ်ဖြာ စုံညီညာဖြင့် ကောင်းစွာ
ဟောကြားတော်မူသောကြောင့် (တရားတော်သည်) “သွာက္ခာတဂုဏ်” နှင့် ပြည့်စုံပါ
ပေ၏။

(၂) သန္နိဋ္ဌိကဂုဏ်တော်။ ။ ဘဂဝတော၊ သယမ္ပုထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား၏။
ဓမ္မော၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကိုးတန်သော တရားတော်
သည်။ သန္နိဋ္ဌိကော၊ ကျင့်ကြံကြသူ နတ်လူမြဟွာ သတ္တဝါတို့ ကောင်းစွာကိုယ်တိုင်
သိမြင်နိုင်သောကြောင့် “သန္နိဋ္ဌိကဂုဏ်” နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေ၏။

(၃) အကာလိကဂုဏ်တော်။ ။ ဘဂဝတော၊ ဘုရားပရမေ သုံးလူ့ဆွေ၏။
ဓမ္မော၊ အမြတ်တရား မဂ်လေးပါးသည်။
အကာလိကော၊ အခါမလပ် ကြားမပြတ်ဘဲ ဆက်စပ်ချက်ချင်း ဖိုလ်ကျိုးနှင့်၍
လက်ငင်းအကျိုးရသောကြောင့် “အကာလိကဂုဏ်” နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေ၏။

(၄) ဖောပဿိကဂုဏ်တော်။ ။ ဘဂဝတော၊ သနင်းမြတ်စွာ တို့ဆရာ၏။
ဓမ္မော၊ နိဗ္ဗာန် ဖိုလ် မဂ် ကိုးချက်ထွေပြား
လောကုတ္တရာတရားသည်။ ဖောပဿိကော၊ လာပါ၊ ရှုပါ ကျင့်ကြံပါဟု မပါ-
ပါအောင် ခေါ်ဆောင်ပြည့်နှင်း တိုက်တွန်းခြင်းငှါ ထိုက်သောကြောင့် “ဖောပဿိက
ဂုဏ်” နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေ၏။

(၅) ဩပနေယျိကဂုဏ်တော်။ ။ ဘဂဝတော၊ ကျွတ်ဆုဝေငှ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏။
ဓမ္မော၊ ဗောဓိခွင်၌ သိမြင် ဖော်ကျိုး
လောကုတ္တရာတရားထူးသည်။ ဩပနေယျိကော၊ အာရုံထင်၍ ဆင်ခြင်ပွားများ
ခွဲမှက် ဆောင်ထားထိုက်သောကြောင့် “ဩပနေယျိကဂုဏ်” နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါ
ပေ၏။

(၆) ပစ္စတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိဂုဏ်တော်။ ။ ဘဂဝတော၊ နေတနန်းသို့
ရွှေဘုန်းကြီးမား မြတ်စွာဘုရား၏။ ဓမ္မော၊ ကိလေသမာရ် ကိုယ်တွင်းရန်ကို
ပယ်လှန်ပိုင်းဖြတ် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားမြတ်သည်။ ဝိညုဟိ၊ ပညာရှိသူ ရှင်လူ
အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ပစ္စတ္တိ၊ ကိုယ်ခံကိုယ်ဝ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်

ရှုအပ် ခံစားအပ်သည် ဖြစ်၍ “ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗော ဝိညုဟိဂုဏ်” နှင့်လည်း ပြည့်စုံပါပေ၏။

(ဂ) သံဃာ့ဂုဏ်တော်ကိုးပါး ပါဠိနှင့် အနက်

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ကိုးပါးပါဠိ

- (၁) သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
- (၂) ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
- (၃) ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
- (၄) သာမိစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
ယဒိဒံ စက္ကာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ၊
သေ ဘဂဝ တော သာဝကသံဃော-
- (၅) အာဟုနေယျော
- (၆) ပါဟုနေယျော
- (၇) ဒက္ခိဏေယျော
- (၈) အဉ္ဇလိကရဏိယော
- (၉) အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

သံဃာ့ဂုဏ်တော်ကိုးပါးအနက်

ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကသံဃော၊ တပည့်သား သံဃာတော် မြတ်သည်-

- (၁) သုပ္ပဋိပန္နော၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ကို ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူတတ်ပါပေ၏။
- (၂) ဥဇုပ္ပဋိပန္နော၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒံ အကျင့်မှန်ကို ဖြောင့်မှန်စွာ ကျင့်တော်မူပါပေ၏။
- (၃) ဉာယပ္ပဋိပန္နော၊ နိဗ္ဗာန်ထုတ်ခံချောက် မျက်မှောက်ပြုရေး အလေးပေးကာ ကျင့်တော်မူပါပေ၏။
- (၄) သာမိစိပ္ပဋိပန္နော၊ ပေါ်နိုင်ခဲ့ခက် နည်းကျင့်နက်ကို လေးနက်ရိုသေ ကျင့်တော်မူပါပေ၏။

ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ၊ မဂ်ဖိုလ်ရသေ အကြင်လေးစုံတွဲတို့သည်။
အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ၊ သင်္ချာချင့်ထောက် ရှစ်ယောက်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကြ
ပေကုန်၏။ ဘဂဝတော၊ ဘုန်းပန်းမဉ္ဇူ၊ သောင်းလုံးကြူသည့် နတ်လူများထွတ်
ဘုရားမြတ်၏။ သေ သော သာဝကသံသော၊ ဤတပည့်သား သံသာတော်
သည်-

- (၅) အာဟုနေယျော၊ တကူးတက ဝေးမှဆောင်ယူ ပူဇော်ခြင်းကို ခံယူ
တော်မူထိုက်ပေ၏။
- (၆) ပါဟုနေယျော၊ ဧည့်ထူးစောင်ထူး ရည်စူးစိမံ လှူရန်ဟူသမျှ ခံထိုက်
လှပါပေ၏။
- (၇) ဒက္ခိဏေယျော၊ ထွတ်ထွတ်မြတ်မြတ် သတ်မှတ်ရည်စူး အလှူထူးကို
ခံယူတော်မူထိုက်ပေ၏။
- (၈) အဉ္စလိကရဏိယော၊ လက်အုပ်ချိမိုး ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း ခံထိုက်ပေ၏။
- (၉) လောကဿ၊ ဗြဟ္မာ နတ်လူ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသား သတ္တဝါများ၏။
အနုတ္တရံ၊ အတူမရှိ အတူမရှိ အကောင်းဆုံးဖြစ်သော။ ပုညက္ခေတ္တံ၊
ကောင်းမှုတည်းဟူသော မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးကြံချရာ လယ်ယာ
မြေကောင်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။

**(ဃ) ဝါးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ ကိုးပါးနှင့် အာရိဋ္ဌမကသီလ ပါဠိနှင့် အနက်
ဝါးပါးသီလ ပါဠိနှင့် အနက်**

- (၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ်
သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်
ဆောက်တည်ပါ၏။
  - (၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
ပိုင်ရှင်မပေးသော သူ့ပစ္စည်းကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်
ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို
ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။
- ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
ကာမဂုဏ်တို့၌ လော်လီဖောက်ပြန် မမှန်သောအကျင့်မှ
ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်
မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

- (၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
မဟုတ် မမှန် ပြောဆို ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။
- (၅) သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မူးယစ်စေတတ်သော သေရည်အရက်ကို သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

ရှစ်ပါးသီလ ပါဠိနှင့် အနက်

- (၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
သို့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။
- (၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
ပိုင်ရှင်မပေးသော သူ့ပစ္စည်းကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။
- (၃) အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
မမြတ်သော မေထုန်အကျင့်မှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော်အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။
- (၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော်အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။
- (၅) သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊
မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မူးယစ်စေတတ်သော သေရည်အရက်ကို သောက်စားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော်အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

(၆) ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊

နေလွဲအခါ စားသောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

(၇) နစ္စ ဂိတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊

အကုသိုလ်များကြောင်း မကောင်းမှုဖြစ်သော ကခြင်း၊ သိဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်း၊ ဘုရားအဆုံးအမတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်စို့ပမာ ဖိလာ ဖြစ်သော ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်း၊ ပန်းပန်ခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းကံခြင်း နံ့သာပျောင်းတို့ဖြင့် အပြေအပြစ် ပြုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော်အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

(၈) ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ၊

မြင့်သောနေရာ၊ မြတ်သောနေရာ၌ လျောင်းစက် နေထိုင်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

ကိုးပါးသီလ ပါဠိနှင့် အနက်

(၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၃) အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၅) သုရာမေရယမဇ္ဇပုမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၆) ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၇) နစ္စ ဂိတ ဝါဒိတ ဝိသုက ဒဿန မာလာ ဂန္ဓ ဝိလေပန ဓာရဏ မဏ္ဍန ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၈) ဥစ္စာသယန မဟာသယနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၉) မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ သဗ္ဗပါဏဘူတေသု ဖရိတွာ ဝိဟရာမိ။ မေတ္တာနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် လုံးစုံများစွာ သတ္တဝါတို့၌ ပျံ့နှံ့စေ၍ နေပါမည်။

အမှာ။ ။ ကိုးပါးသီလ အနက်ပေးရာ၌ (၁)မှ (၈)အထိ သိက္ခာပုဒ်များကို ရှစ်ပါးသီလ အနက်ပေးနည်းအတိုင်း မှတ်ရမည်။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ ပါဠိနှင့် အနက်

(၁) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၂) အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၄) မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

(၅) ပိသုဏဝါစာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

အချစ်ပျက်စေမှု ကုန်းတိုက်မှုကို ပြောဆိုပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

(၆) ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

လွှသွားပမာ ကြမ်းတမ်းခက်ထန်စွာ ပြောဆိုပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော် အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

(၇) သမ္ပပ္ပလာပါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

အနှစ်မစု ပြိန်ဖျင်းမှုကို ပြောဆို ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော်အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

(၈) မိစ္ဆာဇီဝါ ဝေရမဏိ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ။

ယုတ်မာသော အသက်မွေးမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ရသော သီလပဋိပတ် သိက္ခာပုဒ်တော်အကျင့်မြတ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ဆောက်တည်ပါ၏။

အမှာ။ ။ နံပါတ် (၁)မှ (၄)အထိ သိက္ခာပုဒ်များကို ရှေး၌ အနက်ပေးပြီး ဖြစ်သည်။

အခန်း (၁၂)

ဂိဟိဝိနယ-ခေါ် လ္လှဝိနည်းကျင့်ဝတ်များ

သိင်္ဂါလသုတ် မြစ်ပေါ်လာပုံ

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သိင်္ဂါလ သတို့သားသည် နံနက်စောစောထပြီး ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ထွက်၍ မြို့ပြင်သို့ ရောက်သောအခါ လက်အုပ်ချီလျက် အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို နေ့စဉ် ရှိခိုး၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်အချိန်၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ဆွမ်းခံဝင်စဉ် အရပ်ခြောက်မျက်နှာကို လှည့်လည်ရှိခိုးနေသည့် သိင်္ဂါလသတို့သားကို မြင်တော်မူလေရာ ဤသို့ မေးတော်မူ၏-

“သူကြွယ်သား - သင်သည် နံနက်စောစောထပြီး ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ထွက်၍ လက်အုပ်ချီလျက် ဘယ်အတွက်ကြောင့် အရှေ့၊ တောင်၊ အနောက်၊ မြောက်၊ အောက်၊ အထက် ဟူသော အရပ် ခြောက်ပါးတို့ကို ရှိခိုးနေဘိသနည်း”

“မြတ်စွာဘုရား - အကျွန်ုပ် ဖခင်သည် သေခါနီးတွင် ချစ်သားအရပ်မျက်နှာတို့ကို ရှိခိုးရမည်ဟု မှာခဲ့၍ ဖခင်စကားကို လေးစားလိုက်နာသောအားဖြင့် အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို ရှိခိုးနေပါသည်”-

ဟု ဖြေ၏။

“သူကြွယ်သား - အရိယာတို့၏ သာသနာတော်၌ အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို ဤကဲ့သို့ ရှိမခိုးရဘူး”

“မြတ်စွာဘုရား - သည်လို ရှိမခိုးရလျှင် အရိယာတို့၏ သာသနာတော်၌ အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို အဘယ်သို့ ရှိခိုးရမည်နည်း။ အကျွန်ုပ် တောင်းပန်ပါ၏။ အရိယာတို့ သာသနာတော်၌ ရှိခိုးအပ်သော အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို ဟောတော်မူပါ”

“သူကြွယ်သား - ယင်းသို့ နာကြားလိုသည် ဖြစ်ဘိမူ ကောင်းစွာ နာကြား မှတ်သားလော့၊ ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူအံ့”

“ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား-လေးလေးစားစား နာခံမှတ်သားထားပါမည်”

ဤကဲ့သို့ သိင်္ဂီလသတို့သား တောင်းပန် လျှောက်ထားသောကြောင့် သိင်္ဂီလ လုလင်ကို အကြောင်းပြု၍ ဤ“သိင်္ဂီလသုတ်”ကို အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်နေသူ လူတို့၏ လောကီအကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

သိင်္ဂီလသုတ် မြန်မာပြန်

အရပ်ခြောက်ပါး

သူကြွယ်သား-အရိယာသာဝကသည် ညစ်ညူးသော ကံလေးပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် မကောင်းမှုကို မပြု။ စည်းစိမ်ပျက်စီးကြောင်း ခြောက်ပါးတို့ကို မမိဝဲ။ ထိုအရိယာသာဝကသည် ဤသို့ တစ်ဆယ့်လေးပါးသော မကောင်းမှုမှ ကင်းသည်ဖြစ်၍ အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို လုံခြုံစေလျက် ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန် နှစ်တန်သော လောကကို အောင်မြင်နိုင်ခြင်းငှာ ကျင့်၏။ ထိုအရိယာသာဝက၏ ဤပစ္စုပ္ပန်လောကသည်လည်းကောင်း၊ တမလွန်လောကသည်လည်းကောင်း နှစ်သက်အပ်၏။ ထိုအရိယာသာဝကသည် ခန္ဓာကိုယ် ပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ ကောင်းသော လားရာဖြစ်သော နတ်ပြည်လောကသို့ ရောက်၏။

[ကံကိလေသာ လေးပါးတို့ကို ပယ်ပြီး လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် မကောင်းမှုကို မပြုဘဲ စည်းစိမ်ပျက်စီးကြောင်း ခြောက်ပါးတို့ကို မမိဝဲ။ ရှောင်ကြဉ်နေသည့် အရိယာသာဝက တစ်ယောက်၏ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ တမလွန်ဘဝသည် ရန်ဖျိုးငါးအင် ကင်းစင်သောကြောင့် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော ဘဝ မည်ပါသည်။]

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သူ့သက်သတ်က၊ စသည်လိမ်းကုံ၊ ကံကိလေသာ၊ လေးဖြာပယ်ဘိ၊ အဂတိဟု၊ မပြုလေးဖြာ၊ ဥစ္စာကုန်ပျောက်၊ သေသောက်ခြင်းက၊ စသည့် ခြောက်လိ၊ မမိဝဲမှု၊ ဆယ်လေးခုမှ၊ ပြုကြကင်းလတ်၊ ခြောက်ရပ်မျက်မှာ၊ ဖုံးလွှမ်းကာလျှင်၊ သေခါ နတ်ပြည်-ရောက်လိမ့်မည်။

(ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

ညစ်ညူးသော ကံလေးပါး

ထိုအရိယာသာဝကသည် အဘယ်ညစ်ညူးသော ကံလေးပါးတို့ကို ပယ်အပ်သနည်းဟူမူကား-

- (၁) သူ့အသက်သတ်ခြင်းသည် ညစ်ညူးသော ကံမည်၏။
- (၂) မပေးသည်ကို ခိုးယူခြင်းသည် ညစ်ညူးသော ကံမည်၏။

(၃) ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ ကျင့်ခြင်းသည် ညစ်ညူးသောကံ မည်၏။

(၄) မဟုတ်မမှန်ပြောခြင်းသည် ညစ်ညူးသောကံ မည်၏။

ထိုအရိယာသာဝကသည် ဤညစ်ညူးသော ကံလေးပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ (မပြုလုပ်ဘဲ ရှောင်ကြည်အပ်ကုန်၏)။

[သူ့အသက်သတ်ခြင်း စသည့် လေးပါးသည် သတ္တဝါတို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “ညစ်ညူးသောကံ” (ကံကိလေသာ) မည်ပါသည်။]

အကြောင်းလေးပါး

အဘယ်လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် မကောင်းမှုကို မပြုသနည်း ဟူမူကား-

- (၁) ဆန္ဒာဂတိ (ချစ်သဖြင့် မလိုက်အပ်သည်)သို့ လိုက်၍ မကောင်းမှုကို ပြု၏။
- (၂) ဒေါသဂတိ (မုန်းသဖြင့် မလိုက်အပ်သည်)သို့ လိုက်၍ မကောင်းမှုကို ပြု၏။
- (၃) ဘယာဂတိ (ကြောက်သဖြင့် မလိုက်အပ်သည်)သို့ လိုက်၍ မကောင်းမှုကို ပြု၏။
- (၄) မောဟာဂတိ(မသိသဖြင့် မလိုက်အပ်သည်)သို့ လိုက်၍ မကောင်းမှုကို ပြု၏။

သူ့ကြွယ်သား-စင်စစ်သော်ကား အရိယာသာဝကသည် ဆန္ဒာဂတိ၊ ဒေါသဂတိ၊ မောဟာဂတိ၊ ဘယာဂတိသို့ မလိုက်မှားသောကြောင့် ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် မကောင်းမှုကို မပြုဟု ငါဘုရား မိန့်တော်မူ၏။

သူ့ကြွယ်သား - ချစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မုန်းခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မသိခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း တရားကို လွန်ကျူး၍ ကျင့်သောသူ၏ အခြံအရံ အကျော်အစောသည် လာဆုတ်ပက္ခ လက္ခဲသို့ တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ်၏။

သူကြွယ်သား - ချစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မုန်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊
ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မသိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း တရားကို
လွန်ကျူး၍ မကျင့်သောသူ၏ အခြံအရံ အကျော်အစောသည် လဆန်းပက္ခ လကဲ့သို့
တစ်နေ့တခြား ပြည့်စုံ၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ချစ်၊ မုန်း၊ ကြောက်ထွေ၊ တွေဝေသောအား၊ လွန်ကျူးမှားသော်၊
မပွားလရောင် - ဆုတ်ယောင်သော်။

- ချစ်၊ မုန်း၊ ကြောက်ထွေ၊ တွေဝေသောအား၊ မလွန်ငြားသော်၊
တိုးပွားလရောင် - ပြည့်ယောင်သော်။

(ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်း ခြောက်ပါး

အရိယာသာဝကသည် အဘယ်ခြောက်ပါးသော စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်းတို့ကို
မမှီဝဲသနည်း ဟူမူကား-

- (၁) မူးယစ်မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော သေရည် သေရက် သောက်လေ့
ရှိခြင်းသည် စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်းတည်း။
- (၂) အချိန်အခါမဲ့ (ညအခါ)၌ ခရီးသွားလာလေ့ရှိခြင်းသည် စည်းစိမ်
ပျက်ကြောင်းတည်း။
- (၃) ပွဲလမ်းသဘင် ကြည့်ရှုလေ့ရှိခြင်းသည် စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်းတည်း။
- (၄) မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော လောင်းကစားလေ့ ရှိခြင်းသည်
စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်းတည်း။
- (၅) မကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းလေ့ရှိခြင်းသည်
စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်းတည်း။
- (၆) ပျင်းရိလေ့ရှိခြင်းသည် စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်းတည်း။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သေစာသောက်စား၊ လမ်းသွားခါမဲ့၊ ရှုငဲ့သဘင်၊ ပျော်ရွှင်
အန်လောင်း၊ မကောင်းမိတ်ဖျင်း၊ ပျင်းရိခြင်းကား၊ ယိုယွင်း
ဥစ္စာ-ပျက်ကြောင်းတည်း။ (ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

သေရည်သေရက်သောက်ခြင်း အပြစ်ခြောက်ပါး

သူကြွယ်သား-မူးယစ် မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော သေရည်သေရက် သောက်လေ့ ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါးတို့တည်း-

- (၁) ဥစ္စာဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် အပြစ်ဖြစ်၏။
- (၂) ဒိုက်ရန် ဖြစ်ပွားတတ်၏။
- (၃) အနာရောဂါ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်၏။
- (၄) အရှိန်အစော် မဲ့တတ်၏။
- (၅) လျှို့ဝှက်အပ်သည်ကို ဖော်ပြတတ်၏။
- (၆) ဉာဏ်ပညာ အားနည်းအောင် ပြုတတ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဥစ္စာယုတ်ခြင်း၊ ငြင်းခုံများစွာ၊ ရောဂါထူပြော၊ ကျော်စောမဲ့တုံ၊ မလုံအင်္ဂါ၊ ပညာနည်းပါး၊ ဤခြောက်ပါးကား၊ သောက်စား သေစာ-အပြစ်တည်း။

အခါမဲ့ (ညအခါ) သွားလာခြင်း အပြစ်ခြောက်ပါး

သူကြွယ်သား - အခါမဲ့ ခရီးသွားလာလေ့ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါး တို့တည်း-

- (၁) အခါမဲ့ ခရီးသွားသူ ထိုလူ၏ ကိုယ်သည်လည်း အကာအကွယ် အစောင့်အရှောက် ကင်း၏။
- (၂) ထိုသူ၏ သားမယားတို့သည်လည်း အကာအကွယ် အစောင့် အရှောက် ကင်း၏။
- (၃) ထိုသူ၏ ဥစ္စာနှစ်သည်လည်း အကာအကွယ် အစောင့်အရှောက် ကင်း၏။
- (၄) သူတပါးပြုသည့် မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တို့၌ (မိမိအပေါ်) ယုံမှား အပ်၏။
- (၅) မဟုတ်မမှန်ဘဲ အစွပ်အစွဲ ခံရတတ်၏။
- (၆) များစွာသော ဆင်းရဲတရားတို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကိုယ်၊ သားမယား၊ တခြားဥစ္စာ၊ လုံရာမဲ့ရှောင်၊ မကောင်းအရာ၊
ရွံ့ရှာလေအပ်၊ ယိုးစွပ်ရောက်မှု၊ ဆင်းရဲစုဟု၊ ခြောက်ခု ခါမဲ့-
သွားပြစ်တည်း။ (ဆရာတော်-ဦးဗုဓ်)

ပွဲလမ်းသဘင် ကြည့်ရှုခြင်း အပြစ်ခြောက်ပါး

သူကြွယ်သား-ပွဲလမ်းသဘင် ကြည့်ရှုလေ့ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါး
တို့တည်း-

- (၁) အဘယ်မှာ ကပွဲရှိသနည်းဟု မေး၍ သွားနေရ၏။
- (၂) အဘယ်မှာ သိဆိုပွဲရှိသနည်းဟု မေး၍ သွားနေရ၏။
- (၃) အဘယ်မှာ တီးမှုတ်ပွဲရှိသနည်းဟု မေး၍ သွားနေရ၏။
- (၄) အဘယ်မှာ စာဖတ်ပွဲရှိသနည်းဟု မေး၍ သွားနေရ၏။
- (၅) အဘယ်မှာ လက်ခုပ်တီးပွဲရှိသနည်းဟု မေး၍ သွားနေရ၏။
- (၆) အဘယ်မှာ စည်တီးပွဲရှိသနည်းဟု မေး၍ သွားနေရ၏။

[ပွဲလမ်းသဘင် ပျော်ရွှင်ရန်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်နေရသဖြင့်
အလုပ်အကိုင်ပျက်ခြင်း၊ ပွဲသဘင်ပြီးသော်လည်း လုပ်ငန်းခွင် မဝင်နိုင်
သေးသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ပျက်ခြင်းတို့ကြောင့် မရရှိသေးသည့်
စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့ မဖြစ်နိုင်ကုန်၊ ရရှိပြီးသည့် စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့သည်လည်း
အကောင့်အရွှောက် ကင်းမဲ့နေ၍ အသုံး အဝတ်ခံရပြီး ပျက်စီးနိုင်ကုန်၏။
ထို့ကြောင့် ပွဲလမ်းသဘင် ကြည့်ရှုလေ့ရှိခြင်းသည် စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်း
ဖြစ်သည်။]

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကခြင်း တလီ၊ သိခြင်း တသိ၊ မှုတ်တီး တသင်း၊ ပြိန်ဖျင်း
တအုပ်၊ လက်ခုပ် တတည်၊ ဆိုးစည် တဖြာ၊ ရှိရာ ရှာဟု၊ ဥစ္စာ
ပျက်မှု၊ ဤခြောက်ခုကား၊ ကြည့်ရှုသဘင်-အပြစ်တည်း။
(ဆရာတော် ဦးဗုဓ်)

လောင်းကစားခြင်း အပြစ်ကြောက်ပါး

သူကြွယ်သား-မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော လောင်းကစားလေ့ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါးတို့တည်း-

- (၁) နိုင်သော် ရန်ပွား၏။
- (၂) ရှုံးသော် ဥစ္စာအတွက် ပူပန်ရ၏။
- (၃) ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင် ဥစ္စာ ဆုတ်ယုတ်၏။
- (၄) တရားရုံး၌ ထိုသူ၏စကားသည် သက်သေအဖြစ် မတည်။
- (၅) အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် မထိမဲ့မြင် ပြုအပ်၏။
- (၆) “ဤသူသည် ကစားသမားတည်း၊ မယားကို ကျွေးမွေးရန် မစွမ်းနိုင်” ဟု သမီးပေး သားယူ ပြုလိုကုန်သော သူတို့သည် အလိုမရှိအပ်။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အောင်မှု ရန်ပွား၊ ရှုံးသား စိုးရိမ်၊ စည်းစိမ် လျော့ပါး၊ တရားသဘင်၊ မဝင်သက်သေ၊ မိတ်ဆွေနှိပ်ဆို၊ မလိုထိမ်းမြား၊ ဤခြောက်ပါးကား၊ ပျော်ပါး ကြွေအန်-အပြစ်တည်း။

(ဆရာတော်-ဦးဗုဒ္ဓ)

ခင်ပွန်းယူတ် အပြစ်ကြောက်ပါး

သူကြွယ်သား - မကောင်းသော သူတို့ကို အဆွေခင်ပွန်း ပြုလေ့ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါးတို့တည်း-

- (၁) အကြင်သူတို့သည် လောင်းကစားကြူးကုန်၏။
- (၂) အကြင်သူတို့သည် ကာမဂုဏ်ကြူးကုန်၏။
- (၃) အကြင်သူတို့သည် သေသောက်ကြူးကုန်၏။
- (၄) အကြင်သူတို့သည် အတုပြု၍ လှည့်ပတ်ကတ်ကုန်၏။
- (၅) အကြင်သူတို့သည် မာယာဖြင့် လှည့်ပတ်ကတ်ကုန်၏။
- (၆) အကြင်သူတို့သည် အနိုင်အထက် ပြုတတ်ကုန်၏။

ထိုသူတို့သည်သာလျှင် ထိုသူ၏ အဆွေခင်ပွန်း အပေါင်းအဖော် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်၌လည်းကောင်း၊ တမလွန်၌လည်းကောင်း ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကြွအန်ကြူးထ၊ မိန်းမကြူးထွေ၊ သေစာကြူးမှု၊ အတုပြုငြား၊
လှည့်စားတထောက်၊ မျက်မှောက်လှည့်ချက်၊ နိုင်ထက်လုယူ၊
ဤသူခြောက်ပါး၊ မိတ်ဖြစ်သားကြောင့်၊ ပျက်ပြား မိတ်ဆွေ-
အပြစ်တည်း။

(ဆရာတော်-ဦးဗုမ်)

ပျင်းရိခြင်း အပြစ်ခြောက်ပါး

သူကြွယ်သား - ပျင်းရိလေ့ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါးတို့တည်း။

- (၁) အေးလွန်းသည်ဟု အမှုကိစ္စကို မပြု။
- (၂) ပူလွန်းသည်ဟု အမှုကိစ္စကို မပြု။
- (၃) မိုးချုပ်လွန်းသည်ဟု အမှုကိစ္စကို မပြု။
- (၄) စောလွန်းသည်ဟု အမှုကိစ္စကို မပြု။
- (၅) ဆာလွန်းသည်ဟု အမှုကိစ္စကို မပြု။
- (၆) ဝလွန်းသည်ဟု အမှုကိစ္စကို မပြု။

ဤသို့ မခိုင်လုံသော ကိစ္စများကို ယိုးမယ်ဖွဲ့၍ နေသော ထိုသူအား မဖြစ်သေးသော စည်းစိမ်တို့သည်လည်း မဖြစ်ကုန်၊ ဖြစ်ပြီးသော စည်းစိမ်တို့သည်လည်း တစ်နေ့ တခြား လျော့ပါးပျက်စီးကုန်၏။ သူကြွယ်သား-ပျင်းရိလေ့ရှိခြင်း၌ အပြစ်တို့သည် ဤခြောက်ပါးတို့တည်း။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အချမ်းပြည့်ဝှန်၊ အလွန်ပူနိုး၊ မိုးချုပ်လှမော၊ စောလွန်းလှယောင်၊
ဆာလောင်ပြင်းလှ၊ ဝမ်းဝလွန်ထွေ၊ နေက ဥစ္စာ၊ မဖြစ်ရာသည်၊
ခြောက်ဖြာ ပျင်းသူ-အပြစ်တည်း။

(ဆရာတော်-ဦးဗုမ်)

မိတ်ဆွေတူ မိတ်ဆွေခစ်

- သေရည်ဆိုင်၌သာ အဖော်ဖြစ်သောသူသည် သောက်ဖော်သောက်ဖက် မိတ်ဆွေမည်၏။ အဆွေ အဆွေဟု ခေါ်၍ မျက်မှောက်၌သာ အဖော်သဟဲ ဖြစ်လျက် မျက်ကွယ်၌ ရန်သူသဖွယ်ဖြစ်သော သူသည် ဟန်ဆောင်မိတ်ဆွေ

မည်၏။ အကြင်သူသည် အကြောင်းကိစ္စ ဖြစ်ပေါ်လတ်သော် အဖော်သဟဲ ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် မိတ်ဆွေစစ် မည်၏။

လူ့ဘဝပျက် အကျင့်စဉ်များ

- နေမြင့်အောင် အိပ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ သူတပါးမယားကို မှီဝဲခြင်းလည်းကောင်း၊ ရန်သူများခြင်းလည်းကောင်း၊ အကျိုးမဲ့ ပြုခြင်းလည်းကောင်း၊ မကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အလွန်စေးနဲခြင်း လည်းကောင်း ဤအကြောင်း ခြောက်ပါးတို့သည် လူကို ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်၏။
- မကောင်းသော မိတ်ဆွေခင်ပွန်းရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ မကောင်းသော အပေါင်း အဖော် ရှိသူသည် လည်းကောင်း၊ မကောင်းသော အလေ့အကျင့်၊ မကောင်းသော ကျက်စားရာ ရှိသူသည် လည်းကောင်း ဤလောက၊ တမလွန်လောက နှစ်ပါးစုံသော ဘဝမှ ပျက်စီးခြင်းလို့ လျှောကျတတ်၏။
- လောင်းကစားလေ့ရှိခြင်း လည်းကောင်း၊ မိန်းမလိုက်စားခြင်း လည်းကောင်း၊ သေရည်သေရက် သောက်လေ့ရှိခြင်း လည်းကောင်း၊ ကခြင်း၊ သီခြင်းကို ကြည့်ရှုနားထောင်လေ့ရှိခြင်း လည်းကောင်း၊ နေ့အခါ၌ အိပ်လေ့ရှိခြင်းလည်းကောင်း၊ အခါမဲ့၌ ခရီးသွားလေ့ရှိခြင်း လည်းကောင်း၊ မကောင်းသော သူတို့ကို အဆွေခင်ပွန်း ဖွဲ့လေ့ရှိခြင်း လည်းကောင်း၊ အလွန်နှမြောစေးနဲခြင်း လည်းကောင်း ဤခြောက်ပါးသော အကြောင်းတို့သည် လူကို ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်၏။
- အကြင်သူတို့သည် ကြွေအန်တို့ဖြင့် လောင်းကစားကုန်၏။ သေရည်သေရက် သောက်ကုန်၏။ သူတပါးတို့၏ အသက်နှင့် တူကုန်သော သူယုတ်မာတို့သာ မှီဝဲလေ့ရှိ၍ ပညာရှိတို့ မှီဝဲအပ်ကုန်သော သူတပါးမယားတို့ကို သွားလာ(မှီဝဲ)ကုန်၏။ ထိုသူတို့၏ စည်းစိမ် အခြံအရံသည် လဆုတ်ပက္ခ၌ လကဲ့သို့ ဆုတ်ယုတ်၏။
- မရှိဆင်းရဲသော မှတ်သိပ်သော အကြင်အရက်သမားသည် သောက်လိုသည်ဖြစ်၍ အရက်ဆိုင်သို့ သွား၏။ ထိုအရက်သမားသည် ရေ၌ ကျောက်ခဲ နှစ်မြုပ်သကဲ့သို့ ကြွေး၌ နှစ်မြုပ်လတ္တံ့၊ မိမိ၏ ဆွေမိတ်၊ မျိုးမိတ် အထီးကျန်သူအဖြစ်ကို လျင်စွာ ပြုလတ္တံ့။

လူ့ပျင်းဘဝ

- နေ့၌ အိပ်လေ့ရှိသော၊ ည၌ ထလေ့မရှိသော၊ အမြဲမူးယစ်သော၊ ကာမဂုဏ် လိုက်စားသော သူသည် အိမ်ကို အုပ်စိုး၍ နေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ပေ။
- အေးလွန်းသည်၊ ပူလွန်းသည်၊ မိုးချုပ်လွန်းသည်ဟု ဆင်ခြေပေး၍ အမှုကိစ္စတို့ကို မပြုလုပ်ဘဲ စွန့်လွှတ်ကုန်သော သူတို့ကို အကျိုးစီးပွားတို့သည် ကျော်လွန်၍ သွားကုန်၏။

ဝိရိယ ခွမ်းပကား

- ဤလောက၌ အကြင်သူသည် အအေးကိုလည်းကောင်း၊ အပူကိုလည်းကောင်း မြက်မျှလောက်ပင် မအောက်မေ့၊ ထိုသူသည် လူ့ကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ဖြစ်၍ စီးပွားချမ်းသာကို မစွန့်၊ စီးပွားချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသည်သာ ဖြစ်၏။

မိတ်ဆွေတူ

သူကြွယ်သား-မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် ဤမိတ်ဆွေတူ လေးယောက်တို့ကို သိအပ်ကုန်၏-

- (၁) ယူသာ ယူတတ်သော မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏ (အညဒတ္တုဟရ မိတ်ဆွေတူ)။
- (၂) နှုတ်မျှဖြင့်သာလျှင် (လောကွတ်) ပေးတတ်သော မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏ (ဝစိပရမ မိတ်ဆွေတူ)။
- (၃) အကြိုက်ကိုလိုက်၍ ပြောဆိုတတ်သော မိတ်ဆွေစစ်မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏ (အနုပ္ပိယဘာဏီ မိတ်ဆွေတူ)။
- (၄) ပျက်စီးကြောင်း၌ အပေါင်းအဖော်ဖြစ်သော မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏ (အပါယသဟာယ မိတ်ဆွေတူ)။

အညဒတ္တဟရ မိတ်ဆွေတူ

သို့ကြွယ်သား-စင်စစ် ယူသာယူတတ်သော မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) ယူသာ ယူတတ်၏။
- (၂) နည်းသော ဥစ္စာကို ပေးခြင်းဖြင့် များစွာသော ဥစ္စာကို အလိုရှိ၏။
- (၃) မိမိဘေးဖြစ်မှ ထိုသူ့ကိစ္စကို ပြုလုပ်ပေးတတ်၏။
- (၄) အကျိုးစီးပွား ရလိုငှာ ကြောင့် ဆည်းကပ်၏။

ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် စင်စစ် ယူသာယူတတ်သော မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။လက်ချည်းလာ၍၊ ဥစ္စာဆောင်သယ်၊ နည်းငယ်ကြွင့်သာ၊ များစွာ လိုရှိ၊ ဘေးထိရောက်ခါ၊ ပြုလာတုံတိ၊ မိမိကျိုးငှာ၊ မှီလှာပေါင်းယှဉ်၊ လေးယောက်စဉ်ကား၊ အညဒတ္တဟရတည်း။

(ဆရာတော် ဦးဗုတ်)

ဝစီပရမ မိတ်ဆွေတူ

သို့ကြွယ်သား-နှုတ်မှုဖြင့်သာလျှင် ပေးတတ်သော မိတ်ဆွေစစ်မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) လွန်ပြီးသော အကြောင်းအရာဖြင့် ချီးမြှောက်၏။
- (၂) မဖြစ်သေးသော အကြောင်းအရာဖြင့် ချီးမြှောက်၏။
- (၃) အချည်းနှီး လောကွတ်မှုဖြင့် ချီးမြှောက်၏။
- (၄) ဖြစ်ဆဲကိစ္စတို့၌ ပျက်စီးခြင်းကို ပြသ၏။

ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် နှုတ်မှုဖြင့်သာလျှင် ပေးတတ်သော မိတ်ဆွေစစ်မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏။

[မနှစ်က ခင်ဗျားမလာဘူးဗျာ၊ ကျုပ်တို့မှာ အလုပ်အကိုင် အိပ်ပြေ လည်တယ် စသည်ဖြင့် လွန်ပြီးသည့် အကြောင်းအရာဖြင့် ချီးမြှောက်၏။ ရှေ့လလောက်မှာ ကောက်စပါး ပေါ်ပါလိမ့်မယ်၊ ခင်ဗျား လာခဲ့ပါ စသည်ဖြင့် မဖြစ်သေးသည့် အကြောင်းအရာဖြင့် ချီးမြှောက်၏။ ကားလေး တစ်ခေါက်လောက် ကူညီပါဟု တောင်းခံလာသောအခါ “ကားပျက်နေတယ်” ဟု ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်ကိစ္စတို့၌ ပျက်စီးခြင်းကို ပြသ၏။]

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ငွေဖြင့် စေ့စပ်၊ တထပ်နှောက်မိုး၊ ချည်းနှီးသင်္ကြိုဟ်၊ ပေးလို
စဟန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှ၊ ပြည့်ပျက်ပြား၊ ဤလေးပါးကား၊ မှတ်သား
ဝစ်ပရမတည်း။ (ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

အနုပွိယဘာဏီ မိတ်ဆွေတူ

သူကြွယ်သား-အကြိုက်ကိုလိုက်၍ ပြောဆိုတတ်သော မိတ်ဆွေစစ်မဟုတ်သည့်
မိတ်ဆွေတူကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) ထိုသူအား မကောင်းမှုကိုလည်း ခွင့်ပြု၏။
- (၂) ထိုသူအား ကောင်းမှုကိုလည်း ခွင့်ပြု၏။
- (၃) ထိုသူ၏ မျက်မှောက်၌ ချီးမွမ်းစကားကို ဆို၏။
- (၄) ထိုသူ၏ မျက်ကွယ်၌ ကဲ့ရဲ့စကားကို ဆို၏။

ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အကြိုက်ကိုလိုက်၍ ပြောတတ်သော
မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မကောင်းခွင့်ပြု၊ ကောင်းမှုကိုလျှင်၊ ဆင်ခြင်မရွံ၊ ခွင့်ပြုသည်ပင်၊
ဝေ့တွင်ချီးမွမ်း၊ ဖုံးလွှမ်းကွယ်လျှင်၊ ကဲ့ရဲ့မြင်သည်၊ လေးအင်
ဝိယဘာဏီတည်း။ (ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

အပါယသဗဟာယ မိတ်ဆွေတူ

သူကြွယ်သား-ပျက်စီးကြောင်း၌ အပေါင်းအဖော်ဖြစ်သော မိတ်ဆွေစစ်
မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) သေရည်သေရက်သောက်ခြင်း၌ အပေါင်းအဖော် ဖြစ်၏။
- (၂) အခါမဲ့ခရီးသွားခြင်း၌ အပေါင်းအဖော် ဖြစ်၏။
- (၃) ပွဲလမ်းသဘင် ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်း၌ အပေါင်းအဖော် ဖြစ်၏။
- (၄) လောင်းကစားခြင်း၌ အပေါင်းအဖော် ဖြစ်၏။

ဤလေးပါးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ပျက်စီးကြောင်း၌ အပေါင်းအဖော်ဖြစ်သော
မိတ်ဆွေစစ်မဟုတ်သည့် မိတ်ဆွေတူကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ သောက်ထုတ်သေရက်၊ ညဉ့်နက်လမ်းသွား၊ ဂူစားသဘင်၊
ပျော်ရွှင်အနံ့စား၊ လေးရပ်မှာပင်၊ တကွထင်သည်၊ လေးအင်
အပါယ်သဟဲတည်း။ (ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

မိတ်ဆွေတို့ကို ရှောင်

အကြင်မိတ်ဆွေသည် စင်စစ် ယူသာယူတတ်၏။ အကြင်မိတ်ဆွေသည် နှုတ်မှု ဖြင့်သာလျှင် ပေးတတ်၏။ အကြင်မိတ်ဆွေသည် အကြိုက်ကိုသာ လိုက်၍ ပြောဆို တတ်၏။ အကြင်မိတ်ဆွေသည် ပျက်စီးကြောင်း၌ အပေါင်းအဖော် ဖြစ်၏။ မိတ်ဆွေစစ် မဟုတ်သော ဤလေးယောက်တို့ကို ပညာရှိသည် ဤသို့ ဆိုခဲ့တိုင်း သိ၍ ဘေးရန်ရှိသော ခရီးကို ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့ ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ် ရမည်။

မိတ်ကောင်း နှလုံးကောင်းရှိသော မိတ်ဆွေ

သူကြွယ်သား-ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသော ဤမိတ်ဆွေလေးယောက်တို့ကို သိအပ်ကုန်၏-

- (၁) ကျေးဇူးပြုတတ်သော ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏ (ဥပကာရ မိတ်ဆွေ)။
- (၂) ချမ်းသာအတူ ဆင်းရဲလည်း အတူဖြစ်သော ကောင်းသော စိတ် နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏ (သမာနသုခဒုက္ခ မိတ်ဆွေ)။
- (၃) အကျိုးစီးပွားကို ပြောကြားတတ်သော ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏ (အတ္တက္ခာယိမိတ်ဆွေ)။
- (၄) အစဉ်သနားတတ်သော ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏ (အနုကမ္မကမိတ်ဆွေ)။

ဥပကာရ မိတ်ဆွေ

သူကြွယ်သား-ကျေးဇူးပြုတတ်သော ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေ စစ်ကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) မူးယစ်နေသော မိတ်ဆွေကို စောင့်ရှောက်တတ်၏။
- (၂) မူးယစ်မေ့လျော့နေသော မိတ်ဆွေ၏ ပစ္စည်းဥစ္စာကို စောင့်ရှောက် တတ်၏။
- (၃) ကြောက်ရွံ့နေသော မိတ်ဆွေ၏ အားကိုးရာ ဖြစ်၏။
- (၄) ပြုဖွယ်ကိစ္စ ဖြစ်ပေါ်လာက အကူအညီ တောင်းခံသည်ထက် နှစ်ဆတက်သော စည်းစိမ် အထောက်အပံ့ကို ပေးတတ်၏။

ဤ လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုတတ်သော ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မေ့လျော့စောင့်လှား၊ ဥစ္စာစောင့်ရှောက်၊ ဘေးရောက်ကိုးကွယ်၊
ပြုဖွယ်ရှိက၊ နှစ်ဆဥစ္စာ၊ ချေးပေးလှာသည်၊ လေးဖြာ ဥပကာရ
တည်း။ (ဆရာတော်ဦးဗုမ်)

သမာနသုခဒ္ဒကူ မိတ်ဆွေ

သူကြွယ်သား-ချမ်းသာအတူ၊ ဆင်းရဲအတူဖြစ်သော ကောင်းသောစိတ်နှလုံး ရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) ထိုမိတ်ဆွေအား လျှို့ဝှက်အပ်သည့် အမှုကိစ္စကို ပြောကြား၏။
- (၂) ထိုမိတ်ဆွေ၏ လျှို့ဝှက်အပ်သည့် အမှုကိစ္စကို လျှို့ဝှက်ထား၏။
- (၃) ဘေးရန်ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် မစွန့်ပစ်။
- (၄) ထိုမိတ်ဆွေအတွက် အသက်ကိုပင်သော်လည်း စွန့်လွှတ်၏။

ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ချမ်းသာအတူ၊ ဆင်းရဲအတူဖြစ်သော ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ လျှို့ဝှက်စကား၊ ကြားစတုံလျက်၊ တူလျှို့ဝှက်၍၊ ဘေးတွေ့ မစွန့်၊
မတွန့်တုံပါ၊ သူ့ကိုညှာလျက်၊ ကိုယ့်သက် စွန့်မြောက်၊
ဤလေးယောက်ကား၊ မျှလောက် ချမ်းသာဆင်းရဲတည်း။
(ဆရာတော်ဦးဗုမ်)

အတ္တက္ခာယီ မိတ်ဆွေ

သူကြွယ်သား-အကျိုးစီးပွားကို ပြောကြားတတ်သော ကောင်းသောစိတ်နှလုံး ရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) မကောင်းမှုမှ တားမြစ်တတ်၏။
- (၂) ကောင်းမှု၌ သက်ဝင်စေ၏၊ တိုက်တွန်းတတ်၏။
- (၃) မကြားဖူးသော တရားစကားကို ပြောကြားတတ်၏။
- (၄) နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း ခရီးလမ်းကို ပြောကြားတတ်၏။

ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ချမ်းသာအတူ၊ ဆင်းရဲအတူဖြစ်သော ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မကောင်းမြစ်ထား၊ ကောင်းရာသွင်းထား၊ မကြားစတောင်း၊
အကြောင်းကြားလှာ၊ နတ်ရွာလမ်းပြ၊ ဤလေးဝကား၊ မည်ရ
အတ္တကွယ်တည်း။ (ဆရာတော်ဦးဖုတ်)

အနုကမ္မက မိတ်ဆွေ

သူကြွယ်သား-အစဉ်သနားတတ်သော ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေ
စစ်ကို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သိအပ်၏-

- (၁) ထိုမိတ်ဆွေ၏ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းကို မနှစ်သက်။
- (၂) ထိုမိတ်ဆွေ၏ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ခြင်းကို နှစ်သက်၏။
- (၃) ထိုမိတ်ဆွေအား ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားသူကို ကန့်ကွက်ထားမြစ်
တတ်၏။
- (၄) ထိုမိတ်ဆွေအား ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားသူကို ထောက်ခံ ချီးမွမ်း
ကတ်၏။

ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အစဉ်သနားတတ်သော ကောင်းသော
စိတ်နှလုံးရှိသည့် မိတ်ဆွေစစ်ကို သိအပ်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဥစ္စာခမ်းနား၊ မပွားသဖြူ၊ မနှစ်လို့ငြား၊ ပွားက ရွှင်မြူး၊ ကျေးဇူး
မဲ့ကို၊ ဆိုသော်တားမြစ်၊ ကျေးဇူးဖြစ်ကို၊ ဆိုသော်ချီးမွမ်း၊ သူတို့
တမ်းကား၊ မိတ်ကျမ်း အနုကမ္မကတည်း။
(ဆရာတော်ဦးဖုတ်)

မြတ်စွာဘုရားသည် စုက္ကိယဗန္ဓအားဖြင့် ဟောကြားပြီး၍ ဂါထာဗန္ဓအားဖြင့်
ထပ်မံဟောကြားတော်မူလေသည်-

မိတ်ဆွေစစ်ကို ချဉ်းကပ်

အကြင်မိတ်ဆွေသည် ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ အကြင်မိတ်ဆွေသည် ချမ်းသာ
အတူ ဆင်းရဲအတူ ဖြစ်၏။ အကြင်မိတ်ဆွေသည် အကျိုးစီးပွားကို
ပြောကြားတတ်၏။ အကြင်မိတ်ဆွေသည် အစဉ်သနားတတ်၏။ ပညာ
ရှိသောသူသည် ဤမိတ်ဆွေစစ် လေးယောက်တို့ကို ဤသို့ ဆိုခဲ့တိုင်းသိ၍
အမိသည် ရင်၌ဖြစ်သောသားသို့ ချဉ်းကပ်သကဲ့သို့ ရှိသော ချဉ်းကပ်ရမည်။
သီလနှင့်ပြည့်စုံသော ပညာရှိမိတ်ဆွေသည် တောင်ထိပ်၌ တောက်လောင်
သော မီးကဲ့သို့ ထွန်းလင်းတင့်တယ်၏။

ပျားကောင်ပမာ စီးပွားရှာ

ပျားသည် ပန်းပွင့်ကို မထိခိုက်စေမူ၍ ဝတ်ရည်ကိုသာ စုတ်ယူလျက် ပျားလတ်ကို အားထုတ်ဆောက်လုပ်သကဲ့သို့ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားကို မညှဉ်းဆဲ မထိခိုက်စေမူ၍ တရားသဖြင့် ဥစ္စာပစ္စည်းကို စုဆောင်း ရှာဖွေသော သူ၏ ဥစ္စာစည်းစိမ်တို့သည် ခြေတောင်ပို့ ကြီးပွားသကဲ့သို့ ကြီးပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

ခွဲဝေသုံးစွဲ မိတ်ဆွေမြဲ

- အိမ်ထောင်သည်ဘဝကို တည်ဆောက်သော အမျိုးသားသည် ဤသို့ ဥစ္စာစည်းစိမ်တို့ကို ကောင်းစွာ စုဆောင်းပြီးလျှင် စည်းစိမ်တို့ကို လေးစွဲ လေးပုံ ခွဲဝေရမည်။ ဤသို့ ခွဲဝေသုံးစွဲသော ထိုသူသည် မိတ်ဆွေခင်ပွန်း တို့ကို မကွဲအောင် ဖွဲ့နှောင်စည်းရုံးနိုင်၏။
  - တစ်စို့သော ဥစ္စာဖြင့် စည်းစိမ်ကို ခံစားရမည်။ နှစ်စို့တို့ဖြင့် ကုန်သွယ်မှု စသည် ပြုလုပ်ရမည်။ လေးခုမြောက်အဖို့ကိုကား ဘေးရန်ဖြစ်လျှင် အသုံး မြဲရန် သိုမှီးသိမ်းဆည်းထားရမည်။
- [စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကြွယ်ဝသူသည်သာ မိတ်ဆွေ အပေါင်းအသင်း မပြိုကွဲ မပျက်စီးအောင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။]

အရပ်ခြောက်ပါးကို လုံခြုံစေခြင်း

သူကြွယ်သား - အရိယာသာဝကသည် အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို အဘယ်သို့လျှင် လုံခြုံစေသနည်း ဟူမူကား-

- (၁) အမိအဘတို့ကို အရွေ့အရပ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။
- (၂) ဆရာသမားတို့ကို တောင်အရပ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။
- (၃) သားမယားတို့ကို အနောက်အရပ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။
- (၄) ချစ်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့ကို မြောက်အရပ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။
- (၅) အစေအပါး၊ အလုပ်သမားတို့ကို အောက်အရပ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။
- (၆) သမဏဗြာဟ္မဏ (ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား)တို့ကို အတက်အရပ်ဟု သိအပ် ကုန်၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။ အရှေ့မိဘ၊ တောင်မှ ဆရာ၊ နောက်မှာ မယား၊ မြောက်ကား
မိတ်ဆွေ၊ အောက်ခြေ ကျွန်များ၊ အထက်ဖျားကား၊ ပုဏ္ဏားရဟန်း-
ခြောက်ရပ်တည်း။ (ဆရာတော်ဦးဗုဓ်)

[အရပ်ခြောက်ပါးတို့မှ ဘေးအန္တရာယ်များ မလာရောက်နိုင်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နေခြင်းသည် “အရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို လုံခြုံစေသည်” မည်၏။

မိဘတို့သည် သားသမီးတို့အပေါ် ရှေးဦးစွာ ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် ပုရတ္တိမာဒိသာ (အရှေ့အရပ်) မည်၏။

ဆရာသမားတို့သည် မြတ်သော ပူဇော်မှုကို ခံယူထိုက်သောကြောင့် ဒက္ခိဏာဒိသာ (တောင်အရပ်) မည်၏။

သားမယားတို့သည် မိမိနောက်မှ အစဉ် လိုက်ပါရသောကြောင့် ပစ္ဆိမာဒိသာ (အနောက်အရပ်) မည်၏။

အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် အဆွေခင်ပွန်းတို့ကို အမှီသဟဲပြု၍ ထိုထို ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ကို လွန်မြောက်နိုင်သောကြောင့် ဥတ္တရာဒိသာ (မြောက်အရပ်) မည်၏။

အစေအပါး၊ အမှုလုပ် အလုပ်သမားတို့သည် မိမိခြေရင်း၌ တည်သောကြောင့် ဟေဠိမာဒိသာ (အောက်အရပ်) မည်၏။

ရဟန်းသံဃာတို့သည် ဂုဏ်တို့ဖြင့် အထက်၌ တည်သောကြောင့် ဥပရိမာဒိသာ (အထက်အရပ်) မည်၏။]

သားသမီးနှင့် မိဘဆက်ဆံရေး

သူကြွယ်သား - ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သားသမီးသည် အရှေ့အရပ် မည်သော မိဘတို့ကို ပြုစုအပ်ကုန်၏-

- (၁) မိဘတို့က မွေးမြူအပ်သော ငါသည် ထိုမိဘတို့ကို ပြန်လည်၍ မွေးမြူအံ့၊
- (၂) ထိုမိဘတို့၏ အမှုကိစ္စကို ပြုလုပ်ပေးအံ့၊
- (၃) မိဘတို့၏ ဥစ္စာကို မပျက်အောင် စောင့်ထိန်းခြင်း၊ အစဉ်အဆက်မှ လာသော ကုသိုလ်ဝတ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းတို့ဖြင့် အမျိုးအနွယ်ကို တည်စေအံ့၊

- (၄) အမွေခံထိုက်အောင် မိဘတို့၏ အဆုံးအမကို ကျင့်ကြံလိုက်နာအံ့၊
- (၅) ကွဲကွာ သေလွန်သည့် မိဘအတွက် အလှူပေးအံ့ဟု ပြုစုအပ်ကုန်၏။

သူကြွယ်သား-သားသမီးသည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လုပ်ကျွေးအပ်ကုန်သော အရှေ့အရပ်မည်သော မိဘတို့သည် အကြောင်းငါးပါးတို့ဖြင့် သားသမီးတို့ကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏-

- (၁) မကောင်းမှုမှ တားမြစ်ကုန်၏။
- (၂) ကောင်းမှု၌ သက်ဝင် တည်စေကုန်၏။
- (၃) အတတ်ပညာကို သင်စေကုန်၏။
- (၄) လျှောက်ပတ်သော မယားနှင့် ထိမ်းမြားပေးကုန်၏။
- (၅) လျှောက်ပတ်သော အချိန်၌ အမွေဥစ္စာကို အပ်နှင်းကုန်၏။

သူကြွယ်သား-သားသမီးသည် ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဝတ်ပြုအပ်သော အရှေ့အရပ်မည်သော မိဘတို့သည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် သားသမီးကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ ထိုသားသမီးသည် ဤသို့ လုပ်ကျွေးသည်ရှိသော် ထိုအရှေ့အရပ်သည် လုံခြုံ၏၊ ငြိမ်းချမ်း၏၊ ဘေးကင်း၏။

[မိဘတည်းဟူသော အရှေ့အရပ်ကို ကျင့်ဝတ်ငါးမျိုးတို့ဖြင့် လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်လိုက်၍ မိဘကို အကြောင်းပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ဘေးအန္တရာယ် အကုသိုလ်အပြစ်များ ကင်းစင်သွားသောကြောင့် မိဘတည်းဟူသော အရှေ့အရပ်သည် လုံခြုံသည် မည်၏။ ငြိမ်းချမ်းသည် မည်၏၊ ဘေးကင်းသည် မည်၏။]

သားသမီးဝတ္တရား ငါးပါး

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ကျွေးမွေးမပျက်၊ ဆောင်ရွက်စီမံ၊ မွေခံထိုက်စေ၊ လှူမျှဝေ၍၊ စောင့်လေမျိုးနွယ်၊ ဝတ်ငါးသွယ်၊ ကျင့်ဖွယ် သားတို့တာ။

မိဘဝတ္တရား ငါးပါး

- မကောင်းမြစ်ထား၊ ကောင်းရာညွှန်လတ်၊ အတတ်သင်စေ၊ ပေးဝေ နှီးရင်း၊ ထိမ်းမြားခြင်းလျှင်၊ ဝတ်ငါးအင်၊ ဖခင်မယ်တို့တာ။
- (သင်္ဂဇာဆရာတော်)

တပည့်နှင့် ဆရာဆက်ဆံရေး

သူကြွယ်သား-ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် တပည့်သည် တောင်အရပ် မည်သော ဆရာတို့ကို ပြုစုအပ်ကုန်၏-

- (၁) နေရာမှထ၍ ခရီးဦးကြိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၂) ခစားဆည်းကပ်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၃) စကားကို နာယူခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၄) အရိုအသေ လုပ်ကျွေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၅) အတတ်ပညာကို ရှိသေစွာ သင်ကြားလေ့ကျက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ပြုစုအပ်ကုန်၏။

သူကြွယ်သား - ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် တပည့်သည် ဝတ်ပြုအပ် ကုန်သော တောင်အရပ်မည်သော ဆရာတို့သည် ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် တပည့်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်ကုန်၏-

- (၁) ကောင်းစွာ ဆုံးမသင့်သော အရာကို ဆုံးမကုန်၏။
- (၂) ကောင်းစွာ သင်သင့်သောအရာကို သင်စေကုန်၏။
- (၃) အလုံးစုံသော အတတ်ကို ပြောကြား သင်ကြားပေးကုန်၏။
- (၄) ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်းတို့ထံ၌ အပ်နှင်းကုန်၏။
- (၅) ခပ်သိမ်းသော အရပ်တို့၌ အစောင့်အရှောက်ကို ပြုကုန်၏။

သူကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လုပ်ကျွေးအပ်ကုန်သော တောင်အရပ်မည်သော ဆရာတို့သည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် တပည့်ကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ ထိုတပည့်သည် ဤသို့ လုပ်ကျွေးသည်ရှိသော် ထိုတောင် အရပ်သည် လုံခြုံ၏၊ ငြိမ်းချမ်း၏၊ ဘေးကင်း၏။

တပည့်ဝတ္တရား ငါးပါး

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ညီညာထကြွ၊ ဆုံးမ နာယူ၊ လာမူ ကြိုဆီး၊ ထိန်း လုပ်ကျွေး၊
သင်၊ တွေး၊ အံ့ရွတ်၊ တပည့်ဝတ်၊ မချွတ် ငါးခုသာ။

ဆရာဝတ် ငါးပါး

- အတတ်လည်းသင်၊ ပဲ့ပြင်ဆုံးမ၊ သိပ္ပံမချွန်၊ ဘေးရန်ဆီးကာ၊ သင့်ရာ အပ်ပို့၊ ဆရာတို့၊ ကျင့်ဖို့ ဝတ်ငါးဖြာ။ (သင်္ဂဇာဆရာတော်)

လင်နှင့်မယား ဆက်ဆံရေး

သူကြွယ်သား ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လင်သည် အနောက်အရပ် မည်သော မယား ကို ပြုစုအပ်၏-

- (၁) အမြတ်တနိုး ခေါ်ဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၂) နှိမ့်ချ၍ မခေါ်ဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၃) မိမိမယားကို လွန်၍ အခြားမိန်းမတို့၌ မပျော်ပါးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၄) စားဖိုဆောင် အုပ်စိုးမှုကို လွဲအပ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၅) အဝတ်တန်ဆာကို ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ပြုစုအပ်၏။

သူကြွယ်သား-လင်သည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ပြုစုအပ်သော အနောက်အရပ်မည်သော မယားသည် ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လင်ဖြစ်သူကို စောင့်ရှောက်၏-

- (၁) အမှုကြီးငယ်ကိုလည်း ကောင်းစွာ စီရင်၏။
- (၂) နှစ်ဘက်သော ဆွေမျိုးကိုလည်း ချီးမြှောက်၏။
- (၃) မိမိလင်မှ တပါး အခြားယောက်ျား၌ လွန်ကျူးသော အကျင့်မှ ကင်း၏။
- (၄) ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့သည့် ဥစ္စာကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်၏။
- (၅) အလုံးစုံသော ကိစ္စတို့၌ လိမ္မာ၍ ပျင်းမိခြင်း ကင်း၏။

သူကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လင်သည် ပြုစုအပ်သော အနောက်အရပ်မည်သော မယားသည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လင်ကို စောင့်ရှောက်၏။ ဤသို့ ပြုစုသည်ရှိသော် ဤအနောက်အရပ်သည် လုံခြုံ၏၊ ငြိမ်းချမ်း၏၊ ဘေးကင်း၏။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

လင်းဝတ္ထုရား ငါးပါး

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မထိမဲ့ကင်း၊ အပ်နှင်းဥစ္စာ၊ မိစ္ဆာ မမှား၊ ဝတ်စားဆင်ယင်၊
မြတ်နိုးကြင်၊ ငါးအင် လင်ကျင့်ရာ။

မယားဝတ္ထုရား ငါးပါး

အိမ်တွင်းမှုလုပ်၊ သိမ်းထုပ်သေချာ၊ မိစ္ဆာကြည်ရှောင်၊ လျော်အောင်
ဖြန့်ခွဲ၊ ပျင်းရိမမှု၊ ဝတ်ငါးဆူ၊ အိမ်သူ ကျင့်အပ်စွာ။

(သင်္ဂဇာဆရာတော်)

မိတ်ဆွေချင်း ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေး

သူကြွယ်သား-ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားသည်
မြောက်အရပ်မည်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့ကို ပြုစုအပ်၏-

- (၁) ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၂) ချစ်ဖွယ်သောစကားကို ဆိုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၃) အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ဆောင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၄) မိမိနှင့် ထပ်တူညီမျှ ဆက်ဆံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- (၅) မချွတ်မယွင်း ပြောဆို ပေးကမ်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ပြုစုအပ်
ကုန်၏။

သူကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားသည်
ပြုစုအပ်ကုန်သော မြောက်အရပ်မည်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် ငါးပါးသော
အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏-

- (၁) မူးယစ်သော မိတ်ဆွေကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။
- (၂) မူးယစ်သော မိတ်ဆွေ၏ ပစ္စည်းဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။
- (၃) ကြောက်ရွံ့နေသော မိတ်ဆွေ၏ အားကိုးရာ ဖြစ်ကုန်၏။
- (၄) ဘေးရန်ဖြစ်လတ်သော် မစွန့်ပစ်။
- (၅) ထိုမိတ်ဆွေ၏ သား မြေး အဆက်ဆက်တို့ကိုလည်း တုံ့ပြန်
ချီးမြှောက်ကုန်၏။

သူကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားသည် ပြုစုအပ်ကုန်သော မြောက်အရပ်မည်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ပြုစုသည် ရှိသော် ထိုမြောက်အရပ်သည် လုံခြုံ၏၊ ငြိမ်းချမ်း၏၊ ဘေးကင်း၏။

မိတ်ဆွေဥက္ကရာဇ် ငါးပါး

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ပေးကမ်း ချီးမြှင့်၊ ကိုယ်နှင့် ယှဉ်ထား၊ စီးပွား ဆောင်ရွက်၊ နှုတ်မြှောက်ချီသာ၊ သစ္စာမှန်စေ၊ ဝတ်ငါးထွေ၊ ကျင့်လေမိတ်သဟာ။
(သင်္ဂဇာ ဆရာတော်)

- ပေးကမ်းလိုမယ်၊ ချစ်ဖွယ်ဆိုငြား၊ စီးပွားကျင့်မှု၊ ကိုယ်တူပြုခြင်း၊ ချွတ်ယွင်းမဲ့စေ၊ ဤငါးထွေကား၊ ကြင်ဆွေတို့အား-ကျင့်ဝတ်တည်း။
- မေ့လျော့ စောင့်လှာ၊ ဥစ္စာစောင့်ရှောက်၊ ကြောက်လန့်ပယ်လှေ၊ ဘေးတွေ့မစွန့်၊ ဆက်ညွှန်သားမြေး၊ မြတ်လေးပူဇော်၊ ဤငါးဖော်ကား၊ ညီလျော်တို့လမ်း-ကျင့်ဝတ်တည်း။

(ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ)

သခင်နှင့် ကျွန်၊ အလှုပ်ရှင်နှင့် အလှုပ်သမား ဆက်ဆံရေး

သူကြွယ်သား-ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အရှင်သခင်သည် အောက်အရပ် မည်သော အစေအပါး အလှုပ်သမားတို့ကို ပြုစုအပ်ကုန်၏-

- (၁) ခွန်အား အလျောက်သာ အလုပ်ကိစ္စကို ခိုင်းစေခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၂) ထမင်းရိက္ခာ ပေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၃) မကျန်းမာသောအခါ ပြုစုခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၄) ထူးဆန်းသော စားဖွယ် အရသာများကို ခွဲဝေပေးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၅) အခါအားလျော်စွာ အားလင်ခွင့်ပေးခြင်း၊ အဝတ်တန်ဆာ စသည် ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ပြုစုအပ်ကုန်၏။

သူကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အရှင်သခင်သည် ပြုစုအပ်ကုန်သော အောက်အရပ်မည်သော အစေအပါး၊ အလုပ်သမားတို့သည် ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အရှင်သခင်ကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏-

- (၁) အရှင်၏ ရှေးဦးစွာ အိပ်ရာမှ ထလေ့ရှိကုန်၏။
- (၂) အရှင်အိပ်သည်မှ နောက်၌ အိပ်လေ့ရှိကုန်၏။
- (၃) ပေးသည်ကိုသာ ယူလေ့ရှိကုန်၏ (ဒိုးဝှက်မယူကုန်)။
- (၄) အမှုကိစ္စကို ကောင်းစွာ ပြုလုပ်ကုန်၏။
- (၅) အရှင်၏ ဂုဏ်သတင်းကို ဆောင်ကုန်၏။

သူကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အရှင်သခင်သည် ပြုစုအပ်ကုန်သော အောက်အရပ်မည်သော အစေအပါး၊ အလုပ်သမားတို့သည် ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အရှင်သခင်ကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ကောင်းစွာ ပြုစုသည်ရှိသော် ထိုအောက်အရပ်သည် လုံခြုံ၏၊ ငြိမ်းချမ်း၏၊ ဘေးကင်း၏။

အရှင်ဝတ္တရား ငါးပါး

ဆောင်ပုဒ်။ ။ ဝစ္စာကျေးမွေး၊ ပြုရေးစီရင်၊ နာလျှင် ကုစေ၊ ငှဝေ ရသာ၊ အခါကိုလွတ်၊ အရှင်ဝတ်၊ ဟောရွတ် ပဉ္စဓာ။

ကျွန်ဝတ္တရား ငါးပါး

- အိပ်သော် နောက်ကျ၊ ထ-သော်ကား ရှေး၊ ပေးမှ ယူအပ်၊ စေ့စပ် ဆောင်ရွက်၊ ကျေးဇူးမြှက်၊ ငါးချက် ကျွန်ကျင့်ရာ။
(သင်္ဂဇာ ဆရာတော်)

ဒကာနှင့်ဆရာ ဆက်ဆံရေး

သူကြွယ်သား - ငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားသည် အထက်အရပ်မည်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့ကို ပြုစုအပ်ကုန်၏-

- (၁) မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော ကာယကံမှုဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၂) မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော ဝစီကံမှုဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၃) မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော မနောကံမှုဖြင့် လည်းကောင်း၊

- (၄) အမြဲမပြတ် လှူဒါန်းလိုသော အလောဘတည်းဟူသော တံခါးကို ဖွင့်၍ ထားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- (၅) ဆွမ်း စသော အာဓိသတ္တိကို ပေးလှူခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း ပြုစုအပ်ကုန်၏။

သူ့ကြွယ်သား-ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားသည် ပြုစုအပ်ကုန်သော အထက်အရပ်မည်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ခြောက်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။

- (၁) မကောင်းမှုမှ တားမြစ်ကုန်၏။
- (၂) ကောင်းမှု၌ သက်ဝင်တည်စေကုန်၏။
- (၃) ကောင်းသောစိတ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်ကုန်၏။
- (၄) မကြားဖူးသော တရားစကားကို ဟောကြားကုန်၏။
- (၅) ကြားဖူးသော တရားစကားကို ဖြူစင်စေကုန်၏။
- (၆) နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း ခရီးလမ်းကို ပြောကြားကုန်၏။

သူ့ကြွယ်သား - ဤငါးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားသည် ပြုစုအပ်ကုန်သော အထက်အရပ်မည်သော သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် ဤခြောက်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားကို စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ပြုစုသည်ရှိသော် ဤအထက်အရပ်သည် လုံခြုံ၏။ ငြိမ်းချမ်း၏။ ဘေးကင်း၏။

ဒါယကာဝတ္တရား ငါးပါး

ဆောင်ပုဒ်။ ။ မေတ္တာစိတ်သက်၊ ဆောင်ရွက်ချစ်ခင်၊ ခင်မင်နှုတ်ချို၊ လိုလျှင် ဖိတ်ထား၊ တတ်အားလှူစေ၊ ငါးခုနေ၊ ပြုလေ ဒါယကာ။

ရဟန်းဝတ္တရား ခြောက်ပါး

မကောင်းမြစ်သာ၊ ကောင်းရာကိုလှစ်၊ အသစ်ဟောကျွေး၊ နာဖူး ထပ်မံ၊ နတ်ထံတင်ရာ၊ မေတ္တာလည်းပြု၊ ရဟန်းမှု၊ ခြောက်ခု လွန်သေချာ။ (သင်္ဂဇာ ဆရာတော်)

ကောင်းသော စကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစုစုဏှိယ စကားကို မိန့်တော်မူပြီး၍ ဤဂါထာဗန္ဓုစကားတို့ကိုလည်း မိန့်တော်မူ၏-

အရပ်ခြောက်ပါး

- အဓိအာတို့သည် အရှေ့အရပ် မည်ကုန်၏။ ဆရာတို့သည် တောင်အရပ် မည်ကုန်၏။ သားမယားတို့သည် အနောက်အရပ် မည်ကုန်၏။ အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် မြောက်အရပ် မည်ကုန်၏။ အစေအပါး အလုပ်သမားတို့သည် အောက်အရပ် မည်ကုန်၏။ သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည် အထက်အရပ် မည်ကုန်၏။

အိမ်ကို အုပ်စိုး၍ နေထိုင်သော အမျိုးကောင်းသားသည် ဤအရပ်ခြောက်ပါးတို့ကို ရှိခိုးရာ၏။

ကျော်စောသတင်း ပျံသင်းကြောင်းတရား

- အကြင်သူသည် အရပ်မျက်နှာတို့ကို ရှိခိုးခြင်း၌ အလိမ္မာရှိ၏။ သီလနှင့် ပြည့်စုံ၏။ သိမ်မွေ့နက်နဲသော ဉာဏ်ပညာရှိ၏။ နိမ့်ချခြင်း ရှိ၏။ ခက်ထန်ခြင်း မရှိ။ ထိုဂုဏ်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော သူသည် အကျော်အစောကို ရ၏။
- အကြင်သူသည် ထကြွလုံ့လရှိ၏။ ပျင်းရိခြင်း မရှိ။ ဘေးရန်ဖြစ်လျှင် မတုန်လှုပ်၊ မပြတ်အားထုတ်အပ်သော အသက်မွေးမှု ရှိ၏။ အရာအား လျော်စွာ သိတတ်သော ပညာရှိ၏။ ထိုသို့သော သူသည် အကျော်အစောကို ရ၏။
- အကြင်သူသည် ချီးမြှောက်တတ်၏။ အဆွေခင်ပွန်းကောင်းကို ရှာတတ်၏။ ကျေးဇူးတရားကို သိတတ်၏။ ဝန်တိုမှု မရှိ။ အကျိုးဆောင်တတ်၏။ အကြောင်းပြု၍ ဆုံးမတတ်၏။ ခေါင်းဆောင်တတ်၏။ ထိုသို့သော သဘောရှိသူသည် အကျော်အစောကို ရ၏။

သင်္ဂါဟတရား လေးပါး

- ကျင့်ဝတ်တရားတို့၌ “ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း၊ ချစ်ဖွယ်သော စကားကို ဆိုခြင်း၊ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ဆောင်ခြင်း၊ ကိစ္စအားလျော်စွာ မိမိနှင့် ထပ်ဟူညီမျှ ဆက်ဆံခြင်း” ဟူသော ကျင့်ဝတ်တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ထိုသင်္ဂါဟတရားတို့သည် ဤလောက၌ သွားနေရသော ရဟန်း၏ နားစောင့်ကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏။

သင်္ဂဟတရားမဲ့က အကျိုးမရ

- လောက၌ ထိုသင်္ဂဟတရားတို့သည် အကယ်၍ မရှိကုန်အံ့၊ အဓိသည် သားပြုအပ်သော မြတ်နိုးခြင်းကိုသော် လည်းကောင်း၊ ပူဇော်ခြင်းကို သော်လည်းကောင်း မရရာ။ အဘသည် သားပြုအပ်သော မြတ်နိုး ခြင်းကိုသော် လည်းကောင်း၊ ပူဇော်ခြင်းကိုသော် လည်းကောင်း မရနိုင်ရာ။
- ထိုသင်္ဂဟတရားတို့ကို “ပြုအပ်၏”ဟု ပညာရှိတို့ မှတ်ယူကုန်သော ကြောင့် ကြီးမြတ်သည့်အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ ခိုးမွမ်းလည်း ခိုးမွမ်း ထိုက်ကုန်၏။

သိင်္ဂါလလူလင် သရဏဂုံတည် ဥပါသကာဖြစ်ခြင်း

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပြီးသောအခါ သူကြွယ်သား သိင်္ဂါလ သည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်ထား၏-

“အရှင်ဘုရား-တရားတော်သည် အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါပေ၏။ အရှင်ဘုရား- တရားတော်သည် အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါပေ၏။ အရှင်ဘုရား-ဥပမာသော်ကား မှောက်ထားသည်ကို လှန်ဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဖုံးလွှမ်းထားသည်ကို ဖွင့်လှစ် ဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မျက်စိလည်သူအား လမ်းမှန်ကို ပြောကြားဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မျက်စိအမြင်ရှိသော သူတို့သည် အဆင်းတို့ကို မြင်ကြလိမ့်မည်ဟု အဓိကံမှောင်၌ ဆီမီးတန်ဆောင်ကို ဆောင်ပြဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း ဤအတူ သာလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် များစွာသော အကြောင်းတို့ဖြင့် တရားတော်ကို ပြတော်မူပါပေ၏။

အရှင်ဘုရား-အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ် ပါ၏။ တရားတော်ကိုလည်း ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပါ၏။ သံဃာတော်ကိုလည်း ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ပါ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်ကို “ယနေ့မှစ၍ အသက်ထက်ဆုံး ဘုရား တရား သံဃာကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော ‘ဥပါသကာ’ဟု မှတ်တော်မူပါ”ဟူ၍ လျှောက်ထားလေသတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာဆရာက ဤသိင်္ဂါလသုတ်လာ ကျင့်စဉ်များကို လူတို့ လက်တွေ့ ကျင့်ရမည့် ကျင့်စဉ်များဖြစ်၍ လူ့ဝိနည်းတရား (ဝိဟိဝိနယ)ဟု အမည်ပေးထားပေသည်။

အခန်း (၁၃)

အန္တရာယ်ကင်းရန် ချွတ်ဖတ်ရမည့် ပါဠိဂါထာများ

သိပ္ပံနည်းကျသော ဗုဒ္ဓတရားတော်အရ လူ့ကို မည်သူကမျှ ဖန်ဆင်းထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ မိမိကိုယ်ကို မိမိကသာ ဖန်ဆင်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိမိက ဖန်ဆင်းသည့် ကိရိယာမှာမူ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ငွေကုန်ကြေးကျ အသက် သာဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးနည်းဖြင့် ကုသိုလ် များများ အမြဲ ရနေလိုပါလျှင် ဤအခန်းတွင် ဖော်ပြထားသော ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်၊ ဗုဒ္ဓဂါထာတို့ကို ရွတ်ဖတ်ပွားများ စေလိုပါသည်။ ထိုသို့ ရွတ်ဖတ်ပွားများခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ခွန်အားများ ရှိနေပါလျှင် အကုသိုလ်မဝင်နိုင်ဘဲ အန္တရာယ်များမှ ကင်းလွတ်ပါလိမ့်မည်။

(က) ဘုရားဂုဏ်တော် ကိုးပါး

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ-

- (၁) အရဟံ၊
- (၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊
- (၃) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊
- (၄) သုဂတော၊
- (၅) လောကဝိဒ္ဓု၊
- (၆) အနုတ္တရော ပုပ္ဖိသဒမ္ပသာရထိ၊
- (၇) သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊
- (၈) ဗုဒ္ဓေါ၊
- (၉) ဘဂဝါ။

ဘုရားဂုဏ်တော် ခြောက်ပါး

- (၁) သွားကွာတော့ ဘဂဝတာ ဓမ္မော၊
- (၂) သန္တိဋ္ဌိကော၊
- (၃) အကာလိကော၊
- (၄) ဧဟိပဿိကော၊
- (၅) သြပနေယျိကော၊
- (၆) ပစ္စုတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ကိုးပါး

- (၁) သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- (၂) ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- (၃) ဥာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
- (၄) သာမိစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ယဒိံစံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ၊
ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော
- (၅) အာဟုနေယျော၊
- (၆) ပါဟုနေယျော၊
- (၇) ဒက္ခိဏေယျော၊
- (၈) အဗ္ဗလိကရဏီယော၊
- (၉) အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

မှတ်ချက် ။ ၊ ဤရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်တော်ကို နေ့စဉ်ရွတ်ပါ။ ဘုရားကို ပူဇော်လျှင် တန်ခိုးရှိ၏။ တရားကို ပူဇော်လျှင် ပညာကြီး၏။ သံဃာကို ပူဇော်လျှင် ဥစ္စာပေါများ၏။

(ခ) အဋ္ဌာနမေတံ ဗုဒ္ဓမန္တန်တော်

အဋ္ဌာနမေတံ ဘိက္ခဝေ အနဝကာသော၊
ယံ ပရူပက္ကမေန တထာဂတံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ။

အနက် ။ ။ ဘိက္ခဝေ ရဟန်းတို့။ ပရူပက္ကမေန၊ သူတပါး၏ လုံ့လပယောဂဖြင့်၊ တထာဂတံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ ဇီဝိတာ၊ အသက်မှ။ ယံ ဝေါရောပေယျ။ အကြင်ကြောင့် ချနိုင်ရာ၏။ ဧတံ ဌာနံ၊ ဤသို့ သူတပါးလုံ့လ ပယောဂဖြင့် အသက်မှချနိုင်ရာသော အခွင့်သည်။ အနဝကာသော၊ အခွင့်မဟုတ်၊ အရာမဟုတ်ပေ။

အမှာ။ ။ အနက်အဓိပ္ပာယ် အကြောင်းအရာကို နားလည် မှတ်မိပြီးလျှင် ပါဠိသက်သက်ကိုသာ ရွတ်ဆို ပွားများနိုင်ပါပြီ။ ထိုပါဠိတော် နောက်တွင် အောက်ပါစကားကိုလည်း ဆက်၍ ရွတ်ဆိုနိုင်ပါသည်-

တေနေ သစ္စဝဇ္ဇေန အန္တရာယော ဝိနဿတု။
 “ဤသစ္စာစကားကြောင့် အန္တရာယ်ဟူသမျှ ကင်းပါစေသတည်း”
 ဟူလို။

အဋ္ဌာနမေတံ ပါဠိတော်သည် အက္ခရာ (၃၁)လုံး ပါရှိပါသည်။ ရွတ်ဖတ်သောအခါ အက္ခရာတစ်လုံးချင်း ပေါ်အောင် အောင်မြင် ပြတ်သားစွာ ရွတ်ဖတ်ရပါမည်။

အဋ္ဌာနမေတံ ဗုဒ္ဓမန္တန်သည် အသက်အန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက် သော ကိစ္စမျိုးတွင် အထူးအားကိုးရပါသည်။ အသက်အန္တရာယ်နှင့် နီးသူများသည် နံနက်အိပ်ရာထ အာခံတွင်း သန့်ရှင်းပြီးလျှင် ပြီးချင်း အဋ္ဌာနမေတံ စသည် (၉)ခေါက်၊ အလုပ်ခွင် (သို့မဟုတ်) အိမ်မှ စထွက်လျှင် (၉)ခေါက်၊ အလုပ်မှအပြန် (၉)ခေါက် မပျက်မကွက် ရွတ်သင့်ပေသည်။

(၈) နာညတြဂါထာ (အသက်ရှည်ဆေးဂါထာ)

နာညတြ ဗောဇ္ဈာ တပဿ၊ နာညတြိန္ဒြိယသံဝရာ။
 နာညတြ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ၊ သောတ္ထိံ ပဿာမိ ပါဏိနံ။
 (နင်ညတရဗ္ဗဇ်စျာ...၊ နင်ညတရိန်ဒရိယ... စသည်ဖြင့် ဖတ်ပါ။
 “ရ”ကို လျှာလိပ်သံဖြင့် ဖတ်ပါ)

အနက်။ ။ ဗောဇ္ဈာ တပဿ၊ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး မြတ်တရားကို။ အညတြ၊ ကြည်ထား၍။ ပါဏိနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သောတ္ထိံ၊ ချမ်းသာရာ ချမ်းသာခွင့်ကို။ အဟံ၊ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်။ န ပဿာမိ၊ မြင်တော်မမူ။

ဇုန္ဒြိယသံဝရာ၊ စက္ခုစသား ခြောက်ပါးဇုန္ဒြိယ စောင့်ထိန်းနေခြင်းကို။ အညတြ၊ ကြည်ထား၍။ ပါဏိနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သောတ္ထိံ၊ ချမ်းသာရာ ချမ်းသာခွင့်ကို။ အဟံ၊ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်။ န ပဿာမိ၊ မြင်တော်မမူ။

သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ၊ အလုံးစုံသော တပ်နှစ်သက်ခြင်းတို့၏ ကင်းရာအမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန် ကို။ အညတြ၊ ကြည်ထား၍။ ပါဏိနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သောတ္ထိံ၊ ချမ်းသာရာ ချမ်းသာခွင့်ကို။ အဟံ၊ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည်။ န ပဿာမိ၊ မြင်တော် မမူ။

အမှာ။ ။ နာညတြဂါထာမှာ စာလုံးရေ ၃၂-လုံး ပါရှိပါသည်။ အဓိဋ္ဌာန်နှင့် မှန်မှန် ရွတ်ရမည်။ အိပ်ရာဝင် အိပ်ရာထ ရွတ်ဖတ်ပါ။ အိပ်ရာဝင် ရွတ်သည့်အတွက် တစ်ညလုံး ဘေးကင်းပြီး ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ ပေမည်။ အိပ်ရာထ ရွတ်သည့်အတွက် တစ်နေ့လုံး အန္တရာယ် ကင်းပြီး စီးပွားချမ်းသာ မင်္ဂလာ တိုးတက်ပေမည်။

အထူးသဖြင့် မိမိ၏ လက်ဖဝါးအတွင်းရှိ လက္ခဏာများအနက် အာယုလမ်းကြောင်း မကောင်းသူများ အသက် မတိုရအောင် ဤနာညတြဂါထာကို ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် မပြတ် ရွတ်ဖတ်ပါက အသက်ရှည်ပါလိမ့်မည်။

(ဃ) နမော တေ ဂါထာတော်

နမော တေ ဗုဒ္ဓ ဝိရတ္ထ၊ ဝိပုမုတ္တာသိ သဗ္ဗမိ။
သမ္မာဓပ္ပဋိပဇ္ဇာသ္မိ၊ တဿ မေ သရဏံ ဘဝ။

အနက်။ ။ ဝိရ၊ သီလနှင့် မွေ့လျော် လုံ့လတော် အတန်တန် ရှိရိုးမှန်ငြား မြတ်စွာဘုရား။ တေ၊ သုံးဘုံကျော်ကြား ရှင်တော်ဘုရားအား။ မေ၊ ဘုရား တပည့်တော်၏။ နမော၊ ကာယဝစီ မနောချီလျက် နှစ်သက်မြတ်နိုး ရှိခိုးခြင်းသည်။ အတ္ထ၊ မုချမသွေ ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဗုဒ္ဓ၊ ကြွင်းမဲ့ဥသို့ အလုံးစုံကို အကုန် သိငြား မြတ်စွာဘုရား။ တံ၊ ဘေးရန်ကင်းငြား ရှင်တော်ဘုရားသည်။ သဗ္ဗမိ၊ ခေတ်ကာလအလျောက် ပေါ်ပေါက်များစွာ ရောဂါရန်စွယ် အန္တရာယ်အဝဝ တောင့်တခြင်း ဟူသမျှမှ။ ဝိပုမုတ္တာ၊ ပါရမီတန်ခိုးနှင့် ပယ်နှိမ်ချိုးသဖြင့် လွယ်လင့်ကြည်ဖြူ ကင်းလွတ်တော်မူသည်။ အသိ၊ အလွန်သင့်လျော် ဖြစ်တော်မူ ပါပေ၏ဘုရား။ အဟံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို အားထားပူဇော် ဘုရားတပည့်တော်မှာ မူကား။ သမ္မာဓပ္ပဋိပဇ္ဇာ၊ ကျဉ်းမြောင်း ခဲခက် ဒုက္ခနယ် စက်အတွင်းသို့ သက်ဆင်းကျရောက်၍ နေရပါသည်။ အသ္မိ၊ ဝဋ်မကင်းသဖြင့် ညွတ်ကွင်းပမာ မှန်စွာ ဖြစ်နေရပါ၏ ဘုရား။ တံ၊ ကရုဏာကြီးမား ရှင်တော်မြတ် ဘုရားသည်။ တဿ မေ၊ မြတ်စွာဘုရားကို အားထားပူဇော် ဘုရားတပည့်တော်၏။ သရဏံ၊ ဘေးရန်ကင်းပ ချမ်းသာရကြောင်း မြတ်သော ပုန်းအောင်း မှီခိုရာသည်။ ဘဝ၊ ကရုဏာမိုး သွန်းကာဖြိုးလျက် နှစ်သက်ကြည်ဖြူ ဖြစ်တော်မူပါဘုရား။

အမှာ။ ။မည်သူမဆို မိမိမှာ ကြုံတွေ့ရသော ဒုက္ခအခက်အခဲမှ လွတ်ကင်း
 ချမ်းမြေ့စေရန် “နမော တေ”ဂါထာကို ရွတ်ဆို တိုင်တည်ရပါသည်။
 ညစဉ် ဘုရားရှိခိုးတိုင်းလည်း ရွတ်ပါ။ သွားလာ နေထိုင်ရာတွင်
 သတ်ရတိုင်း ရွတ်ဆိုပါ။ အခက်အခဲ အနှောင့်အယှက် အမျိုးမျိုးမှ
 ကင်းလွတ်၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစေနိုင်ပါသည်။

(င) ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်

ပစ္စယုဒ္ဒေသ (၂၄ ပစ္စည်းပါဠိ)

- ဟေတုပစ္စယော၊ အာရမ္မဏပစ္စယော၊
- အဓိပတိပစ္စယော၊ အနန္တရပစ္စယော၊
- သမနန္တရပစ္စယော၊ သဟဇာတပစ္စယော၊
- အညမညပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စယော၊
- ဥပနိဿယပစ္စယော၊ ပုရေဇာတပစ္စယော၊
- ပစ္စာဇာတပစ္စယော၊ အာသေဝနပစ္စယော၊
- ကမ္မပစ္စယော၊ ဝိပါကပစ္စယော၊
- အာဟာရပစ္စယော၊ ဣန္ဒြိယပစ္စယော၊
- စာနပစ္စယော၊ မဂ္ဂပစ္စယော၊
- သမ္ပယုတ္တပစ္စယော၊ ဝိပွယုတ္တပစ္စယော၊
- အတ္ထိပစ္စယော၊ နတ္ထိပစ္စယော၊
- ဝိဂတပစ္စယော၊ အဝိဂတပစ္စယောတိ။

ပစ္စယုဒ္ဒေသော နိဋ္ဌိတော။

မှတ်ချက်။ ။ ဤပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်းသည် တစ်ကမ္ဘာလုံး အကြောင်းအကျိုး
 ဆက်သွယ် ဖြစ်ပျက်ပုံကို အနှစ်ချုပ်ပြခြင်း ဖြစ်၏။ ပဋ္ဌာန်းရွတ်လျှင်
 တန်ခိုးကြီး၏။

ပစ္စယနိဗ္ဗေသ

၁။ ဟေတုပစ္စယောတိ - ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနု
ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော။

၂။ အာရမ္မဏပစ္စယောတိ-ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနု
ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သဒ္ဓါယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာ
နု ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ဂန္ဓာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနု
ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ရသာယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနု
ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပ
ယုတ္တကာနု ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ရူပါယတနံ သဒ္ဓါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနု
ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သဗ္ဗေ ဓမ္မာ မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာ-
နု ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဗ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တ
စေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ဧတ ဧတ ဓမ္မာ ဧတသံ ဧတသံ
ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော။

၃။ အဓိပတိပစ္စယောတိ-ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနု
ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ဝိရိယာဓိပတိ ဝိရိယသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံ-
သမုဋ္ဌာနာနု ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

- စိတ္တာဓိပတိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနု
ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ဝိမံသာဓိပတိ ဝိမံသာမဗ္ဗယုတ္တကာနံ မ္မောနံ တံ-
သမုဋ္ဌာနာနုဉ္စ ရူပါနံ အဓိပတိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ယံ ယံ ဓမ္မံ ဂရံ ကတ္တာ ယေ ယေ မ္မော
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ မ္မော၊ တေ တေ မ္မော
တေသံ တေသံ မ္မောနံ အဓိပတိပစ္စယေန
ပစ္စယော။

၄။ အနန္တရပစ္စယောတိ - စက္ခုဝိညာဏဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။

- မနောဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော မနောဝိညာဏ
ဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- သောတဝိညာဏဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော မနောဝိညာဏ
ဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- ဃာနဝိညာဏဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော မနောဝိညာဏ
ဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- ဇိဝှိဝိညာဏဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရ
ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ဗယုတ္တကာ စ မ္မော မနောဝိညာဏ
ဓာတုယာ တံသမ္ဗယုတ္တကာနုဉ္စ မ္မောနံ အနန္တရပစ္စယေန
ပစ္စယော။

- ကာယဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မွှာ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မွှာနံ အနန္တရ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မွှာ မနောဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ ကုသလာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ ကုသလာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ အကုသလာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ အကုသလာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ အဗျာကတာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ အဗျာကတာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုမာ ပုဂ္ဂိုမာ အဗျာကတာ မွှာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ယေသံ ယေသံ မွှာနံ အနန္တရာ ယေ ယေ မွှာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ မွှာ၊ တေ တေ မွှာ တေသံ တေသံ မွှာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

၅။ သမနန္တရပစ္စယောတိ-စက္ခုဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မွှာ မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မွှာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

- မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- သောတဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဃာနဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဖနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဇိဝှိဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ကာယဝိညာဏဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မနောဓာတု တံသမ္ပယုတ္တကာ စ မော
မနောဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ မောနံ
သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ယေသံ ယေသံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရံ ယေ ယေ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ တေ တေ ဓမ္မာ ကေသံ ကေသံ ဓမ္မာနံ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။

၆။ သဟဇာတပစ္စယောတိ- စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ သဟဇာတ-
 ပစ္စယေန ပစ္စယော။

- စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ သဟဇာတ-
 ပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သြက္ကန္တိက္ခာနော နာမရူပံ အညမညံ သဟဇာတ-
 ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ
 သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

- မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ကိစ္ဆိကာလေ သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။ ကိစ္ဆိကာလေ န သဟဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

၇။ အညမညပစ္စယောတိ- စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။

- စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဩက္ခန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ အညမညပစ္စယေန ပစ္စယော။

၈။ နိဿယပစ္စယောတိ စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမညံ နိဿယ- ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမညံ နိဿယ- ပစ္စယေန ပစ္စယော။

ဩက္ခန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ အညမညံ နိဿယ- ပစ္စယေန ပစ္စယော။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

စက္ခာယတနံ စက္ခုပ္ပါဏဓာတုယာ တံသမ္ပ- ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သောတာယတနံ သောတဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သာနာယတနံ သာနာဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဇိဝှိယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ၊ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

၉။ ဥပနိဿယပစ္စယောတိ-

- ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဧကသန္တိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဧကသန္တိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုရိမာ ပုရိမာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယ ပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဥတုဘောဇနုဋိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ပုဂ္ဂလောဝိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- သေနာသနုဋိ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁၀။ ပုရေဇာတပစ္စယောတိ

- စက္ခုယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- သောတာယတနံ သောတဝိညာဏ ဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဃာနာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဇိဝှိယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ရူပါယတန် စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
  - သဒ္ဓါယတန် သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
  - ဂန္ဓာယတန် သာနဝိညာဏဓာတုယာ ကံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ မုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
  - ရသာယတန် ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
  - ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန် ကာယဝိညာဏဓာတုယာ
တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
  - ရူပါယတန် သဒ္ဓါယတန် ဂန္ဓာယတန် ရသာယတန်
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန် မနောဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏ
ဓာတု စ ဝတ္တန္တိ၊ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ
တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- မနောဝိညာဏဓာတုယာ တသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ
ဓမ္မာနံ ကိစ္ဆိကာလေ ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော၊ ကိစ္ဆိကာလေ န ပုရေဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယော။

၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယောတိ - ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေ
ဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတ-
ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁၂။ အာသေဝနပစ္စယောတိ - ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ
ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝန ပစ္စယေန
ပစ္စယော။

- ပုရိမာ ပုရိမာ အကုသလာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ
အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝန ပစ္စယေန
ပစ္စယော။

- ပုရိမာ ပုရိမာ ကြိယာဗျာကတာ ဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ
ပစ္စိမာနံ ကြိယာဗျာကတာနံ ဓမ္မာနံ အာသေဝန
ပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁၃။ ကမ္မပစ္စယောတိ - ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ ကဋတ္တာ
စ ဂူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

- စေတနာ သမ္ပယုတ္တတာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ
ဂူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁၄။ ဝိပါကပစ္စယောတိ - ဝိပါကာ စတ္တာရော ခန္ဓာ အဂ္ဂုပိနော အညမညံ
ဝိပါကပစ္စယေန ပစ္စယော။

၁၅။ အာဟာရပစ္စယောတိ - ကဗဠိကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ
အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော။

အဂ္ဂုပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ
တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဂူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန
ပစ္စယော။

၁၆။ ဣန္ဒြိယပစ္စယောတိ - စက္ခုန္ဒြိယံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ
ကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သောတိန္ဒြိယံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- သာနိန္ဒြိယံ သာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ-
ကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ဇိဝှိန္ဒြိယံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တ-
ကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ကာယိန္ဒြိယံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယံ ကဋတ္တာရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- အရူပိနော ဣန္ဒြိယာ သမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဣန္ဒြိယပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၁၇။ ဈာနပစ္စယောတိ - ဈာနဂါနိ ဈာနသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဈာနပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၁၈။ မဂ္ဂပစ္စယောတိ - မဂ္ဂဂါနိ မဂ္ဂသမ္မယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ မဂ္ဂပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၁၉။ သမ္မယုတ္တပစ္စယောတိ - စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမည် သမ္မယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၂၀။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယောတိ - ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။
- အရူပိနော ဓမ္မာ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၂၁။ အတ္ထိပစ္စယောတိ - စတ္တာရော ခန္ဓာ အရူပိနော အညမည် အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- စတ္တာရော မဟာဘူတာ အညမည် အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမရူပံ အညမည် အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- စိတ္တစေတသိကာ ခမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။

- စက္ကယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- သောတာယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ
တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- သာနာယတနံ သာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဇိဝှိယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ
တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- ဂူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- သဒ္ဓါယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဂန္ဓာယတနံ သာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ရသာယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ
တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန
ပစ္စယော။
- ဂူပါယတနံ သဒ္ဓါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာပာတနံ
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မနောဓာတုယာ တံသမ္မ-
ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ယံ ဂူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏ
ဓာတု စ ဝတ္တန္တိ၊ တံ ဂူပံ မနောဓာတုယာ စ
မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္မယုတ္တကာနဉ္စ
ဓမ္မာနံ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ၂၂။ နတ္ထိပစ္စယောတိ - သမနန္တရနိဗ္ဗာနိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပရုပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ နတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၂၃။ ဝိဂတပစ္စယောတိ - သမနန္တရဝိဂတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပရုပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ ဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ၂၄။ အဝိဂတပစ္စယောတိ - စက္ကာရော ခန္ဓာ အဠေပိနော အညမညံ အဝိဂတ- ပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - စက္ကာရော မဟာဘူတာ အညမညံ အဝိဂတ- ပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - ဩက္ကန္တိက္ခဏေ နာမဂ္ဂပံ အညမညံ အဝိဂတ- ပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂ္ဂပါနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - မဟာဘူတာ ဥပါဒါဂ္ဂပါနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - စက္ခာယတနံ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပ- ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - သောတာယတနံ သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - ဃာနာယတနံ ဃာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပ- ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - ဇိဝှိယတနံ ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပ- ယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
  - ကာယာယတနံ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။

- ရူပါယတန် စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- သဒ္ဓါယတန် သောတဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဂန္ဓာယတန် သာနဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ရသာယတန် ဇိဝှိဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန် ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ရူပါယတန် သဒ္ဓါယတန် ဂန္ဓာယတန် ရုသာယတန် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန် မနောဓာတုယာ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။
- ယံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ၊ တံ ရူပံ မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ ဓမ္မာနံ အဝိဂတပစ္စယေန ပစ္စယော။

အမှာ။ ။ ဤပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်း အကျယ်ကို ကျက်မှတ် ရွတ်ဖတ်နိုင်လျှင် ပို၍ ကောင်း၏။ ဤအကျယ်ကို မကျက်မှတ်နိုင်လျှင် ၂၄-ပစ္စည်း အကျဉ်းကိုပင် ကျက်မှတ် ရွတ်ဖတ်ပါလေ။ ပဋ္ဌာန်းရွတ်လျှင် တန်ခိုးကြီး၏။

(၈) သမ္မုဒ္ဓေဂါထာ ဘုရားရှစ်စိုး

ပါဠိ-အနက်

သမ္မုဒ္ဓေ အဋ္ဌဝိသဉ္စ၊ ဒွါဒသဉ္စ သဟဿကေ။
 ပဉ္စသတသဟဿာနိ၊ နမာမိ သီရသာမဟံ။
 အပ္ပကာ ဝါဠုကာ ဂဂါ၊ အနန္တာ နိဗ္ဗုတာ ဇိနာ။
 တေသံ ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စ၊ အာဒရေန နမာမဟံ။
 နမက္ကာရာနုဘာဝေန၊ ဟိတ္တာ သဗ္ဗေ ဥပဒ္ဒဝေ။
 အနေကာ အန္တရာယာပိ၊ ဝိနဿန္တု အသေသတော။

အဋ္ဌဝိသံ၊ သုံးပါးဘဝ သုံးလောကတွင် ဉာဏရောင်ဖိတ် အောင်ဘိသိက်နှင့် နှစ်ကျိပ်ရွှစ်ဆူကုန်သော။ သမ္မုဒ္ဓေ စ၊ တန်ဆောင်ပမာ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့် သစ္စာပွင့်လင်း တရားမင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒွါဒသဉ္စ သဟဿကေ၊ နိဗ္ဗာန် ကိန်းအောင်း စက်မ္မူလျောင်းသည့် တစ်သောင်းနှစ်ထောင်ကုန်သော။ သမ္မုဒ္ဓေ စ၊ လရောင်ပမာ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့် သစ္စာလင်းပြောင် မြတ်ဘုန်းခေါင်တို့ကို လည်းကောင်း။ ပဉ္စသတသဟဿာနိ၊ သောင်းတိုက်စကြဝဠာ ဂုဏ်ဝါရောင်ချိန်း ငါးသိန်းကုန်သော။ သမ္မုဒ္ဓေ စ၊ နေရောင်ပမာ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့် သစ္စာလင်းထိန် မြတ်မုနိန်တို့ကိုလည်းကောင်း။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သီရသာ၊ ဦးခေါင်းရတနာ မြတ်အင်္ဂါဖြင့်။ နမာမိ၊ ရိုသေညွတ်ကျိုး လက်အုပ်မိုး၍ ရိုသိုးပါ၏။

ဂဂါ ဂဂါယ၊ ဂဂါမြစ်အတွင်း၌။ ဝါဠုကာ၊ ရှိကြကုန်သော သဲတို့သည်။ အပ္ပကာ၊ နည်းကြကုန်သေး၏။ နိဗ္ဗုတာ၊ ဘုံဇာတ်သိမ်း၍ ငြိမ်းအေးတော်မူ ကြကုန်ပြီးသော။ ဇိနာ၊ နှောင့်ယှက်ဖန်လာ မာရ်ငါးဖြာကို အရိယာမဂ် ဘုန်းရောင် စက်ဖြင့် ချိုးဖျက်လွယ်ကူ အောင်တော်မူသော ဘုရားရှင်အပေါင်းတို့ကား။ အနန္တာ၊ သင်္ချာဂဏန်း ရေတွက်မှန်းလည်း ဆုံးခန်းတိုင်မြောက် မရောက်နိုင် ကြကုန်။ တေ ဇိနေ စ၊ ထိုဘုရားရှင်တို့ကိုလည်းကောင်း။ တေသံ၊ ထို ငါးသိန်း တစ်သောင်း၊ နှစ်ထောင်၊ နှစ်ကျိပ်ရွှစ်ဆူကုန်သော ဘုရားရှင်၊ မရေတွက်နိုင်သော ဘုရားရှင်တို့၏။ ဓမ္မဉ္စ၊ တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။ သံဃဉ္စ၊ တပည့်သား သံဃာတော်မြတ်ကို လည်းကောင်း။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ အာဒရေန-အာဒရံ၊ ရိုသေစွာ။ နမာမိ၊ ရိုသိုးပါ၏။

နမက္ကာရာနဘာဝေန၊ ဤသို့ သို့သို့ပူဇော် ပူးမြော်မာန်လျှော့ ကန်တော့ရသော ပဏာမကုသိုလ်စေတနာကြောင့်၊ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဥပဒ္ဒဝေ၊ ဘေးရန်တို့ကို။ ဟိတွာ၊ ပယ်ဖျောက်၍။ အနေကာ အန္တရာယာပိ၊ တစ်ပါးမက များလှသွယ်သွယ် အန္တရာယ်တို့သည်လည်း။ အသေသတော၊ အကြွင်းအကျန် မရှိသောအားဖြင့်။ ဝိနဿန္တူ၊ ပျောက်ပျက်ပါစေကုန်သတည်း။

(ဆ) ပရိမိတ္တဇာလသုတ်
ပါဠိတော်

နမော ဓာဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ ဝေံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဇေ ပဗ္ဗတေ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ကုမ္ဘဏေန ယက္ခေန၊ ဒေဝေန ယက္ခေန၊ ဣန္ဒေန ယက္ခေန၊ ဗြဟ္မေန ယက္ခေန၊ သုပဏ္ဏေန ယက္ခေန၊ နာဂေန ယက္ခေန၊ ဂန္ဓဗ္ဗေန ယက္ခေန၊ ပုဗ္ဗဒိသေန ယက္ခေန၊ အဂ္ဂိဒိသေန ယက္ခေန၊ ဒက္ခိဏဒိသေန ယက္ခေန၊ နုရတိမဒိသေန ယက္ခေန၊ ပစ္ဆိမဒိသေန ယက္ခေန၊ ပါရပုဒိသေန ယက္ခေန၊ ဥတ္တရဒိသေန ယက္ခေန၊ သေန္တဒိသေန ယက္ခေန၊ သမုဒ္ဒဒိသေန ယက္ခေန၊ အာကာသဒိသေန ယက္ခေန၊ ဘူမဒိသေန ယက္ခေန။

၂။ အပ္ပမေယျေ ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပမေယျေ ဓမ္မော၊ အပ္ပမေယျေ သံဃော၊ ဘယဿန္တံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ။

၃။ ယတ္ထ ယတ္ထ အပါဒကာ၊ ယတ္ထ ယတ္ထ ဒွေပါဒါ၊ ယတ္ထ ယတ္ထ စတုပ္ပါဒါ၊ ယတ္ထ ယတ္ထ ဗဟုပ္ပါဒါ၊ ပါဒအန္တံ ဥိရုအန္တံ စကျအန္တံ မုခအန္တံ ဇီဝါအန္တံ။

၄။ နမော ဗုဒ္ဓဿ၊ နမော ဓမ္မဿ၊ နမော သံဃဿ၊ သကလ လောကဓာတု မာတာ ဝိတု ဗုဒ္ဓ ရက္ခနံ ကတံ။ သကလ လောကဓာတု မာတာ ဝိတု ဓမ္မ ရက္ခနံ ကတံ။ သကလ လောကဓာတု မာတာ ဝိတု သံဃ ရက္ခနံ ကတံ။ ရတ္ထိံ ဝါ ဒီဝံ ဝါ သဒါ မံ ရက္ခန္တူ။

၅။ သဗ္ဗဒေဝတာယ ဣမဿ ပရိမိတ္တဇာလဿ တေဇေန ဣမသ္မိံ အပ္ပါကဋံ သရိရေ ယေ ဧကစိ ဥပဒ္ဒဝံ။ အာနဘာဝေန တေဇေန ဣမသ္မိံ လောကေ ဣမသ္မိံ ဇမ္ဗုဒိပေ ဣမသ္မိံ ပဗ္ဗတေ ဣမသ္မိံ နဂရေ ဣမသ္မိံ ဧဗေ သဗ္ဗသတြူ ဝိနဿန္တူ၊ သဗ္ဗေ ဥပဒ္ဒဝါ ဝိနဿန္တူတိ။

ပရိမိတ္တဇာလသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

ပရိမိတ္တရာလသုတ်
နိဿယ
နမော ရတနတ္ထယဿ

၁။ ဘန္တေ၊ အရှင်မဟာကဿပ။ မေ၊ တပည့်တော် အာနန္ဒာသည်။ ဝေ၊ ဤသို့။ သုတံ၊ ကြားလိုက်ရ၏။

ဧကံ၊ တစ်ပါးသော။ သမယံ၊ အခါ၌။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ရာဇဂဟေ၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌။ ဝိဇ္ဇကူဇေ၊ ပဗ္ဗတေ၊ ဝိဇ္ဇကူနှင့်တောင်၌။ ဝိဟရတိ၊ နေတော်မူ၏။

တေန ခေါ် ပန သမယေန၊ ထိုအခါ၌။ ကုမ္ဘဏေန ယက္ခေန၊ ကုမ္ဘဏ်နတ်သည် လည်းကောင်း။ ဒေဝေန ယက္ခေန၊ ဒေဝနတ်သည်လည်းကောင်း။ ဣန္ဒြေန ပက္ခေန၊ သိကြားနတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ ဗြဟ္မေေန ယက္ခေန၊ ဗြဟ္မာမင်းသည် လည်းကောင်း။ သုပဏ္ဏေန ယက္ခေန၊ ဂဠုန်မင်းသည် လည်းကောင်း။ နာဂေန ယက္ခေန၊ နဂါးမင်းသည် လည်းကောင်း။ ဂန္ဓဗ္ဗေန ယက္ခေန၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မင်းသည် လည်းကောင်း။ ပုဗ္ဗဒိသေန ယက္ခေန၊ အရှေ့အရပ်ကိုစောင့်သော ပုဗ္ဗဒိသ နတ်မင်း သည် လည်းကောင်း။ အဂ္ဂိဒိသေန ယက္ခေန၊ အရှေ့တောင်အရပ်ကို စောင့်သော အဂ္ဂိဒိသ နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ ဒက္ခိဏဒိသေန ယက္ခေန၊ တောင်အရပ်ကို စောင့်သော ဒက္ခိဏဒိသ နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ နရတိမဒိသေန ယက္ခေန၊ အနောက်တောင်အရပ်ကို စောင့်သော နရတိမဒိသနတ်မင်းသည် လည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမဒိသေန ယက္ခေန၊ အနောက်အရပ်ကို စောင့်သော ပစ္ဆိမဒိသ နတ်မင်းသည် လည်းကောင်း။ ပါရပုဒိသေန ယက္ခေန၊ အနောက်မြောက်အရပ်ကို စောင့်သော ပါရပုဒိသ နတ်မင်းသည် လည်းကောင်း။ ဥတ္တရဒိသေန ယက္ခေန၊ မြောက်အရပ်ကို စောင့်သော ဥတ္တရဒိသ နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ သေန္ဒဒိသေန ယက္ခေန၊ အရှေ့မြောက်အရပ်ကို စောင့်သော သေန္ဒဒိသ နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ သမုဒ္ဒဒိသေန ယက္ခေန၊ သမုဒ္ဒရာစောင့် နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ အာကာသဒိသေန ယက္ခေန၊ ကောင်းကင်စောင့် နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။ ဣမဒိသေန ယက္ခေန၊ မြေကို စောင့်သော ဣမဒိသနတ်မင်းသည်လည်းကောင်း။

(ဧတေဟိ၊ ဤနဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ယက္ခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗနှင့် သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်ဒေဝါ အပေါင်းတို့သည်။ ရက္ခနံ၊ အစောင့်အရှောက်ကို။ ဝေ၊ ဤသို့။ ကတံ၊ ပြုအပ်၏။)

၂။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အပ္ပမေယျော၊ မရေမတွက်နိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိတော်မူ၏။ ဓမ္မော၊ တရားတော်သည်။ အပ္ပမေယျော၊ မရေမတွက်နိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိတော်မူ၏။ သံဃော၊ သံဃာတော်သည်။ အပ္ပမေယျော၊ မရေမတွက်နိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိတော်မူ၏။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည်။ ဘယဿန္တံ၊ ဘေးအန္တရာယ်အပေါင်း ငြိမ်းအေးခြင်းကို ပြုတော်မူတတ်၏။

၃။ ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင် အကြင် အရပ်၌။ အပါဒကာ၊ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော ခြေမရှိသော သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။

ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင် အရပ်၌။ ဒွေပါဒါ၊ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော ခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။

ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင် အရပ်၌။ စတုပ္ပါဒါ၊ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော ခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။

ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင် အရပ်၌။ ဗဟုပ္ပါဒါ၊ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော ခြေများစွာရှိသော သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။

(သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေ၊ ထို အန္တရာယ်ပြုတတ်သော သတ္တဝါတို့ကို။) ပါဒအန္တံ၊ အန္တရာယ်ပြုရန် ခြေမကြွနိုင်အောင်။ ဥရုအန္တံ၊ အန္တရာယ်ပြုရန် ပေါင်မလှုပ်နိုင်အောင်။ စက္ခုအန္တံ၊ အန္တရာယ်ပြုရန် မျက်စိမမြင်နိုင်အောင်။ မုခအန္တံ၊ အန္တရာယ်ပြုရန် ခံတွင်းမဟနိုင်အောင်။ ဇိဝါအန္တံ၊ အန္တရာယ်ပြုရန် လျှာ မလှုပ်နိုင်အောင်။

(ဧတေဟိ၊ ဤ နဂါး၊ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘက်၊ ယက္ခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗနှင့် သိကြား၊ဗြဟ္မာ၊ နတ်ဒေဝါ တို့သည်။ ခက္ခန္တံ၊ အစောင့်အရှောက်ကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပါပေ၏။)

၄။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ နမော၊ ရှိခိုးပါ၏။ ဓမ္မဿ၊ တရားတော်အား။ နမော၊ ရှိခိုးပါ၏။ သံဃဿ၊ သံဃာတော်အား။ နမော၊ ရှိခိုးပါ၏။ (မယာ၊ တပည့်တော်သည်။) သကလလောကဓာတု မာတာပိတု ဗုဒ္ဓဂက္ခန္တံ၊ တလောကလုံး၏ အဓိအာဘဗ္ဗယ်ဖြစ်သော ဘုရားတည်းဟူသော အစောင့်အရှောက်ကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပါ၏။

သကလလောကဓာတု မာတာပိတု ဓမ္မဂက္ခန္တံ၊ တလောကလုံး၏ အဓိအာဘဗ္ဗယ် ဖြစ်သော တရားတည်းဟူသော အစောင့်အရှောက်ကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပါ၏။

သကလလောကဓာတု မာတာပိတု သံဃရက္ခနံ၊ တလောကလုံး၏ အမိအဘ သဖွယ်ဖြစ်သော သံဃာတော်တည်းဟူသော အစောင့်အရှောက်ကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပါ၏။

ရက္ခနံ ကတံ၊ အစောင့်အရှောက်ကို ပြုအပ်သော။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ ရတ္တိံ ဝါ၊ ညဉ့်အခါ၌ လည်းကောင်း။ ဒိဝံ ဝါ၊ နေ့အခါ၌လည်းကောင်း။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ (ဇေတ၊ ဤနဂါး၊ဂဠုန်၊ကုမ္ဘက်၊ယက္ခ၊ ဂန္ဓဗ္ဗနှင့် သိကြား၊ဗြဟ္မာ၊နတ်ဒေဝါအပေါင်း တို့သည်။) ရက္ခန္တု၊ စောင့်ရှောက်တော်မူကြပါစေကုန်သတည်း။

၅။ သဗ္ဗဒေဝတာယ၊ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း၏ လည်းကောင်း။ ဣမဿ ပရိပိတ္တဇာလဿ၊ ဤပရိပိတ္တဇာလသုတ်၏ လည်းကောင်း။ တေဇေန၊ တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ သရိဓေ၊ ဤငါ၏ကိုယ်၌။ အပ္ပါကရံ၊ မထင်ရှားသော ဘေးအန္တရာယ်သည် လည်းကောင်း။ ယေ ကေစိ ဥပဒ္ဒဝါ၊ ထင်ရှား၊မထင်ရှား များပြားသော ဘေးရန်တို့သည် လည်းကောင်း။ ဝိနဿန္တု၊ ပျောက်ပျက်ကြပါစေကုန် သတည်း။

သဗ္ဗဒေဝတာယ၊ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း၏လည်းကောင်း။ ဣမဿ ပရိပိတ္တ ဇာလဿ၊ ဤပရိပိတ္တဇာလသုတ်၏လည်းကောင်း။ အာနုဘာဝေန တေဇေန၊ တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ လောကေ၊ ဤလောက၌။ ဣမသ္မိံ စက္ကဝါဠေ၊ ဤစကြဝဠာ၌။ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဒီပေ၊ ဤဓမ္မဒီပါကျွန်း၌။ ဣမသ္မိံ ပဗ္ဗတေ၊ ဤတောင်၌။ ဣမသ္မိံ နဂဓေ၊ ဤမြို့၌။ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ၊ ဤအိမ်၌။ သဗ္ဗသတြု၊ ရန်အားလုံးတို့သည်။ ဝိနဿန္တု၊ ပျောက်ပျက်ကြပါစေကုန်သတည်း။ သဗ္ဗေ ဥပဒ္ဒဝါ၊ ဘေးဥပဒ်အန္တရာယ် အားလုံးတို့သည်။ ဝိနဿန္တု၊ ပျောက်ပျက်ကြ ပါစေကုန်သတည်း။

ပရိပိတ္တဇာလသုတ် နိဿယ ပြီး၏။

(၈) ဇာရဏပရိတ် ပါဠိတော်

နမော တဿ ဘဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

- * ဗုဒ္ဓါနံ ဇီဝိတဿ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုံ။
- * ဗုဒ္ဓါနံ သဗ္ဗညုတညာဏဿ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတုံ။

* ဗုဒ္ဓါနံ အဘိဟဋ္ဌာနံ စတုန္တံ ပစ္စယာနံ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတံ။

* ဗုဒ္ဓါနံ အသီတိယာနုဗျူနာနံ ဗျာမပ္ပဘာယ ဝါ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတံ။

ဣမေသံ စတုန္တံ န သက္ကာ ကေနစိ အန္တရာယော ကာတံ၊ တထာ မေ ဟောတု။

အတိတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ အနာဂတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန်သေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ။

ဣမေဟိ ကိဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ သဗ္ဗံ စတုကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ။

ဣမေဟိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ဝိရိယဿ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ဝိပဿနာယ ဟာနိ၊ နတ္ထိ သမာဓိဿ ဟာနိ၊ နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ ဟာနိ။

ဣမေဟိ ဒွါဒသဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဒဝါ၊ နတ္ထိ ရဝါ၊ နတ္ထိ အဖုရံ၊ နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္တံ၊ နတ္ထိ အဗျာဝဇမနော၊ နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပက္ခာ။ ဣမေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော၊ နမော သတ္တန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ။

နတ္ထိ တထာဂတဿ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ နတ္ထိ တထာဂတဿ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ နတ္ထိ တထာဂတဿ မနောဒုစ္စရိတံ၊ နတ္ထိ အတိတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ နတ္ထိ အနာဂတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ နတ္ထိ ပစ္စုပ္ပန်သေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ နတ္ထိ သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏံ နာနုပရိဝတ္တံ၊ နတ္ထိ သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏံ နာနုပရိဝတ္တံ၊ နတ္ထိ သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏံ နာနုပရိဝတ္တံ၊ ဣမံ ဓာရဏံ အဓိတံ အသမံ သဗ္ဗသတ္တာနံ တာဏံ လေဏံ သံသာရဘယဘိတာနံ အဂ္ဂံ မဟာတေဇံ။

ဣမံ အာနန္ဒ ဓာရဏပရိတ္တိ ဓာရေဟိ ဝါရေဟိ ပရိပုတ္တာဟိ။ တဿ ကာယေ ဝိသံ န ကမေယျ၊ ဥဒကေ န လဂ္ဂေယျ၊ အဂ္ဂိ န ဥဟေယျ၊ နာနာဘယဝိကော၊ န ကောဟာရကော၊ န ဒွိဟာရကော၊ န တိဟာရကော၊ န ဘဟာရကော၊ န ဥပ္ပတ္တကံ၊ န မူဠကံ၊ မနုဿေဟိ အမနုဿေဟိ န ဟိံသကာ။

တံ ဓာရဏပရိတ္တိံ ယထာ ကတမေ၊ ဇာလော မဟာဇာလော၊ ဇာလိန္ဒြေ
မဟာဇာလိန္ဒြေ၊ ပုဂ္ဂေ မဟာပုဂ္ဂေ၊ သမ္ပတ္တေ မဟာသမ္ပတ္တေ၊ ဘူတင်္ဂိတမင်္ဂလံ။
ဣမံ ခေါ ပနာနန္တ ဓာရဏပရိတ္တိံ သတ္တသတ္တတိသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကောဋီဟိ ဘာသိတံ၊
ဝတ္တေ အဝတ္တေ၊ ဂန္ဓဝေ အဂန္ဓဝေ၊ နောမေ အနောမေ၊ သေဝေ အသေဝေ၊
ကာယေ အကာယေ၊ ဓာရဏေ အဓာရဏေ၊ ဣလ္လိ မိလ္လိ၊ တိလ္လိ မိလ္လိ၊ ယောရက္ခေ
မဟာယောရက္ခေ၊ ဘူတင်္ဂိတမင်္ဂလံ။

ဣမံ ခေါ ပနာနန္တ ဓာရဏပရိတ္တိံ နဝနဝတိယာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကောဋီဟိ ဘာသိတံ၊
ဒိဋ္ဌိလာ ဒက္ကိလာ မန္တိလာ ရောဂိလာ ခရလာ ဒုဗ္ဗိလာ။ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန
သောတ္ထိ မေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။

ဓာရဏပရိတ် နိဿယ

ဗုဒ္ဓါနံ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့၏။ ဧဝိတဿ၊ အသက်၏။ အန္တရာယော၊
ဘေးအန္တရာယ်ကို။ ဧကေနစိ၊ တစုံတယောက်သော သူသည်။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။
န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။

ဗုဒ္ဓါနံ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့၏။ သဗ္ဗညုတညာဏဿ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏။
အန္တရာယော၊ ဘေးအန္တရာယ်ကို။ ဧကေနစိ၊ တစုံတယောက်သောသူသည်။ ကာတုံ၊
ပြုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။

ဗုဒ္ဓါနံ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့အား။ အဘိဟဇ္ဇာနံ၊ ရှေ့ဆောင်အပ်ကုန်သော။ စက္ခုနံ
ပစ္စယာနံ၊ ပစ္စည်းလေးပါးတို့၏။ အန္တရာယော၊ ဘေးအန္တရာယ်ကို။ ဧကေနစိ၊ တစုံ
တယောက်သောသူသည်။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။

ဗုဒ္ဓါနံ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့၏။ အသိတိယာနုဗျဉ္ဇနာနံ ဝါ၊ ရုပ်ဆယ်သော
လက္ခဏာတော်တို့၏ လည်းကောင်း။ ဗျာမပ္ပဘာယ ဝါ၊ တစ်လံမူသော
ရောင်ခြည်တော်၏ လည်းကောင်း။ အန္တရာယော၊ ဘေးအန္တရာယ်ကို။ ဧကေနစိ၊
တစုံတယောက်သောသူသည်။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။

ဣမေသံ စက္ခုနံ၊ ဤလေးပါးတို့၏။ အန္တရာယော၊ အန္တရာယ်ကို။ ဧကေနစိ၊
တစုံတယောက်သောသူသည်။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။ တထာ၊
ထို့အတူ။ မေ၊ အကျွန်ုပ်အား။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေတည်း။

ဘဂဝတော၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ အတိတံသေ၊ လွန်လေပြီးသောအဖို့၌။ အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ အဆီးအတား အပိတ်အပင်မရှိသော ဉာဏ်တော်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဂဝတော၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ အနာဂတံသေ၊ နောင်လာလတ္တံ့သော အနာဂတ်အဖို့၌။ အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ အဆီးအတား အပိတ်အပင် မရှိသော ဉာဏ်တော်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဘဂဝတော၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ပစ္စုပ္ပန်သေ၊ ပစ္စုပ္ပန်မျက်မှောက်ဖြစ်သော အဖို့၌။ အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ အဆီးအတား အပိတ်အပင် မရှိသော ဉာဏ်တော်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

တိဟိ၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ဤကျေးဇူးတရားတော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဘဂဝတော၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ကာယကမ္မံ၊ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုသည်။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသည်။ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ ဉာဏ်တော်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ဝစီကမ္မံ၊ နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုသည်။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသည်။ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ ဉာဏ်တော်၏နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ မနောကမ္မံ၊ နှလုံးဖြင့်ပြီးသော အမှုသည်။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသည်။ ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ ဉာဏ်တော်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဆဟိ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ဤကျေးဇူးတရားတော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဘဂဝဟော၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ဆန္ဒဿ၊ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ပြုလိုသော ဆန္ဒတော်၏။ ဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဓမ္မဒေသနာယ၊ တရားတော်ကို ဟောပြောခြင်း၏။ ဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝိရိယဿ၊ သူတပါးတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း၌ လုံ့လဝီရိယတော်၏။ ဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝိပဿနာယ၊ ဘဝါရုတရားတို့ကို အနိစ္စ အစရှိသော လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ရှုမှ “ဝိပဿနာ” ဉာဏ်တော်၏။ ဟာနိ၊

ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ၊ သမာဓိဿ၊ စိတ်တည်ကြည်မှု “သမာဓိ” တော်၏။
ဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ၊ ဝိမုတ္တိယာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို
ဝင်စားတော်မူခြင်း၏။ ဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။

ဒွါဒသဟိ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ဤကျေးဇူးတရား
တော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဘဂဝတော၊ ဘုန်းတော်
ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ဒဝါ၊ ရယ်မြူးလို၍
ပြုမူပြောဆိုခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ၊ ရဝါ၊ သတိလွတ်၍ ချွတ်ယွင်းပြုမူ ပြောဆိုခြင်းသည်။
နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ အဖုရံ၊ ဉာဏ်တော်ဖြင့် မတွေ့ပထိ မသိအပ်သော တရားသည်။ နတ္ထိ၊
မဂ္ဂိ။ ဝေဂါယိတတ္ထံ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်မခြင် အဆောတလျှင် ပြုသောအမှုသည်။ နတ္ထိ၊
မဂ္ဂိ။ အဗျာဝဇမနော၊ သူတပါးတို့အတွက် ကြောင့်ကြမဲ့ ဖြစ်သော စိတ်နှလုံး
တော်သည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မဆင်မခြင် လှစ်လျှူရှုသော
အမှုသည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။

အဋ္ဌာရသဟိ၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ဤကျေးဇူးတရား
တော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။
နမော၊ ရှိခိုးပါ၏။ သတ္တန္တံ၊ ခုနစ်ဆူကုန်သော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဝိပဿီ၊ သိဒ္ဓိ၊ ဝေဿဘူ၊
ကကုသန္ဓ၊ ကောဏာဂမန၊ ကဿပ၊ ဂေါတမ-တည်းဟူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်
ဟူအား။ နမော ရှိခိုးပါ၏။

တထာဂတဿ၊ ဝိပဿီအစရှိသော ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့ လာခြင်းကောင်းတော်
မူသော မြတ်စွာဘုရားအား။ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော မကောင်းမှု
“ကာယဒုစ္စရိတံ” သည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ တထာဂတဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊
နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော မကောင်းမှု “ဝစီဒုစ္စရိတံ” သည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ တထာဂတဿ၊
မြတ်စွာဘုရားအား။ မနောဒုစ္စရိတံ၊ စိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော မကောင်းမှု “မနောဒုစ္စရိတံ”
သည်။ နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ အတိတံသေ၊ လွန်လေပြီးသော အဖို့ကာလ၌။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာ
ဘုရားအား။ ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ ဆီးတး ဝိတ်ပင်ခြင်းရှိသော ဉာဏ်တော်သည်။
နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ အနာဂတသေ၊ နောင်လာလတ္တံ့သော အဖို့ကာလ၌။ ဗုဒ္ဓဿ၊
မြတ်စွာဘုရားအား။ ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ ဆီးတားဝိတ်ပင်ခြင်းရှိသော ဉာဏ်တော်သည်။
နတ္ထိ၊ မဂ္ဂိ။ ပဗ္ဗုပ္ပန္တံသေ၊ ပျက်မှောက်သော အဖို့ကာလ၌။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။

ပဋိဟတံ ဉာဏံ၊ သီးတားပိတ်ပင်ခြင်းရှိသော ဉာဏ်တော်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ကာယကမ္မံ၊ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုသည်။ ဉာဏာပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွားမရှိခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တော်သို့။ နာနုပရိဝတ္တံ၊ အစဉ်မလိုက်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ဝစိကမ္မံ၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုသည်။ ဉာဏာပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွား မရှိခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တော်သို့။ နာနုပရိဝတ္တံ၊ အစဉ်မလိုက်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ မနောကမ္မံ၊ စိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အမှုသည်။ ဉာဏာပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွား မရှိခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တော်သို့။ နာနုပရိဝတ္တံ၊ အစဉ်မလိုက်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ဣမံ ဓာရဏံ၊ ဤအဆောင်သည်။ ဝါ၊ ဤဆောင်ထားအပ်သော ဓာရဏပရိတ်တော်သည်။ အမိတံ၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်။ အသမံ၊ တူမျှခြင်းလည်း မရှိ။ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏။ တာဏံ၊ ခိုမှီကိုးကွယ်ရာလည်း ဖြစ်၏။ လေဏံ၊ ပုန်းအောင်းလဲလျောင်းရာလည်း ဖြစ်၏။ သံသာရဗာယဘိတာနံ၊ သံသရာဘေးကို ကြောက်ရွံ့သောသူတို့၏။ အဂ္ဂံ၊ အလွန်မြတ်သော။ မရိတ္တံ၊ အရံအတားဖြစ်၏။ မဟာတေဓံ၊ ကြီးသော တန်ခိုးရှိန်စော် အာနုဘော်ရှိသော၊ ပရိတ္တံ၊ အရံအတား ဖြစ်၏။

အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ ဣမံ ဓာရဏပရိတ္တံ၊ ဤဟန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်ကြီးပြတ်သော ဓာရဏပရိတ်တော်ကို။ ဇာရေဟိ၊ ရွတ်ဆောင်ပါလော့။ ဂါရေဟိ၊ မှတ်သားပါလော့။ ပရိပုတ္တဟိ၊ မေးမြန်းစူးစမ်းဆင်ခြင်လော့။ တဿ၊ ထိုသို့ ရွတ်ဆောင်၊ မှတ်သား၊ မေးမြန်းစူးစမ်း ဆင်ခြင်သောသူ၏။ ကာယေ၊ ကိုယ်၌။ ဝိသံ၊ မြွေ့နဂါးစသည်တို့၏ အဆိပ်သည်။ န ကမေယျ၊ မကျရောက်ရာ။ ဥဒကေ၊ ရေ၌။ န လဂ္ဂေယျ၊ မငြိတွယ် မနှစ်မွန်းရာ။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။ န ဒုဗေယျ၊ မလောင်ကျွမ်းရာ။ နာနာဘယဝိကော၊ အထူးထူး အပြားပြား များစွာသော ဘေးရန်တို့သည် မထိမရောက်နိုင်ရာ။ န ကောဟာရကော၊ တစုံတယောက်မျှ တစ်ရက် မကောင်းကြံသော သူသည်လည်း မကြံနိုင်ရာ။ န န္ဒိဟာရကော၊ နှစ်ရက် မကောင်းကြံသော သူသည်လည်း မကြံနိုင်ရာ။ န တိဟာရကော၊ သုံးရက် မကောင်းကြံသော

သူသည်လည်း မကြံနိုင်ရာ။ နှစ်စတုဟာရကော၊ လေးရက် မကောင်းကြံသော သူသည်လည်း မကြံနိုင်ရာ။ နှစ် ဥမ္မတ္တကံ၊ ရူးသွပ် ပုံလွင့်သော အနာလည်း မဖြစ်နိုင်ရာ။ နှစ် မုဋ္ဌကံ၊ တွေဝေမိုက်မဲသော အနာလည်း မဖြစ်နိုင်ရာ။ မနုဿေဟိ၊ လူတို့သည် လည်းကောင်း။ အမနုဿေဟိ၊ ဘီလူးတို့သည်လည်းကောင်း။ နှစ် ဟိသကာ၊ မညည်းဆဲ မဖျက်ဆီး မနှိပ်စက်နိုင်ရာ။

တံ ဓာရဏပရိတ္တံ၊ ထိုဓာရဏပရိတ်တော်သည်။ ယထာ ကတဿ၊ အဘယ်သည် တို့နည်း ဟူမူကား။ ဇာလော၊ စကြဝဠာ ကမ္ဘာတစ်သောင်းကို လောင်ကျွမ်းစေသော နေခုနစ်စင်း၏ အရှိန်အစက်ကဲ့သို့ ဘေးရန်အန္တရာယ် အပေါင်းတို့ကို လောင်ကျွမ်း ပယ်ဖျောက်နိုင်သည့် တန်ခိုးရှိစွာ အာနုဘော်ရှိ၏။ မဟာဇာလော၊ နတ်၊ သိကြား၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘက် ဘီလူး၊ ရက္ခိုသ် အစရှိသည်တို့ကို တားမြစ်နိုင်သော သံကွန်ရက်နှင့်တူသော ဘုန်းတန်ခိုးရှိစွာ အာနုဘော်ရှိ၏။ ဇာလိတ္ထေ၊ ရေမီး၊ မင်း၊ သူခိုး၊ မချစ်မနှစ်လိုသောသူဟု ဆိုအပ်သော ရန်သူအန္တရာယ်အပေါင်းကိုလည်း ဖယ်ရှားတားမြစ်နိုင်၏။ မဟာဇာလိတ္ထေ၊ ရောဂန္တရကပ်၊ သတ္တန္တရကပ်၊ ဒုဗ္ဗိက္ခန္တရကပ်ဟု ဆိုအပ်သော ကပ်သုံးပါးတို့မှ ကင်းလွတ်စေနိုင်၏။ ပုဂ္ဂေ၊ အမိဝမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေသော်လည်း အခြင်း၊ ဆွံ့ခြင်း၊ နားပင်းခြင်း၊ ရူးသွပ်ပုံလွင့်ခြင်း အနာမျိုးတို့မှ လွတ်စေနိုင်၏။ မဟာပုဂ္ဂေ၊ သစ်ပင်၊ တောင်၊ ကမ်း၊ ချောက်တို့မှ ကျဉ်းသော်လည်း မသေနိုင်ရာ။ သမ္ပတ္တေ၊ မရသေးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ ရတနာဥစ္စာအပေါင်း ကိုလည်း ရစေနိုင်၏။ မဟာသမ္ပတ္တေ၊ ရပြီးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ ရတနာဥစ္စာ အပေါင်းကိုလည်း ကြီးကျယ်ပြန့်ပွား များစေ၏။ ဘူတင်္ဂမ္ပိ၊ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်။ တမင်္ဂလံ၊ အမိုက်ပျောက်၍ အလင်းရောက်စေနိုင်၏။

အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ ခေါ် ပန၊ စင်စစ်မူကား။ ဣမံ ဓာရဏပရိတ္တံ၊ ဤ ဓာရဏပရိတ်တော်ကို။ သတ္တသတ္တတိသမ္မာသမ္မုဒ္ဓကောဋီဟိ၊ ခုနစ်ဆယ့်ခုနစ်ကုဋေ ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့သည်။ ဘာသိတံ၊ ကောင်းစွာဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဝတ္ထေ၊ ကောင်းသောအကျိုးနှင့်ယှဉ်၏။ အဝတ္ထေ၊ မကောင်းသောအကျိုးနှင့် မယှဉ်။ ဂန္ဓဝေ၊ ကောင်းသော တရားအရသာ အနံ့မျိုးကို ဆောင်၏။ အဂန္ဓဝေ၊ မကောင်းသော တရားအရသာ အနံ့မျိုးကို မဆောင်။ နောမေ၊ ကောင်းသောစိတ်နှလုံးကို ဆောင်၏။ အနောမေ၊ မကောင်းသော စိတ်နှလုံးကို မဆောင်။ သေဝေ၊ သူတော်ကောင်း

တို့နှင့် ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲ မှီဝဲရသည်ဖြစ်၏။ အသေဝေ၊ သူတော်မဟုတ်သူယုတ်တို့နှင့် မပေါင်းဖော် မယှဉ်တွဲ မမှီဝဲရသည် ဖြစ်၏။ ကာယေ၊ ကောင်းသောကိုယ်ကို ဖြစ်စေ၏။ အကာယေ၊ မကောင်းသောကိုယ်ကို မဖြစ်စေရ။ ဓာရဏေ၊ ကောင်းသော ကုသိုလ်အမှုကို ပြုဆောင်ရ၏။ အဓာရဏေ၊ မကောင်းသော အကုသိုလ်အမှုကို မပြုမဆောင်ရ။ ဣလ္လိ၊ ကောင်းသောအိပ်မက်ကို မြင်မက်ရ၏။ မိလ္လိ၊ မကောင်းသော အိပ်မက်ကို မမြင်မက်ရ။ တိလ္လိ၊ ကောင်းသော အတိတ်နိမိတ်ကို မြင်ရ၏။ မိလ္လိ၊ မကောင်းသော အတိတ်နိမိတ်ကို မမြင်ရ။ ယောရက္ခေ၊ သေပြီးသော သစ်ပင်တို့ကို ရှင်စေနိုင်၏။ မဟာယောရက္ခေ၊ ရှင်ပြီးသောသစ်ပင်တို့ကိုလည်း အကိုင်းအခက် အရွက်အလက်နှင့် ပြည့်စုံစေနိုင်၏။ ဘူတင်္ဂမ္ပိ၊ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်။ တမင်္ဂလံ၊ အမှိုက်ပျောက်၍ အလင်းရောက်နိုင်၏။

အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ ခေါ၊ ပန၊ စင်စစ်၊ ဣမံ ဓာရဏပရိတ္တံ၊ ဤဓာရဏပရိတ်တော်ကို။ နဝနဝုတိယာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကောဋီဟိ၊ ကိုးဆယ့်ကိုးကုဋေ ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့သည်။ ဘာသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဒုဗ္ဗိလာ၊ မကောင်းသဖြင့် ကြံသောသူတို့၏ အကြံအစည်ကိုလည်း သိမြင်နိုင်၏။ ဒုဏ္ဍိလာ၊ ခားလှုံလက်နက်၊ လေးမြား၊ မီးဂဟိက်၊ အမြောက်အစစ်သော ဘေးတို့သည်လည်း မထိရောက်စေနိုင်။ မန္တလာ၊ မန္တန်၊ မန္တရား၊ ဂါထာ၊ အင်းအိုင်တို့သည်လည်း ထက်မြက်နိုင်၏။ ရောဂိလာ၊ ရောဂါအန္တရာယ်မျိုးတို့ကိုလည်း ပယ်ဖျောက်နိုင်၏။ ခရလာ၊ ကြမ်းတမ်းခက်မာသော အနာရောဂါမျိုးတို့လည်း မထိမရောက်နိုင်။ ဒုဗ္ဗိလာ၊ ကြိုးထိတ်သံခြေကင်းကပ်ဘိတွင်းလှောင်၊ ပင်းသကားလည်ထောက် ကိုလည်း လွတ်စေနိုင်၏။ ဧတေန သစ္စဇ္ဇေန၊ ဤသို့မှန်သောသစ္စာစကားကြောင့်။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ မေ၊ ငါ့အား။ (ဧတ၊ သင့်အား၊ အမှာကို၊ ငါတို့အား၊ ဘုမ္မာကို၊ သင်တို့အား။) သောတ္ထိ၊ ချမ်းသာခြင်းသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပုံစေထတည်း။

ဓာရဏပရိတ် နိဿယ ပြီး၏။

အခန်း (၁၄)

ကျက်သရေမင်္ဂလာရှိရန် ရွတ်ရမည့်ဂါထာများ

၁(က) “သဗ္ဗမင်္ဂလာ” ဂါထာတော်

လူ့လောကအပါအဝင် ၃၁-ဘုံ၌ ကျင့်လည်နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ဒုက္ခအမျိုးမျိုး၊ အန္တရာယ်အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ခံစားကြရလေသည်။ ထိုဘေးဥပဒ်အန္တရာယ် ရန်အသွယ်သွယ်တို့မှ ကင်းဝေးရန်လည်း နည်းမျိုးစုံဖြင့် ရှာဖွေကြိုးစားကြ၏။ အောင်မြင်သည်များရှိသကဲ့သို့ မအောင်မြင်သည်များလည်း ရှိသည်။ အောင်မြင်သည်များထဲတွင် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းကား ဗုဒ္ဓ၏တရားဒေသနာ ဂါထာ မန္တန်တော်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအထဲတွင် “ဒိဝါ တပတိ” အစချီသော ဂါထာသည် ငွေဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ကုဏ္ဍုလဝတီပြည်တွင် မဟာကပ္ပိနမင်းနှင့် အနောဇာဒေဝီတို့ စိုးစံချိန်က စတင်ပြီး ယနေ့တိုင် သာမန်ရပ်ရွာအခမ်းအနားမှသည် မင်းခမ်းမင်းနားအထိ သာမန်အောက်တန်းစား ဆင်းရဲသားမှသည် သူဌေးသူကြွယ် ဘုရင်မင်းမြတ်အထိ လက်ကိုင်ပြု၍ ရွတ်ဆိုပူဇော်ခဲ့ကြရာ အောင်မြင်မှုသရဖူကို ရယူခဲ့ကြသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဘေးဥပဒ် အန္တရာယ်ကင်း၍ ကြီးပွားတိုးတက်မှု အသွယ်သွယ်ကို ရရှိခံစားခံစားလိုသူတိုင်းသည် ဤ “ဒိဝါ တပတိ” အစချီသော “သဗ္ဗမင်္ဂလာ” ဂါထာတော်ကို အလေးအနက် ယုံကြည်ချက်ထား၍ နေ့စဉ် အိပ်ရာဝင် အိပ်ရာထချိန်၌ ခံတွင်းသန့်သန့်ဖြင့် အနည်းဆုံး (၉)ခေါက် ရွတ်ဆိုပူဇော်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

ချက်ထားပြီးသော ထမင်းဟင်းတို့သည် ဆာလောင်၍ လိုအပ်သောအခါ အလွယ်တကူ စားသုံးနိုင်သကဲ့သို့ မိမိ ပရိစယ (လေ့လာဆည်းပူး ရွတ်ဖတ်ပူဇော်မှု) ပြုထားသော ဤဂါထာတော်ကို ဈေးရောင်းသောအခါ၊ စာမေးပွဲဖြေသောအခါ စသော လိုအပ်သောအခါတိုင်း၌ ရွတ်ဖတ်ပူဇော်လိုလျှင် အကျိုးထူးတရားကို အလွယ်တကူ ရယူခံစားနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ လိုအင်ရမ္မက် လောဘမထွက်ဘဲ ဝိတ်လက်ကြည်လင်စွာဖြင့် ရွတ်ဆိုပူဇော်ရန် အထူးအရေးကြီးပါသည်။ (အနက် အဓိပ္ပာယ် သိပြီးက ပါဠိသက်သက်ကိုသာ ရွတ်ဆိုနိုင်ပါသည်။)

သဗ္ဗမင်္ဂလာ ဂါထာတော်

ဒီဝါ တပတိ အာဒိစ္စော၊ ရတ္တိမာဘာတိ စန္ဒိမာ။
သန္ဓဒ္ဓေါ ခတ္တိယော တပတိ၊ စျာယိ တပတိ ဗြာဟ္မဏော။
အထ သဗ္ဗမဟောရတ္တိံ၊ ဗုဒ္ဓေါ တပတိ တေဇသာ။

အာဒိစ္စော၊ ရောင်ခြည်တစ်ထောင် အလင်းဆောင်သည့် ထွန်းပြောင်ပဝင်း ရှင်နေမင်းသည်။ ဒီဝါ၊ နေ့အခါ၌။ စာပတိ၊ လောကအလယ် ဂုဏ်မြင့်ကြွယ်၍ တင့်တယ်ပါပေ၏။

စန္ဒိမာ၊ စန်းငွေယုန်ခ သော်တာလသည်။ ရတ္တိံ၊ ညဉ့်အခါ၌။ အာဘာတိ၊ နှစ်သက်စဖွယ် တင့်တယ်ပါပေ၏။

သန္ဓဒ္ဓေါ၊ ချုပ်ဝတ်တန်ဆာ ကိုယ်မှာစုံလင် ဆင်ယင်ထားသော။ ခတ္တိယော၊ လူတို့သနင်း ပြည့်ရှင်မင်းသည်။ တပတိ၊ ကြီးမြင့်ခံ့ထယ် တင့်တယ်ပေ၏။

စျာယိ၊ ဘက်စုံကောင်းမြတ် သမာပတ်ကို မပြတ်ထင်ရှား ဝင်စားလျက် ရှိသော။ ဗြာဟ္မဏော၊ ကိလေသာကို အပပြုပြီးသော အာသဝေါကင်းကွာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တပတိ၊ စျာန်မဂ်နှစ်ယွယ် စွယ်စုံခြယ်၍ တင့်တယ်ပါပေ၏။

အထ၊ ထိုမှကြူး၍ ထူးသည်မှာကား။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သစ္စာလေးဆင့် ခိုင်လုံးရင့်ကာ ပွင့်လာခေါင်ဖျား အောင်တော်မူ မြတ်စွာဘုရားသည်။ သဗ္ဗ၊ အလုံးစုံသော။ အဟောရတ္တိံ၊ နေ့ညဉ့်ကာလပတ်လုံး။ တေဇသာ၊ ကြီးကဲစိုးရ တန်ခိုးတော်အနန္တဖြင့်။ တပတိ၊ အံ့ချီးလောက်ဖွယ် လောကလယ်၌ တင့်တယ်တော်မူပါပေသတည်း။

(ခ) ရှင်သီဝလိ ဂါထာတော်

လူ့ဘဝ လူဖြစ်လာကြချင်းတူသော်လည်း အခြေအနေချင်း မတူနိုင်ကြပေ။ လူသားများသာမဟုတ် (၃၁)ဘုံသား အားလုံးပင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်၊တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် အခြေအနေ မတူပေ။ ဤကား အတိတ်ကံ မတူခဲ့ကြ၍ ဖြစ်ပေသည်။

လူဖြစ်လာပြီး လူ့ဘဝ စသည် တည်ဆဲခဏ (လူ့ဘဝ သက်တမ်း စသည် တလျှောက်)တွင်မူလည်း တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး၊ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်

တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် မတူညီကြပေ။ ဤကား ပစ္စုပ္ပန်ကံ (လက်တွေ့ပြုလုပ်မှု) မတူညီကြ၍ ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ ဆူကြို၊ နိမ့်မြင့် ဖြစ်နေမှုကို ပြုပြင်ဖန်တီးယူက ရနိုင်ပေသည်။ အချို့မှာမူ ချမ်းသာ၍ အချို့မှာမူ ဆင်းရဲကြ၏။ ချမ်းသာအောင် နည်းလမ်းကောင်းရှာ၍ အလုပ်ကြိုးစား လုပ်ကိုင်ကြရမည်။ ထိုသို့ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် အခြားသော ကူညီပံ့ပိုးမှုများ လိုအပ်ပေသည်။ ဘဝတိုးတက် ရာတိုးတက်ကြောင်း၊ ထွန်းကားရာထွန်းကားကြောင်းအတွက် အခြားကူညီပံ့ပိုးမှု များအနက် ဗုဒ္ဓ၏ တရားဒေသနာ ဂါထာတော်များသည် အဓိကအခန်းမှ ပါဝင် နေကြောင်း လက်ခံကြရပေမည်။

ဥပမာအားဖြင့် လာဘ်ပေါများလိုသူသည် ရှင်သီဝလိဂါထာကို ရွတ်ဖတ်ပူဇော် ရမည်။ ရှင်သီဝလိသည် ကောလိယသာကီဝင်မင်းမျိုး သုပ္ပဝါသာ၏ သားတော် ဘုရားရှင်၏ တပည့်သားသာဝက လာဘ်ပေါများသူ ဧတဒဂ်ရရဟန္တာမထေရ်မြတ် ဖြစ်သည်။ ထိုရဟန္တာမထေရ်၏ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တွင် ထင်ထင်ရှားရှား လာဘ်ပေါများသူ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း မထေရ်၏ဇာတ်တော်အကြောင်းအရာများအရ မည်သို့မျှ အငြင်း ထွက်ဖွယ် မရှိ။

သို့သော် ရှင်သီဝလိရဟန္တာ သက်တော်ထင်ရှား မရှိတော့သော ယခုလို အချိန် အခါမျိုးတွင် ရှင်သီဝလိရုပ်တုကိုးကွယ်သူ၊ ရှင်သီဝလိဓာတ်တော်ပူဇော်သူ၊ ရှင်သီဝလိ ဂါထာများ ရွတ်ဖတ်ပူဇော်သူတို့သည် အောက်ပါအချက်များကို စိစစ်သုံးသပ် ကြည့်ပါက လာဘ်ပေါများနိုင်မည်ဖြစ်သည်ကို အငြင်းထွက်ဖွယ် မရှိပေ-

- (၁) ရှင်သီဝလိ၏ ကိလေသာအာသဝေါတရား လုံးဝကင်းစင်ပြီးသောမဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်ခြင်း၊
- (၂) လာဘ်လာဘ ဧတဒဂ် ပိုင်ရှင်ဖြစ်ခြင်း၊
- (၃) ရတနာ (၃)ပါးတို့မှာ ထူးခြားသော အစွမ်းသတ္တိများရှိခြင်း၊
- (၄) ရတနာ(၃)ပါးအပေါ်သက်ဝင်ယုံကြည်သောစိတ်၏အကျိုးပေးဆန်းကြယ်ခြင်း၊
- (၅) လူတို့သည် ဆန္ဒပြင်းပြလျှင် အောင်မြင်မှု ရတတ်ခြင်း၊
- (၆) ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ကြောက်ခြင်း၊ လန့်ခြင်း၊ ကြက်သီး မွေးသင်းထခြင်း စသည်တို့ပျောက်ခြင်းကို ဓဇဂ္ဂသုတ်တွင် ဟောကြားတော် မူရာ လာဘ်လာဘ ဧတဒဂ်ရ ရှင်သီဝလိကို ပူဇော်လျှင် လာဘ်ပေါများမည်မှာ သေချာပါသည်။

ထို့ကြောင့် အချိန်များစွာ သဒ္ဓါ(မယုံကြည်မှု) ထက်သန်စွာထား၍ ကြိုးစား ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ပါက မုချမသွေ မိမိ၏ လိုအင်ဆန္ဒ ပြည့်ဝမည် ဖြစ်ပေသည်။ ရေသောက်ချင်ကာမှ ရေတွင်း တူးခြင်းမျိုးကဲ့သို့ တခါတရံ စိတ်ကူးပေါက်မှ ရွတ်ဖတ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ အမြဲတစေ လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဇွဲရှိရှိ စိတ်အား ထက်သန်စွာ ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ရန် အထူးလိုအပ်ပေသည်။ အကျိုးပေး နည်းမှု များမှုသည် မိမိသဒ္ဓါတရားနှင့် ကြိုးစားအားထုတ်မှုအပေါ်တွင် တည်မှီနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ရှင်သီဝလိ (၁၀)ဂါထာ

၁။ သီဝလိ စ မဟာနာမံ၊ သဗ္ဗလာဘံ ဘဝိဿတိ။

ထေရဿ အာနုဘာဝေန၊ သဗ္ဗေ ဟောန္တူ ပိယံ မမ။

မဟာနာမံ၊ ကြီးမြတ်သောအမည်ရှိသော။ သီဝလိ စ၊ ရှင်သီဝလိမထေရ်သည် လည်း။ သဗ္ဗလာဘံ၊ အလုံးစုံသောလာဘ် ပူဇော်သက္ကာရ ဟူသမျှကို။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်စေလတ္တံ့။ ထေရဿ၊ ရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်၏။ အာနုဘာဝေန၊ တန်ခိုးတော်စော် အာနုဘော်တော်ကြောင့်။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းသောလူတို့သည်။ မမ၊ အကျွန်ုပ်အား။ ပိယံ (ပိယာ)၊ မေတ္တာသက်ဝင် ချစ်ခင်ကြကုန်သည်။ ဟောန္တူ၊ ဖြစ်ကြစေကုန်သတည်း။

၂။ သီဝလိ စ မဟာဝိရော၊ ယေ ယေ ပဿန္တူ မံ ပိယံ။

တေ တေ ပဿန္တူ ပရမံ၊ ဇနပဒံ ပူဇယန္တူ။

သီဝလိ၊ ရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်သည်။ မဟာဝိရော စ၊ ကြီးမြတ်သော ရဲရင့်ခြင်း လည်းရှိတော်မူ၏။ တေ၊ ထိုရှင်သီဝလိမထေရ်၏။ တေဇေန၊ တန်ခိုးတော်အားဖြင့်။ ယေ ယေ၊ အကြင်အကြင်သူတို့သည်။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ ပိယံ၊ ချစ်ချစ်ခင်ခင်။ ပဿန္တူ၊ ရှုမြင်ကြစေကုန်သတည်း။ တေ တေ၊ ထိုထိုသူတို့သည်။ ပရမံ၊ ထူးမြတ်လှစွာ။ ပဿန္တူ၊ ရှုကြည့်ကြစေကုန်သတည်း။ ဇနပဒံ၊ ဇနပုဒ်သည် (ဝါ) ဇနပုဒ်နေသူ များစိုလ်လူသည်။ ပူဇယန္တူ၊ ပူဇော်လာကြစေကုန်သတည်း။

၃။ သီဝလိ စ မဟာထေရော၊ မမ သီသေ ဌပေတွာန။

ဇမ္ပဒိပမဏ္ဍလေန၊ ဇေယာ မန္တာ သုခါဝဟာ။

မဟာထေရော၊ ကြီးမြတ်သော မထေရ်တစ်ပါး ဖြစ်တော်မူသော။ သီဝလိ စ၊ ရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်သည်လည်း။ မမ၊ အကျွန်ုပ်၏။ သီသေ၊ ဦးခေါင်းရတနာ မြတ်အင်္ဂါ၌။ ဌာတု၊ တည်ပါစေသတည်း။ ဌပေတွာန၊ ဤသို့တည်

နေသောကြောင့်။ ဇမ္ဗုဒိပမဏ္ဍလေန၊ ဇမ္ဗုဒိပကျွန်းအဝှန်းနှင့်အမျှ။ ဇယော၊
အောင်မြင်ခြင်းသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါသောတည်း။ မန္တာ၊ အောင်မြင်ကြောင်းမှန်
ဂါထာမန္တန်တို့သည်။ သုခါဝဟာ၊ ချမ်းသာကို ဆောင်ကြသည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်ကြ
ပါစေကုန်သတည်း။

၄။ သီဝလိ စ မဟာနာမံ၊ ဣန္ဒာ ဒေဝါ သဗြဟ္မကာ။

မနုဿပုရိသော ဣတ္ထိ၊ မဟာလာဘံ ဘဝိဿတိ။

မဟာနာမံ၊ ကြီးမြတ်သောနာမ ရှိတော်မူသော။ သီဝလိ စ၊ သီဝလိထေရ်
သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိတော်မူ၏။ ကဿာနဘာဝေန၊ ထိုရှင်သီဝလိထေရ်၏ အစွမ်း
အာနုဘော်တော်ကြောင့်။ သဗြဟ္မကာ၊ ဗြဟ္မာနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ ဣန္ဒာ ဒေဝါ၊
သိကြား၊ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ မနုဿပုရိသော ဣတ္ထိ စ၊ လူယောက်ျား၊
လူမိန်းမတို့သည်လည်းကောင်း။ မဟာလာဘံ၊ ကြီးစွာသော လာဘ်သပ်ပကာကို။
ဘဝိဿတိ၊ ရသည်ဖြစ်လတ္တံ့သတည်း။

၅။ သီဝလိ စ မဟာလာဘံ၊ နာနာ ဒေတိ ဝရံ ဝရံ။

ဣဒမ္ပိ ပူဇိတံ ဒေတိ၊ မဟာသုခံ ဘဝိဿတိ။

သီဝလိ၊ ရှင်သီဝလိ မထေရ်မြတ်သည်။ ဝရံ၊ တောင့်တအပ်မြတ်သော။ မဟာ
လာဘံ၊ လာဘ်လာဘအများအပြားကို။ နာနာ၊ အမျိုးမျိုး။ ဒေတိ၊ ပေးတတ်၏။
ဝရံ၊ မြတ်သော။ ဣဒမ္ပိ ပူဇိတံ၊ ပူဇော်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုများကိုလည်း။
ဒေတိ၊ ပေးတတ်ပေ၏။ တေန၊ ထိုရှင်သီဝလိထေရ်၏ ဘုန်းတော်ကြောင့်။ မဟာသုခံ၊
ကြီးမြတ်သောချမ်းသာသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်ပေလတ္တံ့။

၆။ ဝဏ္ဏံ ဒန္တံ နုရာတိတ္ထိ၊ အာဏာ မယံ ဘဝေ ဘဝေ။

တပ ရုက္ခေ ရာဇမိတာ၊ သဗ္ဗေ ကောခံ ဝိနဿန္တု။

ဘန္တေ၊ ထေရ်ရှင်သီဝလိအရှင်ဘုရား။ တေ၊ အရှင်ဘုရား၏။ ဝဏ္ဏံ၊ အဆင်းတော်
သည်လည်းကောင်း။ ဒန္တံ၊ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တော်မူပုံသည်လည်းကောင်း။ နုရာတိတ္ထိ၊
လူတို့အား မရောင့်ရဲစေနိုင်ပါ။ တပ၊ အရှင်ဘုရား၏။ ရုက္ခေ၊ ရုက္ခမူကျောင်း၌။
ရာဇမိတာ၊ ရုက္ခစိုးနတ်သမီးသည်။ ရက္ခတု၊ စောင့်ရှောက်မှုပြုပါစေသတည်း။ သဗ္ဗေ၊
ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့သည်။ ကောခံ၊ အမျက်ဒေါသကို။ ဝိနဿန္တု၊ ပယ်ဖျောက်
နိုင်ကြပါစေသတည်း။ မယံ၊ အကျွန်ုပ်၏။ အာဏာ၊ အာဏာစက်သည်လည်း။
ဘဝေ၊ ဖြစ်စေလိုရာ၌။ ဘဝေ၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၇။ သီဝလိ စ မဟာလာဘံ၊ သဗ္ဗလာဘံ ဘဝိဿတိ။

ထေရဿ အာနုဘာဝေန၊ သဒါ ဟောတု ပိယံ မမ။

သီဝလိ စ၊ ရှင်သီဝလိထေရ်မြတ်သည်လည်း။ မဟာလာဘံ၊ ကြီးမြတ်သော လာဘ်လာဘ ရှိတော်မူ၏။ မမ၊ အကျွန်ုပ်အား။ သဗ္ဗလာဘံ၊ ခပ်သိမ်းသော လာဘ်လာဘသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်ပေလတ္တံ့။ ထေရဿ၊ ရှင်သီဝလိထေရ်၏။ အာနုဘာဝေန၊ တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်တော်ကြောင့်။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ မမ၊ အကျွန်ုပ်အား။ ပိယံ၊ လူ့အပေါင်းတို့က ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၈။ သီဝလိ စ မဟာထေရော၊ ယေ ယေ ပဿန္တူ မံ ပိယံ။

တေ တေ ပဿန္တူ မံ ပိယံ၊ ဇနပဒံ ပူဇိဿန္တိ။

သီဝလိ စ၊ ရှင်သီဝလိထေရ်မြတ်သည်လည်း။ မဟာထေရော၊ ကြီးမြတ်သော ထေရ်တစ်ပါး ဖြစ်တော်မူ၏။ တဿ၊ ထိုရှင်သီဝလိထေရ်မြတ်၏။ အာနုဘာဝေန၊ တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်တော်ကြောင့်။ ယေ ယေ၊ အကြင် အကြင် သူတို့သည်။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ ပိယံ၊ ချစ်မြတ်နိုးစွာ။ ပဿန္တူ၊ ရှုကြည့်ကြပါစေသတည်း။ တေ တေ၊ ထိုထိုသူတို့သည်။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ ပိယံ၊ ချစ်မြတ်နိုးစွာ။ ပဿန္တူ၊ ရှုကြည့်ကြပါစေသတည်း။ တေ တေ၊ ထိုထိုသူတို့သည်။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ ပိယံ၊ နှစ်နှစ်သက်သက်။ ပဿန္တူ၊ ကြည့်မြင်ကြပါစေကုန်သတည်း။ ဇနပဒံ၊ ဇနပဒ်နေ ပြည်သူ့အပေါင်းသည်။ ပူဇိဿန္တိ၊ ပူဇော်ကြပေကုန်လတ္တံ့။

၉။ သီဝလိ စ မဟာထေရော၊ မမ သိသေ ဌပေတွာန။

မန္တတေဇ ဇယောမန္တံ၊ အဟံ ဝန္တာမိ သဗ္ဗဒါ။

မဟာထေရော၊ မဟာထေရ်မြတ်ဖြစ်တော်မူသော။ သီဝလိ စ၊ ရှင်သီဝလိ ရဟန္တာသည်လည်း။ မမ၊ အကျွန်ုပ်၏။ သိသေ၊ ဦးခေါင်းရတနာ၌။ ဌာတု၊ တည်ပါစေ သတည်း။ ဌပေတွာန၊ တည်နေပြီး၍၊ မန္တတေဇ ဇယောမန္တံ၊ ထက်မြတ်သော မန္တန်၊ အောင်အပ်သောမန္တန်ကို ပေးတတ်သော။ တံ၊ ထိုထေရ်ရှင်သီဝလိကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သဗ္ဗဒါ၊ အမြဲမပြတ်။ ဝန္တာမိ၊ ရိုခိုးပါ၏ဘုရား။

၁၀။ သီဝလိ စ မဟာထေရော၊ ဒေဝမနုဿပူဇိတော။

သော ရဟော ပစ္စယာဒိနံ၊ မဟာလာဘံ ကရောတု မေ။

ဒေဝမနုဿပူဇိတော၊ နတ်လူတို့သည် ပူဇော်အပ်သော။ ပစ္စယာဒိနံ၊ ပစ္စည်း လေးပါး အစရှိသော ပူဇော်အထူးတို့ကို။ ရဟော၊ ခံယူတော်မူထိုက်သော။

သော သိဝလိ မဟာထေရော၊ ထိုအရှင်သိဝလိ မဟာထေရ်မြတ်သည်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်အား။ မဟာလာဘံ၊ လာဘ်လာဘပေါများခြင်းကို။ ကရောတု၊ ပြုတော် မူပါစေသတည်း။

မှတ်ချက်။ ။အနက်အဓိပ္ပာယ်သိပြီးလျှင် ပါဠိဂါထာသက်သက်ကိုသာ ရွတ်ဆို ပူဇော်နိုင်သည်။ အားလုံး မရနိုင်သေးမီ အစနှင့်အဆုံး နှစ် ဂါထာကို နေ့စဉ် ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ပါလေ။ ယုံကြည်မှုနှင့် ရွတ်ဖတ် ပူဇော်မှု များလာလေလေ အကျိုးထူးများ တိုးတက်ရရှိနိုင်လေလေ ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ ကြိုးစားရွတ်ဖတ်ကြပါလေ။

(ဂ) စိန္တာမဏိ ဂါထာတော်

ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များဖြစ်သော ဓမ္မပဒအဋ္ဌကဟာနှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ များ၌ မန္တန်များအကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ လေ့လာသိရှိရသမျှ မန္တန်ပေါင်း (၁၉)မျိုးအနက် စိန္တာမဏိမန္တန် (စိန္တာမဏိဂါထာ)သည် လွန်စွာနာမည် ကြီးသော ဂါထာဖြစ်ပါသည်။ ယင်း မန္တန်၏ အခြေအမြစ်ကို လေ့လာသောအခါ ၅၅၀-နိပါတ် ပဒကုသလဇာတ်တွင် ဘုရားအလောင်းတော် ပဒကုသလလုလင်အား မယ်တော်ဘိလူးမက ပေးခဲ့သော ဂါထာဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပေသည်။

ထိုဇာတ်တော်တွင် “စိန္တာမဏိဂါထာ”ကို ရသည့်အချိန်မှစ၍ ပဒကုသလလုလင် သည် ခြေရာကောက်အတတ်ပညာကို ကောင်းစွာတတ်မြောက်ကြောင်း၊ ဘုရင်၏ ဘဏ္ဍာထုပ်များကို ပြန်လည်ရှာဖွေ ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ နဝရတ်လက်စွပ်တော်ကို ကြွက်တွင်းမှ ပြန်လည်ထုတ်ယူပေးနိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ သန်လျက် ပျောက်ဆုံးမှုတို့ကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့သဖြင့် ဘုရင့်စည်းစိမ် ခံစားခဲ့ရ ကြောင်း စသည်ဖြင့် စိန္တာမဏိဂါထာတော်၏ တန်ခိုးအစွမ်းသတ္တိများကို ဖွင့်ဆို ဖော်ပြထားလေသည်။

စိန္တာမဏိ ဂါထာတော်

- ၁။ စိန္တာမဏိ ရတနာနိ၊ ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓရတနာနံ။
ကရံ ကရတိ သရဏံ၊ ဒိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
- ၂။ စိန္တာမဏိ ရတနာနိ၊ ဓမ္မံ ဓမ္မရတနာနံ။
ကရံ ကရတိ သရဏံ၊ ဒိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
- ၃။ စိန္တာမဏိ ရတနာနိ၊ သံဃံ သံဃရတနာနံ။
ကရံ ကရတိ သရဏံ၊ ဒိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန

၁။ စိန္တာမဏိရတနာနိ၊ ကြိဖန်လိုက်တိုင်း ရပ်ဆိုင်းမရှိ အလိုကို ပြည့်စေနိုင်သော ရတနာတို့သည်။ ဗုဒ္ဓံ၊ ဘုရားတည်းဟူသော ရတနာမြတ်ပေတည်း။ ဗုဒ္ဓရတနာနိ၊ ဘုရားတည်းဟူသော ရတနာတို့ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လေးမြတ်ခြင်းကို။ ကရံ-ကရောဇ္ဇော၊ ပြုထိုက်သည်ဖြစ်၍။ ကရတိ၊ ပြုသောသည့်။ ဣစ္စာ၊ ကြံစည်တောင့်တ လိုအင်ဆန္ဒသည်။ ဒိပ္ပမေဝ၊ ဆောလျင်စွာလျှင်။ သမိဇ္ဈတု၊ ပြည့်စုံပါစေသတည်း။

၂။ စိန္တာမဏိရတနာနိ၊ ကြိဖန်လိုက်တိုင်း ရပ်ဆိုင်းမရှိ အလိုကို ပြည့်စေနိုင်သော ရတနာတို့သည်။ ဓမ္မံ၊ တရားတည်းဟူသော ရတနာမြတ်ပေတည်း။ ဓမ္မရတနာနိ၊ တရားတည်းဟူသော ရတနာတို့ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လေးမြတ်ခြင်းကို။ ကရံ-ကရောဇ္ဇော၊ ပြုထိုက်သည်ဖြစ်၍။ ကရတိ၊ ပြုသောသည့်။ ဣစ္စာ၊ ကြံစည်တောင့်တ လိုအင်ဆန္ဒသည်။ ဒိပ္ပမေဝ၊ ဆောလျင်စွာလျှင်။ သမိဇ္ဈတု၊ ပြည့်စုံပါစေသတည်း။

၃။ စိန္တာမဏိရတနာနိ၊ ကြိဖန်လိုက်တိုင်း ရပ်ဆိုင်းမရှိ အလိုကို ပြည့်စေနိုင်သော ရတနာတို့သည်။ သံဃံ၊ သံဃာတည်းဟူသော ရတနာမြတ်ပေတည်း။ သံသရတနာနိ၊ သံဃာတည်းဟူသော ရတနာတို့ကို။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လေးမြတ်ခြင်းကို။ ကရံ-ကရောဇ္ဇော၊ ပြုထိုက်သည်ဖြစ်၍။ ကရတိ၊ ပြုသောသည့်။ ဣစ္စာ၊ ကြံစည်တောင့်တ လိုအင်ဆန္ဒသည်။ ဒိပ္ပမေဝ၊ ဆောလျင်စွာလျှင်။ သမိဇ္ဈတု၊ ပြည့်စုံပါစေသတည်း။

ဤစိန္တာမဏိဂါထာသည် လွန်စွာနာမည်ကြီးသောကြောင့် ဂါထာ၏အကျိုးကို အနည်းငယ် ဆက်လက်ဖော်ပြလိုပါသည်။

အထူးအားဖြင့် “စိန္တာ”ဟူသည် အကြံအစည်ပညာ၊ “မဏိ”ဟူသည်“မြကျောက်” ပတ္တမြားဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ ပတ္တမြားကဲ့သို့ အဖိုးတန်သော အကြံ အစည် ပညာဉာဏ်ကို “စိန္တာမဏိ”ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤဂါထာကို ရွတ်ဖတ်ပူဇော်လေ့ရှိသောသူသည် အကြံကောင်း ဉာဏ်ကောင်းများ ထွက်နိုင်ပေ သည်။ “အကြံကောင်းလျှင် တပ်ချက်” ဟူသော စကားပုံအရ အကြံပောင်းလျှင် စီးပွားဥပွားဖြစ်ထွန်းမည် အမှန်ဖြစ်ပေသည်။

ဤစိန္တာမဏိဂါထာကို ရွတ်ဖတ်ပူဇော်လေ့ရှိသူသည် သူတပါးတို့၏ အကြံအစည်ကို ကြိုတင်သိရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်ကို ကြိုတင်ရှောင်ကွင်းမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဟုတ်၊မဟုတ် မှန်၊မမှန် မိမိကိုယ်တိုင် ကြိုးစားရွတ်ဖတ်ပူဇော်ခြင်းဖြင့် လက်တွေ့စမ်းသပ် ရွတ်ဖတ်ကြပါလေ။

(ဃ) မဟာကပ္ပိနသန္တာ သုံးဂါထာ

ကုက္ကုရဝတိပြည့်ရှင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် မြင်းသည်ကျော် လေးဦးတို့ကို စေလွှတ်၍ နေပြည်တော်ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရတနာသုံးပါးသတင်းကို နေ့စဉ် စုံစမ်းစေခဲ့၏။ သို့သော် သတင်းကောင်းကို မရရှိဘဲ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည် အမတ်တစ်ထောင်ခြံရံလျက် မြင်းကိုယ်စီဖြင့် ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ ထိုအခါ မင်းကြီးသည် နေပြည်တော်မှ ယူဇနာ (၁၂၀) ဝေးကွာသော သာဝတ္ထိပြည်မှ လာကြသည့် ကုန်သည်ငါးရာကို တွေ့၍ သတင်းစကားကို မေးမြန်းရာ သာဝတ္ထိပြည်တွင် ဘုရားရတနာ၊ တရားရတနာ၊ သံဃာရတနာ ပွင့်ထွန်းနေကြောင်း သတင်းကောင်းကို ကြားလိုက်ရသည်။ ထိုသတင်းကောင်းအတွက် မင်းကြီးသည် ရတနာတစ်ပါး အသပြာတစ်သိန်းဖြင့် ဆုတော်ငွေ အသပြာသုံးသိန်းကို ကုန်သည်ငါးရာအား ပေးသနားပူဇော်လိုက်သည်။

မင်းကြီးနှင့် အမတ်တစ်ထောင်တို့သည် အချင်းချင်း တိုင်ပင်ကြပြီး ရောက်ရာ နေရာမှပင် မြတ်စွာဘုရားထံ ဆက်လက်သွားရောက်၍ ရဟန်းပြုကြရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ သိန္နောမြင်းကိုယ်စီ စီး၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ထွက်လာခဲ့ကြရာ လမ်းတွင် တစ်ဂါဝုတ်နက်၍ နှစ်ဂါဝုတ်ကျယ်သော အပရတ္တာမြစ်ကြီး ရွှေ့က ဆီးနေသည်ကို တွေ့ကြရသည်။

ထိုအခါ မင်းကြီးသည် တစ်ဘက်ကမ်းသို့ ကူးသွားနိုင်ရန် လှေမရှိ ဖောင်မရှိ ဖြစ်ပြီး အခက်တွေ့နေသဖြင့် "ငါသည် ရတနာသုံးပါးကို ရည်စူး၍ တောထွက်လာသူ စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏။ ငါ့အဖို့ ရတနာသုံးပါးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဤရေသည် ရေကဲ့သို့ မဖြစ်ပါစေသတည်း"ဟု ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါဂါထာကို နှုတ်မှ ရွတ်ဆိုကာ အခြံအရံအမတ်တစ်ထောင်၊ သိန္နောမြင်းတစ်ထောင်နှင့်တကွ အပရတ္တာမြစ်ကို ဖြတ်ကူးရာ သိန္နောမြင်းတို့သည် မြေပြင်ပေါ်၌ကဲ့သို့ ပြေးသွားကြရသည်။ စွာဖျားတို့ကိုပင် ရေကြည်တစ်ပေါက်မျှ မစွတ်စိုပေ။

**ပထမ အပရတ္တာမြစ်ကြီးကို ဖြတ်ကူးစဉ်
မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး ရွတ်ဆိုသော ဂါထာ**

ဘဝသောတ ဟဝေ ဗုဒ္ဓေါ၊ တိဗျော လောကန္တူ ဝိဒူ။
တေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

အနက်။ ။ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓမည်ရ လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဟဝေ၊ စင်စစ်။ ဘဝသောတံ၊ ဘဝသုံးသွယ် ရေပြင်ကျယ်ကို။ တိဏ္ဍော၊ နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ကူးမြောက်တော်မူပြီးလေပြီ။ လောကန္တဂူ၊ လောက၏အဆုံးသို့ ရောက်တော်မူလေပြီ။ ဝိဒ္ဓ၊ ခပ်သိမ်းသောတရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူလေပြီ။ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဝစီမင်္ဂလာ ဤသစ္စာ စကားကြောင့်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ၊ မြတ်ဘုရားထံမှောက် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဇ္ဈတု၊ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေ သတည်း။

- ရွတ်ဖတ်နည်း။ ။ ဗုဒ္ဓေါ = ဗုဒ် မော
- တိဏ္ဍော = တိဏ်ဏော
- လောကန္တဂူ = လောကန်တဂူ
- သစ္စ = သစ်စ
- ဝဇ္ဇေန = ဝဇ်ဇေန
- သမိဇ္ဈတု = သမိဇ်ဈတု

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနှင့် အမတ်တစ်ထောင်တို့သည် ထိုအပရစ္ဆာမြစ်ကို ကူး၍ ရှေ့သို့ ခရီးဆက်ခဲ့ရာ ယူဇနာတစ်ဝက်နက်ပြီး ယူဇနာတစ်ဝက်ခန့် ကျယ်သော နီလဝါဟီနိမြစ်ကြီး ဆီးနေသည်ကို တွေ့ကြရပြန်သည်။ မင်းကြီးသည် မြစ်ကို ကူးရန် လှေမရှိ ဖောင်မရှိ ဖြစ်နေသဖြင့် တရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ဖော်ပြ လတ္တံ့ပါ ဂါထာကို နှုတ်မှ ရွတ်ဆိုလျက် အခြံအရံအမတ်တစ်ထောင် သိန္နောမြင်း ဟစ်ထောင်နှင့်အတူ နီလဝါဟီနိမြစ်ကို ဖြတ်ကူးရာ သိန္နောမြင်းတို့သည် မြေပြင် ပေါ်မှာကဲ့သို့ ပြေးသွားကြရသည်။ ခွာဖျားတို့ကိုပင် ရေကြည်တစ်ပေါက်မျှ မစွတ်စို့ပေ။

**ဒုတိယ နီလဝါဟီနိမြစ်ကြီးကို ဖြတ်ကူးစဉ်
မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး ရွတ်ဆိုသောဂါထာ**

ယဒိ သန္ဓိဂမော မဂ္ဂေါ၊ မောက္ခော စစ္စန္ဒိကံ သုခံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

အနက်။ ။ မဂ္ဂေါ၊ အရိယမဂ်လေးပါးသည်။ ယဒိ၊ စင်စစ်။ သန္တိဂမော၊ နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်စေနိုင်၏။ မောက္ခော စ၊ အရိယမဂ်ဖြင့် ရောက်အပ်သော နိဗ္ဗာန် တရားမြတ်သည်လည်း။ အစ္စန္တိကံ သုခံ၊ ချမ်းသာစင်စစ် ကေနံဖြစ်၏။ တေနေ သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဝစီမဂ်လာ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ၊ မြတ်ဘုရားထံမှောက် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဇ္ဈာ၊ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေ သတည်း။

- ရွတ်ဖတ်နည်း။ ။ သန္တိ = သန်တိ
- မဂ္ဂေါ = မဂ်ဂေါ
- မောက္ခော = မောက်ခေါ
- စစ္စန္တိကံ = စစ်စန်တိကံ

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနှင့် အမတ်တစ်ထောင်တို့သည် နီလဝါဟီနီမြစ်ကို ဖြတ်ကူး၍ ရှေ့သို့ ခရီးဆက်ခဲ့ရာ တစ်ယူဇနာနက်ပြီး တစ်ယူဇနာကျယ်သော စန္ဒဘာဂါ မြစ်ကြီး ဆီးနေသည်ကို တွေ့ကြရပြန်သည်။ မင်းကြီးသည် မြစ်ကို ကူးရန် လှေ မရှိ ဖောင်မရှိ ဖြစ်နေသဖြင့် သံဃာ့ဂုဏ်ကို အောက်မေ့ကာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ ဂါထာကို နှုတ်မှ ရွတ်ဆိုလျက် အခြံအရံအမတ်တစ်ထောင်၊ သိန္နောမြင်းတစ်ထောင် တို့နှင့်အတူ စန္ဒဘာဂါမြစ်ကို ဖြတ်ကူးရာ သိန္နောမြင်းတို့သည် မြေပေါ်၌ကဲ့သို့ ပြေသွားကြရသည်။ ခွာဖျားကိုပင် ရေကြည်တစ်ပေါက်မျှ မစွတ်စိုချေ။

**တတိယ စန္ဒဘာဂါမြစ်ကြီးကို ဖြတ်ကူးခဉ်
မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး ရွတ်ဆိုသောဂါထာ**

သံဃော ဝေ တိဏ္ဍကန္တာရော၊ ပုညခေတ္တော အနုတ္တရော။
တေနေ သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈာ။

အနက်။ ။ သံဃော၊ အရိယာသံဃာတော်မြတ်သည်။ ဝေ၊ စင်စစ်။ တိဏ္ဍ- ကန္တာရော၊ သံသရာခရီးခဲကို ကူးမြောက်ပြီး ဖြစ်တော်မူပေ၏။ အနုတ္တရော၊ အတူမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ ပုညခေတ္တော၊ ကောင်းမှုမျိုးကို စိုက်ပျိုးကြံ့ချရာ လယ်ယာမြေစစ် ပုညခေတ်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။ တေနေ သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဝစီမဂ်လာ ဤသစ္စာစကား ကြောင့်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ၊ မြတ်ဘုရားထံမှောက် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဇ္ဈာ၊ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေသတည်း။

ရွတ်ဖတ်နည်း။ ။ ကန္တာရော = ကန်တာရော
 ပုည = ပုန်ည
 ခေတ္တော = ခေတ်တော
 အနတ္တရော = အနတ်တရော

မဟာကပ္ပိန မင်းကြီးနှင့် အမတ်တစ်ထောင်တို့သည် စန္ဒဘာဂါမြစ်ကို ဖြတ်ကူးကြပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် ရောက်ရှိကြ၍ တရားနာကြရသဖြင့် အားလုံး သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြပြီး ဧဟိဘိက္ခုရဟန်း ဖြစ်လာကြသည်။ ထို့နောက် ယင်း ရဟန်းတော် အားလုံးသည် ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တ ရဟန္တာချည်း ဖြစ်တော်မူကြလေသည်။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနှင့် အမတ်တစ်ထောင်တို့ မြတ်စွာဘုရားထံ သွားရောက်ကြကြောင်း ကုန်သည်ငါးရာ၏ ပြောကြားချက်အရ သိရှိရသော အနောဇာဒေဝီနှင့် အမတ်ကတော်တစ်ထောင်တို့သည်လည်း မဟာကပ္ပိနမင်းနှင့် အမတ်တစ်ထောင်နည်းတူ မြတ်စွာဘုရားထံ လိုက်သွားကြရာ မြစ်သုံးမြစ်ကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ဂါထာသုံးဂါထာရွတ်၍ ကူးနိုင်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရားထံ ရောက်သောအခါ တရားတော်ကို နာကြားရပြီး အားလုံး သောတာပန်ဖြစ်ကြကာ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီမ၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် အားလုံး ဘိက္ခုနီမ ဖြစ်လာကြသည်။

မိမိတို့ခရီးသွားရာတွင် (ဝါ) စစ်ထွက်ရာတွင် ဖော်ပြပါ မြစ်ကူးဂါထာ သုံးဂါထာကို ရွတ်ဆိုသွားလျှင် လမ်းခရီး အဆီး အတား အန္တရာယ် မုချ ကင်းမည်ဖြစ်သည်။ ရတနာသုံးပါးဂုဏ်ကို အာရုံပြု၍ ယုံကြည်စွာ ရွတ်ဆိုရန် ဖြစ်ပေသည်။

အခန်း (၁၅)

ရဟန်းသံဃာများနှင့် ဓမ္မာစာတော်တော် ဆက်ဆံတတ်ရန်

စကားပြောနည်း

ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် ပြောဆိုဆက်ဆံရာ၌ မင်း၊ ငါ၊ ကျုပ်၊ ခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်၊ ကျမ စသည်ဖြင့် ဝံပြောဆိုခြင်း မပြုရ။

မိမိကိုယ်ကိုပြောလျှင် “တပည့်တော်၊ ဘုရားတပည့်တော်” ဟု သုံးနှုန်းပြောဆိုရမည်။

“မင်း၊ သင်၊ ခင်ဗျား” အစား “အရှင်ဘုရား” ဟု သုံးနှုန်းပြောဆိုရမည်။ ခေါ်သောအခါမှာလည်း “ကိုရင်ဘုရား၊ ဦးပဉ္စင်းဘုရား၊ ဆရာတော်ဘုရား၊ ဘုန်းဘုန်းဘုရား” ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းရမည်။

ကိုရင်၊ ဦးပဉ္စင်း၊ ရဟန်းသံဃာတော်များကလည်း “ ကျုပ်၊ ခင်ဗျား၊ အစ်မ၊ အစ်ကို၊ ညီမ၊ နှမ၊ အမေ၊ အဖေ” စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခြင်း မပြုရပေ။ ဒကာမကြီး၊ ဒါယိကာမကြီး၊ ဒကာကြီး၊ ဒါယကာကြီး၊ ဒကာလေး၊ ဒါယကာလေး စသည်ဖြင့် သာသနာတော်သုံး စကားလုံးများဖြင့် ပြောဆိုကြရပေသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များကို လှူပူဂြိုဟ်များက ပြောဆိုလျှောက်ထားရာ၌ “ထမင်းစားပါဘုရား၊ ဟင်းစားပါဘုရား” စသည်ဖြင့် မပြောရ။ ဤသို့ ပြောလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်များမှာ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်အရ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခွင့် မရှိတော့ပေ။

ထမင်းအစား “ဆွမ်း” ဟု သုံးနှုန်းရမည်။ “ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပါဦး ဘုရား၊ ဆွမ်းဟင်းများ ပြည့်စုံပါသလားဘုရား” စသည်ဖြင့် ပြောဆို လျှောက်ထားရသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များ ခရီးသွားနေစဉ် မိမိက ခဏခဏပုပ်တန်စေပြီး စကားပြောလိုလျှင် “ရပ်တော်မူပါဦးဘုရား” စသည်ဖြင့် ပြောဆိုလျှောက်ထားရသည်။

ဆွမ်းခံကြွလာလျှင် လောင်းလှူလိုပါက “ရပ်တော်မူပါဦးဘုရား” ဟု လျှောက်ထားပြီး ရှိသေ့စွာ ဆွမ်းနှင့်ဆွမ်းဟင်းများကို လောင်းလှူရသည်။

မလောင်းလှူနိုင်ပါကလည်း “ကန်တော့ပါသေးခဲ့ဘုရား၊ ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရား” စသည်ဖြင့် ပြောဆို လျှောက်ထားရသည်။

လမ်းမှာ ခဏ ခေတ္တရပ်၍ ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် စကားပြောဆိုပါက ရှေးဦးစွာ လက်အုပ်ကလေးခါ၍ ဦးညွတ်လိုက်ပြီးမှ ဆက်လက်ပြီး စကားပြောရသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များထံသို့ သွားသောအခါ မိမိတွေ့ရှိသည့် ရဟန်းသံဃာတော် အား ရှေးဦးစွာ ရှိခိုးဦးချရသည်။ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များရှိသော နေရာ ဖြစ်ပါက ရှေးဦးစွာ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကို ရှိခိုးဦးချပြီးမှ ရဟန်းသံဃာတော်များကို ရှိခိုးဦးချရသည်။

ရှိခိုးဦးချနည်း

စေတီတော်၊ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်များကို ရှိခိုးဦးချသောအခါ စနစ်ကျရန်လိုပါသည်။

- (က) အမျိုးသားဖြစ်ပါက ရှေးဦးစွာ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ပါ။ (အမျိုးသမီးဖြစ်က ကြို့ကြို့ထိုင်ရန်)
- (ခ) တံတောင်နှစ်ခုကို ဒူးနှစ်ဖက်ပေါ်သို့တင်၍ လက်နှစ်ဖက်ကို (လက်ငါးချောင်း အချင်းချင်း ညီညီညာညာ ဖြစ်စေလျက်) ယှက်မိုးပြီး နဖူးအလယ်တည့်တည့်ကို ရောက်အောင်ထားပါ။ ထိုအခါ လက်နှစ်ဖက်ယှက်မိုးထားခြင်းသည် ကြောင့်ဖူးကလေးကဲ့သို့ တင့်တင့်တယ်တယ် ရှုစဖွယ်လေး ဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။
- (ဂ) သုံးကြိမ် ရှိခိုး ဦးချပါ။
  - (၁) ပထမအကြိမ် ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ။
  - (၂) ဒုတိယအကြိမ် ဓမ္မံ ပူဇေမိ။
  - (၃) တတိယအကြိမ် သံဃံ ပူဇေမိ။

ဤ “ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ” စသည်တို့ကို နှုတ်ဖြင့် အသံထွက်အောင် ရွတ်ဆိုရန် မလိုပါ။ စိတ်ထဲက အဓိပ္ပာယ်ပေါက်အောင် နှလုံးသွင်း၍ ရှိခိုးဦးချရန် ဖြစ်သည်။ ရှေးဦးစွာ ပါဠိကို အသံထွက်ပီသအောင် လေ့လာ ကျက်မှတ်ထားပါ။ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ရအောင် သိအောင် ကြိုးစားထားပါ။

အနက်

- (၁) ဗုဒ္ဓံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို။ ပူဇော်၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။
- (၂) ဓမ္မံ၊ တရားတော်မြတ်ကို။ ပူဇော်၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။
- (၃) သံဃံ၊ သံဃာတော်မြတ်ကို။ ပူဇော်၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

(ဃ) ထိခြင်းငါးမျိုး

ရှိခိုးဦးချရာ၌ ထိခြင်းငါးမျိုးနှင့် ညီညွတ်အောင် ရှိခိုးဦးချရသည်။ မြေပေါ်မှာ ရှိခိုးက မြေနှင့် ထိအောင်၊ ကြမ်းပေါ်မှာ ရှိခိုးက ကြမ်းနှင့် ထိအောင်၊ ဖျာပေါ်မှာ ရှိခိုးက ဖျာနှင့် ထိအောင်၊ ကော်ဇောပေါ်မှာ ရှိခိုးက ကော်ဇောနှင့် ထိအောင် ရှိခိုးဦးချရသည်။

ယင်းထိခြင်းငါးမျိုးဆိုသည်မှာ- ဒူးနှစ်ဖက်၊ ဇာတောင် နှစ်ဖက်နှင့် နဖူးဟူသော ငါးမျိုးတို့ကို ကြမ်းပြင်သို့ထိအောင် ရှိခိုးဦးချခြင်း ဖြစ်သည်။

အလွန်ရိုသေလေးစားထိုက်သော ဆရာတော်ကြီးများထံမှ ရှိခိုး ဦးချပြီး ထပြန်သောအခါ ချက်ချင်း မျက်နှာလှည့်ပြီး ထ-မပြန်ရပါ။ ရှိခိုးဦးချပြီး၍ မတ်တတ်ရပ်လိုက်ပြီးလျှင် ဆရာတော်ကြီးဘက်သို့ပင် မျက်နှာမူ ဦးညွတ်လျက် နောက်သို့ နှစ်လှမ်းသုံးလှမ်း ဆုတ်ပြီးမှ လှည့်ပြန်ရပါသည်။

စားသောက်ဖွယ်များ ကပ်လှူနည်း

ရဟန်းသံဃာတော်များသည် စားသောက်ဖွယ်များကို မိမိဖာသာ မိမိကိုယ်တိုင် ယူ၍ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခွင့် မရှိပါ။ မစားရပါ။ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်လျှင် (စားလျှင်) ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်အရ အပြစ်သင့်ပါသည်။ (အာပတ်သင့်သည်ဟု သုံးနှုန်း၏။)

လူပုဂ္ဂိုလ်များက ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်နှင့် ညီညွတ်အောင် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကပ်လှူမှ ရဟန်းသံဃာတော်များက ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခွင့် (စားခွင့်) ရှိပါသည်။

လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်က ဆွမ်းစသော စားသောက်ဖွယ်ပစ္စည်းကို ရဟန်း သံဃာတော်၏ လက်သို့ ထိအောင် ရောက်အောင် ပေးခြင်းကို ကပ်လှူသည်ဟု ခေါ်၏။ ယင်းသို့ ကိုယ်ထိ လက်ရောက် ပေးလှူခြင်းကို ကပ်သည်ဟုလည်း အတိုကောက် သုံးနှုန်း၏။

ယင်းသို့ ကပ်လှူရာ၌ အင်္ဂါ (၅)မျိုးနှင့် ပြည့်စုံမှ ကပ်လှူမှု ထမြောက် အောင်မြင်ပါသည်။ အင်္ဂါ ငါးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ပေးလှူခြင်းကို အကပ်မြောက် သည်ဟု အတိုကောက် သုံးနှုန်း၏။

အကပ်မြောက် အင်္ဂါငါးမျိုး

၁။ ကပ်လှူမည့်သူက ကပ်လှူခြင်း ခံယူမည့် ရဟန်း၏လက်သို့ ရောက်အောင် ထိအောင် စားဖွယ်ပစ္စည်းကို ရှေးရှုဆောင်ပေးခြင်း၊

မှတ်ချက်။ ။လက်ဖြင့် ရှေးထိုးပေးမှ ရှေးရှုဆောင်ရာရောက်သည် မဟုတ်သေး ဦးခေါင်းပေါ်၌ ရွက်ထားသော စားဖွယ်ခွက်ကို ပေးလှူလို၍ အနည်းငယ် စောင်းပေးလိုက်လျှင် ရှေးရှုဆောင်ပေးရာ ရောက်သောကြောင့် ရဟန်းက ထိုခွက်ကို လက်ဖြင့် ထိကာ အလိုရှိရာ ယူစားနိုင်၏။

၂။ ကပ်လှူမည့်သူသည် ကပ်လှူခြင်း ခံယူမည့် ရဟန်း၏ နှစ်တောင့်ထွာ အတွင်း ရောက်ရှိနေရခြင်း၊ (နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထရီသ်ဟု သုံးနှုန်းခေါ်ဆို၏။)

၃။ အားအလတ်စားရှိသူ တစ်ယောက်တည်း မြှောက်၍ မ-ယူနိုင်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု ဖြစ်စေရခြင်း၊

မှတ်ချက်။ ။ဆွမ်းနှင့် ဆွမ်းဟင်းပန်းကန်များတင်ထားသော စားပွဲခုံသည် ခွန်အား အလတ်စားရှိသူ တစ်ယောက်တည်း မြှောက်၍ မ-ယူနိုင်ပါက နှစ်ယောက်သုံးယောက် စိုင်းဝန်းမြှောက်၍ မ-ယူ၍ ဆက်ကပ်မှုမျိုးသည် အကပ်မြောက်ပါသည်။ အလှူရှင်များ အတူတကွ မယူ ကပ်လှူနိုင်သည်။

၄။ ကိုယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်နှင့်စပ်သော (ကိုင်ထားသော)ခွက်စသည်ဖြင့်ဖြစ်စေ အနီးကပ် ပစ်၍ ဖြစ်စေ ဤသုံးမျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ကပ်လှူသူက ပေးခြင်း၊

မှတ်ချက်။ ။ပစ်၍ ပေးခြင်းမျိုးကိုကား ရိုင်းစိုင်းရာ ရောက်သောကြောင့် အကပ်မြောက်သော်လည်း ကပ်လှူလေ့ မရှိပါ။

၅။ ကိုယ်၏ အစိတ်အပိုင်း လက်စသည်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်နှင့် စပ်သော (ကိုင်ထားသော) ခွက်၊ တုတ်စသည်ဖြင့် ခံ၍ ထိ၍ ဖြစ်စေ ဤနှစ်မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် အကပ်ခံရသောရဟန်း(က) ခံယူခြင်း။

ဤငါးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်အောင် ကပ်လှူမှသာ အကပ်မြောက် ပါသည်။

အကျဉ်းချုပ်

- ရှေ့ရှုဆောင်ခြင်း၊
- နှစ်တောင့်ထွာအတွင်း ဖြစ်ခြင်း၊
- တစ်ယောက် မ-နိုင်ခြင်း၊
- လက်ဖြင့် သို့မဟုတ် ပန်းကန်စသည်ဖြင့် ထည့်၍ ကပ်ခြင်း၊
- ရဟန်းက အကပ်ခံခြင်း။

ဤသို့ စားသောက်ဖွယ်များကို ရဟန်းသံဃာတော်များအား ကပ်လှူရာ၌ အမျိုး သမီးဖြစ်ပါက ကြို့ကြို့ကလေးထိုင်၍၊ အမျိုးသားဖြစ်ပါက ဒူးတုပ်ထိုင်ပြီး ဖော်ပြ ခဲ့ပြီးသော အင်္ဂါငါးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံ ညီညွတ်အောင် ရိုသေ လေးစားစွာ ကပ်လှူရ ပါမည်။ အက္ကစ္စဂါရဝမြောက်ရမည်။ သို့မှသာ လူနတ်နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းဖြစ်၍ မွန်မြတ်သော ကောင်းကျိုးကို ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စားသုံးဖွယ် အသီးအနှံ အညွန့်များကို ရဟန်းသံဃာတော်များ တူဦးပေး သုံးဆောင်နိုင်အောင် ပြုလုပ်ပေးနည်း

ရဟန်းသံဃာတော်များသည် သစ်ပင်ကို ခုတ်လှဲခြင်း၊ မီးရှို့ခြင်း စသည်ဖြင့် မဖျက်ဆီးရပါ။ မျိုးစေ့ကိုလည်း မဖျက်ဆီးရပါ။ ဖျက်ဆီးလျှင် အာပတ်သင့်ခြင်း အပြစ်ရပါသည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များသည် သစ်ပင်များကို ကိုယ်တိုင် ဖျက်ဆီးတာကို မဆိုထားနှင့် သူတပါးကို ခိုင်းသော အခါမှာပင် အပ်စပ်အောင် ခိုင်းရပါသည်။ မခိုင်းတတ်လျှင် အာပတ်သင့်ခြင်း အပြစ်ရပါသည်။

ဤသစ်ပင်ကို ဖြတ်စမ်း၊ ခုတ်စမ်း၊ လှဲစမ်း၊ ချိုင့်စမ်း၊ ဤအသီးကို ဆွတ်စမ်း၊ ခူးစမ်း၊ ငရုတ်သီးကို ထောင်းစမ်း၊ ကြက်သွန်ကို ထောင်းစမ်း၊ ကြံကို ဖြတ်စမ်း စသည်ဖြင့် မခိုင်းရပါ။

“ဤသစ်ကိုင်းကြီး ပိုထွက်နေတယ်၊ ကပွိစမ်း။ ငရုတ်သီးနှင့် ကြက်သွန်အပ်စပ်အောင် ကပွိစမ်း” စသည်ဖြင့် ခိုင်းရပါသည်။ ကပွိဟု ပြောရသည်။ “ကပွိ” ဆိုသည်မှာ “အပ်စပ်အောင်လုပ်” ဟု ပြောခြင်းဖြစ်၏။

သစ်ပင်များသည် အမြစ်ဖြင့် အသက်ရှင်ခြင်း၊ အဆစ်မှ အမြစ်ထွက်၍ အသက်ရှင်ခြင်း (ကြံပင်စသည်)၊ ပင်စည်မှ အမြစ်ထွက်၍ အသက်ရှင်ခြင်း (ပိစောက်ပင်စသည်)၊ အညွန့်ဖြင့် အသက်ရှင်ခြင်း (ကန်စွန်းရွက်စသည်)၊ အစေ့မှ အပေါက်ပေါက်၍ အသက်ရှင်ခြင်းတို့ဖြင့် ရပ်တည်နေကြပါသည်။

မျိုးစေ့ကိုဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ကိုဖြစ်စေ ရဟန်းသံဃာတော်များ ဖျက်ဆီးခွင့် မရှိသောကြောင့် ငရုတ်သီး၊ ကြက်သွန်၊ မာလကာသီး၊ ကြံ စသည်တို့ကို ရဟန်းသံဃာတော်များအား ကပ်လှူလိုပါက အပ်အပ်စပ်စပ် ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခွင့် ရအောင် အလှူရှင်လူပုဂ္ဂိုလ်များက ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ပေးရပါသည်။

ငရုတ်သီးစိမ်း စသည်တို့ကို-

- (၁) မီးဖြင့်တိုက်ခြင်း၊ ကပ်ခြင်း၊
- (၂) ဓားဖြင့်ခုတ်ခြင်း၊ လှီးခြင်း၊
- (၃) လက်သည်းဖြင့် ဆိတ်ဖြတ် ထိုးဖောက်ခြင်း၊
- (၄) အပင် မပေါက်နိုင်သော အစေ့အနှံ့ဖြစ်က အလိုအလျောက် အပ်စပ်ခြင်း၊
- (၅) သရက်သီးမှည့် စသည်တွင် အပင်ပေါက်နိုင်သော အစေ့ကို ထုတ်ပစ်ခြင်း-

ဤငါးမျိုးတွင် တမျိုးမျိုးဖြင့် အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ဆက်ကပ်ရသည်။ ငရုတ်သီး၊ ကြက်သွန်တို့ကို ထောင်းခြင်း၊ မီးကပ်ခြင်း ပြုလုပ်ပြီးမှ ကပ်လှူပါက အထူးပြုလုပ်စရာ မလိုတော့ပေ။

မထောင်း၊ မကင်၊ မပြုတ်ဘဲ ငရုတ်သီး၊ ကြက်သွန်၊ ကန်စွန်းရွက်စသည်တို့ကို ရဟန်းသံဃာတော်များအား ကပ်လှူလိုပါက အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ ရှင်သန်ပေါက်ရောက်နိုင်သော အရွက်၊ အညွန့်၊ အသီးဖြစ်ပါက အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ အဆစ်ပါသော ကြံချောင်းဖြစ်ပါက ပေါက်ရောက်နိုင်သေးသောကြောင့် အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ အဆစ်တွေကို ပယ်ပစ်ပါက အထူးပြုလုပ်စရာ မလိုတော့ပေ။

အပ်စပ်အောင်ပြုလုပ်နည်း

ရှင်သန်ပေါက်ရောက်နိုင်သော အရွက်၊ အညွန့်၊ သီးနှံတို့ကို ရဟန်းသံဃာတော်အား ကပ်လှူပါက ကပ်လှူခြင်းခံယူသော ရဟန်းက ယင်းပစ္စည်း (ဥပမာ- ငရုတ်သီး)ကို ကိုင်၍ “ကပ္ပိယံ ကရောဟိ” ဟု အသံထွက်အောင် ပြောဆိုလိုက်သောအခါ ကပ်လှူသောသူက “ကပ္ပိယံ ဘန္တေပါဘုရား” ဟု ဆိုလျက် လက်သည်းဖြင့် ငရုတ်သီးကို ဆိတ်ပစ်၊ သို့မဟုတ် ချိုးပစ်လိုက်ရပါသည်။

အဓိပ္ပာယ်

- (က) ကပ္ပိယံ၊ အပ်စပ်အောင်၊ ကရောဟိ၊ ပြုလုပ်ပေးပါလော့။ (ကပ္ပိယံ ကရောဟိ= ရဟန်း သံဃာတော်များနှင့် အပ်စပ်အောင် ဘုန်းပေးသုံးဆောင်ခွင့်ရအောင် ပြုလုပ်ပေးပါဟု ဆိုလိုသည်။)
- (ခ) ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ ကပ္ပိယံ၊ အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပြီးပါပြီ ဘုရား။
(ကပ္ပိယံ ဘန္တေ= ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် အပ်စပ်အောင် ပြုလုပ်ပြီးပါပြီဘုရားဟု ဆိုလိုသည်။)

ဤသည်ကား ရဟန်းသံဃာများနှင့် ဆက်ဆံရာ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ သိသင့်သော အချက်များဖြစ်ပေသည်။

အပိုင်း (၂)

မရွေးကလျာဏပိုင်း

အခန်း (၁)

ဘုရားအာရုံပြုနည်း

(က) ဘုရားဂုဏ်တော် (၉)ပါး တစ်ပါးစီဖြင့် အာရုံပြုနည်း

ဘုရားရှင်၏ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုလျက် ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းပွားများရာ၌ ရှေးဦးပထမ သမာဓိမရသေးခင် ဂုဏ်တော်တစ်ပါးတည်းကိုသာ စွဲ၍ အထပ်ထပ် အာရုံပြုနေလျှင် ပျော်မွေ့ဖွယ်ကောင်းသော်လည်း ကျဉ်းမြောင်းသော ဥယျာဉ်တွင် ကြာရှည်စွာ မကြည့်ချင်သကဲ့သို့ ထိုဂုဏ်တော်တစ်ပါးတည်း၌ စိတ်အစဉ် မပျော်မွေ့ဘဲ ပုံလွင့်နေတတ်ပါသည်။

ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကို တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ဆယ်သွယ်လျက် လွဲကာဖယ်ကာ အာရုံပြုနေရသောအခါ သိသာကျယ်ဝန်း၍ ပန်းမျိုးစုံသော ဥယျာဉ်ကြီးတွင် ပျော်ပြီးရင်း ပျော်ရင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုဘုရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုသူတို့၏ စိတ်ဓာတ်လည်း မပြတ် ကြည်နူးချမ်းမြေ့ရုံသာမက အတော်ကြာလျှင် ဂုဏ်တော်တစ်ပါးပါး၌ သမာဓိစူးစိုက်လာလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ဤနည်းအတိုင်းပင် ဘုရားရှင်ဂုဏ်တော်များကို ဆက်သွယ်၍ အာရုံပြုလိုကြသော အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့သည် ရှေးဦးစွာ မိမိ၏သီလကို ငါးပါးဖြစ်စေ၊ ရှစ်ပါးဖြစ်စေ၊ ဆယ်ပါးဖြစ်စေ အထူးလိုချီစွာ ရှိစေရမည်။ ထို့နောက် ဆိတ်ငြိမ်သောအရပ်ကို ရစေရမည်၊ မိမိ၏အိမ်မှာ ဖြစ်လျှင်လည်း အားလုံး တိတ်ဆိတ်သောအခါ ဖြစ်စေရမည်၊ ရုပ်ပွားတော်၊ စေတီတော်အနီးအပါးဖြစ်လျှင်လည်း ပွဲလမ်းအခါမဟုတ်ဘဲ ဆိတ်ငြိမ်သောအခါ ဖြစ်စေရမည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးဖြစ်လျှင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ယုံကြည်စိတ်ချလောက်သော အဖော်မပါဘဲ စေတီရုပ်ပွားအနီး၊ သို့မဟုတ် တောတောင် ပိတ်ပေါင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတို့၌ နေထိုင်၍ အာရုံမပြုသင့်ပါ။ အရပ်ရပ်အပြစ်ကင်းသော နေရာကောင်းကို ရွေးချယ်ပြီးနောက် တကယ့်ယောဂီစိတ်ကို ရောက်စေလျက် မိမိ၏ရှေ့မှောက်၌ ဘုရားရှင် ရောက်တော်မူနေသကဲ့သို့ ထင်မြင်စေကာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း အာရုံပြုရပါမည်-

(၁) အရဟံဂုဏ်တော်။ ။ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်တော်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဉာဏ်တော်၊ “အာသဝက္ခယ” ခေါ် အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်တော်များကြောင့် ဘုရားရှင်၏ စိတ်တော်အစဉ်သည် ကိလေသာအနောက် အကျမှု ကင်းစင်သဖြင့် အမြဲကြည်လင်တော်မူပါသည်။

(၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်။ ။ထိုကဲ့သို့ ကြည်လင်သော စိတ်တော် အစဉ်ဝယ် တွဲယှဉ်၍ မကြာ မကြာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်တော်ကား သိဖွယ်ဟူသမျှကို တစွန်းတစ မကျန်ရအောင် လုံးဝကုန်စင် သိမြင်တော်မူနိုင်ပါသည်။

(၃) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်။ ။ပါရမီပြည့်၍ ဘုရားဖြစ်တော့မည့်ဘဝ၌ သိလစောင့်ခြင်း၊ ဣန္ဒြေစောင့်ခြင်းစသော ကိုယ်ကျင့်တရား စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူရကား ဘုရားမဖြစ်မီ ကဆုန်လပြည့် ညဉ့်ဦးယံဝယ် ရှေးဖြစ်ဟောင်းကို အောက်မေ့နိုင်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်တော်၊ သန်းခေါင်ယံဝယ် နတ်ဗြဟ္မာလောကရှိ သတ္တဝါများနှင့် ငရဲ၊ ပြိတ္တာ သတ္တဝါဟူသမျှကို မြင်နိုင်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တော်၊ မိုးသောက်ယံဝယ် ကိုယ်တော်၏သန္တာန်၌ ကိလေသာ ဓာတ်ဆိုး ဓာတ်ငွေ့များ လုံးဝ ခြောက်ခန်းစေ နိုင်သော “အာသဝက္ခယ”ခေါ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်ဟူသော ဉာဏ်တော်ကြီးများ အဆင့်ဆင့် ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။

(၄) သုဂတဂုဏ်တော်။ ။အသက်ပေါင်း များစွာနှင့် စည်းစိမ်ပေါင်း များစွာတို့ကို စွန့်တော်မူလျက် သတိကြီးစွာ ထားပြီးလျှင် အမှား မရှိအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ရှောင်၍ ပါရမီတော်များကို ဖြည့်ကာ ဖြည့်ကာ နိဗ္ဗာန်သို့ ကောင်းစွာကြွတော်မူခဲ့ပါသည်။

(၅) လောကဝိဒ္ဓဂုဏ်တော်။ ။ကြီးကျယ်သော ဉာဏ်တော်ကြီးက စိတ်တော် အစဉ်ဝယ် တွဲယှဉ်၍ ပါဝင်သောကြောင့် ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ကမ္ဘာလောကဓာတ် အရပ်ရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တဝါ အနန္တကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရလောကကိုလည်းကောင်း သိမြင်တော်မူ ပါသည်။

(၆) အနုတ္တရော ပုဂ္ဂိုလ်သဒ္ဓမ္မသာရထိဂုဏ်တော်။ ။သတ္တလောက (သတ္တဝါ ဟူသမျှ)၏ လိုအင်ဆန္ဒနှင့် သဒ္ဓါ၊ ပညာစသော ဣန္ဒြေတို့၏ အနုအရင့်တို့ကို နိုင်းချင့်ခွဲခြမ်း သိစွမ်းတော်မူရကား ထိုသတ္တဝါအများ၏ အလိုကျအောင် သင့်လျော်သော တရားတော်ကို ဟောပြော ပြသ ဆုံးမတော်မူနိုင်ပါသည်။

(၇) သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံဂုဏ်တော်။ ။ထိုကဲ့သို့ မိမိတို့ အလိုလိုက်၍ အကြိုက်ကျအောင် ဟောပြော ဆုံးမတော်မူသော ဘုရားရှင်ကို ဆရာမတင်လျှင် ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဆရာတင် တော့မည်နည်း။ ဘုရားရှင်သည်သာ မိမိတို့၏ ဆရာစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါပေ သည်။

(၈) ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်။ ။ဘုရားရှင်သည် အလောင်းတော်သုမေဓာဘဝက ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင်ကို ဖူးတွေ့ခါစ၌ သတ္တဝါတို့ကို ကယ်တင် လိုသောအခါတော် ပြင်းပြလှသဖြင့် “ဗုဒ္ဓေါ-ကိုယ်တိုင် သိရသောအခါဝယ်၊ ဗောဓေယျ- သတ္တဝါတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူမည်”ဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူခဲ့သည်။

(၉) ဘဂဝါဂုဏ်တော်။ ။ထိုကဲ့သို့ လူရောနတ်ပါ ဗြဟ္မာမလပ် အရပ်ရပ် ဆွန်သင်ဆုံးရှင် ဘဉ်ကျေးကြသော သတ္တဝါတို့၏ တစ်ပါးတည်းသာဖြစ်သော ဆရာသခင် ဘုရားရှင်၏ ဘုန်းတော်၊ ဉာဏ်တော်၊ ကျက်သရေတော် တန်ခိုးကြီးမားပုံကို အာရုံပြု၍ ကုန်နိုင်ဖွယ် မရှိတော့ပြီတကား။

ထိုမျှလောက် ထူးခြားသောဘုရားရှင်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မိကြသည်မှာ မိမိတို့ ရှေးကံကောင်းလှပေပြီ၊ ထိုဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုနေရ၊ အောက်မေ့ နေရသည်မှာ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ချမ်းသာလှပါပေ၏။ ဘုရားရှင်ကို ရည်မှန်းလျက် လျှာဒါန်းပူဇော်နေရသည်မှာ အကျိုးကြီးမားလှပေ၏။ ထိုဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုလိုက်ရလျှင် မိမိသန္တာန်မှာ ကိလေသာ အနောက်အကျကို ကင်းဝေးစေလျက် ကုသိုလ်စိတ်တွေ များလှသောကြောင့် အထပ်ထပ်အာရုံပြုနေပါမူ ကိလေသာတွေ နည်းပါးသည်ထက် နည်းပါးပေလိမ့်မည်။ လုံးဝလွတ်လပ်ခွင့် မရသေးသော အိမ်ရှင်တို့ကား အလုပ်ကိစ္စ အားလပ်တိုင်းမှာပင် သန့်ရှင်းသောအဝတ်ကို ဝတ်ပြီးလျှင် ဘုရားရှင်ရှေ့တော်မှာဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် သိတ်ငြိမ်သောအိမ်ခန်းမှာဖြစ်စေ ငြိမ်သက်စွာနေလျက် ဘုရားဂုဏ်တော်များကို အထပ်ထပ် အာရုံပြုကြပါလော့ အာရုံ မပြုတတ်သေးပါလျှင် ဂုဏ်တော်ကိုးပါး အာရုံပြုနည်းကို ကြည့်ရှုဖတ်နေကြပါကုန်။ လူမှုရေးကိစ္စများလှ၍ အချိန်မရလျှင်လည်း ဂုဏ်တော်တစ်ပါးကို စိတ်ထဲမှာ စွဲ၍ အလုပ်လုပ်ရင်း အာရုံပြုနေပါလျှင် လောကသံသရာ နှစ်ဖြာသော အကျိုးစီးပွားများကို ရနိုင်ပါသည်။

ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု အကျိုးရသော မိဖုရားဓမ္မာလုံဝတ္ထု

ပုဂံပြည် နရသီဟပတေ့မင်း၏ “စောလုံ” မည်သော မိဖုရားသည် အပြစ် ကင်း၍ ကောင်းခြင်း အင်္ဂါလက္ခဏာ အသွင်အပြင်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့်

မိဖုရားအများတွင် ဘုရင်အမြတ်နိုးဆုံး မိဖုရားတစ်ဦးပေတည်း။ ထိုမင်းသည် နွေလအခါဝယ် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းတွင် စံနန်းတော်တည်၍ မောင်းမမိသံ အခြွေ အရံများနှင့်အတူ ဝေဏစားတော်မူမြဲဖြစ်၏။ အခါတစ်ပါးဝယ် မိဖုရားစောလုံကို ကျီစယ်လိုသဖြင့် မျက်နှာ၊ ဆံပင်ပါမကျန် တစ်ကိုယ်လုံး ရွဲရွဲစိုအောင် ရေဖြင့် ပက်စေတော်မူသည်။

စောလုံမိဖုရားလည်း ကျီစယ်သည်ကို အပြစ်ဟု ထင်မှား၍ ရန်ငြိုးထားပြီးလျှင် မိန်းမတို့မမူတာ သာမန်အပြစ်မျိုးဖြင့်အငြိုးကြီးတတ်သည်အားလျော်စွာ အနာကြီး နာသောကြောင့် စားတော်ပွဲတွင် အဆိပ်ခတ်၍ ဆက်သစေလေသည်။ ဘုရင်မင်းလည်း ပွဲတော် မတည်သေးဘဲ ခွေးကို ကျွေးစေရာတွင် ဟခဏချင်း ခွေးသေသည်ကို မြင်၍ ပွဲတော်ဆက်သသူကို စစ်ဆေးသောအခါ မိဖုရားစောလုံအပေါ် ကျရောက်၏။ မိဖုရားကို စစ်ဆေးပြန်ရာ “မိမိကို တစ်ကိုယ်လုံး စိုအောင် ရေပက်စေလျက် အရှက်ခွဲသောကြောင့် မကျေနပ်သည့်အတွက် အသက်ကို လုပ်ကြံကြောင်း”ဟု ပြတ်တောင်းတောင်း ခပ်မာမာနှင့် သံတော်ဦးတင်သဖြင့် မင်းတို့မျက်စောင်း အကြောင်း မရှေးတတ်သည့်အတိုင်း ဆိုင်းငံ့ စဉ်းစားခြင်း မရှိ၊ အမြတ်နိုးဆုံး မိဖုရားကိုပင် နှုတ်ထွက်ထားတော်မူဘဲ ပန်းပဲသမားကို ခေါ်၍ သံကျပ်စင် (ကျပ်စိုင်းစင်)ကို လုပ်စေပြီးလျှင် “မီးရဲရဲဦးသော ကျပ်စင်ပေါ်တင်၍ သတ်စေ”ဟု မမိန့်ချမှတ်သည်။

စောလုံမိဖုရားလည်း ပန်းပဲသမားကို ရွှေငွေများစွာပေး၍ ခုနစ်ရက်ကြာအောင် ကျပ်စင်ကို ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် တရားနာ၍ နေ့ရောညဉ့်ပါ သီလကို ဆောက်တည်ပြီး ၇-မျက်ပတ်လုံး ဘုရားဂုဏ်တော်၊ ဟရားဂုဏ်တော်၊ သံဃာ့ဂုဏ်တော်များ ချီးမွမ်းတော်မူအပ်၍ အာရုံပြု၍နေလျက် ၇-ရက်စေ့သောအခါ မီးရဲရဲဦးသော သံကျပ်စင်ထက်သို့ မကြောက်မရွံ့တက်လေရာ အလွန်အေးမြ မွှေးကြိုင်လှသော ဂေါသီတစန္ဒကူးကို ထည့်ခတ်လိုက်သလို တခါတည်း မီးငြိမ်း၍ သွားလေသည်။

ဤနည်းအတိုင်း ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုနေမှုကြောင့် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ထပ်ခါထပ်ခါ မီးငြိမ်းပြီးနောက် “ချမ်းသာခွင့်ရမည်မဟုတ်လျှင် တခဏချင်း လောင်ကျွမ်းစေလော့” ဟု စိတ်ကို လျှော့ချ အဓိဋ္ဌာန်သည့်အခါကျမှ တခဏချင်း ကွယ်ပျောက်ရရှာလေသည်။ မိဖုရားမရှိသည့်နောက် ဘုရင်လည်း စက်တော်ခေါ်ရာ၌ ကယောင်ကတမ်းဖြစ်ပြီးလျှင် မိဖုရားကို တမ်းတ၍ နေရစ်ရှာလေသတည်း။

(ဤဝတ္ထု၌ ရာဇဝင်ဆရာတို့ယူပုံနှင့် အနည်းငယ် ကွဲလွဲ၏။ တွေ့ဖူးသော စာအတိုင်း ရေးသားလိုက်သည်။)

အထူးသတိပေးချက်

ဤပြဆိုခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့်စပ်၍ တတ်သိနားလည် ထိုက်သောအချက်များကို အထိုက်အလျောက် နားလည်သဘောပေါက်လောက်ပေပြီ။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားရှင်ကို ရည်မှန်းလျက်(ဝါ)အာရုံ ပြုလျက် ဆွမ်း၊ ရေချမ်း၊ ပန်း၊ ဆီမီး၊ နံ့သာတိုင်စသည်တို့ကို ပူဇော်လေ့ရှိကြ၏။ ထိုသို့ ပူဇော်ရာ၌ ဝတ်ကျေ တမ်းကျေ အိမ်နီးချင်း ရိုသေရုံ သဘောမထားဘဲ ရုပ်ပုံတော်၊ စေတီတော်ကို ပူဇော်သောအခါ ဘုရားကျောင်းတော်ကို သွား၍ သက်တော်ထင်ရှား ရှင်တော်ဘုရားအား လှူဒါန်းပူဇော်သကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ ထင်ယောင် မြင်ယောင် ဖြစ်လာအောင် ပူဇော်ရာ၏။ ထိုသို့ ပူဇော်ရာဝယ် ဆွမ်းကို နေလွဲ သောအခါ ကပ်လှူလျှင် အပြစ်တင်လေ့ရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူ မှောင်သောအခါ မှောင်သော နေရာမဟုတ်ဘဲ “နေ့လယ်ကြောင်တောင်အခါ ဆီမီးပူဇော်မှုကို ပြုသင့်သည်” ဟု မထင်ပေ။

ထို့ပြင် ရုပ်ပွားတော်တည်ရာ ဂူ၊လိုဏ်၊ အာရုံခံတန်ဆောင်း၊ စေတီရင်ပြင်တော် စသည်၌ ဖယောင်းစက်တွေ ဗလပွေကျအောင် ပူဇော်မှု၊ ပန်းတွေကို ဖရိုဖရဲ ပစ်ထားခဲ့မှု၊ ရေတွေ ပုပ်နံ့အောင် ရက်ရှည်လများ ထားမှုကို ယခုအခါ တန်ခိုး ကြီးသော ဘုရားတိုင်းမှာပင် တွေ့မြင်ရ၏။ ထိုအမှုများကို မိမိတို့အိမ်မှာပြုလျှင် ကျေနပ်နိုင်ကြမည်မဟုတ်ဘဲ ဘယ်အတွက် ဘုရားနှင့်စပ်သော အဆောက်အအုံမှာ ပြုဝံ့ကြ၊ ပြုရက်ကြပါပေသနည်း။ ထို့ကြောင့် ပန်း ဆီမီး စသည်ကို ပူဇော်ရာ၌ မညစ်မပေစေဘဲ ဖူးမြင်သူ လူအများတို့ သဒ္ဓါတိုးပွားအောင် သားနားသပ်ရပ်စွာ ပူဇော်ကြမှာသာ နောင်သံသရာ၌ အကျိုးပေးစင်ကြယ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ထို့ပြင် ဘုရားနှင့်စပ်သော အဆောက်အအုံများ၌လည်း ခမ်းနား သပ်ရပ်သော ဝတ္ထုမှတပါး တိုလီမုတ်စ မလှပသောပစ္စည်းဝတ္ထု မရှိမှသာ ပို၍ ကျက်သရေရှိရာ ရောက်သောကြောင့် တစ်ယောက်တည်း မတတ်နိုင်လျှင် လူအများ စုပေါင်း၍ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ဘုရားကျောင်း၊စေတီတော်စသည်များကိုသာ တည်ထား ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ကြည်ညိုဖွယ် မဖြစ်လောက်အောင် ပျက်စီး ယိုယွင်းနေသော ဘုရားကျောင်း စသည်များကို စုပေါင်းပြုပြင်ခြင်း၊ ရှိပြီးနေရာများ၌ နောက်ထပ် တည်ထားမည့်အစား မရှိသေးသော နေရာဝယ် တည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အရှည်ကို မြင်မြော်၍ ပူဇော်ကိုးကွယ်သင့်ကြပေသည်။

အမှာ

ယခုအခါ တချို့ကိုးကွယ်ပုံမှာ မိမိအတွက် ဂုဏ်သိလ်ရမှုတစ်ခုတည်းကိုသာ ရည်ရွယ်ဟန်တူ၏။ ဘာသာ၊ သာသနာ အသရေရှိမှုကို ရည်ရွယ်ဟန် မတူ။ ထို့ကြောင့် ထိုသူ၏ အလှူဝတ္ထု ပူဇော်ကိုးကွယ်မှုအတွက် အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာမှာ ဂုဏ်မတက်ဘဲ ဂုဏ်ပျက်ရလေသည်။ ယခုခေတ်သည် သူတပါးအလုပ်ကို ဝေဖန်ကြသော ခေတ်ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာကို မညှိုးနွမ်း ရအောင် ဝေဖန်ခံနိုင်အောင် စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းသင့်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းအပ် ပေသည်။

(ခ) အားတော်ဆယ်ပါးနှင့် ဉာဏ်တော်ဆယ်ပါးဖြင့် အာရုံပြုနည်း

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် လူသားစင်စစ်ဖြစ်သော်လည်း သာမန်လူသားမဟုတ်၊ တူနှိုင်း၍ မရသော မဟာလူသားပေတည်း။ အဘယ့်ကြောင့် ထိုသို့ဆိုရသနည်း၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အားတော်၊ ဉာဏ်တော်တို့သည် သာမန်လူသားတို့၏ အား၊ ဉာဏ်နှင့် မတူသော ကြောင့်ပေတည်း။ မြတ်ဗုဒ္ဓကို အာရုံပြုကြည်ညိုလျှင် ထိုအားတော်၊ ဉာဏ်တော် တို့ကို အာရုံပြု ကြည်ညိုမှ ပိုမို အနှစ်သာရ ပြည့်စုံမည် ဖြစ်ပေသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓတွင် ကာယဗလဘက်၌ အားတော်ဆယ်ပါးရှိ၏။ ယင်းအားတော်တို့ကို ဆင်ဆယ်မျိုးဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြမှ ပေါ်လွင်ထင်ရှား သိသာပေမည်။

- (၁) ပကတိလူ ၁၀-ယောက်၏ အားသည် ကာဠာဝက မည်သော ဆင်မဲတစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၂) ထိုကာဠာဝကဆင် ၁၀-ကောင်၏အားသည် ဂင်္ဂေယျဆင် တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၃) ထိုဂင်္ဂေယျဆင် ၁၀-ကောင်၏အားသည် ဖျော့တော့သော အဆင်း ရှိသည့် ပဏ္ဍရဆင် တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၄) ထိုပဏ္ဍရဆင် ၁၀-ကောင်၏အားသည် ကြေးနီရောင်အဆင်းရှိသည့် တမ္မဆင် တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၅) ထိုတမ္မဆင် ၁၀-ကောင်၏အားသည် ကြောင်သောအဆင်းရှိသည့် ပိင်္ဂလဆင် တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။

- (၆) ထိုပိဂံလဆင် ၁၀-ကောင်၏အားသည် အနံ့မွှေးသော ဂန္ဓဆင် တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၇) ထိုဂန္ဓဆင် ၁၀-ကောင်၏အားသည် တင့်တယ်စွာသွားတတ်သော မင်္ဂလဆင် တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၈) ထိုမင်္ဂလဆင် ၁၀-ကောင်၏ အားသည် ရွှေရောင်အဆင်းရှိသော ဟေမဆင်တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၉) ထိုဟေမဆင် ၁၀-ကောင်၏ အားသည် ကောင်းကင်ပျံ ဆင်ဖြူမျိုး ဖြစ်သော ဥပေါသထဆင်တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။
- (၁၀) ထိုဥပေါသထဆင် ၁၀-ကောင်၏ အားသည် အစွယ်မှ အရောင် ခြောက်မျိုးထွက်သော ဆဒ္ဒန်ဆင်ဖြူတော်တစ်ကောင်၏ အားနှင့် ညီမျှ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အားတော်ကား ထိုဆဒ္ဒန်ဆင် ၁၀-စီးအား ရှိတော်မူ၏။

ကာဠာဝကဆင်၏ အားနှင့်နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြရလျှင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အားတော်သည် ကာဠာဝကဆင် ကုဋေတစ်ထောင်၏ အားနှင့်ညီမျှလေသည်။ ပကတိလူတို့အားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြရလျှင်မူ ပကတိလူပေါင်း ကုဋေတစ်သောင်း၏ အားနှင့် ညီမျှကြောင်း သိရှိမှတ်သားနိုင်ပေသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အားတော်ကို ဆင် ၁၀-မျိုးဖြင့် အဆင့်ဆင့် တွက်ချက်ပုံ

ဆဒ္ဒန်ဆင်	၁
ဥပေါသထဆင်	၁၀
ဟေမဆင်	၁၀၀
မင်္ဂလဆင်	၁၀၀၀
ဂန္ဓဆင်	၁၀,၀၀၀
ပိဂံလဆင်	၁၀၀,၀၀၀
တမ္ဗဆင်	၁၀၀၀,၀၀၀
ပဏ္ဍရဆင်	၁၀,၀၀၀,၀၀၀
ဂင်္ဂေယျဆင်	၁၀၀,၀၀၀,၀၀၀
ကာဠာဝကဆင်	၁,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀
ပကတိလူ	၁၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀

ဆဒ္ဒန်ဆင် ၁၀-ကောင်မှာ ကာဠာဝကဆင် ၁၀၀၀,၀၀၀၀၀၀

ဆဒ္ဒန်ဆင် ၁၀-ကောင်မှာ ပကတိလူ ၁၀၀၀၀,၀၀၀၀၀၀

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အားတော်မှာ = ကာဠာဝကဆင် ကုဋေတစ်ထောင်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အားတော်မှာ = ပကတိလူ ကုဋေတစ်သောင်း။

ထို့ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အားတော်သည် သာမန်အားမဟုတ်ပေ။ သုံးလောကတွင် တူနှိုင်းမဲ့ခွန်အားဗလရှင် ဖြစ်တော်မူပေသည်။ မည်သူမျှ မတူနိုင်၊ မတူပိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် လူ့နတ်၊ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့နှင့် ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ကာယဗလ (ကိုယ်အား)တော် ရှုထောင့်မှသာ တူနှိုင်းမဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသည်မဟုတ်။ ဉာဏ်တော် ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင်လည်း သုံးလောကတွင် တုမမြင် နှိုင်းမရအောင် အထူးမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူပေသည်။ မည်သူတို့ ဉာဏ် ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း၊ ဉာဏ် ဘယ်လောက်ထက်ထက် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဉာဏ်တော်ကိုကား လိုက်၍ မမီနိုင်ပါပေ။

မြတ်ဗုဒ္ဓတွင် ဉာဏ်တော် ၁၀-ပါးရှိ၏။ ယင်းတို့ကား-

- (၁) အကြောင်းဟုတ်၊ မဟုတ်ကို သိသောဉာဏ်တော် (ဌာနာဋ္ဌာန ကောသလ္လဉာဏ်)။
- (၂) ကောင်းကျိုး၊ မကောင်းကျိုးကို သိသောဉာဏ် (ဝိပါကဉာဏ်)။
- (၃) သတ္တဝါတို့ လားရာရောက်ရာကို သိသောဉာဏ် (သဗ္ဗတ္ထဝါဒိ ပဋိပဒါဉာဏ်)။
- (၄) အထူးထူးသော ဓာတ်သဘောတို့ကို သိသောဉာဏ်တော်(အနေကဓာဝ နာနာဓာတုဉာဏ်)။
- (၅) သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒအားလုံးကို သိသောဉာဏ်တော် (နာနာဓိမုတ္တိက ဉာဏ်)။
- (၆) သတ္တဝါတို့၏ ဣန္ဒြေအနုအရင့်ကို သိသောဉာဏ်တော် (ဣန္ဒြေပ ပရောပရိယတ္တဉာဏ်)။

- (၇) ဈာန်၊ ဝိမောက္ခ၊ သမာဓိ၊ သမာပတ် စသည်တို့၏ ညစ်ညူးကြောင်းကို သိသော ဉာဏ်တော် (ဈာန် ဝိမောက္ခသမာဓိ သမာပတ္တိ ဉာဏ်)။
- (၈) ရှေးဖြစ်ဟောင်း ဘဝခန္ဓာအစဉ်ကို သိသော ဉာဏ်တော် (ပုဗ္ဗေ နိဝါသာနုဿတိဉာဏ်)။
- (၉) သတ္တဝါတို့၏ စုတေခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းတို့ကို သိသောဉာဏ်တော် (စုတူပပါတ၊ သို့မဟုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်)။
- (၁၀) အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်တော် (အာသဝက္ခယဉာဏ်) -

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏ်တော်များကို အသုံးပြုတော်မူပုံ

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အတွက် ဉာဏ်တော် ၁၀-ပါးကို အသုံးပြုတော်မူ၏။ အသုံးပြုတော်မူပုံမှာ-

သတ္တဝါတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အာသဝေါတရား ကုန်နိုင်၊ မကုန်နိုင်၊ သို့မဟုတ် ရဟန္တာဖြစ်နိုင်၊မဖြစ်နိုင်ကို ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်တွင် ဈာန်မဂ်ဖိုလ် ရမူအတွက် အန္တရာယ် (အဟိတ်၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေမှု) ရှိမရှိကို ဝိပါတဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရမူအတွက် အဓိသတ်ခြင်းစသော ကံကြီး (ပဉ္စာနန္ဒရိယကံ) ထိုက်မှု ရှိမရှိကို သဗ္ဗတ္တဂါမိနိပဋိပဒါဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

အထက်ပါ ဉာဏ်တော် (၃)မျိုးဖြင့် ကြည့်ရှုပြီး ဖော်ပြခဲ့သော အန္တရာယ်တို့ ကင်းရှင်းပါမှ ကယ်သင့်ကယ်ထိုက် ချွတ်သင့်ချွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါတို့၏ အကျင့်စရိုက် (စိတ်အလို)နှင့် ကိုက်ညီမညီတရားကို ဟောကြားဖို့ရန် သတ္တဝါတို့၏ စရိုက်ကို အနေယဇာတု နာနာဇာတုဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

သတ္တဝါတို့၏ နှလုံးသွင်း သဘောထားကို သိပြီး သင့်လျော်သော တရားကို ဟောဖို့ရန် နာနာမိမုတ္တိကဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

သင့်လျော်သော တရားကို ဟောဖို့ရန် သတ္တဝါတို့၏ သဒ္ဓါတရား ကောင်း၊ မကောင်း စသောအချက်တို့ကို ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

ဈာန်တရား၊ ဝိမောက္ခတရား၊ သမာဓိ စသော တရားတို့၏ ညစ်ညူးဖြူစင် ကြောင်းတို့ကို ဈာန်ဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တိဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော် မူပါသည်။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်ပြီး ကယ်သင့် ကယ်ထိုက် ချွတ်သင့် ချွတ်ထိုက်သော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ရှိရာသို့ တန်ခိုးအထူးဖြင့် အမြန် ကြွမြန်းတော်မူပါသည်။

ထိုသို့ ကြွမြန်းပြီးနောက် သတ္တဝါတို့၏ ရှေးဘဝဖြစ်ပုံနှင့် လောလောဆယ် စိတ်ဖြစ်ပုံကို ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်တော်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ စုတူပပါတ၊ သို့မဟုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တော်ဖြင့်လည်းကောင်း ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အား အရဟတ္တမဂ်ရရန် တရားဟောခြင်း အလို့ငှာ အာသဝက္ခယဉာဏ်တော်ဖြင့် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပါသည်။

ဤဉာဏ်တော်တို့ကို အသုံးပြုတော်မူပုံကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓသည် မိမိပိုင်ဆိုင်သမျှသော ဉာဏ်အားလုံးကို ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အတွက် အစွမ်းကုန် အသုံးပြုတော်မူသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်ကြောင်း အာရုံပြု နှလုံးသွင်း၍ ကြည်ညို ပူဇော်နိုင်ပါ၏။

အခန်း (၂)

ပုတီးစိပ်နည်း

ပုတီး

ပုတီးနှင့်ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ ၃၂-ကောဠာသကိုရည်၍ ၃၂-လုံး၊ ဗုဒ္ဓနှင့် သံဃာဂုဏ်ကို ရည်စူး၍ ၉-လုံး၊ ဓမ္မဂုဏ်ကို ရည်စူး၍ ၆-လုံး၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ စက်လက္ခဏာတော်ကို ရည်စူး၍ ၁၀၈-လုံး စသည်ဖြင့် အသီးသီးပြုလုပ်ကြ လေသည်။ သို့သော် ပုတီးလုံးရေ မည်ရွှေမည်မျှ ပြုလုပ်ရမည်ဟူ၍ကား ပညတ်ချက် ကန့်သတ်ချက် မရှိပေ။

ပုတီးပြုလုပ်ရာတွင် ကြိုးထုံးမှ စခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သန္တာ၊ ပယင်း၊ ပုလဲ၊ လူရိုး (မိဘဆရာသမားတို့၏ အရိုး)၊ သစ်သားမျိုးစုံ (နေ့နံ့အလိုက်)၊ ငွေ၊ ယွန်း၊ အုန်း၊ ထန်း စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။ သို့သော် ပုတီးပြုလုပ်ရန် အတွက် မည်သည့်ပစ္စည်းမျိုးဖြင့်သာ ပြုလုပ်ရမည်ဟူ၍ ပညတ်ကန့်သတ် သတ်မှတ် ထားချက် မရှိပေ။

ပုတီးစိပ်ခြင်း

ပုတီးအကြောင်းကို အနည်းငယ်သိရှိပြီးသောအခါ ပုတီးကို မည်ကဲ့သို့ စိပ်ကြ မည်နည်း၊ အဘယ်ကိုအာရုံပြု၍ အဘယ်ကို ရွတ်ဆို၍ ပုတီးစိပ်ကြမည်နည်း ဟူသော အမေး၏အဖြေကို သိထားသင့်ပေသည်။ သို့မှသာ ပုတီးစိပ်ခြင်း၏ အကျိုးကို ခံစားရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ပုတီးစိပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ-

(၁) နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ပွားများမှု၊

(၂) ပုတီးစေ့ချမှတ်မှု-

ဟူ၍ လုပ်ငန်းနှစ်ရပ်ကို တပြိုင်နက် ပူးတွဲ ဆောင်ရွက်ရသည်ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံမရဘဲ ပုတီးလုံးလေးများ ရေတွက်ရုံသက်သက်ဖြင့် ပုတီးစိပ်သည်ဟုဆိုလျှင် မပြည့်စုံကြောင်း၊ အကျိုးထူးရနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း သိအပ်ပေသည်။ အာရုံမီသော ပုတီးစိပ်ခြင်းသည်သာ အရည်အချင်းကို အကျိုးပြုသော အရေအတွက် တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီကို ဖြည့်ဆည်းရာ၌ အကူအညီကောင်း တစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။

ပုတီးစိပ်ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ကုသိုလ်ရရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ပုတီးစိပ်ခြင်းအလုပ်သည် အပြစ်ကင်း၍ ပုတီးစိပ်စဉ် အာရုံစူးစိုက်နေခိုက် စိတ်ချမ်းသာ နေလိမ့်မည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်း၊ သိဒ္ဓိအမျိုးမျိုးကို ရရှိခြင်း အကျိုးကျေးဇူး များကိုလည်း ရရှိနိုင်ပေသည်။

ပုတီးစိပ်ခြင်းတွင် “နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ပွားများမှု”ဟူသော အရာ၌ မိမိတို့ နှစ်သက်အားသန်ရာကို အာရုံပြု နှလုံးသွင်းနိုင်ကြပါသည်။ အချို့လည်း ဗုဒ္ဓါ နုဿတိဂုဏ်တော်၊ အချို့လည်း ဓမ္မာနုဿတိဂုဏ်တော်၊ အချို့လည်း သံဃာနုဿတိ ဂုဏ်တော်၊ အချို့လည်း ၃၂ ကောဠာသ၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါး၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး၊ သစ္စာလေးပါး စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအာရုံပြု နှလုံးသွင်းကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများအပြားတို့ကမူ များသောအားဖြင့် ဂုဏ်တော်များကိုသာ အာရုံပြု နှလုံးသွင်းရွတ်ဆိုကြသည်သာ များပါသည်။

အာရုံပြု ရွတ်ဆိုရန် ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုးပါး အနှစ်ချုပ်

၁။ အရဟံဂုဏ်တော် = မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေး လေပြီ၊ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ရှားပြီး ဖြစ်လေပြီ။ သံသရာစက်၏ အကန့်အထောက်တို့ကို ဖျက်ဆီးပြီး ဖြစ်လေပြီ။ လူသူလေးပါး မသိမမြင်နိုင်သည့် ဆိတ်ကွယ်ရာကို ရစေကာမူ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မကောင်းမှု အလုပ်ကို မလုပ်တော့ပြီ။ အထွတ်အမြတ် ပေးလှူပူဇော်မှု ဟူသမျှကိုလည်း ကောင်းစွာ ခံယူတော်မူထိုက်လေပြီ။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ)

၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် = သိရမည့်တရားဟူသမျှကို မိမိကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မှန်မှန်ကန်ကန် သိရှိတော်မူလေပြီ။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ)

၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော် = ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ စရဏအကျင့်တရား ကပ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ကောင်းစွာပြည့်စုံတော် မူပါပေသည်။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ဗုဒ္ဓော)

၄။ သုဂတဂုဏ်တော် = နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးတည်၍ နှစ်ဖက်စွန်းလွတ်သော လမ်းမှန်ဖြင့် သန့်ရှင်းစွာ ကြွသွားတော်မူပါပေသည်။ စကားဆိုရန် ခွင့်ခြောက်တန်တို့တွင် ဟုတ်မှန် ကျိုးကြောင်း စကားကောင်းကိုသာ မိန့်ဆိုတော် မူပါပေသည်။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သုဂတော)

၅။ လောကဝိဒူဂုဏ်တော် = သတ္တ,သင်္ခါရ, ဩကာသ ဟူသော လောကကြီး သုံးပါးကို ပိုင်းခြားဝေဖန်၍ သိမြင်တော်မူဘိသည်။ လောကနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပေါ်မှု, ချုပ်ငြိမ်းမှု,ထွက်မြောက်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်လမ်း ကြံလမ်းကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ သိမြင်တော်မူဘိသည်။ သိမြင်တော်မူသည့်အတိုင်းလည်း ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေသည်။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ လောကဝိဒူ)

၆။ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော် = မြတ်စွာဘုရားထက် သီလ, သမာဓိ, ပညာ သာလွန်သူ မရှိချေ။ မယဉ်ကျေး မလိမ္မာသူတို့ကိုလည်း ယဉ်ကျေးလိမ္မာအောင် ဆုံးမတော်မူနိုင် ပေသည်။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ)

၇။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော် =လူနုတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား ပစ္စုပ္ပန် ချမ်းသာရအောင် ကောင်းမြတ်သော အဆုံးအမကို ပေးတော်မူသည့်အပြင် ဘဂဝံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက်ကိုပါ နည်းပေးလမ်းပြပြု၍ ကယ်မတော်မူပါပေသည်။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ)

၈။ ဗုဒ္ဓေါဂုဏ်တော် = သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို ကိုယ်တော်တိုင် သိရှိတော် မူရုံမျှမက ပါရမီရှိသော သတ္တဝါတို့အား မိမိသိသလို သိစေခြင်းငှာ မနေမနား တရားပြတော်မူခဲ့လေပြီ။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဗုဒ္ဓေါ)

၉။ ဘဂဝါဂုဏ်တော် = မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူပြီး ဖြစ်လေပြီ။ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးတို့နှင့်လည်း ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ တော်မူပါပေသည်။ (သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဘဂဝါ)

ဤကဲ့သို့ ဖော်ပြပြီးသော ဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြု၍ ပုတီးစိပ်ရမည်။ ဂုဏ်တော်တစ်ပါးလျှင် ပုတီးတစ်လုံး၊ သို့မဟုတ် ဂုဏ်တော်ကိုးပါးလုံး ရွတ်ဆိုပြီးမှ ပုတီးတစ်လုံး စသည်ဖြင့် မိမိနှစ်သက်သလို မိမိအဆင်ပြေသလို စိပ်နိုင်ပါသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရှိအောင် ကျက်မှတ်ပြီး ပါဠိကို ရွတ်ဆို၍ စိပ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤ၌ ဘုရားဂုဏ်တော်ဆိုသည်မှာ မြတ်စွာဘုရား၌ တည်ရှိသော လောကီ, လောကုတ္တရာ တရားဓမ္မ အနှစ်သာရများနှင့် ၎င်းတရားတော်၏ စွမ်းပကားများပင် ဖြစ်သည်။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

ပုတီးစိပ်နည်းများ

ဤဂုဏ်တော်များကို ပုတီးစိပ်ရာတွင်ပင် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် သမာဓိ ပိုမို ရရာရကြောင်းဖြင့် ပြုပြင်စီမံ၍ ပုတီးစိပ်ကြလေသည်-

- (၁) ဂုဏ်တော်တစ်ထောင် ပုတီးစိပ်နည်း၊
- (၂) ဂုဏ်တော်ကွန်ချာ ပုတီးစိပ်နည်း၊
- (က) အနုလုံ ပဋိလုံ (အစမှ အဆုံး၊ အဆုံးမှ အစ အပြန်အလှန်) ပုတီးစိပ်နည်း၊
- (ခ) သီဟဂတိက (ခြင်္သေ့အလား) ပုတီးစိပ်နည်း၊
- (ဂ) မူလမူလီ (ဂုဏ်တပါးက မူလ၊ ကျန်ဂုဏ်တော်များက မူလီ) ပုတီးစိပ်နည်း၊
- (ဃ) ဝဇီရပါကာရ (ဂုဏ်တော်အပြင် ချဲ့ထွင်မှုများဖြင့်) ပုတီး စိပ်နည်း၊
- (၃) ရှင်အရဟံ ပုတီးစိပ်နည်း-

စသည်ဖြင့် ပုတီးစိပ်နည်းပေါင်း များစွာ ရှိပေသည်။

(၁) ဂုဏ်တော်တစ်ထောင် ပုတီးစိပ်နည်း

ဂုဏ်တော်တစ်ထောင်ဆိုရာတွင် ဂုဏ်တော်တစ်ပါးတည်းကို တစ်ထောင် စိပ်ခြင်း၊ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးလုံးကို တစ်ထောင်စိပ်ခြင်း နှစ်မျိုးလုံးပင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဂုဏ်တော်တစ်ထောင် ပုတီးစေ့ချမှတ်ပုံမှာ-

- (က) သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ ပုတီးတစ်လုံး၊
 သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပုတီးတစ်လုံး၊
 ဤသို့ စသည်ဖြင့် “သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ ဘဂဝါ” အထိ စိပ်သွားပြီး ဖာဓန် “သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ” မှ ပြန်စ၍ စိပ်ပါ။ ဤသို့ စိပ်သဖြင့် တစ်ရာ့ရှစ်လုံး ပုတီးကိုး ၉-ပတ် ပြည့်သောအခါ ဂုဏ်တော် တစ်ထောင် ရပါသည်။ (၉၇၂-ကို ၁၀၀၀-ဟုပင် ခေါ်သည်။)

သို့မဟုတ်-

(ခ) “သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ” တစ်ပါးတည်း ပုတီးတစ်ပတ် ပြည့်အောင်စိပ်။ နောက် “သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ” စသည်ဖြင့် ဂုဏ်တော် တစ်ပါးလျှင် ပုတီးတစ်ပတ်ကျစီ စိပ်သွားပါကလည်း ဂုဏ်တော်ကိုးပါး ပြည့်လျှင် ကိုးပတ်ပြည့်သဖြင့် ဂုဏ်တော်တစ်ထောင် ရပါသည်။

သို့မဟုတ်-

(ဂ) “သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ” မှ “သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ ဘဂဝါ” အထိ ဂုဏ်တော်ကိုးပါး ဆုံးအောင်ပွားပြီးမှ ပုတီးတစ်လုံးချပါ။ ဤသို့ ဂုဏ်တော်ကိုးပါးဆုံးမှ ပုတီးတစ်လုံးတစ်လုံးချ၍ စိပ်ခြင်းအားဖြင့်လည်း တစ်ရာ့ရှစ်လုံး ပုတီးတစ်ပတ်ရလျှင် ဂုဏ်တော်တစ်ထောင် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ဂုဏ်တော်ကွန်ချာ ပုတီးစိပ်နည်း

- ဂုဏ်တော်ကွန်ချာ ပုတီးစိပ်နည်းပေါင်း များစွာ ရှိသည့်အနက် အသုံးများသော ကွန်ချာနည်းများကိုသာ ဖော်ပြပါမည်-

(က) အနုလုံပဋိလုံပုတီးစိပ်နည်း

အနုလုံပဋိလုံနည်း ဆိုသည်မှာ အစမှအဆုံး၊ အဆုံးမှအစ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် စိပ်ခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။ အနုလုံ၌-

- သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ
- ။ ။ ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
- ။ ။ ။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော
- ။ ။ ။ သုဂတော
- ။ ။ ။ ဇောကဝိဒူ
- ။ ။ ။ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ
- ။ ။ ။ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ
- ။ ။ ။ ဗုဒ္ဓေါ
- ။ ။ ။ ဘဂဝါ-

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိလိခံ-

သော	ဘဂဝါ	ဣတိပိ	ဘဂဝါ
။	။	။	ဗုဒ္ဓေါ
။	။	။	သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ
။	။	။	အနုတ္တရော ပုဂ္ဂိုသဒမ္မသနုရထိ
။	။	။	လောကဝိဒ္ဓု
။	။	။	သုဂတော
။	။	။	ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော
။	။	။	သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
။	။	။	အရဟံ-

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) သိဟဂတိက ပုတီးစိပ်နည်း

သိဟဂတိကနည်းဆိုသည်မှာ- ဂုဏ်တော်တစ်ပါးစီကို ရှေ့သို့ တိုး၍ တိုး၍ သွားပြီး တစ်ဂုဏ်တော် တိုးတိုင်း တိုးတိုင်း အစသို့ တစ်ခေါက် တစ်ခေါက် ပြန်ဆင်း၍ စိပ်နည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပုံစံ

- (၁) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊
- (၂) သောဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊ သောဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊
သောဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သောဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊
- (၃) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊
ဝိ ၊ သံ ၊ အ ၊
- (၄) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊ သု ၊
သု ၊ ဝိ ၊ သံ ၊ အ ၊
- (၅) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊ သု ၊ လော ၊
လော ၊ သု ၊ ဝိ ၊ သံ ၊ အ ၊

- (၆) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊ သု ၊ လော ၊ အ ၊
အ ၊ လော ၊ သု ၊ ဝိ ၊ သံ ၊ အ ၊
- (၇) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊ သု ၊ လော ၊ အ ၊ သ ၊
သ ၊ အ ၊ လော ၊ သု ၊ ဝိ ၊ သံ ၊ အ ၊
- (၈) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊ သု ၊ လော ၊ အ ၊ သ ၊ ဗု ၊
ဗု ၊ သ ၊ အ ၊ လော ၊ သု ၊ ဝိ ၊ သံ ၊ အ ၊
- (၉) အ ၊ သံ ၊ ဝိ ၊ သု ၊ လော ၊ အ ၊ သ ၊ ဗု ၊ ဘ ၊
ဘ ၊ ဗု ၊ သ ၊ အ ၊ လော ၊ သု ၊ ဝိ ၊ သံ ၊ အ။

(၈) မူလမူလိ ပုတီးစိပ်နည်း

မူလမူလိပုတီးစိပ်နည်းဆိုသည်မှာ - ဂုဏ်တော်တစ်ပါးကို မူထား၍ ကျန် (၈) ပါးကို မူလိသတ်မှတ်ပြီး စိပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မူလိသွတ်သောအခါ မူလထားသော ဂုဏ်တော်ကို ကျော်ပြီး ချန်ခဲ့ရပါသည်။

ပုံစံ

- (၁) အရဟံမူ - သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ၊ သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိ၊ သု၊ လော၊ အ၊ သ၊ ဗု၊ ဘ။
- (၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါမူ-သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အ၊ -၊ ဝိ၊ သု၊ လော၊ အ၊ သ၊ ဗု၊ ဘ။
- (၃) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နောမူ- သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ အ၊ သံ၊ -၊ သု၊ လော၊ အ၊ သ၊ ဗု၊ ဘ။
- (၄) သုဂတောမူ - သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ သုဂတော၊ အ၊ သံ၊ ဝိ၊ -၊ လော၊ အ၊ သ၊ ဗု၊ ဘ။
- (၅) လောကဝိဒ္ဓမူ- သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ လောကဝိဒ္ဓ၊ အ၊ သံ၊ ဝိ၊ သု၊ -၊ အ၊ သ၊ ဗု၊ ဘ။
- (၆) အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိမူ- သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ အ၊ သံ၊ ဝိ၊ သု၊ လော၊ -၊ သ၊ ဗု၊ ဘ။

- (၇) သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံမူ- သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ၊
အာ သံ၊ ဝိ၊ သု၊ လော၊ အာ - ၊ ဗျ၊ ဘ။
- (၈) ဗုဒ္ဓေါမူ - သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ ဗုဒ္ဓေါ၊ အာ သံ၊ ဝိ၊ သု၊ လော၊
အာ သ၊ - ၊ ဘ။
- (၉) ဘဂဝါမူ - သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ ဘဂဝါ၊ အာ သံ၊ ဝိ၊ သု၊ လော၊ အာ
သ၊ ဗျ၊ - ။

(ဃ) ဝဇီရပါကာရ ပုတီးစိပ်နည်း

ဝဇီရပါကာရနည်းဆိုသည်မှာ - ဂုဏ်တော်သက်သက် မဟုတ်တော့ဘဲ ချဲ့ထွင်မှု များဖြင့် ဖြည့်စွက်၍ ဝေဝေဆာဆာ စိပ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပုံစံ

သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ၊
 အရဟံ ဝတ သော ဘဂဝါ၊
 အရဟန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊
 အရဟန္တံ သိရဿာ နမာမိ၊
 ပဌမော ဝဇီရပါကာရော၊
 သော ဘဂဝါ ဣတိဝိ အရဟံ။

(ဤတစ်ပိုဒ်ကို အရကျက်၍ “အရဟံ” နေရာတွင် အခြားဂုဏ်တော်များကို အစား ထိုးပြီး “ပဌမော” နေရာတွင် “ဒုတိယော၊ တတိယော၊ စတုတ္ထော၊ ပဉ္စမော၊ ဆဋ္ဌမော၊ သတ္တမော၊ အဋ္ဌမော၊ နဝမော” တစ်ခုစီ အစားထိုး ရွတ်ဆိုရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိဿယနာနက်

သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣတိဝိ၊ ဤသို့ ပူဇော်ဖွယ်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အရဟံ၊ အရဟမည်တော်မူပါ ပေ၏။

သော ဘဂဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ အရဟံ ဝတ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော် မူထိုက်ပေစွတကား။

အရဟန္တံ၊ အရဟံဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သရဏံ၊ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍။ ဂစ္ဆာမိ၊ ဆည်းကပ်ပါ၏။

အရဟန္တံ၊ အရဟံဂုဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရားကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သိရဿ၊ ဦးခေါင်းရတနာ မြတ်အင်္ဂါဖြင့်။ နမာမိ၊ ဦးညွတ်ဝပ်လှူပြီး ရှိခိုးပါ၏။

ပထမော၊ ရှေးဦးစွာသော။ ဝဇီရပါကာရော၊ စိန်တံတိုင်းကြီးသဖွယ်ဖြစ်သော။ သော ဘဝဝါ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣတိပိ၊ ဤသို့။ ပူဇော်ဖွယ် အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း။ အရဟံ၊ အရဟမည်တော်မူပါပေ၏။

(၃) ရှင်အရဟံ ပုတီးစိပ်နည်း

ရှင်အရဟံပုတီးစိပ်နည်းဆိုသည်မှာ- ရဟန္တာသခင် ရှင်အရဟံ စိပ်သောနည်းဖြစ်၍ ရှင်အရဟံ ပုတီးစိပ်နည်းဟု ခေါ်ကြောင်း အဆိုအမိန့် ရှိကြပါသည်။

ပုံစံ

- ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ နာမဂ္ဂပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ နာမဂ္ဂပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ နာမဂ္ဂပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊
သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ နာမဂ္ဂပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။
- အနန္တံ ဗလဝံ ဗုဒ္ဓံ၊ အနန္တံ ဂေါစရံ ဓမ္မံ၊
အနန္တံ အရိယံ သံဃံ၊ အနန္တံ ဗောဓိ မုတ္တမံ။

မြန်မာပြန်

မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ နာမ်ရုပ်သည် မမြဲ၊ နာမ်ရုပ်သည် ဆင်းရဲ၊ နာမ်ရုပ်သည် အနှစ်သာရ မဟုတ်ပါတကား။

တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ နာမ်ရုပ်သည် မမြဲ၊ နာမ်ရုပ်သည် ဆင်းရဲ၊ နာမ်ရုပ်သည် အနှစ်သာရ မဟုတ်ပါတကား။

သံဃာတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ နာမ်ရုပ်သည် မမြဲ၊ နာမ်ရုပ်သည် ဆင်းရဲ၊ နာမ်ရုပ်သည် အနှစ်သာရ မဟုတ်ပါတကား။

ဘုရားရှင်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ တရားတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ သံဃာတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပါ၏။ နာမ်ရပ်သည် မမြဲ၊ နာမ်ရပ်သည် ဆင်းရဲ၊ နာမ်ရပ်သည် အနှစ်သာရ မဟုတ်ပါတကား။

အားတော်နှင့် ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရားသည် အနန္တတန်ခိုးတော်တည်း။ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တရားသည် အနန္တတန်ခိုးတော်တည်း။ အဋိယာသံဃာတော်မြတ်သည် အနန္တတန်ခိုးတော်တည်း။ ဗောဓိပက္ခိယတရားတော်သည် အနန္တတန်ခိုးတော်တည်း။

ဤနည်းဖြင့် စိပ်သောအခါ အစမှအဆုံးတိုင် ရွတ်ဆိုပြီးမှ ပုတီးတစ်လုံး ချသင့်ပေသည်။ ဤပုတီးစိပ်နည်းကို ဒန္တယုဂနည်း (၀၁) စွယ်၌ ပုတီးစိပ်နည်းဟုလည်း ခေါ်ဆိုပါသည်။

ပုတီးစိပ်ပုံ (၂)မျိုး -

ပုတီးစိပ်ခြင်းသည် ဖော်ပြလတ္တံ့အတိုင်း ၂-မျိုးရှိသည်-

- (၁) သာမန်ပုတီးစိပ်ခြင်း၊
- (၂) အဓိဋ္ဌာန်ပုတီးစိပ်ခြင်း။

(၁) သာမန်ပုတီးစိပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ- ကုသိုလ်ရနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကောင်းကို လက်လွှတ်မခံဘဲ နေရာမရွေး၊ အချိန်မရွေး ပုတီးစိပ်ခြင်းမျိုးကို ဆိုပါသည်။

အဓိဋ္ဌာန်ပုတီးစိပ်ခြင်း

(၂) အလုပ်ခွင်ချ၍ အဓိဋ္ဌာန်ပုတီးစိပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ- ပုတီးစိပ်ခြင်းကို သီးခြားလုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် သပ်သပ် အချိန်ပေးပြီး အဓိဋ္ဌာန်၍ ကျကျနန စိပ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ စနစ်တကျ ပုတီးစိပ်ကြမည်ဆိုလျှင် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အချက် (၁၁)ချက်ကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပေသည်-

ပုတီးမစိပ်မီ ကျင့်ဝတ် (၁၁)ပါး

- (၁) ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှု ကင်းအောင် တစ်ခုခု စားထားပါ။
- (၂) ကိုယ်ခန္ဓာနှင့် အဝတ်အစား သန့်ပြန်ပါစေ၊ ပုတီးစိပ်သော နေရာလည်း သန့်ရှင်းပါစေ၊
- (၃) မိမိနှင့် သင့်လျော်သော အချိန်ကို ရွေးပါ။

- (၄) နေရာ စနစ်တကျ ယူပြီးမှ ပုတီးစိပ်အလုပ်ခွင် စပါ။
- (၅) သရဏဂုံ သီလ ခံယူဆောက်တည်ပါ။
- (၆) အနန္တငါးပါး ကန်တော့ပါ။
- (၇) မေတ္တာပို့ပါ။
- (၈) မေတ္တာပို့ပြီးနောက် ဘုရားပင့်ပါ။
- (၉) ဘုရားကို မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို လှူဒါန်းလိုက်ပါ။
- (၁၀) ပုတီးစိပ်ရန် ကမ္မဋ္ဌာန်း တောင်းပါ။
- (၁၁) မိမိတတ်နိုင်သလောက် အဓိဋ္ဌာန်ပြုပါ။

ပုတီးစိပ်စဉ် ကျင့်ဝတ် ငါးပါး

- (၁) ကိုယ်ကို မတ်၍ တင်ပလွင်ခွေ၊ သို့မဟုတ် ပုဆစ်ဒူးတုပ်ထိုင်ပါ။
- (၂) ပုတီးကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ကိုင်စိပ်ပါ။
- (၃) ယုံယုံကြည်ကြည်စိပ်ပါ။ မိမိအနှစ်သက်ဆုံး အရာတစ်ခုခုကို စိပ်ပါ။ သမာဓိရရန် ကြိုးစားပါ။
- (၄) ပုတီးစိပ်နေဆဲ ကာလမှာ အကျိုးတရားကို မျှော်လင့်သည့် လိုချင်စိတ် လုံးဝ မထားရပါ။
- (၅) မဆိုင်သည့် စိတ်ကူးတွေ ဝင်လာလျှင် အမြန် ဖယ်ရှားပစ်ပါ။

ပုတီးစိပ်ပြီး ကျင့်ဝတ်နှစ်ပါး

- (၁) ပုတီးစိပ်ခဲ့သည့်လုပ်ငန်းကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပါ။
- (၂) နိဗ္ဗာန်ကို ဆုတောင်းပါ။

ပုတီးစိပ်ခြင်း၏အကျိုး

ကိစ္စတိုင်းမှာ အကြောင်းနှင့်အကျိုး ရှိရမမြဲဖြစ်သည်။ ဤပုတီးစိပ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းတွင်လည်း အကျိုးတရားများ ရှိရမည်အမှန်ပင်။ အကျိုးမရှိသော အကြောင်း မရှိနိုင်သကဲ့သို့ အကြောင်း မရှိဘဲလျက်လည်း အကျိုး မပေါ်ထွန်း နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပုတီးစိပ်ခြင်း၏ အကျိုးကို ဖော်ပြရန် လိုအပ်ပေသည်။

ပုတီးစိပ်ခြင်း အကျိုးကား များပြားလှသည့်အတွက် အမြွက်မျှ အနည်းငယ်မျှသာ တင်ပြနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုတီးစိပ်ခြင်း၏အကျိုးကို ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် မည်သည်ကို အာရုံပြု၍ မည်သည်ကို ရွတ်ဆို၍ ပုတီးစိပ်သည်ကို အခြေခံရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြု၍ ရွတ်ဆိုပြီး ပုတီးစိပ်လျှင် ဂုဏ်တော်ကို ပွားများရကျိုး ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုနည်းတူ တရားဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုရွတ်ဆိုလျှင်လည်း တရားဂုဏ်တော် ပွားများရွတ်ဆိုရကျိုး၊ သံဃာ့ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုရွတ်ဆို လျှင်လည်း သံဃာ့ဂုဏ်တော် ပွားများရွတ်ဆိုရကျိုး စသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဂုဏ်တော် များအလိုက် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိခံစားရမည် ဖြစ်ပေသည်။ အလားတူပင် ၃၂- ကောဠာသကို အာရုံပြုရွတ်ဆို ပုတီးစိပ်လျှင် ၃၂-ကောဠာသကာယဂတာသတိ အကျိုး သမထဝိပဿနာပုတီးစိပ်နည်းကို အာရုံပြုရွတ်ဆို ပုတီးစိပ်လျှင်လည်း သမထဝိပဿနာပွားများရကျိုး၊ အန္တရာယ်ကင်းဂါထာများ စသည်ကို အာရုံပြုရွတ်ဆို ပုတီးစိပ်လျှင်လည်း အန္တရာယ်ကင်းခြင်းစသောအကျိုးများကို ရရှိခံစားရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုတီးစိပ်ခြင်းအကျိုးကို ဖော်ပြပါဟုဆိုလျှင် “မဆုံးနိုင် ဇော မရေမတွက်နိုင်သော အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပေသည်”ဟု ဖော်ပြရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ဝိပဿနာ ပုတီးစိပ်နည်းဖြင့် စိပ်လျှင်ကား ဈာန် မဂ် ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ပုတီးစိပ်ခြင်း၏ အကျိုးများစွာအနက် ဘုရားဂုဏ်တော် ကိုးပါးကို အာရုံပြု ရွတ်ဆို ပုတီးစိပ်ခြင်း၏ အကျိုးကို စံနမူနာ သဘောမျှ ဖော်ပြပါမည်။

ဂုဏ်တော် ပုတီးစိပ်ခြင်းအကျိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိတ်အခြေအနေ အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လာခြင်းကိုလည်း လေ့လာမှတ်သား လက်တွေ့ခံစားသင့်ကြပေသည်။ ဂုဏ်တော်ကို ပွားများလျှင် မည်သူမဆို-

- (က) ရတနာသုံးပါးအပေါ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှု “သဒ္ဓါ”လည်း ရှိသည်။
- (ခ) မိမိကိုယ်ကို မိမိခွင့်မလွှတ်နိုင်လောက်အောင် (ဝါ) သံသယကုဏ္ဍုစွ နောင်စာကြီးစွာ အမြဲဖြစ်နေလောက်အောင် ကိုယ်ကျင့်တရား ပျက်စီးခဲ့မှုလည်း မရှိ အခြေခံသီလ အထိုက်အလျောက် လုံခြုံသည်။
- (ဂ) ဂုဏ်တော်ပါဠိအနက်ကို အလွတ်ရပြီး အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း သိရှိ နားလည်သည်။

ဤဖော်ပြပါ အင်္ဂါသုံးရပ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ ထိုသူသည် ဂုဏ်တော်တစ်ပါးစီကို အာရုံစိုက်၍ စွဲစွဲမြဲမြဲ ပွားများအပ်ပေသည်။ ယင်းသို့ ပွားများသောအခါ ပွားများသည့် သူ၏ စိတ်အစဉ်သည် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လာပေလိမ့်မည်-

- (၁) ရာဂစိတ်စသည် လုံးဝ သန့်စင်နေခြင်း၊
- (၂) ထိုင်းမှိုင်းမှု၊ စိတ်မငြိမ်သက်မှု၊ ယုံမှားသံသယဖြစ်မှုများကင်းခြင်း၊
- (၃) ဂုဏ်တော်နှင့် မိမိစိတ် အဆက်မပြတ်စေရန် ကြံစည်သုံးသပ် မပြတ် ပြုနေခြင်း၊
- (၄) ဂုဏ်တော်၌ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှု ဝိတိဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊
- (၅) စိတ်ရောကိုယ်ပါ အေးငြိမ်းလာခြင်း၊
- (၆) အေးငြိမ်းမှုထက် သာလွန်သော ချမ်းသာသုခ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊
- (၇) နောက်ဆုံးတွင် သမာဓိ (စိတ်၏တည်ကြည်မှု)သည် အထွတ်အထိပ် (ခေါင်ဖျား)သို့ ရောက်ရှိလာခြင်း၊

ဤနောက်ဆုံးစိတ် အခြေအနေရှိသူကို “ဥပစာရ ဈာန်စိတ်ကို ရသူ” ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၅။)တွင် ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

ဘုရားဂုဏ်တော်ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆင်ဆင်ခြင်ခြင် ပွားများသည်ရှိသော် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အကျိုးတရားများကို မုချမသွေ ရရှိနိုင်ပေသည်-

- (၁) မြတ်စွာဘုရားအပေါ် ကိုင်းညွတ်သောစိတ် အမြဲရှိလာခြင်း၊
- (၂) ယုံကြည်မှု လေးနက်လာခြင်း၊
- (၃) သတိ ပို၍ ကောင်းလာခြင်း၊
- (၄) ပညာဉာဏ် ထက်မြက်လာခြင်း၊
- (၅) ကောင်းမှု တိုးပွားလာခြင်း၊
- (၆) စိတ်ညစ်မှု ကင်းပြီး နှစ်သက်ကြည်နူးစွာ နေရခြင်း၊
- (၇) ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ဖွယ် ကြုံရလျှင် မကြောက်မလန့် စိတ်တည်တံ့ခြင်း၊
- (၈) မတော်တဆ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ့ရလျှင် သည်းခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း၊

- (၉) မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ နေရဘိသကဲ့သို့ စိတ်တွင် ထင်မှတ်လျက် ရှိခြင်း၊
- (၁၀) ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာအစွမ်းကြောင့် မိမိကိုယ်သည် စေတီထိုက်၍ သူတပါး တို့၏ ပူဇော်မှု၊ ချီးမြှောက်မှုကို ကောင်းစွာ ခံယူနိုင်ခြင်း၊
- (၁၁) မိမိစိတ်သည် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်၌ ကိုင်းညွတ်လာခြင်း၊
- (၁၂) မကောင်းမှုကို ကျူးလွန်ရန် ပက်ပင်းကြံ့ရသော အခါမျိုးတွင် မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ စောင့်စည်း ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊
- (၁၃) သေလျှင် အပါယ်လေးပါးမှကင်း၍ လှူပြည်နတ်ရပ် ကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘုံ သုဂတိဘဝကို ရရှိခြင်း (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။ ၁။ ၂၀၆)။

ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ဆင်ခြင်ပွားများ၍ စိတ်ကို ဆောက်တည်သည့် အလေ့အကျင့် ရနေသူသည် ဝိပဿနာအလုပ်ကို ကူးပြောင်းလျှင် လူစိမ်းတစ်ယောက်ထက် ပိုပြီး လွယ်ကူလေသည်။ ဤအနုဿတိကို ပွားများလျက်ပင် ရရှိသော ဝိတိကို ပယ်ခွာ၍ အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့ ကူးပြောင်းလိုက်ပါက ဝိပဿနာ ဖြစ်သွားလေသည်။ ရှေးအခါက ဂမိယတိဿအမည်ရှိသော မထေရ်တစ်ပါးသည် ပဋ္ဌာန်းကျမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘုရားဂုဏ်ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိတိကို ပယ်ခွာ၍ ဝိပဿနာရှုသဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်ခဲ့ဖူးလေသည်။

အမှန်စင်စစ် မြတ်စွာဘုရားသည် အစိန္တေယျ (လူသာမန်တို့ စိတ်ဖြင့် ကြံစည် တွေးဆ၍ မရနိုင်သူ) ဖြစ်သည်နည်းတူ အစိန္တေယျ မြတ်စွာဘုရား၌ ကိုးစား ကြည်ညိုသူများ ရနိုင်သည့် ကောင်းကျိုးသည်လည်း အစိန္တေယျပင် ဖြစ်ပေ၏။ တရားတော်၏ဂုဏ်၊ သံဃာတော်၏ ဂုဏ်များကို ကိုးစားကြည်ညိုသူများ ရရှိနိုင်သည့် ကောင်းကျိုးသည်လည်း အနန္တပင် ဖြစ်ပေသတည်း။

အခန်း (၃)

ကံအကြောင်း

ကံကို ယုံသလား

လူတိုင်း၌ “ကံဉာဏ်၊ ဝီရိယ” သုံးမျိုးရှိသည်။ “ဉာဏ်၊ ဝီရိယ” နှင့် ပတ်သက်၍ ပြဿနာ မရှိပါ။ လူတိုင်းက လက်ခံကြသည်။ “ကံ” နှင့် စပ်လျဉ်း လာလျှင် မူကား “ကံ” မရှိဘူး ဆိုသူကဆို၊ “ကံ” ကို မယုံဘူးဟု ပြောသူက ပြောကြသည်။

သို့သော် “ကံမရှိဘူး၊ ကံ မယုံဘူး”ဟု ပြောသူများသည် မိမိ၏အခြေအနေ၊ မိမိ၏အပြုအမူများကို မသုံးသပ် မဆင်ခြင်မိကြသဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ပြန်လည် ဆန့်ကျင်မိကြသူများသာ ဖြစ်ကြသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုကံ-မယုံသူများသည် မိမိတို့ မယုံဘူးဆိုသည့် ကံကိုပင် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ပြုလုပ်နေကြသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ရှင်းပြဦးအံ့။ ပါဠိဘာသာ “ဓမ္မ” မှ “ကံ” ဟူသော ပါဠိသက် မြန်မာဝေါဟာရ ဖြစ်လာသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ အလုပ်ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ နေ့စဉ်လှုပ်ရှားနေကြသော လောကလူသားတို့ကို ကြည့်ပါ။ မည်သူမဆို အလုပ်နှင့်ကင်းနိုင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ စားဝတ်နေရေး ပြေလည်မှုအတွက် နေထွက်မှ နေဝင်အထိ ရုန်းကန်လှုပ်ရှား နေကြရသူချည်း ဖြစ်ကြသည်။

ကံနှင့် လက်တွေ့ဘဝ (ကုသိုလ် အကုသိုလ်)

အလုပ်လုပ်သဖြင့် လုပ်အားတန်ဖိုးကို ရရှိကြသည်။ အစိုးရ အမှုထမ်းများသည် တိုင်းပြည်အတွက် အလုပ်လုပ်ကြသောကြောင့် ထိုလုပ်အားအတွက် တိုင်းပြည်က ပြန်လည် ချီးမြှင့်သော လစာရိက္ခာများ ရရှိနေကြသည်။ ကုန်သည်သည် ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် လုပ်ငန်းမှ အမြတ်အဖွန်း ရရှိခံစားရ၏။ စိုက်ပျိုးရေးသမားတို့သည် စိုက်ပျိုးမှုလုပ်ငန်းမှ သီးနှံများဖြစ်ထွန်းလာပြီး ထိုမှ အကျိုးအမြတ်ကို ပထမဦးဆုံး ခံစားကြရ၏။

နိုင်ငံတိုင်းတွင် လူမှုပညတ်ချက် ဥပဒေဟူသည် ရှိ၏။ ထိုဥပဒေကို လူတိုင်း လိုက်နာ ကျင့်သုံး နေကြရ၏။ ခိုးယူခြင်း၊ လုယက်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ မိမိ၏

ကျင့်ခြင်း၊ သူ့သားမယားကို ကျူးလွန်ခြင်း၊ ပုန်ကန်ခြင်းစသော အပြစ်တို့ကို ကျူးလွန်မိသူသည် မိမိ၏ မကောင်းသော အလုပ်ကြောင့် ဥပဒေအရ ငွေဒဏ်၊ ကြိမ်ဒဏ်၊ ထောင်ဒဏ်၊ ကြိုးဒဏ်၊ သေဒဏ် ခံကြရသည်။

အစိုးရဥပဒေကို ရိုသေလေးစား လိုက်နာပြီး ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများကို ရှောင်ကြဉ်သူများမူကား စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာ နေကြရသည်။ အများကောင်းကျိုးကို ဆောင်ရွက်သူများ၊ တိုင်းပြည်အတွက် အလုပ်လုပ်သူများလည်း အစိုးရ ဥပဒေအရ ဆုလာဘ်ပဏ္ဍာ ခံယူကြရသည်။

ကမ္ဘာနိုင်ငံ အသီးသီး၌လည်း အစိုးရ ဥပဒေများ ရှိကြ၏။ ထိုလူမှုပညတ်ချက် ဥပဒေများကိုလည်း ကျင့်သုံးလိုက်နာ နေကြရသည်သာ ဖြစ်၏။ ၎င်းအပြင် အများအကျိုးအတွက် မိမိတို့ ပါဝင်နေသော ပါတီအဖွဲ့အစည်းတို့၏ စည်းမျဉ်းများကို ဦးလည်မသန် လိုက်နာနေကြမှုများသည်လည်း ကံကို လုပ်နေကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

တိုင်းပြည် တိုးတက်ရေး၊ ပြည်သူ့ပြည်သားကိုးဘဝ သာယာရေးကို ဦးစီးဦးကိုင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် နေကြသူများလည်း မိမိတို့၏ ကောင်းသောလုပ်ငန်းကြောင့် ကျော်စောခြင်း (ကိစ္စိ) ရှိကြသည်။ တန်ခိုးအာဏာ ရှိကြသည်။ ချမ်းချမ်းသာသာ နေကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ ကံကို ကိုယ်တိုင် လုပ်နေကြပြီး ကံအကျိုးကို နေ့စဉ် ခံစားနေကြပါလျက် “ကံမရှိဘူး၊ ကံ မယုံဘူး” ဟု ပြောဆိုမိကြပါက ဘူးသမားများသာ ဖြစ်ကြရာသည်။

ထို့ပြင် သက်ဆိုင်ရာလူမှုပညတ်ချက်နှင့် ဝါဒသဘောတရားအရ ပရဟိတလုပ်အားကို သရုပ်ဖော်ပြ၏။ စုပေါင်း လုပ်ကိုင်ကြ၏။ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ကူညီယိုင်းပင်းကြ၏။ ထောက်ပံ့ သင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ ဖေးမ ကူညီကြ၏။ ဤအလုပ်တို့သည်လည်း ကံမဟုတ်လျှင် အဘယ်နည်း။

ဘာသာရေး လမ်းညွှန်ချက်များကြောင့် ကိုယ်ကျင့်တရား ထိန်းသိမ်းကြ၏။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရိုသေကိုင်းညွတ်ကြ၏။ လှူဒါန်းပေးကမ်း စွန့်ကြဲကြ၏။ ကူညီကြ၏။ ယိုင်းပင်းကြ၏။ သနားကြ၏။ မေတ္တာ ထားကြ၏။ ဤသည်တို့လည်း ကံအလုပ်များပင် မဟုတ်ပါလော။

ဤသို့လျှင် လောကီရေး ရှုထောင့်မှ ကြည့်ကြည့်၊ လောကုတ္တရာရေး ရှုထောင့်မှ မြင်မြင်၊ ကံကို နေ့စဉ်ပြုလုပ်နေကြပါလျက် “ကံမရှိဘူး၊ ကံမယုံဘူး” ဟု ပြောနေပါလျှင် မြင်းစီးပြီး “မြင်းထီးမြင်းမ” မသိသူနှင့် အဘယ်သို့လျှင် ခြားနားပါတော့အံ့နည်း။

အလုပ်ကံတွေ ဆန်းကြယ်ခြင်းမှာ

လူသားတို့သည် ကံကို လုပ်နေကြသည်မှာ နည်းနည်းပါးပါးပင် မဟုတ်၊ အဆန်းတကြယ် အမြောက်အမြားပင် ဖြစ်၏။ လက်ရှိခေတ်တွင် လ-ကမ္ဘာသို့ ရောက်ပြီး အင်္ဂါဂြိုဟ်၌ ခြေချနိုင်ရန်အထိ ကံတွေကို အဆန်းတကြယ် ဖန်တီးနေကြပြီဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ကံတွေ အလုပ်တွေ ဆန်းကြယ်လေသည်မှာ လူသားတို့၏ စိတ်ဆန်းကြယ်၍ ဖြစ်သည်။ ထိုစကား မှန်၏။ ကျွန်ုပ်တို့ လူသားတို့၏ စိတ်ကား လောကတွင် ဆန်းကြယ်ပါသည်ဆိုသော အရာဟူသမျှထက် ဆန်းကြယ်လျက် ရှိ၏။ အကြောင်းကား ထိုဆန်းကြောင့်ဆန်းကြယ် အသွယ်သွယ်ကို လူ့စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးယူကြသောကြောင့်တည်း (အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိ၊ ပထမ၊ အဋ္ဌသာလိနိစသည်)။

စိတ်ဆန်းကြယ်သည်နှင့်အမျှ လူတို့၏လုပ်ငန်းများလည်း ဆန်းကြယ်လာ၏။ အလုပ်မတူ၍ လူတို့၏အသွင်အပြင်များလည်း ကွဲပြားလာ၏။ ပတ်စားဆင်ယင်မှု၊ သွားလာနေထိုင်မှုတို့လည်း လုပ်ငန်းအရ ကွဲပြားလာရတော့သည်။

ဤကဲ့သို့ အသွင်အပြင်တွေ၊ ပုံဟန်သဏ္ဍာန်တွေ ဖာစ်ခန့်တစ်ခု မတူကြသောကြောင့် အမှတ်အသား အခေါ်အဝေါ်များလည်း သူ့နေရာနှင့်သူ ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲလာရသည်။ ဆရာ၊ဆရာမဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှေ့နေ၊တရားသူကြီးဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရဲသား၊စခန်းမှူးဟူ၍လည်းကောင်း၊ တပ်သား၊တပ်ဗိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း အခေါ်အဝေါ် ဝေါဟာရတွေ ကွဲပြားခြားနားလာရသည်။

အလုပ်ကို အခြေခံသော ဘဝအခြေအနေများ၊ အခေါ်အဝေါ်များ ကွဲပြားနေ၍ “ဘာဖြစ်ချင်တယ်၊ ဘာလုပ်ချင်တယ်” စသည့် ဆန္ဒများ တဖွားဖွား ပေါ်လာရပေသည်။

မိမိစိတ်ဆန္ဒအလိုက် နှစ်ခြိုက်ရာလုပ်ငန်းများကို ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ အလုပ်၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကျင့်ဝတ်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်းလာကြသည်။ တစ်ဘဝလုံး လုပ်ခဲ့သမျှ အလုပ်အတွက် လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ယှဉ်အားတန်ဖိုးကို ခံစားကြရသည့်အပြင် အလုပ်လုပ်သူ၏ စိတ်နေစိတ်ထားပေါ်ပူတည်၍ စိတ်စေတနာ သတ္တိကလေးများလည်း လူ့သန္တာန်၌ စွဲမီ ကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ဤ စေတနာ သတ္တိကလေးများသည် အချည်းနှီး ပျောက်ကွယ် သွားသည် မဟုတ်ပေ။ သေသောအခါ ထိုစိတ်စေတနာ၏ စွမ်းရည်ကြောင့် ဘဝသစ် ဝက်၍ ဖြစ်လာရသည်။ မိမိ၏ စိတ် စေတနာ ကောင်းမှု၊ ဆိုးမှုအပေါ် အခြေခံ၍

ဘဝကောင်း၊ ဘဝဆိုးကို ရလာကြသည်။ ဤသည်မှာ စိတ်ကူးတွေးမြင်ချက် မဟုတ်၊ မျိုးစေ့မှ အပင်ပေါက်သည်။ မီးကြောင့် အခိုးတွက်သည် ဟူသကဲ့သို့ ကြောင်းကျိုးကွင်းဆက် ယထာဘူတသဘောမှန် ဖြစ်သည်။

အလုပ်နှင့် လုပ်အားတန်ဖိုးကို မငြင်းနိုင်သူမှန်သမျှ ကံကို မငြင်းနိုင်ပေ။ မည်လူမဆို အလုပ်ကံကိုသာ နေ့စဉ် ကြိုးစားနေကြရသည်ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားအားလုံးသည် “ကံကို မယုံဘူး” ဟု ပြောလျှင် မိမိအလုပ်ကို “မယုံဘူး” ဟု ပြောမိလျက်သား ဖြစ်ရာသည်။ ဇာတ်ပွဲထဲက နတ်ကလေးပမာ ထွက်ဆိုလို့သာ ထွက်လာရသည် “ငါ ဘာကောင်ပါလိမ့်”ဟု ဆိုရာကျေချေမည်။

ဤသို့သော အကြောင်းများကြောင့် လူတိုင်းသည် မိမိတို့ နေ့စဉ် ကံကို လုပ်နေကြကြောင်း၊ ကံ၏အကျိုးကို ခံစားနေကြကြောင်း ဆင်ခြင်သုံးသပ်မိ သင့်၏။ “ကံမရှိ၊ ကံမယုံ”ဟု မည်သည့်အခါမျှ မယူဆထိုက်ကြောင်း ယထာဘူတ ကျကျ တွေးဆသိမြင်အပ်ပေသည်။

ကံဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း

ကံဟူသည် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သမူဟသာဖြစ်သော လူသား၏ ကာယ၊ ဝါစာ၊ မန အမူအရာ လုပ်အား ဖြစ်ပေသည်။

ထိုစကားသင့်စွာ ကျွန်ုပ်တို့သည် သက်ရှိလူသား တစ်ဦးစီအား စူးစူးစိုက်စိုက် ဉာဏ်ဖြင့် နှိုက်၍ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ပါမူ သူသည် သူ၏ ကိုယ်ကာယဖြင့်လည်း အလုပ်လုပ်နေသည်။ နှုတ်ဝေစီဖြင့်လည်း ပြောဆိုနေသည်။ ကိုယ်လက် အမူအရာနှင့် ခံတွင်းမှ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း မရှိသော်လည်း အဘိဇ္ဈာန်ဖြစ်မှုကဲ့သို့ အတွင်း အဇ္ဈတ္တတွင် ကျိတ်ကာမှိတ်ကာ စိတ်သက်သက်ဖြင့်လည်း ကြံစည်လုပ်ကိုင်နေတတ် သည်။ ဤသို့သော မူမှန်သဘာဝကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်ကြရပေမည်။ ယင်း ကာယ၊ ဝါစာ၊ မန အမူအရာများကို ဖယ်ရှားကြည့်လျှင် လူသားကို “အသုဘ” အနေဖြင့်သာ တွေ့ရပေမည်။

ဖော်ပြပြီး ကာယ၊ ဝါစာ၊ မန အမူအရာ အလုပ်တို့ကို ပါဠိဘာသာအားဖြင့် ဝေါဟာရတပ်ဆင်သောအခါ-

- ကာယကမ္မ = ကာယကံ = ကိုယ်အမူအရာဖြင့် ပြုလုပ်မှု၊
- ဝစီကမ္မ = ဝစီကံ = စကားဖြင့် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မှု၊
- မနောကမ္မ = မနောကံ = အတွင်းစိတ်သက်သက်ဖြင့် အတွင်းကျိပ် ကြံစည်ပြုလုပ်မှု-

ဟူ၍ ဖြစ်လာသည်။

ဝစ်ကမ္မ၌ “ဝစ်” သို့မဟုတ် “ဝစ” သဒ္ဒါမှာ နှုတ်ခံတွင်းကို မဟောဆို၊ “စကား” ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ ပေး၏။ ထို့ကြောင့် ဝစ်ကံကို “နှုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ချက်” ဟု ဘာသာပြန်ဆိုသည်ထက် “စကားဖြင့် လုပ်ဆောင်ချက်” ဟု အနက်ဖော်ထုတ် သည်က ပို၍ ရှင်းလင်းသည်။

ကံနှင့်လူသားသည် တခြားစီ မဟုတ်၊ ကံဟူသည် လူသား၏စွမ်းရည်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက်ရပေမည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာအချို့သည် ကံကြမ္မာသည် သီးသီးသန့်သန့်၊ ရှိနေသလို အထင် အမှတ် မှားနေ၏။ “အတ္တ” ရှိသည်ဟု ထင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ချေ၏။ အဘိဓမ္မာအရ ကံသည် စေတနာဖြစ်၍ “ဥပါဒါ၊ ဌါ၊ ဘင်” စနစ်ဖြင့် ချုပ်ပျက်မြဲဖြစ်၏။ “ကမ္မ သတ္တိ၏ စွမ်းရည်သည် မည်သည့်အဆင့်ရောက်မှ အကျိုးဖြစ်ထွန်းလာသည်၊ မိမိတွင် ဘယ်သို့သော ကမ္မသတ္တိရှိနေသည်”ကို အတပ်မသိရှိဘဲ “ရှေးအတိတ်ကံကို ယုံပြီး စောင့်ခြုံ အိပ်နေမည်၊ ပျော့စိစိ ဆုတ်ဆုတ် နှစ်နှစ် ဖြစ်နေမည်” ဆိုပါက ရှေးအကြောင်းကံရှိမှ ချမ်းသာမည်(ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒီဋ္ဌိ) ဟု ကံတစ်ခုတည်း စွဲယူ မှုမျိုးဖြစ်၍ “ဗုဒ္ဓလမ်းစဉ်မှ သွေဖည်နေပြီ”ဟု နားလည်ရန်သာ ရှိတော့၏။ ဖြစ်သမျှ ရှေးအတိတ်ကံလက်ချက်ဟု ပုံမချရ၊ အတိတ်နှင့်ပစ္စုပ္ပန် ပေါင်းစပ်ယူရ သည်။ အတိတ်ကံနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကံပေါင်းစပ်ပြီး လက်ရှိဘဝ ကောင်းကျိုးကို ရှာမည်။ အနာဂတ်ကောင်းကျိုးကို ထူထောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကံ၏အခြေအမြစ်

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ရင်းမြစ်ကျကျ စေတနာကို “ကံ”ဟူ၍ ဤသို့ ဟောပြု၏-
(က) စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ဝဒါမိ။
စေတနာကို ကံဟူ၍ ိဘုရားဟော၏။
(ခ) စေတယိတွာ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ။
စေတနာဖြင့် ကိုယ်နှုတ်စိတ်တမျိုးမျိုးဖြင့် လုပ်အားကို သရုပ်ဖော်၏။
မမြင်သာသော စေတနာနှင့် မြင်သာသည့် လုပ်အားလှုပ်ရှားမှုတို့၏ ဆက်သွယ် ပေါင်းကူးမှုကို ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီး၌ ဤသို့ ဖော်ပြပေသည်-
သဟဇာတာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ဂူပါနံ
ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော။

တိုက်ဆိုင်မိသော အာရုံအဓိက၌ အုပ်စုလိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်၊ စေတသိက နှာမ်တရားစုတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သော စေတနာသည် စိတ်စွမ်းအားကြောင့် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ထင်လာသော ရုပ်တရားများအား ကမ္မသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ (ဝါ) စေတနာက ကမ္မသတ္တိ (မျိုးစေ့သဘော) စွမ်းအားဖြင့် လုပ်အားတွေ လှုပ်ရှားလာအောင် ဖန်တီးသည်။

“စေတယိတ္တာ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ” ဟူသော ဝေဒနာတော်အရ ကာယလုပ်အား၊ ဝါစာလုပ်အား၊ မနလုပ်အား (ဉာဏလုပ်အား) တို့သည် စေတနာကြောင့် သရုပ်ပေါ်လာသော ကံတို့ပေတည်း ဟု သုတ္တန်ကျကျ နားလည်ရပေ၏။

ဤတွင် “စေတနာ ကောင်းရှာတယ်၊ တယ် စေတနာသန့်တဲ့ လှုပ်” စသော အရပ်ပြောစကားများတွင် ပါရှိသည့် ဂါမေအသိ စေတနာမျိုးကို ဆွဲ၍ မသွင်း ယူသင့်၊ စာပေအရှိ စေတနာသဘောကိုသာ သုံးသပ်ရမည် ဖြစ်သတည်း။

ကံ၏အကျိုးဇာရား (ကမ္မပလ)

ကံ၏အကျိုးရှိကြောင်း မည်သို့ သိနိုင်ပါသလဲ

ကမ္မပထမြောက်၍ အပါယ်သို့ လားရာလားကြောင်းဖြစ်သော နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အမြင် ရှိသူများက “အလုပ်ကံနှင့် ကံ၏ အကျိုး (လုပ်အားတန်ဖိုး) မရှိ”ဟု မှတ်ထင် ကြသော်လည်း အမှန်စင်စစ် လုပ်အား (ကံ)၏ စွမ်းရည်သတ္တိ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးပြစ် သည် မီးနှင့်အခိုးအလျှံကဲ့သို့ ဒွန်တွဲလျက်သာ တည်ရှိနေပေသည်။ အလုပ်(ကံ)၏ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးပြစ် ရှိမှုကို-

- (၁) ကိုယ်တွေ့အားဖြင့် လည်းကောင်း၊
  - (၂) ဆင်ခြင်ဝေဖန်ဉာဏ်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊
  - (၃) ဘုရားသမ္မုဒ္ဒ၏ ဖောကြားချက်အရ လည်းကောင်း-
- ယထာဘူတ ကျကျ သိရှိနိုင်ပေသည်။

ကံသည် အကျိုးဇာရားကို ချက်ချင်း ဖော်ထုတ်သလော

ကံ၊ ကံ၏အကျိုး ဆက်သွယ်မှုတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာတိုင်းလိုလိုပင် ဘုရားမြတ် အလိုတော်ကျအတိုင်း မှန်ကန်စွာ နားလည်ထားရင်း ရှိခဲ့၏။

ကောင်းသောအလုပ် (ကုသိုလ်ကံ)၊ ဆိုးညစ်သောအလုပ် (အကုသိုလ်ကံ) တို့၏ အကျိုးတရား ဖြစ်ထွန်းစေမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဓမ္မပဒဒေသနာတော်တွင် မြတ်ဗုဒ္ဓက ဤသို့ ဟောကြားထား၏-

ပါပေါဝိ ပဿတိ ဘဒ္ဒိ၊ ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ပါပံ၊ အထ ပါပေါ ပါပါနိ ပဿတိ။

(ဂါထာ-၁၁၉)

မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ထားသူပင် ဖြစ်လင့်ကစား ထိုအကုသိုလ်ကံ ရင့်ကျက်လာပြီး ဆိုးပြစ်ကို ဖော်ထုတ်၍မပေးမိ အချိန်ပိုင်း၌ ချမ်းသာသူကို တွေ့မြင် ခံစားနေရသေး၏။ သို့သော်လည်း ပြုလုပ်ခဲ့သော ဒုစရိုက်ကံ ရင့်ကျက်၍ သူ၏ သတ္တိကို ပြသလာသောအခါ ဆိုးညစ်သော ကံပိုင်ရှင်သည် ယုတ်မာဆိုးဝါးသော ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးကို တွေ့မြင်ခံစားရတော့သည်။

ဘဒ္ဒြောဝိ ပဿတိ ပါပံ၊ ယာဝ ဘဒ္ဒိ န ပစ္စတိ။
ယဒါ စ ပစ္စတိ ဘဒ္ဒိ၊ အထ ဘဒ္ဒြော ဘဒ္ဒြာနိ ပဿတိ။

(ဂါထာ-၁၂၀)

ကောင်းသောအမှုကို ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ထားသည် ဖြစ်လင့်ကစား ထို ကောင်းမှုကုသိုလ်ကံ မရင့်ကျက်သေးသဖြင့် ကောင်းကျိုးသူကို ပေးအပ် ဆက်နှင်းနိုင်ခြင်းမရှိသေးမီအတွင်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို တွေ့ကြုံရတတ်သေး၏။ သို့တစေလည်း ပြုထားသော ကုသိုလ်ကံရင့်ကျက်လာ၍ သူ၏အကျိုး တရားကို ဖော်ထုတ်လာသောအခါ သုစရိုက်ကံသခင် လူသားသည် ချမ်းသာသူ ဟူသမျှကို အားရပါးရ တွေ့မြင်ခံစားရပေသည်။

ကြားကာလတွင် စံစား ခံစားရသော အကျိုးတရားများမှာ ယခင် ယခင်က ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ရင့်ကျက်သော ကံတစ်မျိုးမျိုးကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်ဝိသိယ အကြောင်းဆက်ကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေ၏။

အထက်ပါ ဒေသနာတော်၌ “ယာဝ ပါပံ န ပစ္စတိ၊ မကောင်းမှုကံ ရင့်ကျက်မှု မဖြစ်မီ” “ယာဝ ဘဒ္ဒိ န ပစ္စတိ၊ ကောင်းမှုကံ မရင့်ကျက်မီ” ဟူသောစကားတို့မှာ ကံတစ်ခုသည် ရင့်ကျက်လာမှသာ အကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်သည် (ဝါ) ငရုတ်သီး စပ်သလို လတ်တလော တစ်ထိုင်တည်း အကျိုးပေးနိုင်ခြင်းမရှိဟု ထင်ထင်ရှားရှား ဟောပြထားခြင်းဖြစ်၏။

ဤသို့ တိုက်ရိုက် ဟောပြောထားသော ဘုရားမြတ်၏ တရားတော်အရ လည်းကောင်း၊ နေ့စဉ် တွေ့မြင်နေကြရသော လက်တွေ့ကျသည့် အချက်အလက် ပေါ် သုံးသပ်၍လည်းကောင်း ကံတစ်ခုသည် ချက်ချင်းလက်ငင်း ဒေရာသောပါး အကျိုးကို မပေးဆပ်နိုင်ကြောင်း ယထာဘူတ ကျကျ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက ခံယူ ထားကြပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ မယ်တော်မိ နတ်သားနှင့်တကွ နတ်ဗြဟ္မာ ပညာရှိများအားလည်းကောင်း၊ လူ့ပြည်တွင် လက်ယာတော်ရုံ ရှင်သာရိပုတ္တရာအား လည်းကောင်း၊ ရှင်သာရိပုတ္တရာမှ တစ်ဆင့် ရဟန်းငါးရာတို့အား လည်းကောင်း စတင်ဖော်ထုတ်ဟောပြောခဲ့သော သဘာဝဒေသနာတော်ဖြစ်သည့် အဘိဓမ္မာ တရားတော်အရလည်း ကံအကျိုးတရား၏ သန့်စင် ပွားမြောက်လာပုံ အခါကာလ အမျိုးမျိုး သိရှိမှတ်သားနိုင်ပေသေးသည်။

ကံအမျိုးမျိုး (ကမ္မဘေဒ)

ချိန်ကွဲကျိုးပန် ကံသုံးတန်

ကောင်းမှုကံဖြစ်စေ၊ မကောင်းမှုကံဖြစ်စေ ကံတစ်ခုသည် သူ၏အကျိုး တရားကို-

- (၁) လက်ရှိဘဝအတွင်း တချိန်ချိန်မှာ ဖော်ထုတ်သည်လည်း ရှိ၏။ ၎င်းကို ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံဟု ပါဠိလိုခေါ်၏။ မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် အကျိုးကို ခံစံနိုင်စေရန် စွမ်းရည်ရှိသောကံဟူ၍ ဆိုလို၏။
- (၂) အချို့သောကံသည် ပစ္စက္ခဘဝ၌ အကျိုးတရားကို ထုတ်ဆောင် အပ်နှင်းနိုင်ခြင်း မရှိ၊ ဒုတိယ ဘဝကျမှသာ ၎င်းတန်ခိုးကို ပြသနိုင်၏။ ဤကံမျိုးကိုမူ နောက်ဘဝကျမှ ခံစံရမည့်အကျိုးကို ဖြစ်ထွန်းစေ သည့်အတွက် ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံဟူ၍ သတ်မှတ်ပါသည်။
- (၃) ကံတစ်မျိုးမှာမူ ယခု ဘဝမှာရော နောက်ဘဝမှာပါ သူ၏ အကျိုးတရားကို ထုတ်ဖော်နိုင်ခြင်း မရှိ၊ ရင့်ကျက်ရန် အချိန် လိုနေသေးသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုကံမျိုးသည် တတိယဘဝမှ စ၍ ကံပိုင်ရှင် လူသား နိဗ္ဗာန်မရ မရောက်သေးမီ ကြားကာလ တချိန်ချိန်၌ အကျိုးပေးရန် အားစုနေရပေသည်။ အားပြည့်၍

ရင့်ကျက်လာသည်နှင့် တပြိုင်နက် ကောင်းသောကံ ဖြစ်က ကောင်းကျိုး ချမ်းသာသီးပွင့်ကို ဝေသာစေပြီး ဆိုးညစ်သော အကုသိုလ်ဖြစ်က မကောင်းကျိုးကို အငြိုးနှင့် ဖော်ထုတ်ပေသည်။ “အပရာပရိယ ဝေဒနီယကံ” ဟူသည်မှာ ဤကံမျိုးဖြစ်ပေသည်။

ဆိုခဲ့ပါ ကံတို့သည် မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ အချိန်ပိုင်းအတွင်း၌ အကျိုးပေးရ ဖြစ်၏။

အဘိဓမ္မာပါဠိတော် ကထာဝတ္ထု၌-

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ကမ္မံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဋ္ဌေန နိယတန္တိ အာမန္တာ- စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ဟောပြောထား၏။

မျက်မှောက်ဘဝတွင် အကျိုးပေးနိုင်စွမ်းရှိသော ကံတစ်ခုသည် မျက်မှောက် ဘဝမှာပင် အကျိုးပေးခြင်းသဘောနှင့် မြဲရဲ့လား (ဝါ) မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် အကျိုးပေးရဲ့လားဟု မေးသော်-

အစွမ်းရှိသောကံသည် သူ၏အကျိုးကို ထုတ်ဖော်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိပါ။ မြဲပါသည်။ အကျိုးပေးပါသည်ဟု ဖြေဆိုရပါမည်။

ဤတွင် သက်ဆိုင်ရာ အချိန်ပိုင်းနှင့် ကံ၏ ရင့်ကျက်မှုအရည်အချင်းကို သတိပြုရန် လို၏။ သက်ဆိုင်ရာ အချိန်ပိုင်း၌ ရင့်ကျက်ရမည့်ကံသည် တကယ်ရင့်ကျက်လာပါက ယင်းသို့ ရင့်ကျက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အကျိုးတရားကို ဖြစ်ထွန်းစေသည်။ ရင့်ကျက်ပြီးနောက် အချိန်ဆွဲနေသည် (ဝါ) ရင့်ကျက်ပြီးမှ အကျိုးမပေးလိုက်ရဘဲ ပျက်စီးသွားသည်ဟူ၍ မရှိချေ။

အဟောသိကံ

သို့သော် သက်ဆိုင်ရာ အချိန်ပိုင်းအတွင်း၌ မရင့်ကျက်နိုင်သော ကံတို့လည်း ရှိပေသည်။ ရင့်ကျက်ဖို့ အလားအလာ ရှိသော်လည်း မိမိထက် အားကြီးလှသော ဆန့်ကျင်ဘက်ကံတစ်မျိုးမျိုးတို့က (အကုသိုလ်ကံနှင့် ကုသိုလ်ကံ ဆန့်ကျင်ဘက်ဘဝ) အလဲထိုးလိုက်သဖြင့် ပျက်စီးသွားရသော ကံတို့လည်း ရှိပေ၏။

ယင်းသို့ မရင့်ကျက်နိုင်သောကံ၊ အဖျက်အဆီး ခံရသောကံတို့သည် မိမိတို့နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးဆိုးဖြစ်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် အခွင်အရေးကို

စွန့်လွှတ်ကြရ၏။ ကံအနေဖြင့် ဖြစ်ခဲ့ရသော်လည်း အကျိုးတရားကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခြင်း မရှိတော့သောကြောင့် အလကားကံ၊ အချည်းနှီးကံတို့ ဖြစ်ရသည်။ အပွင့်သာပွင့်နိုင်ပြီး အသီးအဖြစ်သို့ မရောက်လာနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ ဥပမာဖြစ်လာပြီး အကောင်မပေါက်နိုင်သည့် လေဥ ပမာတည်း။ ဤသို့သော ကံမျိုးကို ပါဠိလို “ အဟောသိကံ ” ဟူ၍ ခေါ်ပေသည်။

ဤ၌ ရှင်အင်္ဂုလိမာလ၏ လူသတ်မှု အကုသိုလ်ကံတို့သည် ရှင်အင်္ဂုလိမာလ ရဟန္တာဖြစ်သွား၍ အကျိုးမပေးနိုင်သောကြောင့် အဟောသိကံဖြစ်သွားပုံကို သတိရနိုင်၏။

အဘိဓမ္မာနည်းအရ ဝိလိတစ်ခုတွင် ပါဝင်သော ဇောစိတ်ခုနစ်ကြိမ်အနက် ပထမဇောစိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတနာကံသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုးပေး၏။

သတ္တမဇောနှင့်ယှဉ်သော စေတနာကံသည် ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယ (ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံ) ဖြစ်၏။ အလယ်ဇော (၅)ခုကံနှင့်ယှဉ်သော စေတနာကံတို့သည် အပရာပရိယဝေဒနိယ (နိဗ္ဗာန်မရမီ ဘဝတစ်ခုခု၌ အကျိုးပေးသောကံ) ဖြစ်သည်။ ထိုကံတို့သည်မဂ် မရင့်ကျက်နိုင်လျှင် အဟောသိကံ ဖြစ်သွားကြသည်။

ဤ၌ အရေးကြီးသော သင်ခန်းစာမှာ အကုသိုလ်လုပ်မိလျှင် မတိုးပွားအောင် တိုတိုနှင့်ဖြတ်၊ ကံ မရင့်ကျက်နိုင်၍ (အားမကောင်း၍) အကျိုးမပေးနိုင်ဘဲ အဟောသိကံဖြစ်ပွားလိမ့်မည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုလုပ်ပြီးလျှင် အထပ်ထပ် ပွားအောင် အားဆင့်ပေး၊ သို့မှသာ အားစွမ်းရည် တိုးတက် ရင့်ကျက်လာပြီး ကောင်းကျိုးပေးမည်။ ဤအချက်ကို အထူးမှတ်သား၍ လက်တွေ့ကျင့်သုံးသင့်ပေသည်။

လေးပါးအင်္ဂါ

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံနှင့် ပတ်သက်၍-

- (၁) စေတနာစင်ကြယ်ထက်သန်ခြင်း၊
- (၂) တရားသဖြင့်ရရှိထားသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုဖြစ်ခြင်း၊
- (၃) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာဂါမ၊ သို့မဟုတ် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၊
- (၄) နိရောဓသမာပတမူ ထပြီးခါစဖြစ်ခြင်း-

ဤအင်္ဂါလေးရပ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဒါနကုသိုလ်ကံသည် ခုနစ်ရက်အတွင်း အကျိုးပေးမြဲ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အင်္ဂါ (၃) နှင့် (၄) သည် ယခုခေတ်၌ ပြည့်စုံရန် မလွယ်ပေ။

အထက်တွင် သုံးသင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ပါဠိဟော်ကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်အရ မည်သည့်ကံမျှ လောလောလတ်လတ် အကျိုးမပေးနိုင်ကြောင်း နားလည်နိုင်ပြီ။

လက်တွေ့ကျသော အဖြစ်အပျက် အထောက်အထားများ အရလည်း အလုပ် (ကံ)ကို လုပ်လျှင်လုပ်ချင်း စက္ကန့်မဆိုင်း၊မိနစ်မဆိုင်း၊ ဝုန်းဝုန်းဒိုင်းဒိုင်း၊ ချက်ချင်း အကျိုးပေးခြင်း မရှိကြောင်း ပြတ်သားစွာ သိမြင်နိုင်ကြ၏။

ပါဏာတိပါတကံကို အခုကျူးလွန်၊ ခု-ချက်ချင်း အသက်တို၊ ခု-ရောဂါထူပြော ခြင်း မရှိမှု၊ ခု-အလှူပေး၊ ခု-ထပြီ၊ ချမ်းသာခြင်း မရှိမှု၊ ခု-ဝါပင်စိုက်၊ ခု-ချက်ချင်း အဝတ်အထည်ဖြစ်လာခြင်း မရှိနိုင်မှု စသောအားဖြင့် အလုပ်(ကံ)နှင့် ဆိုင်ရာ စဉ်းစားပါလေ။

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ရိုးရိုးကမ္မဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ ကျမ်းဂန်များအရ လည်းကောင်း၊ လက်ရှိလောကဖြစ်ရပ်များအရလည်းကောင်း အလုပ်(ကံ) တစ်ခု သည် ပူပူလောလော အကျိုးပေးနိုင်ခြင်းမရှိ၊ အကျိုးပေး မြန်ဆန်လှသော ကံသော်မှ ခုနစ်ရက်အတွင်း၌ အကျိုးပေးသည်။ ဘာအကျိုးကိုမျှ ပေးအပ်ခြင်းမရှိသော ရင့်ကျက်ခွင့် မရသည့် ကံတွေလည်း ရှိသည်ဟု သိရပေသည်။

ကံကိစ္စလေးမျိုး

အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သည်မှာ လူသားတို့ နေ့စဉ်လုပ်ကိုင်ပြောဆိုမှု တွေးကြံ မှု၌ စိတ်ဖြစ်တိုင်း ပါဝင်နေသော စေတနာကံ၏ အကျိုးပေးချိန်ကာလကို ခွဲပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။

ဤစေတနာကံသည် အကျိုးပေးချိန် ကာလအားဖြင့်သာ ကွဲပြားသည် မဟုတ်သေး။ ဆောင်ရွက်ချက်လုပ်ငန်းအနေဖြင့်လည်း ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ အကျိုး တရပ်ကို ကိုယ်တိုင် ဖြစ်ပေါ်စေသည့် ကံမျိုးလည်းရှိ၏။ စိတ်ကွေ့ ရုပ်ကွေ့ကို ထိုက်သင့်သလို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် ဤကံမျိုးကို “ဇနကကံ”ဟု ခေါ်ပါသည်။ တချို့ကံမှာမူ မိမိကိုယ်တိုင် အကျိုးကို မဖြစ်စေဘဲ အခြားကံများအကျိုးပေးခွင့် မရအောင် ကူညီပေးပါသည်။ ဤကံကို “ဥပတ္တမ္မကကံ” ဟု ဆိုပါသည်။ ကုသိုလ် ကံက အခြားအော ကုသိုလ်ကံကို ထောက်ခံပေးပြီး အကုသိုလ်ကံက အခြားသော အကုသိုလ်ကံ ရင့်ကျက် အားသန်လာအောင် ကူညီပါသည်။

အချို့သော ကုသိုလ်ကံသည် အကုသိုလ်ကံ အကျိုးပေးခွင့် မရှိအောင်၊ ပေးထားသည့်အကျိုး မဖွံ့ဖြိုးအောင် ကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်သည်။ အချို့သော

အကုသိုလ်ကံလည်း ကုသိုလ်ကံအကျိုး မပေးရအောင်၊ အကျိုး မဖွံ့ဖြိုး မထွန်းကား အောင် ကပ်၍ ညှဉ်းဆဲတတ်ပြန်ပါသည်။ ထိုသို့ အခြားသောဆန့်ကျင်ဘက်ကံကို နှိပ်စက်ဟန့်တားသည့် ကံနှစ်မျိုးကို “ဥပပိဋကကံ” ဟု သတ်မှတ်ကြ၏။

အင်အားကြီးလှသည့် ကုသိုလ်ကံသည် အကုသိုလ်ကံစွမ်းကို တခါတည်း ဖြတ်ချ တတ်၏။ အားကြီးသော အကုသိုလ်ကံလည်း အားပျော့သော ကုသိုလ်ကံသတ္တိ စွမ်းရည်ကို ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။ ကံတစ်ပါး၏ စွမ်းရည်ကို ဟန့်တားဖျက်ဆီးသော ဤကံမျိုးကို “ဥပစန္ဒေဒကကံ” ဟု သတ်မှတ်ကြသည်။

ခန္တိဝါဒီရှင်ရသေ့ကို ဖော်ကား၍ ကလာဗုမင်း မြေမျိုသေရခြင်းသည် ကုသိုလ်ကံ အကျိုးဖြစ်သော လူ့ဘဝမင်းအဖြစ်ကို အကုသိုလ်ကံက ဖြတ်ချလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှင်အင်္ဂုလိမာလ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် (ကုသိုလ်) ကို ရသောအခါ လူသတ်မှုအကုသိုလ် များ ပျက်ပြယ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်က အကုသိုလ်ကံကို သတ်ခြင်းမျိုးတည်း။ ဤကား လုပ်ငန်းကိစ္စအားဖြင့် ကံလေးမျိုးခွဲခြားဖြစ်သည်။

အလှည့်ကျတာဝန်ယူသော ကံလေးမျိုး

လာမည့်ဘဝသစ်၌ အလှည့်ကျ အကျိုးပေးမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း “ကံ” လေးမျိုးခွဲကြသေး၏။ မိဘကို သတ်ခြင်းကဲ့သို့ အပြစ်ကြီးလေးသော “ပဇ္ဇာနန္ဒရိယကံ” ဈာန်ရခြင်းကဲ့သို့ ထွတ်မြတ်သော “မဟဂ္ဂုတ်ကံ” တို့သည် အခြားမည်သည့်ကံကိုမျှ အခွင့်မပေးဘဲ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ပဋိသန္ဓေကျိုး ပေးကြသည်။ ဤကံမျိုးကို “ဂရုကံ” (အင်အားစွမ်းမည် ကြီးလှသောကံ) ဟု ခေါ်သည်။

ကြီးလေးသည့်ကံ မရှိသောသူများ၌ သေခါနီးတွင် ပြုလုပ်သော၊ သေခါနီးတွင် ပေါ်လာသော (ကုသိုလ်၊ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်) ကံက ဘဝသစ်၌ အကျိုးပေး၏။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဤကံမျိုးကို “အာသန္ဓကံ” ဟု ခေါ်၏။ ဘဝကူး ကောင်းရေးအတွက် အထူးသတိပြုရမည့်အချက်တည်း။

အကယ်၍ သေခါနီး၌ ထူးထူးခြားခြား အာသန္ဓကံမရှိလျှင် တစ်ဘဝတာလုံး မိမိလေ့ကျင့်ခဲ့သည့် (ကုသိုလ်၊ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်ကံ) ကံတစ်မျိုးမျိုးက ဝင်လာပြီး ဘဝသစ်အတွက် အကျိုး(ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်) ကို ဖြစ်စေသည်။ ဤကံမျိုးကို “အာစိဏ္ဏကံ” (အလေ့အကျက်များခဲ့သောကံ) ဟု ဆိုသည်။

ထိုသို့မျိုးမှ အလွတ်ဖြစ်သော ကံတစ်မျိုးကို “ကရုဏ္ဍကံ” (ပြုကာမတ္တဖြစ်ကာ မတ္တကံ) ဟု ခေါ်လေသည်။ အထက်ပါ ကံသုံးမျိုး အကျိုးပေးခွင့် မကြုံလျှင် ဤ(ကရုဏ္ဍကံ) များက အကျိုးပေးကြလေသည်။

[နေ့စဉ်ဘဝတွင် လက်တွေ့အသုံးကျရုံမျှ အကျဉ်းတင်ပြပါသည်။ အကျယ်ကိုမူ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် စသည်၌ ရှိပါ]

ကံချင်းမတူ လူ့ချင်းမတူ

ဘုရားရှင်လက်ထက်ဝယ် သုဘလုလင်သည် လူ့ချင်းတူပါလျက် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အကျိုးပေးထူးခြားပုံကို မြင်ရသဖြင့် မရှင်းလင်းသည့်အတွက် တစ်ဆယ့်လေးချက် သော ပြဿနာတို့ကို လျှောက်ထားရာ၌ ဘုရားရှင်ဖြေတော်မူပုံကို ယခု ရဟန်း ရှင်လူအများ နားလည်သဘောပေါက်စေရန် အကျဉ်းချုံး၍ ရေးသားဖော်ပြပါမည်-

၁။ အချို့မှာ အသက်တိုရခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ သနားခြင်းကင်းမဲ့လျက် သူတပါး၏အသက်ကို ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်လေ့ ရှိ၏။ ထိုသူမမျိုးသည် သေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ (ရှေးက ကုသိုလ်ကံ တစ်ခုခု၏ ထောက်ပံ့မှုကြောင့်) ငရဲသို့ မကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ရောက်လျှင် ကြာရှည်စွာ နေခွင့်မရ။ အသက်တိုရလေသည်။

၂။ အချို့မှာ အသက်ရှည်ရခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့ကား သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ သနား ကြင်နာ ကရုဏာထားလျက် သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ ထိုသူများသည် သေလျှင် အထက်နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရတတ်၏။ နတ်ပြည်မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ပြန်လျှင်လည်း အသက်ရှည်စွာ နေကြရလေသည်။

၃။ အချို့မှာ အနာရောဂါများရခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် တစုံတယောက်သော သတ္တဝါကို လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ခဲ၊တုတ်၊ဓား၊ စသော လက်နက်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း ညှဉ်းဆဲလေ့ရှိ၏။ ထိုသူမမျိုးသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ ငရဲမကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင် ရောဂါထူပြော အနာပေါလေသည်။

၄။ အချို့မှာ အနာရောဂါကင်းရှင်းခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် တစုံတယောက်သော သတ္တဝါကို လက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ခဲ၊တုတ်၊ဓားစသော လက်နက်တို့ဖြင့် သော်လည်းကောင်း ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်လေ့မရှိ။ ထိုသူမမျိုးသည် သေလျှင် အထက် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရတတ်၏။ နတ်ပြည် မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်ရောက်လျှင်ကား အနာရောဂါ ကင်းရှင်းရပေသည်။

၅။ အချို့မှာ အရုပ်ဆိုးခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် အလွန်ဒေါသကြီး၏။ အနည်းငယ် စကားပြောစရာရှိလျှင် သူတပါးကို ထိပါးပုတ်ခတ်၍ ပြောဆိုလေ့ ရှိ၏။ ထိုသူမမျိုးသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ ငရဲမကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်လျှင် မျက်နှာပုပ်သိုး အရုပ်ဆိုးတတ်လေသည်။

၆။ အချို့မှာ အဆင်းလှခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် ဒေါသမထွက်၊ သူတပါး၏ အပြစ်ကို ပြောဆိုလေ့မရှိ၊ စိတ်ကြည်လင်အေးမြသူဖြစ်၏။ ထိုသူသေလျှင် နတ်ပြည် သို့ ရောက်ရတတ်၏။ နတ်ပြည်သို့ မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း ကြည်လင်လှပသော အဆင်း (ရုပ်ချောခြင်း)ကို ရရှိပေသည်။

၇။ အချို့မှာ ခြွေရံစိုးမိုး တန်ခိုးအာဏာနည်းပါးခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် ဣဿာ(ငြူစူခြင်း) တရားအားကြီး၏။ ထိုသူမမျိုးသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ ငရဲမကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း ခြွေရံစိုးမိုးတန်ခိုးအာဏာ နည်းပါးရလေသည်။

၈။ အချို့မှာ ခြွေရံစိုးမိုး တန်ခိုးအာဏာကြီးမားခြင်း

ထိုကဲ့သို့ ဣဿာ (ငြူစူခြင်း) တရားမရှိသောသူသည် သေလျှင် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရတတ်၏။ နတ်ပြည်သို့ မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း နာမည် ကျော်ကြား ခြွေရံများ၍ တန်ခိုးအာဏာကြီးမားကြီးမားရပေသည်။

မှတ်ချက်။ ။သူတပါးတို့၏ ကံ,ဉာဏ်,ဝိရိယအားလျော်စွာ စည်းစိမ် ဥစ္စာ ပေါများခြင်း၊ ဂုဏ်သိန်ကြီးမားခြင်း၊ ထင်ရှား ကျော်စော ခြင်း၊ တတ်သိလိမ္မာခြင်း စသည်ကို မနာလိုမှု၊ မကြည့်နိုင်မှု၊ စောင်းမြောင်းမှု၊ (မျက်စောင်းထိုးကြည့်မှု) ငြူစူမှု၊ (သည်လီယုန်တော့

ချုံတိုင်းမှာရှိရဲ့ ဇီးကွက်လောက်တော့ ငှက်တိုင်းလှရဲ့ စသည်ဖြင့် နှုတ်ခမ်းစု၍ ပြောဆိုမှုများသည် အတွင်းက ဣဿာတရား အစွမ်းပင်တည်း။

၉။ အချို့မှာ ဥစ္စာမဲ့ဆင်းရဲခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်း လေ့မရှိ၊ မစ္ဆေရ (ဝန်တိုခြင်း)တရား အလွန်အားကြီး၏။ ထိုသူမျိုးသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ ငရဲမကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း ဥစ္စာမဲ့ဆင်းရဲ ရလေ၏။

၁၀။ အချို့မှာ ဥစ္စာပြည့်စုံ ကုံလုံကြွယ်ဝခြင်း

ထိုကဲ့သို့ မစ္ဆေရ (ဝန်တိုခြင်း) တရားမရှိဘဲ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းလေ့ရှိသော သူသည် ဆေးလျှင် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရ၏။ နတ်ပြည်သို့ မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း ဥစ္စာပြည့်စုံ ကုံလုံကြွယ်ဝပေသည်။

မှတ်ချက်။ ။မိမိ၌ ရှိသောပစ္စည်း၊ မိမိနှင့်ဆိုင်သော ပစ္စည်းများကို သူတပါးနှင့် မဆက်ဆံစေလိုမှု၊ မပေးကမ်း၊ မလှူဒါန်းရန်ကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ စည်းစိမ်ဂုဏ်သိန်မျိုး သူတပါးရမှာ စိုးရိမ်ခြင်းကို လည်းကောင်း မစ္ဆေရ (ဝန်တိုခြင်း)ဟု ခေါ်သည်။

၁၁။ အချို့မှာ အမျိုးယုတ်ခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် အလွန်မာန်မာန်ကြီး၏။ (သူတပါးကို အထင်အမြင်သေး၏။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အထင်ကြီး၏။) ရိုသေ လေးစားထိုက်သူကိုမျှ ရိုသေလေးစားရမှုန်း မသိတတ်။ ထိုသူမျိုးသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်တတ်၏။ ငရဲမကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း အောက်ကျ နောက်ကျ ယုတ်ညံ့သောအမျိုး၌ ဖြစ်ရ၏။

၁၂။ အချို့မှာ အမျိုးမြတ်ခြင်း

ထိုကဲ့သို့ မာန်မာန်မကြီးဘဲ ရိုသေလေးစားထိုက်သူကို ရိုသေလေးစားလေ့ ရှိသောသူသည် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရတတ်၏။ နတ်ပြည်သို့ မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း မြင့်မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်ရရှိရ၏။

၁၃။ အချို့မှာ အသိအလိမ္မာဉာဏ်ပညာ နည်းပါးခြင်း

ဤလောက၌ အချို့သော မိန်းမယောက်ျားတို့သည် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကိုလည်းကောင်း၊ အပြစ်ရှိ၊ မရှိကိုလည်းကောင်း၊ မိမိမှီဝဲထိုက်၊ မမှီဝဲထိုက်သော အရာကိုလည်းကောင်း၊ နောင်သံသရာဝယ် ကြားရှည် လေးမြင့် ဖွံ့ဖွံ့ဖြိုးဖြိုး အကျိုးပေးမည့် တရားအချက်တို့ကိုလည်းကောင်း မေးမြန်း လေ့မရှိ၊ ထင်မိထင်ရာပြု၍ ဒုစရိုက်များသဖြင့် ထိုသူမမျိုးသေလျှင် ငရဲသို့ ကျရောက် တတ်၏။ ငရဲမကျဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာကင်း လူဖျင်း၊ လူအ၊ လူမိုက် ဖြစ်ရလေသည်။

၁၄။ အချို့မှာ အသိအလိမ္မာဉာဏ်ပညာ ကြီးမားခြင်း

ထိုကဲ့သို့သော တရားအချက်တို့ကို နှစ်သက်ကြည်ဖြူ နာယူမေးမြန်းလေ့ရှိသော သူသည်ကားသေလျှင် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ရတတ်၏။ နတ်ပြည်သို့ မရောက်ဘဲ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရလျှင်လည်း အသိ အလိမ္မာ ဉာဏ် ပညာ ကြီးမားလျက် ထက်မြက်သော အခြေအနေကို ရတတ်ပေသည်။

လိုရင်းအချုပ်မှာ “ဘယ်သူမပြု မိမိမှု” ဟူသည်နှင့်အညီ ရှေးရှေးက ပြုခဲ့သော အမှု (ကံ)အားလျော်စွာ ကောင်းကျိုးနှင့် မကောင်းကျိုးကို ရကြလေသည်။ [ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ဝိဘင်္ဂဝဂ်၊ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်]

အခန်း (၄)

ဒုစရိုက်နှင့် သုစရိုက်

ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး အပြား (၄၀)

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကျမ်းဂန်များစွာတို့တွင် မကောင်းစွာ အကျင့်ကို ကျင့်ကုန်သောသူတို့အား အပါယ်ဝေသည်တို့၌ ခံစားရပုံကို ဝတ္ထုဇာတ်လမ်း သက်သေဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုကုန်သော (ဝါ) ကောင်းသော အကျင့်ကို ကျင့်ကုန်သော (ဝါ) မကောင်းသောအကျင့်စရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ကုန်သော သူတို့အား ကောင်းကျိုး သုခ ခံစားရပုံများကိုလည်း ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လိုသော သူတို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတော်မူခဲ့သော မြတ်ဓမ္မတို့ကို လိုက်နာကျင့်သုံး လေ့လာသင့်ကြပေသည်။

ကာယဒုစရိုက်-ကာယကံ (၃)ပါး

- (၁) ပါဏာတိပါတ = သူ့အသက်သတ်မှု၊
- (၂) အဒိန္နာဒါန = အရှင်သည် ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို ခိုးမှု၊
- (၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ = ကာမဂုဏ်တို့၌ ယုတ်ယုတ်မာမာကျင့်မှု။

ဝစီဒုစရိုက်-ဝစီကံ (၄)ပါး

- (၄) မုသာဝါဒ = မုသားပြောဆိုမှု၊
- (၅) ဝိသုဏဝါစာ = ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှု (ချစ်သူနှစ်ဦး ကွဲသွားအောင် သို့မဟုတ် မိမိအား ချစ်လာအောင် ချစ်သူနှစ်ဦးကို ရန်တိုက်ပေးမှု)၊
- (၆) ဖရုသဝါစာ = ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း အယုတ်တမာဆဲဆိုမှု၊
- (၇) သမ္ပပ္ပလာပ = ပြိန်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုမှု။

မနောဒုစရိုက်-မနောကံ (၃)ပါး

- (၈) အဘိဇ္ဈာ = သူတပါးစည်းစိမ်ကို “ငါ့ဟာ ဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွ”ဟု မတရားကြံစည်မှု၊
- (၉) ဗျာပါဒ = သေကျေပျက်စီးသွားလျှင် ကောင်းလေစွဟု သူတပါးကို ပြစ်မှားမှု၊
- (၁၀) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = အယူမှားမှု (ကံ,ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်မှု)။

ဤဒုစရိုက်ဆယ်ပါးကို အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသော ခရီးလမ်း “အကုသလကမ္မပထတရား” ဟုလည်း ခေါ်ဆို၏။ ယင်း အကုသလကမ္မပထ တရား ၁၀-ပါးကို-

- (၁) ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ခြင်း၊
- (၂) သူတပါးကို ပြုလုပ်ခိုင်းခြင်း၊
- (၃) ဒုစရိုက်ပြုလျှင် ရနိုင်မည့် လောကီအကျိုးကို ပြောပြ၍ တိုက်တွန်းခြင်း၊
- (၄) သူတပါးတို့ အလိုအလျောက် ပြုနေသည်ကို ဝမ်းမြောက်သဘောတူခြင်း- ဤလေးမျိုးဖြင့် မြောက်လိုက်လျှင် ဒုစရိုက် (၄၀) ဖြစ်လာ၏။

- ❖ သက်သတ်, ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ။
- ❖ လှည့်စား,ရန်တိုက်၊ မိုက်မိုက်ကန်းကန်း၊ နှုတ်ကြမ်းလေ့ခြင်း၊ ပြိန်ဖျင်းစကား၊ ပြောဆိုငြား၊ လေးပါး ဝစီကံ။
- ❖ သူ့ဥစ္စာမှန်၊ မတရားကြံ၍၊ ဖောက်ပြန်သေကျေ၊ ပျက်စေလိုငြား၊ အယူမှား၊ သုံးပါး မနောကံ။

(ဆရာတော်အရှင်နေကာဘိဝံသ)

အင်္ဂုတ္တိုရ်တိကနိပါတ် ပဌမ ပဏ္ဏာသက ရထကာရဝဂ် သတ္တမသုတ်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သံသရာဘေးကို မြော်တွေးရှုတတ်သော ရဟန်းတို့အား-
“ရဟန်းတို့..... ကာယဒုစရိုက်, ဝစီဒုစရိုက်, မနောဒုစရိုက်ဟူသော တရားသုံးမျိုး

တို့သည် မိမိကိုယ်ကို နှိပ်စက်ဖို့ရာလည်း ဖြစ်ကုန်၏။ သူတပါးကို နှိပ်စက် ဖို့ရာလည်း ဖြစ်ကုန်၏။ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ကို နှိပ်စက်ဖို့ရာလည်း ဖြစ်ကုန်၏”ဟု တောတော်မူ၏။

“ကာယသုစရိုက်၊ ဝစီသုစရိုက်၊ မနောသုစရိုက်ဟူသော တရားသုံးမျိုးတို့ကား မိမိကိုယ်ကို နှိပ်စက်ဖို့ရာလည်း မဖြစ်ကုန်၊ သူတပါးတို့ကို နှိပ်စက်ဖို့ရာလည်း မဖြစ်ကုန်၊ မိမိသူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ကို နှိပ်စက်ဖို့ရာလည်း မဖြစ်ကုန်” ဟု တောတော်မူ၏။

သုခရိုက် (၁၀)ပါး အပြား (၄၀)

ကာယသုခရိုက်-ကာယကံ (၃)ပါး

- (၁) ပါဏာတိပါတိရတိ = သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု၊
- (၂) အဒိန္နာဒါနိရတိ = အရှင်သည် ဟိုယံနှုတ်တို့ဖြင့်မပေးအပ်သော သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု၊
- (၃) ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိရတိ = ကာမဂုဏ်တို့၌ ယုတ်ယုတ်မာမာ ကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။

ဝစီသုခရိုက်-ဝစီကံ (၄)ပါး

- (၄) မုသာဝါဒိရတိ = မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု၊
- (၅) ပိသုဏဝါစာရိရတိ = ချောပစ် ကုန်းတိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု၊
- (၆) ဖရုသဝါစာရိရတိ = ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း အယုတ်တမာ ဆဲဆိုခြင်း ရှောင်ကြဉ်မှု၊
- (၇) သမ္ပပ္ပလာပရိရတိ = ပြိန်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်မှု။

မနောသုခရိုက်-မနောကံ (၃)ပါး

- (၈) အနဘိဇ္ဈာ = သူတပါးစည်းစိမ်ကို “ငါ့ဟာဖြစ်လျှင် ကောင်း လေစွ”ဟု မတရားကြံစည်ခြင်းကို မပြုမှု၊

- (၉) အဗျာပါဒ = သေကျေပျက်စီးသွားလျှင် ကောင်းလေစွဟု သူတပါးအား ပြစ်မှားခြင်းကို မပြုမှု၊
- (၁၀) သမ္မာဒိဋ္ဌိ = အယူမှားခြင်း၊ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်ခြင်းကို မဖြစ်စေမှု၍ ကောင်းသောအယူကို ယူမှု။

ဤသုစရိုက် (၁၀)ပါးကို “ ကုသလကမ္မပထ ” တရား ဆယ်ပါးဟုလည်း ခေါ်၏။ လူ့ပြည်နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း “ ကုသလကမ္မပထ ” တရား (၁၀)ပါးကို-

- (၁) ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊
- (၂) သူတပါးကို ပြုဖို့ရန် စေခိုင်းခြင်း၊
- (၃) သုစရိုက်၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ပြောပြ တိုက်တွန်းခြင်း၊
- (၄) သူတပါးတို့ အလိုအလျောက် ပြုနေသည်ကို သဘောတူခြင်း-

ဤလေးပါးဖြင့် မြှောက်ပွားပါက သုစရိုက် (၄၀) ဖြစ်လာ၏။

- ❖ သုစရိုက်ပြိုင်၊ ဤဆယ်ခိုင်ကို၊ ကိုယ်တိုင်ပြုငြား၊
- သူတပါးခိုင်းတုံ၊ ဂုဏ်ကို ပြောပြ၊ ဝမ်းမြောက်ကြပြန်၊
- လေးဆယ်မှန်၊ မြှောက်ဟန် သဘောပိုက်။

(ဆရာတော်အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)

ဒုစရိုက်အပြစ်နှင့် ဗျာဒိတ်အကျိုး သက်သေပြဝတ္ထုများ

ပါဏာတိပါတဒုစရိုက်အပြစ်ပြ နွားသတ်သမားဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက သာဝတ္ထိပြည်၌ နွားသတ်သမား တစ်ယောက်ရှိ၏။ သူသည် နွားတို့ကို ကိုယ်တိုင်လည်း သတ်၍စား၏။ အရောင်းအဝယ်လည်း ပြု၏။ နွားသားမပါလျှင် ထမင်းမစားနိုင်သည်အထိ နွားသားကို ခုံမင်နှစ်သက်၏။ တစ်ခါ သော် သူစားရန်အတွက် ထားသော နွားသားကို ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေတစ်ဦးက ခင်မင်မှုဖြင့် ဇွတ်ယူသွားသောကြောင့် သူ၏ဇနီးသည်က ထိုနေ့တွင် အမဲသား မပါဘဲ အခြားဟင်းလျာများဖြင့် ထမင်းပွဲကို ပြင်ဆင်၍ ကျွေးမွေး၏။ နွားသတ် ယောက်ျားသည် ထမင်းပွဲတွင် အမဲသားမပါသည်ကို သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် ခြံထဲမှ နွားတစ်ကောင်၏ လျှာကို ဓားဖြင့်လှီး၍ အိမ်ရှင်မအား အချက်ခိုင်း၏။

ထိုထမင်းပွဲတွင် စားရန် အမဲသားကို လျှာပေါ်သို့ တင်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုနွားသတ်သမားယောက်ျား၏ လျှာသည် အရင်းမှပြတ်၍ စားနေသော ထမင်းခွက် သို့ ကျလေ၏။ သူပြုသော အကုသိုလ်ကံနှင့်အညီ ဆင်းရဲသော ဝေဒနာကို ခံစားရ၏။ ခံတွင်းမှ သွေးများ ယိုစီး၍ နေအိမ်ကိုပတ်ပြီး နွားကဲ့သို့ အော်မြည် လျက် သေ၏။ သေပြီးနောက် အဝိစိငရဲတွင် ကာလကြာမြင့်စွာ ပါဏာတိပါတ အကုသိုလ်ဒုစရိုက်ကံ၏ အပြစ်ကို ကြီးလေးစွာ ခံရရှာလေ၏။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ။ ဒုတိယအုပ်၊ မလဝဂ်၊ ဂေါဃာတကဂစ္ဆာ)

ပါဏာတိပါတဝိရတိ သုခရိုက်အကျိုးပြု စက္ကနညီနောင်ဝတ္ထု

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် စူဠစက္ကနနှင့် မဟာစက္ကနဟူ၍ ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက် ရှိ၏။ သူတို့၏ မိခင်၌ ရောဂါဝေဒနာ စွဲကပ်ရာ ဆေးဆရာဖြစ်သူက လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ယုန်သားကို စားရယူ၍ ဝေဒနာပျောက်ကင်းမည်ဟု ဓာတ်စာပေးသောကြောင့် အစ်ကိုက ညီအား ယုန်ဖမ်း၍ ယူစေရန် စေခိုင်းလိုက်၏။

ညီငယ် စက္ကနသည် တောသို့သွား၍ ထောင်ချောက်ဆင်ပြီး ဖမ်းယူရာ ယုန် တစ်ကောင်သည် စက္ကန၏ထောင်ချောက်တွင်မိလျက် ကြောက်လန့်တကြား “ဂရိ ကရိ” ဟူသောအသံကို အော်မည်၏။ သေဘေးကြောက်၍ အော်မြည်နေသော ယုန်ကလေး၏ ဖြစ်အင်ကို မြင်သောအခါ စက္ကန၏ စိတ်တွင် ကိုယ်ချင်းစာတရား ဖြစ်ပွားလေ၏။

“ငါ၏မိခင် အသက်ရှင်ရေးအတွက် ဤယုန်သူငယ်ကလေး သေရရာ တော့မည်။ ငါ၏မိခင် ရောဂါပျောက်၊ မပျောက်ကိုကား တပ်အပ်သေချာ မသိရ။ ယုန်သည်ကား သူ၏အဖော်များနှင့်ကွဲ၍ သေရရာတော့မည်။ ကံတရားအတိုင်းရှိပါစေ”ဟု သနားကြင်နာသော စိတ်ဖြင့် ယုန်ကလေးကို ထောင်ချောက်မှ လွတ်လိုက်လေ၏။

အိမ်သို့ ပြန်လာသောအခါ အစ်ကိုဖြစ်သူက ဆီး၍ မေးသည်တွင် သနား၍ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်ဖြင့် မိပြီးသားယုန်ကို ပြန်လွှတ်ခဲ့ကြောင်း အကျိုးအကြောင်း ပြန်ပြောရာ “မိခင်အရင်းထက် တိရစ္ဆာန်ကို သနားစရာ လိုသေးသလား”ဟု ကြိမ်းမောင်း ဆူပူခြင်းကို ခံရလေ၏။

ညီငယ်ဖြစ်သူ စက္ကနလုလင်သည် မိခင်၏အနီးသို့ သွား၍ ခြေဆုပ်လက်နယ် ပြုလျက် “ငါသည် သိတတ်သောအချိန်မှစ၍ သူတပါး၏ အသက်ကို မသုတ်စဖူး၊ ဤမှန်သော သစ္စာစကားကြောင့် ငါ့မိခင်၏ ရောဂါဝေဒနာသည် ပျောက်ကင်း ချမ်းမြေ့ပါစေ”ဟု သစ္စာပြုလေ၏။ ပါဏာတိပါတ ဝိရတိသီလကြောင့် စက္ကန၏

မိခင်သည် ထိုဝေဒနာမှ လုံးဝ ပျောက်ကင်း၍ ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ရဖူးလေသည်။ (အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ)

အဒိန္နာဒါနနှင့် အဒိန္နာဒါနဓိရတိ အကျိုးမြဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက ဗာရာဏသီပြည် ဒိသာပါမောက္ခ ဆရာကြီးတွင် တပည့်ငါးရာတို့ ပညာသင်ကြားလျက် ရှိ၏။ ဆရာကြီးတွင် လှပချောမော၍ ရုပ်အဆင်းအင်္ဂါ ပြေပြစ်သော သမီးချောတစ်ယောက်ရှိရာ တပည့်များ စိတ်ဝင်စားကြကုန်၏။

ဆရာကြီးသည် တပည့်တို့၏ အကျင့်စာရိတ္တကို စုံစမ်းလို၍ “တပည့်တို့-မင်းတို့အထဲမှ ငါ့သမီးကို စုံမက်သူသည် မိဘဆွေမျိုးများ မသိအောင် အဝတ်တန်ဆာနှင့် ရွှေငွေဘဏ္ဍာ ဥစ္စာပစ္စည်းများကို ယူဆောင်ခဲ့ကြရမည်။ အကောင်းဆုံး ယူဆောင်နိုင်သူအား ငါ့သမီးနှင့် ထိမ်းမြားလက်ဆက်ပေးစားမည်” ဟု ပြောဆို၏။

တပည့်တို့သည် ဆရာကြီး၏စကားကို နားထောင်လိုခြင်း၊ ဆရာကြီး၏ သမီးကို ရလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းနှစ်မျိုးကြောင့် မိဘဆွေမျိုးများ မသိအောင် ပစ္စည်းဥစ္စာကို ခိုးဝှက်၍ ယူဆောင်ပြီးလျှင် သူ့ထက်ငါ အပြိုင် အားကျမခံ ဆရာကြီးထံ အပ်နှံကြကုန်၏။ အကြီးဆုံးတပည့်တစ်ယောက်ကမူ မည်သူ့ပစ္စည်းကိုမျှ မယူမူ၍ ကျောင်းသို့ ပြန်လာ၏။ ထိုအခါ ဆရာကြီးက ကျောင်းသားကြီးကို ခေါ်၍ “အခြားကျောင်းသားများက ငါ၏ သမီးကို စုံမက်၍ ပစ္စည်းများကို အသီးသီး ယူဆောင်လာကြသည်။ မင်းကား ဘာကြောင့် ယူဆောင် မလာရသနည်း”ဟု မေးမြန်း၏။

ကျောင်းသားကြီးက “ဘေးလူတေ့က မျက်စိဖြင့် မမြင်ကြသော်လည်း မိမိခိုးယူသည်ကို မိမိ၏စိတ်က ရှေးဦးစွာ သိခြင်း၊ ကိုယ်စောင့်နတ်များက သိခြင်းကြောင့် မကောင်းမှုပြုသူအား ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိနိုင်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် လူကြီးမိဘများ မသိအောင် ယူဆောင်ခြင်း မပြုပါ” ဟူ၍ ရှင်းပြလေသည်။

ဆရာကြီးက တပည့်အားလုံးကို ခေါ်၍-

“တပည့်တို့- ဆရာအိမ်တွင် ပစ္စည်းဥစ္စာ အပြည့်အစုံ ရှိ၏။ တပည့်တို့၏ အကျင့်စာရိတ္တကို စုံစမ်းလို၍ ပရိယာယ်ဖြင့် ခိုင်းခြင်းသာဖြစ်သည်။ သူတပါး မသိအောင်ယူဆောင်ခြင်းသည် အဒိန္နာဒါနကို လွန်ကျူးရာရောက်သောကြောင့် အပြစ်ကြီးလေးလှသည်။ သတိထား၍ ရှောင်ကြဉ်ကြလေ”ဟု-

ဩဝါဒပေးပြီး ရိုးသားသော တပည့်ကြီးကို သမီးချောနှင့် လက်ဆက်ပေး လိုက်လေ၏။ (စတုက္ကနိပါတ်၊ ကာလိဂံဝဂ်၊ သီလဝိမံသနဇာတ်အဋ္ဌကထာ)

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ဒုစရိုက်အပြစ်ပြု ဣသိဒါသီထေရီမဝတ္ထု

ဣသိဒါသီထေရီမအလောင်းသည် တစ်ခုသော ဘဝ၌ ရွှေပန်းထိမ်သည် ဖြစ်ရာ သူတပါးမယားကို ပြစ်မှားခြင်း ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကို ကျူးလွန်၏။ ထိုဘဝမှ သေခဲ့သော် ငရဲ၌ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျခံရ၏။ ငရဲမှ လွတ်သောအခါ ကန်းလည်း ကန်း၊ ခွင်လည်းခွင်သော ဆိတ်မတစ်ကောင်၏ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေရလေ၏။ အရွယ်သို့ ရောက်လျှင် သူတပါးမယားကို ပြစ်မှားခဲ့ဖူးသော ကံကြောင့် အသို (ဝှေးစေ့)ထုတ် ခြင်းကို ခံရ၏။ နွားထီးဘဝတွင်လည်း တဖန် အသို(ဝှေးစေ့)ထုတ်ခြင်းကို ခံရ၏။ ထိုဘဝမှ သေလွန်ခဲ့သော် ကျွန်မတစ်ယောက်၏ ဝမ်းတွင် မိမိပြုခဲ့သော သူတပါး မယားကို ပြစ်မှားခြင်းကံကြောင့် မိန်းမ မဟုတ်၊ ယောက်ျား မဟုတ်၊ နပုံပဏ္ဍိတ် ဖြစ်၏။ တဖန် စုတေပြန်သော် ဥဇ္ဇေနိပြည်ဝယ် သေဋ္ဌေးသမီးဖြစ်၍ ဣသိဒါသီဟု အမည်တွင်၏။ အရွယ်ရောက်လျှင် သေဋ္ဌေးသားတစ်ဦးနှင့် ပေးစားထိမ်းမြား၏။ မယားဝတ္တရားနှင့်အညီ ပြည့်စုံအောင် နေထိုင်ပြုစုပါသော်လည်း ပြုမှားမိသော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံကြောင့် ခင်ပွန်းဖြစ်သူသည် အကောင်းမထင်ဘဲ အိမ်မှ နှင်ချ ခြင်းခံရ၏။

ဣသိဒါသီသည် ဒုတိယအကြိမ် ကြွယ်ဝသော သတို့သားတစ်ဦးနှင့် ထိမ်းမြား ပြန်၏။ ကျူးလွန်ခဲ့သော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံကြောင့် ဒုတိယအကြိမ် အိမ်မှ နှင်ချခံရပြန်၏။

ဖခင်ဖြစ်သူသည် လင်ကံဆိုးသော ဣသိဒါသီအား တတိယမြောက် သူတောင်းစား ဘစ်ဦးကိုခေါ်၍ ပေးစားပြန်၏။ သမက်ဖြစ်သူ သူတောင်းစားအား အိမ်ပေါ်သို့ ခေါ်ယူပြီး တင်ထား၏။ သူတောင်းစားသည် ဣသိဒါသီ၏ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ အတိတ်ကံကြောင့် စုံမက်နှစ်သက်ခြင်း မရှိဘဲ ဣသိဒါသီကို စွန့်၍ သူတောင်းစား ဘဝသို့ ပြန်သွားလေ၏။

ဤကဲ့သို့ ယူတိုင်းယူတိုင်းသော ယောက်ျားတို့၏ အကြိမ်ကြိမ် စွန့်ပယ်ခြင်းကို ခံရဖန်များသောအခါ သံဝေဂတရားရပြီး ရဟန်းပြုသဖြင့် ကာမတရားတို့ကို စက်ဆုပ်၍ တရားအားထုတ်သောပြောင့် ရဟန္တာထေရီမ ဖြစ်လေ၏။

ထေရီကျော် ဣသိဒါသီသည် ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံကြောင့် ဘဂအဆက်ဆက် ဒုက္ခရောက်ရပုံအကြောင်းစုံကို သူကိုယ်တိုင် ဇာတ်ကြောင်းပြန်၍ ဟောကြားထားလေသည်။ (ထေရီဂါထာ အဋ္ဌကထာ)

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဝိရတိ သုခရိုက်အကျိုးပြု မဟာပဒုမမင်းသားဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက ဗာရာဏသီပြည်ကို ပြဟွဒတ်မင်းကြီး စိုးအုပ်၏။ ဂေါတမဘုရားအလောင်းသည် ထိုမင်း၏ သားတော်ဖြစ်၏။ ပဒုမမင်းသားဟု အမည်တွင်၏။ မင်းသား၏မိခင် ကွယ်လွန်သောအခါ ဖခင်ဘုရင်ကြီးသည် မိဖုရား တစ်ဦးကို အဂ္ဂမဟေသီမိဖုရားကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်၏။ ထို့နောက် ဖခင်ဘုရင် ကြီးသည် ပစ္စန္ဒရစ်အရပ်သို့ သူပုန်ရန် နှိမ်နင်းရန် သွားလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် မိထွေးဖြစ်သူ မိဖုရားကြီးသည် ပဒုမမင်းသား၏ ရုပ်ရည်အဆင်းကို တပ်မက် နှစ်သက်၍ အဆောင်သို့ ခေါ်ယူပြီးလျှင် ကိလေသာစိတ် ယိုဖိတ်ကာ ကာမဟို့ဖြင့် အမျိုးမျိုးဖြားယောင်း၏။ ကာမနှင့်စပ်သော စကားကို ပြောဆို၏။ ပဒုမမင်းသား သည် အမှောင်ဆုံးသော အမှောင်ကို အသိဖြင့် နှာရှောင်လျက် “အရှင်မ-မတော်လှပါ၊ အရှင်မသည် ဖခင်၏ မိဖုရားကြီးဖြစ်၍ မိခင်အရာ၌ တည်ပါသည်။ လင်ရှိ မယားလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အပြစ်ကြီးလေး၍ မလျော်ကန်လှပါဘုရား”ဟု ပြန်ပြော လေ၏။

သုံးကြိမ်သုံးခါ ဖြားယောင်းပါသော်လည်း မရ၍ မိဖုရားကြီးသည် ရှက်လည်း ရှက် ဒေါသလည်းထွက်ကာ “ ငါ့ဆန္ဒကို မလိုက်လျော့တဲ့လူသား သင့်ဖခင် ပြန်လာလျှင် ဦးခေါင်းကို ဖြတ်စေရမည်” ဟု ရေရွတ်ကြိမ်းမောင်း၏။ မိန်းမတို့ မာန်မာန်ကို ပြု၏။

ဖခင်ဘုရင်ကြီး ပြန်လာသောအခါ မိဖုရားကြီးသည် မင်းကြီးအား ပဒုမ မှ် ဗားက ကာမကို အနိုင်အထက်ပြု၍ ကြံစည်ခြင်း ခံရကြောင်း မိန်းမတို့ မာယာဖြင့် ကုန်းတိုက်လေ၏။ ဘုရင်ကြီးသည် ကာမအဆိပ်မွှန်ပြီး အသိတရား ကင်းမဲ့ကာ ဒေါသအမျက်ထွက်လေ၏။ သားတော်မောင် ပဒုမအား လက်ပြန်ကြိုး တုတ်၍ အသူတစ်ရာနက်သော ချောက်ထဲသို့ ဦးစောက်ပြောင်းပြန် တွန်းချစေဟု အမိန့်တော်ချမှတ်၏။

ထိုသို့ တွန်းချခံရသော်လည်း မေတ္တာ၏စွမ်းအားကြောင့် အသက်မသေဘဲ တောင်စောင့်နတ်သည် ပွေ့ယူပြီး နဂါးမင်း၏အခွေ၌ တည်စေ၏။ နဂါးမင်းက စောင့်ရှောက်ထား၏။ ပဒုမမင်းသားသည် သံဝေဂရပြီး ရဟန်းဝတ်ကာ ဟိမဝန္တာတွင် ဟရားအားထုတ်နေ၏။

မုဆိုးတစ်ယောက်သည် ထိုအရပ်သို့ ရောက်ရှိပြီး ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ပဒုမမင်းသား၏ အကြောင်းစုံကို ပြန်၍ လျှောက်ထားလေ၏။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် နောင်တကြီးဖွားရရှိပြီး သားတော်ရှိရာ အရပ်သို့ လိုက်လာကာ မိမိအမှားကို တောင်းပန်သည်ခံစေ၏။ ဟီးနန်းစည်းစိမ်ကို လက်ခံရန် ပန်ကြား၏။ ပဒုမမင်းသား ရဟန်းတော်သည် ကာမစည်းစိမ်၏အပြစ်ကို မြင်၍ လက်မခံ ငြင်းဆန်တော်မူ၏။ ဖခင် ဘုရင်ကြီးအား တရားနှင့် အညီ အုပ်စိုးရန် ဆုံးမစကား ပြောကြားလေ၏။

ဘုရင်မင်းကြီးသည် တိုင်းပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ သားတော် ပဒုမမင်းသားအား ကာမဖြင့် ဖြားယောင်းသွေးဆောင်ပြီး မာယာပရိယာယ်ဖြင့် လိဆယ်တိုင်သော မိဖုရားကြီးအား အသူတစ်ရာနက်သော ခိုးသူပစ်ချရာ ချောက်ကမ်းပါးမှ ဦးစောက်ပြောင်းပြန် တွန်းချ၍ သတ်ဖေဟု အမိန့်တော် ချမှတ်၏။ (ရွှါဒသကနိပါတ် မဟာပဒုမဇာတ် အဋ္ဌကထာ။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယအုပ်စဉ်မာဏဝတ္ထု)

မုသာဝါဒစုစရိုက်အခြစ်ပြု ရင်သွေးကို ပြန်စားရသော ပြိတ္တာမဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက သာဝတ္ထိပြည်တွင် ဥပါသကာတစ်ဦး၏ ဇနီးသည် အဆင်းလှ၏။ အရွယ်ကောင်း၏။ အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသော သားယောက်ျားနှစ်ဦး ထွန်းကား၏။ ထိုအမျိုးသမီးသည် ငါ၌ သားယောက်ျားရှိသည်ဟူသော သံယောဇဉ် မာန်တက်၏။ ခင်ပွန်းဖြစ်လူအပေါ် အပြောအဆို အပြုအမူမှ အစ အပေါ်စီးကချဉ်း ဆက်ဆံသောကြောင့် ခင်ပွန်းဖြစ်သူသည် စိတ်ညစ်၍ နောက်အိမ်တောင်ပြုလေ၏။

ဒုတိယဇနီးတွင် ကိုယ်ဝန်သုံးလရှိလာသောအခါ မယားကြီးသည် အစာတွင် ဆေးခတ်၍ ပရိယာယ်ဖြင့် ကိုယ်ဝန်ကို ပျက်ကျစေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ခင်ပွန်းဖြစ်သူနှင့် ဆွေမျိုးများ သိရှိရာ ကျိန်စာဆိုရမည်ဟု အကျပ်ကိုင်သောကြောင့်-

“ကျွန်တော်မသည် လင်တူမယား၏ ကိုယ်ဝန်ကို ပျက်ကျအောင် ပျက်ချရိုးမှန်ပါလျှင် ညစဉ် ညတိုင်း သားသမီး ခုနစ်ယောက်မွေး၍ ကိုယ့်ရင်သွေးကို ပြန်လည်စားသောက်ရပါစေသား၊ ယင်တလောင်းလောင်းနှင့် အမြင်မကောင်းသည့် ပြိတ္တာအတော်မကြီး ဖြစ်ရပါစေသား” ဟု ကျိန်ဆိုရလေ၏။

မမှန်မုသား ထိုကျိန်စာစကားကြောင့် သေလွန်သောအခါ ထိုရွာ၏ အနီးတွင် ပြိတ္တာမကြီး ဖြစ်ရရှာလေ၏။ “ဥစဉ်ဥဆိုင်၊ ခလေးခုနစ်ယောက်မွေး၍ ကိုယ့်ရင်သွေး ကလေးများကို ပြန်လည် စားသောက်ရစေသား”ဟူသော မုသာဝါဒ ကျိန်စာဒဏ်ကို ခံရရှာလေ၏(ပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ။ သတ္တပုစ္ဆာဒါဒကပေတိဝတ္ထု)။

မုသာဝါဒဝိရုဓီ သုစရိုက်စာကျိုးပြု ကဏ္ဍဝိပါယနုဇာတ်ဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက ရသေ့တစ်ဦးသည် ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေ၏။ မိတ်ဆွေ ဒကာတစ်ဦးသည် ဇနီးနှင့် သားငယ်ကို ခေါ်၍ ရသေ့ထံ ရောက်လာ၏။ ရသေ့နှင့် ဇနီးမောင်နှံ စကားလက်ဆုံကျနေခိုက် သားငယ်သည် ဂျင်ပေါက်၍ ဆော့ကစား နေရာ ဂျင်သည် တောင်ပို့တွင်းသို့ ကျသွားလေ၏။ သားငယ်သည် ဂျင်ပြန်ရလို ဇောဖြင့် တောင်ပို့တွင်းသို့ လက်ဖြင့်နှိုက်ယူရာ မြွေကိုက်ခံရသောကြောင့် အဆိပ် မှန်ပြီး မေ့မြောလေ၏။

မိဘနှစ်ပါးသည် ကလေးကို ပွေ့၍ ရသေ့ထံခေါ်သွားပြီး မြွေဆိပ်ပြယ်စေရန် ကုသပေးပါဟု တောင်းပန်သောကြောင့်-

“ငါသည် ရသေ့ဝတ်ခဲ့သည်မှာ အနှစ် (၅၀)ကျော် ခဲ့ပါပြီ။ ရသေ့ဝတ်ခါစ ခုနစ်ရက်မျှသာ ပျော်ပိုက်၍ တရားအားထုတ်ခဲ့သည်။ ခုနစ်ရက်မှ ဤအချိန်အထိ မပျော်ပိုက်သော်လည်း အောင့်အည်း သည်းခံ၍ နေခဲ့၏။ မပျော်ပိုက်သည်ကို မပျော်ပိုက်ပါဟူ၍ မည်သူ့ အားမျှ မပြောကြားခဲ့ပါ။ ဤမှန်သော သစ္စာစကားကြောင့် ကလေး၏ ရောဂါပျောက်ကင်းပါစေ”

ဤသို့ ရသေ့သစ္စာဆိုလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကလေးငယ်သည် မျက်လုံးကလေး ဖွင့်၍ “အမေ” ဟု နှုတ်မှ ခေါ်လေ၏။ ရင်ဘတ်မှ အထက်ပိုင်းရှိ အဆိပ်တို့သည် အောက်သို့ လျှောကျလာသောကြောင့် အနည်းငယ် သက်သာစ ပြုလေ၏။

တဖန် ဖခင်သည်လည်း ရင်သွေးငယ်၏ ရောဂါပျောက်ရေးအတွက်-

“အကျွန်ုပ်သည် အလှူပေးခြင်းကို လုံးဝမနှစ်သက်ပါ။ အကျွန်ုပ် အိမ်သို့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များ လာသည်ကိုလည်း မကြိုက်ပါ။ ယင်းသို့ မကြိုက်သော်လည်း နှမြောဝန်တို့၍ ကပ်စေးနည်းသူအဖြစ် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် များ မရိပ်မိအောင် အစဉ် အလာမပျက် ပေးလှူခဲ့ပါ၏။ ဤမှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် ကလေး၏ ရောဂါ ပျောက်ကင်းပါစေ”

ဤသို့ ဖခင်၏ သစ္စာစကားဆိုလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ခါးအထက်ပိုင်းရှိ အဆိပ်တို့သည် အောက်သို့ လျှောကျလာသောကြောင့် ကလေးငယ်သည် အိပ်ရာမှ ထ၍ ထိုင်လေ၏။

ထို့ပြင် မိခင်ဖြစ်သူသည်လည်း ရင်သွေးငယ်၏ ရောဂါ ပျောက်ကင်းရေးအတွက်-

“ချစ်စွာသောသားငယ်- အမေသည် သင်၏အဖေနှင့် ဤမြေဆိုးကြီးကို လုံးဝ မချစ်ရိုးအမှန်ပါ။ ထပ်တူထပ်မျှ ရွံ့မုန်းလှပါ၏။ သင်၏အဖေနှင့် ဤမြေဆိုးကြီး အပေါ် ထားရှိသော စိတ်ဓာတ်တို့မှာ အတူတူပင် ဖြစ်ပါ၏။ သင်၏အဖေ အိမ်ဦးနတ်အပေါ် ဝမ်းတွင်းက မချစ်သော်လည်း ဆွေမျိုးမိဘ အရှက်မရစေလို၍ အောင့်အည်းသည်းခံပြီး ပေါင်းသင်းခဲ့ပါ၏။ ဤမှန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သားငယ်၏ ရောဂါပျောက်ကင်းပါစေ”

ဤသို့ အမိ၏ သစ္စာစကားဆုံးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ကလေးငယ်၏ ခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံး၌ရှိသော အဆိပ်တို့သည် လျှောကျပျောက်ကင်းပြီး ပကတိအတိုင်း ကျန်းမာလန်းဆန်း၍ ဆော့ကစားလေ၏။

ဤကား မုသားကင်းခြင်း (မုသာဝါဒဝိရတိ) သုစရိုက်အကျိုးတည်း။ (ဒသကနိပါတ်၊ ကဏ္ဍဒီပါယနဇာတ်၊ အဋ္ဌကထာ)

ပိသုဏဝါစာဒုစရိုက်အပြစ်နှင့် ပိသုဏဝါစာဝိရတိသုစရိုက်အကျိုးပြဝတ္ထု

ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ အမျိုးသားနှစ်ယောက်တို့သည် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ ရွာငယ်တစ်ခု၌ အညီအညွတ်နေထိုင်ကြ၏။ ထိုနေရာသို့ ယုတ်မာသော အလိုဆိုးရှိသော အာဂန္တုရဟန်းတစ်ပါးရောက်လာ၏။ ကျောင်းနေရဟန်းတို့သည် အာဂန္တုရဟန်းအား ခရီးဦးကြိုဆိုပြုလျက် နေရာပေးကြ၏။

နှစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် “အာဂန္တုရဟန်းကို ခေါ်၍ ဆွမ်းခံရွာသို့ ဝင်ကြ၏။ ရွာသူရွာသားတို့က မြောက်မြားစွာသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို လောင်းလှူကြ၏။ အာဂန္တုရဟန်းသည် ရွာသူရွာသားများ၏ စေတနာ သဒ္ဓါတရားကောင်းခြင်း၊ ကျောင်းသင်္ခမ်း၏ အာဝါသနှင့် ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို တပ်မက်၍

ကျောင်းနေရဟန်းနှစ်ပါးတို့ကို အချင်းချင်း မသင့်မြတ်အောင် ကုန်းတိုက်စကား ပြောကြားလေ၏။ ပြောစတွင် ကျောင်းနေရဟန်းတို့ မယုံကြည်ကြသော်လည်း အကြိမ်ကြိမ် ပြောပါများလတ်သော် မထေရ်နှစ်ပါးတို့သည် အချင်းချင်း စကား မဆို၊ အရိုအသေ မပြုကြတော့ဘဲ ကာလရှည်မြင့်စွာ ဖြစ်သော အချစ်သည် ဖြန်းဖြန်းကွဲ၍ သပိတ်သက်န်းကို ယူပြီးလျှင် အသီးသီး ချမ်းသာရာအရပ်သို့ သွားကြကုန်၏။

ကုန်းတိုက်သောရဟန်းသည် သူတော်ကောင်းရဟန်းနှစ်ပါး၏ ချစ်ခြင်းကို ခဲ့မိလေပြီဟု နောင်တကြီးစွာရပြီး ဝိပဋိသာရ = စိတ်နှလုံးပူပန်မှု နှိပ်စက်သော ကြောင့် စိုးရိမ်ခြင်းအဟုန်ဖြစ်၏။ နာလျက် မကြာမီ သေ၍ ကုန်းတိုက်မိသော ဝိသုဏဝါစာကံကြောင့် အဝိစိတရေကျလေ၏။

မထေရ်နှစ်ပါးလည်း နောက်ကာလတွင် အကြောင်းအကျိုးကို သိသဖြင့် အချင်းချင်း မိမိတို့ကျောင်းသို့ ပြန်လာပြီးလျှင် တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး သည်းခံခွင့်လွှတ်၍ မေတ္တာမြဟ္မစိုရ်ဖြင့် နေထိုင်ကြလေ၏။ ဝိသုဏဝါစာကံ (ကုန်းတိုက်ခြင်း)၏ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းပုံကို သံဝေဂယူ၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ကြရာ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ (ဝိသုဏဝါစာဝိရတိအကျိုးဟု မှတ်ရာ၏။)

ကုန်းတိုက်သော ရဟန်းမှာမူ ဘုရားတစ်ဆူနှင့်တစ်ဆူအကြား ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ငရဲ၌ ကျခံရပြီး ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်ဝယ် ရာဇဂြိုဟ် ပြည်၏ အနီး၌ ပူတီမုခပြီတ္တာ ဖြစ်ရလေ၏။ ထိုပြီတ္တာ၏ ကိုယ်ကား ရွှေအဆင်းနှင့် တူ၏။ ခံတွင်းမှ ဝိုးလောက်တို့သည် ထွက်ကုန်၏။ ထိုမှ ဤမှ ခံတွင်းကို ခဲကုန်၏။ အရပ်ထက်ဝန်းကျင် ပျံ့နှံ့၍ မကောင်းသောအနံ့လှိုင်ပြီးလျှင် မစင်ပုပ်ငရဲ၌ ကာလ ရှည်မြင့်စွာ ခံရလေ၏။ ဝိသုဏဝါစာ၏အပြစ်ကား ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှ၏။

(ပူတီမုခပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာဒုတိယအုပ်၊ သူကရပေတဝတ္ထု)

ပရုသဝါစာအပြစ်နှင့် ပရုသဝါစာဝိရတိသုခရိုက်အကျိုးပြု နန္ဒိဝိသာလဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက ဂေါတမဗုဒ္ဓလောင်းလျာသည် နွားမျိုး၌ ဖြစ်၏။ နန္ဒိဝိသာလဟု အမည်တွင်၏။ ပိုင်ရှင်ပုဏ္ဏားက သားရင်းပမာ ချစ်ခင်၍ ကောင်းမွန်စွာ ကျွေးမွေးပြုစု၏။ ခွန်အားနှင့်ပြည့်စုံ၏။

ပိုင်ရှင်ပုဏ္ဏားကြီးသည် မိမိနွားကြီး၏ ခွန်အားကို ယုံကြည်၍ ဝန်အပြည့် တင်ထားသော လှည်းအစီး တစ်ရာကို ရုန်းနိုင်၊ မရုန်းနိုင် ငွေတစ်ထောင်ကြေး ပေးကြစတမ်း ကတိပြု၍ သေဋ္ဌေးတစ်ဦးနှင့် အလောင်းအစားပြုလေ၏။

ပိုင်ရှင်ပုဏ္ဏားသည် လှည်းဦးက နေ၍ နန္ဒီဝိသာလနွားကြီးအား နှင်တံဖြင့် ရိုက်လည်းရိုက်၏။ ဆဲလည်းဆဲ၏။ “ဟဲ့ အမဲနွား ရုန်းပါတော့လား၊ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသောနွား ရုန်းပါတော့လား” စသည်ဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောဆို၍ ရုန်းစေ၏။ ယင်းကဲ့သို့ ဖရုသဝါစာ နားမချမ်းသာဖွယ်ရာ စကားကို ပြောဆို၍ မောင်းနှင်ခြင်းကြောင့် နန္ဒီဝိသာလနွားကြီးသည် ဝန်ကို မရုန်းတော့ဘဲ ရပ်တန့် နေလေ၏။ ထို့ကြောင့် ပိုင်ရှင်ပုဏ္ဏားကြီးမှာ ငွေတစ်ထောင်ရှုံး၍ စိတ်ပျက်ကာ မှိုင်းတွေနေတော့၏။

ထိုဖြစ်အင်ကိုသိသော နန္ဒီဝိသာလ နွားကြီးက “သခင် -အဘယ့်ကြောင့် မှိုင်းတွေ နေရပါသနည်း”ဟု မေးလေရာ ငွေတစ်ထောင်ရှုံး၍ မှိုင်းတွေနေကြောင်း ပုဏ္ဏားက ပြန်ပြောလေ၏။ ထိုအခါ နွားကြီးက-

“သခင်သည် အကျွန်ုပ် နားမချမ်းသာဖွယ်ရာ စကားများကိုသာ ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုသောကြောင့် တမင် မရုန်းဘဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ နောင်တွင် ဤကဲ့သို့ ဖရုသဝါစာ= ကြမ်းတမ်းသောစကားကို မပြောပါနှင့်၊ အကျွန်ုပ်သည် သခင်၏ အကျိုးကို သယ်ပိုးပါမည်၊ ပြန်၍ လောင်းပါ၊ နှစ်ထောင် ရစေရမည်”ဟု ပြောလေ၏။ ထို့ကြောင့် ပုဏ္ဏားကြီးသည် ယခင်သေဋ္ဌေးနှင့် နှစ်ထောင်ကြေး လောင်းပြန်လေ၏။

ပိုင်ရှင်ပုဏ္ဏားကြီးသည် ဤအချို့တွင် ပထမအခါကဲ့သို့ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း မပြောဆိုတော့ဘဲ “ဖေ့သားကြီး ရုန်းလိုက်ပါကွ၊ နွားသူတော်ကောင်းကြီး ရုန်းလိုက်ပါကွ”ဟု အားမာန်တက်ဖွယ် ချိုချိုသာသာ ပြောဆိုခိုင်းစေသောကြောင့် နန္ဒီဝိသာလ နွားကြီးသည် ဝန်အပြည့်တင်ထားသော လှည်းအစီးတစ်ရာကို လွယ်လင့်တကူ ရုန်းပြလေ၏။ ထို့ကြောင့် ငွေနှစ်ထောင် ပြန်၍ နိုင်လေ၏။

(ကေနီပါတ်၊ ကုရုဝဂ်၊ နန္ဒီဝိသာလဇာတ်အဋ္ဌကထာ)

ခံမ္မပ္ပလာပကံကို ကျူးလွန်သော ဂါမဏိဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူ၏။ ကချေသည်တစ်ထောင်တို့၏ အကြီးအမှူး ဂါမဏိသည် ပစ္စိမတဝိကသားဖြစ်၍ ရင့်ကျက်သော ဉာဏ်ရှိသည်အဖြစ်ကြောင့် အခြံအရံနှင့်အတူ မြတ်ဗုဒ္ဓထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင်-

“ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား- ကချေသည်တို့သည် ပွဲသဘင်၏ အလယ်၍ မှန်သောအမှု၊ ချွတ်ယွင်းသောအမှုဖြင့် ပွဲသဘင်ရှုသူ လူအပေါင်းကို ရွှင်ပျမ်းမြောက်စေလျက် နှစ်သက်မို့လျော်ပျော်ပါးစေ၏။ ထိုကချေသည်သည် သေသည်မှ နောက်၌ ပဟာသအမည်ရှိသော နတ်သမီးတို့၏ အပေါင်းအဖော် အဖြစ်သို့ ရောက်၏ဟု ရှေးအဆက်ဆက်ဖြစ်ကုန်သော ကချေသည်အရာတို့ထံမှ ဤစကားကို ကြားဖူးခဲ့ပါသည်။ ဤအရာဝယ် မြတ်ဗုဒ္ဓသည် အဘယ်အယူတော် ရှိပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာလည်း “ဂါမဏိ - သင်သည် ဤစကားကို ငါ့အား မမေးလင့်”ဟု သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ပယ်တော်မူ၏။ ဂါမဏိသည် သုံးကြိမ် တိုင်အောင် ထပ်မံလျှောက်ထား၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားလည်း “သင့်ကို ငါ့အား မမေးမလျှောက်နှင့်ဟု ပယ်တော်မူပါလျက် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ထပ်၍ပင်မေးသည် ဖြစ်သောကြောင့် သင့်အား ငါပြောကြားအံ့။ ဂါမဏိ- လွန်လေပြီးသောအခါက သတ္တဝါတို့သည် မကင်းသော ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ ရှိကုန်၏။ ယင်းတို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ကုန်၏။ ကချေသည်သည် ထိုသတ္တဝါတို့အလယ်သို့ ဝင်၍ ထိုသတ္တဝါတို့အား လွန်စွာနှစ်သက်ခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ မိုက်မဲတွေဝေခြင်းငှာ တပ်နှစ်သက်စေတတ်သော အာရုံ၊ မိုက်မဲတွေဝေစေတတ်သော အာရုံတို့ကို အနီးသို့ ဆောင်၏။ ထိုကချေသည် သည် မိမိလည်း မေ့လျော့, လွန်စွာမေ့လျော့လျက် သူတပါးတို့ကိုလည်း မေ့လျော့, လွန်စွာ မေ့လျော့စေတတ်သောကြောင့် သေသည်မှ နောက်၌ ပဟာသအမည်ရှိသော ဝေဠု ဖြစ်ရ၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ (သံယုတ်ပါဠိတော်)

ပဟာသဝေဠုသည် အသီးအခြား မရှိပေ။ စင်စစ်သော်ကား အဝိစိဝေဠု၏ သာလျှင် တစ်ခုသော အဖို့၌ ကကုန်, သီကုန်သကဲ့သို့ ကချေသည်အသွင်ကို ယူ၍ သာ ကျက်ရကုန်၏။ ထိုကျက်ရာအရပ်ကိုသာ ပဟာသဝေဠုဟု ဟောတော်မူ၏။

(သံယုတ် အဋ္ဌကထာ)

သမ္မပ္ပလာပဝိရတိအကျိုး

ကုသိုလ်ရေး၊ ဥစ္စာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး စသောအကြောင်းများနှင့် မပတ်သက်ဘဲ အကျိုးမပြု၊ အချည်းနှီးသော စကားမျိုးကို ပြောဆိုလျှင် သမ္မပ္ပလာပ ဟု မှတ်ရမည်။ ဥပမာအားဖြင့် အတွင်း၌ အဆံမပါသော စပါးဖျင်းများကဲ့သို့ လောကီ လောကုတ္တရာ မည်သည့်အကျိုးကိုမျှ မပြုသော အကြောင်းအရာများကို ပြောဆိုခြင်းသည် သမ္မပ္ပလာပသဘောချည်း မည်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ လောင်းလျာသည် လူ့ဖြစ်စဉ်အခါက သမ္မပ္ပလာပမှ ကောင်းစွာကြည့်ရှုတော်မူသောကြောင့် လူ့ဘဝမှ သေလွန်၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်တော်မူ၏။ အခြားနတ်တို့ထက် ဆယ်ပါးသော ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့ဖြင့် ထူးကဲလွန်မြတ်တော်မူ၏။ တဖန် လူ့ပြည်၌ ဖြစ်သောအခါ စကြာမင်း ဖြစ်၍ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းတို့ကို စိုးပိုင်တော်မူ၏။ ခြင်္သေ့မင်း၏ မေးနှင့်တူသော မေးတော် ရှိတော်မူ၏။ သူတပါးတို့ မဖျက်ဆီးနိုင်သော သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော စက်လက္ခဏာရှိတော်မူ၍ ယောက်ျားမြတ် ဖြစ်တော်မူ၏။ နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ သူ့ခပ်သိမ်းကို မဖျက်ဆီးနိုင်သော အကျိုးထူးကို ရတော်မူသည်မှာ ဤသမ္မပ္ပလာပမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

အဘိဇ္ဈာဒုခရိုက်အပြစ်နှင့် အနဘိဇ္ဈာသုခရိုက်အကျိုးပြ ရွဲကုန်သည်ဝတ္ထု

လွန်လေပြီးသောအခါက ရွဲကုန်သည်နှစ်ဦးတို့သည် နီလဝါဟအမည်ရှိသော မြစ်တစ်ဖက်ရှိ အဒိဋ္ဌပူရမြို့သို့ ရွှေရောင်းသွားကြ၏။ လူတို့သည် မြို့တွင်းသို့ လှည့်လည် ရောင်းချရန် ခရီးလမ်းကို နှစ်ဦးသဘောတူခွဲဝေကြ၏။ ကိုယ့်ခရီးတွင် လှည့်လည် ရောင်းချပြီးမှ အခြားတစ်ဦး၏ခရီးတွင် လှည့်လည်ရောင်းချရန် ကတိပြုကြ၏။

ရွဲကုန်သည်နှစ်ဦးအနက် တစ်ဦးသည် ပြောမတ်ရိုးသား၍ အခြားတစ်ဦးသည် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲ၏။ ကောက်ကျစ်သော ရွဲကုန်သည်သည် မိမိခရီးစဉ်အတိုင်း လှည့်လည်ရောင်းချလေရာ ဥစ္စာပျက်၍ အလွန်ဆင်းရဲသော မြေးဘွားနှစ်ယောက် တို့၏ အိမ်ရှေ့သို့ ရောက်လာ၏။ မြေးကလေးက အဘွားအိုအား ရွဲဝယ်ပေးရန် ပူဆာ၏။ အဘွားအိုလည်း ပေးစရာ အသပြာ မရှိ၍ ခွက်ဟောင်းတစ်ခုကို ရွဲကုန်သည်အား ပြကာ ရွဲအနည်းငယ်နှင့်လဲရန် ပြောကြား၏။ ထိုခွက်သည်ကား အသုံးမပြုဘဲ ပစ်ထားသည်မှာ ကြာမြင့်လှပြီဖြစ်၍ အညစ်အကြေးအထပ်ထပ် တင်နေ၏။ ကောက်ကျစ်သော ရွဲကုန်သည်သည် ခွက်ကို ကိုင်မိလျှင်ပင် ရွှေခွက်

ဖြစ်မည်ဟု သံချောင်းငယ်ဖြင့် ခြစ်၍ ကြည့်၏။ ထိုအခါ ရွှေခွက်ဖြစ်ကြောင်းကို သိလေ၏။ သို့ရာတွင် ရွှေခွက်ကို မတရားယူလိုသော ဆန္ဒဖြင့် ပဲဝက်မျှမတန်သော ခွက်ကို မယူလိုဟု ဆိုကာ မြေပေါ်မှာ လှိမ့်၍ ပစ်ချပြီးလျှင် ထွက်သွားလေ၏။

မကြာမီ ဖြောင့်မတ်သော ရွှေကုန်သည်သည် မြေးအဘွားတို့အိမ်သို့ ရောက် လာ၏။ မြေးကလေးက ပူဆာ၍ အဘွားအိုသည် ရွှေကုန်သည်အား ရွှေအနည်းငယ် ပေးရန် ရှေးနည်းအတိုင်း ပြောကြား၏။ ရွှေကုန်သည်သည် ခွက်ကို ကိုင်ကြည့်လိုက် လျှင်ပင် ရွှေခွက်ဖြစ်ကြောင်းကို သိသဖြင့် “အဘွား- ဤခွက်သည် အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်သော ရွှေခွက်တည်း။ အကျွန်ုပ်တွင် ဤမျှထိုက်တန်သည့်ပစ္စည်း မရှိပါ”ဟု ပြော၏။

အဘွားအိုက “ပထမရွှေကုန်သည်သည် ဤခွက်ကို ပဲဝက်မျှ မတန်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ယခု သင်ကား အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သည်ဟုဆိုလျှင် သင့်ကုသိုလ်ကံပင်ဖြစ်သည်။ ခွက်ကိုယူ၍ ပေးလိုသမျှ ရွှေကိုသာ ပေးခဲ့ပါ”ဟု ပြောလေ၏။

ဖြောင့်မတ်သော ရွှေကုန်သည်လည်း ခရီးစရိတ် နှစ်အသပြာ၊ ချိန်ခွင်နှင့် လွယ်အိတ် တို့ကိုသာယူပြီးလျှင် မရောင်းရသေးသော ရွှေငါးရာနှင့် ရောင်းချ၍ ရရှိခဲ့သော အသပြာငါးရာကိုပါ မြေးအဘွားနှစ်ယောက်အားပေး၍ မြစ်ဆိပ်သို့ အမြန်သွားလေ၏။ မြစ်ဆိပ်သို့ ရောက်သောအခါ လှေသမားအား ရှစ်အသပြာပေး၍ အခြားမည်သည့် ခရီးသည်ကိုမျှ မစောင့်ဘဲ မိမိကိုသာလျှင် အမြန်ပို့ရန် ပြောကာ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ကူးလေ၏။

ကောက်ကျစ်သော ရွှေကုန်သည်သည် မြေးအဘွားတို့၏ အိမ်သို့ တဖန်ပြန်လာ ပြီးလျှင် မြေးမလေးအား “သူငယ်မ- ခွက်ကို ယူခဲ့လော့၊ သင့်အား ရွှေအနည်းငယ် ပေးအံ့ ဟု ဆို၏။ မြေးမကလေးက “ငါတို့ခွက်သည် အဖိုးတစ်သိန်း ထိုက်တန် သည်ဖြစ်လျက် သင်သည် ပဲဝက်မျှ မတန်ဟု မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဖြောင့်မတ်သော အခြားရွှေကုန်သည်က ငါတို့အား အသပြာ ငါးရာနှင့် ပါသမျှ ရွှေအားလုံးကို ပေး၍ ခွက်ကို ယူသွားလေပြီ”ဟု ခက်ထန်စွာ ပြန်ပြောလေ၏။

သူငယ်မ၏စကားကို ကြားလျှင် ကောက်ကျစ်သော ရွှေကုန်သည်သည် အသပြာ တစ်သိန်းထိုက်သော ရွှေခွက်ကို မိမိမရလိုက်သဖြင့် ပြင်းစွာ ပူပန်၏။ ဣန္ဒြေကိုပင် မဆောင်နိုင်ဘဲ ပါသမျှ အသပြာနှင့် ရွှေအားလုံးတို့ကို ကြဲဖြန့်ကာ ရွှေခွက်ကို လူယူအံ့ဟု မြစ်ဆိပ်သို့ အလျှင်အမြန် လိုက်လေ၏။

မြစ်ဆိပ်သို့ ရောက်သောအခါ ကောက်ကျစ်သော ရွဲကုန်သည်သည် လှေသမား အား မိမိရှိရာ ဆိပ်ကမ်းအနီးသို့ လှေကို ပြန်၍ လှော်ခဲ့ရန် အတန်တန် ဟစ်လျှောက်ခေါ်၏။ သို့ရာတွင် လှေသမားသည် သူ့ကို လုံးဝ ဂရုမစိုက်ဘဲ ဆက်၍သာ လှော်သွားလော့က ကောက်ကျစ်သော ရွဲကုန်သည်သည် အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿတို့၏ အရှိန်ကြောင့် ပြင်းပြုစွာ ပူပန်ခြင်းဖြင့် ရုတ်တရက် လဲကျသေဆုံးသွားလေ၏။

(ကေနိပါတ် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ သေရိဝဂါဏိဇ္ဇဇာတ်)

ဗျာပါဒဒုခရိုက်ကပြစ်နှင့် အဗျာပါဒသုခရိုက်အကျိုးပြု

သည်းခံစိတ်ထားရှိလော့ ကျောင်းဒတာဝတ္ထု

ကဿပဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါက သုမင်္ဂလအမည်ရှိသော သေဋ္ဌေး တစ်ဦးသည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ရွှေကျောင်းတော်ကြီးတစ်ဆောင်ကို ဆောက် လုပ်လှူဒါန်းထား၏။ မကြာခဏ ဘုရားကျောင်းတော်သို့ သွားလေ့ရှိ၏။ တနေ့သ၌ ကျောင်းမှအပြန် မြို့တံခါးအနီးရှိ ရေပင်တစ်ဆောင်ပေါ်တွင် သင်္ကန်းကို ခေါင်းခြီးခြံ၍ အိပ်နေသော သူ့ဦးတစ်ယောက်ကို တွေ့မြင်၏။

“ခြေထောက်တွင် ရွှံ့ညွှန်အလိမ်းလိမ်းကပ်လျက် သင်္ကန်းကို ခေါင်းခြီးခြံပြီး ဤရေပင်ပေါ်၌ မတော်မလျော် အိပ်စက်နေသူမှာ ရဟန်းအယောင်ဆောင်ကား သော သူ့ဦးသာ ဖြစ်ရမည်။ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ရဟန်းကောင်း မဖြစ်နိုင်”ဟု မှတ်ချက် ချ၍ ပြောဆို၏။

အယောင်ဆောင်သူဦးသည် သူ့အား ဤကဲ့သို့ ပြောရမည်လားဟု အမျက် ဒေါသ ပြင်းစွာထွက်လျက် သေဋ္ဌေးကို ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။ သေဋ္ဌေးပိုင်သော လယ်ယာ များကို ခုနစ်ကြိမ်တိတိ မီးတိုက်ဖျက်ဆီး၏။ သေဋ္ဌေးပိုင်သော နွားခြံသို့ ဝင်၍ ခုနစ်ကြိမ်တိတိ နွားများ၏ ခြေထောက်ကို ဓားဖြင့် ခုတ်ဖြတ်၏။ သေဋ္ဌေး၏ နေအိမ်ကို ခုနစ်ကြိမ်တိတိ မီးကွင်းပစ်၍ ရှို့၏။

ဦးသူသည် ဤမျှလောက် ဖျက်ဆီးရသည်ကို မကျေနပ်သေးမူ၍ သေဋ္ဌေး၏ ကုသိုလ်ဖြစ်သော ဂန္ဓကုဋီ(နံ့သာရွှေကျောင်းတော်ကြီး)ကို မြတ်စွာဘုရား ဆွမ်းခံ ကြွနေသည့်အခိုက် မီးတိုက် ဖျက်ဆီးပြန်လေ၏။ သုမင်္ဂလသေဋ္ဌေးသည် မီးလောင် ရာသို့ ပြေးလာပြီးလျှင် စိတ်မချမ်းသာခြင်း၊ ဒေါသထွက်ခြင်း အလျှင်းမရှိမူ၍ တစ်ကြိမ်လောင်သော် နှစ်ကြိမ်လျှူမည်ဟု လက်ရုံးဆန့်၍ ပြောကြား၏။ မကြာမီ နောက်ဖက် ကျောင်းသစ်ကြီးတစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် သံဃာနှစ်သောင်း ခြံရံလျက် မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းပြန်၏။

ဗျာပါဒအားကြီးသော ခိုးသူသည် “ဤသေဋ္ဌေးကို အရှင်ထား၍ အရှက်တူ အကျိုးနည်းအောင် လုပ်နေခြင်းကတ် အသေသတ်ပစ်မှ နားအေးမည်” ဟု ပြင်းထန်သော အစွဲဖြင့် ဓားမြှောင်ကို ခါးထိုး၍ အမြဲတစေ ချောင်းမြောင်းနေ၏။ သို့သော် အခွင့်မသာ၍ မသတ်နိုင်။

သေဋ္ဌေးကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာတို့ကို ပင့်၍ ကျောင်း ရေစက်ချပွဲကို ပြုလုပ်သောအခါ “တပည့်တော်၏ အကျိုးတရားပျက်ပြားအောင် ဖျက်ဆီးပြီး အသက်ကိုပင် ရန်ရှာနေသောသူသည် ဤပရိသတ်အတွင်း၌ ရှိနေပါသည်။ ထိုသူအား တပည့်တော် အမှတ်ဒေါသမထားသည့်အပြင် ယခုပြုသော ကုသိုလ် အဖို့ကို ထိုသူအား ရှေးဦးစွာ ပေးပါ၏”ဟု လျှောက်ထား၏။

ထိုစကားကို ကြားသောအခါ သတ်ဖြတ်ရန် ချောင်းမြောင်းနေသော ခိုးသူ သည် မိမိ၏ အမှားကိုသိ၍ သေဋ္ဌေးကြီးအား သည်းခံရန် တောင်းပန်၏။ သေဋ္ဌေး ကြီးက သည်းခံသော်လည်း သူ၏ဗျာပါဒစေတနာကြောင့် သေသောအခါ အဝိစိ ငရဲ၌ နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံရလေ၏။ ငရဲမှ လွတ်သောအခါ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဂိဇ္ဈကူတောင်ဝယ် တစ်ကိုယ်လုံး မီးလောင်၍ ဝေဒနာ ပြင်းပြစွာ ခံစားရသော စပါးကြီးမြေ့ ပြိတ္တာကြီး ဖြစ်ရပြန်လေ၏။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယအုပ်၊ ဒဏ္ဍဝဂ်၊ အဇဂရပေတဝတ္ထု)

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒုစရိုက်သုစရိုက်နှစ်မျိုးရ

အနာထပိဏ်လေဋ္ဌေးနှင့် တံခါးစောင့်နတ်ဝတ္ထု

ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် သာဝတ္ထိပြည်မှ အနာထပိဏ် သေဋ္ဌေးကြီးသည် အလှူဒါနပြုလုပ်ရာတွင် စံတင်ထိုက်သော သေဋ္ဌေးကြီးတစ်ဦးဖြစ်၏။ ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ကြီးကို ငါးဆယ့်လေးကုဋေ အကုန်ခံ၍ လှူဒါန်းရသည်ကိုပင် အားရ တင်းတိမ်မှုမရှိဘဲ တစ်နေ့သုံးကြိမ် ဘုရားကျောင်းတော်သို့ သွားလေ့ရှိ၏။ နံနက် သွားလျှင် ယာဂ၊ နေ့လယ်သွားလျှင် အဖျော်ယမကာ၊ ညနေသွားလျှင် ပန်းနံ့သာ ယူဆောင်သွားလေ့ရှိ၏။

တချိန်တွင် သေဋ္ဌေးကြီးသည် စီးပွားရေး မပြေလည်၍ ဆင်းရဲနွမ်းပါး သွား၏။ သို့သော် အလှူအတန်းကိုကား မလျော့ပေ။ ဤကဲ့သို့ အလှူအတန်း ပြုလုပ်ခြင်းကို သေဋ္ဌေးကြီး၏နေအိမ် စတုတ္ထတံခါးတွင် စောင့်နေသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နတ်သည် ကြားမှ ဝန်တိုမိစ္ဆာဖြစ်ပြီး မကြည်ညိုနိုင်ရှိ၏။ သေဋ္ဌေးကြီး အိမ်သို့ ရဟန်းသံဃာများ ကြွလာသောအခါ သူက နေရာမှ မကြာခဏ ဖယ်ပေးနေရသော ကြောင့် အလိုလို အမှတ်ထွက်၍နေ၏။

တနေ့တွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနတ်သည် ကိုယ်ထင်ပြုလျက် “အသင်သေဋ္ဌေးကြီးသည် နောင်ရေးကို မကြည့်ဘဲ ဂေါတမသာသနာကိုချည်း အလကားလှူပစ်သောကြောင့် ပစ္စည်းပြုန်း၍ ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ရသည်၊ ပေးလှူခြင်းဖြင့် ဘာအကျိုးရှိ သနည်း၊ ခိုက်လေစွ”ဟု အပြစ်တင်စကား ဆိုလေ၏။

ယင်းသို့ မိစ္ဆာအမြင်ဖြင့် အလှူဒါနကို မပြုလုပ်ရန် တားမြစ်သောအခါ သေဋ္ဌေး ကြီးသည် မိစ္ဆာနတ်အား မိမိနေအိမ် စတုတ္ထတံခါးမှ ထွက်သွားရန် နှင်ထုတ်လိုက် လေ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနတ်သည် ခိုကိုးရာမဲ့ဖြစ်ကာ သိကြားမင်းထံသွား၍ သေဋ္ဌေးကြီး ကျေနပ်သည်အထိ တောင်းပန်ပေးရန် ပန်ကြားလေ၏။

သိကြားမင်းက သေဋ္ဌေးကြီးသည် အလှူဒါန၌ အလွန်ဝါသနာပါသူ ဖြစ်သည်၊ ဘားမြစ်ပိတ်ပင်၍ မလျော်၊ ယခုအချိန်၌ သေဋ္ဌေးကြီးတွင် ပစ္စည်းဥစ္စာများ နှမ်းပါး လျက်ရှိရာ သေဋ္ဌေးကြီးထံမှ ချေးငှားထားသူများကို သေဋ္ဌေးကြီးအား ပစ္စည်းဥစ္စာ များ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြန်၍ ပေးဆပ်ကြရန် သင်က လိုက်လံ နှိုးဆော်ပေးပါဟု အကြံပြုလေ၏။

သိကြားမင်းအကြံပြုသည့်အတိုင်း ကြွေးယူသူများကို လိုက်လံဆော်သြပေးရာ ပစ္စည်းယူသူအားလုံးက ပြန်လည်ပေးပို့ကြသောကြောင့် သေဋ္ဌေးကြီးသည် ယခင် အတိုင်း ပြန်လည်ကြွယ်ဝချမ်းသာလေ၏။ မိမိမှားကြောင်း ဝန်ချ၍ တောင်းပန်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနတ်အား ခွင့်လွှတ်ပြီးလျှင် အယူမှားကို စွန့်၍ အယူမှန်ကို ပြောင်းယူသဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပြီးလျှင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ အကျွတ်တရားကို ရရှိသွားလေ၏ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပါပဝဂ် အနာထဝိဇ္ဇာဝတ္ထု၊ ဧကနိပါတ် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ကုလဝကဝဂ် ခဒိရဂ်ဇာတ်)။

ဝဋ်အမြဲ ငရဲအပ

မြန်မာ့စကားပုံတို့တွင် “ဝဋ်အမြဲ ငရဲအပ” ဟူသော စကားပုံလည်း ပါဝင်၏။ ထိုစကားပုံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနယ်ပယ်မှ စကားပုံဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏တရားဓမ္မနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး သဘောအဓိပ္ပာယ် လေးနက်သော စကားပုံ ဖြစ်သည်။

ဝဋ်ဟူသည် အဘယ်နည်း

ဝဋ်”ဟူသည် “ဝဋ်”ဟူသော ပါဠိစကားမှ ဆင်းသက်လာ၏။ သံသရာ လည်ပတ်ခြင်း၊ အကြောင်းပြီးအကျိုး၊ အကျိုးပြီးအကြောင်း ဆက်စပ်ဖြစ်ပျက်ခြင်း၊ မကောင်းမှုပြုသည့်အတွက် သံသရာဘဝခရီး၌ ဆိုးကျိုးတစုံတရာကို ခံစားရခြင်း စသော သဘောအဓိပ္ပာယ်များ ရှိပါသည်။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ(သင်္ဂြိုဟ်)ကျမ်း၊ ပစ္စယသင်္ဂဟအပိုင်းတွင် “ဝဋ်”ဟူသည်-

- (၁) ကိလေသဝဋ် (အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်သုံးပါး)
- (၂) ကမ္မဝဋ် (ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ)
- (၃) ဝိပါကဝဋ် (အကျိုးတရားများ)-

ဟူ၍ သုံးမျိုးပြထား၏။ ထိုတွင် အထက်ပါစကားပုံအရ “ဝဋ်”သည် နောက်ဆုံး အချက် ဝိပါက (အကျိုးတရား) ဝဋ်နှင့် သက်ဆိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဝဋ်”နှင့် “ဝိပါက” (ဝိပါက)သည် စကားလုံး ကွဲပြားသော်လည်း သဘောအဓိပ္ပာယ် မကွဲပြားပါချေ။ ထို့ကြောင့် တစုံတယောက်သည် ဒုက္ခကြီးစွာ ခံစားနေရလျှင် “ဝဋ်”ခံနေရတယ်၊ ဝိပါကဝဋ်ကြီးတယ်”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲနဲ့၊ ဝဋ်လှက် တတ်တယ်၊ ဝဋ်အမြဲ ငရဲအပ တဲ့”ဟူ၍ လည်းကောင်း အစဉ်အလာ ပြောဆို ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ငရဲ၏အဓိပ္ပာယ်

“ငရဲ”ကား “နိရယ”ဟူသော ပါဠိစကားမှ ဆင်းသက်လာ၏။ [နိ + (ရ)အယ၊ အယ= ချမ်းသာ + နိ=မရှိ] ချမ်းသာသူကို ရခွင့်မရှိသောကြောင့် ငရဲ(နိရဲ)ဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းငရဲသည် သိဗ္ဗိုးငရဲစသည်ဖြင့် ငရဲကြီးရှစ်ထပ်ရှိကြောင်း ဤကျမ်းစာအုပ် အခန်း (၆) သံသရာနှင့် သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ အခန်းတွင် ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ထိုငရဲ တစ်ထပ်တစ်ထပ်တွင်လည်း ဘင်(မစင်)ပုပ် ငရဲ၊ ပြာပူငရဲ၊ ယက်ပံတောငရဲ၊ သံလျက်ရွက်ငရဲ၊ ကြိမ်ပိုက်ချောင်းငရဲဟု ငရဲငယ်(ဥဿဒ)ငါးထပ်စီ တံတိုင်းခတ်သလို ရံပတ်တည်ရှိနေ၏။ ထိုအားလုံးကို “ငရဲ”ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဝဋ်အတယ်သို့ မြီသနည်း

တစုံတယောက်သည် တစုံတယောက်အား ပြစ်မှားမိပါက ထိုသူသည် ငရဲ၌ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားနေရမည်ဖြစ်၏။ ငရဲမှ လွတ်လျှင်လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခ တစ်မျိုးမျိုး ကို ပြုမိခဲ့သော အကုသိုလ်အားလျော်စွာ ခံစားရတတ်ပြန်သည်။ ယင်းသို့ ခံစားရခြင်း ကိုပင် ဝဋ် (ဝိပါက)ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဝဋ်(ဝိပါက)ခေါ် မကောင်းကျိုးကို မြတ်စွာဘုရားသည်ပင် ရှောင်လွှဲ၍ မရနိုင်ချေ။

မြတ်စွာဘုရား ဝဋ်(ဝိပါက)ခံတော်မူရခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကြည့်ကန်ရှင်ကြီး မည်သော ပညာရှင်က “ခြေမ တော်တဲ့၊ ကွဲပြန်ခဲ့၊ ဘဲ့ဝိပါကတော်ပါနည်း”ဟု “အဲ့ကာရန္တ”သတ်ပုံ ပုစ္ဆာခန်းတွင် မေးမြန်းထားပါသည်။

ဤမေးခွန်းသည် "ဝဋ်"(ဝိပါက်)တော်သုံးပါးကို သိမ်းကျုံး၍ မေးမြန်းထားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်က "စွယ်စုံကျော်ထင်"ကျမ်းတွင် သုံးထပ် ဖြေဆိုထား၏။ သုံးပါးအနက် ပထမဝဋ်(ဝိပါက်)တော်ကား ဤသို့တည်း-

လွန်လေပြီးသောအခါ ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော်သည် သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်၏။ ဖခင်တူညီငယ်နှင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာကို အကြောင်းပြုပြီး ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားကြ၏။ ညီငယ်ကို လိမ်လည်လှည့်ဖြားခေါ်ပြီး တောင်ချောက်ကြား၌ ကျောက်ဖြင့် ထုခတ်သတ်လေ၏။ ဤမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကြောင့် ငရဲ၌ ခံခဲ့ရရုံမျှမက နောက်ဆုံး ဘုရားဖြစ်သော ဘဝ၌ပင် အရှင်ဒေဝဒတ်၏ ဝေဘာရတောင်စောင်း၌ ကျောက်မောင်းဆင် လုပ်ကြံခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။ တောင်ထိပ်မှ ကျောက်တုံးကြီး လိမ့်လာသောအခါ ဘုရားရှင်၏ ဘုန်းတော်ကြောင့် လမ်းခုလတ်မှ ကျောက်တုံးတစ်တုံးက ဆီးကြိုခံလင့်၏။ ထိုကျောက်တုံးချင်း ထိခတ်စဉ် ကျောက်လွှာတစ်ခုသည် ပဲ့စင်ထွက်၍ ဘုရားရှင်၏ ခြေမတော်ကို ထိခိုက်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခများစွာ ခံစားတော်မူရလေသည်။ ဤသည် ကား ပထမဝဋ်(ဝိပါက်)တည်း။

မြတ်စွာဘုရားတွင် ထိုကျောက်ထိမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ နောက်ထပ် ရှေးဘဝ အကြောင်းကံတစ်ခု ရှိနေသေး၏။

လွန်လေပြီးသော ဘဝတစ်ခု၌ ဘုရားအလောင်းသည် ကလေးငယ်သဘာဝ ကစားနေစဉ် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတစ်ပါး ဆွမ်းခံဝင်လာ၏။ ကလေးငယ်သည် ပျော်ရွှင် လိုသဖြင့် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ ခြေမတော်ကို ကျောက်ဖြင့် ပစ်ခတ်၏။ ခြေမတော်ကို ထိသဖြင့် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် အလွန်နာကျင်သော ဝေဒနာကို ခံစားခဲ့ရလေသည်။ ထို မကောင်းမှုကံအစွမ်းကြောင့် အရှင်ဒေဝဒတ် ကျောက်မောင်းဆင် လုပ်ကြံစဉ် ခြေမတော်ကို ကျောက်ထိခိုက်သော မဟုတ်၊ ခြေမတော်၌ သွေးစိမ်းတည်သည်အထိ ဒဏ်ရာအနာတရဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲဝေဒနာကို ကြာရှည်စွာ ခံစားရလေသည်။ ဤကား ဒုတိယဝဋ်(ဝိပါက်)ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ကျောက်ထိခြင်းနှင့်ဆက်စပ်၍ နောက်ထပ် ရှေးဘဝ အကုသိုလ်ကံ တစ်မျိုးလည်း ရှိနေခဲ့ချေသေး၏။

လွန်လေပြီးသောအခါ ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော်သည် ပဒေသရာဇ်မင်း ဖြစ်ခဲ့ဖူး၏။ ထိုဘဝတွင် လူယုတ်မာနှင့် ပေါင်းမိသဖြင့် သောက်စားမှုယစ်ပြီး အပြစ်မရှိ သူအား ဓားဖြင့် ခွဲစိတ်ခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုအကုသိုလ်ကံကြောင့် ငရဲ၌

ခံရပြီးနောက် ဘုရားရှင်ဖြစ်တော်မူလာသော ဘဝမှာပင် ခြေမတော်ကို ကျောက်ထိရုံ သွေးစိမ်းတည်ရုံနှင့် မပြီးသေး။ ဆေးဆရာဇီဝက၏ စားဖြင့်ခွဲ၍ ခြေမတော်၌ တည်နေသည့်သွေးခဲကို ထုတ်ယူကုသမှုအတွက် ပြင်းထန်သော ဝေဒနာကိုပါ ခံစား ရရှာလေသည်။ ဤကား တတိယဝင်္ဂ (ဝိပါက်)ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရား ခံတော်မူရသော ဝင်္ဂ(ဝိပါက်)တော်တို့ကား ဖော်ပြပါ သုံးပါး အပါအဝင် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးရှိကြောင်း အပဒါန်ပါဠိတော်တွင်^၁ ဖော်ပြထားပါသည်။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ “ဝင်္ဂ” (ဝိပါက်)တော်လည်း ရှိသေး၏။ အရှင်မောဂ္ဂလာန် အလောင်းတော်သည် တစ်ခုသောဘဝ၌ မယား၏အလိုဆန္ဒအရ မိဘနှစ်ပါးကို တောသို့ထုတ်ပြီး သူ့ခိုးစားပြယောင်ဆောင်ကာ ရိုက်ခဲဖူး၏။ ထိုအကုသိုလ်ကံ ကြောင့် သေလျှင် ငရဲသို့ ကျခဲ့ရသည်။ နောက်ဆုံး အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဘဝ၌ တန်ခိုးအရာမှာ တေဒဂ်ရပါလျက် ခိုးသူတို့၏ ရိုက်နှက်သတ်ဖြတ်မှုကို ခံရပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့ရလေသည်။^၂

အထက်ပါ သာဓကတို့ကို ကြည့်လျှင် ပြုခဲ့မိသော အကုသိုလ်ကံကြောင့် ငရဲသို့ ကျရောက်ရုံမျှဖြင့် မပြီးသေး။ အခွင့်သင့်သော ဘဝမှာ ဝင်္ဂ(ဝိပါက်)ခေါ် ဆင်းရဲ ဒုက္ခတစ်မျိုးမျိုးကို ဆက်လက် ခံစားရသေးသည်။ မခံစားရအောင် မည်သူမျှ မရှောင်လွှဲနိုင်ကြချေ။ သို့ဖြစ်၍ “ဝင်္ဂမှာအမြဲ”ဟု ဆိုထုံးပြုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ငရဲကို ဘယ်လို ပ-သနည်း

ငရဲကား ဝင်္ဂ(ဝိပါက်)ကဲ့သို့ မဟုတ်၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်လျှင် ငရဲသို့ ကျရောက်ရတတ်၏ဟု ဆိုသော်လည်း အကုသိုလ်ပြုမိတိုင်း ငရဲသို့ ရောက် ကြရသည်မဟုတ်၊ အကုသိုလ်ကို အမှန်တကယ် ပြုပါလျက် ငရဲနှင့် လွဲချင် လွဲတတ်သော သာဓကများ ရှိကြပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏လက်ထက်တော်က ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင် တမ္ပဒါဒိကမည်သော ခိုးသူသတ်သမား တစ်ဦး ရှိခဲ့၏။ သူသည် နှစ်ပေါင်း ငါးဆယ့်ငါးနှစ်တိုင်တိုင် ဘုရင့် အကျဉ်းထောင်မှ သေဒဏ် အပေးခံရသူများကို သတ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအကုသိုလ်ကြောင့် သေလျှင် ငရဲသို့ ရောက်ရမည်ဖြစ်၏။ ဤအခြေအနေတွင်

၁။ အပဒါန်ပါဠိတော်-၃၄၆။ ၂။ ဓမ္မပဒါဒါ မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရဝတ္ထု။ ၄၁။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ကယ်မလိုသဖြင့် ဆွမ်းခံကြွ၍ တရားဓမ္မဟောပြောတော် မူသည်။ တမ္ဗဒါဠိကသည် ဆွမ်းလှူခြင်း၊ တရားနာခြင်း၊ တရားကို ဆင်ခြင်ရှု မှတ်ခြင်း ကုသိုလ်ကို ပြု၏။ သေလွန်သောအခါ ထိုကုသိုလ်ကြောင့်ပင် တုသိတာနတ် ပြည်၌ ဖြစ်ရလေသည်။ လူအများကို သတ်သည့် အကုသိုလ်ကြောင့် သေသည့်အခါ ရောက်ရမည့်ငဲ့ကို ထိုကုသိုလ်ဖြင့် အပပြုလိုက်နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် သာဝတ္ထိပြည်မှာ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိမည်သော လုလင်တစ်ဦး ရှိခဲ့ဖူးသည်။ သူသည် မည်သည့်အလှူဒါနကိုမျှမပြု။ သူ့တွင် ကုသိုလ်ကောင်းမှုမရှိ။ အကုသိုလ် ကံများသာ ရှိ၏။ သေလျှင် ငဲ့သို့ ရောက်ရမည်ဖြစ်၏။ ထိုအဖြစ်ကို မြတ်ဗုဒ္ဓ မြင်တော်မူသဖြင့် ကယ်မလိုသောကြောင့် ထိုသူ၏ အိမ်ရှေ့သို့ သွားရောက်ပြီး ရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ်၏။ သေလုဆဲဆဲ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိသည် ရောင်ခြည်တော် တို့ကို မြင်သဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓအား လျောင်းအိပ်လျက်ကပင် ရှိခိုး၏။ မကြာခင် သေလွန်လျှင် ထိုကုသိုလ်ကြောင့်ပင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်တွင် နတ်သားဖြစ်ရလေ သည်။ ရှိခိုးသောကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြင့် ငဲ့ကို “အပ” ပြုလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါ၏။

သောဏဂီရိ တောင်ပေါ်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေသော ရဟန္တာ အရှင်သောဏ၏ ဖခင်သည် မုဆိုးအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးမြူ၏။ အသက်ကြီးကာမှ သားဘုန်းကြီး ထံ ခိုဝင်၍ ရဟန်းပြုခဲ့၏။ မကျန်းမမာ၍ သေခါနီးသော (မရကာသန္ဒဝိထိ ဇောကျသော)အခါ သူပြုခဲ့သော အကုသိုလ်များ အကျိုးပေးချိန် ရောက်သည့် အလျောက် ခွေးကြီးများ ကိုက်တော့မည့် အဟန်ဖြင့် စိတ်အစဉ်မှာ ဂတိနိမိတ် ထင်မြင်လာ၏။ “သား ခွေးကြီးတွေကို မောင်းပါ သားရဲ့”ဟု ကြောက်လန့်စွာ ယောင်ယမ်းပြောဆို၏။

ရဟန္တာအရှင်သောဏသည် ဖခင်ဦးစင်းကြီး သေလွန်က ငဲ့ကျရောက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း သိတော်မူ၏။ “ငါသို့သော သား ရှိပါလျက် ငဲ့သို့ မကျစေသင့်” ဟု ဆင်ခြင်ပြီး သာမဏေများအား ပန်းများကို ခူးယူစေ၍ စေတီရင်ပြင်မှာ ထားစေသည်။ ဦးစင်းကြီး လဲလျောင်းရာ ညောင်စောင်းကိုလည်း စေတီ ရင်ပြင်သို့ ရွှေစေပြီး “ဦးစင်းကြီးအတွက် ပန်းလှူထားတယ်၊ အာရုံပြုပါ” စသည်ဖြင့် ပြောဆို သတိပေး၏။

၁။ ဓမ္မပဒ-ပ။ ယမကဝဂ်၊ မဋ္ဌကုဏ္ဍလိဝတ္ထု

ဦးစင်းကြီး စိတ်အစဉ်မှာ ငရဲနိမိတ်များ ပျောက်၍ နတ်ဘုံရောက်မည့် အာရုံများ (ဂတိနိမိတ်များ) ပြောင်းလဲ ထင်ပေါ်လာသည်။ နတ်သမီးများ အကြိုလာနေသည်ကို ထင်မြင်ပြီး “သား ဖယ်ပါ၊ ဖယ်ပါ၊ သားရဲ့ မိထွေးတွေ လာနေတယ်”ဟု ပြောဆိုလာသည်။

အရှင်သောဏ၏ ဖခင် ဦးစင်းကြီးက လားရောက်ရမည့် ငရဲကို လတ်တလော ဖြစ်ပေါ်သော ကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် “အပ” ပြုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အရှင်အင်္ဂုလိမာလကိုကား လူသိများကြပါ၏။ လက်ညှိုးပေါင်း တစ်ထောင် ပြည့်အောင် ဖြတ်မည်ဟူသော အကြံဖြင့် ကမ်းကုန်အောင်မိုက်နေသည့် လူသတ် သမားကြီးဖြစ်သည်။ လက်ညှိုးတစ်ထောင်ပြည့်ရန် တစ်ချောင်းသာ လိုတော့သည့် နေ့တွင် မြက်စွာတုရားက ကယ်ချွတ်တော်မူသဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူသော အခါ နိဗ္ဗာန်သို့သာ ဝင်စံတော်မူရ၏။ ပြုခဲ့မိသော အကုသိုလ်တို့ကြောင့် ငရဲသို့ မလားရောက်ရပေ။ ဤကား ရဟန္တာဖြစ်သည်အထိ တရားဓမ္မကို နာယူ ကျင့်ကြံ သော ကုသိုလ်ကိုဖြင့် ငရဲကို “အပ” ပြုလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ စသောအကြောင်းအချက်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ငရဲ အပ”ဟု ဆိုထုံးပြု ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ငရဲကို “အပ” ပြုပုံပြုနည်းကား မတူကြပေ။ အထက်ပါ ဝတ္ထုတို့တွင် တမ္ဗဒါဠိက၊ မဋကုဏ္ဍလိ၊ အရှင်သောဏဖခင် ဦးစင်းကြီးတို့၏ ငရဲကို “အပ ပြုနည်း”သည် စိတ်ချရသောနည်း မဟုတ်။ လတ်တလော ကုသိုလ်ကံ ကြောင့် နတ်ပြည်သို့ ရောက်နိုင်ကြသော်လည်း ကုသိုလ်ကံ အပိုန်ကုန်လျှင် (အပါယ်တံခါးပိတ်နိုင်သော မဂ်ကုသိုလ်တစ်မျိုးမျိုးကို မရသေးလျှင်) ငရဲသို့ ရောက်နိုင်ပေသေးသည်။ အရှင်အင်္ဂုလိမာလ၏ ငရဲကို “အပ”ပြုလိုက်ခြင်းကား ရဟန္တာဖြစ်သည်အထိ ပြုကျင့်အားယုတ်သော မဂ်ကုသိုလ်တို့ဖြင့် ငရဲကို “အပ” ပြုလိုက်ခြင်းဖြစ်၍ စိတ်ချရသော “အပ”ပြုနည်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကံတရားတို့၏ အကျိုးပေးရာကာလကို သတိပြုသင့် ပါ၏။ (ဤကျမ်း အခန်း ၃-၌ ကံတရားတို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။) တမ္ဗဒါဠိက မဋကုဏ္ဍလိတို့ နတ်ပြည်ရောက်ရခြင်းသည် ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယက (ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံ)ဖြင့် နတ်ပြည်ရောက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သူ့ခွဲပြုကြသော

ကုသိုလ်စေတနာကံသည် ဒုတိယဘဝဖြစ်သော နတ်ဘဝမှာ အကျိုးပေးခွင့်ရ၍
ငရဲကို ယာယီ “အပ” ပြုလိုက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အရှင်အင်္ဂုလိမာလဟောစွာ ရဟန္တာဖြစ်သည့်အလျောက် အလွန်အားကောင်းသော
အရဟတ္တမဂ် ကုသိုလ်အဆင့်မှာပင် ထိုမဂ်ကုသိုလ်ဖြင့် ထိုမျှလောက် အားမကောင်း
သော လက်ညှိုးဖြတ်မိသည့် အကုသိုလ်ဟူသမျှကို ဘယ်တော့မှ အကျိုးပေးခွင့်
မရအောင် ချေဖျက်ပစ်လိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လူသတ်၊လက်ညှိုးဖြတ်သမျှ
အကုသိုလ်အားလုံးသည် အဟောသိကံ (အချည်းနှီးကံ၊ အလကားကံ) များ ဖြစ်သွား
ကြရသည်။ အကုသိုလ်မှန်သမျှ ပျက်စီးသွားပြီဖြစ်၍ အပါလ်ကျိုး၊ငရဲကျိုးကို
ဘယ်သောကာလမှာမှ မပေးနိုင်တော့ချေ။

အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရလျှင် မည်သည့်နည်းဖြင့်ပင် ငရဲကို အပ”ပြုပြု၊ “အပ”
ပြုနိုင်လျှင် အကောင်းချည်းသာဖြစ်သည်။ သို့သော် အကုသိုလ်၏ အရှိန်အဟုန်ဟု
ဆိုအပ်သော ဝိပါက်(ဝင်)မှုကား ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၍ ဘဝဇာတ် မသိမ်းသေးမီ တချိန်ချိန်၌
အကျိုးပေး ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ (၃) ဝင်လိုက်တတ်၏။

အခန်း (၅)

ဒါန သီလ ဘာဝနာ

- (က) ဒါန အမျိုးမျိုး
- (ခ) သီလ အမျိုးမျိုး
- (ဂ) ဒါနဝတ္ထုများ
- (ဃ) သီလဝတ္ထုများ
- (င) ဘာဝနာ၏သဘောအဓိပ္ပာယ်

(က) ဒါနအမျိုးမျိုး

ဒါနဟူသည်-

- (၁) အလှူငွေပပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၂) လှူလိုသော စေတနာ၊
- (၃) လှူဖွယ်ဝတ္ထု၊
- (၄) ထင်ရှားစွာနေသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်-

ဤအင်္ဂါ ခေးပါးရှိမှု ပြည့်စုံ၏။ ပေးအပ်သော အရာဟူသမျှနှင့် ပေးခြင်းဟူသမျှသည် ဒါနချည်းပင် ဖြစ်၏။ ယင်းဒါနခေါ်သော တရားနှင့် စပ်လျဉ်း၍-

- (၁) စေတနာစေတသိက်ကို ဒါနဟု ခေါ်၏။
- (၂) စေတနာနှင့်အလားတူသောကြောင့် စေတနာနှင့်ယှဉ်သော အလောဘ စေတသိက်ကိုလည်း ဒါနဟု ခေါ်၏။
- (၃) သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တနှင့်သမ္မာအာဇီဝတို့ကိုလည်း ဒါနဟုပင် ခေါ်၏။
- (၄) ဒေယျဓမ္မော ဒါနန္တိ အာမန္တာ-အရ ဆွမ်းသင်္ကန်းစသော လှူဖွယ် ဝတ္ထုကိုလည်း ဒါနဟူ၍ပင် ခေါ်ပေသည်။

အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းဖြင့် သံသရာကို ရှည်စေတတ်သည့် တရားမှာ တဏှာ(လောဘ)ဖြစ်၏။ ဒါနဟူသော အလောဘသည် ယင်းတဏှာ(လောဘ)၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ တဏှာ(လောဘ)ကိုလည်း ပယ်သတ်နိုင်သည့်တရား ဖြစ်သည်။ စစ်မှန်သော ဒါနသည် သံသရာကို တိုစေသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒါနဟူသည် တရားလေးမျိုး ဖော်ပြထားသော်လည်း အလောဘနှင့် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတို့မှာ စေတနာ၏ အသင်းအပင်းများဖြစ်၍ စေတနာဒါနအဖြစ် တစ်ခုတည်း မှတ်ယူရပါမည်။ ဆွမ်းသင်္ကန်းစသော လှူဖွယ် ဝတ္ထုဟူသော ဒေယုဓမ္မကို ဝတ္ထုဒါနအဖြစ် မှတ်ယူရပါမည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဒါနနှစ်မျိုးသာ ရှိပါသည်။

လှူဒါန်းရာမှာ စေတနာမရှိလျှင် မလှူဒါန်းနိုင်၊ စေတနာရှိမှသာ လှူဒါန်းနိုင်၏။ စေတနာဆိုရာမှာလည်း လှူဒါန်းနေစဉ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်သော “မုစ္ဆစေတနာ” ကို ခေါ်သည်။ မုစ္ဆဟူသည် စွန့်လွှတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ စွန့်လွှတ်လှူဒါန်းနေစဉ် ဖြစ်သော မုစ္ဆစေတနာသည်သာလျှင် ဒါန၏ တရားကိုယ် အစစ် ဖြစ်ပါသည်။

မစွန့်လွှတ်မီ ရှေးက ကြိုတင်၍ ဖြစ်သော စေတနာကို “ပုဗ္ဗစေတနာ”ဟု ခေါ်၏။ စွန့်လွှတ်ပြီးမှဖြစ်သော စေတနာကို “အပရစေတနာ”ဟု ခေါ်၏။ ယင်းစေတနာသုံးတန်ကို “စေတနာဒါန”ဟု ခေါ်သည်။

ဒါနအမျိုးမျိုးကို ရေးသားတင်ပြပါမည်-

- (၁) ကိုယ်တွင်းဆိုင်ရာ အသက်ခန္ဓာအင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို လှူဒါန်းခြင်းဒါန (အဇ္ဈတ္တိကဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၂) အပြင်အပဖြစ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို လှူဒါန်းခြင်း ဒါန (ဗာဟိရဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃) အသက်စည်းစိမ် ဘေးမဲ့ပေးခြင်းဒါန (အဘယဒါန-ဟု ခေါ်၏)။ ဤဒါနသည် အထူးသဖြင့် မင်းတို့နှင့်သာ သက်ဆိုင်၏။
- (၄) ဆွမ်းစသည့်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူခြင်းဒါန (အာဓိသဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၅) ဟော်ဘေးဝါဒ စသည်တို့ဖြင့် ညစ်နွမ်းသောစိတ် အလျှင်း မရှိဘဲ သူတပါးတို့အား မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော တရားဟောပေးခြင်းဖြင့် တရားကို ပေးလှူခြင်း ဒါန (ဓမ္မဒါန-ဟု ခေါ်၏)။

- (၆) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ဆိုက်ရောက်လာသောအခါ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို အကြွင်းထား၍ လှူဒါန်းခြင်းဒါန (သာဝဿေသဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၇) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ဆိုက်ရောက်လာသောအခါ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို အကြွင်းမထားဘဲ အကုန်လှူဒါန်းခြင်းဒါန(နိရဝဿေသဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၈) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး နှစ်ဦးစသည်အား ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ လှူဒါန်းခြင်းဒါန (ပုဂ္ဂလိကဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၉) သံဃာတော်ကို ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းခြင်းဒါန (သံဃိကဒါန-ဟုခေါ်၏)။

ပုဂ္ဂလိကဒါနမူပြုရန် လွယ်ကူ၏။ သံဃိကဒါနမူ ပြုရန်အတွက် အလှူပြုလုပ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း သတိချုပ်ရပေမည်။ အကြောင်းမှာ သံဃာတော်ဟု ဆိုလျှင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ အားလုံးပါဝင်၏။ သို့ရာတွင် ပါဝင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို အာရုံမထားဘဲ အများအစုအပေါင်းကိုသာ အာရုံထား၍ လှူဒါန်းမှသာ သံဃိကဒါနမြောက်ပါသည်။ သံဃိကဒါနချဉ်း သက်သက်ပင် ခုနစ်ပါး ထပ်မံ ခွဲခြားထားပါသည်။ မှတ်ရန်မှာ သံဃိကဒါန ခုနစ်ပါး ရှိသည်ဟုပင် ဖြစ်ပါသည်။

- (၁၀) ဝဋ်ဆင်းရဲဖြစ်သော လောကီစည်းစိမ်ချမ်းသာကိုသာ တောင့်တ၍ လှူဒါန်းသောဒါန (ဝဋ္ဋနိဿိတဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
  - (၁၁) ဝဋ်ဆင်းရဲကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ လှူဒါန်းသော ဒါန (ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဒါန-ဟုခေါ်၏)။
  - (၁၂) အချိန်အခါနှင့် တိုက်ဆိုင်အောင် စီမံလှူဒါန်းသော ကထိန်သင်္ကန်း၊ ဝါဆိုသင်္ကန်း၊ ဖျားနာသောရဟန်းအတွက် ဂိလာနဆွမ်း၊ ဧည့်သည် အာဂန္တုရဟန်းတို့အတွက် ဆွမ်း၊ ခရီးထွက်မည့် ဂမိကရဟန်းတို့ အတွက် ဆွမ်းလှူခြင်း စသည်ဒါန (ကာလဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- ကာလဒါန ငါးမျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-
- (က) ဧည့်သည်အာဂန္တုအား ပေးလှူခြင်း၊
  - (ခ) ခရီးထွက်မည့် ခရီးသည်အား ပေးလှူခြင်း၊

- (ဂ) မကျန်းမမာ ဖျားနာသောသူအား ပေးလှူခြင်း၊
- (ဃ) ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးသောအခါ၌ ပေးလှူခြင်း၊
- (င) လုပ်ကိုင်ရရှိသော ကောက်ဦး သစ်ဦးတို့ကို သိလရိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလှူခြင်း-

ဟူ၍ ငါးမျိုးရှိပါသည်။

- (၁၃) ဤကဲ့သို့ အချိန်အခါကို မရွေးချယ်ရဘဲ လှူလိုသည့်အချိန် လှူလိုက်နိုင်သောဒါန (အကာလဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၁၄) တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်အပ်သောဒါန (ပရာမဋ္ဌဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
ကုသိုလ်ဆန္ဒပတ္ထနာဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မတောင့်တဘဲ “ဤဒါန ကုသိုလ်ကြောင့် ငါသည် သိကြားမင်းအစရှိသည့် ထင်ရှားသောနတ် သို့မဟုတ် သာမညနတ်ဖြစ်ရပါလိ၏။ ထိုနတ်ပြည်၌ မြဲမြံနိုင်ခဲ့သော နတ်စသည် ဖြစ်ရပါလိ၏” စသည်ဖြင့် တဏှာဒိဋ္ဌိဦးစီးလျက် တောင့်တ လျှင် ထိုဒါနသည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၏ ပစ္စည်းအထောက်အပံ့ မဖြစ်နိုင် သောကြောင့် ဆုံးရှုံးခြင်းသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်တတ်သော ဒါနဟု ဆိုပါသည်။
- (၁၅) တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မသုံးသပ်အပ်သော ဒါန (အပရာမဋ္ဌဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊ ဝဋ်ဆင်းရဲကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ လှူဒါန်းသောဒါနဟု ဆိုပါသည်။
- (၁၆) နေရာတည်မြဲနေမည့် ဘုရားတန်ဆောင်း၊ ကျောင်း၊ ဇရပ်၊ ရေတွင်း၊ ရေကန် စသည်တို့ကို လှူဒါန်းသောဒါန (ထာဝရ-ဒါနဟု ခေါ်၏)၊
- (၁၇) ခေတ္တခဏမျှသုံးစွဲရသော ဆွမ်းသင်္ကန်းစသည်တို့ကို လှူဒါန်းခြင်းဒါန (အထာဝရဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊ ယိုဒါနနှစ်ခုတွင် ထာဝရဒါနသည် အကျိုးပေး ကြီးမြတ် ခိုင်မြဲ၏။
- (၁၈) မိမိ အသက်ထင်ရှားရှိမည် လှူဒါန်းသော ဒါန (သဇီဝဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

၁၉) မိမိသေပြီးနောက် မိမိပိုင်ပစ္စည်းစုကို မည်သူ့အား ပေးခဲ့သည်၊
 ဣသု ယူ၍ အလိုရှိတိုင်း အသုံးပြုလော့ဟူ၍ သေသည့်နောက်
 ရည်မှန်း၍ ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းဒါန (အစွယ်ဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
 ဗုဒ္ဓဘာသာတို့အနေဖြင့် သေတမ်းစာဖြင့် မိမိပစ္စည်းကို ပေးခွင့်
 ရှိပါသည်။ သားသမီးများအားလည်း သေတမ်းစာနှင့်တကွ ပေးနိုင်၏။
 ဤကား အစွယ်ဒါန၌ အကျုံးဝင်ပါသည်။

(၂၀) ဆွမ်းတမျိုးတည်း လောင်းလှူခြင်းဒါန(အပရိဝါရဒါန-ဟုခေါ်၏)၊

(၂၁) ဆွမ်းဟင်းနှင့်တကွ လောင်းလှူခြင်းဒါန(သပရိဝါရဒါန-ဟုခေါ်၏)၊

(၂၂) အကြွင်းအကျန် အညံ့အဖျင်းဖြစ်သော ပစ္စည်းကို လှူဒါန်းခြင်းဒါန
 (ဥစ္စိဋ္ဌဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၂၃) အကြွင်းအကျန် အညံ့အဖျင်း မဟုတ်သောပစ္စည်းကို လှူဒါန်းခြင်းဒါန
 (အနုစ္စိဋ္ဌဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊ ၎င်းဒါနကို “အဂ္ဂဒါန”ဟုလည်း ခေါ်၏။

(၂၄) တရားသဖြင့် ရှာဖွေရရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုလှူဒါန်းခြင်း ဒါန
 (ဓမ္မိယဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၂၅) တိုက်ခိုက် ခိုးဝှက် သတ်ဖြတ်ခြင်း ဖသည်ဖြင့် ရှာဖွေရရှိသော
 ပစ္စည်းဝတ္ထုလှူဒါန်းခြင်းဒါန (အဓမ္မိယဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၂၆) အလှူဒါနပြုကြရာမှာ တန်းတူညီမျှ ရနိုင်လှူဒါန်းနိုင်သော အလှူဒါန
 (သဒိသဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၂၇) အချင်းချင်း အပြိုင်အဆိုင် လှူကြရာမှာ တစ်ဖက်သားများ မလိုက်
 နိုင်အောင် အနိုင်လှူအပ်သောဒါန (အသဒိသဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၂၈) မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သော ဒါန (ပစ္စက္ခဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၂၉) မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့မဟုတ် ကိုယ်မျက်ကွယ်၌ လှူအပ်သော ဒါန
 (အပစ္စက္ခဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

(၃၀) ကွယ်လွန်လေပြီးသော ဆွေမျိုးသားချင်းများ တမလွန်ဘဝ၌ ကြီးပွား
 ချမ်းသာရေးအတွက် ရည်ရွယ် လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန
 (ပေတဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊

- (၃၁) မိမိနောင်တမလွန်ဘဝ ကြီးပွားချမ်းသာရေးအတွက် ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန (နိမိဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၂) ကံ,ကံ၏အကျိုးကို သိရှိ၍ လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန (သမ္မဇာနက ဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၃) ကံ,ကံ၏အကျိုးကို မသိဘဲ လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန (အသမ္မဇာနကဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၄) နေ့စဉ်မပြတ် ဆွမ်းလောင်းခြင်း စသည်ဖြင့် အမြဲမပြတ် ပြုလုပ်အပ်သော ဒါန (နိဗ္ဗဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၅) နေ့စဉ်မဟုတ်ဘဲ တတ်နိုင်သည့်အခါမှသာ ဆွမ်းလောင်းခြင်း စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သောဒါန (အနိဗ္ဗဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၆) သားငါးစသော သတ္တဝါများကို သတ်ဖြတ်၍ ကျွေးမွေးလှူဒါန်းအပ် သောဒါန (သာဝဇ္ဇဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၇) သားငါးစသော သတ္တဝါများကို သတ်ဖြတ်ခြင်း မပြုဘဲ ဈေးမှ ဖြစ်ပေါ်သော သားငါးဖြင့် ကျွေးမွေးလှူဒါန်းခြင်းဒါန (အနဝဇ္ဇဒါန -ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၈) ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မိမိလက်ဖြင့် ကိုင်တွယ်လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန (သာဟတ္ထိကဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၃၉) မိမိကိုယ်စား သူတပါးကို စေခိုင်း၍ လှူဒါန်းအပ်သောအလှူဒါန (အာဏတ္ထိကဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၄၀) မိမိသဘောဖြင့် ပြုအပ်သော အလှူဒါန(သယံကာရဒါန-ဟုခေါ်၏)။
- (၄၁) သူတပါးတို့ပြုသည်ကိုမြင်၍ ပြုအပ်သော အလှူဒါန (ပရကာရဒါန- ဟု ခေါ်၏)။
- (၄၂) စိတ်နေ ရှားလန်းချမ်းသာစွာ လှူဒါန်းအပ်သောဒါန (သောမနဿ ဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၄၃) ဝမ်းလည်းမသာ၊ ပမ်းလည်းမနည်း၊ အလယ်အလတ် ခံစားခြင်းရှိ၍ လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန (ဥပေက္ခာဒါန-ဟု ခေါ်၏)။

- (၄၄) ကံ,ကံ၏အကျိုးကို သိမြင်နားလည်၍ လှူဒါန်းခြင်းသည် ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သည့်ဒါန (ဉာဏသမ္မယုတ္တဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၄၅) ကံ,ကံ၏အကျိုးကို မသိမမြင်ဘဲ သူတပါးတို့၏ အတုအပဖြင့် လှူဒါန်းခြင်းသည် ဉာဏ်နှင့်မယှဉ်သည့်ဒါန (ဉာဏဝိပယုတ္တဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၄၆) သူတပါးတို့ တိုက်တွန်းခြင်းရှိ၍ ပြုအပ်သောဒါန (သသင်္ခါရိက ဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၄၇) သူတပါးတို့ တိုက်တွန်းခြင်း မရှိဘဲ မိမိဆန္ဒအတိုင်း ပြုအပ်သော ဒါန (အသင်္ခါရိကဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၄၈) ကောင်းမှု၏ အရာဖြစ်သော ပေးလှူခြင်းဒါန (ပုညဝိသယဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၄၉) ကောင်းမှု၏အရာမဟုတ်ဘဲ လောက၌ ပြုကျင့်ကျွမ်း ဝတ္တရားအတိုင်း ပေးခြင်းမရှိသည့် “လောကဝိသယဒါန”ဖြစ်သည်။ ကြည်လင် စင်ကြယ်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပေးခြင်းမဟုတ်ဘဲ ချစ်ကြိုက်၍ ပေးခြင်း၊ စိတ်ဆိုး၍ပေးခြင်း၊ မိုက်မဲ၍ပေးခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့၍ ပေးခြင်းမှ စ၍ ပေးခြင်းဟူသမျှကို “လောကဝိသယဒါန”ဟုခေါ်၏။ ဒါနပါရမီနှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်ကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။
- (၅၀) လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို ကောင်းမွန်စွာပြုပြင်၍ ရိုသေစွာလှူဒါန်းခြင်း ဒါန(သက္ကစ္စဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၅၁) လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို ကောင်းမွန်စွာ မပြုပြင်ဘဲ ဖြစ်သလို လှူဒါန်းခြင်းဒါန (အသက္ကစ္စဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၅၂) မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ငယ်သူက ပူဇော်သော အားဖြင့် ပေးလှူခြင်းဒါန (ပူဇာဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၅၃) ကြီးမြတ်သူက ငယ်ရွယ်သူအား ချီးမြှောက်ပေးလှူခြင်းဒါန (အနုဂ္ဂဟ ဒါန-ဟု ခေါ်၏)၊
- (၅၄) တဏှာ၏ကျွန်အဖြစ်ဖြင့် လောကီစည်းစိမ်ချမ်းသာကို တောင့်တ၍ လှူဒါန်းအပ်သော အလှူဒါန (ဒါသဒါန-ဟု ခေါ်၏)။

- (၅၅) တဏှာသခင် အရှင်ကို ပုန်ကန်၍ လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှန်းတောင့်တပြီး လှူသောအလှူဒါန(ဘုဇိဿဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၅၆) မိဘတို့က သားသမီးတို့ကို နောင်အခါတွင် ငါတို့အား ဤကဲ့သို့ပင် ပြန်လည် ကျွေးမွေးလိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်း၍ သားသမီးတို့အား ကျွေးမွေးခြင်းဒါန (ဣဏပယောဇနဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၅၇) သားသမီးတို့က အိုမင်းမစွမ်းရှိသည့် မိဘတို့ကို ကျေးဇူးဆပ်သော အားဖြင့် ပြန်လည်ကျွေးမွေးခြင်းဒါန (ဣဏမောက္ခဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၅၈) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များအား လှူဒါန်းကျွေးမွေးခြင်းဒါန(နိမိဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၅၉) အလှူဒါန ပြုလုပ်ရာမှာ လိုလားမှု၊ အားထုတ်မှု၊ ဝိုင်းခြား သိမြင်မှုနှင့် ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်း တရားလေးပါး အားနည်းလျှင် ထိုဒါနသည် ညံ့သောအလှူဒါန (ဟိနဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၀) တရားလေးပါးကို အတန်အသင့် နားလည်ပြီး လှူဒါန်းလျှင် အလတ်စားအလှူဒါန (မဇ္ဈိမဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၁) တရားလေးပါးကို အသေအချာ သဘောပေါက် နားလည်ပြီး လှူဒါန်းလျှင် မြင့်မြတ်သော အလှူဒါန (ပဏီတဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၂) အလွန်တရာ ပြုနိုင်ခဲ့သောဒါန (ဒုက္ကရဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၃) ကြီးကျယ်ခမ်းနားအံ့ဖွယ်ကောင်းအောင် ပြုသောဒါန (မဟာဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၄) ပြုလုပ်ရန် ခဲယဉ်းသည်လည်း မဟုတ်၊ ကြီးကျယ်များပြားလှသည်ဟု ပြောဆိုဖွယ်ရာလည်း မရှိသောဒါန (သာမညဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၅) တရားသဖြင့် လှူဒါန်းအပ်သော တရားနှင့်ညီညွတ်သော ဒါန (ဓမ္မိကဒါန-ဟု ခေါ်၏)။ ယင်းဒါနသည်-
  - (က) သံဃာတော်အား လှူဒါန်းမည်ဟု နှုတ်မြွက်ထားပြီးသော ပစ္စည်းကို သံဃာတော်အားသာ လှူဒါန်းခြင်း၊
  - (ခ) စေတီတော်အား လှူဒါန်းမည်ဟု နှုတ်မြွက်ထားပြီးသော ပစ္စည်းကို စေတီတော်အားသာ လှူဒါန်းခြင်း၊

- (ဂ) ပုဂ္ဂိုလ်တပါးပါးအား လှူဒါန်းမည်ဟု နှုတ်မြွက်ထားပြီးသော ပစ္စည်းကို ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ လှူဒါန်းခြင်း- ဟူ၍ ဓမ္မိကဒါန သုံးမျိုးရှိပါသည်။
- (၆၆) သူတပါး အသက်ကို ရှည်အောင် ပြုလုပ်လှူဒါန်းခြင်း ဒါန (ဇီဝိတဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၇) ရံဖန်ရံခါ စေတနာသဒ္ဓါတရားမရှိဘဲ လှူကဲရဲ့မည်စိုး၍ ပေးလှူသော ဒါန (လောကာဓိပတေယျဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၈) ရံဖန်ရံခါ စေတနာသဒ္ဓါတရား မရှိဘဲ မိမိဂုဏ်ပျက်မည်စိုး၍ ပေးလှူမှ လျော်မည်ဟု မိမိဂုဏ်ကို ငဲ့ကွက် ပေးလှူသောဒါန (အတ္တာဗိပတေယျ ဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၆၉) သူတော်ကောင်းတရားကို အလေးဂရုပြု၍ ပေးလှူသောဒါန (ဓမ္မာဓိပတေယျဒါန-ဟု ခေါ်၏)။
- (၇၀) အဆွေခင်ပွန်းအား ပြုစုသကဲ့သို့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မိမိ သုံးဆောင် စားသောက်သည့်အတိုင်း တတန်းကစားတည်း လှူဒါန်း ခြင်းဒါန (ဒါနသဟာယ-ဟု ခေါ်၏)။
- (၇၁) အရှင်သခင်အား ပေးလှူသကဲ့သို့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မိမိ သုံးဆောင်စားသောက်သည်ထက် မြင့်မြတ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူခြင်းဒါန (ဒါနသာမိ-ဟု ခေါ်၏)။
- (၇၂) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အား မိမိသုံးဆောင် စားသောက်သည်အောက် ညံ့သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို လှူဒါန်းခြင်းဒါန။ ကျွန်ုပ်ကို ပေးလှူသည်နှင့်တူသော ဒါန (ဒါနဒါသ-ဟု ခေါ်၏)။

(ခ) သီလအမျိုးမျိုး

သီလဟူသည် ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူ၊ မနောကံမူ၏ စင်ကြယ်ခြင်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဟိရီဩတ္တပ္ပတရား နှစ်ပါးရှိမှ သီလကို ဆောက်တည်နိုင် စောင့်ထိန်း နိုင်သောကြောင့် ဟိရီဩတ္တပ္ပတရား နှစ်ပါးသည် သီလ၏ အနီးဆုံးသော အကြောင်း ဖြစ်၏။

သီလအမျိုးမျိုးကို ရေးသားဖော်ပြပါမည်-

- (၁) ဤအမှုကို ပြုကျင့်ရမည်ဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော အာစရိယဝတ် အစရှိသည့်သိက္ခာပုဒ်များကို ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျအတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့်ခြင်းသည် “စာရိတ္တသီလ” ဖြစ်သည်။

- (၂) ဤအမှုကို မပြုကျင့်ရဟု ပညတ်တော်မူအပ်သော ပါရာဇိက အစရှိသည့် သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျအတိုင်း စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းခြင်းသည် "ဝါရိတ္တသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၃) မဂ်သီလ၊ ဖိုလ်သီလနှင့် ပြည်စုံစေ့ဖျန် ဟောကြားပညတ်အပ်သော အာဇီဝဋ္ဌမကသီလမှ ကြွင်းသော သီလအစုသည် "အာဘိသမာဓာရိကသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၄) မြတ်သော အရိယာမဂ် အကျင့်ကို ရရန် ရှေးဦးစွာ ဤတရားစုကို ကျင့်ကြံစေရမည်ဟု ဟောကြားအပ်သော အာဇီဝဋ္ဌမက သီလသည် "အာဒိဗြဟ္မဓရိယသီလ"ဖြစ်သည်။ မြတ်သောအကျင့်၏အစဖြစ်သော သီလလူလို့။
- (၅) ကောင်းသော စကားပြောခြင်း၊ ကောင်းသော အမှုကိစ္စပြုလုပ်ခြင်း၊ ကောင်းသောအသက်မွေးမှုပြုခြင်းတည်းဟူသော ဝိရတီစေတသိက် သုံးပါးသည် "ဝိရတီသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၆) စေတနာ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟနှင့် သံဝေဒါးပါး အဝိတိက္ကမတရားတို့သည် "အဝိရတီသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၇) တဏှာကို ဖြစ်စေ၊ ဒိဋ္ဌိကို ဖြစ်စေ အမှီပြု၍ စောင့်ထိန်းအပ်သော သီလသည် "နိဿိတသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၈) တဏှာဒိဋ္ဌိနှစ်ပါးကို အမှီမပြုဘဲ မြတ်သောအကျင့်ကို ငါကျင့်မည် ဟူ၍ နှလုံးသွင်းပြီး ကျင့်အပ်သော လောကီသီလသည် "အနိဿိတသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၉) မိစ္ဆာအယူရှိသော အလေ့အကျင့် သီလမျိုးသည် ဒိဋ္ဌိနိဿိတသီလ" ဖြစ်သည်။ ဤသီလကို ဗုဒ္ဓဝါဒီအယူရှိသူများ စောင့်သုံးခြင်း မရှိပါ။
- (၁၀) အလိုရှိသလောက် ကာလကို ပိုင်းခြား၍ စောင့်သုံးအပ်သော သီလသည် "ကာလပရိယန္တသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၁၁) ကာလကို မပိုင်းခြားဘဲ အသက်ထက်ဆုံး စောင့်သုံးအပ်သော သီလသည် "အာပါဏကောရိကသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၁၂) ဥစ္စာ၊ အခြံအရံ၊ ဆွေမျိုး၊ အင်္ဂါကြီးငယ်၊ အသက် ဤငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကြောင့် ချိုးဖျက်လိုက်ရသော သီလသည် အဆုံးရှိသော "သပရိယန္တသီလ"ဖြစ်သည်။

- (၁၃) ဤငါးပါးတို့ဖြင့် ဖျက်၍မရဘဲ ကောင်းစွာ စောင့်သုံးအပ်သော သီလသည် အဆုံးမရှိသော “အပရိယန္တသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၁၄) အာသဝေါတို့၏ အာရုံဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့ အာရုံအပြုခံရသော သီလသည် “လောကီယသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၁၅) အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံမဟုတ်သော အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံအပြုမခံရသော သီလသည် “လောကုတ္တရသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၁၆) ကျော်စောဂုဏ်သတင်းကို လိုလား၍ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးအပ်သော သီလသည် “ဟိနသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၁၇) ကောင်းမှု၏ တဝချမ်းသာကို လိုလားတောင့်တ၍ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးအပ်သော သီလသည် “မဇ္ဈိမသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၁၈) တရားတော်၏ မြင့်မြတ်မှုကို နှလုံးသွင်းကာ ဆောက်တည်ကျင့်သုံး အပ်သော သီလသည် အမြတ်စားဖြစ်သော “ပဏီတသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၁၉) မိမိ၏ မသင့်လျော်သော အကျင့်အကြံများကို စွန့်ပစ်လိုသဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မိမိအလေးဂရုပြု၍ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်သော သီလသည် “အတ္တာဓိပတေယျသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၂၀) လူအများ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းကို ပယ်ရှားလိုသဖြင့် လူအများကို အလေး ဂရုပြု၍ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးအပ်သော သီလသည် “လောကာ ဓိပတေယျသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၂၁) တရားတော်၏ မြင့်မြတ်မှု ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပူဇော်လိုသဖြင့် တရားတော်ကို အလေးဂရုပြု၍ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်သော သီလသည် “ဓမ္မာဓိပတေယျသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၂၂) တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် လွဲမှား သုံးသပ်အပ်သော သီလသည် “ပရာမဋ္ဌ သီလ”ဖြစ်သည်။
- (၂၃) ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးအပ်သည့် မဂ်၏ အဆောက်အဦဖြစ်သော သီလသည်လည်းကောင်း၊ သေက္ခအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ခဏ၌ဖြစ်သော သီလသည် လည်းကောင်း “အမရာမဋ္ဌသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၂၄) ဖိုလ်စိတ်လေးပါး၌ ရှိသော သီလသည် “ပဋိပဿဒ္ဓိသီလ”ဖြစ်သည်။

- (၂၅) စင်ကြယ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလသည် “ဝိသုဒ္ဓသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၂၆) မစင်ကြယ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလသည် “အဝိသုဒ္ဓသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၂၇) ယုံမှားသံသယရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလသည် “ဝေမတိက သီလ” ဖြစ်သည်။
- (၂၈) မဂ်တရား လေးပါး၊ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးတို့နှင့် ယှဉ်သောသီလသည် “သေက္ခသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၂၉) အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ယှဉ်သောသီလသည် “အသေက္ခသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၃၀) ထိုမှကြွင်းသော သီလအစုသည် “နေဝသေက္ခနာသေက္ခသီလ” ဖြစ်သည်။ ပုထုဇဉ်တို့၏ သီလစုပင် ဖြစ်ပါသည်။
- (၃၁) ယုတ်လျော့သွားမည်သာဖြစ်သော သီလသည် “ဟာနဘာဂိယ သီလ”ဖြစ်သည်။
- (၃၂) တည်တံ့နေမည်သာဖြစ်သော သီလသည် “ဋ္ဌိတိဘာဂိယသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၃၃) ထူးမြတ်မည်သာဖြစ်သောသီလသည် “ဝိသေသဘာဂိယသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၃၄) ကိလေသာအမှောင်ထုကို ဖောက်ထွင်းဖြိုခွဲနိုင်သော သီလသည် “နိဗ္ဗေတဘာဂိယသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၃၅) ရဟန်းယောက်ျားများ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းအပ်သောသီလသည် “ဘိက္ခုသီလ”ဖြစ်သည်။
- (၃၆) ရဟန်းမများ စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းအပ်သော သီလသည် “ဘိက္ခုနီသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၃၇) သာမဏေယောက်ျား၊ သာမဏေမိန်းမများ စောင့်ထိန်းကျင့်သုံး အပ်သော ဆယ်ပါးသီလသည် “အနုပသမ္ပန္နသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၃၈) လူတို့စောင့်သုံးအပ်သော ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ တို့သည် “ဂဟဋ္ဌသီလ” ဖြစ်သည်။
- (၃၉) လူများ ကျင့်သုံးအပ်သော သီလအဖြစ်ဖြင့် ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလတို့အပြင် ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမသီလလည်း ရှိသေး၏။ ယင်းသီလမှာ ငါးပါးသီလပင် ဖြစ်၏။ ပကတိငါးပါးသီလမှ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ သိက္ခာပုဒ်အစား “အဗြဟ္မစရိယာ ဝေရမဏိ

သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ”ဟူ၍ ဆောက်တည်လိုက်လျှင် “ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမသီလ”ဖြစ်သည်။

(၄၀) “ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမကောတ္တိကသီလ”ဟူ၍လည်း ရှိသေး၏။ ကောဘတ္တိက ဟူသည် နိနက်စာ ထမင်း အစာထပ်တည်းကိုသာ စားရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းသီလကို စောင့်သုံးလိုလျှင် ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမသီလ စောင့်သုံး ခံယူသည့်အခါ အဆုံးတွင် “ဝိကာလဘောဇနာ ဝေရမဏံ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ”ဟု သိက္ခာပုဒ်တစ်ခုတိုး၍ ဆောက်တည် လိုက်လျှင် “ဗြဟ္မစရိယပဉ္စမ ကောဘတ္တိကသီလ”ဖြစ်သွားသည်။

[ငါးပါးသီလ, ရှစ်ပါးသီလ, ကိုးပါးသီလနှင့် ဆယ်ပါးသီလ အကြောင်း ရှေ့အခန်းတွင် အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါ၍ ဤအခန်းတွင် မဖော်ပြတော့ပေ။]

(၄၁) လူတို့သည် ပါဏာတိပါတ စကောသိက္ခာပုဒ်ငါးပါးတို့ကို မလွန်ကျူး ခြင်းသည် ပင်ကိုသဘောအားဖြင့် ပြည့်စုံသော “ပကတိ သီလ” ဖြစ်သည်။

(၄၂) အမျိုးအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အရပ်ဒေသအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ပါသဏ္ဍ ခေါ် အယူဝါဒအားဖြင့် ဖြစ်စေ မိမိတို့၏ ရှေးလူကြီးများက ထားရှိ ခဲ့သော အပိုင်းအခြား စည်းကမ်းအတိုင်း ကျင့်ကြံခြင်းသည် “အာစာရသီလ”ဖြစ်သည်။

(၄၃) မိမိတို့ အမျိုးစဉ်ဆက် ရှောင်ကြဉ်လာသော မကောင်းမှုဖြစ်သည် အတွက် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် “ကုလအာစာရသီလ”ဖြစ်သည်။

(၄၄) မိမိတို့၏ အရပ်ဒေသမှာ အများရှောင်ကြဉ်ကြသော မကောင်းမှု ဖြစ်သည့်အတွက် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် “ဒေသအာစာရသီလ” ဖြစ်သည်။

(၄၅) ဟဏ္ဍာဒိဋ္ဌိကျော့ကွင်းတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ပါသဏ္ဍအယူဝါဒ အရ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် “ပါသဏ္ဍသီလ”ဖြစ်သည်။

(၄၆) တုရားအလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေတည်နေသည့်အခါမှစ၍ မယ်တော်၏ စိတ်သန္တာန်တွင် ယောက်ျားများ၌ ကာမဂုဏ်အတွက် နှစ်သက် မက်မောသည့် စိတ်မရှိခြင်းတည်းဟူသော သီလသည် “ဓမ္မတာ သီလ”ဖြစ်သည်။

(၄၇) ရှေးရှေးဘဝများစွာက ကျင့်သုံးခဲ့ဖူးသော ကံကြောင့် ယခုဘဝမှာ မည်သူကမျှ မဟောပြုရဘဲ အလိုအလျောက် စောင့်သုံးဖြစ်ပေါ်လာသော သီလကြီး လေးပါးမှာ-

- (က) ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ၊
- (ခ) ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ၊
- (ဂ) အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ၊
- (ဃ) ပစ္စယသဒ္ဓိသီတသီလ-

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ဤလေးပါးတို့မှာ ရဟန်းတို့နှင့် အထူး သက်ဆိုင်သောသီလဖြစ်သည်။

(၄၈) လူသာမဏေတို့၏ သီလသည် အရေအတွက်အားဖြင့် အပိုင်းအခြား ရှိ၍ စင်ကြယ်စေအပ်သော သီလဖြစ်သောကြောင့် “ပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဖြစ်သည်။

(၄၉) ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော ရဟန်းတို့၏ ဝိနည်း ကျင့်ဝတ်များကို သင်္ဂါယနာတင် အရှင်မြတ်များက အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုတော်မူကြသော သိက္ခာပုဒ် သီလအပေါင်းသည် “အပရိယန္တပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဖြစ်သည်။

(၅၀) ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စေအပ်သော သီလသည် “ပရိပုဏ္ဏပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဖြစ်သည်။

(၅၁) သေက္ခအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဒိဋ္ဌိဖြင့် မသုံးသပ်အပ်သော သီလနှင့် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တဏှာရာဂဖြင့် မသုံးသပ်အပ်သော သီလများသည် “အပရာမဋ္ဌပါရိသုဒ္ဓိသီလ”ဖြစ်သည်။

(၅၂) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၏ သီလသည် အလုံးစုံသော ကိလေသာအပူအပင်-ဟူသမျှ ငြိမ်းချမ်းခြင်းဖြင့် စင်ကြယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် “ပရိပဿဒ္ဓိသီလ”ဖြစ်သည်။

(၅၃) အဆင့်ဆင့်သော ကုသိုလ်တရားဖြင့် ပယ်ရှားသင့်သော အရာဟူသမျှကို ပယ်ရှားခြင်းသည် “ပဟာနသီလ”ဖြစ်သည်။

(၅၄) ပါဏာတိပါတ စသော ရှောင်ကြဉ်ဖွယ်တို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဝိရတိစေတသိက်ပြဋ္ဌာန်းသည့် ကုသိုလ် စေတသိက်စုသည် “ဝေရမဏီသီလ”ဖြစ်သည်။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

- (၅၅) ပါဏာထိပါတစသည်တို့ကို ပယ်ရှားရှောင်ကြဉ်မှုနှင့် စိတ်ကို တွဲစပ်စွဲမြဲစေသော စေတနာတရားသည် "စေတနာသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၅၆) သတိစေတသိက် ပြဋ္ဌာန်းသည့် ကုသိုလ်စေတသိက်စုသည် "သံဝရသီလ"ဖြစ်သည်။
- (၅၇) ပယ်ရှားရှောင်ကြဉ်အပ်သော ပါဏာထိပါတစသော အမှုတို့ကို မလွန်မကျူးသောအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်တရားစုသည် "အဝိတိက္ကမသီလ"ဖြစ်သည်။

(၈) ဒါနဝတ္ထုများ

ဥမ္မာစန္ဒိဝတ္ထု

ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် ဗာရာဏသီပြည်တွင် အလွန်ဆင်းရဲလှသည့် အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ရှိ၏။ ဗာရာဏသီပြည်ကြီးတွင် နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကျင်းပရာ ဂုဏ်သရေရှိ သူဌေးသူကြွယ် စသည့် အမျိုးသမီးများ ဝတ်ပန်းပုဆိုးကို ဝတ်ဆင်၍ ပွဲတော် ဆင်နွဲကြလေသည်။ ဆင်းရဲသည့် အမျိုးသမီးသည် ဝတ်ပန်းပုဆိုးကို ဝတ်လိုလှသဖြင့် မိဘများထံ ပူဆာ တောင်းဆိုလေသည်။ မိဘများက တန်ဖိုးကြီးမားလွန်းသည့် ဝတ်ပန်းပုဆိုးကို မဆင်နိုင်သဖြင့် မိမိတို့၏ သမီးကို သူဌေးကြီးအိမ်သို့ သုံးနှစ်သွားရောက် ကျွန်ခံအလုပ်လုပ်မှ ဝတ်ပန်းပုဆိုးကို ဝတ်ဆင်နိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြလေသည်။ ဆင်းရဲသူမကလေးသည် စိတ်အားတက်ကြွစွာဖြင့် သူဌေးကြီးအိမ်တွင် မခိုမကပ် အလုပ်လုပ်သဖြင့် သုံးနှစ်မပြည့်မီပင် ဝတ်ပန်းပုဆိုး တစ်ထည်ကို ရရှိပါသည်။

ဆင်းရဲသူမကလေးသည် နှစ်သက် ကြည်နူးစွာဖြင့် အိမ်သို့ ပြန်လာရာ လမ်းတွင် ရေကန်တစ်ခုတွေ့၍ ရေချိုးပြီးမှ ဝတ်ပန်းလုံချည်ကို ဝတ်ဆင်တော့မည်ဟု ကြံကာ ရေကန်သို့ ဆင်း၍ ရေချိုးရန် ပြင်ဆင်နေလေသည်။ ထိုအခိုက် ရဟန္တာကိုယ်တော်မြတ်ကြီးတစ်ပါး ဆွမ်းခံလာရင်း သင်္ကန်းကို သူ့ခိုးများ လုယူသွားသောကြောင့် သစ်ရွက်သင်္ကန်း ဝတ်ဆင် ဆွမ်းခံဝင်လာသည်ကို မိဒုက္ခကလေး မြင်တွေ့သွား၏။ အမျိုးသမီးကောင်း မိန်းကလေးငယ် ဆင်ခြင်သည်မှာ "ငါသည် ရှေးဘဝက ကုသိုလ်ဒါန နှည်းပါးမှုကြောင့် လူ့ဘဝကို ရလာသော်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါး အောက်တန်းကျလှသည်။ ဝတ်ပန်းလုံချည် ဝတ်ဆင်လိုသည်နှင့် ဆူတပါးအိမ်မှာ သုံးနှစ်တာ ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ နေထိုင်

ရှာကြံခဲ့ရသည်။ ဝတ်ပန်းလုံချည်ကို ယခုဘဝအတွက် မြော်ကိုးဝတ်ဆင်ခြင်း မပြုတော့၊ မဂ်ဖိုလ်နီဗ္ဗာန် ရောက်ရသည့်တိုင်အောင် နောင်အစဉ် ချမ်းသာပြည့်စုံစေမည့် မြတ်ဒါနကို အဆင်သင့်တုန်း လှူဒါန်းမည်”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားပြီး ရဟန္တာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးအား ဝတ်ပန်းလုံချည်ကို လှူဒါန်း ဆက်ကပ်လိုက်လေသည်။

ထိုသို့ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသည့် ဝတ်ပန်းလုံချည်ကို ရဟန္တာကိုယ်တော်မြတ် ဝတ်ဆင်လိုက်သဖြင့် သင်္ကန်းဒါယိကာ သူဆင်းရဲမလေးမှာ ကြည်နူးမဆိုး ဝိတိနှင့် တပြုံးပြီး ဖြစ်နေရှာလေသည်။ ဝမ်းမြောက်လွန်း၍ ပတ္တနာဆုဈေးများကို ဆွတ်ခူး လိုက်သည်မှာ အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

“ဆင်းရဲအောက်ကျ တပည့်တော်မ သုံးနှစ်တိုင်တိုင် သူတပါးအိမ်မှာ အစေခံသူရင်းငှားအဖြစ် လုပ်ကိုင်သည့်အတွက် ရရှိလာသော ဝတ်ပန်းပုဆိုး ခေါ်သော ဤလုံချည်ကို သင်္ကန်းလျှာအဖြစ်ဖြင့် နောင်ခါထင်ရှား ကောင်းစားချမ်းသာဖို့အရေးကို မျှော်တွေးမှန်းဆ လှူဒါန်းပူဇော်ရသော ဤကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် မဂ်ဖိုလ်နီဗ္ဗာန် ဝင်စံရသည့်တိုင်အောင် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝတိုင်း၌ အပါယ်ငရဲစတဲ့ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းလွတ်ရသည်ဖြစ်ရာ လူ့နတ်ဗြဟ္မာ ချမ်းသာအပြာဖြာတို့ကို ခံစားရ ပြီးလျှင် အထူးအားဖြင့် ရုပ်ဆင်းလက္ခဏာတို့သည် ရှေ့စင်ရုပ်သဖွယ် မိုးနတ်မယ်ကဲ့သို့ တင့်တယ်လှပ အချိုးကျသည်ဖြစ်၍ မြင်မြင်သမျှသော ယောက်ျားအားလုံးတို့သည် မတည်တူ၍ ယွင်းသွေချက်ချင်း သထိကင်း၍ ရူးသွပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကြစေသတည်း”-

ဟူ၍ ဆုတောင်းပတ္တနာ ပြုလိုက်လေသည်။

ထိုအမျိုးသမီးကလေးသည် ထိုဘဝမှ သေလွန်ပြီး နတ်ပြည်၌ အကြိမ်ကြိမ် ဖြစ်ပြီးနောက် သိဝိတိုင်း အဓိဋ္ဌပူရမြို့ကြီးတွင် ကုဋေရုပ်ဆယ် ကြွယ်ဝချမ်းသာ သော သိဝိဋ္ဌိဝတ္ထသူဌေးကြီး၏ သမီးရတနာ ဖြစ်လာလေသည်။ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် မြင်မြင်သမျှ မိန်းမယောက်ျားတို့ တိမ်းပါးမူးမေ့ သွားရလောက်အောင် တင့်တယ် သော အဆင်းရှိ၍ ဥမ္မာဒန္တိဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ နတ်သမီးတမျှ ချောမော လှပသည့် ရုပ်ဆင်းဒဏ်ကို မခံနိုင်ကြသည့် ယောက်ျားအပေါင်းသည် ဖောက်ပြန် ရူးသွပ်ကုန်သည်။ ထိုထက်မက လက္ခဏာဖတ်ရန် လာကြသည့် ပုဏ္ဏားဦးများနှင့် သိဝိဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် ရူးသွပ်ဖောက်ပြန်ရလေ၏။

[ဤဝတ္ထုသည် ဒါနကုသိုလ်၏ အစွမ်းထက်ပုံကို သိစေ၏။ သို့သော် ကုသိုလ်ပြု ဆုတောင်းမှု တိမ်းပါး၍ လူအများ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ကြ ရသည်ကို သတိပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကုသိုလ်ပြုရာ၌ ဆုတောင်းမလွဲ မမှားအောင် သတိပြု၍ ဒါနပြုကြရန် ဖြစ်ပါသည်။]

ဓမ္မာတိရသနနတ်သမီးဝတ္ထု

မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် များစွာသော ဥပါသကာ-ဥပါသိကာ ယောက်ျားမိန်းမအပေါင်းသည် ဥပုသ်နေ့တွင် ဝတ်ဖြူစင်ကြယ် ဝတ်ဆင်၍ ပန်းနံ့သာများဖြင့် ကျောင်းတော်သို့ သွားကြကုန်၏။ တတ်အားသမျှ ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်များ လှူဒါန်းကျွေးမွေး၍ နေလွဲသည့်အခါ အကျွမ်းဝင်ရာ စိတ်ကြည်ညိုရာ ရဟန်းတို့ထံဝင်လျက် တရားစကားများ ပျတ်သား နားထောင် လျှောက်ထားမေးမြန်းကြကုန်၏။ ညနေချမ်းသို့ရောက်လျှင် တရား ဟောပလ္လင် ဓမ္မာသန၌ အလှည့်ကျ တရားဟောကြားကြကုန်သော တရားပွဲသို့ သွားရောက် တရားနာနေကြစဉ် နေဝင်သွားသဖြင့် မှောင်အတိကျသွား၏။ တစ်ယောက်သောမိန်းမသည် ယခုအခါ၌ ဆီမီးထွန်းခြင်းငှာ သင့်လျော်သောအခါ ဖြစ်သည်ဟု ကြံ၍ မိမိအိမ်မှ ဆီမီးတိုင် ယူပြီး ဆီမီးပူဇော်လေသည်။ ဓမ္မာသန တရားဟောပလ္လင်၏ရှေ့၌ ထား၍ တရားတော်ကို နာနေပြီးလျှင် မိမိ၏ ဆီမီးအလျှောက် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်၍ တရားဆုံးသောအခါ အိမ်သို့ ပြန်လေ၏။

ဆီမီးလှူသော မိန်းမသည် နောက်အခါ၌ တစုံတခုသော အနာရောဂါဖြင့် စုတေ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဇောတိရသဗိမာန်ဝယ် ဇောတိရသနတ်သမီး ဖြစ်လေ၏။ ဆီမီးလှူသော ကုသိုလ်ကြောင့် တပါးသောနတ်တို့၏ အရောင်ကိုပင် လွှမ်းမိုး၍ နေပါသည်။

ဇိလဓမ္မဓိနတ်သမီးဝတ္ထု

မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေစဉ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမ တစ်ယောက်သည် နှမ်းဆီ သောက်လို၍ နှမ်းတို့ကို ရေဆေး နေလှန်းပြီး အခြောက်ခံထား၏။ ထိုမိန်းမသည် ထိုနေ့၌ပင် သေအံ့ဆဲဆဲ ငရဲသို့ ရောက်မည်ကို ဒိဗ္ဗစက္ခု ဖော်ညွှန်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား မြင်တော်မူ၏။ ယနေ့တွင်ပင် စတေ၍ ငရဲပြည်၌ ဖြစ်ရန် အကြောင်း အခွင့်သာနေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမိန်းမအား နတ်ပြည် လမ်းကို ပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ်လျက် နှမ်းဆွမ်းခံ လှည့်လည်လေသည်။ ထိုမိန်းမ၏

အိမ်တံခါးဝသို့ ရောက်လျှင် မိန်းမသည် မြတ်စွာဘုရားကို မြင်သည်နှင့် ကြည်ညို ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်သောစိတ် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အလျင် အမြန်ထပြီး လှူစရာမှာ မြတ်စွာဘုရားနှင့်သင့်သော လှူစရာ တစ်ခုခုကိုမျှ မမြင်ပေ။ ထိုမိန်းမသည် လက်များကို ဆေးကြောပြီး လှမ်းထားသော နှမ်းများကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် လက်ခုပ်အပြည့် ပုပ်ယူ၍ သဝါတ်တော်အတွင်း လောင်းလှူပြီး ရှိခိုးလျက်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမိန်းမကို အစဉ်သနားခြင်း ရှိတော် မူလျက် ချမ်းသာခြင်းဖြစ်စေလော့ဟုဆိုကာ ထွက်ကြွသွားတော်မူလေ၏။ ထိုမိန်းမ လည်း ညဉ့်လွန်မြောက်သည်နှင့် စုတိကျ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် တစ်ဆယ့် နှစ်ယူဇနာရှိသော ရွှေဗိမာန်၌ တိလဒေဝီနတ်သမီး ဖြစ်ရလေ၏။

(ဃ) သီလဝတ္ထုများ

ဂင်္ဂမာလဇာတ်

မြတ်စွာဘုရားသည် နေ့တဝက်မျှသော အချိန်အတွက် ဥပုသ်ဆောက်တည် သဖြင့် မင်းအဖြစ်ကိုရသည့် ကုသိုလ်ကံအကျိုးပေးကို အကြောင်းပြု၍ ဂင်္ဂမာလဇာတ် ကို ဟောတော်မူခဲ့လေသည်။ ဤဇာတ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ဟောတော်မူသည်။ ဂင်္ဂမာလဇာတ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

ရှေးလွန်လေးပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြုသည်။ ထိုအခါ သုစိပရိဝါရ အမည်ရှိသော သေဋ္ဌေးသည် ကုဋေရုဇာတ်ဆယ် ကြွယ်ဝသည်။ သေဋ္ဌေးနှင့် သေဋ္ဌေးကတော်တို့သည် တစ်လတွင် ခြောက်ရက် ဥပုသ်သီတင်း ဆောက်တည်သည်။ အိမ်ရှိအလုပ်သမားတို့လည်း သူ့ဖိုနှင့်အတူပင် ဥပုသ်စောင့် ကြသည်။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းသည် သူဆင်းရဲမျိုး၌ ဖြစ်သည်။ သေဋ္ဌေးထံ၌ ခစား၍ အသက်မွေးရသည်။ ဥပုသ်နေ့ တစ်နေ့၌ အခြားသူများ ဥပုသ်စောင့်သည်ကို နေ့ဝက်ကုန်မှ ဘုရားလောင်း သိရသည်။ သို့ဖြစ်၍ သေဋ္ဌေးထံခွင့်ပန်၍ ကျန်သော နေ့ဝက် ဥပုသ်ဆောက်တည်သည်။ နံနက်အချိန်က ဘာမျှမစားရသေးမီ ဥပုသ် စောင့်သဖြင့် ညဉ့်အချိန်တွင် ဝမ်းတွင်း၌ လေထသည်။ ဥပုသ်ကို မဖျက်ဘဲ စောင့်ပြီးလျှင် မည်သည့် အာဏာရကိုမျှ မစားသုံးပေ။

အရုဏ်တက်ချိန်၌ ဝေဒနာမိစီး၍ သတိလစ်လေသည်။ ထိုအချိန်၌ ဗာရာဏသီ မင်းကြီးသည် မြို့ကို လှည့်လည်ကြည့်ခိုက်ဖြစ်၏။ ဘုရားလောင်းသည် မင်းစည်းစိမ် ကို တပ်မက်၍ သေသွားရာ နေ့ဝက်မျှသော ဥပုသ်၏အကျိုးဆက်ကြောင့် ဗာရာဏသီ မင်း၏ မိဖုရားဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်လေသည်။ မွေးဖွားလာသည့်အခါ ဥဒယ ကုမာရအမည်ဖြင့် ဗာရာဏသီထီးနန်းကို စိုးစံမင်းပြုရသော ဘုရင်ကြီးတစ်ပါး အဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြားလာပါသည်။

ဥပေါသထာနုတ်သမီးဝတ္ထု

သာဓကတပြည်၌ ဥပေါသထာအမည်ရှိသော ဥပါသိကာမိန်းမသည် သဒ္ဓါတရား နှင့် ပြည့်စုံပြီး ရဟန်းတို့အား ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။ အလွန် စင်ကြယ်သော သီလရှိသူဖြစ်၏။ လပြည့်၊ လကွယ်၊ လဆန်း၊ လဆုတ်၊ ဥပုသ် နေ့များတွင် ဥပုသ်သီလစောင့်သုံးလေ့ ရှိ၏။ ဥပေါသထာဥပါသိကာမိန်းမသည် သင့်တင့်သော တရားတော်ကို နာကြားရသည်ဖြစ်၍ ရှေးကပြုခဲ့ဖူးသော ပါရမီ အကြောင်း ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းအားထုတ်ပြီး မကြာမီ သောတာပန် တည်လေ၏။

သောတာပန် တည်ပြီးသော ဥပေါသထာ ဥပါသိကာ မိန်းမသည် "တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၍ နတ်သမီးနတ်သားအပေါင်းတို့ ပျော်စံရာ နန္ဒဝန်ခေါ် ဥယျာဉ်တော် သည် အလွန်မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိကြောင်း" တရားဟောသော ရဟန်းတို့၏ တရားစကား ကို အစဉ်အမြဲ နာကြားရသည်ဖြစ်၍ တာဝတိံသာ နတ်ပြည် နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၌ ပျော်ပါးလိုသော စိတ်ဆန္ဒဖြစ်လျက်သာရှိ၏။ ဤစိတ်ဆန္ဒကို တောင်တခြင်း ပြုသော ကြောင့် ဘဝပြောင်းသော် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်၍ နန္ဒဝန်ဥယျာဉ် တော်အတွင်း ဥပေါသထာ နတ်သမီးဟု တင်ရှားစွာ ဖြစ်ပေါ်လေသည်။

သောဏဒိန္နာနုတ်သမီးဝတ္ထု

မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်-ကျောင်းတော်၌ သီတင်း သုံးနေစဉ် နာလန္ဒမြို့၌ သောဏဒိန္နာအမည်ရှိ ဥပါသိကာမိန်းမသည် သဒ္ဓါတရား နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတို့အား ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။ အလွန် စင်ကြယ်သော သီလရှိသူဖြစ်၏။ ဥပုသ်နေ့တိုင်း မပျက်မကွက် ဥပုသ် သီလ စောင့်သုံးလေ့ရှိ၏။ ထို ဥပါသိကာ မိန်းမသည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော တရားတော်ကို နာကြားရသည်ဖြစ်၍ မိမိဝါသနာ အလေ့အထုံ ရှေးက ပါရမီ ကုသိုလ် အကြောင်းများ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ပွားများ

သည်ရှိသော် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ သောဏဒိန္နာ ဥပါသိကာမိန်းမ စုတေ၍ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ သောဏဒိန္နာ နတ်သမီးအဖြစ် ထင်ရှားလေသည်။

(၁) ဘာဝနာ၏ သဘောအဓိပ္ပာယ်

“ဘာဝနာ”ကား မြန်မာတို့ အသုံးများသဖြင့် နားယဉ်နေသော စကားလုံး ဖြစ်၏။ သို့သော် မြန်မာစကားလုံး မဟုတ်၊ ပါဠိစကားလုံးဖြစ်သည်။ “မိမိတို့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်လာအောင်၊ တကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး နောက်၌လည်း အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ် လာအောင် ရှုမှတ်ပွားများခြင်း”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိပါသည်။

အဘယ်အရာတို့ကို အထပ်ထပ် ဖြစ်ပွားအောင် အားထုတ်သင့်သနည်း။ သမထ နှင့် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းတို့ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းတို့ကို မိမိတို့သန္တာန်မှာ အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရှုမှတ် အားထုတ်ခြင်းသည် ဘာဝနာပင် ဖြစ်ပါသည်။ “သမထ” “ဝိပဿနာ”ဟု လုပ်ငန်းနှစ်မျိုး ကွဲပြားသဖြင့် “သမထဘာဝနာ” “ဝိပဿနာဘာဝနာ”ဟု ဘာဝနာနှစ်မျိုး ကွဲပြားရပါသည်။

သမထဘာဝနာ

ဆိုတွင် “သမထ” ဟူသည် “လိုချင်မှု(လောဘ)စသော အပူဓာတ် (ကိလေသာ) တို့ကို ငြိမ်သက်အေးမြစေတတ်၏”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရှိပါသည်။ ထို သမထကား ပထဝီ ကသိုဏ်းဝန်း(စိမ်ပြုလုပ်ထားသော မြေဝိုင်းကို ရှုမှတ်မှု) စသော ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ (ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန်ရှုမှတ်မှု) စသော အနုဿတိ ၁၀-ပါး စသည်ဖြင့် ကျင့်နည်းကျင့်စဉ် လေးဆယ်ရှိပါသည်။ ထိုလေးဆယ်ထဲမှ တစ်ပေခန့် လောက်ဖြစ်စေ၊ ကောက်စပါးနယ်သည့် တလင်းဝိုင်းလောက်ဖြစ်စေ ရွံ့စေးဖြင့် မြေဝိုင်းပုံသဏ္ဍာန် ပြုလုပ်၍ “ပထဝီ ပထဝီ” (မြေ မြေ) ဟူ၍ အဖန်ဖန် ရှုမှတ် ခြင်းကို ပထဝီကသိုဏ်း ရှုသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်များကို “အရဟံ”စသည်ဖြင့် အဖန်ဖန် ရှုမှတ်ခြင်းကို ဗုဒ္ဓါနုဿတိ(ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန် ရှုမှတ်ခြင်း)ဟုခေါ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်နေရာ၌ စိတ်သည် ဟိုသည် မပျံ့လွင့်ဘဲ တွေ့မြင် ရှုမှတ်နေသော အာရုံမှာ တည်ငြိမ်နေခြင်းကို “သမာဓိ” ရသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုအခါ လောဘစသော ကိလေသာများ မရှိဘဲ စိတ်သည် ငြိမ်းအေး ချမ်းသာနေပါသည်။ ထိုသို့ သမာဓိရမှသာ စိတ်ချမ်းသာနိုင်မည် ဖြစ်သဖြင့် သမထ (ငြိမ်းအေးစေမှု)ဟူသည် သမာဓိ၏ အမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို (သမထ)လုပ်ငန်းကို အဖန်ဖန် ပြုလုပ်ရှုမှတ်မှု (ဘာဝနာ)နှင့် တွဲဖက်၍ “သမထဘာဝနာ”ဟု ခေါ်ကြ ပါသည်။

ဝိပဿနာဘာဝနာ

ထူးထူးခြားခြား ရှုမှတ်သိမြင်တတ်သော အသိဉာဏ်ကို “ဝိပဿနာ”ဟု ခေါ်ပါသည်။ တစုံတခုသော အာရုံကို မြင်လျှင် “မြင်တယ်၊ မြင်တယ်” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ တနေရာရာက နာလျှင် “နာတယ်၊ နာတယ်”ဟူ၍လည်းကောင်း ရှုမှတ်နေရာတွင် ထို မြင်ရာ၊နာရာအာရုံသည် ဖြစ်လိုက် ပျောက်လိုက်စသည်ဖြင့် မမြဲခြင်း အမှတ် အသား (အနိစ္စလက္ခဏာ) စသည်ကို ရှုမှတ်နေသော ယောဂီသည် သိမြင်လာပါသည်။ ထို (ဝိပဿနာ) လုပ်ငန်းကို အဖန်ဖန် ပြုလုပ်ရှုမှတ်မှု (ဘာဝနာ)နှင့် တွဲဖက်၍ “ဝိပဿနာဘာဝနာ”ဟု ခေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း

ထိုသမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် “ကမ္မဋ္ဌာန်း”ဟုခေါ် ကြသေး၏။ သမထအလုပ်၊ဝိပဿနာအလုပ်တို့၏ တည်ရာ မှီရာဖြစ်သောကြောင့် “ကမ္မဋ္ဌာန်း”ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြေဝန်းကို ကြည့်၍ “ပထဝီ၊ ပထဝီ”(မြေ၊ မြေ)ဟု အဖန်ဖန်ရှုမှတ်မှု အလုပ်သည် ထိုမြေဝိုင်းအာရုံမှာ တည်မှီ၍ ဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် မြေဝိုင်းပိုသဏ္ဍာန် အာရုံသည် “ကမ္မဋ္ဌာန်း”မည်ပါသည်။ ထို့အတူပင် “မြင်တယ်၊ မြင်တယ်” “နာတယ်၊ နာတယ်” “ညောင်းတယ်၊ ညောင်းတယ်” စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုရာ၌ ထိုရှုမှတ်မှု အလုပ်သည် မြင်၊ နာ၊ ညောင်းစသော အာရုံ၌ တည်မှီရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထို မြင်၊ နာ၊ ညောင်းစသောအာရုံသည် “ကမ္မဋ္ဌာန်း”ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ “သမထဘာဝနာ” “ဝိပဿနာဘာဝနာ”ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ပင် “သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း” “ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း”ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါ၏။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထို “သမထ” “ဝိပဿနာ” တရားတို့သည် မိမိတို့ သန္တာန်မှာ တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာမဟုတ်၊ အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ငြိမ်းအေးစေသင့်၊ ဖြစ်ပွားစေသင့် သောကြောင့် “ဘာဝနာ”များပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

အခန်း (၆)

သံသရာနှင့် သုံးဆယ့်တစ်တံ

(က) သံသရာဟူသည် အတယ်နည်း

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် “သံသရာ”နှင့်စပ်ဆိုင်သော ဒေသနာတော်များကို ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ပထမဆုံးကျူးရင့်တော်မူသော ဝမ်းမြောက်စကား (ပထမဗုဒ္ဓဝစန)တော်သည်ပင် “သံသရာ”နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် စကားဖြစ်သည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဤသို့ ကျူးရင့်ခဲ့၏-

“အို-တဏှာ(လက်သမား) သင့်ကို မြင်သည့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို မရနိုင်သဖြင့် ဘဝများစွာ သံသရာမှာ ငါ ကျင်လည်နေခဲ့ရပေသည်။ အိုနာ၊သေ တရားတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသဖြင့် အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကား ဆင်းရဲလှပါတီ။ ယခု သင့်ကို ငါမြင်ပြီ။ သင်သည် ခန္ဓာအိမ်သစ်ကို ပြုခွင့်ရတော့မည် မဟုတ်၊ သင်၏အိမ်အခြင်အားလုံးကို ငါချိုးဖျက်ပြီးပြီ၊ အိမ်အထွတ် (အဝိဇ္ဇာ)ကို ငါဖျက်ဆီးပြီးပြီ ငါ၏ စိတ်ကား နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီ၊ အရဟတ္တဖိုလ်တရားကို ငါရပြီးပြီ။”

ဤသို့ (အနေကဇာတိသံသာရုံ စသည်ဖြင့်) ကျူးရင့်တော်မူသော စကားတွင် “ဘဝများစွာ သံသရာမှာ ငါကျင်လည်ခဲ့ရပေသည်” ဟူသောစကားရပ်၊ “အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကား ဆင်းရဲလှပါတီ” ဟူသော စကားရပ်၊ “ခန္ဓာအိမ်သစ်ကို ပြုခွင့်ရတော့မည် မဟုတ်”ဟူသော စကားရပ်တို့သည် “သံသရာ”(ဘဝ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်မှု)နှင့် စပ်ဆိုင်သော စကားရပ်များ ဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဝါဒသည် “သံသရာ”ကို လက်ခံ ယုံကြည်သောဝါဒဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည့် သာဓကတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ အဓိကပန်းတိုင်ဖြစ်သော “နိဗ္ဗာန်”သို့ ရောက်လိုခြင်းသည်ပင် “သံသရာ” ဝင်ရံကွမှ

၁။ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ နိဒါနဝဂ်၊ အနုမတဂ္ဂသံယုတ်၊ တိဏကဋ္ဌစသောသုတ်များ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ အဂ္ဂုတ္တိုရ်၊ သိလက္ခန်စသော ပါဠိတော်များ။
၂။ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၊ ၁-ဓမ္မပဒပါဠိ-၃၆၊ ဓမ္မပဒါဠ-၃-၈၀။

လွတ်မြောက်လိုသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း သိသာလှပါသည်။ ထို့ကြောင့် “သံသရာ” ကို လက်ခံယုံကြည်မှု ဝါဒသည် မြတ်ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ ကျောရိုးကြီးနှင့် တူလှပါ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် လေးသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလကြာအောင် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့၏-ဟု ဆိုခြင်းကား ထို “သံသရာ” ခရီးလမ်းကြောင်းပေါ်မှာ လျှောက်လှမ်းရင်း ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ “သံသရာရှိ၏” ဟူသော ယုံကြည်ချက်သည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဝါဒအတွက် အဘယ်မှာ အရေးမပါဘဲ နေပါမည်နည်း။ ထိုသို့ဆိုလျှင် မေးစရာ ရှိလာ၏။

သံသရာဟူသည် အဘယ်နည်း^၁

ဤမေးခွန်းမျိုးကို မိလိန္ဒမင်းကြီးက ရဟန္တာ အရှင်နာဂသေနအား မေးလျှောက် ခဲ့ဖူးပြီ။ အရှင်နာဂသေနက-

“မင်းမြတ်-ဤအရပ် ဤဘုံ၌ ဖြစ်၍ ဤအရပ် ဤဘုံ၌ပင် သေ၏။ ဤအရပ် ဤဘုံ၌ပင် သေ၍ တပါးသောအရပ် တပါးသော ဘုံ၌ ဖြစ်ပြန်၏။ ထိုအရပ် ထိုဘုံ၌ဖြစ်၍ ထိုအရပ် ထိုဘုံ၌ပင် သေပြန်၏။ ထိုအရပ် ထိုဘုံ၌ သေ၍ တပါးသောအရပ် တပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ပြန်၏။ မင်းမြတ်-ဤကား သံသရာပင် ဖြစ်၏”^၁ -

ဟု ဖြေဆိုတော်မူခဲ့သည်။

အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၌လည်း “ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တရားတို့၏ အဆက် မပြတ်သော ဖြစ်စဉ်သည် သံသရာမည်၏”ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။^၂

ခြုံ၍ဆိုရလျှင် သံသရာဟူသည် တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝ တပြောင်းပြန်ပြန် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပျက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤတွင် သတိပြုစရာ ရှိလာ၏။ သတ္တဝါတို့သည် ဤသို့ သံသရာလည်ပတ်ကြရာ၌ “ဤဘဝ ဤဘုံမှ ရုပ်နာမ်ကပင် ထိုဘဝ ထိုဘုံ၌ ပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပျက်၏”ဟု မစွဲယူသင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စွဲယူက သဿတဒိဋ္ဌိ (မြဲ၏ဟူသော အယူမှား) ဖြစ်လိမ့်မည်။ တဖန် “ဤဘဝ ဤဘုံမှ ရုပ်နာမ်သည် ဤဘဝ ဤဘုံမှာပင် သေကျေ ကင်းပြတ်၏။ နောက်ဘဝ နောက်ဘုံနှင့် ဘာမျှမသက်ဆိုင်”ဟု စွဲယူပြန်လျှင်လည်း ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ (သေလျှင်ပြတ်၏ ဟူသောအယူမှား) ဖြစ်လိမ့်ဦးမည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓကား

၁။ မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတော်၊ သံသာရပုဂ္ဂံ။ ၂။ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ။ ၁၁။

ယင်းအယူနှစ်ခုတို့၏ အကြားမှာ အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုသာ ညွှန်ပြတော်မူလေသည်။ ဤ၌ အမှန်ကို ယူဆတတ်ရန်မှာ သိမ်မွေ့နက်နဲလှ၏။

ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဤဘဝ ဤတုံ့မှ ရုပ်နာမ်တစုံတရာက မပြောင်းရွှေ့ဘဲ ဟိုဘဝ ဟိုတုံ့၌ ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်ပုံကို မိလိန္ဒပဉ္စာတွင် ဤသို့ ပြဆိုထား၏-

အရှင်နာဂသေန။ ။မင်းမြတ်-ဥပမာကား တစုံတယောက်သော ယောက်ျားသည် မီးတိုင်တစ်ခုမှ မီးတိုင်တစ်ခုကို ညှိထုန်း၏။ မင်းမြတ် အသို့နည်း၊ ထိုမီးသည် ထိုမီးတိုင်မှ ပြောင်းရွှေ့သွားသလော?

မိလိန္ဒမင်း။ ။အရှင်ဘုရား-မပြောင်းရွှေ့ပါ။

အရှင်နာဂသေန။ ။မင်းမြတ်-ဤအတူပင် ဤဘဝမှ တစုံတရာ မပြောင်းရွှေ့ဘဲ ပဋိသန္ဓေဖြစ်၏။

မိလိန္ဒမင်း။ ။ထို့ထက် အလွန် ဥပမာ ပြုပါဦးလော့?

အရှင်နာဂသေန။ ။မင်းမြတ်- သင်မင်းမြတ်သည် ငယ်စဉ်က ကဗျာဆရာထံမှာ တစုံတခုသော ကဗျာကို သင်ဖူးကြောင်း မှတ်မိပါ၏လော့?

မိလိန္ဒမင်း။ ။အရှင်ဘုရား-မှတ်မိပါ၏။

အရှင်နာဂသေန။ ။မင်းမြတ်-အသို့နည်း၊ ထိုကဗျာသည် ဆရာထံမှ ပြောင်းရွှေ့လာသလော့?

မိလိန္ဒမင်း။ ။အရှင်ဘုရား-မပြောင်းရွှေ့ပါ။

အရှင်နာဂသေန။ ။မင်းမြတ်- ဤအတူသာလျှင် ဤဘဝမှ တစုံတရာ မပြောင်းရွှေ့ဘဲ ဟိုဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေစွဲယူ၏။ ။

သို့ဖြစ်၍ တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ သံသရာလည်ပတ်ရာတွင် ဤဘဝဤတုံ့မှ ရုပ်နာမ်နှင့် ဟိုဘဝဟိုတုံ့မှ ရုပ်နာမ်သည် ထပ်တူထပ်မျှ လုံးဝ တူသည်လည်း မဟုတ်၊ တကွဲတပြား လုံးဝခြားနားသည်လည်း မဟုတ်၊ နွားနို့မှ နို့ခမ်းစသည် ဖြစ်ရာတွင် နို့ခမ်းသည် နွားနို့မဟုတ်သော်လည်း နွားနို့နှင့်

၁။ မိလိန္ဒပဉ္စာ၊ အသက်မန ပဋိသန္ဓေပဉ္စာ။

အကြောင်းမကင်းသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဤဘဝဤဘုံမှ ရုပ်နာမ်အကြောင်းကြောင့် ဟိုဘဝဟိုဘုံမှာ ရုပ်နာမ်အကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့ တစ်ဘဝမှတစ်ဘဝ ပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပျက်ရာ၌ သံသရာခရီးကား ရှည်ဝေး ကြာမြင့်လွန်းလှ၏။ သမုဒ္ဒရာသည် ဆုံးစမမြင် ကျယ်ပြန့်သလိုပင် သံသရာသည် လည်း ဆုံးစမမြင် အလွန်ပင် ရှည်လျားလှပါ၏။ သံသရာဟူသော သမုဒ္ဒရာ၏ အနားရေးကမ်းစကို ဘယ်မှာ စတင်ခဲ့ကြောင်း မသိနိုင်ပေ။ သံသရာ၏ ရှေ့ဖျား အနားရေးအစကား နှစ်ပေါင်း ရာထောင်စသည် ကြာခဲ့ပြီ၊ ကမ္ဘာပေါင်း ရာထောင် စသည် ရှည်ခဲ့ပြီ။ “ဤမင်း ဤဘုရားလက်ထက်က စတင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုကာလ၏ ရှေးက စတင် မဖြစ်ပေါ်ခဲ့သေး”ဟု ခေတ်ကာလကို သတ်မှတ်၍ မရနိုင်။ ထို့ကြောင့် “သမုဒ္ဒရာအသွင် သံသရာခွင်” (သံသာရ သာဂရ)ဟု ဖွင့်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်ပါ၏ ။

(ခ) သုံးဆယ်တစ်ဘုံ၏ သရုပ်လက္ခဏာ

သံသရာဟူသည် တစ်ဘဝမှ တစ်ဘဝ အဖန်ဖန် ပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပျက်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုသံသရာခရီးတလျှောက် သတ္တဝါများ ရောက်ကြရသော ဘုံဌာနတို့ကား အဘယ်နည်း။

ယင်းဘုံဌာနများကို ဩကာသလောကဟု ခေါ်သည်။ ဩကာသလောက ဘုံဌာနသည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဝါဒအရ ၃၁-ဘုံရှိကြောင်း အများသိကြပြီး ဖြစ်၏။ ယင်း ၃၁-ဘုံကား-

- (၁) အပါယ်ဘုံ ၄
- (၂) လူ့ဘုံ ၁
- (၃) နတ်ဘုံ ၆
- (၄) ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးရှိ (ရူပ)ဗြဟ္မာဘုံ ၁၅
- (၅) ရုပ်သက်သက်သာရှိ (အသညသတ်)ဗြဟ္မာဘုံ ၁
- (၆) နာမ်သက်သက်သာရှိ(အရူပ)ဗြဟ္မာဘုံ ၄

စုစုပေါင်း ၃၁-ဘုံ

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ၃၁-ဘုံရှိကြောင်း သုတ်၊ဝိနည်း၊အဘိဓမ္မာ သုံးမျိုးလုံးမှာပင် ဟောခဲ့၏။ အထူးသဖြင့် ယမိုက်ကျမ်းတွင် ၃၁-ဘုံ စုံလင်အောင် ဟောကြားခဲ့ ပေသည်။ ထို ၃၁-ဘုံ၏ တည်နေပုံ ပထဝီဝင်ကား မည်သို့နည်း။^၂

၁။ သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ-၁၁
 ၂။ ဆရာနှစ်ဖက်လှ၏ သိပ္ပံခေတ်နှင့်ဗုဒ္ဓ၏အစိန္တေယျတရား၊ ၂၀၇/၂၀၈

၁။ ကမ္ဘာမြေ တည်နေပုံ

ဤလူ့ကမ္ဘာ၏ မြေနှင့်ကျောက် နှစ်မျိုးလုံး၏ ထုထည်သည် ယူဇနာ^၁ ၂-သိန်း ၄-သောင်းရှိ၏။ ဤမြေထုသည် ယူဇနာ ၄-သိန်း ၈-သောင်းရှိ ရေခဲထုကြီး ပေါ်၌ တည်နေ၏။ ဤမြေထုနှင့် ရေထု (ယူဇနာ ခုနစ်သိန်းနှစ်သောင်း)ကို ယူဇနာ ကိုးသိန်းခြောက်သောင်းရှိ လေထုကြီးက ပင့်မ သယ်ဆောင်ထားသည်။ ဤလေထုကြီး၏ အောက်၌ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်ကြီး တည်ရှိ၏။ ထိုကမ္ဘာဝန်းကျင် ကောင်းကင်ကြီး အတွင်း၌ မီးကလာပ်တွေ အပြည့်ရှိသည်ဆို၏။

ဤကမ္ဘာသည် အထက်ကောင်းကင်၊ အောက်ကောင်းကင် နှစ်ခုအကြား၌ တည်ရှိနေကြောင်း၊ လေထုက သယ်ပိုးဆောင်ကြဉ်းထား၍ လေ၏ သဘာဝ အလိုက် ရွေ့လျားမှုရှိနေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လစသော အခြားဂြိုဟ်များကဲ့သို့ အာကာသတွင်းမှာ တွဲလွဲတည်ရှိနေကြောင်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ ဤကား လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော်လောက်ကပင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အကြောင်းအရာများဖြစ်သည်။ သိပ္ပံပညာရှင် တို့ကမူ ကမ္ဘာကို ဝိုင်းပတ်ထားသော လေထုသည် တန်ချိန် ၅၇၀၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ ခန့် ရှိသည် ဆို၏။ ယူဆချက် နှစ်ရပ်ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်က စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလွန်းပေစွ။

၂။ သုံးဆယ်တစ်ဘုံတည်နေပုံ

ငရဲ(ချမ်းသာကင်းသော) ဘုံသည် ရှစ်ဘုံရှိ၏။ သိဗ္ဗိဝံး၊ ကာလသုတ်၊ သံဃာတ၊ ရောရူဝ၊ မဟာရောရူဝ၊ တာပန၊ မဟာတာပန၊ အဝိစိငရဲတို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းရှစ်ဘုံ ကို ပေါင်း၍ “ငရဲဘုံ”ဟု ဘုံတစ်ဘုံအဖြစ် သုံးနှုန်းခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

အချို့ပါဠိတော်များ၌ “ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ”ဟု အပါယ်သုံးဘုံသာ ဟောပြု၏။ အသုရကာယ်ကို တာဝတိံသာနတ်တို့တွင် ရောသွင်း၍ သို့မဟုတ် ပြိတ္တာအတွင်းမှာ ရောသွင်း၍ ထိုသို့ သုံးဘုံသာ ဟောပြုဟန်တူသည်။ အများအားဖြင့် အပါယ် လေးဘုံဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ဤကမ္ဘာမြေပြင်မှ အောက် ယူဇနာ တစ်သောင်းငါးထောင် ကွာဝေးသော အရပ်၌ သိဗ္ဗိဝံးငရဲတည်ရှိ၏။ ယင်း၏အောက် အဆင့်ဆင့်၌ ယူဇနာတစ်သောင်း

၁။ တစ်ယူဇနာ ၁၂ မိုင်၊ ၅ ဖာလုံ၊ ၈ သံကြိုးနှင့် ၄ ယာဒ်ရှိ၏။
အခြားဝါဒကွဲများလည်း ရှိသေးသည်။
ဆရာနှစ်ဖက်လှ၏ သိပ္ပံခေတ်နှင့် ဗုဒ္ဓ၏အစိန္တေယျတရား၊ ၂၁၇။

ငါးထောင်စီ ခြားကွာ၍ ကာလသုတ် စသော ကြွင်းငဲ့တို့ အဆင့်ဆင့် တည်ရှိကြသည်။ ငဲ့တို့တွင် ဖိးဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်နေသော သံမြေများ၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်နေသော ရေများ ရှိသည်ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ ပြဆိုသည်။

သိပ္ပံပညာရှင်တို့က ကမ္ဘာမြေ၏ ထုထည်သည် စိုင်သန်းပေါင်း နှစ်သိန်းခြောက်သောင်းရှိသည်၊ မြေပြင်မှ ၆၆-မိုင်ခန့် ထူသော ကျောက်လွှာကြီး နှစ်ထပ်အတွင်း၌ အရေပျော်နေသော သံနစ်ကဲလ်နှင့် ကိုဘောလ်သတ္တုများကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ကမ္ဘာ၏ ဗဟိုချက်သည် အရည်လော၊ အစိုင်အခဲလော- ဟူ၍ ယနေ့ထိ မည်သူမျှ မပြောနိုင်သေးချေ စသည်ဖြင့် ပြောဆိုကြသည်။ အဆိုနှစ်ရပ်လုံးသည် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်ပါ၏။

အပါယ်ဘုံသားတို့၌ သက်တမ်း သတ်မှတ်ချက် မရှိ ပြုလုပ်ခဲ့သော အကုသိုလ်ကံ အနည်းအများအလိုက် ခံနေကြရလေသည်။

တိရစ္ဆာန်ကား ဘုံသီးခြားမရှိ၊ လူတို့ဘုံမှာပင် နေကြလေသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့ နေထိုင်ရာ အစုအဝေးကိုပင် တိရစ္ဆာန်ဘုံဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပြိတ္တာတို့ကား တောင်ကြီးတောကြီး စသည်တို့၌ နေထိုင်ကြသည်။ ယင်းတို့ကို လူများ မမြင်နိုင်ကြချေ။ ယင်းတို့က ကိုယ်ထင်ပြမှသာ မြင်ကြရသည်။ ယင်းတို့သည် လူတို့လောက် ဘုန်းကံမကြီး၍ ခြောက်လှန့်လည်း ကြောက်လန့်စရာ မလိုပေ။

ဤလူ့ဘုံ၏အထက် ယူဇနာလေးသောင်းနှစ်ထောင် ကွာဝေးသောအရပ် (ယုဂန္နိရ်တောင်ထိပ်)၌ စာတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံရှိ၏။ နတ်ခြောက်ဘုံအနက် အောက်ဆုံးဘုံ ဖြစ်သည်။ စာတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံအထက် ယူဇနာလေးသောင်း နှစ်ထောင်ဝေးသောအရပ် (မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်)၌ တာဝတိံသာနတ်ဘုံ၊ ယင်းအထက် ယာမာ၊ ယင်းအထက် တုသိတာ၊ ယင်းအထက် နိမ္မာနရတီ၊ ယင်းအထက် ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ် ဘုံတို့သည် ယူဇနာလေးသောင်းနှစ်ထောင်စီ ခြားကွာလျက် အဆင့်ဆင့် တည်ရှိကြသည်။

ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်ဘုံ၏ အထက် ယူဇနာ ငါးသန်းငါးသိန်းရှစ်ထောင် ဝေးသောအရပ်၌ အောက်ဆုံး ဗြဟ္မာဘုံ သုံးဘုံသည် ဘေးတိုက်တန်းစီ တည်ရှိ၏။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ၊ မဟာဗြဟ္မာဘုံတို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို ပထမဈာန် သုံးဘုံဟု ခေါ်သည်။

ပထမဈာန် သုံးပုံအထက် ယူဇနာ ငါးသန်း ငါးသိန်း ရှစ်ထောင် ဝေးသော အရပ်၌ ပရိတ္တာဘာ၊ အပ္ပမာဏဘာ၊ အာဘဿရာဟူသော ဒုတိယဈာန်သုံးတို့ တပြေးညီ ဘေးတိုက် တည်ရှိကြသည်။

ယင်းအထက် ဖော်ပြပါအတိုင်း အက္ခာအဝေး တူညီသော အရပ်၌ ပရိတ္တသုဘာ၊ အပ္ပမာဏသုဘာ၊ သုဘကိဏှာမည်သော တတိယဈာန်တို့ တပြေးညီ ဘေးတိုက် တည်ရှိကြသည်။

ယင်းအထက် ဖော်ပြပါအတိုင်း အက္ခာအဝေး တူညီသောအရပ်၌ ဝေဟဗ္ဗိုလ် တို့၊ အသညသတ်တို့နှင့် သုဒ္ဓါဝါသငါးတို့ တပြေးညီ တည်ရှိကြသည်။ ယင်း ခုနစ်တို့ကို စတုတ္ထဈာန်တို့ဟု ခေါ်၏။ ထိုတွင် အသညသတ်တို့ရှိ ဗြဟ္မာများကား ရုပ်သာရှိ၍ သိဝိတ် သိနာမ် မရှိပေ။

စတုတ္ထဈာန်ခုနစ်တို့၏အထက် ယူဇနာ ငါးသန်းငါးသိန်းရှစ်ထောင်ဝေးသော အရပ်မှစ၍ အာကာသာနဉ္စာယတနတို့၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနတို့၊ အာကိဉ္စညာယတနတို့ နှင့် နေဝသညာနာသညာယတနတို့တို့သည် ယူဇနာငါးသန်းငါးသိန်းရှစ်ထောင်စီ ထက်အောက် ခြားကွာလျက် အဆင့်ဆင့် တည်ရှိကြသည်။ ယင်းလေးတို့ကို အရူပ (ရုပ်မရှိ၊ နာမ်သာရှိ) ဗြဟ္မာတို့ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဖော်ပြပါ ရုပ်သက်ဇာတ် တစ်တို့၊ နာမ်သက်သက် လေးတို့မှတစ်ပါး ကျန်ဗြဟ္မာတို့ ၁၅-တို့သည် ရုပ်နာမ်အစုံရှိ ဗြဟ္မာတို့များဖြစ်ကြသည်။ ဖော်ပြခဲ့သည့် အထက်ဆုံး ဗြဟ္မာတို့နှင့် လူတို့သည် ယူဇနာပေါင်း ၂၂,၂၈၄,၀၀၀(နှစ်ကုဋေနှစ်သန်းနှစ်သိန်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်) ကွာဝေး၏။

၃။ နတ်ပြည်ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ မြေအမျိုးအစား

နတ်ပြည်ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ မြေသည် လူ့ပြည်မှာကဲ့သို့ ဖုံ့မုန့်ပါသောမြေမျိုး မဟုတ်၊ ဖန်မြေ မုန့်မြေ ဖြစ်၏။ ဖုံ့မုန့်စသော အညစ်အကြေး ကင်းစင်၍ နတ်ဗြဟ္မာ တို့၏ ကိုယ်ကာယအဆင်းသည် ကြည်လင်၏။ ရောင်ရှင်ဝင်းပ၏။

၄။ နတ်အစားအစာ

နတ်တို့သည် နတ်သုစာခေါ် သြဇာ အဆီအနှစ် အနည်းငယ်မျှကိုသာ စားသုံး ကြသည်။ ထိုနတ်သုစာသည် လူတို့၏ အစာအာဟာရမျိုးကဲ့သို့ ကာဘွန်ပါသော အစာမျိုးမဟုတ်၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ အားဖြစ်စေနိုင်သည့် အစွမ်းထက်သော အဆီအနှစ် တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်အတွက် အသုံးမဝင်သော ကာဘွန် များကို ပြန်လည်ထုတ်ပစ်ရန် မလိုတော့သဖြင့် နတ်များသည် လူများလို အပေါ့ အလေး စွန့်ရခြင်း မရှိပေ။

၅။ ဗြဟ္မာအစားအစာ

ဗြဟ္မာတို့ကား ရုပ် ဝတ္ထု အဟာရ ဟစုံတရာကို စားသုံးခြင်းမရှိ၊ ဝိတိခေါ် စိတ်၏ နှစ်သက်ငြိမ်းချမ်းမှုဖြင့်သာ တည်နေကြလေသည်။ စားသုံးသော အဟာရ က နူးညံ့သောကြောင့် ဗြဟ္မာတို့၏ ကိုယ်ကာယသည် လွန်စွာ နူးညံ့ သိမ်မွေ့ ကြသည်။

ဗြဟ္မာတို့ အစာမစားဘဲ ဝိတိဖြင့်သာ နေသည်ဆိုသဖြင့် “ယုံရခက်ခက်” ဟု ထင်တတ်ကြ၏။ တရားရှုမှတ်သော ယောဂီအချို့သည် တစ်ရက်တွင် ထမင်း လေးငါး လုတ်မျှသာ စားသော်လည်း ဆာလောင်မှတ်သိပ်မှု မရှိခြင်း၊ နှစ်ည သုံးည မအိပ် စက်ရသော်လည်း ကြည်ကြည်လင်လင် ရှိနေခြင်းတို့ကို ကြံတွေ့ရတတ်သည်။ ယင်းတို့ကို ထောက်ဆပြီး ဗြဟ္မာတို့၏ အဖြစ်ကို ယုံကြည်နိုင်ကြပေသည်။ အကယ်၍ ယုံကြည်ရန် အခက်အခဲရှိပါက မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဝိပဿနာတရားကို သမာဓိထူး အာရုံ နိမိတ်ထူး ဉာဏ်အထူးပေါ်သည်အထိ အားထုတ်ကြည့်သင့်ကြပေသည်။ သို့မှသာ မြတ်ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ အချို့အချက်များကို လက်ခံယုံကြည်နိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။

နတ်ပြည်တွင် နတ်သား၊ နတ်သမီး လိင်ကွဲပြားချွန် ရှိ၏။ လူများကဲ့သို့ ချစ်ကြိုက်မှုပြုကြ၏။ ဗြဟ္မာပြည်၌မူ ဗြဟ္မာထီး၊ဗြဟ္မာမ မရှိချေ။ အားလုံး ယောက်ျား သဏ္ဍာန်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ ကာမဂုဏ်စိတ်ဓာတ်လည်း လုံးဝမရှိကြပေ။

၆။ နတ်သက်တမ်း

နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်ဟူသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အကျိုးပေးရာ ဘုံဌာနတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် လွန်စွာ အသက်ရှည်ကြ၏။

ပထဝီအနေအထားရ ကြည့်လျှင် အောက်ဆုံးနတ်ပြည်၏ တစ်နေ့တစ်ည အချိန်ကာလသည် လူ့အချိန်အားဖြင့် နှစ်ငါးဆယ်တိတိ ကြာမြင့်သည်။ အထက် နတ်ဘုံ အသီးသီးတို့၌ နေ့တာ၊ညတာသည် နတ်အချိန်ကာလအားဖြင့် နှစ်ဆ တက်၍ ပိုရှည်သွား၏။ သက်တမ်းလည်း (လူ့အရေအတွက်အားဖြင့်) လေးဆ လေးဆ ပိုမို ရှည်ကြာသွားသည်။ အထက်မြင့်လေ နေ့တာ၊ညတာ ပိုရှည်သွား လေသည်။

အာကာသယာဉ်များဖြင့် ကမ္ဘာကို လှည့်ပတ်ခဲ့သော အာကာသမောင် မယ်များ အဆိုအရ ကမ္ဘာပတ် လမ်းကြောင်း အပြင်၌ နေ့တာ၊ ညတာသည်

ကမ္ဘာ့နေ့တာ ညတာထက် ပို၍ ရှည်ကြာသည်ဟူသောအချက်ကို သတိပြုသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် လပေါ်က တစ်နေ့သည် ကမ္ဘာက ၁၅-ရက်တိတိ ရှည်ကြာသည်။ လ၏ တစ်ညသည်လည်း မြေကမ္ဘာက ၁၅-ရက်နှင့်ညီမျှသည်။ ထို့ကြောင့် လပေါ်တွင် တစ်နေ့တစ်ညသည် လူ့ကမ္ဘာ၌ တစ်လဖြစ်သည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်တို့က ဖော်ပြကြသည်။

အထက်ရောက်လေ အချိန်ကာလ ပိုမို ရှည်ကြာလေ ဟူသော သဘောကို မြတ်ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာတွင် ကာလစောစွာကပင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဘိဓမ္မာကျမ်းအရ နတ်ဘုံအသီးသီးရှိ နတ်တို့၏ သက်တမ်းသည် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

နတ်ဘုံ	နတ်တွက်ကိန်းအသက်	လူ့တွက်ကိန်းအသက်
စာတုမဟာရာဇ်	(နှစ်) ၅၀၀	(နှစ်) ၉,၀၀၀,၀၀၀
တာဝတိံသာ	၁၀၀၀	၃၆,၀၀၀,၀၀၀
ယာမာ	၂၀၀၀	၁၄၄,၀၀၀,၀၀၀
တုသိတာ	၄၀၀၀	၅၇၆,၀၀၀,၀၀၀
နိမ္မာနရတီ	၈၀၀၀	၂၃၀၄,၀၀၀,၀၀၀
ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ	၁၆၀၀၀	၉၂၁၆,၀၀၀,၀၀၀

၇။ ဗြဟ္မာသက်တမ်း

ရိုးရိုးကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုရုံမျှဖြင့် ဗြဟ္မာမဖြစ်နိုင်၊ စျာန်ရမှသာ ဗြဟ္မာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ပထမစျာန်ကိုရလျှင် ပထမစျာန်ဘုံသို့ ရောက်နိုင်၏။ ဒုတိယစျာန်စသည်ကို ရလျှင်လည်း ဒုတိယစျာန်ဘုံ စသည်တို့၌ ဗြဟ္မာဖြစ်နိုင်ကြသည်။

ဗြဟ္မာတို့၏သက်တမ်းမှာ ရှည်ကြာလှသောကြောင့် နှစ်ဖြင့်ရေတွက်၍ မရနိုင်၊ ကမ္ဘာဖြင့်^၁ ရေတွက်ရလေသည်။

ပထမစျာန် သုံးဘုံအနက် ဗြဟ္မာပါရိသဇ္ဇာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် အသင်္ချေယျကပ်^၂ ၏ သုံးပုံ တစ်ပုံ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည်

၁။ ကမ္ဘာ=ကပ္ပ(ကပ်) ဝေါဟာရအဓိပ္ပာယ်တူ၏။
 ၂။ လူတို့သက်တမ်းအရ ဆယ်နှစ်မှ အသင်္ချေယျတိုင်အောင် ထိုအသင်္ချေယျတမ်းမှ ဆယ်နှစ်သက်တမ်းတိုင်အောင် ရှည်ကြာသော ကာလအပိုင်းအခြားသည် အန္တရကပ်မည်၏။ ထိုအန္တရကပ် ၆၄-ကပ်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဖြစ်ပွားဆဲအတိုင်း တည်နေသည့် (ဝိဝဠာယီ)ကပ်သည် အသင်္ချေယျကပ်မည်၏။ နှစ်အားဖြင့် ရေတွက်၍ မရနိုင်။

အသင်္ချေယျကပ် ထက်ဝက်၊ မဟာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် အသင်္ချေယျကပ် တစ်ကပ်ကြာအောင် အသက်ရှည်ကြသည်။

ဒုတိယဈာန်သုံးဘုံအနက် ပရိတ္တာဘာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ်^၁ နှစ်ကပ်၊ အပ္ပမာဏဘာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် လေးကပ်၊ အာဘဿရာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် ရှစ်ကပ် အသက်ရှည်၏။

တတိယဈာန်သုံးဘုံတွင် ပါဝင်သော ပရိတ္တသုဘာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် တစ်ဆယ့်ခြောက်ကပ်၊ အပ္ပမာဏသုဘာဗြဟ္မာတို့၏အသက်သည် မဟာကပ် သုံးဆယ့်နှစ်ကပ်၊ သုဘကိဏှာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် ခြောက်ဆယ့် လေးကပ် ရှည်ကြ၏။ စတုတ္ထဈာန်ဘုံတွင် ပါဝင်သော ဝေဟပျိုလ် ဗြဟ္မာနှင့် အသညသတ် ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် ငါးရာ ရှည်ကြ၏။ ယုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ ငါးမျိုးအနက် အဝိဟာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် တစ်ထောင်၊ အတပ္ပါဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် နှစ်ထောင်၊ သုဒဿာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် လေးထောင်၊ သုဒဿီဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် ရှစ်ထောင်၊ အကနိဋ္ဌာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် တစ်သောင်း ခြောက်ထောင် အသီးသီး ရှည်ကြ၏။

အရူပဗြဟ္မာများအနက် အာကာသာနဉ္စာယတနဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် နှစ်သောင်း၊ ဝိညာဏဉ္စာယတနဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် လေးသောင်း၊ အာကိဉ္စညာယတနဗြဟ္မာတို့၏အသက်သည် မဟာကပ်ခြောက်သောင်း၊ နေဝသညာနာသညာယတန ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်သည် မဟာကပ် ရှစ်သောင်း လေးထောင် ရှည်ကြကြပါသည်။

၈။ အမှန်အရှိနှင့် ဉာဏ်အသိ

သတ္တဝါတို့သည် သံသရာခရီးတလျှောက် လားရောက်ကြရသော ဘုံဋ္ဌာနတို့ကား ဖော်ပြပါအတိုင်း သုံးဆယ့်တစ်ဘုံရှိပေသည်။ ယင်းတို့ကို ပကတိမျက်စိဖြင့် ဖြစ်စေ၊ လက်ရှိစိုက်ကရိုစကုတ်စသည်ဖြင့်ဖြစ်စေ ကြည့်၍မမြင်ရသောကြောင့် “မရှိ”ဟု မယူဆသင့်ပေ။ မိုင်ပေါင်း မြောက်မြားစွာ ဝေးကွာသော အရပ်၌ တောင်ကြီး တစ်တောင် အမှန်တကယ် ရှိနေသော်လည်း ပကတိမျက်စိသည် မြင်နိုင်စွမ်းမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့အတူပင် သိပ္ပံကရိယာများဖြင့် မတွေ့မြင်နိုင်သေးသော အရာများ မြောက်မြားစွာ ရှိသေးကြောင်း သိပ္ပံဆရာများက ဝန်ခံလျက် ရှိကြပေသည်။

၁။ အသင်္ချေယျကပ် ၄-ခုအပေါင်းသည် မဟာကပ်ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကံ၏အကျိုးပေးအရ အထူးတလည် ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုဘုံ၊ ထိုသက်တမ်း၊ ထိုအဖြစ်ဆန်းတို့သည် အမှန်ပင်ရှိကြပါ၏။ ယင်းတို့ကို ဒီဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ် (နတ်မျက်စိအသိဉာဏ်) စသည်မျိုးဖြင့်သာ အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဘိညာဉ်မျိုးကို မရဘဲ သာမန်မျက်စိ၊ သာမန်ဉာဏ်၊ သာမန် သိပ္ပံကိရိယာမျှဖြင့် အဘယ်မှာ ကြည့်မြင်သိရှိနိုင်ပါမည်နည်း။ ကံ၏ အကျိုးပေး ဖြစ်၍ မကြုံစည်သင့်သည့်အရာ (ကမ္မဝိပါကော အစိန္တိယော) ပေတကား။

အခန်း (၇)

ရွတ်ဖတ်ရန် သတိတော်များ

- (က) ရတနာရွှေချိုင့်ပါဠိနှင့်မြန်မာပြန်၊
- (ခ) ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်နှင့်မြန်မာပြန်၊
- (ဂ) အဘိဏ္ဍသုတ်ပါဠိတော်နှင့်မြန်မာပြန်၊
- (ဃ) မဟာသမယသုတ်ပါဠိတော်နှင့်မြန်မာပြန်။

(က) ရတနာရွှေချိုင့်မြန်မာပြန်

၁။ အောင်ခြင်း၏အနီး(အပရာဇိတပလ္လင်)သို့ ရောက်တော်မူကုန်သော၊ လူ့နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ထက်လည်း မြတ်တော်မူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့သည် စစ်သည်နှင့်တကွ မာရ်နတ်သားကို အောင်မြင်တော်မူပြီး၍ သစ္စာလေးဖြာ မြိုက်ရသာကို (တပည့်သား သာဝကတို့အား) သောက်စေတော်မူကုန်ပြီ။

၂။ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ ခရီးလမ်းညွှန်သဖွယ်ဖြစ်တော်မူကုန်သော၊ ရသေ့၊ ရဟန်းအပေါင်းတို့ကို အစိုးရတော်မူကုန်သော တဏှင်္ဂရာ အစရှိသော နှစ်ကျိပ်ရစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့သည် အကျွန်ုပ်၏ ဦးခေါင်းထက်၌ တည်တော်မူကုန်ပြီ (တည်တော်မူကြပါစေ)။

၃။ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော် အပေါင်းတို့၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူသော အကျွန်ုပ်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ ဦးခေါင်း၌ သီတင်းသုံး တည်နေတော်မူပြီ (တည်နေတော်မူပါစေ)။ ကိုးပါးသောလောကုတ္တရာ တရားတော်သည် အကျွန်ုပ်၏ မျက်စိနှစ်ဖက်၌ တည်နေတော်မူပြီ (တည်နေပါစေ)။ ရှစ်ယောက်သော အရိယာသံဃာတော်သည် အကျွန်ုပ်၏ ရင်၌ တည်နေတော်မူပြီ (တည်နေပါစေ)။

၄။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် အကျွန်ုပ်၏ နှလုံးသား၌ တည်တော်မူပြီ (တည်နေတော်မူပါစေ)။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အကျွန်ုပ်၏ လက်ယာဘက်၌ တည်တော်မူပြီ (တည်တော်မူပါစေ)။ အရှင်ကောဇ္ဈသည် အကျွန်ုပ်၏ နောက်အဖို့၌ တည်တော်မူပြီ (တည်တော်မူပါစေ)။ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်သည် အကျွန်ုပ်၏ လက်ဝဲဘက်၌ တည်တော်မူပြီ (တည်တော်မူပါစေ)။

၅။ အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အရှင်ရာဟုလာတို့သည် အကျွန်ုပ်၏ လက်ယာနား၌ တည်တော်မူကုန်ပြီ (တည်တော်မူကြပါစေ)။ မဟာကဿပနှင့် မဟာနာမ် အရှင် နှစ်ပါးတို့သည် အကျွန်ုပ်၏ လက်ဝဲနား၌ တည်တော်မူကုန်ပြီ (တည်တော်မူကြပါစေ)။

၆။ နေမင်းကဲ့သို့ အရောင်ကိုပြုတတ်သော၊ ဘုန်းကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံတော် မူသော၊ ရဟန်းမြတ်ဖြစ်တော်မူသော သောဘိတအရှင်သည် အကျွန်ုပ်၏ ဆံပင် အဆုံး ကျောက်ကုန်းအဖို့၌ တည်တော်မူပြီ (တည်တော်မူပါစေ)။

၇။ သီလက္ခန္ဓ စသည့်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကို ရှင်မြူးဝမ်းသာ ရှာတော်မူလှေ့ ရှိထမသာ၊ ဆန်းကြယ်သော တရားစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော၊ ကျေးဇူးတော် အပေါင်း၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူသော ကုမာရကဿပမထေရ်သည် အကျွန်ုပ်၏ နှုတ်ခမ်း၌ တည်တော်မူပြီ (တည်တော်မူပါစေ)။

၈။ အရှင်ပုဏ္ဏ၊ အရှင်အင်္ဂုလိမာလ၊ အရှင်ဥပါလီ၊ အရှင်နန္ဒ၊ အရှင်သီဝလီ ဤမထေရ်ငါးပါးတို့သည် အကျွန်ုပ်၏ နဖူးပြင်၌ မှန်ကူကဲ့သို့ တည်တော်မူကုန်ပြီ (တည်တော်မူကြပါစေ)။

၉။ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော မထေရ် ၁၅-ပါးမှ ကြွင်းကုန်သော ကိလေသာရန်ကို အောင်ကုန်ပြီး၍ သီလတန်ခိုးအားဖြင့် ထွန်းတောက်ပကုန်သော ဘုရားစာအတော် မထေရ်ကျော်တို့သည် အကျွန်ုပ်၏ ခြေတံသော အင်္ဂါတို့၌ တည်တော်မူကုန်ပြီ (တည်တော်မူကြပါစေ)။

၁၀။ ရတနသုတ် ပရိတ်တော်သည် အကျွန်ုပ်၏ရှေ့၌ တည်တော်မူပြီ။ မေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်သည် အကျွန်ုပ်၏ လက်ယာဘက်၌ တည်တော်မူပြီ။ ဓဇဂ္ဂသုတ်ပရိတ်တော် သည် အကျွန်ုပ်၏နောက်၌ တည်တော်မူပြီ။ အင်္ဂုလိမာလသုတ်ပရိတ်တော်သည် အကျွန်ုပ်၏ လက်ဝဲဘက်၌ တည်တော်မူပြီ။

၁၁။ ခန္ဓသုတ်၊ မောရသုတ်၊ အာဇာနည်နာဠိယသုတ် ပရိတ်သုံးဆောင်သည် အကျွန်ုပ်၏ အထက်ကောင်းကင်၌ ထီးသဖွယ် တည်တော်မူပြီ။ ကြွင်းကုန်သော မင်္ဂလသုတ်၊ ဝဇ္ဇသုတ်၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ်၊ ပုဗ္ဗကျသုတ် ပရိတ်လေးစောင်တို့သည် အကျွန်ုပ်၏ ပတ်လည်၌ တံတိုင်းသဖွယ် တည်နေတော်မူကြပြီ (တည်နေတော်မူ ကြပါစေ)။

၁၂-၁၃။ ငါးပါးမာရ်အောင် မြတ်ဘုန်းခေါင်တို့၏ အားတော်ဆယ်ပါးနှင့် ယှဉ်သော တရားတည်းဟူသော မြို့တံတိုင်းဖြင့် တန်ဆာဆင် ကာရံထားသော

မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော ရွှေချိုင့်၌ မပြီမပြင်နေရသော အကျွန်ုပ်အား လေ သည်းခြေ စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အပြင်ရန်၊ အတွင်းရန်တို့သည် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ဂုဏ်တော်အနန္တ၊ တန်ခိုးတော်အနန္တကြောင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ပျောက်ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်ပါစေသတည်း။

၁၄။ မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော ရွှေချိုင့်အလယ်၌ နေရသော အကျွန်ုပ်ကို မြေအပြင်၌ ကြီးမြတ်ကုန်သော ယောက်ျားမြတ် အားလုံးတို့က အခါခပ်သိမ်း စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၁၅။ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ငါသည် ကောင်းသော အစောင့်အရှောက်ကို ပြုအပ်ပြီ။ မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတေဇ် အာနုဘော်ကြောင့် ဘေးရန်အပေါင်း ကို ပယ်သတ်နိုင်ရပါလိမ့်။ သီလ၊ သမာဓိ စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအပေါင်းတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ပရမတ္ထသံဃာတော်၏ တန်ခိုးကြောင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာရပါလိမ့်။

ရတနာရွှေချိုင့်ပါဠိ

- ၁။ ဇယာသန္တာဂတာ ဗုဒ္ဓါ၊ ဇိတွာ မာရုံ သဝါဟနံ။
စတုသစ္စမတရသံ၊ ယေ ပိဝိသု နရာသဘာ။
- ၂။ တဏှကံရာဒယော ဗုဒ္ဓါ၊ အဋ္ဌပိသတိ နာယကာ။
သဗ္ဗေ ပတိဋ္ဌိတာ မယံ၊ မတ္ထဧက တေ မုနိဿရာ။
- ၃။ သီသေ ပတိဋ္ဌိတော နောသိ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော ဒွိလောစနေ။
သံသော ပတိဋ္ဌိတော မယံ၊ ဥရေ သဗ္ဗဂုဏာကရော။
- ၄။ ဟဒယေ မေ အနုရုဒ္ဓေါ၊ သာရိပုတ္တော စ ဒက္ခိဏေ။
ကောဏှညော ပစ္ဆာဘာဂသ္မိံ၊ မောဂ္ဂလ္လာနော စ ဝါမကေ။
- ၅။ ဒက္ခိဏေ သဝနေ မယံ၊ အာသံ အာနန္ဒရာဟုလာ။
ကဿပေါ စ မဟာနာမော၊ ဥဘောသံ ဝါမသောတကေ။
- ၆။ ကေသန္နေ ပိဋ္ဌိဘာဂသ္မိံ၊ သူရိယောဝ ပဘကံရော။
နိသိန္ဒော သိရိသမ္ပန္နော၊ သောဘိတော မုနိပုဂံဝေါ။
- ၇။ ကုမာရကဿပေါ နာမ၊ မဟေသိ စိတြဝါစကော။
သော မယံ ဝဒနေ နိဇ္ဇံ၊ ပတိဋ္ဌာသိ ဂုဏာကရော။

- ၈။ ပုဏ္ဏော အင်္ဂုလိမာလော စ၊ ဥပါလိ နန္ဒ သိဝလိ။
ဣမေ ပဉ္စ မဟာထေရာ၊ နုလာဇေ တိလကာ ဝိယ။
- ၉။ တေဟိ သေသာ မဟာထေရာ၊ ဇိတဝန္တော ဇိနောရသာ။
ဇလန္တာ သီလတေဇေန၊ အဂ္ဂမင်္ဂေသု သဏ္ဍိတာ။
- ၁၀။ ရတနံ ပုရတော အာသိ၊ ဒက္ခိဏေ မေတ္တသုတ္တကံ။
ဓဇဂ္ဂံ ပစ္ဆတော အာသိ၊ ဝါမေ အင်္ဂုလိမာလကံ။
- ၁၁။ ခန္ဓ မောရ ပရိတ္တဉ္စ၊ အာဇာနာဋိယသုတ္တကံ။
အာကာသေ ဆဒနံ အာသိ၊ သေသာ ပါကာရသဏ္ဍိတာ။
- ၁၂။ ဇိနာနံ ဗလသံယုတ္တေ၊ ဓမ္မပါကာရလကံတေ။
ဝသတော မေ အကိစ္ဆေန၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဉ္စရေ။
- ၁၃။ ဝါတပိတ္တာဒိသဉ္စာတာ၊ ဗာဟိရုဇ္ဈတ္တုပဒ္ဒဝါ။
အသေသာ ဝိနာသံ ယန္တု၊ အနန္တဂုဏတေဇသာ။
- ၁၄။ ဇိနပဉ္စရမဇ္ဈမိ၊ ဝိဟရန္တံ မဟိတလေ။
သဒါ ပါလေန္တု မံ သဗ္ဗေ၊ တေ မဟာပုရိသာသဘာ။
- ၁၅။ ဣစ္စေဝ မေကန္တံ ကတော၊ သုရက္ခော ဇိနာနုဘာပေ။
ဟတာရိသံဃော သံဃဿ၊ တေဇေန ဂုဏာကရဿ။

(ခ) ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

ပရိတ်နိဒါန်း မြန်မာပြန်

၁။ လူတို့နေထိုင်လျက်ရှိသော ဤစကြဝဠာနှင့်အတူ တွဲဖက်တည်ရှိသော ပတ်ဝန်းကျင် စကြဝဠာတစ်သောင်းမှ သောင်းလောကဓာတ် နတ်မြတ်အပေါင်းတို့- ရဟန်းတို့၏ မင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် ချမ်းသာမှန်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော သူတော်ကောင်းတရား (ပရိတ်တရား)ကို နားကြားအံ့သောငှာ ဤနေရာ ဤဒေသသို့ လာရောက်ကြပါကုန်လော့၊ လာရောက်၍ ရိုသေစွာ နာယူ ကြပါကုန်လော့။

၂။ အို- သောင်းလောကဓာတ် နတ်မြတ်အပေါင်းတို့- ယခုအခါသည်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နားကြားရမည့် မင်္ဂလာ အခါတော် ဖြစ်လေသည်။

၃။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပစ္စည်းလေးပါးအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ လူသူ
လေးပါး မသိမမြင်နိုင်သည့် ဆိတ်ကွယ်ရာနေရာ၌ ဖြစ်စေကာမူ မကောင်းမှု
ဒုစရိုက်ကို ပြုလုပ်ခြင်း အလျှင်းမရှိသော၊ ကိလေသာတို့ကို အပြီးသတ်ဖယ်ရှင်းပြီး
မိမိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင် သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူ
ပြီးသော ဘုန်းတော်အနန္တ၏အရှင် ဘုရားသခင်အား ဦးညွတ်ရှိခိုးကြပါကုန်၏။

၄။ ဤစကြဝဠာ၌လည်းကောင်း၊ ပြင်ပစကြဝဠာများ၌လည်းကောင်း နေထိုင်
လျက်ရှိကြကုန်သော၊ ကိုယ်ဣန္ဒြေလည်း ငြိမ်သက်၊ စိတ်ဓာတ်လည်း ငြိမ်သက်လျက်
ရှိကြကုန်သော၊ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ပြီး လောကီကျေးဇူး
လောကုတ္တရာ ကျေးဇူးတို့ကို ရရှိနိုင်ရန် အမြဲတမ်းလုံ့လစိုက်လျက် ရှိကြသော
ဘုမ္မစိုးနတ်(မြေစိုနတ်)၊ အာကာသစိုးနတ် (ကောင်းကင်နေနတ်) အပေါင်းနှင့်တကွ
မြတ်သော ရွှေစိုင်အတိပြီးသော မြင်းမိုရ်တောင်မင်း၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြသော
နတ်သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် သောကကင်းဝေး နေထိုင်ရေးအတွက်
ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘုရားစကားတော်မြတ်ကို နာယူပန်ဆင်ရန်
အလို့ငှာ တညီတညွတ်တည်း စုဝေး ရောက်လာကြပါတူ၏။

၅-၆။ စကြဝဠာဟူသမျှ၌ ဘီလူးများ၊ နတ်များနှင့် ဗြဟ္မာများ ရှိကြကုန်သည်ပင်
ဖြစ်၏။ ကျွန်ုပ်တို့သည် စည်းစိမ်ချမ်းသာဟူသမျှကို ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည့် ကောင်းမှု
ကုသိုလ်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အသင်ဘီလူး၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည်
ကျွန်ုပ်တို့ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဝမ်းမြောက် ကြည်နူးကြပါ။ ကျွန်ုပ်
တို့နှင့် တစိတ်တဝမ်းတည်းထားကား မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမသာသနာတော်၌
မွေ့လျော် နှစ်ခြိုက်ကြပါ။ စောင့်ရှောက်ထိုက်သူများအား စောင့်ရှောက် ကြည့်ရှု
ရသည့် သင်တို့၏ လုပ်ငန်းတို့ကို မမေ့မလျော့ အထူး ဆောင်ရွက်တော်မူကြပါ။

၇။ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်မြတ်ကြီးသည် လည်းကောင်း၊
လူတို့၏ ကမ္ဘာလောကကြီးသည် လည်းကောင်း ထာဝရ ဘုံကြီးမြင့်ပါစေ၊
သာသနာတော်နှင့် လူ့လောကကို နယ်အပေါင်းတို့က အမြဲမပြတ် ကြည့်ရှု
စောင့်ရှောက်ကြပါစေ။

၈။ မည်သူမဆို သူ၏ အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် အတူတကွ ချမ်းသာကြပါစေ၊
ဝမ်းမြောက် ရွှင်ပြုံး နှလုံးချမ်းမြေ့ကြပါစေ။

၉။ မင်းဘေး၊ ဦးသူဘေး၊ လူဘေး၊ ဘီလူးဘေး၊ မီးဘေး၊ ရေဘေး၊ မြေဘုတ်
ဘီလူးဘေး၊ သစ်ငှက်ဘေး၊ ဆူးငြောင့်ဘေး၊ မကောင်းသောနက္ခတ်ဘေး၊ ဇနပုဒ်
ရောဂါဘေး၊ မမှန်ကန်သောတရားဘေး၊ မှားသောအယူဝါဒဘေး၊ လူယုတ်မာ
တို့၏ဘေး၊ ဤကဲ့သို့ ဘေးဆိုး၊ အန္တရာယ်ဆိုးတို့မှလည်းကောင်း၊ ဆင်ဆိုး၊ မြင်းဆိုး၊
သားကောင်ဆိုး၊ နွားဆိုး၊ ခွေးဆိုး၊ မြွေဆိုး၊ ကင်းဆိုး၊ မြွေစိမ်းဆိုး၊ သစ်ဆိုး
(ကျားသစ်ဆိုး)၊ ဝံဆိုး၊ အောင်းဆိုး၊ ဝက်ဆိုး၊ ကျွဲဆိုး၊ ဘီလူးဆိုး၊ ရေစောင့်ဘီလူးဆိုး
စသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်တတ်သည့် ဘေးအမျိုးမျိုး၊ ရောဂါအမျိုးမျိုး၊ ဥပဒ်အမျိုးမျိုး
တို့မှလည်းကောင်း (လူတို့ကင်းဝေးအောင် မမြင်ရအောင် နတ်အပေါင်းတို့က)
အစောင့်အရှောက် တာဝန်ယူကြပါကုန်။

ပရိတ်နိဒါန်းပါဠိတော်

- ၁။ သမန္တာ စက္ကဝါဠေသု၊ အတြာဂစ္ဆန္တု ဒေဝတာ။
သဒ္ဓမ္မံ မုနိရာဇဿ၊ သုဏန္တု သဂ္ဂမောက္ခဒံ။
- ၂။ မဗ္ဗဿဝနကာလော အယံ ဘဒန္တာ။
- ၃။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။
- ၄။ ယေ သန္တာ သန္တစိတ္တာ၊ တိသရဏသရဏာ၊
ဧတ္ထ လောကန္တရေ ဝါ၊ ဘုမ္မာ ဘုမ္မာ စ ဒေဝါ၊
ဂုဏ ဂဏ ဂဟဏ၊ ဗျာဝဋှာ သဗ္ဗကာလံ။
ဧတေ အာယန္တု ဒေဝါ၊ ဝရ ကနကမယေ၊
မေရုရာဇေ ဝသန္တော၊ သန္တော သန္တောသဟေတံ၊
မုနိဝရဝစနံ၊ သောတု မဂ္ဂံ သမဂ္ဂါ။
- ၅။ သဗ္ဗေသု စက္ကဝါဠေသု၊ ယက္ခာ ဒေပါ စ ဗြဟ္မဇော။
ယံ အမေဟိ ကတံ ပုညံ၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသာဓကံ။
- ၆။ သဗ္ဗေ တံ အနုမောဒိတွာ၊ စမဂ္ဂါ သာသနေ ရတာ။
ပမာဒရဟိတာ ဟောန္တု၊ အာရက္ခာသု ဝိသေသတော။
- ၇။ သာသနဿ စ လောကဿ၊ ဝုနိ ဘဝတု သဗ္ဗဒါ။
သာသနမ္ပိ စ လောကဉ္စ၊ ဒေဝါ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒါ။

၈။ သဒ္ဓိံ ဟောန္တူ သုခိ သဗ္ဗေ၊ ပရိဝါရေဟိ အတ္တနော။
 အနိဿာ သုမနာ ဟောန္တူ၊ သဟ သဗ္ဗေဟိ ဉာတိဘိ။

၉။ ရာဇဏော ဝါ စောရဏော ဝါ
 မနုဿဏော ဝါ အမနုဿဏော ဝါ
 အဂ္ဂိဏော ဝါ ဥဒကဏော ဝါ
 ဝိသာစဏော ဝါ ခါဏုကဏော ဝါ
 ကဏုကဏော ဝါ နက္ခတ္တဏော ဝါ
 ဇနပဒရောဂဏော ဝါ အသဒ္ဓမ္မဏော ဝါ
 အသန္နိဋ္ဌိဏော ဝါ အသပ္ပုရိသဏော ဝါ
 စဏှ ဟတ္ထိ အဿ မိဂ ဂေါဏ ကုတ္တုရ အဟိ ဝိစ္စိက မဏိသပ္ပ ဒိဝိ
 အစ္စ တရစ္စ သူကရ မဟိံသ ယက္ခ ရက္ခသာဒိဟိ
 နာနာဘယဏော ဝါ နာနာရောဂဏော ဝါ နာနာဥပဒ္ဒဝဏော ဝါ
 အာရက္ခံ ဂဏန္တူ။

၁-မင်္ဂလသုတ်

မင်္ဂလသုတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး

မင်္ဂလသုတ်ကို မပြတ်ရွတ်ဖတ်သရဏ္ဍာယ်၍ လိုက်နာကျင့်ကြံလျှင် မည်သည့် နေရာမှာ နေသည်ဖြစ်စေ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းသည်။ ရန်သူတို့က မိမိအား မအောင်မြင်နိုင်။ မိမိ၏ ဘဝအဆင့်အတန်းသည်လည်း တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ တိုးတက် ချမ်းသာ လာမည် ဖြစ်ပေသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ရန်ကင်းသည်၊ သူတပါး မကောင်း မကြံနိုင်၊ ဘဝအခြေအနေ ကြီးပွားတိုးတက်စေသည်။ မင်္ဂလာဇာတိဇာတိသည်ပင် မင်္ဂလာရှိသော မိမိ၏ စိတ်သန္တာန်မှာ ပေါ်လာနိုင်ပေသည်။

မင်္ဂလသုတ်မြန်မာပြန်

၁။ “မည်သည့်တရားသည် မင်္ဂလာတရားနည်း” ဟူ၍ လူနှင့် နတ်တို့သည် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်တိုင်တိုင် တွေးခေါ်ကြသော်လည်း အဖြေမှန် မရခဲ့ကြပေ။ စီးပွား ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းမှန်ဖြစ်သော မင်္ဂလာတရားပေါင်း ၃၈-ပါး ရှိလိမ့်မည် ဟူ၍လည်း မည်သူမျှ မသိမမြင်နိုင်ခဲ့ကြပေ။

၂။ လူတစ်ယောက်စီ တစ်ယောက်စီထက်လည်းကောင်း၊ သန်းပေါင်းများစွာသော လူသားအားလုံးတို့ထက်လည်းကောင်း၊ နတ်တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီထက်လည်းကောင်း၊ နတ်အားလုံးထက်လည်းကောင်း သာလွန်မြင့်မြတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လောကအကျိုးကို ရှေ့ရှုလျက် မင်္ဂလာတရား ၃၈-ပါးကို ထုတ်ဖော်ဟောကြားတော် မူခဲ့၏။ မင်္ဂလာတရားသည် လူမှုဒုစရိုက်တရားကို ပယ်ဖျောက်တတ်၏။ ယခုအခါ သူတော်ကောင်း အပေါင်းတို့နှင့်အတူ ကျွန်ုပ်တို့သည် ထိုမင်္ဂလာတရားတော်မြတ်ကို ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ကြပါကုန်စို့။

၃။ ပထမသံဂါယနာပွဲတော်ကြီး၏ သံသဉ္ဇကဋ္ဌ ဖြစ်တော်မူသော မဟာကဿပ အရှင်ဘုရား-ဤမင်္ဂလာသုတ်တော်ကို အကျွန်ုပ်အာနန္ဒာသည် နောင်တော်မြတ်စွာ ဘုရားထံမှ တိုက်ရိုက် ဤသို့ကြားနာလိုက်ရပါ၏။ မှတ်သားလိုက်ရပါ၏။ ဆောင်ထား လိုက်ရပါ၏။

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေပါသည်။ ဇေတဝန်ကျောင်းသည် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီး ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသော နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ဖွယ်ရာကောင်းသော ကျောင်းတော်ကြီး ဖြစ်ပါ သည်။ တညသ၌ ညဉ့်ဦးယံလွန်၍ သန်းခေါင်ယံအရောက်တွင် အမျိုးအမည် မထင်ရှား မသိသာသော နတ်သားတစ်ပါး ရောက်လာပါသည်။ သူသည် အလွန် နှစ်လိုဖွယ် ရုပ်အဆင်းရှိပါသည်။ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် တစ်ခုလုံးကိုလည်း သူ၏ ကိုယ်မှ အရောင်အဝါဖြင့် ထွန်းလင်းစေပါသည်။

ယင်းသို့ ထွန်းလင်းစေပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားသခင်ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ် လာပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားကို အလွန်ရိုသေ လေးမြတ်စွာ ရိုနှိုးပါသည်။ ရိုနှိုးပြီးနောက် တင့်အပ်လျှောက်ပတ်သောနေရာ၌ မတ်တတ်ရပ်နေပါသည်။ ယင်းသို့ နေရာယူပြီးမှ ထိုနတ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဤကဲ့သို့ ဂါထာဖြင့် နားတော်လျှောက်ပါသည်-

၄။ ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်လှသော မြတ်စွာဘုရား-နတ်အပေါင်းတို့သည်လည်း ကောင်း၊ လူအပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း စင်ကြယ်စွာသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လိုချင်ကြသည်။ တောင့်တကြသည်ဖြစ်ပါ၍ မည်သည့်တရားသည် စီးပွားချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မင်္ဂလာတရားတော် ဖြစ်သလဲဟူ၍ တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်တိုင်တိုင် အချိန်ယူပြီး စဉ်းစားတွေးခေါ် ကြံဆခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။ ယင်းသို့ ကြံစည်တွေးဆ ကြပါသော်လည်း မင်္ဂလာတရားမှန်ကို မည်သူမျှ တွေးကြံ၍ မသိနိုင်ကြပါဘုရား။ သို့အတွက်ကြောင့် မင်္ဂလာတရားဟူသည် မည်သည့်တရားဖြစ်ကြောင်း အရှင်ဘုရားက စတင်ထုတ်ဖော်၍ ဟောကြားတော်မူပါဘုရား။

မြတ်စွာဘုရား၏ ဟောကြားချက်

၅။ အို... နတ်သား-

သူတို့ကို မမှီဝဲ မဆည်းကပ်ခြင်း၊ ပညာရှိသူကို မှီဝဲ ဆည်းကပ်ခြင်း၊ ပူဇော်ထိုက်သူကို ပူဇော်ခြင်း၊ ဤတရား သုံးပါးကို မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် ဗျတ်သားလော့။

၆။ အို... နတ်သား-

တင့်အပ်လျောက်ဖတ်သော အရပ်ဒေသ၌ နေခြင်း၊ ရှေးဘဝက ပြုခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုရှိခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ထိန်းသိမ်းဆောက်တည်ခြင်း၊ ဤတရား သုံးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၇။ အို... နတ်သား-

အကြားအမြင် ဗဟုသုတရှိခြင်း၊ စက်မှုလက်မှု စသော သိပ္ပံပညာတတ်မြောက်ခြင်း၊ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတတ်သည့် ဝိနည်းတရားကို ကောင်းစွာ သင်ယူခြင်း၊ ကောင်းသောစကားကို ပြောခြင်း၊ ဤတရားလေးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၈။ အို... နတ်သား-

အမိအဘကို လှစ်ကျွေး မွေးမြူခြင်း၊ သားမယားကို ထောက်ပံ့ ပေးကမ်း ချီးမြှောက်ခြင်း၊ မည်သူ့ကိုမျှ မထိခိုက်သော အလုပ်မျိုးကို လုပ်ခြင်း၊ ဤတရား သုံးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၉။ အို... နတ်သား-

အလှူပေးခြင်း၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ ဆွေမျိုးတို့အား ထောက်ပံ့ခြင်း၊ အကုသိုလ်ကင်းသော အလုပ်ကို လုပ်ခြင်း၊ ဤတရား လေးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၁၀။ အို... နတ်သား-

မကောင်းမှုဟူသမျှ ဝေးဝေးရှောင်နိုင်ခြင်း၊ မကောင်းမှုကို မလုပ်ဖြစ်အောင် မကျူးလွန်ဖြစ်အောင် အထူးရှောင်ကြဉ်နိုင်ခြင်း၊ သေရည်သေရက် မူးယစ်ဆေးစား တို့ကို မသောက်မစားဖြစ်အောင် ရှောင်ကြဉ်နိုင်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ရမည့် ကောင်းမှု အလုပ်တို့ကို မပြတ်သတိရပြီး မမေ့မလျော့ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဤတရားလေးပါး ကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၁၁။ အို... နတ်သား-

ရိုသေထိုက်သူကို ရိုသေခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို မောက်မာသမှု မပြုဘဲ နှိမ်ချခြင်း၊ ကိလေသာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊ သူတပါးက မိမိအပေါ်ပြုဖူးသော ကျေးဇူးကို သိတတ်ခြင်း၊ အခါအခွင့်သင့်တိုင်း တရားနာခြင်း၊ ဤတရားငါးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၁၂။ အို... နတ်သား-

သည်းခံတတ်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့က ဆိုးမသည့်စကားကို နာယူလွယ်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်း ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖူးမြော်ရခြင်း၊ အခါအခွင့်သင့်တိုင်း တရားဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်း၊ ဤတရားလေးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၁၃။ အို... နတ်သား-

ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ခြင်း၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ အရိယာသစ္စာတရားကို သိမြင်ရခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း၊ ဤတရား လေးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၁၄။ အို... နတ်သား-

လောကဓံတရား ရှစ်ပါးတို့နှင့် တွေ့ကြုံရသော ရဟန္တာ အရှင်သူမြတ်၏ စိတ်သည် မတုန် မလှုပ်၊ မစိုးမရိမ်၊ ရမ္မက်ကင်း၏၊ ဘေးကင်း၏၊ ဤတရားလေးပါးကိုလည်း မြတ်သော မင်္ဂလာဟူ၍ သင် မှတ်ဦးလော့။

၁၅။ အို... နတ်သား-

ဤကဲ့သို့သော ၃၈-ပါး မင်္ဂလာတရားကို လက်တွေ့လိုက်နာ ကျင့်ကြံပြုလုပ်ထားသည့်အတွက်ကြောင့် မည်သည့်နေရာ၌ နေနေ မိမိအား ရန်သူတို့က မအောင်နိုင်၊ ကိစ္စခပ်သိမ်း၌ ပြီးငြိမ်းချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထို ၃၈-ပါးသော တရားသည်သာလျှင် လူတကာ၊ နတ်တကာတို့အတွက် မြတ်သောမင်္ဂလာ ဖြစ်ကြောင်း သင် မှတ်သားလေလော့။

(၁) မင်္ဂလာသုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ ယံ မင်္ဂလံ ဒွါဒသဟိ၊ စိန္တယိံသု သဒေဝကာ။
သောဏ္ဍာနံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ အဋ္ဌတ္တိံသဉ္စ မင်္ဂလံ။
- ၂။ ဒေသိတံ ဒေဝဒေဝေန၊ သဗ္ဗပါပဝိနာသနံ။
သဗ္ဗလောကဟိတတ္ထာယ၊ မင်္ဂလံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

၃။ ဧဝံ မေ သုတံ-

ဧဝံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ
အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အညတရာ ဒေဝတာ
အဘိက္ကန္တယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ဧဝေလကပ္ပံ ဇေတဝနံ
ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ၊ တေနပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ
အဘိဝါဒေတွာ ဧဝေန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧဝေန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ
ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈာသိ။

၄။ ဗဟူ ဒေဝါ မနုဿာ စ၊ မင်္ဂလာနိ အဝိန္တယံ။
အာကင်္ခမာနာ သောတ္ထာနံ၊ ဗြူဟိ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၅။ အသေဝနာ စ ဗာလာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနုဉ္စ သေဝနာ။
ပူဇာ စ ပူဇနေယျာနံ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၆။ ပတိဂူပဒေသဝါသော စ၊ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ။
အတ္တသမ္မာပဏိမိ စ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၇။ ဗာဟုသစ္စဉ္စ သိပ္ပဉ္စ၊ ဝိနယော စ သုသိက္ခိတော။
သုဘာသိတာ စ ယာ ဝါစ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၈။ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနံ၊ ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော။
အနာကုလာ စ ကမ္မန္တာ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၉။ ဒါနုဉ္စ ဓမ္မစရိယာ စ၊ ဉာတကာနုဉ္စ သင်္ဂဟော။
အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၁၀။ အာရတိ ဝိရတိ ပါပါ၊ မဇ္ဇပါနာ စ သံယမော။
အပ္ပမာဒေါ စ ဓမ္မေသု၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၁၁။ ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ၊ သန္တုဋ္ဌိ စ ကတညုတာ။
ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၁၂။ ခန္တိ စ သောဝစသတာ၊ သမဏာနုဉ္စ ဒဿနံ။
ကာလေန ဓမ္မသာကတ္ထာ၊ တေ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

- ၁၃။ တပေါ ၈ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ၊ အရိယသစ္စာန ဒဿနံ။
နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။
- ၁၄။ ဖုဠဿ လောကဓမ္မေဟိ၊ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္မတိ။
အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။
- ၁၅။ တောဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထ မပရာဇိတာ။
သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

မင်္ဂလသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၂-ရတနသုတ်

ရတနသုတ်ရွတ်ပတ်ခြင်းအကျိုး

ကပ်ကြီးသုံးပါးကို ကျော်နင်းစေနိုင်သည်။ စုန်း၊ တစ္ဆေ ကဝေပယောဂ ဟူသမျှကို နိုင်သည်။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ရသောအခါ၊ အချုပ်ထောင် နေခင်အိမ်စသည်တို့၌ ကျရောက်သောအခါ အမြန်လွတ်မြောက်စေနိုင်သည်။ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့၏ စောင်မကြည့်ရှုခြင်းကို ခံရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ရတနသုတ်မြန်မာပြန်

၁။ ဒီပင်္ကရာ ထွတ်ချာသေဌ်နင်း တရားမင်း၏ ခြေရင်းတော်၌ ဘုရားဆုကို တောင်းသည့်ကာလမှ အစပြု၍ မြတ်စွာဘုရား ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီ ၁၀-ပါး၊ ဥပပါရမီ ၁၀-ပါး၊ ပရမတ္ထပါရမီ ၁၀-ပါးအားဖြင့် အမှု ၃၀-သောပါရမီတို့ကို လည်းကောင်း၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါးတို့ကို လည်းကောင်း၊ လောက၏ အကျိုးစီးပွား အလို့ငှာ ကျင့်ခြင်း၊ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ကျင့်ခြင်း၊ ဘုရားဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ ကျင့်ခြင်းဟူသော စရိယသုံးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ နောက်ဆုံးဘဝ၌ အမိဝမ်းတွင်း ပဋိသန္ဓေ ယူတော်မူခြင်း၊ ဖွားမြင်ခြင်း၊ မြတ်သော တောထွက်ခြင်း၊ ပြင်းစွာသော လုံ့လဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော် မူခြင်း၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်ရရှိခြင်း၊ ဓမ္မစကြာ တရားတော်မြတ်ကို ဟောကြားခြင်းနှင့် ကိုးပါးသော လောကုတ္တရာတရား တို့ကိုလည်းကောင်း၊

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးတော် ဂုဏ်တော်အားလုံးတို့ကိုလည်း စိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ဝေသာလီပြည်၏ မြို့တံတိုင်း သုံးထပ်တို့၏ အကြားတို့၌ ညဉ့်သုံးယာမ် ကာလပတ်လုံး ပရိတ်ရွတ်ဖတ် အရံအတားပြုခဲ့သော အရှင် အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကဲ့သို့ (သတ္တဝါတို့အပေါ်) သနားကရုဏာစိတ်ထားလျက်- (ရတနသုတ်ပရိတ်တော်ကို ရွတ်ဖတ်ကြပါကုန်စို့။)

၂-၃။ ရတနသုတ်ပရိတ်တော်၏ အာဏာစက်ကို စကြဝဠာကုဋေတစ်သိန်း၌ ရှိကြကုန်သော နတ်အပေါင်းတို့က ခံယူကြကုန်၏။ ဤပရိတ်တော်သည် ဝေသာလီပြည်၌ ကျရောက်သော အနာရောဂါဘေး၊ ဘီလူးဘေး၊ အစာတော်မှတ် ခေါင်းပါးခြင်းဘေးဟူသော ဘေးအန္တရာယ်ကြီးသုံးမျိုးကို လျှင်မြန်စွာ ကွယ်ပျောက် စေနိုင်ခဲ့၏။ ယခုအခါ၌ ဤရတနသုတ်ပရိတ်တော်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆို ကြပါကုန်စို့။

၄။ မြေ၌တည်ကုန်သော ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုး၊ စတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာနတ် တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်၌ ဖြစ်ကုန်သော ယာမာ၊ တုသိတာ စသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း ဤပရိတ်ရွတ်ရာ နေရာအရပ်၌ အညီအညွတ် ရောက်ရှိလာကြကုန်ပြီ။ နတ်ပရိသတ်အားလုံး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြပါကုန်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူခဲ့သော ပရိတ်တရားတော်ကိုလည်း ရိုသေလေးမြတ်စွာ နာယူကြပါကုန်။

၅။ အို နတ်အပေါင်းတို့-ဤနေရာ၌ အညီအညွတ် စည်းဝေးရောက်ရှိနေ ကြသော အသင်နတ်အများ နားဆင်ကြပါကုန်၊ လူတို့သည် နေ့ညမဟူ ကြည်ဖြူ လေးမြတ်စွာ အသင်နတ်တို့အား ပူဇော်ပသမှု ပြုကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ သင်တို့သည် လူတို့အား ချစ်ခင်ကြပါကုန်၊ မမေ့မလျော့ စောင့်ရှောက်ကြပါကုန်။

၆။ လူ့ပြည်၌ ဖြစ်စေ၊ နဂါးပြည် ဂဠုန်ပြည်၌ ဖြစ်စေ၊ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်စေ အမြင့်အမြတ် သတ်မှတ်သုံးဆောင်ကြသော ဥစ္စာရတနာတို့သည် ရှိကြကုန်၏။ ထိုရတနာတို့အနက် ဘုရားတည်းဟူသော ရတနာနှင့်တူသော ရတနာဟူ၍ မရှိချေ။ မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟံ စသော ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရတနာမြတ် ဖြစ်ပါပေသည်။ ဤသို့ မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါ အများ ပွားစီးတိုးတက် ချမ်းသာကြပါစေတည်း။

၇။ သာကီဝင်မင်းတို့၏ အထွတ် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် တည်ကြည်လှသော သမာဓိစိတ်ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာ

ကင်းရာ မသေရာဖြစ်သော အမြတ်နိဗ္ဗာန်ကို သိရှိတော်မူလေသည်။ (လောက၌) ထိုနိဗ္ဗာန်ဓာတ်မြတ်နှင့် နှိုင်းတူစရာ ရတနာတစ်ခုမျှ မရှိပါချေ။ နိဗ္ဗာန်သည် ကိလေသာကုန်စင်ခြင်း စသည့်ဂုဏ်ကြောင့် ရတနာမြတ် ဖြစ်ပါပေ၏။ ဤသို့ မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သူတော်တကာ သတ္တဝါများ ပွားစီးတိုးတက် ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

၈။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်သိသော အပိုင်းအခြားကို မလွန်ဘဲ သိတတ်သော၊ စင်လည်း စင်ကြယ်လှသော အရဟတ္တမဂ်နှင့် ယှဉ်သည့် သမာဓိကို မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းတော်မူ၏။ မဂ်၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးတတ်၏ ဟူ၍လည်း ဟောတော်မူ၏။ ထိုအရဟတ္တမဂ် သမာဓိနှင့် တူသော မည်သည့် သမာဓိမျိုးမျှ မရှိချေ။ ထိုသမာဓိသည် စင်စစ် မြတ်လှ၏။ ဤသို့ မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါအများ ပွားစီးတိုးတက် ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

၉။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက်တို့ကို ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်း အပေါင်းတို့က ချီးမွမ်းကြကုန်၏။ တနည်းအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ရာရှစ်ယောက်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်းထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ရှစ်ယောက်(လေးစုံ) ဖြစ်ကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဖြစ်ကြကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက် (တစ်ရာရှစ်ယောက်) တို့သည် မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက် ကြကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ရှစ်ဦးတို့အား ပေးလှူသော အလှူဝတ္ထုတို့သည် အကျိုးများစွာ ရှိကုန်၏။ ဘုရားရှင် ချီးမွမ်းတော်မူသော ထိုအရိယာသံဃာ ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤသို့ မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါ တို့အား ပွားစီးတိုးတက် ချမ်းသာပါစေသတည်း။

၁၀။ ရဟန္တာအရှင်သူမြတ်တို့သည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ ခိုင်မြဲပြင်းထန်သော စိတ်ဖြင့် ကောင်းစွာအားထုတ်ကြ၍ ဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက် ကြရလေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော အားဖြင့် ဖြစ်၍ ကိလေသာတို့မှ ကင်းကုန်လျက် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို စံစားကြရကုန်သည်။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် ကြရကုန်သည်။ ရဟန္တာ အရိယာသံဃာတော်တည်းဟူသော ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤသို့ မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါတို့အား တိုးတက်ချမ်းသာပါစေသတည်း။

၁၁။ မြေ၌ မြှုပ်စိုက်ထားသော ကျောက်စာတို့သည် အရပ်လေးမျက်နှာမှ လေပြင်းမုန်တိုင်း တိုက်ခတ်မှုဒဏ်ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိချေ။ အရိယာသစ္စာ လေးပါးကို သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ သိမြင်ပြီးသော သောတာပန်

ပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိုကျောက်စာတိုင်နှင့် တူ၏ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် တုန်လှုပ်ခြင်းကင်းသော သောတာပန်အရိယာသံဃာတည်းဟူသော ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါတို့အား စီးပွားချမ်းသာ ဖြစ်လာပါစေသတည်း။

၁၂။ နက်နဲသော ပညာရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ကောင်းစွာ ဟောကြား တော်မူထားသော အရိယာသစ္စာတို့ကို သိမြင်ပြီးဖြစ်သည့် သတ္တကုတ္တုပရမ သောတာပန် (ခုနစ်ဘဝကျန် သောတာပန်)တို့သည် တရားကို ပွားများ အားထုတ်ရန် လွန်စွာ မေ့လျော့နေပါငြားသော်လည်း ရှစ်ဘဝမြောက်အထိ မဖြစ်တော့ချေ။ (ခုနစ်ဘဝမှာပင် သတိပြန်ရ တရားအားထုတ် ရဟန္တာဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်လေသည်)။ ဤသို့လျှင် ရှစ်ကြိမ်မြောက်ဘဝကို ယူခြင်းမရှိသော သတ္တကုတ္တုပရမ သောတာပန် တည်းဟူသော ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤသို့ မှန်သောသစ္စာ စကားကြောင့် သတ္တဝါတို့အား ကောင်းသောအစီးအပွား ဖြစ်ထွန်းပါစေသတည်း။

၁၃။ အတ္တဟူသော မိမိကိုယ် ရှိ၏ဟူ၍ ခံယူခြင်း၊ ရှစ်ပါးသော ဌာနတို့၌ ယုံမှားခြင်း၊ နွားလို၊ ခွေးလို ကျင့်ခြင်းဖြင့် သံသရာမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏ဟု အထင်မှားခြင်း၊ ဤအမှားသုံးရပ်ကို သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန် ဖြစ်လျှင်ဖြစ်ချင်း ပယ်စွန့်ပြီး ဖြစ်လေ၏။ မည်သည့် မှားသော အယူကို မဆို ပယ်စွန့်လေ၏။

၁၄။ ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည် အပါယ်လေးပါးမှ လွတ်လေ၏။ လွန်ကဲသော အကြောင်းခြောက်ရပ်တို့ကိုလည်း မပြုထိုက်တော့ပေ။ ဤသို့လျှင် ယူမှား၊ ယုံမှား တရားသုံးပါးကို ပယ်နိုင်သော သောတာပန်အရိယာ သံဃာ ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါတို့အား ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ဖြစ်လာပါစေသတည်း။

၁၅။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲက ဖြစ်စေ မကောင်းမှု တစ်ခုခုကို အကယ်၍ ပြုမိငြားအံ့၊ သူသည် ထို မကောင်း မှုကို ဖုံးကွယ်ဖို့ရာ မကျိုးစားတော့ချေ။ သောတာပန်ဟူသည် နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ပြီးသူဖြစ်၍ မကောင်းမှုကို သိဝှက်ခြင်း မရှိတော့ကြောင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ဤသို့လျှင် ပြုမိသော မကောင်းမှုကို ဖုံးကွယ်ခြင်း မရှိသော သောတာပန် သံဃာတည်းဟူသော ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤမှန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါတို့အား ချမ်းသာသုခ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၁၆။ နွေဥတု လေးလတွင် အစိုးအစဖြစ်သော (တပေါင်းလပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှ တန်ခူးလပြည့်ကျော်အထိ) နွေလအတွင်း၌ ပင်တိုင်း ပင်တိုင်း ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်လျက်ရှိသော တောအုပ်သည် အသရေရှိလှတီသကဲ့သို့ ထိုတောအုပ်နည်းတူ အသရေရှိလှသော၊ နိဗ္ဗာန်သို့လည်းရောက်စေတတ်သော ပရိယတ္တိတရားတော်ကို မြတ်သော လောကုတ္တရာ အကျိုးစီးပွားအတွက် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့ လေပြီ။ ယင်းသို့ ဟောကြားတော်မူသော ဒေသနာတော်ရှင် ဘုရားရတနာတော် သည်လည်း မွန်မြတ်လှပေ၏။ ဤသို့ မှန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါ အပေါင်းအား ကောင်းသော စီးပွားချမ်းသာ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၁၇။ ဝိပိကိုယ်တိုင်မြင့်မြတ်တော်မူ၍ မြတ်သောတရားကိုလည်း သိမြင်တော် မူသော၊ လောကုတ္တရာတရားမြတ်ကိုလည်း သတ္တဝါတို့အား ပေးတော်မူတတ်သော၊ မြတ်သော အကျိုးစီးပွားကိုလည်း ဆောင်ကြဉ်းတော်မူတတ်သော၊ ဝိပိထက် သာလွန်သူမရှိသော ဘုရားမြတ်စွာသည် မြတ်သောတရားကိုပင် ဟောကြားတော် မူလေသည်။ ဤသို့လျှင် သတ္တဝါတို့၏ ဣန္ဒြေ အနုအရင့်ကို သိရှိနားလည်လျက် တရားမြတ်ကို ဟောကြားတတ်သော “ဘုရား” တည်းဟူသော ရတနာသည်လည်း မြတ်လှပေသည်။ ဤသို့ မှန်သောသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါတိုင်း ကောင်းသော အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းပါစေသတည်း။

၁၈။ ရဟန္တာ အရှင်သူမြတ်တို့သည် တမလွန်ဘဝကို လှမ်း၍ တပ်မက်ခြင်း စိတ်မရှိကုန်၊ ရဟန္တာတို့အား ရှေးရှေးသော ဘဝများစွာက ပြုလုပ်အားထုတ်ခဲ့ဖူး သည့် ကံဟောင်း ကံကြွင်းမူသမျှ ကုန်လေပြီ။ ဘဝသစ်၌ ဖြစ်စရာ ကံလည်း မရှိချေ။ ကံတည်းဟူသော မျိုးစေ့ကုန်လေပြီ။ ဘဝသစ်ဖြစ်လိုသည့် ဆန္ဒလည်း မရှိတော့ပေ။ ပညာဉာဏ်လည်း ရင့်သန်ကြီးမားကြကုန်၏။ ထို ရဟန္တာအရှင်သူမြတ် တို့သည် (သေသောအခါ) ဤဆီမီးသည် ငြိမ်းလေသကဲ့သို့ ငြိမ်းတော်မူကြကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဘဝသစ် ဖြစ်ပြန်ခြင်း မရှိသော ရဟန္တာ သံဃာတော်မြတ် ရတနာ သည်လည်း မြတ်လှပေ၏။ ဤမှန်သောသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါအပေါင်းအား ကောင်းသော အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းပါစေသတည်း။

၁၉။ မြေနှင့် စပ်၍ တည်ကုန်သော ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုး၊ စာတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်၌ ဖြစ်ကုန်သော ယာမာ၊ တုသိတာစသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း ဤအရပ် ဤဒေသ၌ ညီညွတ် ပေါင်းသုံမိကြကုန်၏။ ကျွန်ုပ်တို့ နတ်အပေါင်းက ရှေးရှေးသောဘုရားရှင်များ နည်းတူ ပွင့်တော်မူလာသော၊ နတ်လူအပေါင်းတို့က ပူဇော်ထိုက်သော မြတ်စွာ

ဆုရားကို ရှိခိုးကြပါကုန်၏။ သတ္တဝါအပေါင်းအား ကောင်းသော အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၂၀။ မြေနှင့်စပ်၍ တည်ကုန်သော ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုး၊ စာတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်၌ ဖြစ်ကုန်သော ယာမာ၊ တုသိတာစသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း ဤအရပ် ဤဒေသ၌ အညီအညွတ် စုဝေးမိကြကုန်၏။ ကျွန်ုပ်တို့ နတ်အပေါင်းက ရှေးရှေးသော ဘုရားရှင်များ ဟောကြားသည့်နည်းတူ ဟောကြားခဲ့သော၊ လူအပေါင်း နတ်အပေါင်းတို့က နှစ်ထောင်းအားရစွာ ပူဇော်ထိုက်သော တရားတော်မြတ်ကို ရှိခိုးဦးညွတ်ကြပါကုန်၏။ သတ္တဝါအပေါင်းလည်း ချမ်းသာသုခရှိကြပါစေသတည်း။

၂၁။ မြေနှင့်စပ်၍ တည်ကုန်သော ဘုမ္မစိုး၊ ရုက္ခစိုး၊ စာတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်၌ ဖြစ်ကုန်သော ယာမာ၊ တုသိတာစသော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း ဤအရပ် ဤဒေသ၌ အညီအညွတ် စုဝေးမိကြကုန်၏။ ကျွန်ုပ်တို့ နတ်အပေါင်းက ရှေးရှေးသော ဘုရားရှင်များ ခေတ်မှာကဲ့သို့ ကောင်းစွာပေါ်ပေါက်လာသော၊ နတ်လူတို့က ပူဇော်ထိုက်သော သံဃာတော်မြတ်ရတနာကိုလည်း ဦးညွတ်ရှိခိုးကြပါကုန်၏။ သတ္တဝါတို့အား ကောင်းသော အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းပါစေသတည်း။

(၂) ရတနသုတ်ပါဠိတော်

၁။ ပဏိဓာနတော ပဋ္ဌာယ တထာဂတဿ ဒသ ပါရမိယော၊
ဒသ ဥပပါရမိယော၊ ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ
သမတ္တိံသ ပါရမိယော၊ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေါ၊
လောကတ္ထစရိယံ ဉာတတ္ထပရိယံ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယန္တိ
တိဿော စရိယာယော၊ ပစ္ဆိမဘဝေ ဂဗ္ဘဝေါက္ကန္တိံ
ဇာတိံ၊ အဘိနိက္ခမနံ၊ ပဓာနစရိယံ၊ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ
မာရဝိဇယံ၊ သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပဋိဝေခံ၊
ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ၊ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မေတိ
သဗ္ဗေပိ' မေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာဝဇ္ဇေတွာ
ဝေသာလိယာ တိသု ပါကာရန္တရေသု
တိယာမရတ္တိံ ပရိတ္တိံ ကရောန္တော
အာယသ္မာ အာနန္ဒတ္ထေဇော ဝိယ
ကာရုညစိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတွာ-

၂။ ကောဋိသတသဟသေသု၊ စက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာ။
ယဿာဏံ ပဋိဂ္ဂဏန္တိ၊ ယစ္စ ဝေသာလိယာ ပုရေ။

၃။ ရောဂါမနဿဒုဗ္ဗိက္ခ-သမ္ပူတံ တိဝိဓံ ဘယံ။
ဒိပ္ပ မန္တရဓာပေသိ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

၄။ ယာနိဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊
ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိကေ။
သဗ္ဗေ ဝ ဘူတာ သုမနာ ဘဝန္တု။
အထောပိ သက္ကဝ္ဗ သုဏန္တု ဘာသိဟံ။

၅။ တသ္မာ ဟိ ဘူတာ နိသာမေထ သဗ္ဗေ၊
မေတ္တံ ကရောထ မာနုသိယာ ပဇာယ။
ဒိဝါ ဝ ခုတ္တော စ ဟရန္တိ ယေ ဗလိံ၊
တသ္မာ ဟိ နေ ရက္ခထ အပ္ပမတ္တာ။

၆။ ယံကိစ္ဆိ ဝိတ္တံ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ။
တေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၇။ ခယံ ဝိရာဂံ အမတံ ပဏီတံ၊
ယဒဇ္ဈာံ သကျမုနိ သမာဟိတော။
န တေန ဓမ္မေန သမတ္ထိ ကိစ္ဆိ၊
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ။
တေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၈။ ယံ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော ပရိဝဏ္ဏယံ သုစိံ၊
သမာဓိံ မာနန္တရိကံ ညံ မာဟု။
သမာဓိနာ တေန သမော န ဝိဇ္ဇတိ၊
ဣဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ။
တေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၉။ ယေ ပုဂ္ဂလာ အဋ္ဌသတ် ပသတ္တာ၊
 ပဗ္ဗာရံ တောနိ ယုဂါနိ ဟောန္တိ။
 တေ ဒက္ခိဏေယျာ သုဂတဿ သာဝတ
 စေတေသု ဒိန္နာနိ ပဟပ္ပလာနိ။
 ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏိတံ၊
 စေတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၁၀။ ယေ သုပ္ပယုတ္တာ မနဿ ဒဠေနေ၊
 နိက္ကာမိနေ ဂေါတမဿာသနမ္ပိ။
 တေ ပတ္တိပတ္တာ အမတံ ဝိဂယ၊
 လဒ္ဓါ မုဓာ နိဗ္ဗာဏိံ ဣဉ္ဇမာနာ။
 ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏိတံ၊
 စေတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၁၁။ ယံထိန္ဒဒီလော ပဟဝိဿံတော သိယံ၊
 ဗဟုန္တိ ဝါတေဟိ အာဿမကမ္ပိယော။
 တံထူပမံ သပ္ပုရိဗံ ဝဒါမိ၊
 ယော အရံသစ္စာနိ အဝေဝ ပဿတိ။
 ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏိတံ၊
 စေတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၁၂။ ယေ အဂ္ဂိယသစ္စာနိ ဇိကာဝယန္တိ၊
 ဝတ္ထိရုပညေန သုဒေသိတာနိ။
 ကိဉ္ဇာဝိ တေ ဟောန္တိ ဘသံ ပမတ္တာ၊
 န တေ ဘဝံ အဋ္ဌမ မာဒိယန္တိ။
 ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏိတံ၊
 စေတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။

၁၃။ သဟာဝဿ ဒသနသမ္ပဒါယ၊
 တဟဿု ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ။
 သက္ကာယာဒိဋ္ဌိ ဝိဝိကိဋ္ဌိတဉ္စ၊
 သိန္ဓဝေ ဝါဒိ ယဒတ္ထိ ကိန္ဒိ။

၁၄။ စတူဟပါယေဟိ ဝ ဝိပ္ပမုက္ခော၊
ဆစ္စာဘိဋ္ဌာနာနိ အဘဗ္ဗ ကာတုံ။
ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိံ ဟောတု။

၁၅။ ကိဉ္စာပိ သော ကမ္မ ကရောတိ ပါပကံ၊
ကာယေန ဝါစ ဥဒ ဧကေသာ ဝါ။
အဘဗ္ဗ သော တဿ ပဋိစ္ဆဒါယ၊
အဘဗ္ဗတာ ဒိဋ္ဌပဒဿ ဝုတ္တာ။
ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိံ ဟောတု။

၁၆။ ဝနပ္ပဂုဗ္ဗေ ယထာ ဖုဿိတဂ္ဂေ၊
ဂိမ္မာန မာသေ ပဌမသ္မိံ ဂိမ္မေ။
တထူပမံ ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ၊
နိဗ္ဗာနဂါမိံ ပရမံ ဟိတာယ။
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိံ ဟောတု။

၁၇။ ဝရော ဝရညူ ဝရဒေါ ဝရာဟရော၊
အနုတ္တရော ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ။
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိံ ဟောတု။

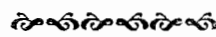
၁၈။ ဒီဏံ ပုရာဏံ နဝ နတ္ထိံ သမ္ဘဝံ၊
ဝိရတ္တစိတ္တာ ယတိကေ ဘဝသ္မိံ၊
တေ ဒီဏပိဏ အဝိရုဋ္ဌိဆန္ဒာ၊
နိဗ္ဗန္တိ စိရာ ယထာယံ ပဒိပေါ။
ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိံ ဟောတု။

၁၉။ ယာနိဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊
ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊
ဗုဒ္ဓံ နမဿာမ သုဝတ္ထိံ ဟောတု။

၂၀။ ယာနိမ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊
 ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
 တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊
 ဓမ္မံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။

ယာနိမ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊
 ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
 တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊
 သံဃံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။

ရတနသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၃-မေတ္တသုတ်

မေတ္တသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး

ချမ်းချမ်းသာသာ အိပ်ရ နိုးရစေသည်။ အိပ်မက်ဆိုးများ မမက်အောင် ကာကွယ်နိုင်သည်။ မျက်နှာကြည်လင်၍ လူချစ် လူခင် များလိမ့်မည်။ အိပ်ခါနီး ဆဲဆဲမှာ ရွတ်ပြီးအိပ်လျှင် ညအခါ ဘိလူးစီးခြင်း၊ ယောင်ယမ်း၍ ထပြေးခြင်း၊ အိပ်နေရင်း အသံနက်ကြီးဖြင့် အော်ခြင်း၊ အိပ်ရာနားရှိ တွေ့ကရာ ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ယောင်ယမ်းပြီး ပစ်ပေါက်ခြင်း စသည်တို့ ကင်းသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်တတ်သူများသည် အထူးတလည် မေတ္တသုတ်ကို ရွတ်သင့်ပေသည်။

မေတ္တသုတ် မြန်မာပြန်

၁။ မေတ္တသုတ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဘိလူး၊ ဘုမ္မစိုးနတ် တို့သည် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ချပ်အဆင်းကို ဖန်ဆင်း၍ လူတို့အား မပြုခွင့်ကြကုန်။ မေတ္တသုတ်တော်ကို ညဉ့်အခါ၌လည်းကောင်း၊ နေ့အခါ၌လည်းကောင်း မပျင်းပူ၍ ရွတ်ဖတ်လေ့ရှိသော သူသည်-

၂။ အိပ်သောအခါ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရလေ၏။ အိပ်ပျော်နေစဉ်၌လည်း အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မမက်နိုင်။ ဤသို့သော ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည့် မေတ္တသုတ် ပရိတ်တော်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆိုကြပါကုန်စို့။

၃။ အကျိုးစီးပွား၌ လိမ္မာသော သူသည် ငြိမ်သက်စွာသော နိဗ္ဗာန်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းကို ပြုရာသည်။ ပြုနိုင်စွမ်းရှိသူလည်း ဖြစ်ရာသည်။ ဖြောင့်မတ်ရာ၏။ ကောင်းစွာ ဖြောင့်မတ်ရာ၏။ ပညာရှိတို့ ဆိုလွယ်ဆုံးမလွယ် သူလည်း ဖြစ်ရာ၏။ နူးညံ့သိမ်မွေ့ရာ၏။ မာန်မာန မထားရာ။

၄။ ရောင့်ရဲလွယ်ရာ၏။ သူတပါးတို့က ပြုစုလွယ်၊ မွေးမြူလွယ်သူမျိုး ဖြစ်ရာ၏။ ကိစ္စနည်းစေရာ၏။ အသက်မွေးမှု ပေါ့ပါးခြင်း ရှိရာ၏။ မျက်စိစသော ဣန္ဒြေ တည်ငြိမ်မှုရှိရာ၏။ ရင့်ကျက်သောပညာ ရှိရာ၏။ အမူအရာ မကြမ်းတမ်းစေရာ၊ ဒါယကာများ၊ ဆွေမျိုးများ၌ သံယောဇဉ် ငြိတွယ်လွန်းခြင်း မဖြစ်စေရာ။

၅။ ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ဖြစ်သော မကောင်းမှု တစ်စုံတစ်ခုကို အနည်းငယ်မျှပင် မပြုမကျင့်ရာ၊ သတ္တဝါခင်သိမ်း ချမ်းသာကြပါစေ၊ ဘေးမရှိပါစေနှင့်၊ ကိုယ်၏ ချမ်းသာခြင်း၊ စိတ်၏ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေ။

၆။ အသက်ရှူရှိုက်သော သတ္တဝါအားလုံး၊ ထိတ်လန့်လွယ်သော သတ္တဝါ အားလုံး၊ တည်ကြည်သော သတ္တဝါအားလုံး၊ ကိုယ်ခန္ဓာရှည်သော သတ္တဝါအားလုံး၊ ကြီးသော သတ္တဝါအားလုံး၊ မတိုမရှည် မကြီးမငယ် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော သတ္တဝါ၊ ပုသော တိုသော သတ္တဝါ၊ ပိန်သော ကြီးသော သတ္တဝါ၊ ဆူသော ဖြိုးသော သတ္တဝါ။

၇။ မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်သော သတ္တဝါ၊ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော သတ္တဝါ၊ အဝေးမှာရှိသော သတ္တဝါ၊ မနီးမဝေးမှာရှိသော သတ္တဝါ၊ ဖြစ်ပြီးသော သတ္တဝါ၊ နောင်ဖြစ်လတ္တံ့သော သတ္တဝါ၊ ဆိုခဲ့ပါ သတ္တဝါအားလုံးသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေကုန်သတည်း။

၈။ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် အမျက်ဒေါသ မထွက်ရာ၊ အလုပ်ကိစ္စ တစ်ခုခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တစ်ယောက်ယောက်ကို ချုပ်ချယ်သောစကား မပြောရာ၊ မုန်းတီးသော စိတ်ဖြင့် အမှတ်မထားရာ၊ အနည်းငယ်မျှ မထိမဲ့မြင် မထင်ကောင်း၊ အချင်းချင်း တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် ဆင်ရဲဒုက္ခကို အလိုမရှိသင့်ပေ။

၉။ အမိသည် မိမိဝမ်း၌ လွယ်၍ မွေးရသော တစ်ဦးတည်းသော သားကို အသက်လောက် ချစ်မြတ်နိုး၍ အစဉ်မပြတ် စောင့်ရှောက်သည့်နည်းတူ သတ္တဝါ အားလုံးတို့အပေါ်၌ အတိုင်းမသိ ကြီးမားသော မေတ္တာစိတ်ကို ပွားများရာ၏။

၁၀။ အထက် အောက် ဘေးဘီ အရပ်မျက်နှာအားလုံး အကျဉ်းအပြောင်းမရှိ၊ အတွင်းရန် အပြင်ရန် မရှိ၊ အတိုင်းမသိ မြတ်နိုးတတ်သော မေတ္တာစိတ်ကို ပွားများ စေရာ၏။

၁၁။ အိပ်ငိုက်သောအခါမှတစ်ပါး မတ်တတ်ရပ်စဉ်ဖြစ်စေ၊ လမ်းလျှောက် သွားနေစဉ် ဖြစ်စေ၊ ထိုင်နေစဉ် ဖြစ်စေ၊ လဲလျောင်းနေစဉ် ဖြစ်စေ အမြဲမပြတ် သတိချုပ်လျက် မေတ္တာပို့နေရာ၏။ ယင်းသို့ မေတ္တာစိတ်နှင့် အမြဲမပြတ်နေခြင်း၊ ထိုင်ခြင်းကို “မြတ်သောနေခြင်း”ဟူ၍ ဤဂေါတမဘုရားသာသနာတော်၌ ဆိုကြ လေပြီ။

၁၂။ မှားသောအယူဝါဒကို လက်မခံဘဲ ကိုယ်ကျင့်သီလရှိစေရာ၏။ မဂ်ဉာဏ် အမြင်နှင့် ပြည့်စုံစေရာ၏။ ကိလေသာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ တပ်နှစ်သက်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ရာ၏။ ဤသို့သော လူမျိုးသည် မိခင်ဝမ်း၌ တဖန် ပဋိသန္ဓေ မနေရတော့ပေ။ (ဝဋ်ဘဝချုပ်ငြိမ်း၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့ ရောက်ပေလတ္တံ့)။

(၃) မေတ္တသုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ ယဿာနဘာဝတော လက္ခာ၊ နေဝ ဒဿေန္တိ ဘိသနံ။
ယဉ္ဇိ စေဝါနယုဇ္ဇန္တော၊ ရတ္တိန္ဒိဝ မတန္ဒိတော။
- ၂။ သုခံ သုပတိ သုတ္တော စ၊ ပါပံ ကိစ္ဆိ န ပဿတိ။
ဝေမာဒိဂုဏူပေတံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။
- ၃။ ကရဏံယ မတ္တကုသလေန၊ ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ။
သက္ကော ဥဇ္ဇ စ သုဟုဇ္ဇ စ၊ သုဝဇော စဿ မုဒု အနတိမာနိ။
- ၄။ သန္တုဿကော စ သုဘရော စ၊ အပ္ပကိဗ္ဗော စ သလ္လဟုကဝုတ္တိ။
သန္တိန္ဒြိယော စ နိပကော စ၊ အပ္ပဂဗ္ဘော ကုလေသ္မံ နနုဂိဒ္ဓေါ။
- ၅။ န စ ခုဒ္ဒ မာစရေ ကိစ္ဆိ၊ ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယံ။
သုခိနော ဝ ခေမိနော ဟောန္တု၊ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။
- ၆။ ယေ ကေစိ ပါဏဘူတတ္ထိ၊ တဿ ဝါ ထာဝရာ ဝ နဝသေသာ။
ဒိဿာ ဝါ ယေ ဝ မဟန္တာ၊ မဇ္ဈိမာ ရဿကာ အဏုဂေထူလာ။
- ၇။ ဒိဋ္ဌာ ဝါ ယေ ဝ အဒိဋ္ဌာ၊ ယေ ဝ ဒုရေ ဝသန္တိ အဝိဒုရေ။
ဘူတာ ဝ သမ္မဝေသိ ဝ၊ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။
- ၈။ န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ၊ နာတိမညေထ ကတ္တစိ န ကစ္ဆိ။
ဗျာရောသနာ ပဋိဗသည၊ နာညမညဿ ဒုက္ခ မိစ္ဆေယု။
- ၉။ မာတာ ယထာ နိယံပုတ္တ- မာယုသာ ကေပုတ္တ မနုရက္ခေ။
ဝေမိ သဗ္ဗဘူတေသု၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။

- ၁၀။ မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသို့၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
ဥဒ္ဓိံ အဓော စ တိရိယဉ္စ၊ အသမ္မာဓံ အဝေရ မသပတ္တံ။
- ၁၁။ တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္ဒော ဝ၊ သယာနော ယာဝတာဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ။
တေ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျ၊ ဗြဟ္မ မေတံ ဝိဟာရ မိဓ မာဟု။
- ၁၂။ ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ၊ သီလဝါ ဒဿနေန သမ္ပန္နော။
ကာမေသု ဝိနေယျ ဂေဓံ၊ န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဗသေယျ ပုန ရေတိ။

မေတ္တသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

~~~~~

၄-ခန္ဓသုတ်

ခန္ဓသုတ်ရွတ်ပတ်ခြင်းအကျိုး

မြွေဘေးကင်းနိုင်သည်။ အခြား အဆိပ်ရှိသော သတ္တဝါတို့ဘေးမှလည်း လွတ်နိုင်သည်။ မြွေကိုက် ကင်းကိုက် ခံရသော အခါမျိုး၌လည်း အကြိမ်ကြိမ် ရွတ်နိုင်သည်။ ဘေးရန်ကို ကျော်လွန်နိုင်ပေသည်။

ခန္ဓသုတ်မြန်မာပြန်

၁-၂။ ဤခန္ဓသုတ်ပရိတ်တော်သည် နတ်ဆေး နတ်မန္တရားနှင့် တူ၏။ မြွေလေးမျိုးတို့၏ ပြင်းထန်သော အဆိပ်ကို ပျောက်ကင်းစေ၏။ အာဏာခေတ်ဟု ခေါ်သော စကြဝဠာ ကုဋေဘစ်သိန်းအတွင်း၌ သတ္တဝါအများရှိကြ၏။ မြွေမှတစ်ပါး ကျန်သော သတ္တဝါတို့၏ ဘေးရန်ကိုလည်း တားမြစ်နိုင်စွမ်းပေ၏။ ထို ပရိတ်တော်ကို ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆိုကြပါကုန်စို့။

၃။ ဝိဂ္ဂဟနဂါးမင်းတို့နှင့် အတူတကွ ကျွန်ုပ်၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာသည် ဖြစ်ပါစေ၊ ရောပထနဂါးမင်းတို့နှင့် အတူတကွ ကျွန်ုပ်၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာသည် ဖြစ်ပါစေ၊ ဆဗျာပုတ္တနဂါးမင်းတို့နှင့် အတူတကွ ကျွန်ုပ်၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာသည် ဖြစ်ပါစေ၊ ကဏှာဂေါတမ နဂါးမင်းတို့နှင့် အတူတကွ ကျွန်ုပ်၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာသည် ဖြစ်ပါစေ။

၄။ အခြေမဲ့သော သတ္တဝါ၊ အခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါ၊ အခြေလေးချောင်း ရှိသော သတ္တဝါ၊ ခြေထောက်များစွာရှိသော သတ္တဝါ၊ ဤသတ္တဝါအားလုံးနှင့် ကျွန်ုပ်၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာသည် အတူတကွ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

၅။ အခြေမဲ့သော သတ္တဝါဟူသမျှသည် ကျွန်ုပ်ကို မညှဉ်းဆဲစေသတည်း၊
အခြေနှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါ ဟူသမျှသည် ကျွန်ုပ်ကို မညှဉ်းဆဲစေသတည်း၊
ခြေလေးချောင်းရှိသော သတ္တဝါဟူသမျှသည် ကျွန်ုပ်ကို မညှဉ်းဆဲစေသတည်း၊
ခြေထောက်များစွာရှိသော သတ္တဝါဟူသမျှသည် ကျွန်ုပ်ကို မညှဉ်းဆဲစေသတည်း။

၆။ အာရုံငါးပါးကို ခုံမင်တတ်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့သည်လည်းကောင်း၊
အသက်ရှူရှိုက်တတ်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကာယ
အထင်အရှားဖြစ်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့သည်လည်းကောင်း သတ္တဝါတိုင်း
သတ္တဝါတိုင်းသည် အကောင်းအမြတ်တို့ကိုသာ မြင်ကြပါစေ၊ အနည်းငယ်မျှပင်
မကောင်းမျှသို့ မရောက်ကြပါစေနှင့်။

၇။ (ကိလေသာသည် နှိုင်းရှည်စရာ အကြောင်းပမာဏဖြစ်၏။) မြတ်စွာ
ဘုရားသည် ပမာဏပြုစရာ ကိလေသာမရှိ၊ တရားတော်သည်လည်း ပမာဏပြုစရာ
ကိလေသာမရှိ၊ သံဃာတော်သည်လည်း ပမာဏပြုစရာ ကိလေသာမရှိ၊ ကင်း
သန်း၊ မြွေ၊ ကင်းပုစွန်း၊ ကင်းခြေများ၊ ပင့်ကူ(ပင့်ကူနက်)၊ တက်တူ(အိမ်မြှောင်)၊
ကြွက် စသော သတ္တဝါတို့သည် ပမာဏပြုစရာ ကိလေသာ ရှိကြကုန်၏။

၈။ ကျွန်ုပ်သည် အစောင့်အရှောက်ကို ပြုအပ်ပြီ၊ အရံအတားကို ပြုအပ်ပြီ၊
သတ္တဝါတို့သည် ဖဲရှောင်ကြကုန်လော့၊ ကျွန်ုပ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာ
ဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏။ ဝိပဿီစသော ဘုရားခုနစ်ဆူတို့အားလည်း ဦးညွတ်ရှိခိုးပါ၏။

(၄) ခန္ဓသုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ သဗ္ဗာသီဝိသဇာတိနံ၊ ဒိဗ္ဗမန္တာဂဒံ ဝိယ။
ယံ နာသေတိ ဝိသံ ယောရံ၊ သေသဇ္ဈာပိ ပရိဿယံ။
- ၂။ အာဏာက္ခေတ္တမိ သဗ္ဗတ္ထ၊ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗပါဏ်နံ။
သဗ္ဗသေဝပိ နိဝါရေတိ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။
- ၃။ ဝိရူပက္ခေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ရောပထေဟိ မေ။
ဆဗျာပုတ္တေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ကဏှာဂေါတမဂေဟိ စ။
- ၄။ အပါဒဂေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဒွိပါဒဂေဟိ မေ။
စတုပ္ပဒေဟိ မေ မေတ္တံ၊ မေတ္တံ ဗဟုပ္ပဒေဟိ မေ။

၅။ မာ မံ အပါဒကော ဟိံသိ၊ မာ မံ ဟိံသိ ဒွိပါဒကော။
မာ မံ စတုပ္ပဒေါ ဟိံသိ၊ မာ မံ ဟိံသိ ဗဟုပ္ပဒေါ။

၆။ သဗ္ဗေ သတ္တာ သဗ္ဗေ ပါဏာ၊ သဗ္ဗေ ဘူတာ ဝ ကေဝလာ။
သဗ္ဗေ ဘဒြာနိ ပဿန္တု၊ မာ ကစ္ဆိ ပါပ မာဂမာ။

၇။ အပ္ပမာဏော ဗုဒ္ဓေါ၊ အပ္ပမာဏော ဓမ္မော။
အပ္ပမာဏော သံသော၊ ပမာဏဝန္တာနိ သင်္ဂိသပါနိ။
အဟိ ဝိစ္ဆိကာ သတပဒိ၊ ဥဏ္ဏနာဘိ သရဗူ မူသိကာ။

၈။ ကတာ မေ ရက္ခာ ကတံ မေ ပရိတ္တံ၊ ပရိက္ကမန္တု ဘူတာနိ။
သောဟံ နမော ဘဂဝတော၊ နမော သတ္တန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ။

ခန္ဓသုတ္တံ နိဗ္ဗိတံ။

~~~~~

၅-မောရသုတ်

မောရသုတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး

ပိယဆေးခတ်ခြင်း၊ ပုဏ္ဏကဟိုက်ခြင်း စသည်ဖြင့် သူတပါးတို့က မကောင်း မကြံနိုင်အောင် ကာကွယ်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် အပျိုရည် အပျိုသိက္ခာကို မြတ်နိုးသော မိန်းကလေးများအတွက် အကာအကွယ်ကောင်း ဖြစ်သည်။ အန္တရာယ် ပြုရန် တစုံတယောက်က မိမိနောက်သို့ လိုက်နေသောအခါများတွင် ရွတ်နိုင်သည်။ သူတပါးက မိမိ၏ ရာထူးအခြေအနေ လျှောကျအောင် ကြံစည်နေလျှင်လည်း အကာအကွယ်ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု၊ မခံရအောင်လည်း စွမ်းပေးသေးသည်။

မောရသုတ်မြန်မာပြန်

၁-၂။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အခြေခံအဆောက်အအုံဖြစ်သော ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူစဉ်အခါ ဥဒေါင်းမျိုး၌ ဖြစ်တော်မူခိုက် ဘုရားအလောင်း ဥဒေါင်းမင်းသည် ဤမောရပရိတ်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဘေးအန္တရာယ်ကင်းအောင် စီရင်ထားလေသည်။ မုဆိုးတို့သည် ဘုရားအလောင်း ဥဒေါင်းမင်းကို ဖမ်းယူရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးစားခဲ့ကြသော်လည်း ဖမ်း၍ မရနိုင်ကြကုန်၊ ဤ မောရပရိတ်ကို မြတ်သော မန္တရားဟူ၍ပင် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားခဲ့၏။ ယခုအခါ ဤမောရ ပရိတ်တော်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆိုကြကုန်စို့။

၃။ နေမင်းသည် လူတို့၏ မျက်စိသဖွယ်လည်းဖြစ်၏၊ ပြိုင်ဘက်ကင်းသော မင်းလည်းဖြစ်၏၊ ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းလည်းရှိ၏၊ မြေပြင်တစ်ခုလုံးကို ထွန်းပသော အလင်းရောင်လည်းရှိ၏၊ ယခု ဤနေမင်းသည် တက်လတ်ပေ၏၊ ကျွန်ုပ်သည် ရွှေအဆင်းရှိသော မြေပြင်၌ ထွန်းလင်းတောက်ပသော ဤနေမင်းကို ရှိခိုးပါ၏၊ ရိုသေပါ၏၊ ယနေ့ တစ်နေ့လုံး အသင်နေမင်း၏ အစောင့် အရှောက်ကို ခံယူပြီး ကျွန်ုပ်နေပါအံ့။

၄။ မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည်မှာ မကောင်းမှုဟူသမျှကို အပပြုကုန်ပြီးဖြစ်၏၊ တရားအားလုံးကို သိမြင်တော်မူကြပြီးဖြစ်၏၊ ထိုဘုရားရှင်တို့အား ကျွန်ုပ်ရှိခိုးပါ၏၊ ထိုဘုရားရှင်တို့ကလည်း ကျွန်ုပ်ကို စောင့်ရှောက်ကြပါစေသတည်း၊ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း ရှိခိုးပါ၏၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အားလည်း ရှိခိုးပါ၏၊ ကိလေသာမှ ကင်းလွတ်ကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း ရှိခိုးပါ၏၊ အရဟတ္တဖိုလ်တရားအားလည်း ရှိခိုးပါ၏၊ ဦးညွတ်ပါ၏။

ဤသို့လျှင် ဘုရားအလောင်း ဥဒေါင်းမင်းသည် ဤ ပရိတ်အရံအတားကို ပြုပြီးမှ အစာရှာထွက်လေ၏။

၅။ နေမင်းသည် လူတို့၏ မျက်စိနှင့်တူ၏၊ မြတ်သောမင်းလည်း ဖြစ်၏၊ ရွှေအဆင်းအရောင်လည်းရှိ၏၊ မြေပြင်၌လည်း ထွန်းလင်းတောက်ပ၏၊ ဤနေမင်းသည် ယခုဝင်လေ၏၊ ကျွန်ုပ်သည် ရွှေအဆင်းရှိသော မြေပြင်၌ တောက်ပသော အရောင်ရှိသော ရှင်နေမင်းကို ဦးညွတ်ရှိခိုးပါ၏၊ ယခု တစ်ညဉ့်ပတ်လုံး အရှင်နေမင်း၏ အစောင့်အရှောက်ခံယူ၍ ကျွန်ုပ် နေပါအံ့။

၆။ မကောင်းမှုဟူသမျှကို ဖယ်ရှားပြီး တရားအလုံးစုံကို သိတော်မူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့အား ဦးညွတ်ရှိခိုးပါ၏၊ ထိုဘုရားရှင်တို့သည် ကျွန်ုပ်ကို စောင့်ရှောက်ပါစေသတည်း၊ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အားလည်းကောင်း၊ ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်းကောင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်တရားအားလည်းကောင်း ကျွန်ုပ် ရှိခိုးပါ၏၊ ဦးညွတ်ပါ၏။

ဤသို့လျှင် ဥဒေါင်းမင်းသည် ဤပရိတ် အရံအတားကို ပြု၍ ညဉ့်အခါ၍ နေလေ၏။

(၅) မောရသုတ်ပါဠိအတော်

- ၁။ ပူရေန္တံ ဗောဓိသမ္ဘာရေ၊ နိဗ္ဗတ္တံ မောရယောနိယံ။
ယေန သံဝိဟိတာရက္ခံ၊ မဟာသတ္တံ ဝနေစရာ။
- ၂။ စိရဿံ ဝါယမန္တာပိ၊ နေဝ သက္ခိံသု ဂဏှိတုံ။
“ဗြဟ္မမန္တ”န္တိ အက္ခာတံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။
- ၃။ ဥဒေတယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ၊
ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော။
တံ တံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ ပထဝိပ္ပဘာသံ၊
တယာဇ္ဇ ဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ဒိဝံ။
- ၄။ ယေ ဗြာဟ္မဏာ ဝေဒဂူ အဗ္ဗဓမ္မေ၊
တေ မေ နမော တေ စ ဇံ ပါလယန္တူ။
နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ နမတ္ထု ဗောဓိယာ၊
နမော ဝိမုတ္တာနံ နမော ဝိမုတ္တိယာ။
ဣမံ သော ပရိတ္တံ ကတွာ၊ မောရော စရတိ သေနာ။
- ၅။ အပေတယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ၊
ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော။
တံ တံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ ပထဝိပ္ပဘာသံ၊
တယာဇ္ဇ ဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ရတ္တိံ။
- ၆။ ယေ ဗြာဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ၊
တေ မေ နမော တေ စ မံ ပါလယန္တူ။
နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ နမတ္ထု ဗောဓိယာ၊
နမော ဝိမုတ္တာနံ နမော ဝိမုတ္တိယာ။
ဣမံ သော ပရိတ္တံ ကတွာ၊ မောရော ဝါသ မကပ္ပယိ။
မောရသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၆-ဝဇ္ဇသုတ်

ဝဇ္ဇသုတ်ရွတ်ပတ်ခြင်းအကျိုး

မီးဘေးလွတ်ကင်းပေါင်သည်၊ မိမိကိုယ်တိုင် မီးဘေးမသင့်ရအောင် မိမိရပ်ကွက်
မီးဘေးကင်းအောင် သံဇာပြုနိုင်သည်။

ဝဇ္ဇသုတ်မြန်မာပြန်

၁။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရရှိခြင်း၏ အခြေခံဖြစ်သော ပါရမီတို့ကို ဖြစ်ကျင့်သော ဘုရားအလောင်းသည် နှစ်စဉ်ဘဝက ငုံးငှက်မျိုး၌ ဖြစ်ရလေ၏။ ဘုရားအလောင်းငုံးငယ်ကို ဤပရိတ်တော်၏ တန်ခိုးကြောင့် တောမီးကွင်းရလေ၏။

၂။ ဤပရိတ်တော်ကို ရှင်သာရိပုတ္တရာမဟာထေရ်မြတ်အား မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ ဤပရိတ်တော်သည် ကမ္ဘာတည်လိမ့်မည်။ တန်ခိုးလည်း လွန်စွာကြီး၏။ ယခုအခါ ထိုငုံးမင်းပရိတ်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆိုကြပါစို့။

၃။ လောက၌ သီလ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသည် ရှိပေ၏။ မှန်ကန်သောသစ္စာသည် ရှိပေ၏။ ကိုယ်ရေး၊ နှုတ်ရေး၊ စိတ်ရေး လုံးဝစင်ကြယ်ခြင်းသည် ရှိပေ၏။ သတ္တဝါတို့အား ကြင်နာသနားခြင်းသည် ရှိပေ၏။ ဤသို့သော သစ္စာစကားဖြင့် အလွန်ကောင်းမြတ်သော သစ္စာပြုခြင်းကို ငါဘုရား နှစ်စဉ်က ပြုခဲ့ဖူးလေပြီ။

၄။ သစ္စာဟုခေါ်ဝေါ်စွမ်းပတားကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး ရှေးခူးခူးသာ ဘုရား ရှင်တို့ကို အောက်မေ့ထုတ်ရပြီး သစ္စာ၏ အစွမ်းကို အစီပြု၍ သစ္စာပြုခဲ့ဖူးလေပြီ။

၅။ အို-တောမီး-ငါ့မှာ အတောင်တို့ ရှိပါသော်လည်း မပျံနိုင်သေးပါ။ ငါ့မှာ ခြေတို့ ရှိပါသော်လည်း မသွားတတ်သေးပါ။ ငါ၏ စိတ်တို့သည်လည်း (ငါ့ကို ထား၍) ပွက်သွားကြလေပြီ။ အို-တောမီး- ငါ့ကို ဖဲကြည့်ပါလော့။

၆။ ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ-ဤကဲ့သို့ ငါဘုရားလောင်းငုံးငယ်က သစ္စာပြု လိုက်သောအခါ သစ္စာပြုပြီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် တောမီးသည် ရေသို့ ရောက်၍ ဖဲကြည့်ရသကဲ့သို့ ငါ့ကို ဖဲကြည့်လေ၏။ အရှိန်အလှုံကြီးမားလှသော တောမီးသည် မင်းပယ် (၁၆)ပယ်ခန့်မျှ ကွင်းလေ၏။ ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ-ငါ၏ သစ္စာစကားနှင့် တူသော တရားမည်သည် မရှိချေ။ ဤပါရမီကား ငါဘုရား၏ သစ္စာပါရမီပင် ဖြစ်တော့သည်။

(၆) ဝဇ္ဇသုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ ပူဇော်၍ ဗောဓိသမ္ဘာရေ နိဗ္ဗတ္တံ ဝဇ္ဇဇာတိယံ။
ယဿ တေဇေန ဒါဝဂ္ဂိ၊ မဟာသတ္တံ ဝိပဇ္ဇယိ။
- ၂။ ထေရဿ သာရိပုတ္တဿ၊ လောကနာထေန ဘာသိတံ။
ကမ္မဋ္ဌာယိ° မဟာတေဇံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဗော။

- ၃။ အတ္ထိ လောကေ သီလဂုဏော၊ သစ္စံ သောဝေယျံ နုဒ္ဒယာ။
တေန သစ္စေန ကာဟာမိ၊ သစ္စကိရိယ မုတ္တမံ။
- ၄။ အာဝဇ္ဇေတွာ ဓမ္မဗလံ၊ သရိတွာ ပုဗ္ဗကေ ဇိနေ။
သစ္စဗလ မဝဿာယ၊ သစ္စကိရိယ မကာသံ ဟံ။
- ၅။ သန္တိ ပက္ခာ အပတနာ၊ သန္တိ ပါဒါ အဝ္ဗနာ။
မာတာ ပိတာ စ နိက္ခန္တာ၊ ဇာတဝေဒ ပရိက္ကမ။
- ၆။ သဟ သစ္စေ ကတေ မယံ၊ မဟာပဇ္ဇလိတော သိဒ္ဓိ။
ဝဇ္ဇေသိ သောဠသ ကရိသာနိ၊ ဥဒကံ ပတွာ ယထာ သိဒ္ဓိ။
သစ္စေန မေ သမော နတ္ထိ၊ သော မေ သစ္စပါရမီ။

ဝဇ္ဇသုတ္တံ နိဗ္ဗိတံ။

၀-၆-၀-၆-၀-၆

၇-ဇေဂ္ဂသုတ်

ဇေဂ္ဂသုတ်ရွတ်ပတ်ရခြင်းအကျိုး

ဤသုတ်ကို ရွတ်ဖတ်ပွားများလျှင် ပိုမို၍ ဉာဏ်ကောင်းလာစေနိုင်သည်။ မည်သည့် နေရာသို့ဖြစ်စေ နေ့နေ့ညည ဟစ်ယောက်တည်း သွားရဲ၊ လာရဲ၊ နေရဲစေသည်။ စိတ်တန်ခိုးလည်း ကြီးလာလိမ့်မည်။ ပရိသတ်အလယ်မှာ ပြောရဲ၊ ဆိုရဲ ရှိလာနိုင်သည်။ ပိမိ၏ ၂၀အခြေအနေ ခိုင်မြဲစေသည်။ ရာထူးတည်မြဲရေး၊ စည်းစိမ်တည်မြဲရေးအတွက် အကျိုးပြုလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ (ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာဂုဏ်တော်များကို သီးသန့် ပွားများနိုင်သည်။)

ဇေဂ္ဂသုတ်မြန်မာပြန်

၁။ ဤဇေဂ္ဂသုတ်ပရိတ်တော်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ကာမျှဖြင့် ကောင်းကင်၌ပင် တည်ခိုက်ကြိုသော်လည်း မြေပြင်မှာလို ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ တည်ခွင့်ရလေသည်။

၂။ ဤဇေဂ္ဂသုတ် ပရိတ်တော်ကြောင့် ဘီလူးဘေး၊ ခိုးသူဘေး စသော ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်မှ လွတ်မြောက်ကြရသော လူတို့ကို ရေတွက်၍ မကုန်နိုင်ပါချေ။ ယခုအခါ ဤပရိတ်တော်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ကြပါကုန်စို့။

၃။ သံဃဥက္ကဋ္ဌ သံဃနာယကဖြစ်တော်မူသော မဟာကဿပအရှင်ဘုရား-အကျွန်ုပ်အာနန္ဒာသည် ဤဇေဂ္ဂသုတ် ပရိတ်တော်ကို မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှ တိုက်ရိုက် ဤကဲ့သို့ ကြားနာမှတ်သားထားလိုက်ပါ၏။

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် အနာထပိဏ်သူဌေးကြီး၏ နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ဖွယ်ရာရှိသော ဇေတဝန်ကျောင်းကြီး၌ သီတင်းသုံးနေပါသည်။

၄။ ထိုသို့နေတော်မူစဉ်အခါ မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်းတို့”ဟူ၍ ရဟန်းအများကို ခေါ်တော်မူပါသည်။ ရဟန်းတို့လည်း မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကို ခံယူရန် အသင့်ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ မိန့်ကြား ဟောမြွက် တော်မူပါသည်-

ချစ်သားတို့-ရှေးအခါက တာဝတိံသာနတ်နှင့် အသုရာနတ်စစ်သည်တို့ စစ်ခင်းခဲ့ ကြဖူး၏။ ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် တာဝတိံသာနတ်စစ်သည်တို့ကို ခေါ်ယူပြီး ဤသို့ ပြောကြားခဲ့၏ “အမောင်နတ်သားတို့-သင်တို့သည် စစ်မြေပြင်မှာ ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းများ ဖြစ်ခဲ့သည်ရှိသော် ငါသိကြားမင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်လိုက်ကြကုန်လော့၊ ဤသို့ ကြည့်လိုက် ပါလျှင် သင်တို့ အကြောက်ပြေကြလိမ့်မည်။ မတုန်မလှုပ် ရဲရင့်လာကြလိမ့်မည်။ ကြက်သီး မွေးညင်းထခြင်းများလည်း ပြေပျောက်သွားကြလိမ့်မည်”။

၅။ “အကယ်၍ ငါ၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ မကြည့်ဖြစ်လျှင် ပဇာပတိနတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်ကြ၊ ဤသို့ ပဇာပတိနတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို ကြည့် ကြလျှင်လည်း ကြောက်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီး မွေးညင်း ထခြင်းများ ပျောက်ကင်းသွားလိမ့်မည်”။

၆။ “အကယ်၍ ပဇာပတိနတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မကြည့်ဖြစ်ခဲ့သော် ဝရုဏ နတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်ကြ၊ ဝရုဏနတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်ဖြစ်ကြလျှင်လည်း ကြောက်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းများ ပြေပျောက်သွားပေလိမ့်မည်”။

၇။ “အကယ်၍ ဝရုဏနတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မကြည့်ဖြစ်ခဲ့သော် ဤသာန နတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်ကြ၊ ဤသာနနတ်မင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်ဖြစ်ကြလျှင်လည်း ကြောက်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းများ ပြေပျောက်သွားပေလိမ့်မည်”။

ဤသို့လျှင် သိကြားမင်းက တာဝတိံသာနတ်တို့ကို အသိပေးလေ၏။

၈။ ချစ်သားရဟန်းတို့- နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ ကြည့်သောနတ်များ၊ သို့တည်းမဟုတ် ပဇာပတိနတ်မင်း၊ ဝရုဏနတ်မင်း

ဤသာနနတ်မင်းတို့၏ တံခွန်ဖျားကို မော်၍ကြည့်သော နတ်များအား ကြောက်လန့်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းများ ပျောက်သော်လည်း ပျောက်မည်၊ မပျောက်ဘဲလည်း နေချင်နေလိမ့်မည်။

၉။ အကြောင်းမဲ့ကား နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်းလည်း ရာဂကင်းသူမဟုတ်၊ ဒေါသကင်းသူ မဟုတ်၊ မောဟကင်းသူ မဟုတ်၊ သူ့ကိုယ်နှိုက်က ကြောက်တတ်၏၊ တဆတ်ဆတ်တုန်တတ်၏၊ လန့်ဖျပ်တတ်၏၊ ထွက်ပြေးတတ်၏။

၁၀။ ချစ်သားရဟန်းတို့-ငါဘုရားသည်ကား မလွဲကော် ဤသို့ ဟောပေအံ့၊ ရဟန်းတို့ အနေဖြင့် တောထဲ၌ တပါးတည်းနေသောအခါ သစ်ပင်ရင်း၌ နေသော အခါ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ နေသောအခါများ၌ ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်း ဟစ်ခူဖြစ်လာခဲ့လျှင် ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ဤသို့ အောက်မေ့ကြကုန်လော့-

၁၁။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးတော်မူ၏။ ကိလေသာရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်၏။ သံသရာစက်ဝန်း၏ အကန့်အထောက်များကို ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်၏။ ပစ္စည်းလေးပါး ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်၏။ ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌ပင်လျှင် မကောင်းမှုဒုစရိုက်ကို ရှောင်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ “အရဟံ” ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကောင်းမွန်လှစွာ သယံဇာတမြတ်မဟာဖြင့် စိမိအလိုလို သစ္စာလေးပါး ဟရားမြတ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ” ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် လုံးဝညီညွတ် ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော” ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗာန်သို့သာလျှင် ဖြောင့်ဖြောင့်မတ်မတ် ကောင်းစွာ သွားတော်မူ၏။ စကားဆိုရန် ခွင်းခြောက်တန်တို့တွင် ဟုတ်မှန်ကျိုးကြောင်း စကားကောင်းကိုသာ ဆိုတော်မူတတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ “သုဂတော” ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

* မြတ်စွာဘုရားသည် ကာမလောက၊ ရူပလောက၊ အရူပလောက ဟူသော လောကသုံးပါး၊ ဖာန်နည်းအားဖြင့် သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောက၊ ဩကာသ

လောကဟူသော လောကကြီးသုံးပါးတို့ကို မဖောက်မပြန် သယံဇာတဖြင့် အမှန်ထိုးထွင်း အလင်းထင်ပေါ် သိမြင်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ “လောကဝိဒူ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း အတုမရှိ၊ သူတပါးတို့အားလည်း အတုမရှိသော မိမိ၏တရားဖြင့် ဆုံးမတတ်၏။ ဆုံးမထိုက်သော လူ၊ နတ်၊ ဘီလူး၊ တိရစ္ဆာန်ကြမ်းများကိုပင် သေဝပ်ငြိမ်သက်အောင် နိုင်နင်းစွာ ဆုံးမတော်မူနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍ “အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် လူအပေါင်း၊ နတ်အပေါင်းတို့အား ကောင်းစွာ သွန်သင် ဆုံးမတတ်သော လူနတ်တို့၏ ဆရာကောင်း ဖြစ်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ “သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် တရားအားလုံးကို ကိုယ်တိုင်လည်း ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူ၏။ သူတပါးတို့အားလည်း သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်အောင် ဟောပြောပြသနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဗုဒ္ဓေါ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အစိုးရခြင်း၊ တရားရှိခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်း၊ ကျက်သရေ ရှိခြင်း၊ အလိုအတိုင်းဖြစ်ခြင်း၊ လုံ့လစွမ်းအား အပြည့်ရှိခြင်းဟူသော ဘုန်းတော် ခြောက်ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဘဂဝါ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ၏။

၁၂။ ဤကဲ့သို့ ငါဘုရား၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်တို့ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့ ကြလော့။ ဘုရားဂုဏ်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့မိသည်ရှိသော် သင်တို့အား ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းဟူသမျှ ပျောက်ကင်းသွားပေလိမ့်မည်။

၁၃။ အကယ်၍ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို မဆင်ခြင်၊ မအောက်မေ့မိသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသော တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်ကို ဤသို့ အောက်မေ့ သတိရကြ။

၁၄။ တရားတော်သည် မြတ်စွာဘုရားက ကောင်းစွာ ဟောကြားထားသော တရားတော်ဖြစ်သောကြောင့် “သွာက္ခာတ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

တရားတော်သည် မျက်မှောက်၌ပင် ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးတတ်သောကြောင့် “သန္နိဋ္ဌိက”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

တရားတော်သည် အခါမလင့် အကျိုးပေးတတ်သောကြောင့် “အကာလိက”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

တရားတော်သည် လာပါ၊ ရှုပါ၊ ကျင့်ကြံပါဟူ၍ မပါ ပါအောင် ခေါ်ဆောင်တိုက်တွန်း ပြညွှန်းခြင်းငှာ ထိုက်သောကြောင့် “ဟေ ပဿိက”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

တရားတော်သည် လူတို့အား နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင် ပေးတတ်သောကြောင့် “ဩပနေယျိက”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

တရားတော်သည် ပညာရှိသူ ရှင်လူအပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့ အနေဖြင့် အသီးသီး တစ်ဦးစီ တစ်ဦးစီ မိမိတို့၏ စိတ်၌ ကပ်၍ ဆောင်ထားထိုက်သောကြောင့် “ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ”ဟူသော ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံပါပေ၏။

၁၅။ ဤသို့လျှင် တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့မိသော သူအား ကြောက်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းဟူသမျှ လုံးဝ ပျောက်ကင်းသွားပေလိမ့်မည်။

၁၆။ အကယ်၍ ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တရားဂုဏ်တော်ကိုသော်လည်းကောင်း မဆင်ခြင်၊ မအောက်မေ့ဖြစ်ပါက မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား၊ သံဃာတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အောက်မေ့ရာ၏။

၁၇။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်သည် နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှာ ကောင်းသော အကျင့်ကိုသာ ကျင့်တော်မူတတ်ပါပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “သုပ္ပဋိပဇ္ဇာ”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

သံဃာတော်သည် နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ရရှိရေးအတွက် ဖြောင့်မတ်စွာ လမ်းမှန်သော အကျင့်ကိုသာ ကျင့်တော်မူပါပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဥဗ္ဗေဒိပဇ္ဇာ”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

သံဃာတော်သည် နိဗ္ဗာန်ရရှိရေးနှင့် သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော အကျင့်ကိုသာ ကျင့်တော်မူပါပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဉာယပ္ပဋိပဇ္ဇာ”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

သံဃာတော်သည် အရိုအသေပြုခြင်းကို ခံယူထိုက်အောင် အကျင့်သီလကို ကောင်းစွာ ဖြည့်ကျင့်တော်မူပါပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “သာမိစိပုဋိပဇ္ဇာ”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

ထိုဘုရားတပည့် အနိယာသံဃာသည် (အချုပ်အားဖြင့်) အရေအတွက်လေးစုံ ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်ရှိပေ၏။ ထိုသံဃာတော်သည် အဝေးမှ တကူးတကဆောင်ယူ၍ ပူဇော်သမှု ပြုခြင်းကိုလည်း ခံယူထိုက်၏။ သို့ဖြစ်၍ “အာဟုနေယျော”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

ညော်သည်တို့အား ရည်စူး၍ အထူးပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကိုလည်း မိမိအားလှူလျှင် ကောင်းစွာ ခံယူထိုက်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ပါဟုနေယျော”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

လောက၌ အမြတ်ဆုံး အကောင်းဆုံးဖြစ်သော အလှူကိုလည်း ထိုက်ထိုက် တန်တန် ခံယူနိုင်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ “ဒက္ခိဏေယျော”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

လူနတ်တို့၏ နှိုးခြင်းကိုလည်း ခံထိုက်၏။ သို့ဖြစ်၍ “အဗ္ဗလိကရဏိယော”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

လူတို့က ကောင်းမှုတည်းဟူသော မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးရာ ကြံချရာ အတုမရှိ လယ်မြေကောင်းလဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ “အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တိ လောကဿ”ဟူသော ဂုဏ်ရှိပေ၏။

၁၈။ ဤသို့လျှင် သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်တို့ကို ဆင်ခြင်အောက် မှုမူရာ၏။ သံဃာ့ဂုဏ်သို့ စိတ်ညွတ်၍ အာရုံပြုမိသော သင်တို့အား ကြောက်လန့်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်းထခြင်းဟူသမျှ ကင်းပျောက်သွားလိမ့်မည်။

၁၉။ ထိုစကားမှန်ပေ၏။ အကြောင်းမူကား ဝိပဿီ စသော ရှေးရှေးသော ဘုရားရှင်များနည်းတူ ကောင်းစွာပွင့်ထွန်းလာသော ဝါဘုရားသည် လူသူ လေးပါး ကင်းသည့် ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ပင် မကောင်းမှုကို မပြုပလှမ်း၊ ကောင်းစွာ ကိုယ်တိုင် သစ္စာတရားမြတ်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်ပြီး ဖြစ်၏။ တဏှာရာဂ လုံးဝကင်း၏။ အမျှော်ဒေါသ လုံးဝကင်း၏။ မသိမောဟ လုံးဝကင်း၏။ ကြောက်လည်း မကြောက်တတ်၊ အကြောက်အဖော်မရှိ၊ ကြောက်၍ တုန်လှုပ်သည်ဟူ၍ လုံးဝမရှိ၊ မထိတ်တတ်၊ မလန့်တတ်၊ ကြောက်လန့်၍ ထွက်ပြေးသည် ဟူ၍လည်း ဘယ်အခါမျှ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဤသို့သော ဘုရားဂုဏ်၊ တရားဂုဏ်၊ သံဃာဂုဏ်ကို အာရုံညွတ်၍ ကြည်ညိုစိတ်ထား ပွားများသူမှာ ကြောက်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းဟူသမျှ ကင်းပျောက်ရခြ် ဖြစ်လော့သည်။

၂၀။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ထို့နောက် ဆက်လက်၍ ဤသို့ တဖန် မိန့်ကြားတော်မူပြန်၏-

၂၁။ “ချစ်သားရဟန်းတို့-သင်တို့သည် တော၌ ဖြစ်စေ၊ သစ်ဝင်ရင်း၌ ဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ ဖြစ်စေ (နေခိုက်၌) ဘုရားဂုဏ်တော်ကို သတိရကြ၊ သတိရလျှင် သင်တို့ မကြောက်မရွံ့ နေနိုင်ကြလတ္တံ့။

၂၂။ လူနတ်တို့၏ အကြီးအမြတ်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကို ဆင်ခြင် မအောက်မေ့ဖြစ်ကြလျှင် သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ကောင်းမွန် ဟောကြားထားသော တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို သတိရကြ။

၂၃။ တရားတော်၏ ဂုဏ်ကို အမှတ်မချကြလျှင် ကောင်းမှုမျိုးစေ့ စိုက်ပျိုးရာ အတူမရှိ လယ်မြေကောင်းနှင့် တူသော သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော်ကို ဆင်ခြင် ဖွားများကြ။

၂၄။ ဤကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ကျေးဇူးတော်ဂုဏ်တော်ကိုဖြစ်စေ၊ တရားတော် မြတ်၏ ကျေးဇူးတော် ဂုဏ်တော်ကိုဖြစ်စေ၊ သံဃာတော်၏ ကျေးဇူးတော် ဂုဏ်တော် ကိုဖြစ်စေ ဆင်ခြင်အောက်မေ့သည်ရှိသော် ကြောက်လန့်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကြက်သီးမွေးညင်း ထခြင်းဟူသမျှ လုံးဝ မဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့။

(၇) ဇေတုသုတ်ပါဠိတော်

၁။ ယဿာနုဿရဏေနာပိ၊ အန္တလိက္ခေဝံ ပါဏိနော။
ပတိဋ္ဌ မဓိဂစ္ဆန္တိ၊ ဘူမိယံ ဝိယ သဗ္ဗဿ။

၂။ သဗ္ဗုပဒ္ဒဝဇာလမှာ၊ ယက္ခစောရာဒိသမ္ဘဝါ။
ဂဏနာ န စ မုတ္တာနံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာပ ဟေ။

၃။ ဧဝံ မေ သုတံ-
ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာပတ္တိယံ ဝိဟရတိ
ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။

၄။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခု အာမန္နေသိ “ဘိက္ခဝေါ”တိ။
“ဘဒန္တေ”တိ တေ ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဝစ္စဿောသုံ။
ဘဂဝါ တေ ဒဝေါစ-

ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ
ဒေဝါသုရသင်္ဂါမော သမုပဗျူရန္တာ အဓကောလိဒေ
အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ သက္ကော ဒေဝါနုမိန္ဒေပ

ဒေဝေ တာဝတိံသေ အာမန္တေသိ-

“အဝေ မာရိသာ ဒေဝါနံ သင်္ခါမဂတာနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ
ဘယ် ဝါ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ။
မမေဝ တသ္မိံ သမယေ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
မမံ ဟိ ဝေါ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ
လောမဟံသော စါ။ သော ပဟိယိဿတိ။

၅။ နော ဝေ မေ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
အထ ပဇာပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
ပဇာပတိဿ ဟိ ဝေါ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ။
သော ပဟိယိဿတိ။

၆။ နော ဝ ပဇာပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
အထ ဝရူဏဿ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
ဝရူဏဿ ဟိ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ။
သော ပဟိယိဿတိ။

၇။ နော ဝေ ဝရူဏဿ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
အထ ဤသာနဿ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကေယျာထ။
ဤသာနဿ ဟိ ဝေါ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ။
သော ပဟိယိဿတိ”တိ။

၈။ တံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ
သက္ကဿ ဝါ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ပဇာပတိဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ဝရူဏဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ဤသာနဿ ဝါ ဒေဝရာဇဿ ဓေဂံ ဥလ္လောကယတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆန္ဒိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ။
သော ပဟိယေထာပိ နောပိ ပဟိယေထ။

- ၉။ တံ ကိဿ ဟေတု?
သက္ကော ဟံ ဘိက္ခဝေ ဒေဝါနမိန္ဒော
အဝိတရာဂေါ အဝိတဒေါသော အဝိတမောဟော
ဘိရု ဆမ္ဘိ ဥက္ကာသိ ပလာယိတိ။
- ၁၀။ အဟဂ္ဂ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဝေံ ဝဒါမ-
သစေ တုမှာကံ ဘိက္ခဝေ
အရညဂတာနံ ဝါ ရုက္ခမူလဂတာနံ ဝါ သုညာဂါရဂတာနံ ဝါ
ဥပ္ပဇေယျ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ။
မမေဝ တသ္မိံ သမယေ အနုဿရေယျာထ-
- ၁၁။ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊
သုဂတော၊ လောကဝိဒ္ဓု၊ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ သတ္တာ ဒေဝ
မနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ”တိ။
- ၁၂။ မမံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ အနုဿရတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ၊ သော ပဟိယိဿတိ။
- ၁၃။ နော ဝေ မံ အနုဿရေယျာထ၊
အထ ဓမ္မံ အနုဿရေယျာထ-
- ၁၄။ “သွာက္ခာတော ဘဂဝတော ဓမ္မော၊ သန္နိဋ္ဌိကော၊ အဘာလိကော၊
ဟေပဿိကော၊ ဩပနေယျိကော၊ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဒိညုဟိ”တိ။
- ၁၅။ ဓမ္မံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ အနုဿရတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ၊ သော ပဟိယိဿတိ။
- ၁၆။ နော ဝေ ဓမ္မံ အနုဿရေယျာထ၊
အထ သံဃံ အနုဿရေယျာထ-
- ၁၇။ “သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ဥယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
သာမိဗိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊
ယဒိဒံ ခတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ၊
သေ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော-

အာဟုနေယျော၊ ပါဟုနေယျော၊
ဒက္ခိဏေယျော၊ အဗ္ဗလိကရဏိယော၊
အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿာ” တိ။

- ၁၈။ သံသံ ဟိ ဝေါ ဘိက္ခဝေ အနုဿရတံ
ယံ ဘဝိဿတိ ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ
လောမဟံသော ဝါ။ သော ပဟိယိဿတိ။
- ၁၉။ တံ ကိဿ ဟေတု?
တထာဂံတော ဟိ ဘိက္ခဝေ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
ဝိတရာဂေါ ဝိတဒေါသော ဝိတမောဟော
အဘိရ အဆမ္ဘိ အနုတြာသိ အပလာယိတိ။
- ၂၀။ ဣဒံ မဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတ္တာန သုဂတော။
အထာပရံ တေ ဒဝေါစ သတ္တာ-
- ၂၁။ အရညေ ရက္ခမူလေ ဝါ။ သုညာဂါရေ ဝ ဘိက္ခဝေါ။
အနုဿရေထ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဘယံ တုမ္ဘာက နော သိယာ။
- ၂၂။ နော စ ဗုဒ္ဓံ သရေယျာထ၊ လောကဇေဋ္ဌံ နရာသဘံ။
အထ ဓမ္မံ သရေယျာထ၊ နိယျာနိကံ သုဒေသိတံ။
- ၂၃။ နော စေ ဓမ္မံ သရေယျာထ၊ နိယျာနိကံ သုဒေသိကံ။
အတ သံသံ သရေယျာထ၊ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ။
- ၂၄။ ဧဝံ ဗုဒ္ဓံ သရန္တာနံ၊ ဓမ္မံ သံသဉ္စ ဘိက္ခဝေါ။
ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ။ လောမဟံသော န ဟေဿတိ။

ဓဇဂ္ဂသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၈-အာဇာနည်သုတ်

အာဇာနည်သုတ် ရွတ်ပတ်ခြင်းအကျိုး

ဤသုတ်ကို မပြတ်ရွတ်ပေးလျှင် နတ်တို့က လိုလားသည်၊ နတ်လိုက လူလို၊ လူလိုက ပြိုဟ်မ၊ ကံဇာတာ ထလာစေနိုင်သည်၊ စုန်းပယောဂ၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ် ပူးကပ်လျှင် ဤသုတ်ဖြင့် ထုတ်ပစ်နိုင်သည်၊ ပယောဂ ခွါဆေးတစ်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။ ဤသုတ်ကို ရွတ်ပေးလျှင် လူနာကို အပမမိနိုင်ပေ။

အာဇာနည်သုတ်မြန်မာပြန်

၁။ သူတော်ကောင်းအပေါင်းက ကောင်းပါပေသည်ဟု လက်ခံခိုးကျူးထားသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ကိုပင် မကြည်ညိုမသက်ဝင်နိုင်ကြသော လူကြမ်း ဘီလူးတို့သည် ရက်စက်တတ်ကြကုန်၏။ မည်သည့်အခါမဆို နိုင်ထက်စီးနင်း နှိပ်စက် ကလူ ပြုကတ်ကြကုန်၏။

၂။ ထို ဘီလူး လူကြမ်းတို့က ပရိသတ်ကို မညှဉ်းဆဲ မနှိပ်စက်နိုင်စေရန်နှင့် သူတို့ကဝင် ကူညီစောင့်ရှောက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကြီးမြတ်သော လုံ့လရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားက ဤအာဇာနည်ကပရိတ်တော် အရံအတားကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ယခုအခါ၌ ဤပရိတ်တော်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်း၍ ရွတ်ဆိုကြပါကုန်စို့။

၃။ စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုန်းကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအား အကျွန်ုပ်၏ ဦးညွတ်ရှိခိုးခြင်း ဖြစ်ပါစေ။ သတ္တဝါအားလုံး အပေါ် ကြင်နာသနားမှုဖြင့် အစဉ်သနားစောင့်ရှောက်တော်မူသော သိဒ္ဓိမြတ်စွာ ဘုရားအားလည်း အကျွန်ုပ်၏ ဦးညွတ်ရှိခိုးမှု ဖြစ်ပါစေ။

၄။ မကောင်းမှုအညစ်အကြေးကို ဆေးကြောသန့်စင်ပြီးဖြစ်သော၊ ခြိုးခြံသော အကျင့်ကိုလည်း ကျင့်တော်မူသော ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားအားလည်း အကျွန်ုပ် ရှိခိုးပါ၏။ မာရ်စစ်သည်အပေါင်းကို နှိမ်နင်းအောင်မြင်တော်မူသော ကကုသန်မြတ်စွာ ဘုရားအားလည်း အကျွန်ုပ်ရှိခိုးပါ၏။

၅။ မကောင်းမှုဟူသမျှ အပပြုပြီးသော ငါးပါးသောဝသီဘော်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူသော ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားအားလည်း အကျွန်ုပ်ရှိခိုးပါ၏။ ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့မှ လွတ်ကင်းတော်မူပြီးသော ကဿပမြတ်စွာဘုရားအားလည်း အကျွန်ုပ်၏ ဦးညွတ်ရှိခိုးခြင်း ဖြစ်ပါစေ။

၆။ ဂေါတမဘုရားရှင်သည် လူတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခဟူသမျှကို ပယ်ဖျောက်နိုင်စွမ်း ရှိသော တရားတော်မြတ်ကို ဟောကြားတော်မူပေ၏။ ကိုယ်တော်မှလည်း အရောင် အဝါ ကွန်မြူးဖြာယှက် ထွက်တော်မူ၏။ ဘုန်းကျက်သရေနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူ ပေ၏။ သကျသာကီဝင်မင်းသားလည်း ဖြစ်တော်မူ၏။ ထို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအား အကျွန်ုပ်၏ ဦးညွတ်ရှိခိုးခြင်းသည် ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၇။ လောက၌ ငြိမ်းအေးကုန်ပြီးသော ဘုရားရှင်အထူးတို့သည် ယဏဘူတ ကျကျသိကုန်၏။ ချောပစ်ကုန်တိုက်သော စကားမျိုးကို မည်သည့်အခါမျှ ဆိုမိန့်လောက် မှု ကြီးလည်းကြီးမြတ်ကုန်၏။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းလည်း ကင်းကုန်၏။

၈။ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၍ မြတ်လှစွာသော ရဲရင့်ခြင်းအတိတ်တော်မူသော နတ်လူတို့၏ အစီးအပွားကို ဆောင်တော်မူတတ်သော ဂေါတမနွယ်ဖွား ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကို ရှိခိုးဦးညွတ် ကြပါကုန်၏။

၉။ ဝိပဿီ၊ သိဒ္ဓိ၊ ဝေဿဘူ၊ ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပ၊ ဂေါတမံ ဟူသော ဘုရားခုနစ်ဆူတို့နှင့်တကွ အကုဋေမက များလှစွာသော ဘုရားရှင်အားလုံး တို့သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာများနှင့် တူတော်မမူကုန်၊ ဆိုခဲ့ပါ သဗ္ဗညုဘုရားရှင် ချမ်းသာ တူတော်မူကြကုန်၏။ ဘုရားရှင်အားလုံးပင် တန်ခိုးဣဒ္ဓိ လွန်စွာကြီးမား ကြကုန်၏။

၁၀။ ခပ်သိမ်းကုန်သော ဘုရားရှင်တို့သည် အားတော်ဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော် မူကြ၏။ ရဲရင့်သော ဝေသာရဇ္ဇဘဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြ၏။ မြတ်သော ယောကျ်ား ဥသဘဖြစ်တော်မူ၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရရှိကြောင်း ဝန်ခံကြကုန်၏။

၁၁။ ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ပရိသတ်ဗိုလ်ပုံအလယ်၌ လွန်စွာရဲရင့်တော်မူကြ၏။ ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ ရဲရဲရင့်ရင့်စကားဆိုကြ၏။ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မလည်မပတ်စေနိုင်သော ဓမ္မစကြာတရားတော်ကိုလည်း လည်ပတ်စေကုန်၏ (ဟော ကြားကုန်၏)။

၁၂။ ဘုရားရှင်တို့သည် လူသုံးပါးတို့၏ ခရီးလမ်းညွှန်ဖြစ်ကြ၏။ ဘုရား၏ ကျေးဇူးတရား ဆယ်ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်၏။ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောကျ်ား မြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူကြ၏။ လက္ခဏာတော်ငယ် ရှစ်ဆယ်တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူကြ၏။

၁၃။ ဘုရားရှင်ဟူသမျှ ကိုယ်တော်အလုံးမှ တလံမျှလောက် ရောင်ခြည်တော် အမြဲထွက်လျက်ရှိ၏။ ရဟန်းဟူသမျှတို့ထက် ကြီးမြတ်၏။ ခပ်သိမ်းသော တရားကိုလည်း သိ၏။ ကိလေသာအာသဝေါလည်း ကင်း၏။ မာရ် ငါးပါးကိုလည်း အောင်ပြီးဖြစ်၏။

၁၄။ ဘုရားရှင်တို့သည် များမြတ်သော ရောင်ခြည်တော်၊ ကြီးသောတန်ခိုး၊ ထွတ်မြတ်သောပညာ၊ စွမ်းသန်သောခွန်အား၊ အတိုင်းမသိသောကုဋေကာ၊ စွဲမြဲသော လုံ့လတို့ကို ပိုင်တော်မူကြ၏။ သတ္တဝါအများ၏ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကိုလည်း ဆောင်တော်မူတတ်ကြကုန်၏။

၁၅။ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့သည် သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ မှီခိုရာ ကျန်းလည်းဖြစ်၏။ ကိုးကွယ်ရာလည်း ဖြစ်၏။ တည်ရာလည်း ဖြစ်၏။ စောင့်ရှောက်ရာလည်း ဖြစ်၏။ ဘေးအန္တရာယ်မှ ပုန်းကွယ်ရာလည်း ဖြစ်၏။ လားရောက်ရာလည်း ဖြစ်၏။ ဆွေမျိုး

သဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ အောက်မေ့ရာလည်း ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့သည် မြတ်သောစိုရာလည်း မည်ပေ၏။ သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွားကိုလည်း ရှာကြံလေ့ ရှိကြကုန်၏။

၁၆။ ထိုဘုရားရှင်တိုင်းသည် နတ်တို့၏လဲလျောင်းရာ၊ လူတို့၏ဖိုခိုရာ ဖြစ်ကြ ကုန်၏။ အကျွန်ုပ်သည် ယောက်ျားဟူသမျှတို့ထက် သာလွန်မြင့်မြတ်တော်မူသော ထိုဘုရားရှင်တို့၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးနှိမ်ရိုကျိုး ရှိခိုးပါ၏။

၁၇။ အကျွန်ုပ်သည် အိပ်နေသောအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ ထိုင်နေသောအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ ရပ်နေသောအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ လမ်းသွားနေသောအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ မည်သည့် အခါ၌ မဆို ထိုဘုရားရှင်တို့အား နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း အမြဲမပြတ် ရှိခိုးပါ၏။

၁၈။ ကိလေသာအပူအပေါင်းကို ငြိမ်းအေးအောင် ပြုတော်မူတတ်ကြကုန်သော ဘုရားရှင်တို့သည် သင့်ကို ချမ်းသာအောင် မပြတ် စောင့်ရှောက်ပါစေသတည်း။ ဘုရားရှင်တို့၏ အစောင့်အရှောက်ကို ခံယူရသော သင်သည် ငြိမ်သက်ချမ်းမြေ့ ပါစေ၊ ဘေးအန္တရာယ်ခပ်သိမ်းမှ ကင်းလွတ်ပါစေ။

၁၉။ သင်သည် အနာမရှိ ပကတိကျန်းမာသူ၊ ပူပန်ခြင်းကင်းသူ၊ ရန်သူဟူသမျှကို လွန်မြောက်နိုင်သူ၊ ငြိမ်းအေးချမ်းမြေ့သူ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၂၀။ ထိုဘုရားရှင်တို့သည် သီလ၊ သစ္စာ၊ ခန္တီ၊ မေတ္တာတို့၏ စွမ်းပကားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိချမ်းသာအောင် အစဉ်သနား စောင့်ရှောက်ကြပါစေ ကုန်သတည်း။

၂၁။ အရှေ့ မျက်နှာ အရပ်၌ ဟန်ခိုးကြီးသော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့ ရှိကြကုန်၏။ ထိုနတ်တို့သည် ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိချမ်းသာအောင် အစဉ်တစိုက် စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၂။ တောင်ဘက်အရပ်မျက်နှာ၌ တန်ခိုးကြီးသော ကုမ္ဘဏ်နတ်တို့ ရှိကြကုန်၏။ ထိုနတ်တို့သည်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိချမ်းသာအောင် အစဉ်သဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၃။ အနောက် အရပ်မျက်နှာ၌ တန်ခိုးကြီးသော နဂါးတို့ရှိကြကုန်၏။ ထိုနဂါး တို့သည်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိချမ်းသာအောင် အစဉ်စောင့်ရှောက် ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၄။ မြောက်ဘက်အရပ်မျက်နှာ၌ တန်ခိုးကြီးသော ဘီလူးတို့သည် ရှိကြကုန်၏။ ထိုဘီလူးတို့သည်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ကို အစဉ်သဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၅။ အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့ကို အစိုးရသော ဓတရဋ္ဌနတ်မင်း၊ တောင်အရပ်မျက်နှာ၌ ကုမ္ဘက်တို့ကို အစိုးရသော ဝိဇ္ဇာကနတ်မင်း၊ အနောက်အရပ် မျက်နှာ၌ နဂါးတို့ကို အစိုးရသော ဝိရူပကနတ်မင်း၊ မြောက်အရပ် မျက်နှာ၌ ဘီလူးတို့ကို အစိုးရသော ကုဝေရနတ်မင်း။

၂၆။ ထိုနတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် လူတို့ကို စောင့်ရှောက်တတ်ကြကုန်၏။ အခြွေအရံလည်း များကုန်၏။ ထိုနတ်မင်းကြီးတို့သည် ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိ ချမ်းသာအောင် အစဉ်မပြတ် စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၇။ ကောင်းကင်၌ တည်သော နတ်များ၊ မြေ၌တည်သော နတ်များ၊ နဂါးများ သည် တန်ခိုးအလွန်ကြီးကြသည်။ ထိုဟန်ခိုးကြီး နတ်၊ နဂါးတို့သည် ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိ ချမ်းသာအောင် အစဉ်မပြတ် စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၈။ တန်ခိုးကြီးသော နတ်တို့သည် ဤတုရားသာသနာတော်၌ နေကြကုန်၏။ ထိုသာသနာစောင့်နတ်တို့သည်လည်း ကျွန်ုပ်တို့ကို အနာမရှိ ပကတိချမ်းသာအောင် အစဉ်မပြတ် စောင့်ရှောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

၂၉။ ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ကင်းစေကုန်သတည်း။ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ ကင်းစေကုန် သတည်း။ အနာရောဂါဟူသမျှ ပျောက်စေကုန်သတည်း။ သင့်အား အန္တရာယ် တစ်စုံတရာ မဖြစ်စေသတည်း။ ချမ်းချမ်းသာသာနှင့် အသက်ရှည်စွာ နေရပါစေ သတည်း။

၃၀။ ရတနာမြတ်သုံးပါးအား ရှိသေစွာ ရှိခိုးဆည်းကပ်လေ့ရှိသောသူ၊ လိလရှိသူ၊ သမာဓိရှိသူ၊ ပညာရှိသူတို့ကို အမြဲမပြတ် ရိုသေလေးစားတတ်သူသည် အသက်ရှည်၏။ အဆင်းလှ၏။ ချမ်းသာကြီးပွား၏။ ခွန်အားဗလ တိုးတက်လေ၏။ အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ ချမ်းသာကြီးခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း ဟူသော ဤကျေးဇူးတရား တို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ ထာဝစဉ် တိုးတက်လျက်သာ နေကြကုန်သတည်း။

(ဂ) အာဇာနည်သုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ အပ္ပသန္ဓေဟိ နာထဿ၊ သာသနေ သာဓုသမ္ပတေ။
အမနုဿဟိ စဏ္ဍေဟိ၊ သဒါ ကိဗ္ဗိသကာရိတိ။
- ၂။ ပရိသာနံ စတဿန္တံ၊ အဟိံသာယ စ ဂုတ္တိယာ။
ယံ ဒေသေသိ မဟာဝိရော၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။
- ၃။ ဝိပဿိဿ စ နမတ္ထု၊ စက္ခုမန္တဿ သိရိမတော။
သိဝိဿပိ စ နမတ္ထု၊ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပိနော။
- ၄။ ဝေဿဘုဿ စ နမတ္ထု၊ နှာတကဿ တပဿိနော။
နမတ္ထု ကကုသန္ဓဿ၊ မာရသေနာပမဒ္ဒိနော။
- ၅။ ကောဏာဂမနဿ နမတ္ထု၊ ဗြာဟ္မဏဿ ဝုသိမတော။
ကဿပဿ စ နမတ္ထု၊ ဝိပ္ပမုတ္တဿ သဗ္ဗမိ။
- ၆။ အင်္ဂီရသဿ နမတ္ထု၊ သကျုပ္ပတ္တဿ သိရိမတော။
ယော ဣမံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနူဒနံ။
- ၇။ ယေ စာပိ နိဗ္ဗုတာ လောကေ၊ ယထာဘူတံ ဝိပဿိသုံ။
တေ ဇနာ အပိသုဏာထ၊ မဟန္တာ ဝိတသာရဒါ။
- ၈။ ဟိတံ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ယံ နမဿန္တိ ဂေါတမံ။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ၊ မဟန္တံ ဝိတသာရဒံ။
- ၉။ ဧတေ စညေ စ သမ္မုဒ္ဒါ၊ အနေကသတကောဋီယော။
သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ သမသမာ၊ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ မဟိဒ္ဓိကာ။
- ၁၀။ သဗ္ဗေ ဒသဗလူပေတာ၊ ဝေသာရဇဇ္ဇဟု ပါဂတာ။
သဗ္ဗေ တေ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာသတံ ဌာန မုတ္တမံ။
- ၁၁။ သိဟနာဒံ နဒန္တေ တေ၊ ပရိသာသု ဝိသာရဒါ။
ဗြဟ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တိ၊ လောကေ အပ္ပဋိပဟိယံ။
- ၁၂။ ဥပေတာ ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ၊ အဋ္ဌာရသဟိ နာယကာ။
ဗာတ္ထိံသလက္ခဏူပေတာ၊ သိတာနုဗျဉ္ဇနာဓရာ။
- ၁၃။ ဗျာမပ္ပဘာယ သုပ္ပဘာ၊ သဗ္ဗေ တေ မုနိကုဉ္ဇရာ။
ဗုဒ္ဓါ သဗ္ဗညုနော ဧတေ၊ သဗ္ဗေ ဒိဏာသဝါ ဇိနာ။

- ၁၄။ မဟာပတာ မဟာတေဇာ၊ မဟာပညာ မဟဗ္ဗလာ။
မဟာကာရုဏိကာ ဓိရာ၊ သဗ္ဗေသာနံ သုခါဝဟာ။
- ၁၅။ ဒီပါ နာထာ ပတိဋ္ဌာ စ၊ တာဏာ လေဏာ စ ပါဏိနံ။
ဂတိ ဗန္ဓူ မဟေဿာသာ၊ သရဏာ စ ဟိတေသိနော။
- ၁၆။ သဒေဝကဿ လောကဿ၊ သဗ္ဗေ တေ ပရာယဏာ။
တေသာဟံ သိရသာ ပါဒေ၊ ဝန္တာမိ ပုရိသုတ္တမေ။
- ၁၇။ ဝစသာ မနသာ စေဝ၊ ဝန္တာမေ တေ တထာဂတေ။
သယနေ အာသနေ ဌာနေ၊ ဂမနေ စာပိ သဗ္ဗဒါ။
- ၁၈။ သဒါ သုခေန ရက္ခန္တူ ဗုဒ္ဓါ သန္တိကရာ တုဝံ။
တေဟိ တံ ရက္ခိတော သန္တော၊ မုတ္တော သဗ္ဗဘယေဟိ စ။
- ၁၉။ သဗ္ဗရောဂါ ဝိနိမုတ္တော၊ သဗ္ဗသန္တာပဝဇ္ဇိတော။
သဗ္ဗဝေရ မတိက္ကန္တော၊ နိဗ္ဗုတော စ တုဝံ ဘဝ။
- ၂၀။ တေသံ သစ္စေန သီလေန၊ ခန္တိမေတ္တာဗလေန စ။
ဟေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၁။ ပုရတ္ထိမသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ၊ သန္တိ ဘူတာ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၂။ ဒက္ခိဏသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ၊ သန္တိ ဒေဝါ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၃။ ပစ္ဆိမသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ၊ သန္တိ နာဂါ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၄။ ဥတ္တရသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ၊ သန္တိ ယက္ခာ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၅။ ပုရတ္ထိမေန တေရဋ္ဌော၊ ဒက္ခိဏေန ဝိရုဋ္ဌကော။
ပစ္ဆိမေန ဝိရုပက္ခော၊ ကုဝေရော ဥတ္တရံ ဒိသံ။
- ၂၆။ စတ္တာရော တေ မဟာရာဇာ၊ လောကပါလာ ယသသိနော။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၇။ အာကာသဋ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ၊ ဒေဝါ နာဂါ မဟိဒ္ဓိကာ။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တူ၊ အရောဂေန သုခေန စ။

- ၂၈။ ဣဒ္ဓိမန္တော စ ယေ ဒေဝါ၊ ဝသန္တာ ဣဓ သာသနေ။
တေပိ အမေ နုရက္ခန္တု၊ အရောဂေန သုခေန စ။
- ၂၉။ သဗ္ဗိတိယော ဝိဝဇ္ဇန္တု၊ သောကော ရောဂေါ ဝိနဿတု။
မာ တေ ဘဝန္တ န္တရာယာ၊ သုခိ ဒိသာယုကော ဘဝ။
- ၃၀။ အဘိဝါဒနသီလိဿ၊ နိစ္စံ ဝုဗ္ဗာပစာယိနော။
စတ္တာရော ဓမ္မာ ဝဗုန္တိ၊ အာယု ဝဏ္ဏော သုခံ ဗလံ။
အာဇာနာဠိယသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၉-အင်္ဂုလိမာလသုတ်

အင်္ဂုလိမာလသုတ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး

မီးအဖွားရခက်နေသော ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိခင်လောင်းတို့အား သားဖွားရလွယ်ကူစေသည်။ ဤပရိတ်ရေကို တိုက်ပေးနိုင်သည်။ ဖွားခါနီးမှ ရွတ်သည်ထက် နေ့စေ့လစေ့ ဖွားခါနီးလာလျှင် မပြတ် ရွတ်ပေးသင့်သည်။ တိရစ္ဆာန်မများ မွေးဖွားရလွယ်အောင်လည်း ဤပရိတ်ဖြင့်ပင် ကူညီနိုင်ပေသည်။

အင်္ဂုလိမာလသုတ်မြန်မာပြန်

၁။ ဤအင်္ဂုလိမာလ ပရိတ်တော်ကို ရွတ်ဖတ်သော မထေရ်မြတ်တို့၏ ထိုင်သည့်နေရာကို ဆေးကြောသည့် ရေသည်ပင်လျှင် ဘေးရန် ဟူသမျှကို ပျောက်ကင်းစေတတ်၏။

၂။ အင်္ဂုလိမာလပရိတ်တော်သည် ကိုယ်ဝန်သားကို ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ချက်ချင်းဖွားစေနိုင်သော အစွမ်းရှိ၏။ အင်္ဂုလိမာလအမည်ရှိသော မထေရ်အတွက် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသော ပရိတ်တော်ဖြစ်၏။ အာယုကပ်ပတ်လုံးလည်း တည်၏။ တန်ခိုးလည်း အလွန်ကြီး၏။ ထိုပရိတ်ကို ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆိုကြပါစို့။

၃။ “အို-နှမ ငါသည် အရိယာဇာတ် ရဟန်းမြတ်ဖြစ်သောအခါမှ စ၍ သေစေလိုသော စေတနာဖြင့် သတ္တဝါတစ်ကောင်ကောင်ကို သတ်ဖူးသည်ဟု ငါမသိပေ” ထိုသို့မှန်သော သစ္စာစကားကြောင့် သင့်အား ချမ်းသာပါစေ၊ ကိုယ်ဝန်သားလည်း ချမ်းသာပါစေ။

(၉) အင်္ဂုလိမာလသုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ ပရိတ္တံ ယံ ဘဏန္တဿ၊ နိသိန္ဒဋ္ဌာနဓောဝနံ။
ဥဒကမ္ပိ ဝိနာသေတိ၊ သဗ္ဗမေဝ ပရိဿယံ။
- ၂။ သောတ္ထိနာ ဂဗ္ဘဝဋ္ဌာနံ၊ ယဉ္စ သာဓေတိ တဒံဏေ။
ထေရဿ ဂုံလိမာလဿ၊ လောကနာထေန ဘာသိတံ။
ကပ္ပဋ္ဌာယိ မဟာတေဓံ၊ ပရိတ္တံ တံ ဘဏာမ ဟေ။
- ၃။ ယတော ဟံ ဘဂိနိ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော။
နာဘိဇာနာမိ သမ္ဘိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတာ။
တေန သစ္စေန သောတ္ထိ တေ ဟောတု သောတ္ထိ ဂဗ္ဘဿ။

အင်္ဂုလိမာလသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

၀-၀-၀-၀-၀-၀-၀-၀

၁၀--ဗောဇ္ဈင်သုတ်

ဗောဇ္ဈင်သုတ်ရွတ်ပတ်ရခြင်းအကျိုး

လူမမာများကို ရောဂါသက်သာလာစေသည်၊ ပျောက်ကင်းစေနိုင်သည်၊ ဆေးရုံများတွင် အထူးရွတ်သင့်သည်၊ ပင်ရင်း ဗောဇ္ဈင်သုတ် သုံးသုတ်ကို တွဲ၍ရွတ်လျှင် ပို၍ ကောင်းသည်။

ဗောဇ္ဈင်သုတ်မြန်မာပြန်

၁။ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး မြတ်တရားသည် သံသရာ၌ ကျင်လည်နေကြရသော သူတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို သက်သာပျောက်ကင်းစေနိုင်၏။ ထကြွသောင်းကျန်းလာသော ကိလေသာတို့ကိုလည်း နှိပ်ကွပ်ဆုံးမနိုင်၏။ အရပ၊တ္တမဂ်၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏။

၂။ သတ္တဝါတို့သည် ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး မြတ်တရားကို ဒိဋ္ဌသိမြင်ကြပါလျှင် ဘဝသုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ်ကြကုန်၏။ မြတ်ရာသို့လည်း ရောက်ကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေ နေရသည့် ဘေး၊ အိုရသည့် ဘေး၊ နာရသည့် ဘေး၊ သေရသည့် ဘေးတို့ ကင်းသော နိဗ္ဗာန်သို့လည်း ရောက်ကြရကုန်၏။

၃။ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့်သာမက အခြားသောဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အပြင် ဆေးလည်းဖြစ် မန္တရားလည်းဖြစ်သော ဤဗောဇ္ဈင်သုတ် ပရိတ်တော်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စုပေါင်းရွတ်ဆိုကြပါကုန်စို့။

၄-၅။ ဗောဓိဉာဏ်၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကုန်သော သတိ၊ ပညာ(ဓမ္မဝိစယ)၊ ဝိရိယ၊ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သမာဓိ၊ ဥပေက္ခာ ဤတရား ခုနစ်ဖြာတို့ကို ဗောဇ္ဈင်တရားများ ဖြစ်ကြသည်ဟူ၍ တရားအားလုံးကို သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားက ထုတ်ဖော်ဟောကြားပေ၏။ ထိုဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးတို့ကို ပွားများအပ်ကုန်၏။ ထပ်၍ ထပ်၍ ပွားများအပ်ကုန်၏။

၆။ ဤဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး တရားမြတ်စွာကို ပွားများသည်ရှိသော် တရားထူး တရားမြတ်တို့ကိုလည်း တိုးတက်သိစေနိုင်သည့် အကျိုးရှိ၏။ ဣလေသာ ငြိမ်းအေး ခြင်းအကျိုးလည်းရှိ၏။ အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိခြင်းအကျိုးလည်းရှိ၏။

ဤသို့ မှန်သော စကားကို ဆိုသဖြင့် သင့်အား အခါခပ်သိမ်း စီးပွား ချမ်းသာ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၇။ အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် မကျန်းမာသဖြင့် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ရသော ရှင်မောဂ္ဂလာန်နှင့် ရှင်မဟာကဿပထေရ် နှစ်ပါးအား ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး တရား မြတ်စွာကို ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။

၈။ ထိုထေရ်နှစ်ပါးသည် ဗောဇ္ဈင်တရားတော်ကို လွန်စွာနှစ်သက်ကြသည့် အတွက် တရားနာဆဲ ခဏမှာပင် အနာရောဂါမှ သက်သာပျောက်ကင်းခဲ့ရလေသည်။

ဤသို့ မှန်သော စကားကို ဆိုသဖြင့် သင့်အား အခါခပ်သိမ်း စီးပွား ချမ်းသာ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၉။ အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် အနာရောဂါ ဖိစီးနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံတော်မူရ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓမထေရ်မြတ်ကို ရိုသေစွာ ဗောဇ္ဈင်တရား ဟောစေပြီး မြတ်စွာဘုရား နာကြားတော်မူသည်။

၁၀။ ဗောဇ္ဈင်တရားကို နှစ်လိုတော်မူ၍ ဟောသော ခဏမှာပင် အနာပျောက်ကင်း လေသည်။

ဤသို့ မှန်သော စကားကို ဆိုသဖြင့် သင့်အား စီးပွားချမ်းသာ အမြဲ ဖြစ်ထွန်းပါစေသတည်း။

၁၁။ မဟာကဿပထေရ်၊ မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရ်နှင့် ဘုရားရှင်တို့အား အနာ ရောဂါတို့ ကင်းပျောက်ကြကုန်၏။ မဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့ကဲ့သို့ အနာရောဂါတို့သည် နောက်ထပ် မဖြစ်နိုင်ကြတော့ပေ။

ဤသို့ မှန်သောစကားကို ဆိုသဖြင့် သင့်အား ထာဝရချမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပါစေသတည်း။

(၁၀) ဗောဇ္ဈင်္ဂ်သုတ်ပါဠိတော်

- ၁။ သံသာရေ သံသရန္တာနံ၊ သဗ္ဗဒုက္ခဝိနာသနေ။
သတ္တ ဓမ္မေ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂံ၊ မာရသေနာပမဒ္ဒနေ။
- ၂။ ဗုဒ္ဓိတွာ ယေ စိမေ သတ္တာ၊ တိဘဝါ မုတ္တကုတ္တမာ။
အဇာတိ မဇရာဗျာဓိံ၊ အမတံ နိဗ္ဗယံ ဂတာ။
- ၃။ ဝေမာဒိဂုဏူပေတံ၊ အနေကဂုဏသင်္ဂဟံ။
ဩသဓဉ္စ ဣမံ မန္တံ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘဏာမ ဟေ။
- ၄။ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ သတိသင်္ခါတော၊ ဓမ္မာနံ ဝိစယော တထာ။
ဝိရိယံ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ စ တထာ' ပရေ။
- ၅။ သမာဓုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ သတ္တေ' တေ သဗ္ဗဒဿိနာ။
မုနိနာ သမ္မဒက္ခာတာ၊ ဘာဝိတာ ဗဟုလိကတာ။
- ၆။ သံဝတ္တန္တိ အဘိညာယ၊ နိဗ္ဗာနာယ စ ဗောဓိယာ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။
- ၇။ ကေသ္မိံ သမယေ နာထော၊ မောဂ္ဂုလ္လာနဉ္စ ကဿပံ။
ဂိလာနေ ဒုက္ခိတေ ဒိသွာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သတ္တ ဒေသယိ။
- ၈။ တေ စ တံ အဘိနန္ဒိတွာ၊ ရောဂါ မုစ္စိံသု တင်္ခဏေ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။
- ၉။ ကေဒါ ဓမ္မရာဇာပိ၊ ဂေလညေနာ' ဘိပိဋိတော။
စုန္ဒတ္ထေရေန တံယေဝ၊ ဘဏာပေတွာန သာဒရံ။
- ၁၀။ သမ္မောဒိတွာန အာဗာဓာ၊ တမှာ ဝုဠာသိ ဌာနသော။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။
- ၁၁။ ပဟိနာ တေ စ အာဗာဓာ၊ တိဏ္ဍန္တမ္ပိ မုဟေသိနံ။
မဂ္ဂဟတာ ကိလေသာဝ၊ ပတ္တာ' နုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။

ဗောဇ္ဈင်္ဂ်သုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။
~~~~~

၁၁-ပုဗ္ဗဏှသုတ်

ပုဗ္ဗဏှသုတ် ခွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး

ဂြိုဟ်ဆိုး၊ နိမိတ်ဆိုး၊ အိပ်မက်ဆိုးတို့ကို ကင်းစေနိုင်သည်။ ကံဇာတာနိမ့်
နေခိုက် အထူးရွတ်ဆိုရန် သင့်သည်။ လုပ်သမျှ အရာနှင့် အကြောင်းကြောင်း
အထစ်ထစ် အငေါ့ငေါ့ဖြစ်နေလျှင် ဤသုတ်ကို အထူးရွတ်သင့်သည်။ အရေးကြီး
သော ကိစ္စတစ်ခုခုကို အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်လိုသောအခါ မသွားမီ
ဤသုတ်ကို သရဇ္ဈာယ်ပါ၊ မုချအောင်ပါလိမ့်မည်။

ပုဗ္ဗဏှသုတ်မြန်မာပြန်

၁။ မကောင်းသော နိမိတ်၊ မကောင်းသော အမင်္ဂလာ၊ မနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သော
ငှက်ဆိုးသံ၊ မကောင်းသော ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်း၊ မနှစ်သက်စရာ အိပ်မက်ဆိုး
စသည်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်တော်ကြောင့်
မကျမရောက် ကင်းပျောက်ပါစေသတည်း။

၂။ မကောင်းသော နိမိတ်၊ မကောင်းသော အမင်္ဂလာ၊ မနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သော
ငှက်ဆိုးသံ၊ မကောင်းသော ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်း၊ မနှစ်သက်စရာ အိပ်မက်ဆိုး
စသည်တို့သည် တရားတော်၏ ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်တော်ကြောင့် မကျမရောက်
ကင်းပျောက်ပါစေသတည်း။

၃။ မကောင်းသော နိမိတ်၊ မကောင်းသော အမင်္ဂလာ၊ မနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်အော
ငှက်ဆိုးသံ၊ မကောင်းသော ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်း၊ မနှစ်သက်စရာ အိပ်မက်ဆိုး
စသည်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံသာတော်၏ ကြီးမြတ်သော
အာနုဘော်တော်ကြောင့် မကျမရောက် ကင်းပျောက်ပါစေသတည်း။

၄။ ဒုက္ခရောက်နေကြသူအားလုံး ဒုက္ခကင်းကြပါစေ၊ ဘေးတွေ့နေကြသူ
အားလုံး ထိုဘေးအန္တရာယ်မှ လွတ်ကင်းကြပါစေ၊ စိုးရိမ်သောကဖြစ်နေကြသူ အားလုံး
စိုးရိမ်သောက ကင်းကြပါစေ။

၅။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော စကားစဉ်ဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ကောင်းမှုကို
ဆည်းပူးခဲ့ကြပါသည်။ ဤသည်ကို နတ်အပေါင်းတို့က ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ
သာရခေါ်ကြပါကုန်

၆။ အရာရာပြည့်စုံမှု ချမ်းသာမှု ရှိလာအောင် ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် လှူဒါန်းကြပါ။ အကျင့်သိလ စောင့်ထိန်းကြပါ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ ပွားများကြပါ။ ယခုအခါ၌ တရားနာ ရောက်နေကြသော နတ်အင်္ဂါပိုင်းတို့ ပြန်သွားနိုင်ကြပါပြီ။

၇။ အားတော်ဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြကုန်သော မြတ်စွာဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားငယ်၊ ရဟန္တာအရှင်သူမြတ်တို့၏ ဉာဏဗလစွမ်းရည် တန်ခိုးဖြင့် အရပ်ထက်ဝန်းကျင်မှ အစောင့်အရှောက်ကို ဖွဲ့ပါ၏။

၈။ လူ့ပြည်၊ နဂါးပြည်၊ ဂဠုန်ပြည်၊ နတ်ပြည်တို့၌ရှိသော ရတနာတို့သည် ဘုရားတည်းဟူသော ရတနာနှင့် မတူချေ။ ထိုရတနာတို့ထက် ဘုရားရတနာသည်သာလျှင် ပို၍ မြတ်၏။ ဤသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါအများ ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

၉။ လူ့ပြည်၊ နဂါးပြည်၊ ဂဠုန်ပြည်၊ နတ်ပြည်တို့၌ရှိသော ရတနာတို့သည် စာရားတည်းဟူသော ရတနာနှင့် မတူချေ။ ထိုရတနာတို့ထက် တရားရတနာသည်သာလျှင် ပို၍ မြတ်၏။ ဤသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါအများ ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

၁၀။ လူ့ပြည်၊ နဂါးပြည်၊ ဂဠုန်ပြည်၊ နတ်ပြည်တို့၌ရှိသော ရတနာတို့သည် သံဃာတည်းဟူသော ရတနာနှင့် မတူချေ။ ထိုရတနာတို့ထက် သံဃာရတနာသည်သာလျှင် ပို၍ မြတ်၏။ ဤသစ္စာစကားကြောင့် သတ္တဝါအများ ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

၁၁။ သင့်အား မင်္ဂလာခပ်သိမ်း ပြည့်စုံပါစေ၊ နတ်တို့က သင့်ကို စောင့်ရှောက်ပါစေ၊ အားလုံးသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်တော်ကြောင့် သင့်အား ချမ်းသာသုခ ထာဝရ ပြည့်စုံပါစေ။

၁၂။ သင့်အား မင်္ဂလာခပ်သိမ်း ပြည့်စုံပါစေ၊ နတ်တို့က သင့်ကို စောင့်ရှောက်ပါစေ၊ အားလုံးသော တရားတော်တို့၏ တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်တော်ကြောင့် သင့်အား ချမ်းသာသုခ ထာဝရ ပြည့်စုံပါစေ။

၁၃။ သင့်အား မင်္ဂလာခပ်သိမ်း ပြည့်စုံပါစေ၊ နတ်တို့က သင့်ကို စောင့်ရှောက်ပါစေ၊ အားလုံးသော သံဃာတော်တို့၏ တန်ခိုးတေဇော် အာနုဘော်တော်ကြောင့် သင့်အား ချမ်းသာသုခ ထာဝရ ပြည့်စုံပါစေ။

၁၄။ မဟာကမ္မဏာရှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားအပေါင်း၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ပါရမီတော်ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့သဖြင့် မြတ်လှစွာသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့လေပြီ။ ထိုသို့ မှန်သော သစ္စာစကားကို ဆိုရသောကြောင့် သင့်အား စီးပွားချမ်းသာ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်း ပါစေသတည်း။

၁၅။ သာကီဝင် မင်းအပေါင်းတို့၏ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို တိုးပွား စေသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိပင်ရင်း၌ မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော် မူသကဲ့သို့ ထို့အတူ သင့်အား အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်စေသတည်း။ အောင်သင့် အောင်အပ်သော မင်္ဂလာဟူသမျှ သင့်အား အောင်မြင် ရရှိပါစေသတည်း။

၁၆။ သဗ္ဗညုဘုရားအဆူဆူတို့ ဗုဒ္ဓါဘိသေကမင်္ဂလာ ခံယူရာလည်းဖြစ်သော ကမ္ဘာမြေအပြင်၌ အထူးတင့်တယ်၍ မြေတကာတို့၏ အဦးအထိပ်လည်း ဖြစ်သော အပရာဇိတပလ္လင်တော်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါးတို့ထက် မြတ်သော ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် ဝမ်းမြောက်တော်မူခဲ့လေပြီ။

၁၇။ ဤနည်းအတူ သင့်အားလည်း နက္ခတ်ကောင်းကြုံပါစေ၊ မင်္ဂလာကောင်း ရှိပါစေ၊ ချမ်းမြေ့စွာ နံနက်မိုးသောက် အလင်းရောက်ပါစေ၊ ကောင်းစွာ တိုးတက်ပါစေ၊ စက္ကန့်တိုင်း၊ မိနစ်တိုင်း၊ နာရီတိုင်း ကောင်းကျိုးချမ်းသာ မင်္ဂလာနှင့် ပြည့်စုံပါစေ၊ အကျင့်မြတ်ကို မပြတ်ကျင့်ကြံနေသော ဗုဒ္ဓတော်ကောင်း တို့အား ကောင်းစွာ ပူဇော်ခြင်း ဖြစ်ပါစေသတည်း။

၁၈။ မြတ်သော ကိုယ်အမှု၊ မြတ်သောနှုတ်အမှု၊ မြတ်သောစိတ်အမှု ရှိပါစေ၊ ကောင်းမြတ်သော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုတို့၌ ဆင်၏ စိတ်ကို ဆောက်တည်နိုင်ပါစေသတည်း။

၁၉။ လူခပ်သိမ်း၊ နတ်ခပ်သိမ်းတို့သည် မြတ်သော အမှုကိစ္စတို့ကို အောင်ရွက် ကြသည့်အတွက် မြတ်သော အကျိုးတရားတို့ကို ရကြကုန်၏။ မြတ်သော အကျိုးတရားကို ရရှိသော သူတို့သည် ချမ်းချမ်းသာသာ ရှိကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ဘုရားသာသနာ၌ ကြီးပွားတိုးတက်လာကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မိမိတို့ အဆွေ အမျိုးတို့နှင့် အတူ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေကုန်ဇနား။

(၁၁) ပုဗ္ဗဏှသုတ်ပါဠိတော်

၁။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တံ အဝမင်္ဂလဉ္စ၊ ယော စာမနာပေါ သဏှဏဿ သဒ္ဓေါ။
ပါပဂ္ဂဟော ဗုဒ္ဓဿ ဝိနိ ဝိနိ၊ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန စိနာယ မေန္တု။

- ၂။ ယံဒုန္နိမိတ္တံ အဝမင်္ဂလဉ္စ၊ ယော စာမနာပေါ သကုဏဿ သဒ္ဓေါ။
ပါပဂ္ဂဟော ဒုဿုပိနံ အကန္တံ၊ ဓမ္မာနုဘာဝေန ဝိနာသ မေန္တူ။
- ၃။ ယံ ဒုန္နိမိတ္တံ အဝမင်္ဂလဉ္စ၊ ယော စာမနာပေါ သကုဏဿ သဒ္ဓေါ။
ပါပဂ္ဂဟော ဒုဿုပိနံ အကန္တံ၊ သံသာနုဘာဝေန ဝိနာသ မေန္တူ။
- ၄။ ဒုက္ခပ္ပတ္တာ စ နိဒ္ဒုက္ခာ၊ ဘယပ္ပတ္တာ စ နိဗ္ဗယာ။
သောကပ္ပတ္တာ စ နိဿောကာ၊ ဟောန္တူ သဗ္ဗေဝိ ပါဏိနော။
- ၅။ ဣတ္ထာဝတာ စ အမေဟိ၊ သမ္ဘတံ ပုညသမ္ပဒံ။
သဗ္ဗေ ဒေဝါနုမောဒန္တူ၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိယာ။
- ၆။ ဒါနံ ဒဒန္တူ သဒ္ဓါယ၊ သီလံ ရက္ခန္တူ သဗ္ဗဒါ။
ဘာဝနာဘိရတာ ဟောန္တူ၊ ဂစ္ဆန္တူ ဒေဝတာ ဂတာ။
- ၇။ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ ဗလပ္ပတ္တာ၊ ပစ္စေကာနဉ္စ ယံ ဗလံ။
အရဟန္တာနဉ္စ တေဇေန၊ ရက္ခံ ဗန္ဓာမိ သဗ္ဗသော။
- ၈။ ယံ ကိစ္ဆိ ဝိတ္တံ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏိတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏိတံ။
တေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၉။ ယံ ကိစ္ဆိ ဝိတ္တံ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏိတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ဣဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏိတံ။
တေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၁၀။ ယံ ကိစ္ဆိ မိတ္တံ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊
သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏိတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊
ဣဒမ္ပိ သံဃေ ရတနံ ပဏိတံ။
တေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
- ၁၁။ ဘဝတု သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တူ သဗ္ဗဒေဝတာ။
သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန၊ သဒ္ဓါ ဘုဒ္ဓိ ဘာန္တူ တေ။

- ၁၂။ ဘဝတူ သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ။
သဗ္ဗဓမ္မာနုဘာဝေန၊ သဒါ သုခိ ဘဝန္တု တေ။
- ၁၃။ ဘဝတူ သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒေဝတာ။
သဗ္ဗသံဃာနုဘာဝေန၊ သဒါ သုခိ ဘဝန္တု တေ။
- ၁၄။ မဟာကာရုဏီကော နာထော၊ ဟိတာယ သဗ္ဗပါဏိနံ။
ဗုဒ္ဓေက္ခာ ပါရမီ သဗ္ဗာ၊ ပတ္တော သမ္မောဓိ မုတ္တမံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိ ဇော ဟောတု သဗ္ဗဒါ။
- ၁၅။ ဇယန္တော ဗောဓိယာ မူလေ၊ အကျာနံ နန္ဒိဝဓုနော။
ဝေမေဝ ဇယော ဟောတု၊ ဇယဿု ဇယမင်္ဂလေ။
- ၁၆။ အပ္ပရာဇိတပလ္လင်္ကေ၊ သိသေ ပုထုဝိပုက္ခလေ။
အဘိသေကေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ၊ အဂ္ဂပ္ပတ္တော ပမောဒတိ။
- ၁၇။ သုနက္ခတ္တံ သုမင်္ဂလံ၊ သုပ္ပဏာတံ သုဟုဋ္ဌိတံ။
သုခဏော သုမုဟုတ္တော စ၊ သုယိဋ္ဌံ ဗြဟ္မစာရိသု။
- ၁၈။ ပဒက္ခိဏံ ကာယကမ္ပံ၊ ဝါစာကမ္ပံ ပဒက္ခိဏံ။
ပဒက္ခိဏံ မနောကမ္ပံ၊ ပဏိဓိ တေ ပဒက္ခိဏေ။
- ၁၉။ ပဒက္ခိဏာနိ ကဏ္ဍာန၊ လဘန္တတ္ထေ ပဒက္ခိဏေ။
တေ အတ္ထလဒ္ဓါ သုခိတာ၊ ဝိရုဏ္ဏာ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
အရောဂါ သုခိတာ ဟောထ၊ သဟ သဗ္ဗေဟိ ဉာဏီဘိ။

ပုဗ္ဗဏှသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။
 ဇာနိဇာနိဇာနိ

(ဂ) အဘိဏှသုတ်ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

အဘိဏှသုတ်မြန်မာပြန်

ရဟန်းတို့-ဝိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ မပြတ်
ဆင်ခြင်အပ်သော အကြောင်းတို့သည် ဤငါးမျိုးတို့တည်း။

အဘယ်ငါးမျိုးတို့နည်းဟူမူ-

“ငါသည်” အိုခြင်းသဘောရှိ၏။ အိုခြင်းသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်ချေ”ဟူ၍
ဝိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။

“နာခြင်းသဘောရှိ၏။ နာခြင်းသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်ချေ”ဟူ၍ မိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ မပြတ် ဆင်ခြင်အပ်၏။

“သေခြင်းသဘောရှိ၏။ သေခြင်းသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်ချေ”ဟူ၍ မိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ မပြတ် ဆင်ခြင်အပ်၏။

“ငါ၏ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော အရာအားလုံးတို့နှင့် ရှင်ကွဲ ကွဲခြင်း၊ သေကွဲ ကွဲခြင်းသည် ဖြစ်ချေမည်”ဟူ၍ မိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ မပြတ် ဆင်ခြင်အပ်၏။

“(ငါသည်) ကံသာလျှင် မိမိဥစ္စာရှိ၏။ ကံ၏ အမွေခံဖြစ်၏။ ကံသာလျှင် အကြောင်းရှိ၏။ ကံသာလျှင် အဆွေအမျိုးရှိ၏။ ကံသာလျှင် ကိုးကွယ်မှီခိုရာရှိ၏။ ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည်ဖြစ်စေ ငါပြုမိသော ကံ၏ အမွေခံသာ ဖြစ်ရပေမည်”ဟူ၍ မိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊ ရဟန်းဖြစ်စေ မပြတ် ဆင်ခြင်အပ်၏။”

အဘိဏ္ဍသုတ်ပါဠိတော်

ပစ္စိမာနိ ဘိက္ခဝေ ဌာနာနိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာနိ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသေန ဝါ ဂဟဋ္ဌေန ဝါ ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ။

ကတမာနိ ပဉ္စ-

- (၁) ဇရာဓမ္မောမ္ပိ၊ ဇရံ အနတိတောတိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။
- (၂) ဗျာဓိဓမ္မောမ္ပိ၊ ဗျာဓိံ အနတိတောတိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။
- (၃) မရဏဓမ္မောမ္ပိ၊ မရဏံ အနတိတောတိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။
- (၄) သဗ္ဗေဟိ မေ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေါ ဝိနာဘာဝေါမ္ပိတိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။
- (၅) ကမ္မဿကောမ္ပိ ကမ္မဒါယာဒေါ ကမ္မယောနိ ကမ္မဗန္ဓု ကမ္မပုဋိဿရဏော၊ ယံ ကမ္မံ ကရိဿာမိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ၊ တဿ ဒါယာဒေါ ဘဝိဿာမိတိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။

ဣမာနိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ ဌာနာနိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာနိ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသေန ဝါ ဂဟဋ္ဌေန ဝါ ပဗ္ဗဇိတေန ဝါ။

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်မြန်မာပြန်၊ ပဉ္စကနိပါတ်၊ တ-၇၇။

(ဃ) မဟာသမယသုတ်ပါဠိတော်နှင့် မြန်မာပြန်

မဟာသမယသုတ်တော်မြန်မာပြန်

၁။ အကျွန်ုပ်သည် ဤသို့ ကြားနာခဲ့ရပါသည်-

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သက္ကတိုင်း ကပိလဝတ်ပြည် မဟာဝုန်တော၌ ငါးရာမျှသော အလုံးစုံ ရဟန္တာချည်းဖြစ်သော ရဟန်းသံဃာများစွာနှင့်အတူ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ စကြဝဠာတစ်ထောင်စီရှိသော လောကဓာတ်တိုက် ဆယ်ခု တို့မှ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန်းသံဃာတို့ လည်းကောင်း ဖူးမြော်ခြင်းငှာ အများအားဖြင့် စည်းဝေးလာရောက်ကုန်၏။

ထိုအခါ သုဒ္ဓါဝါသတို့၌ နေသော ဗြဟ္မာလေးဦးတို့အား ဤသို့သော အကြံသည် ဖြစ်၏-

“ဤမြတ်စွာဘုရားသည် သက္ကတိုင်း ကပိလဝတ်ပြည် မဟာဝုန်တော၌ ငါးရာမျှသော အလုံးစုံ ရဟန္တာချည်းဖြစ်သော ရဟန်းသံဃာများစွာနှင့်အတူ သီတင်း သုံးနေတော်မူ၏။ စကြဝဠာတစ်ထောင်စီရှိသော လောကဓာတ်တိုက် ဆယ်ခုတို့မှ နတ်တို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန်းသံဃာကိုလည်းကောင်း ဖူးမြော်ခြင်းငှာ အများအားဖြင့် စည်းဝေးလာရောက်ကုန်၏။ ငါတို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချည်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ အသီးအသီး ဂါထာတစ်ပုဒ်စီ ရွတ်ဆိုရမူ ကောင်းလေစွ”ဟု (အကြံဖြစ်၏)။

ထိုအခါ ထိုဗြဟ္မာ(လေးဦး)တို့သည် ဥပမာအားဖြင့် ခွန်အားရှိသော ယောက်ျား သည် ကွေးသောလက်ကို ဆန့်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဆန့်သောလက်ကို ကွေးသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာတို့မှကွယ်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေ့တော်၌ ထင်ရှားပေါ်လာကုန်၏။ ထို့နောက် ထိုဗြဟ္မာတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ တခုသောနေရာ၌ ရပ်ပြီးလျှင် တစ်ဦးသောဗြဟ္မာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ဤဂါထာကို ရွတ်ဆို၏-

“(အသျှင်ဘုရား) မဟာဝုန်တော၌ နတ်ဗြဟ္မာအပါင်းတို့သည်
စုရုံးလာရောက်ကြသဖြင့် အစည်းအဝေးကြီးဖြစ်လျက် ရှိနေပါ၏။
အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း (ကိလေသာ ရန်သူတို့) မအောင်နိုင်သော

သံဃာတော်ကို ဖူးမြော်ခြင်းငှာ ဤတရားသဘင် အစည်းအဝေးသို့ လာရောက်ပါကုန်၏”-

ဟူ၍ (ရွတ်ဆို၏)။

၂။ ထို့နောက် တစ်ဦးသော ဗြဟ္မာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ဤဂါထာကို ရွတ်ဆို၏-

“(အသျှင်ဘုရား) ထို(အစည်းအဝေး)၌ ရဟန်းတို့သည် မိမိစိတ်ကို တည်ကြည်စေလျက် ဖြောင့်မတ်စွာ ပြုထားပါကုန်၏။ ရထားထိန်းသည် (မြင်းစက်) ကြိုးတို့ကို ကိုင်၍ ထိန်းသကဲ့သို့ ပညာရှိ(ရဟန်း)တို့သည် ဣန္ဒြေတို့ကို ထိန်းသိမ်းတော်မူကြပါကုန်၏”-

ဟူ၍(ရွတ်ဆို၏)။

၃။ ထို့နောက် တစ်ဦးသောဗြဟ္မာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ဤဂါထာကို ရွတ်ဆို၏-

“(အသျှင်ဘုရား) မြတ်စွာဘုရား ကောင်းစွာ ဆုံးမထားပြီးဖြစ်၍ တဏှာကင်းလျက် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ထိုရဟန္တာငယ်တို့သည် (ရာဂ ဒေါသ မောဟတည်းဟူသော) လှုပ်တံသင်းနှင့် တံခါးကျင်မင်းတုပ်ကို ဖြတ်ပြီးလျှင် (ရာဂ ဒေါသ မောဟတည်းဟူသော) တံခါးတိုင်ကို နုတ်၍ လှည့်လည် သွားလာ နေကြကုန်၏”-

ဟူ၍(ရွတ်ဆို၏)။

၄။ ထို့နောက် တစ်ဦးသောဗြဟ္မာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ဤဂါထာကို ရွတ်ဆို၏-

“(အသျှင်ဘုရား) မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်သူ အားလုံးတို့သည် အပါယ်ဘုံသို့ မရောက်ကြကုန်လတ္တံ့၊ လူ့ ခန္ဓာကို စွန့်ပယ်၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြပါကုန်လတ္တံ့”-

ဟူ၍(ရွတ်ဆို၏)။

နတ်အစည်းအဝေး

၅။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို မိန့်တော်မူ၏-

“ရဟန်းတို့-စကြဝဠာ တစ်ထောင်စီရှိသော လောကဓာတ်ဆယ်ခုတို့မှ နတ် ဗြဟ္မာတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန်းသံဃာကိုလည်းကောင်း ဖူးမြော်ခြင်းငှာ အများအားဖြင့် စည်းဝေးလာရောက်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့-အတိတ်ကာလ၌ ပွင့်တော်မူပြီးသော ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ လက်ထက်တော်၌လည်း ယခု ငါ၏လက်ထက်တော်၌ ကဲ့သို့ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် စည်းဝေးခဲ့ကြကုန်ပြီ။

ရဟန်းတို့-အနာဂတ်ကာလ၌ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့သော ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ လက်ထက်တော်၌လည်း ယခု ငါ၏ လက်ထက်တော်၌ကဲ့သို့ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော နတ် ဗြဟ္မာတို့သည် စည်းဝေးကြကုန်လတ္တံ့။

ရဟန်းတို့-နတ် ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ အမည်တို့ကို ပြောကြားပေအံ့။ ရဟန်းတို့-နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ အမည်တို့ကို ကြော်ငြာပေအံ့။ ရဟန်းတို့- နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ အမည်တို့ကို ဟောကြားပေအံ့။ ထိုစကားကို နာကြလော့၊ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းကြလော့၊ ဟောပေအံ့”ဟု (မိန့်တော်မူ၏)။

“ကောင်းပါပြီ အသျှင်ဘုရား”ဟု ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ဝန်ခံကုန်၏။

၆။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို ဟောတော်မူ၏-

ရဟန်းတို့- ဂါထာဖွဲ့၍ ဟောကြားပေအံ့။ အကြင်ရဟန်းတို့သည် ဘုမ္မစိုးနတ်တို့ ဗိုလ်နေထိုင်ရာဖြစ်သော ထိုထိုအရပ်ကို မှီ၍နေကုန်၏။ တောင်ခေါင်းကို မှီ၍ နေကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိကုန်၏။ တည်ကြည်သော စိတ်ရှိကုန်၏။ ထိုများစွာသော ရဟန်းတို့သည် ကြက်သီးမွေးညင်းမှု ထခြင်းမရှိမူ၍ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ တစ်ပါးတည်း ကိန်းအောင်းလေ့ရှိကုန်၏။ ဖြူဝင်သော စိတ်ရှိ၍ နောက်ကျခြင်းကင်းလျက် သန့်ရှင်း ကြည်လင်ကုန်၏။

၇။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကပိလဝတ်ပြည် မဟာဝုန်တော၌ တပည့်သာဝက ငါးရာကျော်တို့ သာသနာတော်ဝယ် မွေ့လျော်နေကြသည်ကို သိတော်မူ၍ “ရဟန်းတို့-နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည် ရှေးရှုလာရောက်လျက် ရှိကုန်၏။ ထို(နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း)တို့ကို (ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့်) သိကုန်လော့”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို ကြားနာရ၍ (သိခြင်းငှါ) အားထုတ်ကုန်၏။

၈။ ထိုရဟန်းတို့အား နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို မြင်နိုင်စွမ်းသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်၏။ အချို့သော ရဟန်းတို့သည် နတ်ဗြဟ္မာ တစ်ရာကို မြင်ကုန်၏။ အချို့သော ရဟန်းတို့သည် နတ်ဗြဟ္မာ တစ်ထောင်ကို အချို့သော ရဟန်းတို့သည်

ခုနစ်သောင်းကို အချို့သော ရဟန်းတို့သည် နတ်ဗြဟ္မာ တစ်သိန်းကို မြင်ကုန်၏။ အချို့သော ရဟန်းတို့သည် နတ် ဗြဟ္မာအနန္တကို မြင်ကုန်၏။ အရပ်မျက်နှာအားလုံး တို့သည် နတ်ဗြဟ္မာတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်လျက်ရှိကုန်၏။

၉။ ထိုအခါ စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (ရဟန်းတို့၏ အသီးသီးမြင်ပုံ) အလုံးစုံကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ ပိုင်းခြားမှတ်သား တော်မူပြီးလျှင် သာသနာတော်၌ ဖွဲ့လျော်ကုန်သော တပည့်သာဝကတို့အား မိန့်တော်မူ၏-

ရဟန်းတို့- နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည် ရှေးရှုလာရောက်လျက် ရှိကုန်၏။ ထို(နတ် ဗြဟ္မာ)တို့ကို (ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့်) သိကုန်လော့၊ ယင်း နတ် ဗြဟ္မာတို့ကို သင်တို့အား ဂါထာဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ငါ ပြောကြားပေအံ့။

၁၀။ (ရဟန်းတို့) မြေ၌ တည်ကုန်သော ကပိလဝတ်ပြည်ကို မှီ၍ နေကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ထိုခုနစ်ထောင်သော နတ်တို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၁။ ဟိမဝန္တာတောင်၌ နေကုန်သော အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ခြောက်ထောင်သော နတ်တို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၂။ သာတာဝိရိဇတောင်၌ နေကုန်သော အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန် သော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော သုံးထောင်သော နတ်တို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၃။ အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဤတစ်သောင်းခြောက်ထောင်သော နတ်တို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၄။ ဝေဿာမိတ္တတောင်၌ နေကုန်သော အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန် သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ငါးရာသော နတ်တို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၅။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေပုလ္လတောင်၌ နေသော ကုမ္ဘိရနတ် (စစ်သူကြီး)ကို အသိန်းမကသော နတ်တို့သည် ခြံရံခစားကုန်၏။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ နေသော ထို ကုမ္ဘိရနတ် (စစ်သူကြီး)သည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ လာရောက်၏။

၁၆။ အရှေ့အရပ်ကို အုပ်စိုးသော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့၏အရှင် ဓတရဋ္ဌ(နတ်မင်းကြီး) သည် များသော အခြံအရံရှိ၏။

ထိုနတ်မင်းကြီး၏ သားတော်တို့သည် များလှကုန်၏။ ခွန်အားကြီးကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဣန္ဒ အမည်ရှိသော ထိုသားတော်တို့သည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်း အဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၇။ တောင်အရပ်ကို အုပ်စိုးသော ကုမ္ဘက်တို့၏အရှင် ဝိဂ္ဂုဏ္ဍ(နတ်မင်းကြီး) သည် များသော အခြံအရံရှိ၏။

ထိုနတ်မင်းကြီး၏ သားတော်တို့သည် များလှကုန်၏။ ခွန်အားကြီးကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဣန္ဒ အမည်ရှိသော ထိုသားတော်တို့သည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်း အဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၈။ အနောက်အရပ်ကို အုပ်စိုးသော နဂါးတို့၏အရှင် ဝိဂ္ဂုပက္ခ(နတ်မင်းကြီး) သည် များသော အခြံအရံရှိ၏။

ထိုနတ်မင်းကြီး၏ သားတော်တို့သည် များလှကုန်၏။ ခွန်အားကြီးကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဣန္ဒ အမည်ရှိသော ထိုသားတော်တို့သည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်း အဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၁၉။ မြောက်အရပ်ကို အုပ်စိုးသော နတ်ဘီလူးတို့၏အရှင် ကုဝေရ(နတ်မင်းကြီး) သည် များသော အခြံအရံရှိ၏။

ထိုနတ်မင်းကြီး၏ သားတော်တို့သည် များလှကုန်၏။ ခွန်အားကြီးကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဣန္ဒ အမည်ရှိသော ထိုသားတော်တို့သည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်း အဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၂၀။ အရှေ့အရပ်၌ ဓတရဋ္ဌ (နတ်မင်းကြီး)၊ တောင်အရပ်၌ ဝိရုဋ္ဌက (နတ်မင်းကြီး)၊ အနောက်အရပ်၌ ဝိဂ္ဂုပက္ခ (နတ်မင်းကြီး)၊ မြောက်အရပ်၌ ကုဝေရ (နတ်မင်းကြီး)။

၂၁။ ထိုနတ်မင်းကြီး လေးယောက်တို့သည် ထက်ဝန်းကျင် အရပ်လေးမျက်နှာ တို့၌ အလွန်တောက်ပကုန်လျက် ကပိလဝတ်ပြည် မဟာဝုန်တော၌ တည်ငြိမ့်ကုန်၏။

၂၂။ ထို(နတ်မင်းကြီး)တို့၏ ကျွန်ယုံတော် ဖြစ်ကုန်သော ပရိယာယ်မာယာ များကုန်သော လှည့်စားတတ်ကုန်သော ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲတတ်ကုန်သော မာယာ နတ်၊ ကုဋေဏှနတ်၊ ဝိဋေဏှနတ်၊ ဝိဇ္ဈနတ်၊ ဝိဇ္ဈနတ်နှင့် တကွ-

၂၃။ စန္ဒနနတ်၊ ကာမသေဋ္ဌနတ်၊ ကိန္ဒိယဏှနတ်၊ နိသဏှနတ်တို့သည် လာရောက် ကုန်၏။ ပနာဒနတ်၊ ဩပမညနတ်၊ ရထားထိန်း မာတလိနတ်၊ စိတ္တမည်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်၊ သေနမည်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်၊ စိတ္တသေနမည်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်၊ နုဋ္ဌရာဇနတ်၊ ဧနေသတနတ်၊ ပစ္စသိခနတ်၊ တိဗ္ဗဗူနတ်၊ သူရိယဝစ္ဆာနတ်သမီး။

ဤ(ဆိုခဲ့ပြီးသော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်)တို့သည်လည်းကောင်း၊ တပါးသော နတ်တို့သည် လည်းကောင်း နတ်မင်းကြီးတို့နှင့်အတူ မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၂၄။ ထိုမှတပါး နာဂသအိုင်၌ နေသော နဂါးတို့နှင့် ဝေသာလီ၌ နေသော နဂါးတို့သည် နဂါးပရိသတ်နှင့်အတူ လာရောက်ကုန်၏။ ကမ္မလမည်သော နဂါး၊ အဿဘရမည်သော နဂါးနှင့် ပယာဂဆိပ်၌ နေသော နဂါးတို့သည် ဆွေမျိုးတို့နှင့် အတူ လာရောက်ကုန်၏။

အပြီအရံများကုန်သော ယမုနာဖြစ်၌နေသော နဂါးတို့နှင့် ဓတရဋ္ဌအမျိုး၌ ဖြစ်သော နဂါးတို့သည် လာရောက်ကုန်၏။ ရောဇဏ် ဆင်ပြောင်ကြီးမည်သော ထိုနတ်သားသည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ လာရောက် လေ၏။

၂၅။ အကြင်ဂဠုန်တို့သည် (ဆိုခဲ့ပြီးသော) နဂါးမင်းတို့ကို အနိုင်အထက်ပြု၍ ဖမ်းယူနိုင်ကုန်၏။ နတ်ကဲ့သို့ အာနုဘော် ရှိကုန်၏။ (အမိဝမ်းနှင့် ဥခွံတွင်းမှ) နှစ်ကြိမ် မွေးဖွားရကုန်၏။ အတောင်ရှိကုန်၏။ စင်ကြယ်သော မျက်စိအမြင်ရှိကုန်၏။ စိတြသုပဏ္ဏအမည်ရှိကုန်၏။ ထိုဂဠုန်တို့သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် တောအုပ်အလယ်သို့ ရောက်လာကုန်၏။

၂၆။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂဠုန်မှ ဘေးငြိမ်းအောင် ပြုတော်မူသဖြင့် နဂါးတို့အား ဘေးကင်းစေ၏။ နဂါးနှင့် ဂဠုန်တို့သည် သိမ်မွေ့သော စကား တို့ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ကြကုန်၏။

၂၇။ ဝရဇိန်လက်နက်ရှိသော သိကြားမင်းကို စစ်ရှုံးသဖြင့် သမုဒ္ဒရာကို မှီ၍ နေကုန်သော အသုရာတို့သည် သိကြားမင်း၏ ညီနောင်တို့ပင် ဖြစ်ကုန်၏။ တန်ခိုး ကြီးကုန်၏။ အခြံအရံများကုန်၏။

ကာဠုကဉ္စ အသုရာတို့သည် ကြီးမား၍ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းလျက် လာကုန်၏။ ဒါနဝေဓသမည်သော (လေးသမား) အသုရာ၊ ဝေပစိတ္တိအသုရာ၊ သုစိတ္တိအသုရာ၊ ပဟာရာဒအသုရာတို့သည် မာရ်နတ်သားနှင့် တကွ လာရောက်ကုန်၏။

အားလုံးပင် ဝေရောစအမည်ရှိသော ဗလိအသုရာကြီး၏ သားတစ်ရာ တို့သည် ဗလိအသုရာစစ်တပ်ကို လက်နက်တပ်ဆင်ပြီးလျှင် ရာဟုအသုရိန်ကြီးထံ ချည်းကပ်၍ “သင့်အား ကောင်းခြင်းမင်္ဂလာ (ဖြစ်ပါစေသတည်း)၊ မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ သွားရန် အချိန်တန်ပါပြီ”ဟု ပြောဆိုကုန်၏။

၂၈။ ထိုအခါ၌ အာပေါနတ်၊ ပထဝီနတ်၊ တေဇောနတ်၊ ဝါယောနတ်၊ ဝရဏနတ်၊ ဝါရဏနတ်၊ သောမနတ်တို့သည် ယသနတ်နှင့်တကွ လာရောက်ကုန်၏။ အခြံအရံ များကုန်သော မေတ္တာနတ်၊ ကရုဏာနတ်တို့သည်လည်း လာရောက်ကုန်၏။

တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသောအသွေးအရောင်ရှိကုန်သော ဆယ်မျိုးကွဲပြားကုန်သော ဤနတ်အစုအဝေးဆယ်ခုတို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၂၉။ ဝေဏှနတ်၊ သဟလိနတ်၊ အသမနတ်တို့နှင့်တကွ ယမနတ် နှစ်မျိုးတို့သည် လာရောက်ကုန်၏။ လ၏ အခြံအရံဖြစ်သော နတ်တို့သည် လနတ်မင်းကို ရှေ့ထား၍ လာရောက်ကုန်၏။

နေ၏ အခြံအရံဖြစ်သော နတ်တို့သည် နေနတ်မင်းကို ရှေ့ထား၍ လာကုန်၏။ ကြယ်တို့၏ အခြံအရံဖြစ်ကုန်သော နတ်တို့သည် ကြယ်နတ်မင်းတို့ကို ရှေ့ထား၍ လာရောက်ကုန်၏။ မန္ဒဝလာဟကနတ်တို့သည်လည်း လာရောက်ကုန်၏။

နတ်တို့၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သော ရှေး၌ အလှူပေးဖူးသည့် ဝါသဝမည်သော သိကြားမင်းသည်လည်း လာရောက်၏။

အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင် ရှိကုန်သော တန်ခိုး အာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံ များကုန်သော ဆယ်မျိုးကွဲသော ဤနတ်အစုအရုံး ဆယ်ခုတို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကြကုန်၏။

၃၀။ ထိုမှတစ်ပါး မီးလျှံကဲ့သို့ တောက်ပသော သဟဏ္ဌ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အောင်မဲညိုပွင့်နှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန်သော အရိဋ္ဌ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ရောဇနတ်တို့သည်လည်းကောင်း-

၀ရဏ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သဟဓမ္မ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အဓ္မတ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အနေဇက နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သူလေယျ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ရုစိရ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း လာရောက်ကုန်၏။ ဝါသဝနေသိ အမည်ရှိသော နတ်တို့သည် လာရောက်ကုန်၏။

အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဆယ်မျိုးကွဲသော ဤနတ်အစုအရုံး ဆယ်မျိုးတို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၃၁။ သမာန နတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ မဟာသမာန နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာနုသ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မာနုသုတ္တမ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌာပဒေါသိက နတ်တို့သည်လည်းကောင်း လာရောက်ကုန်၏။ မနောပဒေါသိက နတ်တို့သည်လည်း လာရောက်ကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး မာရ်နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လောဟိတဝါသိ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း လာရောက်ကုန်၏။ အခြံအရံများသော ပါရဂူနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟာပါရဂူနတ်တို့သည်လည်းကောင်း လာရောက်ကုန်၏။

အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင် ရှိကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံ များကုန်သော ဆယ်မျိုးကွဲသော ဤနတ်အစုအရုံး ဆယ်ခုတို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကြကုန်၏။

၃၂။ သုက္ကနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကရမ္မနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အရုဏ
နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဃန နတ်တို့နှင့်တကွ လာရောက်ကုန်၏။ ဩဒါတဂယု
မည်သော ပါမောက္ခ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိစက္ခဏ နတ်တို့သည်
လည်းကောင်း လာရောက်ကုန်၏။

သဒါမတ္တနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟာရဂဇ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊
အခြံအရံများကုန်သော မိဿက နတ်တို့သည်လည်းကောင်း လာရောက်ကုန်၏။
အရပ်မျက်နှာတို့၌ မိုးရွာစေလျက် သွားလာလေ့ရှိသော ပဇ္ဇန္ဒ နတ်သည်လည်း
မိုးထစ်ချုန်းစေလျက် လာရောက်၏။

အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်
ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဆယ်မျိုးကွဲသော
ဤနတ်အစုအရုံး ဆယ်မျိုးတို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၃၃။ ခေမိယ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ တုသိတာ (ပြည်၌ နေသော) နတ်တို့
သည်လည်းကောင်း၊ ယာမာ (ပြည်၌ နေသော) နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အခြံအရံ
များကုန်သော ကဋကနတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လမ္ဘီတကနတ်တို့သည်
လည်းကောင်း၊ လာမသေဋနတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဇောတိမည်သော နတ်တို့
သည်လည်းကောင်း၊ အာသဝ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နိမ္မာနရတီ နတ်တို့သည်
လည်းကောင်း၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်တို့သည်လည်းကောင်း လာရောက်ကြကုန်၏။

အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင်ရှိကုန်သော တန်ခိုးအာနုဘော်
ကြီးကုန်သော အဆင်းလှကုန်သော အခြံအရံများကုန်သော ဆယ်မျိုးကွဲသော
ဤနတ်အစုအရုံး ဆယ်မျိုးတို့သည် မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လာရောက်ကုန်၏။

၃၄။ အားလုံးပင် အမျိုးမျိုးသော အသွေးအရောင် ရှိကုန်သော ထိုခြောက်ကျိပ်
ကုန်သော နတ်အစုအရုံးတို့သည် အမည် အနွယ်အလိုက် လာရောက်ကုန်၏။
(အမျိုး၊ အမည်)တူသော တပါးသော နတ်တို့သည်လည်း လာရောက်ကုန်သေး၏။

ပဋိသန္ဓေနေခြင်း ကင်းပြီးသော (ရာဏ ဒေါသ၊ မောဟတည်းဟူသော)
ခလုတ်ကန်သင်းမရှိသော ဩသလေးဖြာမှ ကူးမြောက်ပြီးသော အာသဝေါတရား

မရှိသော အရိယာသံဃာတော်ကို လည်းကောင်း၊ ညစ်ညူးခြင်း ကင်းသည့် လမင်းသဖွယ် တင့်တယ်တော်မူသော သြသလေးဖြာမှ ကူးမြောက်စေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို လည်းကောင်း ဖူးမြော်ကုန်အံ့ဟု (ကြွေးကြော်၍) လာကုန်၏။

၃၅။ တန်ခိုးကြီးမားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်ဖြစ်ကုန်သော သုဗြဟ္မာမည်သော ဗြဟ္မာနှင့် ပရမတ္ထမည်သော ဗြဟ္မာတို့သည် အတူ လာရောက် ကြကုန်၏။ သနက်မာရ ဗြဟ္မာနှင့် တိဿ ဗြဟ္မာတို့သည်လည်း မဟာဝုန်တော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသို့ လာရောက်ကုန်၏။

၃၆။ လက်တစ်ချောင်းဖြင့် စကြဝဠာတစ်ထောင်၊ လက်ဆယ်ချောင်းဖြင့် စကြဝဠာတစ်သောင်း တိုင်အောင် အရောင်အဝါ ပြန့်နှံ့စေနိုင်သော ဗြဟ္မာတစ်ထောင် သည် အစည်းအဝေးသို့ လာရောက်၏။ ဗြဟ္မာပြည်၌ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်ဖြစ်သော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော ကြီးသော ကိုယ်ရှိသော ကျက်သရေနှင့် ပြည့်စုံသော မဟာဗြဟ္မာသည် အခြား ဗြဟ္မာတစ်ထောင်ကို လွှမ်းမိုးအုပ်စိုးလျက် တည်၏။

ဗြဟ္မာတစ်ထောင်စီ အသီးသီး အစိုးရကုန်သော မဟာဗြဟ္မာ ဆယ်မျိုး တို့သည် ဤအစည်းအဝေးသို့ လာရောက်ကြကုန်၏။ ထိုမဟာဗြဟ္မာတို့အနက် ဟာရိတမည်သော မဟာဗြဟ္မာသည်လည်း (ဗြဟ္မာတစ်သိန်း) ခြံရံလျက် လာရောက်၏။

၃၇။ ရဟန်းတို့-မာရ်နတ်၏ မိုက်မဲပုံကို ရှုကုန်လော့၊ သိကြား၊ မဟာဗြဟ္မာတို့နှင့် တကွ ရှေးရှုလာကုန်သော ထိုနတ်ဗြဟ္မာ အားလုံးတို့ စိသို့ မာရ်နတ်၏ စစ်သည် ဘို့သည် ရှေးရှုချီတက်ကြကုန်ပြီ။

လာကြလော့၊ ဖမ်းကြလော့၊ နှောင်ဖွဲ့ကြလော့၊ ရာဂ်ဖြင့် ချည်တုပ်ကြလော့၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝိုင်းဝန်းထားကြလော့၊ သင်တို့သည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ မလွတ်စေကြလင့်။

ဤသို့ ဆိုလျက် စစ်သည်များစွာရှိသော မာရ်နတ်မင်းသည် မြေပြင်ကို လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်၍ လျှပ်စစ်နှင့်တကွ မိုးကြီးထစ်ချွန်းသကဲ့သို့ ကြောက်မက်ဖွယ် အသံကိုပြုလျက် ထိုအစည်းအဝေးသို့ မာရ်နတ်စစ်သည်ကို ဝေလွှတ်၏။ ထိုအခါ မာရ်နတ်မင်းသည် မိမိ အလိုအတိုင်း မဖြစ်သောကြောင့် ပြင်းစွာ အမျက်ထွက်လျက် ပြန်ရလေ၏။

၃၈။ စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအလုံးစုံကို ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ ပိုင်းခြားမှတ်သားတော်မူပြီးလျှင် သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်ကုန်သော တပည့်သာဝကတို့အား “ရဟန်းတို့-မာရ်နတ်စစ်သည်တို့သည် ရှေးရှုချိတက်လာကုန်၏။ ထိုမာရ်နတ်စစ်သည်တို့ကို သိကုန်လော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့်တော်ကို ကြား၍ (သိအောင်) အားထုတ်ကုန်၏။ (မာရ် စစ်သည်တို့သည်) ထိုရဟန္တာတို့၏ မွေးညင်းမှုကိုလည်း မလျှပ်ရှားစေနိုင်သည်ဖြစ်၍ ထိုရဟန္တာတို့ထံမှ ဖဲခွာသွားလေကုန်ပြီ။ (ထိုအခါ မာရ်နတ်မင်းသည် ရဟန်းသံဃာကို အာရုံပြု၍ ဤဂါထာကို ရွတ်ဆို၏)။

၃၉။ စစ်ပွဲကို အောင်မြင်ပြီးကုန်သော၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းပြီးကုန်သော၊ ကျော်စောခြင်း ရှိကုန်သော၊ လူအပေါင်း၌ ထင်ရှားကုန်သော ထိုသာဝက အားလုံး တို့သည် အဓိဿာတို့နှင့် အတူ ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။

မဟာသမယသုတ်တော်
ဥပေျာဇဉ်

- သတေဟိ ပဉ္စမတ္တေဟိ၊ ဒိဏာသဝေဟိ ကေဝလံ။
ဘိက္ခုဟိ ဘူပဝံသေဟိ၊ သတ္တာ ဇိနော ပရိဝုတော။
- သက္ကေ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ၊ ဆာယာရမ္မေ မဟာဝနေ။
သမန္တတော သဟသေဟိ၊ စက္ကဝါဠေဟိ ဒသဟိ။
- အာဂမ္မ သန္တိသိန္ဒာနံ၊ ဒေဝါနံ ယ မဒေသယိ။
အာယုဒီဃကရံ သဗ္ဗ-သမ္ပတ္တိသာဓကံ ဝရံ။
- သုဒ္ဓါဝါသပ္ပဘူတိဟိ၊ ဒေဝေဟိ ပဋိနန္ဒိတံ။
သဗ္ဗရောဂဘယုတ္တိတံ၊ သမယံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

နိဒါန်း

၁။ ဧဝံ မေ သုတံ-ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ မဟာဝနေ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ၊ ဒသဟိ စ လောကဓာတူဟိ ဒေဝတာ ယေဘုယျေန သန္တိပတိတာ ဟောန္တိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ။ အထ ခေါ စတုန္တံ သုဒ္ဓါဝါသကာယိကာနံ ဒေဝတာနံ တေဒဟောသိ “အယံ ခေါ ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ မဟာဝနေ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ၊ ဒသဟိ စ လောကဓာတူဟိ ဒေဝတာ ယေဘုယျေန သန္တိပတိတာ

ဟောနို့ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ၊ ဘိက္ခုသံသရာ၊ ယံနူန မယန္တိ ယေန ဘဂဝါ၊
တေနုပသက်မေယျာမ၊ ဥပသက်မိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပစ္စေကံ ဂါထံ
ဘာသေယျာမ”တိ။

အထ ခေါ် တာ ဒေဝတာ သေယျတာပိ နာမ ဗလထိ ပုရိသော သမိဇ္ဈိတံ
ဝါ ဗာဟံ ပသာရေယျ။ ပသာရိတံ ဝါ ဗာဟံ သမိဇ္ဈေယျ။ ဂေမေဝ သုဒ္ဓါဝါသေသု
ဒေဝေသု အန္တရဟိတာ ဘဂဝတော ပုရတော ပါတုရဟေသုံ။ အထ ခေါ် တာ
ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ကေမန္တံ အဋ္ဌံသု။ ကေမန္တံ ငြိတာ ခေါ် ကော
ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ-

“ မဟာသမယေ ပဝနသ္မိံ၊
ဒေဝကာယာ သမာဂတာ။
အာဂတံမှ ဣမံ မဗ္ဗသမယံ၊
ဒက္ခိတာယေ အပရာဇိတသံသန္တိ။

၂။ အထ ခေါ် အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ
အဘာသိ-

“ တတြ ဘိက္ခုဝေါ သမာဒဟံသု၊
စိတ္တံမတ္တေနာ ဥဇုကံ အကံသု။
သာရထိဝ နေတ္တာနိ ဂဟေတွာ၊
ဣန္ဒြိယာနိ ရက္ခန္တိ ပဏ္ဍိတာ”တိ။

၃။ အထ ခေါ် အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ
အဘာသိ-

ဆေတွာ ဒိလံ ဆေတွာ ပလိသံ၊
ဣန္ဒြိယံ ဥိဟစ္စ မနေဇာ။
တေ စရန္တိ သုဇ္ဈိံ ဝိမလာ၊
စက္ခုမတာ သုဒန္တာ သုသုနာဂါ”တိ။

၄။ အထ ခေါ် အပရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဣမံ ဂါထံ
အဘာသိ-

“ ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ၊
န တေ ဂမိဿန္တိ အပါယဘူမိံ။
ပဟာယ မာနသံ ဒေဟံ၊
ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တိ”တိ။

ဒေဝတာသန္နိပါတ်

၅။ အထ ခေါ် ဘဂဝါ ဘိက္ခု အာမဇ္ဇေသိ"ယေဘုယျေန ဘိက္ခဝေ ဒဿလ
လောကဓာတုသု ဒေဝတာ သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ တထာဂဓံ ဒဿနာယ ဘိက္ခု
သံဃဉ္စ။ ယေပိ တေ ဘိက္ခဝေ အဟေသုံ အတိတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ
တေသမ္ပိ ဘဂဝန္တာနံ တေပရမာယေဝ ဒေဝတာ သန္နိပတိတာ အဟေသုံ
သေယျထာပိ မယံ တေရဟိ။ ယေပိ တေ ဘိက္ခဝေ ဘဝိဿန္တိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ
အရဟန္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ၊ တေသမ္ပိ ဘဂဝန္တာနံ တေပရမာ ယေဝ ဒေဝတာ
သန္နိပတိတာ ဘဝိဿန္တိ၊ သေယျထာပိ မယံ စောရဟိ။ အာစိက္ခိဿာမိ ဘိက္ခဝေ
ဒေဝကာယာနံ နာမာနိ၊ ကိတ္တယိဿာမိ ဘိက္ခဝေ ဒေဝကာယာနံ နာမာနံ
ဒေသေဿာမိ ဘိက္ခဝေ ဒေဝကာယာနံ နာမာနိ၊ တံ သုဏာထ၊ သာဓုဏံ
မနသိကရောထ၊ ဘာသိဿာမိ"တိ။ "ဝေ ဘန္တေ"တိ ခေါ် တေ ဘိက္ခု ဘဂဝတော
ပစ္စယောသုံ။

- ၆။ ဘဂဝါ တေ ဒဝေါစ-
သီလောက မနုကဿာမိ၊ ယတ္ထ ဘုမ္မာ တဒဿိတာ။
ယေ သိတာ ဂိရိဂဗ္ဘင်္ဂံ ပဟိတတ္တာ သမာဟိတာ။
ပုထူ သိဟာဝ သဏ္ဍိနာ၊ လောမဟံသာဘိသမ္ဗုဒ္ဓော။
ဩဒါတမနသာ သုဒ္ဓါ၊ ဝိပုသန္တမနာဝိလာ။
- ၇။ ဘိယျော ပဉ္စသတေ ဉ္စတ္တာ၊ ဝနေ ကာပိလဝတ္ထဝေ။
တတော အာမန္တယိ သတ္တာ၊ သာဝကေ သာသနေ ရတေ။
ဒေဝကာယာ အဘိက္ကန္တာ၊ တေ ဝိဇာနာထ ဘိက္ခဝေါ။
တေ စ အာတပ္ပမကရုံ၊ သုတ္တာ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။
- ၈။ တေသံ ပါတုရဟု ဉာဏံ၊ အမနုဿာန ဒဿနံ။
အပ္ပေကေ သတမဒ္ဓက္ခံ၊ သဟဿံ အထ သတ္တရိ။
သတံ ဧကေ သဟဿာနံ၊ အမနုဿာန မဒ္ဓသုံ။
အပ္ပေကေနန္တမဒ္ဓက္ခံ၊ ဒိသာ သဗ္ဗာ ပုဇာ အဟုံ။
- ၉။ တဉ္စ သဗ္ဗံ အဘိညာယ၊ ဝဝတ္ထိတွာန ဓက္ခုမာ။
တတော အာမန္တယိ သတ္တာ၊ သာဝကေ သာသနေ ရတေ။
ဒေဝကာယာ အဘိက္ကန္တာ၊ တေ ဝိဇာနာထ ဘိက္ခဝေါ။
ယေ ဝေါဟံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ဂိရာဟိ အနုပုဗ္ဗသော။

- ၁၀။ သတ္တသဟဿာ တေ ယက္ခာ၊ ဘုမ္မာ ကာပိလဝတ္ထဝါ။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၁။ ဆသဟဿာ ဟေမဝတာ၊ ယက္ခာ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၂။ သာတာဂိရာ တိသဟဿာ၊ ယက္ခာ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၃။ ဣစ္စေတေ သောဠသသဟဿာ၊ ယက္ခာ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၄။ ဝေဿာမိတ္တာ ပဉ္စသတာ၊ ယက္ခာ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၅။ ကုမ္ဘိရော ရာဇဂဟိကော၊ ဝေပုလ္လဿ နိဝေသနံ။
 ဘိယျေဉ္စ နံ သတသဟဿံ၊ ယက္ခာနံ ပယိဂ္ဂပါသတိ။
 ကုမ္ဘိရော ရာဇဂဟိကော၊ သောပါဂါ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၆။ ပုရိမဉ္စ ဒိသံ ရာဇာ၊ မတရဋ္ဌော ပသာသတိ။
 ဂန္ဓဗ္ဗာနံ အမိပတိ၊ မဟာရာဇာ ယသဿိ သော။
 ပုတ္တာပိ တဿ ဗဟဝေါ၊ ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာ။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၇။ ဒက္ခိဏဉ္စ ဒိသံ ရာဇာ၊ ပိရူဋ္ဌော တံ ပသာသတိ။
 ကုမ္ဘဏ္ဍာနံ အမိပတိ၊ မဟာရာဇာ ယသဿိ သော။
 ပုတ္တာပိ တဿ ဗဟဝေါ၊ ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာ။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

- ၁၈။ ပစ္ဆိမဉ္ဇ နိသံ ရာဇာ၊ ဝိရူပက္ခော ပသာသတိ။
 နာဂါနဉ္ဇ အဓိပတိ၊ မဟာရာဇာ ယသဿိ သော။
 ပုတ္တာပိ တဿ ဗဟဝေါ၊ ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာ။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၁၉။ ဥတ္တရဉ္ဇ နိသံ ရာဇာ၊ ကုဝေရော တံ ပသာသတိ။
 ယက္ခာနဉ္ဇ အဓိပတိ၊ မဟာရာဇာ ယသဿိ သော။
 ပုတ္တာပိ တဿ ဗဟဝေါ၊ ဣန္ဒနာမာ မဟဗ္ဗလာ။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
- ၂၀။ ပုရိမံ နိသံ ဓေတရဋ္ဌော၊ ဒက္ခိဏေန ဝိရူဠကော။
 ပစ္ဆိမေန ဝိရူပက္ခော၊ ကုဝေရော ဥတ္တရံ နိသံ။
- ၂၁။ စတ္တာရော တေ မဟာရာဇာ၊ သမန္တာ စတုရော ဒိသာ။
 ဒဒ္ဒလ္လမာနာ အဋ္ဌံသု၊ ဝနေ ကာဖိလဝတ္ထဝေ။
- ၂၂။ တေသံ မာယာဝိနော ဒါသာ၊ အာဂုံ ဓဉ္ဇနိကာ သဌာ။
 မာယာ ကုဋေဏှ၊ ဝိဋေဏှ၊ ဝိရုစ္စ ဝိရုဇော သဟ။
 စန္ဒနော ကာမသေဋ္ဌော စ၊ ကိန္ဒိယဏှ၊ နိယဏှ၊ စ။
 ပနာဒေါ ဩပမညော စ၊ ဒေဝသုတော စ မာတလိ။
- ၂၃။ စိတ္တသေနော စ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ နဋ္ဌော ရာဇာ ဇနေသဘော။
 အာဂုံ ပဉ္စသိခေါ စေဝ၊ တိမ္မရူ သူရိယပစ္ဆိမာ။
 တေ စညေ စ ရာဇာနော၊ ဂန္ဓဗ္ဗာ သဟ ရာဇုဘိ။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
 (ဘူမဋ္ဌဒေဝတာကဏှ)
- ၂၄။ အထာဂုံ နာဂဿ နာဂါ၊ ဝေသာလာ သဟတစ္ဆကာ။
 ကမ္မလဿတရာ အာဂုံ၊ ပါယာဂါ သဟ ဉာတိဘိ။
 ယာမုနာ ဓေတရဋ္ဌာ စ၊ အာဂုံ နာဂါ ယသဿိနော။
 ရောဝဏော မဟာနာဂေါ၊ သောပါဂါ သမိတိံ ဝနံ။

၂၅။ ယေ နာဂရာဇေ သဟသာ ဟရန္တိ၊
 ဒိဗ္ဗာ ဒိဗာ ပက္ခိ ဝိသုဒ္ဓစက္ခူ။
 ဝေဟာယသာ တေ ဝနံမဇ္ဈပတ္တာ။
 ဖိတြာ သုပဏ္ဏာ ဣတိ တေသ နာမံ။

၂၆။ အဘယံ တဒါ နာဂရာဇာန မာသိ၊
 သုပဏ္ဏတော ခေမ မကာသိ ဗုဒ္ဓေါ။
 သက္ကာဟိ ဝါဇာဟိ ဥပဂ္ဂယန္တာ၊
 နာဂါ သုပဏ္ဏာ သရဏံ မကံသု ဗုဒ္ဓံ။
 (နာဂကဏ္ဍ)

၂၇။ ဇိတာ ဝဇိရဟတ္ထေန၊ သမုဒ္ဓံ အသုရာ သံတာ။
 ဘာတရော ဝါသဝဿေတေ၊ ဣဒ္ဓိမန္တော ယသသိနော။
 ကာဠကဉ္စာ မဟာဘိသွာ၊ အသုရာ ဒါနဝေယသာ။
 ဝေပစိတ္တိ သုစိတ္တိ စ၊ ပဟာရာဒေါ နမုစိ သဟ။
 သတဉ္စ ဗလိပုတ္တာနံ၊ သဗ္ဗေ ဝေရောစနာမကာ။
 သန္ဓယိတွာ ဗလိသေနံ၊ ရာဟု ဘဒ္ဒမုပါဂမံ။
 သမယော ဒါနိ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။
 (အသုရဒေဝတာကဏ္ဍ)

၂၈။ အာပေါ စ ဒေဝါ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော တဒါဂမံ။
 ဝရုဏာ ဝါရဏာ ဒေဝါ၊ သောမော စ ယသသာ သဟ။
 မေတ္တာ ကရုဏာ ကာယိကာ၊ အာဂုံ ဒေဝါ ယသသိနော။
 ဒသေ တေ ဒသဓာ ကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
 ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသသိနော။
 မောဒမာနာ အဘိက္ကာမံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

၂၉။ ဝေဏှုဒေဝါ သဟလိံ စ၊ အသမာ စ ဒုဝေ ယမာ။
 စန္ဒဿူပနိသာ ဒေဝါ၊ စန္ဒမာဂုံ ပုရက္ခတွာ။
 သူရိယဿူပနိသာ ဒေဝါ၊ သူရိယမာဂုံ ပုရက္ခတွာ။
 နက္ခတ္တာနိ ပုရက္ခတွာ၊ အာဂုံ မန္ဒဝလာဟကာ။
 ဝဿုနံ ဝါသဝေါ သေဋ္ဌော၊ သက္ကောပါဂါ ပုရိန္ဒဒေါ။

ဒသေတေ ဒသဓာ ကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

၃၀။ အထာဂုံ သဟဘူ ဒေဝါ၊ ဇလမဂ္ဂိသိခါရိဝ။
အရိဋ္ဌကာ စ ရောဇာ စ၊ ဥမာပုပ္ဖနိဘာသိနော။
ဝရုဏာ သဟဓမ္မာ စ၊ အဇ္ဈုတာ စ အနေဇကာ။
သုလေယျရူပိရာ အာဂုံ၊ အာဂုံ ဝါသဝနေသိနော။
ဒသေတေ ဒသဓာ ကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

၃၁။ သမာနာ မဟာသမာနာ၊ မာနသာ မ္မာနုသုတ္တမာ။
ဒိဋ္ဌာပဒေါသိကာ အာဂုံ၊ အာဂုံ မနောပဒေါသိကာ။
အထာဂုံ ဟရယော ဒေဝါ၊ ယေ စ လောဟိတဝါသိနော။
ပါရဂါ မဟာပါရဂါ၊ အာဂုံ ဒေဝါ ယသဿိနော။
ဒသေတေ ဒသဓာ ကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

၃၂။ သုက္ကာ ကရမ္မာ အရုဏာ၊ အာဂုံ ဝေယနသာ သဟ။
ဩဒါတဂယျာ ပါမောက္ခာ၊ အာဂုံ ဒေဝါ ဝိစက္ခကာ။
သဒါမတ္တာ ဟာရဂဇာ၊ မိဿကာ စ ယသဿိနော။
ထနယံ အာဂ ပဇ္ဇုနော၊ ယော ဒိသာ အဘိဝဿတိ။
ဒသေတေ ဒသဓာ ကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

၃၂။ ခေမိယာ တုသိတာ ယာမာ၊ ကဋ္ဌကာ စ ယသဿိနော။
လမ္ဘိဇာကာ လာမသေဋ္ဌာ၊ ဇောတိနာမာ စ အာသဝါ။
နိမ္မာနရတိနော အာဂုံ၊ အထာဂုံ ပရနိမ္ဘိတာ။
ဒသေတေ ဒသဓာ ကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝဏ္ဏိနော။
ဣဒ္ဓိမန္တော ဇုတိမန္တော၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
မောဒမာနာ အဘိက္ကာမုံ၊ ဘိက္ခုနံ သမိတိံ ဝနံ။

၃၄။ သဋ္ဌေတေ ဒေဝနိကာယာ၊ သဗ္ဗေ နာနတ္ထဝတ္တိနော။
 နာမန္တယေန အာဂစ္ဆံ၊ ယေ စညေ သဒိသာ သဟ။
 ပရုဋ္ဌဇာတိ မဒိလံ၊ ဩဃတိဏ္ဏမနာသဝံ။
 ဒက္ခေမော'ဃတရံ နာဂံ၊ စန္ဒဝ အသိတာတိဂံ။
 (အာကာသဋ္ဌဒေဝတာကဏ္ဍ)

၃၅။ သုဗြဟ္မာ ပရမတ္ထော စ၊ ပုတ္တာ ဣဒ္ဓိမတော သဟ။
 သနက္ခမာရော တိဿော စ၊ သောပါဂ သမိတိ' ဝနံ။

၃၆။ သဟသံ ဗြဟ္မလောကာနံ၊ မဟာဗြဟ္မာဘိတိဋ္ဌတိ။
 ဥပပန္နော ဇုတိမန္တော၊ ဘိသ္ဗာကာယော ယသသိ သော။
 ဒေသေ'တ္ထ ဣဿရာ အာဂုံ၊ ပစ္စေကဝသဝတ္တိနော။
 တေသဉ္စ မဇ္ဈတော အာဂ၊ ဟာရိတော ပရိဝါရိတော။
 (ဗြဟ္မကဏ္ဍ)

၃၇။ တေ စ သဗ္ဗေ အဘိက္ကန္တေ၊ သဏ္ဍန္တေ ဒေဝေ သဗြဟ္မဏေ။
 မာရသေနာ အဘိက္ကာမိ၊ ပဿ ကဏ္ဍဿ မန္နိယံ။
 ထေ ဂဏ္ဍထ ဗန္ဓထ၊ ရာဂေန ဗဒ္ဒမတ္ထု ဝေါ။
 သမန္တာ ပရိဝါရေထ၊ မာ ဝေါ မုဋ္ဌိတ္ထ ကောမိ နံ။
 ဣတိ တတ္ထ မဟာသေနော၊ ကဏ္ဍော သေနံ အပေသယံ။
 ပါဏိနာ တလ'မာဟစွ၊ သရံ ကတွာန ဘေရဝံ။
 ယထာ ပါဝုဿကော မေသော၊ ထနယန္တော သဝိဇ္ဇကော။
 တဒါ သော ပစ္စုဒါဝတ္တိ၊ သက္ခိဒ္ဓေါ အသယံဝသေ။

၃၈။ တဉ္စ သဗ္ဗံ အဘိညာယ၊ ဝဝတ္တိတွာန စက္ခုမာ။
 တတော အာမန္တယံ သတ္တာ၊ သာဝကေ သာသနေ ရတော။
 မာရသေနာ အဘိက္ကန္တာ၊ တေ ဝိဇာနာထ ဘိက္ခုဝေါ။
 တေ စ အာတပ္ပ'မကရံ၊ သုတွာ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။
 ဝိတရာဂေဟိ ပတ္တာမုံ၊ နေ'သံ လောမာပိ ဣဉ္စယံ။

၃၉။ သဗ္ဗေ ဝိဇိတသင်္ဂါမ၊ ဘယာတိတာ ယသသိနော။
 မောဒန္တိ သဟ ဘူတေဟိ၊ သာဝကာ တေ ဇနေသုတာတိ။

မဟာသမယသုတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

အခန်း (၈)

ပါဠိတော်မြန်မာပြန် ကောက်နုတ်ချက်များ

သက္ကပဉ္စသုတ် မြန်မာပြန် (ကောက်နုတ်ချက်)

ဂေါပကနတ်သားဝတ္ထု

အသျှင်ဘုရား-ဤကဝိလဝတ်ပြည်၌ပင်လျှင် ဘုရား ဘုရား သံဃာ၌ ကြည်ညို၍ ငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်းလေ့ရှိသည့် ဂေါပကာမည်သော သာကီဝင်မင်းသမီးသည် ရှိပါ၏။ ထိုမင်းသမီးသည် မိန်းမဖြစ်ကြောင်းကို စက်ဆုပ်လျက် ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်းကို ဖြည့်ကျင့်၍ ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှနောက်၌ ကောင်းသော လားရာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ဝယ် အကျွန်ုပ်တို့၏ သားအဖြစ်သို့ ရောက်လာပါ၏။ ထိုတာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌လည်း ထိုနတ်သားကို “ဂေါပကနတ်သား”ဟူ၍ ခေါ်ကြပါကုန်၏။

အသျှင်ဘုရား-အခြားရဟန်း သုံးပါးတို့သည်ကား မြတ်စွာဘုရားထံ၌ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ပါလျက် ယုတ်နိမ့်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မဂ္ဂါး၌ ဖြစ်လာပါကုန်၏။ ထိုနတ်တို့သည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ဖြင့် ကုံလုံပြည့်စုံစွာ ခံစားပျော်ရွှင်လျက် အကျွန်ုပ်အား ခစားဖျော်ဖြေရန် သုဓမ္မာနတ်သဘင်သို့ လာရောက်ကြပါကုန်၏။

အကျွန်ုပ်တို့အား ခစားဖျော်ဖြေရန် လာရောက်သော ထိုနတ်တို့ကို ဂေါပကနတ်သားသည် ဤသို့ သတိပေးပြောဆိုပါ၏-

“အသျှင်တို့-သင်တို့သည် အဘယ်သို့ ဉာဏ်ဦးလှည့်၍ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာခဲ့ကြပါသနည်း။ အကျွန်ုပ်သည်ကား ဘုရား တရား သံဃာ၌ ကြည်ညို၍ ငါးပါးသီလမျှကို စောင့်ထိန်းလေ့ရှိသည့် မိန်းမပင်ဖြစ်သော်လည်း မိန်းမဖြစ်ကြောင်းကို စက်ဆုပ်လျက် ယောက်ျားဖြစ်ကြောင်းကို ဖြည့်ကျင့်သဖြင့် ခန္ဓာကိုယ် ပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ ကောင်းသောလားရာ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ဝယ် နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း၏ သားအဖြစ်သို့ ရောက်လာပါ၏။ ဤတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌လည်း အကျွန်ုပ်ကို “ဂေါပက နတ်သား၊ ဂေါပကနတ်သား” ဟူ၍ ခေါ်ကြပါကုန်၏။

အသျှင်တို့-သင်တို့သည်ကား မြတ်စွာဘုရားအထံ၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခဲ့ပါလျက် ယုတ်နိမ့်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ဖြစ်လာကုန်၏။ အသျှင်တို့-တရား ကျင့်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ယုတ်နိမ့်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ဖြစ်နေကြသည်တို့ကို မြင်ရကုန် သော အကျွန်ုပ်တို့သည် မမြင်သင့်သော သဘောကို မြင်ရလေကုန်စွတကား ဟု သတိပေးပြောဆိုပါ၏။

အသျှင်ဘုရား-ဂေါပကနတ်သားသည် သတိပေး ပြောဆိုအပ်ကုန်သော ထိုနတ်သား သုံးယောက်တို့တွင် နတ်သားနှစ်ယောက်တို့သည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် ပဌမဈာန်သတိကိုရလျက် ဗြဟ္မပုရောဟိတာဘုံသို့ ရောက်ကုန်၏။ တစ်ယောက်သော နတ်သားသည်ကား ကာမဘုံ၌ပင် ပျော်၍ နေပါ၏။

အကျွန်ုပ်သည် စကျင်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဥပါသိကာမ ဖြစ်ခဲ့ပါ၏။ အကျွန်ုပ်၏ အမည်သည် ဂေါပိကာ ဖြစ်ပါ၏။ အကျွန်ုပ်သည် ဘုရား တရား၌ အလွန်ကြည်ညိုခဲ့ပါ၏။ သဿာကိုလည်း ကြည်ညိုသောစိတ်ဖြင့် လုပ်ကျွေး ခဲ့ပါ၏။

ထိုမြတ်စွာဘုရား တရားတော်၏ ကောင်းမြတ်ခြင်းကြောင့်သာလျှင် အကျွန်ုပ်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ရောက်၍ သိကြားမင်း၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးသော သား ဖြစ်ရပါ၏။ ဤတာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌လည်း အကျွန်ုပ်ကို "ဂေါပက"ဟု ခေါ်ကြပါကုန်၏။

ထိုအခါ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ရောက်၍ နေကုန်သော ချွေးကမြင်ဖူးကုန်သော ရဟန်းဖြစ်ခဲ့ကုန်သော ဤနတ်တို့ကို မြင်ရပါ၏။ မှန်ပါ၏။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်ရဟန်းဖြစ်ခဲ့ကုန်သော ထိုနတ်တို့ကို အကျွန်ုပ်တို့သည် ချွေးလှူဖြစ်စဉ်က ခြေဆေးရေ ခြေနယ်အိတ်ဖြင့် ဒီးမြှောက်ပူဇော်၍ ဆွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဖျော် ဖြင့်လည်းကောင်း လုပ်ကျွေးပြုစုခဲ့ပါကုန်၏။ ဤအသျှင်တို့သည် အဘယ်ကို ဉာဏ်ဦးလှည့်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်တို့ကို နာယူခဲ့ကြပါကုန်သနည်း။ စကျင်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူ၍ ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော တရားတော်ကို ကိုယ်တိုင်သိခဲ့ရပါ၏။ အကျွန်ုပ်သည် အသျှင်တို့ကိုပင် ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လျက် အဓိယာတို့ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော တရားတို့ကို ကြားနာရသဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ရောက်၍ သိကြားမင်း၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးသော သား ဖြစ်ရပါ၏။

အသျှင်တို့-သင်တို့သည်ကား မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်ရပါကုန်လျက် အမြတ်ဆုံးအကျင့်ကို ကျင့်ကြံရပါကုန်လျက် ယုတ်နိမ့်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ဖြစ်ကြကုန်၏။

အသျှင်တို့၏ ဘဝအကျိုးပေးသည် မသင့်လျော်လေစွတကား၊ တရားကျင့်ဖက် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ယုတ်နိမ့်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ဖြစ်နေကြရသည်တို့ကို မြင်ရကုန်သော အကျွန်ုပ်တို့သည် မမြင်သင့်သော သဘောကို မြင်ရလေကုန်စွတကား။

အသျှင်တို့- သင်တို့သည် ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ဖြစ်နေသောကြောင့် တာဝတိံသာ နတ်တို့ကို ခစားဖျော်ဖြေရန် လာကြကုန်၏။ လူ့ဘောင်၌ နေသော အကျွန်ုပ်၏ ဤထူးခြားသောအဖြစ်ကို ရှုကြပါလော့။

ထိုအကျွန်ုပ်သည် ရှေးဘဝ၌ မိန်းမဖြစ်လျက် ယခုအခါ၌ နတ်စည်းစိမ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော နတ်ယောက်ျား ဖြစ်လာရပါ၏။ ဤသို့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့် ဂေါပကနတ်သားသည် သတိပေးပြောဆိုအပ်ကုန်သော ထိုနတ်သား သုံးယောက်တို့သည် သံဝေဂရကြကုန်၍ ဂေါပကနတ်သားထံ အညီအညွတ်သွား ကြပြီးလျှင် “ငါတို့သည် တရားထူးကို ရခြင်းငှာ ယခုအားထုတ်ကုန်တော့အံ့၊ ပြင်းစွာအားထုတ်ကုန်တော့အံ့၊ သူတပါးတို့၏ အစေခံမဖြစ်ကုန်တော့အံ့” ဟု ဆိုကုန်၍ ထို(သုံးယောက်)တို့တွင် နှစ်ယောက်သော နတ်တို့သည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့လျက် အားထုတ်ခြင်းကို ဖြစ်စေကုန်၏။

ဤနတ်ပြည်၌ပင် စိတ်တို့ကို တပ်မက်ခြင်းကင်းစေ၍ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကို မြင်ကုန်၏။ သင်ပြောကြားသည် မြဲစွာဖွဲ့ချည်ထားသော ကြိုးတို့ကို ဖြတ်သကဲ့သို့ ထိုနတ်နှစ်ယောက်တို့သည် လွန်မြောက်နိုင်ခဲ့သော မာရ်နတ်၏ နှောင်ကြိုး ဖြစ်ကုန်သော ကာမသံယောဇဉ်၊ ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ကို ဖြတ်၍ တာဝတိံသာ နတ်တို့ကို သာလွန်၍ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ရာဂကင်းခြင်းကို ပြုကုန်လျက် အနာဂါမ်ဖြစ်ကုန်သော သူရဲကောင်း နတ်နှစ်ယောက်တို့သည် သိကြားမင်းနှင့်တကွ ပဇာပတိနတ်မင်းနှင့်တကွ သုဓမ္မာနတ်သဘင်သို့ ပါဝင်တက်ရောက်ကုန်သော အလုံးစုံသော နတ်တို့ကို သာလွန်၍ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ နတ်တို့ကို စိုးမိုးသော သိကြားမင်းသည် ထိုနတ်တို့ကို မြင်၍ “ဤနတ်နှစ်ယောက်တို့သည် ယုတ်နိမ့်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်မျိုး၌ ဖြစ်လာကုန်သော်လည်း တာဝတိံသာနတ်တို့ကို လွန်၍ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏” ဟု ဆိုလျက် နတ်အပေါင်း၏ အလယ်၌ သံဝေဂဖြစ်လေ၏။ ထိုဂေါပက နတ်သားသည် သံဝေဂဖြစ်နေသော သိကြားမင်း၏ စကားကို ကြား၍ သိကြား မင်းကို ဤသို့ ပြောဆို၏-

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-လူ့ပြည်၌ ဘုရားသည် ပွင့်တော်မူလျက်ရှိ၏။ ကာမဂုဏ်တို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်သော သကျမုနိ “သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသျှင်”ဟု ဧကန်စော၏။ ထိုနတ်တို့သည် ပဌမဈာန်သတိမှ ကင်းလွတ်လျက် ရှိကုန်သော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်တို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်၏။ အကျွန်ုပ်သတိပေးအပ်သည် ဖြစ်၍ ပဌမဈာန်သတိ ရကြပါကုန်ပြီ။

ထိုနတ်သားသုံးယောက်တို့တွင် နတ်သားစာစ်ယောက်သည် ဤဂန္ဓဗ္ဗအမျိုး၌ ထာဝစဉ်နေသူ အာဝါသိက ဖြစ်နေပါ၏။ နှစ်ယောက်သော နတ်သားတို့သည်ကား ဂန္ဓဗ္ဗအမျိုး၌ ကပ်ရောက်၍ နေလာကုန်သော်လည်း အနာဂါမိမဂ်သို့ရောက်လျက် တည်ကြည်သော စိတ်ရှိကုန်၍ နတ်တို့ကိုပင်သော်လည်း ယုတ်ညံ့သည် ထင်ပါကုန်၏။

ဤသာသနာတော်၌ တရားတော်ကို ထင်ရှားစေကုန်သော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည့် ဤသို့သော တပည့်သာဝကတို့ ရှိပါကုန်၏။ ထိုတပည့်သာဝကတို့တွင် တစုံတယောက် သော တပည့်သာဝကသည် ဘုရားစသည်၌ အဘယ်သို့ ယုံမှားတော့အံ့နည်း၊ မယုံမှားတော့သည်သာ ဖြစ်၏။ သြဃလေးပါးကို ကူးမြောက်ပြီးသော ဝိစိကိစ္ဆာကို ဖြတ်တောက်ပြီးသော မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူသော လူသုံးပါးတို့ထက် မြတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို အကျွန်ုပ်တို့သည် ချီးမြှောက်ပါကုန်စို့ဟု ပြောဆို၏။

အသျှင်ဘုရား-ထိုနတ်သားသုံးယောက်တို့တွင် နတ်သားနှစ်ယောက်တို့သည် ဤနတ်ပြည်၌ အသျှင်ဘုရား၏ တရားကို သိကုန်သောကြောင့် ဗြဟ္မပုရောဟိတာ ကိုယ်ခန္ဓာကို ရ၍ အနာဂါမိမဂ်ဟူသော တရားထူးကို ရကြပါကုန်၏။

အသျှင်ဘုရား-အကျွန်ုပ်တို့သည် ဤတရားထူးကို ရခြင်းငှာ လာရောက်ကြပါ ကုန်၏။ အသျှင်ဘုရား-မြတ်စွာဘုရားသည် အခွင့်ပေးတော်မူပါသော် အကျွန်ုပ် တို့သည် ပြဿနာကို မေးလိုပါကုန်၏ဟု လျှောက်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့သော အကြံသည် ဖြစ်၏။ “ဤသိကြား မင်းသည် ရှည်စွာသော နေညဉ့်ပတ်လုံး စင်ကြယ်သော အကျင့်ရှိခဲ့၏။ မည်သည့် ပြဿနာကို မေးသည်ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းနှင့်စပ်သော ပြဿနာကိုသာ မေးလတ္တံ့၊ အကြောင်းနှင့်မစပ်သော ပြဿနာကို မမေးလတ္တံ့။ ထိုသိကြားမင်း မေး၍ ငါဖြေလတ်သော် ထိုအဖြေကို လျင်မြန်စွာပင် သိလတ္တံ့”ဟု အကြံဖြစ်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်းကို ဂါထာဖြင့် မိန့်ကြားတော်မူ၏။

“သိကြားမင်း-သင်၏ စိတ်၌ မေးလိုသော ပြဿနာကို ငါ့အား မေးလော့၊ ထိုထိုပြဿနာအတွက် ဖြစ်ပေါ်နေသော သင်၏ ယုံမှားခြင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာကို အဆုံး တိုင်ပျောက်ကင်းအောင် ငါ ဖြေရှင်းအံ့”ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။

သိကြားမင်း ပြဿနာမေးခြင်း

မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူလတ်သော် နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား ရှေးဦးစွာ ဤပြဿနာကို မေးလျှောက်၏။

“အသျှင်ဘုရား-ရန်ငြိုးကင်းကုန်လျက်၊ ဒဏ်ကင်းကုန်လျက်၊ ရန်သူကင်းကုန်လျက်၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ကင်းကုန်လျက်၊ အမျက်ထွက်ခြင်း ကင်းကုန်လျက်၊ ငါတို့ နေကြ ပါရစေဟု နတ်လူ အသုရာ နဂါး ဂန္ဓဗ္ဗတို့နှင့် အခြားများစွာသော ထိုသတ္တဝါ တို့အား တောင့်တခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တခြင်းဖြစ်သော်လည်း ထိုသတ္တဝါတို့သည် ရန်ငြိုးရှိကုန်လျက်၊ ဒဏ်ရှိကုန်လျက်၊ ရန်သူရှိကုန်လျက်၊ စိတ်ဆင်း ရဲခြင်း ရှိကုန်လျက်၊ အမျက်ရှိကုန်လျက် နေကြရပါကုန်၏။ ဤသို့ နေရခြင်းသည် အဘယ် အနှောင်အဖွဲ့ကြောင့် ပါနည်း”ဟု နတ်တို့၏ အရှင် သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤအခြင်းအရာဖြင့် ပြဿနာကို မေးလျှောက်၏။ ထိုသို့ သိကြားမင်း မေးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ပြဿနာကို ဖြေကြားတော်မူ၏။

“နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-ရန်ငြိုးကင်းကုန်လျက်၊ ဒဏ်ကင်းကုန်လျက်၊ ရန်သူကင်းကုန်လျက်၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ကင်းကုန်လျက်၊ အမျက်ထွက်ခြင်း ကင်းကုန် လျက် နေကြရပါစေဟု နတ် လူ အသုရာ နဂါး ဂန္ဓဗ္ဗနှင့် အခြားများစွာသော ထိုသတ္တဝါတို့အား တောင့်တခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တခြင်း ဖြစ်သော် လည်း ထိုသတ္တဝါတို့သည် ရန်ငြိုးရှိကုန်လျက်၊ ဒဏ်ရှိကုန်လျက်၊ ရန်သူရှိကုန်လျက်၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ရှိကုန်လျက်၊ အမျက်ရှိကုန်လျက် နေကြရကုန်၏။ ဤသို့နေရခြင်းသည် ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ (မနာလိုခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း)သံယောဇဉ်ကြောင့် ဖြစ်၏”ဟု ဖြေကြားတော်မူ၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း မေးအပ်သည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤ အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြဿနာကို ဖြေကြားတော်မူလတ်သော် နတ်တို့၏ အရှင် သိကြားမင်းသည် နှစ်လိုသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူ၏။

ကောင်း - လျှို့

“ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား-ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း မှန်လှပါ၏။ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား- ဟောတော်မူသည့် အတိုင်း မှန်လှပါ၏။ မြတ်စွာဘုရားဟောအပ်သော ပြဿနာကို ကြားနာရသော ကြောင့် ဤပြဿနာ၌ အကျွန်ုပ်သည် ယုံမှားခြင်းမှ လွတ်မြောက်ပါပြီ။ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း ကင်းပါပြီ” ဟု ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူ၏။

ဤသို့လျှင် နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နှစ်လိုသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်စွာခံယူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား နောက်ထပ် ပြဿနာကို မေးလျှောက်ပြန်၏-

“အသျှင်ဘုရား- ဣဿာမစ္ဆရိယသည်ကား အခြေခံဖြစ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ တိုးတက်ဖြစ်ပွားရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အမွန်အစဖြစ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အဘယ်တရားရှိသော် ဣဿာမစ္ဆရိယ ဖြစ်ပါသနည်း၊ အဘယ်တရား မရှိသော် ဣဿာမစ္ဆရိယ မဖြစ်ပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်ပြန်၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- ဣဿာ မစ္ဆရိယသည် ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း ဟူသော အခြေခံဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏။ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းဟူသော တိုးတက်ဖြစ်ပွား ရာ အကြောင်းရှိ၏။ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းဟူသော ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် ရာ အကြောင်းရှိ၏။ ချစ်ခြင်း၊ မုန်ခြင်း ဟူသော အမွန်အစဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏။ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း ရှိသော် ဣဿာ မစ္ဆရိယ ဖြစ်၏။ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း မရှိသော် ဣဿာ မစ္ဆရိယ မဖြစ်ဟု ဖြေကြားတော်မူ၏။

“အသျှင်ဘုရား- ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းသည်ကား အခြေခံဖြစ်ရာ အဘယ် အကြောင်းရှိပါသနည်း၊ တိုးတက်ဖြစ်ပွားရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အမွန်အစဖြစ်ရာ အဘယ် အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အဘယ်တရားရှိသော် ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း၊ အဘယ်တရားမရှိသော် ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း မဖြစ်ပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းတို့သည် လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ” ဟူသော အခြေခံဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏။ လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”ဟူသော တိုးတက် ဖြစ်ပွားရာ အကြောင်းရှိ၏။ လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”ဟူသော ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ရာ အကြောင်းရှိ၏။ လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”ဟူသော အမွန်အစဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏။ လိုချင်ခြင်းရှိသော် ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း ဖြစ်၏။ လိုချင်ခြင်း မရှိသော် ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း မဖြစ်ဟု ဖြေကြားတော်မူ၏။

အသျှင်ဘုရား-လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”သည်ကား အခြေခံဖြစ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ တိုးတက်ဖြစ်ပွားရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အမွန်အစဖြစ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အဘယ်တရားရှိသော် လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ” ဖြစ်ပါသနည်း၊ အဘယ် တရားမရှိသော် လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ” မဖြစ်ပါသနည်းဟု မေးလျှောက်၏။

နတ်တို့အရှင်သိကြားမင်း-လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”သည် ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”ဟူသော အခြေခံဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏၊ ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”ဟူသော တိုးတက်ဖြစ်ပွားရာ အကြောင်းရှိ၏၊ ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”ဟူသော ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ရာ အကြောင်း ရှိ၏၊ ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”ဟူသော အမွန်အစဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏၊ ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”ရှိသော် လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”ဖြစ်၏၊ ကြံစည်ခြင်း“ဝိတက်” မရှိသော် လိုချင်ခြင်း “ဆန္ဒ”မဖြစ်ဟု ဖြေကြားတော်မူ၏။

အသျှင်ဘုရား- ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”သည်ကား အခြေခံဖြစ်ရာ အဘယ် အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ တိုးတက်ဖြစ်ပွားရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အမွန် အစ ဖြစ်ရာ အဘယ်အကြောင်း ရှိပါသနည်း၊ အဘယ်တရားရှိသော် ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်” ဖြစ်ပါသနည်း၊ အဘယ် တရားမရှိသော် ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်” မဖြစ်ပါသနည်းဟု မေးလျှောက်၏။

နတ်တို့၏အရှင်သိကြားမင်း-ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”သည် သံသရာခွဲထွင်တတ် သည့်တရား “ပပဉ္စသညာ”အစုဟူသော အခြေခံဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏၊ သံသရာ ခွဲထွင်တတ်သည့် တရားအစုဟူသော တိုးတက်ဖြစ်ပွားရာ အကြောင်းရှိ၏၊ သံသရာ ခွဲထွင်တတ်သည့် တရားအစုဟူသော ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ရာ အကြောင်းရှိ၏၊ သံသရာ ခွဲထွင်တတ်သည့် တရားအစုဟူသော အမွန်အစဖြစ်ရာ အကြောင်းရှိ၏၊ သံသရာ ခွဲထွင်တတ်သည့် တရားအစုရှိသော် ကြံစည်ခြင်းဖြစ်၏၊ သံသရာခွဲထွင်တတ်သည့် တရားအစုမရှိသော် ကြံစည်ခြင်း မဖြစ်ဟု ဖြေကြားတော်မူ၏။

ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း

နတ်တို့အရှင်သိကြားမင်း-ဝမ်းမြောက်ခြင်း “သောမနဿ”ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ မမှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါး အပြားအားဖြင့် ငါ့ဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-နှလုံးမသာခြင်း “ဒေါမနဿ”ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော နှလုံးမသာခြင်း၊ မမှီဝဲအပ်သော နှလုံးမသာခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါတော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-လှစ်လျူရှုခြင်း “ဥပေက္ခာ”ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော လှစ်လျူရှုခြင်း၊ မမှီဝဲအပ်သော လှစ်လျူရှုခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါတော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-“ဝမ်းမြောက်ခြင်း” သောမနဿ’ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ မမှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါတော၏”ဟူသော ဤစကားကို ဆိုခဲ့၏။ အဘယ်အကြောင်းကို စွဲ၍ ဤစကားကို ဆိုခဲ့သနည်းဟူမူ-ထိုနှစ်ပါးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့တွင် “ဤဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မှီဝဲသော ငါ့အား အကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွား၍ ကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏”ဟု အကြင်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို သိငြားအံ့၊ ဤသို့သဘောရှိသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မမှီဝဲအပ်။

ထိုနှစ်ပါးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းသောမနဿ’တို့တွင် “ဤဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မှီဝဲသော ငါ့အား အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွားကုန်၏”ဟု အကြင်ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို သိငြားအံ့၊ ဤသို့သဘောရှိသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို မှီဝဲအပ်၏။

ထိုမှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း’သောမနဿ’၌ အကြင် ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ကြံစည်ခြင်း “ဝိတက်”နှင့်လည်း တကွဖြစ်၏။ သုံးသပ်ခြင်း “ဝိစာရ”နှင့်လည်း တကွဖြစ်၏။ အကြင်ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် ကြံစည်ခြင်းလည်းမရှိ၊ သုံးသပ်ခြင်းလည်း မရှိ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ကြံစည်ခြင်းလည်းမရှိ၊ သုံးသပ်ခြင်းလည်းမရှိသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် သာဗျန်၍ မြတ်၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-“ဝမ်းမြောက်ခြင်း’သောမနဿ’ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ မမှီဝဲအပ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါတော၏”ဟူသော ဤစကားကို ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းကို စွဲ၍ ငါဆို၏။

ထိုနည်းတူစွာပင် နှလုံးမသာခြင်း “ဒေါမနဿ”နှင့် လှစ်လျူရှုခြင်း“ဥပေက္ခာ”တို့ကိုလည်း မှီဝဲအပ်ခြင်းနှင့် မမှီဝဲအပ်ခြင်း၏ အကြောင်းများကို ဆက်လက်ဟောကြားတော်မူ၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- ဤသို့ကျင့်သော ရဟန်းသည် သံသရာခွဲထွင်တတ်သည့် ‘ပပစ္စသညာ’အစု၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းအား လျော်၍ ထိုချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကို ကျင့်သည်မည်၏ဟု၊ ဟောကြားတော်မူ၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း မေးအပ်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤ အခြင်းအရာဖြင့် ပြဿနာကို ဖြေကြားတော်မူလတ်သော် နတ်တို့၏ အရှင် သိကြားမင်းသည် နှစ်လိုသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူလေ၏-

“ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား-ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း မှန်လှပါ၏။ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား- ဟောတော်မူသည့် အတိုင်း မှန်လှပါ၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောအပ်သော ပြဿနာအဖြေကို ကြားနာရ သောကြောင့် ဤပြဿနာ၌ အကျွန်ုပ်သည် ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ပါပြီ။ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း ကင်းပါပြီ”ဟု ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူလေ၏။

ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ

ဤသို့လျှင် နတ်တို့၏အရှင်သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏တရားတော်ကို နှစ်လိုသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား နောက်ထပ် ပြဿနာကို မေးလျှောက်ပြန်၏-

“မြတ်စွာဘုရား-အဘယ်သို့ကျင့်သော ရဟန်းသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို ကျင့်သည်မည်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်ပြန်၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-ကိုယ်အကျင့် “ကာယသမာစာရ”ကိုလည်း မှီဝဲ အပ်သော ကိုယ်အကျင့်၊ မမှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-နှုတ်အကျင့် “ဝစီသမာစာရ”ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော နှုတ်အကျင့်၊ မမှီဝဲအပ်သော နှုတ်အကျင့်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-ရှာမှီးခြင်း “ပရိယေသနာ”ကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ရှာမှီးခြင်း၊ မမှီဝဲအပ်သော ရှာမှီးခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-“ကိုယ်အကျင့် ‘ကာယသမာစာရ’ကိုလည်း မှီဝဲ အပ်သော ကိုယ်အကျင့်၊ မမှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့်ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏”ဟူသော ဤစကားကို ဆိုခဲ့၏။ အဘယ်အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဤစကားကို ဆိုခဲ့သနည်းဟူမူ-ထိုနှစ်ပါးသော ကိုယ်အကျင့်တို့တွင် “ဤကိုယ်အကျင့်ကို မှီဝဲသော

ငါ့အား အကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွား၍ ကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏”ဟု အကြင်ကိုယ်ကျင့်ကို သိငြားအံ့၊ ဤသို့ သဘောရှိသော ကိုယ်အကျင့်ကို မမှီဝဲအပ်။

ထိုနှစ်ပါးသော ကိုယ်အကျင့်ကာယသမာဓာတို့တွင် “ဤကိုယ်အကျင့်ကို မှီဝဲသော ငါ့အား အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွားကုန်၏”ဟု အကြင်ကိုယ်ကျင့်ကို သိငြားအံ့၊ ဤသို့သဘောရှိသော ကိုယ်အကျင့်ကို မှီဝဲအပ်၏။

ထိုနည်းတူစွာပင် နှုတ်အကျင့် “ဝစီသမာဓာရ”နှင့် ရှာမိုးခြင်း “ပရိယေသနာ” တို့ကိုလည်း မှီဝဲအပ်ခြင်းနှင့် မမှီဝဲအပ်ခြင်း၏၊ အကြောင်းများကို ဆက်လက်ဟော ကြားတော်မူသည်။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- ဤသို့ကျင့်သော ရဟန်းသည် ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလကို ကျင့်သည် မည်၏ဟု ဖြေကြားတော်မူသည်။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း မေးအပ်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအခြင်း အရာအားဖြင့် ပြဿနာကို ဖြေကြားတော်မူလတ်သော် သိကြားမင်းသည် နှစ်လို သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူ၏။

ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ

ဤသို့လျှင် သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူပြီးလျှင် နောက်ထပ် ပြဿနာကို မေးလျှောက်ပြန်၏-

“အသျှင်ဘုရား-အဘယ်သို့ကျင့်သော ရဟန်းသည် ဣန္ဒြိယသံဝရ ‘ဣန္ဒြေ စောင့်စည်းခြင်း’ သီလကို ကျင့်သည် မည်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်ပြန်၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- မျက်စိဖြင့် သိအပ်သော ရူပါရုံကိုလည်း မှီဝဲ အပ်သော ရူပါရုံ၊ မမှီဝဲအပ်သော ရူပါရုံဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- နားဖြင့် သိအပ်သော သဒ္ဒါရုံကိုလည်း မှီဝဲ အပ်သော သဒ္ဒါရုံ၊ မမှီဝဲအပ်သော သဒ္ဒါရုံဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- နှာခေါင်းဖြင့် သိအပ်သော ဂန္ဓာရုံကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ဂန္ဓာရုံ၊ မမှီဝဲအပ်သော ဂန္ဓာရုံဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- လျှာဖြင့် သိအပ်သော ရသာရုံကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ရသာရုံ၊ မမှီဝဲအပ်သော ရသာရုံဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- ကိုယ်ဖြင့် သိအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ မမှီဝဲအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- စိတ်ဖြင့် သိအပ်သော ဓမ္မာရုံကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊ မမှီဝဲအပ်သော ဓမ္မာရုံဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ငါဟော၏။

ဤသို့ ဟောတော်မူလတ်သော် နတ်တို့၏ အရှင် သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်၏-

“အသျှင်ဘုရား-အကျဉ်းအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသော ဤတရားတော်၏ အနက်ကို အကျယ်အားဖြင့် အကျွန်ုပ် ဤသို့ သိပါ၏။

အသျှင်ဘုရား-မျက်စိဖြင့် သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ရူပါရုံကို မှီဝဲသောသူအား အကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွား၍ ကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ မျက်စိဖြင့် သိအပ်သော ဤသို့သဘောရှိသော ရူပါရုံကို မမှီဝဲအပ်။ မျက်စိဖြင့် သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ရူပါရုံကို မှီဝဲသောသူအား အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွားကုန်၏။ မျက်စိဖြင့် သိအပ်သော ဤသို့သဘောရှိသော ရူပါရုံကို မှီဝဲအပ်၏။

အသျှင်ဘုရား- နားဖြင့် သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော သဒ္ဓါရုံကို မှီဝဲသောသူအား၊ နှာခေါင်းဖြင့်သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ဂန္ဓာရုံကို မှီဝဲသောသူအား၊ လျှာဖြင့်သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ရသာရုံကို မှီဝဲသောသူအား၊ ကိုယ်ဖြင့်သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို မှီဝဲသောသူအား၊ စိတ်ဖြင့်သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ဓမ္မာရုံကို မှီဝဲသောသူအား အကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွား၍ ကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ စိတ်ဖြင့် သိအပ်သော ဤသို့ သဘောရှိသော ဓမ္မာရုံကို မမှီဝဲအပ်။

အသျှင်ဘုရား-စိတ်ဖြင့်သိအပ်သော အကြင်သို့သဘောရှိသော ဓမ္မာရုံ မှီဝဲသောသူအား အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွားကုန်၏။ စိတ်ဖြင့် သိအပ်သော ဤသို့သဘောရှိသော ဓမ္မာရုံကို မှီဝဲအပ်၏။

အသျှင်ဘုရား-အကျဉ်းအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော ဤတရား
တော်၏ အနက်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဤသို့သိသော အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရား
ဟောအပ်သော ပြဿနာ၏ အဖြေကို ကြားနာရသောကြောင့် ဤပြဿနာ၌
ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်ပါပြီ။ သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း ကင်းပါပြီ”ဟု
လျှောက်၏။

ဝမ်းမြောက်မှုကို ရပွားခြင်း

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း- သင်သည် ဤယခုမှ ရှေးအခါက ဤသို့သဘော
ရှိသော နှစ်သက်ခြင်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျိုး ရပွားသည်ကို မှတ်မိပါ၏လောဟု
မိန့်တော်မူ၏။

အသျှင်ဘုရား-အကျွန်ုပ်သည် ဤယခုမှ ရှေးအခါက ဤသို့သဘောရှိသော
နှစ်သက်ခြင်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျိုး ရပွားသည်ကို မှတ်မိပါ၏ဟု လျှောက်၏။

နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း-ဤယခုမှ ရှေးအခါက ဤသို့သဘောရှိသော
နှစ်သက်ခြင်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျိုး ရပွားသည်ကို သင် အဘယ်သို့ မှတ်မိပါသနည်းဟု
မိန့်တော်မူ၏။

အသျှင်ဘုရား-ရှေး၌ ဖြစ်ဖူးသည်ကား နတ်နှင့်အသုရာတို့ စစ်ပွဲဖြစ်ခဲ့ပါ၏။
အသျှင်ဘုရား-ထိုစစ်ပွဲ၌ နတ်တို့နိုင်၍ အသုရာတို့ ရှုံးကြပါ၏။ အသျှင်ဘုရား-
ထိုစစ်ကို နိုင်သောကြောင့် စစ်နိုင်သော ထိုအကျွန်ုပ်အား ဤသို့သော နှစ်သက်
ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ “ယခုအခါ နတ်တို့၏ အစာအာဟာရ၊ အသုရာတို့၏
အစာအာဟာရဟူ၍ ရှိရာ ဤနှစ်မျိုးလုံးကို နတ်တို့ချွမ်းသာ သုံးဆောင်ကြရကုန်
လတ္တံ့”ဟု နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်ပါ၏။ အသျှင်ဘုရား-အကျွန်ုပ်အား ထိုနှစ်
သက်ခြင်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျိုးကို ရခြင်းသည် တုတ်၊ ဓား၊ လက်နက် ကိုင်ဆောင်
ရသော ချမ်းသာမျိုး ဖြစ်ပါ၏။ ငြီးငွေ့ရန်အလို့ငှာ တပ်မက်ခြင်းကင်းရန်အလို့ငှာ
ဝင်ဆင်းရဲချုပ်ရန်အလို့ငှာ ရာဂစသည် ငြိမ်းရန်အလို့ငှာ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်
အလို့ငှာ သစ္စာလေးပါးကို သိရန်အလို့ငှာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှာ
မဖြစ်ပါ။

အသျှင်ဘုရား-မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ အကျွန်ုပ်၏
အကြင်နှစ်သက်ခြင်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျိုးကို ရခြင်းသည် ရှိပါ၏။ ထိုနှစ်သက်ခြင်း
ဝမ်းမြောက်ခြင်းမျိုးကို ရခြင်းသည်သာ တုတ် ဓား လက်နက် မကိုင်ဆောင်ရသော
ချမ်းသာခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါ၏။ စင်စစ် ငြီးငွေ့ရန်အလို့ငှာ တပ်မက်ခြင်းကင်းရန်အလို့ငှာ
ဝင်ဆင်းရဲချုပ်ရန်အလို့ငှာ ရာဂစသည် ငြိမ်းရန်အလို့ငှာ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်

အလို့ငှာ သစ္စာလေးပါးကို သိရန်အလို့ငှာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှာ ဖြစ်ပါသည်ဟု လျှောက်၏။

အသျှင်ဘုရားသည်သာလျှင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိသော ဘုရားဖြစ်တော် မူပါ၏။ အသျှင်ဘုရားသည် အတူမရှိသော ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါ၏။ နတ်နှင့်တကွ သော လောက၌ အသျှင်ဘုရားနှင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ် မရှိပါဘုရားဟု လျှောက်ထား၏။

ဤသို့ နတ်တို့၏အရှင် သိကြားမင်း တောင်းပန်သော ပြဿနာတို့ကို မြတ်စွာ ဘုရား ဖြေကြားတော်မူသောကြောင့် ဤတရားဒေသနာတော်၏ အမည်သည် သက္ကပဉ္စာ ဟူ၍သာလျှင် တွင်သတည်း။

နိဗ္ဗိကာဋ္ဌာသုတ်မြန်မာပြန်

ဇနိမရွှေအိုး

ယောက်ျားသည် အကျိုးစီးပွားနှင့်စပ်သော ကိစ္စဖြစ်လတ်သော် ငါ၏ အကျိုးငှာ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု နှလုံးပြု၍ ရေသို့ ရောက်လောက်အောင် နက်သော အရပ်၌ ရွှေအိုးကို မြှုပ်နှံထားရာ၏။

ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံရသော ငါ့အား မင်းဘေးမှ လွတ်မြောက်ရန် ဖြစ်လိမ့် မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ခိုးသူတို့ နှိပ်စက်ခံရသော ငါ့အား ခိုးသူဘေးမှ လွတ်မြောက် ရန် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကြွေးမြီတင်သော ငါ့အား ကြွေးမြီမှ လွတ်မြောက် ရန် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ငတ်မွတ် ခေါင်းပါးသော အခါ၌ မျှတရန် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မီး၊ ရေ စသော ဘေးရန်တို့ ဖြစ်ပေါ်လတ်သော် ငါ့အား သုံးစွဲရန် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း နှလုံးသွင်း၍ ဤအကျိုးပြီးခြင်းငှာ လောက၌ ရွှေအိုးမည်သည်ကို မြှုပ်နှံထားရ၏။

ဒေသို့ ရောက်လောက်အောင် နက်သော မြေ၌ ကောင်းစွာ မြှုပ်ထားအပ်သည် ဖြစ်သော်လည်း အလုံးစုံသော ဥစ္စာသည် အခါခပ်သိမ်းပင် ထိုယောက်ျားအား မပြည့်စုံ။

ရွှေအိုးသည် မြှုပ်ထားရာအရပ်မှမူလည်း ရွှေရှားတတ်၏။ ထိုဥစ္စာရှင်၏ အမှတ် သည်လည်း မေ့လျော့တတ်၏။ နဂါးတို့သည်လည်း နေရာပြောင်းထားတတ်ကုန်၏။ ဘီလူးတို့သည်လည်း ထိုရွှေအိုးကို ဆောင်ယူတတ်ကုန်၏။

၁။ မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် မြန်မာပြန်။ စာမျက်နှာ-၂၃၇။

မချစ်အပ်ကုန်သော အမွေခံတို့သည်မူလည်း (ဥစ္စာရှင်) မမြင်စဉ် တူးဖော် ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ကုသိုလ်ကံကုန်သော အခါ၌မူလည်း ထိုဥစ္စာစုသည် ပျောက်ပျက်တတ်၏။

အနုဂါမိက ထာဝရရွှေအိုး

မိန်းမဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားဖြစ်စေ အကြင်တစ်စုံတယောက်သောသူသည် အလှူ ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သီလဆောက်တည်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်နှုတ် နှလုံး စောင့်စည်းခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း ကောင်းမှုတည်းဟူသော ရွှေအိုးကို ကောင်းစွာ မြှုပ်ထားအပ်၏။

ရွှေအိုးမြှုပ်ရန်ဌာန

စေတီ၌လည်းကောင်း၊ သံဃာ၌လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၌လည်းကောင်း၊ ညွှန်သည် တို့၌လည်းကောင်း၊ အမိ၌လည်းကောင်း၊ အဘ၌လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် အစ်ကို ကြီး အစ်မကြီး၌လည်းကောင်း ကောင်းမှုတည်းဟူသော ရွှေအိုးကို ကောင်းစွာ မြှုပ်ထားအပ်၏။

ကောင်းစွာ မြှုပ်ထားအပ်သော ဤရွှေအိုးသည် (ရန်သူတို့) မအောင်နိုင်သည် ဖြစ်၍ တမလွန်ဘဲ အစဉ်လိုက်၏။ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ပယ်စွန့်၍ တမလွန် ဘဝသို့ ပြောင်းသွားရသည်ရှိသော် ထိုကုသိုလ်ရွှေအိုးကို ယူ၍ သွားရ၏။

ကုသိုလ်ရွှေအိုးသည် သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံ၊ ခိုးသူတို့ မခိုးယူနိုင်၊ ပညာရှိ သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုရာ၏။ ကုသိုလ်ရွှေအိုးသည် တမလွန်ဘဝသို့ အစဉ်လိုက်၏။

ဣန္ဒြေသယ လိုတိုင်းရသည့် ရွှေအိုး

ဤကုသိုလ်ရွှေအိုးသည် နတ်လူတို့၏ အလိုဟူသမျှကို ပေး၏။ အကြင်အကြင် ချမ်းသာကို တောင့်တကုန်၏။ ထိုတောင့်တရာရာ ချမ်းသာအားလုံးကိုပင် ထိုကုသိုလ် ရွှေအိုးကြောင့် ရနိုင်၏။

အရေအဆင်းကောင်းသည်အဖြစ်၊ အသံကောင်းသည်အဖြစ်၊ အသွင်သဏ္ဍာန် ကောင်းသည်အဖြစ်၊ ရုပ်အဆင်းလှပသည်အဖြစ်၊ အစိုးရသည်အဖြစ်၊ အခြွေအရံ များသည်အဖြစ်ဟူသော အကျိုးအားလုံးကို ထိုကုသိုလ်ရွှေအိုးကြောင့် ရနိုင်၏။

ပဒေသရာဇ်မင်း အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အစိုးရသော ကေရာဇ်မင်းအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော စကြာဝတေးမင်းချမ်းသာကိုလည်းကောင်း၊ နတ်ပြည်တို့၌ နတ်မင်းအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ဤအကျိုးအားလုံးကို ထိုကုသိုလ်ရွှေအိုးကြောင့် ရနိုင်၏။

လူ့ပြည်ရှိ စည်းစိမ် ဥစ္စာကို လည်းကောင်း၊ နတ်ပြည်၌ မွေ့လျော်ဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုလည်းကောင်း ဤအကျိုးအားလုံးကို ထိုကုသိုလ်ရွှေအိုးကြောင့် ရနိုင်၏။

မိတ်ဆွေကောင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့် အားထုတ်သောသူအား အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာတို့၌ လေ့လာခြင်းရှိသောသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အကျိုးအားလုံးကို ထိုကုသိုလ် ရွှေအိုးကြောင့် ရနိုင်၏။

ပဋိသန္ဓိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရုပ်ပါး၊ သာဝကပါရမိဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၊ သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်တည်းဟူသော အကျိုးအားလုံးကို ထိုကုသိုလ် ရွှေအိုးကြောင့် ရနိုင်၏။

အကြင်ကုသိုလ်ပြည့်စုံခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုကုသိုလ်ပြည့်စုံခြင်းသည် ဤသို့များသော အကျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့် တည်ကြည်သောပညာရှိတို့သည် ပြုပြီးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု ရှိသည့်အဖြစ်ကို ချီးမွမ်းကြကုန်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ပရာဘဝသုတ်မြန်မာပြန်

ပရာဘဝသုတ်နိဒါန်း

အကျွန်ုပ်သည် ဤသို့ကြားနာခဲ့ရပါသည်။ အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏ အာရာမဖြစ်သော ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ နတ်သား တစ်ယောက်သည် ညဉ့်ဦးယံလွန်ပြီးသော သန်းခေါင်ယံအခါ၌ အလွန်နှစ်လို့ဖွယ်သော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ဇေတဝန်တစ်ကျောင်းလုံးကို ထွန်းလင်းစေလျက် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးကာ တစ်ခုသော နေရာ၌ ရပ်တည်ပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားအား ဤဂါထာဖြင့် လျှောက်၏-

၁။ ဗုဒ္ဓကပါဌပါဠိတော် မြန်မာပြန်၊ စာလျက်နာ-၈။
၆၈၈၆-၃၃

ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းများ

“အသျှင်ဂေါတမ-ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်နေသော ယောက်ျားအကြောင်းကို အကျွန်ုပ်တို့ မေးလျှောက်ပါကုန်၏။ အသျှင်ဘုရားကို မေးလျှောက်ရန် လာကြပါကုန်၏။ ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

ကြီးပွားသူကိုလည်း သိရန် လွယ်ကူလှပေ၏။ ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်သူကိုလည်း သိရန် လွယ်ကူလှပေ၏။ တရားကို လိုလားတောင့်တသူသည် ကြီးပွားရ၏။ တရားကို မလိုလား မတောင့်တ မုန်းထားသူသည် ပျက်စီးရ၏။

ထိုအကြောင်းသည် ပထမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- ဒုတိယဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ ဒုတိယဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

ထိုသူသည် သူတော်မဟုတ် သူယုတ်မာတို့ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုး၏။ သူတော်ကောင်းတို့ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှု မပြု။ သူယုတ်မာတို့၏ တရားကို နှစ်သက်မြတ်နိုး၏။ ထိုသုံးမျိုးသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းပေတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် ဒုတိယဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- တတိယဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ တတိယဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်နည်း။

အကြင်သူသည် အိပ်စက်ငိုက်မည်းလေ့ရှိ၏။ အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်လေ့ရှိ၏။ စကားပြောမှု၌ မွေ့လျော်လေ့ရှိ၏။ နိုးကြားထကြွမှု မရှိ ပျင်းရိ၏။ လျင်စွာ အမှက်ထွက်လေ့ရှိ၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြောင်းငါးမျိုးသည် ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းပေတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် တတိယဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား-စတုတ္ထဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ စတုတ္ထဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် အိုမင်း၍ ပစ္စိမိအရွယ်၌ ရောက်ပြီးသော အမိကိုလည်းကောင်း၊ အဘကိုလည်းကောင်း ကျွေးမွေးပြုစုနိုင်စွမ်းသူ ဖြစ်ပါလျက် မကျွေးမွေး မပြုစုလေ့ထိုသူ၏ မကျွေးမွေး မပြုစုခြင်းသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် စတုတ္ထဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား-ပစ္စမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် ဗြာဟ္မဏကိုလည်းကောင်း၊ သမဏကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး သော ဖုန်းတောင်းယာစကာကိုလည်းကောင်း ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ဖိတ်ကြားပြီး ဖြစ်လျက် မုသား ပြောဆိုခြင်းဖြင့် လှည့်ပတ်၏။ ထိုသူ၏ ထိုလှည့်ပတ်ခြင်းသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် ပစ္စမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- ဆဋ္ဌဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ ဆဋ္ဌဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် များသော စည်းစိမ်ရှိသူ၊ အသပြာရှိသူ၊ စားဖွယ်နှင့်ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပါလျက် ကောင်းမြတ်သော ဘောဇဉ်တို့ကို တစ်ယောက်တည်း စားသုံး၏။ ထိုသူ၏ စားသုံးခြင်းသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် ဆဋ္ဌဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- သတ္တမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ သတ္တမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် အမျိုး “ဇာတိ” မာန် ခက်ထန်၏။ ဥစ္စာ “ဓန” မာန် ခက်ထန်၏။ အနွယ် “ဂေါတ္ထ” မာန် ခက်ထန်၏။ မိမိဆွေမျိုးကိုလည်း မထိမဲ့မြင် ပြု၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြောင်းလေးမျိုးသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် သတ္တမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- အဋ္ဌမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ အဋ္ဌမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် မိန်းမကြူး၊ သေသောက်ကြူး၊ လောင်းကစားကြူးသည်ဖြစ်၍ ရတိုင်းရတိုင်းသော ဥစ္စာကို ဖျက်ဆီး၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြောင်းသုံးမျိုးသည် ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် အဋ္ဌမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- နဝမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ နဝမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် မိမိမပေးဖြင့် မရောင့်ရဲဘဲ ပြည့်တန်ဆာမတို့၌ ပြစ်မှား၏။ သူတပါးမယားတို့၌ ပြစ်မှား၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြောင်းနှစ်မျိုးသည် ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ် ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် နဝမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- ဒသမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ ဒသမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အရွယ်လွန်ပြီးသော ယောက်ျားသည် တည်သီးသဖွယ် ငယ်သော သားမြတ် ရှိသော မိန်းမငယ်ကို သိမ်းမြန်းဆောင်ယူ အိမ်သူပြုလုပ်၏။ ထိုမိန်းမငယ်အား ယောက်ျားတပါးအတွက် စိတ်မချရသောကြောင့် မအိပ်နိုင်၊ ထိုမအိပ်နိုင်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် ဒသမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား- ဧကောဒသမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ ဧကောဒသမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ် ပါနည်း။

အကြင်သူသည် ငါးအမဲစသော အစားအစာတို့၌ မက်မောသောသဘောရှိသော ဥစ္စာကို စည်းကမ်းမဲ့ ဖရိုဖရဲပြုတတ်သော မိန်းမကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထိုသို့သော သဘောရှိသော ယောက်ျားကိုသော်လည်းကောင်း အိမ်ထောင်ထိန်းအရာ၌ ထား၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြောင်းသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

ထိုအကြောင်းသည် ဧကောဒသမဖြစ်သော ပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းဟု အကျွန်ုပ်တို့ သိရပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား-ဒွါဒသမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ် ကြောင်းကို ဟောတော်မူပါ။ ဒွါဒသမဖြစ်သော ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

အကြင်သူသည် ဥစ္စာပျက်စီးပြီး၍ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌ တပ်မက်မှုကြီးမား၏။ မင်းမျိုး၌လည်း ဖြစ်၏။ ထိုသူသည်ကား မင်းအဖြစ်ကို တောင့်တ၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြောင်းသည် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတည်း။

လောက၌ ဖြူစင်ကောင်းမြတ်၍ ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှိသည် ဤပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်းနှစ်ဆယ့်လေးပါးတို့ကို ကောင်းစွာ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်၍ ရှောင်ရှားနိုင်သောကြောင့် ချမ်းမြေ့အေးမြသော နတ်ပြည်လောကသို့ ချဉ်းကပ် ရ၏” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ကာလဟာဝိဝါဒသုတ်မြန်မာပြန်

ဒိုက်ရန်ဖြစ်မှုနှင့် ငြင်းခုံမှုတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သနည်း၊ ဝန်တိုမှုနှင့် တကွဖြစ်သော ငိုကြွေးမှု၊ စိုးရိမ်မှုတို့သည် လည်းကောင်း၊ ချောပစ် ကုန်းတိုက်မှုနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ထောင်လွှားမှု၊ အလွန်ထောင်လွှားမှုတို့သည် လည်းကောင်း ထိုတရားတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာကုန်သနည်း၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ထိုအကြောင်းကို ဟောတော်မူပါလော့။

ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း အကြောင်းရင်းများ

ဒိုက်ရန်ဖြစ်မှု၊ ငြင်းခုံမှုတို့သည် ချစ်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာကုန်၏။ ဝန်တိုမှုနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ငိုကြွေးမှု၊ စိုးရိမ်မှုတို့သည်လည်း **ဇာနည်** ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှုနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ထောင်လွှားမှု၊ အလွန် ထောင်လွှားမှု တို့သည်လည်းကောင်း ချစ်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ဒိုက်ရန်ဖြစ်မှု၊ ငြင်းခုံမှုတို့သည် ဝန်တိုမှုနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်၏။ ငြင်းခုံမှုတို့ဖြစ်ကုန်သည် ရှိသော် ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှုတို့ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။

လောက၌ ချစ်အပ်သော ဝတ္ထုတို့သည် အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိပါကုန်သနည်း၊ အကြင်သူသည်လည်း လိုချင်မှု “လောဘ” ရှိကုန်သည် ဖြစ်၍ လောက၌ သွားလာ နေထိုင်ကြကုန်၏။ ထိုသူတို့၏ လိုချင်မှု “လောဘ” သည်လည်း အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိပါသနည်း၊ အကြင်တောင့်တမှု ပြည့်စုံမှုတို့သည် လှူပူဂိုလ်အား အားထား နှိုနှိုရန် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတောင့်တမှု ပြည့်စုံမှုတို့သည် အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိပါ ကုန်သနည်း။

လောက၌ ချစ်အပ်သော ဝတ္ထုတို့သည် ကာမစ္ဆန္ဒလျှင် အကြောင်းရှိကုန်၏။ အကြင်သူတို့သည် လိုချင်မှု “လောဘ” ရှိကုန်သည် ဖြစ်၍ လောက၌ သွားလာနေထိုင် ကြကုန်၏။ ထိုသူတို့၏ ထိုလောဘသည်လည်း ကာမစ္ဆန္ဒလျှင် အကြောင်းရှိ၏။ အကြင်တောင့်တမှု ပြည့်စုံမှုတို့သည် လှူပူဂိုလ်အား အားထားမှီခိုရန် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတောင့်တမှု ပြည့်စုံမှုတို့သည်လည်း ဤကာမစ္ဆန္ဒလျှင် အကြောင်းရှိကုန်၏။

၁။ ဒုဒ္ဓကပါဌပါဠိတော် မြန်မာပြန်၊ တမုက်ဒု-၂၇။

လောက၌ ကာမတ္တန္တသည် အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိသနည်း၊ တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့သည်လည်း အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သနည်း၊ အမုက်ထွက်မှု၊ မုသား စကားပြောဆိုမှု၊ သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားမှုဟူသော အကြင်တရားတို့ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား ဟောအပ်ပါကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သနည်း။

လောက၌ အကြင်သဘောတရားကို သာယာဖွယ်သဘောတရား၊ မသာယာဖွယ် သဘောတရားဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ ထိုသာယာဖွယ်၊ မသာယာဖွယ် သဘောတရားကို အမှီပြု၍ ကာမတ္တန္တဖြစ်၏။ လောက၌ သတ္တဝါသည် ရုပ်တရားတို့၌ ပျက်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း မြင်၍ တဏှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ပြု၏။

အမုက်ထွက်မှု၊ မုသားစကားပြောဆိုမှု၊ သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားမှု ဟူသော ဤသဘောတရားတို့သည်လည်း သာယာဖွယ်၊ မသာယာဖွယ် တရားနှစ်ပါး ရှိသော်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော်မူ၍ တရားတို့ကို ဟောတော်မူရကား သို့လောသို့လော တွေးတောယုံမှားရှိသူသည် ဉာဏ်အမြင်ကို ရစ်မိမ့်သောငှာ သိက္ခာသုံးပါးတို့ကို ကျင့်ရာ၏။

သာယာမှုနှင့် မသာယာမှုတို့သည် အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိပါကုန်သနည်း။ အဘယ်တရား မရှိလတ်သော် ဤသာယာမှု၊ မသာယာမှု မဖြစ်ပါကုန်သနည်း။ အကြင်အကြောင်းကြောင့် ပျက်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြင်သဘောတရားသည် ဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော ထိုသဘောတရားကို အကျွန်ုပ်အား ဟောကြားတော်မူပါလော့။

သာယာမှုနှင့် မသာယာမှုသည် တွေ့ထိမှု “ဖဿ”လျှင် အကြောင်းရှိ၏။ တွေ့ထိမှု “ဖဿ” မရှိလတ်သော် ဤတရားတို့ မဖြစ်ကုန်။ ပျက်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ဟူသော အကြင်သဘောတရားသည် ရှိ၏။ ထိုသဘောတရားကို တွေ့ထိမှု “ဖဿ”လျှင် အကြောင်းရှိ၏ဟူ၍ သင့်အား ငါ့ဟော၏။

လောက၌ တွေ့ထိမှု “ဖဿ”သည် အဘယ်လျှင် အကြောင်းရှိသနည်း။ သိမ်းဆည်းမှုတို့သည်လည်း အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သနည်း။ အဘယ်တရား မရှိလတ်သော် ငါ့ဟောဟု စွဲလမ်းမှု မရှိပါသနည်း။ အဘယ်တရားကို လွန်မြောက်သည် ရှိသော် တွေ့ထိမှု “ဖဿ”တို့သည် မတွေ့ထိနိုင်ပါကုန်သနည်း။

နာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်ကိုလည်းကောင်း စွဲ၍ တွေ့ထိမှု “ဖဿ”သည် ဖြစ်၏။ သိမ်းဆည်းမှုတို့သည် တဏှာဟုဆိုအပ်သော အလို “ဣတ္ထ”လျှင် အကြောင်းရှိကုန်၏။ တဏှာဟုဆိုအပ်သော အလို “ဣတ္ထ”မရှိလတ်သော် ငါ့ဟော

စွဲလမ်းမှု မရှိ၊ ရုပ်တရားကို လွန်မြောက်သည်ရှိသော်လည်း ဧည့်ထိမှု “ဖဿ”တို့သည် မတွေ့ထိကုန်။

အဘယ်သို့ ကျင့်သောသူသည် ရုပ်ကို လွန်မြောက်နိုင်သနည်း၊ အဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့် ချမ်းသာဆင်းရဲကို လွန်မြောက်နိုင်သနည်း၊ အကြင်အခြင်းအရာ အားဖြင့် လွန်မြောက်နိုင်၏။ ထိုအခြင်းအရာကို အကျွန်ုပ်အား ဟောကြားတော် မူပါလော့၊ ထိုအကြောင်းကို သိကုန်အံ့ဟု အကျွန်ုပ်၏ စိတ်ဖြစ်ပါ၏။

ပကတိသညာရှိသူလည်း မဟုတ်သော၊ ဖောက်ပြန်သော သညာရှိသည့် ရူးသွပ် သူလည်း မဟုတ်သော၊ သညာမရှိသည့် အသညသတ်ဗြဟ္မာနှင့် နှိုရောစေမာပတ် ဝင်စားသူလည်း မဟုတ်သော၊ ရူပသညာကို လွန်မြောက်ပြီးသည့် အရူပ စာနသမာပတ်ကို ရသူလည်း မဟုတ်သော ဤသို့ သဘောရှိသည့် အာကာသာ နန္ဒာယတနစာနကို ရရန်ကျင့်သူ ရူပစတုတ္ထစာနလာဘိပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကို လွန်မြောက် နိုင်၏။ သံသရာခွဲတတ်သော တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတရားတို့သည် သညာလျှင် အကြောင်းရှိကုန်သည်သာတည်း။

အကြင်ပုစ္ဆာကို အကျွန်ုပ်တို့ မေးခဲ့ပါကုန်၏။ အသျှင်သည် ထိုပုစ္ဆာကို အကျွန်ုပ် တို့အား ဖြေကြားတော်မူခဲ့ပြီ။ အသျှင်ဘုရားအား အခြားသော ပုစ္ဆာကို မေးပါ ကုန်အံ့၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ထိုပုစ္ဆာကို ဖြေကြားတော်မူပါလော့၊ ဤလောက၌ ပညာ ရှိကုန်သော အချို့သောသူတို့သည် ဤမျှ အရူပသမာပတ်ဟူသော အတိုင်းအရှည် ဖြင့် သတ္တဝါ၏ မြတ်သော စင်ကြယ်မှုကို ဆိုပါကုန်သလော၊ ထိုသို့မဟုတ် ဤအရူပ သမာပတ်ထက် လွန်သော အခြားသော စင်ကြယ်မှုကိုလည်း ဆိုပါကုန်သေးသလော။

ဤလောက၌ ပညာရှိကုန်သော အချို့သော သူတို့သည် ဤမျှ အရူပသမာပတ် ဟူသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် သတ္တဝါ၏ မြတ်သော စင်ကြယ်မှုကို ဆိုကုန်၏။ ထိုသူတို့တွင် အနုပါဒိသေသ၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သည်ဟု ပြောဆိုကြသော အချို့ သူတို့သည် ဥစ္စေဒအယူကို ပြောဆိုကြကုန်၏။

ပညာရှိသော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့ကို သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိကို မှီကုန်၏ဟု သိ၍လည်းကောင်း၊ ထိုသူတို့၏ မှီရာ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိတို့ကို သိ၍ လည်းကောင်း၊ တရားတို့ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သိ၍ လည်းကောင်း လွတ်မြောက်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ ငြင်းခုံခြင်းသို့ ရောက်တော်မမူ၊ ထိုပညာရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် အဖန်တလဲလဲဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်တော်မမူ။

၁။ ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိတော် မြန်မာပြန်။ တမုက်နာ-၃၉၀။

အပိုင်း (၃)

ပရိယောသာနကလျာဏပိုင်း

အခန်း (၁)

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသ

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသပါဠိ

အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ၊ လောမာ၊ နခါ၊ ဒန္တာ၊ တဇော၊ မံသံ၊ နာရ၊ အဠိ၊ အဠိမိဉ္ဇံ၊ ဝက္ကံ၊ ဟဒယံ၊ ယကနံ၊ ကိလောမကံ၊ ပိဟကံ၊ ဓပ္ပိသံ၊ အန္တံ၊ အန္တဂုဏံ၊ ဥဒရိယံ၊ ကရိသံ၊ မတ္တလုဂံ၊ ပိတ္တံ၊ သေမှံ၊ ပုဗ္ဗော၊ လောဟိတံ၊ သေဒေါ၊ မေဒေါ၊ အဿု၊ ဝသာ၊ ခေဠော၊ သိဗံာဏိကာ၊ လသိကာ၊ မုတ္တန္တိ။

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဠာသအနက်

ဣမသ္မိံ ကာယေ၊ ဤကိုယ်ကာယ တလံမျှ၌-

(၁)	ကေသာ	= ဆံပင်
(၂)	လောမာ	= အမွှေး
(၃)	နခါ	= ခြေသည်း လက်သည်း
(၄)	ဒန္တာ	= သွား
(၅)	တဇော	= အရေထူ အရေပါး
(၆)	မံသံ	= အသား
(၇)	နာရ	= အကြော
(၈)	အဠိ	= အရိုး
(၉)	အဠိမိဉ္ဇံ	= ရိုးတွင်းခြင်ဆီ
(၁၀)	ဝက္ကံ	= အညှို့
(၁၁)	ဟဒယံ	= နှလုံး

- (၁၂) ယကနံ = အသည်း
- (၁၃) ကိလောမကံ = အမြှေး
- (၁၄) ပိဟကံ = အဖျဉ်း (သရက်ရွက်)
- (၁၅) ပပ္ဖါသံ = အဆုတ်
- (၁၆) အန္တံ = အူမ
- (၁၇) အန္တဂုဏံ = အူသိမ်
- (၁၈) ဥဒရိယံ = အစာသစ်
- (၁၉) ကရိသံ = အစာဟောင်း
- (၂၀) မတ္ထလုဂီ = ဦးနှောက်
- (၂၁) ပိတ္တံ = သည်းခြေ
- (၂၂) သေဗ္ဗံ = သလိပ်
- (၂၃) ပုဗ္ဗော = ပြည်
- (၂၄) လောဟိတံ = သွေး
- (၂၅) သေဒေါ = ချွေး
- (၂၆) မေဒေါ = အဆီခဲ
- (၂၇) အဿု = မျက်ရည်
- (၂၈) ဝဿ = ဆီကြည်
- (၂၉) ခေဠော = တံကွေး
- (၃၀) သိဗ္ဗာဏိကာ = နှပ်
- (၃၁) လသိကာ = အစေး
- (၃၂) မုတ္တန္တိ = ကျင်ငယ်-

ဟူ၍ (သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော အပို့အစုတို့သည်)။ အတ္တိ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။

၃၂-ကောဠာသ မြန်မာပြန်

ဤကိုယ်ကာယ တလံမျှ၌-

- (၁) ဆံပင်၊ အမွေး၊ ခြေသည်း လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ
(တစပဉ္စက=အရေလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အဖို့အစု)
- (၂) အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညှို့
(ဝက္ကပဉ္စက=အညှို့လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အဖို့အစု)
- (၃) နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြှေး၊ အဖျဉ်း၊ အဆုတ်
(ပပ္ဖါသပဉ္စက=အဆုတ်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အဖို့အစု)
- (၄) အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဖောင်း၊ ဦးနှောက်
(မတ္တလင်္ဂပဉ္စက=ဦးနှောက်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အဖို့အစု)
- (၅) သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ
(မေဒဆက္က=အဆီခဲလျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော အဖို့အစု)
- (၆) မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်
(မုတ္တဆက္က=ကျင်ငယ်လျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော အဖို့အစု)ဟု

ဆိုအပ်သော စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ် ၃၂-ပါးသော အဖို့အစုတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်ဆက်နွယ်လျက် တည်ရှိနေကြကုန်၏။

၃၂-ကောဠာသအဓိပ္ပာယ်

(၁) ဆံပင်

ဆံပင်တို့သည် ပကတိအဆင်းအားဖြင့် မည်းနက်ကုန်၏။ စိုသော ပုတီးနက်သီး အဆင်းရှိကုန်၏။

ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် ရှည်၍ လုံးကုန်၏။

အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

တည်ရာအားဖြင့် နံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ နားပန်းစွန်းတို့ဖြင့် ရှေ့ဘက်၌ နဖူးပြင် အဆုံးဖြင့်၊ နောက်ဘက်၌ လည်ကုပ်ကျင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည့် ဦးခေါင်း ခွံကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသော အရေသည် ဆံပင်တို့၏ တည်ရာဖြစ်၏။

အပိုင်းအခြားအာဖြင့် တစ်ခုစီတစ်ခုစီသော ဆံပင်တို့ကို ဦးခေါင်းကို ရစ်ပတ် လျက်ရှိသော အရေ၌ ဝပါးလုံးအမြီးဖျားမျှဝင်၍ တည်သော (မြုပ်၍တည်သော) အောက်ဘက်၌ မိမိ၏ အမြစ်အပြင်ဖြင့် အထက်ဘက်၌ ဟင်းလင်းပြင်ဖြင့် ဖိလာ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ဆံပင်အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။

သဘာဝပရိစ္ဆေဒ (မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း)အားဖြင့် နှစ်ခုသော ဆံပင်တို့သည် တပေါင်းတည်း မတည်ရှိကြပေ။

ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ (အခြားအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း)အားဖြင့် “ဆံပင်တို့သည် အမွေးမဟုတ်ကုန်၊ အမွေးတို့သည်လည်း ဆံပင်မဟုတ်ကြကုန်” ဟူသော နည်းဖြင့် ဆံပင်တို့မည်သည် ကျန် ၃၁-ပါးသော ကောဠာသတို့နှင့် မရောနှောဘဲ ကွဲပြား ကုန်လျက် အသီးအခြား တစ်ခုသော အဖို့အစု ဖြစ်ကုန်၏။

ဤဆံပင်တို့မည်သည်မှာ အဆင်း၊ သဏ္ဍာန်၊ အနံ့၊ မှီရာ၊ တည်ရာအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိကုန်၏ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်ပေသည်။

(ကျန်ကောဠာသများလည်း ဤနည်းတူပင် ဖြစ်သည်)

(၂) အမွေး

အမွေးတို့သည် ပကတိအဆင်းအားဖြင့် မည်းကြောင်သော အဆင်းရှိကုန်၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ထန်းမြစ်ကဲ့သို့ အောက်သို့ညွတ်သော အဖျားရှိကုန်၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ဆံပင်တို့၏ တည်ရာအရပ်နှင့် လက်ဖဝါး၊ ခြေဖဝါးအပြင် တို့မှတစ်ပါး အများအားဖြင့် ကြွင်းသောကိုယ်ကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသော အရေ၌ ဖြစ်ကုန်၏။

အပိုင်းအခြားနှစ်မျိုးတွင် မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် ကိုယ်ကိုရစ်ပတ် လျက်ရှိသောအရေ၌ တစ်လိက္ခာခန့်မျှဝင်လျက်တည်သော အောက်ဘက်၌ မိမိ၏ အမြစ်ဖြင့် အထက်ဘက်၌ ဟင်းလင်းပြင်အရပ်ဖြင့် ဖိလာဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်။ အမွေး ၂-ပင်တို့သည် တပေါင်းတည်း မရှိကြကုန်။

မှတ်ချက်။ ။အခြားအဖို့အားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းသည် ကောဠာသအားလုံးပင် ဆံပင်နည်းတူ ဖြစ်ပါသည်။

(၃) လက်သည်း ခြေသည်း

လက်သည်း ခြေသည်းသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ငါး၏ အကြေးသဏ္ဍာန် ရှိကုန်၏။

အရပ်အားဖြင့် ခြေသည်းတို့သည် အောက်အရပ်၌၊ လက်သည်းတို့သည် အထက် အရပ်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

တည်ရာအားဖြင့် လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အဖျားအပေါ်ဘက်တို့၌ တည်ကုန်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အထက်အောက်နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏အစွန်း အသားတို့ဖြင့်၊ အတွင်းဘက်၌ လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အမိုးဘက်အသားဖြင့် အပြင်ဘက်နှင့် အဖျား၌ ဟင်းလင်းပြင် အရပ်ဖြင့်၊ ဖိလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် လက်သည်း ခြေသည်းခွံ နှစ်ခုတို့သည် တပေါင်းတည်း မရှိကြပေ။

(၄) သွား

ယေဘုယျအားဖြင့် ၃၂-ချောင်းသော သွားတို့သည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် များသောသဏ္ဍာန် ရှိကုန်၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်ကုန်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အထက်အောက် မေးရိုးနှစ်ခုတို့၌ တည်ကုန်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အောက်ဘက်အရင်းဘက်၌ မေးရိုး၌ တည်သော မိမိ၏ အမြစ်အပြင်ဖြင့် အထက်အဖျားဘက်၌ ဟင်းလင်းအရပ်ဖြင့်၊ ဖိလာနံပါး၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်။ သွားနှစ်ချောင်းတို့သည် တပေါင်း တည်း မရှိကုန်။

(၅) အရေ

အရေထူသည်ကား-(လုံးစုက ဆီးစေ့မျှရှိသော အရေပါးသည် အမဲ အညို အဝါ စသော အဆင်းရှိ၏။ ပါဠိစကား ဆဝိ ဖြစ်၏။)

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူသောအဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ကိုယ်၏သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် တကိုယ်လုံးကို မြှေးယှက်ရစ်ပတ်လျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အောက်ဘက်အတွင်းဘက်၌ တည်ရာအရပ် အပြင်ဖြင့်၊ အထက်ဘက်အပြင်ဘက်၌ ဟင်းလင်းအရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်။

(၆) အသား

အသားတို့သည် အဆင်းအားဖြင့် ပေါက်ပန်းကဲ့သို့ နီ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက်နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ၃၂၀-သော အရိုးတို့ကို လိမ်းကျံတွယ်ကပ်လျက်ရှိသည်။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အောက်ဘက်အတွင်းဘက်၌ အချင်းချင်း ဆက်စပ်နေသော အရိုး၌ တည်ရာအပြင်ဖြင့်၊ အထက်ဘက်အပြင်ဘက်၌ အရေဖြင့်၊ ဖိလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။

(၇) အကြော

၉၀၀-သော အကြောတို့သည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် အမျိုးမျိုးသောသဏ္ဍာန် ရှိကုန်၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် အရပ်နှစ်ပါး၌ ဖြစ်ကုန်၏။

တည်ရာအားဖြင့် တကိုယ်လုံး၌ ဖွဲ့ယှက်လျက် တည်ကုန်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အောက်ဘက်၌ ၃၀၀-သော အရိုးတို့၏ အထက်တွင် တည်ရာအရပ်အပြင်ဖြင့်၊ အထက်ဘက်၌ အသားနှင့် အရေတို့ကို ထိခိုက်၍ တည်ရာအရပ်တို့ဖြင့်၊ ဖိလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြား လျက်ရှိသည်။

(၈) အရိုး

သွားမှတစ်ပါးသော အရိုးတို့သည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိကုန်၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။

တည်ရာအားဖြင့် (သာမန်အားဖြင့်) တကိုယ်လုံး၌ တည်ကုန်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အတွင်းဘက်၌ ရိုးတွင်းခြင်ဆီဖြင့်၊ အပြင် ဘက်၌ အသားဖြင့်၊ အဖျားနှင့် အရင်းဘက်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။

(၉) ရိုးတွင်းခြင်ဆီ

ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ပြုတ်ထားသော ကြိမ်ညွန့်နု၊ ရင့် သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် အရပ်(၂)ပါးတို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အရိုးတို့၏ အတွင်း၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အရိုးတို့၏ အတွင်းဘက် မျက်နှာပြင်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။

(၁၀) အညှို့

အညှာတစ်ခုတည်း၌ ဖွဲ့တွယ်လျက်ရှိသော အသားစိုင် နှစ်ခုဖြစ်သော အညှို့သည်-

အဆင်းအားဖြင့် စဉ်းငယ်နီ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ပူးထားသော ဂေါ်လီလုံးနှစ်လုံး သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် လည်မျိုမှ ထွက်သော တစ်ခုသော အညှာရင်းဖြင့် အတန်ငယ် ဆင်းသွားပြီးလျှင် နှစ်ဖြာကွဲသော အကြောကြီးဖြင့် ဖွဲ့တွယ်လျက် နှလုံးသားကို ခြံရံ၍ တည်၏။

မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့် အညှို့ကို အညှို့အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။

(၁၁) နှလုံး

နှလုံးသည်-

အဆင်းအားဖြင့် နီ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ဇောက်ထိုးဆွဲထားသော ပဒုမ္မာကြာငုံသဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏ကြား ကိုယ်တွင်း၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နှလုံးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၁၂) အသည်း

အသားလွှာအစုံဟု ဆိုအပ်သော အသည်းသည်-

အဆင်းအားဖြင့် နီ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ပင်လယ်ကသစ်ရွက်သဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် နှစ်ခုသော သားမြတ်တို့၏ အတွင်း၌ လက်ယာနံပါးကို ဖို့၍ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အသည်းအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၁၃) အမြွေး

နှစ်ပါးသော မြွေးယှက်တတ်သော အသားလွှာဟု ဆိုအပ်သော အမြွေးသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် မိမိတည်ရာအရင် သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမြွေးသည် နှလုံးနှင့် အညှို့ကို ဖုံးလွှမ်းလျက် တည်ရှိ၏။ မဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမြွေးသည် တကိုယ်လုံး၌ အရေ၏ အောက်၌ရှိသော အသားကို မြွေးယှက်လျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဘက်၌ အသားဖြင့်၊ အထက်ဘက်၌ အရေဖြင့်၊ ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အမြွေးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

(၁၄) အပျဉ်း

အစာသစ်အိမ်၏ အထက်စောင်း၌ တည်သော ဝမ်းလွှာ အသားတုံးဖြစ်သော သရက်ရွက်ခေါ် အပျဉ်းသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ညို၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် နွားငယ်၏ လျှာသဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ တည်၏။

တည်ရာအားဖြင့် နှလုံး၏ လက်ဝဲဘက်၌ အစာသစ်အိမ်လွှာ၏ အထက်ဘက်ကို မှီ၍ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အမြွေးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၁၅) အဆုတ်

အသားပိုင်း နှစ်ခုသုံးခုရှိသော အဆုတ်သည်-

အဆင်းအားဖြင့် နီ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် မညီမညွတ်ဖြတ်ထားသော ထူသော မုန့်ပိုင်းသဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ကိုယ်၏အတွင်း၌ သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏ အကြား၌ နှလုံးနှင့် အသည်းကို ဖုံးအုပ်ထားကာ တွဲရ၍ ဆွဲလျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အဆုတ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၁၆) အူမ

အူမခွေသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ခေါင်းဖြတ်မြေသဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် လည်မျိုအစ ၈အိုင် အဆုံးရှိသော ကိုယ်အတွင်း၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အူမအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၁၇) အူသိမ်

အူမခွေအရပ်တို့၌ ဖွဲ့တွယ်ထားသော အူသိမ်သည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ကြာသိမ်မြစ် မှော်မြစ်သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ၂၁-ခုသော အူမခွေတို့၏ အကြား၌ ချုပ်စပ်လျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အူသိမ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၁၈) အစာသစ်

စား၊ သောက်၊ ခဲ၊ လျက်ထားသော အစာသစ်သည်-

အဆင်းအားဖြင့် စားမျိုထားသော အစာအဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် အဝတ်ရေစစ်၌ လျော့လျော့ထုပ်ထားသော ဆန်များသဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အစာသစ်အိမ်ဟူသော ဝမ်း၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အစာသစ်အိမ်အသားလွှာဖြင့်လည်းကောင်း၊
အစာသစ်အဖို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်။

(၁၉) အစာဟောင်း

ကျင်ကြီးဟုဆိုအပ်သော အစာဟောင်းသည်-

အဆင်းအားဖြင့် စားမျိုအပ်သော အစာ၏ အဆင်းသာ ဖြစ်တတ်၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်၏ သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အောက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အစာကျက်အိမ် (အစာဟောင်းအိမ်)၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အစာဟောင်းအိမ်အလွှာဖြင့် လည်းကောင်း၊
ကြီးအဖို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၀) ဦးနှောက်

ဦးခေါင်းခွံအတွင်းရှိ ခြင်ဆီအစုဖြစ်သော ဦးနှောက်သည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏။

တည်ရာအားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားဖြင့် ဦးနှောက်ခွံ၏ အတွင်းဘက်မျက်နှာပြင်တို့ဖြင့်
လည်းကောင်း၊ ဦးနှောက်အဖို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၁) သည်းခြေ

သည်းခြေသည်-ဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေ၊ မဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေဟူ၍ နှစ်မျိုး
ရှိ၏။ ဖွဲ့အပ်သောသည်းခြေသည် ပျစ်ချဲ့သော သစ်မည်စည်သီး အဆင်းရှိ၏။
မဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေသည် ညှိုးသော တောင်ကျည်းပန်း အဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေသည် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။ မဖွဲ့အပ်
သော သည်းခြေသည် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ဆံပင် အမွှေး သွား ခြေသည်း လက်သည်းတို့၏ အသားမှ လွတ်နေသော အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ မာခြောက်နေသော အရေကိုလည်းကောင်း ချန်ထား၍ ကြွင်းသော တကိုယ်လုံး၌ ပုံနှံ့လျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သည်းခြေအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၂) သလိပ်

ကိုယ်၏အတွင်း၌ တကွမ်းစား၊ တစလယ် ပမာဏရှိသော သလိပ်သည်- အဆင်းအားဖြင့် ဝက်ချေးပနဲရွက်ရည် အဆင်းကဲ့သို့ ဖြူ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အစာသစ်အိမ်ဟူသော ဝမ်းလွှာအူခေါင်း၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သလိပ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၃) ဖြည်

ပုပ်သော သွေးဖြစ်သော ပြည်သည်-

အဆင်းအားဖြင့် ဖျော့တော့သော သစ်ရွက်ရော်အဆင်း ရှိ၏။ သူသေကောင်၌ ပျစ်ချဲ့သော ထမင်းရည်အပုပ်အသီး အဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာသဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အမြဲတမ်း တည်ရာမရှိ။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပြည်၏အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၄) သွေး

သွေးသည် စုဝေးရပ်တည်နေသောသွေး၊ ရွှေ့လျားသွားနေသော သွေးအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိ၏။

အဆင်းအားဖြင့် စုဝေးရပ်တည်နေသော သွေးသည် ချက်ထားပြီးသော ပျစ်ချဲ့သော ချိပ်ရည်အဆင်းရှိ၏။ သွားလာနေသော သွေးသည် ကြည်သော ချိပ်ရည်အဆင်း ရှိ၏။

သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် စုဝေးရပ်တည်နေသော သွေးသည် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။
ရွှေလျားနေသော သွေးသည် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ရွှေလျားနေသော သွေးသည် ဆံပင် အမွှေး သွား လက်သည်း ခြေသည်းတို့၏ အသားမှ လွတ်နေသော အရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ မာခြောက်နေသော အရေကိုလည်းကောင်း ချန်လှပ်၍ ကြွင်းသော အလုံးစုံသော ကိုယ်ကို သွေးကြောကွန်ရက်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ပျံ့နှံ့လျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သွေး၏ အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၅) စချွေး

အမွှေးတွင်း စသည်တို့မှ ယိုထွက်သော အာပေါဓာတ်ဟု ဆိုအပ်သော ချွေးသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ကြည်လင်သော နှမ်းဆီအဆင်း ရှိ၏။

သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အမြဲတမ်း တည်ရာမရှိပေ။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ချွေး၏အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိ၏။

(၂၆) အဆီခဲ

ခဲနေသော အဆီကို အဆီခဲဟု ခေါ်သည်။ ထိုအဆီခဲသည်-

အဆင်းအားဖြင့် ခြမ်းအပ်သော နနွင်းသားအဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ဝသောသူမှာ အရေနှင့် အသားတို့၏ အကြား၌ နနွင်းရောင် ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးကြမ်းကို ထည့်ထားသကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ငိန်သောသူမှာ သလုံးသား၊ ပေါင်သား၊ ကျောက်ဆူးရိုးကိုမီသော ကျောက်ကုန်းသား၊ ဝမ်းပျဉ်းသား ဟူသော ဤအသားတို့ကို မှီ၍ နှစ်ထပ် သုံးထပ် ပြုလျက်ထားသော နနွင်းရောင် ဘွဲ့ဖြူ ပုဆိုးကြမ်း သဏ္ဌာန်ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ဝသော သူအား တကိုယ်လုံးကို ပျံ့လျက်၊ မိန်သော သူအား သလုံးသား စသည်တို့ကို မှီ၍ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဘက်၌ အသားဖြင့်၊ အထက်ဘက်၌ အရေဖြင့်၊ ဖိလှပတ်ဝန်းကျင်၌ အဆီခဲအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

(၂၇) မျက်ရည်

မျက်စိတို့မှ ယိုထွက်သော အာပေါဓာတ်ဟူသော မျက်ရည်သည်-
အဆင်းအားဖြင့် ကြည်သော နှမ်းဆီအဆင်းရှိ၏။
သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန်ရှိ၏။
အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။
တည်ရာအားဖြင့် မျက်တွင်းတို့၌ တည်၏။
မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် မျက်ရည်၏ အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

(၂၈) ဆီကြည်

မခဲမူ၍ ကြေနေသော ဆီသည် ဆီကြည်ဖြစ်သည်။ ထိုဆီကြည်သည်-
အဆင်းအားဖြင့် အုန်းဆီအဆင်းရှိ၏။
သဏ္ဍာန်အားဖြင့် ရေချိုးသောအခါ၌ ကြည်သောရေ၏အထက်၌ လည်နေသော ဆီပေါက်၏ ပျံဟန် သဏ္ဍာန် ရှိ၏။
အရပ်အားဖြင့် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။
တည်ရာအားဖြင့်မူ အများအားဖြင့် လက်ဖဝါးမျက်နှာပြင် လက်ဖမိုး၊ ခြေဖဝါး မျက်နှာပြင် ခေဖမိုး၊ နှာခေါင်းဖု နဖူး ပခုံးစွန်းတို့၌ တည်၏။
မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဆီကြည်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

(၂၉) တံတွေး

ခံတွင်းအတွင်း၌ အမြှုပ်နှင့် ရောသော အာပေါဓာတ်ဟု ဆိုအပ်သော တံတွေး သည်-
အဆင်းအားဖြင့် ရေမြှုပ်ကဲ့သို့ ဖြူသောအဆင်းရှိ၏။
သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန်ရှိ၏။
အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။
တည်ရာအားဖြင့် နှစ်ဘက်သော ပါးစောင်တို့မှ သက်ဆင်း၍ လျှာ၌တည်၏။ လျှာဖျား၌ ကျဲ၏။ ပါး၏။ လျှာရင်း၌ ပျစ်ချဲ၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် တံတွေးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

(၃၀) နှစ်

ဦးနှောက်မှ ယိုထွက်ကျသော မစင်ကြယ်သောအရာဖြစ်သော နှပ်သည်-
အဆင်းအားဖြင့် နုသောထန်းသီးဆံ အဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် နှစ်ခေါင်းဖုတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နှပ်အဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်
ရှိ၏။

(၃၁) အစေး

ကိုယ်တွင်းအရိုးအဆက်တို့အကြား၌ ကျိချဲ့သော အစေးပုပ်ဖြစ်သော အစေး
သည်-

အဆင်းအားဖြင့် မဟာလှေကားပင်၏ အစေးနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဍာန် ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် နှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် အရိုးဆက်တို့၏ နယ်ဆီကိစ္စကို ပြီးစေလျက် ၁၈၀-သော
အရိုးဆက်တို့ကြား၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အစေးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

(၃၂) ကျင်ငယ်

ကျင်ငယ်သည် ဆီရည်ဖြစ်၏။

အဆင်းအားဖြင့် ပဲကြီးပြားရည် အဆင်းရှိ၏။

သဏ္ဍာန်အားဖြင့် မှောက်ထားသော ရေအိုးအတွင်း၌ ရှိသော ရေသဏ္ဍာန်
ရှိ၏။

အရပ်အားဖြင့် အောက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။

တည်ရာအားဖြင့် ဆီးအိမ် စည်ဖောင်း၏ အတွင်း၌ တည်၏။

မိမိအဖို့ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဆီးအိမ် စည်ဖောင်း၏ အတွင်းအရပ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကျင်ငယ်အဖို့ဖြင့် လည်းကောင်း ပိုင်းခြားလျက်ရှိ၏။

သို့ဖြစ်၍ သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသဆိုသည်မှာ စက်ဆုပ်ဖွယ်၊ ရွံရှာဖွယ်၊ မနှစ်မြို့ဖွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရန် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားထားသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဖြစ်သည်။ ဤသုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသသည် ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

လူသတ္တဝါတစ်ဦး၏ ကိုယ်ကာယကို ခွဲစိတ်လေ့လာကြည့်လျှင်-

ခြေဖဝါးမှစ၍ အထက်၊ ဆံဖျားမှစ၍ အောက်၊ အရေပါးမှစ၍ ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်ဟူသော ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော တစ်လံမျှလောက်သော ကိုယ်ထဲ၌ နည်းပေါင်းစုံဖြင့် စူးစမ်းရှာဖွေသော်လည်း တစုံတယောက်သော သူသည် တစုံတခုသော ပုလဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တမြားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကြောင်မျက်ရွဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ အကျော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကုန်မံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပရုပ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အခိုး အထုံ အမှုန့် စသည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ နံ့သာဖြူနီစသော အမွှေးအကြိုင်ကိုသော်လည်းကောင်း ထိုကဲ့သို့ စင်ကြယ်သန့်ရှင်း မွှေးကြိုင်သော ပစ္စည်း ဝတ္ထုသဘောကို အကျမြူမျှလောက်ပင် မတွေ့မမြင်ရပေ။

ဤကိုယ်ကာယ တစ်လံမျှလောက်၏ အတွင်း၌ အမှန်တကယ် တွေ့ရှိရသည်မှာ ပုပ်ညှိန်စော်၍ ကျက်သရေမဲ့ မြင်ကွင်းဖြစ်သော အမျိုးမျိုးသော ဆံပင်အမွှေး စသည်အပြားရှိသော မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကိုသာလျှင် တွေ့မြင်ရ၏။

ထို့ကြောင့် သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသဆိုသည်မှာ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ် မနှစ်မြို့ဖွယ် တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော ဆံပင်စသော သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော အစုအဝေးတို့ဖြင့် ပေါင်းစည်းထားသော ဤကိုယ်ကာယ တစ်လံမျှကို ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းပုံ

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းရာ၌-

- (၁) ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ=သင်ယူမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း အစီအရင်၊

(၂) မနသိကာရကောသလ္လ=နှလုံးသွင်းမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း အစီအရင်-
ဟူသော နည်း နှစ်နည်းဖြင့် စီရင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(၁) သင်ယူမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်းအစီအရင်

- (က) နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံ၊
- (ခ) စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံ၊
- (ဂ) အဆင်းဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ၊
- (ဃ) ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ၊
- (င) အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ၊
- (စ) တည်ရာအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ၊
- (ဆ) အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ၊
  - (၁) သဘာဝပရိစ္ဆေဒ=မိမိအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း၊
  - (၂) ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ=အခြားအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း။

(၂) နှလုံးသွင်းမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်းအစီအရင်

- (က) ဆံပင် အမွေးစသော အစဉ်အားဖြင့်၊
- (ခ) မမြန်လွန်းသော အားဖြင့်၊
- (ဂ) မနှေးလွန်းသော အားဖြင့်၊
- (ဃ) ပုံလွင့်ခြင်းကို မြစ်သောအားဖြင့်၊
- (င) ဆံပင်အစရှိသော အမည်ပညတ်ကို ကျော်လွန်ခြင်းအားဖြင့်၊
- (စ) အစဉ်အတိုင်း မထင်သည်ကို လွတ်သောအားဖြင့်၊
- (ဆ) အပွနှာအားဖြင့်၊
- (ဇ၊ဈ၊ည) သုံးပါးသော သုတ္တန်အားဖြင့်-

နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။

(၁) သင်ယူမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း အဓိအရင်ဖြင့် စီးဖြန်းပုံ
(က) နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံ

နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုရာ၌ တစပစ္စက (အရေလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း) စသည်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ အနုလုံ၊ ပဋိလုံ (အစဉ်လိုက်၊ အပြန်အလှန်) အားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုအပ်၏။

ပုံစံအားဖြင့် - “ ဆံပင်၊ အမွေး၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ သွား၊ အရေ ”ဟု အစဉ်လိုက် အနုလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် “ အရေ၊ သွား၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ အမွေး၊ ဆံပင် ”ဟု အစဉ်လိုက် ပဋိလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုစီးဖြန်းရမည်။

- ဝက္ကပစ္စက=(အညို့လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း)၌ “အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညို့”ဟု အစဉ်လိုက် အနုလုံ အားဖြင့် ရွတ်ဆိုပြီး “အညို့၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုး၊ အကြော၊ အသား၊ အရေ၊ သွား၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ အမွေး၊ ဆံပင်”ဟု အစဉ်လိုက် ပဋိလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆို စီးဖြန်းရမည်။

- ပပ္ဖါသပစ္စက=(အဆုတ်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း) ၌ “နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြှေး၊ အဖျဉ်း၊ အဆုတ် ”ဟု အစဉ်လိုက် အနုလုံ အားဖြင့် ရွတ်ဆိုပြီး “အဆုတ်၊ အဖျဉ်း၊ အမြှေး၊ အသည်း၊ နှလုံး၊ အညို့၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုး၊ အကြော၊ အသား၊ အရေ၊ သွား၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ အမွေး၊ ဆံပင် ”ဟု အစဉ်လိုက် ပဋိလုံ အားဖြင့် ရွတ်ဆိုပွားများ စီးဖြန်းရမည်။

- မတ္တလုပ္ပက=(ဦးနှောက်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း)၌ “အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်”ဟု အစဉ်လိုက် အနုလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုပြီး “ဦးနှောက်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ အူသိမ်၊ အူမ၊ အဆုတ်၊ အဖျဉ်း၊ အမြှေး၊ အသည်း၊ နှလုံး၊ အညို့၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုး၊ အကြော၊ အသား၊ အရေ၊ သွား၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ အမွေး၊ ဆံပင်”ဟု အစဉ်လိုက် ပဋိလုံ အားဖြင့် ရွတ်ဆိုစီးဖြန်းရမည်။

- မေဒဆက္က=(အဆီခဲလျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း)၌ “သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ”ဟု အစဉ်လိုက်

အနုလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုပြီး “အဆီခဲ၊ ချွေး၊ သွေး၊ ပြည်၊ သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ ဦးနှောက်၊ အစာဟောင်း၊ အစာသစ်၊ အူသိမ်၊ အူမ၊ အဆုတ်၊ အဖျဉ်း၊ အမြှေး၊ အသည်း၊ နှလုံး၊ အညှို့၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုး၊ အကြော၊ အသား၊ အရေ၊ သွား၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ အမွေး၊ ဆံပင်”ဟု အစဉ်လိုက် ပဋိလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုစီးဖြန်းရမည်။

- မုတ္တဆက္က=(ကျင်ငယ်လျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း)၌ “မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်”ဟု ပဋိလုံအားဖြင့် စီးဖြန်းပြီး တဖန် အစဉ်လိုက် ပဋိလုံအားဖြင့် “ကျင်ငယ်၊ အစေး၊ နှပ်၊ တံတွေး၊ ဆီကြည်၊ မျက်ရည်၊ အဆီခဲ၊ သွေး၊ ချွေး၊ ပြည်၊ သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ ဦးနှောက်၊ အစာဟောင်း၊ အစာသစ်၊ အူသိမ်၊ အူမ၊ အဆုတ်၊ အဖျဉ်း၊ အမြှေး၊ အသည်း၊ နှလုံး၊ အညှို့၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုး၊ အကြော၊ အသား၊ အရေ၊ သွား၊ လက်သည်း ခြေသည်း၊ အမွေး၊ ဆံပင်”ဟု ရွတ်ဆိုစီးဖြန်းရမည်။

ဤသို့ အကြိမ်များစွာ နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုစီးဖြန်းရမည်။

(ခ) စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံ

နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကဲ့သို့ စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း၊ နှလုံးသွင်းခြင်းကိုလည်း ပြုအပ်၏။

မှတ်ချက်။ ။နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအစဉ်သည် ကျေပွန်၏။ စိတ်သည် ထိုမှ ဤမှ မပြေးသွားတော့ပေ။ ဆံပင်စသော ကောဋ္ဌာသတို့သည် ထင်ရှားကုန်၏။
စိတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် အသုဘလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း သိခြင်း သဘောပေါက်ခြင်းကို ကျေးဇူးပြု၏။

(ဂ) အဆင်းဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ

ဆံပင်စသည်တို့ကို အဆင်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်၏။

(ဃ) ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ

ဆံပင်စသည်တို့ကို ပုံသဏ္ဍာန်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။

(င) အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ

ဤကိုယ်၌ ချက်မှ အထက်ပိုင်းသည် အထက်အရပ်မျက်နှာမည်၏။ အောက်ပိုင်းသည် အောက်အရပ်မျက်နှာမည်၏။ ဤသို့ အရပ်မျက်နှာကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။

(စ) တည်ရာအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ

ထိုထိုကောဋ္ဌာသ၏ တည်ရာကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။

(ဆ) အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ

(၁) သဘာဝပရိစ္ဆေဒ(မိမိအဖို့အားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း)ဆိုသည်မှာ “ဤကောဋ္ဌာသကို အောက်၌လည်းကောင်း၊ အထက်၌လည်းကောင်း၊ ဖိလာပတ်ဝန်းကျင်၌လည်းကောင်း ဤမည်သော အရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်”ဟူ၍ ပိုင်းခြားခြင်းဖြစ်သည်။

(၂) ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ (အခြားအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း) ဆိုသည်မှာ “ဆံပင်တို့သည် အမွှေး မဟုတ်ကုန်။ အမွှေးတို့သည်လည်း ဆံပင် မဟုတ်ကုန်”ဟူ၍ ပိုင်းခြားခြင်းမျိုး ဖြစ်၏။

(၂) နှလုံးသွင်းမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း အစီအရင်

(က) ဆံပင်၊ အမွှေး စသော အစဉ်အားဖြင့် သုံးဆယ့်နှစ် ကောဋ္ဌာသကို စီးဖြန်းသောအခါ ဆံပင်၊ အမွှေး အစရှိသော အစဉ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ တစ်ခုကျော် နှစ်ခုကျော် စသည်အားဖြင့် နှလုံးမသွင်းအပ်ပေ။ ကျော်လွန်၍ နှလုံးသွင်းက ဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံမှုကို မပြီးစေနိုင်ပေ။

(ခ) မမြန်လွန်းသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရမည်။

(ဂ) မနှေးလွန်းသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရမည်။ မြန်လွန်း နှေးလွန်းက တရားထူးကို မဆောင်နိုင်ပေ။

(ဃ) ပျံ့လွင့်ခြင်းကို မြစ်သောအားဖြင့်ဟူသည်ကား-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်၍ အပြင် အပတ်သော အမျိုးမျိုးသော အာရုံ၌ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ပြင်ပအာရုံ၌ ပျံ့လွင့်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဆုတ်ယုတ်ပျောက်ပျက်၏။

(င) ပညတ်ကို ကျော်လွန်သောအားဖြင့် ဟူသည်ကား ဆံပင် အမွေးစသော အမည် ပညတ်ကို ကျော်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု စိတ်ကို ထားအပ်၏။

(စ) အစဉ်အတိုင်း (မထင်သည်ကို) လွှတ်သောအားဖြင့် ဟူသည်ကား မထင် သော ကောဋ္ဌာသကို လွှတ်၍ နှလုံးသွင်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

(ဆ) အပ္ပနာအားဖြင့် ဟူရာ၌ အပ္ပနာ၏ဖြစ်ရာ ကောဋ္ဌာသအားဖြင့် ဆံပင် စသည်တို့တွင် တစ်ခုခုသော ကောဋ္ဌာသ၌ အပ္ပနာဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။

(ဇ၊ စ၊ ည) သုံးပါးကုန်သော သုတ္တန်တို့ဟူရာ၌-

“လွန်ကဲထူးမြတ်သော သမထ၊ ဝိပဿနာစိတ်ကို အားထုတ်သူသည် ရံဖန်ရံခါ သမာဓိနိမိတ်ကို၊ ရံဖန်ရံခါ ပဂ္ဂဟ (ဝိရိယ၏ အကြောင်းအာရုံဟူသော) နိမိတ်ကို၊ ရံဖန်ရံခါ ဥပေက္ခာ(ဥပေက္ခာ၏ အကြောင်းအာရုံဟူသော)နိမိတ်ကို နှလုံးသွင်း၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဘာဝနာစိတ်သည် နူးညံ့လည်း နူးညံ့၏။ အမှု၌လည်း ခံ့ပေ၏။ အညစ်အကြေးကင်းလျက် သန့်ရှင်း တောက်ပလည်း တောက်ပပေ၏။ ချို့ယွင်း ပျက်စီးခြင်းလည်း မရှိပေ။ အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ရန်အတွက် ကောင်းစွာ တည်ကြည်ပေ၏။ (ဣဒ္ဓိဝိစ စသော) ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော အကြင်အကြင်တရားကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုရန်အတွက် စိတ်ကို ရှေးရှုညွတ်စေလျှင် (ပုဗ္ဗဟေတု စသော) အကြောင်းရှိတိုင်း ရှိတိုင်း ထိုမျက်မှောက် ပြုထိုက်သော တရား၌ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ရှိသူ ဖြစ်ထိုက်ခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏” ဟူသော ဤသုတ်ကို အဓိစိတ္တသုတ်ဟု သိအပ်၏။

“စိတ်ကို နှိပ်သင့်သောအခါ နှိပ်၏။ မြှောက်ပင့်သင့်သောအခါ မြှောက်ပင့်၏။ ရွှင်သင့်သောအခါ ရွှင်စေ၏။ လျစ်လျူရှုသင့်သောအခါ လျစ်လျူရှု၏။ မြတ်သော မဂ်ဖိုလ်၌ နှလုံးသွင်းကိုင်းညွတ်၏။ နိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်၏။ ဤ(၆)ပါးသော တရား တို့နှင့် ပြည့်စုံလျှင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော အေးချမ်းခြင်းနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဖြစ်ထိုက်ပေ၏”ဟူသော ဤသုတ်ကို အနုတ္တရသီတိဘာဝသုတ်ဟု သိအပ်၏။

“ထွန်းဆိုတယ်သော စိတ်ရှိသော အခါ၌ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်ကို ပွားစေခြင်းငှာ သင့်လျော်သောအခါ မဟုတ်ပေ”စသော ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လသုတ်ကို သိအပ်၏။

အထက်တွင် ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ၊ မနုဿိကာရကောသလ္လ ဟူသော ကောသလ္လနှစ်ပါးတို့ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စောစဉ်းစွာသင်ယူအပ်ပေသည်။ ထိုသို့ သင်ယူခြင်း ပရိကံကို ပြုပြီးနောက် ဆံစင်တို့၌ အသုဘထင်ကြောင်း နိမိတ်ကို ယူအပ်၏။

ဤဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း နိမိတ်ကို ယူပြီးလျှင် အလုံးစုံသော ကောဋ္ဌာသတို့ကို အဆင်း၊ သဏ္ဍာန်၊ အရပ်မျက်နှာ၊ တည်ရာ၊ အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် အဆင်း၊ သဏ္ဍာန်၊ အနံ့၊ မှီရာအကြောင်း၊ တည်ရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။

သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းရခြင်းအကျိုး

- ၁။ တရားအားထုတ်ရာဌာန၊ ဘာဝနာတို့၌ မပျော်မွေ့ခြင်းနှင့် ကာမဂုဏ်၌ ပျော်မွေ့ခြင်းတို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်ပေ၏။
- ၂။ ဇေားငယ်၊ ဘေးကြီးကို သည်းခံနိုင်ပေ၏။
- ၃။ အအေး၊ အပူ၊ အစာအာခြင်း၊ ရေအာခြင်း၊ မှက်၊ ခြင်၊ ယင်၊ လေ၊ နေပူ မြွေ၊ ကင်း၊ သန်းတို့၏ ကိုက်ခဲထိပါးခြင်း အတွေ့တို့ကို သည်းခံနိုင်ပေ၏။
- ၄။ စကားဆိုးတို့ကို သည်းခံနိုင်ပေ၏။
- ၅။ ကိုယ်၏ ဆင်းရဲဝေဒနာတို့ကို သည်းခံနိုင်၏။
- ၆။ ဆံပင်စသည်တို့၏ အညို၊ အဝါ၊ အနီ၊ အဖြူဟူသော အဆင်းအထူးကို မှီ၍ ဈာန် ၄-ပါးတို့ကို ရနိုင်ပေ၏။
- ၇။ အဘိညာဉ်ကို ထိုးထွင်းသိနိုင်ပေ၏။ ရနိုင်ပေ၏။

ထိုသို့ မပျော်မွေ့မှုတို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းမှစ၍ ဈာန် ၄-ပါးနှင့် အဘိညာဉ် တို့ကို ရသည်တိုင်အောင် များစွာသော အကျိုးရှိခြင်းကြောင့် အမြော်အမြင် ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှိသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း များစွာသော အကျိုးအာနိသင်နှင့် ပြည့်စုံသော ဤကာယဂတာသတိခေါ် သုံးဆယ့်နှစ်ကောဋ္ဌာသ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မမေ့မလျော့ဘဲ စင်စစ်မှန်စွာ အားထုတ်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

အခန်း (၂)

သာသနာ၏ အနှစ်သုံးပါး

သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်နိုင်ရန် ဟောကြားအပ်သော မြတ်ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ ဒေသနာတော်ကို “သာသနာ”ဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုသာသနာ၏ အနှစ်သာရကား-သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာများပင် ဖြစ်၏။

(က) သီလ

“သီလ”ဟူသည် ပါဠိဝေါဟာရ ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် မြန်မာတို့ အသုံးအစွဲများသဖြင့် အခြားမြန်မာဝေါဟာရကဲ့သို့ပင် နားလည်းရန် လွယ်ကူပြီး မြန်မာဝေါဟာရအသွင်ဆောင်နေပြီ ဖြစ်ပေသည်။

၁။ သီလ၏ အဓိပ္ပာယ်

ပင်ကိုသဘော၊ အလေ့အထ၊ မြင့်မြတ်ကောင်းမွန်သော အကျင့် စသည်တို့သည် သီလသဒ္ဓါ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များ ဖြစ်၏။ ကိုယ်ဖြင့်ပြုမှု(ကာယကံ)၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုမှု (ဝစီကံ)တို့ကို ဖရိုဖရဲ မဖြစ်စေဘဲ ကောင်းစွာထားခြင်း၊ ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းကို သီလဆောက်တည်သည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။

၂။ သီလ၏ အမည်အမျိုးမျိုး

ထိုသီလကား-ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ စသည်ဖြင့် အမည်အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ ယင်းတို့ကို ဤ “ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်”ကျမ်းစာအုပ်၊ အပိုင်း(၁)၊ အခန်း (၁၀)၌လည်းကောင်း၊ အပိုင်း(၂)၊ အခန်း(၅)၌လည်းကောင်း အသီးသီး ဖော်ပြပြီး ဖြစ်၍ မဖော်ပြတော့ပါ။ လိုအပ်ပါက ထိုအပိုင်း၊ အခန်းတို့၌ ကြည့်ရှု နိုင်ကြပါသည်။

၃။ သီလ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများ

ထိုသီလသည် အထူးခြား အဆန်းကြယ်ဆုံး အဆင်တန်ဆာ ဖြစ်၏။ အမွှေးပျံ့ဆုံး ရနံ့ထူးလည်း ဖြစ်ပါ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ကျမ်းဂန်တို့၌ သီလကို ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ပြဆိုထားကြပါသည်-

- သီလံ ယောဂိဿ လင်္ကာရော၊ သီလံ ယောဂိဿ မဏ္ဍနံ။
သီလေဟိ လင်္ကာတော ယောဂိ၊ မဏ္ဍနေ အဂ္ဂတံ ဂတော။
သီလသည် ယောဂီ(တရားကျင့်သူ)၏ ရိုးရိုးအဆင်တန်ဆာ၊ အထူးခြားဆုံး အဆင်တန်ဆာ မည်၏။ သီလဖြင့် တန်ဆာဆင်သော ယောဂီသည် တန်ဆာဆင်နည်း အမျိုးမျိုးတွင် အထူးခြား အဆန်းကြယ်ဆုံး တန်ဆာဆင်နည်း ဖြစ်သည်။
- စန္ဒနံ တဂရံ ဝါဝိ၊ ဥပ္ပလံ အထ ဝဿိကီ။
ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ သီလဂန္ဓော အနုတ္တရော။
- စန္ဒကူးပန်း၊ တောင်ဇလပ်ပန်း၊ ကြာပန်း၊ မိုးစွေ(မြတ်လေး)ပန်းတို့၏ မွှေးရနံ့ထက် သီလမွှေးရနံ့ကသာ အမွှေးပျံ့ဆုံး ဖြစ်သည်။
- အပ္ပမတ္တော အယံ ဂန္ဓော၊ ယွာယံ တဂရ စန္ဒနံ။
ယော စ သီလဝတံ ဂန္ဓော၊ ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော။
- တောင်ဇလပ်ပန်း၊ စန္ဒကူးပန်းတို့၏ မွှေးရနံ့သည် အနည်းငယ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ သီလရှိသူ၏ ကျော်စောသင်းပျံ့ မွှေးရနံ့ကား နတ်ပြည်တို့၌ပင် အလွန်အကဲ ပျံ့နှံ့မွှေးကြိုင်လှပါသည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် သီလ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို တခမ်းတနား ဖော်ပြထားကြခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

၄။ သီလ၏ အကျိုးတရားများ

သီလကို စောင့်ထိန်းက ကောင်းသော အကျိုးတရားများကို ခံစားကြရမည် ဖြစ်၏။ ယင်းကောင်းကျိုးလို့ကား-

- ၁။ မမေ့လျော့ခြင်းကြောင့် များစွာသော စည်းစိမ်အစုကို ရရှိခြင်း၊
- ၂။ ကောင်းသော ကျော်စောသတင်း ပျံ့နှံ့ထွက်ခြင်း၊
- ၃။ ပရိသတ်အလယ်သို့ မကြောက်မရွံ့၊ မျက်နှာ မညှိုးမငယ် ချဉ်းကပ်ရခြင်း၊

၁။ သီ၊ ၄-၅၅

၂။ သီ၊ ၄-၅၆

၃။ သီ၊ ၄-၅၆

၄။ မတွေမဝေသေခြင်း၊

၅။ အချိန်တန်၍ သေပြီးနောက် နတ်ပြည်ရောက်ခြင်း စသော အကျိုးတရားများပင် ဖြစ်သည်။

(သုတ်မဟာဝါ၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်)

ထို့ပြင် သီလကို စောင့်ထိန်းသူသည် သာယာရွှင်လန်းခြင်းစသော အကျိုးဆက်များကို ရရှိနိုင်၏။ ထိုသို့ သာယာရွှင်လမ်းသူမှာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း (နုသောပိတိပါမောဇ္ဇ) ဖြစ်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်သူမှာ နှစ်သက်ခြင်း(ရင့်သောပိတိ)ဖြစ်၏။ နှစ်သက်ခြင်းဖြစ်သူမှာ ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းချမ်းခြင်း(ပဿဒ္ဓိ)ဖြစ်၏။ ငြိမ်းချမ်းခြင်းဖြစ်သူမှာ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာခြင်း(သုခ)ဖြစ်၏။ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာသူမှာ တည်ကြည်ခြင်း(သမာဓိ) ဖြစ်၏။ တည်ကြည်ခြင်းဖြစ်သူမှာ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာသိခြင်း(ယထာဘူတဉာဏ်)ဖြစ်၏။ ထိုဉာဏ်ဖြစ်သူမှာ သံသရာဝင်ဒုက္ခတို့၌ ငြီးငွေ့ခြင်း(နိဗ္ဗိန္ဒ)တည်းဟူသော အားကောင်းသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်(ဗလဝိပဿနာဉာဏ်)ဖြစ်၏။ ထိုဉာဏ်ဖြစ်သူမှာ တပ်နှစ်သက်ခြင်းကင်းသော မဂ်တရား ဖြစ်၏။ မဂ်တရားဖြစ်သူမှာ ဝိမုတ္တိခေါ် အရဟတ္တဖိုလ်တရားဖြစ်၏။ ယင်းဖိုလ်တရားဖြစ်သူမှာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း(ပစ္စဝေက္ခဏာ) ဉာဏ်ဖြစ်၏။ ယင်းဉာဏ်ဖြစ်သူမှာ အကြွင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုပင် ခံယူရရှိနိုင်၏(အံ၊ ၃-၅၀၅)။

သီလစောင့်ထိန်းခြင်းအတွက် ဖော်ပြပါအတိုင်း ပစ္စုပ္ပန်ကောင်းကျိုး၊ တမလွန်ကောင်းကျိုးသာမက နိဗ္ဗာန်အထိ ရောက်စေနိုင်သော ကောင်းကျိုးများကို ရရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် သီလကို “ကုသိုလ်အားလုံးတို့၏ အစ”ဟု ဖော်ပြကြခြင်းဖြစ်ပါ၏။

(ခ) သမာဓိ

သာသနာ၏ အနှစ်တရားတို့တွင် “သမာဓိ”သည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ “သမာဓိ”သည် မြန်မာတို့ အသုံးများသဖြင့် မြန်မာတို့နှင့်ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်နေသော ပါဠိဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။

၁။ သမာဓိ၏ အဓိပ္ပာယ်

သမာဓိဟူသည် တစ်အာရုံတည်းမှာသာ စိတ်ရှိခြင်း၊ တည်ကြည်ခြင်းဖြစ်၏။ စိတ်ကို အာရုံအမျိုးမျိုးသို့ မပျံ့လွင့် မပြေးသွားစေဘဲ တစ်အာရုံတည်းမှာသာ ကောင်းစွာထားနိုင်ခြင်း(သမာဓာန)သည် သမာဓိ၏ သဘောအဓိပ္ပာယ်ပင် ဖြစ်သည်။

၂။ သမာဓိ၏ အမည်အမျိုးမျိုး

သမာဓိ၏ အမည်များ အမျိုးမျိုးရှိပါသည်။ သမာဓိရကာမျှ ဖြစ်သော ဟိန သမာဓိ(ယုတ်ညံ့သောတည်ငြိမ်မှု)၊ လွန်စွာ မပွားများရသေးသော မဇ္ဈိမသမာဓိ (အလယ်အလတ်တည်ငြိမ်မှု)၊ ကောင်းစွာနိုင်နင်းစွာ ပွားများပြီးသော ပဏိတသမာဓိ (မြင့်မြတ်သော တည်ငြိမ်မှု) စသည်ဖြင့် သမာဓိအမျိုးမျိုးကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စသည်တို့၌ ဖော်ပြထားပါသည်။

၃။ သမာဓိထူထောင်နည်း

သမာဓိအလုပ်သည် စိတ်ကူးယဉ်အလုပ်မဟုတ်၊ နှုတ်ဖြင့် ပြောရုံသာ ပြောရသော အလုပ်လည်းမဟုတ်၊ လက်တွေ့အလုပ်ဖြစ်သည်။ သမထ ဝိပဿနာ တစ်မျိုးမျိုးကို လက်တွေ့ကျင့်ကြံပွားမှသာ သမာဓိကို ရရှိနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ သမထကျင့်စဉ်ဖြင့် သမာဓိကို ထူထောင်မည်ဆိုပါက ဆိတ်ငြိမ်သော နေရာကို ရွေးရပါမည်။ သမထကျင့်စဉ် လေးဆယ်တို့တွင် ပထဝီကသိုဏ်းဝန်း (စိမ်ပြုလုပ်ထားသော မြေဝန်းပုံစံ)ကို ရှုမှတ်ပြီး သမာဓိကို ထူထောင်မည်ဆိုလျှင် ထိုကသိုဏ်းဝန်းကို စူးစိုက်ကြည့်ပြီး “မြေမြေ”(ပထဝီ ပထဝီ)ဟု စိတ်ထဲမှာ တရစပ် ရှုမှတ်နေရမည်။ ဤသည်မှာ စိတ်ကို ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းဖြင့် ဟိုသည်ရွေ့မသွားအောင် ဖမ်းနေခြင်းဖြစ်၏။ အစတွင် စိတ်သည် ဟိုသည်ရွေ့လျားပြေးသွားနေတတ်သော်လည်း သတိဝိရိယကြီးစွာဖြင့် ရက်လများစွာ အားထုတ်သောအခါ စိတ်သည် ပထဝီကသိုဏ်းဝန်းပေါ်မှာ တင်ထားသည့်ပစ္စည်းလို ဘယ်မှမရွေ့လျားဘဲ တည်ငြိမ်နေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အသံများကိုလည်း မကြား (ကြားသော်လည်း မကွဲပြား)၊ အခြားဘာကိုမျှ သတိမထားမိဘဲ “မြေ မြေ” “ပထဝီ ပထဝီ”ဟု ရှုမှတ်သော စိတ်သည် ဂသိုဏ်းဝန်းနှင့် စွဲမြဲငြိမ်ကပ်နေလိမ့်မည်။ ဤသို့ ဖြစ်တည်နေသော စိတ်ကို “သမာဓိ”(စိတ်တည်ကြည်ခြင်း)ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။

ထိုမျှသာမက ဝိပဿနာအာရုံ တစ်မျိုးမျိုးကို ရှုမှတ်၍ သမာဓိထူထောင်လိုကလည်း ထူထောင်နိုင်ပါ၏။ ယောဂီသည် ဝိပဿနာရှုမှတ်စဉ် ခါးအောင့်သဖြင့် အောင့်သည့်နေရာကို စိတ်စိုက်ပြီး “အောင့်တယ် အောင့်တယ်”ဟု မှတ်နေသည်ဆိုပါစို့ စိတ်သည် အခြား ယားယံခြင်း၊ အသံကြားခြင်း စသော အာရုံများသို့ မပျံ့လွင့်ဘဲ အောင့်သည့် အာရုံကိုသာ သိနေ၏။ အောင့်သော ဝေဒနာ စပေါ်သည်ကိုလည်း သိ၏၊ ပေါ်ပြီးနောက် ချုပ်ပျောက်သွားသည်ကိုလည်း သိ၏။ ဝေဒနာ တိုးခြင်း၊ လျော့ခြင်း၊ မတိုး မလျော့မှီနေခြင်းကိုလည်း သိ၏။ အောင့်သော ဝေဒနာမှာသာ စိတ်တည်ငြိမ်နေခြင်းကို “သမာဓိ”ဟု ခေါ်ပါသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုး

ရောက်အောင် ကျင့်ကြံရှုမှတ်နိုင်ခြင်းကိုပင် သမာဓိယူထောင်နိုင်သည်ဟု ပြောဆို ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၄။ သမာဓိ၏ စွမ်းရည်

သမာဓိ၏စွမ်းရည်ကား ကြီးမားလှ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို ဆုဟောင်းနေရုံနှင့် မပြီး၊ သမာဓိရသည်အထိ ကျင့်ကြံရဦးမည်ဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓက ဤသို့ဟောကြားခဲ့၏-
ရဟန်းတို့-သမာဓိကို ပွားများကြကုန်လော့။

သမာဓိကို ရသော ရဟန်းသည်-

ဤကား ဒုက္ခတည်း။

ဤကား ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းတည်း။

ဤကား ဒုက္ခချုပ်ရာ(နိဗ္ဗာန်)တည်း။

ဤကား ဒုက္ခချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်တည်း-ဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏။

(သံယုတ်ပါဠိ၊ သစ္စသံယုတ်၊ သမာဓိဝဂ်၊ သမာဓိသုတ်)

ထို့ပြင်လည်း မြတ်ဗုဒ္ဓက-

သမာဓိကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများက မျက်မှောက်အစဉ် ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု(နတ်မျက်စိ)ဉာဏ်အမြင်ကို ရခြင်း၊ သတိ(အောက်မေ့ခြင်း) သမ္မဇဉ်(ဆင်ခြင်ဉာဏ်)ကို ရရှိခြင်း၊ ကိလေသာအာသဝေါတို့ ကုန်ခန်း နိုင်ခြင်းဟူသော အကျိုးတို့ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

(အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ စတုက္ကနိပါတ်၊ ရောဟိတဿဝဂ်၊ သမာဓိဘာဝနာသုတ်)

ဤသို့စသည်ဖြင့် သမာဓိစွမ်းရည်၊ သမာဓိ၏ အကျိုးတရားများကို မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားထားခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

(၈) ပညာ

“ပညာ”သည် ပါဠိဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာတို့အသုံးများပြီး နားယဉ် ရင်းနှီးနေသဖြင့် “ပညာ”သည် ပါဠိဝေါဟာရဖြစ်သလိုပင် မြန်မာဝေါဟာရ အသွင်လည်း ဆောင်နေပြီဖြစ်သည်။

၁။ ပညာ၏ အဓိပ္ပာယ်

အများအပြား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သိခြင်းသည် ပညာ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။
ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး မည်သည့်အရာကိုမဆို အမှန်အတိုင်း သိရှိခြင်းသည် ပညာ၏
အဓိပ္ပာယ်ပင် ဖြစ်သည်။

ထိုပညာသည် အရောင်အလင်းနှင့်တူ၏။ အရောင်အလင်းသည် အမှောင်ကို
ပယ်ဖျောက်နိုင်သလို ပညာ(သိခြင်း)သည်လည်း မောဟ(မသိခြင်း)ကို ပယ်ဖျောက်
နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် “ပညာနှင့်တူသော အရောင်အလင်းမရှိ”(ပညာသမာ
အာဘာ နတ္ထိ)ဟု မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ ပညာ၏ အမည်အမျိုးမျိုး

ပညာနှင့် ပတ်သက်၍ အမည်အမျိုးမျိုး ရှိ၏။

၁။ စိန္တာမယပညာ=မိမိဉာဏ်ရည်ဖြင့် ကြံစည်သိခြင်း၊

၂။ သုတမယပညာ=ပညာရှိစကား နာကြားသိမြင်ခြင်း၊

၃။ ဘာဝနာမယပညာ=စာနာဝင်စား စိုလ်ဝင်စားစဉ် ဖြစ်ပွားသိမြင်ခြင်း-
ဟူ၍ (၃)ပါး ရှိ၏။

ထို့အပြင် အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော်၊ ဉာဏဝိဘင်းစသည်တို့၌ ပညာအမျိုးမျိုး
ရှိပေသေးသည်။ ဥပမာ-လှူဒါန်းခြင်းဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးများကို သိခြင်းသည်
ဒါနမယပညာမည်၏။ သီလဆောက်တည်ခြင်းဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးတရားများကို
သိခြင်းသည် သီလမယပညာမည်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပညာအမျိုးအစားပေါင်း
များပြားစွာ ရှိနေပေသေးသည်။ အလိုရှိသူတို့သည် ဖော်ပြပါကျမ်းဂန်တို့၌ ဆက်လက်
လေ့လာ မှတ်သားနိုင်ကြပါသည်။

၃။ ပညာရှာနည်းများ

စိန္တာမယပညာ စသော သုံးမျိုးကို ဖော်ပြခဲ့ပေပြီ။ ထိုတွင် သုတမယပညာသည်
အခြေခံပညာဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော်၌ “ပညာရှိများထံ မေးမြန်းကာ ပညာပါရမီ
အထွတ်အထိပ် ရောက်စေ၍” (ပရိပုစ္ဆံ ဗုခံ ဇနံ၊ ပညာပါရမိတ် ဂန္ဓာ)ဟု မြတ်ဗုဒ္ဓ
ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ဤသည်မှာ သုတမယပညာ၏ အခြေခံကျမှုကို ဖော်ပြခြင်း
ဖြစ်သည်။ လောက၌ အခြေခံပညာမရှိသူသည် မည်သည့်ပညာမျိုးကိုမဆို မိမိအလို
အလျောက်(စိန္တာမယပညာဖြင့်) သိနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ မိမိမှာ အခြေခံပညာရှိလာရန်

ပညာရှိများထံမှာ ရှေးဦးစွာ နည်းခံ သင်ယူရပေးဦးမည်၊ ဤသို့ဖြင့် အခြေခံ(သုတမယ)ပညာ ရပြီးမှသာ ကြံ့သိ(စိန္တာမယ)ပညာကို ပိုင်ဆိုင်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဉာဏ်ပညာကို အခြေခံပါပါ ရှာဖွေတတ်လျှင် ပညာရှိစာရင်းတွင် အဘယ်မှာ မပါဝင်နိုင်ဘဲ ရှိပါမည်နည်း။

၄။ ပညာ၏ အကျိုးတရားများ

ပညာ၏ အကျိုးတရားများကို ဖော်ပြရလျှင် ကုန်နိုင်ဖွယ်ရှိမည် မဟုတ်ပေ။ မြတ်ဗုဒ္ဓ(သီတတ်သူ) ဟူသည်ပင် ပညာ၏ အမည်ကွဲတစ်မျိုး ဖြစ်သည်၊ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းမှာလည်း ပညာ၏ အမည်ကွဲတစ်မျိုး ဖြစ်သည်၊ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းမှာလည်း ပညာ၏ အရာပင်ဖြစ်ပါ၏။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်(အရာအားလုံးကို သိခြင်း)ဟူသည်မှာလည်း ပညာ၏ အမည်တစ်မျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။

လောက၌ ပညာရှိမှသာလျှင် အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး စသည်တို့ကို တွင်ကျယ်စွာ ဆောက်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်၊ မည်သည့်အရာကိုမဆို ကောင်းမွန်ပြုမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းသည် ပညာ၏ အရာဖြစ်ပါ၏။ ထိုပညာသည် မကောင်းမှုမဟုတ်၊ ကောင်းမှုဖြစ်၏။ တရားသဘော၌ ကုသိုလ်(ကောင်းမှု)၊ အကုသိုလ်(မကောင်းမှု)ဟု ဘက်နှစ်ဘက်ရှိရာတွင် “ပညာသည်” ကုသိုလ်(ကောင်းမှု)ဘက်၌ ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အဘိဓမ္မာသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း စေတသိက်ပိုင်း၌ “ပညာ”ကို သောဘဏ(အပြစ်မဲ့အကောင်းပြု) စေတသိက်အုပ်စု၌ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၅။ လူ့သတ်မိန်းမ၏ အသိသည် ပညာလော

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီး မင်းပြုစဉ် သုလသာ အမည်ရှိ ပြည့်တန်ဆာမသည် သတ္တုက မည်သော ခိုးသူကို ဘုရင်၏ လူ့သတ်သမားများလက်မှ ကယ်တင်၍ လင်အဖြစ် ပေါင်းသင်းနေ၏။ သတ္တုကသည် လူ့မိုက်တို့၏ ဉာဉ်ကို မဖျောက်နိုင်ဘဲ အကောက်ကြံ့၍ သုလသာကို တစ်သိန်းတန် အဆင်တန်ဆာများ ဝတ်ဆင်စေပြီး တောင်ထိပ်ပေါ်သို့ ခေါ်သွား၏။ တောင်ထိပ်ရောက်လျှင် ဝတ်စားတန်ဆာများကို ချွတ်ယူပြီး သုလသာကို တောင်ထိပ်မှ တွန်းချသတ်ဖြတ်ရန် ပြုမူသည်။ သုလသာသည် “မရိယာယ်ပြုမှ တော်ချေမည်”ဟု ကြံ၍ သေခါနီးမှာ မောင့်အား အရပ်လေးမျက်နှာမှ ရှိခိုးခွင့်ပြုပါ’ဟု တောင်းဆိုသည်။ ရှိခိုးခွင့်ရလျှင်

အရပ်မျက်နှာ အသီးသီးမှ ရှိခိုးအပြီး နောက်ဘက်အရပ်မျက်နှာမှ ရှိခိုးအလှည့်၌ ရှိခိုးဟန်ပြု၍ သတ္တုကကို တောင်ပေါ်မှ တွန်းချသတ်လိုက်သည်။ တောင်ပေါ်မှ ကျ၍ သတ္တုက သေလေ၏။

ထိုစဉ် တောင်ပေါ်၌ ရုက္ခစိုးနတ် ဖြစ်နေသော ဘုရားအလောင်းက “ယောက်ျား များသာ ပညာရှိသည်မဟုတ်၊ မိန်းမများလည်း ပညာရှိ၏” (ဣတ္ထိပိ ပဏ္ဍိတာ ဟောတိ) စသည်ဖြင့် ချီးမွမ်းလေသည်။

ဤဝတ္ထု၌ သုလသာ၏ သူတပါးအသက်သတ်သော (ပါဏာတိပါတ) ဒုစရိုက် မှုပျိုးမှာ “ပညာ” (စေတသိက်) မယှဉ်နိုင်၍ “ပညာရှိ”ဟူ၍ ဘုရားအလောင်း ချီးမွမ်းခြင်းကို အမှားဟု မဆိုရပေ။ သုလသာ၏ အသိကို “ပညာ”မဟုတ်ဟုလည်း မဆိုသင့်ပေ။ “ပရိယာယ်ဆင်မှ ငါနိုင်မည်”ဟု သိခြင်းသည် အမှန်သိခြင်းဖြစ်၍ ပညာပင်ဖြစ်၏။ ဒုစရိုက်အရာမှာ ပညာစစ် ဖြစ်နိုင်သလောဟု မယုံမှားသင့်ပေ။

သုလသာသည် “ပရိယာယ်ဆင်မှ ငါနိုင်မည်”ဟု သိသော အဆင့်မှာ အကုသိုလ် ဒုစရိုက် မဖြစ်သေး။ သတ္တုကကို တွန်းချသတ်လိုက်သော အဆင့်ရောက်မှသာ အကုသိုလ်ဒုစရိုက်ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အလောင်းတော် နတ်သား၏ ချီးမွမ်းခြင်းကား မသတ်ခင် “အသိပညာ”ပိုင်းကို ချီးမွမ်းခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သုလသာ၏ အသိသည်လည်း “ပညာ”ပင် ဖြစ်သည်။

သုလသာသည် ပညာဖြင့် ဘဝလွတ်မြောက်ရေးကြံဆောင်သလို အရေးကြိုက် ပညာကို အားကိုးကြရမည် ဖြစ်သည်။

(ဃ) သာသနာ၏ အနှစ်တရားသုံးပါး

သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ကို အသီးသီး ဖော်ပြခဲ့ပြီး ပေပြီ။ ယင်းတရား သုံးပါးသည် သာသနာ၏ အနှစ်(ဂူ)၍လည်း ရှေ့၌ ဆိုခဲ့၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

ယင်းတရားသုံးပါးသည် တစ်ပါးစီ၏ စွမ်းရည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သုံးပါးလုံး ဆက်နွယ်ပေါင်းစပ်သော စွမ်းရည်ဖြင့် လည်းကောင်း မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သာသနာဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်များကို ကျေးဇူးကြီးမားစွာ ပြုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့၏ ဆက်နွယ်သော စွမ်းရည်ကို မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဖော်ပြလေ့ရှိပါသတိုင်း ဟောကြားခဲ့၏-

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် နာဠန္ဒမြို့ ပါဝါရိက (သေဋ္ဌေး)၏ သရက်ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံး
နေတော်မူစဉ် ဤတရားစကားကို ရဟန်းတို့အား အကြိမ်များစွာ ဟောကြားတော်
မူခဲ့သည်-

သီလ၌ တည်၍ ဖြစ်စေအပ်သော သမာဓိသည် များသော အကျိုးအာနိသင်
ရှိ၏။ သမာဓိ၌ တည်၍ ဖြစ်စေအပ်သော ပညာသည် များသောအကျိုးအာနိသင်
ရှိ၏။ ပညာ၌တည်၍ ဖြစ်စေအပ်သော စိတ်သည် ဘာမာသဝ၊ ဘဝါသဝ၊ ဒိဋ္ဌာ
သဝ၊ အဝိဇ္ဇာသဝဟူသော အာသဝေါတရားကိုမှ ကောင်းစွာလွှတ်မြောက်၏။
(သုတ်မဟာဝါ၊ ပဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်)

မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း အာသဝတို့မှ လွတ်မြောက်၍ နိဗ္ဗာန်
ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရန်မှာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့၏ စုပေါင်းစွမ်းအင်ကို
အားကိုးကြရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုတွင် သီလမရှိက ကောင်းသောသမာဓိ (သမ္မာသမာဓိ)
ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်၊ ကောင်းသောသမာဓိ မဖြစ်ပေါ်က ပညာလည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်မည်
မဟုတ်ပေ။

ထို့ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓက-

သီလပျက်စီးသော (ဒုဿီလ) ပုဂ္ဂိုလ်အား ကောင်းသော တည်ကြည်မှု
(သမ္မာသမာဓိ) ပျက်စီးရန် အကြောင်းရှိ၏။ ကောင်းသော တည်ကြည်မှု
(သမ္မာသမာဓိ) ပျက်စီးလျှင် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသောဉာဏ်(ပညာ)ပျက်စီး၏-
ဟု ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။
(အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ စတုတ္ထပဏ္ဏာသက၊ အာဇာတဝဂ်၊ သီလသုတ်)

သို့ဖြစ်၍ အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသမီးတို့သည် သီလကို လုံခြုံစေ၍
ဝိပဿနာကို ရှုပွားခြင်းဖြင့် သမာဓိကို ဖြစ်စေပြီး ဆင့်ပွား ဖြစ်ပေါ်လာသော
ဉာဏ်ပညာဖြင့် ရုပ်ဓမ္မ နာမ်ဓမ္မတို့၏ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို သိမြင်ကာ နိဗ္ဗာန်ကို
မျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင် ကြိုးပားကြရမည်ဖြစ်ပေသည်။ သို့မှသာ သာသနာ၏
အနှစ်ဖြစ်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို နည်းမှန် လမ်းမှန် ကျင့်ကြံ သုံးစွဲရာ
ရောက်ပေမည်။

အခန်း (၃)

မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်အကြောင်း

မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်

မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်ဟူသော ပါဠိစကားလုံးကို မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်ဟု မြန်မာမှုပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြူစင်သော အယူဝါဒရှိသည့် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် “မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်”ဟူသော အသံကို ကြားလျှင် နားယဉ်ပြီးသား ဖြစ်နေကြပေသည်။ အဓိပ္ပာယ်အတိအကျကိုမူ သိချင်မှ သိကြပေမည်။ သိထားသင့်သည်။ သိအောင် ကြိုးစားကြရမည်။

မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်ကို မင်္ဂလာ+သံ+ဥပ္ပါဒ်ဟု ပုဒ် (၃)ပုဒ်ဖြစ်အောင် ခွဲကြည့်ပါက မင်္ဂလာ= စွဲစို၍ အကြောင်းပြု၍၊ သံ=ညီညီမျှမျှ အတူတကွ၊ ဥပ္ပါဒ်=ဖြစ်ခြင်းဟု တစ်ပုဒ်ချင်း၏ စကားအဓိပ္ပာယ် ပေါ်ထွက်လာသည်။

ဆိုင်ရာအကြောင်းတို့ ပေါင်းဆုံညီညွတ်မှုကို စွဲစို၍ အကျိုးအဆင်ဆင့်တို့ ညီညီမျှမျှ တပြိုင်တည်း အတူတကွဖြစ်သော နည်းလမ်းကို မင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ်ဟု ခေါ်သည်။ ဘဝခန္ဓာရုပ်နာမ်တွေ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေမှုပင်။

အနုလောမပဲမင်္ဂလာသမုပ္ပါဒ် ဥဒ္ဒေသပါဠိတော်

- အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊
- သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊
- ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊
- နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ၊
- သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော၊
- ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊
- ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊
- တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊
- ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊
- ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဝေ မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

အနက်(နိဿယ)

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဟုတ်အမှန်ကို မသိပမြင် မထင်မလင်းမှု ဟူသော အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရာ၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု သံသရာအမှုတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းဟူသော သင်္ခါရုတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ပွားကုန်၏။

သင်္ခါရပစ္စယာ၊ ပစ္စုပ္ပန်အမှု သံသရာအမှုတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းဟူသော သင်္ခါရတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာဏံ၊ တဝသစ်၌ ဝိညာဏ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

ဝိညာဏပစ္စယာ၊ ဝိညာဏ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့်၊ နာမဂ္ဂပံ၊ နာမ်အစု ရုပ်အစု သည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

နာမဂ္ဂပစ္စယာ၊ နာမ်အစု ရုပ်အစု ဖြစ်ပွားမှုကြောင့်၊ သဠာယတနံ၊ ဒွါရ ၆-မည် အကြည် ၆-ပါး သဠာယတနတရားစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

သဠာယတနပစ္စယာ၊ ဒွါရ ၆-မည်၊ အကြည် ၆-ပါး ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်၊ ဖဿော၊ အာရုံကို တွေ့မှုဟူသော ဖဿ ၆-ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

ဖဿပစ္စယာ၊ ဖဿ ၆-ပါး ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာ၊ အာရုံတို့ ခံစားမှုဟူသော ဝေဒနာ ၆-ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

ဝေဒနာပစ္စယာ၊ ဝေဒနာ ၆-ပါး ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ တဏှာ၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်ကို ခုံမင်တွယ်တာ သာယာကပ်ငြိသော တဏှာ ၆-ပါးသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

တဏှာပစ္စယာ၊ တဏှာခြောက်ပါး ထင်ရှားရှိနေမှုကြောင့်၊ ဥပါဒါနံ၊ မလွတ်နိုင် မခွာနိုင် ပိုင်ပိုင်စေး၍ အတွယ်မြဲသော ဥပါဒါန်တရားသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

ဥပါဒါနပစ္စယာ၊ ဥပါဒါန်တရား ထင်ရှားရှိနေမှုကြောင့်၊ ဘဝေါ၊ လောက အစီးအပွား သံသရာအစီးအပွားဟူသော ကံတရား၊ ဝိပါက်တရားစုသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

ဘဝပစ္စယာ၊ ပစ္စုပ္ပန်စီးပွားမှု သံသရာစီးပွားမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ ဗဟိဒ္ဓိ၊ အဖန်ဖန် ပဋိသန္ဓေနေမှု ထင်ရှားရှိနေခြင်းသည်။ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်ပွား၏။

ဇာတိပစ္စယာ၊ ပရသန္ဒနေမှု၊ ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့်၊ ဇရာမရက်၊ အပန်ဖန် အိုမင်းရင့်ဆွေးမှု၊ သေဆုံးမှုသည် လည်းကောင်း၊ သောကပရိဒေဝ ဒုက္ခခေါ်မနုဿု ပါယာသား၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု၊ ဝိကျေးမြည်တမ်းမှု၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု၊ နှလုံးပသာယာမှု သက်ကြီးရွှါက်အင် ပူပန်မှုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္မဝန္တိ၊ ဖြစ်ပွားကုန်၏။

ဝေ၊ ဤသို့၊ နဟဝလဿ၊ ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲသက်သက်သာဖြစ်သော၊ ဧတဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ဤဆင်းရဲခြင်း ပုက္ခအစု၏၊ သမုဒယော၊ ဖြစ်ပွားခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါတစ်ပါးစီ၏ အဓိပ္ပာယ်

၁။ အဝိဇ္ဇာ

မသိခြင်း မောဟသည် အဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာဟူသော သစ္စာလေးပါး၊ ဘဝခန္ဓာ၏ ရှေ့အဖို့အရာ၊ ဘဝခန္ဓာ၏ နောက် အဖို့အရာ၊ ရှေ့အဖို့အရာနှင့် နောက်အဖို့အရာ နှစ်ခုလုံး၊ အဆက်မပြတ် လျှပ်ပတ် နေသည့် ဘဝခန္ဓာစက်ရဟတ် ပဋိပ္ပသမုပ္ပါဒ်ဟူသော (၈)ဌာနတို့၌ မသိမမြင်ခြင်း မောဟသည် အဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။

မျက်စိတွင် တိမ်သလာဖုံးလွှမ်းနေသူသည် မြင်သင့်မြင်ထိုက်သော အရာဌာနတို့ ကို မမြင်ရဘိသကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းနေသောကြောင့် ဘုံသုံးပါး၌ ဖိုဋ္ဌိလမ္ပ ရုပ်နာမ် တွေသည် ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခချည်းသာ ဖြစ်သည်ဟူသော အမှန်တရား ဒုက္ခသစ္စာကို မသိမမြင်ပေ။ တဇ္ဇာဟောဘိသည့် ဆင်းရဲခြင်းအမှန်(ဒုက္ခသစ္စာ)ဖြစ်ကြောင်းဟုလေးဟု အမှန်အတိုင်း မသိ မမြင်ပေ။ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်းရဲဒဏ်လုံး ချုပ်သုံး ကုန်ပျောက်ရာ အမှန်တရား (နိရောဓသစ္စာ)ဖြစ်သည်ဟု အမှန်အတိုင်း မသိမမြင်ပေ။ မဂ္ဂင်(၈)ပါး အကျင့်တရား လမ်းလျှင်သည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းအမှန်(မဂ္ဂသစ္စာ) ဖြစ်သည်ဟု အမှန်အတိုင်း မသိမမြင်ပေ။

၂။ သင်္ခါရ

အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်သင်္ခတ တရားစုကို ပြုစီမံတတ်သော လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာသည် သင်္ခါရဖြစ်၏။ ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရဟု သုံးမျိုးပြား၏။

၃။ ဝိညာဏ်

ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ လောကီဝိပါက်စိတ်ကို ဝိညာဏ်ဟု ခေါ်၏။

ရှေးရှေးဘဝက ပြုခဲ့သော ပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့် ယခုဘဝ ကာမသုဂတိဘုံနှင့် ရူပဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ် ဖြစ်ရ၏။ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရကြောင့် အရူပဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ် ဖြစ်ရ၏။ အပုညာဘိသင်္ခါရကြောင့် အပါယ်ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ် ဖြစ်ရ၏။ ထိုရှေးရှေးဘဝက သင်္ခါရတို့ကြောင့် ယခုဘဝဝယ် ပဝတ္တိ အခါ၌လည်း စက္ခုဝိညာဉ်စသော ဝိပါက်ဝိညာဉ်များ ဖြစ်ကြရ၏။

၄။ နာမ်ရုပ်

ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါ ဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော နာမ် ခန္ဓာသုံးပါးနှင့် ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်များ တပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာသဖြင့် ဝိညာဉ် ကြောင့် နာမ်ရုပ်များဖြစ်ရသည်ဟု ဆို၏။

၅။ သဠာယတန

မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ခန္ဓာကိုယ်၊ စိတ်ဟူသော ခြောက်ခုသော တည်ရာဌာနကို သဠာယတနဟု ခေါ်၏။ (သ+အာယတန၊ သ=ခြောက်ခု၊ အာယတန=တည်ရာဌာန)

လူ့ခန္ဓာကိုယ်တွင် မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်းစသော တံခါးမကြီးခြောက်ပေါက် ပွင့်နေသောအခါ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံစသော သူ့ဦးစားပြများ ဝင်ခွင့်ရသည်။

၆။ ဖဿ

အတွေ့အထိကို ဖဿဟု ခေါ်သည်။ မျက်စိဖြင့် တွေ့ထိခြင်း၊ နားဖြင့် တွေ့ထိခြင်း၊ နှာခေါင်းဖြင့် တွေ့ထိခြင်း၊ လျှာဖြင့် တွေ့ထိခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်ဖြင့် တွေ့ထိခြင်း၊ စိတ်ဓာတ်ဖြင့် တွေ့ထိခြင်း ယူ၍ တွေ့ထိခြင်း ဖဿ(၆)မျိုးရှိ၏။ အာရုံအကောင်းစား တွေ့ထိခြင်း၊ အလတ်စား တွေ့ထိခြင်း၊ အညံ့စား တွေ့ထိခြင်း ဟူ၍ သုံးမျိုးပြား၏။

၇။ ဝေဒနာ

ခံစားခြင်းကို ဝေဒနာဟု ခေါ်၏။ အတွေ့အထိ ဖဿကြောင့် ခံစားခြင်းဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ဆိုရာ၌ အတောင်သုံးဆယ်လောက်မြင့်မားသော ကွမ်းသီးပင်

ထိပ်ဖျားတွင် လူ့တစ်ယောက် တန်းလန်းကြီးဖြတ်ပြီး ပြုတ်ကျတော့မည့် အနေအထားကို အောက်က မြင်ရသူသည် ကြောက်ရွံ့ပြီး ခြေဖဝါးတွေ ယားလာ၏။ မျက်စိဖြင့် မြင်ရပြီး အတွေ့အထိ (စက္ခုသမ္ပယဇာ)ကြောင့် ခြေဖဝါးယားလာသည်အထိ ကြောက်ရွံ့မှု ခံစားရခြင်း ဝေဒနာဖြစ်လာပုံကို သတိပြုပါ။

၈။ တဏှာ

တပ်မက်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်း သာယာခြင်းကို တဏှာဟု ခေါ်၏။ အဆင်း၌ သာယာခြင်း ရှုပတဏှာ၊ အသံ၌ သာယာခြင်း သဒ္ဒတဏှာ၊ အနံ့၌ သာယာခြင်း ဂန္ဓတဏှာ၊ အရသာ၌ သာယာခြင်း ရသတဏှာ၊ အတွေ့အထိ၌ သာယာသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗ တဏှာ၊ တွေ့ကြုံခဲ့ပြီးဖြစ်သော စက္ခု၊ သောတ စသော ဓမ္မာရုံတို့၌ ပြန်လည်အောက်မေ့ သာယာသော ဓမ္မတဏှာဟု (၆)မျိုး ရှိ၏။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသ အဘိဓမ္မစိဘင်းပါဠိတော်)

လက်တွေ့ရှုပါရုံ၊ သဒ္ဒါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော အာရုံငါးပါးမှ တပါး ကြွင်းသမျှ အလုံးစုံသည် ဓမ္မာရုံဖြစ်၏။

ခံစားမှုဝေဒနာကြောင့် သာယာမှုတဏှာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာ၌ အာရုံ အကောင်း စားနှင့် အလတ်စားကို ခံစားရလျှင်ဖြင့် တပြိုးပြီးနှင့် သာယာစုံမက်လှသော တဏှာကို ဖြစ်စေ၏။ အာရုံအညံ့စားကို ခံစားရသောအခါ တမဲ့မဲ့နှင့် ဒီတဏှာ သေတော့မှာပဲလို့ ထင်ရ၏။ သို့သော် အညံ့စားတွေလေလေ အကောင်းစား စိတ်ကူးလေလေ ဖြစ်သောကြောင့် တဏှာ မသေပါ။ စိတ်ကူးယဉ်သော တဏှာ၊ လှမ်းပြီး တောင့်တသော တဏှာဖြစ်၏။ ဘုရားလေးဆူအကြား အစာမစားရသော ပြိတ္တာဖျားသည် ဘယ်တော့မှ စားကြရပါမည်လဲဟု လှမ်းပြီး တောင့်တကြ၏။ မသေကြပေ။ တဏှာသည် အာရုံအကောင်းစားနှင့် အလတ်စားကို တွေ့သောအခါ သာယာ၏။ အာရုံအညံ့စားကို တွေ့သောအခါ အကောင်းစားကို လှမ်း၍ တောင့်တ၏။

၉။ ဥပါဒါနိ

အနည်းငယ် တပ်မက်မှုသည် တဏှာဖြစ်၍ လွန်လွန်ကဲကဲ စွဲလမ်းတပ်မက် မှုသည် ဥပါဒါနိဖြစ်၏။ ကာမုပါဒါနိ၊ ဒိဋ္ဌုပါဒါနိ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါနိ၊ အတ္တဝါဒုပါဒါနိ အားဖြင့် လေးပါး ပြား၏။

၁၀။ ဘဝ

ကမ္မဘဝ ဥပပတ္တိဘဝဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံဟူသော စေတနာ (၂၉)ပါးသည် ကမ္မဘဝဖြစ်၏။ အကြောင်းကံကြောင့်ဖြစ်ရသော လောကီ ဝိပါက်(၃၂)ပါးနှင့် ကမ္မဇရုပ်များသည် ဥပပတ္တိဘဝဖြစ်၏။ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးသည် အကုသိုလ် ကမ္မဘဝဖြစ်၏။ ကုသလကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးသည် ကုသိုလ်ကမ္မဘဝ ဖြစ်၏။

၁၁။ ဇာတိ

ထိုထိုဘုံဘဝ၌ ဖြစ်ရခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရခြင်းကို ဇာတိဟု ခေါ်၏။ အမိဝမ်းခေါင်း၌ အညစ်အကြေးအလူးလူးဖြင့် ကိန်းအောင်းပဋိသန္ဓေနေရသော ဇာတိဒုက္ခကို ဘုရားရဟန္တာများမှသာ အတိအကျ သိမြင်ကြ၏။

၁၂။ ဇရာ မရဏ

သတ္တဝါတိုင်းသည် ထိုထိုဘုံဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေဇာတိရ၍ တိရစ္ဆာန်၊ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာဟူသော ခန္ဓာကိုယ်တွေ ရရှိပါက အိုမင်းဆွေးမြေ့ ရင့်ရော်ခြင်း ဇရာ၊ သေရခြင်းမရဏ တွေ့ရမည်သာ ဖြစ်၏။

မသေမီ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း သောက၊ ငိုကြွေးခြင်း ပရိဒေဝ၊ ခန္ဓာကိုယ် ဆင်းရဲ ရခြင်း ဒုက္ခ၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ဒေါမနဿ၊ ပြင်းထန်စွာ ပူဆွေးရခြင်း ဥပါယာသ ကို့ကိုလည်း တွေ့ကြုံရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အင်္ဂါ(၁၂)ပါး

သတ္တဝါတို့၏ ဘဝခန္ဓာ စက်ရဟတ် အဆက်မပြတ် လည်ပတ်နေပုံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သည် အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါအားဖြင့် ၁၂-ပါး ရှိ၏။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (မသိခြင်းမောဟ)၊
- ၂။ သင်္ခါရ (ပြုပြင်ဖန်တီးနေရသော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာ)၊
- ၃။ ဝိညာဏ် (လောကီဝိပါက် ၃၂-ခု)၊
- ၄။ နာမ်ရုပ် (လောကီဝိပါက် ၃၂-ခု၌ရှိသော စေတသိက်နှင့် ကမ္မဇရုပ်)၊
- ၅။ သဠာယဏန, (စက္ခု၊ သောတ စသော အာယတန ၆-မျိုး)၊
- ၆။ ဖဿ (အာရုံနှင့် တွေ့ထိခြင်း)၊

- ၇။ ဝေဒနာ (အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်း)၊
- ၈။ တဏှာ (အာရုံ၌ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း)၊
- ၉။ ဥပါဒါန် (စွဲလမ်းသောတဏှာနှင့် အယူသီး ဒိဋ္ဌိ)၊
- ၁၀။ ဘဝ (ကမ္မဘဝနှင့် ဥပပတ္တိဘဝ)၊
- ၁၁။ ဇာတိ (ရှေးရှေးဘဝ၌ ပြုခဲ့သော ကံအကြောင်းကြောင့် နောက်နောက် ဘဝ၌ အသစ်ဖြစ်ရသော ဇာတိ)၊
- ၁၂။ ဇရာ၊ မရဏ (ဘဝအသစ် ဇာတ်လမ်းမှာ အစိုးရသော အိုမင်းခြင်းဇရာ နှင့် ဇာတ်သိမ်းခန်းတွင် အစိုးရသော သေကျေပျက်စီးခြင်းမရဏ)။

စိုးရိမ်ခြင်းသောက၊ ငိုကြွေးခြင်းပရိဒေဝ၊ ခန္ဓာကိုယ် ဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း ဒုက္ခ၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ဒေါမနဿ၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းဆင်းရဲခြင်း ဥပါယာသဟူသော ဒေါသတရားတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ (၁၂)ပါးတွင် ထည့်သွင်းရေတွက်ခြင်းမပြုရ။ အကြောင်းမှာ ဇာတိကြောင့်လည်း သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ တို့ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဇရာကြောင့်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ မရဏကြောင့်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏။ ဒုက္ခကြောင့်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏။

ဇာတိသည် သောကစသည်တို့၏ ထင်ရှားပြဋ္ဌာန်းသော အကြောင်းလည်းမဟုတ်၊ သောကစသည်တို့သည် ဇာတိ၏ အကျိုးလည်း ကေနံမဟုတ်၊ ဇရာ၏ အကျိုးလည်း ကေနံမဟုတ်၊ ဘယ်သူ့အကျိုးမှ ကေနံမဟုတ်သောကြောင့် သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ (၁၂)ပါးထဲတွင် ထည့်သွင်း ရေတွက်ခြင်းမပြုရ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသဖြစ်နေသူတို့မှာ အဝိဇ္ဇာမကင်းသေးကြောင်း သိစေလိုသောကြောင့်သာ သောက၊ ပရိဒေဝ စသည် တို့ကို ဆက်လက်ဟောကြားခြင်း ဖြစ်၏။

ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ(၁၂)ပါးကို ကျေကျေညက်ညက် ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း သိမြင်ရေတွက်နိုင်အောင် လေ့လာကျက်မှတ်ထားမှသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တွင် ကာလသုံးပါး၊ ဝဋ်သုံးပါး၊ ခြင်းရာနှစ်ဆယ့်၊ အစပ်သုံးပါး၊ အလွှာလေးပါးတို့ကို ကွဲပြားအောင် မှတ်သားရေတွက်နိုင်မည် ဖြစ်၏။

ကာလသုံးပါး

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရသည် အတိတ်ကာလ။
- ၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ။
- ၃။ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏသည် အနာဂတ် ကာလ။

ဝဋ်သုံးပါး

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်သည် ကိလေသဝဋ်မည်၏။
- ၂။ သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝသည် ကမ္မဝဋ်မည်၏။
- ၃။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဥပပတ္တိဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏသည် ဝိပါကဝဋ်မည်၏။

ခြင်းရာနှစ်ဆယ်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ ခြင်းရာ(၅)ပါး၊
- ၂။ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ ခြင်းရာ(၅)ပါး၊
- ၃။ ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏ(ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ)ဟူသော ခြင်းရာ (၅)ပါး၊
- ၄။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ(ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ)ဟူသော ခြင်းရာ(၅)ပါး။

ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝသည် အတိတ်အကြောင်း ငါးပါးဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာသည် ပစ္စုပ္ပန် အကျိုးငါးပါးဖြစ်၏။ ဤကား ပုဗ္ဗန္တဘဝစက်တည်း။

တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရသည် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါးဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာသည် အနာဂတ်အကျိုးငါးပါးဖြစ်၏။ ဤကား အပရန္တဘဝစက်တည်း။

ဤသို့လျှင် အတိတ်အကြောင်းငါးပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါးနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းငါးပါး၊ အနာဂတ်အကျိုးငါးပါးဟူ၍ ဘဝခန္ဓာစက်ရဟတ် ပဋိစ္စသဿုပ္ပါဒ်တွင် အခြင်းအရာနှစ်ဆယ်ရှိ၏။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန

အဓိပိသုံးပါး

၁။ သင်္ခါရနှင့် ဝိညာဏ်အကြားသည် တစ်စပ်။ ပထမအစပ်။

၂။ ဝေဒနာနှင့် တဏှာအကြားသည် တစ်စပ်။ ဒုတိယအစပ်။

၃။ ဘဝနှင့် ဇာတိအကြားသည် တစ်စပ်။ တတိယအစပ်။

ပထမအစပ်သည် အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်စပ်ခြင်း၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုးစပ်ခြင်း၊
အတိတ်အကြောင်းနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးစပ်ခြင်းဟု သုံးနည်းရ၏။

ဒုတိယအစပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်စပ်ခြင်း၊ အကျိုးနှင့် အကြောင်းစပ်ခြင်း၊
ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းစပ်ခြင်းဟု သုံးနည်းရ၏။

တတိယအစပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်စပ်ခြင်း၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုးစပ်ခြင်း၊
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းနှင့် အနာဂတ်အကျိုးစပ်ခြင်းဟု သုံးနည်းရ၏။

အလွှာလေးပါး

၁။ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရသည် တစ်လွှာ၊

၂။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဗ္ဗာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာသည် တစ်လွှာ၊

၃။ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝသည် တစ်လွှာ၊

၄။ ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏသည် တစ်လွှာ။

တစ်နည်း

၁။ အတိတ်အကြောင်း ငါးပါးသည် တစ်လွှာ၊

၂။ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ငါးပါးသည် တစ်လွှာ၊

၃။ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ငါးပါးသည် တစ်လွှာ၊

၄။ အနာဂတ်အကျိုး ငါးပါးသည် တစ်လွှာ။

မူလနှစ်ပါး

၁။ အဝိဇ္ဇာသည် ပုဗ္ဗန္တဘဝစက်၏ မူလဖြစ်၏။

၂။ တဏှာသည် အပရန္တဘဝစက်၏ မူလဖြစ်၏။

ဘဝခန္ဓာ၏ ရှေ့အဖို့အစုသည် ပုဗ္ဗန္တဖြစ်၏။

ဘဝခန္ဓာ၏ နောက်အဖို့အစုသည် အပရန္တဖြစ်၏။

မသိခြင်း(မောဟ)ကြောင့် အကုသိုလ်လုပ်ငန်း သင်္ခါရဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟု ဆိုခြင်းကို လက်ခံကြမည်ဖြစ်သော်လည်း မသိခြင်း(မောဟ)ကြောင့် ကုသိုလ်လုပ်ငန်း သင်္ခါရဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ဆိုသောအခါ မျက်စိလည်ဟတ်ကြသည်။

စင်စစ်မှာ ဘုရား၊ ရဟန္တာ မဖြစ်သေးလျှင် ဆင်းရဲဟူသမျှ လုံးဝကင်းပြီးဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အဓိကမထားဘဲ ကုသိုလ်လုပ်ငန်းသင်္ခါရတွေ ပြုလုပ်နေပါက လူ နတ် ဗြဟ္မာ ချမ်းသာများကိုသာ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ချမ်းသာတို့သည် ဆင်းရဲမကင်းကြသေးပါ။ ဆင်းရဲမကင်းသော လူ နတ် ဗြဟ္မာ ချမ်းသာတို့ကို ရရှိနိုင်မည့် ကုသိုလ်လုပ်ငန်း သင်္ခါရတွေ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် မသိခြင်း(မောဟ) ကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။ ဘုရား၊ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားသောအခါ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်တို့ကို လုံးဝပယ်ပြီးသား ဖြစ်သွား၏။ အကုသိုလ်ကို လုံးဝ မပြုတော့ ပါ။ ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့က တရားဟောခြင်း၊ လိမ္မာအောင် ဆုံးမခြင်းဟူသော လုပ်ငန်းများသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ မဟုတ်ပါလော့ဟု မေးစရာဖြစ်၏။ ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့၏ ယုံကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှု မဖြစ်တော့ပါ။ သတ္တဝါတွေ ချမ်းသာရေးအတွက် ဩဇာမရွာသာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

မသိခြင်း(မောဟ)ကြောင့် အကုသိုလ်လုပ်ငန်း သင်္ခါရ၊ ကုသိုလ်လုပ်ငန်း သင်္ခါရ တွေ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် သင်္ခါရလုပ်ငန်းများကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ ယောစဝိညာဏ် စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။

ဤသို့ ဝေညံဖြင့် သတ္တဝါမှန်သမျှတို့၏ ပန္နာကိုယ်သန္တာန်၌ ကြောင်းကျိုးဆက်စပ် လျက် အဆက်မပြတ် ချုပ်နှောင်တွေ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ခေါ်၏။

သတ္တဝါအပေါင်းသည် မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာနှင့် ဖာယိန္တိသင်္ခါရခြင်း တဏှာဟူသော တရားဖော်ရဟတ်၏ မူလဇာတ်မြစ် နိုင်မြို့မူ စက်ဝိုင်းနှစ်ခုဖြင့် သံသရာဘဝအထပ်ထပ် မရပ်မတည် ကလည်လည် လှည့်ပတ်သွားလာနေခြင်းကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ၏။

ဤသို့လျှင် တဝစက်ရဟတ်ကို သိ၊ သင်၊ ကြားနာထားသော သုတ်မယဉာဏ်၊ သိ၊ သင်၊ ကြားနာမှုအပေါ် မူတည်၍ ကြံစည် တွေးခေါ် မြော်မြင်မှု ဝိနာမယဉာဏ်၊ တရားအားထုတ်ကြိုးစား၍ ထိုးထွင်းသိသော ဘာဝနာမယဉာဏ် တို့ဖြင့် လျော်စွာ မသိသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါအပေါင်းသည် သမုဒ္ဒရာ၌ ယုန်ဝယ်ဝမာ သံသရာ၌ ထောက်တည်ရာမရဘဲ ရှည်ကြာစေ့ ကွေ့ကြဲနေရမည်သာ ဖြစ်၏။

မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာ(မောဟ)ကြောင့် ကုသိုလ်လုပ်ငန်း သင်္ခါရနှင့် အကုသိုလ် လုပ်ငန်း သင်္ခါရတွေဖြစ်သည်ဟု ဆိုရာ၌ သင်္ခါရသည် လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဖြစ်၏။

ပင်လယ်သမုဒြာ၌ သင်္ဘောပျက်၍ ရေနစ်မောပါသူသည် ဆင်သေကောင်ပုပ်ကို တွေ့သောအခါ ပုပ်စော်နံ့၍ ရွံ့စရာဖြစ်သော်လည်း ကမ်းပါးသို့ ရောက်အောင် ရပ်တည်ပို့ဆောင်နိုင်သည် ဖြစ်သောကြောင့် တွယ်ကပ် မှီခိုလိုက်ပါသွားရတိသကဲ့သို့ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပညာတိသင်္ခါရတွေဖြစ်အောင် ရွက်ဆောင်ကြိုးစားရမည်သာ ဖြစ်၏။ သံသရာဝင်မှ လွတ်မြောက်နိုင်သော ဝိဝဋ္ဌနိသိတ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ရွက်ဆောင်ကြိုးစားသင့်၏။

ချမ်းသာသူခကို လိုလားသောသူသည် ဘုရားဟော အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိတော် လာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကျဉ်းပါဠိမျှကို ရှေးဦးစွာ အလွတ်ရအောင် ကျက်ထားရမည်။ ပါဠိရသောအခါ ဆနက် နိဿယကိုပါ ရအောင် ဆက်၍ ကျက်ထားရမည်။

အရကျက်၍ အသက်ထက်ဆုံး အမြဲဆောင်ရွက်သူသည် ယောကျ်ားဖြစ်စေ၊ ဝိန်းမဖြစ်စေ ဓမ္မစေတီကျောင်းတော်နှင့် တူ၏။ လူနတ်တို့ ရိုးစွဲပူဇော်ခြင်းကို ခံထိုက်သည်ဟု သိအပ်၏။

ဓာတုစေတီ၊ ဓမ္မစေတီ၊ ပရိဘောဂစေတီ၊ ဥဒ္ဒိဿစေတီ ဟူ၍ စေတီလေးမျိုး ရှိသည်တွင် ဓမ္မာနုဿတိ တည်ရှိသော သူ၏ ခန္ဓာကိုယ်သည် စေတီကျောင်းနှင့် အလားတူ၏။ လူ နတ်တို့ ပူဇော်ထိုက်သည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာမှာ လာရှိ၏။

ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိ(၈)တော်

- အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊
- သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊
- ဝိညာဏနိရောဓာ နာမဂ္ဂပနိရောဓော၊
- နာမဂ္ဂပနိရောဓာ သဠာယတနနိရောဓော၊
- သဠာယတနနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော၊
- ဖဿနိရောဓာ ပေဒနာနိရောဓော၊
- ပေဒနာနိရောဓာ တဏှာနိရောဓော၊

တဏှာနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော၊
 ဥပါဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊
 ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊
 ဇာတိနိရောဓာ ဇရာ မရဏံ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ
 နိရုဇ္ဈိ၊ ဇေ မေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

အနက်

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင်၊ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ၊ ဝိရာဂမည်သော
 ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရနိရောဓော၊ အကုသိုလ်
 ကံ၊ ကုသိုလ်ကံဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။

သင်္ခါရနိရောဓာ၊ အကုသိုလ်ကံ၊ ကုသိုလ်ကံဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရတို့၏
 ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဘဝသစ်ဝိညာဏ်၏ မပေါ်အလျှင်း
 ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝိညာဏနိရောဓာ၊ ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ နာမရူပနိရောဓော၊
 နာမ်ရုပ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

နာမရူပနိရောဓာ၊ နာမ်ရုပ်၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ သဠာယတနနိရောဓော၊
 သဠာယတန၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သဠာယတနနိရောဓာ၊ သဠာယတန၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဖဿနိရောဓော၊
 ဖဿ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဖဿနိရောဓာ၊ ဖဿ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ တဏှာနိရောဓော၊
 တဏှာ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

တဏှာနိရောဓာ၊ တဏှာ ၆-ပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဥပါဒါနနိရောဓော၊
 ဥပါဒါန်လေးပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဥပါဒါနနိရောဓာ၊ ဥပါဒါန်လေးပါး၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဘဝနိရောဓော၊
 ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဘဝနိရောဓာ၊ ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ ဇာတိ
 နိရောဓော၊ ဇာတိ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဇာတိနိရောဓာ၊ ဇာတိ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်။ ဇရာမရဏံ၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်း၊ သည်လည်းကောင်း၊ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ၊ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ဝိကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်း၊ သက်ကြီးရွှက်ငင် ပင်ပန်းခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း။ နိရုဇ္ဈိ၊ ချုပ်ငြိမ်းကုန်၏။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ကေဝလဿ၊ ခပ်သိမ်းဥသို့ အလုံးစုံသော။ တေဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ထိုဆင်းရဲအစု၏။ နိရောဓော၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော်နှင့် အနက်ပြီး၏။

ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဓိပ္ပါယ်

အဝိဇ္ဇာကင်းမြတ်၍ ဝိဇ္ဇာအလင်းဓာတ်ဖြစ်ပုံ

ဤဒေသနာတော်၌ အဝိဇ္ဇာ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းမှုတစ်ခုသာ လိုရင်းတည်း။ သင်္ခါရ၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု၊ နာမ်ရုပ်ချုပ်ငြိမ်းမှု အစရှိသော ချုပ်ငြိမ်းမှုအစုသည် အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှုမှာ တလုံးတည်း တပါတည်း ပါလေ၏။ အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကား ဖြစ်ပေါ်မှုဖြစ်၍ တရားလည်း အသီးသီးရ၏။ ဖြစ်ပေါ်မှုလည်း အသီးသီးရ၏။ ဤပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ကား ဖြစ်ပေါ်မှုမဟုတ် ချုပ်ငြိမ်းမှု ရပ်သိမ်းမှု ဖြစ်လေသောကြောင့် တရားလည်း အသီးသီးမပေါ်ပြီ။ နှုတ်မှုလည်း အသီးသီး မဟုတ်ပြီ။

ဥပမာကား။ ။ညောင်မျိုးစေ့ရှိ၍ ညောင်မျိုးစေ့မှ ညောင်ညောက်ဖြစ်သည်။ ညောင်ညောက်မှ ညောင်ပင်ဖြစ်သည်။ ညောင်ပင်မှ ညောင်ကိုင်း ဖြစ်သည်။ ညောင်ကိုင်းမှ ညောင်ခက်ဖြစ်သည်။ ညောင်ခက်မှ ညောင်သီးဖြစ်သည်။ ညောင်သီးမှ ညောင်စေ့ဖြစ်သည်။ ညောင်စေ့မှ ညောင်ညောက်ဖြစ်သည် အစရှိသည် ဖြင့် မဆုံးနိုင်အောင် သွား၏။ ထိုသို့သွားရာ၌ ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွားသွားမှုဖြစ်သော ကြောင့် အစေ့တခြား အညောက်တခြား အပင်တခြား အကိုင်းတခြား စသည်ဖြင့် အသီးသီးရသည်။ ညောင်စေ့ကွယ်ဆုံး၍ ညောင်ညောက်ကွယ်ဆုံးသည်။ ညောင်ညောက်ကွယ်ဆုံး၍ ညောင်ပင်ကွယ်ဆုံးသည် အစရှိသည်ဖြင့် ဖြစ်ရာ၌ ဤကဲ့သို့ အစဉ်အဆက်နှင့် ဆိုကား ဆိုရ၏။ ဆိုသော်လည်း အမှုမှန်မှာ မျိုးစေ့ကွယ်ဆုံးလျှင် အညောက်ပင် ပေါက်ခွင့်မရှိတော့ပြီ။ အပင် စသည်မှာ ဝေးစွာကား၊ မျိုးစေ့ကွယ် ဆုံးသည်ဟူသော စကားမှာလည်း အညောက်မပေါက်မီ၊ မြေသို့မရောက်မီ မီးမှာ အကျွမ်းဖုတ်၍ ကွယ်ဆုံးသည်ကို ဆိုလိုသည်။

ဤပဋိလောမဒေသနာ၌ အဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းမှု ဆိုသည်ကား နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။
ထိုအဝိဇ္ဇာချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သော တရားကား ဝိဇ္ဇာတည်း။ ထိုဝိဇ္ဇာသည်

ဒုက္ခေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ၊

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ-

ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ လေးပါးရှိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊
သမုဒယသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊ နိရောဓသစ္စာကိုဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါး၊
မဂ္ဂသစ္စာကို ဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာတစ်ပါးဟူ၍ လေးပါးရှိပါသည်။

ညောင်ပင်ဥပမာ၌ ညောင်ပင်အစဉ်အဆက်ကို မျိုးပြတ်စေလိုသည်ရှိသော်
ညောင်စေ့ကို ဖျက်ဆီးမှုအလုပ်တစ်ခုသာ ရှိ၏။ ညောင်စေ့ကို စီးမှာ အကျွမ်းဖုတ်၍
ပစ်ခဲ့လျှင် ထိုအစေ့မှ အဆက်ဆက်ဖြစ်ပွား၍ သွားလတ္တံ့သော အခြင်းအရာစုသည်
အစေ့ပျက်ရာတွင် တချက်တည်း တလုံးတည်း တပြိုင်တည်း ပါကြလေကုန်၏။

ထို့အတူ အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ရဟတ်တည်းဟူသော သံသရာဝင်္ဂမှ
ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်လိုသော သူမှာလည်း အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကို သတ်မှု အလုပ်
တစ်ခုသာ ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာ ဓာတ်တစ်လုံးသေလျှင် အနုမတဂ္ဂသံသရာ စက်ရဟတ်
ပြတ်လေတော့သည်။

အဝိဇ္ဇာဓာတ်ကိုလည်း ဝိဇ္ဇာဓာတ်မှ သတ်နိုင်သည်။ ဒါနုမူလည်း မသတ်နိုင်၊
သီလမူလည်း မသတ်နိုင်၊ ဝိဇ္ဇာဘာဝနာမှတစ်ပါး အခြားသော ဘာဝနာမူလည်း
မသတ်နိုင်၊ ဝိဇ္ဇာဘာဝနာတစ်ခုသာ အဝိဇ္ဇာကို သတ်နိုင်သည်။ ဒါနု၊ သီလ၊ တပါး
တခြားသော ဘာဝနာမူသည်ကား ထိုဝိဇ္ဇာဘာဝနာ၏ အခြေခံတို့သာတည်း။

အဝိဇ္ဇာလေးပါးတွင် ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာမှောင်တိုက် အမိုက်
အမဲကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ အလင်းဖွင့်ပြသော ဝိဇ္ဇာဆီမီးရောင်၊ ဝိဇ္ဇာနေရောင်မှ ပယ်ဖျက်
နိုင်သည်။ နောက်သစ္စာသုံးပါး၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာမှောင်ဓာတ်သုံးပါးနှင့် ဝိဇ္ဇာ
အရောင် ဓာတ်သုံးပါးတို့၌လည်း ဤနည်းတူသိလေ။

ထိုလေးပါးသော အဝိဇ္ဇာမှောင်ဓာတ်၊ ဝိဇ္ဇာအရောင်ဓာတ်တို့တွင်လည်း ဒုက္ခသစ္စာ
မှာ ဖုံးလွှမ်းသော အမှောင်ဓာတ်ကို သတ်မှုတစ်ခုသာ လိုရင်းတည်း။ ထိုအမှောင်
ဓာတ်ကို သတ်လိုက်လျှင် ကြွင်းသောအမှောင်ဓာတ် သုံးပါးလည်း ပါလေတော့သည်။
ဒုက္ခသစ္စာမှာ ဖုံးလွှမ်းသော အမှောင်ဓာတ်ကို သတ်မှုဆိုသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာတရား

တို့၌ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်အောင် (ဝါ) အဝိဇ္ဇာအမှောင်ဓာတ်မှ ဝိဇ္ဇာအရောင်ဓာတ်
လာအောင် အားထုတ်မှုပင်တည်း။

ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ လွတ်လမ်းဖြစ်သော အလုပ်မှန်မည်သည်ကား ဝိဇ္ဇာ
ဉာဏ်ကို တစ်နေ့တခြား တိုးပွားအောင် ထူထောင်၍ အဝိဇ္ဇာမှောင်ကို တစ်နေ့တခြား
ပါးရှားဆုတ်ယုတ် အကုန်ချုပ်အောင် အားထုတ်မှုသည်သာလျှင် လမ်းဖြောင့်အလုပ်
မည်၏။ ထိုသို့သောအလုပ်ကို လုပ်သောသူသည်သာ သုပ္ပဋိပန္န၊ ဥဇ္ဇပ္ပဋိပန္န၊
ဉာယပ္ပဋိပန္န၊ သာမိစိပ္ပဋိပန္န အရာရောက်၏။ ထိုအလုပ်၏ အခြေအနေကား
အားခွန်ဗလ မလျော့ရအောင် ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူမှု၊ သီလစင်ကြယ်မှု၊ အပိုအဆို
ပလိဗောခ ကင်းရှင်းမှုပေတည်း။ ထိုကဲ့သို့ ဥဇ္ဇပ္ပဋိပန္န အလုပ်လက်ရှိနှင့် အားထုတ်
နေထိုင်သော သူတို့အား အဝိဇ္ဇာမှောင်သည် တစ်နေ့တခြား၊ တစ်လတခြား၊
တစ်နှစ်တခြား ရှားပါးဆုတ်ယုတ်၍ ယခုဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ နောက်ဘဝ
နတ်ဘုံသို့ ရောက်သော အခါ၌သော်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာမှောင်ဓာတ်သည်
ချွန်ငြိမ်းလတ္တံ့ဟု မြတ်စွာဘုရား အံ့တော်မူပါပြီ။

အဝိဇ္ဇာမှောင်ကို တစ်နေ့တခြား၊ တစ်လတခြား၊ တစ်နှစ်တခြား ပါးရှားချုပ်ငြိမ်း
အောင် အားထုတ်သောအလုပ်ကို ချန်လှပ်၍ ကိုအလုပ်မှ တပါးသော ခပ်သိမ်းသော
ကာယကံအလုပ်၊ ဝစီကံအလုပ်၊ မနောကံအလုပ်စုသည် ဇရာ၊ မရဏမီးတို့မှ
လွတ်လမ်း၊ ကျွတ်လမ်း မဟုတ်ကုန်။ အဝိဇ္ဇာအစီးအပွား၊ ဇရာ၊ မရဏမီးတို့၏
အစီးအပွား အားကြီးသော အလုပ်တို့သာတည်း။ အဝိဇ္ဇာအစီးအပွား အားကြီးသဖြင့်
လည်း “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ”အစရှိသော အနုလောမ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်မြတ်အတိုင်း ဇရာမီး မရဏမီး ပွားစီးလမ်း ဖြစ်ချေ၏။
ဒုက္ခလမ်းမှန် ဖြစ်ချေ၏။

အဝိဇ္ဇာ၏ ကျွတ်လမ်း၊ လွတ်လမ်းဖြစ်သော အလုပ်ကို မလုပ်နိုင် မလုပ်ဖြစ်အောင်
တားမြစ်ဖွဲ့နှောင်၍နေသော တဏှာသည် ဒုက္ခလမ်းမှန် ဖြစ်၏။ ဤတဏှာကို
ပယ်နိုင်လျှင် သုခလမ်းမှန်အလုပ်ကို ကောင်းကောင်းလုပ်နိုင်၏။ အဝိဇ္ဇာဟူသော
သံသရာဝဋ်မြစ် ကျွတ်ခွင့်သို့ ဆိုက်၏။ ခပ်သိမ်းသောဒုက္ခမှ လွတ်၏။ ဤတဏှာကို
မပယ်နိုင်လျှင် သုခလမ်းမှန်အလုပ်ကို မလုပ်နိုင်ကြပေ။ အဝိဇ္ဇာဟူသော သံသရာဝဋ်မြစ်
စည်ကားရန် အခွင့်၌ တည်ကြ၏။ ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခ စွပ်လျက်နေကြ၏။

ထို့ကြောင့် တဏှာသည်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခတို့သို့ ရောက်ကြောင်း တွေ့ကြောင်း ဒုက္ခလမ်းမှန်ကြီးပင်ဖြစ်၏ဟု သိအပ်၏။

“ဒန္တော ဘိက္ခုဝေ သတုပ္ပါဒေါ” ဆိုသည်ကား အသိဉာဏ်လျင်မြန်ခွင့်နှင့် ထောက်စာသော် သတိဖြစ်မှုက နှေးရာသေး၏။ ရှေးလူဖြစ်စဉ် ရဟန်းဖြစ်စဉ်က လေ့ကျက်ခဲ့သော တရားစုကို အမှတ်ရသည်နှင့်တပြိုင်နက် အဝိဇ္ဇာကို သတ်နိုင်သော ဝိဇ္ဇာဓာတ် ပေါ်နိုင်၏ဟူလို။ ဤဒေသနာတော်ဖြင့် ယခုဘဝ၌ လူအဖြစ် ရဟန်းအဖြစ်ကိုရ၍ အဝိဇ္ဇာကိုသတ်ခြင်းငှာ အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကြောင်းမစုံလင်၍ ယခုဘဝ၌ မသတ်နိုင်ကြကုန်သည်ရှိသော် နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြသောအခါ ဉာဏ်ပညာ ရဲရဲတောက်ကြကုန်သဖြင့် အလွယ်တကူ အလျင်အမြန် သတ်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့ဟု ပြတော်မူသည်။ အဝိဇ္ဇာအမှောင်ဓာတ် ချုပ်ငြိမ်းလျှင်လည်း “အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော” အစရှိသော ဒေသနာတော်အတိုင်း သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ ကျွတ်လမ်းလွတ်လမ်း ဖြောင့်တန်းလေတော့သည်။

~~~~~

အခန်း (၄)

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါး

ဗောဓိပက္ခိယ

မဂ်ဉာဏ်၏ အသင်းအပင်းတွင် ပါဝင်သော တရားစု (ဝါ) မဂ်ဉာဏ်ဘက္ခ မှီပင်၍ မဂ်ဉာဏ်၏ အကျိုးကို သယ်ပိုးဆောင်ရွက်တတ်သော တရားစုကို ဗောဓိပက္ခိယဟု ခေါ်ပါသည်။ (ဗောဓိ=မဂ်ဉာဏ်၊ ပက္ခိယ=အဖို့အစု)

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါး

ဗောဓိပက္ခိယ တရားစုများကား-

(က)	သတိပဋ္ဌာန်	၄-ပါး
(ခ)	သမ္ပပ္ပဓာန်	၄-ပါး
(ဂ)	ဣဒ္ဓိမိဒ်	၄-ပါး
(ဃ)	ဣန္ဒြေ	၅-ပါး
(င)	ဗိုလ်	၅-ပါး
(စ)	ဗောဇ္ဈင်	၇-ပါး
(ဆ)	မဂ္ဂင်	၈-ပါး

စုစုပေါင်း ၃၇-ပါး ရှိပါသည်။

(က) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး

သတိပဋ္ဌာန်ဟူသည် လွန်စွာတည်သော သတိ၊ ခိုင်မြဲစွာ တည်သော သတိဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ အာရုံထဲ၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်တည်နေသော သတိစေတသိက်ကို ဆိုလိုပါသည်။

တရားကိုယ်အားဖြင့် သတိစေတသိက် (၁)ပါးတည်း ဖြစ်သော်လည်း အာရုံ ၄-မျိုး၊ ယူပုံအခြင်းအရာ ၄-မျိုး၊ ပယ်ခွါခြင်းကိစ္စ ၄-မျိုး ပြားခြင်းကြောင့် သတိပဋ္ဌာန် ၄-မျိုး ပြားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- ၁။ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊
- ၂။ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊
- ၃။ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊
- ၄။ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဟူသည် ထွက်သက် ဝင်သက် အစရှိသော ရုပ်ကာယ၌ ခိုင်မြဲစွာတည်သော သတိဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်၌ (ဝါ) ဆံပင် မွေးညင်းစသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသ၌ အဖန်ဖန်ရှုဆင်ခြင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ အဖန်ဖန် ရှုသောအခါ အသုဘ(မတင့်တယ် ရွံ့ရှာဖွယ်ဖြစ်သော) အခြင်းအရာ ထင်လာသည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို တင့်တယ်သည်ဟု မှတ်ထင်သော သုဘဝိပလ္လာသကို ပယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

(သုဘဝိပလ္လာသ=တင့်တယ်၏ဟု ဖောက်ပြန်စွာမြင်မှု)

၂။ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဟူသည် ဝေဒနာတရားတို့၌ ခိုင်မြဲစွာ တည်သော သတိဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဝေဒနာတို့ကို ဒုက္ခအခြင်းအရာထင် လာအောင် အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်သော သတိဖြစ်သည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ကို အဖန်ဖန် ရှုသောအခါ အပြစ် အပျက်ဒဏ် အမြိခံရပုံကို မြင်ရသဖြင့် ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးဒုက္ခဟူ၍ ထင်လာသည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် ရုပ် နာမ်တို့၌ သုခဟု မှတ်ထင်သော သုခဝိပလ္လာသကို ပယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

(သုခဝိပလ္လာသ=ချမ်းသာ၏ဟု ဖောက်ပြန်စွာမြင်မှု)

၃။ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဟူသည် သရာဂစိတ် ဝိတရာဂစိတ် အစရှိသော စိတ်အပြား၌ ခိုင်မြဲစွာတည်သော သတိဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စိတ်ကိုအာရုံပြု၍ ဤစိတ်ကား ရာဂစိတ်၊ ဤစိတ်ကား ရာဂကင်းသောစိတ် စသည်ဖြင့် ခွဲခြားလျက် အနိစ္စအခြင်းအရာ ထင်လာအောင် အဖန်ဖန်ရှုတတ်သော သတိဖြစ်သည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် စိတ်တို့ကို ခွဲခြားဆင်ခြင်သောအခါ စိတ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲပုံကို သေချာစွာ သိရသဖြင့် အနိစ္စအခြင်းအရာ လွန်စွာ ထင်လာသည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန် ဖြင့် နိစ္စဝိပလ္လာသကို ပယ်ရှားနိုင်သည်။

(နိစ္စဝိပလ္လာသ=မြဲ၏ဟု ဖောက်ပြန်စွာမြင်မှု)

၄။ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဟူသည် နိဝရဏ စသော ဓမ္မတို့၌ ခိုင်မြဲစွာ တည်သော သတိဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာကို ကာယာနုပဿနာဖြင့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဝေဒနာနုပဿနာဖြင့်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဝိတ္တာနုပဿနာဖြင့် ရှုပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကြွင်းသော သညာက္ခန္ဓာနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော ဓမ္မကို အဖန်ဖန်ရှုသော သတိဖြစ်သည်။ ယင်းဓမ္မတို့ကို အနတ္တအခြင်းအရာထင်လာအောင် အဖန်တလဲလဲ အာရုံပြု၍ ရှုသောအခါ အရာရာကိစ္စဟို့၌ ပရမတ္ထဓမ္မများသာ ရွက်ဆောင်နေကြောင်း၊ ပရမတ္ထဓမ္မချည်းသာ ထင်ရှားရှိကြောင်းကို သိ၍ စိမ့်နိုင်သော အတ္တ (အသက် လိပ်ပြာ ဝိညာဏ်)ကောင် မရှိဟူသော အနတ္တအခြင်းအရာ လွန်စွာ ထင်လာသည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန်ဖြင့် အတ္တဝိပလ္လာသကို ပယ်ရှားနိုင်ပါသည်။

(အတ္တဝိပလ္လာသ=အတ္တရှိ၏ဟု ဖောက်ပြန်စွာမြင်မှု)

(ခ) သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး

သမ္မပ္ပဓာန်ဟူသည် ကောင်းစွာ အလွန် ရွက်ဆောင်တတ်သော တရားဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။ အရေသာ ကြွင်းပါစေ၊ အကြောသာ ကြွင်းပါစေ၊ အရိုးသာ ကြွင်းပါစေ၊ အသားအသွေး အကုန် ခန်းခြောက်ပါစေဟူသော အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဝိရိယဟု ဆိုလိုပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကိစ္စ ၄-ပါးကို ပြီးစေနိုင် သောကြောင့် ချီးမွမ်းထိုက်သော ဝိရိယဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိပါသည်။

တရားကိုယ်အားဖြင့် ဝိရိယ ၁-ပါးတည်း ဖြစ်သော်လည်း ကိစ္စအားဖြင့် ၄-မျိုး ဖြစ်သောကြောင့် သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး ပြားရပါသည်။ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးကား ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

၁။ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်း၊ အကုသိုလ်တရားကို ပြုမိသည့်အတွက် နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်း ကုက္ကုစ္စဖြစ်နေလျှင် အကုသိုလ်များသာ တိုးပွားလာမည်၊ ပူပန်ခြင်းကြောင့် ပြုမိသော အကုသိုလ်လည်း ပျောက်မည်ဟုတ်၊ ဤသို့ ဆင်ခြင်ပြီး ထိုအကုသိုလ်တရားကို လုံးဝဂရုမပြုဘဲ ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

၂။ မိမိသန္တာန်၌ နောင် ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို နောင် ဘဝ အဆက်ဆက် တရံတဆစ်မျှ မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်လာစေခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်း၊ မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဖူးသေးသော အကုသိုလ်တရားများ မဖြစ်ပွားလာစေခြင်းငှာ ဒါနမှု သိလမှု အားထုတ်ခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်းခြင်း၊ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်

ပြုခြင်း၊ ပရိယတ္တိကို သင်အံ့ပို့ချ ရေးသားဖြန့်ဖြူးခြင်းများကို အားထုတ်ပြုလုပ် နေရမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

၃။ မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်ဖူးသေးကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်း၊ ဒါနမှု သီလမှု ဘာမနာမှု စသည်ကိုပြုလုပ်ခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

၄။ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကို နိယာမ အဖြစ်သို့ ရောက်စေရန် လွန်စွာကြိုးပမ်းစေခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်း၊ မိမိ ပြုပြီး ပြုဆဲ ဖြစ်ကုန်သော ဒါနမှု သီလမှု ဘာမနာမှု စသည်တို့ကို တိုးတက်ကြီးထွားရန် အားထုတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

(၇) ဣဒ္ဓိပါဒ်၄-ပါး

ဣဒ္ဓိပါဒ်ဟူသည် ပြည့်စုံခြင်း ပြီးစီးခြင်း အမျိုးမျိုး၏ အခြေခံတရားဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိပါသည်။ ဣဒ္ဓိပါဒ်သည် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ၄-ပါး ရှိပါသည်-

- ၁။ ဆန္ဒဒ္ဓိပါဒ် = ဆန္ဒကြောင့် ပြီးပြည့်စုံမှု၊
- ၂။ ဝိရိယဒ္ဓိပါဒ် = ဝိရိယကြောင့် ပြီးပြည့်စုံမှု၊
- ၃။ စိတ္တဒ္ဓိပါဒ် = စိတ်ကြောင့် ပြီးပြည့်စုံမှု၊
- ၄။ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် = ပညာကြောင့် ပြီးပြည့်စုံမှု။

၁။ ဆန္ဒဒ္ဓိပါဒ်ဟူသည် လိုချင်မှု ရချင်မှု ပေါက်ချင်မှု ရောက်ချင်မှုတို့၌ အလွန်အကြူး အထူးထက်သန်သော ဆန္ဒကြောင့် ပြီးစီးပြည့်စုံလာခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ မရလျှင် မနေနိုင်၊ မရလျှင် သေရသည်ကပင် ကောင်းသေး၏ဟု မရဘဲ နေရသည်ထက် သေခြင်းကို အမြတ်ထားနိုင်သော ဆန္ဒမျိုး ဖြစ်သည်။

၂။ ဝိရိယဒ္ဓိပါဒ်ဟူသည် အရေသာ ကြွင်းပါစေ၊ အကြောသာ ကြွင်းပါစေ၊ အရိုးသာ ကြွင်းပါစေ၊ အသားအသွေး အကုန် ခန်းခြောက်ပါစေဟူသော အင်္ဂါ ၄-ပါး ရှိသည့် ဝိရိယကြောင့် ပြီးစီးခြင်း ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ဝိရိယနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် ဝိရိယကို စိုက်ထုတ်နိုင်လျှင် ကော်ရမည်ရောက်မည် ပေါက်မည်ဟု အထင်ရှိနေသောကြောင့် နေ့နေ့ညည အဘယ်မျှပင် အပန်းခံရ သော်လည်း စိတ်မတွန့်၊ ရက်ပေါင်း လပေါင်း နှစ်ပေါင်း မည်မျှကြာအောင် အားထုတ်ရစေကာမူ စိတ်မတွန့်လေပြီ။

၃။ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်ဟူသည် သာသနာတော်ကို တွေ့ကြုံ၍ သာသနဓမ္မကို ကြားနာရသည့် အခါမှ စ၍ အလွန်အကြူး ထက်သန်နိုင်မာသော စိတ်စွမ်းအားကြောင့် ပြီးစီးခြင်း ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ လောက၌ အတင့်အတယ် အဖွယ်အရာ ချမ်းသာစီးပွားမှု၊ ဘုန်းတန်ခိုး လာဘ်လာဘ ကျမ်းဂန်ပရိယတ်မှုများ၌ နေရသော်လည်း ထိုအမှုတို့၌ စိတ်မပါ စိတ်မရှိ၊ မိမိလိုလားမှု၌ ထိုထိုဤဤ ကြံစည်နေရမှသာ စိတ်ချမ်းသာခွင့်ကို ရရှိတော့သည်။

၄။ စိမ်သိဒ္ဓိပါဒ်ဟူသည် အပါယိကဒုက္ခ ဝဋ်ဒုက္ခကြီးကျယ်ပုံကို ကောင်းစွာမြင်နိုင်သော ပညာ၊ ဣဒ္ဓိတို့၏ အကျိုးအာနိသင်ကို ကောင်းစွာ မြင်နိုင်သော ပညာ၊ ခက်ခဲနက်နဲသော တရားဓမ္မ သဘာဝတို့၌ ပြန့်ပြူးစွာ ကျက်စားနိုင်သော ပညာကြောင့် ပြီးစီးခြင်း ပြည့်စုံခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုပညာနှင့် ပြည့်စုံသော သူသည် ဝေလာကီတရား ချမ်းသာစီးပွားမှုတို့၌ စိတ်အရသာကို ရှာကြံ၍ မရဘဲ နက်နဲသော ဖော်ပြပါ ပညာတို့၌သာ စိတ်အရသာကို တွေ့နိုင်တော့သည်။ နက်နဲသောတရား ဆိုလေလေ ပေါက်ရောက်အောင် လုပ်ကြံချင်လေ ဖြစ်တော့သည်။

(ဃ) ဣန္ဒြေ ၅-ပါး

ဣန္ဒြေဟူသည် စိတ်ကို အစိုးရနိုင်မှုဟု အဓိပ္ပာယ် ရရှိပါသည်။ မိမိနှင့် သက်ဆိုင်သော တရားများကို မိမိအလိုအတိုင်း ဖြစ်ပေနိုင်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ၅-ပါး ရှိသည်-

- ၁။ သဒ္ဓိန္ဒြေ = ယုံကြည်မှုဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရခြင်း၊
- ၂။ ဝိသီယိန္ဒြေ = ဝိသီယဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရခြင်း၊
- ၃။ သတိန္ဒြေ = သတိဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရခြင်း၊
- ၄။ သမာဓိန္ဒြေ = သမာဓိဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရခြင်း၊
- ၅။ ပညာန္ဒြေ = ပညာဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရခြင်း။

၁။ သဒ္ဓိန္ဒြေ ဟူသည် ဒါနုမူ သီလမူ အတုအပ ဘာဝနာမှုတို့၌ ဖြစ်သော ပကတိသဒ္ဓါမျိုး မဟုတ်ဘဲ ထွက်ဆက် ဝင်သက် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အစရှိသော ဘာဝနာအလုပ်ဖြင့် အားခွန်ဗလ တေဇတန်ခိုး တိုးတက်ပွားစီး ဆင်ပြောင်ကြီးကဲ့သို့ ကြီးပွားလေအောင် ပျိုးထောင်ပြုပြင်၍ ထားအပ်သော ဘာဝနာ သဒ္ဓါမျိုးဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရနိုင်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။

၂။ ဝိရိယိန္ဒြေဟူသည် ပကတိဝိရိယမျိုး မဟုတ်ဘဲ ဘာဝနာဝိရိယမျိုးဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရနိုင်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။

၃။ သတိန္ဒြေ၊

၄။ သမာဓိန္ဒြေ၊

၅။ အညိန္ဒြေဟူသည်တို့မှာလည်း ပကတိသတိ၊ ပကတိသမာဓိ၊ ပကတိပညာ မျိုး မဟုတ်ဘဲ ဘာဝနာ-သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့ဖြင့် စိတ်ကို အစိုးရနိုင်ခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။

(င) ဗိုလ် ငါးပါး

ဗိုလ်ဟူသည် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို တိုက်ဖျက်ဖိစီးတတ်သော တရားဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ၅-ပါးရှိပါသည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနိုင်ငံကြီးကို တိုက်ဖျက်မည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ၅-ဦး၊ အားကြီး ၅-ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ သဒ္ဓါဗိုလ် = သဒ္ဓါဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို တိုက်ဖျက်ခြင်း၊

၂။ ဝိရိယဗိုလ် = ဝိရိယဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို တိုက်ဖျက်ခြင်း၊

၃။ သတိဗိုလ် = သတိဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို တိုက်ဖျက်ခြင်း၊

၄။ သမာဓိဗိုလ် = သမာဓိဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို တိုက်ဖျက်ခြင်း၊

၅။ ပညာဗိုလ် = ပညာဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို တိုက်ဖျက်ခြင်း။

ယင်း ဗိုလ်များမှာလည်း ဣန္ဒြေ ၅-ပါးကဲ့သို့ပင် ပကတိဗိုလ်များမဟုတ်ဘဲ ဘာဝနာဗိုလ်များ ဖြစ်ပါသည်။

(စ) ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး

ဗောဇ္ဈင်ဟူသည် သစ္စာ ၄-ပါး မြတ်တရားကို သိမြင်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်၏ အတောင်အလက် အစိတ်အပိုင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးမှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

၁။ သတိသမ္မောဇ္ဈင် = သတိပဋ္ဌာန်၊ သတိန္ဒြေ၊ သတိဗိုလ်၊ သမ္မာ သတိမဂ္ဂင်ခေါ်သော သတိစေတသိက်၊

၂။ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင် = ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ်၊ ပညိန္ဒြေ၊ ပညာဗိုလ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
 မဂ္ဂင်ခေါ်သော ပညာစေတသိက်(တစ်နည်း)
 ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအစရှိသော ပညာဝိသုဒ္ဓိ ၅-ပါး၊
 အနုပဿနာဉာဏ် ၃-ပါးနှင့် ဝိပဿနာ
 ဉာဏ် ၁၀-ပါးသည် ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်
 မည်၏။

၃။ ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင် = သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ်၊ ဝိရိယိန္ဒြေ၊
 ဝိရိယဗိုလ်၊ သမ္မာဝါယာမခေါ်သော ဝိရိယ
 စေတသိက်၊

၄။ ဝိတိသမ္မောဇ္ဈင် = ကာယဂတာသတိ (ထွက်သက်ဝင်သက်)
 စသည်ကို တည်ထောင်မိ၍ ထင်မှုမြင်မှု
 တိုးပွားလာသောအခါ ဝမ်းမြောက်ခြင်း
 နှစ်သက်ခြင်း ဝိတိစေတသိက်၊

၅။ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင် = စိတ်မငြိမ်သက်မှု၊ စိတ်အကြံများမှုကြောင့်
 ဖြစ်သော ကိုယ်စိတ် ပူပန်ခြင်းများ၏
 ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊

၆။ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင် = သမာဓိန္ဒြေ၊ သမာဓိဗိုလ်၊ သမာဓိမဂ္ဂင်
 ဟူသော သမာဓိတရား၊

၇။ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင် = ဟမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်တွင်း၌ အချိုးအစားမကျ
 နိုင်သေး၍ ကြောင့်ကြစိုက်ရသော ဗျာပါဒ
 အမှုများစွာရှိသည်၊ အချိုးအစားကျလာသော
 အခါ၌ ကြောင့်ကြစိုက်ရမှု ကင်းရှင်းလာ
 ခြင်းဟူသော တပြုမဇ္ဈတာ စေတသိက်။

စကြာရတနာ (၇)ပါး ပြည့်စုံသော စကြာမင်းသည် အတုမရှိသော စည်းစိမ်ကို
 ခံစားရသကဲ့သို့ ဇောဇ္ဈင်(၇)ပါးပြည့်စုံသော ယောဂီသည်လည်း သာသနာတော်
 အစီးအပွားတွင် အတုမရှိသော သမဏ္ဍစည်းစိမ်ကို ခံစားရ၏။

(ဆ) မဂ္ဂင် ၈-ပါး

မဂ္ဂင်ဟူသည် ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်ကြောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော တရားစုဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ၈-ပါးရှိပါသည်-

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ = မှန်သောအယူအမြင်၊
- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ = မှန်သောအကြံ၊
- ၃။ သမ္မာဝါစာ = မှန်သောစကား၊
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တ = မှန်သောအမှုအလုပ်၊
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝ = မှန်သောအသက်မွေးဝမ်းကျောင်း၊
- ၆။ သမ္မာဝါယာမ = မှန်သောအားထုတ်မှု၊
- ၇။ သမ္မာသတိ = မှန်သော အောက်မေ့မှု နှလုံးသွင်းမှု၊
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ = မှန်သော တည်ကြည်မှု စူးစိုက်မှု။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဖြစ်ပေါ်ပုံ

သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော ဝိတ္ထာဒိဋ္ဌိ(အယူမှား) (နိုင်ငံကြီးကို ဖျက်ဆီးပြီး သစ္စာလေးပါး အလင်းတရားကို မြင်နိုင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အယူရှိသည့် ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက် ကြောင်း အကြံအစည်မျိုး၊ သတ္တဝါတပါးကို မပျက်စီးစေလိုသော အကြံအစည်မျိုး၊ သတ္တဝါတပါးကို မပင်ပန်းစေလိုသော အကြံအစည်မျိုးဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ အကြံသာဖြစ်သည်။ ယင်း သမ္မာသင်္ကပ္ပ အကြံအစည်မျိုး ရှိသောသူသည် ဝစီဒုစရိုက်တို့မှ လွတ်ကင်းစင်ကြယ် ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော အပြောအဆို ဝစီကံဟူသော သမ္မာဝါစာတစ်မျိုးကိုသာ ပြောဆိုမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒုစရိုက်ကင်းသော သမ္မာဝါစာ ရှိသူသည် ထို့ထက်ရန်ရှမ်းသော ကာယဒုစရိုက်တို့မှ လွတ်ကင်းစင်ကြယ် ကြည်ညိုဖွယ် ရှိသော ကာယကံအမှု သမ္မာကမ္မန္တ အလုပ်မျိုးကိုသာ ပြုလုပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အမြင်များ အကြံအစည်များ ကာယကံများ ဝစီကံများ စင်ကြယ်လျက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ယုတ်ညံ့သော အသက်မွေးမှုများကို ပြုလုပ်တော့မည်မဟုတ်သည့်အတွက် သမ္မာအာဇီဝဖြစ်လာပါသည်။ အမြင် အကြံ ကာယကံ ဝစီကံနှင့် အသက်မွေးမှု စင်ကြယ်သော် ဝိရိယသာ အမြဲတည်သောကြောင့် သမ္မာဝါယာမ ဖြစ်လာရပြန်ပါသည်။

ထိုအခါ သီလ သမာဓိ ပညာအမှုတို့၌ စွဲမြဲသော သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်နှင့် သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်တို့လည်း ဆက်ကာ ဆက်ကာ တည်ရှိလာရပါသည်။

မဂ္ဂင် ၈-ပါးကို သိက္ခာ ၃-ပါးဖြင့် ဝိုင်းခြားပုံ

မဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တနှင့် သမ္မာအာဇီဝ ၃-ပါးသည် သီလတရားစုဖြစ်ပါသည်။ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ၃-ပါးသည် သမာဓိတရားစု ဖြစ်ပါသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ၂-ပါးသည် ပညာတရားစု ဖြစ်ပါသည်။

ဤ၌ သီလဟူသည် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလကို ဆိုလိုပါသည်။ ယင်းသည်လည်း လူတို့၏ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ၊ ရဟန်းတို့၏ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဟူ၍ (၂)မျိုးရှိရာ မိစ္ဆာဇီဝနှင့်တကွ ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး(ပါဏာတိပါတ-အဒိန္နာဒါန-ကာမေသုမိစ္ဆာ စာရ)နှင့် ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါး (မုသာဝါဒ-ပိသုဏဝါစာ-ဖရုသဝါစာ-သမ္ပပ္ပလာဝ)ဟူသော ဒုစရိုက်တရားများ လုံခြုံလျှင် လူတို့အတွက် အာဇီဝဋ္ဌမက သီလလုံခြုံသည် မည်ပါသည်။ ရှစ်ပါးသီလ ကိုးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလများကား ထိုအာဇီဝဋ္ဌမက သီလ၌ အမွမ်းတင်သီလ၊ အရောင်တင်သီလစုများသာ ဖြစ်ပါသည်။ သိက္ခာပုဒ် ပညတ်ချက် ၂၂၇-သွယ်လုံခြုံလျှင် ရဟန်းများအတွက် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ လုံခြုံသည် မည်ပါသည်။ ယင်းဆိုင်ရာသီလများကို လုံခြုံအောင် ထိန်းနေသူများသည် သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ မဂ္ဂင်ဖောင် စီးနေသူများပင် ဖြစ်ပါသည်။

သီလမဂ္ဂင်များပြည့်စုံပြီးနောက် ကာယဂတာသတိ(ထွက်သက်ဝင်သက်)ကို တည်ထောင်ပြီး သမထလမ်းသို့ မလိုက်ဘဲ ဝိပဿနာလမ်း သက်သက်ကို လိုက်လျှင် အားထုတ်လျှင် သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနီကလမ်းကို လိုက်နေသူ ဖြစ်ပါသည်။ ကာယဂတာသတိ တည်ထောင်ပြီး စာနံ သမာပတ် လမ်းစဉ်ကို လိုက်ပြီးမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တင်၍ အားထုတ်ပြန်လျှင် သမထဝိပဿနာယာနီကလမ်းကို လိုက်သူများဖြစ်ပါသည်။ ယင်းလမ်းကြောင်း နှစ်ကြောင်းလုံးကို လိုက်နေသူသည် သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်ဖောင်ကြီးကို စီးနေသူများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း သီလ၊ သမာဓိ မဂ္ဂင်နှင့် ပြည့်စုံလျှင် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပညာကိုစွဲလည်း ပြီးစေနိုင်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်ဖောင်ကြီးကိုလည်း စီးနေကြသူများပင် ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၅)

သစ္စာ(၄)ပါးတရား

သစ္စာ (၄)ပါး တရားကို ဗာရာဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တော၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားတော်မူခဲ့၏။ မြတ်စွာဗုဒ္ဓ ဟောကြားသမျှ ဒေသနာအားလုံးသည် သစ္စာ (၄)ပါးနှင့် လွတ်သော တရားမရှိပေ။

ဒုက္ခသစ္စာ

ဒုက္ခသစ္စာ (ဆင်းရဲခြင်းအမှန်တရား)ဆိုသည်မှာ ဘဝအသစ် ဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း၊ အိုခြင်းဆင်းရဲ၊ နာရခြင်းဆင်းရဲ၊ သေရခြင်းဆင်းရဲတို့အပြင် စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပူပန်ခြင်းစသော ဆင်းရဲခြင်းအပေါင်းကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင် မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အာရုံတို့နှင့် တွေ့ဆုံယှဉ်တွဲရခြင်းဆင်းရဲ၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အာရုံတို့နှင့် ကွဲကွာရခြင်းဆင်းရဲ၊ လိုချင်လျက် မရခြင်းဆင်းရဲ၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ငါ၊ ငါ့ဟာ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတတ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ (ခန္ဓာငါးပါး)ကို ရရှိခြင်းဆင်းရဲ စသောဆင်းရဲခြင်းမျိုး အားလုံးကို ဒုက္ခသစ္စာဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

လောကီနယ်ပယ် လူ တိရစ္ဆာန် စသည်တို့၏ ဘဝသက်တမ်း တလျှောက်တွင် သာယာပျော်ရွှင်မှုဟု ဆိုအပ်သော လောကီချမ်းသာခြင်းများနှင့် လောကီစွန့်ချမ်းသာတို့သည်ပင် ဒုက္ခ(ဆင်းရဲခြင်း)ဟူ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ဒုက္ခသဘောကို ၃-မျိုး ခွဲခြား မှတ်သားနိုင်သည်။

- (၁) သာမန်ဆင်းရဲခြင်းသဘော ဒုက္ခဒုက္ခ၊
- (၂) ဖောက်ပြန်ပျက်စီးမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသော ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊
- (၃) ပြုပြင်စီရင်ခြင်းခံရသည့် သဘော သင်္ခါရဒုက္ခ။

လောကတွင် တွေ့ကြုံခံစားကြရသော ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း၊ အိုရခြင်း၊ နာရခြင်း၊ သေရခြင်း၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် အတူတကွ ပေါင်းယှဉ်ရခြင်း၊ ချစ်နှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ကွေကွင်းခွဲခွါရခြင်း၊ ပိပိလိုအင်ဆန္ဒ

မပြည့်ဝခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးရခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်း၊ စိတ်နှလုံး မသာယာခြင်း စသည့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ငြိုငြင်ပင်ပန်းခြင်းတို့သည် သာမန်ဆင်းရဲခြင်း အနက်သဘော ရှိသော ဒုက္ခဒုက္ခတွင် အကျုံးဝင်လေသည်။

ပျော်ရွှင်သော စိတ်နှလုံး၊ ချမ်းသာသော ဘဝအခြေတို့သည် အစဉ်ထာဝရ တည်မြဲခိုင်ခံ့ကြသည် မဟုတ်ပေ။ အနှေးနှင့်အမြန် တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲတတ်သည် သာဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ပြောင်းလဲသောအခါ နာကျင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်မချမ်း မြေ့ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ဤသို့ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆင်းရဲဒုက္ခကို ဝိပရိဏာမဒုက္ခဟု ခေါ်သည်။

သင်္ခါရဒုက္ခကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် သတ္တဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ငါ ဟူသော သဘောတရားများ၏ အရင်းအမြစ်ကို နားလည်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ သတ္တဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ငါ ဆိုသည်မှာ အစဉ်အမြဲ ပြောင်းလဲဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တို့၏ အစုအဝေး ခန္ဓာငါးပါးပင် ဖြစ်သည်။ ငါးပါးသော စွဲလမ်းတပ်မက်မှု အစုအဝေး (ပစ္စုပ္ပန်ဒါနုက္ခန္ဓာ)သည် ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါသည် ခန္ဓာငါးပါး၊ ခန္ဓာငါးပါးသည် ဒုက္ခဆင်းရဲဖြစ်သည်။

သတ္တဝါ လူ ငါ ဟူသော ခန္ဓာငါးပါးသည် မတည်မြဲ၊ အစဉ်ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲလျက်ရှိ၏။ မတည်မြဲသမျှသည် ဒုက္ခဆင်းရဲပင် ဖြစ်သည်။

ဤဒုက္ခသစ္စာကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်ရန် နားလည်ရန် အလွန်အရေး ကြီးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ဒုက္ခဆင်းရဲ ခြင်းကို မြင်သောသူသည် ဆင်းရဲဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း မြင်၏။ ဆင်းရဲချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)ကိုလည်း မြင်၏။ ဆင်းရဲချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)သို့ သွားရာလမ်းကြောင်း ရောက် ကြောင်း အကျင့်ကိုလည်း မြင်၏။ ထိုသို့ မြင်နိုင်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက် နားလည်ရန် အလွန် အရေးကြီးပါသည်။

သမုဒယသစ္စာ

သမုဒယသစ္စာ- အဓိယာတို့ သိမြင်အပ်သည့် ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း အမှန်တရား ဆိုသည်မှာ ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်ခြင်း ကာမတဏှာ၊ ဘဝ၌ တပ်မက်ခြင်း ဘဝ တဏှာ၊ ဘဝပြတ်ခြင်း၌ တပ်မက်ခြင်း ဝိဘဝတဏှာဟူသော တဏှာသုံးပါးဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသုံးပါးသည် တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ နှစ်သက်တပ်မက်စွဲလမ်း

ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုအာရုံ၌ ပျော်မွေ့လေ့ရှိ၏။ ထိုတပ်မက်မှု တဏှာ၊ ရမ္မက်၊ လောဘ၊ တောင့်တမှုသည် သတ္တဝါတို့၏ ဘဝခန္ဓာ အစဉ်အဆက် ဖြစ်ရေးကို ဖန်တီးပေးလေသည်။

ထိုတဏှာသည် ကာမဂုဏ်စည်းစိမ် ပစ္စည်းဥစ္စာ ရတနာနှင့် တန်ခိုးအာဏာ တို့ကို စွဲလမ်းတပ်မက်သော သဘောရှိသည်သာမက စိတ်ကူးစိတ်သမ်း အထင် အမြင်သဘော အယူအဆပေးတော့ချက် ယုံကြည်ချက်တို့ကို စွဲလမ်းဆုပ်ကိုင်ထား ခြင်းလည်း တဏှာတွင် အပါအဝင် ဖြစ်လေသည်။ ကမ္ဘာလောကတွင် အန်တု ဖက်ပြိုင် ဘေးဒုက္ခဆိုင်လေသမျှသည် ဤကိုယ်ကျိုးရှုတဏှာမှ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက် လာခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ပြဿနာအရပ်ရပ်နှင့် ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းတို့သည် အတ္တဟိတ ကိုယ်ကျိုးရှု လောဘရမ္မက်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရလေသည်။

ဘဝတည်ရှိစေလိုသော၊ ဘဝကို ဆက်လက်စေလိုသော၊ တစ်ဘဝပြီး တစ်ဘဝ ထပ်ခါထပ်ခါဖြစ်စေလိုသော အာသာဆန္ဒ စေတနာ ဇော ရမ္မက်တဏှာသည် ဤကမ္ဘာတွင် အင်အားအကြီးမားဆုံး ဖြစ်သည်။ ရူပကာယသည် အမှုကိစ္စ အားလုံး ဆောင်ရွက်မှု ရပ်စဲ၍ သေဆုံးခြင်းသို့ရောက်ပြီဟု ဆိုရသောအခါတွင် ဤတဏှာ၏ စွမ်းအင်အဟုန်သည် ရပ်တန့်မှုမရှိဘဲ အခြားရုပ်သန္တာန်တစ်ခု၌ ဆက်လက်၍ ထင်ရှားပြပြန်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဘဝသစ်ကို တဖန် ဖြစ်ပေါ် လာစေပြန်ပါသည်။

ဘဝတည်ရှိရန်နှင့် ဘဝဖြစ်ပေါ်ရန် စွဲလမ်းသော တဏှာရှိနေသမျှ သံသရာ စက်ရဟတ်သည် ကျင်လည်မြဲ ကျင်လည်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်း စက်ရဟတ်ကို ခုတ်မောင်းနေသည့် အင်အားတည်းဟူသော ဤ “တဏှာ”ကို “အမှန်တရားသစ္စာ (နိဗ္ဗာန်)” ကို မျက်မှောက်ပြုသော မင်္ဂလာဖြင့် ဖြတ်တောက်ပစ်နိုင်မှသာ ဤသံသရာ စက်ရဟတ်သည် အလည်ရပ်နိုင်တော့မည် ဖြစ်ပေသည်။

နိရောဓသစ္စာ

နိရောဓသစ္စာ-အဓိယာတို့သည် သိအပ်သော ဆင်းရဲမှု ချုပ်ငြိမ်းခြင်းအမှန် တရားဆိုသည်မှာ တဏှာ၏ အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ထိုတဏှာကို စွန့်ခြင်း၊ ဝေးစွာစွန့်ခြင်း၊ ဆုပ်ကိုင်မထားဘဲ ယွတ်လိုက်ခြင်း၊ တွယ်တာမှု ကင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုတဏှာ၏ ချုပ်ငြိမ်းကို နိရောဓနိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

နိရောဓနိဗ္ဗာန်ဆိုသည်မှာ တဏှာ၏ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ လက်လွတ်ခြင်း၊ တဏှာကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ခြင်း၊ တဏှာမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၊ တဏှာမှ စွန့်ခွာ ခွဲထွက်ခြင်း၊ ပြုပြင်စီရင်အပ်သော အရာအားလုံးတို့ ငြိမ်းအေးစေခြင်း၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးဟူသမျှ စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ တဏှာကို ငြိမ်းသတ်ခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။

တဏှာ၏ ကုန်ရာ၊ အမျက်ဒေါသကုန်ရာ၊ တွေ့မေ့ပျက်မဲခြင်း ကုန်ရာကို အကြောင်းတရားတို့ မပြုပြင် မစီရင်အပ်သောတရား (အသင်္ခတ) နိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်သည်။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ စွဲလမ်းတောင့်တ တပ်မက်မှုကို စွန့်ပယ်ခြင်း၊ ဖြိုဖျက်ခြင်း၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊ ခန္ဓာအစဉ်နှင့် ဘဝချုပ်ငြိမ်းခြင်း (ဘဝနိရောဓ)သည် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်တွင် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟူသော ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး မရှိ၊ အလျား၊ အနံ့၊ အနု၊ အကြမ်း၊ အကောင်း၊ အဆိုး၊ အမည်နာမ၊ ရုပ်သဏ္ဍာန် စသည့်သဘောတို့သည် လုံးဝပျက်ပြုန်းကုန်၏။ ဤကမ္ဘာလည်း မမည်၊ အခြားကမ္ဘာလည်း မဟုတ်၊ လာခြင်း၊ သွားခြင်း၊ ရပ်တည်ခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း၊ မွေးဖွားခြင်း မရှိ၊ အာရုံဝတ္ထုဟူ၍လည်း မတွေ့ရတော့ပေ။

အစဉ်အမြဲတည်ရှိ၍ မဖောက်မပြန် မပြောင်းလဲခြင်း သဘောရှိသော ပရမတ္ထ သစ္စာသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် သစ္စာတကာတို့၏ အထွတ်အထိပ် အန္တိမသစ္စာဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်၏ နောက်ကွယ်၌ သို့မဟုတ် နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် မည်သည့်အရာမျှ မရှိနိုင်တော့ပေ။ နိဗ္ဗာန်သည် ဘဝကွယ်လွန်ပြီးမှသာ ရောက်ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤပစ္စုပ္ပန် (လက်ရှိအသက်တည်ဆဲ) ဘဝ၌ပင် မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး သူသည် ကမ္ဘာတွင် စိတ်အချမ်းသာဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေတော့သည်။

မဂ္ဂင်ခရီးလမ်းကြောင်းအတိုင်း စိတ်လက်ရှည်စွာ ပြင်းစွာသော ဝီရိယဖြင့် ငြိမ်းသွားပြီးနောက် ကိုယ်တိုင် စင်ကြယ်စေရန် ကျင့်ကြံ အားထုတ်၍ လိုအပ်သော သီလ သမာဓိ ပညာနှင့် ပြည့်စုံစေပါလျှင် မည်သူမဆို တနေ့တွင် ကိုယ်တွင်း၌ပင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေသည်။

မဂ္ဂသစ္စာ

မဂ္ဂသစ္စာ-အရိယာတို့သည် သိမြင်အပ်သော ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သည့် လမ်းမှန်ဆိုသည်မှာ မှန်စွာ မြင်ခြင်း၊ မှန်စွာ ကြံခြင်း၊ မှန်စွာ ပြောခြင်း၊ မှန်စွာပြုလုပ်ခြင်း၊ မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်း၊ မှန်စွာ အားထုတ်ခြင်း၊ မှန်စွာ သတိရခြင်း၊ မှန်စွာ စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်းဟူသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် အရိယမဂ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ညွှန်ပြသောလမ်းကို မဂ္ဂင်လမ်းဟု ခေါ်သည်။ အစွန်းနှစ်ဖက်ကို ဖယ်ရှားသော လမ်းလည်း ဖြစ်သည်။

ပထမအစွန်းမှာ ယုတ်ညံ့သော သာမန်လူတို့၏ အလေ့ဖြစ်သော အကျိုးကျေးဇူးမရှိသော ကာမဂုဏ်အာရုံကို လိုက်စားမြူးထူးပျော်ပါးခြင်းအားဖြင့် ချမ်းသာမှုကို ရှာဖွေခြင်းဖြစ်သည်။

ဒုတိယအစွန်းမှာ ဆင်းရဲခြင်းကို ဖြစ်စေသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့နှင့် မထိုက်တန်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရရန်အတွက် အကျိုးကျေးဇူးမရှိသော မိမိကိုယ်ကို နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲ၍ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရသော ကျင့်စဉ် အမျိုးမျိုးအားဖြင့် ချမ်းသာမှုကို ရှာဖွေသောနည်းဖြစ်သည်။

ဤအစွန်းနှစ်ပါးသည် အချည်းနှီး၊ အကျိုးမရှိ၊ မဂ်ဖိုလ်ရရန် နည်းမှန်လမ်းမှန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် တို့အစွန်း၂-ပါးမှ လွတ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ညွှန်ပြသော အလယ်လမ်းမှန်ကို ကိုယ်တော်တိုင် ဖမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့ပေသည်။ ထိုလမ်းကား အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ္ဂင်လမ်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်အားလုံးသည် ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားတွင် တနည်းနည်းဖြင့် အကျုံးဝင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ဒေသနာအားလုံး၏ အဆီအနှစ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။

ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင်-

၁။ သမ္မာဝါစာ (မှန်သောစကားကို ပြောဆိုမှု)ဆိုသည်မှာ မဟုတ်မမှန် ပြောဆိုခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ စိတ်ဝမ်းကွဲပြား မညီမညွတ်ဖြစ်စေ၍ မုန်းတီးခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းကို ဖြစ်စေသည့်စကား၊ အမနာပစကား၊ ကုန်းချောစကားတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ရိုင်းစိုင်းသော ရင့်သီးသော အကျိုးယုတ်စေမည်ဖြစ်သော ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း စသော စကားတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

အချည်းအနီးဖြစ်သော သိမ်ဖျင်းသော အဓိပ္ပာယ်မဲ့ စကားပြောခြင်းနှင့် စကား
ရောင်း၊ စကားဝယ် ပြုလုပ်ခြင်း၊ အတင်းပြောခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂။ သမ္မာကမ္မန္တ (မှန်သောပြုလုပ်မှု) ဆိုသည်မှာ လောကကျင့်ဝတ်ကို ထိန်းသိမ်း၍
သဘောထား မြင့်မြတ်စွာဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုပင် ဖြစ်သည်။
သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ခိုးယူခြင်း၊ မရိုးသားစွာ ပြုမူဆက်ဆံခြင်း၊ မတရားသော ကာမဂုဏ်
ခံစားခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်၍ အခြားသူများကိုလည်း ရှောင်ကြဉ်စေရန် ကူညီစောင့်မ
တိုက်တွန်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၃။ သမ္မာအာဇီဝ (မှန်သောအသက်မွေးမှု) ဆိုသည်မှာ လိမ်လည် ကောက်
ကျစ်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်များကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အဆိပ်၊ သေရည်၊ သေရက်၊
လက်နက် ခဲယမ်းစီးကျောက် စသည်တို့ကို ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း စသော
သူတပါးအား ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်စေမည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများဖြင့် အသက်
မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

(ဤဖော်ပြပါ သုံးပါးသည် သီလဖြစ်သည်။ ထိုသီလသည် အထက်တန်း
လောကုတ္တရာ လုပ်ငန်းများအတွက် မရှိမဖြစ်သော အခြေခံတရား ဖြစ်သည်။
သီလအခြေခံမပါဘဲ မည်သည့် လောကုတ္တရာ အဆင့်အတန်းကိုမျှ တက်လှမ်း
ပေါက်ရောက်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။)

၄။ သမ္မာဝါယာမ (မှန်သောအားထုတ်ခြင်း) ဆိုသည်မှာ-

- (က) ဆိုးသွမ်းညစ်ညမ်း၍ မွန်မြတ်ခြင်းမရှိသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု
မနောကံမှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရန်၊
- (ခ) ဖြစ်ပြီးသော ထိုအမှုဆိုးများကို ဖယ်ရှားပစ်ရန်၊
- (ဂ) မဖြစ်သေးသော သန့်စင်မွန်မြတ်သည့် ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊
မနောကံမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်၊
- (ဃ) ဖြစ်ပြီးသော ထိုစိတ်ကောင်းများ၊ အပြုအမူများ ပိုမိုတိုးတက်
ပွားများစေရန် ပြင်းပြသော ဆန္ဒဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၅။ သမ္မာသတိ (မှန်သောအောက်မေ့မှတ်သားမှု) ဆိုသည်မှာ ကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်ပျက် လှုပ်ရှားနေခြင်းများ (ကာယ)၊ တွေ့ထိခံစားရမှုများ (ဝေဒနာ)၊ စိတ်တွင် ဖြစ်ပျက် လှုပ်ရှားနေခြင်းများ (စိတ္တ)နှင့် စိတ်ကူးကြံစည်မှု၊ တွေးတောယူဆမှု များနှင့် အကြောင်းခြင်းရာများ (ဓမ္မ)ကို အပတ်တကုတ် လုံ့လပြု၍ ဧဝံစာ မလွတ်စေဘဲ စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတိပြုနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့ကို ရှုမှတ်ခြင်းသတိသည် သမ္မာသတိ ပေတည်း။

၆။ သမ္မာသမာဓိ (မှန်သောတည်ငြိမ်မှု) ဆိုသည်မှာ - ပထမဗျာန်အဆင့်တွင် ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်သည့်အတွက် ကာမဂုဏ်၌ အလိုရှိခြင်း၊ မကောင်းကြံခြင်း၊ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ထိုင်းမှိုင်းညှိုးနွမ်းခြင်း၊ စိတ်မငြိမ်မသက် ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ ယုံမှားတွေးတောခြင်း စသော နီဝရဏတရားတို့ကို ပယ်ဖျောက်ပြီး ဖြစ်ရကား အနည်းငယ်သော ကြံစည်မှု စဉ်းစားမှုများနှင့်သာ နှစ်သိမ့်ချမ်းသာခြင်း (ပီတိသုခ) တို့ကို ခံစားရသည်။

ဒုတိယဗျာန်အဆင့်တွင် ကြံစည်မှု၊ စဉ်းစားမှု စသည့် ဉာဏ်လှုပ်ရှားမှု အားလုံး တို့ကို စိနိပ်လျက် စိတ်ကို စိတ်တွင်သာ စူးစိုက်ထားခြင်းအားဖြင့် ကြည်လင်တည် ငြိမ်စေလျက် ပီတိနှင့် သုခတို့ကို ဆက်လက်ခံစားရသည်။

တတိယဗျာန်အဆင့်သို့ ရောက်သောအခါ ထင်ရှားစွာ ခံစားရသော နှစ်သိမ့်မှု ပီတိကိုပင် စွန့်ပစ်လျက် စိတ်၏ ချမ်းသာမှု တစ်ခုတည်းကို ခံစားကာ အညီအမျှ ရှုလျက် သိလျက်သာ နေတော့သည်။

စတုတ္ထဗျာန် အဆင့်တွင်မူ ခံစားမှုအားလုံးကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီး ချမ်းသာ ဆင်းရဲ၊ ဝမ်းသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း ကင်းစွာ အညီအမျှ (ဥပေက္ခာ) ရှုလျက် သတိရှိစွာ နေတတ်သည်။

(ဤမှန်သော အားထုတ်မှု၊ မှန်သော အောက်မေ့မှတ်သားမှု၊ မှန်သော တည်ငြိမ်မှု ၃-ပါးသည် စိတ်ကို ဆိုးမသွန်သင်သည့် သိက္ခာရပ်များဖြစ်သည်။ သမာဓိတွင် အကျုံးဝင်ပါသည်။)

၇။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ (မှန်သောကြံစည်မှု) ဆိုသည်မှာ - ကိုယ်ကျိုးကို စွန့်လွှတ် လိုခြင်း၊ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်တွင် မေတ္တာစိတ်ထားခြင်း၊ ကြမ်းကြုတ် ရက်စက်သောစိတ် မရှိခြင်း စသည်ကိုဖြစ်သည်။

၈။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (မှန်သောအမြင်) ဆိုသည်မှာ - အကြောင်းအရာများကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ သိမြင်နားလည်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အရိယသစ္စာ ၄-ပါးကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာ သိမြင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပရမတ္ထတရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းသည် ဉာဏ်ပညာအရာတွင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

(ဤမှန်သော ကြံစည်မှုနှင့် မှန်သော အမြင်တို့သည် ဉာဏ်ပညာအရာတွင် အကျိုးဝင်လေသည်။)

အထက်ဖော်ပြပါ မဂ္ဂင်လမ်းသည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးစီ အသီးသီး ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ လိုက်နာလေ့လာ ထူထောင် ကျင့်သုံးရမည့် နေထိုင်မှု လမ်းစဉ်ပင်ဖြစ်ပေ သည်။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ အင်္ဂါသုံးရပ်ကို ပြည့်စုံအောင် ထူထောင်ခြင်းဖြင့် အဆုံးစွန် အေးငြိမ်းခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ လွတ်လပ်ခြင်း ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေနိုင်သည့် လမ်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

အခန်း (၆)

သမထနှင့် ဝိပဿနာ

သမထဟူသည် အဘယ်နည်း

ကာမတ္တန္တစသော နိဝရဏတရားတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သောကြောင့် သမာဓိ တရားသည် သမထမည်၏။

စိတ်ကိုမြဲမြံခြင်းဖြင့် ဣန္ဒြေပြောင်းနိုင်သည်

သမာဓိအလုပ်သည် စိတ်လုပ်ငန်းသက်သက်ဖြစ်၍ သမထခေါ် သမာဓိစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ တဖြည်းဖြည်း သိမ်းဆည်း၍ ကိုယ်၊ နှုတ် အမူအရာတို့ပင် ပြောင်းလဲလာတတ်သည်။ စိတ်သည် မိမိယူလိုသော အာရုံတစ်ခု ကိုသာ စွဲမြဲစွာ ယူထားသည်ဖြစ်၍ မိမိယူထားသော အာရုံမှ တပါးသော အာရုံ တို့ကို အလိုမရှိတော့သဖြင့် မလိုက်တော့ပေ။ အလေးမမူ ဂရုမစိုက်၊ မိမိယူထားသော အာရုံတစ်ခုကိုသာ အလေးမူ ဂရုစိုက်သည်။ ထိုအခါ အနည်းအပျားဆိုသလို ဂမာဇ် ရှိ၊ မရှိ ဣန္ဒြေတို့ကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် သိနိုင်ပေသည်။

ဥပမာ - လောက၌ လူအများတို့ သိနေကြသော စပါးသီးနှံကို ကြည့်ပါ။ စပါးပင်၌ အသီးအနှံ ထွက်လာသောအခါ ရှေးဦးစွာ နို့ရည်ခေါ်သော အနှစ်ရှိစ ပြုလာသည်။ ထိုအခါ စပါးသီးနှံသည် အနည်းငယ် ကိုင်းညွတ်လာသည်။ နို့ရည် ခေါ်သော အနှစ်သည် တဖြည်းဖြည်း ပြည့်လာခဲ့သော် ရှေးကထက်ပင် တဆင့်တဆင့် ပို၍ ကိုင်းညွတ်လာတော့သည်။ ထို့အတူ သမာဓိ အနည်းငယ်ရှိသော သူသည်လည်း ဣန္ဒြေတို့ကို အနည်းငယ် သိမ်းဆည်းလာတတ်သည်။ တဆင့်ထက် တဆင့် ရင့်ရင့်လာသောအခါ ရှေးကထက်ပင် ပို၍ သိမ်းဆည်းတတ်ကြောင်းကို သိအပ်သည်။

ပြခဲ့ပြီးသော ဥပမာ၌ စပါးသီးနှံတို့သည် အနှံတိုင်း ကိုင်းညွတ်ခြင်း မရှိပေ။ အချို့သော စပါးနှံများကား ထောင်လျက်ပင် ရှိကြသည်။ ကိုင်းညွတ်သော စပါး သီးနှံတို့ကား အနှစ်အဆံ ပြည့်ကြသည်။ အနှစ်အဆံ ပြည့်လေလေ ကိုင်းညွတ် လေလေဖြစ်သည်။ အနှစ်အဆံ မပြည့်၍ အဖျင်းရှိသော စပါးနှံများကား အနည်း ငယ်သာ ကိုင်းညွတ်သည်။ ဖလံဖြူခေါ်သော စပါးသီးနှံပိုးများကျလျှင် လုံးလုံးကို

ကိုင်းညွတ်ခြင်း မရှိ ထောင်လျက်ပင်။ ထို့ကြောင့် “အနှစ်ရှိ၊ မရှိ မြင်ရုံနှင့် သိနိုင်သည်”ဟု ဆိုစမှတ် ပြုကြသည်။ ထို့အတူ “သမာဓိ ရှိ၊ မရှိ မြင်ရုံနှင့် သိနိုင်သည်”ဟု ဆိုအပ်ပြန်သည်။

သမာဓိရှိ၊ မရှိ သမဏနတ်သားကိုကြည့်

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်တုန်းက ရဟန်း တပါးသည် တရားအားထုတ်နေသည်တွင် သမာဓိစိတ် ဖြစ်ပေါ်နေ၏။ ထိုသမာဓိ စိတ် ဖြစ်ပေါ်နေစဉ်မှာပင် မဂ်ဖိုလ်မရမီ သေလွန်သွားရှာသည်။ ထိုရဟန်းသည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ သမဏနတ်သားဟု ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ရလေသည်။ ထိုအခါ ရတနာတို့ဖြင့် တင့်တယ်သော ရွှေဗိမာန်ကြီး၌ အသင့်ရှိနေကြသော နတ်သမီးများက ဝိုင်းရံလျက်ရှိကြသည်။ ထိုနတ်သားကား လူ့ပြည်တုန်းကကဲ့သို့ ဣန္ဒြေကြီးစွာဖြင့် ဦးခေါင်းကို အောက်သို့ စိုက်ကာ မျက်လွှာချလျက် ငြိမ်သက်စွာ နေလေသည်။ ထိုနတ်သား၏ အနီးတွင် ရှိနေကြသော နတ်သမီးများသည် နတ်သား၏ ဣန္ဒြေကို ကြည့်၍ အလိုမကျ ဖြစ်နေကြသည်။ ထိုတွင် ပါးနပ်သော နတ်သမီးတစ်ယောက်က ကိုယ်လုံးပေါ်မှန်ပြင်ကြီးတစ်ခုကို ယူ၍ နတ်သား၏ ရှေ့တည့်တည့် မြင်လောက်သော နေရာ၌ ချထားလေသည်။ ထိုသို့ချထားသောအခါ သမဏနတ်သားသည် မိမိအရိပ် ကို မြင်လိုက်ရသဖြင့် ရဟန်းမဟုတ်တော့ဘဲ နတ်သားဖြစ်နေမှန်း သိတော့သည်။

ထိုအခါ နတ်သမီးများနှင့် ရွှေဗိမာန်ကြီးကိုပါ မိမိနှင့်တပါတည်း မြတ်စွာဘုရား ထံမှောက် အရောက်ပြု၍ အကြောင်းစုံကို လျှောက်ထားတော့သည်။ မြတ်စွာဘုရား က-ပရိသတ်တို့အား တရားဟောနေတုန်းဖြစ်သဖြင့် ထိုအကြောင်းကို ပရိသတ် တို့အား ဖော်ပြ၍ စာရားတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ဟောကြားတော်မူသည်။ ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူစဉ် သမဏနတ်သားသည် သောတာပန် တည်ရလေသည်။ ထိုသမဏနတ်သားကဲ့သို့ သမာဓိစိတ်ကို ဖြစ်စေ၍ ဣန္ဒြေကို သိမ်းဆည်းနိုင်ကြရန် နည်းယူကြစေလိုပါသည်။

ဝိပဿနာဟူသည် အဘယ်နည်း

ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ အပြာဖြာကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးသို့ တင်၍ ရှုဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာ မှည်၏။ မိမိကိုယ်ခန္ဓာရှိ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးပါးဖြင့် ဝိပဿနာရှုရသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် ဝိပဿနာဘာဝနာကို ချီးမွမ်းတော်မူခြင်း

ကုသိုလ်ကောင်းမှု ဟူသမျှတို့တွင် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ကုသိုလ်သည် အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုလုပ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့တွင် ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပွားများသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် ချီးမွမ်းတော်မူဆုံးဖြစ်၏။

ဝိပဿနာ ဘာဝနာသည်ကား အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝကများနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ကိုယ်တော်တိုင် သဘောတူ ချီးမွမ်းတော်မူခဲ့ကြဖူးသည်။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို သဘောတူ ချီးမွမ်းတော်မူခဲ့ကြပုံကို မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် မဟာယမကဝဂ် မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ်၌လာသည်ကို အတိုချုပ် သဘောအားဖြင့် ဖော်ပြပေအံ့။

အခါတစ်ပါး၌ ရှင်သာရိပုတ္တရာ အရှင်မြတ်က အရှင်အာနန္ဒာအား မေးတော်မူသည်မှာ ဤအင်ကြင်းတောကြီးသည် အပွင့်တို့ဖြင့် တစ်တောလုံး ကြည့်ရှုတင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ်ရာ ဖြစ်လျက်ရှိ၏။ ကိုမ္ပူ လှပတင့်တယ် ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်ကုန်သော အင်ကြင်းတောကြီးကို ပို၍ ကျက်သရေမင်္ဂလာ အဖြာဖြာနှင့် ပြည့်စုံရန် အဘယ်ကဲ့သို့ပြုရသော် ကောင်းမည်ထင်သနည်းဟု မေးတော်မူ၏-

- (၁) ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာက- “အရှင်ဘုရား- အစ၏ ကောင်းခြင်း၊ အလယ်၏ ကောင်းခြင်း၊ အဆုံး၏ကောင်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်တို့ကို ဧဟာပြောနာကြားပြီးကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို အားထုတ်ကြပါက ဤလှပတင့်တယ် ပျော်မွေ့ဖွယ်ဖြစ်သော အင်ကြင်းတောကြီးသည် ပို၍ပင် ကျက်သရေမင်္ဂလာကို ဆောင်ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၏။
- (၂) ထို့နောက် အရှင်ရေဝတကို မေးတော်မူသောအခါ အရှင်ရေဝတ-က “သမထကို အားထုတ်ကာ ဈာန်ပင်စားပြီးလျှင် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ကြိုးစား အားထုတ် နေကြပါလျှင် ဤလှပတင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ်ဖြစ်သော အင်ကြင်းတောကြီးသည် ပို၍ တင့်တယ် မင်္ဂလာရှိဖွယ် ဖြစ်ပါသည် ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၏။
- (၃) ထို့နောက် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မြတ်ကို မေးတော်မူသော အခါ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မြတ်က “ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် သတ္တဝါအနန္တ၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ ကြည့်ရှု၍ သံဝေဂဖြစ်ကာ ဝိပဿနာ

ဘာဝနာကို ပွားများရသော် ဤအင်ကြင်းတောကြီးသည် ပိုမို သာယာကာ ကျက်သရေကို ဆောင်မည် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၏။

(၄) ထို့နောက် အရှင်မဟာကဿပကို မေးတော်မူသောအခါ “ဓူတင်ကို ဆောင်လျက် ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရား အားထုတ် ကြရပါလျှင် ဤပင်လုံးကျွတ် ပွင့်နေသော အင်ကြင်းတောကြီးသည် ပို၍ ကျက်သရေ မင်္ဂလာ ရှိဖွယ်ရာပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၏။

(၅) ထိုမှတဖန် ရှင်မောဂ္ဂလာန် အလှည့်တွင် အရှင်မောဂ္ဂလာန် ကိုယ်တော် မြတ်ကြီးက လျှောက်ထားသည်မှာ “ဤအင်ကြင်းတောကြီး၌ အဘိဓမ္မာ ဟုတ်ကို ဆွေးနွေး မေးမြန်း ဖြေဆိုကြပြီးကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ကြိုးစား အားထုတ်ကြပါမူကား ပို၍ တင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည် ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၏။

(၆) ထို့နောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်အား မေးလျှောက်ကြသည်မှာ တပည့်တော်တို့ကား မိမိတို့ဆန္ဒကို ဖြေဆိုခဲ့ပြီးလေပြီ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ ဆန္ဒက အဘယ်ပါနည်း”ဟု မေးကြကုန်၏။ ထိုသောအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်က ဖြေဆိုတော်မူသည်မှာ “စိတ်၏ အလိုသို့ မလိုက်ဘဲ သီလ သမာဓိ၌ တည်ရှိနေလျက် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို အားထုတ်ရသော် ဤပင်လုံးကျွတ် လှပ သာယာစွာ ပွင့်နေသော အင်ကြင်းတောကြီးသည် သာ၍ပင် တင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ် ဖြစ်ရာ၏”ဟု ဖြေဆိုတော်မူ၏။

ဤ၌ သိရန်မှာ-

- (၁) အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ပညာအရာ၌ တေဒဂ်ရ လက်ယာရုံ ဖြစ်တော်မူ၏။
- (၂) အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် တန်ခိုးကြီးသော အရာ၌ တေဒဂ်ရ လက်ဝဲရုံဖြစ်တော်မူ၏။
- (၃) အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကြီးသည် ဓူတင်ကို ကျင့်ဆောင်ဟောပြော တော်မူရာ၌ တေဒဂ်ရ လက်ယာရုံ ဖြစ်တော်မူ၏။
- (၄) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မှာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်အရာ၌ တေဒဂ်ရ လက်ယာရုံ ဖြစ်တော်မူ၏။

(၅) အရှင်ရေဝတ မထေရ်မှာ အရညကင် ဓုတင်ဆောင်သော အရာ၌ တေဒဂ်ရ လက်ယာရုံ ဖြစ်တော်မူ၏။

(၆) အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မှာကား ဗဟုသုတ၊ သတိမန္တ၊ ဂတိမန္တ၊ ဓိတိမန္တ၊ ဥပဋ္ဌာက ဤငါးဌာန၌ တေဒဂ်ရတော်မူ၍ လက်ယာရုံ ဖြစ်တော်မူ၏။

ထိုသောအခါ ဤမျှနှင့် မတင်းတိမ်သေးဘဲ ဘုရားရှင်ထံသို့ သွားရောက်ကာ မိမိတို့ အသီးသီး မည်ကဲ့သို့ပြုကြလျှင် ဤအလွန်တင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ်ဖြစ်သော အင်ကြင်းတောကြီးသည် ပိုမို၍ ကျက်သရေမင်္ဂလာ အဖြာဖြာနှင့် ပြည့်စုံမည် ဖြစ်ကြောင်း ထင်မြင်ချက်များကို တင်လျှောက်ကြ၍ “ရှင်တော် မြတ်ဘုရားကကော အဘယ်သို့ အမိန့်တော်မြတ် မှတ်တော်မူမည်ကို သိလိုလှပါသည် ဘုရား”ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင်အား မေးလျှောက်ကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က မိန့်တော်မူသည်မှာ- “သင်ချစ်သားတို့ ... သင်တို့ ထင်တိုင်းလည်း ကောင်းလှပေ၏။ ငါဘုရား၏ အလိုကား အကြင်ရဟန်းသည် ဆွမ်းစားပြီးသောအခါ တစ်နေရာရာတွင် တင်ပျဉ်ဖွဲ့ခွေနေပြီးနောက် ငါသည် တရားကို အားထုတ်အံ့၊ အာသဝေါတရား မကုန်လျှင် ဤနေရာမှ မထပြီဟူ၍ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ကာ နေကြခြင်းသည် ဤပင်လုံးကျွတ် ပွင့်လှက်ရှိ သော အင်ကြင်းတောကြီးကို ပို၍ လှပတင့်တယ် မွေ့လျော်ဖွယ် ကျက်သရေမင်္ဂလာ အဖြာဖြာနှင့် ပြည့်စုံစေမည်”ဟု အောက်ပါအတိုင်း ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူ၏-

န တာဝါဟံ ဣမံ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္ဒိဿာမိ၊ ယာဝ မေ နာနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိဿတိတိ။

(မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ်၊ နှာ-၂၈၁)

“မေ၊ ငါ၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး။ အနုပါဒါယ၊ ခန္ဓာငါးပါးတွင် တစ်ပါးသော ခန္ဓာကိုမျှ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် (ငါ၏ခန္ဓာ၊ ငါ၊ ငါ၏ကိုယ်ဟူ၍) မစွဲယူဘဲ။ အာသဝေဟိ၊ အာသဝေါတရား လေးပါးတို့မှ။ န ဝိမုစ္စိဿတိ၊ မလွတ်မြောက်သေး။ တာဝ၊ ထို မလွတ်မြောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး။ အဟံ၊ ငါသည်။ ဣမံ ပလ္လင်္ကံ၊ ဤဖွဲ့ခွေ နေသော ထက်ဝယ် ဟင်ပျဉ်ကို။ န ဘိန္ဒိဿာမိ၊ မဖျက်တော့အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ နိက္ခိပိတွာ၊ ချ၍။ နိသိဒတိ၊ နေ၏”ဟု ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူ၏။

ဤသို့လျှင် အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝကများနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော် တိုင် ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရား ပွားများအားထုတ်ခြင်းသည် “အကောင်းဆုံး၊ အမွန်မြတ်ဆုံး၊ သာယာမွေ့လျော်ဖွယ် အရှိဆုံး၊ ကျက်သရေ မင်္ဂလာ အဖြာဖြာ အတိုးတက်ဆုံး” ဟူ၍ တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်သဘောတည်း ချီးမွမ်းမိန့်တော် မူခဲ့ကြလေပြီ။

အတ္တဒတ္တထေရ်

အတ္တဒတ္တထေရ်ကား “ဘုရားရှင်သည် ယနေ့မှသည် လေးလမြောက်သော် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူလတ္တံ့၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုမီ ငါသည် ရဟန်း ကိစ္စကို ပြီးစေအံ့” ဟူသော စိတ်ဖြင့် မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်မျှလည်း ရောယှက်ခြင်း မပြုဘဲ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရားကို အားထုတ်ကြိုးစားလျက်နေ၏။ ဘုရားရှင် တော်မြတ်ထံသို့ပင် သွားရောက်ခြင်းကို မပြုဟူ၏။

ထိုအခါ အခြားသော ရဟန်းတော်များက ဘုရားရှင်အား ထိုသို့သော အခြင်း အရာကို လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က “ငါ၏ချစ်သား အတ္တဒတ္တ သည် ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မမူမီ ရဟန်းကိစ္စကို ပြီးအောင် ဆောင်ရွက်နေ ခြင်းဖြစ်ရကား ငါဘုရားသည် သင်တို့ထက် အတ္တဒတ္တအား ချီးကျူး၏” ဟု မိန့်တော် မူ၏။ (ဓမ္မပဒ၊ အတ္တဝဂ်)။

အနာထပိဏ် သေဋ္ဌေးကြီး ငိုရရှာခြင်း

အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးကြီးသည် သေခါနီး၌ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာလို့၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက ဤသို့ ဟောတော်မူ၏-

သေဋ္ဌေးကြီး... မိမိကိုယ်၌ရှိသော စက္ခုပသာဒ၊ သောတပသာဒ၊ ဃာန ပသာဒ၊ ဇိဝှိပသာဒ၊ ကာယပသာဒ၊ မနောဒွါရတို့ကို တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲလမ်းကာ (ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ၊ ငါ့ကိုယ်) ဟူ၍ မဖြစ်စေအပ်။

ထို့အတူ စက္ခုဗညာဏ်စိတ်၊ သောတဗညာဏ်စိတ်၊ ဃာနဗညာဏ်စိတ် စသည်တို့ကိုလည်း တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် (ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ၊ ငါ့ကိုယ်) ဟု မဖြစ်စေရန် ဝိပဿနာဘာဝနာကို ဖျင့်အပ်ကြောင်း ဟောတော်မူ၏။

ထိုသို့ ရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီး တရားဟောတော်မူရာတွင် အနာထပိဏ် သေဋ္ဌေးကြီးသည် မျက်နှာညှောင်တွေ ယိုစီးကာ ငိုကြွေးလျက်ရှိ၏။

ထိုအခါ အနီး၌ရှိသော အာနန္ဒာအရှင်မြတ်က “ကောကြီး... သေရမည့်ဘေးကို ထိုမျှကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်သလော”ဟု မေးတော်မူ၏။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးကြီးက လျှောက်ထားသည်မှာ “တပည့်တော် သေရမည့်ဘေးကို ကြောက်ရွံ့၍ မျက်ရည် ယိုစီး ငိုကြွေးခြင်းကို ပြုသည်မဟုတ်ပါဘုရား။ ငိုကြွေးခြင်း ဖြစ်ကြောင်းရင်းမှာ ထိုမျှကောင်းမွန်လှသော ဝိပဿနာ အာဝနာတရားကို သေခါမနီးမီ ရှေးအဖို့က တခါဖူးမျှ မကြားဝဖူးပါဘုရား။ ယခု သေရခါနီးကုန်၍ တရားအားထုတ်ခိုက်မရတော့ပါ။ ထိုတရားအားထုတ်ခွင့်မရသောအခါကျမှ ဤတရားကို ကြားနာရခြင်းကြောင့် အချိန်မရှိမှုကို ဝမ်းနည်းစိတ်ချိ မျက်ရည် ခိုစီး ငိုကြွေးခြင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား ဟု လျှောက်ထားဖူးခဲ့လေပြီ။ (ဥပဓိပက္ခာသပါဠိတော်၊ သဠာယတနဝဂ်၊ အနာထပိဏ်ကောဝါဒသုတ်၊ နှာ-၃၀၁)

ပဇာစာရီ

အခါတစ်ပါး၌ ပဇာစာရီအရှင်မြတ်သည် သို့သော် အမျိုးသမီးသည် အပိ အဘ ဖောင် လင်ယောက်ျားနှင့် ရင်သွေးဖြစ်သော သားနှစ်ယောက်တို့သည် မရှေးမနှောင်း သေကျေ ပျက်စီးသွားခြင်းကြောင့် အဝေးမကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားသခင်နှင့် တွေ့သောအခါ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးဖြင့် တိုက်ကျွေးတော်မူသည်ရှိသော် စိုးရိမ်ပူဆွေး ငိုကြွေးခြင်းဒုက္ခမှ သက်သာရာ ရရှိလာလေ၏။

ထိုမှတဖန် မြတ်ဗုဒ္ဓသခင်သည် ပဇာစာရီအမျိုးသမီးအား အောက်ပါ ပါဠိ တော်ဖြင့် ဟောပြောမိန့်ကြားတော်မူ၏-

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။

(ဓမ္မပဒ၊ ပဇာစာရာထေရိဝတ္ထု၊ နှာ-၃၀)

ယော စ၊ အကြင်သူသည်လည်း။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို။ အပဿံ-အပဿနော၊ မရှုမမြင်ဘဲ။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တစ်ရာ ကာလပတ်လုံး။ ဇီဝေ၊ အသက်ရှည်၏။ တဿ၊ ထိုသူ၏။ ဇီဝိတာ၊ အနှစ်တစ်ရာ အသက်ရှည်မှုထက်။ ဥဒယဗ္ဗယံ၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို။ ပဿတော၊ ရှုမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကောဟံ၊ တစ်ရက်မျှ။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ရှည်ရ ခြင်းသည်။ သေယျော၊ မြတ်၏။

ဤ၌လည်း ရယ်ကာ မောကာ ပျော်ရွှင်စွာဖြင့် အနှစ်တစ်ရာ အသက်ရှည်ပြီး နေရခြင်းထက် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနုတ္တ ဟူ၍ လက္ခဏာယာဉ် သုံးပါးတင်ကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရားကို တစ်ရက်မျှ ပွားများ အားထုတ်သူကို မြတ်စွာဘုရားသခင် ချီးမွမ်းတော်မူခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့ ချီးမွမ်းတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဒေသနာတော်မြတ်ကို သာဓကပြု၍ ဝိပဿနာတရားအလုပ်ကို မနားမနေ ကြိုးစားအားထုတ်ကုန်ရာ၏။

သမထအမျိုးမျိုး (ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀)

ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည် သမထဘာဝနာကံ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာကံ နှစ်ပါးတို့၏ဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ကသိုဏ်း ပညတ် စသော တေဘုမ္မက သင်္ခါရ တရားတို့ကို ခေါ်ဆိုပါသည်။

သမထ (စိတ်တည်ငြိမ်မှု)ကို ပေါက်မြောက်အောင်မြင်ရန် အလို့ငှါ ကမ္မဋ္ဌာန်း (စိတ်အာရုံ စူးစိုက်ရာ ဌာနများ) လေးဆယ်အနက် တစ်ပါးပါးကို စူးစိုက်အားထုတ် ရပေသည်။ ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ်ကို ပါဠိမြန်မာတွဲဖက်၍ ရှင်းလင်း ဖော်ပြသွား ပါမည်-

(၁) ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး

- ၁။ ပထဝီကသိဏ-ပထဝီ (မြေ) ကသိုဏ်း
  - ၂။ အာပေါကသိဏ-အာပေါ (ရေ) ကသိုဏ်း
  - ၃။ တေဇောကသိဏ-တေဇော (မီး) ကသိုဏ်း
  - ၄။ ဝါယောကသိဏ-ဝါယော (လေ) ကသိုဏ်း
  - ၅။ နီလကသိဏ-နီလ (အညိုရောင်) ကသိုဏ်း
  - ၆။ ပီတကသိဏ-ပီတ (အဝါရောင်) ကသိုဏ်း
  - ၇။ လောဟိတကသိဏ-လောဟိတ (အနီရောင်) ကသိုဏ်း
  - ၈။ ဩဒါတကသိဏ-ဩဒါတ (အဖြူရောင်) ကသိုဏ်း
  - ၉။ အာကာသကသိဏ-အာကာသ (ကောင်းကင်) ကသိုဏ်း
  - ၁၀။ အာလောကကသိဏ-အာလောက(အလင်းရောင်)ကသိုဏ်း-
- တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၂) အသုဘ (၁၀) မါး

- ၁။ ဥဒ္ဓုမာတက - ဖူးဖူးရောင်သော လူသေကောင်
- ၂။ ဝိနိလက - အညို, အနီ စသည် ရောယှက်လျက် အရောင် အဆင်း ပျက်နေသော လူသေကောင်
- ၃။ ဝိပုဗ္ဗက - ပုပ်ရိပြီး သွေးပြည်တို့ဖြင့် ကွဲအက် ယိုကျ နေသော လူသေကောင်
- ၄။ ဝိဗ္ဗိဒ္ဓက - အရေပြားများ အပိုင်းပိုင်း ကွဲအက်နေသော လူသေကောင်
- ၅။ ဝိက္ခာယိတက - ခွေး, ကျီး, လင်းတ စသည်တို့ ထိုးဆွ ကိုက်ခဲ၍ မွှေကြနေသော လူသေကောင်
- ၆။ ဝိက္ခိတ္တက - ခြေတခြား, လက်တခြား, ခေါင်း, ကိုယ် စသည်တို့ကို ကစဉ့်ကလျား ပစ်လွှင့်ထားသော လူသေကောင်
- ၇။ ဟတဝိက္ခိတ္တက - ခြေ လက် ကိုယ် ခေါင်းစသည်ကို တခြားဖွဲ့ပြတ်လျက် ဓားရာချင်း ယှက်နေအောင် ဖွန်း၍ တကွ ကခြား ပစ်လွှင့်ထားအပ်သော လူသေကောင်
- ၈။ လောဟိတက - ထိုမှ ဤမှ သွေးယိုထွက်၍ အနံ့အပြား သွေးလိမ်းကျ နေသော လူသေကောင်
- ၉။ ပုဋ္ဌဝက - ပိုးလောက်များ ကိုကိုတက်ပြည့်နေသော လူသေကောင်
- ၁၀။ အဋ္ဌိက - အရိုးစုသာ ကြွင်းကျန်သော လူသေကောင်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(၃) အနုဿတိ (၁၀) မါး

- ၁။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ - အရဟတာ အစရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော် ကိုးပါးကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း
- ၂။ ဓမ္မာနုဿတိ - သွားကွာတတာ အစရှိသော တရားတော်၏ ဂုဏ်တော် ခြောက်ပါးကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း
- ၃။ သံဃာနုဿတိ - သုပ္ပဋိပနုတာ အစရှိသော သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော် ကိုးပါးကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း

- ၄။ သိလာနုဿတိ - မိမိ၏ သီလဂုဏ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း
- ၅။ ဓာဂါနုဿတိ - မိမိ ပြုခဲ့ဖူးသည့် ဒါန အစုစုကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း
- ၆။ ဒေဝတာနုဿတိ-သဒ္ဓါ အစရှိသော ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် နတ်ဖြစ် လေကုန်သည်၊ ဝါလည်း သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၏ဟု နတ်တို့ကို သက်သေထား၍ အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း
- ၇။ ဥပသမာနုဿတိ -နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အဖန်တလဲလဲအောက်မေ့ခြင်း
- ၈။ မရဏာနုဿတိ -သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း
- ၉။ ကာယဂတာသတိ-ဆံပင်,အမွှေး,လက်သည်း ခြေသည်း စသည့် (၃၂)ပါး သော ကောဠာသကို အောက်မေ့ခြင်း
- ၁၀။ အာနာပါနုဿတိ-နှာခေါင်းမှ ထွက်သက်, ဝင်သက်ကို အောက်မေ့ခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

(၄) ဗြဟ္မဝိဟာရ (ဗြဟ္မစိုရ်) ၄ ပါး

- ၁။ မေတ္တာ - ချစ်ခြင်းဖြင့် သတ္တဝါပညတ်အပေါ် ပွားများစူးစိုက်ခြင်း
- ၂။ ကရုဏာ - သနားကြင်နာစိတ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့အပေါ် ပွားများစူးစိုက်ခြင်း
- ၃။ မုဒိတာ - သူတပါးတို့ ကြီးပွားချမ်းသာခြင်း၌ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ဖြင့် သူတပါးတို့အပေါ် (ဝါ) သတ္တဝါတို့အပေါ် ပွားများစူးစိုက်ခြင်း
- ၄။ ဥပေက္ခာ - မုန်းခြင်း, ချစ်ခြင်း မထားသောစိတ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့အပေါ် ပွားများစူးစိုက်ခြင်း-တို့ဖြစ်ပါသည်။

(၅) သညာတစ်ပါး

- ၁။ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ - စားသောက်သော အာဟာရတို့အပေါ် စက်ဆုပ်ဖွယ်အနေ ထင်မြင်အောင် စူးစိုက်ရှုပွားခြင်း ဖြစ်၏။

(၆) စတုဓာတုဝေတ္တာန်တစ်ပါး

- ၁။ စတုဓာတုဝေတ္တာန် -မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ရေ, မြေ, လေ, မီး ဟူသော မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါးအနေ ထင်မြင်အောင် စူးစိုက် ရှုပွားခြင်း ဖြစ်၏။

(၄) အာရပ္ပ (အပ္ပမညာ) ဇလးပါး

- ၁။ အာကာသာနဉ္စာယတန - အစအဆုံးမရှိ အနန္တကောင်းကင်ပညတ်ကို စူးစိုက်ခြင်း
- ၂။ ဝိညာဏဉ္စာယတန - အစအဆုံးမရှိ အနန္တပထမာရုပ္ပဝိညာဏ်ကို စူးစိုက်ခြင်း
- ၃။ အာကိဉ္စညာယတန - ဘာမျှမရှိခြင်းသဘော နတ္ထိဘောပညတ်ကို စူးစိုက်ခြင်း
- ၄။ နေဝသညာနာသညာယတန - သညာရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ မရှိသည်လည်း မဟုတ်သော တတိယာရုပ္ပဝိညာဏ်ကို စူးစိုက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သမထနှင့် ဝိပဿနာ ၂-ပါးသာလျှင် အားကိုးဖွယ်

သမထကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာကိုသော်လည်းကောင်း ပွားများ အားထုတ်ခြင်းမရှိဘဲ နေပါက နီဝရဏတရားတို့၏ ဖုံးအုပ်ကာကွယ်သော ဘေး အနှောင့်အယှက်တို့မှ မလွတ်ကင်းနိုင်၊ စိတ်ကို မထိန်းသိမ်းဘဲ လွှတ်ထားပါက စိတ်သည် ကာမစွန္ဒ စသော နီဝရဏတရားဘက်၌သာ မွေ့လျော်ကျက်စားလေ့ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊ ပါပဝဂ်၌-

“ပါပသ္မိံ ရမတိ မနော (စိတ်သည် မကောင်းမှု၌ မွေ့လျော်၏)” ဟူ၍ ရှင်တော်မြတ်ဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ဤသို့ စိတ်ကို လွှတ်၍မထားဘဲ သမထနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာနည်းဖြင့် ဖြစ်စေ ထိန်းသိမ်းထားရပေမည်။ သေခါနီး၌ စိတ်ကို ပြောင်းနိုင်ရန် သေခါနီးကျမှ ကျင့်၍ မရ၊ အချိန်လည်း မရှိတော့၊ ရောဂါဝေဒနာ အပြင်းဖိစီး၍ သေခါနီးတွင် အကုသိုလ်စိတ် ပေါ်လာပါက အခြားကုသိုလ်စိတ်သို့ ပြောင်းနိုင်ရန် ယခုကျန်းမာစဉ် အခါက သမထလုပ်ငန်းနှင့် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းတို့ကို ကျင့်ထားပါမှ ထိုသေခါနီး အချိန်တွင် မိမိစိတ်ကို မိမိနိုင်၍ အကုသိုလ်စိတ်မှ ကုသိုလ်စိတ်သို့ ပြောင်းနိုင် လေသည်။ သမထလုပ်ငန်းနှင့် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းတို့ကို အာသေဝန ပစ္စည်း ရအောင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ထုံထားသူ၊ လေ့ကျင့်ထားသူသည် ယခုချက်ချင်းပင်လျှင် မိမိစိတ်ကို လိုရာအာရုံသို့ ပြောင်းရွှေ့ယူနိုင်လေသည်။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန

ထိုကဲ့သို့ မိမိစိတ်ကို နိုင်နင်းနေသူဖြစ်ထားမှ သေခါနီးတွင် အကုသိုလ်စိတ်မှ ကုသိုလ်စိတ်သို့ လွယ်ကူစွာ ရွှေ့ပြောင်းထားနိုင်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် သေခါနီး အချိန်တွင် အလွန်အရေးကြီးရကား လားရာဂတိ ကောင်းစိမ့်သောငှါ သမထ လုပ်ငန်းနှင့် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းများကို ယခုက စ၍ လေ့ကျင့်ထားရပေမည်။

သမထလုပ်ငန်းဖြစ်စေ၊ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းဖြစ်စေ လေ့ကျင့်နိုင်နင်းထားသူသည် သေခါနီး၌သာ အသုံးဝင်သည်မဟုတ်။ ယခုလောလောဆယ်၌လည်း အကုသိုလ် စိတ် ဖြစ်ပေါ်နေစဉ် သတိရလျှင် ချက်ချင်း ကုသိုလ်စိတ်ဘက်သို့ ပြောင်းနိုင်သဖြင့် မသေမီအတွင်းမှာလည်း များစွာအကျိုးရှိလေသည်။

အထက်ပါ အကြောင်းခြင်းရာတို့ကို ထောက်ဆ၍ လူတို့သည် သေခါနီး အချိန်တွင် စိတ်ထား မထားတတ်နိုင်ရကား ယေသည်၏ အခြားမဲ့၌ သစ်ပင်မှ သစ်ရွက်ငယ်သည် လေတိုက်သောအခါ လေတွင်ပါရှိသွားပြီးလျှင် ကျချင်သည့်နေရာ၌ ကျရောက်သကဲ့သို့ မဖြစ်စေရန် မိမိလားရာဂတိကို ကောင်းစွာ အလိုရှိသောသူသည် သမထလုပ်ငန်းနှင့် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းမှတစ်ပါး အခြားကိုးကွယ်ရာ မရှိတော့ချေ။

အခန်း (၇)

ကမ္မဋ္ဌာန်းအားမထုတ်ခင် လို့အပ်ချက်များ

ပလိဗောဓ

ပလိဗောဓ ဆိုသည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဝိပဿနာကို အားထုတ်ဆဲအခါ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော ပူပန်စရာ စိုးရိမ်စရာ ကြောင့်ကြစရာ (အနှောင်အဖွဲ့) မျိုးကို ဆို၏။ ထိုပူပန် စိုးရိမ် ကြောင့်ကြစရာဖြစ်သော ပလိဗောဓကို ကမ္မဋ္ဌာန်းဝိပဿနာ အားထုတ်ရာ၌ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်ခြင်း မရှိစေခြင်းငှာ ရှေးဦးစွာ ပယ်ရှင်း၍ ကင်းပြတ်အောင် ပြုလုပ်ထားရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပလိဗောဓကြီး ၁၀ ပါး

ဤပူပန် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြစရာဖြစ်သော ပလိဗောဓကြီးသည် ဆယ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုဆယ်ပါးတို့မှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်၏-

- ၁။ အာဝါသပလိဗောဓ - ကျောင်းနေရာ အရိပ်အာဝါသ အတွက် ဆောင်ရွက်ရန် မပြီးစီးသဖြင့် ကြွင်းကျန်နေ၍ ပူပန်စိုးရိမ်ကြောင့်ကြနေခြင်း၊
- ၂။ ကုလပလိဗောဓ - အလုပ်အကျွေး၊ အစေအပါး၊ ဒါယကာ ဒါယိကာမအတွက် စိတ်လက်မချ၊ သောက မကင်း၍ ကြောင့်ကြနေခြင်း၊
- ၃။ လာဘပလိဗောဓ - ရရှိပြီးသော ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ ရလတ္တံ့သော ပစ္စည်း ဥစ္စာတို့ အတွက် ငဲ့ကွက်၍ ကြောင့်ကြနေခြင်း၊
- ၄။ ဂဏပလိဗောဓ - နှစ်သက်ချစ်ခင် မေတ္တာဝင်၍ အကျွမ်းဝင်သော မိတ်သဟာဖြစ်သဖြင့် အတူတကွ စားသောက် နေထိုင် လုပ်ကိုင် သွားလာဖူးသော သီတင်း သုံးဖော် စသော အပေါင်းအသင်း (ဂိုဏ်း)များ အတွက် ငဲ့ကွက်ကြောင့်ကြနေခြင်း၊

- ၅။ ကမ္မပလိဗောဓ - ထိုထိုဝေယျာဝစ္စ အမှုငယ်, အမှုသစ် လုပ်စရာ ကိုင်စရာ အတွက် ဝိတက်ရှုပ်ထွေး စိတ် မအေး သဖြင့် တရေးရေး ကြံစည် တွေးဆ၍ ကြောင့်ကြနေရခြင်း။
- ၆။ အဒ္ဓါနပလိဗောဓ - အဝေးအနီး ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်သွယ် ကြောင့် မဖြောင့်စိတ်ထား လမ်းခရီးများ သွား လာရန် မကင်းရှင်းသဖြင့် ကြောင့်ကြနေရခြင်း။
- ၇။ ဉာတိပလိဗောဓ - ဆရာတပည့် မိဘ ဘိုးဘွား ညီရင်းအစ်ကို မောင်နှမသားချင်းစသော ဆွေမျိုးများအတွက် စိတ်လက် မအေးဘဲ တွေးတော ကြံဆ၍ ကြောင့်ကြနေရခြင်း။
- ၈။ အာဗာပေလိဗောဓ - အနာရောဂါ ဝေဒနာတစ်ခုခု စွဲကပ်နေမှု ကြောင့် နေထိုင်စားသောက် မကောင်းခြင်း စသည်များအတွက် စိတ်လက်ညှိုးနှမ်း မချမ်းမသာဖြစ်၍ ကြောင့်ကြနေရခြင်း။
- ၉။ ဂန္ဓပလိဗောဓ - စာပေကျမ်းဂန်ကို သင်အံ့ပို့ချခြင်း၊ ရေးသား ပြုစုခြင်း၊ ဟောပြောသင်ကြားနေရခြင်း၊ ဘုရား ပုထိုး ပို့ခိုးခြင်း၊ ရွတ်ဖတ်သရဏ္ဍာယ်ခြင်း၊ စာပေး စာယူပြုလုပ်ခြင်း စသည့်ပုဂံအတွက် ငဲ့ကွက် ကြောင့်ကြနေရခြင်း။
- ၁၀။ ဣဒ္ဓိပလိဗောဓ - ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရရုံထားသော ဈာန် အဘိညာဉ်တို့ဖြင့် မိုးပျံမြေလျှိုး အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်းခြင်းစသော တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်အတွက် ငဲ့ကွက် ကြောင့်ကြနေရခြင်း။

ထုပလိဗောဓ ၁၀-ပါး၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အသေးစိတ် သိနိုင်ရန်အလို့ငှါ ထပ်ဆင့်၍ ရှင်းလင်းပါဦးမည်-

(၁) အာဝါသပလိဗောဓ

ကျောင်းသည်ပင်လျှင် အာဝါသပလိဗောဓမည်၏ဟူသော စကားရပ်၌ တိုက်ခန်း တစ်ခုကိုဖြစ်စေ၊ ပရိဝုဏ်တစ်ခုကိုဖြစ်စေ၊ အလုံးစုံသော သံဃာ့အရပ်ကိုဖြစ်စေ ကျောင်းဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ထိုကျောင်းသည် အလုံးစုံသော သာသနာအားပင်

ပလိဗောဓဖြစ်သည် မဟုတ်ပေ။ ဤကျောင်းတွင် ကျောင်းပြင်ခြင်း စသော အမှု ကိစ္စတို့၌ ကြောင့်ကြစိုက်သောသူ၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်းစသော များစွာသော ပစ္စည်း တို့ကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းထားသောသူ၊ အရိပ်အာဝါသ ရေတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ဆွမ်းရလွယ်ခြင်း ဤသို့ အစရှိသော အကြောင်းကြောင့် ဝဲကွက်နေခြင်းရှိသည် ဖြစ်၍ တွယ်တာသောစိတ် ရှိသူတို့အားသာလျှင် ပလိဗောဓဖြစ်၏။ ဤမှအခြား တပါးသောသူအား ပလိဗောဓ မဖြစ်ပေ။

အနုရာဓမြို့ သားနှစ်ဦးအကြောင်း

အနုရာဓမြို့သား နှစ်ဦးသည် ထူပါရုံကျောင်း၌ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ ထိုရဟန်း နှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးသည် ဇွေမာတိကာကို နှုတ်တက်ရအောင်ပြု၍ ရဟန်း ၅-ဝါ ရသောအခါ ပဝါရဏာပြုပြီးလျှင် ပါစိနခဏ္ဍရာဇိ^၁ မည်သောအရပ်သို့ ကြွသွား လေ၏။ တစ်ပါးကမူ ထိုထူပါရုံကျောင်း၌ပင် သီတင်းသုံးနေ၏။ ပါစိနခဏ္ဍရာဇိ အရပ်သို့ ကြွသွားသောရဟန်းသည် ထိုအရပ်၌ ကြာမြင့်စွာနေပြီးနောက် ဆယ်ဝါ ပြည့်မြောက် ထေရ်အဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ “ဤအရပ်သည် တစ်ကိုယ်တည်း ကိန်းအောင်းဖို့ရာ သင့်လျော်၏။ ယခု ထူပါရုံကျောင်း၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော မိတ်ဆွေ ရဟန်းအားလည်း ထိုပါစိနခဏ္ဍရာဇိ အရပ်အကြောင်းကို ပြောကြားအံ့”ဟု ကြံစည် ၏။ ထိုသို့ ကြံစည်ပြီးနောက် ထိုအရပ်မှ ထွက်ခဲ့ရာ ထူပါရုံကျောင်းသို့ ဝင်လေ၏။ ဝင်လာစဉ်ပင်လျှင် မိတ်ဆွေရဟန်းသည် ခရီးဦး ကြိုဆို၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူကာ ဝတ်ပြု၏။ ပါစိနခဏ္ဍရာဇိအရပ်နေ မထေရ်သည် ကျောင်းသို့ဝင်ပြီးနောက် “ငါ၏အဆွေ ရဟန်းသည် ယောပတ်ကိုဖြစ်စေ၊ တင်လဲကိုဖြစ်စေ၊ အဖျော်ကိုဖြစ်စေ ငါ၏ အထံသို့ အပို့လွှတ်လိမ့်မည်။ ပို့နိုင်စေရန်အကြောင်းလည်းရှိပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤအဆွေရဟန်းသည် ဤမြို့၌ အနေကြာပေပြီ”ဟု ကြံတွေးမျှော်လင့်နေသော်လည်း မျှော်လင့်သည့်အတိုင်း တစ်ခုမှ ပေါ်မလာပေ။

တဖန် နံနက်အခါ၌ “အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့ ယူလာသော ယာဂုခဲဖွယ် ကို ယခုအပို့လွှတ်ပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံတွေးမျှော်လင့်ပြန်၏။ ထိုမျှော်လင့်ထားသော ယာဂု ခဲဖွယ်သည်လည်း မပေါ်မလာပေ။ ထို့နောက် “ပို့သူ ဒါယကာများ မရှိ ကြပေ။ ရွာထဲသို့ ဆွမ်းခံဝင်သောအခါ လှူကြလိမ့်မည်”ဟု ကြံတွေးလျက် နံနက် စောစော၌ပင် ထိုထူပါရုံနေ ရဟန်းနှင့်အတူ ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွလေ၏။ ထိုရဟန်း နှစ်ပါးတို့သည် ဆွမ်းခံသည်ရှိသော် တစ်ခွက်မျှသော ယာဂုတို့ ရ၍

၁။ ပါစိန=အရှေ့အရပ်-အရှေ့ဘက်+ခဏ္ဍ=အပြစ်+ရာဇိ=အရှေ့အကြောင်း၊ အတန်း၊ ပါစိနခဏ္ဍရာဇိ=အရှေ့ဘက်တောင်တန်းအပြစ်၊ ဝါ-တောင်တန်းပြစ်။

ဆွမ်းစားစရပ်၌ ထိုင်ပြီးလျှင် ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ကြ၏။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးနောက် ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိအရပ်နေ ရဟန်းက “အရှင်ဘုရား - အခါခပ်သိမ်း ဤသို့ပင် မျှတနေပါသလော” ဟု ထူပါရုံနေရဟန်းကို မေးမြန်းလေသည်။ ထူပါရုံနေရဟန်းက “ဟုတ်ပေ၏ ငါ့ရှင်” ဟု ပြန်ဖြေ၏။ ထို့နောက် ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိအရပ်နေ ရဟန်းက “အရှင်ဘုရား- ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိအရပ်သည် နေချင်စရာ ကောင်းပါ၏။ ချမ်းသာပါ၏။ ထိုအရပ်သို့ သွားကြကုန်အံ့” ဟု ထူပါရုံနေ ရဟန်းအား လျှောက်ထား၏။

ထိုအခါ ထူပါရုံနေရဟန်းသည် မြို့၏တောင်ဘက်တံခါးမှ ထွက်၍ အိုးထိန်း သည်ရွာလမ်းသို့ ကြွလေ၏။ ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိအရပ်နေ ရဟန်းက “အရှင်ဘုရား - ဤလမ်းသို့ အဘယ်ကြောင့် ကြွပါသနည်း” ဟု ထူပါရုံနေရဟန်းအား မေး၏။ ထူပါရုံနေရဟန်းက “ငါ့ရှင် - သင်သည် ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိ အရပ်၏ ပျော်မွေ့ဖွယ်ရာ အကြောင်းကို ပြောဆိုသည် မဟုတ်ပါလော” ဟု ဖြေကြား၏။ ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိအရပ် နေရဟန်းက “အရှင်ဘုရား - အရှင်ဘုရားတို့အား ဤမျှလောက် ကာလပတ်လုံး ကျောင်း၌ တစုံတခုသော အပိုပရိက္ခရာ မရှိပါသလော” ဟု မေး၏။ ထူပါရုံနေ ရဟန်းက “မရှိပါငါ့ရှင်၊ ညောင်စောင်းနှင့် အင်းပျဉ်သည် သံသီကသာဖြစ်၏။ အခြားပစ္စည်းလည်း တစုံတရာမျှ မရှိပါ” ဟု လျှောက်၏။ ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိ အရပ်နေ ရဟန်းက “အရှင်ဘုရား - တပည့်တော်မှာမူ တောင်ဝေး၊ ဆီကျည်တောက်၊ ဖိနပ်အိတ်တို့သည် ထိုထူပါရုံကျောင်း၌ပင် ကျန်ရှိသေး၏” ဟု လျှောက်ထား၏။ ထူပါရုံနေရဟန်းက အံ့အားသင့်လျက် “ငါ့ရှင်-သင်သည် တစ်နေ့တာမျှနေ၍ ဤမျှ များပြားသော ပရိက္ခရာတို့ကို ထားခဲ့ပေသကဲ့သို့” ဟု ပြောကြား၏။ ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိ အရပ်နေ ရဟန်းက “မှန်ပါသည် ဘုရား” ဟု ဝန်ခံပြောဆိုလေ၏။ ထို ပါဏိနခဏ္ဍ ရာဇိအရပ်နေ ရဟန်းသည် ကြည်ညိုသောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ထူပါရုံနေ ရဟန်းကို ရှိခိုး၏။ ထူပါရုံကျောင်းနေရဟန်းသည် သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူပြီးလျှင် တစ်ပါးတည်း ပါဏိနခဏ္ဍရာဇိ အရပ်သို့ ကြွသွားလေ၏။ ဤကဲ့သို့ ထူပါရုံကျောင်းနေ ရဟန်းအား ကျောင်းသည် ပလိဗောဓ မဖြစ်ပေ။

(၂) ကုလပလိဗောဓ

ဆွမ်းဒါယကာကိုဖြစ်စေ၊ အလုပ်အကျွေးဒါယကာကိုဖြစ်စေ “ကုလ” (ဒါယကာ) ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏။ “ဒါယကာတို့ ချမ်းသာသည်ရှိသော် မိမိလည်း ချမ်းသာ၏” အစရှိသောနည်းဖြင့် ဒါယကာတို့နှင့် ချစ်ကျွမ်းဝင်ပြီး ရောယှက်လျက် နေသော အချို့ရဟန်းအား အလုပ်အကျွေး ဒါယကာသော်လည်း ပလိဗောဓဖြစ်၏။ ထိုသို့သော ရဟန်းသည် အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့နှင့်ကင်း၍ အနီးအပါးရှိ

ကျောင်းသို့သော်လည်း တရားနာရန်ပင် မသွားနိုင်ပေ၊ အချို့သော ရဟန်းအားမူ အမိအဘတို့သော်လည်း ပလိမောမ မဖြစ်ကြပေ။

ကောရဏ္ဍကကျောင်းနေ မထေရ်၏ တူ ပဉ္စင်းငယ်အကြောင်း

ကောရဏ္ဍကကျောင်း၌ သီတင်းသုံးသောမထေရ်၏တူ ပဉ္စင်းငယ်သည် ပါဠိ သင်ရန်အလို့ငှါ ရောဟဏဇနပုဒ်သို့ ကြွသွားလေ၏။ ကောရဏ္ဍကကျောင်းနေ မထေရ်၏ နှမ ဥပါသိကာမသည်လည်း သားဖြစ်သူ ပဉ္စင်းငယ်၏ အကြောင်းကို အမြဲတစေ မေးလျှောက်၏။ တစ်နေ့သ၌ ကောရဏ္ဍကကျောင်းနေ မထေရ်သည် ပဉ္စင်းငယ်ကို ခေါ်မည်ဟု ကြံစည်၍ ရောဟဏဇနပုဒ်သို့ ကြွကော်မူ၏။ ပဉ္စင်းငယ် သည်လည်း “ငါသည် ဤအရပ်၌ နေခဲ့သည်မှာ ကြာညောင်းခဲ့လေပြီ၊ ယခုအခါ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို ကန်တော့၍ မိခင်၏ အကြောင်းကို သိပြီးလျှင် ပြန်လာအံ့”ဟု ကြံစည်၍ ရောဟဏဇနပုဒ်မှ ထွက်ခွါခဲ့၏။ ထိုတူဝရိုး နှစ်ပါးလုံးသည် ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း၌ တွေ့ဆုံ မိကြလေ၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည် တစ်ခုသော သစ်ပင်ရင်း၌ မထေရ်အား ဝတ်ပြု၏။ “အဘယ်အရပ်သို့ သွားမည်နည်း”ဟု မထေရ်က မေးသော် မိမိ လာခဲ့ခြင်းအကြောင်းကို လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်က “သင်သည် မိမိရပ်ရွာသို့ ပြန်လာခြင်းကား ကောင်းပါပေသည်၊ သင်၏ မယ်တော်လည်း သင့်အကြောင်းကို ငါ့အား ခဏခဏ မေးလေ့ရှိ၏။ ငါသည်လည်း သင့်ကို ခေါ်ရန် လာခဲ့သည်၊ သင်သွားပေတော့၊ ငါကား ဤအရပ်၌ပင် ဝါကပ်တော့အံ့”ဟု မိန့်ကြား၍ ပဉ္စင်းငယ်ကို လွှတ်လိုက်လေ၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည် ဝါကပ်သောနေ့၌ပင်လျှင် ထိုကောရဏ္ဍကကျောင်းသို့ ငရုတ်လေ၏။ ထိုကျောင်းသည်လည်း ပဉ္စင်းငယ်၏ ဖခင် လှူဒါန်းထားသော ကျောင်းဖြစ်သည်။ ပဉ္စင်းငယ်သည် ထိုကျောင်း၌ပင် ဝါကပ်ရဟော၏။

ထိုအခါ ပဉ္စင်းငယ်၏ ဖခင်သည် နောက်တစ်နေ့၌ ကျောင်းသို့လာ၍ “အရှင် ဘုရား-တပည့်တော်တို့၏ကျောင်း၌ ဝါကပ်သော ရဟန်းအား ဝတ်ပို့ပါသည်”ဟု လျှောက်ထား၏။ ပဉ္စင်းငယ်က “အဘယ်ဝတ်နည်း ဒါယကာ”ဟု မေးလတ်သော် ဝါတွင်းသုံးလတ်လုံး တပည့်တော်တို့၏ အိမ်၌သာလျှင် ဆွမ်းခံ၍ ပဝါရဏာပြုပြီး နောက် ပြန်ကြွသောအခါ၌ တပည့်တော်တို့အား ပြောကြားရပါမည်”ဟု လျှောက်ထား၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့် လက်ခံလိုက်၏။

ပဉ္စင်းငယ်၏ ဖခင်သည် အိမ်သို့ ပြန်သွား၍ “ငါတို့၏ကျောင်း၌ အာဂန္တု အရှင်မြတ်တစ်ပါး ကြွရောက်နေပေပြီ၊ ရိုရိုသေသေ လုပ်ကျွေးပြုစုရမည်”ဟု သူ၏ ဇနီးအား ပြောလေ၏။ ဇနီးသည်ကလည်း “ကောင်းပါပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ မွန်မြတ်သော

ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို စိမ့်လေ၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည်လည်း ဆွမ်းစားချိန်၌ ဆွေမျိုး (မိဘ)ဆိမ်သို့ ကြွ၏။ သို့ရာတွင် ပဉ္စင်းငယ်ကို တစုံတယောက်မျှ မမှတ်မိကြချေ။ ပဉ္စင်းငယ်သည် ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး မိခင်ဖခင်တို့၏ အိမ်၌ပင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ ဝါကျွတ်လက်သော် “ဦးပဉ္စင်း သွားတော့မည်” ဟု ပန်ကြားလေ၏။

ထိုအခါ၌ ပဉ္စင်းငယ်အား ဆွေမျိုး(မိဘ)တို့က “အရှင်ဘုရား - နက်ဖြန်မှ ကြွပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကြပြီးလျှင် နောက်တစ်နေ့ ဆိမ်မှာပင် ဆွမ်းကပ်လျက် ဆိကျည်တောက်ကို ဆီအပြည့် ထည့်ပေးပြီးလျှင် တင်လဲတစ်ခဲနှင့် ကိုးတောင်ရှိသော အဝတ်စကို လှူ၍ “အရှင်ဘုရား - ကြွနိုင်ပါပြီဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည် အနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီးလျှင် ရောဟဏဇနပုဒ်သို့ ပြန်ကြွသွားလေ၏။

ပဉ္စင်းငယ်၏ ဦးရုံးတော် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်လည်း ပဝါရဏာပြုပြီး၍ ကောရဏ္ဍကကျောင်းသို့ ပြန်လာခဲ့သော် ဈေးကတွေ့ဆုံခဲ့သော ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း၌ပင် ထိုပဉ္စင်းငယ်ကို တွေ့ပြန်၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည် မထေရ်အား တစ်ခုသော သစ်ပင်ရင်း၌ ဝတ်ပြု၏။ ထိုအခါ ပဉ္စင်းငယ်ကို “ငါ့ရှင်- သင်သည် မယ်တော်ကိုတွေ့ခဲ့ပြီလော” ဟု မထေရ်က မေးလေ၏။ ပဉ္စင်းငယ်သည် “တွေ့ခဲ့ပါသည် အရှင်ဘုရား” ဟု အကြောင်းစုံကို လျှောက်ထားလေ၏။ အမိအဘဆိမ်မှ လှူဒါန်းလိုက်သော ဆီဖြင့် မထေရ်၏ ခြေတို့ကို ပွတ်လိမ်း၍ တင်လဲခဲဖြင့် အဖျော်ပြုလုပ်ကာ ကပ်ပြီးလျှင် အဝတ်စကိုလည်း မထေရ်အားပင် လှူလိုက်၏။ ထို့နောက် မထေရ်ကို ရှိခိုး၍ “အရှင်ဘုရား- တပည့်တော်အား ရောဟဏဇနပုဒ်သည်သာလျှင် သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ ကြွသွားလေ၏။

မထေရ်သည်လည်း နောက်တစ်နေ့ ကောရဏ္ဍကရွာသို့ ရောက်လေ၏။ ပဉ္စင်းငယ်၏ မိခင်သည်လည်း ‘ငါ၏အစ်ကို မထေရ်သည် ငါ့သားကိုခေါ်၍ ဇနုလာလိမ့်မည်’ ဟု အမြဲမပြတ် လမ်းကို မျှော်ကြည့်လျက် နေ၏။ ထိုပဉ္စင်းငယ်၏ မိခင်သည် တစ်ပါးတည်းသာလျှင် ကြွလာသော မထေရ်ကို မြင်လတ်သော် “ငါ၏ သားဟာ သေပြီနဲ့တူတယ်၊ မထေရ်ဟမ်ပါးတည်းသာ ကြွတော်မူလာတယ်” ဟု စဉ်းစားမိသဖြင့် မထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ဝိုင်းကြွေး၏။ မထေရ်သည် “ပဉ္စင်းငယ်သည် အလို နည်းပါးခြင်းကြောင့် မိမိကို မသိစေဘဲ သွားဟန်တူပေသည်” ဟု နှမဖြစ်သော ပဉ္စင်းငယ်၏ မိခင်ကို နှစ်သိမ့်စေ၍ အဖြစ်သနစ် အလုံးစုံကို ပြောကြားပြီးလျှင် သင်္ဃိတံအိတ်ထဲမှ ထိုပဉ္စင်းငယ် လှူလိုက်သော အဝတ်စကို ထုတ်၍ ပြလေ၏။

မွေးမိခင်၏ အိမ်၌ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဆွမ်းကုဉ်းပေး၍ နေပါသော်လည်း “ဦးပွန်းက ဒါယိကာမကြီး၏သား၊ ဒါယိကာမကြီးက ဦးပွန်း၏မယ်တော်”ဟု ဤမျှကိုသော်မှ မပြောဘဲ နေနိုင်တော်မူပါသည်။ အံ့ဩဖွယ် ယောက်ျားပါတကား ဟု မထေရ်အား လျှောက်ထား၏။ ဤပွန်းငယ်ကား အမိအဘတို့သော်မှလည်း ပလိဗောဓ မဖြစ်ပေ၊ အခြားသော အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမ တို့မူကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။

(၃) လာဘပလိဗောဓ

ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို လာဘ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ထိုပစ္စည်းလေးပါးတို့သည် အဘယ်သို့လျှင် ပလိဗောဓဖြစ်သနည်းဟူမူ- ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသော ရဟန်းအား ရောက်လေရာရာ အရပ်၌ လူတို့သည် များစွာသော ပစ္စည်းတို့ကို လျှူဒါန်းကြ၏။ ထိုရဟန်းသည် လူတို့အား အနုမောဒနာတရား ဟောရသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်ခြင်းငှါ အခွင့်မရတော့ပေ။

တဖန် မိုးမလင်းမီ နံနက်စောစော၌ပင် ပစ္စည်းများခြင်းကို လိုလားသော ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်ဆောင်ရဟန်းတို့သည် ကြွလာကြသောအခါ “အရှင်ဘုရား- ဤမည်သော ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာမ၊ အမတ်၊ အမတ်၏သမီးသည် အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြင်လိုပါသည်”ဟု လျှောက်ကြ၏။ ထိုဘုန်းကြီးသော ရဟန်းသည် “ငါ့ရှင်သပိတ် သင်္ကန်းကို ယူခဲ့လော့”ဟု အလုပ်အကျွေး တပည့်ရဟန်းကို စေခိုင်း၍ သွားခြင်းငှါစီမံရ၏။ ဤနည်းဖြင့် ဒါယကာတို့ကို ချီးမြှင့်ခြင်း၌ အမြဲကြောင့်ကြစိုက်ရ၏။ ထိုကဲ့သို့သော ရဟန်းအားသာလျှင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့သည် ပလိဗောဓဖြစ်ကြပေသည်။ ထိုဘုန်းကြီးသော ရဟန်းသည် ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမအပေါင်းကို စွန့်ခွါ၍ မိမိကို သိသူတို့မရှိကြရာအရပ်၌ တစ်ပါးတည်း ကျင့်သင့်ပေသည်။ ဤသို့ ကျင့်သည်ရှိသော် ပလိဗောဓ ပြတ်လေတော့၏။

(၄) ဂဏပလိဗောဓ

သုတ္တန်ဆောင်ဂိုဏ်းကိုဖြစ်စေ၊ အဘိဓမ္မာဆောင်ဂိုဏ်းကိုဖြစ်စေ ဂိုဏ်းဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ထိုဂိုဏ်းအား ပါဠိကိုဖြစ်စေ အဋ္ဌကထာကိုဖြစ်စေ ပို့ချပေးရသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း၏ အခွင့်မရသော ရဟန်းအားသာလျှင် ဂိုဏ်းသည် ပလိဗောဓဖြစ်ပေသည်။ ဂိုဏ်းပလိဗောဓရှိသော ထိုရဟန်းသည် ပလိဗောဓကို ဤသို့ ဖြတ်အပ်၏။ အကယ်၍ ထိုသင်ယူသူ ရဟန်းတို့သည် များစွာသင်ယူအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍ အကြွင်းအကျန်နည်းသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုအကြွင်းအကျန်ကို အပြီးသတ်၍

တောသို့ဝင်အပ်၏။ အကယ်၍ အနည်းငယ်သာ သင်ယူရသေးသည်ဖြစ်၍ အကြွင်းအကျန်များသေးသည်ဖြစ်အံ့၊ တစ်ယူဇနာထက် အလွန်မသွားဘဲ တစ်ယူဇနာ အပိုင်းအခြားအတွင်း၌ ဂိုဏ်းအား စာပေပို့ချတတ်သော အခြားရဟန်းသို့ ချဉ်းကပ်၍ “အရှင်သည် ဤရဟန်းတို့ကို ပါဠိသင်ပေးခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူပါ”ဟု ပြောဆို လျှောက်ထားအပ်၏။ ဤသို့ လွဲအပ်ရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရသော ရဟန်းသည် “ငါ့ရှင်တို့- ငါ့မှာ ကိစ္စတစ်ခု ရှိနေ၏။ သင်တို့သည် ချမ်းသာရာ အရပ်များသို့ သွားကြပါကုန်”ဟု ဆို၍ ဂိုဏ်းကို စွန့်ပြီးလျှင် မိမိ၏ ရဟန်းကိစ္စကို ပြုသင့်မေ့သည်။

(၅) ကမ္မပလိဗောဓ

အမှုသစ်ကို အမှုကိစ္စဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ထိုအမှုကိစ္စကို ပြုသော ရဟန်းသည် လက်သမား စသည်တို့၏ လုပ်ခရသည် မရသည်ကို သိအပ်၏။ ပြုပြီးသော အမှု၊ မပြုရသေးသော အမှု၌ သိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အခါခပ်သိမ်း ပလိဗောဓ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအမှုကိစ္စဟူသော ပလိဗောဓကိုလည်း ဤဆိုလတ္တံ့သောနည်းဖြင့် ဖြတ်အပ်၏။ အကယ်၍ အမှုကိစ္စသည် အနည်းငယ် ကြွင်းကျန်သည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုအနည်းငယ် ကြွင်းကျန်နေသော အမှုကိစ္စကို ပြီးဆုံး စေအပ်၏။ အကယ်၍ အကြွင်းအကျန်များသော် ထိုအမှုကိစ္စသည် သံဃာ့ အမှုကိစ္စဖြစ်မှု သံဃာအားဖြစ်စေ၊ သံဃာ့ဝန်ဆောင် ရဟန်းတို့အားဖြစ်စေ လွဲအပ် သင့်၏။ ထိုသို့ လွဲအပ်ရမည့်သူကို မရရှိသော ရဟန်းသည် သံဃာအား စွန့်ခွါ၍ သွားသင့်ပေသည်။

(၆) အဒ္ဓါနပလိဗောဓ

ခရီးသွားခြင်းကို “အဒ္ဓါန” (ခရီး)ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ အကြင်ရဟန်းအား တစုံတခုသောအရပ်၌ ရှင်ပြုပေးရမည့် ရှင်လောင်းသော်လည်း ရှိငြားအံ့၊ ရသင့်ရထိုက်သော တစုံတခုသော ပစ္စည်းသော်လည်း ရှိငြားအံ့၊ ရှင်ပြုပေးရမည့် ရှင်လောင်းကို ရှင်မပြုရခြင်း၊ ရသင့်ရထိုက်သော ပစ္စည်းကို မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် သည်းမခံနိုင်ပါမူ တောသို့ ဝင်၍ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်နေသော်လည်း ခရီးသွားလိုစိတ်ကို ဖျောက်နိုင်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ခရီးသွား၍ အမှုကိစ္စအားလုံးကို ပြီးဆုံးစေပြီးမှသာလျှင် ရဟန်းတရား၌ ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုသင့်ပေသည်။

(၇) ဣတိပလိဗောဓ

ဆွေမျိုးဟူသည်ကား ကျောင်း၌ ဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ အတူနေတပည့်၊ အနီးနေတပည့်၊ ဥပဇ္ဈာယ်တူသီတင်းသုံးဘော်၊ ဆရာတူသီတင်းသုံးဘော် တို့သည် (ဆွေမျိုး)မည်၏။ အိမ်၌ အမိ၊ အဘ၊ အစ်ကို၊ နှစ်မ အစရှိသော သူတို့သည် (ဆွေမျိုး)မည်၏။ ထိုဆရာ စသည်တို့သည် မမာမကျန်းကုန်လတ်သော် ဤယောဂီ ရဟန်းအား ပလိဗောဓ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဆရာ စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လုပ်ကျွေးပြုစု၍ ပကတိအတိုင်း ကျန်းမာအောင် ပြုခြင်းဖြင့် ထိုပလိဗောဓကို ဖြတ်အပ်၏။

ထိုဆရာစသည်တို့တွင် ရှေးဦးစွာ ဥပဇ္ဈာယ်သည် မမာမကျန်းဖြစ်၍ နာတာရှည်ရောဂါဖြစ်ကာ အိပ်ရာမှ မထနိုင်သည့်တိုင်အောင် ဖြစ်ငြားအံ့၊ တစ်သက်လုံး သော်လည်း လုပ်ကျွေးပြုစုအပ်၏။ ရှင်ပြုပေးသော သရဏဂုံဆရာ၊ ရဟန်းပြုပေးသော ကမ္မဝါစာဆရာ၊ အတူနေတပည့်၊ မိမိက ကမ္မဝါစတ်၍ ရဟန်းပြုပေးထားသော အနီးနေတပည့်၊ သရဏဂုံပေး၍ ရှင်ပြုပေးထားသော အနီးနေတပည့်၊ ဥပဇ္ဈာယ်တူ သီတင်းသုံးဘော်တို့ကိုလည်း ထို့အတူပင် လုပ်ကျွေးပြုစုအပ်၏။ နိဿရည်းဆရာ၊ ကျမ်းဂန်သင်ကြားပေးသောဆရာ၊ နိဿရည်းယူတပည့်၊ ကျမ်းဂန်သင်ယူသည့် တပည့်၊ ဆရာတူ သီတင်းသုံးဘော်တို့ကိုမူကား နိဿရည်း(သို့မဟုတ်) ကျမ်းဂန် သင်ကြားမှု မပြတ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး လုပ်ကျွေးပြုစုအပ်၏။ စွမ်းနိုင်ပါမူ ထို့ထက်အလွန်လည်း လုပ်ကျွေးပြုစုအပ်သည်သာတည်း။ အမိအဘတို့၌လည်း ဥပဇ္ဈာယ်၌ကဲ့သို့ ကျင့်အပ်၏။

(၈) အာဗာပေလိဗောဓ

အာဗာပေလိဗောဓဟူသည်ကား - တစုံတခုသော အနာရောဂါတည်း။ ထိုအနာ ရောဂါသည် နာကျင်ခံခက် နှိပ်စက်လတ်သော် ရဟန်းအား ပလိဗောဓ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပလိဗောဓကို ဆေးကုခြင်းဖြင့် ဖြတ်ရမည်။ အကယ်၍ ရက်အနည်း ငယ် ဆေးကုသော်လည်း မပျောက်အံ့၊ “ငါသည် ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော ယင်၏ ကျွန် မဟုတ်၊ အခစားလည်း မဟုတ်၊ သင့်ကိုသာလျှင် လုပ်ကျွေးလျက် အစ မထင်သော သံသရာ၌ ဆင်းရဲသို့ ရောက်ခဲ့ရလေပြီ”ဟု ခန္ဓာကိုယ်ကို ကဲ့ရဲ့၍ ရဟန်းတရားကိုသာလျှင် အားထုတ်သင့်ပေသည်။

၁။ သဒ္ဓိမိဟာရိကခေါ် အတူနေတပည့်ဟူသည်မှာ - ဥပဇ္ဈာယ်ယူထားသော တပည့်ဖြစ်သည်။
၂။ အန္ဓေဝါသိကခေါ် အနီးနေတပည့်ဟူသည်မှာ - ဥပဇ္ဈာယ်မှတစ်ပါးသော ဆရာတို့၏ တပည့် ဖြစ်သည်။

(၉) ဂန္ထပလိဇောဓ

ကျမ်းဂန်ဟူသည်ကား ပိဋကတည်းဟူသော ပရိယတ်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းတည်း ထိုကျမ်းဂန်သည် ရွတ်အံသရဏ္ဍာန်ခြင်း စသည်ဖြင့် အမြဲကြောင့်ကြစိုက်နေရသော ရဟန်းအား ပလိဇောဓ ဖြစ်၏။ အမြဲကြောင့်ကြစိုက်မနေရသော ရဟန်းအားမူ ပလိဇောဓ မဖြစ်ပေ။

မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဒေဝမထေရ်နှင့် မလယဝါသီ ဒေဝမထေရ်

မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဒေဝမထေရ်သည် မလယဝါသီ (မလယအရပ်၌ နေသော) ဒေဝမထေရ်၏ အထံသို့ သွား၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း တောင်းလေ၏။ မလယဝါသီ ဒေဝမထေရ်သည် မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဒေဝမထေရ်အား “ငါ့ရှင်.... ပရိယတ်၌ ဘယ်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိပါသနည်း”ဟု မေးလေသည်။ မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဒေဝမထေရ်က “မဇ္ဈိမနိကာယ်ကို နှုတ်တက်ဆောင်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၏။

ထိုအခါ မလယဝါသီ ဒေဝမထေရ်က “ငါ့ရှင်.... ဤမဇ္ဈိမနိကာယ်သည် ဆောင်ရန်ခက်ခဲ၏။ မူလပဏ္ဏာသကို ရွတ်အံသရဏ္ဍာန်သူအား မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသသည် နှုတ်သို့ ရောက်လာတတ်၏။ ထိုမဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကို ရွတ်အံသရဏ္ဍာန်သူအား ဥပရိပဏ္ဏာသသည် နှုတ်သို့ ရောက်လာတတ်၏။ သင့်အား အဘယ်မှာလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းမှု ဖြစ်နိုင်လိမ့်မည်နည်း”ဟု လျှောက်ထား၏။

တဖန် မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဒေဝမထေရ်က “အရှင်ဘုရားတို့အထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရပြီးသည်ရှိသော် ပရိယတ်ကို နောက်တဖန် ပြန်၍ မကြည့်တော့ပါ ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူပြီးလျှင် ၁၉-နှစ်ပတ်လုံး ရွတ်အံသရဏ္ဍာန်ခြင်းကို မပြုဘဲ အနှစ် (၂၀)ရောက်သောအခါ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။

ထိုအခါ သရဏ္ဍာန်ခြင်းငှါ လာကြကုန်သော ရဟန်းတို့အား “ငါ့ရှင်တို့.... ငါသည် ပရိယတ်ကို မကြည့်သည်မှာ အနှစ်နှစ်ဆယ် ရှိပေပြီ။ သို့သော်လည်း ငါသည် ဤမဇ္ဈိမနိကာယ်၌ လေ့ကျင့်ကျေပွန်ပြီး ဖြစ်၏။ အားထုတ်ကြပါကုန်” ဟု မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဒေဝမထေရ်က ပြောကြားလေသည်။

(၁၀) ဣဒ္ဓိပလိဇောဓ

တန်ခိုးဟူသည်ကား ပုထုဇဉ်တို့၌ဖြစ်သော တန်ခိုးတည်း။ မှန်ပေ၏။ ထိုပုထုဇဉ် တန်ခိုးသည် ပက်လက်အိပ်တတ်ကာမျှ သူငယ်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ကောက်နု ကဲ့သို့ လည်းကောင်း မပျက်အောင် ဆောင်ထားရန် ခက်ခဲ၏။ အနည်းငယ်မျှ

သော အနှောင့်အယှက်ဖြင့်ပင် ပျက်စီးတတ်၏။ ထိုတန်ခိုးသည် ဝိပဿနာ၏ ပလိဗောဓော ဖြစ်၏။ သမာဓိ၏ ပလိဗောဓကား မဖြစ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သမာဓိသို့ ရောက်ပြီးမှသာ ထိုတန်ခိုးကို ရောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာကို အလိုရှိသော သူသည် တန်ခိုးဟူသော ပလိဗောဓ ကိုလည်း ဖြတ်အပ်၏။ သမာဓိကို အလိုရှိသောသူကား ကြွင်းသောပလိဗောဓကြီး ၉-ပါးတို့ကိုသာ ဖြတ်အပ်ပေ၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။အာ၊ ကု၊ လာဘ၊ ဂိုဏ်း၊ ကိစ္စ၊ ပထ၊ ဉာ၊ အနာ။
ကျမ်းဂန်၊ တန်ခိုး၊ ဤဆယ်မျိုး၊ ဖြတ်ရိုး ဝိပဿနာ။
(အရှင်ဇာဂရ-ဝိပဿနာကြေးမုံကျမ်း)

ပလိဗောဓယ် (၅)ပါး

“ဗုဒ္ဓကပလိဗောဓပစ္စေဒိ ကတွာ” စသည်ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ကြောင့်ကြဖွယ် ဟူသော ပလိဗောဓယ် ၅-ပါးလာ၏-

- ၁။ ရှည်သောဆံပင်၊ မုတ်ဆိတ်၊ လက်သည်း၊ ခြေသည်းတို့ကို ပယ်အပ်၏။
- ၂။ ဆွေးမြေ့ စုတ်ပြတ်သော သင်္ကန်း၊ အဝတ် စသည်များကို ခိုင်မြဲအောင် ဖာထေးစပ်ချုပ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။
- ၃။ ဟောင်းနွမ်း ညစ်ပေသော သင်္ကန်း၊ အဝတ် စသည်များကို ဖွပ်လျှော် ထပ်ဆိုး လိပ်နယ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။
- ၄။ အညစ်အကြေးတင်သော သပိတ်များရှိလျှင် စင်ကြယ်အောင် မီးဖုတ်ခြင်း စသည်ကို ပြုလုပ်အပ်၏။
- ၅။ အိပ်ရာ၊ ဒုတင်၊ အင်းပျဉ်၊ ညောင်စောင်း စသည်ကို ပြုပြင်အပ်၏- ဟူ၍ ၅-ပါးရှိပါသည်။

လူများမှာလည်း ခေါင်းဆေးလျှော်ခြင်း စသော အထက်၌ ဆိုခဲ့သည့် စပ်ဆိုင်ရာ ကြောင့်ကြဖွယ် အမှုငယ်များကို ပြုပြင်၍ ထားအပ်၏။

ဤပလိဗောဓယ်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို နှလုံးသွင်း၍ ဝိပဿနာသဘောကို မရိပ်မိသေးမီ ၅-ရက်၊ ၇-ရက်၊ ၁၀-ရက် စသည်ဖြင့် နေ့ရက် နှုတ်အတွင်းမှာ ကြောင့်ကြခြင်း မရှိစေရန်သာ ရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်ထားရသည်။ ဝိပဿနာသဘောကို ရိပ်မိသောအခါ မခဲယဉ်းပေ။ စမ်းသပ်အားထုတ်ကြည့်လျှင် ထင်ရှား သိသာပေ လိမ့်မည်။

စရိုက်

စရိုက်ဆိုသည်မှာ ပင်ကိုရိုးရာ သူတကာဖြစ်နေကျထက် လွန်လွန်ကဲကဲ ဖြစ်တတ်သည်ကို ခေါ်သည်။

စရိုက် ၆-ပါး

စရိုက်သည် ၆-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၆-ပါးကား-

- (၁) ရာဂစရိုက် - ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမတို့၌ လွန်ကဲစွာ ကပ်ငြိတတ်သောအကျင့်၊
- (၂) ဒေါသစရိုက် - အာဃာတ၊ ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ စသည်တို့၌ လွန်ကဲသည့် အကျင့်၊
- (၃) မောဟစရိုက် - ထိုင်းမှိုင်းတွေဝေခြင်း လွန်ကဲသည့်အကျင့်၊
- (၄) သဒ္ဓါစရိုက် - ယုံကြည်လွယ်လေ့ရှိသောအကျင့်၊
- (၅) ဝိတက်စရိုက် - စိတ်ကူးယဉ်တတ်သောအကျင့်၊
- (၆) ပညာစရိုက် - အရာအရာ၌ အကြောင်းအကျိုး အကောင်းအဆိုးတို့ကို ဆင်ခြင်တတ်သောအကျင့်-

ဟူ၍ စရိုက်အပြား ၆-ပါးရှိပါသည်။

မိမိစရိုက်ကို ဆန်းစစ်ရန် လိုအပ်ခြင်း

ထိုစရိုက်သည် လူတို့၌ တစ်ပါးဖြစ်စေ၊ နှစ်ပါးဖြစ်စေ၊ သုံးပါးဖြစ်စေ တွဲလျက် ရှိတတ်သည်။ ဤသူသည် အဘယ်စရိုက်ရှိသည်ဟု အကဲခတ်နိုင်မှုမှာ အသွားအလာ၊ အနေအထိုင်၊ အပြောအဆို ဣရိယာပုထ်ကိုလည်းကောင်း၊ လုပ်မှုကိုင်မှုကိစ္စ၊ စားသောက်မှုတောဇာန်၊ ကြည့်ခြင်း ဒဿန စသည်တို့ကို ကြည့်ရှုအကဲခတ်ခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း သိနိုင်သည်။

ထိုစရိုက် ၆-ပါးတို့တွင် ရာဂနှင့်သဒ္ဓါ၊ ဒေါသနှင့်ပညာ၊ မောဟနှင့်ဝိတက် စရိုက်တို့သည် သဘောအားဖြင့် တူသလိုလို ရှိတတ်သည်။

ရာဂနှင့် သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသောသူသည် ပကတိ သွားမြဲ သွားသည်ရှိသော် ယဉ်ယဉ် ကျေးကျေး တင့်တင့်တယ်တယ်ရှိသည်၊ ဖြည်းဖြည်းသာ ခြေကို ချသည်၊ ညိညိ ကြွသည်၊ လုပ်မှုကိုင်မှုတို့၌ ယဉ်ကျေးသေသပ်သည်၊ အချို့အဆီမ့် စားသောက်ဖွယ် တို့နှင့် အမွှေးအကြိုင်တို့ကို ကြိုက်နှစ်သက်တတ်သည်။

ထူးသည်ကား-

ရာဂစရိုက်ရှိသောသူသည် ကာမဂုဏ်အာရုံများကို စွဲမက်တတ်သည်။ ပရိယာယ မာယာ အလိမ်အကောက်များသည်၊ မာနကြီးသည်၊ လိုချင်လော့ဘများသည်။

သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသောသူသည် စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းလေ့ရှိသည်။ ဘုရားကို ပူဇော်ခြင်း၊ တရားတော်ကို နာယူခြင်း၊ သံဃာတော်များကို ဝပ်တွားဆည်းကပ်ခြင်း အလေးအမြတ်ပြုခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့ထူးပါသည်။

ဒေါသနှင့် ပညာစရိုက် ရှိသောသူသည် အသွားအလာ၊ အနေအထိုင်၊ အပြော အဆို ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း ကတိုက်ကရိုက်ရှိသည်။ လုပ်မှု၊ ကိုင်မှုတို့၌ ယဉ်ကျေး သေသပ်ခြင်း မရှိလှ။ အချဉ်၊ အငန်၊ အစပ်၊ အခါး၊ စူးရှသော အစာအာဟာရကို ကြိုက်နှစ်သက်တတ်သည်။ မကောင်းသော အဆင်း၊ အသံစသည်နှင့် တွေ့ကြုံ သောအခါ သည်းခံချုပ်တည်းခြင်းမရှိဘဲ ဆဲဆိုငေါက်ငမ်း ကြမ်းတမ်း စိတ်တို လွယ်သည်။

ထူးသည်ကား-

ဒေါသစရိုက်ရှိသောသူသည် ရန်ငြိုးဖွဲ့မှု၊ ငြူစူမှု၊ သူတပါးဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးလိုမှု၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်ပြုလိုမှု၊ အဆိုးအမခက်ခဲမှုတို့ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။

ပညာစရိုက် ရှိသောသူသည် စားသောက်ဖွယ်တို့၌ နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် စားသောက် လေ့ရှိသည်။ သံသရာနောင်ရေးကို သတိပညာဖြင့် ကောင်းစွာမြော်မြင်လေ့ရှိရကား ဂတိကောင်း၍ ထက်ထက်မြက်မြက်ရှိအောင် ပါရမီကုသိုလ်များကို လုံ့လသန်သန်ဖြင့် မှန်မှန်ကြိုးစားလေ့ရှိသည်။ ဤသို့ထူးပါသည်။

မောဟနှင့် ဝိတက်စရိုက် ရှိသောသူသည် ယမ်းဖယ်ယမ်းဖယ် သွားလေ့ရှိသည်။ ကြောက်ရွံ့လျက် ခြေကို ချသည်၊ ကြွသည်၊ မေ့မေ့လျော့လျော့ရှိသည်။ လုပ်ငန်း ကိစ္စ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး ပွေပွေလိမ်လိမ်ရှိသည်။ စားသောက်မှု၌လည်း အဘယ်အစာကို ကြိုက်နှစ်သက်တတ်သည်ဟူ၍မရှိ။ မိမိအစွမ်းဖြင့် မည်မည်ရရ ပြောလောက်ဆိုလောက် အောင် ပြီးမြောက်သည်ဟူ၍ မရှိတတ်။ အကြောင်းအကျိုး အကောင်းအဆိုးကို နှိုင်းချိန်ခွဲခြား၍ မသိတတ်။ အရပ်ရပ်ကိစ္စမှာ သူတကာ၏ နောက်လိုက်သာ ဖြစ်ရ သည်။ သူများချီးမွမ်းသည်ကို နောက်က လိုက်၍ ချီးမွမ်းတတ်သည်။ သူများကဲ့ရဲ့ သည်ကိုလည်း နောက်ကလိုက်၍ ကဲ့ရဲ့တတ်သည်။ သတိပညာကင်းလျက် ထိုင်းမှိုင်း ခြင်း၊ ပုံ့လွင့်ခြင်းတို့နှင့်သာ အချိန်ကို ကုန်လွန်စေသည်။ ထိုစရိုက်နှစ်ပါးသည် ထူးမခြားနားဖြစ်၍ ထိုထိုအမှုကိစ္စ၌ စကားတွေပေါ်လျက် ကိစ္စမချောဘဲ မျော၍

သာနေတတ်သည်၊ လူပေါ်ကျော၊ လူလေး၊ လူလွင့်တို့နှင့် ပျော်မွေ့ကာ အကြံ များလျက် အလကားလူပိုတွေသာ ဖြစ်တတ်သည်။

စရိုက်အလိုက် နှလုံးသွေးမြစ်တတ်ပုံ

ရာဂစရိုက်ရှိသောသူသည် နှလုံးသွေးနိသည်။ ဒေါသစရိုက်ရှိသောသူသည် နှလုံး သွေးညှိသည်။ မောဟစရိုက် ရှိသောသူသည် အမဲသားဆေးသော ရေလောက်သား နှလုံးသွေးရောင်ဖျော့သည်။ သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသောသူသည် နှလုံးသွေးဝါသည်။ ပညာ စရိုက်ရှိသောသူသည် ပတ္တမြားကြောင်များရွဲကဲ့သို့ နှလုံးသွေးပြီးပြီးပြန်ရှိသည် ဖြူသည်။ ဝိတက်စရိုက်ရှိသောသူသည် ပဲပြုတ်ရေ အဆင်းကဲ့သို့ နှလုံးသွေးရောင် ရှိသည်။

ထိုစရိုက်တို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ရှေးကံအကြောင်း မကင်းပေ၊ ရှေးဘဝက ကုသိုလ် ကောင်းမှုပြုလုပ်သောအခါ လောဘခြံရံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် လောဘစရိုက် ရှိတတ် သည်၊ ဒေါသခြံရံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် ဒေါသစရိုက်ရှိတတ်သည်။ မောဟခြံရံ၍ ပြုလုပ် ခဲ့လျှင် မောဟစရိုက်ရှိတတ်သည်။ သဒ္ဓါတရားခြံရံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် သဒ္ဓါစရိုက် ရှိတတ်သည်။ သတိ၊ ပညာခြံရံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် ပညာစရိုက်ရှိတတ်သည်။ မကောင်း သော အကြံအစည် ထွေထွေလာလာဖြင့် ခြံရံ၍ ပြုလုပ်ခဲ့လျှင် ဝိတက်စရိုက် ရှိတတ်သည်။

ထို့ကြောင့် နောင်အနာဂတ်ဘဝတို့၌ စရိုက်ဆိုးများ မဖြစ်ရအောင် ကုသိုလ် ကောင်းမှုလုပ်သောအခါမှာ သတိ၊ ပညာတို့ဖြင့် ခြံရံ၍ ပြုလုပ်ကြရမည်။ သို့မှသာ နောင်ဖြစ်လတ္တံ့သော ဘဝတို့၌ စရိုက်ကောင်းများ ဖြစ်နိုင်၍ ကောင်းမှုကုသိုလ် တိုးပွားပေမည်။

စရိုက် ၆--ပါးနှင့် သင့်လျော်သောကမ္မဋ္ဌာန်း

၁။ ရာဂစရိုက်ရှိသောသူသည် အသုဘ ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတာသတိ ဤ ၁၁-ပါး သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် သင့်လျော်ပေသည်။

၂။ ဒေါသစရိုက်ရှိသောသူသည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟူသော အပ္ပမညာ(ဗြဟ္မစိုရ်)၄-ပါး၊ နီလ၊ ဝိတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ ဟုဆိုအပ်သော ဝဏ္ဏကသိုဏ်း ၄-ပါး၊ ဤ ၈-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် သင့်လျော်သည်။

၃။ မောဟနှင့် ဝိတက်စရိုက် ရှိသောသူသည် ထွက်လေဝင်လေကို နှာသီးဖျား၌ ရှုမှတ်သော အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် သင့်လျော်သည်။

၄။ သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသောသူသည် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ခမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ၊ ဤ ၆-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် သင့်လျော်သည်။

၅။ ပညာစရိုက်ရှိသောသူသည် မရဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ (နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်း) စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် (ဓာတ်ကြီးလေးပါးရှုမှတ်ခြင်း)، အာဟာရေ ပဋိကုလသညာ၊ ဤ ၄-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့နှင့် သင့်လျော်သည်။

ထိုသို့ဆိုခဲ့ပြီးသော ၃၀-သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့မှ ကြွင်းကုန်သော ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာကာသ၊ အာလောက ဟုဆိုအပ်သော ကသိုဏ်း ၆-ပါး၊ အာရုပ္ပ ၄-ပါး၊ ဤ ၁၀-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် အလုံးစုံသော စရိုက် ၆-ပါးလုံးနှင့် သင့်လျော်သည်။

ကသိုဏ်းတို့တွင် အလုံးစုံငယ်သော ကသိုဏ်းဝန်းသည် ဝိတက်စရိုက်ရှိသူအား သင့်လျော်သည်။ ကြီးသော ကသိုဏ်းဝန်းသည် မောဟစရိုက် ရှိသူအား သင့်လျော်သည်။

ရာဂကိုပယ်ခြင်းငှါ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားအပ်သည်။ ဒေါသကိုပယ်ခြင်းငှါ မေတ္တာကို ပွားအပ်သည်။ ဝိတက်ကို ပယ်ခြင်းငှါ အာနာပါနုဿတိကို ပွားအပ်သည်။ မာနကို ပယ်ခြင်းငှါ အနိစ္စသညာကို ပွားအပ်သည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်လိုသူတို့သည် ပြဆိုခဲ့သော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-တို့တွင် မိမိ တို့၏ စရိုက်နှင့် သင့်၊ မသင့် နှိုင်းချိန်၍ သင့်လျော်မည်ထင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း တစ်ခုခုကို ပွားများအားထုတ်သင့်လေသည်။

အခန်း (၈)

သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်နည်း

ပထဝိကသို့ဏ်းဖြင့် ဈာန်ရအောင် ပြုလုပ်နည်းအညွှန်း

(က) ပရိကံပိုင်း

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဈာန်ရအောင် လုပ်နည်းနှင့် မဂ်ဖိုလ်ရအောင် လုပ်နည်းဟူသော နည်းမှန်ကြီး နှစ်မျိုးကို ကမ္ဘာလူသားတို့၏ အကျိုးစီးပွား အတွက် ထားရစ်ခဲ့သည်။ ယင်းနည်း နှစ်နည်းအနက် ဈာန်ရအောင် လုပ်နည်းကို ဖော်ပြပါမည်-

(၁) အခြေခံပြင်ဆင်ချက်

ဈာန်ယာဉ်စီးနိုင်အောင် လေ့ကျင့်လိုသူသည် ပထမဦးဆုံး ကျန်းမာရေး ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားရမည်။ ရောဂါတစ်မျိုးမျိုး ရှိနေလျှင်လည်း ထိုရောဂါ ပျောက်ကင်းအောင် ကုသပစ်ရမည်။ မည်သည့်ရောဂါမျှ မရှိ၊ ပကတိကျန်းမာသူ ဖြစ်မှသာလျှင် ဈာန်သူရဲကောင်း အလောင်းအလျာ ဖြစ်ထိုက်သည်။ ထို့နောက် အိမ်ထောင်ရေး၊ သားသမီးရေး၊ ဝိဘာရေးတို့ကို ယာယီဖြစ်စေ ပယ်ပစ်လိုက် ရသည်။ လူပျိုဖြစ်က ပို၍ ကောင်းသည်။ သို့သော် အာကာသမောင်တွေလည်း လေ့ကျင့်ခန်း ယူနေသည့် ကာလအတွင်း အိမ်ပြန်အိပ်ခွင့် မရကြပေ။ ထို့အတူ အားကစားသမားများလည်း ပြိုင်ပွဲနီး၍ အပူတပြင်း လေ့ကျင့်နေချိန်၌ မယားနှင့်အတူ အိပ်ခွင့် မရကြပေ။ ဤကိစ္စသည် လူ၏ခန္ဓာထဲရှိ ခွန်အားကို ဆုတ်ယုတ်စေတတ် သဖြင့် အရေးကြီးသောကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ခါနီးတိုင်း ရှောင်ကြဉ်ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆောင်ရွက်ရမည့်အလုပ်၏ အတိုင်းအတာအလိုက် ဤကိစ္စကို ကန့်သတ် ရှောင်ကြဉ်ရသည်။ ပို၍အရေးကြီးသော အလုပ်ဖြစ်လေ ပို၍ရှောင်ရလေ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အားကစားသမားများထက် အာကာသမောင်တို့က ပို၍ ရှောင်ကြ ချသည်။ အာကာသမောင်တို့ထက် ဈာန်သင်တန်းသားက ပို၍ ရှောင်ကြဉ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စရှောင်ဖို့ကလည်း ခက်ခဲလှစည် မဟုတ်ပါပေ။ မယားနှင့် ခွဲအိပ်ရမှာကို တွန့်နေလျှင်လည်း ပါရာဇိကလေးပါး အမြဲထိန်းထားသော ငယ်ဖြူ ရဟန်းတော်များ ရှိနေသော ဤနိုင်ငံတွင် ရှက်ဖွယ်လိလိ ဖြစ်ရာသည်။

ထို့ပြင် မိမိ မိသားစု၏ စားဝတ်နေရေး ကြောင့်ကြမဲ့မှု အခြေအနေကို ဖန်တီးပေးခဲ့ရမည်။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှိစေရမည်။ သို့မဟုတ်က သူတို့ဘဝကို သူတို့ စွမ်းရည်နှင့် ရုန်းကန်နိုင်ကြသည်ဟု သဘောထားရမည်။ နောက်ဆုံး ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် သူတို့အတွက် ငါ ပူမနေနိုင်ပါဘူးဟု သံယောဇဉ်ကြီးကို တိခနဲ ဖြတ်လိုက်ရမည်။ ဤသို့ သံယောဇဉ်ကို ဖြတ်ရန်လည်း ခဲယဉ်းလှသည်မဟုတ်၊ ဈာန်လုပ်ငန်းခွင်ထဲ ရောက်သွားသောအခါ တဖြည်းဖြည်း သံယောဇဉ်ကွာကျ သွားတတ်ပါသည်။

နောက်တစ်ချက်က ပညာရေးဖြစ်၏။ ပညာတပိုင်းတစ်ခုနှင့် သူများ ဈာန် သူရဲကောင်း၊ အလောင်းအလျာ မဖြစ်ထိုက်၊ ကျောင်းတက်နေစဉ်မျိုး၊ ပညာ ရှာချိန်မျိုး၌ ရှေ့တွင် မည်သည့်စာမေးပွဲ အောင်ချင်သေးတယ်၊ မည်သည့်ဘွဲ့ လေးလိုချင်သေးတယ် စသည်ဖြင့် မျှော်လင့်ချက်ရှိနေတတ်သည်။ ငါ ဒီမှာ လာပြီး ကျင့်ကြံနေတုန်း ငါ့သူငယ်ချင်း ဘယ်သူ ဘယ်ဝါဖြင့် ဘာဘွဲ့ကြီးတွေရလို့ ဘာရာထူးကြီးနှင့် ဖြစ်နေမှာပဲ စသည်ဖြင့် စိတ်ရောက်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပညာသင်ချင်လျက် တန်းလန်းနှင့် ဈာန်သင်တန်း မတက်သင့်၊ သို့မဟုတ် ပညာရေး ကြောင့်ကြမဲ့ အားလုံးကို ဖယ်ပစ်ပြီး စိတ်ပြတ်ပြတ်ထားနိုင်လျှင် ဤသင်တန်းနှင့် သင့်လျော်သည်။

ဤသို့ဆိုသဖြင့် တစ်သက်လုံး ပညာညွှန်တိုးရမည်ဟု အပေါ်ယံမထင်ပါနှင့်၊ ဈာန်သင်တန်းတက်ပြီးမှ ပြန်သင်ချင်လည်း ရပါသည်။ ထိုအခါကျလျှင် ယခု တစ်လ သင်ရမှာကို တစ်ရက်တည်းနှင့် တတ်ပေလိမ့်မည်။ အကြောင်းကား သူ၏စိတ်ဓာတ် သူ၏ပညာသည် အရည်အသွေး ပိုရှိလာပြီး သမာဓိအား ကောင်းလာသဖြင့် မှတ်ဉာဏ် အလွန်ထက်မြက်နေမည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ရတရာ အလားအလာ မျှော်လင့်ချက်ရှိကလည်း သင်တန်းမဝင်မီ ရှင်းပစ် ရမည်။ ကြွေးမြီရတရာရှိလျှင် စိတ်ပူနေတတ်သည်။ မိဘထံမှ ခပ်မြက်မြက် အမွေ ရဖို့ မျှော်လင့်ချက် ရှိနေပြန်လျှင် ငါမရှိတုန်း မိဘဆုံးလျှင် မီးခံသေတ္တာသော့ မည်သူ့ဆီရောက်သွားမှဖြင့် အခက်ပဲဟု ကြောင့်ကြတတ်သည်။ ယုတ်စွအဆုံး ဈာန်သင်တန်း မတက်ခင် ထီးမထိုးအပ်ပေ၊ ထီပေါက်လျှင် ဘာလုပ်လိုက်မည် စသည်ဖြင့် စိတ်ကူးတွေ ဝင်လာတတ်သည်။ ငါမရှိတုန်းများ ထီပေါက်နေမှဖြင့် ငါ့ထိလက်မှတ် ထားတဲ့နေရာကိုလည်း အိမ်သားတွေ သိမှာမဟုတ်ဘူး၊ အစိုးရ ဘဏ္ဍာတော် ဖြစ်ရချည့်ရဲ့ဟု တွေးပူမိတတ်သည်။ အကောင်းဆုံးက ဘာရတရာ ဘာမျှော်လင့်ချက်မှ မထားဘဲ ကိုယ်လွတ်စိတ်လွတ် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ရှိနေရန် လိုပေသည်။

ကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်းဥစ္စာ စိန်ရွှေငွေများ ရှိလျှင်လည်း လုံးဝ စိတ်ချရမည့်သူနှင့် လွှဲထားရမည်။ ဤပစ္စည်းများအတွက် ကြောင့်ကြစိုက်မှု ထိန်းသိမ်းမှု လုံးဝ မရှိရပေ။ အဝတ်အစား ချုပ်လုပ်ခြင်း၊ တဲဆောက်ခြင်း၊ အိမ်ဆောက်ခြင်း၊ ဆိုင် ဆောက်ခြင်း၊ စက်ရုံတည်ခြင်းမှ စ၍ လုပ်ချင်သောအလုပ်၊ လုပ်စရာရှိသော အလုပ်များရှိနေကလည်း သင်တန်းမတက်မီ ပြီးစီးအောင် လုပ်ခဲ့ရမည်။ သို့မဟုတ် ဤအလုပ်တွေ မလုပ်တော့ဘူးဟု စိတ်ကိုပိုင်းဖြတ်ထားရမည်။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိစ္စအတွက်ဖြစ်စေ၊ ဗဟုသုတအလို့ငှာဖြစ်စေ၊ ယုတ်စွအဆုံး အပျော်ဖြစ်စေ ခရီးထွက်စရာ ရှိလျှင်လည်း နောက်မှ သွားမည်ဟု သဘောမထားအပ်၊ မသွား တော့ဘူး၊ သွားစရာ မလိုဘူးဟု စိတ်ပိုင်းဖြတ် ပစ်ရမည်။ သို့မဟုတ်က သင်တန်းခွင်ဝင်နေစဉ် ရောက်လိုသည့် နေရာတွေအကြောင်း စိတ်ထဲမှာ လာလာ ပေါ်ပြီး လုပ်ငန်းအနှောင့်အယှက် ဖြစ်တတ်သည်။

သင်တန်းတက်နေစဉ် ကာလအတွင်း သင်တန်းပြဆရာမှ အခြား မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ အပေါင်းအသင်း မလုပ်ရပေ၊ မည်သူနှင့်မျှ အတွေ့မခံ ရပေ၊ ထို့ပြင် စာဖတ်ခြင်းကို အထူးရှောင်ရမည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်ရင်း စာဖတ် ခြင်းသည် လူနှင့်ပတ်ဝန်းကျင် ဘဝဆီသို့ စိတ်ရောက်သွားစေနိုင်သည်။ လုပ်ငန်း ခွင်မှ စိတ်အပြင်ထွက်သွား၍ ဖြစ်၏။ နေ့စဉ် ဒိုင်ယာရီရေးခြင်း အပါအဝင် စာရေးခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ တေးထားခြင်း မည်သည်ကိုမျှ မလုပ်ရပေ။

အချုပ်အားဖြင့် စျာန်သင်တန်းတက်နေစဉ် ကာလအတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စိတ်ရောလူပါ အဆက်အသွယ် ဖြတ်ထားရမည်။ သို့မှသာ လုပ်မည့်လုပ်ငန်းခွင်၌ စိတ်ဝင်စားနိုင်မည် (ဝါ) သမာဓိရနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ပြုသည်ကို "ပလိ ဗောဓ်ဖြတ်သည်"ဟု စာသုံးကျကျ ခေါ်ကြလေသည်။

(၂) ဓနရာယူခြင်း

ပြင်ဆင်မှု ပြုလုပ်ပြီးနောက် နေရာရွေးရမည်။ ဖြစ်စေချင်သည့် ကိစ္စတစ်ခု အောင်မြင်ရေးအတွက် နေရာယူ မှန်ကန်မှုသည် လွန်စွာအရေးကြီးလှပါသည်။ စာပေနှင့် မွေ့လျော်ပြီး ရေဒီယိုသီချင်းဖြင့် ဇိမ်ခံချင်သူသည် သိမ်ကြီးဈေး အလယ် ခေါင်၌ နေရာယူလျှင် မသင့်တော်ပါ။ သူ့ရည်ရွယ်ချက် ထမြောက်အောင်မြင်မည် မဟုတ်ပါ။ ထိုနည်းအတူ ရုပ်ရှင်၊ ဘောပွဲ အသည်းစွဲ ကြိုက်တတ်သူများလည်း လက်ရှိအင်ခြေအနေအရ အသွားအလာ ခက်ခဲလှသော မြို့စွန်မှာ သွားနေမိလျှင် အတော်ဝှက်ပေလိမ့်မည်။ ကိုယ့်အလုပ် ကိုယ့်ဝါသနာနှင့် လိုက်အောင် နေရာယူ မှန်မှ အဆင်ပြေပါသည်။

ဈာန်အလုပ်သည် 'သမာဓိ'အလုပ်၊ သမထအလုပ် ဖြစ်သည်။ စိတ်ကို ရှေ့တန်းတင်၍ စေတေးခြင်း ဖြစ်သည်။ စိတ်တည်ကြည်မှုရရေး၌ (ဝါ)သမာဓိ ထူထောင်ရေး၌ အကြီးမားဆုံး အဖျက်အဆီးမှာ အသံဗလံများ ဖြစ်သည်။ သမာဓိ တပို့ရထားကြီးကို အသံဗလံ မိုင်းပုံးများက ရစရာမရှိအောင် ဖျက်ဆီးပစ်တတ် ကြသည်။ ရှေ့သို့ဆက်၍ မသွားနိုင်အောင် ဟန့်တားတတ်ကြသည်။

အသံဆိုက မည်သည့်အသံပဲဖြစ်ဖြစ် ဈာန်လုပ်ငန်းကို အနှောင့်အယှက် ပေးပေသည်။ သာယာသောအသံ၊ ဆိုးဝါးသောအသံ၊ မျိုးစုံဆူညံသော အသံ၊ လူသံ၊ ငှက်သံ၊ ရထားသံ၊ ကားသံ ဘာသံမှ သမာဓိကို အကျိုးမပြုပေ။ အကြောင်းမှာ အသံတစ်ခုကို ကြားရသည်ဆိုလျှင် ကြားရသူစိတ်သည် ထိုအသံ လာရာ အရပ်၊ ထိုအသံပြုရာ လူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ယာဉ် စသည်ဆီသို့ ရောက်သွားတတ်မြဲ ဖြစ်သည်။ သမာဓိအလုပ်ကို စိတ်ဖြင့် လုပ်နေရသည်ဖြစ်ရာ အသံလာရာဆီသို့ စိတ်ကလေးက ထွက်ထွက်သွားနေပါလျှင် အလုပ်ခွင်တွင် ဖင်မမြဲသော လူလို ဖြစ်ပြီး အလုပ်မတွင်ကျယ်နိုင်တော့ပါ။ လက်သမားအလုပ်၊ စက်ကိရိယာ အလုပ်၊ လယ်ယာအလုပ် စသည်က အလုပ်မတွင်ကျယ်လျှင် ကြာရုံပဲရှိမည်။ ဆက်လုပ်၍ ဖြစ်နိုင်သေးသည်။ သမာဓိအလုပ်မှာမူ စိတ်ကလေးက အပြင်ထွက်ပြီး လမ်းသလားလွန်းပါက လုပ်ငန်းပျက်ကျသွားတတ်ပါသည်။ ပျင်းရိမှု၊ ငိုက်မူခြင်းမှု၊ တွန့်ဆုတ်မှုတွေ ဒလဟော ဝင်ရောက် ယှမ်းမိုးပြီး လုပ်ငန်းကို ဖျက်ဆီးပစ်တတ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဈာန်သင်တန်းအတွက် အကောင်းဆုံး အသင့်တော်ဆုံး နေရာမှာ ဘာသံမျှ မကြားရသော ဆိတ်ငြိမ်နေရာမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓက သမာဓိထူထောင်ချင်သူသည် 'အရညဂတော၊ တောသို့ သွား။ ရုက္ခမူလဂတော၊ သစ်ပင်ရင်းမှာ ထိုင်၊ သို့မဟုတ် သုညာဂါရဂတော၊ ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တစ်နေရာရာကို ရွေး'ဟု အလွယ်ဆုံး ညွှန်ကြားခဲ့ပါသည်။

(၃) လုပ်ငန်းမြင်ဆင်ခြင်း

ဆိတ်ငြိမ်ရာဒေသတွင် တဲယော်ဖြစ်စေ၊ ပို၍ကောင်းသော ခေတ်မီအဆောက် အအုံကိုဖြစ်စေ ဆောက်လုပ်ရပါမည်။ အကယ်၍ အဆောက်အအုံကို မဆောက် နိုင်သေးလျှင် မိုးနည်းသော ဒေသဖြစ်ပါက နံရံတစ်ခုကို ထောင်ရပါမည်။ ဤလောက်မျှ မလုပ်နိုင်သေးပါကလည်း သစ်ပင်ပါးပျဉ်း ကြီးကြီးတစ်ခုကို ရှာ၍ နံရံအဖြစ် အသုံးပြုရပါမည်။

ထိုနံရံပေါ်တွင် လူတထိုင်စာ အမြင့်လောက်၌ နေရာတစ်ခု သတ်မှတ်ပါ။ ထိုနေရာသည် လူထိုင်၍ ကြည့်လျှင် မော့လည်း မမော့ရ ငုံ့လည်း မငုံ့ရဘဲ မျက်စိနှင့် မျဉ်းဖြောင့်တတန်းတည်းကျသော နေရာမျိုး ဖြစ်ရမည်။ အကယ်၍ လူက ထိုင်ခုံပေါ်မှာ ထိုင်မည်ဆိုလျှင် မိမိမျက်စိနှင့် မျဉ်းဖြောင့်ကျကျ နံရံပေါ်မှာ နေရာသတ်မှတ်ပါ။ ထိုင်ခုံပေါ်မှ ခြေတွဲလဲချထိုင်လျှင် ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိသည်။ သို့သော် ယခု ကုလားထိုင်များလို နောက်မှီလက်တင် မပါသင့်၊ ပက်လက် ကုလားထိုင်နှင့် ဆိုဖာကိုမူ လုံးဝ မသုံးသင့်၊ အိပ်ပျော်သွားတတ်သည်။

ကြမ်းပြင်ညီပေါ်မှာဆိုလျှင် တင်ပျဉ်ခွေထိုင်၊ ထိုင်ခုံပေါ်မှာဆိုလျှင် ခြေတွဲလဲချထိုင်နိုင်သည်။ မည်သို့ ထိုင်ထိုင် မိမိမျက်စိနှင့် မျဉ်းဖြောင့်ကျကျ နံရံပေါ်မှာ နေရာတစ်ခု သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မတ်တတ်ထလျှင်သော် လည်းကောင်း၊ အိပ်၍ လဲလျောင်းလျက်သော်လည်းကောင်း သင်တန်းဝင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။

ကသိုဏ်းဝန်းတင်ခြင်း

ကသိုဏ်းဝန်းကို ရွှံ့မြေစေးဖြင့် ပြုလုပ်ရသည်။ နံရံမှာ ကပ်ထားလျှင် ကွာမကျလာအောင် စေးကပ်လျှင် လုံလောက်သည်။ အတုံးအခဲ ကျောက်ပြုတ် ကျောက်ခဲများ မပါစေရပါ။ ထိုရွှံ့စေးကို အချင်းတစ်ပေခန့်ရှိ အဝိုင်းတစ်ခု ပြုလုပ်ရသည်။ ကြည့်မည့် မျက်နှာပြင်ဘက်တွင် မညီမညွတ် မရှိစေရပါ။ ချောနေစေရပါမည်။

ထိုမြေကသိုဏ်းဝန်းကို နံရံပေါ်ရှိ မိမိသတ်မှတ်ထားသော နေရာ၌ တင်ထား ရပါမည်။ ယင်းသို့ တင်ထားရာ၌ ခိုင်မြဲစေလိုသဖြင့် ချိတ်ခြင်း၊ ဆွဲခြင်း၊ ထောက်ခြင်း မလုပ်ရပါ။ သဘောက ကြည့်လိုက်သောအခါမှာ ဘေးဆီက ဘာအဆက်အသွယ်မှ မရှိဘဲ ကသိုဏ်းဝန်းသန့်သန့် မြင်နိုင်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။ လူများလျှင် တစ်ယောက် တစ်ခန်းကျ၊ တစ်ယောက် ကသိုဏ်းဝန်း တစ်ခုကျစီ ထားရပါမည်။

(၄) အထိုင်ကျင့်ခြင်း

အားလုံး ပြင်ဆင်ပြီးသောအခါ မိမိနေရာ၏ အလင်းရောင်အလိုက် ကသိုဏ်းဝန်း နှင့် ၃-ပေမှ ၆-ပေကွာ နေရာလောက်တွင် ကျကျနန ထိုင်ရပါမည်။ ကြမ်းပြင် ပေါ်မှာဖြစ်က ခြေနှစ်ခုကို ကြက်ခြေခတ်ယှက်၍ တင်ပျဉ်ခွေ ထိုင်ပါ။ ခါးနှင့် ဦးခေါင်းကို အတတ်နိုင်ဆုံး ၉၀ ဒီဂရီကျအောင် မတ်မတ်ထားပါ။ ခါးနှင့် ဦးခေါင်း

ကို မတ်ပတ်ထားခြင်းအစဦးမှာ ကြိုရာရှည် ထိုင်ခိုင်းပေးပါသည်။ ကျောခိုးထက်ပေး ကြား၍ ခိုးတွင်းခြင်ဆီတို့ ခနစ်တကျ လည်ပတ်နိုင်သဖြင့် ကုန်းကုန်းကွေးကွေး ထိုင်သည်ထက် ပိုပြီး ကြာရှည်ပင်နိုင်ပေပါသည်။ ထိုင်ခုံနှင့် ထိုင်လျှင်လည်း ခါးခွင့်ဦးခေါင်း မတ်ပတ်ထားရပါမည်။ လက်တို့မူ မတ်လက်လှန်၍ နှစ်ခုထပ်ကာ ပေါင်ရင်း၌ ချထားနိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် လက်မှောက်ခုံချ၍ ပေါင်နှစ်ခုပေါ်မှာ ဖတ်ထားနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးသင်္ကန်းသူဖြစ်က ပုဆစ်တုပ်၍ မိန်းမထိုင် နိုင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ခါးနှစ်ခေါင်းကို မတ်မတ်ထားရပါမည်။

ဤသို့ထိုင်ရာ၌ အစတွင် ဝန်လေးရာ ပို့ပါသည်။ ခါးကို မတ်ပတ်ထောက် ထားရာသည်မှာ ဝန်တစ်ခုကို ချိထားရာသလို စိတ်တွင် ခံစားရတတ်ပါသည်။ အပြင်မှာ သက်သာသလို စိတ်လိုလိုက်၍ ထားချင်လား၊ ထောင်ချင်ထောင်၊ ကုန်းချင် ကုန်း၊ ကော့ချင်ကော့၊ ထိုင်ချင်သလို ထိုင်နေရာမှ အခု အလုပ်ခွင် စည်းကမ်းနှင့် လျင်ရသောအခါ စိတ်ကျဉ်းကျပ် လာပါလိမ့်မည်။ ဤသည်မှာ အပြောင်းအလဲ တစ်ခုကြိုတိုင်း တွေ့ရတတ်သည့် မပွတပါ။ နောက်တပြည့်ပြည့် ခိုးလာပါလိမ့်မည်။

ဆန့်တကျ ထိုင်ပုံထိုင်နည်း ဖန်တုလာသောအခါ ဟသိုဏ်းဝန်းကို ဝမ်းကြည့် ရပါမည်။ အပြင်မရှင်းလျှင် ရှေ့တိုး ထိုင်ဟန် လိုက်၍ ကပ်လွန်းသလို ထင်ပြီး စိတ်တဲမှာ ပပ်ပိတ်ပိတ် ဖြစ်နေသည်အင်ပါက နောက်လို့ အနည်းငယ် ဆုတ်ခိုင်း ဝမ်းကြည့်ရပါမည်။ အလောတော်ကျပြီဆိုလျှင် ထိုနေရာကို ယူရပါမည်။

(ခ) ဆက်ပေက်အားထုတ်ခြင်း

(၁) ဝိတ်ခိုးခြင်း

ဈာန်အကူလျှင်ခန်းကို မဝေပီ ဝိတ်ပတ်ကို ခိုးပေးသင့်ပါသည်။ “ယခု ဝါ မမ်းသပ် လုပ်တိုက်မည့် နည်းသည် ဆုရား ရဟန္တာနှင့်တကွ ထက်မြက်သူတွေ ကိုယ်တိုင် လုပ်ပေးတဲ့ နည်းပဲဖြစ်တယ်။ သူ့ကိုကိုယ်တိုင် ရရှိအောင်မြင်သွားလို့တဲ့ ယခုကို လုပ်နည်း တိုင်နည်းတွေကို ထားခွင့်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ ယခုလည်း အိဒ္ဓိယ၊ ကိပင်္ဂေါ ခေသတွေမှာ သမကမောင်တွေ လက်တွေ့ အောင်မြင်နေကြသဲ ဖြစ်တယ်။ “ယခုလည်း ကြိုးပေးလျှင် သူ့ကိုလိပ် ဂျာန်ရရမယ်။ ကြိုးပေးဖို့သာ လိုတယ်။ အခု ရှိလျှင်၊ လုံ့လပီရိယ ရှိလျှင်၊ စိတ်ရှိလျှင်၊ ပညာရှိလျှင် တယ်ဟာကျေ ဝေပီပြန်နိုင်တယ်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စိတ်ဓာတ်အားကို ခိုးပေးသင့်ပါသည်။

အကယ်၍ စာနိဂါယာဉ် စီမံကိန်းရေးဆွဲ၍ စနစ်တကျ စုပေါင်းကြိုးစားသော အခါမျိုး၌မူ နည်းစနစ်ပေါ် ယုံကြည်ချက် ခိုင်မြဲအောင် ကြိုးစားချင်စိတ် ပေါက်အောင် ၃-၄ ပတ်လောက် သင်တန်းပေးသင့်သည်။ ထိုသင်တန်းမှရသော နှိုးစိတ်ကို လုပ်ငန်းခွင်မဝင်မီ အသုံးပြုရမည်။

အထူးအရေးကြီးသော အချက်မှာ ယင်းသို့ စိတ်ဓာတ်ခိုင်မြဲရေး သင်တန်း ပေးရာတွင် ဂျာနယ်လုပ်ငန်းခွင်ဝင်လျှင် တွေ့တတ် ကြုံတတ် ခံစားရတတ်သော အချက်တို့ကို အနည်းငယ်မျှ စကားဦးသန်း၍ မပြောရပေ။ ဤအချက် လွန်စွာ အရေးကြီးသည်။ မပြောအပ်တာကို ပြောမိလျှင် လုပ်ငန်းခွင်၌ သွားပြီး အနှောင့် အယှက် ဖြစ်တတ်သည်။ စိတ်ကူးတွေ၊ စိုးရိမ်စိတ်တွေ၊ ကြောက်စိတ်တွေ ဝင်လာ တတ်သည်။ ကြပ်ကြပ်ဆင်ခြင်ပါ။

စီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သောအခါ သင်တန်းဆရာများ ထားရပါမည်။ ဆရာက စစ်ဆေးခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ သင်တန်းသားက သူ့အတွေ့ထူး အမြင်ထူးကို ပြောပြသည့်အခါ နားထောင်ရမည်။ ဆရာက စာနှင့် ပေနှင့် ညှိ၍ ရှေ့သို့ မည်သို့တိုး၍ ကြိုးစားရှုမြင်ရန် အကြံဉာဏ် ပေးရပါမည်။ သင်တန်းသား တစ်ဦးမှာ အပြင်းအထန် စွမ်းလုပ်နေလျှင် သိမ်မွေ့စွာ အကဲခတ်၍ သူ့အမြင်အတွေ့ကို ပြောပြရန် တောင်းပန်သင့်က တောင်းပန်ရမည်။ သူ့လုပ်နေပုံ ဘုရားနည်းနှင့် ကိုက်ညီနေက သာဓုခေါ်၍ အားပေးရမည်။ တိမ်းယိမ်းနေသည်ထင်က တည့်မတ် ပေးရမည်။ တစ်ဦးတည်း ကြိုးစားသူ ဖြစ်လျှင်လည်း ဤသို့သော ဆရာကောင်းကို ချဉ်းကပ်သင့်သည်။

(၂) နိမိတ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း

မိမိ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားသည့်အတိုင်း ကသိုဏ်းဝန်းရှေ့မှာ ထိုင်ပါ။ ကိုယ်ကို နေသားတကျ နေရာယူပြီးနောက် မျက်စိကို မှန်တမ်းထား၍ ကသိုဏ်းဝန်းကို စိုက်ကြည့်နေပါ။ ကြည့်ခါစတွင် မျက်တောင် ခဏခဏ ခတ်ချင်လာတတ်သည်။ ခတ်ပါ။ နောက်တပြည့်ဖြည်း မျက်တောင်ခတ်ကြိမ် နည်းလာပါလိမ့်မည်။

ကသိုဏ်းဝန်းကို စူးစိုက်ကြည့်ရင်း စိတ်ထဲက မြေ-မြေ (ပထဝီ-ပထဝီ) ဟု တရစပ် မှတ်ပေးနေရမည်။ ပါးစပ်က ထုတ်ဆိုရန် မလိုပါ။ သဘောက ကိုယ့် စိတ်ကို ကသိုဏ်းဝန်းမှာပဲ ရှိနေအောင် သိနေအောင် မပြတ်လုပ်ပေးနေရခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ကို ကသိုဏ်းဝန်းနှင့် ဖမ်းနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤအခါတွင် စိတ်သည် နှားဆိုးကြီးလို ကသိုဏ်းဝန်းချည်တိုင်မှ ရုန်း၍ ရုန်း၍ ထွက်ပြေးပါလိမ့်မည်။ ကသိုဏ်းဝန်းကြီးကို ရှေ့မှာ ထားပြီး စိတ်က ဟိုဟိုဒီဒီ ပေါက်ကရ လျှောက်သွားပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ စိတ်ထွက်ပြေးသောအခါ သတိ ကလွတ်မခံဘဲ ချက်ချင်း ကသိုဏ်းဝန်းဆီ စိတ်ကို ပြန်ပို့ပေးရမည်။ “မြေ မြေ” လို့ သိနေအောင် စိတ်ကို ကသိုဏ်းဝန်းပေါ် ပြန်တင်ပေးရမည်။ စိတ်က ပြေးထွက်လိုက် သတိနှင့် ဝီရိယက ပြန်ဖမ်းပြီး ကသိုဏ်းဝန်းပေါ် တင်ပေးလိုက်နှင့် ဖြစ်နေ လိမ့်မည်။

ဤသို့ စိတ်နှင့် သတိ ဝီရိယတို့ နပန်းလုံးနေကြစဉ် ငိုက်မည်း ထိုင်းမှိုင်းမှု ဖြစ်လာတတ်သည်။ ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါမလား၊ ဟန်မှ ဟန်ပါမလားဟု သံသယ တွေလည်း ဝင်လာတတ်သည်။ တွန့်ဆုတ်မှု၊ လုပ်ငန်းခွင် စွန့်လွှတ်ပြေးချင်မှု၊ တစ်ခုခုကို အလိုမကျ၍ စိတ်ဆိုးမှု၊ ကိုယ်စိတ် ဂနာမငြိမ်လွန်း၍ ဒေါသထွက်မှု မျိုးလည်း ဝင်လာတတ်သည်။ တောင်ကြီး၊ မြောက်ကြီး၊ တောင်တွေး၊ ခြောက်တွေး၊ ကြံကတ်၊ တွေးတတ်မိ၏။ ဤအတွင်း စိတ်ကူးယဲမှာ အချောအလှ အနိပ်တွေမြင်ပြီး လိုချင်တပ်မက်လွန်းသည့် စိတ်တွေလည်း ပေါ်လာတတ်သည်။ ဤသည်တို့မှာ လုပ်ငန်း၏ ရန်သူတို့ပါတည်း။

ဤရန်သူတော်များ ခြေရှုပ်လာမှုကို အောင်မြင်ဖို့ရန် ကိုယ်စိတ်ကို ကသိုဏ်း ဝန်းပေါ်မှာ မပြတ်တင်ပေးဖို့ပင် ဖြစ်သည်။ စိတ်ကလေးသည် ကသိုဏ်းဝန်းပေါ် မှာသာနေလျှင် မည်သည့်ရန်သူကမျှ မဖျက်ဆီးနိုင်၊ ကသိုဏ်းဝန်းပေါ်က ဆင်းပြေးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ရန်သူနှင့် တိုးတော့သည်ပင်။

သို့သော် ဇွဲသန်သန်နှင့် ဆက်ကာဆက်ကာ ကြိုးစားပေးလျှင် တစ်ခါနှင့်တစ်ခါ တစ်ရက်နှင့် တစ်ရက်၊ တစ်လနှင့် တစ်လ မပူဘဲ စိတ်ကလေးသည် ကသိုဏ်း ဝန်းပေါ်မှာ ပျော်ပျော်လာပါလိမ့်မည်။ စိတ်ကလေးသည် ကသိုဏ်းခြုံ၍ လုံလာသည် နှင့်အမျှ ရန်သူတော်များလည်း လက်လျှော့လက်လျှော့၍ ဆုတ်ခွါသွားကြလိမ့်မည်။

မိမိစိတ်ကလေးကို ကသိုဏ်းဝန်းပေါ်မှာ ခပ်ကြာကြာတင်ထား၍ ရလာပြီ ဆိုလျှင် မိမိဖြစ်စေချင်တာ ဖြစ်လာ၍လည်းကောင်း၊ မနိုင်ဖူးသည့်စိတ်ကို နိုင်စေ ပြုလာ၍လည်းကောင်း သဘောကျလာပါလိမ့်မည်။ လန်းဆန်းဂေါ့ပါးလာပါ လိမ့်မည်။ စိတ်ကလေးသည် တစ်နေရာတည်းမှာ ဝပ်လာသည့်အတွက် စိတ်ငြိမ်မှု (ဝါ) စိတ် ချမ်းသာမှု ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ စိတ်ငြိမ်လျှင် ကိုယ်လည်း ချမ်းသာလာမြဲ ဓမ္မတာပါ။

ဤအဆင့်မှ တိုးတက် ကြိုးစားသွားလျှင် စိတ်ကလေးသည် ကသိုဏ်းဝန်းပေါ် တင်ထားလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဘယ်မှ မထွက် မသွားတော့ဘဲ ကသိုဏ်းကိုပဲ သိနေပါတော့သည်။ သမာဓိ တည်နေသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ စိတ်သည် ယခင်က ပရမ်းပတာဘဝနှင့် မတူတော့ဘဲ အင်အားသတ္တိ ရှိလာပါသည်။ ထိုအခါတွင် ကသိုဏ်းဝန်းကို ရိုးရိုးမြင်နကျထက် ပိုပြီး ပြတ်ပြတ်သားသား ထင်ထင်ရှားရှား မြင်လာပါတော့သည်။

ဤအဆင့်မှ ဇွဲသန်သန်ဖြင့် ဆက်လက် ကြိုးစားသွားပြန်သောအခါ စိတ်တန်ခိုး ပို၍ ရှိလာသဖြင့် နံရံပေါ်က ကသိုဏ်းဝန်းကို မျက်စိဖြင့် မကြည့် တော့ဘဲ မျက်စိမှိတ်ထားလိုက်လျှင်လည်း မျက်စိဖြင့် ကြည့်သလိုပင် ကသိုဏ်း ဝန်းကို မြင်လာရသည်။ ကသိုဏ်းဝန်းမရှိသော အခြားဘက်သို့ ကြည့်သော် လည်းကောင်း၊ တော တောင် ကောင်းကင်ကို ကြည့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘယ်ကိုပဲ ကြည့်ကြည့် မျက်စိထဲမှာ ကသိုဏ်းဝန်းကိုပဲ မြင်နေရတော့သည်။ နံရံမှာ ကပ်ထားသည့် ကသိုဏ်းဝန်းပုံအတိုင်း ချွတ်စွပ်ထပ်တူ မြင်နေရတော့၏။

ဤအဆင့် ရောက်လာသောအခါ နံရံပေါ်က မြေကသိုဏ်းဝန်း မလိုတော့ပြီ၊ သူ့ကိုကြည့်ရန် မလိုတော့ပြီ၊ မျက်စိထဲမှာ မြင်နေသည့် ကသိုဏ်းဝန်း အတူကိုပဲ ဆက်၍ ရှုရန်လိုတော့၏။ ဤကသိုဏ်းဝန်းအတူကို ဆက်၍ဆက်၍ ရှုမြင်ပေးသော အခါ ကသိုဏ်းဝန်းသည် နဂိုနှင့်မတူတော့ဘဲ တဖြည်းဖြည်းချင်း ပို၍ ပို၍ နူးညံ့လာလိမ့်မည်၊ လှပလာလိမ့်မည်၊ မှန်ချောလာလိမ့်မည်၊ ကြည်လင်လာလိမ့်မည်။

မိမိ ကိုယ်တွင်းမှာလည်း အင်မတန် စက်ကောင်းတဲ့ နာရီအသေးဆုံးကလေး၏ စက်လှုပ်နေသလို အသက်ရှူတာရော၊ နှလုံးခုန်တာရော လွန်စွာ ညင်သာနေ လိမ့်မည်။ ဝမ်းဗိုက်အဖောင်းအပွ အလှုပ်အရှား ရှိုက်ချက်သိမ်မွေ့လာ၏။ စိတ်က ကသိုဏ်းဝန်းအာရုံမှာသာ ရောက်နေခြင်းကြောင့် ထမင်းအာခြင်း၊ ရေတော်ခြင်း တို့လည်း နဂိုကထက် သိသိသာသာ နည်းလာလိမ့်မည်။ ဤအခြေအနေသည် ပထမချာန်ပန်းဆွတ်ခါနီး အခြေအနေမျိုးတည်း။

ဤမျှလောက် ခရီးပေါက်လာလျှင် အချို့ သင်တန်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဝင်းဝင်း လက်လက် အရောင်အဝါတွေ မြင်လာတတ်သည်။ မိမိ နားရှက်အနီးကပ်ပြီး တစုံတစ်ယောက်က တစ်ခုခုပြောလိုက်သလိုလည်း ကြားရတတ်သည်။ အထိတ် တလန့်ဖြစ်စရာ အသံဗလံမျိုးကိုလည်း မမျှော်လင့်ဘဲ ကြားရတတ်သည်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် သင်တန်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် ဂရုစိုက်စရာ မဟုတ်ပေ။ မိမိစိတ်

ကိုသာ ကသိုဏ်းဝန်းအာရုံ၌ ထက်ကြပ်မကွာ ကပ်ပေးထားရမည် ဖြစ်သည်။ စိတ်နှင့် ကသိုဏ်းအာရုံ ဂဟေမြဲနေဖို့သာ အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အထူးအဆန်းတွေ့နောက် စိတ်ပါသွားလျှင် ကသိုဏ်းဝန်းတုအာရုံ ပျောက်သွား လိမ့်မည်။

ထိုသို့ ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံပျောက်သွားလျှင် နံရံပေါ်ရှိ မူလမြေကသိုဏ်း ဝန်းကို ပြန်ရှုရပြန်သည်။ တစ်ကပြန်ပြီး စရပြန်သည်။ သို့သော် အစိမ်းလောက် မခက်တော့ပေ။ စားရပြီးမှ မေ့သွား၍ ပြန်ကျက်သည့် ကျောင်းသားလို ရလွယ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မုလိက်မေ့လိုက် ခဏခဏ ဖြစ်ပါများလျှင် မကောင်းပေ။ ရှေ့လည်း ခရီးမပေါက် စိတ်လည်း လေလာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် မော်တော် ကားကို ဝိယာထိုးပြီး တချိတည်းတက်သကဲ့သို့ တရုန်တည်း သမာဓိမပျက် ဆက်နိုင်အောင် ကြိုးစားအပ်သည်။

(၃) ဈာန်ရခြင်း

ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနုကလေးကို အချိန်မရွေး မြင်နေရသော အဆင့်တွင် ဇွဲလို့လသန်သန်ဖြင့် ထပ်မနား စူးစိုက်ကြည့်မြင်ဖန်များလျှင် ထူးဆန်းသော စိတ်တမျိုး မိမိသန္တာန်မှာ ပေါ်လာလေသည်။ ဤစိတ်သည် မိမိမွေးကတည်းက တစ်ခါမျှ မဖြစ်ဖူးသေးသော စိတ်ဖြစ်သည်။ ယခုမှ မိမိကိုယ်ထဲမှာ အသစ် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်ဖြစ်သည်။

- ဤစိတ်သည် အရည်အချင်း ငါးမျိုးပါလာသည်။ ယင်းတို့ကား--
- စိတ်နှင့် အာရုံ ဆွဲစပ်ပေးတတ်သော သဘော (ဝိတက်)
- အာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကလေး ကြာကြာနေအောင် ဖန်တီးတတ်သော သဘော(ဝိစာရ)
- နှစ်သက်မှုသဘော (ဝိတိ)
- ချမ်းသာ အေးမြမှုသဘော (သုခ)နှင့်
- အာရုံ၌ စိုက်၍ တည်ကြည်နေသောသဘော (ဧကဂ္ဂတာ)တို့-

ဖြစ်ကြသည်။

ဤစိတ်မှာ လောက၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော စိတ်၏ အဆိပ်အတောက် များကင်းနေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစိတ်သည် ဈာန်မရသော လူသာမန်တို့၏ စိတ်ထက် သတ္တိထက်မြက်သည်။ စွမ်းအားပိုသည်။

ဤစိတ်သည် ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနုကလေးကို ယခင်စိတ်များထက် ပိုပြီး စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်မြင်နိုင်သည်။ အာရုံပေါ်မှာ ပို၍ ခိုင်မြဲစွာ စူးစိုက်ထားနိုင်သောကြောင့် စိတ်ထိုင်းမှိုင်းမှု၊ သို့လော သို့လော သံသယဖြစ်မှု၊ ဆုတ်နှစ်မှု၊ ပုံ့လွင့်မှု၊ လိုချင်တပ်မက်မှုများ လုံးဝ မသိနိုင် မကပ်နိုင်တော့ချေ။ ဤစိတ်ကလေး ပလ္လင်ခံလာကတည်းက ဆိုခဲ့ပါ ရန်သူတော်တွေ လုံးဝ လက်နက်ချလိုက်ကြရတော့သည်။

ဤစိတ်ကလေးကို ပထမဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဈာန်သင်တန်းသားကိုယ်နှိုက်က ဤစိတ်ကလေးကို သိသည်။ ဤစိတ်ကလေး၏ အရည်အသွေးကို နားလည်လျက် ရှိသည်။ စာပေဗဟုသုတ အခံရှိသူ သင်တန်းသားမှာမူ ပထမဈာန်ကို ရပြီဟု သိ၏။ ထိုသို့ အာဂုံမရှိက စိတ်သစ်နှင့် ယင်း၏ အရည်အသွေးကိုသာ သိသည်။ ဘာစိတ်ပဲဟု နာမည်မခေါ်တတ်ပေ။

အချို့သော သူများသည် ဤပထမဈာန်စိတ်ကလေး ရပြီးနောက် ရှေ့သို့ ဆက်လက်၍ မကြိုးစား၊ နည်းကိုလည်း မသိ၊ ကြိုးစားပြန်လည်း တချို့မရ၊ ထို့ကြောင့် ဤဈာန်လေးကိုသာ မပျောက်ပျက်ရအောင် ထိန်းသိမ်းပြီးနေရင်း အသက်တမ်းစေ့သောအခါ သေကြရသည်။ ပထမဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်နှင့် သေသည့်အတွက် ပထမဈာန်ဘုံမှာ ဗြဟ္မာဖြစ်ကြရသည်။

သို့သော် အဘိညာဉ် လိုချင်သူအနေဖြင့် ဤတွင် ရပ်၍ မရ၊ ရှေ့သို့သာ တိုး၍ ကြိုးစားရမည်ဖြစ်သည်။ ရှေ့အဆင့်တက်ပုံကား ဤသို့တည်း-

မိမိ ရထားပြီးသော ပထမဈာန်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရသည်။ ဤစိတ်မှာ ဝိတက်ပါသည်၊ ဝိစာရပါသည်၊ ဝိတိပါသည်၊ သုခပါသည်၊ ကေဂ္ဂတာခေါ် သမာဓိပါသည်။ ဤအင်္ဂါအရည်အသွေးများကို လေ့လာရသည်။ ထိုပထမဈာန်စိတ်ကလေးကို ဖော်ကြည့်လိုက် အင်္ဂါတွေကို ဆင်ခြင်လိုက် ထပ်တလဲလဲ လုပ်ရသည်။ အင်္ဂါမျိုးကို ဆင်ခြင်တုန်းမှာ ပထမဈာန်စိတ်ကလေး ချုပ်နေလိမ့်မည်။ ဝေဖန်တတ်သည့် စိတ်နှင့် သူ၏ အင်္ဂါအရည်အချင်းတွေကို ဆစ်ပိုင်း သုံးသပ်ခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုဈာန်စိတ်ကလေးကို ဖော်ကြည့်ပြီး သူ့အတိုင်း ထားကြည့်ရသည်။ ဘယ်လောက်ကြာကြာ မိမိထားနိုင်မလဲဟု စမ်းသပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သဘောက ကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ ဥပါဒ်ဋီဘင်ဖြင့် ဖြစ်ချုပ်နေကြသောကြောင့် စိတ်တစ်ခုတည်း အကြာကြီး ဖြစ်နေသည်မဟုတ်၊ ကားပလတ်မှ မီးတဖျပ်ဖျပ် ပွင့်နေသည့်

သဘောမျိုးပင်။ ဤစိတ်မျိုး ဖယ်တလဲလဲ ဖြစ်နေစေခြင်းသာတည်း။ ဤသို့ ကသွင်သွင်ဖြစ်နေသည့် စိတ်ကလေးကို ရပ်ချင်လျှင်လည်း အချိန်မရွေး ရပ်နိုင်အောင် (ဝါ) စိတ်အပြောင်းအလဲ မြန်မြန်လုပ်နိုင်အောင် လေ့ကျင့်ရပြန်သည်။

ထို့နောက်-

“ဒီစိတ်မှာ ပါဝင်နေတဲ့ မြင်မြင်ကရာ အာရုံကို ကြံစည်တတ်သည့်သဘော (ဝိတက်)သည် ရုန့်ရင်းသေးတယ်၊ သူ့ကြောင့် ငါရထားသော ဈာန်စိတ်မှာ လာပြီး ဂယက်ရိုက်တယ်။ သူမရှိလျှင် စိတ်ပိုပြီး တည်ငြိမ်မယ်”

ဤသို့ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ရမည်။ ဤသို့ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပါများလျှင် ဝိတက် သဘောကို လက်လွှတ်ချင်လာသည်။ တောင်ကြံ မြောက်ကြံ ဘရံတောက်တီး အချည်းနှီးကို သိမ်းဆည်းလိုလာပေသည်။

ထိုအခါ ဈာန်သင်တန်းသားသည် ကသိုဏ်းဝန်းကို ရှုသည့်အခါတွင် ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး စိတ်ကို အာရုံပေါ်သို့ တင်ပေးမှု မပြုတော့ပေ၊ စိတ်ကို အာရုံပေါ်သို့ ကြိုးစားမတင်ဘဲ စိတ်ကလေးက အာရုံကို သိနေရုံမျှသာ ထားလိုက်သည်။

ဤသို့ ဝိတက်ကိုလွှတ်၍ စိတ်နှင့်ကသိုဏ်းတူ အာရုံနုကလေး တေ့ဆိုင်နေပါ များလျှင် နောက်ထပ် စိတ်သစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာပြန်သည်။ ဤစိတ်တွင်မူ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါ (၄)ရပ်သာ ပါရှိလာသည်။ ဝိတက် သဘာဝ မပါတော့ချေ။ ဤစိတ်၌ သုံးသပ်မှုသဘော၊ နှစ်သက်မှုသဘော၊ ချမ်းအေးမှု သဘော၊ စူးစိုက်တည်ငြိမ်မှု သဘော ရှိသည်။ ဝိတက်မပါသော စိတ်ကို ဒုတိယဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်သည်။

ပထမဈာန်မှ ဒုတိယဈာန်သို့ တက်သောနည်းအတိုင်း ထိုဒုတိယဈာန်စိတ်ကို ဖော်ကြည့်၊ ထားကြည့်၊ လွှတ်ကြည့်၊ ဈာန်အင်္ဂါဆင်ခြင်ကြည့်၍ အလေ့အကျင့် ရသော အခါ “ဤစိတ်မှာ ပါသော ဝိစာရသဘောသည် ရုန့်ရင်းသေးတယ်၊ ဝိတက်နှင့် သဘာဝချင်းနှီး၍ စိတ်မချရ”ဟု ဆင်ခြင်လျက် ဝိစာရကိစ္စကို လွှတ်ချင် လာပေသည်။

ကြိုးစားဖန် များသောအခါ ဝိစာရအပေါ် တွယ်တာမဲ့လျက် ဝိစာရမပါဘဲ နောက်ထပ် စိတ်သစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာပြန်သည်။ ဝိတက်၊ ဝိစာရ မပါသောစိတ်ကို တတိယဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်သည်။

ဤတတိယဈာန်စိတ်ကိုလည်း ဖော်ကြည့်လိုက်၊ ကြာရှည်ထားကြည့်လိုက်၊ အင်္ဂါအရည်အသွေး ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်လိုက် စသည်ဖြင့် ယခင်နည်းအတိုင်း ပြုလုပ်ရသည်။ ဤအကြိမ်တွင် စိတ်၏နှစ်သက်မှု (ပိတိ)ကို ဝေဖန်ပြီး ပယ်ချရန် ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ပိတိ၏ ဇိမ်ရှိုမှုသဘောသည် ရုပ်ကိုယ်ကာယနှင့် ဆက်သွယ် နေသေး၍ ရုန့်ရင်းသေးသည်ဟု ပိတိကိုပယ်၍ ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနုကလေးကို ဖယ်၍ ထပ်၍ ရှုသောအခါ သူ့နှင့် ဧကဂ္ဂတာ အင်္ဂါနှစ်ရပ်သာ ပါသော စတုတ္ထ ဈာန်စိတ်သစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာပြန်ပေသည်။

ဤစတုတ္ထဈာန်စိတ်ကိုလည်း ယခင်အတိုင်း သုံးသပ်ဝင်စား တည်ထား ထမြောက်စေပြီးနောက် “သုခ”အပေါ် အပြစ်ရှုလျက် ဆက်လက် ကြိုးစားရ ပြန်သည်။ ထိုအခါ ဥပေက္ခာနှင့် ဧကဂ္ဂတာအားဖြင့် အင်္ဂါနှစ်ရပ်သာ ရှိသော ပဉ္စမဈာန်စိတ်သစ် ပေါ်လာလေသည်။ ဤစိတ်သည် ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနု ကလေးအပေါ် စိုက်၍စွဲ၍ သိကာမျှမတ္တကလေးသာ ရှိတော့သည်။ အလွန် အလွန် တည်ငြိမ်လျက် ရှိလေပြီ၊ အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့၍ နေချေပြီ။

ဈာန်သင်တန်းသားများအနက် ဉာဏ်စွမ်းဉာဏ်စ ပို၍ထက်မြက်သူဖြစ်လျှင် ဝိတက်၊ ဝိစာရကို ယခုလို တစ်ခုစီ ပယ်မနေဘဲ နှစ်ခုလုံး တစ်ခါတည်း ပယ်ပစ် နိုင်သည်။ ထိုသူမျိုးအတွက် ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထဟူ၍ ဈာန် လေးဆင့်သာ ဖြစ်သည်။ လှေကားကို ငါးလှမ်းနှင့် တက်သည်နှင့် လေးလှမ်းနှင့် တက်သည့်သဘော ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအဆင့်တွင် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဉာဏ်နဲ့သူ၏ ပဉ္စမဈာန်နှင့် ဉာဏ်ထက်သူ၏ စတုတ္ထဈာန်မှာ အရည်အသွေးခြင်း အတူတူသာတည်း။

ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးတို့တွင် အစဆုံးဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်းဖြင့် ဈာန်ရအောင် အားထုတ်နည်းကို အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးတို့တွင် မည်သည့်ကသိုဏ်းဖြင့်မဆို အထက်ပါ ပထဝီကသိုဏ်းကျင့်စဉ်အတိုင်း လက်တွေ့ ကျင့်သုံး၍ ဈာန်ကို အရယူနိုင်ကြပါသည်။ မိမိစိတ်က ချစ်ခင်နှစ်သက်သော တွယ်လွယ်သော အာရုံစွဲမြဲလွယ်မည်ထင်သော ကသိုဏ်းတစ်ခုခုကို မိမိစိတ်ကြိုက် ရွေး၍ အားထုတ်နိုင်ပါ၏။

သို့ရာတွင် အခြေခံမရှိသေးသော ရိုးရိုးပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် လွယ်သော ကသိုဏ်း၊ ခက်သော ကသိုဏ်းဟူ၍ ခွဲခြားမှုရှိကြောင်းကိုမူ လက်တွေ့သမားတို့က မှတ်တမ်း တင်ထားခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသူတို့၏ မှတ်တမ်းအရ ပထဝီကသိုဏ်း၊ ဝါယောကသိုဏ်း၊ အာလောကကသိုဏ်း (မြေကသိုဏ်း၊ လေကသိုဏ်း၊

အလင်းကသိုက်) တို့သည် ခက်ခဲသည်။ နိမိတ်ရဲခဲသည်။ အာပေါကသိုက်၊ တေဇောကသိုက်၊ အာကာသကသိုက် (ရေကသိုက်၊ မီးကသိုက်၊ ကောင်းကင်ကသိုက်)တို့မှာမူ အတန်ငယ် လွယ်ကူသည်ဟု သိရပါသည်။

ပို၍ လွယ်သည်မှာ နီလကသိုက် (အညိုကသိုက်)၊ ပိတကသိုက် (ရွှေတိကသိုက်)၊ လောဟိတကသိုက်(အနီကသိုက်)၊ သြဒါတကသိုက်(အဖြူကသိုက်) ဟူသော ဝဏ္ဏကသိုက် (အရောင်ရှိကသိုက်) လေးပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဝဏ္ဏကသိုက် လေးမျိုးထဲတွင်လည်း သြဒါတကသိုက် (အဖြူကသိုက်)သည် အလွယ်ဆုံး ဖြစ်ကြောင်း မှတ်တမ်း တင်ထားကြပါသည်။ လွယ်ကူပုံမှာ- ကသိုက်ဝန်းလုပ်ရ လွယ်သည်။ ကြည့်ရှုရလွယ်သည်။ နိမိတ်ရလွယ်သည်။ ထို့ပြင် သြဒါတကသိုက်သည် ငိုက်မျဉ်းထိုင်းမှိုင်းမှု ထိနမိဒ္ဓကို လျင်မြန်စွာ ကင်းစေသည်။ ယောဂီ၏ စိတ်ဉာဏ်ကို လွန်စွာကြည်လင်စေသည်။ ကသိုက်ဝန်းတူ အာရုံနု (ပဋိဘာဂနိမိတ်)ကို မရခင် အားထုတ်ဆဲ လမ်းခရီးမှာလည်း အထည်ဝတ္ထု အဆင်းဟူသမျှကို အလိုရှိတိုင်း မြင်စေတတ်သည်။ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးသည်။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင်လည်း သြဒါတကသိုက်ကို ကသိုက်တကာတို့ထက် အသာဆုံး အကောင်းဆုံးဟု ဟောကြားပါသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်အားထုတ်လိုသူသည် အဖြူ သြဒါတကသိုက်ကို ရှေးဦးစွာ ကြည့်ရှုအားထုတ်သင့်ကြောင်း ရှေးဆရာမြတ် တို့က တိုက်တွန်းညွှန်ကြားထားကြလေသည်။

အဖြူ သြဒါတကသိုက်ဝန်းကို ပြုလုပ်ပုံမှာ အဖြူရောင်စက္ကူတစ်ချပ်ကို ယူ၍ စလောင်းဖုံးလောက်လည်း မငယ်၊ ဆန်ကောအရွယ်ထက်လည်း မကြီး (အချင်း ၁-ပေခန့်) အဝန်းအဝိုင်းပြုလုပ်ပြီး ပထဝီကသိုက်နည်းတူ နံရံမှာ ကပ်ထားရန် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့နောက် ထိုင်ပုံနှင့် ရှုမှတ်ပွားများပုံမှာ ရှေ့ကသိုက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် နည်းအတိုင်းပင် ဆက်လက်အားထုတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် မြန်မာလို “အဖြူ အဖြူ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပါဠိလို “သြဒါတော၊ သြဒါတော”ဟူ၍ လည်းကောင်း စိတ်ထဲက ပွားများရန် ဖြစ်ပါသည်။ အသံထွက် မဆိုရပါ။ အရေးကြီးသည်က စိတ်မှတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကသိုက်ဝန်းပေါ်မှာ မိမိစိတ်ကလေး ရစ်ဝဲတည်တံ့လာဖို့ ကြိုးစားရမှာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားပေးသော နည်းမှန်၊ လမ်းမှန်၊ ကျင့်စဉ်မှန် ဖြစ်၍ ဟုတ်တီ ပတ်တီ အားထုတ်လျှင် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန် (ပဉ္စမဈာန်) အထိ ဆက်ကာဆက်ကာ ရရှိသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစတုတ္ထဈာန်စိတ် (ဉာဏ်နဲ့သူအတွက် ပဉ္စမဈာန်စိတ်) ပေါ်လာသောအခါ ဈာန်ရှင်လူသား အခြေအနေမှာ အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲသွားလေပြီ။ မျှဉ်းမျှဉ်း ကလေး ရှုနေသော အသက်သည် တစ်ခါတည်း ယတိပြတ် ရပ်သွားလေသည်။ စတုတ္ထဈာန် ဝင်စားနေသောအခါ အသက်ရှူ လုံးဝ ရပ်နေသောကြောင့် လူသည် အရုပ်တစ်ခုလို အလွန်အလွန် တည်ငြိမ်လေသည်။

အဘိညာဉ်ခရီးကား မဆုံးသေး။ စတုတ္ထဈာန်စိတ် (ပဉ္စမဈာန်စိတ်)ကို ရရှိ ပြီးနောက် ရှေ့သို့တက်ရန် ကြိုးစားရဦးမည်ဖြစ်သည်။ ဤဈာန်စိတ်ကလေးကို ဖော်ကြည့် ထားကြည့် လွှတ်ကြည့် အင်္ဂါအရည်အချင်း သုံးသပ်ကြည့် အမျိုးမျိုး လေ့လာပြီးနောက် ဈာန်အင်္ဂါမှာ ဥပေက္ခာနှင့် ကေဂ္ဂတာနှစ်မျိုးသာ ကျန်ရှိတော့ သဖြင့် ထပ်ဖြုတ်ချရန် မဖြစ်နိုင်တော့၍ အာရုံဘက် လှည့်ပြန်၏။

“ဤယခု ငါရထားတဲ့ စတုတ္ထဈာန်စိတ်သည် ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနုကလေးကို စွဲစိုဖြစ်ပေါ်သဖြင့် ရုပ်နှင့် မကင်းသေး ရှိရင်းသေး၏။ ဤရုပ်နယ်က အာရုံကို ဖယ်ချပစ်ရလျှင် ပို၍ ကောင်းပေလိမ့်မည်” ဤသို့ ယူဆ၍ ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနု ကလေးကို မရှု မမြင်တော့ဘဲ လွှတ်ပစ်လိုက်သည်။ ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနုကလေး ပျောက်သွားသဖြင့် ကျန်နေခဲ့သည့် ဟင်းလင်းလဟာကိုသာ စူးစိုက်ပြီး “အဆုံးမရှိသော ကောင်းကင်လဟာ”ဟု အထပ်ထပ် ရှုမှတ်ရလေသည်။ ဤသို့ ရှုမှတ်ဆင်ခြင်ဖန် ပွားများဖန် များသောအခါ “အာကာသာနုဇ္ဈာယတန ဈာန်စိတ်”ခေါ် စိတ်သစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာပြန်သည်။ ဤဈာန်ကို အသားကျအောင် ဆက်၍ လေ့လာပြန်သည်။

နောက်တစ်ဆင့်ဆက်ရန်မှာ “ဤအာကာဈာန်စိတ်သည် ရုပ်အာရုံပြုသော အောက်နားက စတုတ္ထဈာန်နှင့် နီးနေ၏”ဟု နှလုံးသွင်းကာ ကောင်းကင်ပညတ် အာရုံကို လွှတ်လိုက်ပြီး အာကာဈာန်စိတ်ကလေးကိုပင် ပြန်၍ အာရုံပြုလျက် အားထုတ်ပြန်သည်။ အားထုတ်ပွားများဖန် များသောအခါ ဝိညာဏဇ္ဈာယတန စိတ်ခေါ် စိတ်သစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာပြန်သည်။

ဝိညာဈာန်စိတ် တော်တော် အသားကျလာသော အခါ ရှေ့သို့ တက်ရဦးမည်။ “ဤဝိညာဉ်စိတ်သည် အာကာဈာန်စိတ်သို့ အလွယ်တကူ ပြန်ကျသွားနိုင်သည်။ သိပ်လည်း မငြိမ်လှသေး”ဟု နှလုံးသွင်းလျက် အာကာဈာန်စိတ်ကိုပင် အာရုံ မပြုတော့ဘဲ လွှတ်ပစ်လိုက်သည်။ ဤသို့ လွှတ်ပစ်လိုက်ပြီးခါမှ ထို အာကာဈာန် စိတ်ကလေး လုံးဝ ချုပ်ဆုံး ပျောက်ကွယ်သွား၍ ဘာမျှ မကျန်ခဲ့ခြင်းကိုပင် “ဘာမျှ မရှိ (နတ္ထိ ကိစ္စိ)”ဟု အဖန်ဖန် ရှုရလေသည်။ လူတစ်ယောက်

ထိုင်နေသော နေရာမှ ထသွားပြီးနောက် ကျန်နေခဲ့သောနေရာကို “ဘာမျှမရှိဘူး၊ သူမရှိတော့ဘူး”ဟု မှန်းကြည့်ရခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရှုဖန်များသော အခါ အာကိစ္စညာယတနဈာန်စိတ်ခေါ် စိတ်သစ်တစ်မျိုး ဖြစ်လာပြန်သည်။ ဤအာကိန္ဒ စိတ်သည် တုန်လှုပ်မှု လုံးဝ ကင်းလေပြီ၊ အတိုင်းမသိ ငြိမ်သက်လေပြီ။

နောက်ဆုံးတွင် ဤအာကိန္ဒစိတ်ကား “ငြိမ်ဆက်ပေစွ၊ မွန်မြတ်ပေစွ”ဟု အထပ်ထပ် ပွားများသောအခါ နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန်စိတ်ခေါ် စိတ်သစ်တစ်မျိုး ပေါ်လာလေသည်။ ဤစိတ်ကား စိတ်လောကထဲမှာ ထိပ်ပိတ်တည်း၊ ခေါင်ချုပ်တည်း၊ စိတ်ဟူ၍သာ ဆိုရသည်။ စိတ်မှ ဟုတ်ပါ လေတော့ရဲ့လား၊ ရှိသည်ဟုသာ ဆိုရသည်၊ ရှိမှ ရှိပါတော့ရဲ့လား၊ ဤသို့ ထင်ရလောက်အောင် အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့နူးညံ့နေလေပြီ။

ဤအာကာ၊ ဝိညာ၊ အာကိန္ဒ၊ နေဝ ဈာန်စိတ်လေးမျိုးတွင်လည်း ဥပေက္ခာနှင့် ကေဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးစီပင် ရှိသည်။ သို့သော် တဆင့်ထက်တဆင့် ပို၍ နူးညံ့သိမ်မွေ့လာသည်။ အရည်အသွေး ပိုရှိလာလေသည်။

စိတ်သစ်တစ်ခု ပေါ်ခါနီးတွင် လက်ရှိစိတ်ပေါ် တွယ်တာမှု (နိကန္တိတဏှာ) ကွာကျသွားမြဲ ဖြစ်သည်။ မူလ လက်ရှိစိတ်ပေါ် အတွယ် အတာ ကင်းမွဲစွာဖြင့် ဆက်လက်အားထုတ်တော့မှ နောက်စိတ်သစ် ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓဟောပြု နည်းပေးခဲ့သဖြင့် ယခုလို ဈာန်အင်္ဂါနှင့် ဈာန်အာရုံများကို စိကာစဉ်ကာ “တက်လမ်း”ကို ဖြူးဖြူးဖြောင့်ဖြောင့် သိရခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့ ရှေးက ယောဂီများမှာမူ ပထမဈာန်စိတ်ရပြီး နောက်တစ်ဆင့်တက်ဖို့ ဘာလုပ်ရမှန်း တော်တော်နှင့် မသိဘဲ စမ်းတဝါးဝါး ဖြစ်နေကြရသည်။ ထိုနည်းတူ စတုတ္ထဈာန် ရပြီးနောက်လည်း အာကာဈာန်သို့ ဘယ်လို ကူးရမည်ကို သိနိုင် ခဲ့သည်။ ဘုရားအလောင်း၏ ဆရာ နာမည်ကျော် အာဠာရ ရသေ့ကြီးသည်ပင် အာကိန္ဒဈာန် ရထားပြီး ရှေ့ ဘယ်လို တက်ရမှန်း မသိ၍ သေသည်အထိ ရှေ့နေဝဈာန်သို့ တက်၍ မသွားရပေ။ ဇိနုရိထားသော ဈာန်လက်ရှိနှင့် သေရလျှင် သက်ဆိုင်ရာ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဗြဟ္မာဖြစ်ကြရသည်။ ဈာန်ရမှ ဗြဟ္မာဖြစ်သည်။ ဈာန်မရလျှင် မည်သည့်ကုသိုလ်ပြုပြု ဗြဟ္မာမဖြစ်နိုင်ချေ။

ပြန်၍ ပေါင်းရုံးကြည့်လျှင် ဈာန်ယာဉ်သင်တန်းသား၌ အောက်ပါအတိုင်း သမာပတ်ရှစ်ပါး(ကိုးပါး)ကို ရရှိနေပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရပေမည်-

သမာပတ်ကိုးပါး (ရှစ်ပါး)

စိတ်	အင်္ဂါအရည်အချင်း	အာရုံ
၁။ ပထမဈာန်စိတ်	(ဝိတက်၊ဝိစာရ၊ပီတိ၊သုခ၊ဧကဂ္ဂတာ)	ကသိုဏ်းဝန်းတု အာရုံနု
၂။ ဒုတိယဈာန်စိတ်	(ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ)	။
၃။ တတိယဈာန်စိတ်	(ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ)	။
၄။ စတုတ္ထဈာန်စိတ်	(သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ)	။
၅။ ပဉ္စမဈာန်စိတ်	(ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ)	။
၆။ အာကာဈာန်စိတ်	။	ကသိုဏ်းကွာသည့် လဟာပညတ်
၇။ ဝိညာဈာန်စိတ်	။	အာကာဈာန်စိတ်
၈။ အာကိန်ဈာန်စိတ်	။	အာကာစိတ်ကင်းမဲ့မှု မရှိပညတ်
၉။ နေဝဈာန်စိတ်	။	အာကိန်ဈာန်စိတ်

မှတ်ချက်။ ။ယခု ပြထားသော သမာပတ် ၉-ပါးအစီအစဉ်မှာ ဉာဏ်နဲ့ သူ၏ တက်ရောက်စဉ် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်ထက်မြက်သူမှာ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရကို တပေါင်းတည်း တကြိမ်တည်း ပယ်ပစ်လိုက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့အနေဖြင့် ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယနှင့် စတုတ္ထဟူ၍ လေးဆင့်သာ ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်ထက်သူ၏ ဒုတိယဈာန်သည် ဉာဏ်နဲ့သူ၏ တတိယဈာန်နှင့်တူသည်၊ ဉာဏ်ထက်သူ၏ စတုတ္ထ ဈာန်သည် ဉာဏ်နဲ့သူ၏ ပဉ္စမဈာန်နှင့် အင်္ဂါချင်းတူသည်။ ဉာဏ်ထက်သူအဖို့ သမာပတ် ရှစ်ပါးဟူသော ရေတွက်ရသည်။

ပထမမှ စတုတ္ထ(ပဉ္စမ)အထိ ဈာန်လေးမျိုးက ဈာန်၏အာရုံကို အသေထားပြီး ဈာန်အင်္ဂါအရည်အချင်း လျှော့လျှော့ပြီး တက်ယူသည်။ ယင်းတို့ကို “ရူပဈာန်”ဟု ခေါ်၏။ အာကာမှ နေဝဈာန်စိတ်အထိ လေးမျိုးက ဈာန်အင်္ဂါကို အသေထားပြီး အာရုံများကို ပြောင်း၍ ပြောင်း၍ တတ်သွားသည်။ ယင်းတို့ လေးမျိုးကို “အရူပဈာန်”ဟု ခေါ်သည်။

ဖော်ပြပါ စိတ်၊ အင်္ဂါ၊ အာရုံ ဇယားကို ကြည့်၍ ပထမဈာန်အာရုံပြုသည့် ကသိုဏ်းဝန်းနှင့် နောက်ဆုံး နေဝဈာန်က အာရုံပြုသော အာကိန်ဈာန်စိတ် တို့၏ သိမ်မွေ့ပုံချင်း အပြတ်အသတ် ကွာခြားကြောင်း သိအပ်သည်။ ကသိုဏ်း အာရုံက ရုပ်အာရုံ၊ ကြမ်းသည်၊ မြင်လွယ် ထင်လွယ်သည်။ အာကိန်ဈာန်စိတ် ဆိုသည်မှာ နာမ်အာရုံ၊ သိမ်မွေ့လွန်းသည်၊ သိရန် မြင်ရန် ထင်ရန် အလွန် ခက်ခဲသည်။

စိတ်ဘက် ပြန်ကြည့်လျှင် အာရုံကြမ်းသော ပထမဈာန်စိတ်က အာရုံနုသော နေဝဈာန်စိတ်လောက် စွမ်းအား မကြီးချေ။ မတည်ငြိမ်ချေ။ မသိမ်မွေ့ချေ။ အာရုံ သိမ်မွေ့လေလေ နုလေလေ စိတ်စွမ်းအား ထက်မြက်လေလေ အားကောင်း လေလေ ဖြစ်သည်။

အာရုံနှင့် စိတ်ဆက်သွယ်ပုံ စဉ်းစားကြည့်လျှင် သိနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ ကျွန်ုပ်တို့ ဘောပွဲ ကြည့်စဉ်အခါ ဂယက်ထနေသော စိတ်မျိုးနှင့် ယိုးဒယားသီချင်းကို အေးဆေးစွာ နားထောင်နေသောအခါ တည်ငြိမ်စွာ ဖြစ်နေသည့် စိတ်မျိုး ဤနှစ်ရပ်ကိုပင် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။ စိတ်သည် အာရုံအလိုက် အထက်၊ အနံ့ အကြမ်း၊ အနု ဖြစ်တတ်သော သဘောရှိပါသည်။

ဈာန်ယာဉ် သူရဲကောင်းအလျာသည် ယခုအထိ သမာပတ်ရှစ်ပါး (ဉာဏ်နဲ့ သူ့အနေဖြင့် ၉-ပါး)ကို ရနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် သမာပတ် ရှစ်ပါးကို ရရှိမှုဖြင့် မြေလျှိုး မိုးပျံ တန်ခိုး မဖန်နိုင်သေးပါ။ ဤသမာပတ် ရှစ်ပါးကို အခြေပြု၍ အဘိညာဉ် ရသောအခါမှ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်ပါ၍ လိုရာ အောင်မြင်ပါလိမ့်မည်။

အဘိညာဉ်အဆင့်သို့

မူလက အခြေခံခဲ့သော ပထဝီကသိုဏ်းကို အာရုံပြု၍ မိမိရရှိပြီးသော ဈာန်စိတ်များကို ပြန်လည် ဖော်ကြည့်ရပါမည်။ ပြန်လည် ဝင်စားရပါမည်။ ပထမတွင် အစဉ်အတိုင်း ပထမဈာန်စိတ်မှ စ၍ ဖော်ပြရပါသည်။ ဈာန်စိတ် ပေါ်လာလျှင် ထားကြည့်၊ လွှတ်ကြည့်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ဆင်ခြင်ကြည့် စသည်ကို လုပ်ရပါသည်။ တဆင့်ပြီး တဆင့်တက်၊ ဤနည်းဖြင့် နေဝဈာန်အထိ တက်ရပါ သည်။ အစပိုင်းတွင် ဝင်စားမှု နှေးနှေးပါလိမ့်မည်။ ဝင်စားပါ များလာလျှင် မပင် မပန်းဘဲ ပထမဈာန်မှ အဆုံးဈာန်အထိ အလျင်အမြန် ဖော်ပြ၍ ဝင်စားလာနိုင် ပါလိမ့်မည်။

ဤသို့ အစအဆုံး အနုလောမနည်းဖြင့် နိုင်လာသောအခါ အဆုံးနေ့စရာန်မှ ပြောင်းပြန် ပထမစရာန်သို့ ပြန်ဆင်း ဝင်စားကြည့်ရသည်။ “နမော တဿ”ကို ပြောင်းပြန် ဆိုကြည့်သလိုပင်။ ဤသို့ ဆုံးမှစ ပဋိလောမ နိုင်နင်း လာပြန်သော အခါ အနုလောမ တကျော့၊ ပဋိလောမ တကျော့၊ အတက်-အဆင်း အပြန်ပြန် ဝင်စားရသည်။ ယင်း ပဋိလောမနည်း နိုင်နင်းလာပြန်သောအခါ တစ်ခုကျော်၊ နှစ်ခုကျော်လည်းကောင်း၊ အလယ်က ဖောက်၍လည်းကောင်း ဝင်စားကြည့်ရပြန် သည်။ “ဝင်စား”ဆိုသည်မှာ စရာန်စိတ်ကို ဖော်ထား - လွတ် - ဆင်ခြင် စသည်ကို လုပ်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ပထဝီကသိုဏ်းအာရုံဖြင့် သမာပတ်ရှစ်ပါးကို နိုင်နင်းပြီးသောအခါ အာပေါ ကသိုဏ်း စသည်ကို ပြောင်း၍ အထက်ပါ နည်းအတိုင်း ဝင်စား လေ့ကျင့် ရပါသည်။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးစုံလျှင် အစကသိုဏ်းမှ အဆုံးကသိုဏ်း အတက် အဆင်း အထွင်း အဖောက် ဝင်စားရပါသည်။ ကသိုဏ်းကို အားလုံး နိုင်ပြီးသော အခါ သမာပတ်ရှစ်ပါးနှင့် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး ရောပြီး ကျင့်ရပြန်ပါသည်။ ဥပမာ- ပထမစရာန်က ပထဝီကသိုဏ်းကို အာရုံပြုလျှင် ဒုတိယစရာန်က အာပေါကသိုဏ်းကို အာရုံပြုသည် စသည်မျိုးဖြစ်၏။

ဤသို့ ဇွဲရှိရှိ လေ့ကျင့်ဝင်စားဖန်များသောအခါ စရာန်သူရဲ၏ စိတ်သည် အတိုင်း မသိ သိမ်မွေ့လာသည်။ အတိုင်းမသိ စူးရှထက်မြက်လာသည်။ စိတ်၌ ယှဉ်သော သမာဓိ အားအစွမ်းလည်း အတိုင်း မသိ ကြီးမားလာသည်။ စိတ်၌ ယှဉ်သော ပညာမှာ ဘာမဆို သိသည့်အစွမ်း ရှိလာပြီး အဘိညာဉ်အဆင့် ရောက်လာသည်။ ထိုအခါ စရာန်သူရဲသည် အဘိညာဉ်ရပြီး ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပါရမီဓာတ်ခံ ကြီးမြင့်၍ ဉာဏ်အလွန် ထက်မြက်သူဆိုလျှင် ယခုလို ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးကို အနုလောမနည်း စသည်ဖြင့် အထပ်ထပ် လေ့လာဝင်စားရန် မလိုပေ။ ပစ္စမစရာန် (စတုတ္ထစရာန်)ရ ကတည်းက အဘိညာဉ်ကိုပါ ရလာတတ်ပေသည်။

ဤနေရာတွင် ရူပဗေဒဘက်သို့ လှည့်ကြည့်သင့်ပါသည်။ ရိုးရိုးမျက်စိဖြင့် မြင်ရန် မဆိုထားဘိ၊ မိုက်ကရိုစကုပ် အကောင်းဆုံးဖြင့်သော်မှ မမြင် မတွေ့ရလောက် အောင် သေးငယ် သိမ်မွေ့လှသော အနုမြူသည် မည်မျှ စွမ်းရည် သတ္တိ ကြီးမား ထက်မြက်လေသနည်း။ အနုမြူကို ထပ်ခွဲ၍ တွေ့ရှိအပ်သော အီလက်ထရွန်၊ ပရိုတွန်၊ နျူထရွန်ဓာတ်တို့သည် မည်မျှ ဆန်းကြယ်လေသနည်း။ မည်မျှ အသုံးဝင်

လေသနည်း။ ပဋိပက္ခနှင့် တွေ့သောအခါ မည်မျှလောက် သတ္တိပြုကြသနည်း။
ဤသို့လျှင် အတိုင်းမသိ သိမ်မွေ့သော ရုပ်အနှစ်ဓာတ်၏ အကြောင်းကို
ဆင်ခြင်အပ်သည်။

စိတ်ပိုင်းတွင်လည်း ဤသဘောမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ လမ်းပေါ်က လူတို့၏
ရိုးရိုးစိတ်ဓာတ်မှာ ကိလေသာ အညစ်အကြေးမကင်း၍ ရိုးရိုးစွမ်းရည်မျှသာ ရှိသည်။
ဈာန်သူရဲ၏ အတိုင်းမသိ သိမ်မွေ့သန့်ရှင်းသော ကိလေသာ ကင်းကွာသော
စိတ်မှာ အတိုင်းမသိ ထူးခြားထက်မြက်သော စွမ်းရည်ရှိလေသည်။ ဤသည်မှာ
သဘာဝကျသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် အဘိညာဉ်ကို ရထားသူသည် သူ့စိတ်က ဖြစ်စေချင်သမျှ
အကုန်ဖြစ်လာပေတော့သည်။ အာကာသရှိ မည်သည့်ဂြိုဟ်၊ မည်သည့် ဗိမာန်သို့
မဆို ပျံတက်ရောက်ရှိနိုင်၏။ မြေလွှာခွဲဝင်၍ မြေသို့ လျှိုးချင်သလို လျှိုးနိုင်၏။
သမုဒ္ဒရာရေပြင်ပေါ်မှာ လမ်းလျှောက်နိုင်သည်။ သမုဒ္ဒရာအောက် ငုပ်၍ နေနိုင်
သည်။ လူသတ်လက်နက် အားလုံးကို ကြိုကြိုခံနိုင်သည်။ မီးမကူးအောင် လုပ်နိုင်
သည်။ အဆိပ် မသင့်အောင် တားနိုင်သည်။ ဖြစ်စေချင်သော သက်ရှိ သတ္တဝါ
အမျိုးမျိုး ဝတ္ထုပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ဖန်ဆင်းဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ သူ့ကိုယ်ကို
ဖျောက်နိုင်သည်။ တပါးသူ၏ စိတ်အကြံအစည်ကို သိနိုင်သည်။ မည်မျှလောက်
ဝေးသော အရပ်က ပြောသောစကားကို ဖြစ်စေ၊ အလုံခန်းမှာ ဝင်ပြောသော
စကားကိုဖြစ်စေ ကြားလိုလျှင် ကြားအောင် တတ်နိုင်သည်။ ဘာသာမျိုးစုံ၊ စကား
မျိုးစုံကို နားလည်နိုင်သည်။ မှောင်ချနိုင်သည်။ အလင်းရောင် ဖန်တီးနိုင်သည်။
ရှေးရှေးက ဖြစ်ပျက်ခဲ့ဖူးသမျှကိုလည်း ပြန်ပြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ ရှေ့မှာ ဘာဖြစ်
လိမ့်မည်ဟုလည်း ကြိုတင်ပြောပြနိုင်သည်။

အချုပ်အားဖြင့် သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲခြင်း စသော မကောင်းဆိုးဝါးအလုပ်များမှ
တပါး အပြစ်ကင်းသော အရာဟူသမျှကို အကုန်လုပ်နိုင်ပေသည်။ အဘိညာဉ်
လူသားသည် လူယုတ်မာ မဟုတ်သည့်အတွက် လုပ်ချင်ရာရာ အကုန်လုပ်နိုင်
သော်လည်း အဖျက်လုပ်ငန်းများကို မလုပ်ပေ။ အကယ်၍ မကောင်းမှုကို လုပ်ခဲ့
မိသော် ချက်ချင်း ဈာန်အဘိညာဉ် ကွယ်ပျောက်၍ ရိုးရိုးလူသားဘဝ ပြန်ရောက်
သွားလေသည်။

ဤအခန်းကို အဆုံးမသတ်မီ စကားချပ်၍ မှာချင်ပါသေးသည်။ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း
ကို အားထုတ်၍ ဈာန်အဘိညာဉ် တစုံတရာ မရစေကာမူ အချည်းအနှီး အလဟဿ
မဖြစ်ပါ။ ဤအကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် အစ္ဆရာသဿံတကသိဏသုတ်၌
အောက်ပါအတိုင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားခဲ့ပါသည်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့-အဖြူသြဝါတကသိုဏ်းကို လက်ဖျစ်တတွက် အချိန်ကလေး လောက်ပင်ဖြစ်စေ ကြည့်ရှု ပွားများသော ရဟန်းကို ဈာန်တရားနှင့် မကင်း ဆိတ်ဘဲနေသော ရဟန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါဘုရား၏ သာသနာတော်ကို ထမ်းရွက်သော ရဟန်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါဘုရား၏ သြဝါဒကို လိုက်နာသူ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြည်သူတို့က ပေးလှူသော ဆွမ်းကို အချည်းအနှီး မဖြစ် စေဘဲ အကျိုးကြီးစေသူ ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုအပ်ပေ၏။ အကယ်၍ လက်ဖျစ်တတွက်မျှမက အကြိမ်များစွာ ပွားများ အားထုတ်ပါမူကား အဘယ်သို့ ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါတော့အံ့နည်း”

အခြားအခြားသော ကသိုဏ်းတို့ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း ဘုရားရှင်က ချီးကျူး ဟောကြားတော်မူထားပါသည်။

လူဝတ်ကြောင်တို့အနေဖြင့် သမထကသိုဏ်းရှုပါလျှင် ဈာန်မရစေကာမူ အကျိုး မယုတ်ကြောင်း အထက်ပါ ဒေသနာတော်ကို ထောက်ထား သိရှိနိုင်ပါသည်။ ဈာန် အဘိညာဉ်ကို ရပါမူကား အဘယ်သို့ ဆိုဖွယ်ရာရှိပါတော့အံ့နည်းဟု ပြောရပေမည်။

ထိမထိုးသူသည် မည်သည့်အခါမျှ ထိမပေါက်ပေ၊ ထိထိုးလျှင်မူ ကံကောင်း ထောက်မပါက ပေါက်ပေလိမ့်မည်။ ဤဥပမာကဲ့သို့ပင် သမထကသိုဏ်း ဘာဝနာ ကို အားမထုတ်သူအဖို့ ဈာန်မရသည်မှာ သေချာသည်။ အားထုတ်ပါမူကား ပါရမီအခြေခံရှိပါက ဈာန်အဘိညာဉ်ကို ရနိုင်ပေသည်။ ဈာန်အဘိညာဉ်ကို ရဖို့ ရန်ကား သိပ်ခက်သည် မဟုတ်ပေ။ ခက်သည်က အားထုတ်ဖြစ်ဖို့သာ ခက်ပေ သည်။ မိမိကံကို မိမိရော အခြားသူပါ ကြိုတင်မသိနိုင်သကဲ့သို့ မိမိ၏ ပါရမီ အခြေခံကိုလည်း မိမိရော အခြားသူတို့ပါ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် အဆင်သင့်လျှင် အားထုတ်ကြည့်ပါက မမှားနိုင်ပေ။

ထို့ပြင် အချို့က သမထလမ်း ဈာန်လမ်းကို အထင်သေးတက်ကြသည်။ ဝိပဿနာ ကိုမှ အထင်ကြီးကြသည်။ တနည်းအားဖြင့် သမထလမ်းက လမ်းရှည်ဟု ယူဆ ကြသည်။ သို့ရာတွင် သမထနည်းဖြင့်ရသော ဈာန်သမာဓိကို လက်ကိုင်ပြု၍ ဝိပဿနာပွားများ အားထုတ်လျှင် ယခု ဈာန်မရှိသော လူစိမ်းများထက် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာရေး ၃-ပါးကို ပို၍ သိမြင်လွယ်ပေသည်။

ဘုရားရှင် အဆူဆူတို့သည် အာနာပါနသမထကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ဈာန်လေးပါးကို ရအောင် အလျင် အားထုတ်ပြီးမှ မဂ်လမ်း စိုလ်လမ်းကို အရောက်ကူးသန်းမြဲ ဖြစ်လေသည်။ သာမန် သမာဓိအား၊ ဉာဏ်အားဖြင့် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သဘာဝ

လက္ခဏာကို မြင်ဖို့အရေး ဝေးလှသေး၏။ ထို့ကြောင့် အနည်းဆုံး ဥပစာရ သမာဓိ (ဈာန်အနီးကပ် သမာဓိ)မျိုးကို ရအောင် အားထုတ်ပြီးမှ ဝိပဿနာကို ရှုကြရလေသည်။

ဤသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးသပ်ပါလျှင် တစ်ဘက်က သမထကသိုဏ်း ဈာန်အပိုင်းကို အမြင် အထင် မသေးအပ်။ တခါ ဈာန်သမားတို့ကလည်း သာသနာပ ဈာန်ရှင်တို့ကဲ့သို့ ဈာန်အဘိညာဉ်တွင် လမ်းဆုံးမနေဘဲ ဝိပဿနာခရီးလမ်းဆုံးအထိ လိုက်ကြရန် မမေ့သင့်ဟူသော အချက်မှန်ကို ကောင်းစွာ သိမြင်ကြရမည် ဖြစ်ပါ ပေသတည်း။

အကျဉ်းချုပ်။ ။ဤအခန်း၌ မြတ်ဗုဒ္ဓနည်းဖြင့် ဈာန်အဘိညာဉ် ရအောင် လက်တွေ့ အားထုတ်နည်းအတိုင်း ဖော်ပြပါသည်။ မကျင့်ခင် ကြိုတင် ပြင်ဆင်ရမည့် အချက်များ၊ အလုပ်ခွင်၌ နေရာယူပုံ၊ စိတ်ဓာတ်တည် ဆောက်ပုံများနှင့် လုပ်ငန်း၏ အနှောင့်အယှက် ဖြစ်လာလျှင် ကျော်လွှားနည်းများ ကို အသေးစိတ် ဖော်ပြပါသည်။ ထို့ပြင် တဈာန်မှ တဈာန် တက်ရောက်ပုံ၊ ဈာန် ကစားပုံနှင့် အဘိညာဉ်ရ၍ မည်သို့သော စွမ်းရည်များ ရှိလာပုံတို့ကို လွယ်လွယ် ရှင်းရှင်း တင်ပြထားပါသည်။

အခန်း (၉)

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တော်မြန်မာပြန်

အကျဉ်းချုပ်

ရဟန်းတို့-ဤခရီးလမ်းသည် သတ္တဝါတို့၏ စိတ်စင်ကြယ်မှုနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်းတို့ကို လွတ်မြောက်ရန်၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတို့ ချုပ်ငြိမ်းရန်၊ အရိယမဂ်ကိုရရန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးလမ်း ဖြစ်ပေ၏။ ယင်းသည့် ခရီးလမ်းကား ဤသတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့ပင်တည်း။

အဘယ်လေးပါးတို့နည်းဟူမူ-

ရဟန်းတို့-ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပြင်းစွာအားထုတ်သော လုံ့လ ရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ် ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိ^၁ ရှိသည်ဖြစ်၍ လောက^၂ ၌ အဘိဇ္ဈာ^၃ ဒေါမနဿ^၄ ကို ပယ်ဖျောက်၍ ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ် ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိ သည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ် ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိ သည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ စိတ်၌ စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ် ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိ သည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အကျဉ်းချုပ်ပြီး၏။

၁။ အောက်မေ့ခြင်း
၂။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလောကကို ဆိုသည်။
၃။ လိုချင်တပ်မက်ခြင်း
၄။ နှလုံးမသာခြင်း

(က) ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်

(၁) ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ရှုဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့-အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် တောသို့ သွားရောက်၍ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ရင်းသို့ သွားရောက်၍ ဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ သွားရောက်၍ ဖြစ်စေ တင်ပျင်ခွေပြီးလျှင် ကိုယ်ကို ပြောင့်မတ်စွာထား၍ သတိကို (ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့) ရှေ့ရှုဖြစ်စေလျက် ထိုင်၏။ ထိုရဟန်းသည် သတိရှိလျက်သာလျှင် ထွက်သက်လေကို ရှိုက်၏။ သတိရှိလျက်သာလျှင် ဝင်သက်လေကို ရှု၏။ ရှည်ရှည်ရှိုက်လျှင်လည်း “ရှည်ရှည်ရှိုက်သည်”ဟု သိ၏။ ရှည်ရှည်ရှုလျှင်လည်း “ရှည်ရှည်ရှုသည်”ဟု သိ၏။ တိုတိုရှိုက်လျှင်လည်း “တိုတိုရှိုက်သည်”ဟု သိ၏။ တိုတိုရှုလျှင်လည်း “တိုတိုရှုသည်”ဟု သိ၏။ (ထွက်သက်လေ၏) “အစ အလယ် အဆုံး အလုံးစုံသော ရုပ်အပေါင်းကို ထင်ရှားသိလျက် ရှိုက်မည်”ဟု ကျင့်၏။ (ဝင်သက်လေ၏) “အစ အလယ် အဆုံး အလုံးစုံသော ရုပ်အပေါင်းကို ထင်ရှားသိလျက် ရှုမည်”ဟု ကျင့်၏။ “ရုန့်ရင်းသော ထွက်သက်ကို ငြိမ်းစေလျက် ရှိုက်မည်”ဟု ကျင့်၏။ “ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်ကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုမည်”ဟု ကျင့်၏။

ရဟန်းတို့ - ဥပမာသော်ကား ကျွမ်းကျင်သော ပွတ်သမားသည်လည်းကောင်း၊ ပွတ်သမား၏ တပည့်သည်လည်းကောင်း (ပွတ်ကြိုးကို) ရှည်ရှည်ဆွဲလျှင်လည်း “ရှည်ရှည်ဆွဲသည်”ဟု သိ၏။ (ပွတ်ကြိုးကို) တိုတိုဆွဲလျှင်လည်း “တိုတိုဆွဲသည်”ဟု သိ၏။ ရဟန်းတို့ - ဤအတူပင် ရဟန်းသည် ရှည်ရှည်ရှိုက်လျှင်လည်း “ရှည်ရှည်ရှိုက်သည်”ဟု သိ၏။ ရှည်ရှည်ရှုလျှင်လည်း “ရှည်ရှည်ရှုသည်”ဟု သိ၏။ တိုတိုရှိုက်လျှင်လည်း “တိုတိုရှိုက်သည်”ဟု သိ၏။ တိုတိုရှုလျှင်လည်း “တိုတိုရှုသည်”ဟု သိ၏။ (ထွက်သက်လေ၏) “အစ အလယ် အဆုံး အလုံးစုံသော ရုပ်အပေါင်းကို ထင်ရှားသိလျက် ရှိုက်မည်”ဟု ကျင့်၏။ (ဝင်သက်လေ၏) “အစ အလယ် အဆုံး အလုံးစုံသော ရုပ်အပေါင်းကို ထင်ရှားသိလျက် ရှုမည်”ဟု ကျင့်၏။ “ရုန့်ရင်းသော ထွက်သက်ကို ငြိမ်းစေလျက် ရှိုက်မည်”ဟု ကျင့်၏။ “ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်ကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုမည်”ဟု ကျင့်၏။

၁။ ဝမ်းဗိုက်ကို ရှိုက်၍ လွှတ်ရသည်ကို ရည်၍ ထွက်လေ လွှတ်သည်ကို ရှိုက်သည်ဟု ဝေါဟာရပြုသည်။

ဤသို့ (မိမိ၏) ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိသူတပါး၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ မူလည်း နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “ရုပ်အပေါင်းသည်သာလျှင် ရှိသည်” ဟု ထိုရဟန်း အား သတိသည် ရှေ့ရှု ထင်၏။ (ထိုသတိသည်) အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ် တိုးပွားခြင်းသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ဆိုရဟန်းသည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမိ မတွယ် မရှုလည်း နေ၏။ လောက၌ တစ်စုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာဟု)စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ရှုဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

(၂) ဣရိယာပုဏ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် သွားလျှင်လည်း “သွားသည်” ဟု သိ၏။ ရပ်လျှင်လည်း “ရပ်သည်” ဟု သိ၏။ ထိုင်လျှင်လည်း “ထိုင်သည်” ဟု သိ၏။ လျောင်းလျှင်လည်း “လျောင်းသည်” ဟု သိ၏။ ထိုရဟန်း၏ ရုပ်အပေါင်းသည် အကြင်အကြင် အမူအရာအားဖြင့် တည်နေ၏။ ထိုရုပ်အပေါင်းကို ထိုထို အမူအရာအားဖြင့် သိ၏။

ဤသို့ မိမိ၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိ သည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ် ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိသူတပါး၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်း ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍ မူလည်း နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ဖြစ်ကြောင်းပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း

သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “ရုပ်အပေါင်းသည် သာလျှင် ရှိ၏”ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှု ထင်၏။ (ထိုသတိသည်) အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မစို မတွယ်မူ၍လည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ, ငါ၏ဥစ္စာ)ဟု စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ဣရိယာပုထ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

(၃) သတိသမ္ပဇဉ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ရှေ့သို့တိုးရာ၊ နောက်သို့ဆုတ်ရာ၌ သိလျက်ပြုလေ့ရှိ၏။ တူရှုကြည့်ရာ၊ တစောင်းကြည့်ရာ၌ သိလျက်ပြုလေ့ရှိ၏။ ကွေးရာ၊ ဆန့်ရာ၌ သိလျက်ပြုလေ့ရှိ၏။ ဒုကုဋ်၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ဆောင်ရာ၌ သိလျက် ပြုလေ့ရှိ၏။ စားရာ၊ သောက်ရာ၊ ခဲရာ၊ လျက်ရာ၌ သိလျက် ပြုလေ့ရှိ၏။ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ရာ၌ သိလျက် ပြုလေ့ရှိ၏။ သွားရာ၊ ရပ်ရာ၊ ထိုင်ရာ၊ အိပ်ရာ၊ နိုးရာ၊ ပြောရာ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေရာ၌ သိလျက် ပြုလေ့ရှိ၏။

ဤသို့ ဖိစိ၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ။ပ။ ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

သတိသမ္ပဇဉ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

(၄) စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ခြေဖဝါးမှ အထက်၊ ဆံပင်ဖျားမှ အောက်၊ ထက်ဝန်းကျင် အရေပါးအဆုံးရှိသော မစင်ကြယ်သည့် အရာအမျိုးမျိုး တို့ဖြင့် ပြည့်လျက်ရှိသော ဤရုပ်အပေါင်းကိုပင် စူးစိုက်ဆင်ခြင်၏။ “ဤရုပ်အပေါင်း၌ ဆံပင်၊ အမွှေး၊ ခြေသည်း လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညှို့၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြှေး၊ အဖျဉ်း (ကျောက်ကပ်)၊ အဆုတ်၊ အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်၊ သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ၊ မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်သည် ရှိ၏”ဟု စူးစိုက်ဆင်ခြင်၏။

ရဟန်းတို့- ဥပမာသော်ကား နှစ်ဖက်မျက်နှာဝရှိသော အိတ်သည် စပါး အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်လျက် ရှိရာ၏။ အဘယ်စပါးတို့နည်းဟူမူ- သလေးစပါး၊ ကောက်ကြီးစပါး၊ ပဲနောက်၊ ပဲကြီး၊ နှမ်း၊ ဆန်တို့တည်း။ မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ထိုအိတ်ကို ဖြေ၍ “ဤသည်တို့ကား သလေးစပါးတို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား ကောက်ကြီးစပါးတို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား ပဲနောက်တို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား ပဲကြီးတို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား နှမ်းတို့တည်း၊ ဤသည်တို့ကား ဆန်တို့တည်း”ဟု စူးစိုက်ဆင်ခြင်ရာသကဲ့သို့ ရဟန်းတို့-ဤအတူပင် ရဟန်းသည် ခြေဖဝါးမှ အထက်၊ ဆံပင်ဖျားမှ အောက် ထက်ဝန်းကျင် အရေပါးအဆုံးရှိသော မစင်ကြယ်သည့်အရာ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်လျက်ရှိသော ဤရုပ်အပေါင်းကိုပင် စူးစိုက် ဆင်ခြင်၏။ “ဤရုပ်အပေါင်း၌ ဆံပင်၊ အမွှေး၊ ခြေသည်း လက်သည်း၊ သွား၊ အရေ ။ပ။ ကျင်ငယ်သည် ရှိ၏”ဟု (စူးစိုက်ဆင်ခြင်၏)။

ဤသို့ မိမိ၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ။ပ။ ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

(၅) ဓာတ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း “ဤရုပ်အပေါင်း၌ မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ်သည် ရှိ၏”ဟု ဤရုပ်အပေါင်းကို တည်မြဲတိုင်း၊ ထားမြဲတိုင်းပင် ဓာတ်အားဖြင့် စူးစိုက်ဆင်ခြင်၏။

ရဟန်းတို့- ဥပမာသော်ကား ကျွမ်းကျင်သော နွားသတ်သမားသည်လည်း ကောင်း၊ နွားသတ်သမား၏ တပည့်သည်လည်းကောင်း နွားကိုသတ်၍ လမ်းလေးခု ဆုံရာ၌ အခုအပိုအားဖြင့် ခွဲခြားလျက် ထိုင်နေရာသကဲ့သို့ ရဟန်းတို့-ဤအတူပင် ရဟန်းသည် “ဤရုပ်အပေါင်း၌ မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ လေဓာတ်သည် ရှိ၏”ဟု ဤရုပ်အပေါင်းကို တည်မြဲတိုင်း ထားမြဲတိုင်းပင် ဓာတ်အားဖြင့် စူးစိုက် ဆင်ခြင်၏။

ဤသို့ မိမိ၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ။ပ။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ဓာတ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

(၆) သူသေကောင်ကိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် သေ၍ တစ်ရက်ရှိသောသူသေကောင်၊ သေ၍ နှစ်ရက်ရှိသော သူသေကောင်၊ သေ၍ သုံးရက်ရှိသော သူသေကောင်၊ ဖူးရောင်နေသော သူသေကောင်၊ ရုပ်ဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းနေသော သူသေကောင်၊ ပြည်ကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ် အပုပ်ရည်ယိုစီးသော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်ထားသော သူသေကောင်ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ထိုရဟန်းသည် ဤကိုယ်ကိုသာလျှင် “ဤငါ၏ ရုပ်အပေါင်းသည်လည်း ဤသို့သော သဘောရှိ၏။ ဤသို့သော သဘောဖြစ်လိမ့်မည်သာတည်း။ ဤသို့သောသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်”ဟု နှိုင်းစာ၍ ရှု၏။

ဤသို့(မိမိ၏)ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ။ပ။ ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ကျီးတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော၊ စွန်ရဲတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ လင်းတတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ဘုံမတီးငှက်တို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ခွေးတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ကျားတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ သစ်တို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ မြေခွေးတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပိုးအမျိုးမျိုးတို့ ခဲစားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်ထားသော သူသေကောင်ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ထိုရဟန်းသည် ဤကိုယ်ကိုသာလျှင် “ဤငါ၏ ရုပ်အပေါင်းသည်လည်း ဤသို့သဘောရှိ၏။ ဤသို့သောသဘော ဖြစ်လိမ့်မည်သာတည်း။ ဤသို့သော သဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်”ဟု နှိုင်းစာ၍ ရှု၏။

ဤသို့ (မိမိ၏) ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ။ပ။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် အသား အသွေးရှိသေးသော၊ အကြောတို့ဖြင့် ဖွဲ့ထားသော အရိုးဆက်လျက်ရှိသေးသော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်အပ်သော သူသေကောင်ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ။ပ။ အသားကင်း၍ သွေးတို့ဖြင့် ပေကျံလျက် အကြောတို့ဖြင့် ဖွဲ့လျက်ရှိသော၊ အရိုးဆက်လျက်ရှိသေးသော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်အပ်သော သူသေကောင်ကို ။ပ။ အသား အသွေးကင်းလျက် အကြောတို့ဖြင့် ဖွဲ့ထားသော၊ အရိုးစုဖြစ်သော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်အပ်သော သူသေကောင်ကို ။ပ။ တစ်နေရာ၌ လက်ရိုး၊ တစ်နေရာ၌ ခြေရိုး၊ တစ်နေရာ၌

ခြေဖမ့်ကုန်ရိုး၊ တစ်နေရာ၌ မြင်းခေါင်းရိုး၊ တစ်နေရာ၌ ပေါင်ရိုး၊ တစ်နေရာ၌ ခါးရိုး၊ တစ်နေရာ၌ နံရိုး၊ တစ်နေရာ၌ ကျောက်ကုန်းရိုး၊ တစ်နေရာ၌ ပခုံးရိုး၊ တစ်နေရာ၌ လည်ပင်းရိုး၊ တစ်နေရာ၌ မေးရိုး၊ တစ်နေရာ၌ သွားရိုး၊ တစ်နေရာ၌ ဦးခေါင်းခွံ အားဖြင့် ဖွဲ့ခြင်း ကင်းကုန်လျက် ထိုထိုအရပ်တို့၌ ကျပြန်နေကုန်သော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်အပ်သော အရိုးစု သူသေကောင်တို့ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ထိုရဟန်းသည် ဤကိုယ်ကိုသာလျှင် “ဤငါ၏ ရုပ်အပေါင်းသည် လည်း ဤသို့သော သဘောရှိ၏။ ဤသို့သော သဘော ဖြစ်လိမ့်မည်သာတည်း။ ဤသို့သော သဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်”ဟု နှိုင်းစာ၍ ရှု၏။

ဤသို့ မိမိ၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ။ပ။ နေ၏။

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ခရုသင်းအဆင်းနှင့် အတူ ပြုဖွေးနေကုန်သော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်အပ်ကုန်သော အရိုးစု သူသေကောင် တို့ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ။ပ။ နှစ်လွန်လျက် စုပုံနေသော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ် ထားအပ်သော အရိုးစု သူသေကောင်တို့ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ။ပ။ ဆွေးမြည့်လျက် အမှုန်ဖြစ်ကုန်သော သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်ထားကုန်သော အရိုးစု သူသေကောင် တို့ကို မြင်ရာသကဲ့သို့ ထိုရဟန်းသည် ဤကိုယ်ကိုသာလျှင် “ဤငါ၏ ရုပ်အပေါင်း သည်လည်း ဤသို့သဘောရှိ၏။ ဤသို့သော သဘောဖြစ်လိမ့်မည်သာတည်း။ ဤသို့သော သဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်”ဟု နှိုင်းစာ၍ ရှု၏။

ဤသို့ မိမိ၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ ရှိသည် ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိ သူတပါး၏ ရုပ်အပေါင်း၌မူလည်း ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ဖြစ်ကြောင်း တရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍ မူလည်း နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ရုပ်အပေါင်း၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်း တရားနှင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “ရုပ်အပေါင်းသည်သာလျှင် ရှိ၏”ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှု ထင်၏။ (ထိုသတိသည်) အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ်

တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။
(ထိုရဟန်းသည် တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမိ မတွယ်မူ၍လည်း နေ၏။ လောက၌
တစုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ, ငါ၏ဥစ္စာ)ဟု စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း
ရဟန်းသည် ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍
နေ၏။

သူသေကောင်ကိုးမျိုးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။
ရုပ်အပေါင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်း တစ်ဆယ့်လေးပါး ပြီး၏။

(၈) ဝေဒနာနုပဿနာသဏ္ဍိပဋ္ဌာန်

ဝေဒနာကို ဆင်ခြင်ခြင်း ကိုးပါး

ရဟန်းတို့ - အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာတို့ကို
အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့သနာတော်၌
ရဟန်းသည် သုခဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း “သုခဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု
သိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း “ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု သိ၏။
အဒုက္ခမသုခဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း “အဒုက္ခမသုခဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု
သိ၏။

ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော ချမ်းသာသော ဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း
“ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော ချမ်းသာသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု သိ၏။ ကာမဂုဏ်
နှင့် မစပ်သော ချမ်းသာသော ဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း “ကာမဂုဏ်နှင့် မစပ်သော
ချမ်းသာသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု သိ၏။ ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော ဆင်းရဲသော
ဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း “ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော ဆင်းရဲသော ဝေဒနာကို
ခံစားသည်”ဟု သိ၏။ ကာမဂုဏ်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲသော ဝေဒနာကို ခံစား
လျှင်လည်း “ကာမဂုဏ်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု
သိ၏။ ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာမဟုတ်သော ဝေဒနာကို
ခံစားလျှင်လည်း “ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာမဟုတ်သော
ဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု သိ၏။ ကာမဂုဏ်နှင့် မစပ်သော ဆင်းရဲမဟုတ်
ချမ်းသာမဟုတ်သော ဝေဒနာကို ခံစားလျှင်လည်း “ကာမဂုဏ်နှင့် မစပ်သော
ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာမဟုတ်သော ဝေဒနာကို ခံစားသည်”ဟု သိ၏။

ဤသို့ မိမိ၏ ဝေဒနာတို့၌မူလည်း ဝေဒနာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ ဝေဒနာတို့၌မူလည်း ဝေဒနာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိ သူတပါး၏ ဝေဒနာတို့၌မူလည်း ဝေဒနာတို့ကို အကြိမ် ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဝေဒနာတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း တရားနှင့် ဖြစ်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ဝေဒနာတို့၌ ပျက်ကြောင်း တရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ဝေဒနာတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်း တရားနှင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “ဝေဒနာသည် သာလျှင် ရှိ၏”ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှုထင်၏။ တိသတိသည် အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမှီမတွယ်မူ၍လည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း “ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာ”ဟု စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ဝေဒနာတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းကိုးပါး ပြီး၏။

(၇) စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်

စိတ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး

ရဟန်းတို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် စိတ်၌ စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ရာဂနှင့် တက္ကသော စိတ်ကိုလည်း “ရာဂနှင့် တက္ကသောစိတ်”ဟု သိ၏။ ရာဂကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “ရာဂကင်းသောစိတ်”ဟု သိ၏။ ဒေါသနှင့်တက္ကသော စိတ်ကိုလည်း “ဒေါသနှင့်တက္ကသောစိတ်”ဟု သိ၏။ ဒေါသကင်းသော စိတ်ကိုလည်း “ဒေါသ ကင်းသောစိတ်”ဟု သိ၏။ မောဟနှင့်တက္ကသော စိတ်ကိုလည်း “မောဟနှင့်တက္က သောစိတ်”ဟု သိ၏။ မောဟကင်းသောစိတ်ကိုလည်း “မောဟကင်းသောစိတ်”ဟု သိ၏။ သံဒိတ္တစိတ်ကိုလည်း “သံဒိတ္တစိတ်”ဟု သိ၏။ ဝိက္ခိတ္တ စိတ်ကိုလည်း “ဝိက္ခိတ္တစိတ်”ဟု သိ၏။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်ကိုလည်း “မဟဂ္ဂုတ်စိတ်”ဟု သိ၏။ အမဟဂ္ဂုတ်စိတ်ကိုလည်း “အမဟဂ္ဂုတ်စိတ်”ဟု သိ၏။ သဉ္စရစိတ်ကိုလည်း “သဉ္စရစိတ်”ဟု သိ၏။ အနုတ္တရစိတ်ကိုလည်း “အနုတ္တရစိတ်”ဟု သိ၏။ သမာဟိတ စိတ်ကိုလည်း “သမာဟိတစိတ်”ဟု သိ၏။ အသမာဟိတစိတ်ကိုလည်း “အသမာ ဟိတစိတ်”ဟု သိ၏။ ဝိမုတ္တစိတ်ကိုလည်း “ဝိမုတ္တစိတ်”ဟု သိ၏။ အဝိမုတ္တစိတ် ကိုလည်း “အဝိမုတ္တစိတ်”ဟု သိ၏။

ဤသို့ မိမိ၏ စိတ်၌မူလည်း စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍
 နေ၏။ သူတပါး၏ စိတ်၌မူလည်း စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍
 နေ၏။ မိမိ သူတပါး၏ စိတ်၌မူလည်း စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍
 နေ၏။ စိတ်၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်
 ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ စိတ်၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို
 အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ စိတ်၌ ဖြစ်ကြောင်းပျက်ကြောင်း
 တရားနှင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း
 နေ၏။ ထို့ပြင် “စိတ်သည်သာလျှင် ရှိ၏” ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှုထင်၏။
 ယုံသတိသည် အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့်
 သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမို့
 မတွယ်မူ၍လည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း “ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာ” ဟု
 စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် စိတ်၌ စိတ်ကို
 အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

စိတ်ကိုဆင်ခြင်ခြင်း တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး ပြီး၏။

(ဃ) ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်

သဘောတရားကို ဆင်ခြင်ခြင်း ငါးပါး

၁။ နိဝရဏတရားငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် သဘောတရားတို့၌ သဘောတရား
 တို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ရဟန်းတို့ - ဤသာသနာ
 တော်၌ ရဟန်းသည် နိဝရဏ^၁ ငါးပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို
 အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ရဟန်းတို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် နိဝရဏငါးပါး သဘောတရားတို့၌
 သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ရဟန်းတို့-
 ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အတွင်းသန္တာန်၌ ကာမတ္တန္တ^၂ ရှိလျှင်လည်း
 ‘ငါ၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ကာမတ္တန္တ ရှိသည်’ ဟု သိ၏။ အတွင်းသန္တာန်၌
 ကာမတ္တန္တ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ကာမတ္တန္တ မရှိ” ဟု သိ၏။

၁။ အပိတ်အပင်တရား

၂။ ကာမဂုဏ်အလို

မဖြစ်သေးသော ကာမတ္တန္တ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ကာမတ္တန္တ၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ကာမတ္တန္တ၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဗျာပါဒ^၁ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဗျာပါဒရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ဗျာပါဒမရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဗျာပါဒ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ဗျာပါဒ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ဗျာပါဒ၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ဗျာပါဒ၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ထိနမိဒ္ဓ^၂ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ထိနမိဒ္ဓရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ထိနမိဒ္ဓ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ထိနမိဒ္ဓ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ထိနမိဒ္ဓ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ထိနမိဒ္ဓ၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ထိနမိဒ္ဓ၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဥဒ္ဓစ္စ^၃ ကုက္ကုစ္စ^၄ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ၏ ဖြစ်ကြောင်း ကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာ^၅ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာရှိ၏”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဝိစိကိစ္ဆာ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ဝိစိကိစ္ဆာ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ဝိစိကိစ္ဆာ၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော ဝိစိကိစ္ဆာ၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၁။ သူတပါးပျက်စီးစေလိုခြင်းသဘော။ ၂။ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း။
၃။ ပျံ့လွင့်ခြင်း။ ၄။ နှလုံးမသာယာခြင်း။ ၅။ မဝေခွဲနိုင်ခြင်း။

ဤသို့ မိမိ၏ သဘောတရားတို့၌ မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌ မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိသူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌ မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍ မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “သဘောတရားတို့သည်သာလျှင် ရှိကုန်၏” ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှုထင်၏။ (ထိုသတိသည်) အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမှီမတွယ်မှုရှိလည်း နေ၏။ လောက၌ တစ်စုံတရာကို မှုလည်း (ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာဟု) စွဲလည်းမစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် နိဝရဏ ငါးပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

နိဝရဏငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

၂။ ခန္ဓာငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရဟန်းတို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။ ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ဤကား ရုပ်တည်း၊ ဤကား ရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤကား ရုပ်၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဤကား ဝေဒနာတည်း၊ ဤကား ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤကား ဝေဒနာ၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဤကား သညာတည်း၊ ဤကား သညာ၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤကား သညာ၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဤသည်တို့ကား သင်္ခါရတို့တည်း၊ ဤကား သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤကား သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဤကား ဝိညာဏ်တည်း၊ ဤကား ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဤကား ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ရာတည်းဟု ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

၁။ မှတ်သိခြင်း။

၂။ ပြုပြင်စီရင်မှု အားထုတ်မှု။

၃။ အထူးသိမှု။

ဤသို့ မိမိ၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိသူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “သဘောတရားတို့သည် သာလျှင် ရှိကုန်၏”ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှုထင်၏။ (ထိုသတိသည်) အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ် တိုးပွားခြင်းဇာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိကဖန် တိုးပွားခြင်းဇာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမှီမတွယ်မှု၍လည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာ)ဟု စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ခန္ဓာငါးပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ခန္ဓာငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

၃။ အာယတနတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ခြောက်ပါးသော အတွင်းအပ အာယတန^၁ သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍ နေ၏။ ရဟန်းတို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ခြောက်ပါးသော အတွင်း အပ အာယတန သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိ သည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မျက်စိကိုလည်း သိ၏။ အဆင်း တို့ကိုလည်း သိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ သံယောဇဉ်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိ၏။ မဖြစ် သေးသော သံယောဇဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ် ခြောင်းကိုလည်း သိ၏။

၁။ ဖြစ်ရာအကြောင်း။

နားကိုလည်း သိ၏။ အသံတို့ကိုလည်း သိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ သံယောဇဉ် ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သံယောဇဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

နာခေါင်းကိုလည်း သိ၏။ အနံ့တို့ကိုလည်း သိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ သံယောဇဉ်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သံယောဇဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

လျှာကိုလည်း သိ၏။ အရသာတို့ကိုလည်း သိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ သံယောဇဉ် ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သံယောဇဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

ကိုယ်ကိုလည်း သိ၏။ အတွေ့အထိတို့ကိုလည်း သိ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံကို စွဲ၍ သံယောဇဉ်ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သံယောဇဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သံယောဇဉ်၏ ပယ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ပယ်ပြီး သော သံယောဇဉ်၏ နောင်အခါ မဖြစ်ပေါ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

ဤသို့ မိမိ၏သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရား တို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိသူတပါး၏ သဘောတရား တို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရား တို့၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “သဘောတရားတို့သည် သာလျှင် ရှိကုန်၏”ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှုထင်၏။ (ထိုသတိသည်)

အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမိ မတွယ်မှု၍လည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍) စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ခြောက်ပါးသော အတွင်းအပ အာယတန သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

အာယတနတစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

၄။ ဗောဇ္ဈင်္ဂခုနစ်ပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန် ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် ဗောဇ္ဈင်္ဂခုနစ်ပါး သဘော တရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရဟန်း တို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် ဗောဇ္ဈင်္ဂခုနစ်ပါး သဘောတရားတို့၌ သဘော တရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မိမိသန္တာန်၌ သတိသမ္မောဇ္ဈင်^၁ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ သတိသမ္မောဇ္ဈင်ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ သတိသမ္မောဇ္ဈင် မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ သတိသမ္မောဇ္ဈင် မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သတိသမ္မောဇ္ဈင်၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သတိသမ္မောဇ္ဈင်ကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်^၂ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏သန္တာန်၌ ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင် မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင် မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်^၃ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဝီရိယ သမ္မောဇ္ဈင်ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင် မရှိလျှင်လည်း

- ၁။ သစ္စာတို့ကို သိကြောင်း။
- ၂။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော အောက်မေ့ခြင်း။
- ၃။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော တရားသဘောကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း။
- ၄။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်း။

“ငါ၏ သန္တာန်၌ ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ဝိရိယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်း ကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏သန္တာန်၌ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏သန္တာန်၌ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏သန္တာန်၌ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏သန္တာန်၌ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

မိမိသန္တာန်၌ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိလျှင်လည်း “ငါ၏သန္တာန်၌ ဥပေက္ခာ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ရှိသည်”ဟု သိ၏။ မိမိသန္တာန်၌ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိလျှင်လည်း “ငါ၏ သန္တာန်၌ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ မရှိ”ဟု သိ၏။ မဖြစ်သေးသော ဥပေက္ခာ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သိ၏။ ဖြစ်ပြီးသော ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို ပွားစေခြင်းငှာ ပြည့်စုံခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း သိ၏။

ဤသို့ မိမိ၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောဟုခေါ်တို့ကို အကြိမ် ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း

- ၁။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော နှစ်သက်ခြင်း။
- ၂။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော ကိုယ်စိတ်၏ချမ်းသာခြင်း။
- ၃။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော တည်ကြည်ခြင်း။
- ၄။ မဂ်ဉာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သော အညီအမျှရှုခြင်း။

သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိ သူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ် ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘော တရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “သဘောတရားတို့သည် သာလျှင် ရှိကုန်၏”ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ချေးရှုထင်၏။ (ထိုသတိ သည်)အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မစွဲ မတွယ်မှုရှိလည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ၊ ငါ၏ဥစ္စာဟု) စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း ပြီး၏။

၅။ သစ္စာလေးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း

ရဟန်းတို့- တဖန်ထို့ပြင်လည်း ရဟန်းသည် အရိယသစ္စာလေးပါး သဘော တရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရဟန်းတို့- အဘယ်သို့လျှင် ရဟန်းသည် အရိယသစ္စာလေးပါး သဘောတရား တို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသနည်း။

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ဤကား ဒုက္ခတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။ “ဤကား ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သည့် အတိုင်း သိ၏။ “ဤကား ဒုက္ခချုပ်ရာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။ “ဤကား ဒုက္ခနိရောဓဂေါဓိနိပဋိပဒါ” တည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။

၁။ ဆင်းရဲချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်။

ဒုက္ခအရိယသစ္စာ

ရဟန်းတို့- ဒုက္ခသစ္စာဟူသည် အဘယ်နည်း။ ဇာတိ^၁ သည်လည်း ဒုက္ခတည်း၊ ဇရာ^၂ သည်လည်း ဒုက္ခတည်း၊ မရဏ^၃ သည်လည်း ဒုက္ခတည်း၊ သောက^၄ ပရိဒေဝ^၅ ဒုက္ခ^၆ ဒေါမနဿ^၇ ဥပါယာသ^၈ တို့သည်လည်း ဒုက္ခတို့တည်း၊ မချစ်ခင် မနှစ်သက်ဖွယ်တို့နှင့် တွေ့ဆုံ ပေါင်းသင်းရခြင်းသည်လည်း ဒုက္ခတည်း၊ ချစ်ခင် နှစ်လိုဖွယ်တို့နှင့် ကွဲကွာကွေ့ကွင်းရခြင်းသည်လည်း ဒုက္ခတည်း၊ အလိုရှိသည်ကို မရခြင်းသည်လည်း ဒုက္ခတည်း၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဝါးပါး တို့သည် ဒုက္ခတို့တည်း။

ရဟန်းတို့- ဇာတိသည် အဘယ်နည်း။ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ထိုထိုသတ္တဝါအရ အပေါင်း၌ ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်း၊ ပြည့်စုံစွာဖြစ်ခြင်း၊ (အမိဝမ်းတွင်း ဥခွံတွင်းသို့) သက်ဝင်ခြင်း၊ ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ အာယတနတို့ကို ရခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဇာတိဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- ဇရာသည် အဘယ်နည်း။ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ထိုထိုသတ္တဝါ အပေါင်း၌ အိုခြင်း၊ အိုသော အခြင်းအရာ၊ သွားကျိုးခြင်း၊ ဆံဖြူခြင်း၊ အရေ တွန့်ရှုံ့ခြင်း၊ ရုပ်အသက် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ (မုက်စိ စသော) ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဇရာဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- မရဏသည် အဘယ်နည်း။ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ထိုထိုသတ္တဝါ အပေါင်းမှ ရွေ့လျော့ခြင်း၊ ရွေ့လျော့သော အခြင်းအရာ၊ ပျက်စီးခြင်း၊ ကွယ်ပျောက်ခြင်း၊ သက်ပြတ်ခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း၊ ကွယ်လွန်ခြင်း၊ ခန္ဓာတို့၏ ပျက်စီးခြင်း၊ ကိုယ်ကို ပစ်ခွဲခြင်း၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို မရဏဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သောကသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့- တမျိုးမျိုးသော ပျက်စီးခြင်းနှင့် မလွတ်ကင်းသော၊ တမျိုးမျိုးသော ဆင်းရဲကြောင်းနှင့် တွေ့သော သတ္တဝါ၏ စိုးရိမ်ခြင်း၊ စိုးရိမ်သော အခြင်းအရာ၊ စိုးရိမ်သည်၏ အဖြစ်၊ အတွင်း၌ စိုးရိမ်ခြင်း၊ အတွင်း၌ ပြင်းစွာစိုးရိမ်ခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို သောကဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

၁။ ပရိသန္ဓေတည်နေရခြင်း။	၂။ အိုခြင်း။
၃။ သေခြင်း။	၄။ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း။
၅။ ငိုကြွေးခြင်း။	၆။ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း။
၇။ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း။	၈။ ပြင်းစွာပူပန်ခြင်း။

ရဟန်းတို့- ပရိဒေဝသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့- တမျိုးမျိုးသော ပျက်စီးခြင်းနှင့် မလွတ်ကင်းသော တမျိုးမျိုးသော ဆင်းရဲကြောင်းနှင့် တွေ့သော သတ္တဝါ၏ ငိုကြွေးခြင်း၊ ပြင်းစွာ ငိုကြွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးသော အခြင်းအရာ၊ ပြင်းစွာ ငိုကြွေးသော အခြင်းအရာ၊ ငိုကြွေးသည်၏ အဖြစ်၊ ပြင်းစွာ ငိုကြွေးသည်၏ အဖြစ်တည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ပရိဒေဝ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- ဒုက္ခသဉ္စ အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့- ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော မသာယာခြင်း၊ ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၊ မသာယာသော ခံစားခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဒုက္ခဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- ဒေါမနဿသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့- စိတ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော မသာယာခြင်း၊ စိတ်အဟော့ကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲ၊ မသာယာသော ခံစားခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဒေါမနဿ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- ဥပါယာသသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့- တမျိုးမျိုးသော ပျက်စီးခြင်းနှင့် မလွတ်ကင်းသော တမျိုးမျိုးသော ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းနှင့် တွေ့ကြုံသော သတ္တဝါ၏ ပင်ပန်းခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်း၊ ပင်ပန်းသည်၏ အဖြစ်၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းသည်၏ အဖြစ်တည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဥပါယာသဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- မချစ် မနှစ်လိုဖွယ်တို့နှင့် တွေ့ဆုံ ပေါင်းသင်းရခြင်း ဆင်းရဲသည် အဘယ်နည်း။ ဤလောက၌ မလိုလား မနှစ်သက် မမြတ်နိုး အပ်ကုန်သော အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့သဘောတရားတို့သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးမဲ့ခြင်း၊ အစီးအပွားမဲ့ခြင်း၊ မချမ်းသာခြင်း၊ ဘေးမငြိမ်းခြင်းကို လိုလား ကုန်သော သူတို့သော်လည်းကောင်း ထိုသူအား ရှိကုန်၏။ ထို (အာရုံ၊ သတ္တဝါ) တို့နှင့် တကွ တွေ့ရခြင်း၊ ဆုံရခြင်း၊ ပေါင်းဖော်ရခြင်း၊ ရောနှောရခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို မချစ် မနှစ်လိုဖွယ်တို့နှင့် တွေ့ဆုံ ပေါင်းသင်း ရခြင်း ဆင်းရဲဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့ - ချစ်နှစ်လိုဖွယ်တို့နှင့် ကွဲကွာ ကွေကွင်းခြင်း ဆင်းရဲသည် အဘယ်နည်း။ ဤလောက၌ လိုလား နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့ သဘောတရားတို့သော်လည်းကောင်း၊ အတျိုး စီးပွား ချမ်းသာခြင်း၊ ဘေးကင်းခြင်းကို လိုလားကုန်သော အမိ၊ အဘ၊ ညီ၊ အစ်ကို၊ နှမ၊ အစ်မ၊ မိတ်ဆွေ အပေါင်းအဖော် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့သော် လည်းကောင်း ထိုသူအား ရှိကုန်၏။ ထို (အာရုံ၊ သတ္တဝါ) တို့နှင့် မတွေ့ရခြင်း၊ မဆုံရခြင်း၊ မပေါင်းဖော်ရခြင်း၊ မရောနှောရခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤတရား သဘောကို ချစ်ခင်သော သူတို့နှင့် ကွဲကွာ ကွေကွင်းခြင်း ဆင်းရဲဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- အလိုရှိသည်ကို မရခြင်း ဆင်းရဲသည် အဘယ်နည်း။ ရဟန်းတို့- ဇာတိသဘောရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့အား “ငါတို့သည် ဇာတိသဘော မရှိကြ ကုန်မူ ကောင်းလေစွ၊ ဇာတိသည် ငါတို့ထံသို့ မလာမူကား ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့သော တောင့်တခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တသော်လည်း ဤ (ဇာတိ မလာခြင်း)ကို တောင့်တခြင်းဖြင့် မရအပ်၊ ဤသည်လည်း အလိုရှိသည်ကို မရခြင်း ဆင်းရဲမည်၏။ ရဟန်းတို့- ဇရာသဘောရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့အား “ငါတို့သည် ဇရာသဘော မရှိကြကုန်မူ ကောင်းလေစွ၊ ဇရာသည် ငါတို့ထံ မလာမူကား ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့သော တောင့်တခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တသော်လည်း ဤ (ဇရာ မလာခြင်း)ကို တောင့်တခြင်းဖြင့် မရအပ်၊ ဤသည်လည်း အလိုရှိသည်ကို မရခြင်း ဆင်းရဲမည်၏။ ရဟန်းတို့- ဗျာဓိ သဘောရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့အား “ငါတို့သည် ဗျာဓိသဘောမရှိကြကုန်မူ ကောင်းလေစွ၊ ဗျာဓိသည် ငါတို့ထံ မလာမူကား ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့သော ပေကင့်တခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တသော်လည်း ဤ (ဗျာဓိ မလာခြင်း) ကို တောင့်တခြင်းဖြင့် မရအပ်၊ ဤသည်လည်း အလိုရှိသည်ကို မရခြင်း ဆင်းရဲမည်၏။ ရဟန်းတို့- မရဏသဘော ရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့အား “ငါတို့သည် မရဏသဟော မရှိကြကုန်မူ ကောင်းလေစွ၊ မရဏသည် ငါတို့ထံ မလာမူကား ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့သော တောင့်တခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တသော်လည်း ဤ (မရဏ မလာခြင်း)ကို တောင့်တခြင်းဖြင့် မရအပ်၊ ဤသည်လည်း အလိုရှိသည်ကို မရခြင်း ဆင်းရဲမည်၏။ ရဟန်းတို့- သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ သဘောရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့အား “ငါတို့သည် သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ

၁။ နာခြင်း။

ဒေါ်မနုဿ ဥပါယာသ သဘော မရှိကြကုန်မူ ကောင်းလေစွ၊ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါ်မနုဿ ဥပါယာသ သဘောတို့သည် ငါတို့ထံ မလာကြကုန်မူ ကောင်းလေစွ”ဟု ဤသို့သော တောင့်တခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ယင်းသို့ တောင့်တသော်လည်း ဤ (သောက စသည်တို့ မလာခြင်း)ကို တောင့်တခြင်းဖြင့် မရအပ်၊ ဤသည်လည်း အလိုရှိသည်ကို မရခြင်း ဆင်းရဲမည်၏။

ရဟန်းတို့- အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ^၁ ဆင်းရဲတို့ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဟူသည် ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ပေတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤ (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး) တို့ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆင်းရဲတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဒုက္ခအရိယသစ္စာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာ

ရဟန်းတို့- ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။ တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ထိုထိုဘဝအာရုံ၌ အလွန်နှစ်သက်ခြင်းရှိသော တဏှာတည်း။ ထိုတဏှာသည် အဘယ်နည်း။ ကာမတဏှာ^၃၊ ဘဝတဏှာ^၄၊ ဝိဘဝတဏှာ^၅ တို့တည်း။

ရဟန်းတို့ - ထိုတဏှာဖြစ်သည်ရှိသော် အဘယ်၌ ဖြစ်သနည်း။ တည်သည် ရှိသော် အဘယ်၌ တည်သနည်း။ လောက၌ (ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ်သဘော သည် (ရှိ၏)။ ထို (တဏှာ)သည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤ (ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံ)၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤ(ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံ)၌ တည်၏။

လောက၌ ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောသည် အဘယ်နည်း။ လောက၌ မျက်စိသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည် ရှိသော် ဤမျက်စိ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤမျက်စိ၌ တည်၏။ လောက၌ နားသည် ။ပ။ လောက၌ နှာခေါင်းသည် ။ပ။ လောက၌ လျှာသည် ။ပ။ လောက၌ ကိုယ်သည် ။ပ။ လောက၌ စိတ်သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤစိတ်၌ ဖြစ်၏။ တည်သည် ရှိသော် ဤစိတ်၌ တည်၏။

၁။ ဥပါဒါန်၏ အာရုံတရားစု ၂။ တပ်မက်ခြင်း ၃။ ကာမဘုံ၌ တပ်မက်ခြင်း ၄။ ရူပအရူပဘုံ၌ တပ်မက်ခြင်း ၅။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော တပ်မက်ခြင်း

လောက၌ ရူပါရုံတို့သည် ။ပ။ လောက၌ သဒ္ဓါရုံတို့သည် ။ပ။ လောက၌ ဂန္ဓာရုံတို့သည် ။ပ။ လောက၌ ရသာရုံတို့သည် ။ပ။ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည် ။ပ။ လောက၌ တရားသဘောတို့သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤတရားတို့၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤတရားတို့၌ တည်၏။

လောက၌ စက္ခုဝိညာဏ်သည် ။ပ။ လောက၌ သောတဝိညာဏ်သည် ။ပ။ လောက၌ ဃာနဝိညာဏ်သည် ။ပ။ လောက၌ ဇိဝါဝိညာဏ်သည် ။ပ။ လောက၌ ကာယဝိညာဏ်သည် ။ပ။ လောက၌ မနောဝိညာဏ်သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤမနောဝိညာဏ်၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤမနောဝိညာဏ်၌ တည်၏။

လောက၌ စက္ခုသမ္ပဿသည် ။ပ။ လောက၌ သောတသမ္ပဿသည် ။ပ။ လောက၌ ဃာနသမ္ပဿသည် ။ပ။ လောက၌ ဇိဝါသမ္ပဿသည် ။ပ။ လောက၌ ကာယသမ္ပဿသည် ။ပ။ လောက၌ မနောသမ္ပဿသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿ၌ တည်၏။

လောက၌ စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ။ပ။ လောက၌ သောတသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာသည် ။ပ။ လောက၌ ဃာနသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ။ပ။ လောက၌ ဇိဝါသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ။ပ။ လောက၌ ကာယသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ။ပ။ လောက၌ မနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၌ တည်၏။

၁။ အဆင်း	၂။ အသံ	၃။ အနံ့
၄။ အရသာ	၅။ အတွေ့အထိ	
၆။ မျက်စိ၌မှီသောစိတ်၊	၇။ နား၌မှီသောစိတ်၊	၈။ နှာခေါင်း၌မှီသောစိတ်၊
၉။ လျှာ၌မှီသောစိတ်၊	၁၀။ ကိုယ်၌မှီသောစိတ်၊	၁၁။ မနော၌မှီသောစိတ်၊
၁၂။ မျက်စိအတွေ့	၁၃။ နားအတွေ့	၁၄။ နှာခေါင်းအတွေ့
၁၅။ လျှာအတွေ့	၁၆။ ကိုယ်အတွေ့	၁၇။ မနောအတွေ့
၁၈။ မျက်စိအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားခြင်း။		
၁၉။ နားအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သောခံစားခြင်း။		
၂၀။ နှာခေါင်းအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားခြင်း။		
၂၁။ လျှာအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားခြင်း။		
၂၂။ ကိုယ်အတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားခြင်း။		
၂၃။ မနောအတွေ့ကြောင့်ဖြစ်သော ခံစားခြင်း။		

လောက၌ ရူပသညာ^၁သည် ။ပ။ လောက၌ သဒ္ဒသညာ^၂သည် ။ပ။ လောက၌ ဂန္ဓသညာ^၃သည် ။ပ။ လောက၌ ရသသညာ^၄သည် ။ပ။ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ^၅သည် ။ပ။ လောက၌ ဓမ္မသညာ^၆သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသညာ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသညာ၌ တည်၏။

လောက၌ ရူပသဇ္ဇေတနာ^၁သည် ။ပ။ လောက၌ သဒ္ဒသဇ္ဇေတနာ^၂သည် ။ပ။ လောက၌ ဂန္ဓသဇ္ဇေတနာ^၃သည် ။ပ။ လောက၌ ရသသဇ္ဇေတနာ^၄သည် ။ပ။ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဇ္ဇေတနာ^၅သည် ။ပ။ လောက၌ ဓမ္မသဇ္ဇေတနာ^၆သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသဇ္ဇေတနာ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသဇ္ဇေတနာ၌ တည်၏။

လောက၌ ရူပတဏှာ^၁သည် ။ပ။ လောက၌ သဒ္ဒတဏှာသည် ။ပ။ လောက၌ ဂန္ဓတဏှာသည် ။ပ။ လောက၌ ရသတဏှာသည် ။ပ။ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ သည် ။ပ။ လောက၌ ဓမ္မတဏှာသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မတဏှာ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မတဏှာ၌ တည်၏။

လောက၌ ရူပဝိတက်^၁သည် ။ပ။ လောက၌ သဒ္ဒဝိတက်သည် ။ပ။ လောက၌ ဂန္ဓဝိတက်သည် ။ပ။ လောက၌ ရသဝိတက်သည် ။ပ။ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိတက် သည် ။ပ။ လောက၌ ဓမ္မဝိတက်သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတပ်မက်ခြင်း “တဏှာ”သည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိတက်၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိတက်၌ တည်၏။

၁။ ရူပါရုံ၌မှတ်သားခြင်း၊	၂။ သဒ္ဒါရုံ၌မှတ်သားခြင်း၊
၃။ ဂန္ဓာရုံ၌မှတ်သားခြင်း၊	၄။ ရသာရုံ၌မှတ်သားခြင်း၊
၅။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌မှတ်သားခြင်း	၆။ ဓမ္မာရုံ၌မှတ်သားခြင်း၊
၇။ ရူပါရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်း၊	၈။ သဒ္ဒါရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်း၊
၉။ ဂန္ဓာရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်း၊	၁၀။ ရသာရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်း၊
၁၁။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်း၊	၁၂။ ဓမ္မာရုံ၌စေ့ဆော်ခြင်း၊
၁၃။ ရူပါရုံ၌တပ်မက်ခြင်း၊	၁၄။ ရူပါရုံ၌ ကြံစည်ခြင်း၊

လောက၌ ရူပဝိစာရသည် ။ပ။ လောက၌ သဒ္ဓဝိစာရသည် ။ပ။ လောက၌ ဂန္ဓဝိစာရသည် ။ပ။ လောက၌ ရသဝိစာရသည် ။ပ။ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိစာရသည် ။ပ။ လောက၌ ဓမ္မဝိစာရသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာသည် ဖြစ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိစာရ၌ ဖြစ်၏။ တည်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိစာရ၌ တည်၏။

ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို အရိယာတို့ သိအပ်သော ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ

ရဟန်းတို့- ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာသည် အဘယ်နည်း။ ထိုတဏှာ၏သာလျှင် အကြွင်းမရှိ ကင်းချုပ်ရာ၊ တဏှာကို စွန့်ရာ၊ တဏှာကို ဝေးစွာစွန့်ရာ၊ တဏှာမှ လွတ်မြောက်ရာ၊ တဏှာဖြင့် မကပ်ငြိရာ (နိဗ္ဗာန်)တည်း။

ရဟန်းတို့- ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် အဘယ်၌ ပယ်အပ်သနည်း။ ချုပ်သည်ရှိသော် အဘယ်၌ ချုပ်သနည်း။ လောက၌ ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောသည် (ရှိ၏)။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောသည် အဘယ်နည်း။ လောက၌ မျက်စိသည် ချစ်ခင်ဖွယ်သဘော သာယာဖွယ်သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤမျက်စိ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤမျက်စိ၌ ချုပ်၏။ လောက၌ နားသည် ။ပ။ လောက၌ နှာခေါင်းသည် ။ပ။ လောက၌ လျှာသည် ။ပ။ လောက၌ ကိုယ်သည် ။ပ။ လောက၌ စိတ်သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤစိတ်၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤစိတ်၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ရူပါရုံတို့သည်၊ လောက၌ သဒ္ဓါရုံတို့သည်၊ လောက၌ ဂန္ဓာရုံ တို့သည်၊ လောက၌ ရသာရုံတို့သည်၊ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့သည်၊ လောက၌ ဓမ္မာရုံတို့သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ် သည်ရှိသော် ဤတရားတို့၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤတရားတို့၌ ချုပ်၏။

၁။ ရူပါရုံ၌သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း။ ၂။ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း အရိယာတို့သိအပ်သော အမှန်တရား။

လောက၌ စက္ခုရိညာဏ်သည်၊ လောက၌ သောတရိညာဏ်သည်၊ လောက၌ ဘာနုရိညာဏ်သည်၊ လောက၌ ဇိဝှိရိညာဏ်သည်၊ လောက၌ ကာယရိညာဏ်သည်၊ လောက၌ မနောရိညာဏ်သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤမနောရိညာဏ်၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤမနောရိညာဏ်၌ ချုပ်၏။

လောက၌ စက္ခုသမ္ပဿသည်၊ လောက၌ သောတသမ္ပဿသည်၊ လောက၌ ဘာနုသမ္ပဿသည်၊ လောက၌ ဇိဝှိသမ္ပဿသည်၊ လောက၌ ကာယသမ္ပဿသည်၊ လောက၌ မနောသမ္ပဿသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿ၌ ချုပ်၏။

လောက၌ စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည်၊ လောက၌ သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည်၊ လောက၌ ဘာနုသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည်၊ လောက၌ ဇိဝှိသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည်၊ လောက၌ ကာယသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည်၊ လောက၌ မနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤမနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ရူပသညာသည်၊ လောက၌ သဒ္ဒသညာသည်၊ လောက၌ ဂန္ဓသညာသည်၊ လောက၌ ရသသညာသည်၊ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာသည်၊ လောက၌ ဓမ္မသညာသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသညာ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသညာ၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ရူပသဇ္ဇေတနာသည်၊ လောက၌ သဒ္ဒသဇ္ဇေတနာသည်၊ လောက၌ ဂန္ဓသဇ္ဇေတနာသည်၊ လောက၌ ရသသဇ္ဇေတနာသည်၊ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဇ္ဇေတနာသည်၊ လောက၌ ဓမ္မသဇ္ဇေတနာသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ်သဘော ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသဇ္ဇေတနာ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မသဇ္ဇေတနာ၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ရူပတဏှာသည်၊ လောက၌ သဒ္ဒတဏှာသည်၊ လောက၌ ဂန္ဓတဏှာသည်၊ လောက၌ ရသတဏှာသည်၊ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာသည်၊ လောက၌ ဓမ္မတဏှာသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မတဏှာ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မတဏှာ၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ရူပဝိတက်သည်၊ လောက၌ သဒ္ဓဝိတက်သည်၊ လောက၌ ဂန္ဓဝိတက်သည်၊ လောက၌ ရသဝိတက်သည်၊ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိတက်သည်၊ လောက၌ ဓမ္မဝိတက်သည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိတက်၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိတက်၌ ချုပ်၏။

လောက၌ ရူပဝိစာရသည်၊ လောက၌ သဒ္ဓဝိစာရသည်၊ လောက၌ ဂန္ဓဝိစာရသည်၊ လောက၌ ရသဝိစာရသည်၊ လောက၌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိစာရသည်၊ လောက၌ ဓမ္မဝိစာရသည် ချစ်ခင်ဖွယ် သာယာဖွယ် သဘောဖြစ်၏။ ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိစာရ၌ ပယ်အပ်၏။ ချုပ်သည်ရှိသော် ဤဓမ္မဝိစာရ၌ ချုပ်၏။

ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ^၁ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ

ရဟန်းတို့- ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ^၂ သည် အဘယ်နည်း။ မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော ဤမဂ်အကျင့်လမ်းတည်း။ ဤမဂ်အကျင့်လမ်းတို့သည် အဘယ်တို့နည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ^၃၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ^၄၊ သမ္မာဝါစာ^၅၊ သမ္မာကမ္မန္တ^၆၊ သမ္မာအာဇီဝ^၇၊ သမ္မာဝါယာမ^၈၊ သမ္မာသတိ^၉၊ သမ္မာသမာဓိ^{၁၀} တို့ပေတည်း။

ရဟန်းတို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် အဘယ်နည်း-

ဒုက္ခ၌ သိမြင်ခြင်း၊ ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း၌ သိမြင်ခြင်း၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)၌ သိမြင်ခြင်း၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်၌ သိမြင်ခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤ(သိမြင်ခြင်း)ကို မှန်စွာသိမြင်ခြင်း “သမ္မာဒိဋ္ဌိ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

- ၁။ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ အရိယာတို့ သိအပ်သော အမှန်တရား
- ၂။ ဆင်းရဲချုပ်ရာသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဟူသော အရိယာတို့သိအပ်သောအမှန်တရား
- ၃။ မှန်စွာသိမြင်ခြင်း
- ၄။ မှန်စွာကြံခြင်း
- ၅။ မှန်စွာပြောဆိုခြင်း
- ၆။ မှန်စွာပြုလုပ်ခြင်း
- ၇။ မှန်စွာအသက်မွေးခြင်း
- ၈။ မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း
- ၉။ မှန်စွာအောက်မေ့ခြင်း
- ၁၀။ မှန်စွာတည်ကြည်ခြင်း

ရဟန်းတို့- သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် အဘယ်နည်း-

(ကာမအာရုံမှ) လွတ်ကင်းသော ကြံစည်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်းမှ လွတ်ကင်းသော ကြံစည်ခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲခြင်းမှ လွတ်ကင်းသော ကြံစည်ခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤကြံခြင်းကို မှန်စွာကြံခြင်း “သမ္မာသင်္ကပ္ပ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သမ္မာဝါစာသည် အဘယ်နည်း-

မဟုတ်မမှန်ပြောခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ကုန်းစကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ရန်ကြမ်းသော စကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ပြိန်ဖျင်းသော စကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤကြဉ်ရှောင်ခြင်းကို မှန်စွာပြောဆိုခြင်း “သမ္မာဝါစာ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သမ္မာကမ္မန္တသည် အဘယ်နည်း-

အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ မပေးသည်ကို ယူခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ ကျင့်ခြင်းမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။ ရဟန်းတို့- ဤကြဉ်ရှောင်ခြင်းကို မှန်စွာ ပြုလုပ်ခြင်း “သမ္မာကမ္မန္တ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သမ္မာအာဇီဝသည် အဘယ်နည်း-

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ အဓိယာဖြစ်သော တပည့်သည် မှားယွင်းစွာ အသက်မွေးခြင်းကို ပယ်စွန့်၍ မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်းဖြင့် အသက်မွေး၏။ ရဟန်းတို့- ဤအသက်မွေးခြင်းကို မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်း “သမ္မာအာဇီဝ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သမ္မာဝါယာမသည် အဘယ်နည်း-

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မဖြစ်သေးသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်ပေါ်စေရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏၊ အားထုတ်၏၊ လုံ့လပြု၏၊ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏၊ ဆောက်တည်၏၊ ဖြစ်ပြီးသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏၊ အားထုတ်၏၊ လုံ့လပြု၏၊ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏၊ ဆောက်တည်၏၊ မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏၊ အားထုတ်၏၊ လုံ့လပြု၏၊ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏၊ ဆောက်တည်၏၊ ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို တည်မြဲစေရန် မပျောက်ပျက်စေရန်

တိုးတက်ဖြစ်ပွားစေရန် ပြန်ပြောစေရန် ပွားများမှု ပြည့်စုံစေရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လပြု၏။ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။ ရဟန်းတို့- ဤအားထုတ်ခြင်းကို မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း “သမ္မာဝါယာမ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သမ္မာသတိသည် အဘယ်နည်း-

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပြင်းစွာအားထုတ်သော လုံ့လ သို့သည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည် ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ စိတ်၌ စိတ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ရဟန်းတို့- ဤအောက်မေ့ခြင်း သတိကို မှန်စွာအောက်မေ့ခြင်း “သမ္မာသတိ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့- သမ္မာသမာဓိသည် အဘယ်နည်း-

ရဟန်းတို့- ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ကာမဂုဏ်တို့မှ ကင်း၍သာလျှင် ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်း၍သာလျှင်ဖြစ်သော ဝိတက်နှင့် တကွ ဖြစ်သော ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်သော နီဝရဏကင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည့် ပီတိသုခရှိသော ပဌမဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏။

ဝိတက်ဝိစာရငြိမ်းခြင်းကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော ဝိတက်လည်း မရှိသော ဝိစာရလည်း မရှိသော သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သည့် ပီတိသုခရှိသော ဒုတိယဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏။

ပီတိ၏လည်း ကင်းခြင်းကြောင့် အမှုရှုလျက် သတိရှိလျက် ဆင်ခြင်လျက် နေ၏။ သုခကိုလည်း ကိုယ်ဖြင့် ခံစား၏။ အကြင် (တတိယဈာန်) ကြောင့် ထိုသူကို “အမှုရှုသူ သတိရှိသူ ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိသူ”ဟု အရိယာ(ပုဂ္ဂိုလ်) တို့သည် ချီးမွမ်းပြောဆိုကုန်၏။ ထိုတတိယဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏။

ချမ်းသာဆင်းရဲကို ပယ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးကပင် ဝမ်းသာခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်းတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဆင်းရဲချမ်းသာကင်းသော (ဥပေက္ခာ) ကြောင့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ ရောက်၍ နေ၏။ ရဟန်းတို့- ဤသမာဓိကို မှန်စွာတည်ကြည်ခြင်း “သမ္မာသမာဓိ” ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ရဟန်းတို့- ဤတရားသဘောကို ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဤသို့ မိမိ၏သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ မိမိသူတပါး၏ သဘောတရားတို့၌မူလည်း သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ပျက်ကြောင်း တရားနှင့် ပျက်ခြင်းသဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ သဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်းတရားနှင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေ၏။ ထို့ပြင် “သဘောတရားတို့သည် သာလျှင် ရှိကုန်၏” ဟု ထိုရဟန်းအား သတိသည် ရှေးရှုထင်၏။ (ထိုသတိသည်) အဆင့်ဆင့် အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ အဆင့်ဆင့် သတိတဖန် တိုးပွားခြင်းငှာသာ ဖြစ်၏။ (ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမှီမတွယ်မှု၍လည်း နေ၏။ လောက၌ တစုံတရာကိုမျှလည်း (ငါ, ငါ၏ဥစ္စာဟု) စွဲလည်း မစွဲလမ်း။ ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် အရိယသစ္စာလေးပါး သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားတို့ကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

သစ္စာအပိုင်းပြီး၏။

သဘောတရားကို ဆင်ခြင်ခြင်း ပြီး၏။

သတိပဋ္ဌာန်ပွားများရကျိုး

ရဟန်းတို့- မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို ခုနစ်နှစ်တို့ ပတ်လုံး ဤဟောပြောသောနည်းဖြင့် ပွားပြားအံ့၊ ထိုပွားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်စေ၊ ဥပါဒါန် အကြွင်းရှိသေးလျှင် အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်စေ ဤဖိုလ်နှစ်ပါးတို့တွင် တပါးပါးသော ဖိုလ်ကို (အမှန် ရပေမည်) ဟု အလိုရှိအပ်၏။

ရဟန်းတို့- ခုနစ်နှစ်ကို ထားဘိဦး။ ရဟန်းတို့- မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို ခြောက်နှစ်တို့ပတ်လုံး ဤဟောပြောသောနည်းဖြင့် ပွားပြားအံ့ ။ပ။ ငါးနှစ်တို့ပတ်လုံး ။ပ။ လေးနှစ်တို့ပတ်လုံး ။ပ။ သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံး ။ပ။ နှစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး ။ပ။ တစ်နှစ်တို့ပတ်လုံး။ပ။

ရဟန်းတို့- တစ်နှစ်ကို ထားဘိဦး။ ရဟန်းတို့- မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို ခုနစ်လတို့ပတ်လုံး ဤဟောပြောသောနည်းဖြင့် ပွားပြားအံ့။ ထိုပွားသောပုဂ္ဂိုလ်အား မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်စေ၊ ဥပါဒါန် အကြွင်းရှိသေးလျှင် အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်စေ ဤဖိုလ်နှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဖိုလ်ကို (အမှန်ရပေမည်)ဟု အလိုရှိအပ်၏။

ရဟန်းတို့- ခုနစ်လကို ထားဘိဦး။ ရဟန်းတို့- မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ဤသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့ကို ခြောက်လတို့ပတ်လုံး ဤဟောပြောသော နည်းဖြင့် ပွားပြားအံ့ ။ပ။ ငါးလတို့ပတ်လုံး။ လေးလတို့ပတ်လုံး။ သုံးလတို့ပတ်လုံး။ နှစ်လတို့ပတ်လုံး။ တစ်လတို့ပတ်လုံး။ လခွဲတို့ပတ်လုံး။ပ။

ရဟန်းတို့- လခွဲကို ထားဘိဦး။ ရဟန်းတို့- မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို ဤသတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့ကို ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဤဟောပြောသောနည်းဖြင့် ပွားပြားအံ့။ ထိုပွားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်ဖြစ်စေ၊ ဥပါဒါန် အကြွင်းရှိသေးလျှင် အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်စေ ဤဖိုလ်နှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဖိုလ်ကို (အမှန်ရပေမည်)ဟု အလိုရှိအပ်၏။

“ရဟန်းတို့- ဤခရီးလမ်းသည် သတ္တဝါတို့၏ စိတ်စင်ကြယ်ရန် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်းတို့ကို လွတ်မြောက်ရန် ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်းတို့ ချုပ်ငြိမ်းရန် အရိယာမဂ်ကိုရရန် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် တစ်ကြောင်းတည်းသော ခရီးလမ်းဖြစ်၏။ ယင်းသည့်ခရီးလမ်းအား ဤသတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတို့ပင်တည်း”ဟု ဤသို့ အကြင်သတိပဋ္ဌာန်တရား ကြေညာချက်ကို ငါဆိုခဲ့၏။ ဤကြေညာချက်ကို ဤ(အကျိုးနှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး အမှန်ရရှိနိုင်ခြင်း)ကို ရည်ရွယ်၍ ဆို၏ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော တရားတော်ကို နှစ်လို ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူကြလေကုန်သတည်း။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မြန်မာပြန်ပြီး၏။

အခန်း (၁၀)

အကျဉ်းဆုံးမှတ်ရန် ဝိပဿနာဂါထာဟောများ

အနိစ္စသက္ခဏာ

ပါဠိတော်

“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စ”တိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အယ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ သေ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

မြန်မာပြန်

အကြင်အခါ “(ရုပ်နာမ်ဓမ္မ) သင်္ခါရအားလုံးတို့သည် အမြဲမရှိကုန်” ဟု
ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့၏။
ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

အဓိပ္ပာယ်

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရအားလုံးကို အနိစ္စ (မမြဲ)ဟု သိမြင်အောင် ဝိပဿနာ
ရှုရမည်။ ထိုသို့ရှုလျှင် ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ မတပ်မက်တော့ဘဲ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ်
လာလိမ့်မည်။ ဤသို့ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ်ပါက ကိလေသာ ကင်းစင်၍ နိဗ္ဗာန်ကို
သိမြင်နိုင်သည်။

ဒုက္ခသက္ခဏာ

ပါဠိတော်

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ”တိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အယ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ သေ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

မြန်မာပြန်

အကြင်အခါ “(ရုပ်နာမ်ဓမ္မ) သင်္ခါရအားလုံးတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏” ဟု
ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့၏။
ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

အဓိပ္ပာယ်

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရအားလုံးကို ဒုက္ခ (ဆင်းရဲ)ဟု သိမြင်အောင် ဝိပဿနာ ရှုရမည်။ ထိုသို့ရှုလျှင် ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ မတပ်မက်တော့ဘဲ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ် လာလိမ့်မည်။ ဤသို့ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ်ပါက ကိလေသာ ကင်းစင်၍ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်သည်။

အနုတ္တလက္ခဏာ

ပါဠိတော်

“သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနုတ္တာ”တိ၊ ယဒါ ပညာယ ပဿတိ။
အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ၊ သေ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ”။

မြန်မာပြန်

အကြင်အခါ “သဘာဝတရားအားလုံးသည် အတ္တမဟုတ်ကုန်” ဟု ဝိပဿနာ ပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့၏။ ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာ နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

အဓိပ္ပာယ်

ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရအားလုံးကို အနုတ္တ (အတ္တမဟုတ်)ဟု သိမြင်အောင် ဝိပဿနာ ရှုရမည်။ ထိုသို့ရှုလျှင် ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၌ မတပ်မက်တော့ဘဲ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ် လာလိမ့်မည်။ ဤသို့ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ်ပါက ကိလေသာ ကင်းစင်၍ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်သည်။

ဖြစ်ချုပ်တရား

ပါဠိတော်

ယံ ကိစ္ဆိံ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မံ”။

မြန်မာပြန်

ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော တရားအားလုံးသည် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏။

အဓိပ္ပာယ်

အရာအားလုံးသည် ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသလို ချုပ်ခြင်းသဘောလည်း ရှိ၏။ ဖြစ်ပေါ်သည့်တရားမှန်သမျှ ချုပ်ပျောက်ရမည် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

၁။ ဓမ္မပဒ၊ မဂ္ဂဝဂ် ၅၃။

၂။ ဓမ္မစက္ကပဝတ္ထနသုတ်။

အခန်း (၁၁)

တရားအားထုတ်ရန် နည်းလမ်းများ

အားထုတ်ရန်တရားများ

အားထုတ်ရန်တရားများကား သမထတရားနှင့် ဝိပဿနာတရားများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း သမထ ဝိပဿနာ ၂-ပါးကိုပင် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်အောင် ဟင်္ဂါကြိမ်အားထုတ်ပြီးနောက် အထပ်ထပ် တိုးပွားအောင် အားထုတ်ထိုက် သောကြောင့် ဘာဝနာဟု ခေါ်ပါသည်။ ဘာဝနာ အားထုတ်မှု၏ တည်ရာ အာရုံဖြစ်အောင်ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။

တရားအားထုတ်မည့်သူ၌ ရှိရမည့် အင်္ဂါ ၅-ပါး

- ၁။ သဒ္ဓါယုံကြည်မှုရှိရမည်။
- ၂။ တရားအားထုတ်နိုင်စွမ်းသည့် ကျန်းမာရေးပြည့်စုံရမည်။
- ၃။ ဖြောင့်မတ် မှန်ကန်သော စိတ်ထားရှိရမည်။
- ၄။ အကုသိုလ် ဒုစရိုက်များကို ပယ်ရှားပြီး ကုသိုလ်သုစရိုက် တရားကို တိုးပွားအောင် အားထုတ်သော ဝီရိယရှိရမည်။
- ၅။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကို ပိုင်းခြား သိမြင်နိုင်စွမ်းသော ပညာနှင့် ပြည့်စုံရမည်။

တရားအားထုတ်မည့်သူ၌ ရှိရမည့် အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါး

- ၁။ ဘုရား၌ ရိုသေမှုရှိရမည်။
- ၂။ စာရားတော်၌ ရိုသေမှုရှိရမည်။
- ၃။ သံဃာတော်၊ ဆရာသမားနှင့် ထေရ်ကြီးများ၌ ရိုသေမှုရှိရမည်။
- ၄။ ကိုယ်ကျင့်သီလ၌ ရိုသေမှုရှိရမည်။
- ၅။ တည်ကြည်ခြင်း၌ ရိုသေမှုရှိရမည်။
- ၆။ မိမိအားထုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအတွက် လမ်းညွှန်မှုပေးနိုင်သော ကလျာဏစိတ်ကောင်းရှိရမည်။
- ၇။ ယင်းကလျာဏစိတ်ကောင်း၏ နည်းပေးလမ်းပြ ဆိုဆုံးမမှုကို မပယ်ရှားဘဲ လိုက်နာမှတ်သားနိုင်သူ ဖြစ်ရမည်။

ကမ္မဋ္ဌာနပစ္စာရတရား ၁၅-ပါး

ကမ္မဋ္ဌာန်း အခြေခံတရား (ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်နှင့် အနီးကပ်ဆုံး တရား) ၁၅-ပါးကိုလည်း သိအောင်လေ့လာပြီး အသားကျနေသည်အထိ အားထုတ်ပြီး ဖြစ်ရပါမည်။ ယင်းတို့ကား ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

- (၁) ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း၊
- (၂) ကိုယ်နှုတ်ဖြောင့်မတ် ရိုးသားခြင်း၊
- (၃) တည်ကြည်သောစိတ်ရှိခြင်း၊
- (၄) ပညာရှိစကားကို နာယူလွယ်ခြင်း၊
- (၅) နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ နေထိုင်လေ့ရှိခြင်း၊
- (၆) အလွန်မာန မကြီးခြင်း၊
- (၇) ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊
- (၈) အဆာမကျယ် မွေးမြူလွယ်ခြင်း၊
- (၉) ဗာဟိရကိစ္စမများဘဲ နည်းပါးသော ကိစ္စရှိခြင်း၊
- (၁၀) အနေအစား ပေါ့ပါးသော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း၊
- (၁၁) ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေရှိခြင်း၊
- (၁၂) အရာရာကို သေချာထောက်ချင့် ရင့်သောပညာရှိခြင်း၊
- (၁၃) ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်နှုတ်စိတ် မရှိခြင်း၊
- (၁၄) အမျိုးတို့၌ သံယောဇဉ်ကင်းခြင်း၊
- (၁၅) ဒုစရိုက်မှုများကို ရှောင်ရှားခြင်း။

ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို အန္တရာယ်ပြုသော ကံကြီး ၅-ပါး

တရားအားထုတ်သော်လည်း ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို မရရှိစေနိုင်သော ကံကြီး ၅-ပါးရှိပါသည်။ ယင်းကံကြီး ၅-ပါးကို ကျူးလွန်ထားသူများသည် မည်မျှပင် တရားအားထုတ်ကြစေကာမူ ဈာန် မဂ် ဖိုလ်ကို ရရှိနိုင်ကြမည် မဟုတ်ပါ။ ယင်းကံကြီး ၅-ပါးကား ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

၁။ ကမ္မန္တရာယ်။ ။အမိသတ်သူ၊ အဘသတ်သူ၊ ရဟန္တာသတ်သူ၊ ဘုရားရှင်အား သွေးစိမ်းတည်စေသူ၊ သံဃာသင်းခွဲသူ ဟူသော ပဉ္စာနန္ဒရိယ ကံထိုက်သူများနှင့် ဘိက္ခုနီမ ဖျက်ဆီးသူ။

၂။ ကိလေသန္တရား။

။ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုပြုသော်လည်း ပြုသည် မမည်ဟု ယူသော အကိရိယဒိဋ္ဌိ၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှု ကံအကြောင်း မရှိဟု ယူသော အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ ကောင်းမှု မကောင်းမှုကံ အကျိုးမရှိဟု ယူသော နတ္ထိကဒိဋ္ဌိဟူသော သေလျှင် မုချမလွဲ အပါယ်ရဲကျမည် နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိသူ။

၃။ ဝိပါကန္တရား။

။ပဋိသန္ဓေစိတ်အရ အဟိတ်ဖြစ်သော တိရစ္ဆာန်၊ သုဂတိ အဟိတ်ဖြစ်သော နပုံ၊ ပဏ္ဍုတ်၊ ဥဘတောဗျည်းနှင့် ဒွိဟိတ် (သာမန်ပုထုဇဉ်) ပုဂ္ဂိုလ်များ။

၄။ အရိယူပဝါဒန္တရား။

။အရိယာ (အောက်ထစ်ဆုံး လူသောတာပန်) အား သိလျက် သို့မဟုတ် မသိဘဲ စွပ်စွဲ ဆဲရေး ကဲ့ရဲ့ ပြစ်မှားသူ။ (တောင်းပန်က ကျေနိုင်ပါသည်)

၅။ အာဏာဝိတိက္ကမန္တရား။

။ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်သော ရဟန်း။ (ပါရာဇိက၊ သံဃာဒိသိသံ၊ ထုလ္လစဉ်း၊ ပါဝိတ်၊ ပါဠိဒေသနီ၊ ဒုဗ္ဘာသီဟူသော အာပတ် (၇)ပုံ အနက် အယုတ်ဆုံး ဒုဗ္ဘာသီအာပတ်ရှိလျှင်ပင် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ပါ။ ပါရာဇိကအာပတ် ကုစားမရ၊ ကျန်အာပတ်များ ကုစားရပါသည်။)

ကလျာဏမိတ်ဆွေစစ်များ

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်များ ပြည့်စုံခြင်း၊ ကင်းရှင်းခြင်း ရှိ၍ တရား အားထုတ်လိုပါလျှင် အခန်း (၇)၌ ဖော်ပြထားသော ပလိဗောဓကြီး(၁၀)ပါးနှင့် ပလိဗောဓငယ်များကို ရှေးဦးစွာ ပယ်ရမည်၊ ၎င်းနောက် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ ဂုဏ်အင်္ဂါ ၇-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ကလျာဏမိတ်ဆွေစစ်များထံ ချဉ်းကပ်ရပါမည်-

ကလျာဏမိတ်ဆွေဂုဏ်

- ၁။ သီလစင်ကြယ်၍ ချစ်ခင်ဖွယ်ရှိသောဂုဏ်၊
- ၂။ သီလသမာဓိဂုဏ်တို့ကြောင့် အလေးအမြတ်ပြုအပ်သောဂုဏ်၊
- ၃။ မေတ္တာရေမခန်း ပွားစေအပ်သောဂုဏ်၊
- ၄။ သူတပါးကို ကောင်းအောင် ဆုံးမတတ်သောဂုဏ်၊
- ၅။ သူတပါးအဆိုကို ခံနိုင်သောဂုဏ်၊
- ၆။ နက်နဲသော တရားစကားကို ပြောကြားတတ်သောဂုဏ်၊
- ၇။ မလျှောက်ပတ်သောအရာ၌ မတိုက်တွန်းတတ်သောဂုဏ်။

တရားအားမထုတ်မီ ကြိုတင်ပြုဖွယ်ကိစ္စများ

ကလျာဏ မိတ်ဆွေစစ်များထံ ချဉ်းကပ်ပြီးနောက် မိမိ ပွားများလိုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို မပွားများမီ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အချက် (၈)ရပ်ကို ကြိုတင် ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ရမည်-

- ၁။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့်နေရာကို ရွေးချယ်ခြင်း၊
- ၂။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် အချိန်ကို ရွေးချယ်ခြင်း၊
- ၃။ ရတနာသုံးပါး ဆရာသမား မိဘတို့အား ရှိခိုးကန်တော့ခြင်း၊
- ၄။ သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ စွမ်းနိုင်သည့်သီလ ဆောက်တည်ခြင်း၊
- ၅။ မေတ္တာပို့အမျှဝေခြင်း၊
- ၆။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာထံမှ မိမိပွားများလိုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို တောင်းခြင်း၊
- ၇။ အပြစ်ကြီးငယ်ကို ခွင့်လွှတ်ရန် တောင်းပန်ခြင်း၊
- ၈။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် ထိုင်နည်းကို ရွေးချယ်ခြင်း။

တရားအားထုတ်ရန် တော ၃-တော

သင့်တင့် လျောက်ပတ်သော နေရာဟူသည် ပဋိသန္ဓိဒါမဂ် ပါဠိတော်၊ ဥပဓိပဏ္ဍာသ ပါဠိတော်တို့၌ ဖော်ပြထားသော အရပ် ၃-မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

၁။ အရညဂတော = တောအရပ် (မြို့တံခါးအပြင်ဘက် အရပ်အားလုံး)

၂။ ရုက္ခမူလဂတော = သစ်ပင်ရင်းအရပ်၊

၃။ သုညာဂါရဂတော = ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်။

(၎င်းအပြင် လုံ့၍ မှောင်သောအရပ်သည်လည်း သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ညအခါသည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအချိန် ဖြစ်ပါသည်။)

သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေရာကျောင်း

အထက်ဖော်ပြပါ တော ၃-တောသည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေရာ ဖြစ်သော်လည်း သာမညသာ ဖြစ်ပါသည်။ အထူးအားဖြင့် ယင်း တော ၃-တော တွင် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အင်္ဂါ ၅-ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော နေရာကျောင်းသည်သာ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေရာကျောင်း ဖြစ်ပါသည်-

၁။ အသွားအလာ လွယ်ကူ၍ မြို့ရွာနှင့် မနီးလွန်း မဝေးလွန်းဖြစ်ခြင်း၊

၂။ နေ့အခါ လူသူမပြွမ်း၊ ညအခါ လူသူသံဆိတ်ပြီး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ကြွေးကြော် အော်ဟစ်သံ မရှိခြင်း၊

၃။ မှက်, ခြင်, နေပူ, မြွေ, ကင်းသန်းတို့ဘေးမှ ကင်းဝေးခြင်း၊

၄။ မပြိုမပြင် မပင်ပန်းဘဲ ဆွမ်း, သင်္ကန်း, ကျောင်း, ဆေးတို့ကို ရလွယ်ခြင်း၊

၅။ စာပေ အကြားအမြင်ရှိသော သူများရှိပြီး မေးသောအရာ, သံသယဖြစ်ဖွယ် အရာတို့ကို ရှင်းပြနိုင်သူရှိခြင်း။

မသင့်တင့် မလျောက်ပတ်သော နေရာကျောင်း

ထိုတော(၃)တောတွင် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အရပ်(၁၈)ရပ်သည် မသင့်တင့် မလျောက် ပတ်သော နေရာကျောင်းများဖြစ်ပါသည်-

၁။ အလွန်ကြီးကျယ်သော နေရာကျောင်း။

၂။ အသစ်ဖြစ်သော နေရာကျောင်း။

၃။ ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြည့်သော နေရာကျောင်း။

၄။ လမ်းခရီးကို မှီသော (ဝါ) လမ်းနွင့်နီးသော နေရာကျောင်း။

- ၅။ အများသုံး ရေကန်ရှိသော နေရာကျောင်း။
- ၆။ ဟင်းရွက်တောနီးသော နေရာကျောင်း။
- ၇။ ပန်းဥယျာဉ်နီးသော နေရာကျောင်း။
- ၈။ သစ်သီးခြံနီးသော နေရာကျောင်း။
- ၉။ လူတို့ တောင့်တချိုးမွမ်းအပ်သော နေရာကျောင်း။
- ၁၀။ မြို့ရွာကို မှီသော နေရာကျောင်း။
- ၁၁။ ထင်းတော သစ်တောကို မှီသော နေရာကျောင်း။
- ၁၂။ လူသွားလမ်းရှိသော နေရာကျောင်း။
- ၁၃။ သဘောမတူ ရန်သူရှိသော နေရာကျောင်း။
- ၁၄။ ဆိပ်ကမ်းကို မှီသော နေရာကျောင်း။
- ၁၅။ ပစ္စန္ဒရစ်ကို မှီသော နေရာကျောင်း။
- ၁၆။ တိုင်းပြည်အပိုင်းအခြား (ဝါ) နယ်စပ်ကို မှီသော နေရာကျောင်း။
- ၁၇။ မလျှောက်ပတ် မတင့်တယ်သော နေရာကျောင်း။
- ၁၈။ မိတ်ကောင်းဆွေစစ်ကို မရနိုင်သော နေရာကျောင်း။

ဝတ်ဆင်သင့်သော အဝတ်အစားများ

- ၁။ ဖြူစင်သော အဝတ်အစားများ (၁)ရိဗိုဇ်များ ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသော အဝတ်အစားဖြစ်သည်။
- ၂။ သစ်ခေါက်ဆိုးအဝတ်အစား (သံသရာမှ ထွက်မြောက်လိုသော သူတော်ကောင်းတို့ ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသော အဝတ်အစား ဖြစ်သည်။)။ မိမိအိမ်၌ တရားအားထုတ်ရာတွင် မည်သည့် အဝတ်အစားမဟူ ဝတ်ဆင်နိုင်သည်၊ ဖြူစင်သန့်ရှင်းရန် လိုအပ်ပါသည်။

သမထကမ္မဋ္ဌာန်း

သမထကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)ရှိသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀) စီးဖြန်းပုံ အခြေခံကို အဆင့်လိုက် ခြုံ၍ ပြသွားမည်ဖြစ်ပြီး အများက လက်စွဲ ပြုလုပ် အားထုတ်နေကြသော ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့်အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ပုံများကိုမူ အမြွက်မျှ သီးခြားဖော်ပြသွားပါမည်။

သမထကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းပုံအခြေခံ

ကာမဂုဏ်အပြစ်ကို မြင်၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တသော ယောဂီသည် အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော အချက်များကို ပြည့်စုံစေလျက် သီလကို စင်ကြယ်စေပြီး ပလိဗောဓများကို ဖြတ်တောက်၍ ကလျာဏမိတ်ဆွေများထံ ချဉ်းကပ်ပြီးနောက် မိမိစရိုက်နှင့် လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူရမည်။ ၎င်းနောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ သီတင်းသုံးရာဌာနသည် မိမိနှင့် သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပါက ထိုအရပ်၌ပင် နေ၍ မသင့်လျော် မလျောက်ပတ်ပါက သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည့်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ပြီး ဆံရိတ်ခြင်း၊ အဝတ်သင်္ကန်း လျှော်ဖွပ်ခြင်း စသော အသေးအဖွဲကိစ္စများကို ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ထားရမည်။

ပထမအဆင့် (ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ပရိကမ္မနိမိတ်)

ထို့နောက် မိမိယူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ကသိုဏ်း၊ အသုဘများ ဖြစ်လျှင် ၎င်းကသိုဏ်းဝန်းရှေ့၌ ထိုင်၍ “ပထဝီ ပထဝီ” စသည်ဖြင့် စူးစိုက်ကြည့်ကာ စီးဖြန်းရမည်။ စိတ်ဖြင့်သာ မှန်းဆရသော ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသည်ကဲ့သို့သော ကမ္မဋ္ဌာန်းများဖြစ်မှု ယင်းကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ယူ၍ စိတ်မှန်းဖြင့် စီးဖြန်းရမည်။ ဤကား ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ပရိကမ္မနိမိတ်အဆင့်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအဆင့် (ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်)

ကသိုဏ်း အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသူသည် မိမိယူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို မျက်စိဖွင့်၍ ရံခါ မျက်စိမှိတ်ပြီး စိတ်မှန်းဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ထင်ပေါ်အောင် စီးဖြန်းရမည်။ ဤသို့ မှိတ်တုံဖွင့်တုံ အဖုံဖုံ စီးဖြန်းလေရာ မှိတ်၍ဆင်ခြင်သည့် အခါ၌လည်း မျက်စိဖွင့်၍ ကြည့်သကဲ့သို့ ထင်ပေါ်လာပါသည်။ စိတ်မှန်းဖြင့် အာရုံယူ စီးဖြန်းရသော အနုဿတိ စသော ကမ္မဋ္ဌာန်းများဖြစ်မှု စီးဖြန်းဖန်များလာသော အခါ စိတ်ထဲ၌ ဇဝေဇဝါ ဖြစ်နေရာမှ စိတ်ထဲ၌ ကောင်းစွာ ထင်ရှားလာပါတော့သည်။ ဤအခါ၌ သမာဓိသည်လည်း အလွန်တည်ကြည်နေပြီးဖြစ်သည်။ ဤသို့ စိတ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ထင်ရှားစွာ ယူနိုင်သော အာရုံကိုပင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ခေါ်ပြီး စီးဖြန်းနေသည့် ဘာဝနာမှာမူ ပရိကမ္မဘာဝနာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကား ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အဆင့် ဖြစ်သည်။

တတိယအဆင့် (ဥပစာရဘာဝနာ၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်)

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဖြစ်လာသောအခါ ကသိုဏ်း၊ အသုဘအာရုံကို ယူသော ယောဂီ ဖြစ်မှု ၎င်းအနားမှ ခွါရှု၍ နေမြဲနေရာသို့ ပြန်လာပြီး (ကသိုဏ်းအသုဘ မဟုတ်မူ

ခွါရုံရန် မလို) ပဋိဘာဂနိမိတ်ဖြစ်ရန် ယင်းဥဂ္ဂဟနိမိတ်အာရုံကိုပင် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် စီးဖြန်းရမည်။ တစ်ခုတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပျောက်သွားလျှင် ယခင် အားထုတ်နည်းအတိုင်း အစမှ ပြန်၍ အားထုတ် ရမည်။ ဤသို့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ပရိကမ္မဘာဝနာဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် စီးဖြန်းသော် ဣန္ဒြေ ၅-ပါး လွန်စွာ တိုးတက် သန့်ရှင်းလာကာ ကုသိုလ်စိတ်ကို နှောင့်ယှက်တတ်သော နိဝရဏတရားတို့သည် တွဲဖက် ကိလေသာတို့နှင့် တကွ ကင်းကွာလာပြီး ယောဂီ၏ စိတ်အစဉ်၌ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ကေမ္မတာ ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးလည်း အထင်အရှား ပေါ်လာပါတော့သည်။ ကာမာဝစရစိတ်ဟူသော ဘာဝနာအစဉ်သည်လည်း ရူပဈာန်ကဲ့သို့ အာရုံ၌ လွန်စွာ တည်ကြည်လာရကား ရူပဈာန်အနီး (ဥပစာ)သို့ ရောက်ရှိလာ တော့သည်။ ပရိကမ္မဘာဝနာအဆင့်ကို လွန်၍ ဥပစာရဘာဝနာအဆင့်သို့ ရောက်လာသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ ယင်း ဥပစာရဘာဝနာကိုပင် ဥပစာရဈာန် ဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဘာဝနာစိတ် တည်ကြည်သဖြင့် စီးဖြန်း အပ်သော အာရုံသည်လည်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို လွန်မြောက်၍ ပဋိဘာဂနိမိတ် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာပါတော့သည်။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အဆင့်၌ ကသိုဏ်းဝန်းပြုလုပ်စဉ်က ထင်နေသော လက်ချောင်း ရာများ, အညို အရွှေ အဆင်း စသော အပြစ်များရှိရာ ယင်းတို့ကို မြင်နေရ သေးသည်။ ပဋိဘာဂနိမိတ်အဆင့်သို့ ရောက်သောအခါ ယင်းအပြစ်များ မရှိပြီ၊ ပွတ်တိုက်ထားသော ခရုသင်း၊ အိတ်မှ ထုတ်ခါစဖြစ်သော ကြေးမုံပြင်၊ တိမ်တိုက်မှ ထွက်လာသော လစိမာန်၊ မိုးတိမ်ညိုစခန်း၌ ပျံသန်းနေသော ဗျိုင်းဖြူကလေး ကဲ့သို့ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ဖောက်ခွဲ၍ ထွက်လာသည့်ပမာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် အဆ အရာ အထောင် မက အလွန် တင့်တယ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ အရောင် အဆင်းလည်း မရှိ၊ ပုံသဏ္ဍာန်လည်း မရှိ၊ သမာဓိအားကောင်းသော ဘာဝနာ အစွမ်းကြောင့် ယောဂီစိတ်၌ ထင်လာသော၊ ဝတ္ထုဓမ္မကင်းသော ပညတ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထအဆင့် (အပ္ပနာဘာဝနာနှင့် ပထမဈာန်)

၎င်းနောက် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြု၍ သက်လက်အားထုတ်လျှင် ဉာဏ်ကြီးရှင်များအဖို့ မကြာခင် အပ္ပနာဘာဝနာသို့ ရောက်၍ ရူပပထမဈာန် ပေါ်လာတော့သည်။ ဉာဏ်မထက်မြက်သူများအဖို့ ရပြီး ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ပျောက်ပျက်မသွားစေရန် အထူးစောင့်ရှောက်လျက် အဆက်မပြတ် အားထုတ် ရမည်။ ထိုသို့ စောင့်ရှောက်မှု မရှိလျှင် ပဋိဘာဂနိမိတ် ပျောက်၍ ဥပစာရ ဘာဝနာအဟန့်မှ လျှောကျသဖြင့် အစမှ ပြန်ကောက်ရမည်။

ရူပပထမဈာန် အင်္ဂါ ၅-ပါး

- ၁။ ဝိတက် = မိမိနှင့်အတူတကွဖြစ်သော တရားတို့ကို အာရုံသို့ ရောက်အောင်ပို့ပေးခြင်း၊
- ၂။ ဝိစာရ = ဝိတက်ပို့ပေးသည့်အတွက် အာရုံသို့ရောက်နေသော စိတ်အစဉ်ကို မကင်းကွာရလေအောင် အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်နေခြင်း၊
- ၃။ ပီတိ = ဝိစာရ က အဖန်ဖန် သုံးသပ်ဆင်ခြင်သည့်အတွက် အာရုံကို နှစ်သက်နေခြင်း၊
- ၄။ သုခ = အာရုံ၏အရသာကို ချမ်းသာ၏ဟု ခံစားနေခြင်း၊
- ၅။ ကေဂ္ဂတာ = ရှေးဈာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးက ပြုလုပ်ပေးသည့်အတွက် အရသာပေါ်ထွက်နေသော အာရုံ၌ တည်ကြည်ခြင်း မပျံ့လွင့်ခြင်းသဘော။

ဒုတိယဈာန် စသည်

၎င်းနောက် စနစ်တကျ ဆက်လက်အားထုတ်၍ ဝသီဘော် ၅-ပါးဖြင့် ပထမဈာန်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် လေ့လာလျှင်၊ ဝင်စားလျှင် ဒုတိယဈာန် စသည်ကို ရရှိပြီး နောက်ဆုံး အဘိညာဉ်စခန်းအထိ ပေါက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း

ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည် သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြု၍ ဂုဏ်တော်ကို အောက်မေ့ပွားများရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများသည့် ရှိရမည့် အင်္ဂါ ၅-ပါး

- ၁။ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ ရှိရမည်၊
- ၂။ ကျန်းမာသန်စွမ်းမှု ရှိရမည်၊
- ၃။ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်မှု ရှိရမည်၊
- ၄။ လုံ့လဝီရိယ ရှိရမည်၊
- ၅။ ရုပ်နာမ်တရား အဖြစ်အပျက်များကို သိစွမ်းနိုင်သော ပညာရှိရမည်။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ကျင့်ကြံနည်း အင်္ဂါ ၇-ပါး

- ၁။ ဆိတ် = ဆိတ်ငြိမ်နေရာ ဖြစ်ရမည်။
- ၂။ တင် = တင်ပျဉ်ခွေ ထိုင်ရမည်။ မိန်းမဖြစ်က မိန်းမထိုင် ထိုင်ရမည်။
- ၃။ ဖြောင့် = ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထားရမည်။
- ၄။ ငါး = ဒွါရငါးပါး ပိတ်ထားရမည်။
- ၅။ ရှေ့ = မိမိရှေ့ မနီးမဝေး၌ ဗောဓိပင်နှင့် မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိပုံကို နှလုံးသွင်းရမည်။
- ၆။ မြဲ = သက်တော်ဆင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို စွဲစွဲ မြဲမြဲ နှလုံးသွင်းရမည်။
- ၇။ ပွား = သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို ကြည့်၍ အရဟံ အရဟံ စသည်ဖြင့် ဂုဏ်တော်ကို ပွားရမည်။
(စစ်ကိုင်းတောင်မိုး မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်နည်း)

ဂုဏ်တော်ပုတီးစိပ် အင်္ဂါ ၅-ပါး

ဂုဏ်တော်ကို ပုတီးစိပ်ပွားများရာတွင် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ညီညွတ်ရပါမည်-

- ၁။ စိတ်တည်ကြည်ရမည်။
- ၂။ ပုတီး၌ စိတ်မရောက်စေရ။
- ၃။ မြတ်စွာဘုရားကို ထင်မြင်အောင် အာရုံပြုရမည်။
- ၄။ ဂုဏ်တော်ကို ပွားခိုက် လိုသောဆုကို တောင်းရမည်။
- ၅။ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား အချိန်တိုတိုအားဖြင့် သို့ခိုးရမည်။
(မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်နည်းဖြစ်သည်)

အဓိဋ္ဌာန်ပုတီးစိပ် လုပ်ငန်းခွင် ကျင့်ဝတ်များ

အချို့သူများသည် အဓိဋ္ဌာန် ပုတီးစိပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ ဤသို့ အဓိဋ္ဌာန် ပုတီးစိပ်ရာ၌ လိုအပ်သော လုပ်ငန်းခွင် ကျင့်ဝတ်များမှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

- ၁။ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှု မရှိစေရ။
- ၂။ သန့်ရှင်းသန့်ပြန်ရမည်။
- ၃။ အချိန်ရွေးချယ်မှုရှိရမည် (နံနက်အရုဏ်တက်ချိန်)
- ၄။ နေရာယူ မှန်ရမည်။
- ၅။ သရဏဂုံသီလ ဆောက်တည်ရမည်။
- ၆။ အနန္တငါးပါးကို ကန်တော့ရမည်။
- ၇။ မေတ္တာပို့ရမည်။
- ၈။ ဘုရားပင့်ရမည်။
- ၉။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို လျှော့ဒါန်းရမည်။
- ၁၀။ ပုတီးပိပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း တောင်းရမည်။
- ၁၁။ အဓိဋ္ဌာန်ပြုရမည်။
- ၁၂။ စနစ်တကျ ထိုင်ရမည်။
- ၁၃။ ပုတီးကိုင်နည်း စနစ်မှန်ရမည်။
- ၁၄။ ဂုဏ်တော်နှင့် တရားဓမ္မများ။
- ၁၅။ ဆောင်ရမည့်အချက်များ (ဂုဏ်တော်စိပ်လျှင် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို စူးစိုက် စိတ်ဝင်စားရမည်။ ရုပ်ပုံကို ပယ်၍ ဂုဏ်တော်ဆိုက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။)
- ၁၆။ ရှောင်ရမည့်အချက်များ (လိုချင်စိတ် မျှော်ကိုးစိတ် မထားရ။ ဝိတက် မပွားရ။)
- ၁၇။ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ရမည်။
- ၁၈။ အမျှအတန်း ပေးဝေရမည်။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း

ကမ္မဋ္ဌာန်း (၄၀)အနက် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အားထုတ်ရန် အလွယ်ဆုံး ဖြစ်၍ ယခုကာလ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် ယင်း အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အားထုတ်လျက် ရှိကြပါသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ယင်း အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ပုံကို အမြဲတမ်း ဖော်ပြသွားပါမည်။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရန် ထိုင်နည်း

ယောက်ျားဖြစ်လျှင် မဟာသတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်၌ ဖော်ပြထားသော မဟာပလ္လင်ခွေ ထိုင်နည်းအတိုင်း ထိုင်ရမည်။ မဟာပလ္လင်ခွေ ထိုင်ပုံမှာ- ဘယ်ခြေအောက် ညာခြေအပေါ် ထားသော ထိုင်နည်းဖြစ်သည်။ ကြာမြင့်စွာ ထိုင်နိုင်ရန် ခြေသလုံးချင်း မထပ်ဘဲ အလိုက်သင့် ထိုင်နိုင်ပါသည်။ ဤသို့ ထိုင်ပြီးနောက် ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထားရမည်။ တင်ပျဉ်ခွေထက်တွင် ဘယ်လက်အောက် ညာလက်အပေါ် တင်ကာ လက်မချင်း သိထားရမည်။ မျက်လွှာ ချထားရမည်။ မိန်းမဖြစ်လျှင် မိထွေးတော်ဂေါတမီ စသည်တို့ ထိုင်သော အနုပလ္လင်ခွေ ထိုင်နည်းဖြင့် ထိုင်ရမည်။ အနုပလ္လင်ခွေ ထိုင်ပုံမှာ ယခုကွာလ အမျိုးသမီးများ ကျွဲကျွဲ ပုဆစ်တုပ်ထိုင်ပုံကို ဆိုလိုပါသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း စတင်ပွားများပုံ

ယောဂီသည် ဖော်ပြပါအတိုင်း စနစ်တကျ ထိုင်ပြီးနောက် နှာသီးဖျား နှာသီးဝ၌ တိုးထိဝင်ထွက်သွားသော ဝင်လေထွက်လေကို ပကတိ မိမိ ရှုရှိုက် နေကုန်အတိုင်း ရှုရှိုက်၍ နှာသီးဖျား နှာသီးဝတွင် ဝင်လေထွက်လေ တိုးထိ ဝင်ထွက်သွားသော နေရာ၌ စိတ်ကို ထားပါ။ မောပန်းအောင် မရှုရှိုက်ရ။ အထူးသဖြင့် ရှုရှိုက်နေသော ဝင်လေထွက်လေနေရာကို သို့ စိတ်မရောက်စေဘဲ နှာသီးဖျား နှာသီးဝ၌ ဝင်လေထွက်လေ ထိတိုင်းထိတိုင်း သိ၍သိ၍ နေအောင် သတိထားပါ။ အချို့ယောဂီများကား နှုတ်ခမ်း၌ ဝင်လေထွက်လေ ထိခိုက်မှုကို သတိပြု မှတ်ရှုကြပါသည်။

ဤသို့ ရှုမှတ်စဉ် အခြားအာရုံကို စိတ်ရောက်သွားသောအခါ နှာသီးဖျား နှာသီးဝ၌ စိတ်ကို ပြန်ထားပါ။ ပျင်းရိ ထိုင်းမိုင်း၍ အိပ်ချင်လာသော အခါ ပြင်၍ ရှုရှိုက်ပါ။ မအိပ်ဘဲ တစ်နေ့လုံး တစ်ညလုံး လွန်စွာ အားမထုတ်ပါနဲ့။ အလွန် လိုချင်သော စိတ်လည်း မထားနဲ့။ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ၊ ဆင်ခြင်မှု ပညာ၊ အားထုတ်မှု စိရိယ၊ တည်ကြည်မှု သမာဓိတို့ကို ညီမျှအောင် ညှိ၍ အားထုတ် ရမည်။ အားထုတ်ဖန်များလျှင် မုဆိုးစိုင်းသင်ဆိုသကဲ့သို့ အလုပ်က သင်ပြ၍ သမာဓိ တည်ကြည်လာပါလိမ့်မည်။ သမာဓိ တည်ကြည်လာလျှင် စက္ကန့်ပိုင်း မိနစ်ပိုင်းမျှ ကြာအောင် နိမိတ်များ ထင်လာပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ စိတ်ကို ဝင်လေ ထွက်လေ ထိသိမှု၌သာ ပြန်ထားပေးရမည်။ ဤသို့ ဆက်လက် အားထုတ်သောအခါ သမာဓိလည်း ပို၍ပို၍ အားကောင်းလာပြီး နိမိတ် အမျိုးမျိုးလည်း ထင်မြင်လာတတ်ပါသည်။

ထင်မြင်လာတတ်သော နိမိတ်များ

လဲဝါဝှမ်းကဲ့သို့၊ ဗိုင်းဝါရက်သကဲ့သို့၊ လေအလျဉ်ကဲ့သို့၊ အခိုးအငွေ့ကဲ့သို့၊ မီးခိုးဖြူများကဲ့သို့၊ မီးခိုးဖြူများနှင့်ရောလျက် တလက်လက်နှင့် မီးကျည်စီးပန်းကဲ့သို့၊ အလင်းရောင်များကဲ့သို့၊ ပုလဲလုံးများ ဝင်လေ ထွက်လေနှင့် ရော၍ နှာသီးဖျား၌ ဝင်လိုက် ထွက်လိုက်နေသကဲ့သို့၊ ဂျှုရှိုက်နေသော ဝင်လေ ထွက်လေ၌ ထင်မြင်လာတတ်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ အဆိုအရ သောကြာကြယ်ကဲ့သို့၊ ပတ္တမြားလုံးကဲ့သို့၊ ပုလဲလုံးများကဲ့သို့၊ ဝါးရိုးကဲ့သို့၊ သစ်သားနှစ် အချွန်ကဲ့သို့၊ ရှည်သော ဖွတ်ကြီးကြီးများကို ဆွဲထားသကဲ့သို့၊ ပန်းဆိုင်ကဲ့သို့၊ ပန်းခိုင်ကဲ့သို့၊ မီးခိုးညွှန်ကဲ့သို့၊ ပင့်ကူအိမ်ကြီးကဲ့သို့၊ မိုးတိမ်တိုက်ကဲ့သို့၊ ပဒုမ္မာကြာပွင့်ကြီးကဲ့သို့၊ ရထားဘီးကဲ့သို့၊ နေဝန်းကဲ့သို့ ထင်မြင်လာတတ်ပါသည်။

ယောဂီသည် ယင်းသို့ ထင်မြင်လာသော နိမိတ်များကို မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ စိတ်ဖြင့် တွေးမြင်လာသောအခါ လွန်စွာ စိတ်အား ထက်သန်၍ တိုးတက် အားထုတ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပါသည်။ ယင်းဆန္ဒအတိုင်း လွန်စွာ တိုးတက် အားထုတ်သောအခါ ယောဂီ၏ မျက်နှာရှေ့၌ ဝင်းခနဲ လက်ခနဲ ဝါလိုက် စိမ်းလိုက် ပြာလိုက်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်နေသော ညိုမှိုင်းမှိုင်း အဝန်းအဝိုင်းကို မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ စိတ်ဖြင့် တွေးမြင်လာတတ်သည်။ ၎င်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော နိမိတ်မျိုးကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ပင်လေ ထွက်လေကို မရှုရှိုက်တော့ဘဲ ယင်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုပင် ကြည့်ရှု အာရုံပြု နေရမည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပျောက်သွားပါက ဝင်လေထွက်လေကို ပြန်၍ ရှုမှတ်ရမည်။ ယင်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ကြည့်ရှုအာရုံပြုဖန် များသောအခါ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် လွန်စွာ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်သော ပတ္တမြားရောင် ပုလဲရောင်ကဲ့သို့သော အဆင်း သဏ္ဍာန်ရှိသည့် အာရုံနိမိတ်များ ထင်မြင်လာသည်။ ထိုသို့ ထင်မြင်လာသော အာရုံနိမိတ်ကို ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ထိုပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အချိန်မှ စ၍ ယောဂီ၏ စိတ်သန္တာန်၌ ငွေးအခါက စိတ်တည်ငြိမ်မှု မရအောင် နှောင့်ယှက်စားဆီး ပိတ်ပင်တတ်သော နီဝရဏ (အနှောင့်အယှက်) တရားများ ကင်းစင်၍ ဥပစာရသမာဓိဘာဝနာ ဖြစ်လျက် နေပါတော့သည်။ နီဝရဏတရား ကွာမှု၊ ဥပစာရသမာဓိဘာဝနာ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်မှု ၃-ပါးသည် တပြိုင်နက် တချက်တည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤဥပစာရတာဝန်အဆင့်မှ ဝိပဿနာကူးလိုလျှင် ကူးနိုင်သည်။ (ဤသမာဓိကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာသို့ ဆက်လိုလျှင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ရှိရသည်။) ဈာန်လမ်းသို့ ဆက်လိုလျှင် အာနာပါနကို ဆက်လက်၍ အထပ်ထပ် ပွားများသည်ရှိသော် စိတ်၌ ထင်မြင်လျက်ရှိသော အာရုံနိမိတ်များ ကင်းကွာပြီး စိတ်အစဉ်လည်း စင်ကြယ်ကြည်လင်၍ လာပါတော့သည်။ ထိုအခါ ယောဂီ၏ စိတ်အစဉ်သည် ငြိမ်သက် အေးကြည်၍ နှစ်သက်မှု ပိတ်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာပါတော့သည်။ နှစ်သက်မှု ပိတ် ဖြစ်ပေါ်လျှင် စိတ်ချမ်းသာမှုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာပါတော့သည်။ စိတ်ချမ်းသာမှု ဖြစ်လျှင် မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက် တည်ကြည်သော ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ ခိုင်မြဲသော စိတ်တည်ငြိမ်ခြင်း ကေဂ္ဂတာလည်း ဖြစ်ပေါ်လာပါတော့သည်။ ထိုအခါ ဝိတက် ဝိစာရ ပိတိ သုခ ကေဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ပထမဈာန် အပ္ပနာသမာဓိ ဖြစ်လာပါတော့သည်။

ဤအပ္ပနာသမာဓိ ဖြစ်သည့်အခါမှ ဝိပဿနာကူးလျှင် အကျိုးအရှိဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဈာန်ကို ဝသီဘော် ငါးပါးဖြင့် ဆက်လက် ဆင်ခြင်ဝင်စားမှု အထပ်ထပ် ပြုလျှင် ဒုတိယဈာန်မှ အဘိညာဉ် ခခန်းအထိ ပေါက်ရောက်နိုင် ပါသည်။

ပါဠိတော်နည်းစာရ အားထုတ်ပုံ

ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ ထိမှုခိုက်မှု ထင်ရှားရာ၌ စိတ်ကို စွဲမြဲစွာ ထား၍ ရှုမှတ်သိရှိနေရမည်။ ဤသို့ ရှုမှတ်နေရာ၌ ထွက်သက်ဝင်သက်သည် ရှည်လျှင် ရှည်သည်ဟု သိရမည်။ တိုလျှင် တိုသည်ဟု သိရမည်။ ထွက်လေဝင်လေ ပြင်းမှု၊ ဖျော့မှုကိုလည်း ရှည်မှု၊ တိုမှုဟု ခေါ်ပါသည်။

အချုပ်အားဖြင့် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ယောဂီသည် အာရုံ အမျိုးမျိုးကို ယောက်ယက်ခတ်အောင် ပြေးသွားနေသော မိမိ၏စိတ်စိုင်းကို ဝင်လေ ထွက်လေ ဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌သာ စွဲမြဲစွာ သတိဖြင့် ဖွဲ့ချည် ထားရမည်။ ထိုအခါ စိတ်သည် ထွက်သက်ဝင်သက် ထိခိုက်မှု အာရုံတစ်ခု၌သာ စွဲမြဲတည်ရှိလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မယဉ်ပါးသော နွားငယ်မိုက်ကို ဆုံးမလိုသော ယောက်ျားသည် ခိုင်ခံ့သော ချည်တိုင်ကို စိုက်ထူ၍ ထိုတိုင်၌ မပြက်နိုင်သော ကြိုးဖြင့် ချည်နှောင်ထားသောအခါ ထိုနွားငယ်သည် ရုန်း၍ အခြားသို့ ထွက်မသွားနိုင်ဘဲ ချည်တိုင်ရင်း၌သာ အိပ်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဝင်လေထွက်လေ အရှည်အတို သိမ့်၌ စွဲမြဲပိုင်နိုင်လာသောအခါ ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ ထိမှုဒိုက်မှုနေရာဌာန၌ စိတ်ကို စွဲမြဲစွာထား၍ ဝင်လေထွက်လေ အရှည် အတိုသိမ့်နှင့်တကွ ဝင်လေထွက်လေတို့၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးမျိုး စလုံးကို ထင်ရှားစွာသိအောင် အားထုတ်ရမည်။ ဝင်လေအစကား နှာသီးဖျား၊ အလယ်ကား ရင်ချိုင့် သို့မဟုတ် နှလုံး၊ အဆုံးကား ချက်တိုင်တည်း။ ထွက်လေ အစကား ချက်တိုင်၊ အလယ်ကား ရင်ချိုင့်၊ (သို့မဟုတ်) နှလုံး၊ အဆုံးကား နှာသီးဖျားတည်း။ အချို့ယောဂီများ အစသာ ထင်သည်၊ အချို့ အလယ်သာ ထင်သည်၊ အချို့ အဆုံးသာ ထင်သည်၊ ဤယောဂီ (ချွန်) ပင်မန်းသည်။ အချို့ ယောဂီကား အစ အလယ် အဆုံး သုံးမျိုးစလုံး ထင်ရှားသဖြင့် မပင်မန်း မှီသည်။

အဋ္ဌကထာနည်းအရ ဆိုလျှင် ထွက်လေဝင်လေကို အားထုတ်ရာ၌ ရေတွက်နည်း အရ ထွက်လေဝင်လေ တင် ငါးအထိ တစ်ဝါရ၊ ထွက်လေဝင်လေ တစ်မှ ခြောက် အထိ တစ်ဝါရ၊ ထွက်လေဝင်လေ တစ်မှ ခုနစ်အထိ တစ်ဝါရ၊ ထွက်လေဝင်လေ တစ်မှ ရှစ်အထိ တစ်ဝါရ၊ ထွက်လေဝင်လေ တစ်မှ ကိုးအထိ တစ်ဝါရ၊ ထွက်လေဝင်လေ တစ်မှ တစ်ဆယ်အထိ တစ်ဝါရအားဖြင့် ခြောက်ဝါရတင်ပြီး ရှုရန် ဖွင့်ပြပါသည်။

ထိုသို့ ဝင်လေထွက်လေတို့၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးမျိုးစလုံးကို ထင်ထင် ရှားရှား သိမြင်သောအခါ ဝင်လေထွက်လေတို့ကို အာရုံပြု၍ ငြိမ်းချုပ်စေအံ့ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဝင်လေထွက်လေတို့ကို ဖြည်းဖြည်းစွာ ဂျှိုက်၍ အားထုတ်ရမည်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို မသိမ်းဆည်းရမီ အခါ၌ ကရဇကာယသည် ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်း၍ စိတ်သည်လည်း အလွန်ပင် ကြမ်းတမ်းလျက် မှီသည်။ ကိုယ်စိတ် နှစ်ပါး မငြိမ် မသက် ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်လည်း ကြမ်းတမ်းသည်၊ အားကြီးသည်၊ များသည်။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ငြိမ်သက် အေးဆေးလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက်လည်း တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့သွားကော့သည်၊ တဖြည်းဖြည်း ငြိမ်းချမ်းသွားတော့သည်။

ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ပူပန်ခြင်းများလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက် ကြမ်းသည်၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ပူပန်ခြင်းနည်းလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက် သိမ်မွေ့သည်၊ ငြိမ်းချမ်းသည်၊ ချုပ်သည်။ ထိုအခါ ယောဂီသည် စိမိ၏ ဝင်လေထွက်လေ မှီမှ မှီပါ၏လောဟု ယုံမှားဖြစ်လာရသည်။ ဝင်လေထွက်လေတို့ တိုးထိသွားရာ နှာသီးဖျား၊ နှာသီးဝဋ် သတိကို မြဲမြံစွာ စိုက်ထားပြီး မှတ်သားသည့်အခါမှ ဝင်လေထွက်လေတို့ကို တွေ့ရှိလာရပါသည်။ ဆက်လက်ပွားများ အားထုတ်သောအခါ သမာဓိရင့်သန်လာပြီး ပဋိဘာဏနိမိတ်များလည်း ထင်ရှားပေါ်လာကာ နီဝရဏတရားများ ကင်းကွာပြီး ပထမဇာန်ကို ရရှိလာပါတော့သည်။

အခန်း (၁၂)

ဣဒိယာပူဇော် ၄-ပါးဖြင့် တရားအားထုတ်ပုံ

အာနာပါနအကျိုးဆက်

တစ်ပါးသောတရားကို ပွားများလျှင် လေးပါးသော တရားနှင့် ပြည့်စုံမည်။
လေးပါးသောတရားကို ပွားများလျှင် ခုနစ်ပါးသော တရားနှင့် ပြည့်စုံမည်။
ခုနစ်ပါးသောတရားကို ပွားများလျှင် နှစ်ပါးသော တရားနှင့် ပြည့်စုံမည်ဟု
မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။ (မ-၃၊ ၁၂၄)

- တစ်ပါးသောတရားဟူသည် အာနာပါနတည်း။
- လေးပါးသောတရားဟူသည် သတိပဋ္ဌာန်တရား လေးပါးတည်း။
- ခုနစ်ပါးသောတရားဟူသည် ဗောဇ္ဈင်တရားတည်း။
- နှစ်ပါးသောတရားဟူသည် ဝိဇ္ဇာနှင့် ဝိမုတ္တိတည်း။

ထို့ကြောင့် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်သူများသည် အကျိုးဆက်
အဖြစ်ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်တရား (၄)ပါးနှင့် ပြည့်စုံလာပြီး ယင်း သတိပဋ္ဌာန်
တရား (၄)ပါးကို အဆက်မပြတ် ကျင့်ကြံပွားများလျှင် ဗောဇ္ဈင် (၇)ပါးနှင့်
ပြည့်စုံပြီး ဝိဇ္ဇာဉာဏ်အလင်းပေါက်၍ ဝိမုတ္တိခေါ် လွတ်မြောက်မှုနယ်ပယ် နိဗ္ဗာန်
စခန်းသို့ ပေါက်ရောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သတိပဋ္ဌာန်တရား (၄)ပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများရာ၌ နှာသီးဖျား၊ နှာသီးဝဉ် ဝင်လေ
ထွက်လေ ထိခိုက်မှုကို သိနေလျှင် ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံလျက်
ရှိနေပါသည်။ ထိုအခါ သတိပညာနှင့် ပြည့်စုံနေခိုက်ဖြစ်၍ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒ
ခေါ်သော လောဘ၊ ဒေါသ ကိလေသာတို့ကို ပယ်သတ်ရန် အခါကောင်း
ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို သိသိနေခိုက်၌ ယားယံမှု၊ နာကျင်မှု၊ ညောင်း
ညာမှု၊ တောင့်တင်းမှု စသော ဝေဒနာအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို မခံနိုင်
လောက်အောင် သိသိနေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ ဝေဒနာနုပဿနာ
သတိပဋ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှိနေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဝေဒနာဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းကို

လိုက်မှတ်၍ သိနေစေသာ ယောဂီသည် သတိပညာနှင့် ပြည့်စုံနေခိုက်ဖြစ်၍ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒခေါ်သော လောဘ၊ ဒေါသ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်သော အခါကောင်းနှင့် ကြုံကြိုက်လျက် ရှိနေပါသည်။

တဖန် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို သိသိနေခိုက်တွင် ကောင်းသောစိတ်များ မကောင်းသောစိတ်များ အမျိုးမျိုး ပေါ်နေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်းကို လိုက်မှတ်၍ သိသိနေခြင်းကို စိတ္တာနုပဿနာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုအခါ သတိပညာနှင့် ပြည့်စုံခိုက်ဖြစ်၍ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ ခေါ်သော လောဘ၊ ဒေါသ ကိလေသာကို ပယ်ဖျောက်နိုင်သော အခါကောင်းဖြစ်ပါသည်။

တဖန် ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုပင် အနိစ္စအချက်နှင့် သိသိနေခြင်း သတိ ပညာနှင့် ပြည့်စုံမှုကြောင့် လောဘ၊ ဒေါသ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်သော အခါကောင်းဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ထိုယောဂီသည် ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှိနေပါတော့သည်။ (သံ-၃၊ ၂၈၂)

ဓမ္မာဇ္ဈင် ၇-ပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ

ထွက်သက်ဝင်သက်ကို မူတည်၍ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး ပွားများပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ရာ၌ ပါဝင်သော ခန္ဓာကိုယ် ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်နေမှုများကို အမှတ် တမဲ့ မနေဘဲ အစဉ်မပြတ် တရစပ် မှုမှတ်စောင့်ကြည့်နိုင်သော သတိရှိနေမှု သည်ပင် သတိသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံနေသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ယင်းသို့ သတိနှင့် ပြည့်စုံလျက် ဝိစိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်ချုပ်ပျောက်နေသည့် အဟုတ်ရှိ အမှန်ရှိနေသော သဘောတရားတို့ကို အဟုတ်သဘော အမှန်သဘော အတိုင်း သိအောင် ရွေးချယ်စိစစ် စူးစမ်းခြင်းသဘောကိုပင် ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံနေသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင် ပညာစေတသိက်ကို ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ယင်းသို့ ရွေးချယ်စိစစ် စူးစမ်းလျက် အဆက်မပြတ် တရစပ်ဖြစ်အောင် မတွန့်ဆုတ်ဘဲ ကျင့်ဆောင်အားထုတ် ပြုလုပ်ခြင်းကိုပင် ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံ သည်ဟု ဆိုပါသည်။

အဟောင်းအသစ် အလျော့အတင်း အကပ်အခွါ မရှိ ပီပီရီရီ အညီအမျှ အားထုတ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဝီတိ(နှစ်သိမ့်အားရခြင်း)ကိုပင် ဝီတိသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုပါသည်။ " နှစ်သိမ့်အားရ"ဆိုသော်လည်း မည်သည့်အတွယ်

အကပ်မျှမရှိ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပီတိကို ဆိုလိုသည်။ ရုပ်ဝတ္ထု ပစ္စည်းတစ်ခုနှင့် ထိတွေ့ရ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပီတိနှင့် တခြားစီ ဖြစ်သည်။ အားထုတ်ဖူးသူများ သိကြပါသည်။ ပြောမပြနိုင်အောင် ကောင်းသည့် ပီတိ ဖြစ်သည်။

ပီတိစိတ်ဖြစ်ပေါ်လျှင် ကိုယ်ရောစိတ်ရော အေးချမ်းငြိမ်သက် လာပါသည်။ ယင်းအေးချမ်းငြိမ်သက်မှုကိုပင် ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ကိုယ်စိတ်အေးချမ်းငြိမ်သက်၍ ချမ်းသာသုခရှိသူ၏ စိတ်သည် တည်ငြိမ်လျက် ရှိပါသည်။ ယင်းသို့ တည်ငြိမ်နေခြင်းကိုပင် သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ယောဂီသည် တည်ငြိမ်သော စိတ်ကို ကောင်းစွာ လျစ်လျူ ရှုနိုင်သည်။ အရှုခံ အာရုံကိုရော အရှုစိတ်ကိုရော ဟိုဘက်သည်ဘက် မကျအောင် ထိန်းကျောင်း၍ အလယ်တည့်တည့်၌ မတ်နေအောင် ပြုနိုင်သည်။ ယင်းသို့ ဟိုဘက်သည်ဘက် မကျအောင် အလယ်တည့်တည့်၌ မတ်နေသည့် လျစ်လျူရှုမှုကိုပင် ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်နှင့် ပြည့်စုံနေသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဖော်ပြပါ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးကို ဆက်လက်ပွားများလျှင် ဝိဇ္ဇာဉာဏ် အလင်း ပေါက်ပြီး ဝိပုတ္တိခေါ်လွတ်မြောက်မှု နိဗ္ဗာန်စခန်းသို့ပင် ပေါက်ရောက်လာရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အချုပ်အားဖြင့် အာနာပါနကို စီးဖြန်းရင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာတရား စသည်တို့ကို သတိပဋ္ဌာန်တရား ပွားများနည်းများနှင့်အညီ ပွားများ အားထုတ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် ရှုမှတ်ပုံ

သွားလျှင် သွားသည်ဟု မှတ်ရမည်၊ သိရမည်။ ရပ်လျှင် ရပ်သည်ဟု မှတ်သိ ရမည်။ ထိုင်လျှင် ထိုင်သည်ဟု မှတ်သိရမည်။ လျောင်းလျှင် လျောင်းသည်ဟု မှတ်သိရမည်။ ယောဂီ၏ ကိုယ်ကာယ ပြောင်းလဲသမျှ ပြောင်းလဲသည့်အတိုင်း သိမှတ်ရမည်ဟု သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားပါသည်။

မှတ်သောအခါ၌ ပြုအပ်သော အမူအရာနှင့် အမှတ်သည် တစ်ချက်တည်း ညီစေရမည်။ ဥပမာ သွားသောအခါ သွားခြင်းအမူအရာ ဖြစ်ပေါ်လာသော သွားဆဲခဏ၌ သွားသည်ဟု မှတ်ရမည်။ သွားခြင်းအမူအရာ ဖြစ်ပေါ်သည်က ချွေးကျ၍ အမှတ်က နောက်ကျခြင်း၊ အမှတ်က ရှေ့ကျ၍ သွားခြင်းအမူအရာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်က နောက်ကျခြင်းများ မဖြစ်စေရန် ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်သောအခါ၌ မှတ်စဉ်ကို မရိပ်မိ၍ မှတ်ပုံအချိုးအစား မကျသေးမီအခါ မေ့နေသည်က များတတ်ပါသည်။ ဤသို့ မေ့နေလျှင် မေ့သည်ဟု မှတ်ပါ။ မှတ်ပုံ မှတ်စဉ်ကို ရိပ်မိသောအခါ မေ့မှုနည်းပါး၍ မှတ်မိသည်က များလာပါလိမ့်မည်။ အမှတ်စိပ်လာလျှင် အသိဉာဏ်လည်း စိပ်၍ လာမည်။ အမှတ်ကျလျှင် အသိ ဉာဏ်လည်း ကျနေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်ပေါ်လာသော အမူအရာသည် တန်ဖိုးရပ်နားနေခြင်းမရှိ၍ အမှတ်ကလည်း ဆိုင်းရပ်မနေဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်းသော အမူအရာကို မလစ်လပ်ရအောင် အမြဲ မှတ်နေရမည်။ အမှတ်များနိုင်လျှင် သာ၍ ကောင်းသည်။ ၂-မျိုး ၃-မျိုး စသော အမူအရာကို တစ်ခါတည်း ရောမမှတ်ရ။ ထင်ရှားရာကိုသာ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ အစဉ်အတိုင်း မှတ်ရမည်။ တစ်ခုစီသာ မှတ်သော်လည်း အမှတ် စိပ်လာသော အခါ အမူအရာ ၂-ခု ၃-ခုကိုလည်း တစ်ခါတည်း သိလာတတ်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာ၌ သွားသည် အိပ်သည် စသည်များကို “သွားတယ် အိပ်တယ်” စသည်ဖြင့် သိခြင်းမျိုးကို “ခွေးသိ ဝက်သိ”ဟု ဆိုပါသည်။ ခွေးဝက်တို့၏ သိခြင်း သည် မှတ်၍ သိသည်မဟုတ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်သူမှာ မှတ်၍ သိလာရသည်။ သိခြင်း အမည်တူသော်လည်း သိပုံသဘောများမှာ လွန်စွာ ကွဲပြား ခြားနား ပါသည်။

၎င်းအပြင် ဣရိယာပထပဗ္ဗကို နှလုံးသွင်းသော အရာတွင် ပါဠိတော်၌ သွားလျှင် “သွားတယ်”ဟု သိလာ၍ အဋ္ဌကထာ၌မူ သွားသောအခါ “စိတ္တဇဝါယောဓာတ် ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်အရိုးစုကြီး လှုပ်ရှားသွားသည်”ဟု ဖွင့်ပြပါသည်။ ထို ၂-မျိုး တို့တွင် သုဒ္ဓတ္တိပဿနာ ယောဂီသည် ပါဠိတော်နည်း အတိုင်းသာ အားထုတ်အပ် ပါသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အရာကိုသာ ဖွင့်ပြတော်မူပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

- ဖြစ်အောင်လည်း မပြုနှင့်
- ပျက်အောင်လည်း မပြုနှင့်
- ဖြစ်အောင်ပြုက လောဘ
- ပျက်အောင်ပြုက ဒေါသ
- ဖြစ်တိုင်းပျက်တိုင်းကို မသိက မောဟ။

အဓိပ္ပာယ်ကား

မှတ်သိသောအခါ အမူအရာဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုခြင်း၊ မိမိစိတ်က ဘယ်လို ဖြစ်အောင် ကြံစည်ခြင်းများ မရှိစေနှင့်၊ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် လုံ့လ ပယောဂပြုခြင်း၊ ကြံစည်ခြင်းများသည် လောဘဖြစ်သည်။ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် လာသော အမူအရာကို မိမိစိတ်ဖြင့် ကြံဖန်၍ ပျက်စီးအောင်လည်း မပြုပါနှင့်၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမူအရာများကို ပျက်စီးအောင် ကြံစည်ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဒေါသ ဖြစ်သည်။ အမူအရာ စသည်တို့ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို မသိလျှင် မောဟဖြစ်သည်။ လုံ့လ ပယောဂ မပြုလုပ် မကြံစည်ဘဲ အလိုအလျောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အမူအရာကိုသာ မှတ်နေရမည်။ ဤသို့ မှတ်လျှင် အဖြစ်အပျက် သဘောများကို ထင်ထင်ရှားရှား သိလာလိမ့်မည်။

ဝိပဿနာဟူသည်

ဝိပဿနာအလုပ်ဟူသည် ရုပ်နာမ်အမူအရာတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိအောင် အားထုတ်ရသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ကြံစည်၍ ဖြစ်သည်ကို သိခြင်း၊ ကြံစည်၍ ပျက်သည်ကို သိခြင်း၊ ဤသို့ သိခြင်းမျိုးကို ဝိပဿနာဟု မဆိုရ။ အကြောင်း အားလျော်စွာ မကြံစည်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို သိခြင်း၊ ပျက်သွားသည်ကို သိခြင်း၊ ဤသို့ သိခြင်းမျိုးကိုသာ ဝိပဿနာဟု ဆိုပါသည်။

ဥပမာ- လယ်ကတွတ်ပေါက်၌ ငါးကို စောင့်သော ဗျိုင်းသည် ငါးပေါ် လာအောင် မကြံစည်၊ ပေါ်လာသည်ကို ပျောက်သွားအောင်လည်း လုံ့လ မပြုဘဲ ပေါ်လာသော ငါးကိုသာ ဝိပဿနာ ဖမ်းသည်။ ထို့အတူ ဖြစ်ပေါ်လာ သော ရုပ်နာမ်အမူအရာအတိုင်း သွားခြင်း ရပ်ခြင်း စသည်ကို “သွားတယ် ရပ်တယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်ရမည်။ ဤသို့မှတ်လျှင် မှတ်သောအမူအရာ ရုပ်နာမ် မျှကိုသာ သိ၍ လောဘ ဒေါသ မောဟတို့ မဝင်နိုင်ဘဲ အဖြစ်အပျက်ကိုသာ သိသော ဝိပဿနာပညာဖြစ်လျက် ရှိသည်။

လက်စတွဲ ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် တရားအားထုတ်ပုံ

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းပုံအခန်း၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း နှာသီးဖျား နှာသီးဝ၌ ထွက်သက်ဝင်သက် ထိခိုက်မှုကို ထင်ထင်ရှားရှား သိရှိအောင် ဂူပွား၍ ဥပစာရဘာဝနာအဆင့်၊ သို့မဟုတ် အပ္ပနာဘာဝနာ အဆင့်သို့ ရောက်သော

အခါ သတိပဋ္ဌာန်တရားဖြင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းဘက်သို့ ဦးလှည့်ပြီး ကူးပြောင်းရမည်။ အချို့လည်း အာနာပါနကို သမာဓိရရှိသာ ရှုမှတ်ပြီး ကူးကြပါသည်။

ထွက်သက်ဝင်သက် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ရှုပွားနေစဉ် စိတ်ကူးလျှင် စိတ်ကူးသည်ဟုမှတ်၊ စဉ်းစားလျှင် စဉ်းစားသည်ဟုမှတ်၊ ဆင်ခြင်လျှင် ဆင်ခြင်သည်ဟုမှတ်၊ စိတ်သွားလျှင် သွားသည်ဟုမှတ်၊ တနေရာသို့ စိတ်ရောက်လျှင် ရောက်သည်ဟုမှတ်၊ စိတ်ကူးထဲ၌ တစုံတရာကို မြင်လျှင် မြင်သည်ဟုမှတ်၊ ထိုအမြင်ပျောက်သွားလျှင် ပျောက်သည်ဟုမှတ်၊ စိတ်ကူးထဲ၌ တစုံတယောက်နှင့် စကားပြောနေလျှင် ပြောသည်ဟု မှတ်၊ ဤသို့ မှတ်ပြီးနောက် ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုပင် ပြန်လည် ရှုမှတ်နေရမည်။

ဤသို့ မှတ်နေစဉ် တံတွေးမျိုးချင်လျှင် မျိုးချင်သည်ဟုမှတ်၊ မျိုးလျှင် မျိုးသည်ဟုမှတ်၊ ထွေးချင်လျှင် ထွေးချင်သည်ဟု မှတ်၊ ထွေးလျှင် ထွေးသည်ဟု မှတ်၊ ပြီးလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုပင် မှတ်နေကျအတိုင်း ပြန်မှတ်ပါ။ ဤသို့ မှတ်နေစဉ် ခေါင်းငုံ့လိုလျှင် ငုံ့ချင်သည်ဟု မှတ်၊ ငုံ့ဆဲ၌ ရွှေ့တိုင်း ရွှေ့တိုင်း ငုံ့သည် ငုံ့သည်ဟုမှတ်။ မမြန်စေရ၊ ဖြည်းဖြည်းငုံ့ပါ။ ခေါင်းမော့ချင်လျှင် မော့ချင်သည်ဟုမှတ်၊ မော့ဆဲ၌ ရွှေ့တိုင်း ရွှေ့တိုင်း မော့သည် မော့သည်ဟုမှတ်၊ ဖြည်းဖြည်းမော့ပါ။ ပြီးလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုပင် ပြန်မှတ်ပါ။

ဤသို့ မှတ်နေစဉ် တနေရာ၌ ညောင်းမှု လွန်ကဲထင်ရှားလာလျှင် ထိုညောင်းမှုကိုသာ စူးစိုက်၍ ညောင်းသည် ညောင်းသည်ဟု မနေ့မမြန် မှန်မှန်ပိုင်း၍ မပြတ်မှတ်ပါ။ ထိုညောင်းမှုသည် တဖြည်းဖြည်း သေးသိမ်ကာ ကွယ်ပျောက်၍လည်း သွားတတ်သည်။ မခံသာအောင် လွန်ကဲ၍လည်း လာတတ်သည်။ မခံသာ၍ ပြုပြင်လိုလျှင် ထိုစိတ်ကို ပြင်ချင်သည်ဟု မှတ်၍ ပြင်ချင်သော ကိုယ်အမူအရာကိုလည်း ခေါ်နေကျအတိုင်းပင် ဆက်၍ မှတ်ပါ။

ဥပမာ- ခြေလက်တို့ကို ကြွချင်လျှင် ကြွချင်သည်ဟုမှတ်၊ ကြွလျှင် ရွှေ့တိုင်း ရွှေ့တိုင်း ကြွသည် ကြွသည်ဟုမှတ်၊ မမြန်စေရ၊ ဖြည်းဖြည်းပြင်ပါ။ တနေရာ၌ ထိလျှင် ထိသည်ဟု မှတ်။ ဤသို့ ပြုပြင်ပြီးသောအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ မှတ်နေရင်း အလိုလို အညောင်းပျောက်သွားသော အခါ၌ဖြစ်စေ ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုပင် မှတ်နေကျအတိုင်း မပြတ် ပြန်မှတ်ပါ။ တနေရာမှ ပူမှု ထင်ရှားလာလျှင်လည်း ထိုပူမှုကိုသာ စူးစိုက်၍ ပူသည် ပူသည်ဟု မနေ့မမြန် မှန်မှန်ပိုင်း၍ မပြတ်မှတ်ပါ။ မှတ်နေရင်း ပူမှုပျောက်သွားလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ပြန်မှတ်ပါ။ ပူမှုလွန်ကဲလာ၍ ပြုပြင်လိုလျှင် ပြင်ချင်သည်ဟု မှတ်ပြီး ပြင်ချင်သော ကိုယ်

အမူအရာများကိုလည်း ကြွချင်သည်၊ ကြွသည် ကြွသည် စသည်ဖြင့် ရှေ့နည်း အတိုင်း မလစ်လပ်အောင် မှတ်၍ တဖြည်းဖြည်းပြင်ပါ။ ပြီးဆုံးလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုပင် မပြတ်ဆက်မှတ်ပါ။

တနေရာ၌ ယားမှုပေါ်ပေါက်လာလျှင် ထိုယားမှုကိုသာ စူးစိုက်၍ ယားသည် ယားသည်ဟု မနှေးမမြန် မှန်မှန် ပိုင်း၍ ပိုင်း၍ မပြတ်မှတ်၊ မှတ်နေရင်း အယား ပျောက်သွားလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုပင် ပြန်မှတ်၊ မခံသာ၍ အယား ဖျောက်လိုလျှင် ဖျောက်ချင်သည်ဟု၊ ကုတ်ချင်သည်ဟုမှတ်၊ လက်ကို ကြွလိုလျှင် ကြွချင်သည်၊ ကြွလျှင် ကြွသည်ဟုမှတ်၊ ဖြည်းဖြည်းကြွပါ။ ယားသည့်နေရာနှင့် ထိလျှင် ထိသည်ဟု မှတ်၊ ကုတ်တိုင်း ကုတ်သည်ဟု မှတ်၊ ရပ်လိုလျှင် ရပ်ချင်သည်ဟု မှတ်၊ လက်ကို ပြန်ချလိုလျှင် ချချင်သည်ဟု မှတ်၊ ချသောအခါ ချသည်ဟု မှတ်၊ အောက်၌ ထိလျှင် ထိသည်ဟုမှတ်၊ ပြီးလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက် ကိုပင် ပြန်မှတ်ပါ။

ကိုယ်ထဲ၌ နာကျင်မှုစသော မခံသာသောဝေဒနာ တစုံတရာပေါ်လာလျှင် ထိုမခံသာမှုကိုသာ စူးစိုက်၍ နာသည် နာသည်ဟု၊ ကျင်သည် ကျင်သည်ဟု၊ ကိုက်သည် ကိုက်သည်ဟု၊ အောင့်သည် အောင့်သည်ဟု၊ မောသည် မောသည်ဟု၊ မူးသည် မူးသည်ဟု စသည်ဖြင့် ခေါ်နေကျအတိုင်း မနှေးမမြန် မှန်မှန် ပိုင်း၍ ပိုင်း၍ မှတ်ပါ။ ထိုဝေဒနာသည် မှတ်နေရင်း ပျောက်၍လည်း သွားတတ်သည်။ တိုး၍လည်း လာတတ်သည်။ မလျှော့ဘဲ အတင်းမှတ်နေလျှင် ပျောက်တတ်သည်သာ များပါသည်။ သို့ရာတွင် မမှတ်နိုင်လောက်အောင် မခံသာမှု လွန်ကဲလာလျှင်ကား ထိုဝေဒနာကို ဆက်၍ နှလုံးမသွင်းပါနှင့်၊ မှတ်နေကျ ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုသာ အထူးဂရုပြု၍ မပြတ်မှတ်ပါ။

အချို့သူများမှာ သမာဓိအရိန်တက်လျက် အမှတ်ကောင်းနေခိုက် အလွန် မခံသာသော ဝေဒနာ ပေါ်လာတတ်သည်။ ရင်ဝ၌ လေလုံးကြီးအောင့်တက် လာသကဲ့သို့ ထင်ရတတ်သည်။ အသားထဲ၌ ဓားချွန်ဖြင့် ထိုးလိုက်သကဲ့သို့ နာတတ်သည်။ တစ်ကိုယ်လုံး ပူလောင်နေသကဲ့သို့လည်း ထင်ရတတ်သည်။ အပ်ဖျားဖြင့် ထိုးသကဲ့သို့ မျိုးတိုးမျက်တက်လည်း ဖြစ်နေတတ်သည်။ ပိုးကောင် ကလေးများ အနှံ့တက်နေသကဲ့သို့ ရိုးရိုးရွှလည်း ဖြစ်နေတတ်သည်။ အလွန် ယားခြင်း၊ ကိုက်ခြင်း၊ ချမ်းအေးခြင်းများလည်း ဖြစ်တတ်သည်။

ထိုသို့ ဖြစ်လာသည်ကို ကြောက်သောကြောင့် မမှတ်ဘဲ နေလိုက်လျှင် ချက်ချင်းပင် ထိုဝေဒနာ ပျောက်သွားတတ်သည်။ တဖန် မှတ်၍ အရှိန်ကောင်း လာပြန်လျှင် ထိုဝေဒနာ ပေါ်မြဲ ပေါ်လာပြန်သည်။ ဤသို့သော ဝေဒနာမျိုးကို တွေ့လျှင် မကြောက်ပါနှင့်၊ ရောဂါလည်း မဟုတ်၊ ကြီးကျယ်သော ဝေဒနာလည်း မဟုတ်ပါ။ ကိုယ်ထဲ၌ ရှေးကပင် ဖြစ်လျက်ရှိနေသော သာမန်ဝေဒနာမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ မမှတ်ဘဲ နေစဉ်၌ ယင်းဝေဒနာများထက် ထင်ရှားသော အာရုံများ ရှိနေသည့်အတွက် ယင်းဝေဒနာများ မထင်ပေါ်ဘဲ မြုပ်ကွယ်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အမှတ်ကောင်းစဉ်၌ မြုပ်ကွယ်နေသော ထိုဝေဒနာများသည် သမာဓိ တည်ကြည်မှုကြောင့် တရားသဘောအတိုင်း ထင်ရှား ပေါ်လာပါသည်။ ထိုပေါ်လာသော ဝေဒနာကိုသာ စူးစိုက်၍ လွန်မြောက်အောင် မှတ်ပါ။ မှတ်သည့်အတွက် တစုံတရာ ဘာမျှ နှစ်နာခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ မမှတ်ဘဲ ရပ်နား ရပ်နားနေလျှင်ကား နောင်အခါ၌လည်း မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ထိုမျှလောက် သမာဓိကောင်းလာလျှင် ထိုဝေဒနာမျိုးနှင့် တွေ့၍တွေ့၍သာ နေတတ်ပါသည်။ မလျော့သော လုံ့လဖြင့် အတင်းမှတ်နေလျှင်ကား မကြာမီအတွင်း၌ ယူပစ်လိုက် သကဲ့သို့ ထိုဝေဒနာ ပျောက်ကင်းသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါမှ စ၍ ထိုဝေဒနာမျိုး တဖန် မဖြစ်ပေါ်တော့ဘဲ ငြိမ်းသွားတတ်ပါသည်။

ကိုယ်ကို ယိမ်းချင်လျှင် ယိမ်းချင်သည်ဟုမှတ်၊ ယိမ်းဆဲ၌ ယိမ်းသည်၊ ယိမ်းသည် ဟုမှတ်။ အချို့ မှတ်နေကျအတိုင်း မှတ်နေစဉ် အလိုလို ယိမ်းနေတတ်သည်။ မကြောက်ပါနှင့်၊ ယိမ်းအောင်လည်း စိတ်ကို အားမပေးနှင့်၊ မှတ်လျှင် ပျောက် သွားမည်ဟု ယုံကြည်စိတ်ချပြီး ထိုယိမ်းမှုကို အထူးစူးစိုက်၍ ယိမ်းသည် ယိမ်းသည်ဟု မနှေးမမြန် မှန်မှန် ပိုင်း၍မှတ်၊ အလွန် ယိမ်းလာလျှင်ကား တိုင် နံရံ စသည်တို့ကို မှီ၍ဖြစ်စေ၊ အိပ်၍ဖြစ်စေ မှတ်ပါ။ မကြာမီ ထိုယိမ်းမှု အလျှင်းပျောက်သွားမည်။ တုန်မှုဖြစ်လာလျှင်လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။

အမှတ်ကောင်းနေစဉ် ဖျဉ်းကနဲ ဖျဉ်းကနဲ ကြက်သီးထတတ်သည်။ မကြောက်ပါနှင့်၊ တရားသဘောအတိုင်း ပီတိဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစုံတရာအသံကို ကြားရသောကြောင့်လည်း ဖျတ်ခနဲ လန့်တတ်သည်။ မကြောက်ပါနှင့်၊ သမာဓိအရှိန် ကောင်းလာသည့်အတွက် ဖဿဒဏ်ပြင်းပြပုံကို ထင်ရှား သိလာခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ လက်ခြေကိုယ်အင်္ဂါတို့ကို ပြုပြင်လိုတိုင်း ပြင်လိုသည့် စိတ်ကိုမှတ်၊ ပြင်သည့် ကိုယ်အမှုအရာ ဟူသမျှကိုလည်း ခေါ်နေကျ အတိုင်း ပိုင်း၍ပိုင်း၍ မှတ်ပါ။ မမြန်စေနှင့်၊ ပြည်းပြည်းပြင်ပါ။

ရေသောက်ချင်လျှင် သောက်ချင်သည်ဟုမှတ်၊ ထ-ရန် ကြံလျှင် ထ-ချင်သည်ဟုမှတ်၊ ထ-ရန် ပြုပြင်သော ခြေလက်ကိုယ်အမူအရာများကို ခေါ်နေကျအတိုင်းမှတ်၊ တရွေ့ချင်း ပေါ့ပါးပြီး ကြွတက်လာသော ကိုယ်ကို စူးစိုက်၍ ထသည် ထသည်ဟု မှတ်လျက် ဖြည်းဖြည်းထပါ။ စန့်စန့် ရပ်စီသော အခါ၌ ရပ်သည် ရပ်သည်ဟု မှတ်၊ လှမ်းကြည့်လျှင် ကြည့်သည်၊ မြင်သည်ဟု မှတ်၊ သွားလိုလျှင် သွားချင်သည်ဟု မှတ်၊ သွားဆဲ၌ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း လှမ်းသည် လှမ်းသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ဉာလှမ်းသည် ဘယ်လှမ်းသည်ဟု ဖြစ်စေမှတ်၊ ခြေကြွသည်မှ စ၍ ချသည်တိုင်အောင် ခြေလှမ်းရာတွင် သိလျက်ရှိပါစေ၊ ဖြည်းဖြည်းသွားသည့်အခါ၊ စကြိုသွားသည့်အခါများ၌ ခြေတစ်လှမ်း တစ်လှမ်းတွင် ကြွသည်၊ လှမ်းသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ ကြွသည်၊ ချသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ လှမ်းသည်၊ ချသည်ဟုဖြစ်စေ နှစ်ချက်စီ နှစ်ချက်စီ မှတ်ပါ။ ထိုနှစ်ချက်မှတ်ကို ပိုင်နိုင်သောအခါ တစ်လှမ်း တစ်လှမ်း၌ ကြွသည်၊ လှမ်းသည်၊ ချသည်ဟု သုံးချက်စီ မှတ်ပါ။

ရေဆိုးစသည်တို့ကိုကြည့်လျှင် ကြည့်သည်၊ မြင်သည်ဟုမှတ်၊ ရပ်လျှင် ရပ်သည်ဟုမှတ်၊ ရေခွက်ဆီသို့ လက်လှမ်းလျှင် လှမ်းသည်ဟုမှတ်၊ ခွက်နှင့်ထိလျှင် ထိသည်ဟု မှတ်၊ ကိုင်လျှင် ကိုင်သည်ဟု မှတ်၊ ရေခပ်လျှင် ခပ်သည်ဟု မှတ်၊ ရေခွက်ယူလာဆဲ၌ ယူသည်၊ ယူသည်ဟုမှတ်၊ နှုတ်ခမ်း၌ ထိလျှင် ထိသည်ဟုမှတ်၊ အေးလျှင် အေးသည်ဟု မှတ်၊ သောက်ဆဲ၌ သောက်သည်၊ မျိုသည်ဟု မှတ်၊ လည်ချောင်းထဲ ဝင်ဆဲ၌ လည်ချောင်းထဲ ဝမ်းထဲ၌ အေးအေး သွားသည်ကို အေးသည်၊ အေးသည်ဟုမှတ်၊ ရေခွက်ကို ပြန်ထားဆဲ၌ ထားသည်၊ ထားသည်ဟုမှတ်၊ လက်ကို အောက်သို့ ချလျှင် ချသည်၊ ချသည်ဟုမှတ်၊ ကိုယ်၌ ထိလျှင် ထိသည်ဟု မှတ်၊ ပြန်၍ လှည့်လိုလျှင် လှည့်ချင်သည်ဟု မှတ်၊ လှည့်လျှင် လှည့်သည်ဟုမှတ်၊ သွားပြန်လျှင် မှတ်မြီပင်မှတ်၍ သွားပါ။ ရပ်လိုလျှင် ရပ်ချင်သည်၊ ရပ်သည်ဟုမှတ်၊ အတန်ကြာကြာ ရပ်နေလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ပြန်မှတ်ပါ။ ထိုင်ရန် ကြံလျှင် ထိုင်ချင်သည်ဟုမှတ်၊ ထိုင်မည့်နေရာသို့ သွားလျှင် မှတ်မြီပင်မှတ်ပါ။ ဧကန်လျှင် ဧကန်သည်ဟုမှတ်၊ လှည့်လျှင် လှည့်သည်ဟုမှတ်၊ ထိုင်မည်ဟုကြံလျှင် ထိုင်ချင်သည်ဟုမှတ်၊ ထိုင်ဆဲ၌ တရွေ့ရွေ့ချင်း လေးလေးပြီး ကျသွားသောကိုယ်ကို စူးစိုက်၍ ထိုင်သည်၊ ထိုင်သည်ဟုမှတ်၊ ဖြည်းဖြည်းထိုင်၊ ထိုင်ခါစ၌ ခြေလက်ဖြူပြင်မှုများရှိမည်။ ၎င်းတို့ကို ခေါ်နေကျအတိုင်းမှတ်၊ အထူးမှတ်ရန် မရှိလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို မှတ်နေကျအတိုင်း မပြတ်မှတ်ပါ။

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန

လှဲအိပ်လိုလျှင် လှဲချင်သည်ဟု ဖြစ်စေ၊ အိပ်ချင်သည်ဟု ဖြစ်စေ မှတ်၊ လှဲရန် ပြုပြင်သော လက် ခြေ ကိုယ် အမူအရာတို့ကို ကြွသည်၊ ဆန့်သည်၊ ထောက်သည် စသည်ဖြင့် မှတ်၊ လှဲအိပ်လိုက်သော အခါ တရွေ့ရွေ့ လဲကျသွားသော ကိုယ်ကို စူးစိုက်၍ လှဲသည် လှဲသည်ဟု ဖြစ်စေ၊ အိပ်သည် အိပ်သည်ဟု ဖြစ်စေ မှတ်၊ ခေါင်းအုံး၊ အိပ်ရာတို့၌ ထိမှုကို ထိသည် ထိသည်ဟုမှတ်၊ လှဲခါစ၌ လက်ခြေကိုယ် ရွေ့လျားပြုပြင်မှုများကိုလည်း မှတ်လျက် တဖြည်းဖြည်း ပြုပြင်ပါ။ မှတ်ရန် အထူးမရှိသောအခါ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို မပြတ်မှတ်ပါ။

ဤသို့ မှတ်နေစဉ် ညောင်းမှု ပူမှု နာကျင်မှု ယားမှု စသော ဝေဒနာ အထူးများ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ထိုဝေဒနာကို စူးစိုက်၍ ထိုင်စဉ်ကနည်းအတိုင်းပင် မှတ်ပါ။ တံတွေးမျိုမှု ထွေးမှု စိတ်ကြိုစည်မှု စဉ်းစားမှုတို့ကိုလည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။ ဘယ်ညာအစောင်း ပြောင်းလိုသောအခါ၊ လက်ခြေကွေးဆန့်လိုသော အခါ စသည်တို့၌လည်း ဖြစ်ပေါ်သော ထိုထိုစိတ်အကြံကို မှတ်၍ ပြုပြင်မှုများ ကိုလည်း မလစ်လပ်အောင် မှတ်ပါ။ အထူးမရှိသော အခါများ၌ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို မပြတ်မှတ်ပါ။

အိပ်ချင်လာလျှင် အိပ်ချင်သည်၊ အိပ်ချင်သည်ဟု မှတ်၊ မွေးလာလျှင် မွေးသည်၊ မွေးသည်ဟု မှတ်၊ ဘာဝနာရင့်သောအခါ ဤသို့ မှတ်လိုက်လျှင် အိပ်ချင်မှု ကင်းလျက် တစ်ဖန် ကြည်လင်လာတတ်သည်။ ထိုအခါ ကြည်သည် ကြည်သည်ဟု မှတ်ပြီးလျှင် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို မှတ်နေကျအတိုင်း မှတ်ပါ။ အိပ်ချင်စိတ် မပြေသော်လည်း အမှတ်ကိုလွှတ်၍ မအိပ်ရ၊ မအိပ်ဘဲ တမှတ်ထဲ မှတ်နေမည်ဟု ရည်ရွယ်လျက် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို မှတ်နေကျအတိုင်း မပြတ် မှတ်နေရမည်။ ကိုယ်ပင်ပန်းလာလျှင် ဤသို့ မှတ်နေဆဲမှာပင် တဖြည်းဖြည်း မွေးလျက် အိပ်ပျော်သွားလိမ့်မည်။

အိပ်ပျော်သည်ဟူသည်မှာ ဘဝင်စိတ်သက်သက်မျှ ကြာမြင့်စွာ ဖြစ်နေခြင်းပင် ဝည်း၊ ဘဝင်စိတ် ဟူသည်မှာလည်း ဘဝ၌ အစစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သောစိတ်၊ နောက်ဆုံး သေသော စုတိစိတ်တို့နှင့် အလားတူသော စိတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် အလွန် သိမ်မွေ့သည်၊ မည်သည်ကို အာရုံပြုနေသည်ဟူ၍ပင် မသိနိုင်။ နိုးနေစဉ်မှာလည်း မြင်မှုနှင့် စိတ်ကူးမှု၊ ကြားမှုနှင့် စိတ်ကူးမှု စသည်တို့၏ အကြား အကြား၌ ထိုဘဝင်စိတ် ဖြစ်ပေါ်သေးသည်။ သို့သော်လည်း ကြာမြင့်စွာ မဖြစ်ရသော ကြောင့် ယင်းဘဝင်စိတ်ဖြစ်သည်ကို ထင်ရှားမသိရ။ အိပ်ပျော်ဆဲ၌ကား ကြာမြင့်စွာ ဖြစ်ရသောကြောင့် ထင်ရှားသိရသည်။ သို့သော်လည်း မည်သည်ကို အာရုံပြုနေသည်၊ မည်သို့ဖြစ်နေသည်ဟူ၍ကား မသိရ။ ထို့ကြောင့် အိပ်ပျော်ခိုက်၌ မမှတ်ရပြီ၊ မှတ်ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်ပြီ။

နိုးသောအခါ၌ကား ၎င်းနိုးသော စိတ်ကို နိုးသည်ဟုမှတ်၊ အားထုတ်ခါစ၌ နိုးစိတ်ကို မှတ်သိနိုင်ခဲ့သည်။ နိုးစိတ်ကို မမှတ်နိုင်သေးလျှင် သတိရသောအခါမှ စ၍ ပေါ်ရာပေါ်ရာကို မပြတ်မှတ်ပါ။ စဉ်းစားနေလျှင် စဉ်းစားသည်ဟု မှတ်ပါ။ ၎င်းနောက် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ဆက်၍ မှတ်ပါ။ ကြားလျက် နိုးလာလျှင် ကြားသည်ဟု မှတ်ပြီးနောက် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ဆက်မှတ်၊ စောင်းခြင်း၊ လှဲခြင်း၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်းများကိုလည်း ခေါ်နေကျအတိုင်း မှတ်လျက် ဖြည်းဖြည်းပြုပြင်ပါ။ ဘယ်အချိန်ရှိပြီလဲဟု စဉ်းစားလျှင် စဉ်းစားသည် ဟုမှတ်၊ ထ-လိုလျှင် ထ-ချင်သည်ဟုမှတ်၊ ထ-ဆဲ၌ ကြွတက်လာသည့် ကိုယ်အမူ အရာကို စူးစိုက်၍ ထသည် ထသည်ဟုမှတ်၊ ထိုင်မိလျှင် ထိုင်သည် ထိုင်သည်ဟု မှတ်၊ ၎င်းနောက် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို မပြတ်မှတ်ပါ။

မျက်နှာသစ်သောအခါ၊ ရေချိုးသောအခါများ၌ ကြည့်ခြင်း၊ မြင်ခြင်း၊ လက်လှမ်းခြင်း၊ ခပ်ခြင်း၊ ယူခြင်း၊ လောင်းခြင်း၊ အေးခြင်း၊ ပွတ်တိုက်ခြင်း စသည်တို့ကို မလစ်လပ်ရအောင် အစဉ်အတိုင်း မှတ်ပါ။ အဝတ်ကိုပြင်၍ ဝတ်မှု၊ အိပ်ရာပြင်မှု၊ တံခါးကိုဖွင့်မှု၊ ပိတ်မှု၊ တစ်ခုခုကို ကိုင်မှု၊ ယူမှု စသည်တို့ကို မလစ်လပ်ရအောင် မှတ်ပါ။ ထမင်းစားသောအခါ ကြည့်လျှင် ကြည့်သည်၊ မြင်သည်ဟုမှတ်၊ ထမင်းလုတ်ပြင်ဆဲ၌ လက်ပြုပြင်မှုများကို မြင်သည် ပြင်သည်ဟု မှတ်၊ ထမင်းလုတ်ကို ယူလာလျှင် ယူသည် ယူသည်ဟုမှတ်၊ ခေါင်းငုံ့လျှင် ငုံ့သည်ဟုမှတ်၊ ပါးစပ်ထိလျှင် ထိသည်ဟု မှတ်၊ ပါးစပ်ဖွင့်လျှင်၊ ပိတ်လျှင် ဖွင့်သည်၊ ပိတ်သည်ဟုမှတ်၊ လက်ချလျှင် ချသည်ဟုမှတ်၊ ဝါးလျှင် ဝါးသည်ဟု မှတ်၊ မျိုလျှင် မျိုသည်ဟုမှတ်၊ အရသာကို သိလျှင် သိသည်ဟုမှတ်၊ အစာ လည်ချောင်းထဲ အူထဲအထိ ဆင်းသွားသည်ကို ထိသည်၊ ထိသည်ဟု မှတ်၊ ဤနည်းဖြင့် ထမင်းလုတ်တိုင်း ဟင်းရေသောက်တိုင်း စေ့စေ့စပ်စပ်မှတ်။

အားထုတ်ခါစ၌ အစဉ်ကျအောင် မမှတ်နိုင်ဘဲ လစ်လပ်သောအရာ များစွာ ရှိမည်။ ပြုပြင်လိုသော စိတ်များကိုလည်း မမှတ်နိုင်ဘဲ မသိနိုင်ဘဲ ရှိတတ်သည်။ စိတ် မပျက်လင့်၊ စေ့စေ့ စပ်စပ် မှတ်မည်ဟု သဘောထား၍ ရိုရို သေသေ စူးစိုက်မှတ်နေလျှင် မှတ်နိုင်မှု သိနိုင်မှု များလာပါလိမ့်မည်။ ဉာဏ်ရင့်သန် လာသောအခါ အစဉ်တကျ ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။

ဤသို့မှတ်၍ သတိ၊ သမာဓိ၊ ဉာဏ် ထက်သန်အားပြည့်လျှင် အာရုံနှင့်မှတ်မှု အတွဲလိုက် ကပ်နေသကဲ့သို့ အံကျလျက် ရှိနေသည်ကို တွေ့ရမည်။ အထူး ကောင်းသော မှတ်ချက်များ၌ ထိုင်တာက တခြား၊ မှတ်တာက တခြား၊ သွား တာက တခြား၊ မှတ်တာက တခြား ဤသို့စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့ကို ကွဲပြားစွာ

သိလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး တခြားစီကွဲပြားလျက် ထင်ရှားသော အခါ၌ သုတဂ္ဂိသုမဟုတ်လျှင် ထိုင်မှု၊ မှတ်မှု၊ ရပ်မှု၊ မှတ်မှု စသည်ဖြင့် နှစ်ခုသာ ရှိသည်။ ယင်းနှစ်ခုအပြင် ဘာမျှမရှိ၊ လူဆိုသည်မှာ ယင်းနှစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ မိန်းမ ယောက်ျားဆိုသည်မှာ ယင်းနှစ်ခုသာဖြစ်သည်။ ယင်းနှစ်ခုအပြင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အသီးအခြားမရှိဟု ထင်မြင်လာတတ်ပါသည်။

သုတဂ္ဂိသုများအဖို့ အာရုံရုပ်၊ မှီရာရုပ်နှင့် မှတ်မှုနာမ်တို့ကိုသာ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း တွေ့မြင်ရသောကြောင့် ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှသာ ရှိသည်။ ယင်းနှစ်ပါးမှ တပါး ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါကောင်ဟူ၍ အသီး အခြားမရှိ၊ မှတ်ခိုက်၌လည်း ရုပ်နာမ် ၂-ပါး၊ မမှတ်ဘဲ နေခိုက်၌လည်း ရုပ်နာမ် ၂-ပါးသာ ရှိသည်။ ဖြစ်ဆဲမှီရာရုပ်နှင့် ကြံမှု စသော နာမ် ၂-မျိုးသာ ရှိသည်ဟု ထင်မြင်လာ ဆင်ခြင်လာတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ၌လည်း ဆင်ခြင်သည် ဆင်ခြင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ ဆက်လက် အားထုတ်သွားလျှင် ဉာဏ်စဉ်စခန်း ကုန်ဆုံး၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်စခန်းသို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

အခန်း (၁၃)

ဘုရားရှင်အဆူဆူ အားထုတ်သော အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း

ဂင်္ဂါဝါဠု သဲစုမက ပွင့်တော်မူကြကုန်ပြီးသော ဘုရားရှင်အဆူဆူနှင့် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ ဘုရားငယ် အဆူဆူတို့သည် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာ အားထုတ်တော် မူကြပြီး ဘုရားအဖြစ်၊ ဘုရားငယ်အဖြစ် ရောက်ရှိတော်မူခဲ့ကြပါသည်။ တပည့် သာဝက ရဟန္တာအရှင်မြတ် အများစုမှာလည်း ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပင် အားထုတ်တော်မူခဲ့ကြပါသည်။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူခဲ့ကြပြီး နောက်၌ လည်း ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပင် နှလုံးသွင်းတော်မူကြပြီး အသက်ထက်ဆုံး စျာန်သမာပတ် ဝင်စားတော်မူချိန်၌ ရှုပွားတော်မူခဲ့ကြပါသည်။ အလားတူပင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်၍ သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူလာပါသည်။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တစ်လသားအရွယ်၌ ဖခင် သုဒ္ဓေါဒနဘုရင် လယ်ထွန်မင်္ဂလာဆင်းခိုက် ပညောင်ပင်ရင်း၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ၍ စျာန်ဝင်စား ရာတွင် ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့်ပင် စျာန်ဝင်စားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (၂၉)နှစ်အရွယ် တောထွက်ပြီးနောက် ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို (၆)နှစ်တိုင်တိုင် ပင်ပန်းကြီးစွာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ခဲ့သော်လည်း တရားထူး မရနိုင် သဖြင့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ညနေခင်းမှ စ၍ ဗောဓိပင်ရင်းရှိ အပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်တော်မူပြီး အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတုတ္ထစျာန် ရောက်သည်အထိ အားထုတ်တော်မူခဲ့ ပါသည်။

စတုတ္ထစျာန်သမာဓိကြောင့် အလောင်းတော်၏ စိတ်အစဉ်သည် ဖော်ပြပါ အချက် (၈)ချက်နှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှိနေပါသည်-

- (၁) စိတ်တော်သည် အလွန်တည်ကြည်၍ အနှောင့်အယှက် နိဝရဏ တရားများ ကင်းကွာသဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊
- (၂) စိတ်ကို ချောင်ချားစေတတ်သော ဝိတက် စသော ရုန့်ရင်းသော စျာန်အင်္ဂါတရားတို့ကို ပယ်ဖျောက်ပြီးဖြစ်သဖြင့် ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် အရောင် ထွက်မတတ် ထက်ဝန်းကျင် အလွန်စင်ကြယ်ခြင်း။

- (၃) ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိံသဝိတက် ဟူသော ကြံစည်မှုများ ကင်းကွာနေသဖြင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဟူသော စိတ်အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းဝေးလျက်ရှိခြင်း၊
- (၄) စိတ်၏ အညစ်အကြေးဖြစ်သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ ကင်းဝေးသဖြင့် စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်၊ ညစ်ညူးစေတတ်သော အထူးထူး သော ကိလေသာတို့မှ ကင်းစင်လျက်ရှိခြင်း၊
- (၅) ဝသီဘော် ၅-ပါးတို့ဖြင့် စိတ်ကို လေ့လာနိုင်နင်းပြီး ဖြစ်သဖြင့် စိတ်တော်သည် ကောင်းစွာ ကြိတ်နယ်ပြီးသော သားရေပမာ အလွန် နူးညံ့သိမ်မွေ့လျက်ရှိခြင်း၊
- (၆) စိတ်တော်သည် အလွန်နူးညံ့သိမ်မွေ့နေသဖြင့် ရွှေပန်းထိမ်သည်သည် ရွှေကို မိမိအလိုရှိရာ ပြုလုပ်နိုင်သကဲ့သို့ အလိုတော်ရှိရာ တရားနှင့် ဆိုင်သော အမှုကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ရန် ကောင်းစွာ လွယ်ကူလျက် ရှိခြင်း၊
- (၇) စိတ်တော်သည် အလွန် နူးညံ့ခြင်း၊ မိမိ ညွတ်လိုသည့် အာရုံကို ညွတ်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် အလွန်တည်ငြိမ်လျက်ရှိခြင်း၊
- (၈) စိတ်တော်သည် ပွားများခြင်း ဘာဝနာမှ ပြည့်စုံလုံလောက်နေသဖြင့် မိမိပွားများအပ်သော အာရုံပေါ်မှ မပြောင်း မရွှေ့ မတုန် မလှုပ် ကြံ့ကြံ့နိုင်ကြည် တည်ငြိမ်လျက်ရှိခြင်း။

စိတ်တော်သည် အထက်ဖော်ပြပါ အချက် (၈)ချက်နှင့် ညီညွတ်နေသဖြင့် တစုံတခုကို သိရန် ဦးတည်ပေးလိုက်လျှင်၊ ညွတ်လိုက်လျှင် အရန်သင့် လိုက်ပါလာမည့် အခြေအနေ ရှိနေပါသည်။ ထိုအခြေအနေရှိနေစဉ် ညဉ့်ဦးပိုင်းသို့ ရောက်သော အခါ ဘဝဆက်ကာ သံသရာတွင် မိမိဖြစ်ခဲ့ဖူး နေခဲ့ဖူးသည့် ဘဝများကို သိလို၍ အင်အားအလွန်ကြီးမားသော စိတ်တော်ကို နှောက်ကြောင်းသို့ ပြန်၍ လှည့်ပေးလိုက်သည်။ ထိုအခါ အတိတ်ဘဝများကို သတိရလာသည်၊ သိမြင်လာသည်၊ ဤသည်ကိုပင် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်ရသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ညဉ့်သန်းခေါင်အချိန်တွင် ကမ္ဘာလောကဓာတ် တစ်ခုလုံးကို ကြည့်ရှုတော် မူလို၍ စွမ်းအင်ထက်မြက်နေသော စိတ်တော်ကို တစ်လောကလုံးကိုသိရန် ညွတ်ပေး လိုက်သည်၊ အာရုံပြုလိုက်သည်။ ထိုအခါ အဆီးအတားမရှိ၊ တစ်လောကလုံး

သက်ရှိသက်မဲ့ အခြေအနေ အထွေထွေကို သိမြင်တော်မူပြန်သည်။ ဤသည်ကိုပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် ရတော်မူသည်ဟု ဆိုပါသည်။

လင်းအားကြီးပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါတွင် ပြင်ပလောကကို ကြည့်မနေ တော့ဘဲ မိမိကိုယ်တွင်း၌ စိတ်တော်ကို ပြန်ထားလိုက်သည်။ ဉာဏ်တော်ကို စိတ်တော်နှင့် တွဲပို့ပြီး ကိုယ်တွင်း ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သဘာဝများကို ဝေဖန် ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ကိုယ်အတွင်း၌ အခိုင်အမြဲ ဘာတစ်ခုမျှ ရှာမရ၍ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ အမှတ်အသားများကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍ (အနုပဿနာပြု၍) ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာဟူသော သစ္စာလေးရပ်ကို သိမြင်တော်မူလာပါသည်။ သစ္စာလေးရပ်ကို သိမြင်သည်နှင့် တပြိုင်နက်တည်းမှာပင် အလောင်းတော် သန္တာန်၌ သံသရာတလျှောက်လုံး အမြစ်တွယ်လာခဲ့သော တဏှာ (လောဘ)၊ မှားမိခဲ့သောအမြင် (ဝိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ)နှင့် အဆိုပါ သစ္စာလေးရပ်ကို မသိမမြင်ခဲ့မှု (အဝိဇ္ဇာ)တို့သည် အကြွင်းမရှိဘဲ ကင်းစင်ချုပ်ပျောက် လာပါတော့သည်။ ဤသည် ကိုပင် အာသဝက္ခယဉာဏ်ရသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဖော်ပြပါ ပု-ဒိ-အာ ခေါ်သော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ၃-ပါး ပေါ်ပြီးနောက် အရဟတ္တ ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တော်များလည်း ဆက်တိုက်ပင် ပေါ်လာပါသည်။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပေါ်ပြီးနောက် ကိလေသာအားလုံးလည်း ကင်းနေပြီးဖြစ်၍ အရှင်မြတ်၏ စိတ်တော် ဉာဏ်တော် အားအစွမ်းမှာ အတူမရှိ ထက်မြက်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ စိတ်အား၊ ဉာဏ်အားဖြင့် ဆက်လက် သုံးသပ် ဆင်ခြင်တော်မူရာ နေအရက်တက်ချိန်၌ သင်္ခါရ၊ ဝိကာရ၊ လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟူသော ဥဿုမံတရား ငါးပါးကို ထိုးထွင်း သိမြင်သည့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးလည်း ပေါ်လာပြီး လောကသုံးပါးတွင် အတူမရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဧကန် ဖြစ်လာရပါ တော့သည်။

မြတ်စွာဘုရား အလေးထား ဟောကြားတော်မူသော အာနာပါန

မြတ်စွာဘုရားသည် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် သဗ္ဗညုဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူခဲ့သည်အားလျော်စွာ ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အခြားသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ထက် မြတ်သော လွန်သော ဂုဏ်ပုဒ်တို့ဖြင့် များစွာချီးမွမ်း၍ ဟောကြားတော်မူပါသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ကလည်း မဟာပုရိသဘူမိဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူကြပါသည်။ လူသာမန်တို့နှင့် ထိုက်တန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမဟုတ်။

လူပညာရှိကြီးတို့နှင့်သာ ထိုက်တန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော
ပါဠိတော်များမှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်-

- ၁။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် (ဒိ-၂၊ ၂၃၁)
- ၂။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် (မ-၁၊ ၇၀)
- ၃။ တတိယပါရာဇိကပါဠိ (ဝိ-၁၊ ၈၉)
- ၄။ အာနာပါနဿတိသုတ် (မ-၃၊ ၁၂၂)
- ၅။ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ် (မ-၂၊ ၈၈)
- ၆။ ကာယဂတာသတိသုတ် (မ-၃၊ ၁၃၀)

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်

အမှတ်(၁)၊ အမှတ်(၂) မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် နှစ်သုတ်စလုံးကို ကုရုတိုင်း
ကမ္မာသဒမ္မနိဂုံး၌ ရဟန်းများအား ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
နိကာယ်အလိုက် (၂)နေရာ ကွဲပြားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်သုတ်စလုံး ပါဠိ
အဓိပ္ပာယ် ထပ်တူထပ်မျှပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဝိနည်းလာ အာနာပါန

မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေသာလီ မဟာဝုန်တော ကုဇာဂါရကျောင်းတော်၌
သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းများအား အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို ချီးမွမ်း၍
ဟောကြားတော်မူပြီး (၁၅)ရက်မျှ တစ်ပါးတည်း သီတင်းသုံးတော်မူပါသည်။
ထိုအခါ ရဟန်းများသည် အသုဘဘာဝနာကို ပွားများကြပြီး မိမိတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို
ရွံ့ရှာလာကြသဖြင့် မိမိတို့ ကိုယ်ကို မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ပင် သတ်ကြသည်။
အချင်းချင်းလည်း သတ်ကြသည်။ သူတပါးကိုလည်း တောင်းပန် ပေးကမ်း၍
အသတ်ခိုင်းကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းကော် အနည်းငယ်သာ ကျန်ရှိပါသည်။
၁၅-ရက်ကုန်လွန်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ပါးတည်း စံနေတော်မူရာမှ ထတော်
မူသောအခါ ရဟန်းတော်များ နည်းပါးရခြင်း အကြောင်းကို မေးတော်မူသော
အခါ ရှင်အာနန္ဒာက အကြောင်းစုံကို လျှောက်ထားပြီး အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းမှတစ်ပါး
အခြား ရဟန္တာဖြစ်နိုင်သော တရားကို ဟောတော်မူပါဟု တောင်းပန်သောကြောင့်
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မူပါသည်။

အာနာပါနဿတိသုတ်

မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ပုဗ္ဗရုံကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ သာယာသော ညချမ်းအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ခြံရံလျက်နေသော တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်ပြီး အဖျင်းမရှိ အနှစ်အတိပြီးသော ရဟန်းပရိသတ်ကြီးအား ဟောကြားတော်မူသော သုတ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရဟန်းပရိသတ်တွင် ရှင်သာရိပုတြာ၊ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၊ ရှင်မဟာကဿပ စသော ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် မထေရ်ကြီးများ၊ သတိပဋ္ဌာန် သမ္ပပ္ပဓာန် စသော ဗောဓိပက္ခိယတရားများ ပွားများပြီး ပွားများဆဲ မထေရ်ကြီးများ၊ အပ္ပမညာ ၄-ပါး စသော သမထဘာဝနာနှင့် အနိစ္စ စသော ဝိပဿနာဘာဝနာတရားများ ပွားများပြီး ပွားများဆဲ မထေရ်ကြီးများ ပါဝင်ပါသည်။

ထိုပရိသတ်ထဲတွင် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း ပွားများပြီး ပွားများဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်က များသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်းတို့- ဤရဟန်းအပေါင်း၌ ထွက်လေဝင်လေကို အောက်မေ့မှု အာနာပါနဿတိ ပွားများအားထုတ်ခြင်းကို လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်သော ရဟန်းတို့သည် ရှိကုန်၏၊ ရဟန်းတို့- အာနာပါနဿတိကို လေ့လာပွားများအားထုတ်သည်ရှိသော် များသော အကျိုး ရှိ၏၊ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးနှင့် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြည့်စုံစေနိုင်၏” စသည်ဖြင့် အာနာပါနဿတိ ဘာဝနာကို အထူးချီးမွမ်း၍ အာနာပါနဿတိသုတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကာယဂတာသတိသုတ်

မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်များက ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း အကျိုးကြီးကြောင်း ပြောဆိုကြသည့် စကားနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အာနာပါနဿတိ

အာနာပါနဟူသည် အဿာသပဿာသ ဆိုသည်နှင့် အတူထူပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထွက်သက်ဝင်သက်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရရှိပါသည်။ အမိဝမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေနေရသော ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့သည် အမိဝမ်း၌နေစဉ် အသက် မရှူရှိုက်ရသဖြင့် ဖွားမြင်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဝမ်းတွင်းမှ လေတို့သည် အပြင်ဘက်သို့ ရှေးဦးစွာ ထွက်ကြသည်။ ထို့နောက် အပြင်မှ လေကို ရှူသဖြင့် ဝမ်းတွင်းသို့ လေဝင်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ထွက်သက်(ရှိုက်လေ)က ပထမဖြစ်၍ ဝင်သက်(ရှူလေ)က နောက်မှ ဖြစ်ရသဖြင့် “ထွက်သက် ဝင်သက်”ဟု ထွက်သက်ကို ရှေ့ထား၍ ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။

မိမိ၏ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်သော သတိသည် အာနာပါနဿတိ မည်ပါသည်။ ပါဠိတော်နည်းအရ ရှိုက်လေ (ထွက်သက်) ကို ပထမအာရုံပြုပြီးနောက်မှ ရှုလေ (ဝင်သက်) ကို အာရုံပြုရမည်ဟု ဆိုပါသည်။ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာနည်းအရ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကို အစွဲပြု၍ ပဝတ္တိအခါ၌ ဖြစ်ပုံအစဉ်အတိုင်း ဝင်သက်ကို “အဿာသအာန”ဟု ဆို၍ ပထမဦးစွာ ဝင်သက် (ရှုလေ)ကို အာရုံပြုပြီးနောက်မှ ထွက်သက်ကို “ပဿာသအပါန”ဟု ဆို၍ ထွက်သက်(ရှိုက်လေ)ကို အာရုံပြုရမည်ဟု ဆိုပါသည်။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများခြင်းအကျိုး

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပွားများသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကျမ်းဂန်တို့၌ ဖော်ပြထားသော အကျိုးတရားများကို ရရှိကြမည် ဖြစ်သည့်အပြင် လောကီ အကျိုးတရားများကိုလည်း ဒိဋ္ဌဓမ္မ ခံစား ရရှိနိုင်ပါသည်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများသူတို့ ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရားများမှာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်-

- ၁။ စိတ်ငြိမ်သက် အေးငြိမ်းခြင်း၊
- ၂။ မရောင့်ရဲနိုင်လောက်အောင် မြင့်မြတ်ခြင်း၊
- ၃။ ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာဖြင့် အာနာပါနကို ပွားများခြင်းဖြင့် စိတ်ငြိမ်သက်မှုရှိခြင်း၊
- ၄။ သမာပတ် ဝင်စားတိုင်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာမှုကို ဖြစ်စေခြင်း၊
- ၅။ စိတ်တည်ငြိမ်မှုကို နှောင့်ယှက်တတ်သော နိဝရဏတရားများကို ပယ်ခွာနိုင်ခြင်း၊
- ၆။ စိတ်ငြိမ်သက်မှု သမာဓိ၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော မိစ္ဆာဝိတက်ကို ပယ်ဖျက်စွမ်းနိုင်ခြင်း၊
- ၇။ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရန် အကြောင်းရင်း မူလအခြေခံ ပါဒက ဖြစ်ခြင်း၊
- ၈။ စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် ၁၆-ချက်သော စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၍ အတူချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို သိမြင်ခြင်း။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများခြင်း၏ အကျိုးတရားအဖြစ် ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် အာနာပါနသုတ်၌ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ပြထားပါသည်-

- ၁။ ကာယဂတာသတ် အစရှိသော သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာကိစ္စကို ပြီးစီး နိုင်ခြင်း၊
- ၂။ အပ္ပနာဈာန် ၄-ပါး ဟူသော သမထဘာဝနာကိစ္စကို ပြီးစီးနိုင်ခြင်း၊
- ၃။ ဝိပဿနာဘာဝနာကိစ္စကို ပြီးစီးနိုင်ခြင်း၊
- ၄။ ဝိဇ္ဇာ ဝိမုတ္တိ (မဂ်ကိစ္စ)ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စကို ပြီးစီး နိုင်ခြင်း၊
- ၅။ ဖလသစ္စိကိရိယာ (ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း)ကိစ္စကို ပြီးစီးနိုင်ခြင်း။

မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ၌ ဖော်ပြထားသော အကျိုးတရား ၅-ပါးမှာ ဖော်ပြ လတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

- ၁။ ယခုခေတ် ယခုဘဝ၌ပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်း၊
- ၂။ အားထုတ်၍ အသက်ရှင်စဉ် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့ပါလျှင် သေခါနီးကာလ၌ သမသိသိ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်း၊
- ၃။ အကယ်၍ သေခါနီးကာလ၌ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့ပါလျှင် နတ်ပြည်သို့ ရောက်၍ အရိယာနတ်များ၏ တရားကို ကြားနာရပြီး ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်း၊
- ၄။ အကယ်၍ နတ်ပြည်လောက၌ ရဟန္တာ မဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် အရိမေတ္တေယျ ဘုရားမပွင့်မီ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်း၊
- ၅။ အကယ်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဖြစ်သို့ မရောက်ခဲ့ပါလျှင် နောင်ပွင့်တော် မူလတ္တံ့သော အရိမေတ္တေယျဘုရား စသည်တို့၏ အထံတော်မှောက်၌ ဗဟိယဒါရူစိရိယ မထေရ်ကဲ့သို့ ဒိပ္ပါဘိညရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက် နိုင်ခြင်း။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းပွားများခြင်းဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါ ကျမ်းဂန်လာ အကျိုးတရားများ ရရှိနိုင်သည့်အပြင် လောကီအကျိုးတရားများကိုလည်း လက်ငင်း ဒိဋ္ဌ ရရှိနိုင်ကြမည်ဖြစ်ပါသည်-

၁။ စိတ်တည်ငြိမ်၍ ချမ်းသာခြင်း

စိတ်တည်ငြိမ်မှု၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော စိတ်ပျံ့လွင့်မှုသည် သောက ပရိဒေဝ စသော မီး(၁၁)တန် တောက်လောင်ရန် အခြေခံပင် ဖြစ်ပါသည်။ စိတ် မတည်မငြိမ်ဖြစ်၍ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါ၊ လိုရာဆန္ဒ မပြည့်ဝသော အခါများ၌လည်း “ယံ ပိစ္ဆံ န လဘတိ တဗ္ဗိ ဒုက္ခံ”ဟု ဟောတော်မူသည်နှင့် အညီ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဖြစ်လာရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဖြစ်ပါက စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ရသော ရပ်များလည်း “စိတ်ထောင်းတော့ ကိုယ်ကြေ”ဆိုသည့် အတိုင်း ကိုယ်ဆင်းရဲမှုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာရတော့သည်။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပွားများသောအခါ စိတ်တည်ငြိမ်မှု ဖြစ်လာရသဖြင့် ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာမှု ကိုလည်း အလိုလိုပင် ခံစားလာရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ အတွေးအမြင်မှန်ခြင်း

စူးစိုက်မှုဖြင့် စွမ်းအင်ကြီးမားလာသော စိတ်သည် ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင် နိုင်သော သူတပါး၏ ကိုယ်အမူအရာများ၊ ပကတိနားဖြင့် မကြားနိုင်သော သူတပါး၏ နှုတ်အမူအရာများကို သိစွမ်းစေနိုင်ပါသည်။ သူတပါး၏ အတွင်း စိတ်ဓာတ်နှင့် အတိတ် အနာဂတ် ဘဝဖြစ်ရပ်များကိုလည်း သိစွမ်းနိုင်ပါသည်။ ခေတ်သစ် စိတ္တဗေဒပညာရပ်အရ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားလျက်ရှိသော အိပ်မေ့ချ ပညာရပ်များဖြင့် လျှို့ဝှက်ဆန်းကြယ်သော အဖြစ်အပျက်များကို သိစွမ်းနိုင်မှု၊ စိတ်ညှို့ပညာရပ်ဖြင့် သူတပါးစိတ်ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါအောင် စွမ်းဆောင် နိုင်မှုများသည် စွမ်းအင်ကြီးမားသော စိတ်စွမ်းပကားကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အများသိနေကြသော အတပ်ဟောဆရာများသည်လည်း မိမိတို့၏ စွမ်းအား ကြီးမားသော စိတ်စွမ်းပကားကို အသုံးချ၍ အတပ် ဟောပြောနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စွမ်းအားကြီးမားသော စိတ်ကား စူးစိုက်မှုဖြင့် တည်ကြည် ငြိမ်သက်လာသော သမာဓိစိတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သမာဓိစိတ်ဖြစ်ရန် ဤအာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းက စွမ်းဆောင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း ပွားများခြင်းဖြင့် ငြိမ်သက် တည်ကြည်သော သမာဓိစိတ်ကို ထူထောင်နိုင်သဖြင့် အတွေးအမြင် မှန်ကန်မှု အကျိုးတရားကို ရရှိခံစားနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ အကြံကောင်းများပေါ်ခြင်း

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း၍ သမာဓိစိတ်စွမ်းပကားကြောင့် အတွေး အမြင်မှန်လျှင် အကြံကောင်းလည်း ပေါ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသူသည် အကြံကောင်းများပေါ်ခြင်း အကျိုးတရားကို ရရှိခံစားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ကျန်းမာရေးရခြင်း

ယနေ့ ခေတ်သစ် ဆေးသိပ္ပံကိရိယာများက အနာရောဂါဖြစ်ခြင်း၏ ပျမ်းမျှ (၇၀) ရာနှုန်းခန့်မှာ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်နေရသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း၍ သမာဓိထူထောင်နိုင်သောအခါ စိတ်၏ အညစ်အကြေးများ ဖြစ်သော နီဝရဏတရား ကိလေသာ အပူစိတ်များ ကင်းကွာလာရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ စိတ်သည် အညစ်အကြေးများ အပူဓာတ်များ ကင်းကွာ၍ ကြည်လင် လာသောအခါ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်များလည်း ကြည်လင်လာရသဖြင့် အနာရောဂါကင်း၍ ထိုက်သင့်သော ကျန်းမာရေးကို ရရှိနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် လူတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ရုပ်များသည် ရေ မြေ လေ မီး ဟူသော ဓာတ်ကြီးလေးပါး ညီမျှမှု ကျန်းမာသန်စွမ်းနိုင်ပါသည်။ တစ်ပါးပါး ချို့ယွင်းပါက ကျန်းမာရေးလည်း ညံ့ဖျင်းလာရပါသည်။ လူသည် မိမိခန္ဓာကိုယ် ရုပ်များ ကျန်းမာသန်စွမ်းရေးအတွက် အစာစားခြင်းဖြင့် မြေဓာတ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးလျက် ရှိသည်။ ရေသောက်ခြင်းဖြင့် ရေဓာတ်ကို ဖြည့်ဆည်း ပေးလျက်ရှိသည်။ အပူအအေးကို စားမျိုးခြင်းဖြင့် သီတတေဇာ ဥဏှတေဇာ ခေါ်သော မီးဓာတ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် လေဓာတ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှု မရှိကြ၍ လေဓာတ်ချို့ယွင်းနေကြပါသည်။ လေဓာတ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော အကောင်းဆုံး လုပ်ငန်းမှာ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို နေ့စဉ် စီးဖြန်းပွားများ နေသူများသည် ကျန်းမာရေးကို ရရှိကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အာနာပါနသမာဓိကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာကူးနိုင်ခြင်း

အာနာပါနတရား တစ်ပါးကို ပွားများလျှင် သတိပဋ္ဌာန်တရား လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။ သတိပဋ္ဌာန်တရား လေးပါးကို ပွားများလျှင် ဗောဇ္ဈင်တရား ခုနစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဗောဇ္ဈင်တရား ခုနစ်ပါး ပွားများလျှင် ဝိဇ္ဇာ၊ ဝိမုတ္တိ

ဟူသော တရားနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းပွားများသူသည် ယင်းအာနာပါနသမာဓိကို အခြေခံပြီး အလိုလို ပြည့်စုံလာသော သတိပဋ္ဌာန်တရား လေးပါးကို ဆက်လက် ပွားများ သောအားဖြင့် ဝိပဿနာဘက်သို့ ကူးနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာဟူသည်

အနိစ္စ စသော အထူးထူးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို ပညာဉာဏ်ဖြင့် ရှုသောသဘောကို ဝိပဿနာဟု ဆိုလိုပါသည်။

အနုပဿနာဟူသည်

တေဘူမက သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ ဃနတ္တ ဟူသော လက္ခဏာယာဉ် သုံးပါး ပေါ်လာအောင် အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ရှုခြင်းသဘောကို အနုပဿနာဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဝိပဿနာပွားများပုံ

မိမိကိုယ်တွင်း အဇ္ဈတ္တနှင့်တကွ တေဘူမကသင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလက္ခဏာယာဉ်တင်၍ အနုပဿနာပြု၍ ဝိပဿနာရှုလိုသော ယောဂီသည် ဝိသုဒ္ဓိ (၇)ပါး၊ ဉာဏ်စဉ် (၁၀)ပါးနှင့်တကွ အခြားသိသင့်သော အချက်များကို ရှေးဦးစွာ သိထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့ကို အဆင့်အလိုက် ဖော်ပြသွား မည် ဖြစ်ပါသည်။

ပထမအဆင့် သီလဝိသုဒ္ဓိစခန်း

ယောဂီသည် သမထစခန်း အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း မစီးဖြန်းမီကပင် သီလကို ဆောက်တည်ခံယူထားပြီးဖြစ်၍ သီလဝိသုဒ္ဓိစခန်း လွန်မြောက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယအဆင့် ဓိတ္တဝိသုဒ္ဓိစခန်း

ယောဂီသည် သမထယာနီကလမ်းလိုက်သူဖြစ်လျှင် ဥပစာရဈာန်၊ သို့မဟုတ် အပ္ပနာဈာန် အဆင့်အထိ သမာဓိကို ထူထောင်ထားပြီးဖြစ်၍ ဝိပဿနာ ယာနီကလမ်း လိုက်သူဖြစ်လျှင် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် သမာဓိကို အသင့် အတင့် ထူထောင်ထားပြီးဖြစ်၍ ဓိတ္တဝိသုဒ္ဓိစခန်းပေါက်မြောက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

တတိယအဆင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်း

ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမ အတ္တ အသက် လိပ်ပြာ ဝိညာဉ်ကောင် သတ္တဝါပုဂ္ဂိုလ်ကောင်ဟု ယူသော မှတ်ထင်သော အတ္တဒိဋ္ဌိကင်းလျှင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ စခန်း ပေါက်မြောက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ လျောင်း ထိုင် ရပ် သွား ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး၌ သတိပဋ္ဌာန်တရား ရှုပွားနေသော ယောဂီသည် အမှတ်ဉာဏ် ရင့်သန် လာသောအချိန်၌ မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင် ရုပ်နာမ်အပြင် ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမ အတ္တကောင် အသက်ကောင် ဝိညာဉ်ကောင် မရှိကြောင်း အလိုအလျောက် သိမြင်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်း ပေါက်မြောက်ပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

စတုတ္ထအဆင့် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိစခန်း

ယုံမှားမှု ၁၆-ပါး လွန်မြောက်၍ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ ဝိသမဟေတုကဒိဋ္ဌိ ကင်းလျှင် ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိစခန်း ပေါက်မြောက်ပြီးဖြစ်နိုင်သည်။ ယောဂီသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်း ပေါက်မြောက်လျှင် ဤကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိစခန်းလည်း အလို အလျောက် ပေါက်မြောက်လာနိုင်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ယုံမှားမှုကင်္ခါ (၁၆)ပါး

- (၁) အတိတ်ဘဝက ငါဖြစ်ခဲ့တာ ဟုတ်သလား၊ (၂) မဖြစ်ခဲ့ဘူးလား၊
  - (၃) ဘယ်အမျိုးဇာတ် ဖြစ်ခဲ့သလဲ၊ (၄) အဘယ်ပုံသဏ္ဍာန်လဲ၊
  - (၅) တတိယ ဘဝက ဘယ်လို၊ ဒုတိယ ဘဝက ဘယ်ပုံလဲ။
- (အတိတ် ၅-မျိုး)

နည်းတူ အနာဂတ်အတွက် ၅-မျိုး၊ ပေါင်း (၁၀)မျိုးနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အတွက်-
(၁) ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာကိုယ်အတွက် သို့လောသို့လော ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ငါ ဟုတ်ရဲ့လား၊
(၃) ငါ မဟုတ်ဘူးလား၊ (၄) ဘယ်လို အမျိုးဇာတ်လဲ၊ (၅) ငါ၏ အတ္တဘော ဘယ်ပုံသဏ္ဍာန်လဲ၊ (၆) ဤအတ္တခေါ်လော ဝိညာဉ်ကောင်သည် ဘယ်ဘဝက လာ၍ ဘယ်ဘဝသို့ သွားဦးမည်လဲ၊ ဤ (၆)မျိုးကို ပေါင်းလျှင် ယုံမှားမှု ကင်္ခါ (၁၆)ပါး ဖြစ်ပါသည်။

အဟေတုကဒိဋ္ဌိဟူသည်

ရုပ်တရား နာမ်တရားများသည် အကြောင်းမရှိဘဲ ဘာသိဘာသာ ပေါ်လာ သည်ဟု ယူသော အယူမျိုး ဖြစ်သည်။ အကြောင်းကြောင့်သာ ရုပ်တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုး မတူသည်၏ အဖြစ်နှင့် နာမ်တရား၌ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် တစ်ခု

တည်းပင် အခါခပ်သိမ်း မဖြစ်၊ အရာရာ၌ မဖြစ်ဘဲ ရူပါရုံ မျက်စိ အရောင် အလင်း နှလုံးသွင်းမှု ဤအကြောင်း ၄-ချက် ပြည့်စုံမှ ဖြစ်လာသည်၏ အဖြစ်များကို ဆင်ခြင်ပါ။

ဝိသမဟေတုကဒိဋ္ဌိဟူသည်

ဗြဟ္မာ ဗိဿနိုး ထာဝရတရားများက ဖန်ဆင်း၍ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ် လာသည်ဟု ယူသော အယူမျိုး ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များမှာ ဤသို့ အယူ ရှိကြသူများ မဟုတ်၍ ဤဒိဋ္ဌိမျိုး မဖြစ်နိုင်ပါ။

စူဠသောတာပန်

ကိလေသာတရား ၁၀-ပါးအနက် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ် နိုင်လျှင် သောတာပန် ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိစခန်း ပေါက်သော ယောဂီသည် ယင်း ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကို အကြွင်းမဲ့ မပယ်သတ်နိုင်သေးသော်လည်း အတန်ကြာအောင် ပယ်နိုင်ပြီးဖြစ်၍ သောတာပန်နှင့် အလားတူသောကြောင့် စူဠသောတာပန်ဖြစ်တော့သည်။ ဒုတိယဘဝအတွက် သုဂတိမြဲပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ပဉ္စမအဆင့် သမ္မသန၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်း

မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင်း၌ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း၊ လှုပ်ရှားတိုင်း လှုပ်ရှားတိုင်း သတိပဋ္ဌာန် တရားအရ ရှုမှတ်ရှုမှတ်နေခြင်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် ၁၀-ပါးတွင် အစဦးဆုံးဖြစ်သော သမ္မသနဉာဏ်စဉ် ပေါ်နေသည်ဟု ဆိုပါသည်။

သမ္မသနဉာဏ် ရင့်သန်ပြီးနောက် တိုးတက်အားထုတ်သည့်အခါ မိမိသန္တာန်၌ ထင်မြင်ထားပြီးဖြစ်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် မဖြစ်ခင်က အဆင်သင့် ဖြစ်ရန် စုဆောင်းသိမ်းဆည်းထားခြင်းလည်း မရှိ၊ ချုပ်သည့်အခါ အရပ်တပါးသို့ သွား၍ စုပုံနေသည်လည်း မဟုတ်၊ အကြောင်းကြောင့် ရုတ်တရက် ဖြစ်ပြီးနောက် မကြာခင် ချုပ်ပျောက်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်၌ အဟောင်း မရှိ၊ အသစ်ချည်းသာ ဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ် အပျက်ကို သိရသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ပေါ်လာတော့သည်။

ဤသို့ ရုပ်နာမ်များဖြစ်သော အကြောင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ဟူသော စကားအားဖြင့်ဖြစ်စေ ရှုဆင်ခြင်၍ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှင်းလင်းစွာ သိမြင်လာသောအခါ စိတ်လည်း အလွန်ကြည်လင် လာရကား ယောဂီ၌ ဝိပဿနပုဂ္ဂိုလ်လေးသင်္ခါ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရား (၁၀)ပါး ဖြစ်ပေါ်လာဟတ်ပါသည်။

ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်းတရား ၁၀-ပါး

- ၁။ ဩဘာသ = ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ အရောင်အလင်းများ၊
- ၂။ ဝိတိ = နှစ်သက်မှုများ (အာရုံကို နှစ်သက်မှုများ)၊
- ၃။ ပဿဒ္ဓိ = ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ငြိမ်းအေးမှုများ၊
- ၄။ အဓိမောက္ခ = ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ သက်ဝင်ဆုံးဖြတ်တတ်သော သဒ္ဓါတရားများ၊
- ၅။ ပဂ္ဂဟ = ဝိပဿနာစိတ်ကို နောက်မဆုတ်အောင် အားပေး ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့တတ်သော ဝီရိယ၊
- ၆။ သုခ = ချမ်းသာခြင်းကို ခံစားမှု၊
- ၇။ ဣဏ = အမြင်သန်သော ဝိပဿနာဣဏ်
- ၈။ ဥပဋ္ဌာန = ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ လွန်စွာတည်တံ့သောသင်္ကေတ၊
- ၉။ ဥပေက္ခာ = အဖြစ်အပျက် အလွန်ထင်ရှားချိန်ဖြစ်၍ ယင်းအဖြစ် အပျက်ကို ရှုရန် ဗျာပါရ မများတော့ဘဲ အသင့်အား ဖြင့်သာ ရှုသော ဥပေက္ခာ၊
- ၁၀။ နိကန္တိ = ဩဘာသ စသည်တို့ဖြင့် အလွန် တင့်တယ်စွာ တန်ဆာဆင်ထားသော ဝိပဿနာကို နှစ်သက်မှု။

အထက်ဖော်ပြပါ တရား ၁၀-ပါးကား ကောင်းမြတ်သော တရားများဖြစ် သော်လည်း ယင်းဩဘာသ စသည်တို့သည် ငါ့မှာ ဖြစ်သည်ဟု စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိ၊ ယင်းတို့ကို အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်ဟု စိတ်ကြီးဝင်သော မာန၊ ငါ၏ ဩဘာသ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းတတ်သော တဏှာ၊ ဤတရား ၃-ပါးတို့၏ တည်ရာ အာရုံများဖြစ်သောကြောင့် ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း တရားဟု ဆိုရ ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်း တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတရား ၃-ပါးသာလျှင် ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်းတရားအစစ် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ သြဘာသ စသည်တို့ ဖြစ်သောအခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ မကျွမ်းကျင်သော ယောဂီသည် ရှေးက မဖြစ်ဖူးသော ထိုသြဘာသ စသည်ကို မဂ်စိတ်ဖိုလ်စိတ်ထင်၍ နှစ်သက်မှုဖြစ်ကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းလက်လျှော့လိုက်လျှင် လမ်းလွဲရပါတော့သည်။ ကျွမ်းကျင်သော ယောဂီများကား ထိုသြဘာသ စသည်များသည် ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတည်း၊ ၎င်းတို့ကို နှစ်သက်နေမှုသည် လမ်း(မဂ္ဂ)မဟုတ်၊ အမဂ္ဂတည်း။ ၎င်းတို့ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ အားထုတ်မြဲ ဝိပဿနာသာလျှင် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း လမ်းကောင်း မဂ္ဂတည်းဟု လမ်းမှန်၊ မမှန်ကို သိသောဉာဏ် ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လာပါတော့သည်။ ထိုအခါ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်း ပေါက်မြောက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အထူးမှာ ဖော်ပြပါ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရား ၁၀-ပါးသည် အမှန်တကယ် လုံ့လရှိရှိ အားထုတ်နေသူများ၌သာ ဖြစ်ပေါ်လေ့ ဖြစ်ပေါ်ထရှိပါသည်။ အများအားဖြင့် သမထ ဝိပဿနာ (၂)ပါးစလုံး ဖြစ်နေသူတို့၌ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိပါသည်။ အရိယာဖြစ်ပြီးသူ၊ လွဲမှားစွာ ပွားများနေသူ၊ တရားအားထုတ်မှုကို ရပ်နားထားသူနှင့် ပျင်းပျင်းရိရိ အားထုတ်နေသူများ၌ ဖြစ်ပေါ်လေ့မရှိပါ။

ဆဋ္ဌအဆင့် ဘင်္ဂိ စသောဉာဏ်နှင့် ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်း

ရှေးဝိသုဒ္ဓိစခန်း၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ပေါ်ခဲ့သော်လည်း ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရားများ နှောင့်ယှက်မှုကြောင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟူသော လက္ခဏာများ ကောင်းစွာ မထင်သေး။ ၎င်းတရားတို့မှ လွတ်မြောက်သောအခါ လက္ခဏာယာဉ် (၃)ပါး အလွန်ထင်ရှားလာစေရန် ယင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုပင် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင် သုံးသပ် ရှုမှတ်နေရမည်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဖျက်ခြင်း (၂)မျိုးစလုံးကို ထင်ရှားအောင် ရှု၍ အလွန်ထင်ရှားလာသည့်အခါ အဖြစ်အပျက်တို့က အလွန် လျင်မြန်ရကား အဖြစ်ကို အာရုံ မပြုမိတော့ဘဲ အပျက်ချည်းကိုသာ မြင်နေရသော ဘင်္ဂိဉာဏ် ပေါ်လာတော့သည်။

ဘင်္ဂိဉာဏ် ပေါ်ပြီးနောက် မကြာခင် ရုပ်နာမ်တို့အပေါ် အပြစ်မြင်ပြီး ကြောက်စရာအဖြစ် ထင်မြင်သော ဘယဉာဏ်လည်း ပေါ်လာပါတော့သည်။ ဘယဉာဏ် ပေါ်ပြီးနောက် ရုပ်နာမ်တို့အပေါ် ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်လည်း ပေါ်ပြီးနောက် ထိုရုပ်နာမ်တို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ်လည်း ဆက်တိုက် ပေါ်လာပါတော့သည်။ ၎င်းနောက် ယင်းရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့ကိုပင် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ထပ်မံ ရှုပွားလျှင် မကြာမတင်ပင် ပဋိပဒါဉာဏ်လည်း ဆင့်ကာ ပေါ်လာပါတော့သည်။

ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ပေါ်ရေးအတွက် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို အခြင်းအရာ (၄၀)ဖြင့် လက္ခဏာယာဉ် တင်၍ ရှုပွားရန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ညွှန်ပြထားပါသည်။ အနိစ္စ လက္ခဏာအတွက် အခြင်းအရာ ၁၀-ပါး၊ ဒုက္ခလက္ခဏာအတွက် အခြင်းအရာ ၂၅-ပါး၊ အနတ္တလက္ခဏာအတွက် အခြင်းအရာ ၅-ပါး၊ စုစုပေါင်း (၄၀)ဖြစ် ပါသည်။ ယင်း (၄၀)ကို တော (၄၀)ဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

အနိစ္စအခြင်းအရာ ၁၀-ပါး

- ၁။ အမြဲမရှိခြင်း၊
- ၂။ အလွန်ပျက်ခြင်း၊
- ၃။ တုန်လှုပ်ခြင်း၊
- ၄။ ပျက်လွယ်ခြင်း၊
- ၅။ မခိုင်ခံ့ခြင်း၊
- ၆။ ဖောက်ပြန်မှု သဘောရှိခြင်း၊
- ၇။ အနှစ်မရှိခြင်း၊
- ၈။ ကြီးပွားစည်ပင်မှုကင်းခြင်း၊
- ၉။ ပေါင်းစု၍ ပြုအပ်ခြင်း၊
- ၁၀။ သေခြင်းသဘောရှိခြင်း။

ဒုက္ခအခြင်းအရာ ၂၅-ပါး

- ၁။ ဆင်းရဲ၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်ခြင်း၊
- ၂။ စွဲကပ်ရောဂါနှင့် တူခြင်း၊
- ၃။ အိုင်းအမာနှင့် တူခြင်း၊
- ၄။ စူးဝင်သောငြောင့်နှင့် တူခြင်း၊
- ၅။ မကောင်းမှုနှင့် တူခြင်း၊
- ၆။ ဖျားနာမှုနှင့် တူခြင်း၊
- ၇။ ဘေးရန်နှင့် တူခြင်း၊
- ၈။ ဥပဒွေဝေါနှင့် တူခြင်း၊

- ၉။ ဘေးနှင့် တူခြင်း၊
- ၁၀။ ကပ်ငြိသော အနှောင့်အယှက်နှင့် တူခြင်း၊
- ၁၁။ မစောင့်ရှောက်တတ်ခြင်း၊
- ၁၂။ ပုန်းအောင်းရာ မဟုတ်ခြင်း၊
- ၁၃။ ကိုးကွယ်ရာ မဟုတ်ခြင်း၊
- ၁၄။ အပြစ်အာဒိနဝဖြစ်ခြင်း၊
- ၁၅။ မကောင်းမှု၏ အမြစ်အရင်းဖြစ်ခြင်း၊
- ၁၆။ လူသတ်ယောက်ျားနှင့် တူခြင်း၊
- ၁၇။ အာသဝေါ၏ အာရုံဖြစ်ခြင်း၊
- ၁၈။ လူသတ်သမား မာရ်တို့၏ သတ်စရာ အစာဖြစ်ခြင်း၊
- ၁၉ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိခြင်း၊
- ၂၀။ အိုခြင်းသဘောရှိခြင်း၊
- ၂၁။ နာခြင်းသဘောရှိခြင်း၊
- ၂၂။ စိုးရိမ်ဖွယ်သဘောဖြစ်ခြင်း၊
- ၂၃။ ငိုကြွေးဖွယ်သဘောဖြစ်ခြင်း၊
- ၂၄။ ပြင်းစွာ ပူပန်ဖွယ်သဘောဖြစ်ခြင်း၊
- ၂၅။ ကိလေသာတို့၏ စွဲမှီရာ အာရုံသဘောဖြစ်ခြင်း။

အနတ္တအခြင်းအရာ ၅-ပါး

- (၁) ပြင်ပသူစိမ်းနှင့် တူခြင်း၊
- (၂) ဓုဝ, သုဘ စသည်အဖြစ်မှ ဆိတ်ခြင်း၊
- (၃) အချဉ်းအနီးဖြစ်ခြင်း၊
- (၄) တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းခြင်း၊
- (၅) တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အတ္တ မဟုတ်ခြင်း။

မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုရုံသာ ရှိသေးသည်။ တကယ် မလွတ်သေးချေ။ ဤပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို တကယ် စွန့်လွှတ်ရကော့မည်။ သို့ရာတွင် မလွတ်ခင် စွန့်လွှတ်ခါနီး၌ ရုတ်တရက် မလွတ်လိုက်သေးဘဲ ကြပ်ကြပ်နွံနာအောင် (နိစ္စ သုခ အတ္တဟု နောင်အခါ မစွဲလမ်းနိုင်အောင်) တဖန် ထပ်၍ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို စွန့်လွှတ်ပြီးနောက် ယင်းရုပ်နာမ် သင်္ခါရတို့ကို ဘယ၊ အာဒိနဇ (ဘေး၊ အပြစ်) စသည်ဖြင့် မရှုတော့ဘဲ လျစ်လျူ ရှုနိုင်သော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ပေါ်လာတော့သည်။

ဤဉာဏ်ဖြင့် လျစ်လျူရှုသည်ဟု ဆိုသော်လည်း အလုံးစုံ အာရုံမပြုဘဲ နေ၍ မဖြစ်။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသမျှ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကိုပင် အာရုံပြုရသည်။ သို့သော် အာရုံပြုရသည့်အခါ သာယာနှစ်သက်ခြင်းလည်းမရှိ၊ ကြောက်မက်ဖွယ် ဟူ၍လည်း ဂရုမစိုက်ဘဲ လျစ်လျူရှုကာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ဆင်ခြင်နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုကာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုဖန်များလတ်သော် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၌ အာရုံမပြုတော့ဘဲ အင်္ဂါရ တို့မှ တွန့်ဆုတ်လျက် သင်္ခါရလွတ်ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ စိတ်ညွတ်နေတော့သည်။ သို့သော် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက်မမြင်သေးသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရှာဖွေရင်းပင် သင်္ခါရ တို့ကို အာရုံပြုနေရသေးသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လောက်သော အကြိမ်၌သာ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဟု အနုလောမဉာဏ် ပေါ်လာပြီးနောက် ဂေါတြဘျာဖြင့် အာရုံပြုလျက် မဂ်ဖိုလ်ရောက်အောင် တိုးတက်လာပါတော့သည်။

ဤအနုလောမဉာဏ်မှ တဆင့်ဟင်္ဂလျှင် မဂ်ဖိုလ်ရပါတော့မည်။ သို့အတွက် အထက်မဂ်ခဏ၌ ရလတ္တံ့သော ဗောဓိပက္ခိယ တရားအားလည်းကောင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယ စသော အောက်ဉာဏ် ၈-ပါးအားလည်းကောင်း လျော်သောကြောင့် ဤဉာဏ်ကို အနုလောမဉာဏ်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ လျော်ပုံကား- အနုလောမ ဉာဏ်သည် ရှေးဥဒယဗ္ဗယ စသော ဉာဏ်များ၏ ဆိုင်ရာကိစ္စကို ခွင့်ပြုကျေနပ် သကဲ့သို့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ထပ်၍ ရှုတုန်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဉာဏ် ၈-ပါးနှင့် မဆန့်ကျင်၊ အလျော်ပင် ဖြစ်သည်။ ပင်ကိုရည်ရွယ်ရင်းက မဂ်ခဏ၌ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို ရအောင် ရည်ရွယ်ခဲ့သည်။ ရည်ရွယ်သည့် အတိုင်း ထိုတရားတို့ကို ရတော့မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗောဓိပက္ခိယတရား အားလည်း အလျော်ပင်ဖြစ်သည်။

သတ္တမအဆင့် ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိခခန်း

ဤအဆင့်ကား ဝိပဿနာစခန်း၌ နောက်ဆုံးအဆင့် ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်သို့ ရောက်သော ယောဂီသည် မဂ်ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရပြီဖြစ်သည်။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိ ဝိပဿနာအဆင့် ဟူ၍လည်း ခေါ်ပါသည်။ မဂ်တရားကို ဝုဋ္ဌာနခေါ်သည်။ မဂ်တရားကား ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို အာရုံမပြုပါ။ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ အာရုံပြုပါသည်။ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတည်းဟူသော အာရုံနိမိတ်မှ လွတ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဂ်ကို ဝုဋ္ဌာန ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာဟူသည် မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော (မဂ်နှင့် နီးကပ်နေသော) ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဆိုလိုပါသည်။ မဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ဉာဏ်ဟူသည် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ နောက်ဆုံးပိုင်းနှင့် အနုလောမ ဉာဏ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ဝိထိအားဖြင့် သုံးပိုင်း ပိုင်းလျှင် နောက်ပိုင်းဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနောက် စော(၇)ကြိမ်ဟူသော သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ် ဖြစ်ပြီးလျှင် ဘဝင် အနည်းငယ် ခြား၍ ဘဝင်စလန, ဘဝင်ပစ္စေဒ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့နောင် ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံဟု အနုလောမဉာဏ် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ဂေါတြဘူကို ဆက်သော် မဂ်ဖိုလ်ရတော့သည်။

ဂေါတြဘူစိတ်ဟူသည်

ပုထုဇဉ်အနွယ်ကို လွှမ်းမိုးသောစိတ် ဖြစ်သည်။ ဂေါတြဘူစိတ် ဖြစ်သော အခါ အရိယာအနွယ်သို့ မရောက်သေးသော်လည်း ရောက်တော့မည် ဖြစ်သဖြင့် သမိပူပစာအားဖြင့် ရောက်သည်ဟု ဆိုရတော့သည်။ ဤဂေါတြဘူစိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်ပြီ။

မဂ်စိတ်ပေါ်လာပုံ

ဂေါတြဘူစိတ်ချုပ်ပြီးနောက် ကိစ္စလေးချက်ကို တပြိုင်နက် ပြီးစေတတ်သော မဂ်စိတ် ပေါ်လာတော့သည်။ ဆီမီးတိုင်သည် မီးစာကို လောင်ခြင်း၊ အမှောင် ပယ်ခြင်း၊ အလင်းဆောင်ခြင်း၊ ဆီကုန်ခြင်းဟူသော ကိစ္စလေးချက်ကို တပြိုင်နက် ပြီးစေသကဲ့သို့ မဂ်တရားသည်လည်း ဒုက္ခသစ္စာကို “ဤမျှသာရှိ၏။ ဤလောကီ စိတ် စေတသိက် ရုပ်မှတစ်ပါး အခြား မရှိ”ဟု ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ပရိညာကိစ္စ၊ သမုဒယသစ္စာ တဏှာလောဘကို ပယ်စွန့်ခြင်းဟူသော ပဟာနကိစ္စ၊ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူသော သစ္စိကိရိယာကိစ္စ၊ မဂ္ဂသစ္စာ(မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး)ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာစေခြင်းဟူသော ဘာဝနာကိစ္စ ဟူသော ကိစ္စလေးချက်ကို တပြိုင်နက် ပြီးစေနိုင်သည်။

ပစ္စဝေက္ခဏာ (၅) ဝိထိဖြစ်ပုံ

ဤသို့ မဂ်ရပြီးနောက် ဖိုလ်ဇော (၂)ကြိမ် (၃)ကြိမ် နောင် ဘဝင်ကျ၍ ဘဝင်အစဉ် ပြတ်သောအခါ-

- (၁) ငါသည် ဤမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရပြီဟု မဂ်ကို ဆင်ခြင်သော ဝိစိ၊
- (၂) မဂ်အကျိုးကို ခံစားရလေပြီဟု ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သော ဝိထိ၊
- (၃) ဤနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရပြီဟု နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်သော ဝိထိ၊
- (၄) ဤမျှသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ပြီးပြီဟု ပဟိန ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သော ဝိထိ၊
- (၅) ဤမျှသော ကိလေသာတို့ကို မပယ်ရသေး၊ ကျန်သေးသည်ဟု သေသ ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သော ဝိထိ။

ဤ ပစ္စဝေက္ခဏာ (၅) ဝိထိတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို (၅) ဝိထိတွင် မဂ်ရပြီး ပုဂ္ဂိုလ်အား အမှတ် (၁-၂-၃) ဝိထိတို့ကား ကေန်ကေ ဖြစ်ကြရသည်။ အမှတ် (၄-၅) ဝိထိတို့ကား အချို့သောသူများ ဖြစ်၍ အချို့သောသူများ မဖြစ်ကြပါ။ ဤသို့အားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ် (၅) ဝိထိ၊ သကဒါဂါမိမဂ် (၅) ဝိထိ၊ အနာဂါမိမဂ် (၅) ဝိထိ၊ အရဟတ္တမဂ် အမှတ်(၅) ကြည့် (၄) ဝိထိ၊ စုစုပေါင်း ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ (၁၉) ဝိထိ ရနိုင်ပါသည်။

ပယ်သောကိလေသာ၊ ကျန်သောကိလေသာ

- ၁။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတ္တပ္ပ ဟူသော ကိလေသာ ဆယ်မျိုးတွင် ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကျန် (၈)မျိုးကို မပယ်နိုင်သေးပါ။
- ၂။ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ (၂)မျိုးကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်သည့်အပြင် ကာမရာဂ (လောစာတစ်စိတ်)၊ ဒေါသနှင့် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ်၊ ပဋိသမ္ဘယုတ် စိတ်၌ယှဉ်ဆော မောဟကိလေသာများကို ခေါင်းပါးအောင် ပြုဖွားပြီးဖြစ်သည်။ လုံးဝ အမြစ်ပြတ် မပယ်နိုင်သေးပါ။

- ၃။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သကဒါဂါမ်ဘဝက ခေါင်းပါးအောင် မြှူထားပြီးသော ကာမရာဂ (လောဘတစ်စိတ်)နှင့် ဒေါသ (ဗျာပါဒ)တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်ပြီးဖြစ်သည်။ ကာမရာဂ၏ ပယ်သတ်ပြီးဖြစ်၍ ကာမဘုံ၌ တဖန် ပဋိသန္ဓေနေရန် မရှိပြီ။ ထိုကြောင့် ဤလူ့ဘုံ၌ ရဟန္တာဖြစ်လျှင် ဖြစ်၊ မဖြစ်က ရူပဘုံ၊ အရူပဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ထိုမှတစ်ဆင့် နိဗ္ဗာန် ရနိုင်သည်။
- ၄။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကား ကိလေသာ(၁၀)ပါးစလုံးကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၁၄)

ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀)ပါး

ဝိပဿနာဉာဏ်

ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ သမထ ဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ရသည်။ သမထဘာဝနာဟူသည်မှာ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်အောင် ရှုမှတ်ပွားများအပ်သော နိဝရဏ တရားတို့ကို ငြိမ်းအေးစေတတ်သည့် ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး စသည်တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တရားကိုယ်မှာ သမာဓိတရားဖြစ်၍ မိမိစိတ်ကို သမာဓိနှင့် အမြဲယှဉ်စေလျက် တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌ သက်ဝင်ပြီး တည်ငြိမ်ရင့်ကျက်လာအောင် ပြုစု ပျိုးထောင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ သမာဓိသိက္ခာကို ပြည့်စုံအောင် ထူထောင်ပြီး သောအခါမှ ဝိပဿနာဘာဝနာကို ပွားများအားထုတ်ရပါမည်။ ဝိပဿနာ အရာမှာ ပညာဖြစ်၍ ပညာသိက္ခာကို ပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးခြင်း ဖြစ်သည်။ တေဘူမက ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘဟု အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမှတ် ပွားများခြင်းသည် “ဝိပဿနာဘာဝနာ” မည်သည်။ တေဘူမက ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို လှပဲ နတ်ပဲ ဗြဟ္မာပဲ ယောက်ျားပဲ မိန်းမပဲ စသည်ဖြင့် သိမြင်မှတ်ထင်မှု၊ နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု သိမြင် မှတ်ထင်မှု အမှတ်မှား အသိမှား အယူမှားတွေကို ပယ်စွန့်ပြီး နာမ်ပဲ၊ ရုပ်ပဲ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘပဲဟု စွဲစွဲမြဲမြဲ ရှုတတ် မြင်ကတ် သိတတ်သော ပညာသည် “ဝိပဿနာဉာဏ်”မည်သည်။ (လက္ခဏ)

ဝိပဿနာဉာဏ်ခဉ် (၁၁)ပါး

ထိုဝိပဿနာဉာဏ်သည် တစ်မျိုး တစ်စားတည်း မဟုတ်၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဖြစ်စဉ်အားဖြင့် (၁၀)မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်၏-

- (၁) သမ္မသနဉာဏ် = အဓိကအားဖြင့် မိမိ၏ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာယာဉ် သုံးပါးသို့တင်၍ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်။

- (၂) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ ဆိုင်ရာ အကြောင်းကြောင့် ရုတ်ခနဲ ဖြစ်ပေါ်လာပုံနှင့် မကြာခင်မှာပင် ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးသွားကြပုံကို ရှုဆင်ခြင်သောဉာဏ်၊ အဖြစ်အပျက်ကို ရှုသောဉာဏ် တည်း။
- (၃) ဘင်္ဂဉာဏ် = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ်မဖက် အပျက်ကိုချည်းသာ ရှုမြင်သောဉာဏ်၊
- (၄) ဘယဉာဏ် = ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ အပျက်ကိုချည်း တွေ့မြင် နေရသဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို ကြောက်ဖွယ် လိလိ ဘေးကြီးအတိဟု ထင်မြင်သောဉာဏ်၊
- (၅) အာဒိနဝဉာဏ် = ကြောက်ဖွယ်လိလိ ဘေးအတိ ရှုမြင်ရသဖြင့် ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့၌ အပြစ်ဟု ထင်မြင်သောဉာဏ်၊
- (၆) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် = အပြစ်ဟု ထင်မြင်နေရသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ အပေါ်၌ မတွယ်တာ မပျော်ရွှင်နိုင်တော့ဘဲ ငြီးငွေ့ သောဉာဏ်၊
- (၇) မုစ္စိတုကမ္ပတာဉာဏ် = သင်္ခါရ တရားတို့အပေါ်၌ ငြီးငွေ့လာ၍ ထိုခန္ဓာ ငါးပါး သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော ဉာဏ်၊
- (၈) ပဋိသင်္ခါဉာဏ် = ထွက်မြောက်ရန် အကြောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းငှါ ခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ တရားတို့၌ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ထပ်မံ၍ ရှုမှတ်ဆင်ခြင်သောဉာဏ်၊
- (၉) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၌ ကြောက်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်းကို မဖြစ်စေဘဲ လျစ်လျူရှုနိုင်သော ဉာဏ်၊
- (၁၀) အနုလောမဉာဏ် = အောက်အောက်သော ဝိပဿနာဉာဏ်များနှင့် အထက် မဂ်ခဏ၌ ရလတ္တံ့သော ဗောဓိပက္ခိယတရား အားလျော်သော ဉာဏ်တို့ဖြစ်သည်။ (ဘေဒ)

ဝိပဿနာဉာဏ်ကိစ္စ

ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၀)ပါးသည် တစ်ပါးနှင့် တစ်ပါး ရှုမှတ်ပုံချင်း မတူပါ။ တသီးတခြားစီ ရှုမှတ်ဆင်ခြင်ကြသည်။ ရှုမှတ်ပုံကိစ္စ အသီးသီးရှိသည်။ ဝိပဿနာ ဉာဏ် (၁၀)ပါး၏ ရှုမှတ်ပုံ သီးခြားကိစ္စများမှာ-

- (၁) သမ္မသနဉာဏ်ကိစ္စ = ကလာပသမ္မသနည်း၊ အဒ္ဓါသမ္မသနည်း၊ သန္တတိ သမ္မသနည်း၊ ခဏသမ္မသနည်းအားဖြင့် ခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုမှတ်ခြင်း။
- (၂) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိစ္စ = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ ဆိုင်ရာ အကြောင်းကြောင့် ရုတ်ခနဲ ဖြစ်ပေါ် လာပုံ ဥပါဒ်နှင့် မကြာခင်မှာပင် ချုပ်ပျက်သွားပုံ ဘင်ကို ရှုမှတ်ခြင်း။
- (၃) ဘင်္ဂဉာဏ်ကိစ္စ = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ်၊ အပျက်တို့က အလွန် လျင်မြန်ရကား အဖြစ် ဥပါဒ်ကို မရှုမှတ်တော့ဘဲ အပျက် ဘင်ကိုချည်းသာ ရှုမှတ်ခြင်း။
- (၄) ဘယဉာဏ်ကိစ္စ = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ တရားတို့၏ အပျက် ကိုချည်း တွေ့မြင်နေရ၍ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား တို့ကို ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးကြီးအဖြစ် ရှုမှတ်ခြင်း။
- (၅) အာဒိနဝဉာဏ်ကိစ္စ = ကြောက်မက်ဖွယ် ဘေးကြီးအဖြစ် ထင်မြင်လာ သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အပြစ်ဟု ရှုမှတ်ခြင်း။
- (၆) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကိစ္စ = အပြစ်မြင်ထားသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ အပေါ်၌ မတွယ်တာမပျော်ပိုက်တော့ဘဲ ငြီးငွေ့ခြင်း။
- (၇) မုစ္စိတုကမ္ပတာဉာဏ်ကိစ္စ = ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ငြီးငွေ့လာ၍ ထိုခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်မြောက်လိုခြင်း။

- (၈) ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကိစ္စ = တေဘူမက ခန္ဓာ ငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံစေရန် အပြစ်မြင်ထားသည့် သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ထပ်မံရှုမှတ်ခြင်း၊
- (၉) သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကိစ္စ=အပြစ်မြင်၍ စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီးသော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့၌ ကြောက်ခြင်း၊ နှစ်သက်ခြင်း၊ အပြစ်မြင်ခြင်း စသည်ဖြင့် မရှုမှတ်တော့ဘဲ လျစ်လျူရှုကာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟုသာ ရှုမှတ်ခြင်း၊
- (၁၀) အနုလောမဉာဏ်ကိစ္စ =အောက်အောက် ဝိပဿနာဉာဏ်များနှင့် အထက် မဂ်ခဏ၌ ရလတ္တံ့သော ဗောဓိပက္ခိယ တရားအား လျော်အောင် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟုပင် ရှုမှတ်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ (ရသ)

ဝိပဿနာဉာဏ်ဘေးရန်

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် အဖန်ဖန် ရှုမှတ်နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်အစဉ်သည် အလွန်သန့်ရှင်း ကြည်လင်ရကား သြဘာသ စသော ဘရားများ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။ ယင်းတရား(၁၀)မျိုးတို့မှာ-

- (၁) သြဘာသ = ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်နဲ့မူ ထက်မြက်မှုအလိုက် ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါများ ထွက်ပေါ်လာတတ်၏။
- (၂) ဝိတိ = ခုဒ္ဒိကာ ခဏိကာ သြက္ကန္တိကာ ဥဗ္ဗေဂါ ဖရဏာ ဟူသော ဝိတိငါးမျိုးလည်း ထိုက်သင့်သလို ဖြစ်ပေါ်လျက် အလွန် နှစ်သက်နေတတ်၏။
  - ခုဒ္ဒိကာဝိတိ = ကြက်သီး မွေးညင်း ထရုံမျှ သေးငယ်စွာ ဖြစ်သော ဝိတိ၊
  - ခဏိကာဝိတိ = လျှပ်စစ်ပြက်သလို ခဏ ခဏဖြစ်၍ ခဏ ခဏပျက်သော ဝိတိ၊
  - သြက္ကန္တိကာဝိတိ= ဒီရေ လှိုင်းလုံးကြီး လွှမ်းဖုံး လာသကဲ့သို့ တစ်ကိုယ်လုံး လွှမ်းဖုံးသက်ရောက်သော ဝိတိ၊

- ဥဗ္ဗေဂါပီတိ = မိမိအဟုန်ဖြင့် ကိုယ်ကို အထက်သို့ မြှောက်တင် နိုင်သော ပီတိ၊
- ဖရဏာပီတိ = တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ကြာရှည်စွာ ပုံနှံ့ယိုစီးနေသော ပီတိ၊
- (၃) ပဿဒ္ဓိ = ကိုယ်စိတ်နှစ်မျိုးလုံးပင် အေးမြငြိမ်းချမ်းသဖြင့် ကာယ ပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ နှစ်မျိုးလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- (၄) အဓိမောက္ခ = ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် သက်ဝင် ဆုံးဖြတ် ယုံကြည်တတ်သော သဒ္ဓါလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- (၅) ပဂ္ဂဟ = ဝိပဿနာစိတ်ကို နောက်မတွန့်ဆုတ်ရအောင် အားပေး ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့တတ်သော ဝိရိယလည်း ဖြစ်ပေါ် လာ၏။
- (၆) သုခ = ဆီထိသော ဝါဂွမ်းပမာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ တစ်ကိုယ်လုံး၌ မွန်မြတ်သော စိတ္တဇရုပ်တွေကို ပုံနှံ့ထုံမွှမ်းစေတတ်သော သုခဝေဒနာလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- (၇) ဉာဏ = ဝရဇိန်လက်နက် မိုးကြိုးစက်ကဲ့သို့ သွက်လက် လျင်မြန် အမြင်သန်သော ဝိပဿနာဉာဏ်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- (၈) ဥပဋ္ဌာန = မြင်းမိုရ်တောင်ပမာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ လွန်စွာတည်တံ့ ခိုင်မြဲသော သတိလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- (၉) ဥပေက္ခာ = သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို ဗျာပါရ မများရ တော့ဘဲ အလွယ်တကူ အသင့်အားဖြင့် ရှုနိုင်သည့် တဩမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ခေါ်သော ဝိပဿနပေက္ခာ၊ ထို ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ဆင်ခြင်လိုသည့်အခါ၌ အလွန်လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်နိုင်သည့် စေတနာဟူသော အာဝဇ္ဇနပေက္ခာ တို့လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- (၁၀) နိကန္တိ = သြဘာသ စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သော ဝိပဿနာကို သာယာနှစ်သက်တတ်သော တဏှာသည် နိကန္တိမည်၏။ ထိုနိကန္တိလည်း ဖြစ်ပေါ် လာတတ်ပေသည်။

ရှေးယခင်က မိမိစိတ်အစဉ်မှာ တစ်ကြိမ် တစ်ခါမျှ မဖြစ်ဖူးဘဲ ယခုမှ ထူးကဲစွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည့် သြဘာသ စသည်တို့ကို “ငါ့မှာ ဖြစ်၏”ဟု စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိ၊ “အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းပေသည်”ဟု မှတ်ထင်တတ်သော မာန၊ “ငါ၏ သြဘာသ” စသည်ဖြင့် တွယ်တာ စွဲလမ်းတတ်သော တဏှာ၊ ဤတရားသုံးမျိုးတို့၏ တည်ရာမှီရာ အာရုံဖြစ်၍ ဝိပဿနာကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်းတရား (ဝိပဿနပုတ္တိလေသ) ဟု ခေါ်သည်။

ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ ထွက်လာသောအခါ “ငါ့မှာ ရှေးက ဤကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ များ မဖြစ်ဖူးချေ၊ ဤကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါကို ဖြာထွက်စေနိုင်သော စိတ်သည် မဂ်စိတ်၊ ဖိုလ်စိတ်ပင် ဖြစ်ရမည်၊ ငါ မဂ်ရပြီ၊ ဖိုရပြီ”ဟု မှတ်ထင်ပြီးလျှင် အားထုတ်မြဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်၍ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါကိုသာ သာယာနှစ်သက်နေတော့သဖြင့် ဝိပဿနာ လမ်းလွဲရရှာတော့သည်။ ဤသို့သော အဖြစ်မျိုးဖြင့် သြဘာသ စသည် တို့သည် ဝိပဿနာလမ်းကြောင်းမှ သွေဖည်တိမ်းစောင်းသွားနိုင်သောကြောင့် ဝိပဿနာ၏ ဘေးရန်တို့လည်း မည်ပါသေးသည်။

မူရင်း ဝိပဿနပုတ္တိလေသ (၁၀)ပါးကို တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ၃-ပါးဖြင့် မြှောက်ပွား လိုက်လျှင် ဥပုတ္တိလေသ (၁၀)ပါး အပြား (၃၀)ဖြစ်သည်။ (မလ)

ဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုး

သီလဝိသုဒ္ဓိ အစရှိသည့် ဝိသုဒ္ဓိ (၆)ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို အခြေခံထား၍ တောဘုမက ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးသို့တင်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် (၁၀)ပါးဖြင့် ရှုမှတ်ပွားများလိုက်ပါက မိမိတို့၏ ပါရမီကုသိုလ် အလျောက် သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို သိတတ်၊ တိုက်ရိုက်မြင်တတ်၍ ကိလေသာ အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်သည့် “ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ”ခေါ်သော မဂ်စခန်း သို့ရောက်ပြီး ကျွတ်တမ်းဝင်ကာ အမတ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိ ခံစားရပါ လိမ့်မည်။(ဖလ)

အခန်း (၁၅)

ယခုခေတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းအမျိုးမျိုး

- ၁။ လယ်တီဆရာတော်
- ၂။ မင်းကွန်းဆရာတော်
- ၃။ မိုးညှင်းဆရာတော်
- ၄။ စွန်းလွန်းဆရာတော်
- ၅။ ဟံသာဝတီဆရာတော်
- ၆။ မဟာစည်ဆရာတော်
- ၇။ တောင်ပုလူဆရာတော်
- ၈။ မိုးကုတ်ဆရာတော်
- ၉။ နိဗ္ဗိန္ဒတောရဆရာတော်
- ၁၀။ ကသစ်ပိုင်ဆရာတော်
- ၁၁။ ဝေဘူဆရာတော်
- ၁၂။ အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး
- ၁၃။ ညောင်လွန်တောရဆရာတော်
- ၁၄။ ရွှေညဒေါင်းတောင်ဆရာတော်

လယ်တီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုမှတ်လိုသော ယောဂီသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာထံ နည်းခံ၍ တော အရပ်မှာ ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ရင်းမှာ ဖြစ်စေ၊ တိတ်ဆိက်သော နေရာမှာ ဖြစ်စေ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ကိုယ်နေဖြောင့်ဖြောင့် ထိုင်ရမည်။ မည်သည့် ကြောင့်ကြမှုမျှ မရှိစေဘဲ ဝင်သက်ထွက်သက်ကို သတိဖြင့် မပြတ် ရှုမှတ်နေရမည်။ ဤ၌ ထိုင်လျက် ဆိုသော်လည်း ထိုင်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ လျောင်းအိပ်ခြင်း လေးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် အားထုတ်နိုင်သည်။

ထို့ပြင် “ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်”ဟု သမထ အလုပ်ကို ရည်စူး၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာအလုပ်ကား ဆိတ်ငြိမ်သော နေရာမှသာ ပေါက်ရောက်ပြီးမြောက် နိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ ပါရမီဉာဏ်သာ အဓိကဖြစ်သည်။ လူထဲသူထဲ တရားနာရင်း အိမ်မှာ ထမင်းချက်ရင်း တရားပေါက်ရောက် ရရှိသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကျမ်းဂန်တို့တွင် တွေ့မြင်ရသည်။

ပထမ ဂူမှတ်ကာစတွင် ထွက်သက်ဝင်သက် အရှည်အတိုကို နှလုံးမသွင်း သေးဘဲ နှာသီးဖျား၌ဖြစ်စေ၊ အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌ဖြစ်စေ စိတ်ကို ခိုင်မြဲစွာ ထား၍ ဝင်လေထွက်လေတို့၏ ထိမှု ခိုက်မှုကို အာရုံစိုက်ရမည်။ “ဝင်လာပြီ” “ထွက်သွားပြီ”ဟု နှုတ်က ဆိုစရာမလို။ ဝင်တိုင်းထွက်တိုင်း သတိမလွတ်ဂေဘဲ သိအောင် အားထုတ်ရမည်။ တစ်နာရီ နှစ်နာရီ စသည်ဖြင့် တတ်စွမ်းသမျှ မနားဘဲ အားထုတ်ရမည်။ ညောင်းလည်း မပြင်၊ ယားလည်းမကုတ်ဘဲ ဝင်သမျှ ထွက်သမျှ တစ်ခုမှ မလွတ်စေရပါ။ ဝင်တိုင်းထွက်တိုင်း သိအောင် ဂူမှတ်နေ ရမည်။ (အချို့ကား စိတ်ကို ရင်မှာထား၍ ဂူမှတ်ကြသေး၏။)

ဒုတိယအချက် တဆင့်တက် ဂူမှတ်ရန်မှာ နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျား၌ ဝင်လေ ထွက်လေကို မလွတ်တမ်း ပိုင်အောင်မှတ်နိုင်လျှင် ဝင်သက်ထွက်သက် ရှည်လျှင် ရှည်မှန်းသိအောင် သတိထားပြီး “ရှည်တယ်”ဟု မှတ်ရမည်။ တိုလျှင် တိုမှန်းသိအောင် သတိထားပြီး “တိုတယ်”ဟု မှတ်ရမည်။ ရှည်မှု တိုမှုကို တစ်ခုမှ မလွတ်အောင် ဂူမှတ်နေရမည်။ ထွက်သက်ဝင်သက် နှေးလျှင် ရှည်သည်၊ မြန်လျှင် တိုသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပင်ကိုအတိုင်း တစ်မိနစ် အကြိမ် (၃၈)လောက်၊ အချို့ (၄၀)လောက် ရှာသည်။ အရှည်အတို မညီကြ။

တတိယအချက် ထို့ထက်တက်၍ ဂူမှတ်ရန်မှာ အရှည်အတိုကို ပိုင်ပိုင်မှတ်နိုင် ပြီးနောက် ဝင်သက်ဆိုလျှင် နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျားမှ ချက်သို့ ကျအောင် နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျား အစ၊ လည်ချောင်း အလယ်၊ ချက်အဆုံး သုံးပါး လုံးကို စိတ်ထဲမှာ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်လာအောင် ဂူမှတ်ရမည်။ ထွက်သက် ဆိုလျှင် ချက် အစ၊ လည်ချောင်း အလယ်၊ နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျား အဆုံး သုံးပါးလုံးကို စိတ်ထဲမှာ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်အောင် ဂူမှတ်ရမည်။ သမာဓိ ရလာလျှင် မှတ်၍ရသည်။

စတုတ္ထအချက်ကား ထိုသို့စ-လယ်-ဆုံး သုံးပါးလုံးကို ပိုင်ပိုင်မှတ်နိုင်ပြီးနောက် ထွက်သက်ဝင်သက်များသည် တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့လာကြလိမ့်မည်။ အချို့မှာ လူက သိမ်မွေ့အောင် အားထုတ်ရမည်။ အချို့မှာ လူက မလုပ်ရဘဲ သူ့အလိုလို

သိမ်မွေ့လာပြီး ထွက်သက် ဝင်သက် ပျောက်သွားပြီ ထင်ရလောက်အောင် ဖြစ်လာတတ်သည်။ ထိုသို့ ထင်လာသောအခါ စိတ်အလွန်ပေါ့ပါးသွားပြီး ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီး လေထဲ လွင့်ပျံသလို ထင်ရသည်။ ဤကား ပါဠိတော်နည်းတည်း။

အဋ္ဌကထာနည်း

အဋ္ဌကထာအလို ပထမဂဏန်းကား အနှေးရေတွက်နည်း၊ အမြန် ရေတွက်နည်းဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် နှာသီးဖျားမှာဖြစ်စေ၊ နှုတ်ခမ်းဖျားမှာ ဖြစ်စေ စိတ်ထား၍ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို “ထွက်တယ်၊ ဝင်တယ်”ဟု မှတ်သော အခါ အစတွင် စိတ်မငြိမ်သေး၍ ဝင်တိုင်း ထွက်တိုင်း မိအောင်မမှတ်နိုင်ဘဲ ရှိတတ်သည်။ မထင်ရှားသော ထွက်သက် ဝင်သက်ကို မရေတွက်ဘဲ ထင်ရှား သော ထွက်သက် ဝင်သက်ကိုသာ ရေတွက်ရမည်။ ရေတွက်ပုံမှာ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါးဟု ငါးအထိ အဆုံးထား၍ တစ်မျိုး၊ တစ်မှခြောက်ထိ တစ်မျိုး၊ တစ်မှ ခုနစ်ထိ တစ်မျိုး၊ တစ်မှ ရှစ်ထိ တစ်မျိုး၊ တစ်မှ ကိုးထိ တစ်မျိုး၊ တစ်မှ တစ်ဆယ်ထိ တစ်မျိုးဟူ၍ ခြောက်မျိုးဖြင့် ရေတွက်ရမည်။ ထိုသို့ ခြောက်မျိုး ထိအောင် ရေတွက်ပြီးလျှင် ပထမတစ်မျိုးကို ပြန်ရှုပါ။ ထိုသို့ ခဏ ခဏ ရှုမှတ်၍ နေသားကျလာသည့်အခါ စိတ်ကို နှာခေါင်းဝစိုက်ထား၍ ထွက်သက်ဝင်သက် နှစ်မျိုးတွင် ထင်ရှားရာကို တစ်ဟု ရေတွက်ရသည်။ နှစ်ခုလုံး ထင်ရှားလျှင် အစဉ်အတိုင်း နှစ် သုံး လေး ငါးဟု ရေတွက်ရသည်။ မထင်ရှားလျှင် ရပ်တန့်၍ ထင်ရှားသော အချက်ပေါ်မှ နှစ် စသည် တက်၍ ငါးကျလျှင် တစ်က ပြန်စ ရ၏။ ထိုနည်းတူ တစ်ဆယ်မျိုးတိုင်အောင် ထင်ရှားသော ထွက်သက်ဝင်သက် ကိုသာ ကောက်၍ ရေတွက်သောကြောင့် နှေးသော ရေတွက်နည်းဟု ဆိုရသည်။

အမြန်ရေတွက်နည်းကား ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရှုမှတ်ဖန်များလတ်သော် ထင်ထင် ရှားရှား ရေတွက်ရသော အချက်များ များလာလိမ့်မည်။ တစ် နှစ် စသော မှတ်ချက်တို့ အပြတ်အလပ်မရှိ မှတ်နိုင်လာလိမ့်မည်။ ထွက်သက်ဝင်သက် အစဉ်နှင့် တစ်နှစ်စသော ဂဏန်းအစဉ် မခုန်ကျော်၊ ထပ်ခနဲ ချပ်ခနဲ မိမိရရ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။

တစ်နှစ်စသော ဂဏန်းအစဉ်များကို နှုတ်က ရွတ်စရာ မလို၊ စိတ်ကသာ ရေရွတ်ရမည်။ အာရုံ မြန်မြန်ထင်သလောက် သတိက တိခနဲ ချပ်ခနဲ မှတ်ဖို့သာ ရေးကြီးသည်။

ဤကား မြန်မြန်ရေတွက်နည်းတည်း။

ထို့နောက် မရေတွက်သော်လည်း ရေတွက်သကဲ့သို့ နှာဝ၌ ထွက်သက် ဝင်သက် ထိတိုင်း အသိနှင့်သတိ မြဲနေရမည်။ ထိုအခါ ဂဏန်းနည်းဖြင့် ရေတွက်ရှုမှတ်ရန် မလိုတော့ချေ။

ဒုတိယအချက် အနုပန္နနာ (သတိဖြင့် အမြဲတမ်း စွဲမြဲထားမှု) နည်းမှာ နှာဝ၌ စိတ်ကို အမြဲစိုက်ထားပြီး ဝင်လေထွက်လေကို တစ်ကြိမ်မျှ မလွတ်စေဘဲ အစဉ်တွယ်ကပ်နေအောင် ရှုမှတ်သောနည်း ဖြစ်သည်။

ရေတွက်မှုမရှိဘဲ ထိမှု၊ သိမှု အစဉ်မှန်အောင် “ဝင်နေတယ်၊ ထွက်နေတယ်” ဟု ပဋိဘာဂနိမိတ် ပေါ်သည်အထိ ရှုမှတ်နေရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဖော်ပြပါ ဂဏန်းနည်း၊ အနုပန္နနာနည်း နှစ်မျိုးလုံး ထိရာဌာနကို မလွတ်စေရပါ။

ထိုသို့ ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်ပြီးနောက် ထိုနိမိတ်ကို မကွယ်ပျောက်စေဘဲ ထင်ထင်ရှားရှား ပွင့်လင်းသွားအောင် အာရုံ၌ စိတ်ကို ဖိဖိစီးစီးထား၍ စူးစိုက် မှတ်ရမည်။ ထိုနည်းကို ထပနာ(စိတ်ကို ဖိကပ်ထားမှု)နည်းဟု ခေါ်သည်။

ဤကား သမထစခန်း ဖြစ်သည်။ သမာဓိရအောင် အားထုတ်နည်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့ အားထုတ်၍ သမာဓိ အားကောင်းလာသောအခါ သမာဓိစခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ ကက်ရမည်။ ထွက်သက် ဝင်သက်တို့၏ ခဏမစဲ တဖွဲဖွဲ ဖြစ်ပျက်မှုနှင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ(မမြဲ)، ဒုက္ခ(ဆင်းရဲ၏)，အနတ္တ (အနှစ်အသားမရှိ)ဟု ရှုမှတ်ရမည်။

ဤ၌ ရုပ်သည် နာမ်ထက် ဉာဏ်၌ ထင်လွယ်သောကြောင့် ရုပ်ကို စ၍ ရှုမှ ပေါက်ရောက်လွယ်သည်။ ထွက်သက်ဝင်သက်သည် သမာဓိရလွယ်ခြင်း၊ ထင်မြင် လွယ်ခြင်းတို့ကြောင့် ရိပ်သာများ၌ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို အားထုတ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ရှုမှတ်၍ အညောင်းအညာ ဝေဒနာ ပေါ်လာ သောအခါ ထိုဝေဒနာကို ရှုမှတ်ရမည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်လျှင် ဝေဒနာနုပဿနာ^၁ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်ရင်း ကြံစည်တွေးတောလျှင် ထိုစိတ်ကို မှတ်ရမည်။ ထိုသို့ မှတ်လျှင် စိတ္တာနုပဿနာ^၂ ဖြစ်သည်။ ကာမဂုဏ်အာရုံကို ကြံစည်လျှင် ထိုအကြံကို လိုက်မှတ်ရမည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်က ဓမ္မာနုပဿနာ^၃ ဖြစ်သည်။

၁။ ဝေဒနာကို အဖန်ဖန် ရှုမှတ်ခြင်း။
၂။ စိတ်ကို အဖန်ဖန် ရှုမှတ်ခြင်း။
၃။ လောဘ၊ စင်္ခော၊ သဘောတရားကို အဖန်ဖန် ရှုမှတ်ခြင်း။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထွက်သက်ဝင်သက် ဟူသော အာနာပါနကို ထူထောင်၍ အားထုတ်နေခြင်းသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ပါရမီအလျောက် တစ်ရက်၊ နှစ်ရက်၊ တစ်လ၊ နှစ်လ၊ တစ်နှစ်၊ နှစ်နှစ်နှင့် မဂ်ဖိုလ်ရောက်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင် ကြပါသည်။

ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်ကို ယခုဘဝ မျက်မှောက် မပြုနိုင်စေကာမူ-

- (၁) ရတနာသုံးပါးကို ယခင်ကထက် ကြည်ညိုတတ်ခြင်း၊
- (၂) သေရမည့် ဘေးကို တရားအားမထုတ်ခင်ကလောက် မကြောက်ခြင်း၊
- (၃) မတရားလိုချင်မှု (ဝိသမလောဘ)، မတရားတပ်မက်မှု(အဓမ္မရာဂ) မဖြစ်တော့ခြင်း၊
- (၄) ရသမှုနှင့် ရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း၊
- (၅) ကုသိုလ်၌ မွေ့ပျော်ခြင်း-

စသော အကျိုးတရားများကို တရားအားထုတ်သူတိုင်း ခံစားကြရမည် ဖြစ်သည်။

မင်းကွန်းဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

“ထိုင်တယ်၊ အိပ်တယ်၊ သွားတယ်၊ မားတယ်”ဟု ရှုမှတ်ရသောနည်းသည် ကာယာနုပဿနာ(ရုပ်အပေါင်းကို အဖန်ဖန်ရှုမှတ်မှု)ဖြစ်သည်။ သွားသည့်အခါ “ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချွတ်တယ်”ဟု မှတ်ရသည်။ သွားလာစဉ်မှာ အာရုံတစ်ခုခုကို မြင်လျှင် “မြင်တယ် မြင်တယ်”၊ ကြားလျှင် “ကြားတယ် ကြားတယ်”၊ နံလျှင် “နံတယ် နံတယ်”ဟု မှတ်ရသည်။

ထမင်းစားလျှင် “စားတယ် စားတယ်”ဟု မှတ်ရသည်။ မှတ်ကျင့်ရလာ သည့်အခါ ထို့ထက် အမှတ်စိပ်ပြီး မှတ်ရမည်။ စားရန် ဇွန်းကို ကိုင်လျှင် “ကိုင်တယ် ကိုင်တယ်”၊ ဟင်းကိုခပ်လျှင် “ခပ်တယ် ခပ်တယ်”၊ ယူလာလျှင် “ယူတယ် ယူတယ်” စသည်ဖြင့် အမှုအရာတိုင်းကို မှတ်ရမည်။ အားထုတ်စမှ ဆယ်ရက်လောက်အထိ ဟိုသည် အာရုံများပြီး ထင်သလောက် မရှုမှတ်နိုင်၊ သမာဓိ မရနိုင် ဖြစ်တတ်သည်။

ကောင်း၊ မကောင်း မည်သည့် အာရုံကို မြင်မြင် “မြင်တယ် မြင်တယ်”ဟု မှတ်ရမည်။ မှတ်ဖန်များလျှင် မြင်သော အာရုံများသည် “မြင် သိ ပျက်” “မြင် သိ ပျက်”နှင့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပျက်သွားတတ်သည်။ ထိုအခါ မြင်သည့် အဆင်းက ရုပ်၊ သိတာက နာမ်ဟု ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ခွဲခြားသိမြင်လာတတ်သည်။ ရှုမှတ်သည့်အခါ တစ်ခုခုကို သိအောင် မိအောင် ရှုမှတ်ရသည်။ ထိုသို့ မရှုမှတ်လျှင် တိုက်ဆိုင်ထိတွေ့မှု (ဖဿ)ကြောင့် ခံစားမှု (ဝေဒနာ) ဖြစ်ပြီး ခံစားမှု (ဝေဒနာ)ကြောင့် နှစ်သက်မှု (တဏှာ)၊ စွဲလမ်းမှု (ဥပါဒါန်)စသည့် အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပွားလာတတ်သည်။

ထို့ကြောင့် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု၊ တစ်သဘောနှင့် တစ်သဘော ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်ပျက်နေပုံကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုမှတ်ရမည်။ တရားသဘောအတိုင်း ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပျက်ပုံကို တွေ့လျှင် တဏှာမဖြစ်၊ တဏှာချုပ်လျှင် နောက်ဘဝပေါင်းအသချေ ဆက်ဖြစ်နေဦးမည့် ဥပါဒါန်ကိများလည်း ချုပ်ကြတော့သည်သာ။ ထိုအခါ ကောင်းသည့်အာရုံတွေလည်း တဏှာမဖြစ်၊ မကောင်းသည့် အာရုံတွေလည်း ဝေဒါသမဖြစ်၊ ကောင်း၊ မကောင်း အာရုံတွေလည်း မောဟ မဖြစ်တော့ချေ။

ထို့သူသာမက မြင်တာကို “မြင်တယ် မြင်တယ်”ဟု ရှုမှတ်ရာတွင် တစ်မှတ် တစ်မှတ်၌ မဂ္ဂင်(နိဗ္ဗာန်ဝင်ရာလမ်း)ရှစ်ပါး ဖြစ်နိုင်သည်။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပုံကို အမှန်သိမြင်ခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ (မှန်စွာမြင်မှု) မဂ္ဂင်၊ ဖြစ်ပျက်အပေါ် စိတ်ကို တင်ထားလိုက်ခြင်းသည် သမ္မာသင်္ကပ္ပ(မှန်စွာကြံမှု)မဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။ ဤနှစ်ပါးသည် ပညာမဂ္ဂင်တည်း။

ရှုမှတ်သော အာရုံမှာ စိတ်တည်ကြည်သွားခြင်းသည် သမ္မာသမာဓိ (မှန်စွာ တည်ကြည်မှု) မဂ္ဂင်၊ စိတ်မလွင့်သွားရအောင် ဆွဲဆောင်ထားခြင်းသည် သမ္မာဝါယာမ (မှန်စွာ အားထုတ်မှု) မဂ္ဂင်၊ ရှုမှတ်၍ ရခြင်း၊ သိနေခြင်းသည် သမ္မာသတိ (မှန်စွာ သိမှတ်မှု) မဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။ ဤမဂ္ဂင် သုံးပါးသည် သမာဓိ မဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ မှတ်နေသည့်အခိုက် မကောင်းသော ဝစီကံဒုစရိုက်ကို မကျူးလွန် ခြင်းသည် သမ္မာဝါစာ (မှန်စွာ ပြောဆိုခြင်း) မဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။ မကောင်းသော ကာယကံဒုစရိုက်ကို မကျူးလွန်ခြင်းသည် သမ္မာကမ္မန္တ (မှန်စွာ ပြုမှု) မဂ္ဂင်ဖြစ်သည်။ တရားရှုမှတ်နေစဉ် အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ ကာယကံ၊ ဝစီကံဒုစရိုက်များကို မကျူးလွန်ခြင်းသည် သမ္မာအာဇီဝ (မှန်စွာ အသက်မွေးမှု) မဂ္ဂင် ဖြစ်သည်။ ဤသုံးပါးကို သီလမဂ္ဂင်ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှုမှတ်သည့် အမှတ်တိုင်း အမှတ်တိုင်းမှာပင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပါဝင်သည်ဟု ဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ရှုမှတ်စဉ် မြင်သည့်အဆင်းက ရုပ်၊ မြင်တာက ရုပ်၊ သိတာက နာမ်ဟု အမြင်ကွဲပြားသိခြင်းသည် နာမရူပပရိစ္ဆေဒ (နာမ်နှင့် ရုပ်ကို ခွဲခြားသိမြင်မှု) ဉာဏ်ဖြစ်သည်။ မျက်စိအကြည်၊ အဆင်းရုပ်၊ အလင်းရောင်၊ နှလုံးသွင်း တို့ကြောင့် မြင်သိစိတ် (စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်) ဖြစ်ရသည်ဟု အကြောင်းအကျိုးကို သိမြင်ခြင်း ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ပျက်ပျက်သွား၍ အနိစ္စ၊ မပျက်စီးအောင် အောင့်အည်းမရဘဲ ပျက်ပျက်သွား၍ ဒုက္ခ၊ ထိုသို့ ပျက်ပျက် နေ၍ ကိုယ်အလိုမကျသဖြင့် အနတ္တဟူ၍ သိမြင်ခြင်းသည် သမ္မသနဉာဏ်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဉာဏ်စဉ်များ အဆင့်ဆင့်တက်ပြီး မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြစ်ကာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါသည်။

အထူးအားဖြင့် မည်သည့်ဝိပဿနာဆရာတော်၏ နည်းပင်ဖြစ်စေ သမာဓိ ရအောင် ပထမအားထုတ်ရသည်၊ သတိခိုင်လျှင် သမာဓိပိုင်သည်၊ သမာဓိ ပိုင်လျှင် ဝိပဿနာနိုင်ပါသည်။ ဝိပဿနာနိုင်လျှင် ဝိဇ္ဇာခေါ် အလင်းဓာတ် ပေါ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

မိုးညှင်းဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်းအကျဉ်း

မိမိတို့ ရှုနေကျ ထွက်သက် ဝင်သက်ကား အနိစ္စ (မမြဲ)၊ စကြိုသွားမှုလည်း အနိစ္စ (မမြဲ) စသည်ဖြင့် အမူအရာ မှန်သမျှနှင့် ရုပ်နာမ်အားလုံးကို ဖြစ်ပျက် ရှုမှတ်နေရမည်။ ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်၍ ဥဒယဗ္ဗယ (ဖြစ် ပျက်) ဉာဏ်ထင်အောင် ရှုရမည်။ ထို့နောက် ထိုထိုရုပ်နာမ်တို့၏ အပျက်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်၍ “ပျက် ပျက် ပျက်” ဟု ဖြစ်စေ၊ “ပျောက် ပျောက် ပျောက်”ဟု ဖြစ်စေ၊ “မရှိ မရှိ မရှိ”ဟု ဖြစ်စေ၊ “အနိစ္စ အနိစ္စ (မမြဲ မမြဲ)”ဟု ဖြစ်စေ ဘင်္ဂ (အပျက်)ဉာဏ်၊ ဘယ (ဘေးမြင်)ဉာဏ်၊ အာဒိနဝ (အပြစ်မြင်) ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိန္ဒ (ငြီးငွေ့) ဉာဏ်၊ မုစ္စိတုကမ္ပတာ (လွတ်မြောက်လိုမှု) ဉာဏ် စသည်တို့ ထင်မြင်လာအောင် နေ့ရောညပါ မပြတ် ရှုမှတ်ရမည်။

ရုပ်နာမ် အကြောင်းအဆက်ဆက်ကြောင့် ရုပ်နာမ် အကျိုးအဆက်ဆက်တို့ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို ရှုမှတ်၍ သိမြင်ပါက နည်းလေးပါးတို့ကို သိမြင်နိုင်ပါသည်။

သိပုံကား- အစ မထင် သံသရာက စ၍ အဆုံးမရှိသည့် ကာလကျအောင် သတ္တဝါတစ်ဦးစီတို့ ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို ထင်မြင်ခြင်း (ဧကတ္တ) နည်း။

ဝဖန် အကြောင်းအကျိုးတို့ ဆက်စပ်နေကြသော်လည်း အကြောင်းတခြား၊ အကျိုးတခြားဟု ထင်မြင်ခြင်း (နာနုတ္တ) နည်း။

ထိုအကြောင်း အဆက်ဆက်တို့ကြောင့် အကျိုးအဆက်ဆက်တို့ ဖြစ်ကြရာတွင် အကြောင်းအဆက်ဆက်က အကျိုးအဆက်ဆက်ကို ဖြစ်စေရဦးမည်ဟု ကြောင့်ကြ ဗျာပါရ မရှိသည်ကို ထင်မြင်ခြင်း (အဗျာပါရ) နည်း။

ထိုသို့ ကြောင့်ကြဗျာပါရ မရှိကြသော်လည်း အကျိုးဖြစ်စေသောအခါ အကြောင်းအားလျော်စွာ အကျိုးဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို ထင်မြင်ခြင်း (ဝေမ္မေတာ) နည်း။

ဤကား “ပျက် ပျောက် မရှိ အနိစ္စ” စသည်ဖြင့် ရှုသူတို့အား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းလေးပါး ထင်လာပုံတည်း။

ထို့ပြင် အစမထင် သံသရာက အဆုံးမရှိ သံသရာကျအောင် ကြောင်းကျိုး တရားတို့ တစပ်တည်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်မှာ ထင်မြင် လာလျှင် “သတ္တဝါများ သေပြီးပြတ်သည်ဟု အထင်မှားသော ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ”ကို ကိုယ်တိုင် သိလာရ၏။ ဝဖန် ထိုသို့ ကြောင်းကျိုး ဖြစ်ပျက်နေပုံကို ထင်မြင်လျှင် “သတ္တဝါတို့ တစ်ဘဝပြီးတစ်ဘဝ ကူးဆက်၍ လိုက်ပါ ဖြစ်ပျက်နေသည်ဟု အထင်မှားသော သဿတဒိဋ္ဌိ”ကို လည်းကောင်း၊ “သတ္တဝါတို့ကို တစုံတယောက်က ဖန်ဆင်းသည်ဟု အထင်မှားသော ဣဿယု နိမ္မာဒိဋ္ဌိ” ကို လည်းကောင်း၊ “ဖြစ်ဖြစ်သမျှ ချမ်းသာဆင်းရဲတို့သည် ရှေးကံဟူသော အကြောင်းတစ်ခုတည်း ကြောင့်သာ ဖြိုလဲလာရ၏ဟု အထင်မှားသော ပုဗ္ဗေကတယောဘဒိဋ္ဌိ” ကို လည်းကောင်း၊ အခြား အယူမှားများကိုလည်းကောင်း ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်နိုင်ကြပေသည်။

ထို့ပြင် ဤဘဝ ရုပ်နာမ်တို့သည် နောက်ဘဝသို့ မလိုက်နိုင်ကြဘဲ ဤဘဝ တွင်သာ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးသောကြောင့် “အနိစ္စ အနိစ္စ” ဟု လည်းကောင်း၊ ချုပ်ပျောက် သေဆဲ ဆင်းရဲသောကြောင့် “ဒုက္ခ ဒုက္ခ” ဟု လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ချုပ်ပျောက်သေသဖြင့် အလိုမကျ အစိုးမရသောကြောင့် “အနတ္တ အနတ္တ”ဟု လည်းကောင်း ထင်မြင်အောင် ရှုမှတ်ရမည်။

အရွယ်၊ အချိန်၊ ရွှေ့တိုး၊ နောက်ဆုတ် စသော အမူအရာ စသည်တို့၌လည်း ပထမအရွယ်က ရုပ်နာမ်သည် ဒုတိယအရွယ်သို့ မလိုက်ပါပုံ၊ ရွှေ့အချိန်၌ ရုပ်နာမ်သည် နောက်အချိန်သို့ မလိုက်ပါပုံ၊ ရွှေ့အမူအရာ၌ ရုပ်နာမ်သည် နောက်အမူအရာသို့ မလိုက်ပါပုံ စသည်တို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုမှတ်ရမည်။

အာဟာရဇ(အစားအစာကြောင့် ဖြစ်သော)ရုပ်ကို ရှုပုံကား အစာမစားရ သဖြင့် အာဟာရဇရုပ်တို့ လျော့ပါးပုံ၊ ဆာလောင်နိုးခွေပြီး အဆင့်ဆင့်ပျက်ပုံ၊ အစာစားရသဖြင့် ရှင်လန်းချမ်းသာ ဝဖြိုးလာပုံ၊ ဆာရုပ်၊ နွမ်းရုပ်တို့ ပျက်ပျက် သွားပုံတို့ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။

ဥတုဇ (အအေးအပူကြောင့် ဖြစ်သော) ရုပ်ကို ရှုပုံကား သတ္တဝါတို့၏ အပူအဆက်ဆက်က အအေး အဆက်ဆက်ကို ပျက်စေပုံနှင့် အအေး အဆက် ဆက်က အပူအဆက်ဆက်ကို ပျက်စေပုံတို့ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။

ကမ္မဇ (ကံကြောင့်ဖြစ်သော) ရုပ်တို့ကို ရှုပုံကား မျက်စိစသည်၌ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့သည် နားစသည်သို့ မလိုက်ပါမူ၍ မျက်စိစသည်၌ပင် ချုပ်ပျောက်ပုံကို အနိစ္စစသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။

စိတ္တဇ (စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော) ရုပ်ကို ရှုပုံကား ဝမ်းမြောက်ခြင်း စသည် ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်သည် နှလုံးမသာယာခြင်း စသည်ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်သို့ မရောက်ဘဲ မိမိတို့ ဖြစ်ရာ၌ပင် ချုပ်ပျောက်ပုံကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ် ရမည်။

ဓမ္မတာအတိုင်း ဖြစ်သော ရုပ်တို့ကို ရှုပုံကား သက်မဲ့ရုပ်တို့ ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပျက်ကြရာ၌ တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ မလိုက်ပါပုံကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။

၁။ ကလာပရုပ်အစုအပုံ နာမ်အစုအပုံတို့ကို ရှုပုံကား- ဖဿ(တွေ့ထိခြင်း)၊ ဝေဒနာ(ခံစားခြင်း)၊ သညာ(မှတ်သားခြင်း)၊ စေတနာ(စေ့ဆော်တိုက်တွန်းခြင်း)၊ ဝိညာဏ် (သိခြင်း) ဟူသော ငါးမျိုးတို့သည်လည်း ရှုမှတ်ရင်းပင် ပျက်ပျက် လိုက်နေပုံကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အဖန်ဖန် ရှုမှတ်ရမည်။

၂။ ယမက (အစုံ) ရှုနည်းကား- အရှုခံရုပ်နှင့် ရှုမှတ်သည့် နာမ် (စိတ်) တို့သည် နှစ်မျိုးလုံးပင် တပြိုင်တည်း ပျက်ပျက်နေပုံကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရပါမည်။

၃။ ခဏိက (တခဏမျှ) ရှုနည်းကား- ရုပ်ကို ရှုမှတ်သည့် နာမ်အဆင့်ဆင့် တို့သည် ရှုမှတ်ရင်း ခဏမှာပင် ပျက်နေပုံကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။

၄။ ပဋိပါဋိ (အစဉ်) ရှုနည်းကား- ရုပ်နာမ် အဆင့်ဆင့်တို့၏ မှုရင်းမှာပင် အစဉ်အတိုင်း ပျက်ပျက်လိုက်နေပုံကို ပျက်ပျက်နေပါတကား၊ အနိစ္စပါတကား စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။

အထက်ပါ နည်းလေးမျိုးတို့ဖြင့် အရှင်ရုပ်နာမ်တို့ကို ဂုဏ်တော်သည် နာမ် တို့ကသာ ဂုဏ်တော်တို့ပေးသောကြောင့် ဒိဋ္ဌိ (အမြင်မှားခြင်း)၊ မာန (ထောင် လွှားခြင်း)၊ တဏှာ (တပ်မက်ခြင်း)တို့ကို ကင်းရှင်းအောင် ခွာနိုင်ကြသည်။

၅။ ဒိဋ္ဌိကို ခွါပုံကား- ငါ ဝိပဿနာရှု၏ဟု ထင်မှု ဒိဋ္ဌိဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ် တက်လမ်းကို တားနိုင်၏။ သင်္ခါရ (ပြုစီမံမှု) တရားတို့က သင်္ခါရ တရားတို့ကို ဂုဏ်တော်ဟု ထင်မှသာ ဒိဋ္ဌိကွာ၏။

၆။ မာနကို ခွါပုံကား- ဝိပဿနာကို ငါ ကောင်းစွာ ရှုနိုင်၏ စသည်ဖြင့် ထင်မှု တက်ကြွသော မာနဖြစ်၍ တရားတက်လမ်းကို တားနိုင်၏။ သင်္ခါရတရား တို့က သင်္ခါရတရားတို့ကို ရှု၏ဟု ထင်မှသာ မာနကွာနိုင်၏။

၇။ တဏှာကို ခွါပုံကား- စိတ်ကို နိုင်နင်းစွာ ရှုနိုင်ခြင်းကြောင့် ငါ ဝိပဿနာ ချည်း ဂုဏ်တော်ပေး၏ဟု ဝိပဿနာကို သာယာမှု တဏှာဖြစ်က တက်လမ်းကို တားနိုင်၏။ သင်္ခါရတရားစုက သင်္ခါရတရားစုကို ရှု၏-ဟု ထင်မှသာ တဏှာ ကွာနိုင်၏။

ဖော်ပြပါ ဝိပဿနာကို စွဲ၍ ဖြစ်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ကပင် တရား တိုးတက်မှုကို တားမြစ်နိုင်သေးလျှင် ဆွမ်း သက်န်း စသည်တို့ကို စွဲ၍ ဖြစ်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့က ပို၍ တားမြစ်နိုင်ကြောင်း ပြောဖွယ်ရာ မလိုပြီ။ သို့ဖြစ်၍ ဤဘဝတွင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိလိုသူတို့သည် နောက်နောက် ဘဝဆိုင်ရာ တောင့်တခြင်းတဏှာလောဘတို့ကို ဖြတ်ကြရပေမည်။ သို့မှသာ ဤဘဝတွင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်မည်။ နောက်ဘဝ ဆိုင်ရာများကို တဏှာလောဘဖြင့် စွဲကပ် နေကြပါမူ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ကြောင်း သတိပြုကြရပါမည်။

စွန်းလွန်းစရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

[ယောဂီသည် တရားအားမထုတ်ခင် ကြိုတင်ပြုရမည့်အချက်များ ရှိသည်။ “တရားအားထုတ်နေစဉ် အတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရားအား တပည့်တော်၏ ကိုယ်ခန္ဓာကို နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းပါ၏။ သုံးဆယ့် တစ်ဘုံသားတို့ ချမ်းသာကြပါစေ၊ ဤကောင်းမှုကို သတ္တဝါအပေါင်း တို့အား အမျှပေးစေပါ၏။ အမျှ အမျှ အမျှ။ သူတော်ကောင်းတို့က ပို့သသော မေတ္တာ၊ ပေးစေသော ကုသိုလ်အဖို့ကိုလည်း အကျွန်ုပ် ခံယူပါ၏။ သာဓု-သာဓု-သာဓု”ဟု ရှေးဦးစွာ ပြုကျင့်ရမည်။ “ဘယ်အချိန်အထိ အားထုတ်မည်”ဟု ကိုယ့်အလိုနှင့် အဓိဋ္ဌာန်ပြီး အချိန်မပိုင်းနှင့်၊ စွမ်းအားရှိသမျှ အားထုတ်ရမည်။]

မုက်စိမ့်ဝတ်၊ ပါးစပ်ပိတ်၍ စင်သက် ဝဂ္ဂမည်။ နှာသီးဝင်္ကီ လေတိုးတော့ သီလိမ့်မည်။ အသိ မပျောက်အောင် သတိထားပြီး နှာရိုက် တစ်နှာရီခန့်၊ ခပ်တင်းတင်း ခပ်ပြင်းပြင်း ဂ္ဂူပေးရမည်။ မောလည်း မနား၊ ညောင်းလည်း မပြင်၊ ယားလည်း မကုတ်ဘဲ သည်းခံနေလျက် အသက်ကို ခပ်ပြင်းပြင်း ဂ္ဂူမှ စိတ်ငြိမ်လွယ်သည်။

ယင်းနောက် ခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာ ပူအေး ညောင်းညာ ထုံကျဉ် ကိုက်ခဲ စသည့် ဝေဒနာတစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ထင်ရှားလာသည့်အခါ အဂ္ဂကို ရပ်ပြီး ထိုဝေဒနာများ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ပေါ်ကာမတ္တ ပစ္စုပ္ပန် (လက်ငင်း)ကျကျ သတိပြု နေရမည်။

“ထိမှု၊ သိမှု၊ ဤနှစ်ခု၊ သတိကြပ်ကြပ်ဖြူ” ဆိုသည့်အတိုင်း ထိမှု သိမှုကို သတိထားနေရမည်။ ထိုသို့ သတိထားပြီး မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို သုံးသပ်နေခြင်းကို သမ္မသန(သုံးသပ်)ဉာဏ်ဟု ခေါ်သည်။

ဆက်လက် သတိပြုနေလျှင် ဥဒယဗ္ဗယ (ဖြစ်ပျက်သိ) ဉာဏ်အစ အနုလောမ (မဂ်၏ ရွှေ့နားရုံ ဇော) ဉာဏ်အဆုံး ဉာဏ်အားလုံးသည် သူ့သဘောနှင့် သူ ဆက်လက် ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ပေါ်လာတော့ မြင်၊ မြင်တော့ ကိုယ်တိုင် သိလိမ့်မည်။

သတိထား၍ ဝေဒနာကို သည်းခံနေရမည်။ မုက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် ဟူသော တံခါးပေါက်က ဝင်လာသမျှ အာရုံကို သတိပြုနေရမည်။ မုက်စိနှင့် အဆင်း ထိသိ၊ နားနှင့်အသံ ထိသိ၊ နှာခေါင်းနှင့် အနံ့ ထိသိ၊ လျှာနှင့်အရသာ ထိသိ၊ ကိုယ်နှင့်အတွေ့ ထိသိ၊ စိတ်နှင့်သဘော ထိသိ၊ ဤသို့ သိအောင် သတိထားရမည်။ ထို့ပြင် စားလျှင် သတိ၊ သွားလျှင် သတိ၊ ထိုင်လျှင် သတိ၊ အိပ်လျှင် သတိ၊ တူရှုကြည့် တစောင်းကြည့် သတိ၊ ရှေ့တိုး သတိ၊ နောက်ဆုတ် သတိ၊ ကွေး သတိ၊ ဆန့် သတိ၊ ကျင်ကြိုး ကျင်ယော်စွန့် သတိ၊ အိပ်ပျော် နေချိန်မှတစ်ပါး ဘယ်အမူအရာကိုပဲဖြစ်ဖြစ် သတိအပြုပြုနေရမည်။

ဥပမာ-ထမင်းစားရာ၌ ထမင်းရုံရာကို လက်သွားတော့ သိလိမ့်မည်။ သိအောင် သတိထားရမည်။ ထမင်းနှင့်လက် ထိလျှင်လည်း သိအောင်ပြုရမည်။ ထမင်းကို ပါးစပ်ရုံရာ ယူလာလျှင်လည်း သိ၊ ခွံလည်း သိ၊ ဝါးလည်း သိ၊ မျှိုလည်း သိ၊ အားလုံးကိုသိအောင် ပြုရမည်။ သွားလျှင် ခြေနှင့်မြေကြီး ထိလျှင် သိ၊ ဖျာ၊ ကော်ဇောနှင့် ထိလျှင်လည်း သိ၊ ရပ်လျှင်လည်း သိ၊ ထိုင်လျှင်လည်း သိ။

အိပ်လျှင်လည်း သိ၊ အိပ်ရာက နိုးလျှင်လည်း သိ၊ အမူအရာတိုင်းကို သိအောင် သတိပြု ဂ္ဂုမတ်နေရမည်။ ထိမှုနှင့်သိမှု ပြိုင်ပြိုင်ကျအောင် ထိကာမျှ၊ သိကာမျှကို သတိပြု ဂ္ဂုမတ်နေရမည်။ “တရားရှာ ကိုယ်မှာတွေ့”ဆိုသည့်အတိုင်း ကိုယ်မှာ တွေ့သမျှ တရားချည်း ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ထိမှု သိမှု ပြိုင်ပြိုင်ကျနေသည့်အချိန်မှာ သတ္တဝါဟူသော အမှတ် သညာ၊ နှာခေါင်းဟူသော အမှတ်သညာ စသည်တို့ ကင်းကွာနေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ “နှာခေါင်းဟာ ငါ့ကိုယ်”ဟု စွဲယူသည့် သက္ကာယ(ကာယစွဲ ကိုယ်စွဲ) မဖြစ်တော့ချေ။ အမှားစွဲ (ဒိဋ္ဌိ) မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။ ဤကား နှာခေါင်း၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာခြင်းဖြစ်သည်။ နှာခေါင်းမှာ သက္ကာယကွာလျှင် ကျန်ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းများနှင့်တကွ တစ်ကိုယ်လုံးမှာ သက္ကာယကွာမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သက္ကာယကွာပြီး ထိမှု၊ သိမှုကို သတိပြု ဂ္ဂုနေလျှင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာ မာန ကွာတော့သည်။ ထိုသို့ မာနကွာစိတ်နှင့် ထိမှု၊ သိမှုကို သတိပြု ဂ္ဂုနေလျှင် “ နှာခေါင်းဟာ ငါ့ဟာ၊ ငါ့ဥစ္စာ ”ဟု စွဲယူသည့် တဏှာ မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ နှာခေါင်းမှာ တဏှာကွာလျှင် တစ်ကိုယ်လုံးမှာလည်း တဏှာ ကွာတော့သည်သာ။

ထိုတဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ သုံးပါးကို သံသရာခွဲ(ပပဉ္စ) တရားဟု ခေါ်သည်။ ဆိုခဲ့ သည့်အတိုင်း မပြတ်သိအောင် ဂ္ဂုနေမှတ်နေသဖြင့် ထိုသံသရာခွဲထွင်တတ်သော တရားတို့ကို တဒင်္ဂ(တခဏ)သေအောင် သတ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ထိမှု၊ သိမှုကို သတိပြုနေလျှင် အဝိဇ္ဇာ(မသိမှု)ကို ကဒင်္ဂပယ်ပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုအခိုက်မှာ ကြမ်းတမ်းသော ဒေါသမဖြစ်သဖြင့် ပဋိဿာနုသယ (ဒေါသ)ကိုလည်း တဒင်္ဂပယ်ပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မှာ ဘုရား တရား သံဃာ အတိတ် အနာဂတ် ရှေ့အစွန်း နောက်အစွန်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ကြောင်းကျိုးဖြစ်) တရားတို့၌လည်း ဝိစိကိစ္ဆာ (ယုံမှားခြင်း)မဖြစ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာကို တဒင်္ဂပယ်ပြီး ဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်များ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို အနုမာန သိဒ္ဓိ(မှန်းဆသိ)ဉာဏ်ဖြင့် အာရုံပြုနိုင်၊ သိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဂ္ဂုမှုကို ရပ်တန့်ပြီး “ခန္ဓာကိုယ်စိုက် ဝေဒနာလိုက်” ဟူသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပေါ်သမျှ ဝေဒနာများကို ဂ္ဂုနေကျ ဝံ့မှန် ဂ္ဂု၍ ခံစားမှု၊ သိမှု ပြိုင်ပြိုင်ကျအောင် ဂ္ဂုမှတ်နေရမည်။ ဤသို့ ဝေဒနာကို ဂ္ဂုနေ သည်ကိုပင် ဝေဒနာလိုက်သည်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုတွင် ကောင်းတာကို

ခံစားခြင်းသည် သုခဝေဒနာ၊ မကောင်းတာကို ခံစားခြင်းသည် ဒုက္ခဝေဒနာ၊ မသိမသာ အလယ်အလတ် ခံစားခြင်းသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်သည်။ ဤသို့ ပေါ်သမျှ ဝေဒနာကို ဝေဒနာမျှသာဟု သတိပြု မှတ်ရမည်။ ထိုသို့ ဝေဒနာမျှ မှာသာ ရပ်နေအောင် မှတ်နိုင်လျှင် တဏှာ(လောဘ)ချုပ်လေတော့သည်။ တဏှာ ချုပ်လျှင် ဥပါဒါန်(စွဲလမ်းမှု)လည်း ချုပ်လေ၏။ ဥပါဒါန်ချုပ်လျှင် ဘဝ စသော တရားတို့ အဆက်ဆက် ချုပ်လေတော့သည်။

ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာစက်ကို ပစ္စုပ္ပန်အစပ် ဝေဒနာနှင့် တဏှာ ကြားကနေ ဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ အကျိုးတရားပြတ်လျှင် သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်ထိုက်သည့် (လောဘ ဒေါသ အဝိဇ္ဇာဟူသော) အကြောင်းတရားလည်း သေလေတော့သည်။ ထိုအကြောင်းသေလျှင် အနာဂတ် အကျိုးတရားလည်း သေရလေသည်။

ထို့ကြောင့် သွားလာ စားသောက် နေထိုင် ရပ် အိပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် အမှု ကိစ္စ ပြုသမျှတိုင်းမှာ ထိမှုသိမှု သတိ ကြပ်ကြပ် ပြုကြရမည်။ ဤသို့ သတိပြု ရှုနေကြပါလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဟံသာဝတီဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

ယောဂီသည် မျက်စိမှိတ်လျက် မိမိ၏ နှာသီးဖျား၌ အာရုံစိုက်ပြီး ထွက်လေကို ထွက်မှန်း သိရမည်။ ဝင်လေကို ဝင်မှန်း သိရမည်။ လက်မချိုး၊ ပုတီးမစိပ်၊ မချေတွက်၊ မစဉ်းစား၊ မကြံစည်၊ မတွေးတောဘဲ ဝိရိယကြီးစွာဖြင့် သတိ မလစ်စေဘဲ ဣရိယာပုထ် (လျောင်း ထိုင် ရပ် သွား) ဂေးပါးလုံး အမြဲ အားထုတ်ရမည်။

စိတ်သည် မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ်ဟူသော ခြောက်ဌာနမှာ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း စသည်ဖြင့် အမြဲထွက်နေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်ငါးဌာနကို ပိတ်ပြီး စိတ်ဟူသော မနောဒွါရမှ စောင့်၍ စိတ်ကိုဖမ်းမှ သမာဓိရနိုင်သည်။ အပေါက် ခြောက်ပေါက်ရှိ တောင်ပို့တွင်းက ဖွတ်ကို ဖမ်းချင်လျှင် ငါးပေါက်ကို ပိတ်ပြီး ကျန်တစ်ပေါက်မှ စောင့်ဖမ်းသည့် သဘောပင် ဖြစ်သည်။

ယောဂီသည် မျှော့ဦးစွာ သီလတစ်မျိုးမျိုးကို ဆောက်တည်၍ သမထကို သုံးရက် အားထုတ်ရမည်။ သုံးရက် အားထုတ်လျှင် သမာဓိကို အမှန်ပင် ရနိုင်သည်။ သမာဓိ သုံးရက် ထူထောင်ပြီးလျှင် ဝိပဿနာသို့ ကူးပြောင်းသင့်သည်။ ဝိပဿနာသို့ ကူးပြောင်းသည့်အခါ ဖော်ပြလတ္တံ့ပါအတိုင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းရ၏-

တုမှာကံ ဘန္တေ မမ ဇိဝိတံ ပရိစ္စလာမိ။

အရှင်ဘုရား...အရှင်ဘုရားတို့အား အကျွန်ုပ်၏ အသက်ကို စွန့်လှူပါ၏။
(၃-ခေါက်ဆို)

ဘန္တေ သံသာရဝဠုဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ ဝိဇတ္ထာယ စ ကမ္မဋ္ဌာနံ
ယာတမီ။

အရှင်ဘုရား... သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်ခြင်း အကျိုးငှာ
လည်းကောင်း၊ အတိတ်က ပါလာခဲ့သော ဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့ရှိသော် လည်းကောင်း၊
အကယ်၍ ဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့ မရှိခဲ့သော် ယခုအားထုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့
အဖြစ်ဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းအကျိုးငှာ လည်းကောင်း
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို တောင်းပါ၏။

ဤသို့ ပြတ်စွာဘုရား(ဆင်းတုတော်)ထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းပြီးနောက်
ပြစ်မှားမိသော အပြစ်များ ရှိခဲ့သော် ကျေပျောက်စေရန် ဖော်ပြလတ္တံ့ပါ အတိုင်း
ကန်တော့ရမည်-

ဩကာသ ဩကာသ ဩကာသ၊ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတည်း
ဟူသော သဗ္ဗဒေါသ ခပ်သိမ်းသော အပြစ်တို့ကို ပျောက်ပါစေခြင်း၊
နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုပါရခြင်းအကျိုးငှာ ဘုရား တရား သံသာ ဆရာမိဘ
ဂုဏ်ဝုဒ္ဓိ (ဂုဏ်ကြီးသူ) ဝယဝုဒ္ဓိ (အရွယ်ကြီးသူ) အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
ငိုနှိုင်းပါ၏။ ကန်တော့ပါ၏။ ဇာတိတ်သံသရာမှ စ၍ ယခုကျအောင် ပြစ်မှားဖူးသော
ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံအပြစ်များကို သည်းခံရန် တောင်းပန်ပါ၏။
ကန်တော့ပါ၏။ မိမိအပေါ် ပြစ်မှားမိဖူးသော ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ
အပြစ်များကို သည်းခံပါ၏။

ဤသို့ ကန်ခန္ဓာပြီးသောအခါ ဘယ်ဒူးခေါ် ဘယ်လက်တင်၊ ညာဒူးပေါ်
ညာလက် တင်လျက် ဦးခေါင်းကစ ခြေဖျားအထိ ရုပ်သာချည်းဟု အာရုံ
ပြုပါ။ ယင်းနောက် ဦးခေါင်းရှိ ငယ်ထိပ်နေရာကို ဒဂါးကွက် ပမာဏမျှ ကွက်ပြီး
ရှုပါ။ စိတ်မလွင့်စေဘဲ သမာဓိကို ခိုင်မြဲစွာထားပြီး ရှုရမည်။ ထိုသို့
ရှုစဉ် ခန္ဓာကိုယ်မှာ နာကျင်တင်းကျပ်ဖြစ်စေ၊ အုံ့တုံ့ကြီးဖြစ်စေ၊ ခေါင်းကြီး
ကိုယ်ကြီး ထူအမ်းနေဟန်ဖြစ်စေ တွေ့ရတတ်သည်။ ထိုသို့ တွေ့ခြင်းသည် ပထဝီ
(မြေဓာတ်ခေါ် ဖွဲ့စည်းဓာတ် အလေးဓာတ်)ကို တွေ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပူပူဖြစ်စေ၊
အေးအေးဖြစ်စေ၊ နွေးနွေးရှိန်ရှိန်သဘောကိုဖြစ်စေ တွေ့တတ်သည်။ ဤသည်မှာ

စောစော (ပုဗ္ဗ အေးမှု) ဓာတ်ကို တွေ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တလှုပ်လှုပ် တရွှေ့ တဒိတ်ဒိတ် ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပျက်သော သဘောကိုလည်း တွေ့တတ်သည်။ ဤကား ဝါယော (လေ)ဓာတ်သဘောကို တွေ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘာကိုပဲ တွေ့တွေ့ ရုပ်တရားသာဟု မှတ်ပြီး အာရုံပြုနေလျှင် တစ်ခေါင်းလုံး တစ်ကိုယ်လုံး ရုပ်ဓာတ်တွေ ခဏမစဲ တဖွဲ့ ဖြစ်ပျက်ဖောက်ပြန် ပျက်စီးနေပုံကို တွေ့လိမ့်မည်။ သမာဓိကောင်းလျှင် ကောင်းသလို များများ တွေ့တတ်သည်။ ယောဂီသည် ငါ ဘာဖြစ်ပါလိမ့်ဟု အထင်မှားတတ်သည်။

သူ့သဘော သူ့ဆောင်နေသော ရုပ်သဘောတွေဟု နှလုံးသွင်း၍ စွဲမြဲစွာ အားထုတ်ရမည်။ ဤနေရာ၌ အမှန်ကို ပြသနိုင်သော ဆရာကောင်းလိုသည်။ ဤ၌ ပထမ ဆင်ခြင်တာက သမ္မသနဉာဏ်ဖြစ်သည်။ ဖြစ်မှန်း ပျက်မှန်း သိတာက ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်သည်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို တွေ့လျှင် မမြဲသည့် အနိစ္စတရား၊ ဆင်းရဲသည့် ဒုက္ခတရား၊ အစိုးမရသည့် အနတ္တတရားကို အမှန် သိပြီဖြစ်သည်။ ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘောကို အမှန်မတွေ့ မသိဘဲ ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်ပျက်နေတာပဲဟု ချော်ရမ်းမှန်းဆခြင်းသည် ဝိပဿနာဉာဏ် မဟုတ်ပါ။ ရုပ်နာမ်တို့၏ သဘောမှန်ကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်သာ သိနိုင်သည်။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရုပ်နာမ်တို့၏ အနိစ္စကို မြင်လျှင် ရုပ်နာမ်တို့၏ ပျက်ပုံကို မြင်သော ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ထိုသို့ ပျက်ပျက်နေသဖြင့် ဘေးဆိုးဟု မြင်သော ဘယဉာဏ်၊ ထိုသို့ ဘေးဆိုးအဖြစ် မြင်သည့်အလျောက် အကောင်းမထင် အပြစ် မြင်သော အာဒိနဝဉာဏ်၊ ထိုသို့ အပြစ်မြင်သဖြင့် မပျော်ရွှင် မနှစ်သက်ဘဲ ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် စသည်တို့ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည်။ ဤသို့ဖြင့် အနိစ္စဉာဏ် အမြင်ကို မြင်သိရာမှ ဒုက္ခဉာဏ်အမြင်၊ အနတ္တဉာဏ်အမြင်တို့ကိုပါ မြင်သိပြီး မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ကြပေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

[ရဟန်းများ ပါတိမောက်သီလနှင့် ပြည့်စုံပြီး လူပုဂ္ဂိုလ်များသည် အနည်းဆုံး ငါးပါးသီလ ပြည့်စုံရမည်။ ယင်းနောက် တင်ပျဉ်ခွေထိုင်၊ အမျိုးသမီးများလည်း တင်ပျဉ်ခွေထိုင်နိုင်သည်။ မိန်းမထိုင် ကျွဲကျွဲ ထိုင်လိုက ထိုင်နိုင်သည်။ ခါးကို မတ်မတ်ထား၍ ဘယ်လက်ဝါးဖြန့် အောက်ကထားပြီး ညာလက်ဝါးကို ဖြန့်၍ အပေါ်က ထားရမည်။ လက်မထိပ်နှစ်ခုကို ထိရုံမျှ ထိထားရမည်။ ရှေ့တည့်တည့်မှာလည်း လက်နှစ်ဘက်ကို ယှဉ်ချထားနိုင်သည်။ ဘယ်ဒူးပေါ် ဘယ်လက်၊ ညာဒူးပေါ် ညာလက် တင်၍လည်း ထိုင်နိုင်သည်။]

ဝမ်းဗိုက်မှာ စိတ်ကို ထားရမည်။ အသက်ရှူသွင်းလိုက်လျှင် ဖောင်းတက် လာတာကိုတွေ့၍ အသက်ရှူထုတ်လိုက်သည့်အခါ ပိန်ကျသွားတာကို တွေ့လိမ့် မည်။ ဖောင်းတက်လာတာကို “ဖောင်းတယ်”၊ ပိန်ကျသွားတာကို “ပိန်တယ်”ဟု မှတ်ရမည်။ စိတ်ဖြင့် စိုက်ကြည့်ရုံနှင့် မထင်ရှားသေးလျှင် ဗိုက်ကို လက်နှင့် ဖိထားရမည်။ အသက်ရှူတာကို မပြင်ဘဲ နှေးအောင် မြန်အောင် တမင် အားမထုတ်ဘဲ ပကတိရှုမြင်အတိုင်း မှန်မှန်ရှုရမည်။ ထိုသို့ ရှုနေရင်း ဖောင်းတက်လာတာကို “ဖောင်းတယ်”၊ ပိန်ကျသွားတာကို “ပိန်တယ်”ဟု ဖောင်းတိုင်း ဖိန်တိုင်း မပြတ်မှတ်နေရမည်။

“ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” ဟု စိတ်ဖြင့်သာ ဆိုရမည်။ (ဝါ) စိတ်ဖြင့်သာ မှတ်ရမည်။ ပါးစပ်ဖြင့် မဆိုရ။ ဝိပဿနာဟူသည် အဆိုတွေ အမည်တွေက လိုရင်းမဟုတ်။ သိဖို့သာလိုရင်းဖြစ်သည်။ ယို့ကြောင့် စိတ်ဖြင့်ဆိုရုံနှင့် မပြီးသေးဘဲ “ဖောင်းတယ်”ဟု မှတ်သည့်အခါ ဖောင်းစ က နေပြီး ဖောင်းဆုံးတိုင်အောင် ဖောင်းတက်လာပုံကို မျက်စိဖြင့် မြင်သလို သေသေချာချာ သိသွားစေရမည်။ “ပိန်တယ်”ဟု မှတ်သည့်အခါ ပိန်ကျသွားတာကို ပိန်စမှ ပိန်ဆုံးတိုင်အောင် မျက်စိဖြင့် မြင်သလို ထင်ထင်ရှားရှား သိသွားစေရမည်။ “ဖောင်းတယ်” ဟု မှတ်လျှင် ဖောင်းတာနှင့် အသိ ကပ်သွားစေရမည်။ ရှုမှတ်စရာအာရုံနှင့် ရှုမှတ် လိုက်သည် စိတ်သည် အံကျ ကိုက်ကိုက်သွားအောင် ဂရုစိုက်ပြီး မှတ်ရမည်။ “ပိန်တယ်”ဟု မှတ်သည့်အခါ ပိန်တာနှင့် ရှုမှတ်တာ အံကျကိုက်သွားစေရမည်။ အခြားအထူးမှတ်စရာ မရှိလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်”ဟုချည်း မှတ်နေ ရမည်။

ထိုသို့ မှတ်နေစဉ် သမာဓိအား မကောင်းသေးခင် စိတ်က အပြင်ထွက်ထွက် သွားလိမ့်မည်။ ထိုစိတ်ကို “သွားတယ်၊ သွားတယ်”၊ သို့မဟုတ် “လွင့်တယ်၊ လွင့် တယ်”ဟု လိုက်မှတ်ရမည်။ ဤသို့ တစ်ချက်နှစ်ချက် မှတ်လိုက်လျှင် စိတ်သည် မလွင့်ဘဲ ရပ်သွားလိမ့်မည်။ ထိုအခါ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်”ဟု ပြန်မှတ်နေရ မည်။ စိတ်ထဲမှာ လူတစ်ယောက်ယောက်နှင့် တွေ့လျှင် “တွေ့တယ်၊ တွေ့တယ်” ဟု မှတ်ပြီးလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်”ပြန်မှတ်။ လူတစ်ယောက်ယောက်နှင့် တွေ့လို့ စကားပြောနေမှ သတိရလျှင် ထိုစိတ်ကို “ပြောတယ်၊ ပြောတယ်”ဟု မှတ်။ ဤသို့ဖြင့် စိတ်ကူးလျှင် “စိတ်ကူးတယ်”၊ စဉ်းစားလျှင် “စဉ်းစားတယ်”၊ ကြံလျှင် “ကြံတယ်”၊ သိလျှင် “သိတယ်”၊ နှလုံးသွင်းလျှင် “နှလုံးသွင်းတယ်”၊ ပျင်းလျှင် “ပျင်းတယ်”၊ ပျော်လျှင် “ပျော်တယ်”၊ ဝမ်းသာလျှင် “ဝမ်းသာ တယ်”၊ စိတ်ပျက်လျှင် “စိတ်ပျက်တယ်” ဤသို့ မှတ်ရမည်။ တစ်ချက်နှစ်ချက် မှတ်လိုက်ပြီးနောက် စိတ်ကို မှတ်စရာ မရှိလျှင် “ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်” ပြန်မှတ် ရမည်။

ထိုသို့ မှတ်နေရင်း တံတွေးမျိုးချင်လျှင် “မျိုးချင်တယ်” ဟုမှတ်၊ တံတွေး
ရုတကို “ရုတယ်”၊ မျိုးတော့ “မျိုးတယ်”ဟု မှတ်၊ တံတွေးထွေးချင်လျှင်
“ထွေးချင်တယ်”၊ ခေါင်းငုံ့တော့ “ငုံ့တယ်”၊ ကြည့်သေးလျှင် “ကြည့်တယ်”၊
မြင်လျှင် “မြင်တယ်”၊ ထွေးတော့ “ထွေးတယ်” ဟု မှတ်ပြီးလျှင် “ဖောင်းတယ်၊
ပိန်တယ်” ပြန်မှတ်ရမည်။

ထိုင်တာကြာလျှင် ညောင်းတာ ပူတာများ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ ညောင်းလျှင်
ညောင်းတာကို သေသေချာချာ သိအောင် စိတ်စိုက်ပြီး “ညောင်းတယ်၊
ညောင်းတယ်”မှတ်၊ ပူလျှင် “ပူတယ်”၊ နာလျှင် “နာတယ်”၊ ကျဉ်လျှင် “ကျဉ်
တယ်”ဟု ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်သမျှ အမည်အတိုင်း မှတ်ရ၏။ ထိုသို့ ညောင်းတာ
ပူတာ စသည့် ဝေဒနာများ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် “ညောင်းတယ်၊ ညောင်းတယ်”
စသည်ဖြင့် သည်းခံမှတ်နေရမည်။ သည်းခံမမှတ်ဘဲ ခဏခဏ နေရာပြင်ပြင်
နေလျှင် သမာဓိမဖြစ်နိုင်၊ သမာဓိမဖြစ်လျှင် ဉာဏ်မဖြစ်နိုင်၊ ဉာဏ်မဖြစ်လျှင်
မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် မရောက်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ညောင်းတာ ပူတာစသည့် ဝေဒနာ
များကို အတတ်နိုင်ဆုံး သည်းခံမှတ်နေရမည်။ ထိုသို့ မှတ်နေလျှင် တော်ရုံတန်ရုံ
ဝေဒနာများ ပျောက်သွားကြလိမ့်မည်။ သမာဓိဉာဏ် အားကောင်းသည့်အခါ
အင်မကန်ကြီးကျယ်သည့် ဝေဒနာများပင် ပျောက်သွားတာကို တွေ့ကြရပါ
လိမ့်မည်။ အတော်ကြာအောင် မှတ်နေပါလျက် မပျောက်နိုင်ဘဲ မနေသာ
တော့၍ နေရာပြင်ချင်စိတ် ခဏခဏပေါ်နေလျှင် နေရာပြင်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင်
အမှတ်နှင့် နေရာပြင်ရမည်။ ပြင်ချင်တော့ “ပြင်ချင်တယ်”၊ လက်ကြံတော့
“ကြံတယ်”၊ ရွှေ့တော့ “ရွှေ့တယ်” စသည်ဖြင့် ဖြည်းဖြည်းပြင်ရင်း ဖြစ်ပေါ်
သမျှ အမူအရာအားလုံးကို မှတ်ရမည်။ နေရာပြင်ပြီးလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်”
ပြန်မှတ်ရမည်။

ထိုသို့ မှတ်နေရင်း တစ်နေရာရာက ယားလာလျှင် ယားသည့်နေရာကို
စိတ်စိုက်ပြီး “ယားတယ်၊ ယားတယ်” ဟုမှတ်၊ အကြိမ်ကြိမ် မှတ်ပါလျက်
မပျောက်လို့ အယားဖျောက်ချင်လျှင် “ဖျောက်ချင်တယ်၊ ဖျောက်ချင်တယ်”ဟု
မှတ်၊ အယားဖျောက်ရန် လက်ကြွလာလျှင် “ကြွတယ်၊ ကြွတယ်”၊ ရွှေ့လျှင်
“ရွှေ့တယ်”၊ ယားသည့်နေရာကို ထိတော့ “ထိတယ်”၊ အယားဖျောက်တော့
“ဖျောက်တယ်၊ ဖျောက်တယ်”၊ လက်ပြန်ရွှေ့ဟော့ “ရွှေ့တယ်”၊ တစ်နေရာရာကို
ထိတော့ “ထိတယ်” မှတ်ရမည်။ ပြီးလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” ပြန်မှတ်
နေရမည်။

ဤသို့ ဂရုစိုက်မှတ်နေစဉ် ကိုယ်ထဲက အခံခက်သည့် ဝေဒနာများ အလိုလို ပေါ်လာလိမ့်မည်။ တရား မရှုမှတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကား နည်းနည်းလေး ညောင်းလာ ပူလာလျှင် အမှတ်အသိ မရှိဘဲ ရွှေလိုက် ပြင်လိုက်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲတာတွေ ထင်ထင်ရှားရှား မဖြစ်လိုက်ကြရပေ။ ဤကား ဆင်းရဲဒုက္ခများကို ဣရိယာပုထ် (နေပုံအမူအရာ)များက ဖုံးကွယ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြောင်းလဲနေထိုင်ပုံ အမျိုးမျိုးက ဖုံးကွယ်ဖုံးကွယ်သွား၍ လူများ၏ ကိုယ်တွင်းမှာ ဆင်းရဲဒုက္ခများ ရှိနေမှန်း မသိကြခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့လုံး တစ်ညလုံး နေထိုင်ကောင်းနေသည်ဟု ထင်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ယောဂီ များကား ကိုယ်ထဲက တရားများကို အရှိအတိုင်း မြင်အောင် မှတ်နေသဖြင့် ဒုက္ခများကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုင်ရာက ထ မည်ကြံလျှင်လည်း “ထချင်တယ်၊ ယချင်တယ်” မှတ်၊ လက်ခြေ တွေပြင်တော့ “ကြွတယ်၊ ရွှေတယ်၊ ဆန့်တယ်၊ ထိတယ်၊ ထောက်တယ်” စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း မှတ်လျက် ဖြည်းဖြည်းလေးထပြီး အမူအရာတိုင်းကို ဆီအောင် မှတ်ရမည်။ မြန်မြန်ပြုမူလျှင် လေ့ကျင့်စ သတိဉာဏ်ကလေးဖြင့် မှီအောင် မှတ်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပေ။

ထိုသို့ ထပြီး၍ ရပ်မိသည့်အခါ “ရပ်တယ်၊ ရပ်တယ်”ဟု မှတ်၊ ဟိုသည် ကြည့်မိပြန်လျှင် “ကြည့်တယ်၊ မြင်တယ်၊ ကြည့်တယ်၊ မြင်တယ်”ဟု မှတ်။

သွားသည့်အခါ ခြေလှမ်းကို မှတ်ရဦးမည်။ ညာဘက်ခြေက လှမ်းလျှင် “ညာလှမ်းတယ်”၊ ဘယ်ဘက်ခြေက လှမ်းလျှင် “ဘယ်လှမ်းတယ်” ဟူ၍ ခြေကြွ သည်က စပြီး ခြေချသည်အထိ ရွှေရွှေသွားသည့် အမူအရာကို အစဉ်အတိုင်း သိအောင် မှတ်ရမည်။ “ညာလှမ်းတယ်၊ ဘယ်လှမ်းတယ်၊ ညာလှမ်းတယ်၊ ဘယ် လှမ်းတယ်”ဟူ၍ တစ်လှမ်း တစ်လှမ်း တစ်ခါ တစ်ခါ မှတ်ရမည်။ ဤကား မြန်မြန်သွားသည့်အခါ ခပ်ဝေးဝေးသွားရသည့်အခါ မှတ်ပုံတည်း။

ဖြည်းဖြည်းသွားသည့်အခါ၊ စင်္ကြံလျှောက်သည့်အခါ ခြေတစ်လှမ်းတွင် သုံးပိုင်း ရှိသည်။ ခြေကြွတာက တစ်ပိုင်း၊ လှမ်းတာက တစ်ပိုင်း၊ ခြေချလိုက်တာက တစ်ပိုင်း ဖြစ်သည်။ ထိုတွင် ကြွတာနှင့် ချတာ နှစ်ပိုင်းကို စပြီး မှတ်ရမည်။ ခြေကြွတော့ “ကြွတယ်”ဟု ကြွတက်လာပုံကို သေသေချာချာ သိအောင် မှတ်ရမည်။ နင်းချ လိုက်တော့ “ချတယ်”ဟု တရွေ့ရွေ့ ခြေကျသွားပုံကို သိအောင် မှတ်ရမည်။ “ကြွတယ်၊ ချတယ်၊ ကြွတယ်၊ ချတယ်”ဟူ၍ ခြေတစ်လှမ်း တစ်လှမ်းကို နှစ်ချက် နှစ်ချက် မှတ်ရမည်။

နှစ်ရက်လောက် မှတ်ပြီးက လွယ်ကူပြီး ကျင့်သားရလာလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သုံးချက်မှတ်ရမည်။ “ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်”၊ “ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်”ဟု သုံးချက်သုံးချက် မှတ်သွားရမည်။ ကြွတက်လာသည့် အမူအရာ၊ တရွေ့ရွေ့ လှမ်းနေသည့် အမူအရာ၊ တဖြည်းဖြည်း ပိကျသွားသည့် အမူအရာ များကို သိအောင် ရှုမှတ်ရမည်။

ထိုသို့ သွားနေစဉ် ထိုင်ချင်လာလျှင် “ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်ချင်တယ်” ဟုမှတ်၊ လှမ်းကြည့်မိလျှင် “ကြည့်တယ်၊ မြင်တယ်” မှတ်၊ ထိုင်မည့်နေရာသို့ သွားလျှင် “ကြွတယ်၊ ချတယ်”၊ “ကြွတယ်၊ ချတယ်” မှတ်၍ သွားရမည်။ ထိုင်မည့်နေရာ ရောက်၍ ရပ်လျှင် “ရပ်တယ်၊ရပ်တယ်”ဟု မှတ်၊ လှည့်လျှင် “လှည့်တယ်၊လှည့်တယ်” မှတ်၊ ထိုင်ချင်စိတ်ပေါ်လာလျှင် “ထိုင်ချင်တယ်၊ ထိုင်ချင်တယ်”ဟုမှတ်၊ ထိုင်ချ လိုက်တော့ ကိုယ်ကြီး လေးလေးပြီး ကျသွားတာကို စူးစိုက်လျက် “ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်တယ်”ဟု မှတ်၊ ထိုင်မိ၍ လက်ခြေတွေကို ပြင်လျှင်လည်း ရွေ့လျှင် “ရွေ့တယ်”၊ ကွေးလျှင် “ကွေးတယ်”၊ ဆန့်လျှင် “ဆန့်တယ်” ဟူ၍ အမူအရာတိုင်းကို တစ်ခုမကျန် မှတ်ရမည်။ ဘာမျှ အပြုအပြင်မရှိဘဲ ငြိမ်နေပြီ ဆိုလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်”ဟု မှတ်နေရမည်။

လှဲအိပ်ချင်လျှင်လည်း “အိပ်ချင်တယ်၊ အိပ်ချင်တယ်”ဟု မှတ်၊ လှဲအိပ်ကာနီး လက်ခြေပြင်တာများကိုလည်း အကုန်လုံးမှတ်ရမည်။ လက်ကြွတော့ “ကြွတယ်”၊ ရွေ့လျှင် “ရွေ့တယ်”၊ ထောက်လျှင် “ထောက်တယ်”၊ ကိုယ်ကြီးက ယိမ်းလာလျှင် “ယိမ်းတယ် ယိမ်းတယ်”၊ ခြေဆန့်လျှင် “ဆန့်တယ် ဆန့်တယ်”၊ လှဲအိပ်လိုက် သည့်အခါကျတော့ “အိပ်တယ်၊ အိပ်တယ်”ဟု မှတ်ပြီး ဖြည်းဖြည်းခြင်း လှဲအိပ် သွားရမည်။ ဟိုဘက်သည်ဘက် စောင်းလျှင်လည်း “စောင်းတယ်၊ စောင်းတယ်” ဟု မှတ်ရမည်။ ဘာမျှ အပြုအပြင်မရှိ ငြိမ်နေပြီဆိုလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်”ဟု မှတ်နေရမည်။ ဤသို့ မှတ်နေတုန်း စိတ်ကလွင့်သွားလျှင် ထိုင်တုန်း က မှတ်သလို လွင့်လျှင် “လွင့်တယ်”၊ ရောက်လျှင် “ရောက်တယ်”၊ ကြုံလျှင် “ကြုံတယ်” ခသည်ဖြင့် မှတ်ရမည်။ စိတ်သည် တစ်ချက်နှစ်ချက် မှတ်လိုက်လျှင် ပျောက်သွားတတ်၏။ ထိုအခါ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” ပြန်မှတ်နေရမည်။ အမှတ်ကို လွှတ်ပြီး မအိပ်ရပေ။ မှတ်ရင်း မှတ်ရင်း အိပ်ပျော်သွားစေရမည်။ အမှတ်က နိုင်လျှင် အိပ်မပျော်ဘဲ နေတတ်သည်။ အိပ်ချင်တာ နိုင်လျှင်လည်း အိပ်ပျော် သွားတတ်သည်။ အိပ်ချင်လျှင် “အိပ်ချင်တယ်၊ အိပ်ချင်တယ်”၊ မျက်စိမှေးလာလျှင် “မှေးတယ်၊ မှေးတယ်”၊ လေးလာလျှင် “လေးတယ်၊ လေးတယ်” ဟုမှတ်၊ အားထုတ်စမှာ လှဲအိပ်တာ မများစေရပေ။ ထိုင်မှတ်,ဝကြိုမှတ်တာက များစေရမည်။

ယောဂီသည် အိပ်ပျော်သွားလျှင် ဘာကိုမျှ အမှတ်မရတော့ပေ။ ယောဂီ နားနေချိန် ဖြစ်သည်။ တကယ်တမ်း တရားအားထုတ်လျှင် သုံးနာရီ လေးနာရီထက် ပိုပြီး အိပ်မနေသင့်ပေ။ လေးနာရီအိပ်လျှင် ကောင်းကောင်း လုံလောက် ပါသည်။

အိပ်ပျော်ရာက နိုးလာလျှင် နိုးကတည်းက “နိုးတယ်၊ နိုးတယ်”ဟု မှတ် ပြီးလျှင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” ဆက်မှတ်ရမည်။ အသံကြားလျှင် “ကြားတယ် ကြားတယ်” မှတ်၊ ပြီးတော့ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” မှတ်၊ ဟိုဘက်သည်ဘက် စောင်းတာ ပြင်တာတွေကိုလည်း ပြုပြင်ချင်သည့် စိတ်ကူးကလေးကစပြီး “ပြင်ချင်တယ်၊ ပြင်တယ်၊ စောင်းချင်တယ်၊ စောင်းတယ်၊ လှည့်ချင်တယ်၊ လှည့်တယ်၊ ကွေးချင်တယ်၊ ကွေးတယ်” စသည်ဖြင့် မှတ်ရမည်။ ဘယ်အချိန် ရှိလိမ့်မလဲဟု စဉ်းစားလျှင်လည်း “စဉ်းစားတယ်”ဟု မှတ်ရမည်။

အိပ်ရာက ထဖို့ကြိုလျှင် “ထချင်တယ် ထချင်တယ်”ဟုမှတ်၊ လက်ခြေပြင်တာ၊ ခေါင်းထောင်ပြီး ထလာတာများကိုလည်း “ပြင်တယ် ပြင်တယ်”၊ “ထတယ် ထတယ်”၊ ထိုင်တော့ “ထိုင်တယ်”၊ လက်ခြေပြင်တာများကိုလည်း “ပြင်တယ် ပြင်တယ်”ဟု မှတ်၊ ငြိမ်ငြိမ်လေး ထိုင်နေပြီးဆိုတော့ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” ပြန်မှတ်။

မျက်နှာသစ်၊ ရေချိုးစဉ်မှာလည်း မှတ်နိုင်သမျှ မှတ်ရမည်။ အဝတ်အစား ဝတ်တာ၊ အိပ်ရာနေရာပြင်တာ၊ တံခါးပိတ်တာ၊ ဖွင့်တာများကိုလည်း အားလုံး မှတ်ရမည်။

ထမင်းစားသည့်အခါ ထမင်းပွဲ ကြည့်တာကစပြီး “ကြည့်တယ်၊ မြင်တယ်” မှတ်။ ထမင်းပွဲဆီ လက်လှမ်းလျှင် “လှမ်းတယ် လှမ်းတယ်”၊ ထမင်းနှင့် လက် ထိတော့ “ထိတယ်”၊ ထမင်းစုလျှင် “စုတယ်”၊ ထမင်းလုတ်ပြင်တော့ “ပြင်တယ်”၊ ထမင်းလုတ်ကို ဆုပ်ကိုင်တော့ “ကိုင်တယ် ကိုင်တယ်”၊ ထမင်းလုတ်ကို မြှောက်ပြီး ယူလာတော့ “ယူတယ် ယူတယ်”၊ ခေါင်းငုံ့တော့ “ငုံ့တယ်”၊ ခွံတော့ “ခွံတယ်”၊ လက်ပြန်ချတော့ “ချတယ်”၊ ပန်းကန်ပြားနှင့်ထိတော့ “ထိတယ်”၊ ခေါင်းပြန် ထောင်တော့ “ထောင်တယ်”၊ ဝါးတဲ့အခါ အချက်တိုင်းကို “ဝါးတယ် ဝါးတယ်”၊ အရသာကို သိတော့ “သိတယ် သိတယ်”၊ ကောင်းလျှင် “ကောင်းတယ် ကောင်းတယ်”၊ မျိုချလိုက်တော့ “မျိုတယ် မျိုတယ်”ဟု မှတ်၊ ဤကား ထမင်း တစ်လုတ်စားတုန်း မှတ်ပုံတည်း။ နောက်ထမင်းလုတ်များကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်း မှတ်ရမည်။ ဟင်းရည် သောက်လျှင်လည်း ကြည့်တာ မြင်တာ လက်လှမ်းတာ ဇွန်းကိုင်တာ ကော်တာ ခပ်တာ ယူလာတာ သောက်တာ မျိုချတာ အကုန်လုံး သူ့အမည်အတိုင်း မှတ်ရမည်။

မှတ်ခါစတွင် မမှတ်လိုက်တာ မေ့သွားတာတွေ များစွာ ဖြစ်နိုင်မည်။ ကျင့်သား
ရလာသည့်အခါမှ အကုန်လုံး စေ့စပ်အောင် မှတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ရှေးက ဘုရားရဟန္တာများ နိဗ္ဗာန်သွားခြင်းသည် ဤဝိပဿနာလမ်းကချည်း
သွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာ မပါဘဲ နိဗ္ဗာန်ကို မသွားနိုင်ကြ။ တရားနာနေရင်း
မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရောက်သည်ဆိုရာ၌ နည်းနည်းတော့ ရှုမှတ်သွားသေးသည်။
ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဟူသည် ဘုရား ရဟန္တာ အရိယာများ၏ နိဗ္ဗာန်သွား
လမ်းမကြီး ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အပြည့်အစုံ အားထုတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို
မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါစေ
ကုန်သတည်း။

တောင်ပူလှဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

ယောဂီသည် ထိုင်တာကို “ထိုင်တယ်”ဟု သိလျှင် ဝိဇ္ဇာ (အသိပညာ) ဖြစ်၏။
မသိလျှင် အဝိဇ္ဇာ(မသိမှုမောဟ) ဖြစ်၏။ ရပ်တာ သွားတာ အိပ်တာ စသည်
တို့ကို သိလျှင် ဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။ မသိလျှင် အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်၏။

စားတာကို “စားတယ်”၊ သောက်တာကို “သောက်တယ်” စသည် ရှုမှတ်ပြီး
သိလျှင် ဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။ မသိလျှင် အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်၏။ ထို့အတူ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်တာကို
“စွန့်တယ် စွန့်တယ်”ဟု မှတ်ပြီး သိလျှင် ဝိဇ္ဇာ၊ မသိလျှင် အဝိဇ္ဇာဖြစ်သည်။
ထိုနည်းအတူ ပြုပြုသမျှ အမှုအရာအားလုံးကို သိအောင် မှတ်ရမည်။ ဤ၌
“အဝိဇ္ဇာ၊ မသိတာ၊ မောဟ” စကားလုံးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်သည် အတူတူ ဖြစ်သည်။
“ဝိဇ္ဇာ၊ သိတာ၊ အမောဟ” ဟူသော စကားလုံးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်လည်း အတူတူပင်
ဖြစ်သည်။

အဝိဇ္ဇာဖြစ်လျှင် သင်္ခါရ(အကျိုးဆက်)ကို ဆက်လက် ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်
အကုသိုလ်(ကံ) စသည်တို့ ဆက်ဖြစ်သဖြင့် သံသရာ ရှည်မည်။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်လျှင်ကား
အဝိဇ္ဇာချုပ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်လျှင် သင်္ခါရ စသော တရားတို့ ချုပ်ပြတ်ကာ သံသရာ
ရပ်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇာဖြစ်အောင် မြင်တာ ကြားတာ နံတာ စားတာ စသော
အာရုံများကို တွေ့ကြုံတိုင်း တွေ့ကြုံတိုင်း မြင်ကာမျှစသည် သိအောင်
ရှုမှတ် ရမည်။ အခြား အခြားသော စကားပြောတာ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေတာ၊ ရှုတာ၊
ရှိုက်တာ၊ ပိန်တာ၊ ဖောင်းတာ၊ ဒေါသဖြစ်တာ၊ နှမြောတာ စသည်ဖြင့် ကိုယ်

အမှုအရာ၊ နှုတ်အမှုအရာ၊ စိတ်အမှုအရာ ဖြစ်ဖြစ်သမျှကို သိအောင် အမြဲမပြတ် ရှုမှတ်နေရမည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်နိုင်မှသာ သံသရာပြတ်ကြောင်း၊ ဝိဇ္ဇာဖြစ်၍ မရှုမှတ်နိုင်က သံသရာလည်ကြောင်း အဝိဇ္ဇာချည်း ဖြစ်နေလိမ့်မည်။

နာမ်ရုပ်ကို အမှန်ထင်မြင်လျှင် ပုထုဇဉ် ဖြစ်သော်လည်း ရဟန္တာလို ချမ်းသာစွာ နေနိုင်သည်။ သို့သော် ပုထုဇဉ်ဖြစ်၍ တဒင်္ဂ (တခဏမျှ)သာ နေနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ နာမ်ရုပ်ကို အမှန်မြင်လျှင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (၆၂)ပါးလည်း မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။ ထို့ကြောင့် နာမ်ရုပ်ကို အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြားသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ(ငါအစွဲအမြင်)ကို ပယ်စွန့်နိုင်၍ ဉာဏ်အမြင်စင်ကြယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မြင် ကြား နုံ စား ထိ သိ အာရုံများနှင့်တကွ ဈေးရောင်း ဈေးဝယ် လယ်လုပ် ယာလုပ် စသော မည်သည့် ကိစ္စကို ပြုပြု ပြုသမျှကို သတိမလစ်စေဘဲ စွဲစွဲမြဲမြဲ ရှုမှတ်သင့်ကြပါသည်။

မိုးကုတ်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

တရားအားမထုတ်ခင် ကြိုတင်ပြုလုပ်ရမည့် အမှုကိစ္စ (၅)မျိုးရှိသည်-

- ၁။ တရားအားထုတ်စဉ်အတွင်း မိမိကိုယ်ကို ဘုရားအား လျှာပါ၏ဟု လျှာထားရမည်။
- ၂။ ဆရာမိဘတို့ကို ကံသုံးပါးဖြင့် ပြစ်မှားမိခဲ့ပါက ထိုအပြစ်တို့ ပျောက်စေခြင်းငှာ ဝန်ချတောင်းပန် ကန်တော့ပါ၏ဟု ဆို၍ ကန်တော့ရမည်။
- ၃။ ကိုယ်စောင့်နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ မြို့စောင့်နတ်၊ သာသနာစောင့်နတ်နှင့်တကွ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ ကျန်းမာ ချမ်းသာကြပါစေဟု မေတ္တာပို့ရမည်။
- ၄။ ဇနီးဘဝ ယခုဘဝ ပြုသမျှ ကုသိုလ်ဒါနတို့သည် ငါအလိုရှိသော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ရောက်ပေခြင်းငှာ လျင်မြန်စွာ ကျေးဇူးပြုပါစေ သတည်းဟု ဆိုရမည်။
- ၅။ ငါသည် ဘဝများစွာက သေခဲ့လှပြီ။ ယခုဘဝ မသေခင်မှာ တရားအားထုတ်မှပဲဟု သေခြင်းတရားကို ပွားများရမည်။

သမာဓိ ရရှိလောက်သာ သမထကို အားထုတ်ပြီး သမာဓိရလျှင် ဝိပဿနာ ပြောင်း၍ အားထုတ်ရမည်။ ဝိပဿနာပြောင်းခြင်းဟူသည် သမထ (သမာဓိ) လမ်းမှ ဝိပဿနာ (ပညာ)လမ်းသို့ စိတ်လွှတ်ပြီး ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှု လက္ခဏာကို ဆင်ခြင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

တရားအားထုတ်ရန် တင်ပလွှင်ခွေထိုင်ရမည်။ ခါးကို ရှေ့မငိုက်၊ နောက်မငိုက်၊ ဘေးမစောင်းစေဘဲ ဖြောင့်ဖြောင့်မတ်မတ် ထားရမည်။ ကိုယ်ကို တောင့်မ ထားဘဲ ခပ်လျော့လျော့ ထိုင်ရမည်။ ခြေထောက်ချင်း ဖိညှပ်မထားဘဲ ကြာကြာ ထိုင်နိုင်သော နည်းဖြင့် ထိုင်ရမည်။ ယောဂီသည် နှစ်သက်ရာ ဣရိယာပုထ် (အိပ် ထိုင် ရပ် သွား)ဖြင့် ထိုင်နိုင်သည်။ သို့သော် ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်က သမာဓိကို ရလွယ်စေသည်။

ယင်းနောက် ဝင်သက်ထွက်သက်ကို မှန်မှန် ဂျှိုရှိုက်ရမည်။ ပြင်းပြင်းထန်ထန် မြန်မြန် ဂျှိုရှိုက်လျှင် မိမိကိုယ်ကို ညှဉ်းဆရာ ကျလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ မှန်မှန်နှင့် လေကို ဝအောင် ဂျှိုရမည်။ နှာသီးဖျား၊ အထက်နှုတ်ခမ်း၊ ရင်ညွန့်၊ တြိုက်ရာ နေရာမှာ စိတ်ကို ထားရမည်။ သတိမလစ်စေဘဲ ဝင်လေထွက်လေ ထိတာကို သိသိ နေစေရမည်။ အခြား ဘယ်အာရုံကိုမျှ စိတ်မရောက်စေရပါ။ ဝင်လေ ထွက်လေ ရှုသည့်အခါ နှာခေါင်းဖြင့် ဂျှိုရမည်၊ ပါးစပ်က ဂျှိုရမည်၊ နှာခေါင်းက ဂျှိုသည့်အခါ ဘယ်ဘက်က ဂျှိုတယ်၊ ညာဘက်က ဂျှိုတယ်ဆိုတာတွေကို လိုက်နေရန် မလို။ သမာဓိရဖို့သာ လိုသည်။ ဝင်လေကို ဂျှိုသည့်အခါ နှာသီးဖျားအစ၊ ရင်ညွန့်အလယ်၊ ချက်အဆုံး ဝင်လေရောက်တာကို သိရမည်။ လေကို ထုတ်လိုက် သည့်အခါလည်း ချက်အစ၊ ရင်ညွန့်အလယ်၊ နှာသီးဖျားအဆုံး ထွက်လေကို သိရမည်။ ထိုသို့ အသိကိုလိုက်ပြီး အားထုတ်လျှင် သမာဓိရနိုင်သည်။ (၁၅)မိနစ်ခန့်မျှနှင့်ပင် သမာဓိကို ထူထောင်နိုင်သည်။

ထိုသို့ ဂျှိုရှိုက်နေရာတွင် ဂျှိုရှိုက်တာက ရုပ်၊ ဂျှိုရှိုက်နေမှုကို သိတာက နာမ်ဟု သိခြင်းသည် နာမရူပပရိစ္ဆေဒ (နာမ်ရုပ်ကို ခွဲခြားသိမှု) ဉာဏ်ဖြစ်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိလို ပြောရလျှင် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ (အမြင်စင်ကြယ်ခြင်း) ဖြစ်သည်။ အာရုံနှင့် ဆီမှတ်စိတ်ကို တည့်နေအောင် ရှုမှတ်ရမည်။ စဉ်းစား တွေးကြံမှု မပြုရ၊ အခြားအာရုံ ဝင်မလာအောင် ထိန်းရမည်။

ဤသို့ဖြင့် သမာဓိ အားကောင်းလာသည့်အခါ ဝိပဿနာကို ပြောင်းပြီး ရှုမှတ်ရမည်။ ဝိပဿနာဟူသည် နာမ်ရုပ်လက္ခဏာ ဖြစ်ပေါ်မှုကို ဆင်ခြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤခန္ဓာသည် ပဋိသန္ဓေက စပြီး သေသည့်တိုင်အောင် မပြတ်မစဲ ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်ပျက်နေသည်။ တရားထိုင်တာ ကြာလာလျှင် ရုပ်ဖောက်ပြန်ပြီး

ဝေဒနာပေါ်လာတတ်သည်။ ညောင်းလာလျှင် ညောင်းတာ၊ ညောင်းမှန်း သိတာ နှစ်မျိုးကို ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတာပဲဟု သိရမည်။ ထိုသို့ သိသည့်အခါ ညောင်းသည့် ရုပ်နှင့် ညောင်းမှန်းသိသည့်စိတ် မရှိတော့ဘဲ ချုပ်ပျောက်သွား ကုန်ပြီဟု နောက်ဉာဏ်က သိရမည်။ ညောင်းတာကို ပြုပြင်မပေးသမျှ ပြောင်းရွှေ့ ပြုပြင်ချင်စိတ် ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ဆန့်ချင် ကွေးချင် ပြောင်းချင် ရွှေ့ချင်စိတ် ဖြစ်တာကို သိမှတ်ပါ။ ထိုသို့ သိချိန် ထိုဆန့်ချင် ကွေးချင်သော ရုပ်နာမ်များ မရှိတော့တာကို ထပ်ပြီး သိမှတ်ပါ။ ဤသို့ သိနေတုန်း အသံတစ်ခု ကြားလိုက်လျှင် ကြားပြန်ပြီဟု သိမှတ်ပါ။ တစ်ခုတစ်ခု ပေါ်လာတိုင်း ပေါ်လာတိုင်း သိပြီး ဖြစ်ပြီး ပျက်သွား ပျောက်သွားပါကလားဟု သိရမည်။

ဤသို့ အသိတရားတွေ ကျနေရာကနေ စိပ်သည်ထက် စိပ်လာတာကို ဉာဏ်ဖြင့် မှတ်ပါ။ တဖြည်းဖြည်း ရုပ်နာမ်တွေ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ပျက်သွား တာကို သတိဖြင့် စိုက်ကြည့်က တွေ့လိမ့်မည်။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-ဟု ပါဠိလို ရွတ်မနေဘဲ ဖြစ်ပြီး ပျက်သွားပါကလားဟု တစ်ခုတည်းကိုသာ သတိဖြင့် စိုက်ပြီး ကြည့်နေလျှင် ဆင်းရဲသည့်သဘော၊ အစိုးမရသည့်သဘောကို ပိုပြီး ထင်မြင်လာလိမ့်မည်။ ဤသို့ မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပျက် တွေကို ရှုကြည့်ဖန် များလာလျှင် မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ရွံ့မှန်းလာစိတ်၊ စွန့်လွှတ် ချင်စိတ် ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ ဖြစ်ပျက်ဒုက္ခနှင့် မကင်းနိုင်ဘဲ အို နာ သေ ဒုက္ခများနှင့် တွေ့ကြုံရဦးမည်ဟု ကြောက်ရွံ့ပြီး မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ရွံ့မှန်းလာ လိမ့်မည်။ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုဖန်များလာလျှင် လောဘ ဒေါသ မောဟများ တဖြည်းဖြည်း ခေါင်းပါးပြီး နာက်ဆုံး လွင့်ပျောက် ခန်းခြောက်သွားသည် အထိ ဖြစ်ပျက်ဆုံးအောင် ပွားများ အားထုတ်ရမည်။

ဖြစ်ပျက် ရှုဖန်များလာလျှင် ရုပ်နာမ်ကို ခွဲခြားသိသည့် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ဤရုပ်နာမ်သည် အကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရား ဖြစ်ပြီး အကြောင်းလည်း ဖြစ်ပျက်၊ အကျိုးလည်း ဖြစ်ပျက်ဟု ဆင်ခြင်ကာ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသိမြင်နိုင်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ပုံကို မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးမရဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်သော သမ္မသနဉာဏ်၊ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်တို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ပျက်နေမှုကို ရှုမြင်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ထိုသို့ ရှုဖန် များလာသည့်အခါ အပျက်ကိုသာ သိမြင်သော ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ ပျက်မှု ချုပ်မှုကိုသာ မြင်နေသဖြင့် ကြောက်ဖွယ် ဘေးကြီးဟု ထင်မြင်သော ဘယဉာဏ်၊ ချုပ်ပျက်မှု စသော အပြစ်တွေကိုသာ မြင်သော အာဒိနဝဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကိုယ်ကို ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ ထိုရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော မုစို့တုံကမ္ပတာဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်တို့၏

မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးမရမှုကို အလွန်ထင်မြင်သော ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ တို့ကို မချစ် မမုန်း လျစ်လျူရှုသော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၊ ရှေ့ဉာဏ် နောက်ဉာဏ် ဟို့ကို မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးမရသော သဘောဖြင့် အစမှ အဆုံး၊ အဆုံးမှ အစ ရှေ့ပြန် နောက်ပြန် ရှုပွားသည့်အခါ နှစ်ဉာဏ်လုံး သင့်လျော်သော အနုလောမ ဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်မည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဉာဏ်စဉ်အဆင့်ဆင့် တက်ပြီး မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ရကာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ပြည်မြို့ နိဗ္ဗိန္ဒတောရုဏရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

ထိုင်ပုံထိုင်နည်း

ယောက်ျား တင်ပျဉ်ခွေ၊ မိန်းမများ ကျွံကျွံထိုင်ရမည်။ ကိုယ်ကို ဖြောင့်ဖြောင့် ထားရမည်။ တစ်နာရီ ထိုင်မည်ဆိုလျှင် တစ်နာရီ မစေ့က မထဘဲ ထိုင်ရမည်။ တစ်နာရီ စေ့သောအခါ လျောင်းလျက် တစ်နာရီ၊ စကြိုသွားလျက် တစ်နာရီ၊ ရပ်လျက် တစ်နာရီ လှည့်၍ ရှုမှတ်ရမည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲ ရှုမှတ်မှသာ ရေရှည် ရှုမှတ်နိုင်သည်။ ထိုင်၍ ရှုမှတ်သော ယောဂီသည် ညာဘက် လက်ချောင်းမုံးကို ဘယ်ဘက် လက်ချောင်းများဖြင့် ပိုက်ရမည်။ (ဝါ) ဘယ်လက်ဖဝါးပေါ်မှာ ညာ လက်ဖဝါး တင်ရမည်။

ရှုမှတ်ပုံ

ထွက်သက်ဝင်သက်ကို သုံးသပ် ရှုမှတ်နေရမည်။ ညောင်းညာကိုက်ခဲစသော ဝေဒနာပေါ်လာလျှင် ကြိတ်မှိတ်သည်းခံပါ။ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို အာရုံစိုက် ရှုမှတ်လျှင် ထွေထွေလာလာ ဝေဒနာများ ပျောက်သွားလိမ့်မည်။

ပထမစတုက္က (ပထမစလးချက်)

ကမ္မဋ္ဌာန်း ကြိုးစားအားထုတ်နေစဉ် စာန် မဂ် အရိပ်အရောင် မထင်လည်း အားမလျော့ဘဲ အားထုတ်မြဲ အားထုတ်ရမည်။ နှစ်နာရီ သုံးနာရီကြာအောင် ဆက်တိုက် ထိုင်နိုင်၊ အားထုတ်နိုင်လျှင် သမာဓိ ကောင်းကောင်းဖြစ်ပြီ။ ကောင်းသည့် အာရုံပေါ်လည်း မနှစ်သက်ရ၊ မည်သည့်အာရုံမျှ မပေါ်၍လည်း မစိုးရိမ်ရ၊ အာရုံနိမိတ် ပေါ်ချင်ပေါ်၊ မပေါ်ချင်နေ၊ မိမိအလုပ်ကိုသာ မိမိ ကြိုးစား ပြုလုပ်နေရမည်။ နှစ်နာရီ သုံးနာရီကြာအောင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို မှတ်နေနိုင်လျှင် အကောင်းဆုံး သမာဓိကို ရခြင်းဖြစ်ပြီး ပထမစတုက္က၏ ပထမစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်းလည်း မည်ပါသည်။

ဒုတိယစခန်းကို ဆက်လက် အားထုတ်လိုသော ယောဂီသည် အသက်ရှူ အနှေးအမြန် နှစ်ချက်ကို သိအောင် အားထုတ်ရမည်။ နှေးနှေး အသက်ရှူခြင်းကို အရှည်၊ မြန်မြန် အသက်ရှူခြင်းကို အတိုဟု ခေါ်၏။ တစ်ထိုင်တည်း၌ ထွက်သက် ဝင်သက် နှေးသည့်အလှည့်ရှိသလို မြန်သည့်အလှည့်လည်း ရှိသည်။ နှေးလျှင် “နှေးတယ်”၊ မြန်လျှင် “မြန်တယ်”ဟု တစ်နာရီ နှစ်နာရီ မှတ်နေနိုင်အောင် အားထုတ်ရမည်။ ထိုသို့ နေနိုင်လျှင် ပထမစတုက္က၏ ဒုတိယစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

တတိယစခန်းကို ဆက်လက် အားထုတ်လိုလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်၏ စလယ်ဆုံး သုံးချက်လုံးကို သိအောင် အားထုတ်ရမည်။

ချက်တိုင်က စ၍ ထွက်လေလာသည်ကို သိခြင်းသည် အစ၊ နှလုံးသားကို လေတိုးသွားတာကို သိခြင်းသည် အလယ်၊ နှာသီးဖျားကို လေတိုးသွားတာကို သိခြင်းသည် အဆုံးဖြစ်သည်။ “ထွက်သက် အစကား ချက်၊ ဝင်သက်အစကား နှာသီးဖျား” ဖြစ်၏။ နှလုံးသားကို လေတိုးသွားသောအခါ နှုတ်ခမ်းဖျားနှင့် လေကို မှုတ်ထုတ်လိုက်သလို နှလုံးသားကို ထိသွားလိမ့်မည်။ ဉာဏ်နှင့် သိအောင် ကြည့်၊ ထင်ရှားလျှင် သိလိမ့်မည်။ စလယ်ဆုံး ထင်ရှားလျက် တစ်နာရီ နှစ်နာရီ နေနိုင်လျှင် ပထမစတုက္က၏ တတိယစခန်း အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆက်လက် အားထုတ်နေစဉ်တွင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို သိမိမေ့ပြီး ရှာမတွေ့ဘဲ ဖြစ်တတ်သည်။ မတွေ့လည်း မရှာနှင့်၊ သိမိမေ့သည့် အနေနှင့် တစ်နာရီ နှစ်နာရီ နေနိုင်လျှင် ပထမစတုက္က၏ စတုတ္ထစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဝိပဿနာလမ်း

ပထမစတုက္က (ပထမလေးချက်)ကို အောင်မြင်ပြီးနောက် ဒုတိယစတုက္က (ဒုတိယလေးချက်)ကို ဆက်လက်အားထုတ်လိုလျှင် အားထုတ်၊ ဆက်လက် အားမထုတ်ဘဲ (သမထမ္မ) ဝိပဿနာဘက် ကူးလိုလျှင် ထွက်သက် ဝင်သက်လေကို အနိစ္စ အနိစ္စ (မမြဲ မမြဲ)ဟု ရှုဆင်ခြင်ရမည်။ ထိုသို့ ရှုဆင်ခြင်နေခိုက် ထွက်လေ ဝင်လေနှင့် ရုပ်စုရုပ်မှုန်များ တဖွားဖွား ပေါ်လာတတ်သည်။ အချို့တစ်ကိုယ်လုံးကို ရှာမတွေ့တော့ဘဲ ရုပ်စု ရုပ်မှုန်ဖျားကိုသာ တွေ့တတ်ကြသည်။ ရုပ်တရား ပေါ်လျှင် နာမ်တရားကို ဆက်ရှု၊ ရုပ်တရား နာမ်တရား နှစ်ပါး ထင်ရှားလျှင် ထိုရုပ်နာမ်နှစ်ပါးကို လက္ခဏာတင်၍ (အနိစ္စ=မမြဲ၊ ဒုက္ခ=ဆင်းရဲ၊ အနတ္တ=အစိုးမရ၊ ကိုယ်မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်၍) သုံးသပ်၊ ဤသို့ ဝိပဿနာလမ်းစဉ်အတိုင်း ရှုမှတ်သွားက လမ်းစဉ်ဆုံးလျှင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်လမ်းကို ဆက်၍လိုက်က နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့လိမ့်မည်။ နောက်မဆုတ်ဘဲ ဆက်လက်လိုက်ရမည်။

ဒုတိယစတုက္က (ဒုတိယလေးချက်)

စုန်ခန်းကို လိုက်လိုလျှင် ဒုတိယလေးချက်ကို ဆက်လက်အားထုတ်ရမည်။

ပထမ “ပီတိ (နှစ်သက်ခြင်း)ကို ထင်ရှားအောင် အားထုတ်မည်” ဟု ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ ပီတိငါးမျိုး အသီးသီး ထင်ရှားလာလျှင် ဒုတိယစတုက္က၏ ပထမစခန်း အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “သုခ (ချမ်းသာခြင်း)ထင်ရှားအောင် အားထုတ်မည်” ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ သုခထင်ရှားလျှင် ဒုတိယ စတုက္က၏ ဒုတိယစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “သညာ(မှတ်သားခြင်း)၊ ဝေဒနာ (ခံစားခြင်း)တို့ကို ထင်ရှား အောင် အားထုတ်မည်” ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ သညာ၊ ဝေဒနာထင်ရှားလျှင် ဒုတိယစတုက္က၏ တတိယစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “သညာ၊ ဝေဒနာ ချုပ်သွားအောင် အားထုတ်မည်” ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ သညာ၊ ဝေဒနာချုပ်ငြိမ်းသွားပြီး မေးမရ၊ ခေါ်မထူး ဖြစ်တတ်၏။ ဆရာကောင်းလိုသည်။ ထိုစခန်းသို့ ဆရာမရောက် ဖူးက တောင်ရမ်း မြောက်ရမ်းလုပ်၍ တရားပျောက်တတ်သည်။ ဤသို့ သညာ ဝေဒနာ ချုပ်ငြိမ်းလျှင် ဒုတိယစတုက္က၏ စတုတ္ထစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤစတုတ္ထစခန်းမှ နေ၍ ဝိပဿနာစခန်းတက်လိုလျှင် တက်၊ မတက်လိုလျှင် တတိယစတုက္ကကို ဆက်လက်အားထုတ်ရမည်။

တတိယစတုက္က (တတိယလေးချက်)

ယောဂီသည် “ငါ၏ အဇ္ဈတ္တ (ကိုယ်တွင်း)ရှိ စိတ်ကို ကင်ရှား သိသာအောင် အားထုတ်မည်” ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ မကြာမီ သုခ(ချမ်းသာခြင်း)၊ သညာ(မှတ်သားခြင်း)၊ ဝေဒနာ (ခံစားခြင်း)တို့ ထင်ရှားလာလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ ထင်ရှားခြင်းသည် စိတ်ထင်ရှားခြင်း ဖြစ်၏။ တတိယ စတုက္က၏ ပထမစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “ငါ၏ ကိုယ်တွင်းရှိ စိတ်ကို ရွှင်လန်းအောင် အားထုတ်မည်” ဟူသော စိတ်ထားဖြင့် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ မကြာမီ စိတ်ရွှင်လန်း လာပြီး ဣန္ဒြေမဆယ်နိုင်အောင် ဖြစ်တတ်သည်။ ဤကား တတိယစတုက္က၏ ဒုတိယ စခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်၏။

ယင်းနောက် ကိုယ်တွင်းရှိ စိတ်ကို သိသိသာသာ ထင်ထင်လင်းလင်း ဖြစ်လာအောင် အားထုတ်မည်ဟူသော စိတ်ဖြင့် ထွက်သက်ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ စိတ်ကြည်လင်လာလိမ့်မည်။ တရား၏ ချမ်းသာကို ပြောမပြနိုင်လောက်အောင် ခံစားရတတ်၏။ စိတ်သည် ကိုယ်ထဲမှာ ထားလျှင် အပြင်မထွက်၊ ခန္ဓာကိုယ်သည် ကျောက်တိုင် ကျောက်ခဲလို မတုန်မလှုပ် တည်ရှိနေတတ်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် တတိယစတုက္က၏ တတိယစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “ ငါသည် စိတ်နှင့် အကုသိုလ် ကင်းအောင် ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်မည်” ဟု ကြံ၍ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ ထိုအခါ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားများ ကင်းလွတ်သွားမည်။ စိတ်ကြည်လင်အေးမြ သန့်ရှင်း သွားလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် တတိယစတုက္က၏ စတုတ္ထစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်၏။

စတုတ္ထစတုက္က (စတုတ္ထလေးချက်)

ယင်းနောက် ခန္ဓာငါးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြု၍ မမြဲခြင်းကို သတိထားပြီး ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ ထိုသို့ လွှတ်လျှင် မကြာခင် ခန္ဓာငါးပါး၏ မမြဲပုံ ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ပေါ်လာခြင်းသည် စတုတ္ထစတုက္က၏ ပထမစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “ ခန္ဓာငါးပါး၌ နှစ်သက်သာယာစိတ် မရှိအောင် ပြုမည်” ဟု ကြံ၍ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ ထိုအခါ နှစ်သက်သာယာစိတ် ကင်းသော ဉာဏ် ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ဤကား စတုတ္ထ စတုက္က၏ ဒုတိယစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “ ခန္ဓာငါးပါးကို ချုပ်ငြိမ်းအောင် အားထုတ်မည်” ဟု ကြံ၍ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ ထိုအခါ ခန္ဓာငါးပါး ချုပ်ငြိမ်း၍ အအေးကြီး အေးသည့်ဉာဏ် ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ဤကား စတုတ္ထစတုက္က၏ တတိယစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းနောက် “ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် ကိလေသာတို့ကို ပယ်စွန့်မည်” ဟု ကြံ၍ ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်ရမည်။ ထိုအခါ မကြာမီ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် ကိလေသာများကို ပယ်စွန့်နိုင်သော ဉာဏ် ပေါ်လာလိမ့်မည်။ ယောဂီ၏ စိတ်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်သော စိတ်ဖြစ်နေလျှင် စတုတ္ထ စတုက္က၏ စတုတ္ထစခန်းကို အောင်မြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဓိးဖြန်းမုံ (၁၆)ပါး ပြီး၏။

ကသစ်ခိုင် ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

မျက်လုံးမှိတ်၍ စိတ်ကို ရင်မှာ ထားရမည်။ ယင်းနောက် ပေါ်တာကို မှတ်ရမည်။ ပေါ်တာ ငါးမျိုး ရှိသည်။ ပူတာ၊ အေးတာ၊ လှုပ်တာ၊ ဆင်းရဲတာ၊ ချမ်းသာတာတို့ ဖြစ်သည်။ ပေါ်တာက ရုပ်၊ ပေါ်တာကို သိတာက နာမ်၊ ရုပ်ထဲမှာ နာမ်မရှိ၊ နာမ်ထဲမှာ ရုပ်မရှိ၊ ပေါ်တိုင်းသိ၊ ပေါ်တိုင်းသိ၊ ဤသို့ ပေါ်တာနှင့်သိတာ ဆုံဆုံ သွားအောင် ရင်ကနေ စိတ်ဖြင့် မှတ်ရမည်။

ပေါ်တာ ငါးမျိုးတို့တွင် ပူတာနှင့် အေးတာ၊ ချမ်းသာတာနှင့် ဆင်းရဲတာ မတည့်၍ တစ်ခု ပေါ်လျှင် တစ်ခု မပေါ်နိုင်ပေ။ တစ်ပြိုင်နက် ပေါ်နိုင်သော တရားကား ပူလှုပ်ဆင်းရဲ၊ ပူလှုပ်ချမ်းသာ၊ အေးလှုပ်ဆင်းရဲ၊ အေးလှုပ်ချမ်းသာ၊ ဤသုံးမျိုးသာ ဖြစ်သည်။

ပူတာ ပေါ်သည့်အခါ နည်းနည်းပူ၊ များများပူ၊ တိုးတိုးပြီးပူ၊ လျှော့လျှော့ ပြီးပူ၊ မတိုးမလျှော့ တန့်နေသည့် အပူ၊ ဤသို့ အပူအမျိုးမျိုးရှိရာတွင် မည်သို့ ပူပူ၊ ပူလာလျှင် လှုပ်နေတာ ပါတတ်သည်။ မခံသာလျှင် ဆင်းရဲမှု၊ ခံသာလျှင် ချမ်းသာမှု ပါတတ်သည်။

မည်သို့ပင် အေးအေး၊ အေးတာ ပေါ်သည့်အခါ လှုပ်တာပါ ပေါ်တတ် သည်။ မခံသာလျှင် ဆင်းရဲမှု၊ ခံသာလျှင် ချမ်းသာမှုလည်း ပါတတ်သည်။

ထိုသို့ သုံးမျိုးတွဲ ပေါ်တတ်သော်လည်း ပူတာ ထင်ရှားလျှင် ပူတာ၏ ဖြစ်ပျက်မှု၊ လှုပ်တာ ထင်ရှားလျှင် လှုပ်တာ၏ ဖြစ်ပျက်မှု၊ ဆင်းရဲတာ ထင်ရှားလျှင် ဆင်းရဲတာ၏ ဖြစ်ပျက်မှု၊ ချမ်းသာတာ ထင်ရှားလျှင် ချမ်းသာတာ၏ ဖြစ်ပျက် ရှုရမည်။ မထင်ရှားတာကို ထင်ရှားအောင်ကား လိုက်မလုပ်ရ။ ပေါ်လာမှသာ ပစ္စုပ္ပန် ပေါ်တုန်းပေါ်ခိုက်ကို ရှုမှတ်ရမည်။

တရားထိုင်လျှင် ဖြစ်ပျက် မြင်ရန် ကြာကြာ ထိုင်ရမည်။ ခဏခဏ မပြင် မပြောင်းဘဲ ကြာကြာထိုင်ရမည်။ နာရီဝက် တစ်နာရီ ထိုင်မည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြီး အဓိဋ္ဌာန်မဖျက် မပြင်မပြောင်းဘဲ မှတ်ရမည်။ ကြာကြာမှတ်လျှင် ခန္ဓာမှာ ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပျက်နေပုံကို ကေန်မြင်ရမည်။

စိတ်ကို ရင်မှာထားပြီး ပေါ်တာငါးမျိုးကို မှတ်နေစဉ် နည်းနည်း ကြာသွား လျှင် ခန္ဓာကိုယ် အောက်ပိုင်းမှာ ပူလာတတ်သည်။ အပူတွေ့လျှင် အရှိန် ကလေးလည်း ပါတတ်သည်။ အခိုးအငွေ့လည်း ထတတ်သည်။ အရှိန်အခိုးက အောက်ပိုင်းမှ စပေါ်ပြီး အထက်ကို တဖြည်းဖြည်း တက်တတ်သည်။ အပူရှိန်

အပူခိုး မီးဓာတ်က ဖုတ်၊ လေဓာတ်က မှုတ်ပြီး တလှုပ်လှုပ် ဟရွရွ တစစ်စစ် တဖျစ်ဖျစ်နှင့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပျက်ပုံ အမျိုးမျိုးတို့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ပေါ်တတ်သည်။ ထိုသို့ ပေါ်လျှင် ယောဂီသည် အားသန်ရာကို နိုင်အောင် မှတ်ရမည်။ အပူ သန်လျှင် ပူသိပျက်၊ အအေးသန်လျှင် အေးသိပျက်၊ အရှိုန်းသန်လျှင် ရှိုန်းသိပျက်၊ စစ်စစ်သန်လျှင် စစ်သိပျက်၊ ရွရွအားသန်လျှင် ရွသိပျက် ဟူ၍ ခန္ဓာမှာ ပေါ်တာနှင့် သိပျက်ကို ကပ်လိုက်ရသည်။ ထိုသို့ ကပ်ကပ်သွားလျှင် ပေါ်တာနှင့် သိပျက်တို့ ထင်ရှားလာတတ်သည်။ ဤကား နာရီဝက် တစ်နာရီ လိုင်မည်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီ ကူပေးလိုက်သည့် အကျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ကျင့်တာ ပေါ်လျှင် ကျင့်သိပျက်ဟု သိပျက်ကပ်၊ ထုံတာပေါ်လျှင် ထုံသိပျက်ဟု သိပျက်ကပ်၊ ကိုက်တာ နာတာ ပေါ်လျှင်လည်း သိပျက်ကပ်ပေး၊ အေးတာ၊ စိမ့်တာ၊ စိတ်ချမ်းသာတာ ဘာပဲပေါ်ပေါ် ပေါ်တာမှန်သမျှကို သိပျက်ကပ်ပေး၊ ထိုသို့ သိပျက်ကပ်ပြီး မှတ်လျှင် တရားကို မြင်နိုင်သည်။

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဘာမျှ မမြင်လျှင် အသက်ရှူသည့်အခါ လှုပ်တာကို မှတ်၊ အသက်တစ်ခါ ရှူလျှင် ဗိုက်ဖောင်းသည်။ ရှိုက်လိုက်လျှင် ဗိုက်ပိန်သည်။ ပေါင်ရင်းကို စိတ်ကပ်ထား၊ ရှိုက်လိုက်၍ လေထွက်စဉ် ပေါင်ရင်းက ရှိုန်းခနဲ ရှိုန်းခနဲ နှစ်ခါတတ်သည်။ ပေါင်ရင်းက ရှိုန်းခနဲ ရှိုန်းခနဲ တိုးတိုးလာလျှင် ပေါင်ရင်း ပေါင်လယ် ဒူး ခြေသလုံး ခြေမျက်စိ ခြေဖဝါးထိအောင် တစ်ချက်ရှိုက်လိုက်တိုင်း ရှိုန်းခနဲ ရှိုန်းခနဲ အပူထုတ်သလို နေတတ်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် အောက်ပိုင်းသည် ရွရွ ဖြစ်စေ၊ ရှိုန်းရှိုန်း ဖြစ်စေ၊ ဖျဉ်းဖျဉ်း စစ်စစ် ဖြစ်စေ၊ ဟုန်းခနဲ ဖျဉ်းခနဲ ကြက်သီးထသလို ဖြစ်စေ မျိုးစုံပေါ်နေတတ်သည်။ ဤကား အသက်ရှူလေနှင့် ပတ်သက်၍ သိမှတ်ရာမှာ ဖြစ်ပေါ်ပုံ ဖြစ်သည်။

အိပ်လျက်၊ စင်္ကြံလျှောက်လျက်လည်း မှတ်ရမည်။ ဘယ်လှမ်းလျှင် ဘယ်ခြေသို့ စိတ်ဖြန့်၊ ကြွတုန်း ပေါ်တာမှတ်၊ မြောက်တုန်း ပေါ်တာမှတ်၊ အောက်ချလိုက်တုန်း ပေါ်တာမှတ်၊ ညာလှမ်းလျှင် ညာခြေသို့ စိတ်ဖြန့်၊ ကြွတုန်း ပေါ်တာမှတ်၊ မြောက်ထားတုန်း ပေါ်တာမှတ်၊ အောက်ချလိုက်တုန်း ပေါ်တာမှတ်။

လမ်းတိုလျှင် ဆယ်ခေါက်လောက် မှန်းလျှောက်၊ လမ်းရှည်လျှင် ငါးခေါက် လောက် မှန်းလျှောက်၊ ပေါ်တာကို မြင်မြင်၊ မမြင်မြင် လျှောက်ရမည်။ လျှောက်ပြီးလျှင် နှစ်မိနစ်လောက် ရပ်လိုက်ရမည်။ ယင်းနောက် ဆက်လျှောက်၊ ငါးခေါက်၊ ဆယ်ခေါက်ပြီးပြန်လျှင် နှစ်မိနစ်ရပ်၊ ထိုသို့ လျှောက်ရာက မလျှောက်နိုင်တော့ဘူးဆိုလျှင် အိပ်ရာထဲသွား စောင်ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်းဖြစ်စေ ခြံ၊

ပက်လက်အိပ်၊ မျက်လုံးမှိတ်ပြီး အထက်ကနေ အောက်ခြေဖဝါးထိ စိတ်စိုက်၊
ဆွေးသေကောင်ပုပ် လင်းတဆွဲသလို တရွရွ တဖွဖွ တဖျစ်ဖျစ် တလှစ်လှစ်
ဖတစ်စစ်နှင့် အိုက်စပ်ဝေဒနာကို ညနေပိုင်းမှာ ကြိုရတတ်သည်။ နေ့လယ်ပိုင်း
ဆိုလျှင် ချွေးများပင် ထွက်လာတတ်သည်။ နွေရာသီဆို သာပြီး ချွေးတစ်စုံ
ဖြစ်လာတတ်သည်။

ထို့ပြင် လက်ကို ကွေးသည့် ဆန့်သည့်အခါ ပေါ်တာမှတ်ပြီး ကွေးရ
ဆန့်ရမည်။ ခြေထောက်နှင့် ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကိုလည်း ပေါ်တာမှတ်ပြီး ကွေးရ
ဆန့်ရမည်။ သတိမလွတ်စေရ၊ သတိလွတ်လျှင် သူ့နေရာသူ ပြန်ထား၊ အမှတ်ဖြင့်
ပြန်ကွေး ပြန်ဆန့်ရမည်။ ဘာကို ကိုင်ကိုင် ပေါ်တာမှတ်ပြီး ဖြည်းဖြည်း ကိုင်ရမည်။

ရေချိုးသည့်အခါ ပူတာပျောက်ပြီး အေးတာ ရောက်တာတွေ၊ ရေချိုး
ပြီးလျှင် အအေးဓာတ်ပျောက် အနွေးဓာတ် ပြန်ရောက်တာတွေ မှတ်ရမည်။

စားသည့်အခါ၊ လက်ဖက်ရည် သောက်သည့်အခါ လက်ကိုင်လျှင် လက်ကို
စိတ်ဖြန့်၊ ခွံ့လျှင် ဝါးလျှင် ဝါးစပ်ထဲ စိတ်ဖြန့်မှတ်ရမည်။ ဝါးစပ်အမူအရာ ဖြစ်ပုံ၊
ဟပုံများကို မှတ်ရမည်။ ဝါးစပ်ကို လေနှင့်ဟခြင်း ဖြစ်၏။ ဟပါများတော့ မီးပါ
လာသည်။ မီးနှင့်လေ ပေါင်းလိုက်တော့ စားတုန်းမှာ သိန်းခနဲ ရွှဲခနဲ ဖျဉ်းခနဲ
စပ်ခနဲ စသည်ဖြင့် ပေါ်လာသည်။ ထိုသို့ ပေါ်လာလျှင် ရွှဲနှင့်စား၊ ဖျဉ်းဖျဉ်းနှင့်
စား၊ စပ်စပ်နှင့်စား၊ လှုပ်လှုပ်နှင့်စား၊ အပူနှင့်စား၊ အပူဆိုလည်း
ဖြစ်ပြီးပျက်၊ အအေးဆိုလည်း ဖြစ်ပြီးပျက်၊ လှုပ်ရွှဲဆိုလည်း ဖြစ်ပြီးပျက်၊
ဖြစ်ပျက်နှင့်စားရမည်။ အမြင်လည်း သန်မည်ဆိုလျှင် စားတုန်း မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာ
ဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်သည်။ သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်
ရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဘာပဲလုပ်လုပ် အမှတ်မပျက်စေဖို့ လို၏။ အမှတ်လွတ်လျှင် အသိ ကျမည်။
ဘာပဲပေါ်ပေါ် ပေါ်တာနှင့် သိနေရမည်။ ပေါ်တာအစ၊ သိတာအလယ် ပျက်တာ
နောက်ဆုံး ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ချင်လျှင် ခန္ဓာထဲမှာ
ဖြစ်ပျက်ကို နာနာမှတ်ကြရမည်။

မငိုက် ပသမ်း မဝေ မပျင်းဘဲ တစ်မိနစ်မှာ မှတ်စိတ် (၆၀)ရပြီး အမှတ်
စိပ်စိပ်နှင့် မြန်လာမည်ဆိုလျှင် မှတ်စိတ်ဆိုးက နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ရတော့မည်
ဖြစ်သည်။

ဝေဘူဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

နာဖျား နှာဝမှာ တွက်လေ ဝင်လေသည် အမြဲတိုက်ဝင် တိုက်ထွက်နေသည်။ နာဖျား နှာဝမှာ ကာယပသာဒခေါ် ရုပ်အကြည်ဓာတ်က အထိခံနေသည်။ ဝင်လေထွက်လေက ထိလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအထိခံနှင့် ထိတာသည် ရုပ်ချည်း ဖြစ်ပြီး ထိတာကို သိတာက နှာမဖြစ်သည်။ ကိုယ့်နှာဝကို ဉာဏ်ဖြင့် စောင့်ကြည့်ရမည်။ ထိဝင် ထိထွက်တာကို သိနေစေရမည်။ သိအောင် မှတ်နေရမည်။ ထိုသို့ ထိတာကို သိလျှင် လောဘ ဒေါသ မောဟ ဖြစ်ခွင့် မရသဖြင့် ငြိမ်းနေသည်။

ဝိပဿနာဟူသည် ပစ္စုပ္ပန်(ဖြစ်ဆဲ)ကိုသာ ရှုမှတ်ရသည်။ နှာဝကို ဝင်လေ ထွက်လေ မထိခင် မှတ်၍လည်း မဖြစ်၊ သိ၍လည်း မဖြစ်၊ ထိပြီးနောက်မှ မှတ်၍ သိ၍ မဖြစ်။ ဝင်လေထွက်လေ ထိဆဲကိုသာ “ထိတယ်”ဟု သိနေအောင် မှတ်ရသည်။ ထိတာကို သိနေလျှင် ရုပ်နှင့်နှာမသာ ရှိကြောင်း၊ ဝါ သူတပါး ငယာက်ျား မိန်းမ မရှိကြောင်း သူတပါးကို မေးနေဖွယ်မလို၊ မိမိဘာသာ သိလာလိမ့်မည်။

ထိတာကို သိနေလျှင် ဉာဏ်အမြင် စင်ကြယ်ပြီး သမ္မာဒိဋ္ဌိ (အမြင်မှန်) ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ထိတာကို သိနေလျှင် ရုပ်နှင့် နှာမ ကွဲပြားမှုကိုပါ ဉာဏ်ဖြင့် သိလာတတ်သည်။ ထိုသို့ သိသော ဉာဏ်ကို နာမရူပပရိစ္ဆေဒ (ရုပ်နှင့်နှာမကို ခွဲခြားသိမှု) ဉာဏ်ဟု ခေါ်သည်။

နာဖျား နှာဝမှာ ထိလိုက် ပျောက်လိုက် တရိပ်ရိပ် ဖြစ်ပျက်နေပုံကို ရှုမှတ် သိမြင်နေရမည်။ ထိုသို့ သိမြင်နေတာ ကြာလာလျှင် ဝိပဿနာ သမာဓိ တစထက် တစ တိုးတက်ပြီး နာဖျား နှာဝမှာသာမက တစ်ကိုယ်လုံးမှာ တရိပ်ရိပ် တရွရွ ဖြစ်ပျက်နေတာကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ အနိစ္စ (မမြဲမှု)၊ ဒုက္ခ (ဆင်းရဲမှု)နှင့် အနတ္တ (မိမိမစိုးပိုင်မှု)သဘောတို့ကို သိမြင်လာလိမ့်မည်။ ပါးစပ်က မဆိုရပေ။ ဝိပဿနာအလုပ်ဟူသည် ထိုမှုကို ကြည့်ရှု သိမှတ်နေရုံသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်နေလျှင် တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ တိုးတိုးပြီး အလိုလို သိသာမည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် တရိပ်ရိပ် ဖြစ်ပေါ်သော ထိုမှု သိမှုတို့ကို ရှုမှတ်နေရင်းပင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ ဆိုက်ရောက်လာမည် ဖြစ်သည်။

မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ချပြီးနောက် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားချင်လျှင် မိမိ လာခဲ့သည့် ဝိပဿနာလမ်းကို ပြန်ကြည့်ရသည်။ ဖလသမာပတ်ဟူသည် ကိုယ်ပိုင် အိမ်နှင့် တူပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရရှိရန် တိမူသိမှုကို လုံ့လစိရိယဖြင့် ကြည့်ရှု မှတ်သားနေကြရမည်။

အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

ရှေးဦးစွာ ဘုရား တရား သံဃာ ဆရာ မိဘနှင့် ပြစ်မှားမိသူများကို ကန်တော့ရမည်။ ယင်းနောက် သီလတစ်မျိုးမျိုးကို ဆောက်တည်ပြီး သတ္တဝါ များကို မေတ္တာပို့ရမည်။ မေတ္တာပို့ပြီးလျှင် ဆင်းတုတော် မြတ်စွာဘုရားထံမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးသနားရန် တောင်းပန်ပြီး ကြာကြာထိုင်နိုင်သည့် နည်းဖြင့် သိုင်ရမည်။

ယောဂီသည် သမာဓိ ထူထောင်ရန် သမထကို ရှေးဦးစွာ ကျင့်ရမည်။ ထွက်သက်ဝင်သက်ကို ပကတိအတိုင်း ရှု၍ နှာသီးဖျားမှာ ထားရမည်။ နှာသီးဖျားကို ထွက်လေ ဝင်လေ တိုးတိုင်း သိသိနေအောင် သတိထား ရှုမှတ်ရမည်။ ငါ အပါယ်တံခါး ပိတ်လိမ့်မည် ဟူသော ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ထက်ထက် သန်သန် ရှုမှတ်နေရမည်။ ညောင်းအားကြီးလျှင် နေရာ ပြင်နိုင်သည်။

ရှုမှတ်ဖန်များလျှင် နိမိတ်တစ်ခုခု မြင်လာတတ်၏။ နှာသီးဖျားကို တိုးသော ထွက်လေ ဝင်လေကို သိအောင် ရှုမှတ်ဖန်များသောအခါ ထွက်လေ ဝင်လေသည် လေမြောင်းကြီးပမာ ဖြစ်ပေါ်ဟန် ထင်မြင်လာတတ်သည်။ ထွက်လေသည် နှာသီးဝအပြင်သို့ တစ်ထွာ တစ်တောင် ရှည်ထွက်သွားပုံ၊ ဝင်လေသည် ချက်တိ အောင် ရောက်သွားပုံတို့ကို ထင်မြင်တတ်သည်။ နှာသီးဝမှာ ထွက်လေဝင်လေ သည် မီးခိုးဖြူလို တစ်ခါ တစ်ခါ အဖြူခိုးနှင့် ရောလျက် ရွှေမှုန့်၊ ငွေမှုန့်လို တစ်ခါတစ်ခါ ပုလဲလုံးလေးလို အချို့ယောဂီများ ထင်မြင်တတ်ကြသည်။ သမာဓိ ရင့်လာလျှင် ပုလဲလုံးလေးများ အရောင်တောက်လာပြီး ထိုအရောင်ဖြင့် ဝမ်းထဲရှိ အရာများကိုပင် မြင်တတ်သည်။ အခြား အာရုံနိမိတ်များကိုလည်း မြင်တတ်သည်။ ထိုနိမိတ်တစ်ခုခု ပျောက်သွားလျှင် နှာသီးဝက ထွက်လေ ဝင်လေပြန်မှတ်ရမည်။ ထိုထင်လာသော နိမိတ်များကိုမူ နှစ်သက်ကျေနပ် မနေရပေ။ နိမိတ်ကို နှစ်သက် ကျေနပ်ပြီး မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးနေလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို အနှောင့်အယှက် ဖြစ်တတ်သည်။

ထိုသို့ တွေ့သော နိမိတ်အမျိုးမျိုးကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ် (ကြွတက်လာသော အာရုံ)ဟု ခေါ်သည်။ ထိုနိမိတ်များမှ ထင်ရှားသော ဂုံညင်းခန့် ဥသျှစ်သီးခန့် နိမိတ် တစ်လုံးလုံးကို နှာသီးဖျားနှင့် တစ်တောင်ခန့်နေရာမှာ မြင်အောင် မျက်စိမှိတ်လျက်

အာနာပါနကို ရှု၊ ထိုနိမိတ်လုံးသည် အစတွင် မိမိထားလိုသော နေရာမှာ ရောက်လာသလိုလို ပျောက်သွားသလိုလို ထင်တတ်သည်။ ကြာသောအခါ မပျောက်တော့ဘဲ မျက်စိဖွင့်ကြည့်လျှင်ပင် မြင်နေတတ်၏။ သို့ရာတွင် မျက်စိ မှိတ်၍ စိတ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်ရသည်။ ကြည့်ဖန်များလျှင် သမာဓိခိုင်မြဲပြီး နိမိတ်လုံးသည် နေလအရောင်ထက်ပင် လင်းထိန် အေးမြလာတတ်သည်။ ထိုနိမိတ်သည် မိမိရှေ့မှာ တည့်ငြိမ်နေလိမ့်မည်။ ထိုနိမိတ်ကို ပဋိဘာဂနိမိတ် (သမထရူရာတွင် နောက်ဆုံးထင်သော အာရုံ)ဟု ခေါ်သည်။

ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ကြည့်ရှုနေလျှင် ကြာလေ ထင်ရှားလေ၊ ငြိမ်သက် အေးချမ်းလေ ဖြစ်ပြီး ပီတိ (နှစ်သက်မှု) ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ ပီတိဖြစ်လျှင် သုခ (ချမ်းသာမှု)ဖြစ်၏။ ထိုသို့ သုခဖြစ်လျှင် ဧကဂ္ဂတာ (ခိုင်မြဲတည်တံ့မှု) ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ထိုပဋိဘာဂအာရုံနိမိတ်ကို မြင်သည်မှတစ်ပါး အခြားဘာကိုမျှ မမြင် တော့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါး (ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ) ပြည့်စုံပြီး ပထမဈာန်ဇောကျလေသည်။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ကြည့်မြင်နေသော ယောဂီမှာ သဘောတရားငါးမျိုး ပါဝင်သော ပထမဈာန်စိတ် ဖြစ်လာသည်။ ပထမဈာန်ကို ရလာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အာနာပါန သမထဗ္ဗသာမဟုတ် အခြား မည်သည့် သမထကိုမဆို သမာဓိ ရအောင် ရှေးဦးစွာ ကျင့်ရပါမည်။

ဝိပဿနာတက်၍ ရှုမှတ်နည်း

ဆိုခဲ့သည့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်မျိုးကို ခပ်ကြာကြာမြင်ရလျှင် သမာဓိ အတော် အားကောင်းပြီး ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာကို ပြောင်း၍ ရှုမှတ်မည် ဖြစ်သဖြင့် အာနာပါန ရှုခါနီးက ပြုသလို ကန်တော့ခြင်း၊ သီလဆောက်တည်ခြင်းတို့ကို ပြုရမည်။ ဝိပဿနာတရားကို ငါရမည်ဟု ထက်သန်စွာ ယုံကြည်စိတ် မွေးရမည်။ ထို့နောက် မိမိထိုင်တတ်သလို ထိုင်ပြီး (၁၀)မိနစ်ခန့် နှာသီးဖျား၌ ထွက်လေ ဝင်လေထိခြင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ပျောက်သွားခြင်းသဘောတို့ကို အနိစ္စ (အမြဲမရှိ)ဟု ရှုမှတ်ရမည်။

(၁၀)မိနစ် (၁၅)မိနစ်ခန့် ရှိသောအခါ မိမိ၏ ငယ်ထိပ်ကို အာရုံပြု၍ ငယ်ထိပ်မှာ စိတ်ထားရမည်။ ငါးမူးစေ့ ကျပ်စေ့ခန့်ရှိ ငယ်ထိပ်နေရာတွင် အေးခနဲ ပူခနဲ နွေးခနဲ တွေ့ရတတ်သည်။ စိတ်ကို မလွင့်စေရ၊ ငယ်ထိပ်နေရာမှ အာရုံသည် လှုပ်လာ ကြီးကျယ်ပွားလာတတ်သည်။ တရွရွ တဖွဖွ တဖွဲဖွဲ တသဲသဲ ဖြစ်လာ တတ်သည်။ အာရုံအတွေ့ကို မျက်စိဖြင့် တွေ့မြင်ရခြင်း မဟုတ်၊ ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နေရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြင့် ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို ရှုမှတ်ရာမှ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ (ရုပ်နာမ်ကို ခွဲခြားမြင်မှု)ဉာဏ် စသော ဉာဏ်စဉ်များ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်ပြီး တရားထူးကို ရရှိနိုင်ကြပါသည်။

ညောင်လွန်တောရဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

တရားအားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်းဖြစ်က ရဟန်းသီလ၊ လူဝတ်ကြောင်များဖြစ်က အနည်းဆုံး ငါးပါးသီလ လုံခြုံရမည်။ ကိစ္စကြီးငယ် ကြောင့်ကြဖွယ် မရှိစေရ။ ယင်းနောက် မြတ်စွာဘုရား ဆင်းတုတော်ရှေ့၌ ဖြစ်စေ၊ ဆင်းတုတော်မရှိလျှင် ဆင်းတုတော်ကို စိတ်မှန်း၍ ဖြစ်စေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးမည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏ ရှေ့၌ဖြစ်စေ ရိုသေစွာ မှီခို၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းရမည်။ ယင်းနောက် ပိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ဖြစ်စေ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာအား ဖြစ်စေ အပ်နှံလှူဒါန်းရမည်။ ထို့နောက် ရတနာသုံးပါး ဆရာသမားတို့အား ကန်တော့ပြီး ဆိတ်ငြိမ်ရာနေရာမှာ ရှုမှတ်ရမည်။

ရှေးဦးစွာ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်ပါ။ ခြေမနာ တင်ပါးမနာအောင် အောက်က အဝတ်ခင်းထိုင်ပါ။ ကြာကြာထိုင်နိုင်အောင် ခြေသလုံးချင်း ဖိကပ်မထားရ။ ခါးကို ကုန်း၍လည်း မထား၊ အားစိုက်၍လည်း ဆန့်မထားဘဲ မှန်မှန်ဖြောင့်ဖြောင့် အလိုက်သင့် ထိုင်ရမည်။ အမျိုးသမီးများ ကျွဲကျွဲပုဆစ်တုပ် ထိုင်ရမည်။ လက်နှစ်ဘက်ကို ဖြန့်၍ လက်ဝါးအဖျားချင်း ကပ်၍ ထားရမည်။ မျက်စိကို မှိတ်၍ တဘက်၊ ပဝါ၊ သင်္ကန်း စသည်ဖြင့် ပျက်နှာကို ဖုံးအုပ်ထားရမည်။ ယင်းနောက် နှာသီးဝ၌ တိုးထိသော ထွက်လေ ဝင်လေကို သတိဖြင့် မှတ်ရမည်။ ထွက်လျှင် “ထွက်တယ်”၊ ဝင်လျှင် “ဝင်တယ်”ဟု အခြားသို့ စိတ်မသွားစေဘဲ ကြိုးစားမှတ်ရမည်။ ဤကား ပထမဆင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့ အားထုတ်၍ ထွက်လေဝင်လေ နှစ်ပါးကို ထင်ရှားအောင် မှတ်နိုင် သော်လည်း နိမိတ်များ မထင်လာသေးလျှင် ရှေ့သို့ တိုး၍ အားထုတ်ရမည်။ ထွက်လေဝင်လေတို့ကို ရှည်လျှင် ရှည်သည့်အတိုင်း၊ တိုလျှင် တိုသည့်အတိုင်း အစက အဆုံးတိုင် သတိပြု၍ “ထွက်သက်သိသိ”ဟု လည်းကောင်း၊ ဝင်သက်သိသိ”ဟု လည်းကောင်း၊ “သိ”တစ်ခါနှင့် ထွက်လေဝင်လေဆုံးလျှင် “သိ”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သိ” နှစ်ခါနှင့် ထွက်လေ ဝင်လေဆုံးလျှင် “သိ သိ”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သိ” သုံးခါနှင့် ထွက်လေ ဝင်လေဆုံးလျှင် “သိ သိ သိ”ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထွက်လေ ဝင်လေ ဆုံးသည့်တိုင်အောင် “သိ”ကို မပြတ်လိုက်၍ မှတ်ရမည်။ ဤကား ဒုတိယဆင့် ဖြစ်၏။

ဤသို့ အားထုတ်လျှင် ထွက်လေဝင်လေများ အလွန်ထင်ရှားလာလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ထင်ရှားသော်လည်း နိမိတ်များ မထင်လာသေးလျှင် ထို့ထက်အလွန် အတိကို တိုးတက်အောင် ဇာတ်ကားဖြင့် ထွက်သက်လေ၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံးကို လည်းကောင်း၊ ဝင်သက်လေ၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံးကို လည်းကောင်း ထင်ရှားအောင် ရှုမှတ်ရမည်။ ထွက်လေ၏ အစကား ချက်၊ အလယ်ကား ရင်ချိုင့်၊ အဆုံးကား နှာသီးဝ ဖြစ်၏။ ဝင်လေ၏ အစကား နှာသီးဝ၊ အလယ်ကား ရင်ချိုင့်၊ အဆုံးကား ချက်ဖြစ်၏။ ယောဂီသည် ထွက်လေ ဝင်လေတို့၏ တိုးထိရာ နှာသီးဝ၌ စိတ်ကို စိုက်ထားလျှင် ထွက်လေ၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံးကို လည်းကောင်း၊ ဝင်လေ၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံးကို လည်းကောင်း ထင်ရှားစွာ သိမြင်နိုင်ပါသည်။

ဤ၌ ထွက်လေ ဝင်လေတို့၏ စ လယ် ဆုံးကို သိရန် ဝမ်းတွင်းသို့ စိတ်ကို လွှတ်ရမည်မဟုတ်၊ အပြင်သို့ စိတ်ကို ပို့ရမည်လည်း မဟုတ်၊ နှာသီးဝ၌သာ စိတ်ကို စူးစိုက်၍ “သိ သိ သိ”ဟု ရှုမှတ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း အတိပြုပါ။

မှတ်နည်းသုံးဆင့်ကို ပြသော်လည်း ပထမအဆင့်မှာပင် ယေဘုယျအားဖြင့် နိမိတ်များ ထင်တတ်ပါသည်။ ထိုသို့ တင်လျှင် ဒုတိယ၊ တတိယ အဆင့်များကို ဆက်လက် အားထုတ်ဖွယ် မလိုပါ။ နိမိတ်မထင်မှသာ ဆက်လက် အားထုတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်နေစဉ် နာရီဝက်ခန့် အချိန် စသည်ရှိလျှင် အချို့ယောဂီမှာ ခန္ဓာကိုယ် တစ်နေရာ၌ မခံသာအောင် နာကျင် ကိုက်ခဲ တတ်ပါသည်။ ထိုအခါ ယွက်လေ ဝင်လေ ရှုမှတ်မှုကို ရပ်နား၍ ဝေဒနာ အပြင်းထန်ဆုံး နေရာကို စိတ်စိုက်ထားရမည်။ ထိုဝေဒနာတို့ ရှေးက မရှိ၊ ယခုမှ ဖြစ်ပေါ်လာသဖြင့် မမြဲပုံကို အာရုံပြု၍ “အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ” (မမြဲ မမြဲ မမြဲ) ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ နာကျင်သည်ကို အာရုံပြု၍ “ဒုက္ခ ဒုက္ခ ဒုက္ခ” (ဆင်းရဲ၏ ဆင်းရဲ၏ ဆင်းရဲ၏)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မနာကျင်ချင်ဘဲလျက် နာကျင်ရသော ကြောင့် အစိုးမရပုံကို အာရုံပြု၍ “အနတ္တ အနတ္တ အနတ္တ” (အစိုးမရ အစိုးမရ အစိုးမရ) ဟူ၍ လည်းကောင်း ရှုမှတ်ရမည်။ ထိုသုံးမျိုးတွင် အနိစ္စကို ဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခကို ဖြစ်စေ၊ အနတ္တကို ဖြစ်စေ တစ်ခုခုကိုလည်း ရှုမှတ်နိုင်သည်။ ယင်းတစ်ခုခုကို အာရုံပြု၍ “သိ သိ သိ”ဟုလည်း ရှုမှတ်နိုင်သည်။

ဤသို့ ရှုမှတ်လျှင် ဝေဒနာများ ပျောက်ကင်း သွားတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ ဝေဒနာရှုမှတ်ခြင်းကို ရပ်နား၍ ဝေဒလေ ထွက်လေကိုပင် ပြန်လည် ရှုမှတ်ရမည်။

အချို့ယောဂီများသည် ဝင်လေ ထွက်လေ ရှုမှတ်ရင်း ဝင်လေ ထွက်လေ တဖြည်းဖြည်း သိမ်မွေ့ပြီး ရှု၍ မတွေ့အောင် ပျောက်သွားတတ်၏။ ထိုအခါ ဝင်လေထွက်လေ ပြန်ပေါ် ထင်ရှားအောင် ပင်ပန်းကြီးစွာ မရှုမြင်ပါနှင့်။ စိတ်ကို နှာသီးဝမှာ ထားမြဲ ထားပြီး ဝင်လေထွက်လေ ပြန်ပေါ်လာလိမ့်မည် ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ရှုမှတ်နေလျှင် ဝင်လေထွက်လေ ပြန်လည် ဖြစ်ပေါ် ထင်ရှားလာ လိမ့်မည်။

အချို့ယောဂီများသည် ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်စဉ် ဝေဒနာကို ကြောက်ပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျင့်ကို ဖျက်ပစ်တတ်ကြသည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို မလုပ်ဝံ့ဘဲ ကြောက်နေ တတ်ကြသည်။ ထက်သန်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့် သည်းခံရှုမှတ်လျှင် ဝေဒနာသည် မုချပျောက်ကင်းမည် ဖြစ်ပါသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ကို ငြိမ်ငြိမ်မထားဘဲ လှုပ်ယိမ်းသော ယောဂီသည် ဒုက္ခဝေဒနာ တာရှည်တတ်သည်။ အချို့ယောဂီသည် ဒုက္ခဝေဒနာ မချုပ်ပျောက်ဘဲလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်များ ဆက်လက် ဖြစ်ပေါ် ထင်ရှားလာတတ် ပါသေးသည်။

အချို့ယောဂီများကား ဖြစ်ပေါ်သော ဝေဒနာများ ချုပ်ပျောက်ပြီးနောက် မီးခိုးရောင်၊ တိမ်တိုက်ရောင်၊ သက်တံရောင်၊ နေရောင်၊ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်၊ အဖြူရောင်၊ အဝါရောင် စသော အာရုံများကို မြင်တတ်ကြ၏။ အချို့လည်း အိမ်ပျက်၊ ကျောင်းပျက်၊ သစ်ပင်လဲ စသောအပျက်များကို ထင်မြင်တတ်ပြီး အချို့မှာ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို ပကတိအတိုင်း ဖြစ်စေ၊ အပုပ်ကောင် အသေကောင် စသည်ဖြစ်စေ အမျိုးမျိုး ထင်မြင်တတ်ကြသည်။

မည်သို့ထင်ထင် ဝေဒနာကို ဖြစ်စေ၊ အခြားအာရုံ နိမိတ်ကို ဖြစ်စေ အထင်ရှားဆုံး အာရုံကို စိတ်စိုက်ပြီး အနိစ္စ အနိစ္စ အနိစ္စ (မမြဲ မမြဲ မမြဲ)ဟု အထပ်ထပ် ရှုမှတ်နေရမည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်ဖန် များလာသောအခါ စိုက်၍ ရှုမှတ်သော နေရာ၌ ဖြစ်ပျက်သဘောကို အထင်အရှားမြင်ပြီး ပိမိခန္ဓာကိုယ် တစ်ခုလုံးနှင့်တကွ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ အာရုံအလုံးစုံကို ဖြစ်ပျက်သဘောချည်းမြင်သော ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ထိုဉာဏ်မှ ဆက်၍ အထက် အထက် ဉာဏ်များပါ ဖြစ်ပေါ်ပြီး မဂ်ဖိုလ်ကိုပင် ရရှိနိုင်ပါသည်။

ရွှေဥဒေါင်းတောင် ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

တရားရှုမှတ်တော့မည်ဆိုလျှင် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို ဘုရား တရား သံဃာ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာအား အပ်နှံလှူဒါန်းရမည်။ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထား၍ ထိုင်ရမည်။

ယောဂီသည် နှာသီးဖျားမှာ စိတ်ကို ထား၍ ဂျူရ ရှိုက်ရပေည်။ ဂျူတိုင်း ရှိုက်တိုင်း နှာသီးဖျား၌ ထိသော လေကို သိရပေည်။ လှေနှစ်စင်းကို ယှဉ်လှော်သလို ဂျူမှတ် ရပေည်။ လှေနှစ်စင်း ဟူသည် "ထိလှေ"နှင့် "သိလှေ" ဖြစ်သည်။ "ထိလှေ"က မကျော်ရသလို "သိလှေ"ကလည်း မကျော်ရပေ။ တန်းတူ ညီတူ ယှဉ်ပြိုင် နေစေ ရမည်။ နှာသီးဝ၌ ထွက်လေ ဝင်လေ ထိသည်နှင့် တပြိုင်နက် သိအောင် မှတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ သိအောင် ဂျူမှတ်နေလျှင် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောက်ျား ပိန်းမ ပရို၊ ချပ်နှင့် နာမ်သာရှိကြောင်း သိမြင်လာပေမည်။ ထိုအခါ နှစ်သက်မှု သာယာပူ စွဲလမ်းမှု ပရိုတော့ဘဲ မဂ်ဆိုက်ပြီး လောဘ ဒေါသ မောဟများ ကင်းစင် နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

မှတ်ချက်။ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ အင်းလေးကန်၏ အနောက်တောင်ဘက်၊ ရွှေခေါင်းတောင် တောရ၌ သီတင်း သုံးနေတော်မူသော ရွှေခေါင်းတောင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး သည် မန္တလေးတိုင်း၊ ရမည်းသင်းမြို့နယ်၊ ညောင်လွန် တောရကျောင်း ဆရာတော် ဦးမေဓာဝီထံတွင် တရားဂျူမှတ် နည်းကို တပည့်ခံ သင်ယူခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရွှေခေါင်းတောင် ဆရာတော်၏ ဂျူမှတ်နည်းသည် ညောင်လွန်ဆရာတော်၏ ဂျူမှတ် နည်းနှင့် တူညီကြောင်း မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်း အမျိုးမျိုး ပြီး၏။

အခန်း (၁၆)

ကြည်ညိုဖွယ်ရာ အရိယာများ

အရိယာဟူသည် ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေး၏။ အကျိုးစီးပွားတို့ကို မမြင်စေဘဲ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ဖြစ်စေတတ်၏။ သတ္တလောကကို နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာ ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တတ်၏။ မဂ် ဖိုလ်တရား ကိန်း၏။ ပြုစင် သန့်ရှင်း၏။ အကျင့်ကောင်း၏။ ထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်-

- (၁) အာစာရအရိယာ
- (၂) ဒဿနအရိယာ
- (၃) လိင်္ဂအရိယာ
- (၄) ပဋိဝေဓအရိယာ ဟူ၍ (၄)မျိုး ရှိ၏။

ထိုတွင် အရိယာတို့၏ အကျင့်တရား၌ တည်သော သူသည် (လူဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်စေ) **အာစာရအရိယာ** မည်၏။ ရုပ်အဆင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣရိယာပုထ်အားဖြင့် လည်းကောင်း ကြည်ညိုဖွယ် ရှုမြင်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် **ဒဿနအရိယာ** မည်၏။ အဝတ်အရံ အသွင်အပြင်အားဖြင့် ရဟန်းနှင့်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သီလမရှိသူပင် ဖြစ်စေကာမူ **လိင်္ဂအရိယာ** မည်၏။ ဘုရား ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါနှင့် မဂ် ဖိုလ်တရားကို ရသော မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကသည် **ပဋိဝေဓအရိယာ** မည်၏။ ဤသို့သော သဘောတရားတို့နှင့် ကိုလိုပြည့်စုံသောကြောင့် အရိယာသည် ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

(က) လူဝတ်ကြောင် ယောက်ျား အရိယာများ

၁။ တပုဿ၊ ဘလ္လိကညီနောင်

တပုဿ ဘလ္လိက ညီနောင်တို့သည် “အသိတဇ္ဇန” မြို့မှ လှည်းကုန်သည် သူကြွယ်သားများ ဖြစ်ကြ၏။ နောင်တော်ကား တပုဿ အမည်ရှိပြီး ညီတော်မှာ ဘလ္လိက အမည်ရှိ၏။ ညီနောင်နှစ်ဦးတို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ အဋ္ဌမသတ္တာဟအဝင် ရာဇာယတနလင်းလွန်းပင်ရင်း၌ သီတင်းသုံး စံနေတော်မူစဉ် ဖူးတွေ့ခွင့် ကြိုခဲ့၏။ ဘုရားရှင်အား မုန့်ကြွက်ကျစ်နှင့် ပျားဆုပ်မုန့်များ လှူဒါန်း၏။ သောက်တော်ရေ

ကပ်၏။ တရားတော် နာကြားရပြီး ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ တည်ကြ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓထံမှ ဆံတော်ရှစ်ဆူ ရရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုဆံတော်မြတ်ကို ဌာပနာ၍ အသိတဉ္စန မြို့တံခါးဝ၌ စေတီတော်တည်၏။ ဥပုသ်နေ့တိုင်း စေတီတော်မှ ရောင်ခြည် တော်များ ကွန့်မြူးလေသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးစဉ် ညီနောင်နှစ်ဦး တို့အား "ပထမသရဏဂမန=ရှေးဦးစွာ သရဏဂုံ ခံယူသောအရာ၌ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။"

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ညီနောင်နှစ်ဦးတို့ ကုန်ရောင်းရောက်ကြ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓထံသို့ ဆည်းကပ်၍ တရားတော်ကို နာယူရာ နောင်တော်တပုဿမှာ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာဖြစ် လေသည်။ ညီတော် ဘလ္လိကကား ရဟန်းပြုပြီးမှ အဘိညာဉ် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာအရှင်မြတ် ဖြစ်တော်မူ၏။ ဤသို့ ညီနောင်နှစ်ဦးတို့၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များကို တွေ့ရပါသည်။

၂။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး

အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏ ငယ်နာမည်မှာ သုဒတ္တဖြစ်၏။ သူ၏ ဖခင်မှာ သာဝတ္ထိပြည်မှ သုမနသေဋ္ဌေးကြီး ဖြစ်၏။ ကိုးကွယ်ရာမဲ့ သူတို့အား ထမင်း ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း၌ မွေ့လျော်သူဖြစ်၍ "အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး"ဟု ထင်ရှား လေသည်။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏-

အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးသည် ၅၄-ကုဋေ တန်သော ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ကြီးကို မြတ်ဗုဒ္ဓအား ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း၏။ ကျောင်းရေစက်ချပွဲကို သုံးလ တိုင်တိုင် တစ်ဆယ်ရှစ်ကုဋေ အကုန်အကျခံကာ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့၏။ ရာဇဂြိုဟ် ပြည်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်တော်မူကြောင်း ကြားသိရ၍ သွားရောက်ကာ ဗုဒ္ဓထံ ချဉ်းကပ်၍ တရားကြားနာရသောအခါ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်၏။

၁။ ဘုရား၊ တရား ရတနာနှစ်ပါးကိုသာ ဆည်းကပ်ခြင်း (သံဃာမပေါ်သေး)

အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏ နေ့စဉ် လှူဒါန်းသည့် အလှူဝတ်များမှာ-
 မဲကျရာ ရဟန်းတို့အား လှူဒါန်းသည့် စာရေးတံဆွမ်း ငါးရာ၊
 လဆန်း၊ လဆုတ်ပက္ခတို့၌ အထူးဝတ်ထား၍ လှူဒါန်းသည့် ပက္ခိကဆွမ်းငါးရာ၊
 မဲကျရာ ရဟန်းတို့အား လှူဒါန်းသည့် စာရေးတံ ယာဂဆွမ်း ငါးရာ၊
 လဆန်းလဆုတ်ပက္ခတို့၌ အထူးဝတ်ထား၍ လှူဒါန်းသည့် ပက္ခိကယာဂငါးရာ၊
 ပုဂ္ဂလိက နိစ္စဘတ်ဆွမ်း ငါးရာ၊
 ရောက်သစ်စ လမ်းမကျွမ်းသည့် အာဂန္တုရဟန်းအား လှူဒါန်းသည့် ဆွမ်း
 ငါးရာ၊
 ခရီးသွားရဟန်းအား လှူဒါန်းသော ဂမိကဆွမ်း ငါးရာ၊
 မမာမကျန်းသော ရဟန်းတို့အား လှူဒါန်းသည့် ဂိလာနဆွမ်း ငါးရာ၊
 သူနာပြုရဟန်းတို့အား လှူဒါန်းသည့် ဂိလာနပဋ္ဌာကဆွမ်း ငါးရာ၊
 နေရာထိုင်ခင်း ငါးရာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး (သုဒတ္တ)ကို ရဟန်းတို့.... လှူဒါန်းပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း၌ မွေ့လျော်ကြသည့် ငါ ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် အနာထပိဏ်ကအမည်ရသော သုဒတ္တသူကြွယ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးသည် အနာထပိဏ်ကောဝါဒသုတ္တန်ကို အလွန်နှစ်သက်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်အာနန္ဒာတို့၏ အဆုံးအမဩဝါဒကို နာခံပြီးနောက် မကြာမီ ကွယ်လွန်၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌ နတ်သားဖြစ်လေ၏။

၃။ စိတ္တသူကြွယ်

စိတ္တသူကြွယ်သည် မစ္ဆိကာသဏ္ဍမြို့တွင် မွေးဖွား၏။ သေဋ္ဌေးသားဖြစ်၏။ စိတ္တသူကြွယ်၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏-

စိတ္တသူကြွယ်ကို မွေးဖွားစဉ်က တစ်မြို့လုံး၌ အံ့ဩဘနန်း အဆန်းတကြယ် အဆင်းငါးမျိုးရှိသော ပန်းမိုး ပုဆစ်ဒူး နှစ်လှမျှ ရွာသွန်း၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦးတွင် တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်သော အရှင်မဟာနာမ်ထေရ်ကို အမွှာငှက် (ဝွေးပင်တော) အာရမ်းဥယျာဉ်၌ ကျောင်းဆောက်လှူဒါန်း၍ ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာပြု၏။

မထေရ်မြတ်သည် စိတ္တသူကြွယ်၏ ဉာဏ်ပညာ အလယ်အလတ် ရှိသည်ကို သိ၍ အာယတန ၁၂-ပါးကို အကျယ်ဟော၏။ ထို့ပြင် စိတ္တသူကြွယ်သည် ရှေးရှေး ဘဝများစွာက သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ကြိတ်ချေခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိပဿနာတရား အားထုတ်၍ မကြာမီ အနာဂါမိဖိုလ် အဆင့်သို့ ရောက်လေ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓထ ဖူးပြောသွားစဉ် မိမိနှင့်အတူ လိုက်ပါလာသော ရဟန်း ရှင် လူ သုံးထောင်တို့အတွက် အစားအသောက်စသည်တို့ကို မပင်ပန်းစရန် တာဝန်ယူ၍ ခေါ်ခဲ့၏။ ယူနေသုံးဆယ်ခရီးဝယ် တစ်ယူနော တစ်ယူနော၌ နတ်တို့၏ စောင့်ရှောက်ကူညီမှုဖြင့် အစားအသောက် အနေအထိုင်တို့ ပြည့်စုံသည်ချည်းဖြစ်၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓကျောင်းတော်သို့ ရောက်သောအခါတွင်လည်း ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်း သံဃာတို့အားလည်း အလှူကြီးပေးလှူလေသည်။။ လူအပေါင်းတို့သည် စိတ္တသူကြွယ်ကို အထူးအဆန်းသဖွယ် ကြည့်ရှုကြလေ၏။ စိတ္တသူကြွယ်က မြတ်ဗုဒ္ဓကို လျှောက်သည်မှာ တပည့်တော်တို့ ခရီးထွက်လာသည်မှာ တစ်လကြာခဲ့ပါသည်။ ဤဇေတဝန်ကျောင်းမှာလည်း တစ်လကြာခဲ့ပါပြီဘုရား၊ တပည့်တော် ယူဆောင်လာခဲ့သော ပစ္စည်းပစ္စယများ လှူဒါန်းရန် အခွင့်မရခဲ့ပါ။ နတ်လူတို့၏ လက်ဆောင်တို့ဖြင့်သာ ပေးလှူခဲ့ရပါသည်။ တပည့်တော်၏ လှည်းအစီး ငါးရာတိုက် ပစ္စည်းတို့ကို သံဃာအား လှူဒါန်းပါ၏။ သိုမှီးရာ နေရာကို ညွှန်ကြားစေတော်မူပါဘုရား၊ ဟု လျှောက်ထား၍ လှူ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓက အရှင်အာနန္ဒာကို-

၂၅၇သား အာနန္ဒာ- ဤစိတ္တသူကြွယ်ကား လောကီ လောကုတ် သဒ္ဓါတရား နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ပပျက်မစီး ယုံကြည်သူဖြစ်သည့်အပြင် ရတနာသုံးပါးကိုလည်း လောကီလောကုတ် သဒ္ဓါတရားဖြင့် အလွန်အလွန် ကြည်ညိုသူ ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော သဘောရှိသူအဖို့ ရောက်လေရာ ဌာနတိုင်းမှာပင် လာဘ်ပူဇော် သက္ကာရကား ဖြစ်ပွားမြဲဓမ္မတာ ဖြစ်ချေသည်ဟု ဟောတော်မူ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် တရားဟော ကောင်းကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် စိတ္တသူကြွယ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူပါသည်။ စိတ္တသူကြွယ်သည် အနာဂါမိ အရိယာဖြစ်ပြီး ဒါနာဘိရတ= အလှူအတန်း၌ မွေ့လျော်သူ၊ ဓမ္မာဘိရတ=တရားတော်၌ မွေ့လျော်သူ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ဟတ္ထကာဠာဝက သိတင်းသည်

ဟတ္ထကာဠာဝကသည် အာဠာဝတိုင်း၊ အာဠာဝပြည် အာဠာဝကမင်း၏ သားဖြစ်သည်။ ဟတ္ထကာဠာဝက၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ရုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏-

ဟတ္ထကာဠာဝကသည် ပိဋကသုံးပုံကို ဂျမ်းကျင့်စွာ တတ်မြောက်၏။ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ဥပါသကာသိတင်းသည် ငါးရာ အခြံအရံရှိ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓကပင် သူ၏ အလွန်ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့လှစွာသော ပရိသတ်ကို ပြင်တော်မူ၍ သင်၏ ပရိသတ်ကို အဘယ်သို့ ချီးမြှင့်သနည်းဟု မေးတော်မူ၏။

ဟတ္ထကာဠာဝက က မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည်-

- (၁) စွန့်ကြဲပေးကမ်းမှ နှစ်သက်အားရမည့်သူအား ဒါနဖြင့် ချီးမြှင့်ပါသည်။
- (၂) ချစ်စဖွယ် စကားပြောမှ အားရ နှစ်သက်မည့် သူအား ပိယဝါစာဖြင့် ချီးမြှင့်ပါသည်။
- (၃) ဖြစ်ပေါ်လာသော ကိစ္စကြီးငယ်ကို ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ပေးမှ အားရ နှစ်သက်မည့်သူအား ဖြစ်ပေါ်လာသော ကိစ္စကြီးငယ်ကို ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း အတ္ထစရိယာဖြင့် ချီးမြှင့်ပါသည်။
- (၄) ကိုယ်တူထားမှ အားရ နှစ်သက်မည့် သူအား ကိုယ်တူထားခြင်း သမာနတ္တတာဖြင့် ချီးမြှင့်ပါသည်ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ဟတ္ထကာဠာဝက သိတင်းသည်ကို သင်္ဂဟဝတ္ထု (၄) ပါးဖြင့် ပီမိ၏ပရိသတ်ကို ချီးမြှောက်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာ တို့တွင် ဟတ္ထကာဠာဝကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု ဝေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၅။ မဟာနာမ သာကီဝင်မင်းသား

မဟာနာမသည် ကပိလဝတ်ပြည်သား သာကီဝင် မင်းမျိုးမှ ပေါက်ဖွားသူ ဖြစ်၏။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ နောင်တော်တည်း။ မဟာနာမ သာကီဝင်မင်းသား၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ရုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

မြတ်ဗုဒ္ဓနှင့် ရဟန်းသံဃာအပေါင်းတို့ ဝေရဇ္ဇာမြို့တွင် ဆွမ်းပန်းကိစ္စ အလွန် ဆင်းရဲပင်းပန်သည်ဟု ကြားသိရ၍ လွန်စွာ စိတ်နှလုံး မချမ်းမြေ့ပေ။ ယခုအခါ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွလာပြီဖြစ်၍ မဟာနာမသည် မြတ်ဗုဒ္ဓအား လျှောက်

ထားပြီး ဘုရားအဖျူးရှိသော ရဟန်း သံဃာတော် အပေါင်းတို့အား အလွန် မွန်မြတ်လှစွာသော ဘောဇဉ်ငါးပါး၊ စတုမဂ္ဂဆေးတို့ဖြင့် နေ့စဉ် ရက်ဆက် လုပ်ကျွေးပြုစုကာ ရဟန်းသံဃာတော်တို့၏ ကိုယ်၌ ဩဇာ အဆီ အစေးကို ထည့်သွင်းပေးလေသည်။ ထိုသို့ ပြုစုလုပ်ကျွေးသည်မှာ လေးလ လေးလ သုံးကြိမ် ပြည့်မြောက်ခဲ့လေပြီ။ နောက်ထပ် တဖန် ထပ်မံ လျှောက်ကြားသော် လည်း မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ခွင့်ပြုတော်မမူပါ။ ထိုအချိန်အခါမှ စ၍ မဟာနာမ သာကီဝင်မင်းသားသည် မိမိထံသို့ ကြွရောက်လာသော ရဟန်းသံဃာတော် တို့အား အလွန် မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်ငါးပါးနှင့် စတုမဂ္ဂဆေးတို့ဖြင့် ပြုစု လုပ်ကျွေးသူဟု ဇေယျဒိပတစ်ကျွန်းလုံးတွင် ကျော်စောထင်ရှားလေသည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ်အရသာ ဆေး ပစ္စည်းတို့ကို လျှာဒါန်းကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် မဟာနာမသာကီဝင် မင်းသားသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူပါသည်။

မဟာနာမသည် မြတ်ဗုဒ္ဓကို ပထမအကြိမ် ဖူးမြော်ရစဉ်ကပင် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ပါသည်။

၆။ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေး

ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေးသည် ဝေသာလီပြည် သေဋ္ဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၏။ သေဋ္ဌေး၏ ကိုယ်ခန္ဓာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည် ကျော်ကြား ထင်ရှား၏။ ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေး၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏-

ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေးသည် မြတ်ဗုဒ္ဓကို မိမိနေအိမ်သို့ ကြွတော်မူရာ၏ဟု စိတ်အကြံ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓကြွတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ကို အထူးထူး များမြတ်သော အရသာတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေး၏။ ထို့နောက် မြတ်ဗုဒ္ဓအား-

“မနာပဒါယိ လဘတေ မနာပံ=နှစ်ခြိုက်ဖွယ် ဝတ္ထုကို ပေးလျှူသူသည် နှစ်ခြိုက်ဖွယ် အကျိုးကို ရ၏”ဟု ဗုဒ္ဓ၏ စကားတော်ကို နာယူခဲ့ပါ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားအား အကျွန်ုပ်၏ အင်ကြင်းပွင့် အဆင်းရှိသော ခဲဖွယ်ကို အလှူခံတော် မူစေချင်၏ဟု လျှောက်၏။ ထို့အတူ အကျွန်ုပ်၏ ဆီးသီးဖြင့် စိမ့်ထားအပ်သော ကန်ခွန်းရွက် ဆီပြန်ကြော်၊ သလေးဆွမ်း၊ ကာသီတိုင်းဖြစ် အဝတ်၊ ပလ္လင်၊ မွေးရှည်ကော်ဇောကြီး၊ ပန်းပြောက်ခြယ် သားမွေးအခင်း၊ ဝံပိုင်ရေအခင်း၊

နိဿယ မျက်နှာကြက်နှင့် အိုးနီနှစ်ဘက်ရှိသည့် နေရာ၊ အဖိုးတစ်သိန်းထိုက်သော စန္ဒကူးနှစ် ထိုင်ခုံတို့ကို အလှူခံတော်မူစေချင်၏ဟု လျှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကရုဏာ ရှေးရှု အလှူခံတော်မူ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိမိပိုင် နှစ်မြို့ကိဖွယ်ရာ အလှူဝတ်များကို မြတ်စွာဘုရား အမျိုးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား မပြတ် လှူဒါန်းလေ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် နှစ်သက်ဖွယ်သော ဝတ္ထုကို လှူလေ့ရှိကြသည့် ငါ ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေးသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖုတေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှောက်တော်မူပါသည်။

ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ပထမအကြိမ် ဖူးတွေ့ရသောအခါကပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အင်္ဂါဖြစ်ပြီး နောက်အဖို့ဝယ် အောက်မဏ် ၃-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးတို့ကို မျက်မှောက် ပြုရလေသည်။ ထို့နောင် ကွယ်လွန်သောအခါတွင် သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ဗြဟ္မာဖြစ်လေ၏။

ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေး၏ ဧနံပွယ်ရှစ်ပါး

- (၁) မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ဘုရားရှင်၏ အပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့ ယုံကြည် ကြည်ညိုခြင်း၊
- (၂) မြတ်စွာဘုရားကို ပထမအကြိမ် ဖူးတွေ့ တရားနာရ၍ အနာဂါမ် အင်္ဂါအဖြစ်ရရှိကာ လောကုတ္တရာ သရဏတို့နှင့်တကွ ဗြဟ္မစရိယ ပဉ္စမကသီလကို ခံယူဆောက်တည်ကျင့်သုံးခြင်း၊
- (၃) ခယားကြီးကို ယောက်ျားတစ်ပါးအား ပေးစား စွန့်လှူ လိုက်ရ သော်လည်း စိတ်တမျိုး ပြောင်းလွဲဖောက်ပြန်မှု မရှိခြင်း၊
- (၄) ဗိသိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရှိသမျှသည် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် မခွဲခြားဘဲ ဆက်ဆံကုန်၏။ သက်ဆိုင်ကုန်၏ ဟူ၍ စိတ်ထားရှိခြင်း၊
- (၅) ရဟန်းသူမြတ်တို့ကို ရိုသေစွာ ဆည်းကပ်ပြုစုခြင်း၊
- (၆) ရဟန်းသူမြတ်က တရားဟောလျှင် ရိုသေစွာ နာယူခြင်း၊ ရဟန်း သူမြတ်က တရားမဟောလျှင် မိမိက တရားဟောခြင်း၊
- (၇) ငါ့ထံသို့ နတ်တို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ငါသည် နတ်တို့နှင့် အတူတကွ စကားပြောရ၏ဟု စိတ်မတက်ကြွခြင်း၊
- (၈) အနာဂါမ် အင်္ဂါအဖြစ်ခြင်း။

၄။ ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေး

ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေးသည် ဝဇီတိုင်း ဟတ္ထိဂါမအရပ် (ဆင်ရွာ)သား ဖြစ်၏။ ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေး၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏-

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် နာဂဝနဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ဥဂ္ဂတသည် ခုနစ်ရက် တိုင်တိုင် သေရည်မူးယစ်လျက် ကချေသည်တို့ဖြင့် ခြံရံကာ ဥယျာဉ်သို့ သွား၍ မြူးထူး လျော်ပါးကြသော် ဥယျာဉ်တစ်နေရာတွင် မြတ်ဗုဒ္ဓကို ဖူးတွေ့ရ၏။ ထိုအခါ အလွန်ရှက်ကြောက်သွား၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓကို အနီးကပ် ဖူးရသောအခါ အရက်မူးပြေ သွား၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓက ဟရားဟောတော်မူရာ ဓမ္မဒေသနာအဆုံး၌ ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေးသည် အနာဂါမ် အင်္ဂါယာ ဖြစ်လေသည်။

ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေးသည် ထိုအချိန်မှစ၍ ရဟန်း သံဃာတော်တို့အား အလှူ ဒါနု ခိုသာ ပေးလှူ၍ နေ၏။ နတ်တို့သည် လာရောက်၍ ဘယ်လိုပင် သဒ္ဓါပျက်အောင် ပြောကြားသော်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက်၍ သဒ္ဓါတရား ပျက်စီးခြင်းမရှိဘဲ တူမျှသော သဒ္ဓါစိတ်ဖြင့် လှူဒါန်း၏။ သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုသာလျှင် ချီးမွမ်း၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သံဃာအား စိတ်တူမျှစွာ ထား၍ ပြုစု လုပ်ကျွေးကြသော ဘိက္ခုနား၏ တပည့် သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေးသည် အသာဆုံး ဝပြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူလေသည်။

ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေး၏ အံ့ပွယ်ဂုဏ်ပါး

- (၁) မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် ဘုရားရှင်၏ အပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့ ယုံကြည် ကြည်ညို၍ သေယစ်မူးမှု ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၊
- (၂) မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပထမအကြိမ် ဖူးတွေ့ပြီး တရားနာရ၍ အနာဂါမ် အင်္ဂါယာအဖြစ် ရရှိကာ လောကုတ္တရာ သရဏဂုံနှင့် တကွ ဗြဟ္မစိုဏ်ပဉ္စမကသီလကို ခံယူ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်း၊
- (၃) မယားကို ယောက်ျားတပါးအား ပေးစား စွန့်လှူ လိုက်ရ သော်လည်း စိတ်တစ်မျိုး ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်မှု မရှိခြင်း၊

- (၄) မိမိ၏ ဝည်းစိမ်စွာ ရှိသမျှတို့သည် သံလဝဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့နှင့် မခွဲခြားဘဲ ဆက်ဆံကုန်၏။ သက်ဆိုင်ကုန်၏ဟူ၍ စိတ်ထားခြင်း။
- (၅) ရဟန်းသူမြတ်တို့ကို ရိုသေစွာ ဆည်းကပ်ပြုစုခြင်း။ ရဟန်းသူမြတ်က တရားဟောလျှင် ရိုသေစွာ နားယူခြင်း။ ရဟန်းသူမြတ်က တရား ပဟောလျှင် မိဂိက တရားဟောခြင်း။
- (၆) သံလဝဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ် ဒုဿိလပုဂ္ဂိုလ် နှစ်မျိုးလုံး၌ပင် ညီမျှသော စိတ်ရှိလျက် ပေးကျပြုစုခြင်း။
- (၇) ငါ့ထံသို့ နတ်တို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ငါသည် နတ်တို့နှင့် အတူတကွ စကားပြောရ၏ဟု စိတ်မတက်ကြွခြင်း။
- (၈) နောက်ထပ်တဖန် ဤကာမဘုံသို့ ပြန်လာရောက်ကြောင်း သံယောဇဉ် အာရုံ မရှိခြင်း။

၈။ သူရမ္မဋ္ဌသေဋ္ဌေး

သူရမ္မဋ္ဌသေဋ္ဌေးသည် သာဝတ္ထိပြည် သေဋ္ဌေးမျိုး၌ မြစ်၏။ သူရမ္မဋ္ဌသေဋ္ဌေး၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သူရမ္မဋ္ဌသေဋ္ဌေးအား စရိုက်နှင့် လျော်သော ဝကားကို ဟောကြားတော်မူသော အဆုံး၌ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန် အင်္ဂါယာဖြစ်၏။ မာဂ်နတ်က ဗုဒ္ဓအယောင်ဆောင် အကဲစမ်းသော်လည်း သူရမ္မဋ္ဌသည် ဗုဒ္ဓအပေါ်၌ မတုန်မလှုပ်လော သဒ္ဓါတရား ရှိ၏။ ထိုအကြောင်းကို မြတ်ဗုဒ္ဓအား ကြားလျှောက်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓက သာသနာ၌ သက်ဝင်၍ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုကြကုန်သော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် သူရမ္မဋ္ဌသေဋ္ဌေးသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့် တော်မူပါသည်။

၉။ ဇီဝကဆေးဆရာ

ဆရာဇီဝကသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သာလဝတီပြည့်တန်ဆာမ၏ သားဖြစ်၏။ အဘယမင်း၏ မွေးတေးသားတည်း။ ဆရာဇီဝက၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏-

ဆရာဇီဝကသည် ဆေးပညာတွင် ဟစ်ဖက်ကမ်းခပ် တတ်မြောက်၏။ ပိပို့သာရမင်းကြီး၏ သမားတော်ကြီး ဖြစ်၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်တော်၌ သိမ်မွေ့ သော ဝမ်းလားဆေးကို ပေး၍ မြတ်ဗုဒ္ဓအား မိမိပိုင် သရက်ဥယျာဉ်

ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစေ၏။ ဆရာဇိဝကသည် ဆေးကုသပေးသည့်အပြင် "မြတ်စွာဘုရား- ဤ သီဝိတိုင်းဖြစ် ပုဆိုးအစုံကို အရှင်ဘုရားတို့သာလျှင် သုံးဆောင်တော်မူကြပါကုန်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထား၍ အရံဖြစ်သော ပုဆိုးအဝတ်အထည် တစ်ထောင်ကို ရဟန်းသံဃာအား လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကြည်ညိုသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် အဘယင်း၏ သား ဇိဝကဆေးဆရာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘူထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၁၀။ နကုလပိတုသေဋ္ဌေး

နကုလပိတုသည် ဘဂ္ဂတိုင်း သုဿမာရဂိရမြို့တွင် သေဋ္ဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၏။ သားကလေး နကုလအမည်ကို စွဲ၍ နကုလပိတု၊ နကုလမာတုဟု အမည်အသီးသီး ရှိကြ၏။ နကုလပိတု၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏-

နကုလပိတုသေဋ္ဌေးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဘဝပေါင်းငါးရာ ဖခမည်းတော်၊ ဘဝပေါင်းငါးရာ ဘထွေး(အဖေ၏ညီ)၊ ဘဝပေါင်းငါးရာ ဘကြီး (အဖေ၏အစ်ကို) ဘဝပေါင်းငါးရာ ဦးကြီး (အမေ့အစ်ကို) ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဘေသကဋ္ဌာ ကောအုပ်၌ သီတင်းသုံးသော မြတ်ဗုဒ္ဓထံသို့ ဖူးမြော်ရောက်ရှိသော် ဘဝသံသရာ ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး အချစ်မေတ္တာဓာတ် ကိန်းဝပ်ခဲ့လေသောကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓကို မြင်တွေ့ရလျှင် သားဟူသော အမှတ်ကို ပြု၍ အကျွမ်းတဝင် တရင်းတနီး ပြောဆိုလေသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် နကုလသေဋ္ဌေးကြီးတို့၏ အာသယဓာတ်ကို သိ၍ တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ ဘည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် နကုလပိတုသေဋ္ဌေးဇနီးမောင်နှံအား ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်တန်သော ဘဝ၌ အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုကုန်သော်-

- ၁။ တူမျှသော သဒ္ဓါတရား ရှိကြကုန်ရာ၏။
- ၂။ တူမျှသော သီလ ရှိကြကုန်ရာ၏။
- ၃။ တူမျှသော စွန့်ကြမှု ရှိကြကုန်ရာ၏။
- ၄။ တူမျှသော အသိဉာဏ် ရှိကြကုန်ရာ၏-

ယင်းသို့ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ စာဂ၊ ပညာ တူမျှစွာ ရှိကြလျှင် ယခုဘဝ နောင်တမလွန် ဘဝ၌ အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြကုန်၏ ဟု သံသာရေကမ်းတိုင်တရားကို မိန့်တော်မူ၏။

နကုလပိတုသေဋ္ဌေး ဇနီးမောင်နှံတို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓအား သားအရင်းပမာ အလွန် အကျွမ်းတဝင် ရင်းနှီးအားထား ခင်မင်သော စိတ်ရိုကြသောကြောင့် မိမိတို့စိတ်၌ ရှိသမျှကို မရက် မကြောက် အလုံးစုံ ဖွင့်လှောက်ထား၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓက ငါဘုရားနှင့် အကျွမ်းတဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသော စကားကို ပြောကြားသည့် ငါဘုရား၏ ဖာပည့်သာဝက ဥပါသကာတို့တွင် နကုလပိတု သေဋ္ဌေးသည် အသားဆိုး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော် မူပါသည်။

အဓိကဘောဂသေဋ္ဌေးကြီးများ

၁။ ဇောတိကသေဋ္ဌေး

ဇောတိကသည် ရာဇဂြိုဟ် သေဋ္ဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၏။ ဇောတိက၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

ဇောတိကကို မွေးသောနေ့၊ နာမည်မှည့်သောနေ့၌ လက်နှက်အားလုံး အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်၏။ လူ့အားလုံးတို့၏ ကိုယ်ဝယ် ဝတ်ဆင် ယားသည့် အဆင်တန်ဆာတို့သည် အလျှံလွတ်ကြသည့်ပမာ အရောင်အဝါ လွတ်ကြကုန်၏။ ရာဇဂြိုဟ်တစ်ပြည်လုံးသည် တခဲနက် အရောင်တောက် ပြောင်လျက် ရှိလေ၏။ ဇောတိကသေဋ္ဌေးနေအိမ်ကို သိကြားမင်း ဖန်ဆင်း ပေး၏။ ၁၆- မင်းပယ်ကျယ်ပြီး ညီညွတ်သော မြေအရပ်ဖြစ်၏။ ရတနာ (၇)ပါးဖြင့် ပြီးသော ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိ ပြာသာဒ်ကြီးပေါ်လာ၏။ ပြာသာဒ်ကို ဝန်းရံ၍ ရတနာခုနစ်ပါးနှင့် ပြီးသော တံတိုင်းကြီး ခုနစ်ထပ် ပေါ်လာ၏။ ကံတိုင်း (၇)ထပ်တို့၏ အပိုင်းအခြား အကြား အကြား၌ ပဒေသာပင်တို့ ပေါ်လာ၏။ ဘုံ (၇)ဆင့်ရှိသည့် ပြာသာဒ်ကြီး၏ ထောင့် လေးထောင့်တို့၌ ရွှေအိုးကြီး လေးလုံး ပေါ်လာ၏။ ပြာသာဒ်ကြီး၏ ထောင့် လေးထောင့်တို့၌ ထန်းပင်ပျို ပင်စည်လုံးခန့် ရွှေကြိပင် လေးပင် ပေါက်၏။ အရွက်တို့မှာ မြေရတနာဖြင့် ပြီးကုန်၏။ ပင်စည်မှာ ရွှေဖြင့် ပြီး၏။ တံခါးမုခ်တို့၌ နတ်ဘီးလူး ခုနစ်ဦးတို့ စောင့်ရှောက်ကြ၏။

ဗိဗ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ဇောတိကထံသို့ လာ၍ သေဋ္ဌေးထီးဖြူနှင့် အဆောင် အယောင်ကို ချီးမြှင့်၏။ ဇောတိက သေဋ္ဌေးကတော် "သတုလကာယီ" သည် ဝိမြောက်ကျွန်းသူဖြစ်၏။ နတ်တို့ကပင် ပို့ဆောင်ပေးရ၏။ မြောက်ကျွန်းသူကား ဆန်ကစ်လယ်နှင့် မီးကျောက်သုံးလုံးတို့ကိုသာ ယူခဲ့၏။ တစ်သက် တား၍ ပကုန်တော့ပေ။

ဇောတိကသည် ဗိဗ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့် သားတော် အဇာတသတ်အား ဘုံနန်းပြာသာဒ်ထက်၌ မြောက်ကျွန်းဖြစ် သလေးဆန်နှင့် ပွဲတော် တည်စေ၏။ ဝစ်သည် ဗိုလ်ပါတို့ကိုလည်း ကျွေးမွေး၏။ ဇောတိကသေဋ္ဌေး၏ ကျွန်မများ ကိုပင် ဘုရင်ကိုယ်တိုင် သေဋ္ဌေးကတော်ဟု ထင်မှားခဲ့၏။ သတုလကာယိသည် ဘုရင်အား ယပ်ခတ်စဉ် ဘုရင်၏ ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းမှ အနံ့ကြောင့် မျက်ရည် ကျ၏။ ရတနာရောင်တို့ဖြင့် နေခဲ့ရသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဘုရင်ကြီးအားလည်း ရတနာအရောင်တို့ဖြင့် နေနိုင်ရန် သခွားဆစ်သီးခန့်၌ ကျောက်မျက်ရတနာကို ဆက်သလိုက်၏။

ဝိသမလောဘ၊ ပြွမ်းပြွမ်းထ၍၊ အနွကြော့ကြမ်း၊ လူသော့သွမ်းတို့၊ ညှိုးနွမ်းဒုက္ခ၊ ရောက်သမျှပင်၊ ဓမ္မကိန်းပျော်၊ သူ၊ သူတော်ကာ၊ စိတ်သော် ရှင်မွေ၊ ကိုယ်ချမ်းမြေ့၏ (ဓမ္မုပဒေသ)။

အဇာတသတ်မင်းအား ဇောတိကသေဋ္ဌေးကြီးက ပြောသည်မှာ အကျွန်ုပ် သဘောမတူလျှင် အကျွန်ုပ်၏ ဥစ္စာကို မြိတ်ဆာချည်မျှင် တစ်ပင်ကိုမျှ သိမ်းပိုက် ယူငင်ခြားမှာ မစွမ်းနိုင်ပါ။ မာန်မာနတက်သော မင်းကြီးအား လက်နှစ်ဖက်ကို ဆန့်တန်း၍ လက်စွပ် အကွင်း (၂၀) ကို ချွတ်ခိုင်း၏။ အားကောင်းမောင်းသန်သော မင်းကြီးသည် ဘယ်ပြန်ညာပြန်ချွတ်သော်လည်း မစွမ်းနိုင်ချေ။ ယူတော့ဟု ပေးမှ လက်စွပ် အကွင်း (၂၀)တို့ ကျွတ်ကျ၏။ ဤသို့ အဇာတသတ်မင်း၏ မတရား အပြုအမူကြောင့် ဇောတိကသေဋ္ဌေးကြီး သံဝေဂရ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံ၌ ရဟန်းပြု၏။ မကြာမီ ရဟန်းတရားများ အားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ခါ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ ရဟန်းတို့၏ ပြစ်တင် စကားနှင့် ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရားက “ရဟန်းတို့-ငါ့သားတော် ဇောတိက ရဟန္တာ၏ စိတ် အစဉ် ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ထိုဘုံနန်းပြာသာဒ်စည်းစိမ်နှင့် သေဋ္ဌေး ကတော်အပေါ်၌ တပ်မက်မှု တဏှာလောဘ မရှိကေန် အမှန်ဖြစ်၏”ဟု မိန့်တော် မူပြီးလျှင် တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဒေသနာအဆုံးတွင် များစွာသော လူတို့ကို သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေ၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်စေလေသည်။

၂။ မေဏှကသေဋ္ဌေး

မေဏှကသည် ဘဒ္ဒိယမြို့ သေဋ္ဌေးမျိုး၌ ဖြစ်သည်။ ဇနီးသည်မှာ စန္ဒပဒုမာ အမည်ရှိ၏။ သူ၏ သားမှာ ဝိသာခါ၏ဖခင် ဓနုဇ္ဈယသေဋ္ဌေးဖြစ်၏။ မေဏှက၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

သေဋ္ဌေးကြီး၏ ရှေးကောင်းမှုကံကြောင့် ရွှေဆိပ်ရုပ်များ ကျောက်ကုန်းချင်း ထိခတ် ဆက်စပ်လျက် အိမ်၏ အနောက်ဘက် မြေတွင် ပေါက်လျက် ရှိ၏။ ရွှေဆိပ်ရုပ် တစ်ရုပ်၏ ခံတွင်းမှ ဗျူဒိပ်ကျွန်း၌ နေသူ အားလုံးတို့အတွက် ထေးဂတ်၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်လဲ၊ အဝတ်အထည်၊ ရွှေငွေတို့ ထွက်လာကုန်၏။ ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့သည် မေဏှကသေဋ္ဌေးကြီးထံ လာ၍ ယူကြရ၏။

မေဏှကသေဋ္ဌေးသည် ဘဒ္ဒိယမြို့တွင် ဘုန်းကြီးသောသူ ငါးဦးတို့၏ အကြီး အမှူးဖြစ်၏။ သူသည် မိမိရှိ စပါးကို ၁၂၅၀ တို့ကို ရှင်းလင်း သုတ်သင်ပြီး ကောင်းကင်သို့ မော့ကြည့်စဉ် သလေးနိစပါးမိုးကြီး ရွာချ၍ စပါးကို ၁၂၅၀ တို့မှာ ပြည့်ကုန်၏။

ရှေးဘဝမှ တော်စပ်ခဲ့ဖူးသော ဇနီး၊ သား၊ ချွေးမ၊ ကျွန်တို့သည်လည်း ယခုဘဝတွင် ဇနီး သား ချွေးမ ကျွန် ပြန်ဖြစ်ကုန်၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မေဏှကသေဋ္ဌေးကြီးအား သူ၏ စရိုက်နှင့် သင့်လျော်သော တရားတော်ကို ဟောကြား၏။ ဒေသနာတော်အဆုံးတွင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ သေဋ္ဌေးကြီးသည် ၁၅ ရက် ပတ်လုံး ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပြု၏။

တိတ္ထိတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓကို လျှောက်သောအခါ မြတ်ဗုဒ္ဓက “ဒါယကာ သေဋ္ဌေး- ဤသတ္တဝါတို့မည်သည် ကြီးစွာသော မိမိအပြစ်ကိုကား မမြင်ကြကုန်၊ သူတပါးတို့၏ အပြစ်ကိုကား မရှိသည်ကိုပင် အရှိမြုကာ ထိုထိုအရပ်တို့၌ ဖွဲ့ဖျင်း ကဲ့သို့ လေလွင့်ပြောကြားတတ်ကုန်၏” ဟု ဟောတော်မူသော ဒေသနာအဆုံးတွင် များစွာသော လူအပေါင်းတို့ကို သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေ၍ သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်စေလေသည်။

၃။ ဇဋိလသေဋ္ဌေး

ဇဋိလသည် ဗာရာဏသီပြည်၌ မွေးဖွား၏။ အမိမှာ အလွန်အဆင်းလှသော အမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်၏။ ဖခင်မှာ ဝိဇ္ဇာဓိရ်တစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ ဇဋိလ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ် ဂုဏ်ရည်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏-

ဇဋိလသည် ကုန်သည်တစ်ဦး၏ အိမ်တွင် သားအဖြစ်နေစဉ် (၁၂) နှစ် ရောင်းမကုန်သော ကုန်ပစ္စည်းများကို တစ်နေ့တည်းနှင့်ရောင်းစွဲ၏။ သူကြွယ်ကြီး ကပင် “အဖိုး မဖြတ်နိုင်အောင် ထိုက်တန်သည့် ယောက်ျား၊ ချမ်းချမ်း သာသာ

အသက်ရှင်နိုင်မည့်သူ”ဟု သိ၍ သမီးကညာနှင့် လက်ဆက်ကာ အိမ်တစ်ဆောင် မီးတပြောင်ထား၏။ အိမ်တက်မင်္ဂလာ ပြုလုပ်သောအခါ အိမ်၏ နောက်ပိုင်း၌ ရွှေတောင်ကြီး ပေါက်လေ၏။ သေဋ္ဌေးထီးဖြူ ရလေ၏။ သားသုံးယောက်၏ ဘုန်းကံကို စမ်းပြီးသောအခါ သေဋ္ဌေးကြီးက-

“ဤရွှေတောင်ကြီးသည် ငါနှင့် ငါ့သားငယ် ဘုန်းကံကြောင့် ပေါ်ပေါက် လာခြင်း ဖြစ်သည်။ သားကြီးတို့သည် ညီငယ်နှင့် တစ်တံတပေါင်းတည်း ဖြစ်ကြ ကာ စားသုံးကြလော့”ဟု မှာကြား၍ မြတ်ဗုဒ္ဓထံ၌ ရဟန်းပြု၏။ ရဟန်းပြုပြီးနောက် ရဟန်းတရားကို ပွားများအားထုတ် ကြိုကုတ်သဖြင့် နှစ်ရက် သုံးရက်အတွင်းမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်၍ ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။ သားသုံးယောက်တို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓအမျိုးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်များအား လဝဂ်ပတ်လုံး ဆွမ်းအလှူဒါနကို ပေးလှူကြကုန်၏။

အရှင်ဇဇိလနှင့် ပတ်သက်၍ ရဟန်းတို့ ပြစ်တင်စကားဆိုရာ၌ မြတ်ဗုဒ္ဓက “ရဟန်းတို့- ငါ့သားတော် ဇဇိလရဟန်း၏ သန္တာန်မှာ ထိုရွှေတောင်နှင့် သားတို့၌ တပ်မက်ခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်း အလျှင်းပင် မရှိဟော့ချေ”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် တရားဟောတော်မူ၏။ ဒေသနာအဆုံးတွင် များစွာသောသူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ် စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်လေသည်။

၄။ ကာဠဝဠိယဝေသဓဋ္ဌး

ကာဠဝဠိယသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဆင်းရဲသားတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ တစ်နေ့တွင် ကာဠဝဠိယ၏ ဇနီးသည် စားသုံးရန် ဟင်းရွက်နှင့် ရောသော ယာဂုဗျာကို ပြုတ်၍ ထား၏။ ထိုနေ့၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် နိရောဓ သမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ ‘ငါသည် အဘယ်သူအား ချီးမြှောက်မှု ပြုရပါမည်နည်း’ဟု ကြည့်ရှုလေလျှင် ကာဠဝဠိယဆင်းရဲသားကို ဉာဏ်၌ မြင်၍ သူ၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွရောက် ဆွမ်းရပ်တော်မူ၏။

ကာဠဝဠိယ၏ ဇနီးသည် မထေရ်၏လက်မှ သပိတ်ကို တောင်းယူ၍ ကျွဲပြီး အသင့်ရှိသော ယာဂုဗျာအားလုံးကို သပိတ်၌ လောင်းထည့်၍ မထေရ်အား ဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေ၏။ အရှင်မဟာကဿပသည် ကျောင်းတော်သို့ သွား၍ ထိုယာဂုကို မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်လေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မျှတတော်မူရုံသာ ခံတော် မူ၏။ ကျန်သော ယာဂုကို ရဟန်းငါးရာတို့အား လောက်စေ၏။ ကာဠဝဠိယ ဆင်းရဲသားသည် ဆွမ်းကြွင်းဆွမ်းကျန် တောင်းခံရန် ထိုနေရာသို့ ရောက်လာ၍ ယာဂုအနည်းငယ်ကို ရရှိလေသည်။

အရှင်မဟာကဿပ မကေရ်မြတ်သည် မြတ်ဗုဒ္ဓအား ယာဂုဒါယကာ ရရှိမည့် အကျိုးကို မေးလျှောက်လေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “ဤနေ့မှ စ၍ ခုနစ်ရက် မြောက်၌ ကာဠဝဠိယသည် သေဋ္ဌေးဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ကာဠဝဠိယသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ မိန့်မြှောက်တော်မူသည်ကို နားနှင့် ဆတ်ဆတ် ကြား၍ အိမ်သို့ ပြန်လာပြီးလျှင် ဇနီးသည်အား ထိုအကြောင်းကို မြန်ကြားပြောဆို လေ၏။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် မြို့ကို လှည့်လည်သည်ရှိသော် အရှင်လတ်လတ် ကားစင် တင်ရာ တံကျင်၌ ရာဇဝတ်သားတစ်ယောက်ကို မြင်တော်မူလေ၏။ ရာဇဝတ်သား သည် မင်းကြီးကို မြင်လျှင် “အရှင်မင်းကြီး-ပွဲတော်ထမင်းကို ပို့သစေချင်ပါသည်”ဟု အရဲစွန့်ကာ အော်ဟစ် ပြောဆိုလေ၏။ မင်းကြီးသည် ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံခဲ့ရာ ညချမ်းပွဲတော်စာ ဆက်သောအခါ၌ ရာဇဝတ်သား တောင်းခံသော စကားကို အမှတ်ရ၍ “ဤပွဲတော်စာ ထမင်းကို မြို့အပြင် ကားစင် တံကျင်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်မည့်သူကို ဖုံးဝမ်းကြလော့”ဟု မိန့်လေ၏။

ရာဇဂြိုဟ်၏ ပတ်ဝန်းကျင် မြို့ပူပစာအရပ်သည် အလွန်ကြမ်းကြုတ်သည့် ဘီလူးများ လှည့်လည်ကျက်စားရာ အရပ်ဖြစ်၍ ညအချိန်၌ အလွယ်တကူ မြို့ပြင်သို့ မထွက်ဝံသောကြောင့် ဆိုင်ရာဝန်တို့သည် မြို့ပြင်ကားစင် တံကျင်သို့ ထမင်း သွားရောက် ပို့ခို့သောသူသည် ဤအသပြာ တစ်ထောင်ကို ယူစေ’ ဟု မြို့တွင်း၌ လှည့်လည်ကြေညာစေလေသည်။ ပထမ၊ ဒုတိယ အကြိမ်များ၌ အသပြာ ဟစ်ထောင်ထုပ်ကို ယူမည့်သူ မပေါ်ဘဲ တတိယအကြိမ် လှည့်လည်စေသောအခါမှ ကာဠဝဠိယ၏ ဇနီးသည် ထိုအသပြာ တစ်ထောင်ထုပ်ကို မင်းချင်းတို့ လက်မှ ယူလိုက်လေ၏။ မင်းချင်းတို့သည် သူမကို မင်းကြီးအား ပြသကြလေကုန်၏။ သူမသည် ယောက်ျားအသွင်ကို ယူပြီးလျှင် ကိုယ်၌ လက်နက် ငါးပါး ဖွဲ့ချည်လျက် ထမင်းပွဲတော်ကို ယူဆောင်ကာ ရဲရဲရင့်ရင့် မြို့မှ ထွက်ခဲ့လေ၏။ မြို့ပြင်သို့ ရောက်လျှင် ဒီသတာလနတ်ဘီလူးသည် ထန်းပင်အနီးမှသွားသော သူမကို မြင်လေလျှင် “ရပ်လော့၊ သင်သည် ငါ့အစာ ဖြစ်လေပြီ”ဟု ခြိမ်းခြောက်စကား ပြောကြားလေ၏။

- သူမ။ ငါသည် သင့်အစာမဟုတ်၊ ငါကား မင်းကြီး၏တမန်တော် ဖြစ်သည်။
- ဘီလူး။ ယခု အဘယ်သို့ သွားမည်နည်း။
- သူမ။ အရှင်လတ်လတ်ကားစင်တင်သော တံကျင်၌ နေသော ရာဇဝတ်သား သံသို့ ငါသွားမလို့။

ဘီလူး။ ငါ၏ သတင်းစကားတစ်ခုကို ဆောင်သွားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါမည်လော။

သူမ။ စွမ်းနိုင်ပေ၏။

ဘီလူး။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် “သူမနနတ်မင်းကြီး၏ သမီး ဒီသတာလဘီလူး၏ဇနီး ကာဠိနတ်သမီးသည် သားကို မွေးဖွားလေပြီ” ဟု လမ်းတစ်လျှောက် ဟစ်အော် ပြောကြားပါလေ။ ဤ ထန်းပင်ခြေ၌ ရွှေအိုးခုနစ်လုံးတို့ ရှိကြပါကုန်၏။ ကိုရွှေအိုးများကို သတင်းကြွေးကြော်ခအဖြစ် သင်ယူပါလော။

သူမသည် ဘီလူးပြောသည့်အတိုင်း ဟစ်အော် ကြွေးကြော်သွားသည် ရှိသော် သူမနနတ်မင်းကြီးသည် နတ်အိမ်တို့ အစည်းအဝေး၌ ထိုအသံကို ကြားရ၍ လူသားတစ်ယောက်ဖြစ်လျက် ငါတို့အတွက် အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်သော သတင်းကို ယူဆောင်လာ၏ဟု ဆိုကာ ဝမ်းသာလှသဖြင့် ထိုသူကို ခေါ်ပြီး “ဤသစ်ပင်၏ ဘေးပတ်ပတ်လည် အရိပ်ပျံ့နှံ့ရာအရပ်၌ ရွှေအိုးများ ရှိကြသည်။ ထိုရွှေအိုးများကို သင့်အား ငါပေး၏” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထို့နောက် သူမသည် ကားစင်ရုံရာသို့ သွား၍ ရာဇဝတ်သားကို ထမင်းခွံ၍ ကျွေးလေ၏။ ရာဇဝတ်သားသည် ထမင်းစားပြီးနောက် ခံတွင်းကို သူမ၏ လက်ဖြင့် သုတ်ပေးသောအခါ မိန်းမအတွေ့မှန်းသိ၍ သူမ၏ ဆံထုံးကို တအားကိတ်၍ ထားလေ၏။ သတ္တိကောင်းသော သူမသည် သန်လျက်ဖြင့် ဆံထုံးကို ပြတ်ခဲ့ပြီး မင်းကြီးထံသို့ ပြန်လာလေ၏။

ထိုအခါ မင်းကြီးက “မယ်မင်း-ထမင်းကို ကျွေးခဲ့ပြီးကြောင်းကို အဘယ်သို့ သော အခြင်းအရာ အမှတ်အသားဖြင့် ငါသိရမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူလျှင် သူမသည် “ကျွန်တော်မူမိမိ၏ ဆံထုံးအမှတ်အသားဖြင့် သိတော်မူနိုင်ပါသည်” ဟု လျှောက်ဝင်ကာ မင်းကြီးအား မိမိ တွေ့ကြုံခဲ့ရသမျှသော ဖြစ်ရပ်အားလုံးကို ပြန်ကြားလျှောက်ထား၍ ထိုရွှေအိုးများကို ဆောင်ယူစေလေ၏။ မင်းကြီးသည် ရွှေအိုးများကို ယူဆောင်စေပြီးလျှင် မျှူးမတ်တို့အား “အခြားသူ တစ်ဦး တစ်ယောက်မှာ ဤမျှများပြားသော ဥပမာရှိသလား” ဟု မေးတော်မူ၍ မရှိပါဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် သူမ၏ အိမ်ရှင် ကာဠိဇနီးကို ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ အဆောင်အယောင်များပါ ပေးအပ်ကာ “မနသေဠိ” ဘွဲ့တံဆိပ် တပ်သည့် သေဋ္ဌေးကြီးရာယု၌ ခန့်အပ် မြှောက်စားထားလေသည်။

(ခ) လူဝတ်ကြောင် မိန်းမအရိယာများ

၁။ သုဇာတာသေဋ္ဌေးကတော်

သုဇာတာသည် ဥရုဂေလတောအုပ်အနီး သေနနိဂုံးယူ သေနိယသေဋ္ဌေးကြီး၏ သမီး ဖြစ်သည်။ သူ၏ သားမှာ ယလ သတ္တိသားဖြစ်၏။ သူ၏ ခင်ပွန်းမှာ ဗာရာဏသီသေဋ္ဌေး ဖြစ်လေသည်။ သုဇာတာသေဋ္ဌေးကတော်၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

သုဇာတာသေဋ္ဌေးကတော်သည် ဗုဒ္ဓအလောင်းတော်အား ညောင်စောစုံနတ် ထင်မှတ်၍ ရွှေခွက်နှင့်တကွ နို့သနာဆွမ်းကို ဆက်ကပ်၏။ “အကျွန်ုပ်၏ စိတ်နှလုံး အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝသကဲ့သို့ အရှင်တို့၏ အလိုဆန္ဒလည်း ပြည့်ဝ ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်း၏။ ဆုတောင်းပြည့်၍ သား ယလကို ရ၏။

နောင်အခါတွင် သုဇာတာ၏ ခင်ပွန်းသေဋ္ဌေးကြီးက ပင့်ဖိတ်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အရှင်ယလကို နောက်ပါ ရဟန်းပြု၍ သုဇာတာသေဋ္ဌေးကတော်အိမ်သို့ ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးကြွ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဓမ္မဒေသနာ ဆုံးသောအခါ သေဋ္ဌေးကတော် သုဇာတာသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောဘာပန် အရိယာ ဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ရှေးဦးစွာ ရတနာဆုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော သရဏဂုံသို့ ရောက်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဥပါလိကာတို့တွင် သေနိယသေဋ္ဌေး၏သမီး သုဇာတာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု ခေတဒိဂ် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူလေသည်။

၂။ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး

ဝိသာခါသည် အင်္ဂတိုင်း၊ ဘဒ္ဒိယမြို့သူ မေဏ္ဍဟသေဋ္ဌေးကြီး၏သား ဓနုဗ္ဗယ သေဋ္ဌေးနှင့် သုမနဒေဝီသေဋ္ဌေးကတော်ကြီး၏ သမီး ဖြစ်လေသည်။ ဝိသာခါ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

ဝိသာခါသည် အဘိုးဖြစ်သူ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌေးကြီး၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် ခုနစ်နှစ် သမီးအရွယ်တွင် ရံရွှေဖော်များ ခြံရံလျက် မြတ်ဗုဒ္ဓအား ခရီးဦးကြိုဆိုမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိသာခါသေဋ္ဌေးသမီးအား သူမ၏ စရိုက်နှင့် လိုက်လျော ညီညွတ်သော ဗာဏကို ဟောကြားတော်မူသော အဆုံး၌ သောတာ ပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ ခုနစ်နှစ်အရွယ်ကပင် သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်လေ၏။

အရွယ်ရောက်၍ မင်္ဂလာပြုသောအခါ ဝိသာခါ၏ မင်္ဂလာပွဲသို့ ကောသလ မင်းကြီးကိုယ်တိုင် လိုက်ပါချီးမြှင့်၏။ ယောက္ခမအိမ်သို့ လိုက်သွားမည့် ချစ်သမီး ဝိသာခါအား ဓနုဉ္ဇယသေဋ္ဌေးကြီးက အတွင်းမိး အပြင်မိး စသည့် ဩဂါဒ (၁၀)ချက်ဖြင့် သင်ကြားဆုံးမလေ၏။ သမီးဝိသာခါကို ကိုးကုဋေတန်သော မဟာလတာတန်ဆာဖြင့် တန်ဆာဆင်စေ၏။ နံ့သာမှုန့်ဖိုး လှည်း ၁၅၄ စီးတိုက် ဥစ္စာကို ပေး၏။ ကျွန်မ ၅၀၀၊ အာဇာနည်မြင်း ကသော ရထား ၅၀၀၊ အသုံး အဆောင်မျိုးစုံ တစ်မျိုးလျှင် တစ်ရာစီ တစ်ရာစီ ပေး၏။

သမီးဝိသာခါသည် “ရဟန်းသံဃာနှင့် ကင်းကွာ၍ နေထိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ရဟန်းသံဃာတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလိုပါ၏”ဟု မိဂါရသေဋ္ဌေးကို အရေးဆိုခဲ့၏။ အခွင့်ရသောအခါ ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ဆွမ်းဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။ မိဂါရသေဋ္ဌေး ယောက္ခမကြီးအား မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ စာရားတော်ကို နာကြားစေ၏။ ထိုအခါ မိဂါရသေဋ္ဌေး ဇနီးမောင်နှံမှာ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ မိဂါရသေဋ္ဌေးကြီးသည် ဝိသာခါကို အဓိအရာ၌ တည်စေ၏။

ဝိသာခါ၏ ထူးခြားချက်မှာ အသက် ၁၂၀ ရှည်သူ ဖြစ်၏။ ဆံဖြူတစ်ပင်မျှ မပေါက်ချေ။ အမြဲတစေ (၁၆)နှစ် အရွယ် ပျိုမျှစ်နုနယ်လျက် နေ၏။ သားသမီး မြေး မြစ်တို့နှင့် အတူသွားသည်ကို မြင်လျှင် အဘယ်သူသည် ဝိသာခါလဲဟု မေးရ လောက်အောင်ပင် ပျိုမျှစ်နုနယ်၏။ လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား လေးပါးသော ဣရိယာပုတ်တို့တွင် အဘယ်ဣရိယာပုတ်ဖြင့်တော့ မတင့်တယ်ဘူးဟု ပြောဆိုဖွယ် မရှိအောင် တင့်တယ်၏။ ဆင်ပြောင် ဝစ်ကောင်ကို လက်ချောင်းကလေးနှစ်ခုဖြင့် နှာမောင်း၌ ညှပ်ကိုင်ကာ အသာအယာ ထွန်းလှဲနိုင်သည့် ဆင်ပြောင်ငါးစီးအား ရှိ၏။

ဝိသာခါသည် မိမိကိုယ်တိုင်သာလျှင် မဟာလတာတန်ဆာ၏ တန်ဖိုး ကိုးကုဋေ နှင့်တစ်သိန်းကို ပေး၍ သာဝတ္ထိမြို့တံခါးအနီး၌ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းနေရာ မြေကိုပင် ကိုးကုဋေသော အသပြာတို့ဖြင့် ဝယ်ယူ၏။ အခြား ကိုးကုဋေသော ဥစ္စာတို့ဖြင့် ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းတိုက်ကြီးကို တည်ဆောက်၏။ ကိုးလကြာသော အခါ ရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကြီး၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ကျောင်းတော်ကြီး ပြီးစီးလေ၏။ ကျောင်းရေခက်ချပွဲကို လေးလကြာ ကျင်းပပါသည်။

ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် ထိုနေ့မှစ၍ ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာ တော်တို့အား ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတိုက်မှာပင် အလှူဒါနကြီး ပေးလှူ၏။ အငယ်ဆုံး

သံဃာရသော သင်္ကန်းလျာအဝတ်တို့သည် အဖိုးတစ်ထောင် ထိုက်တန်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့အား သပိတ်အပြည့် ထည့်၍ စတုမရုဆေးကို လျှူဒါန်းလေ၏။ ကျောင်းလွတ်ပူဇော်ပွဲ၌ ကိုးကုဋေသော အသပြာတို့ ကုန်လေ၏။

ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် ကျောင်းရေစက်ချပွဲတွင် “ငါ တောင့်တခဲ့ သမျှ ဆုတောင်းခဲ့သမျှ ဥဿုံ အလုံးစုံ အထွတ်အထိပ်သို့ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်လေပြီ”ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကျောင်းတော်ကြီးကို လှည့်လည်လျက် ငါးဂါထာတို့ဖြင့် အလွန်သာယာချိုမြိန်သော အသံဖြင့် ဥဒါန်းကျူးရင့်လေ၏။

ကျောင်းအမကြီးသည် နေ့စဉ် နံနက်အခါတွင် ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ဆိုင်ရာဆိုင်ရာသော ဆွမ်းများ လျှူဒါန်းပြီး နေ့မှန်းလွဲသောအခါ ကျောင်းတော်သို့ သွား၍ ဆီဦး၊ ထောပတ်၊ ပျား၊ ဆီ၊ တင်လဲ တို့ကို လည်းကောင်း၊ အဖျော် ဂွမ်မိုးတို့ကို လည်းကောင်း၊ ရဟန်းတို့ လိုအပ်သော ဆေးပစ္စည်းများကို လည်းကောင်း ဆက်ကပ်လေ၏။ ဤကား ဝိသာခါ၏ နိဗ္ဗဝတ် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် စွန့်ကြဲပေးကမ်း လျှူဒါန်းခြင်း၌ နှစ်ခြိုက်မို့လျော် ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဥပါသိကာမတို့တွင် မိဂါရ၏ မယ်တော် ဝိသာခါသေဋ္ဌေးမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော် မူလေသည်။

၃-၄။ ခုဇ္ဈတ္တရာနှင့် သာမာဝတီ

ခုဇ္ဈတ္တရာသည် ယောသကသေဋ္ဌေး၏ အထိန်းတော်ကြီးသမီး ဖြစ်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ ကုန်းကုန်းကလေးရှိ၍ ခုဇ္ဈတ္တရာသူငယ်မဟု အမည်တွင်၏။

သာမာဝတီသည် ဘဒ္ဒိယမြို့၊ ဘဒ္ဒဝတီယသေဋ္ဌေးကြီး၏ သမီး ဖြစ်၏။ ခုဇ္ဈတ္တရာနှင့် သာမာဝတီတို့၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

သာမာဝတီကို ယောသကသေဋ္ဌေးကြီးက သမီးအဖြစ် မွေးစား၏။ တဖန် ဥဒေနမင်းကြီးကလည်း မိဖုရားမြှောက်ခဲ့၏။

တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် ပန်းသည်ကြီး အိမ်တွင် ထိုင်နေတော်မူ၏။ သာမာဝတီမိဖုရား၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော ခုဇ္ဈတ္တရာသည် ထိုအိမ်၌ ပန်းလာဝယ်၏။ ဘုရားအမျှင်ရှိသော သံဃာတော် များအား ဆွမ်းကပ်ရာတွင် ဝေယျာဝစ္စကုသိုလ် ကူညီပြုလုပ်ပေး၏။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသော တရားအလုံးစုံကို နှုတ်ငုံရအောင် သင်ယူ၏။ အနုမောဒနာ တရားအဆုံး၌ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောကာပန် အရိယာ ဖြစ်လေသည်။

တဖန် ခုဇ္ဇတ္တရာသည် သာမာဝတီမိဖုရားထံ ပြန်လာပြီး သာမာဝတီ အမှူးရှိသော မောင်းမငါးရာတို့အား တရားဟောလေ၏။ တရားဒေသနာ ဆုံးသောအခါ သာမာဝတီမိဖုရားကို အကြီးအမှူးပြု၍ အလုံးစုံသော မောင်းမ ငါးရာတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန် အရိယာများ ဖြစ်ကုန်၏။

ခုဇ္ဇတ္တရာသည် ထိုနေ့မှ စ၍ နေ့စဉ် မြတ်ဗုဒ္ဓထံမှ တရားဓမ္မကို နာယူပြီးလျှင် သာမာဝတီအမှူးရှိသော မောင်းမငါးရာတို့အား ရွှေနန်းတော်မှပင် ပြန်၍ ဟောကြားလေ၏။

သာမာဝတီအမှူးရှိသော မောင်းမငါးရာတို့သည် မာဂဏ္ဍိမိဖုရား၏ ရန်တိုက် မှုကို သုံးကြိမ်မြောက် ခံရသော်လည်း-

“သူတဖက်သား၊ မျက်မာန်ပွားသော်၊ တရားမကွာ၊ ထိန်းစောင့် ကာဖြင့်၊ မေတ္တာနှလုံး၊ ကိုယ်က သုံးလျှင်၊ အရှုံး ဘယ်မှာ ရှိချိမ့်နည်း”

(ဓမ္မပဒေသ)

ဆိုသည်နှင့်အညီ မေတ္တာနှလုံး ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် အနိုင်ရခဲ့လေသည်။ သို့သော် ရှေးအကုသိုလ်ကံကြောင့် နောက်ဆုံး အကြိမ်တွင် မီးလောင်တိုက်သွင်း၍ သတ်ခြင်း ခံရရှာ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် အကြားအမြင် ဗဟုလုတများကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာဥပါသိကာမတို့တွင် ခုဇ္ဇတ္တရာဥပါသိကာမသည် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

သာမာဝတီမိဖုရားကိုမူကား မေတ္တာစုန်ဖြင့် နေလေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာဥပါသိကာမတို့တွင် သာမာဝတီသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၅။ ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ ဥပါသိကာ

ဥတ္တရာနန္ဒမာတာသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူ ပုဏ္ဏသီဟ အလုပ်သမားနှင့် ဇနီး ဥတ္တရာတို့၏ သမီးဖြစ်လေ၏။ သူ့တွင် နန္ဒ အမည်ရှိသော သားတစ်ယောက် ထွန်းကား၏။ ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ ဥပါသိကာမ၏ ဖခင် ပုဏ္ဏဆင်းရဲသားသည် နိရောဓ သမာပတ်မှ ထ၍ မိမိလယ်တောသို့ ကြွရောက်လာသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကို မျက်နှာသစ်တော်ရေနှင့် ဒန်ပူ ဆက်ကပ် လျှူရသော အကျိုးနှင့် ဇနီးဖြစ်သူ ဥတ္တရာ၏ ဆွမ်းလှူရသော အကျိုးကြောင့် မိမိထွန် အပ်သော ထွန်စိုင်မြေတုံးတို့သည် ရွှေတုံးရွှေခဲများ ဖြစ်လာပြီး ဗိမ္ဗိသာရမင်းသို့ ဆက်သရာမှ မင်းကြီးက “မဟာဓနသေဋ္ဌိ” ဟူသော ဘွဲ့ထူးဖြင့် သေဋ္ဌေးကြီး ရာထူးကို ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ချီးမြှောက်လေ၏။ ထို့နောက် ခုနစ်ရက်တို့ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်း သံဃာတော်များအား ကြီးစွာသော အလှူကြီးကို ပေးလှူ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အနုမောဒနာတရားကို ကြားနာရ သောကြောင့် ပုဏ္ဏသေဋ္ဌေးကြီး၊ သေဋ္ဌေးကတော်ကြီး ဥတ္တရာ၊ သမီး ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ မိသားစု သုံးဦးတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန် အင်္ဂါယာ ဖြစ်ကြလေသည်။

ဥတ္တရာ၏ ကြီးစွာသော သဒ္ဓါဆန္ဒမှာ မိမိခင်ပွန်းလင်အား ဖျော်ဖြေရန် အသပြာ တစ်သောင်း ငါးထောင် ပေး၍ သီရိမာ ပြည့်တန်ဆာမကို ငှားကာ ၁၅ ရက် အိမ်တွင် နေကြစေ၏။ မိမိမှာမူ ဗုဒ္ဓအတွက် ကိုယ်တိုင် ဦးစီးကာ ဆွမ်း ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်များကို ဆက်ကပ်၍ ဥပုသ်သီတင်း စောင့်သုံးနေလေသည်။ သီရိမာသည် သူဋ္ဌေးအိမ်မှာ သေဋ္ဌေးကို ဖျော်ဖြေနေရ၍ မိမိကိုယ်ကိုပင် သေဋ္ဌေး ကတော်ထင်ကာ-

“ဝတ္ထုကာမ၊ သဘာဝကာ၊ ကာလရှည်ကြာ၊ သုံးမိပါက၊ ပမာဒစု၊ လွမ်းမိုးမှုကြောင့်၊ သူ့ဟာကိုပင်၊ ကိုယ့်ဟာ ထင်၏” (ဓမ္မပဒေသ)

ဆိုသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပြီး ဥတ္တရာ၏ ဦးခေါင်းပေါ်သို့ အိုးကင်းထဲမှ ကျိုက်ကျိုက် ဆူသော ဆီကို ခပ်ပြီး လောင်းချလိုက်လေ၏။ သို့သော် ဥတ္တရာသည် မေတ္တာစုန် ဖြန့်ကြက်ထားသောကြောင့် ဆီပူသည် ပဒုမ္မာကြာရွက်ပေါ်၌ လောင်းချအပ်သည့် ရေကဲ့သို့ လျှော့၍သာ ကျလေ၏။ သီရိမာသည် မိမိ အမှားကို တောင်းပန်၏။ ဥတ္တရာက မြတ်ဗုဒ္ဓသည်းခံမှ သည်းခံမည်ဟု ပြော၏။ သီရိမာသည် မြတ်ဗုဒ္ဓထံ သည်းခံစေပြီးမှ ဥတ္တရာကိုလည်း သည်းခံစေ၏။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ တရားဓမ္မကို ကြားနာရသောကြောင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အင်္ဂါယာ ဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် စာနာဝင်စားခြင်းရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ စာပည့်သာဝိကာ ဥပါသိကာမတို့တွင် နန္ဒသုဇယ၏ အမိဖြစ်သူ ဥတ္တရာဥပါသိကာမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၆။ သုပ္ပဝါသာ (ကောလိယ) သာကီဝင်မင်းသမီး

သုပ္ပဝါသာသည် ကောလိယပြည်သူ သာကီဝင် မင်းသမီး ဖြစ်၏။ သီဝလိ သတို့သား၏ မိခင်ဖြစ်၏။ သုပ္ပဝါသာ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည် များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

သုပ္ပဝါသာသည် မိမိ၏ ခင်ပွန်းအိမ်သို့ လိုက်နေစဉ် မြတ်ဗုဒ္ဓကို ပထမဦးဆုံး အကြိမ် ဖူးတွေ့ခွင့်ရ၏။ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာရသဖြင့် သောတာ ပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။

သုပ္ပဝါသာ၏ ဘုန်းကံကြောင့် မင်းသမီး၏ လက်ဖြင့် ထိစေပြီး စိုက်အပ်သော စပါးတို့တွင် မျိုးစေ့တစ်စေ့မှ အပင်အညှောက်ပေါင်း ရာထောင်ပေါက်၍ မင်းမယ်တစ်ပယ်ကျယ်သော လယ်မြေတစ်ကွက်မှပင် လှည်းအစီးပေါင်း ငါးဆယ် ခြောက်ဆယ်တိုက် စပါးထွက်၏။ စပါးများကို ကျိုတိုက်တွင် ဖြည့်သွင်းသော အခါတွင်လည်း မင်းသမီး၏ လက်ဖြင့် ထိစေ၏။ မင်းသမီး၏ ဘုန်းကံကြောင့် ကောက်စပါး ထုတ်ယူသည်ရှိသော် ယူတိုင်းယူတိုင်း နေရာသည် တဖန် ထပ်၍ ပြည့်မြဲ ဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ထမင်းအိုးမှ ခူးကာ ခူးကာပေးသော်လည်း ယမင်းသည် မကုန်နိုင်ချေ။

သုပ္ပဝါသာသည် ခုနစ်နှစ် ခုနစ်ရက် ကိုယ်ဝန်ကို ဆောင်ထားစဉ် ခံစား ရသော ဒုက္ခကို မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဂုဏ်တော်၊ သံဃာတော်၏ သုပ္ပဋိပဋ္ဌဂုဏ်တော်၊ နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိသုဂုဏ်တော်တို့ကို နှလုံးသွင်း အာရုံပြု၍ အောင့်အည်း သည်းခံလေသည်။ သားတော်သီဝလိကို မွေးဖွားပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော သံဃာတော် များကို ဆွမ်းကပ်လျှူ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် မွန်မြတ်သော ဝတ္ထုကို ပေးလျှူသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဥပါသိကာမတို့တွင် ကောလိယသာကီဝင် မင်းသမီး သုပ္ပဝါသာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၇။ သုပ္ပိယာဥပါသိကာ

သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာမသည် ဗာရာဏသီပြည်သူ သေဋ္ဌေးသမီး ဖြစ်လေသည်။ သုပ္ပိယာ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

သုပ္ပိယာသေဋ္ဌေးကတော်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပထမအကြိမ် ဖူးမြင် ရသော အခါ၌ပင်လျှင် တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကာ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။ တနေ့သ၌ သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာမသည်

မိဂဒါဝုန် ကျောင်းတိုက်တွင် ကျောင်းစဉ် လှည့်လည်လတ်သော် ဝမ်းလျှော့၍ အားနည်းကာ မမာ မကျန်းဖြစ်နေသော ရဟန်း တစ်ပါးကို ဖူးတွေ့ရ၏။ ထိုဂိလာနရဟန်း အလိုရှိအပ်သော သားမျိုးဟင်းရည်ကို ပြုလုပ်ရန် ကျွန်မအား ပံ့ပိုးကူအသားကို ရှာခိုင်း၏။ မရသည့်အတွက် မိမိပေါင်သားကို ဖြတ်၍ သားမျိုးဟင်းရည်ပြုလုပ်ကာ ဂိလာနရဟန်းအား ကပ်စေ၏။ သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာမ၏ အံ့ဩဖွယ် ဒါနစေတနာကို တွေ့ရပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ထိုအကြောင်းကို သိ၍ နောက်ပါ ရဟန်းသံဃာတော် တို့နှင့် သုပ္ပိယာ ဥပါသိကာမ အပါးသို့ ကြွလေ၏။ သုပ္ပိယာဥပါသိကာမသည် ဗုဒ္ဓကို ဖူးမြင်ရလျှင်ပင် ပေါင်သားလှီးရာ အနာသည် ပကတိအစိုင်း ဖြစ်သွားလေ၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓသည် သူ့နာကို လုပ်ကျွေးပြုစုကုန်သော ဇါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဥပါသိကာမတို့တွင် သုပ္ပိယာဥပါသိကာမသည် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံးဟု ထေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၈။ ကာတိယာနီဥပါသိကာ

ကာတိယာနီသည် ကုရရယရမြို့သူ သေဋ္ဌေးသမီး ဖြစ်၏။ သူ၏ သူငယ်ချင်းမှာ သောဏကုဋိကဏ္ဍမထေရ်၏ မယ်တော် ကာဠိသေဋ္ဌေးကတော် ဖြစ်လေသည်။ ကာတိယာနီ ဥပါသိကာမ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

သူငယ်ချင်းမ၏ သားဖြစ်သော သောဏကုဋိကဏ္ဍ မထေရ်သည် မယ်တော်၏ တောင်းပန်မှုကြောင့် ညတရားပွဲကို ကုရရယရမြို့တွင် ကျင်းပလေ၏။ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း တရားတော်ကို ဟောကြားလေသည်။ ထိုအခါ ကာတိယာနီသေဋ္ဌေးမသည် ကာဠိနှင့်အတူ ပရိသတ်အစွန်းမှ တရားကို ရိုသေစွာ နာယူ၏။ ကျွန်မက အိမ်တွင် သူခိုး ခိုးယူနေကြောင်း လာရောက်ပြောကြားသည်ကို “အမိ- အသံမပြုလင့်၊ တရားတော်၏ အန္တရာယ်ကို မပြုပါလင့်”ဟု ပြောဆိုလိုက်၏။ တရားတော်၏ အဆိုးတွင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။

ခိုးသူမှူးကြီးသည် ကျွန်မနှင့် ကာတိယာနီတို့ ပြောဆိုသော စကားကို ကြားသိရ၍ ပစ္စည်းများကို ပြန်ထားကာ ဝန်ချတောင်းပန်ပြီး သောဏကုဋိကဏ္ဍအရှင်မြတ်ထံတွင် ကာတိယာနီကို ရဟန်းဒါယိကာမအဖြစ် ခံယူစေကာ

ခိုးသူမှူးကြီးနှင့် တကွ ခိုးသားငါးရာတို့သည် ရဟန်းပြုကုန်၏။ ရဟန်းတရား များကို ပွားများ ကြီးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် ငါးရာလုံးပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ ရဟန္တာဖြစ်ကြကုန်၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သာသနာတော်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင် ယုံကြည်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မသာဝိကာ ဥပါသိကာမတို့တွင် ကာတိယာနီ ဥပါသိကာမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူလေသည်။

၉။ ကုရုရယရမြို့နေ ကာဠိဥပါသိကာ

ကာဠိဥပါသိကာမသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူ သေဋ္ဌေးသမီး ဖြစ်၏။ ကာဠိဥပါသိ ကာမ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခု၊ ဝါဆိုလပြည့် ဓမ္မစကြာတရားဟောတော်မူသောနေ့ သန်းခေါင်ယံ ညဉ့်အခါ၌ မိဘတို့၏ အိမ်ပြာသာဒ်ထက်သို့ တက်၍ ကိုယ်ဝန်၏ ပင်ပန်းမှုကို ဖျောက်လိုသဖြင့် လေညင်းခံကာ ရပ်တန့်နေ၏။ မိမိနေရာ ဘုံနန်းပြာသာဒ်အထက် ကောင်းကင်၌ ရပ်တည်ကြလျက် ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မေးမြန်းပြောဆိုနေကြသည့် သာတာဂိရနတ်မင်း၊ ဟေမဝတ နတ်မင်းတို့၏ တရားစကားကို ကြားနာရ၍ “မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဤသို့ အံ့ဖွယ် အထူး ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါမေ့စွတကား”ဟု နှစ်သက်မှု ပီတိကို ပွားများစေလျက် နိဝရဏ ပယ်ခွါကာ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း လျှင်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကို မဖူးမတွေ့ရဘဲ ကာဠိအမျိုးသမီးသည် သောတာပန်အရိယာ သာဝိကာထံတွင် အကြီးဆုံး အစ်မကြီးသဖွယ် ဖြစ်လေသည်။

(၇) ရဟန်းယောကျ်ား အရိယာများ

၁။ အရှင်ကောဏ္ဍည

အရှင်ကောဏ္ဍညသည် ကပိလဝတ်ပြည်၏အနီး “ဒေါဏဝတ္ထုပုဏ္ဏားရွာသား” ဗြာဟ္မဏမျိုး ဖြစ်၏။ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ဖြစ်၏-

ကောဏ္ဍညသည် ဗေဒင်သုံးပုံတတ်ကျွမ်း၍ မဟာပုရိသ လက္ခဏာတော်ကျမ်း၌ တစ်ဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်၏။ ဘုရားအလောင်းတော်၏ မဟာပုရိသ လက္ခဏာတော်ကြီး အလုံးစုံတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပုံကို သေချာစွာ ကြည့်ရှု၍ “ဤ အလောင်းမင်းသားမှာ ကေနံပင် ဘုရားစစ်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု တစ်ချောင်းသော လက်ညှိုးကို မြှောက်ချီ၍ ရဲရဲတောက် ဟောဆိုလေ၏။

ဘုရားလောင်း တောထွက် ရဟန်းပြုပြီး ဟူသော သတင်းကို ကြားသိရလေလျှင် ထိုယောက်ျားမြတ်နောက် အယူလိုက်၍ ရဟန်းပြုကြစို့ဟု ပြောကာ ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားသည် အခြားသောပုဏ္ဏားတို့၏ သားလေးယောက်နှင့်အတူ ရဟန်းပြုလေ၏။ ဥရုဝေလတော၌ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓလောင်းလျာအား ဘုရားဖြစ်တော့မည်ဟု မျှော်လင့်ချက်ကြီးဖြင့် ခြောက်နှစ်တာ ကာလပတ်လုံး အနီးထိပါး၌ အလုပ်အကျွေးပြုနေကြကုန်၏။

မြတ်ဗုဒ္ဓလောင်းလျာသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွတော်မူကာ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ အရှင်ကောဏ္ဍညနှင့် မဟာဗြဟ္မာပေါင်း တစ်ဆယ့်ရှစ်ကုဋေတို့ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော၊ အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော-အို...ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်လေပြီတကား၊ အို... ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိမြင်လေပြီတကား”ဟု ဥဒါန်းကျူးရင့်၍ အညာသိကောဏ္ဍည ဟု အမည်တွင်စေလေသည်။

အရှင်ကောဏ္ဍညသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် သောတာပန် အရိယာဖြစ်ပြီး ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၅)ရက်နေ့တွင် အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် ဒေသနာအဆုံး၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်၍ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ဝယ် “ရဟန်းတို့- ညဉ့်အပိုင်း အခြားကို သိကြသည့် ဝါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် အညာသိ ကောဏ္ဍညသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

ရတ္တညူဟူသည် ရဟန်းပြုချိန်မှ စ၍ ရှည်မြင့်စွာသော ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို ဝိသောသု ဖြစ်သည် (ရဟန်းသိက္ခာ ဝါအကြီးဆုံး ပုဂ္ဂိုလ် ဟူလို)။ အစောဆုံး သစ္စာလေးပါးတရားကို သိသူဟုလည်း ဆိုသေး၏။

အရှင်ကောဏ္ဍညသည် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးအား ချမ်းသာစွာ နေနိုင်ရန်နှင့် မိမိ၏တူ အရှင်ပုဏ္ဏကို ဘုရား၏ အန္တေဝါသိက=အနီးနေတပည့် ဖြစ်စေပြီးလျှင် မိမိမှာ မလသမားပတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာ နေမှုကိုသာ အလေးဂရုပြု၍ မြတ်ဗုဒ္ဓကို

ခွင့်ပန်ကာ ဆဒ္ဒန်အိုင်အနီး မဏ္ဍာကိနီရေကန် ဆိပ်ကမ်းသို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ဆင်အပေါင်းတို့၏ လုပ်ကျွေးမှုကို ခံယူကာ ဖလသမာပတ်ဖြင့် နေတော်မူ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရံခါ ရံခါ နတ်သားတို့ ဗိမာန်သို့ ကြွ၍ နို့သနာဆွမ်းကို ခံယူလေ၏။ (၁၂)နှစ်ကြာသည့်တိုင်အောင် မဏ္ဍာကိနီရေကန်အနီး၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူ၏။ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုချိန်နီးမှ မြတ်ဗုဒ္ဓထံ ကြွရောက် ခွင့်ပန်၍ တန်ခိုးပြာဋိဟာ အမျိုးမျိုးကို ပြသကာ မဏ္ဍာကိနီရေကန်အနီးသို့ ပြန်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူ၏။ တေဇောဓာတ်လောင်ပြီးသောအခါ ရေစစ်နှင့် အပြည့်ရှိ မုလေးပန်းငုံအဆင်းရှိသည့် ဖြူဖွေးသော အရှင်မြတ်၏ ဓာတ်တော်များကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် မုခ်အနီး မြေကြီး၌ လက်တော် ဆန့်တန်းစဉ်ခဏမှပင် ငွေရေပွက်သဏ္ဍာန် စေတီတော် ပေါ်ထွက်လာပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကိုယ်တော်၏ လက်တော်ဖြင့် ထိုစေတီတော်၌ အရှင်ကောဏ္ဍည၏ ဓာတ်တော်များကို ဌာပနာတော်မူလေသည်။

၂-၃။ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါး

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏အနီး ဥပတိဿမည်သော မျှာ၌ ဂူပသာရီအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ၏ သားဖြစ်၏။ ဥပတိဿ အမည်တွင်လေ၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏အနီး ကောလိတရွာ၌ မောဂ္ဂလိ ပုဏ္ဏားမ၏ သားဖြစ်၍ ကောလိတ အမည်တွင်၏။ ဥပတိဿနှင့် ကောလိတ တို့သည် ချစ်ခင်ရင်းနှီးကြသည့် သူငယ်ချင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး တို့၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

တနေ့တွင် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးတို့သည် တောင်ထိပ်ပွဲသဘင်ကို သွားရောက် ကြည့်ရှု၏။ သူငယ်ချင်း နှစ်ဦးလုံးပင် “ဤပွဲသဘင်၌ ရှုချင်စဖွယ် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ဤယခု ပွဲကသောသူ ပွဲကြည့်သောသူ အားလုံးတို့သည်ပင် အနှစ်တစ်ရာသို့ မရောက်မီ ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ကြလိမ့်မည် ကေန်သာတည်း။ ငါတို့သည် သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေး တစ်ခုခုကို ရအောင်ရာမှ သင့်လျော် တော့မည်။

သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဆရာရှာပြီး ရဟန်းပြုမှ သင့်မည်ဟု နိုးနှော ပြောဆို တုံ့ပင်လေ၏။

သိပ္ပံနိကာယ်ကြီးနှင့် တွေ့ကာ အခြံအရံ ငါးရာနှင့်အတူ ရဟန်းပြုကြ၏။ နှစ်ရက် သုံးရက်နှင့်ပင် ဆရာကြီး၏ အယူဝါဒအားလုံးကို တတ်မြောက်၏။

ထို့ကြောင့် ဆရာကြီးအထံ၌ ငါတို့ရှာသော သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးတရားကို အဘယ်နည်းနှင့်မျှ ရနိုင်မည်မဟုတ်။ သို့သော် ဇေယျဒိပံကျွန်းကြီးမှာတော့ ဆရာ တစ်ဆူဆူ ရှိပေလိမ့်မည်ဟု တိုင်ပင်ကြ၏။ ထိုအခါမှ စ၍ ပညာရှိ ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့ ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်၍ သံသရာမှ လွတ်ရာတရားကို ရှာရာ ဇေယျဒိပံ တစ်ကျွန်းလုံးတွင် ဆရာတင်လောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် မတွေ့သဖြင့် မိမိပရိဗိုဇ်အာရာမသို့ ပြန်၍ “ငါတို့နှစ်ဦးတွင် အမြိုက်တရားကို ရှေးဦးစွာ ရရှိသိမြင်သူသည် ကျန်တစ်ဦးအား ပြန်ပြောကြစတမ်း”ဟု ကတိကဝတ်ထားပြီး တစ်ဦးစီ သွားကြကုန်၏။

ဥပတိဿသည် အရှင်အဿဇိရဟန္တာနှင့် ရာဇဂြိုဟ်တွင် တွေ့ပြီး “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ” စသော ဂါထာကို ကြားနာရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၏။ သောတာပန်အရိယာဖြစ်လေသည်။ ကောလိတပရိဗိုဇ်သည်လည်း ဥပတိဿ ထံမှ ထိုဂါထာကို တစ်ဆင့်ကြားနာရ၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်ပြန်လေ၏။ ထို့နောက် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးတို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအထံတော်၌ တပည့်ပရိဗိုဇ် ပရိသတ်နှင့်အတူ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြလေသည်။ အဂ္ဂသာဝကပါရမီဉာဏ်၏ အလွန် ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သောကြောင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မှာ ရဟန်းဖြစ် ပြီးသည်မှ ခုနစ်ရက်မြောက်သော နေ့၌ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှာ ရဟန်းပြုပြီးနောက် ၁၅-ရက်ကြာမှ တပို့တွဲလပြည့်နေ့၌ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ “ရဟန်းတို့-ဉာဏ်ပညာကြီးကြ သည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် သာရိပုတ္တရာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူလေသည်။ ရှင်မောဂ္ဂလာန် အားလည်း တန်ခိုးကြီးသောအရာ၌ ဧတဒဂ်ထား၏။ ထို့ပြင် ပါရမီတော်အလိုက် ရှင်သာရိပုတ္တရာအား မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ယာတော်ရုံ၊ ရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်အား လက်ဝဲတော်ရုံ ထားတော်မူ၏။

ဤမထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့သည် (၄၄)ဝါ ကာလပတ်လုံး သတ္တလောက အကျိုးငှာ ကျင့်တော်မူကြ၏။ ထိုမထေရ်မြတ်တို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားတော်တို့မှာ ပိဋကတ်တော်၌ များလှ၏။ အထူးအားဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဠိတော်၊ မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်၊ စူဠဒ္ဒေသပါဠိတော်တို့မှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောအပ်သော ဓမ္မရတနာတို့ပါတည်း။ ထေရဂါထာတို့သည် အရှင်နှစ်ပါး၏ တရားဟင်းလေးအိုးကြီးတို့ပါပေတည်း။

ရှင်သာရိပုတ္တရာ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် တရားစစ်သူကြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်ဗုဒ္ဓအား အာရုံပြု၍ မိမိနေသည့် အရပ်၌ အရဟတ္တဖလသမာပတ် ဝင်စား၏။ ထိုမှ ထသောအခါ ငါ၏ အာယုသင်္ခါရတို့သည် (၇)ရက်သာလျှင် ဖြစ်လိမ့်မည်ကို သိ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရန် အရပ်ဒေသကို စဉ်းစားပြန်၏။ မယ်တော်ရူပသာရိပုဏ္ဏေးမ၏ ဥပနိဿယကို ဆင်ခြင်တော်မူပြီး “ငါ၏ မယ်တော်သည် ငါ၏ တရားဒေသနာတော်ဖြင့် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင် ကျွတ်ကမ်းဝင်လိမ့်မည်။ ငါသည် မယ်တော်ကို ကြောင့်ကြစိုက်မှု မပြုခဲ့ဘဲ လျစ်လျူမရှုသင့်။ မထေရ်မြတ်၌ သဒ္ဓါကြည်ညို ကြသော အမျိုးအိမ် (၈)သောင်း အရေအတွက် ရှိကုန်၏။ ထိုဒကာအချို့တို့က အရှင်မြတ်သည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမယ်တော်၏ အယူဝါဒမျှကိုပင် မပယ်ဖျောက်နိုင်ဟု အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် မယ်တော်၏ အယူမှားကို ချေချွတ်ပယ်ဖျောက် ပေးလျက် ဖွားရာတိုက်ခန်း၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပေအံ့ဟု ဆုံးဖြတ်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မိမိအာဝါသကို နောက်ဆုံး ကြည့်တော်မူ၍ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ထံတော်သွားပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံရန် အာယုသင်္ခါရကို လွှတ်အပ်ပြီးပြီဟု လျှောက်ထား၏။ မြတ်စွာဘုရား- မဂဓတိုင်း နာလကရွာ တပည့်တော်၏ မွေးရာတိုက်ခန်း၌ တပည့်တော် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါမည်ဟု လျှောက်သော် “ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ-ယခုအခါ သင်သည်ပင် မိမိပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ ကာလကို သိပေ၏။ မိမိ၏ နောင်တော် ညီတော်တို့အတွက် တရားဟောဦးလော့”ဟု ခိုင်းလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် ကောင်းကင်သို့ ထန်း (၇)ဆင့် ပမာဏတိုင်အောင် တက်ချီသက်ချီပြု၍ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြကာ တရားဟော၏။

မြတ်စွာဘုရား- တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရား၏ ဤခြေတော်အစုံတို့ကို ဖူးမြော်နိုင်ရန် တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းကြာအောင် ပါရမီဖြည့်အပ်ခဲ့ပါပြီ။ တပည့်တော်၏ နှလုံးသည် ယခုအခါ အထွတ်အထိပ်ရောက် အောင်မြင်ခဲ့ပါပြီ စသည်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော့မည့် အကြောင်း လျှောက်ကြားလေ၏။ မြတ်ဗုဒ္ဓကလည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာအား ယခုအခါ မိမိ သွားသင့်ရာ ကာလကို သိဖို့ရန်မှာ သင်ချစ်သား၏ အလိုအတိုင်း ဖြစ်ပေ၏ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ မဟာပထဝီမြေကြီးသည် ရေအဆုံးတိုင်အောင် ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်လေ၏။ ကောင်းကင်၌လည်း သည်းထန်စွာ မိုးကြိုးသစ်ချွန်းလေ၏။ ပေါက္ခရာဝဿမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းလေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ငိုကြွေးမည်တမ်းကြသော ဒါယကာ ဒါယိကာမ အပေါင်းတို့အား ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့မည်သည် ဤသို့ ဖြစ်လေ့ရှိကုန်၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင် စုတိပြတ်ကြော သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏ဟု အပ္ပမာဒတရား လက်ကိုင်ထားကြဖို့ သြဝါဒပေး ဆုံးမတော်မူ၏။

ဇာတိရွာသို့ ကြွသွားရာတွင် ရွာတံခါး၌ တူတော်မောင် ဥပရေဝတနှင့် တွေ့၍ တူတော်မောင်အား မယ်တော်ကြီးထံ သွားစေ၍ နောက်ပါ သံသာ တို့အတွက် နေရာတိုင်ခင်းနှင့်တကွ မိမိမွေးဖွားရာ တိုက်ခန်းကို သန့်ရှင်းစွာ သုတ်သင်ပြင်ဆင်ထားဖို့ မှာကြားလွှတ်လိုက်၏။

မထေရ်မြတ်ကြီးသည် မိမိဖွားရာ တိုက်ခန်းသို့ ရောက်ပြီး ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းသော အနာရောဂါ ဖြစ်ပွားလေ၏။ မယ်တော်ကြီးမှာ သားတော်ကြီး၏ ဖြစ်အင်ကို မနှစ်သက်နိုင်ရှာဘဲ တိုက်ခန်းဟံခါးဝကို မှီ၍ ရပ်တည်နေလေ၏။

စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး ၄-ဦး၊ ထို့နောက် သိကြားမင်း၊ တဖန် မဟာဗြဟ္မာကြီး အသီးသီးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း လာရောက်ကြပြီး အရှင် သာရိပုတ္တရာ အရှင်မြတ်အား သူနာပြုရန် လာရောက်ကြကြောင်း လျှောက်ထား ကြလေ၏။ အရှင်မြတ်ကလည်း သူနာပြုရဟန်း ရှိပြီးဖြစ်၍ ပြန်လွှတ်လေ၏။

မယ်တော်ကြီးသည် သားတော်ကြီးထံ ရောက်လာပြီး “ချစ်သား- သင် ချစ်သားထံ ရှေးဦးစွာ ရောက်လာသူကား အဘယ်သူနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။ “ဒါယိကာမကြီး-ပထမ ရောက်လာသူကား စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးတို့ ဖြစ်သည်”ဟု မိန့်တော်မူလျှင် မယ်တော်ကြီးက “ချစ်သား- သင်ချစ်သားက စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးတို့ထက် သာလွန် မြင့်မြတ်သလော”ဟု မေး၏။ မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး-စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့မှာ သားတော် တို့၏ အာရာမံစောင့်များနှင့် တူကြပါသည်။ သားတော်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ပဋိသန္ဓေတည်နေသော အချိန်မှ စ၍ သန်လျက်လက်စွဲကြကာ စောင့်ရှောက်မှု ပြုခဲ့ကြပါသည်”ဟု မိန့်တော်မူလျှင် မယ်တော်ကြီးက “နတ်မင်းကြီးပြန်သွားသော အခါ လာရောက်သူကား အဘယ်သူနည်း”ဟု မေးပြန်၏။ မထေရ်မြတ်က ‘သိကြား နတ်မင်း ဖြစ်သည်’ဟု မိန့်လေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် “သင် ချစ်သားက သိကြား နတ်မင်းထက်လည်း သာလွန် မြင့်မြတ်သလော”ဟု မေးလေ၏။

မထေရ်မြတ်က “သိကြားနတ်မင်းမှာ သပိတ် ပယုက္ခရာ ဘဏ္ဍာကိုင် သာမဏေ ယေကလေးနှင့် တူပါသည်။ သားတော်တို့၏ ဆရာ မြတ်စွာဘုရား တရား ဟောကြားတော်မူပြီး၍ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှ လှူပြည်သို့ သက်ဆင်း ကြွလာတော်မူသော အခါ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ သိကြား နတ်မင်း သက်ဆင်းလိုက်ခဲ့ပါသည်” ဟု မိန့်တော်မူလျှင် မယ်တော်ကြီးက “သိကြားနတ်မင်း ပြန်သွားပြီးနောက် ရောက်လာသူကား အဘယ်သူနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး- ထိုနောက်ဆုံး ရောက်လာသူမှာ ဒါယိကာမ ကြီး၏ ဘုရားလည်းဖြစ်၊ ဆရာလည်းဖြစ်သည့် မဟာဗြဟ္မာကြီးဆိုသူဖြစ်သည်” ဟု မိန့်လေလျှင် “သင်ချစ်သားက ငါ၏ ဘုရားဖြစ်သူ မဟာဗြဟ္မာကြီးထက်လည်း သာလွန်မြင့်မြတ်သလော” ဟု မေးလေ၏။

မထေရ်မြတ်က “ဟုတ်ပေတယ် ဒါယိကာမကြီး၊ ဤမဟာဗြဟ္မာကြီးတို့ ပညာသည် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ပွားမြင်တော်မူသော နေ့၌ တစ်ယောက်မက မဟာဗြဟ္မာကြီး လေးယောက်တို့လုံးကပင် အလောင်းတော် ယောက်ျားမြတ်ကို ရွှေဇာတုန်ရက်ဖြင့် ခံလင့်လာကြကုန်ပြီ” ဟု မိန့်ကြားလေ၏။

ထိုအခါ မယ်တော်ကြီး၏ သန္နာန်မှာ “ယခုငါမြင်ရသော အာနုဘော်မှာ ငါ့သားတော်၏ အာနုဘော်သာ ဖြစ်၏။ ငါ့သား၏ ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်တော်ကား ဘယ်လိုများ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ မမှန်းမဆနိုင်အောင် ရှိလေတော့၏တကား” ဟု ဆင်ခြင်လျှင်ပင် မယ်တော်ကြီး၏ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ပီတိငါးမျိုးတို့ ပျံ့နှံ့လေတော့၏။ မထေရ်ကြီးက ငါ့ပယ်တော်ကြီးအား တရားဟောရန် သင့်လျော်သော အခါဟု သိ၍ “ဒါယိကာမကြီး- ဘာကို စဉ်းစားနေသလဲ” ဟု မေးတော်မူလေ၏။

မယ်တော်ကြီးက “ချစ်သား- ဤယခု ငါမြင်ရသော အာနုဘော်မှာ ငါ့သား တော်၏ အာနုဘော်သာ ဖြစ်သေး၏။ ငါ့သား၏ ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကား ဘယ်လိုများဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ မမှန်းမဆနိုင်အောင် ရှိတော့၏ တကား” ဟု ဤအကြောင်းအရာကို မယ်တော်ကြီး ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ နေပါ သည်ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် “ဒါယိကာမကြီး- ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ပွားတော်မူသောအခါ၊ တောထွက်တော်မူသောအခါ၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ၊ ဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောတော်မူသော အခါများ၌ စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တစ်သောင်း တုန်လှုပ်ခဲ့လေပြီ။ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ကျေးဇူးဂုဏ်တော်အားဖြင့် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာ ဘုရားနှင့် တူသောသူ မည်သည် လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မရှိချေ။ ငါတို့

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းများကြောင့် အရဟံ
 ဂုဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူ၏ စသဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်နှင့် စပ်သော
 တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဒေသနာအဆုံးတွင် မယ်တော်ကြီးသည်
 သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ မယ်တော်
 ကြီးအား မွေးကျေးဇူးကို ဆပ်အပ်လေပြီးနောက် ရဟန်းအပေါင်းကို “ငါ့ရှင်တို့-
 (၄၄)ဝါပတ်လုံး ငါနှင့် အတူ လှည့်လည် သွားလာ နေထိုင်ကြရသော ငါ့ရှင်တို့
 အဖို့ရာ ငါ့အပေါ်၌ မနှစ်သက်ဖွယ် ကာယကံမူ ဝစီကံမူများရှိခဲ့လျှင် သည်းခံ
 ကြပါကုန်လော့”ဟု တောင်းပန်ပြောကြား၏။ ရဟန်းအပေါင်းကလည်း သည်းခံ
 ခွင့်လွှတ်ပြီး “အရှင်ဘုရားတို့ကသာ တပည့်တော်တို့အား သည်းခံတော်မူကြပါ”
 ဟု တောင်းပန်ကန်တော့၏။ ထို့နောက် မထေရ်မြတ်သည် သမာပတ် (၉)ပါးကို
 ဝင်စားတော်မူ၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ မဟာပထဝီမြေကြီးကို ပဲ့တင်ထပ်
 စေလျက် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်
 မူလေ၏။

မယ်တော်ကြီးသည် သားတော်ကြီး၏ ခန္ဓာချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဆို၍ ငိုကြွေး
 ပြီးလျှင် ရွှေတုံးရွှေစိုင်တို့ဖြင့် ရွှေပြာသား ငါးရာ၊ ရွှေမဏ္ဍပ် ငါးရာတို့ကို
 တည်ဆောက်စေ၏။ သိကြားမင်းကလည်း ဝိသကြိုနတ်သားအား ရွှေပြာသား
 ငါးရာနှင့် ရွှေမုခ်ဦး၊ တဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာတို့ကို ဖန်ဆင်းစေ၏။ ဤသို့လျှင်
 နှစ်ထောင်သော ပြာသား၊မဏ္ဍပ်တို့ဖြင့် သာဓုကိဋ္ဌနသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ
 ကြကုန်၏။ အမြင့် (၉၉)တောင်ရှိ နံ့သာထင်းပို့ပေါ်တွင် မထေရ်မြတ်၏
 ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို တင်၍ ဈာပနအမှု ပြုကြကုန်၏။

ညီတော် အရှင်စုန္ဒမထေရ်သည် ဓာတ်တော်မြတ်ကို ရေစစ်နှင့် ထည့်ပြီး ငါ၏
 နောင်တော်ကြီး ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားအံ့ဟု
 ကြံ၍ ဓာတ်တော်ထည့်ထားသော ရေစစ်နှင့် မထေရ်မြတ်၏ သင်္ကန်းစသော
 ပရိက္ခရာတို့ကို ယူ၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ခရီးဆက်ခဲ့၏။

အရှင်စုန္ဒသည် မိမိဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်အာနန္ဒာကို ချဉ်းကပ်၍ အရှင်
 အာနန္ဒာနှင့်အတူ မြတ်ဗုဒ္ဓထံသို့ ရောက်လေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာက မြတ်စွာ
 ဘုရားကို “အရှင်ဘုရား- အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပါပြီ၊
 ဤသည်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သပိတ်သင်္ကန်းပါသည်။ ဤသည်ကား
 ဓာတ်တော်ထည့်ထားသော ရေစစ်ပိုတည်း”ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် ဓာတ်တော်
 ထည့်ထားသော ရေစစ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်တော်သို့ ဆက်ကပ်လေ၏။
 ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဓာတ်တော်များကို ခံယူတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတော်တို့အား

မထေရ်မြတ်နှင့် ပတ်သက်၍ “ချစ်သားရဟန်းတို့ ယခုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ခရုသင်း ပွတ်သစ်အတူ ဖြူစင်သော ဓာတ်တော်များ ထင်ရှားကျန်ခဲ့ပြီ။ ရဟန်းတို့-သာရိပုတ္တရာသည် တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်ခဲ့၏။ တရားဓမ္မကိုလည်း ငါ့နောက်လိုက်ကာ လည်စေ-ဖြစ်စေ-ဟောမြှောက်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ငါဘုရားမှ ထောက်သော် နှစ်ခုမြောက်သောနေရာကို ဟောင်းစွာ ရရှိထားသူ ဖြစ်၏။ သာဝကသန္နိပါတ်ကို လှလှကြီး ပြည့်စေသူ ဖြစ်၏။ ငါဘုရားက လွဲ၍ ဇာတိခေတ် စကြဝဠာတိုက် တစ်သောင်း၌ ပညာအားဖြင့် အတူမရှိသူ ဖြစ်၏။ ထိုသာရိပုတ္တရာသည် ကြီးသော၊ ကျယ်ပြန့်သော၊ ရွှင်သော၊ လျင်သော၊ ထက်သော၊ ကိလေသာကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သော ပညာရှိသူဖြစ်၏။ အလိုနည်းသူ၊ ရောင့်ရဲလွယ်သူ၊ နီဝရဏတရားတို့မှ ဆိတ်သူ၊ လူတို့နှင့် ရောနှောခြင်းမှ ကင်းသူ၊ ထက်သန်သော လုံ့လရှိသူ၊ အပြစ်ပြု၍ ဆုံးမတတ်သူ၊ မကောင်းမှုနှင့် မကောင်းမှု ပြုသောသူတို့ကို မျက်နှာမငဲ့ ကဲ့ရဲ့တတ်သူ ဖြစ်၏။

သာရိပုတ္တရာသည်-

- (က) ဘဝငါးရာတို့ ပတ်လုံး ကြီးစွာသောစည်းစိမ်တို့ကို ပယ်စွန့်၍ ရဟန်း ပြုခဲ့သူ ဖြစ်၏။
- (ခ) ငါဘုရားသာသနာ၌ မဟာပထဝီမြေကြီးတမျှ သည်းခံသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။
- (ဂ) ဦးချိုကျိုးသော နွားလားပမာ မာန်မာန နည်းလှစွာ၏။ ဒွန်းစဏ္ဍား သားနှင့်အတူ နှိမ့်ချသော စိတ်ရှိသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂါထာငါးရာတို့ဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ် မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဟောကြားတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဟောကြားတော် မူသောအခါ အရှင်အာနန္ဒာမှာ တဖျပ်ဖျပ် တုန်လှုပ်လျက် ဆောက်တည်ရာ မရ ဖြစ်ပေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အရှင်အာနန္ဒာအား သက်သာတော်မူစေ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အရိုးဓာတ်တော်များကို သာဝတ္ထိပြည်တွင် စေတီတည်ထား တော်မူလေ၏။

ရှင်မောဂ္ဂလာန်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် ဣသိဂီလိတောင်ယံ ကာဠသီလာ မည်သော ကျောက်ဖျာ၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် တန်ခိုးအရာ၌ အထွတ်အထိပ်ရောက်တော်မူသော မထေရ်မြတ်ဖြစ်၍ နတ်ပြည်နှင့် ငရဲပြည်သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူစဉ် နတ်ပြည်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တပည့်သာဝကတို့ ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ခံစားရပုံ၊ ဥဿဒငရဲ၌ တိတ္ထိတို့၏ တပည့်များ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခခံစားရပုံများကို ကိုယ်တော်တိုင်မြင်တော်မူခဲ့ကာ လူ့ပြည်သို့ ရောက်ရှိသောအခါ ထိုအကြောင်းကို လူ့အပေါင်းအား ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ လူတို့သည် သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုကြ၍ တိတ္ထိတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် တပည့် သာဝကတို့မှာ ကြီးစွာသော ပူဇော်သဏ္ဌာရဖြစ်၍ တိတ္ထိတို့အဖို့ တနေ့တခြား ပူဇော်သဏ္ဌာရမှ လျော့ပါးဆုတ်ယုတ်လာတော့၏။ ထို့ကြောင့် တိတ္ထိတို့သည် အရှင်မြတ်အား ရန်ငြိုးဖွဲ့ကာ သတ်စေကုန်အံ့ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်၍ သမဏဂုတ္တက ဓားပြဗိုလ်အား အသပြာတစ်ထောင်ပေး၍ ငှားကြလေကုန်၏။

သမဏဂုတ္တက ဓားပြဗိုလ်သည် လူ့ဆိုးစားပြု အခြံအရံနှင့်တကွ ကာဠသိလာ ကျောက်ဖျာရှိရာအရပ်သို့ မထေရ်မြတ်ကို သတ်ရန် သွားလေ၏။ မထေရ် မြတ်သည် တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်ပျံတက်၍ တိမ်းရှောင်နေလေ၏။ ဤကဲ့သို့ ခြောက်ရက်တိုင်တိုင် တိမ်းရှောင်ခဲ့လေသည်။

ခုနစ်ရက်မြောက်သော နေ့၌ကား မထေရ်မြတ်အား ရှေးက ပြုမှားခဲ့သော အပရာပရိယ အကုသိုလ်ကံသည် အကျိုးပေးခွင့် ရရှိလေသည်။

မထေရ်မြတ်သည် နှုတ်ဘဝက မယား၏ ကုန်းချောစကားကိုယုံ၍ မျက်မမြင် မိဘနှစ်ပါးကို သတ်ဖို့ရန် လှည်းဖြင့် တင်ဆောင်၍ တောသို့ ခေါ်ခဲ့ပြီး လူဆိုး ဓားပြဟန်ပြုလျက် ရိုက်နှိုက်လေ၏။ မိဘနှစ်ပါးသည် တကယ့်လူဆိုး ဓားပြတွေ ရိုက်နှက်သည် ထင်မှတ်၍ သားကိုပင် လွတ်ရာသို့ ပြေးဖို့ ငိုကြွေးလျက် ပြောလေ၏။ သားဖြစ်သူသည် “ဪ... ငါ့မိ ငါ့ဘတို့ကား ငါက ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်ပါလျက်လည်း ငါ့အတွက်သာ စိုးရိမ် ငိုကြွေးကြရှာ၏။ ငါကား မသင့်လျော်သောအမှုကို ပြုအပ်ခဲ့ပြီ”ဟု နောင်တ ပူပန်မှု ဖြစ်ရကား လူဆိုး ဓားပြများ ပြေးသွားကြပြီဟု ဆိုလျက် မိခင် ဖခင်တို့ကို သက်သာရာ ရစေကာ အိမ်သို့ ပြန်၍ ခေါ်ဆောင်ခဲ့၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ်သည် မိမိပြုခဲ့သော အကုသိုလ်ကံ ဝင့်ကြွေး ကြောင့် ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ တန်ခိုးဖြင့် ဖဲသွားမှု မပြုနိုင်တော့ချေ။

သမဏဂုတ္တကနှင့်အဖွဲ့သည် မထေရ်မြတ်၏ အရိုးတို့ကို ဆန်ကျိုး ဆန်ကွဲမှု ဖြစ်အောင် ထုနှက်ကြ၍ “သေပြီ”ဟု မှတ်ထင်ကာ ချုံပုတ်တစ်ခုပေါ်၌ ပစ်တင် ခဲ့၍ ဖွဲသွားကြလေ၏။ မထေရ်မြတ် သတိရသောအခါ မိမိကိုယ်ကို တန်ခိုးဖြင့်

ပြန်လည်ဆောက်တည်ပြီး မြတ်စွာဘုရားအား ခွင့်ပန်ပြီးမှ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရန် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် မြတ်ဗုဒ္ဓထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရန် ခွင့်ပန် လျှောက်ထား၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် တရားဟောပြီးမှ သွားလော့၊ ယခုအခါ သင်ချစ်သားကဲ့သို့ တပည့်သာဝက နောက်တစ်ကြိမ် တွေ့မြင်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ပြီ”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ကောင်းကင်ယံသို့ တက်ကာ တန်ခိုးပြာဋိဟာ အမျိုးမျိုးပြသပြီး တရားဓမ္မကိုလည်း ဟောကာ ကာဠသီလာ ကျောက်ဖျာရှိရာ တောအုပ်သို့ ကြွတော်မူ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူ၏။

နတ်ပြည် (၆)ထပ်လုံး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်၍ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် နံ့သာပန်း အထုံအခိုး စန္ဒကူးအမှုန့်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အထူးထူးသော နံ့သာ ထင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ယူဆောင်၍ စုပုံလိုက်သောအခါ စန္ဒကူး နတ်ထင်းပုံ တို့သည် (၉၉)တောင် အမြင့်ရှိလေသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကိုယ်တော်တိုင် ကြွချီ၍ မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇရပ်ကလာပ်အနီး၌ ရပ်၍ ဗိမံကာ သင်္ဂြိုဟ်မှုကို ပြုစေတော်မူ၏။ သာဓုကီဠနသဘင်ဝယ် တစ်ယူဇနာမျှသော အရပ်၌ ပန်းမိုးများ ရွာချ၏။ နတ်၊ လူ၊ ဘီလူး၊ ရက္ခနတ်၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်များ၊ နဂါးများ၊ ဂဠုန်များ၊ ကိန္နရာများ၊ ထီးများ၊ ရွှေစာမရီ ယားမြီးယပ်များ၊ တံခွန်လုံးများ၊ တံခွန်ပြားများ အကြား အကြား၌ တည်ရှိကြလျက် ဆင်ယင်ကျင်းပကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်မြတ်၏ ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၏ တံခါးမုခ်အနီး၌ ဓာတုစေတီ တည်ထားတော်မူ၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ သာဓုကီဠနသဘင် စျာပနကိစ္စတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ကိုယ်တော်တိုင် ကြီးစွာသော မြတ်နိုးတနာမှု ပြုလေသည်။

၄။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်

မဂတိုင်း မဟာတိတ္ထပုဏ္ဏားရွာ ကပိလပုဏ္ဏား သေဋ္ဌေးကြီးနှင့် သေဋ္ဌေး ကတော်တို့မှ ပိပ္ပလိကို မွေးဖွား၏။ ပိပ္ပလိ၏ ဇနီးကြင်ရာမှာ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ အမည်ရှိ၏။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်၏ ယူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

ပိပ္ပလိကို မိဘနှစ်ပါးတို့သည် အရွယ်ရောက်ပြီဖြစ်၍ အိမ်ထောင်ပြုရန် နားချကြ၏။ အမြဲ မပြတ် နားချ ပြောဖန် များသော အခါ ပိပ္ပလိသည် ရွှေစင်ရုပ်တု တစ်ခုကို သွန်းထုစေပြီး အဝတ်တန်ဆာရတနာများ ဆင်မြန်း၍

မိခင်ကြီးအား ပေးလေ၏။ “အို မိခင်-အကျွန်ုပ်သည် ဤရွှေစင်ရုပ်တုကဲ့သို့သော မိန်းမလှကို ရပါလျှင် အိမ်၌ နေမည်၊ မရလျှင် အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်၌ နေလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ”ဟု ပြော၏။

မိခင်ကြီးသည် ပညာရှိပုဏ္ဏား ရှစ်ယောက်တို့အား ရွှေစင်ရုပ်ကို ပေး၍ မိန်းမမြတ် ချေးမ အရှာခိုင်းရာ မဒ္ဒတိုင်း သာဂလမြို့တွင် တွေ့လေ၏။ ဧကာသီလဂေါတ္တပုဏ္ဏားသေဋ္ဌေးကြီး၏ သမီး ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ ဖြစ်၏။ ပုဏ္ဏား တို့သည် ရွှေစင်ရုပ်ကို ပေးအပ်ကာ ပိပ္ပလိ၏ မိခင်နှင့် ဖခင် ကပိလသေဋ္ဌေးထံ သတင်းပြန်ကြားကြကုန်၏။ ပိပ္ပလိနှင့် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီတို့သည် မိမိတို့၏ ဆန္ဒ သဝဏ်လွှာများကို ပို့ဆက်ကြ၏။ သဝဏ်လွှာတွင် အခြား တစ်ယောက်ကို ရှာယူဖို့၊ ရဟန်းပြုပြီး တောထွက်မည့်သူ ဖြစ်၍ နောင်မှ နှလုံးမသာမယာ မဖြစ် စေချင် စသည်ဖြင့် အသီးသီး ရေးကြသော်လည်း တပို့လုလင် ကျေးကျွန် တို့သည် လမ်းတွင် စွန့်ပစ်ပြီး နှစ်သက်သဘောတူညီဝမ်းမြောက်သည့် အဓိပ္ပါယ် ပါရှိသော သဝဏ်လွှာရေးသား၍ သတို့သား သတို့သမီးတို့ထံ ပို့ကြလေ၏။ မိဘနှစ်ပါးနှင့် ကြားလူတို့၏ ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ထိမ်းမြားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ လို့သော် သတို့သားသတို့သမီးတို့သည် မောင်နှမအရင်းကဲ့သို့ နေထိုင်ပြုမူကြ၏။ ပန်းကုံး နှစ်ကုံးကို အလယ်က ထား၍ ရာဂစိတ်ဖြစ်သူဘက်မှ ပန်းကုံးသည် ညှိုးစတမ်းဟု ကတိထားကာ အိပ်ကြ၏။ ပန်းကုံးတို့သည် မညှိုးနှမ်းကြချေ။

သေဋ္ဌေးသားသည် မိဘနှစ်ပါးကွယ်လွန်သောအခါ စီးပွားရေးကို လုပ်ကိုင် ကြပ်မတ်စီမံလေ၏။ ပိပ္ပလိ၏ စည်းစိမ်ကား များပြားလှ၏။ ကပ်နေ့တစ်နေ့လျှင် ကိုယ်ကို ပွတ်တိုက်၍ စွန့်ပစ်အပ်သော ရွှေမှုန့်သည်ပင် ခြောက်ပြည်သားခန့် ရှိ၏။ ယန္တရား တပ်ဆင်ထားသော တစ်ဖက်ဆည်ကန်များ၊ ၁၂-ယူဇနာကျယ်ဝန်းသော ခြေယာများ၊ ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ ရထားတပ်များ အများအပြားရှိ၏။

တနေ့တွင် ပိပ္ပလိသည် လယ်ယာထွန်းယက်ရာသို့ သွားကြည့်စဉ် ကျီး ငှက် တို့က ထွန်ယက်ရာ မြေမှ တီကောင် စသော ပိုးမွှားများကို စားသောက် ဖျက်ဆီးကြသည်ကို မြင်၍ မေးမြန်းရာ ကျေးကျွန်များက “အရှင်သေဋ္ဌေးမင်း တို့အတွက် လယ်ထွန်ကြခြင်း ဖြစ်၍ ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အရှင်သေဋ္ဌေးမင်းတို့၏ အကုသိုလ်ကံဖြစ်ပါ၏”ဟု ဖြေကြားလျှင် ငါ့အဖို့ရာ ရွှေ ငွေ ဥစ္စာ မြေယာတို့သည် အဘယ်အကျိုးရှိပါအံ့နည်း၊ အကျိုးမရှိသည်သာ၊ ငါ၏ အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို သေဋ္ဌေးကတော်အား အပ်နှင်း၍ တောထွက် ရဟန်းပြုတော့အံ့ဟု စဉ်းစားမိ၏။

ဘဒ္ဒါကာပိလာနီလည်း နှမ်းများနေလှမ်းစဉ် ကျီးငှက်တို့သည် နှမ်းပိုးများကို စားကြကုန်၏။ “အမိတို့-ထိုသို့ ကျီးငှက်တို့ နှမ်းပိုးတို့ကို စားသောက်ကြသော မကောင်းမှုသည် အဘယ်သူ၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ် ဖြစ်သနည်း” ဟု မေးရာ “အရှင်မတို့အတွက် လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အရှင်မတို့၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် “အကယ်၍များ ဖြစ်ခဲ့သော် ငါသည် ဧကန်ပင် ဘဝပေါင်း အထောင်ဖြင့်လည်း သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ချေ” ဟု စဉ်းစားပြီး အရှင်သားအား အလုံးစုံသော စည်းစိမ်ကို အပ်၍ တောထွက် ရဟန်းမ ပြုမည်ဟု ဆင်ခြင်မိ၏။ ဤကဲ့သို့ ပါရမီရှင်နှစ်ဦးတို့သည် အပြန်အလှန် ပြောဆိုတိုင်ပင်ကြပြီး ရဟန်းအသွင် ဝတ်ဆင်ကြလျက် တောထွက်ကြလေ၏။

ပိပ္ပလိ မထေရ်မြတ်သည် ရှေ့မှ ကြွ၏။ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီသည် နောက်မှ လိုက်၏။ တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူက ဤသို့ နေထိုင်ခြင်းသည် ရဟန်းတို့နှင့် မသင့်လျော်ဟု အကြံမှားမည်ဆိုက မှားနိုင်ချေ၏။ စိတ်ပြစ်မှားချေက အပါယ်သို့ ရောက်နိုင်လေရာ၏။ ထို့ကြောင့် ငါသည် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီကို စွန့်ခွာ၍ သွားအံ့ဟု ကြံစည်၍ လမ်းနှစ်ဖွား၏ အလယ်တွင်ရပ်၍ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအား လက်ဝဲလမ်းမှ ဖဲသွားစေ၏။ ပိပ္ပလိမထေရ်သည် လက်ယာလမ်းဖြင့် ဖဲခဲ့၏။ ထိုအခါတွင် မဟာပထဝီမြေကြီးသည် ပဲ့တင်သံမည်ဟီးလျက် တုန်လှုပ်၏။ မိုးကြိုး ထစ်ချုန်း၏။ စကြဝဠာတောင် မြင်းမိုရ်တောင်တို့သည် အထက်သို့ မြင့်၍ မြင့်၍ တက်လေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်တွင် သီတင်သုံးနေတော်မူစဉ် မြေကြီးတုန်လှုပ်ခြင်းအကြောင်းကို ဆင်ခြင်ကြည့်သော် ပိပ္ပလိတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကြောင့် တုန်လှုပ်သည်ကို သီတော်မူ၍ ချီးမြှောက်တော်မူရန် ကိုယ်တော်တစ်ပါးတည်းသာ ရာဇဂြိုဟ်နှင့် နာလန္ဒမြို့၏အကြား ဗဟုပုတ္တပညောင်ပင်ရင်းသို့ ကြွတော်မူ၍ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူ၏။ အရှင်မဟာကဿပ၏ သဒ္ဓါတရား တိုးပွားစေရန် လက္ခဏာတော် ကြီးငယ်တို့ဖြင့် ပကတိဘုရား အသရေတော်တို့ကို မဖိုးမကွယ်ဘဲ အတောင်ရှစ်ဆယ်အရပ်တိုင်အောင် ထွန်းပြောင်တောက်ပသည့် ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ်တော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်ကြောင့် ဗဟုပုတ္တပညောင်ပင်ကြီးသည် ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းထိန်ဝေ၍သာ နေလေတော့သည်။

အရှင်မဟာကဿပသည် မြတ်စွာဘုရားကို မြင်ရာအရပ်မှ စ၍ မိမိကိုယ်ကို ညွတ်လျက် အဝေး၊ မနီးမဝေး၊ အနီးအရပ်တို့မှ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် “သတ္တာ မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ၊ သာဝကောဟမသ္မိံ= မြတ်စွာဘုရား- ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝက ဖြစ်ပါ၏” ဟု သုံးကြိမ်တိုင် နှုတ်မြှောက်၍ တပည့်အဖြစ်ကို ခံယူလေ၏။ ဤကဲ့သို့ အရှင်မဟာကဿပ၏ ရိုသေမှုတို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓသာလျှင် အရိုအသေခံနိုင်ပေ၏။ မွေးညင်းတစ်ပင်မျှပင် မတုန်လှုပ်ချေ။ အကယ်၍ မဟာပထဝီမြေကြီးကို အရိုအသေပြုအံ့၊ ဆောင်ထားနိုင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ရာပေ။

မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကဿပအား အမွေပေးတော့အံ့ဟု မိန့်တော်မူပြီး-

- (၁) ကဿပ-သင်သည် သီတင်းသုံးဖော်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ငါ့အား ထက်စွာ ဟိရိဩတ္တပ္ပတရားကို ရှေးရှုဖော်သည် ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ကျင့်ရမည်။
- (၂) ကဿပ-ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် ကုသိုလ်နှင့်စပ်သော ဘရား အားလုံးကို နာအံ့၊ အရိုအသေပြုကာ နှလုံးသွင်း၍ စိတ်ဖြင့် ကောင်းစွာဆောင်၍ နားစိုက်လျက် တရားကို နာအံ့ဟု ကျင့်ရမည်။
- (၃) ကဿပ-သင်သည် သုခနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဂတာသတိသည် ငါ့အား မစွန့်လွှတ်ဟု ဤသို့ ကျင့်ရမည်ဟု အဆုံးအမ ဩဝါဒကို ပေးတော်မူလေ၏။

ဤအဆုံးအမ ဩဝါဒသည် အရှင်မဟာကဿပအတွက် ရှင်ပြုခြင်း၊ ရဟန်း ခံခြင်း ဖြစ်၏။ ဤသာသနာတော်၌ အရှင်မဟာကဿပထေရ် တစ်ပါးသာ ရတော်မူ၏။ ဤရဟန်းခံခြင်းမျိုးကို ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏာဥပသမ္ပဒါဟု ခေါ်၏။

အရှင်မဟာကဿပသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကဲ့သို့ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော မဟာ ပုရိသလက္ခဏာတော်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ လမ်းခရီးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထိုင်တော်မူရန် အလွန်နှူးညှိသော ဒုကုဋ်သင်္ကန်းကို လေးခေါက်ပြုကာ “မြတ်စွာဘုရား- ဤနေရာ၌ ထိုင်တော်မူပါ။ ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်တော်မူခြင်းသည် အကျွန်ုပ် အဖို့ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး စီးပွားချမ်းသာအလို့ငှာ ဖြစ်လေရာပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “ချစ်သား ကဿပ- သင်ချစ်သား၏ ဒုကုဋ်သင်္ကန်းကြီးသည် နှူးညှိလှစွာတကားဟု ချီးမွမ်းသည်ကို သိ၍ သင်္ကန်းချင်း

လဲတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သင်္ကန်းကို ဂုဏ်ကျေးဇူးနည်းပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝတ်ရုံခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၊ ပဋိမတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသူ ဇာတိပုံသကူဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်များသာ ခံထိုက်ပေ၏။ ဤသို့ သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူခြင်းကြောင့် မဟာ ပထဝီမြေကြီးသည် ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်လေ၏။

အရှင်မဟာကဿပသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံမှ ဓုတင်အကျင့် ဆယ့်သုံးပါးတို့ကို ကောင်းစွာ ခံယူဆောက်တည်ပြီးလျှင် ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်လေရာ ခုနစ်ရက်မျှသာ ပုထုဇဉ်အဖြစ် တည်နေ၍ ရှစ်ရက်မြောက် အရုဏ်တက်သော အခါ၌ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၏။

ရဟန်းတို့-ကောင်းမြတ်သော ဓုတင်ပဋိပတ်အကျင့်မြတ်ကို ကိုယ်တိုင်လည်း ကျင့်သုံး၍ သူတစ်ပါးကိုလည်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သား ရဟန်းတို့တွင် မဟာကဿပမထေရ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူ၏။

၅။ အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ

အရှင်ပိဏ္ဍောလသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သား ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်၏။ ဘာရဒွါဇဟု အမည်တွင်၏။ ဘာရဒွါဇသည် ဗေဒင်သုံးပုံကို သင်ကြား တတ်မြောက်၍ ပုဏ္ဏား ငါးရာတို့အား လှည့်လည်ပို့ချလျက် ဆရာတစ်ဆူလုပ်ကာ နေလေ၏။ ရောက်လေရာ၌ အစာထမင်းကိုသာ တောင့်တမျှော်ခေါ်ကာ လှည့်လည် နေထိုင်တတ်သောကြောင့် ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇဟု ထင်ရှား၏။ ဘာရဒွါဇ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တရားဟောကြားရာ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇပုဏ္ဏားသည် တရားနာယူ၍ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ကာ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။ မထေရ်သည် အလွန်ကြီးသော အိုးကင်းသပိတ်ကြီးက ဆောင်လျက် ယာဂုကိုလည်း အပြည့်သောက်၏။ မုန့်တို့ကိုလည်း အပြည့် စားသုံးလေ၏။ ဆွမ်းကိုလည်း အပြည့်ဘုဉ်းပေးလေ၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းတို့ အစားကြီးကြောင်းကို မြတ်ဗုဒ္ဓအား ကြားလျှောက်ကြကုန်၏။

မထေရ်မြတ်သည် သပိတ်ကို ခုတင်အောက် ထားရာ အသွင်း အထူး ပြုဖန် များလာသောအခါ အနားရေးများ ပြတ်ပြီး တစ်ခွက်ချက်ခန့်အဆန်သော သပိတ် ဖြစ်လာတော့သည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်အိတ်ကို ခွင့်ပြုလေသည်။

အရှင်ပိဏ္ဍောလတာရဒွါဇ မထေရ်သည် ဣန္ဒြိယဘာဝနာတရား ပွားများ ကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ ရဟန္တာဖြစ်တော် မူ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ရဟန္တာဖြစ်သောအခါ သော့ကို ယူဆောင်၍ ကျောင်းတိုက်တစ်တိုက်မှ တစ်တိုက်သို့ သွား၍ “မဂ်တရား ဖိုလ်တရားတို့၌ သံသယရှိသော ရဟန်းတို့သည် အကျွန်ုပ်ကို မေးစေချင်ပါ၏”ဟု မရွံ့မကြောက် ခြင်္သေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတင်းတင်း ပြောကြား လှည့်လည်လေ၏။

အရှင်မြတ်သည် တနေ့သ၌ ရာဇဂြိုဟ်သေဋ္ဌေး၏ အတောင် ၆၀ မြင့်သော ကောင်းကင်၌ ချိတ်ဆွဲထားသော စန္ဒကူးသပိတ်ကို ယူဆောင်၍ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏လက်၌ ထားလေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သိလျက် အဘယ်မှ ရသနည်းဟု မေးမြန်း၏။ မထေရ်မြတ်က ပြန်ကြားလျှောက်ထားသောအခါ “သင် ချစ်သားကား ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရားကို ပြသဘိ၏။ မပြုသင့်သည်ကို ပြုဘိ၏”ဟု ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ ပြီးနောက် ချီးမွမ်းသင့်သောအရာ၌-

ရဟန်းတို့-ဣန္ဒြေသုံးပါးကို ပွားများခြင်း၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာခြင်း ကြောင့် ဘာရဒွါဇသည် “ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေနေရမှု ကုန်ပြီ၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံး ပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စများကို ပြုပြီးပြီဟု ငါသိ၏”ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏။ သတိခြေ၊ သမာဓိခြေ၊ ပညာခြေကို ပွားများခြင်း ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာ ခြင်းကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏။

ဤဣန္ဒြေသုံးပါးတို့သည် ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေနေမှု၊ အိုမှု၊ သေမှု ကုန်ပြီဟု ကောင်းစွာသိသော ဘာရဒွါဇသည် အထက်ပါအတိုင်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏ဟု ချီးမွမ်းတော်မူပါသည်။

မထေရ်မြတ်သည် ကောသမ္မိပြည့်ရှင် ဘုရင်ဥဒေနမင်းကို သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသကာတစ်ယောက်ဖြစ်အောင် တရားဟောတော်မူခဲ့၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မရွံ့မကြောက် ခြင်္သေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ပိဏ္ဍောလတာရဒွါဇ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၆။ အရှင်အာနန္ဒာ

အရှင်အာနန္ဒာသည် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်တွင် အမိတောဒနသာကိဝင် မင်း၏ သားဖြစ်လေသည်။ ဆွေမျိုးအားလုံးတို့ကို နှစ်သက်အောင် ပြုတတ် သောကြောင့် အာနန္ဒာအမည်တွင်လေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာ၏ ထူးခြားသော ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဂုဏ်ရည်များမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏-

အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရား ကပိလဝတ်မှ ပြန်ကြွသွားသောအခါ ဘုရား၏ အခြံအရံဖြစ်ရန်အတွက် ဘဒ္ဒိယမင်းသား စသည်တို့နှင့်အတူ တောထွက်ခဲ့၍ အနုပိယမြို့၏အနီး အနုပိယမည်သော သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေသည်။ အရှင်အာနန္ဒာသည် “မန္တာဏီပုတ္တ ပုဏ္ဏ အရှင်၏ ပပစ္စတရားကြေးမုံ ဥပမာတရားကို ကြားနာရသောကြောင့် ငါသည် သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို သိရ၏။ သောတာပန်အရိယာဖြစ်၏”ဟု မိန့်ဆို၏။

ရှင်အာနန္ဒာကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ရရန် မဟောင်း၊ ဆိတ်ဆိတ် သာနေလေသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓက “အာနန္ဒာသည် သူတပါး တိုက်တွန်းမှ ပြုစုမည့်သူ မဟုတ်၊ မိမိအလိုလို အသိဖြင့်ပင် ငါဘုရားကို ပြုစု လုပ်ကျွေးလိမ့်မည်”ဟု မိန့်တော်မူမှ ပယ်လေးတန်၊ ခံလေးပါးဆုကို တောင်းခံတော်မူ၏။

ပယ်လေးတန်ဟူသည်မှာ- (၁) “မြတ်စွာဘုရား- ရှင်တော်ဘုရားသည် တပည့်တော်အား အကယ်၍ ကိုယ်တော်မြတ် ရအပ်သည့် ကောင်းမြတ်သော သင်္ကန်းကို မပေးစွန့်ဘူးဆိုလျှင်၊ (၂) ကောင်းမြတ်သော ဆွမ်းကို မပေးစွန့်ဘူး ဆိုလျှင်၊ (၃) ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ဂန္ဓကုဋိတစ်တိုက်တည်း၌ အတူတကွ နေထိုင်ခွင့်မပေးဘူးဆိုလျှင်၊ (၄) ကိုယ်တော်မြတ်အား ဒါယကာ ဒါယိလာမ တို့က ပင့်ဖိတ်ရာသို့ တပည့်တော်ကို ခေါ်ဆောင်၍ ကြွတော်မမူဘူးဆိုလျှင် ဤလျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါးကို သနား ချီးမြှောက်တော်မူပါလျှင် တပည့် တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားကို ပြုစု လုပ်ကျွေးပါရစေဘုရား”ဟု လျှောက်ထား လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားက အဘယ်အပြစ်ကို မြင်၍ လျှောက်ထားသနည်းဟု မေးတော် မူသော် မြတ်စွာဘုရား-ဤဝတ္ထုလေးပါးတို့ကို အကယ်၍ ရယူခဲ့လျှင် “အရှင် အာနန္ဒာသည် ဆွမ်းကောင်းကိုလည်း ဘုဉ်းပေးရ၏။ သင်္ကန်းကောင်းကိုလည်း ဝတ်ရုံရ၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့်လည်း အတူတကွနေရ၏။ ပင့်ဖိတ်ရာသို့လည်း အတူ လိုက်ပါရ၏။ ဤသို့ လာဘ်ကြီးလေးပါးကို ရသည်ဖြစ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးသည်မှာ ဝန်လေးဖွယ် မရှိသည်သာတည်း”ဟု ရှုတ်ချပြောကြားသူများ ပေါ်ပေါက်လာမည့် အဖြစ်ကို မြင်၍ တောင်းခံခြင်းဖြစ်သည်ဟု လျှောက်ထားတော်မူ၏။

ခံလေးပါးဟူသည်မှာ- (၁) “မြတ်စွာဘုရား- ရှင်တော်ဘုရားသည် အကယ်၍ တပည့်တော်ပင့်လျှောက်အပ်သည့် ဖိတ်ကြားရာ အရပ်သို့ လိုက်ပါကြွရောက် ချီးမြှောက်တော်မူမည်ဆိုလျှင်၊ (၂) အကယ်၍ တပည့်တော်သည် တိုင်းတပါး ဖိုက်နယ်တပါးမှ ဘုရားဖူးရောက်လာသော ပရိသတ်ကို လာရောက်သေ့

ခဏမှာပင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်စေနိုင်ခွင့် ပေးမည်ဆိုလျှင်၊ (၃) တပည့်တော်၏ သန္တာန်ဝယ် တရားနှင့်စပ်၍ ယုံမှားသံသယဖြစ်သော ခဏမှာပင် ရှင်တော်ဘုရား ထံသို့ ကပ်ရောက်မေးလျှောက်နိုင်ခွင့်ကို ရမည်ဆိုလျှင်၊ (၄) ထိုမှ တပါး မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်၏ မျက်ကွယ်ဝယ် ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို တဖန် ပြန်ရောက်လာလျှင် တပည့်တော်အား သနားသဖြင့် ဟောကြားတော်မူမည်ဆိုလျှင်- ဤလျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါးကို သနား ချီးမြှောက်တော်မူပါလျှင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေး ပါရစေဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

အဘယ်ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာသည် ပြုစုလုပ်ကျွေးဘိသနည်း၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုအရှင်အာနန္ဒာအား ဤမျှလောက်သော ချီးမြှင့်မှုကိုပင် ပြုတော်မမူချေဟု ကဲ့ရဲ့သူများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် လျှောက်ထားပါ ကဲ့ရဲ့မှုများ မပေါ်စေရန် ရှေးဆုသုံးပါးကို လိုလားတောင့်တ ပါသည်။ ထို့ပြင်လည်း ရှင်တော်ဘုရား၏ မျက်ကွယ်၌ တပည့်တော်ကို “ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ-ဤဂါထာ သုတ္တန်၊ ဇာတ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ် အရပ်၌ ဟောကြားတော်မူပါသနည်း”ဟု မေးမြန်းကြပါလိမ့်မည်။ တပည့်တော်သည် အကယ်၍ ထိုအမေးကို အပြည့်အစုံ မဖြေနိုင်ပါလျှင် “ငါ့ရှင်-သင်သည် ဤမျှလောက်ပင်မသိချေ၊ အဘယ်ကြောင့် သင်သည် အရိပ်ပမာ မြတ်စွာဘုရား ကို မစွန့်ဘဲ ကာလရှည်ကြာစွာ လိုက်ပါပြုစုနေဘိသနည်း”ဟု အပြစ်တင်စကား ပြောကြားသူများ ပေါ်ပေါက်လာပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်၏ မျက်ကွယ်၌ ဟောကြားအပ်သည့် တရားကိုလည်း တဖန်ပြန်၍ ဟောကြား တော်မူခြင်း စတုတ္ထဆုကို လိုလားတောင့်တပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် တောင်းခံအပ်သည့် ပယ်လေးတန်+ ခံလေးပါး ဤဆုရှစ်ပါးတို့ကို ပေးတော်မူလေ၏။

ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာသည် ပယ်လေးတန်+ခံလေးပါး ဤဆုရှစ်ပါး တို့ကို ယူ၍ အမြဲအလုပ်အကျွေး ဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုရာထူးအတွက် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီ ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့ရ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ထိုနေ့မှ စ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ရေပူရေချမ်း ကမ်းခြင်း၊ ခြေဆုပ်လက်နယ် ပြုခြင်း၊ ရေချိုးတော်မူသောအခါ ကြေးတွန်းပေးခြင်း၊ ဂန္ဓကုဋ်ကို တံမြက်လှည်းခြင်း အစရှိသော ကိစ္စကြီးငယ်တို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက် အနီးအပါး၌ နေလေ့ရှိ၏။ ညချမ်းအချိန်ရောက်သောအခါ၌ ဆီမီးတိုင် ကိုင်စွဲကာ ဂန္ဓကုဋ် ပရိဝုဏ်ကို ကိုးပတ် လှည့်တော်မူလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော်စဉ် “ရဟန်းတို့- အကြားအမြင်များခြင်းရှိကြသော၊ ငါဘုရား၏ တရားစကားကို ကြာမြင့်စွာ ဆောင်နိုင်သည့် သတိရှိကြသော၊ ငါဘုရားဟောအပ်သည့်အတိုင်း ပုဒ်တို့ကို သိစွမ်းနိုင်သည့် အသိပညာရှိကြသော၊ ငါဘုရား၏ တရားစကားတော်ကို သင်ခြင်း၊ ဆောင်ခြင်း၊ သရဇ္ဈာယ်ခြင်းနှင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း လုံ့လဝီရိယရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် အရှင်အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး” ဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၇။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်

အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ကပိလဝတ်ပြည်၌ သုက္ကောဒနမင်း၏ သားဖြစ်သည်။ သူ၏ နောင်တော်မှာ မဟာနာမဖြစ်ပါသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ကပိလဝတ်နေပြည် အနုပိယတော၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အနုရုဒ္ဓါသည် ဘဒ္ဒိယ၊ အာနန္ဒာစသော အပေါင်းအဖော်များနှင့်အတူ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံတော်တွင် ရဟန်းပြုကြလေသည်။ ထိုရဟန်းခုနစ်ပါးတို့တွင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ရတော် မူလေသည်။ ထိုဉာဏ်သည် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တစ်ထောင်ကို ရှုမြင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လေသည်။

တနေ့တွင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ထံသို့ ချဉ်းကပ် ပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်အား “တပည့်တော်သည် လူတို့၏ မျက်စိအမြင်ကို လွန်သော နတ်မျက်စိနှင့် တူသော မျက်စိ (ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်) ဖြင့် တစ်ထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်ပါ၏။ လုံ့လကို မတွန့် မဆုတ် အားထုတ်ပါ၏။ မဇေ့ မလျော့သော သတိလည်း ထင်ပါ၏။ ပင်ပန်းမှု မရှိ၊ ပူပန်မှု ငြိမ်း၏။ တခုတည်းသော အာရုံ၌ စိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။ သို့ဖြစ်သော်လည်း အာသဝေါတရား မကင်းသေးပါ” ဟူ၍ လျှောက်ထား၏။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်က “ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ- သင်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် တစ်ထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်သည်ဟု အကြံဖြစ်ခြင်းသည် သင့်သန္တာန်ဝယ် မာနဖြစ်၍ နေ၏။ တဖန် “ငါသည် လုံ့လကို မတွန့်မဆုတ် အားထုတ်ပါ၏။ မမေ့မလျော့သော သတိလည်း ထင်ပါ၏။ ပင်ပန်းမှုမရှိ၊ ပူပန်မှုငြိမ်း သော ကိုယ်လည်း ရှိ၏။ တစ်ခုတည်းသော အာရုံ၌ စိတ်သည် ကောင်းစွာတည် ကြည်၏” ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းသည် သင့်သန္တာန်ဝယ် စိတ်ပုံလွင့်မှု (ဥဒ္ဒစ္စ) ဖြစ်၍ နေ၏။ ထို့နောက် “သို့ဖြစ်သော်လည်း တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲဖမ်းမှု၍ အာသဝေါတရားတို့မှ မလွှတ်ကင်းသေးပါ” ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းသည်

သင့်သန္တာန်ဝယ် တွေးတောမှု သံသယ (ကုက္ကုစ္စ) ဖြစ်၍ နေ၏။ ငါ့ရှင် အနုရုဒ္ဓါ-သင့်အား တိုက်တွန်းတောင်းဆိုကြားလိုသည်မှာ သင့်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားနေသော ဤမာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ တရားသုံးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်ကာ နှလုံးမသွင်းမူ၍ အမြိုက် (နိဗ္ဗာန်) ဓာတ်သို့ မိမိစိတ်ကို ပို့စေချင်ပါသည်” ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် မထေရ်မြတ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ခံယူပြီးနောက် စေတီယတိုင်း အရှေ့ဝါးတောအရပ်သို့ ကြွရောက် သီတင်းသုံးတော်မူပြီး ရဟန်းတရားကို မအိပ်မနေ စကြိုကြို၍ အားထုတ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်မြတ်သန္တာန်ဝယ် ယောကျ်ားမြတ်တို့၏ အကြံကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ် လာလေသည်။

- (၁) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် အလို့နည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန် မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ အလိုကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။
- (၂) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ရောင့်ရဲလွယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ မရောင့်ရဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။
- (၃) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ဆိတ်ငြိမ်မှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။
- (၄) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ထက်သန်သော လုံ့လရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ ပျင်းရိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။
- (၅) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ထင်လင်းသော သတိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ သတိလွတ်ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။
- (၆) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် တည်ကြည်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ မတည်ကြည်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။
- (၇) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် စညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန် မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ စညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် အထက်ပါ မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ခုနစ်ပါး တို့ကို ကြံစည်စဉ်းစားပြီးနောက် ရှစ်ခုမြောက်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဆက်လက်၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်ရန် ပင်ပန်းလျက် ရှိလေ၏။ မှန်၏။ တပည့်သာဝက တို့အဖို့ရာ အလိုနည်းခြင်း အပိုစ္ဆတာတရား၊ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း သန္တုဋ္ဌိတရား၊ ကင်းဆိတ်ခြင်း ပဝိဝေကတရား၊ အားထုတ်ခြင်း ဝိသိယာရမ္မတရား၊ သတိထင်လင်းခြင်း ဥပဋ္ဌိတသတိတာတရား၊ တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိတရား၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း ပညာတရား၊ ဤတရားများကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးသောအခါ ထို့ထက် အထက်သို့ တက်၍ တရားတမျိုးဆင်ခြင်ရန် ဝန်လေးမြဲ ပင်ပန်းမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်ပါသည်။ ပညာတွင်သာ တရားဆုံး၍ နေမြဲ ဓမ္မတာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မထေရ်မြတ်မှာ ပင်ပန်းလျက် ရှိလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘေသကဠာတောအုပ်၌ သီတင်းသုံးနေ တော်မူရင်းကပင် မထေရ်မြတ်သည် ရှစ်ခုမြောက် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး၌ ပင်ပန်းလျက် နေ၏ဟု သိတော်မူ၍ မထေရ်မြတ်၏ အလိုအကြံကို ဖြည့်စွက် ပေးရန် ကြံစည်လျက် တန်ခိုးတော်ဖြင့် တခဏတွင်းမှာပင် အရှေ့ဝါးတောရှိ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ မျက်မှောက်သို့ ကြွရောက်တော်မူ၍-

“အနုရုဒ္ဓါ.....ကောင်းလေစွ.....ကောင်းလေစွ၊ သင်သည် ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြံကို ကောင်းစွာသာလျှင် ကြံပေ၏။

အနုရုဒ္ဓါ.....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်သည် “ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် သံသရာကို ချဲ့ထွင်တတ်သည့် (တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော) ပပစ္စတရားမှ လွတ်ကင်းရာနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက်ပျော်ပိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ ပပစ္စတရား၌သာ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်”ဟု လိုနေသည့် ရှစ်ခုမြောက် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဆက်လက်၍ ဆင်ခြင်လော့ဟု ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူလေသည်။

ဆက်လက်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မထေရ်မြတ်အား ဤမဟာပုရိသဝိတက် ရှစ်မျိုးကို ကြံစည်နေလျှင် လောကီပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ ဝတုတ္ထဈာန်တို့ကို အလွယ်တကူ ရယူဝင်စားနိုင်၏။ ထိုသို့ ဝင်စားနေလျှင်-

- (၁) စိဝရသန္တောသ = သင်္ကန်း၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊
- (၂) ဝိဏှပါတသန္တောသ = ဆွမ်း၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊

(၃) သေနာသနသန္ဓေသ = ကျောင်းအိပ်ရာနေရာတို့၌ ရောင်ရဲလွယ်ခြင်း၊

(၄) ဘာဝနာရာမတာ = ဘာဝနာအလုပ်၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက်ခြင်း-တည်းဟူသော အရိယဝိသပဋိပဒါလေးပါးကို အလွယ်နှင့် ရမည်ဟု ဟောကြားတော်မူလေ၏။

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မထေရ်မြတ်၏ အာဝါသသပ္ပာယ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူ၍ မထေရ်မြတ်အား ဤဝါးတောအရပ်၌ပင် ဝါကပ်နေရန် မိန့်တော်မူပြီး ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ထိုဝါးတော၌ ရဟန်းတရားကို ကြိုးစားအားထုတ်လေရာ မကြာမြင့်မီပင် ပုဗ္ဗနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ် တည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၍ အာသဝေါကုန်ခန်းကာ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ဖြစ်တော်မူလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဧတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် “ရဟန်းတို့.....ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ရှိသော ငါဘုရား၏ တပည့်သားက ရဟန်းတို့တွင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်တော်မူလေသည်။

၈။ အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်

အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ် လောင်းလျာသည် ဥဇ္ဇေနိမြို့သား ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား၏သား ဖြစ်လေသည်။ ရွှေရောင်အဆင်းဝါဝင်းသော ကိုယ်ရှိသောကြောင့် “ကစ္ဆန” ဟု မိဘဆွေးမျိုးတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။ အရွယ်ရောက်သော် ဗေဒင်သုံးပုံကို တတ်မြောက်၍ ပုရောဟိတ်ရာထူးကို ရရှိလေသည်။ ထိုပုဏ္ဏားသည် အနွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် “ကစ္ဆန”ဟု အမည်တွင်လေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းတော်မူသောအခါ ဥဇ္ဇေနိပြည်ရှင် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် ကစ္ဆနပုရောဟိတ်အား ခေါ်စေ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားရှင်အား ပင့်ရန် အမိန့်ချမှတ်လေ၏။ ထိုအခါ ကစ္ဆနပုရောဟိတ်သည် ရဟန်းပြုခွင့် ရပါမူ သွားရောက်ပင့်ပါမည်ဟု လျှောက်လေလျှင် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် “အမောင်နှစ်သက်ရာကို ပြုပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါလော့”ဟု ခွင့်ပြုမိန့်ကြားလေ၏။

ထိုအခါ ကစွာနုပုရောဟိတ်သည် အဖော်ခုနစ်ယောက်ကို ခေါ်၍ မြတ်ဗုဒ္ဓတော်တော်သို့ သွားရောက်လေသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကစွာနုပုရောဟိတ်အား ဝါရားဟောတော်မူ၏။ တရားဒေသနာ ဆုံးသောအခါ ကစွာနုပုရောဟိတ်သည် အဖော်ခုနစ်ယောက်နှင့်အတူ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ထေ ဘိက္ခဝေါ=ရဟန်းတို့-လာကြကုန်လော့”ဟု ခေါ်တော်မူကာ လက်ယာလက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ ကွယ်ပျောက်၍ ဣဒ္ဓိမယသပိတ်သင်္ကန်းတို့သည် ကိုယ်သို့ရောက်လာပြီး ဝါတော်ခြောက်ဆယ်ရှိသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြလေသည်။

အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော်လည်း ကြောင့်ကြမဲ့နေတော်မမူဘဲ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူရန် လမ်းခရီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖော်ညွှန်းသော ဂါထာများကို လျှောက်ဖွားလေ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မထေရ်မြတ်၏ ဥဇ္ဇေနီသို့ လိုက်ပါရန် ပင့်ဖိတ်သည်ကို သိတော်မူ၍ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်ကို “ချစ်သား-သင်သာလျှင် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ သွားလေလော့၊ သင်ချစ်သား သွားလျှင်လည်း စက္ကပဇ္ဇောတမင်းသည် ကြည့်ညိုပေလိမ့်မည်”ဟု ခိုနှံ့တော်မူ၏။

အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် မိမိနှင့်အတူ လိုက်ပါခဲ့ရသော ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့နှင့် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ လမ်းခရီးတွင် အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်တို့ ဆွမ်းခံဝင်ကြလေ၏။ ဆံပင်ကောင်း၍ ဥစ္စာစီးပွားပျက်သော တချိန်က သေဋ္ဌေးသမီးသည် ရဟန်းခုနစ်ပါး ခြံရံလျက် ရွှေရောင် အဆင်းရှိသည့် ဗြဟ္မာနွယ်ဖွား ရဟန်းတစ်ပါး ဆွမ်းမပါဘဲ ဆေးမြိတိုင်းသော သပိတ်ဖြင့်သာလျှင် ဆွမ်းခံကြွလာသော မထေရ်မြတ်တို့ကို ဗင့်ဖိတ်ပြီး အိမ်တွင်း၌ ထိုင်စေလေ၏။ ထို့နောက် မိမိအား တချိန်က ဆံပင်ရောင်းရန် ပြောဖူးသော သေဋ္ဌေးသမီးတစ်ဦးထံ မိမိ၏ဆံပင်ကို ဖြတ်၍ အထိန်းတော်ကြီးအား အရောင်းခိုင်းလေ၏။ အသပြာရုပ်ကျပ် ရခွဲလေသည်။ စီးပွားပျက်သေဋ္ဌေးသမီးသည် မထေရ်မြတ်ရှစ်ပါးတို့အား တစ်ပါးလျှင် အသပြာတစ်ကျပ်တန်ဆွမ်း ဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေ၏။ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်သည် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် သေဋ္ဌေးသမီး၏ အားကြီးသော ကောင်းမှုကို မြင်တော်မူ၍ “သေဋ္ဌေးသမီးသည် ယခုအခါ အဘယ်မှာနည်း”ဟု မေးတော်မူ၏။ အထိန်းတော်ကြီးက “အိမ်ခန်းထဲမှာပါ အရှင်ဘုရား” ဟု

လျှောက်ထားလေလျှင် “ထိုဆွမ်းဒါယိကာမ သေဋ္ဌေးသမီးကို ခေါ်လိုက်ကြလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ဆွမ်းဒါယိကာမ သေဋ္ဌေးသမီး ရောက်လာကာ မထေရ်မြတ်ကို ရှိခိုးလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဆွမ်းဒါယိကာမ သေဋ္ဌေးသမီး၏ ဆံပင်များသည် မူလပကတိအကိုင် ပြန်၍ ဖြစ်လာကြသည်။ ထို့နောက် မထေရ်တို့သည်လည်း ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း၏ ကဗ္ဗနဝနမည်သော ဥယျာဉ်၌ ဆင်းသက်တော်မူကြလေကုန်၏။

ဥယျာဉ်များသည် အရှင်မဟာကစ္ဆာမင်း မထေရ်ကို မြင်ရလျှင် မင်းကြီးထံသို့ သွားရောက်၍ “အရှင်မင်းကြီး-ကဏ္ဍနပုရောဟိတ်သည် ယခုအခါ ရဟန်းပြု၍ ဥယျာဉ်တော်သို့ ကြွရောက်လာပါပြီ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် ဥယျာဉ်တော်သို့ ကြွရောက်၍ အရှင်မဟာကစ္ဆာမင်း မထေရ်ကို ဤသို့ ကြားလျှောက်၏ “အရှင်ဘုရား- မြတ်စွာဘုရား အဘယ်မှာနည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်က “မြတ်သောမင်းကြီး-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကိုယ်တော်တိုင် ကြွတော်မမူသေးဘဲ ငါ့ကို လွှတ်လိုက်၏” ဟု မိန့်လေလျှင် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် “အရှင်ဘုရားတို့ ယနေ့ဆွမ်းကို ဘယ်အရပ်၌ ရပါကုန်သနည်း” ဟု မေးလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းဒါယိကာမ သေဋ္ဌေးသမီး၏ ခဲယဉ်းစွာပြုအပ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်အကြောင်းကို အလုံးစုံ မိန့်ကြားတော်မူ၏။

စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းကြီးသည် အရှင်မဟာကစ္ဆာမင်း မထေရ်မြတ်အား နက်ဖြန်အတွက် ဆွမ်းအလှူ ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်ကြွကာ ဆွမ်းဒါယိကာမ သေဋ္ဌေးသမီးကို မင်းအာဏာဖြင့် ခေါ်ယူ၍ မိဖုရားကြီးအရာ၌ မြှောက်စားလေ၏။ ဤ ဆွမ်းဒါယိကာမ သေဋ္ဌေးသမီး၏ ယထမဇောကုသိုလ်စေတနာသည် မျက်မှောက် ဘဝ၌ပင် ချမ်းသာသုခကို ခံစားရလေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းကြီးသည် မထေရ်မြတ်အား လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ ကြီးစွာ ပြု၏။ လူအပေါင်းတို့သည်လည်း မထေရ်မြတ်၏ ဆုံးမဩဝါဒကြောင့် မထေရ်မြတ်ထံတွင်ပင် ရဟန်းပြုကြလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ဥဇ္ဇေနီပြည်သူပြည်သားများကို သာသနာတော်၌ သက်ဝင်ယုံကြည်စေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် “ရဟန်းတို့.....အကျဉ်းဟောကြားထားသော တရားတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဖန် ခွဲခြား စိတ်ဖြာ ဟောကြားတတ်သော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် မဟာကဏ္ဍနရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖုဒ္ဓတေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှောက်တော်မူလေသည်။

၉။ အရှင်သီဝလိမထေရ်

အရှင်သီဝလိသည် ကောလိယသာကီဝင်မင်းမျိုးဝယ် သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင် မင်းသမီး၏ ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်လေ၏။ ထိုပဋိသန္ဓေတည်သော အချိန်မှ စ၍ မင်းသမီးထံသို့ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့သည် ညဉ့် နံနက် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ရာပေါင်းများစွာ ရောက်လာကြကုန်၏။

တစ်နေ့သောအခါတွင် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီး၏ ဘုန်းကံအစွမ်းကို သိရှိရန် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည် မင်းသမီး၏ လက်ဖြင့် မျိုးစေ့ဟောင်းများကို ထိစေကြကုန်၏။ ထိုမျိုးစေ့များကို ကြံချသောအခါ မျိုးစေ့ တစ်စေ့တစ်စေ့မှ အညောက်ပေါင်း အရာအထောင်ပေါက်၍ ထွက်လာလေ၏။ မင်းပယ်တစ်ပယ် ကျယ်သော လယ်မြေတစ်ကွက်မှ လှည်းအစီးပေါင်း ငါးဆယ် ခြောက်ဆယ်တိုက် ကောက်စပါးများ ထွက်ရှိကြကုန်၏။

စပါးကျိအတွင်း စပါးများ ဖြည့်သွင်းသောအခါ၌လည်း ဆွေတော်မျိုးတော် များက မင်းသမီး၏လက်ဖြင့် ကျိတံခါးကိုထိစေကြကုန်၏။ မင်းသမီး၏ ဘုန်းကံ ကြောင့် ကောက်စပါးများကို ထုတ်ယူသော်လည်း ယူသောနေရာတိုင်းသည် တစ်ဖန်ပြန်၍ ပြည့်လေ၏။ ထို့ပြင် ပြည့်သောတမင်းအိုးမှ ထမင်းကို ခူးကာ ရောက်လာသမျှသော လူအပေါင်းအား ပေးလှူကြသည်ရှိသော်လည်း မကုန် နိုင်ချေ။ ရှင်သီဝလိသည် အမိဝမ်း၌ ခုနစ်နှစ်တိုင်အောင် ပဋိသန္ဓေနေရ၏။ ရင့်ကျက်လာသောအခါ မင်းသမီးသည် ကိုယ်ဝန်ကြောင့် မိန်းမောတွေဝေ ရခြင်း ဆင်းရဲကို ခုနစ်ရက်ကြာ ခံစားရ၏။ ထိုအခါ မင်းသမီးသည်-

- (၁) ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဂုဏ်တော်နှင့်စပ်သော ကောင်းသောအကြံ၊
- (၂) သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော်နှင့်စပ်သော ကောင်းသောအကြံ၊
- (၃) နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိသုခ ဂုဏ်နှင့် စပ်သော ကောင်းသောအကြံ-

တို့ကို အောက်မေ့၍ ကိုယ်ဝန်၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို အောင့်အည်း သည်းခံလေသည်။ ထိုနောက် မင်းသမီးသည် မိမိ၏ ခင်ပွန်းကိုခေါ်၍ “အို.....အရှင်သား ကြွပါ။ အကျွန်ုပ်၏ ဖြစ်ရပ်ကို မြတ်ဗုဒ္ဓအား လျှောက်ထား၍ ဘုရားရှင်အား ပင့်ဖိတ်တော် မူခဲ့ပါ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သည်များကိုလည်း မှတ်သား၍ အကျွန်ုပ်အား ပြောကြားတော်မူပါ” ဟု ပြောဆို လွှတ်လိုက်လေ၏။ ကောလိယ မင်းသားသည် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီး၏ အကြောင်းအရာ သတင်းစကားကို ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာအား လျှောက်ထားလေလျှင် ဘုရားရှင်သည် “ကောလိယ-မင်းသမီး သုပ္ပဝါသာသည် ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာစေသတည်း၊ ရောဂါကင်းသော သားကို ဖွားစေသတည်း” ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။

ထိုသို့ မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း သားကို ဖွားမြင်လေ၏။ ကောလိယသည် မင်းသမီးအား ဘုရားရှင်၏ မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သော သတင်းစကားကို ပြန်ပြောလေ၏။ မင်းသမီးသည် “အရှင်သား ပင့်ဖိတ်အပ်သော အသက်ရှင် ဆွမ်းသည် မင်္ဂလာဆွမ်းဖြစ်လိမ့်မည်၊ တဖန်ပြန်၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဆွမ်းဘုဉ်း ပေးတော်မူရန် မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်လျှောက်ချေပါဦး”ဟု ပြောဆို၏။ ကောလိယသည် မင်းသမီး၏ ဆန္ဒကို ပြည့်စေ၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်များအား အကြီးအကျယ် လှူဒါန်းကြလေကုန်၏။

သီဝလိဟူသော အမည်သည် ဆွေမျိုးမိဘတို့၏ စိတ်နှလုံးပူပန်မှုကို ငြိမ်းအေး စေသောကြောင့် မှည့်ခေါ်သောအမည် ဖြစ်ပေသည်။ သီဝလိသည် အမိဝမ်း၌ ခုနစ်နှစ်ကြာအောင် ကိန်းအောင်းနေရသဖြင့် ဖွားမြောက်လာသော အခါ ခုနစ်နှစ်သားအရွယ်တို့ ပြုနိုင်သောအရာတို့ကို ပြုစွမ်းနိုင်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အလှူဒါနပွဲကြီး၌ ရဟန်းသံဃာတော်များအား ရေစစ်ဖြင့် ရေကို စစ်၍ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။

တရားစစ်သူကြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ သီဝလိသူငယ်အား “သီဝလိ သင်သည် ဤသို့သဘောရှိသော ဒုက္ခအစုကို ခံစား ရခဲ၍ ရှင်ရဟန်းပြုရန် မသင့်မလျော်ဘူးလော”ဟု မေးတော်မူ၏။ သီဝလိသည် မိဘထံမှ ခွင့်ရလျှင် ရဟန်းပြုလိုပါသည်ဟု လျှောက်လေ၏။ သုပ္ပဝါသာသည် သားနှင့် မထေရ်မြတ်ပြောဆိုနေသည်ကို မြင်၍ မထေရ်မြတ်ထံ ချဉ်းကပ်ကာ မေးလျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်က “အမိဝမ်းထဲ၌ ခံစားခဲ့ရသော ဒုက္ခကို ပြောပြ၍ အသင်မိဘနှစ်ပါးတို့က ခွင့်ပြုလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုပေးမည်”ဟု မိန့်ကြားလျှင် သုပ္ပဝါသာ မင်းသမီးသည် ခွင့်ပြုကြောင်း စကားကို လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် သီဝလိကို ကျောင်းတော်သို့ ခေါ်ဆောင်၍ ဗာစ ပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးပြီးလျှင် ရှင်ပြုပေး၏။ “သီဝလိ-သင့်အား အခြားဩဝါဒ ပေးရန်မလို၊ ခုနစ်နှစ်ပတ်လုံး မိမိ ခံစားခဲ့ရသော ဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာကိုသာ ဆင်ခြင်ပါ”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ သီဝလိသည် ပြုနိုင်သမျှသော တရားနှလုံးသွင်းခြင်း အမှုကို ဆင်ခြင်ပွားများ၏။

ရှင်သီဝလိသည် ပထမဆံဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောခဏမှာပင် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ဒုတိယဆံဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်၏။ တတိယဆံဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်၏။ အားလုံးသော ဆံဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေ၏။

ရှင်သီဝလိသည် ရှင်ရဟန်းပြုသောနေ့မှစ၍ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ အလိုရှိတိုင်း ပေါများလေ၏။ ထိုသို့ လာဘ်ပေါများလာသောကြောင့် မိမိ၏ဘုန်းကို စုံစမ်းရန် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ရဟန်းငါးရာတို့ကို အဖော်အဖြစ်ခေါ်၍ ဟိမဝန္တာ တောသို့ ရှေးရှုကြွသွားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ခရီးဝခန်း၌ ရှေးဦးစွာ ပညောင်ပင် ကြီးကို တွေ့လေ၏။ ပညောင်ပင်စောင့်နတ်မင်းသည် မထေရ်မြတ်အား ခုနစ်ရက် ကြာအောင် အလှူဒါနပြုလေသည်။ ဤနည်းဖြင့်-

- (၁) ရှေးဦးစွာ ပညောင်ပင်ကြီး
- (၂) နှစ်ကြိမ်မြောက်၍ ပဏ္ဍဝတောင်
- (၃) သုံးကြိမ်မြောက်၌ အစိရဝတီမြစ်
- (၄) လေးကြိမ်မြောက်၍ ဝရသာဂရမည်သော သမုဒ္ဒရာ
- (၅) ငါးကြိမ်မြောက်၍ ဟိမဝန္တာတောင်
- (၆) ခြောက်ကြိမ်မြောက်၌ ဆဒ္ဒန်အိုင်
- (၇) ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ ဂန္ဓမာဒနတောင်
- (၈) ရှစ်ကြိမ်မြောက်၌ အရှင်ရေဝတနေရာသို့-

ကြွရောက်တော်မူလေသည်။ နေရာအားလုံးတို့၌ ခုနစ်ရက်စီ မထေရ်မြတ်အား နတ်တို့က ကြီးစွာ လှူဒါန်းကြလေသည်။

အထူးသဖြင့် ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွသော ခုနစ်ရက်တို့တွင် နွားနို့ ဆွမ်း တစ်ရက်၊ ထောပတ်တစ်ရက်၊ အလှည့်အလည် နတ်တို့ ပေးလှူ၏။ ထိုသို့ ပေးလှူနိုင်ခြင်းမှာ-ကဿပ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ စာရေးတံ နိုးဆွမ်းလှူဒါန်းခဲ့သော ဒါနကောင်းမှုအကျိုးကြောင့် ဖြစ်ပါသည်ဟု နာဂဒဗ္ဗ နတ်မင်းက ရဟန်းသံဃာတော်များအား လျှောက်ထားလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ်ထံ ကြွတော်မူရာဝယ် လမ်းခရီး၌ နတ်များက အရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်အား ဦးတည်၍ နေ့ရက် မပြတ် အလှူဒါန ဆက်ကပ်ကြသည်ကို အကြောင်းပြု၍ “ရဟန်းတို့-လာဘ် လာဘပေါများကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် သီဝလိ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး” ဟု ဖေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှောက်တော် မူပါသည်။

(ဃ) အမျိုးသမီးထေရီများ

၁။ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရီ

မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီသည် ဒေဝဒဟပြည် မဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓ သာကီဝင် မင်းကြီး၏ သမီးတော်အငယ် ဖြစ်လေသည်။ ဂေါတမီဟု အမည်တွင်၏။ မဟာ မာယာမင်းသမီး၏ ညီမတော်တည်း။ ဤမင်းသမီးနှစ်ပါး၏ ဝမ်း၌ သန္ဓေယူသော သားတို့သည် စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ပုဏ္ဏားတို့က နိမိတ်ဖတ်ကြကုန်၏။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် မဟာမာယာနှင့် ဂေါတမီ ညီအမနှစ်ယောက်လုံးကို ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြု၍ ကပိလဝတ်နန်းတော်သို့ ဆောင်ယူခဲ့၏။ မဟာမာယာကို အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီးအရာ၌ ထား၏။

အကျွန်ုပ်တို့၏ ဗုဒ္ဓလောင်းလျာသည် မိဖုရားခေါင်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၏။ မဟာမာယာမိဖုရားကြီးသည် ဘုရားအလောင်းတော်ကို ဖွားမြင် တော်မူသည်။ မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့မှ နောက် ခုနစ်ရက် မြောက်သောနေ့ (ကဆုန်လပြည့်ကျော် ခုနစ်ရက်နေ့)၌ နတ်ရွာစံ၍ တုသိတာ နတ်ပြည်ဝယ် သန္ဓေသိတ နတ်သားဖြစ်လေသည်။

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ညီမတော် ဂေါတမီကို အဂ္ဂဒေဝီမဟေသီမိဖုရားကြီး အရာ မြှောက်စားလေ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်ကို ဖွားမြင်၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သော နေ့တွင် ပဇာပတိဂေါတမီ မိဖုရားမှ နန္ဒမင်းသားကို ဖွားမြင်လေသည်။ ပဇာပတိဂေါတမီသည် မိမိ၏သားရင်း နန္ဒမင်းသားကို အထိန်းတော်များအား ပေးအပ်ပြီး မိမိကိုယ်တိုင်ကမူ ဘုရားအလောင်း၏ အထိန်းအယ ကိစ္စအဝဝကို ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ကာ ဘုရားအလောင်းတော်အား နို့ချိုအေးကို တိုက်ကျွေး မွေးမြူခဲ့လေသည်။

သားတော်ဘုရားအလောင်း ဘုရားဖြစ်ပြီး ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ရောက်တော်မူသောအခါ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ဆွမ်းခံလမ်း အကြားမှာပင် တရားစကား ကြားနာရ၍ သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ ခုနစ်ရက်မြောက်သော နေ့တွင် နန္ဒမင်းသား ရဟန်းပြု၏။ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် ရာဟုလာ ရှင်ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား မဟာဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးစဉ် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ကပိလဝတ်ပြည် ရွှေနန်းတော်အတွင်း၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံလေသည်။ ထိုအခါ မဟာပဇာပတိဂေါတမီသည် ရဟန်းပြုရန် စိတ်အားသန်လေ၏။

မိတ္ထေးတော်ဂေါတမိသည် သာကီဝင်မင်းသမီး ငါးရာနှင့် ရဟန်းပြုခွင့်ရရန် ပထမအကြိမ် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို တောင်းပန်သော်လည်း အခွင့်မရသောကြောင့် ဤအကြိမ်တွင် ခေါင်းရိတ်၊ ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်တို့ကို ဝတ်ဆင်လျက် သာကီဝင် မင်းသမီး ငါးရာနှင့်အတူ ဝေသာလီပြည်သို့ သွားရောက်၍ အရှင်အာနန္ဒာကို အကူအညီတောင်းကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို တောင်းပန်စေပြီးနောက် ဂရုဓံရွှပ်ပါး တရားတို့ဖြင့် ရှင်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူလေသည်။

မိတ္ထေးတော် ဂေါတမိထေရီမသည် ရဟန်းမိန်းမဖြစ်ပြီးနောက် “သံခိတ္တ” သူတ် ဒေသနာကို ကြားနာရသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။ သာကီဝင် မင်းသမီး ရဟန်းမငါးရာတို့သည်ကား နောက်အခါ၌ “နန္ဒကောဝါဒ” သူတ္တန်ကို ကြားနာရသဖြင့် မိမိတို့ အလိုဆန္ဒအတိုင်း အချို့ သောတာပန်၊ အချို့ သကဒါဂါမ်၊ အချို့ အနာဂါမ်၊ အချို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ်- ရဟန်းတို့-ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် မဟာပဇာပတိဂေါတမိထေရီသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

သက်တော် ၁၂၀ ရှိပြီ ဖြစ်သော မိတ္ထေးတော်ဂေါတမိ ထေရီမကြီးသည် နံနက်အခါ ဝေသာလီပြည်တွင်း၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ကာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးနောက် မိမိနေ့သန့်ရာ နေရာ၌ ဖလသမာပတ်ဝင်စားပြီးလျှင် ထိုသမာပတ်မှထ၍ မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုလတ်သော် ကုန်နေပြီကို သိ၍ “ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ပရိနိဗ္ဗာန်စံဖို့ရန် ခွင့်ပြုသိစေပြီး အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးစသော မထေရ်မြတ်များ၊ သီတင်းသုံးဖော် အရိယာသံဃာတော်တို့ကို ပန်ကြားပြီး မိမိဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့ ပြန်လာ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရမူ ကောင်းလေစွ”ဟု ကြံစည်မိ၏။ ထို့အတူ သာကီဝင်မင်းသမီး ဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့လည်း ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကြ၏။ ထိုအခါ မြေငလျင် ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်၏။ အခါမဟုတ် မိုးထစ်ချုန်း၏။

မိတ္ထေးတော်ဂေါတမိထေရီမကြီးက-

“ငါသည် အိုခြင်း ကင်းရာ၊ သေခြင်းကင်းရာ၊ မနှစ်သက်အပ်သည့် သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့် တွေ့ဆုံရခြင်း ဆင်းရဲကင်းရာ၊ နှစ်သက်အပ်သည့် သတ္တဝါသင်္ခါရ တို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်း ဆင်းရဲကင်းရာ အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန်ရှေ့ပြည်မြတ်သို့ သွားရောက်တော့အံ့”ဟု ရွတ်ဆိုလိုက်လျှင် နတ်လူတို့သည် ငိုကြွေးကြလေသည်။

မြို့လယ်လမ်းမကြီးအတိုင်း ဘိက္ခုနီမများထွက်လာရာ ဥပါသိကာမတို့သည် ငိုကြွေးကြလေသည်။ ထေရီမကြီးသည် သောကပျောက်ရေး တရားကို ဟောတော်မူခဲ့ရသေး၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံတော်သို့ ရောက်သောအခါ “အဟံ သုဂတ တေ မာတာ၊ တံ စ ဝီရ ပိတာ မမ”စသော ၁၆ ဂါထာတို့ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလိုကြောင်း ခွင့်တောင်းကန်တော့ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ထို့နောက် ရဟန်းသံဃာတော်များ၊ အရှင်ရာဟုလာ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ အရှင်နန္ဒ တို့ကိုလည်း ရိုသေစွာရှိခိုး၍ ခန္ဓာ၏ အပြစ် ဖော်ပြကာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ လိုကြောင်း ခွင့်တောင်းပြန်လေသည်။ အခြားအရှင်တို့မှာ ရဟန္တာဖြစ်ကြ၍ ဓမ္မသံဝေဂ ဖြစ်ကြသော်လည်း အရှင်အာနန္ဒာမှာ သေကွအရိယာဖြစ်၍ သည်းစွာငိုကြွေးလေသည်။

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားက မိထွေးတော် ဂေါတမိအား တန်ခိုး ပြာဋိဟာကို ပြခိုင်းလေ၏။ ထေရီမကြီးသည် တစ်ပါးတည်းက အများဖြစ်ခြင်း၊ အများကြီးမှ တစ်ပါးတည်းဖြစ်ခြင်း၊ ပေါ်ခြင်း၊ ပျောက်ကွယ်ခြင်း၊ နံရံတဖက် တောင်တဖက်သို့ မငြိမကပ်သွားခြင်း စသော တန်ခိုးကို ပြသည့်အပြင် မြင်းမိုရ် တောင်ကို ထီးရိုး မဟာပထဝီမြေကြီးကို ထီးရွက်ပြု၍ အထက်အောက် ပြန်လှန် ကာ ကောင်းကင်၌ ထီးသဖွယ် ဆောင်၍ စကြိုလျှောက်ကာ ပြသလေသည်။ နေခြောက်စင်း ထွက်သောအခါကဲ့သို့ ဩကာသလောကတစ်ခုလုံး အခိုးတွေ ဖုံးနေပုံကိုလည်း ဖန်ဆင်းပြသလေသည်။ တန်ခိုးပြပြီးနောက် ကောင်းကင်မှ ဆင်းသက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးကာ “သားတော်ဘုရား-တပည့်တော်မ မိထွေးတော်ကြီးသည် အသက် ၁၂၀ ရှိပါပြီ အိုမင်းလှပါပြီ သားတော်ဘုရား၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံပါရစေတော့”ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ ထို့အတူ ငါးရာသော ဘိက္ခုနီမတို့သည်လည်း ကောင်းကင်သို့ တက်၍ တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ပြသ ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံခွင့် တောင်းကြလေသည်။ ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်ရသောအခါ မိထွေးတော် ဂေါတမိ အမှူးရှိသော ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့သည် မိမိတို့ ကျောင်းအသီးသီး၌ ထက်ဝက်ဖွဲ့ခွေ ထိုင် နေတော်မူလျက်ရှိစဉ် ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆည်းကပ်သော ဥပါသိကာမတို့က ရင်ဘတ်ကို တီးခတ်၊ ဗုန်းဗုန်းပစ်လှဲ ငိုကြွေးကြကုန်၏။ မိထွေးတော်ကြီးက “သမီးတို့-ငိုကြွေးခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိ၊ သင်္ခါရတရားတို့သည် အမြဲမရှိ၊ ကွေကွင်း ရခြင်း အဆုံးရှိ၏၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏”ဟု ဟောပြောဆုံးမ၍ အိမ်သို့ ပြန်စေ ကုန်ပြီးလျှင် လောကီဈာန်သမာပတ် ရှစ်ပါးတို့ကို အနုလုံ ပရိလုံ ဝင်စား၍ စတုတ္ထဈာန်မှ ထပြီးသော် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ဖြင့် အငြိမ်းကြီး ငြိမ်းလေ၏။

ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့သည်လည်း ထို့အတူ နိဗ္ဗာန်ယူသိမ်း ငြိမ်းကြလေကုန်၏။ ထိုသို့ ဘိက္ခုနီငါးရာ တပြိုင်နက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူသောအခါ ပြင်းစွာ မြေတုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကောင်းကင်မှ ဥက္ကာကျခြင်း၊ နတ်မိုး နတ်စည် ချွန်းမြည်ခြင်း၊ နတ်တို့ ငိုယိုမြည်တမ်းလျက် ထိတ်လန့် သံဝေဂရ၍ “အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ၊ ယထာယံ ဝိလယံ ဂတာ”ဟု သံဝေဂစကား မြွက်ဆိုခြင်း စသည့် အံ့ဩဖွယ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းသံဃာများနှင့်တကွ ကိုယ်တော်တိုင် ကြွတော်မူပြီးလျှင် (၁) ရှေ့ဆုံးမှ လူ နတ် နဂါး အဘူရာ ဗြဟ္မာများ (၂) ထို့နောက် ဝိသုက္ကိ ဖန်ဆင်းအပ်သည့် ရွှေသားအလောင်းစင်ပြာသား ငါးရာထက်သို့ ညောင်စောင်းနှင့်တကွ တင်စေ၍ ဘိက္ခုနီမငါးရာတို့၏ အလောင်းစင်ပြာသားတို့ကို နတ်တို့က ထမ်းလျက်လည်းကောင်း (၃) ထို့နောက်မှ မိထွေးတော်ဂေါတမီ၏ အလောင်းစင်ပြာသားကို လောကပါလနတ်မင်းကြီး လေးယောက်တို့က ထမ်းလျက်လည်းကောင်း (၄) ထို့နောက်မှ သံဃာတော်များနှင့် မြတ်စွာဘုရားရှင် လိုက်ပါတော်မူ၍ လည်းကောင်း ဤအစီအစဉ်အတိုင်း လမ်းမတစ်လျှောက် ကောင်းကင်အပြည့် ဗိတာန်မျက်နှာကြက်မိုးကာ အမျိုးမျိုးသော ပန်းနံ့သာ သာယာချိုအေးသော တူရိယာတို့ဖြင့် ပူဇော်ချီးမြှောက်ကြ၍ သုသာန်သို့ ပို့ကြလေ၏။

နေသည် မွန်းတည့်ချိန်ဖြစ်သော်လည်း လကဲ့သို့ အေးမြ၍ နေ၏။ မိထွေးတော်၏ နိဗ္ဗာန်စံမြန်းခန်းလောက် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ နိဗ္ဗာန်စံမြန်းခန်းသည်ပင် အံ့ဩဖွယ် မများလှချေ။ မိထွေးတော် ဂေါတမီ နိဗ္ဗာန်လားရာ၌ကား မြတ်စွာဘုရားရော အရှင်သာရိပုတ္တရာမပါ ကြပ်မတ်စီရင်ကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မိထွေးတော်၏ အရိုးဓာတ်တို့ကို ကိုင်ပြတော်မူလျက် လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပရိသတ်တို့အား အနှစ်သာရပြည့်ဝပြီး ခိုင်မြဲစွာ တည်တံ့သော သစ်ပင်ကြီး၏ ပင်စည်သည် အလွန်ပွားများ ကြီးကျယ်၏။ ထိုပြန့်ပွားကြီးကျယ်သော ပင်စည်သည် ပင်ကိုသဘော မမြဲလေသောကြောင့် ယိမ်းယိုင်ပျက်ပြား လျှော့ကျသကဲ့သို့ သစ်ပင်ကြီးပမာ ဘိက္ခုနီသံဃာ၏ ပင်စည်ကြီးနှင့် တူသော မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် နိဗ္ဗာန်ယူသိမ်း ငြိမ်းလေပြီတကားဟု တရားပြဆုံးမတော်မူ၏။

၂။ ခေမာထေရီ

ခေမာသည် သာဂလမြို့ မဒ္ဒရာဇ်မင်း၏ သမီးတော် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူတို့ကို အဘေးကင်းစေလျက် မွေးဖွားလာသူ ဖြစ်သောကြောင့် “ခေမာ” ဟု

အမည်တွင်လေသည်။ ခေမာသည် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အလွန် ချစ်မြတ်နိုးသည့် မိဖုရားကြီး ဖြစ်၍ အလွန်ချော အလွန်လှသည့်အတွက် သူ့အဆင်း၌ အလွန် မာန်ယစ်သူ ဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ခေမာမိဖုရားသည် မြတ်ဗုဒ္ဓက ရုပ်၌ အပြစ်ကို ပြု၍ တရားဟောတော်မူသတို့ဟု တဆင့်စကား ကြားသိရ၍ ငါသွားလျှင်လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အဆင်းရုပ်၌ အပြစ်ကိုပင် ပြတော်မူလေရာ၏ဟု ကြံစည်မိကာ မြတ်ဗုဒ္ဓထံသို့ အဖူး အမြော် မသွားရောက်ချေ။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တပည့်အရိယာတစ်ယောက် ဖြစ်လျက် သူ၏ မိဖုရားမှာ ဗုဒ္ဓထံတော်သို့ အဖူးအမြော် မသွားရောက်ခြင်းကို မနှစ်သက်နိုင် ရကား စာဆိုကဝိတို့အား ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ သာယာပုံအကြောင်း တို့ကို ဖွဲ့နွဲ့သီကုံးစေလျက် ခေမာမိဖုရား ကြားလောက်ရာအရပ်၌ သီဆိုကြ ရမည်ဟု အမိန့်ပေးလေ၏။

ထိုသီချင်းသံကို ခေမာမိဖုရားကြားရလျှင် ရှေးက ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ မင်းတရားနှင့် မွေ့လျော်ပျော်ပါးဖူးသော်လည်း မသွားရဖူးသကဲ့သို့ အဆန်း တကြယ် အံ့ဩဖွယ်ကြီး ထင်၍ ကြည့်ရှုချင်သော အာသာဆန္ဒ ပြင်းပြလျက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးအား ခွင့်ပန်ပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့် မတွေ့ရအောင် ကြံ၍ မြတ်ဗုဒ္ဓ ဆွမ်းခံဝင်ချိန်တွင် ကြီးစွာသော အခမ်းအနားဖြင့် ဝေဠုဝန် ဥယျာဉ်တော်သို့ ဝင်ပြီး ပျားပိတုန်း တသောသော၊ ဥသြတွန်ကျူး၊ ဒေါင်းမြူး ကခုန်၊ လူစုံ မရောမြွမ်း၊ ဆိတ်ချမ်း လူသံ၊ စကြို မဏ္ဍပ်၊ ကျောင်း ဇရပ်တို့ဖြင့် ယောက် သူမြတ်တို့ မွေ့လျော်ရာ ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်ကို ရှုမျှော်လှည့်လည်လေ၏။ ထိုသို့ လှည့်လည်စဉ် သစ်ပင်ရင်း၌ ရဟန်းတရားအားထုတ်နေသည့် ရဟန်းပျို တစ်ပါးကို မြင်၍ ဤအရွယ်မှာ မွေ့လျော်ဖွယ်အာရုံ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားပြီး အသက်ကြီးမှ ရဟန်းတရား အားထုတ်သင့်၏ဟု အမှားကြံဆင်ခြင်၍ မြတ်ဗုဒ္ဓ မရှိဟူသော အမှတ်ဖြင့် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းသို့ လှည့်ပတ်ချဉ်းကပ်လေသော် ခေမာ မိဖုရားလာလိမ့်မည်ကို သိ၍ ဆွမ်းခံမကြွဘဲ ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်၌ ခေမာ မိဖုရားထက် အဆဆ သာလွန်လှပ တင့်တယ်သော မိန်းမငယ် ဣဒ္ဓိရုပ်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူလျက် ယပ်ခပ်စေ၍ နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပက်မင်း ဖူးမြင်ရလေ၏။

ခေမာမိဖုရားသည် မိမိအဆင်း၌ တပ်မက်ခြင်းကို ပယ်စွန့်၍ ထိုဣဒ္ဓိရုပ် သူငယ်မအဆင်း၌ ပြင်းစွာတပ်မိန်း တစိန်းစိန်း ကြည့်ရှုဆဲ၌ပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဖန်ဆင်းမှုကြောင့် ထိုသူငယ်မမှာ ရွတ်တအိုမင်း အဆင်းဖောက်ပြန် ဆံဖြူ သွားကျိုး ညှင်းဆိုး မဲ့စွဲလျက် တွဲရဲကျသော သားမြတ်၊ တွန့်ကပ်ပိန် ခြောက်သော အရေအသား၊ ကိုးရိုး ကားရား ခြေလက်အင်္ဂါ၊ ကြီးစွာသော အဆစ်အပိုင်း၊ အကြော ပြိုင်းပြိုင်းနှင့် ကုပ်ကိုင်းသော ကိုယ်ရှိလျက် ပင့်သက်ရှုရှိုက် တုန်တုန်ခိုက်ခိုက် မျက်ဖြူဆိုက်၍ ဖိုက်ခနဲ လဲသေသည်ကို မြင်ရလေလျှင် ခေမာ မိဖုရား၏ စိတ်သန္တာန်၌ ဓာတ်လေးပါးဆောင် ဤရုပ်ကောင်သည် ပင်ကို သူ့သဘောဝယ် မစင်ကြယ်ပါတကား၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာပါတကား၊ ယင်းသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ် ရုပ်ကောင်၌ ပညာအနွ အမိုက်မတို့သည် မွေ့လျော် ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်၍ နေကုန်၏တကားဟု သံဝေဂဉာဏ် ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက-

(က) ချစ်သမီး ခေမာ-ကျင်နာခံခက် နှိပ်စက်တတ်သော၊ မစင်မကြယ် ပုပ်ဟောင် ညှီလှောင်သော အနို့ရှိသော၊ အထက် အောက် တစက်စက် ယိုထွက်သော၊ လူမိုက်တို့သည် လွန်စွာ စုံမက် နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို စေ့စေ့ ကြည့်ရှုလော့။

(ခ) မတင့်တယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု စိတ်ဝယ်ထင်ခြင်းမှာ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသော ကောင်းစွာ တည်ကြည်သော ဘာဝနာစိတ်ကို ပွားစေလော့၊ ကာယကောဋ္ဌာသ၌ ဖြစ်သော အောက်မေ့ခြင်း သတိသည် သင့်အား ဖြစ်စေလော့၊ ငြီးငွေ့ခြင်းများသည် ဖြစ်စေလော့။

(ဂ) ချစ်သမီးခေမာ-ဤငါ့ထံကပ်ခို မိန်းမ၏ကိုယ်သည် အိုမင်းရွတ်တွ ပျက်စီးရသကဲ့သို့ ထို့အတူ သင်၏ကိုယ်သည် အိုမင်းရွတ်တွ ပျက်စီးရလတ္တံ့၊ သင်၏ကိုယ်သည် မသေခင် တင့်တယ်လှပသည်ဟု ထင်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ငါ့ထံကပ်ခို ဤမိန်းမ၏ ကိုယ်သည် မသေခင် တင့်တယ်လှပသည်ဟု ထင်ရ၏။ အတွင်း၊ အပလည်းဖြစ်သော ကိုယ်၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်ဖြတ် တောက်လော့။

(ဃ) ပေါင်း၍တည်ဟန် သဏ္ဍာန်အကောင်အထည်မရှိဟု ခွဲထုတ်ဖန် အဖြစ် အပျက်ကို ရှုသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုလည်း ပွားစေလော့၊ ထောင်လွှားသော မာနကို စွန့်ပယ်လော့၊ ထိုသို့ စွန့်ပယ်ခြင်းကြောင့် ၁၁-ပါးသောမီး ငြိမ်းကုန်သည် ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ထုတ်ခေဉာဏ် ရောက်ရလတ္တံ့။

(င) ပင့်ကူကောင်သည် မိမိပြုအပ်သော ကွန်ရက်အသွင် ပင့်ကူသည်နှင့်သို့ အစဉ်လျှောက်၍ နေသကဲ့သို့ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ရာဂဖြင့် တပ်မက်မော ကုန်၏။ တိုသတ္တဝါတို့သည် မိမိပြုအပ်သော ကိလေသာအလျှင် ခန္ဓာအစဉ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ နေရကုန်၏။ ပညာရှိတို့သည် ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ငွဲကွက် တွယ်တာခြင်း မရှိကုန်ဘဲ ပယ်စွန့်ကုန်၍ ထိုကိလေသာအလျှင် ခန္ဓာအစဉ် ကိုလည်း တစ်ကျေနပ် တွန်းလှန် ဖြတ်လောက်ကုန်၍ နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် သွားရောင် ကြကုန်၏။

ဤတရားဒေသနာတော်ကို ကြားနာရ၍ ခေမာမိဖုရား စတ်ကြည်သာ ရှုပ်လန်းနေသည်ကို သိမြင်တော်မူကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မဟာနိဒါနသုတ်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသုတ်ကို ကြားနာရသော ခေမာမိဖုရားသည် ရှေးက မိမိ လေ့ကျက်ခဲ့ဖူးသည်ကို အမှတ်ရကာ ဟိုနေရာ၌ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ထိုအခါ ခေမာမိဖုရားသည် မိမိ ရှေးက ဝုပ်မာနဖြင့် အထင်မှား အမြင်မှားခဲ့သည့် အပြစ်ကို တောင်းပန်ကန်တော့လျက် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းကာ လျှောက်ဆိုသည်မှာ-

(၁) အလုံးစုံသော တရားကို သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား....အရှင် ဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏ဘုရား၊ မဟာကရုဏာ၏ တည်ရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရား.... သံသရာဝဲဂယက်မှ ကူးမြောက်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ဘယ်အခါမှမသေ အပြိုက်မွေ့ကို ပေးဝေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား....အရှင် ဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။

(၂) မိစ္ဆာညစ်ထေး ချို့ယွှစ်စေးသို့ ပြေးဝင်သော၊ ကာမဂုဏ်ကို ခင်စုံတပ်မက် နှစ်သက်လိုက်စား၍ မျက်စိလည်လမ်းမှားသော အကျွန်ုပ်သည် လှပတင့်တယ် ရှုချင်စဖွယ် မိန်းမငယ်အဆင်းကို ဖန်ဆင်းတုံ့ရှောင်း နည်းကောင်းဥပါယ်တုံ့ဖြင့် ဝှင်ပင်ဘုရားသည် လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် နည်းပေးဆုံးမအပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမခြင်း၌ နှစ်ခြိုက်ရွှင်ပျော် မွေ့လျော်ပါပြီ ဘုရား။

(၃) အရှင်ဘုရားကဲ့သို့ သဘောရှိကုန်သော သီလ သမာဓိ အစရှိကုန်သော ဂုဏ်တို့ဖြင့် ကြီးမြတ်တော်မူသော ဘုရားရှင်တို့ကို မဖူးမြင်ရသဖြင့် ကျေးကွင်း ရခြင်းကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် သံသရာတည်းဟူသော မြစ်ပင်လယ်၌ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲကို ခံစားကြရကုန်၏။

(၄) တပည့်တော်မသည် လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော၊ ကိလေသာ မျှန်သူ ကင်းပေးတော်မူသော၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော် မူသော အရှင်ဘုရားကို ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်၌ နေတော်မူပါလျက် လာရောက် ဦးမောင် မဖူးမြင်သောအပြစ်ကို လျှောက်ကြားတောင်းပန်ပါ၏ဘုရား။

(၅) သတ္တဝါအများတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်တော်မူသော မြတ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ပေးတော်မူတတ်သော အရှင်ဘုရားကို “အစီးပွားမဲ့အောင် ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချ တတ်သည်”ဟူ၍ ဟိုမှား တွေးတောလျက် အရောင်အဆင်း၌ လွန်ခင်းစွာ မေ့လျော် ပျော်ပိုက်သည်ဖြစ်၍ မသည်းကပ် မလာရောက်မိပါ ထိုအပြစ်ကို လျှောက်ကြားတောင်းပန်ပါ၏ဘုရား။

ဤသို့ တောင်းပန် လျှောက်ထားလေသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အမြို့က် ရေချမ်းဖြင့် သွန်းဖျန်းတော် မူလိုက်သကဲ့သို့ ခေမာမိဖုရားကို သည်းခံစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ခေမာမိဖုရားသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ရှိခိုးပြီး၍ ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်လာကာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို ရဟန်းမ ပြုရန် ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ကြားလေ၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ခွင့်လွှတ်ကြောင်း ဆုပေးစကားကို မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ခေမာမိဖုရားကို ရွှေသမ်းဝင်ထတတ်၍ ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာ တိကျနိမိကျောင်းတိုက်သို့ ဆောင်၍ ရှင်ရဟန်းမ ပြုစေလေ၏။

ခေမာထေရီသည် ဥပုသ်ပြုရာ၌ ဝတ်ပြုရင်း ဆီမီးတောက်ဖွန်းခြင်း၊ ဆီမီး ငြိမ်းသေခြင်းများကို မြင်၍ ထိတ်လန့်သံဝေဂဉာဏ်ကို ဖုသဖြင့် ခုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို ဆက်၍ တဖန် သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြန်လျှင် ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ အတိဉာဉ် ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်လို့ ရောက်ရှိကာ ရဟန္တာတေရီမ ဖြစ်လေ၏။

ခေမာထေရီသည် ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ရပ် စွယ်စုံ လေ့လာသူ ဖြစ်သဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိရုနပ်ပါး၌ အထူးကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည့်အပြင် ကတာဝတ္တုဆယ်ပါးတို့၌လည်း ရဲရင့်သူ ဖြစ်လျက် အဘိဓမ္မာနည်း၌လည်း ကျွမ်းကျင်သူ ပညာထူးချွန်သူ ဖြစ်လေသည်။ ကောသလမင်းကြီးအားလည်း သိမ်မွေ့သောတရား ခေမသုတ္တန်ကို ဟောကြားလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ လိတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် “ရဟန်းတို့- ပညာဉာဏ်ကြီးသည့် ငါဘုရား၏ သာဝိကာတပည့်မ ဘိက္ခုနီမ တို့ကဲ့သို့ ခေမာထေရီဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူလေသည်။

၃။ ဥပ္ပလဝဇ္ဇောဇထရီ

ဥပ္ပလဝဇ္ဇောသည် သာဝတ္ထိပြည် သေဋ္ဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၏။ သေဋ္ဌေးသမီး၏ ကိုယ်ရေအဆင်းကား ကြာညိုပန်းနှင့် တူသောကြောင့် ဥပ္ပလဝဇ္ဇောဟု မှည့်ခေါ်ကြ၏။ ဥပ္ပလဝဇ္ဇာ အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ဓမ္မဒိပံကျွန်းအလုံး၌ ရှိသော ပင်းသေဋ္ဌေး အားလုံးကပင် စာသင်စာနှင့် တမန်စေလွှတ်၍ တောင်းခံကြလေသည်။ မတောင်းခံသော မင်းသေဋ္ဌေးဟူ၍ မရှိချေ။

ထိုအခါ ဖခင်သေဋ္ဌေးကြီးသည် “ငါကား သမီးတစ်ယောက်တည်းဖြင့် သမီးကို လိုချင်သူအားလုံးတို့၏ စိတ်ကို ကျေနပ်မှု ရယူခြင်းငှာ မည်သည့်နည်းဖြင့်မျှ စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်။ ဥပါယ်တံမျဉ်ကို ငါပြုပေအံ့”ဟု ကြံစည်၍ သမီးကို ခေါ်ပြီး “ချစ်သမီး-ရဟန်းမ ပြုနိုင်ပါမည်လော”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ဥပ္ပလဝဇ္ဇာ သေဋ္ဌေးသမီး ကိုယ်တိုင်ကပင် သံသရာ နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သူ ပစ္ဆိမဘဝိက သမီးဖြစ်လေသောကြောင့် ဖခင်ကြီး၏ မေးမြန်း ပြောဆို လိုက်သော စကားသည် ဦးခေါင်းထက်ဝယ်လောင်းချလိုက်သည့် အကြိမ်တစ်ရာ ချက်လေပြီးသော ဆီမွှေးကဲ့သို့ ရှိလေ၏။ ဖခင်ကြီးကို “ရဟန်းမ ပြုပါမည်”ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြေကြားပြောလိုက်လေ၏။

သေဋ္ဌေးကြီးသည် သမီးဥပ္ပလဝဇ္ဇောအား ကြီးစွာသော ခိုးမြှောက်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်၏။ ဘိက္ခုနီကျောင်းသို့ ခေါ်ဆောင်ပြီးလျှင် ရှင်ရဟန်းမ၊ ပြုလုပ်စေ၏။ ဥပ္ပလဝဇ္ဇော ဘိက္ခုနီမ ရဟန်းပြု၍ မကြာမြင့်မီ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင် ဝက်ပြုရန် အလှည့် ကျရောက်လေ၏။ ဥပ္ပလဝဇ္ဇော ဘိက္ခုနီမသည် ဆီမီး ညှိဟွန်း၍ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်ကို တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် ဆီမီးတောက် အညွန့်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနိမိတ်ကို ရယူလျက် ရပ်တည်လျက်ပင် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ဆီမီးညွန့်ကို ကြည့်ရှု၍ တေဇောကသိုဏ်းကို ပွားများအားထုတ်လေရာ တေဇောကသိုဏ်းကို ရ၍ ထိုတေဇောကသိုဏ်း ဈာန်သမာဓိကို အခြေ ပြုကာ ပိပဿနာတရား ပွားများ အားထုတ်လေလျှင် မကြာမီမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။ ရဟန္တာထေရီမ ဖြစ်လေ၏။ ရှေးဆုတောင်းအတိုင်း တန်ခိုးစိမ့်ဖန်ဆင်းခြင်း၌ ဝသီဘော်ငါးတန် လေ့လာနိုင်နင်းပြီးသူ ဖြစ်လေသည်။

ဥပ္ပလဝဇ္ဇော ရဟန္တာထေရီမသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ခုနစ်ဝါမြောက် ရောက်လတ်သောအခါဝယ် ယမိုက်ပြာဋိဟာ ပြတော်မူရာမှာ မြတ်စွာဘုရား-တပည့်တော်မ တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုပါရစေဘုရား စသည်ဖြင့် မစွံမကြောက် ခြံသုံးဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကား လျှောက်ထားခဲ့လေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ နေစဉ် “ရဟန်းတို့-တန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံကြသည် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်ခဲ့လေသည်။

၄။ ပဋ္ဌာစာရဒေထေရီ

ပဋ္ဌာစာရီသည် သာဝတ္ထိပြည်သူ သေဋ္ဌေးသမီး ဖြစ်လေ၏။ သေဋ္ဌေးသမီး အရွယ်ရောက်လတ်သော် မိမိအိမ်၌ နေသူ အလုပ်သမား တစ်ယောက်နှင့် မေတ္တာသက်ဝင် ချစ်ခင်နေ၏။ မိဘတို့က အမျိုးဇာတ်ကုသု သေဋ္ဌေးသား တစ်ယောက်နှင့် ထိမ်းမြားမှု ပြုအံ့ဆဲဆဲတွင် မေတ္တာသက်ဝင် ချစ်ခင်ခဲ့ရင်း ဖြစ်သော အိမ်ကျွန် အလုပ်သမားအား “ငါ့ကို ခေါ်ဆောင်၍ ပြေးလော့”ဟု အသိပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအိမ်ကျွန် အလုပ်သမားသည် လျှောက် ပတ်သော ဥစ္စာနှစ်ကို ယူဆောင်ကာ သေဋ္ဌေးသမီးကို ခိုး၍ သာဝတ္ထိပြည်မှ လေးယူဇနာတိုင်တိုင် ဖွဲ့စွာထွက်ပြေးခဲ့ပြီး ရွာငယ် တစ်ရွာတွင် နေလေ၏။

ပဋ္ဌာစာရီ၏ ဝမ်းကြောတိုက်၌ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာ ဖြစ်လတ်သော် လင်ဖြစ် သူ့ကို “ဤအရပ်သည် ကျန်မတို့အတွက် ကိုးကွယ်ရာမဲ့သော အရပ်ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိဘအိမ်သို့ ပြန်ကြပါစို့”ဟု ပြောဆိုတိုင်ပင်၏။ လင်ယောက်ျား ဖြစ်သူမှာ မပြန်ဝံ့၍ အချိန်ကုန်စေသော် ပဋ္ဌာစာရီသည် လင်မရှိစဉ် မိဘအိမ်သို့ ပြန်လေ၏။ လင်ဖြစ်သူ အိမ်သို့ ပြန်ရောက်၍ ချစ်ဇနီးကို မတွေ့ရလျှင် အိမ်နီးချင်းတို့ကို မေး၍ မိဘအိမ်သို့ ပြန်သွားကြောင်း သိရသောအခါ “အော်...ငါ့ကို အစိုပြု၍ သေဋ္ဌေးသမီးသည် ကိုးကွယ်ရာမဲ့ ဖြစ်ရရှာချေ၏”ဟု သနားကရုဏာဖြစ်လျက် အပြေးလိုက်သော် လမ်းခရီးအကြား၌ မိလေ၏။ ပဋ္ဌာစာရီ သည် လမ်းခရီးအကြားမှာပင် သားဖွားမြင်လေသည်။ ယခုအခါ သားဖွားခြင်း ကိစ္စ ပြီးပြီဖြစ်၍ မိဘထံသို့ မသွားတော့ဘဲ အိမ်သို့ပြန်ရန် သဘောတူ တိုင်ပင်ပြီး ထိုနေရင်း တောရွာငယ်သို့ ပြန်ကြလေကုန်၏။

တဖန် ပဋ္ဌာစာရီ၏ ဝမ်းကြောတိုက်၌ ဒုတိယအကြိမ် ကိုယ်ဝန်တည်ပြန်၏။ ပဋ္ဌာစာရီက မိဘရပ်ထံ ပြန်ဖို့ လင်ယောက်ျားကို ပြောကြားသော်လည်း ခင်ပွန်းဖြစ်သူက အချိန်ဆွဲနေသဖြင့် သေဋ္ဌေးသမီးသည် တစ်ယောက်တည်း မိဘအိမ်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့၏။ ရှေးနည်းအတိုင်းပင် လင်ယောက်ျား လိုက်လာကာ လမ်းခရီးအကြား၌ မိလေ၏။

ပဋ္ဌာစာရီသည် လမ်းခရီးအကြား၌ သားဖွားခြင်း ဖြစ်ပြီးလျှင်ပင် အရပ် မလေးမျက်နှာကို၌ မိုးကြီး သည်းစွာ ရွာသွန်းလေသည်။ ပဋ္ဌာစာရီသည် လင်ယောက်ျားကို မိုးခိုဖို့ နေရာပြုလုပ်ရန် ပြောဆိုလေ၏။ လင်ယောက်ျားသည်

ထင်းချောင်းတုတ်တံတို့ဖြင့် တဲကုပ်ကလေး ဖြစ်ကတတ်ဆန်း ဆောက်လုပ်ပြီး အမိုးအတွက် ညဉ့်အချိန် ဖြစ်သဖြင့် တောင်ပို့ ခို့ မရှိ မသိရှာဘဲ တစ်ခုသော တောင်ပို့အခြေ၌ မြက်ကို နုတ်လေ၏။ မြွေဟောက်သည် ထိုယောက်ျား၏ ခြေ၌ ပေါက်လိုက်လေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုနေရာ၌ပင် လဲကျသေဆုံး သွားလေ၏။

ပဋာစာရီသည် ယောက်ျားလာတော့မည်ဟု မျှော်လင့်ရင်း ညဉ့်သုံးယံကို ကုန်စေလျက် ဤယောက်ျားသည် ငါ့ကို စွန့်ပစ်သွားပြီဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ အလင်းရောင် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ၌ ခြေရာခံလိုက်သွားလျက် ကြည့်ရှုလတ်သော် လဲကျသေဆုံးနေသော လင်ယောက်ျားကို တွေ့ရ၍ သည်းစွာ ငိုကြွေးလျက် သားငယ်ကိုချီ သားကြီးကို လက်ဆွဲ၍ ခရီးဆက်လေသော် ခရီး အကြားဝယ် ချောင်းငယ်တစ်ခုကို တွေ့၍ သားနှစ်ယောက်နှင့် တပြိုင်နက်တည်း ကူးခြင်းငှာ တတ်နိုင်မည် မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ သားကြီးကို ထားခဲ့ကာ သားငယ်ကို ဟိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်ပြီး အနီးအဝတ်ဖြင့် သိပ်ထားပြီးမှ တဖန် ပြန်၍ သားကြီးကို ခေါ်အံ့ဟု ကြံစည်လျက် ချောင်းအတွင်းသို့ ဆင်းသက်လေ၏။

ပဋာစာရီ ချောင်းအလယ်သို့ ရောက်သောအခါ သိန်းစွန်ရဲတစ်ကောင်သည် သားတစ်ဟူသော အမှတ်ဖြင့် သားငယ်ကို ထိုးသုတ်ရန် ပျံသန်းလာလေသည်။ ပဋာစာရီသည် ခရီးဝေးနေသဖြင့် လက်ကို ဆန့်တန်းကာ သိန်းစွန်ရဲကို ပြေးစေရန် အသံပြုလေ၏။ မိခင်သေဋ္ဌေးသမီး၏ လက်ဆန့်တန်းသော အမူ အရာကို မြင်ရ၍ သားအကြီးသည် “ငါ့ကို မိခင်ခေါ်၏” ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ချောင်းအတွင်းသို့ ပြေးဆင်းလာလတ်သော် ရေအဟုန်ဖြင့် လဲကာ မျောပါ သေဆုံးရှာလေသည်။ သိန်းစွန်ရဲသည်လည်း မိခင် ပဋာစာရီ မရောက်မီပင် သားငယ်ကို သုတ်ချီယူဆောင်၍ သွားလေတော့သည်။

ပဋာစာရီ၏ ဒုက္ခသည် သားကြီးရေမြုပ်၊ သားငယ်စွန့်ချီ၊ လင်ပိုးထိ၍ လမ်းခရီးတွင် သေခဲ့လေပြီဟု ငိုကြွေးလျက် သာဝတ္ထိပြည်ဘက်သို့ သွားလေ၏။ ပဋာစာရီသည် ဤသို့ ငိုကြွေးလျက် မိဘအိမ်အနီးသို့ ရောက်ပါသော်လည်း သောကအဟုန် အားကြီးသဖြင့် မိဘအိမ်ကို မမှတ်မိနိုင်ရှာဘဲ အနီးရှိသူများကို မေးလေသော် အနီးရှိလူများက ထိုသေဋ္ဌေးမိသားစုနေအိမ်သည် ယမန်ညက လေပြင်းတိုက်ခတ်သောကြောင့် ပြိုကျခဲ့လေပြီ။ ထိုတိုက်ပြိုကြီးထဲမှာ သေဋ္ဌေး မိသားစု အားလုံးလည်း အသက်ပျောက်ကြ ရှာလေပြီ။ ထိုသေဋ္ဌေးမိသားစု ကြီးငယ်တို့ကို ထင်းပုံ တစ်ပုံတည်းဖြင့်ပင် မီးသင်္ဂြိုဟ် လိုက်ကြလေသည်။

မီးခိုးညွန့်တက်ရာဆီသို့ ရှင်မ ကြည့်ရှုပါလော့ဟု ပြောကြားလေလျှင် ပဏ္ဍကရိသည် “အို---အရှင်တို့ ဘယ်လို ပြောလိုက်ကြတာလဲ”ဟု တစ်ခွန်းတည်းသာ ပြောနိုင်မှုကြီး အဝတ်ကိုပင် မဝတ်နိုင်တော့ဘဲ မီးသင်္ဂြိုဟ်ရာ အရပ်သို့ သွားရောက်၍ အမျိုးကောင်းသမီး စောင့်စည်းရန်ဝတ် ယွင်းချွတ်မှုကြောင့် သားငယ်ကို စွန့်ခွာ၍ သားကြီးရေနှစ်၊ လင်ပိုးထိကာ သေခဲ့လေပြီ။ မွေးမိသခင် မွေးဘသခင် ကျေးဇူးရှင်တို့နှင့် တစ်အူတို့ဆင်း မောင်အရင်းတို့ ထိုက်ပြို၍ အသက်ကုန် တစ်ခုတည်းသော ထင်းပုံ၌ သင်္ဂြိုဟ်အပ်ကုန်ပြီဟု ငိုကြွေးရှာလေ၏။ ပဏ္ဍကရိသည် သတိယွင်းချွတ် ရူးသွပ်ရာ၌ အဝတ်မဝတ်ဘဲ ကျက်စားသွားလာ နေသောကြောင့် ပဏ္ဍကရိဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ များစွာသော ပရိသတ် အလယ် အိုင်တော်မူလျက် တရားဟောတော်မူနေစဉ် မရပ်မတည် လှည့်လည် သွားလာနေသော ပဏ္ဍကရိကို မြင်၍ သူ့မ၏ အသိဉာဏ် ရင့်ကျက်ချိန်ကို သိမြင်တော်မူသောကြောင့် ထိုပဏ္ဍကရိကို ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရှေးရှုလာ ရောက်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူ၏။ တရားနာပရိသတ်တို့သည် အရူးမကို လာရောက်ခွင့် မပြုကြလင့်ဟု ပြောဆိုလေသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပဏ္ဍကရိကို မဟားကြံလင့်ဟု မိန့်တော်မူ၍ အနီးသို့ ရောက်သောအခါ “ချစ်သမီး- သတိရလော့”ဟု မဟာကရုဏာဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။

ပဏ္ဍကရိသည် သတိရ၍ ထတိအဝတ်မပါသည်ကို အမှတ်ရကာ အရှက် ကြီးစွာဖြစ်လျက် အတတ်နိုင်ဆုံး ဖုံးပြီးသော် ဒူးထောက်ခါးညွတ်ကာ ထိုင်နေ ရှာလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် လူတစ်ယောက်သည် အပေါ်ရုံအဝတ်ကို ပစ်ပေး၍ ထိုအဝတ်ကို ဝတ်ကာ မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းလှုပ်ပြီး တည်ခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးလျက် မိမိသောကဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းရင်းကို လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဗုဒ္ဓက “ချစ်သမီး ပဏ္ဍကရိ- ထွေရာလေးပါး သင်ချစ်သမီး အကြံ များမနေလင့်၊ သင်ချစ်သမီး၏ မှီခိုတိုးစား ဘေးထားရာ မြစ်နိုင်သောသူ၏ အထံသို့ သင်ချစ်သမီး ရောက်ခဲ့လေပြီ။ သင်ချစ်သမီးသည် ယခုအခါ သား၊ လင်၊ မိဘ၊ မောင်တို့ သေဆုံးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် မျက်ရည်ပေါက် ကြီးငယ်ကို ဖြစ်စေရဘိသကဲ့သို့ပင် အနမတဂ္ဂ အစမထင် သံသရာတခွင်၌ သား၊ လင်၊ မိဘ၊ မောင်တို့ သေဆုံးရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ကျခဲရသော မျက်ရည်ပေါက်များကား မဟာသမုဒ္ဒရာ လေးစင်း အံ့တွင်းမှာ ရှိသော ရေပေါက်တို့ထက် များပေတိုသေး၏”ဟု တရားဓမ္မ ညွှန်းဖော် ပြလျက် ချစ်သမီး ပဏ္ဍကရိ- ကာယစိတ္တ ဒုက္ခနှစ်ဖုံဖြင့် တွေ့ကြုံနှိပ်စက်အပ်သော ဒေါသကိလေသာ

မခွါရသေးသူ လူတစ်ယောက်၏ စိုးရိမ်ပူဆွေး ငိုကြွေးရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်၍ လာသော ဂဏန်းမချနိုင်သော မျက်ရည်ပေါက်များသည် သမုဒ္ဒရာလေးစင်း အတွင်းမှာရှိသော ရေထက် များပြားလှ၏။ ချစ်သမီး ပဋာစာရီ- အဘယ်ကြောင့် ယတိယွင်းပေါ့ မေ့လျော့နေလေသနည်း၊ အသိတရား လက်ကိုင်ထား၍ သင်ကား မမေ့မလျော့လေလင့်”ဟူ၍ သောကငြိမ်းတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပဋာစာရီ၏ သောကတရား ပါး၍ နေသည်ကို သိမြင် တော်မူ၍ ပညာရှိသောသူသည် မိမိ၏သီလကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၍ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း လမ်းစဉ်ကိုသာ ကောင်းစွာ ပြီးစေရမည်ဟု ဖော်ပြတော်မူလျက် တရားဟောတော်မူ၏။ ဒေသနာဆုံးသော အခါ ပဋာစာရီ သေဋ္ဌေးသမီးသည် မဟာပထဝီမြေမှန်ပမာဏ များလှစွာသော ကိလေသာတို့ကို သောတာပတ္တိမဂ်ပညာဖြင့် အပြီးတိုင် လောင်ကျွမ်းစေလျက် သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပဋာစာရီကို ဘိက္ခုနီမကိုယ်သို့ ခေါ်၍ ရှင်ရဟန်းမ ပြုပေးစေတော်မူ၏။ ပဋာစာရီ ဘိက္ခုနီမ ဖြစ်ပြီးနောက် ဝိပဿနာ အလုပ်ကို အားထုတ်ကျင့်ကြံစဉ် တနေ့သ၌ ရေအိုးဖြင့် ရေကိုခပ်၍ ခြေကိုဆေးရန် ရေလောင်းလေလျှင် အနည်းငယ်သော အရပ်တိုင်အောင် ရေရောက်၍ ပြတ် လေ၏။ ဒုတိယအကြိမ် တတိယအကြိမ် လောင်းပြန်သောအခါတွင်လည်း အနည်းငယ်ဝေးသော အရပ်တိုင်အောင် ရေရောက်၍ ပြတ်လေ၏။ ပဋာစာရီသည် ထိုရေသုံးမျိုး ရောက်ရာ အရပ်သုံးမျိုးကို အာရုံပြု၍ အရွယ်သုံးပါးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားပြီးလျှင် ပထမအရွယ်၌လည်း စုတိပြတ်ကြော့ သေလွန်နိုင်ကြ ကုန်၏။ မဇ္ဈအရွယ်၌လည်း စုတိပြတ်ကြော့ သေလွန်နိုင်ကြကုန်၏။ ပဗ္ဗိမအရွယ် ၌လည်း စုတိပြတ်ကြော့ ကော်ပင် သေလွန်နိုင်ကြကုန်၏ဟု ပညာသက်ဝင် ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ နေလေ၏။ ထို့နောက် အနိစ္စ လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာကို အမည်လျှောက်သဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာ နှစ်ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း မှူးစမ်းဆင်ခြင်လျက် ဝိပဿနာအလုပ် ပွားများ အားထုတ်နေစဉ် မိမိနေရာ ကျောင်းတိုက်ခန်းသို့ ဝင်လေလျှင် အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဆီမီးခွက်ကို ဖွဲ့ကိုင်ကာ အခန်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ ဆီမီး ခွက်ကို နေရာတကျထားပြီးလျှင် ညောင်စောင်းငယ်၌ ထိုင်လျက်ပင်လျှင် ဆီမီးခွက်ကို ငြိမ်းစေရန် အပ်သံချွန်ဖြင့် ဆီမီးစာကို ဆီသို့ ရှေးရှု ဆွဲဝင် လိုက်လေသည်။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်၌ ထိုင်နေတော် မူရင်းကပင် ကိုယ်တော်ရောင်ကို ဖြန့်လွှတ်၍ ထေရီမ မျက်မှောက်၌ ရုပ်တည်ကာ ဟောသကဲ့သို့-

“ချစ်သမီး ပဇ္ဇာစာရီ- သင်ချစ်သမီး စဉ်းစားဆင်ခြင်သော ဤအကြောင်း အရာသည် စဉ်းစားဆင်ခြင်သည့်အတိုင်း မှန်ပေ၏၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါ တို့သည်ပင် စုတိပြတ်ကြော့ သေလွန်ခြင်းသဘော ရှိကြကုန်၏၊ သို့ဖြစ်ရကား ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် မသိမြင်သောသူ၏ အနှစ်တစ်ရာ အသက်ရှင်နေရခြင်းထက် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် သိမြင်သောသူ၏ တစ်ရက်မျှသော်လည်းကောင်း၊ တစ်ခဏမျှ သော်လည်းကောင်း အသက်ရှင် နေရခြင်းသည် ချီးမွမ်းအပ် အလှူသဖြင့် မြတ်လှပေ၏။

ဤ တရားဒေသနာ ဆုံးသောအခါ ပဇ္ဇာစာရီထေရီသည် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ပဇ္ဇာစာရီသည် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓအထံတော်၌ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီး ဝိနည်းနှင့်ပတ်သက်လျှင် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ပြောဆိုလေ့ရှိသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက “ဝိနည်းကို ဆောင်ကုန်သော ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ပဇ္ဇာစာရီ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူပါသည်။

၅။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ

ဓမ္မဒိန္နာထေရီသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူ သေဋ္ဌေးသမီးဖြစ်၍ ဝိသာခသေဋ္ဌေးနှင့် လက်ဆက်ပြီး သေဋ္ဌေးအိမ်သို့ လိုက်ရကာ ဓမ္မဒိန္နာ သေဋ္ဌေးကတော်ဟူ၍ ထင်ရှားလေသည်။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပထမဆုံးအကြိမ် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တစ်သိန်းနှစ်သောင်းသော ပရိသတ်နှင့် အတူ လာရောက်သော ဗိမ္ဗိသာရ မင်းတရားအား တရား ဟောတော်မူသဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ကြသော တစ်သိန်း တစ်သောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အနက် တစ်ယောက်အပါအဝင် ဖြစ်လေသည်။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့် အလွန် ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေသေဋ္ဌေးဖြစ်သည်။

တဖန် ဝိသာခသည် တစ်နေ့သ၌ တရားနာရပြန်သော် သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေသည်။ နောက်တစ်ကြိမ် တရားနာရပြန်သော် အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် အနာဂါမိ အရိယာ ဖြစ်ပြီးနောက် အိမ်သို့ပြန်လာရာတွင် ခါတိုင်းကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ အလွန်ငြိမ်သက်သော လူ့ခြေ အလွန်ငြိမ်းအေးသော စိတ်ရှိလျက် ပြန်လာလေသည်။

ဓမ္မဒိန္နာသေဋ္ဌေးကတော်သည် လေသာပြုတင်းဖွင့်၍ လမ်းမသို့ မျှော်ကြည့် လတ်သော် လူ့ခြေကြီးစွာဖြင့် လာနေသော ငါ၏အရှင် ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် အဘယ်အကြောင်းထူးရှိပါလိမ့်ဟု အောက်မေ့ကာ အိမ်လှေကားရင်း၌ ရပ်လျက် မိမိလက်ကို ဆန့်တန်း ပေးလိုက်သော်လည်း ခါတိုင်းလို မဟုတ်ဘဲ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးသည် မိမိလက်ကို ကွေး၍ပင် ထားလိုက်လေ၏။ သေဋ္ဌေးကတော်သည် နံနက်စာ စားသောအခါ သီရမည်ဟု အောက်မေ့ကာ စိတ်ကို ဖြေလေ၏။ ထိုနေ့၌ ဝိသာခသည် သေဋ္ဌေးကတော်ကို မခေါ်ဘဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်သော ရဟန်းတပါးကဲ့သို့ လူ့ခြေကြီးစွာဖြင့် တစ်ယောက်တည်းသာ စားလေ၏။ သေဋ္ဌေးကတော်လည်း ညနေချမ်းအခါ၌ သီရလိမ့်မည်ဟု အောက်မေ့ကာ စိတ်ကို ဖြေသိမ့်လေ၏။

ဝိသာခ သေဋ္ဌေးသည် ညဗျမ်းသာလ ရောက်လတ်သော် ကျက်သရေ တိုက်ခန်းသို့ မဝင်ဘဲ အခြားအခန်းတစ်ခုကို ရှင်းလင်းကာ ခုတင်ညောင်စောင်း ကပ်ခုကို ခင်းစေ၍ တစ်ယောက်တည်းသာ အိပ်စက်လေ၏။ သေဋ္ဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာမှာ အမျိုးမျိုးကွေးတောကာ လွန်စွာ စိတ်နှလုံး မချမ်းသာဘဲ တစ်ရက် နှစ်ရက်နေပြီးသောအခါ၌ ဝိသာခသေဋ္ဌေးအား ပြုစုယုယရန် သွားရောက်၍ ရှိခိုးလျက် ရပ်တည်နေစေ၏။ ထိုအခါ ဝိသာခ-က “ဓမ္မဒိန္နာ-အခါမဟုတ်ဘဲ ဘာကြောင့်လာသလဲ”ဟု မေး၏။ သေဋ္ဌေးကတော်က အရှင်သားသည် ယခုအခါ ငွေ့ကလို မဟုတ်တော့ပါ။ ဘယ်လိုလဲ၊ အရှင်သား၏ အဖို့ရာ ကျွန်တော်မမှ အပြင်ပ၌ တောင့်တချစ်ခင်မှုပင် ရှိလေသလောဟု မေး၏။ သေဋ္ဌေးကြီးက မရှိပါဟု ဖြေ၏။ သေဋ္ဌေးကတော်က သို့မဟုတ်လျှင် အခြား တစ်စုံတယောက် စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်သူ ရှိသလောဟု မေး၏။ သေဋ္ဌေးက ကျွန်ုပ်တို့ စိတ်ဝမ်းကွဲ အောင် ပြုလုပ်သူ မရှိပါ။ သေဋ္ဌေးကတော်က ထိုသို့ဖြစ်လျှင် တစ်စုံတရာ ကျွန်တော်မ၏ အပြစ်ပင် ရှိပါသလော။ သေဋ္ဌေးက သင်၏အပြစ်မရှိပါ။ သေဋ္ဌေး ကတော်က ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် အရှင်သားတို့သည် ကျွန်တော်မနှင့် ပင်ကိုပကတိ ဇနီးမောင်နှံသဘောဖြင့် နှုတ်ခွန်းသက်ဝကား တို့ပြန်စကားမျှကိုပင် မပြောကြားကြပါသနည်း။

ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် ငါသိသော လောကုတ္တရာတရားမည်သည် လျှို့ဝှက် ထားသင့်သော တရားဖြစ်၏။ သို့သော် အကယ်၍ မဖြေလျှင် သေဋ္ဌေးကတော် သေဖွယ်ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်ဦးစားမိ၍-

ဓမ္မဒိန္နာ- ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏တရားဒေသနာကို ကြားနာရသောကြောင့် လောကုတ္တရာ တရားကို ရရှိ သိမြင်ခဲ့လေပြီ။ ထို့ကြောင့် လောကီ အပြု အမူများသည် လားလားမျှ မသင့်တော့ချေ။ အကယ်၍ သင်အလိုရှိပါမူ ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ဥစ္စာများ ဤအိမ်မှာ ရှိပေသည်။ သင်သည် စိုးဝိုင်သူ ဖြစ်ကာ ငါ၏ အမိအရာ၌ ဖြစ်စေ၊ အစ်မအရာ၌ ဖြစ်စေ တည်နေပါလော့။ သင်ပေးအပ်သည့် ထမင်းအစာမျှဖြင့်ပင် ငါသည် မျှတ၍ နေပါမည်။ ဤသို့ မပြုလုပ်လိုလျှင်လည်း ဤစည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို ယူဆောင်ကာ သင့်မိဘအိမ်သို့ ပြန်သွားပါလေ။ အကယ်၍ အပြစ်ကပ်၌ တောင့်တမှု မရှိဘူးဆိုလျှင် ငါသည် သင့်ကို နှမငယ်အရာ၌ သော်လည်းကောင်း၊ သမီးအရာ၌ သော်လည်းကောင်း ထား၍ ကျွေးမွေး စောင့်ရှောက်ပါမည်ဟု ပြောကြားလေ၏။

သေဋ္ဌေးကတော်သည် ထိုစကားကို ကြားသိရလျှင် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကို အရှင်သား- အသို့နည်း၊ ဤလောကုတ္တရာတရားကို ယောက်ျားများသာ ရထိုက် ပါသလော၊ မာတုဂါမိနိန်းမများလည်း ရနိုင်ပါသလောဟု မေးမြန်းလေ၏။

ထိုအခါ ဝိသာခသေဋ္ဌေးက ဘယ်နှယ်ပြောပါလိမ့် ဓမ္မဒိန္နာ၊ ဓမ္မာနုမဇ္ဇ ပဋိပတ်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြသော သူတိုင်းပင် ဤလောကုတ္တရာ တရားဓမ္မကို ရယူနိုင်ကြကုန်၏။ မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယည်း ရှေးကုသိုလ် ပစ္စည်းရှိသူတိုင်းပင် ဤလောကုတ္တရာတရားကို ရယူနိုင်ကြ၏ဟု ဖြေကြား ပြောဆိုလေလျှင် ဓမ္မဒိန္နာ သေဋ္ဌေးကတော်သည် “အရှင်သား- ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် ကျွန်မအား ရှင်ရဟန်းမ ပြုလုပ်ရန် ခွင့်ပြုနတ်မူကြကုန်လော့”ဟု ခွင့်ပန် စကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးထံသို့ သွား၍ ရှိခိုးကာ ရပ်တည်လေလျှင် မင်းကြီးက “သေဋ္ဌေး- အခါမဟုတ် ဘာကြောင့် လာရောက် သလဲ”ဟု မေးလျှင် “မြတ်သော မင်းကြီး- ဓမ္မဒိန္နာသေဋ္ဌေးကတော် ရှင်ရဟန်းမ မြို့တော့မည်”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ “အဘယ်ဝတ္ထုကို အလိုရှိသနည်း”ဟု မင်းကြီးက မေးလျှင် သေဋ္ဌေးကြီးက “ရွှေထမ်းစင်ကို ခုလိုပါ၏။ မြို့တော်ကိုလည်း သုတ်သင်စေခြင်းငှာ အလိုရှိပါ၏”ဟု လျှောက်လေ၏။ မင်းကြီးသည် သေဋ္ဌေး အလိုအတိုင်း ပြုလုပ်ပေး၏။

ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် သေဋ္ဌေးကတော်ကို နုံ့သာရေဖြင့် ရေခဲဖျိုးစေ၍ အဆင်တန်ဆာစုံဖြင့် တန်ဆာဆင်စေပြီးလျှင် ရွှေထမ်းစင်ထက်၌ ထိုင်နေစေလျက် ဆွေမျိုးအပေါင်းကို ဝန်းရံစေပြီးနောက် မြို့တော်ကို များစွာသော နုံ့သာ ပန်းမာလ်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှုပြုလုပ်ကာ ဘိက္ခုနီမများ နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ “အရှင်မကြီးတို့ဘုရား- အကျွန်ုပ်၏ ဓမ္မဒိန္နာ သေဋ္ဌေးကတော်ကို ရှင်ရဟန်းမ ပြုပေးတော်မူကြပါ” ဟု လျှောက်ထား ပြောဆိုလေ၏။

ဘိက္ခုနီမတို့က အပြစ်ရှိလျှင် သည်းခံဖို့ ပြောဆိုသောအခါ ဝိသာခသေဋ္ဌေး သည် “အရှင်မကြီးတို့ဘုရား- ဓမ္မဒိန္နာသေဋ္ဌေးကတော်မှာ တစိုးတစ် အပြစ် မရှိပါ။ ဓမ္မဒိန္နာသည် သဒ္ဓါကြည်ညိုသဖြင့် ရှင်ရဟန်းမ ပြုလိုသူ ဖြစ်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ဝိနည်းကျမ်းကျင်သော ထေရီတစ်ပါးသည် တစပစ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားပြီးနောက် ဆံတို့ကို ပယ်ရိတ်၍ ရှင်ရဟန်းမ ပြုပေးလေ၏။ ဝိသာခသည် ဓမ္မဒိန္နာထေရီမကို “အရှင်မ...သာသနာတော်၌ ဓမ္မလျော်စွာ နေတော်မူပါ။ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို စ, လယ်, ဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံထင်ရှား ဟောကြားအပ်ပါပြီ” ဟု လျှောက်ထား၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် အိမ်သို့ ပြန်လေ၏။

ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမ၏ အဖို့ရာ လာဘ်ပူဇာသက္ကာရ များလှသောကြောင့် ရဟန်းတရားကို အားထုတ်ခွင့်ကို မရနိုင်ဘဲ ရှိလေသည်။ “ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် အိမ်အလယ်၌ တည်နေစဉ်ပင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခဆုံးအောင် ပြုသေး၏။ ငါကား ရဟန်းမ ဖြစ်ချေပြီ၊ ထို့ကြောင့် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခဆုံးအောင် ကျင့်ဆောင် ကြိုးစား အားထုတ်မှ သင့်တော့မည်ဟု’ ဆင်ခြင်မိကာ ထေရီမကြီးတို့ထံ သွား၍ ရွာငယ်တောကျောင်းသို့ သွားလိုပါသည်ဟု လျှောက်ထားရာ ထေရီမ ကြီးတို့သည် ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ တောကျောင်းနေလိုသောစိတ်ကို မတားနိုင် ရကား ဓမ္မဒိန္နာကို တောကျောင်းတက်ခွင့်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြလေကုန်၏။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီသည် ဘဝများစွာက သင်္ခါရတရားတို့ကို ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကြိတ်ချေခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်သောကြောင့် မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ရဟန်းတရား ပွားများ ကြိုးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့် တကွ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ဓမ္မဒိန္နာသည် ရဟန္တာဖြစ်သောအခါ ဆွေမျိုး တို့ကို ချီးမြှောက်လို၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ တဖန် ပြန်၍ လာလေသည်။

ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် “ထေရီမ ပြန်လာပြီ”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ အခြေအနေကို သိရှိရန် ညနေချမ်းအခါ၌ ဓမ္မဒိန္နာထေရီမထံသို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ကပ်ကာဆောင်၍ ပြဿနာကို

မေးလျှောက်ပေအံ့၊ အမေးကို ဖြေဆိုခြင်းဖြင့် ထိုဓမ္မဒိန္နာ၏ သာသနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ မမွေ့လျော်ခြင်းကို ငါသိအောင် စုံစမ်းပေအံ့ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် ပြီးလျှင် ခန္ဓာငါးပါး အစရှိသော အစွမ်းအားဖြင့် ပြဿနာတို့ကို မေးမြန်း လေသည်။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီမသည် သန်လျက်ဖြင့် ကြားရိုးကို ဖြတ်သကဲ့သို့ မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော ပြဿနာစုကို မဆုတ်မဆိုင်း မြင်းလျှင်စိုင်းသကဲ့သို့ ဟုတ်တိုင်း မှန်ရာ ဖြေဆိုလေသည်။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ ဉာဏ်ထက်မြက် ခြင်းကို သိရှိ၍ မိမိ ရအပ် သိအပ်ပြီးသော အရာဝယ် အစဉ်အတိုင်း အောက်မဂ် သုံးပါးတို့၌ မေးသင့်သမျှ ခြင်းရာဥသို့ ကုန်အောင် စုံအောင် မေးပြီးလျှင် နာယူသင်ကြား မှတ်သားသောအားဖြင့် အရဟတ္တမဂ်၌လည်း ပြဿနာကို မေးမြန်းပြန်လေသည်။ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမသည်လည်း ဝိသာခသေဋ္ဌေး၏ အဖို့ရာ အနာဂါမ် တိုင်အောင်သာ မေးဖို့ရန် အရာဖြစ်သည်ကို သိ၍ ယခုအခါ ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် မိမိ၏ မေးသင့်သော အရာနယ်ပယ်ကို လွန်၍ ပြေးသွား လေပြီဟု သိရှိကာ ဝိသာခကို တန့်ရပ်စေ၏။

“ဒါယကာ ဝိသာခ- သင်သည် ပြဿနာ လွန်၍ သွားပြီ၊ သင်သည် ပြဿနာတို့၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ယူရန် မစွမ်းနိုင်၊ မှန်ပါသည်။ ဒါယကာ ဝိသာခ- သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာတည်းဟူသော မြတ်သော အကျင့်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ဝင်၏။ နိဗ္ဗာန်လျှင် လားရာရှိ၏၊ နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိ၏။ ဒါယကာဝိသာခ-အလိုရှိခဲ့မှု သင်သည် မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်၍ ထိုအနက် အဓိပ္ပါယ် အကြောင်းအရာကို မေးလျှောက်လော့၊ သင့်အား မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ် အကြောင်းအရာကို မှတ်လော့”ဟု ပြောဆိုလိုက်လေသည်။

ထိုအခါ ဝိသာခသေဋ္ဌေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံသို့ သွားရောက်၍ မိမိက မေးပုံ၊ ဓမ္မဒိန္နာထေရီမက ဖြေပုံ အလုံးစုံကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက် ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝိသာခသေဋ္ဌေး လျှောက်ထားသည့် စကားကို ကြားသိတော်မူရလေလျှင် “ငါသမီးတော် ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီမ၏ သန္တာန်မှာ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာတရားတို့၌ တပ်မက်မှု တဏှာ လောဘ မရှိယော့ချေ”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထို့နောက်မှ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဓမ္မဒိန္နာထေရီအား သာဓုကောင်းချီး ပေးတော်မူပြီးလျှင် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကို “ဒါယကာ ဝိသာခ-ဓမ္မဒိန္နာရဟန်းမသည် ပညာရှိ၏၊ ဒါယကာဝိသာခ-ဓမ္မဒိန္နာ ရဟန်းမသည် များမြတ်သော ပညာရှိ၏။

ဒါယကာဝိသာခ- ငါဘုရားကို အကယ်၍ ထိုအနက်သဘောကို သင်မေးမြန်းလျှင် ငါဘုရားသည်လည်း ထိုအနက် သဘောကို ဝဗ္ဗဒိန္နာရဟန်းမ ဖြေကြားသကဲ့သို့ ဖြေကြားရ၏။ ထိုပြဿနာ၏ အနက်သည် ဤအနက်ပင်တည်း။ ဤသို့ ဝဗ္ဗဒိန္နာရဟန်းမ ဖြေကြားသည့်အတိုင်း သင်ပုတ်ယူလော့”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန် ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဝဗ္ဗဒိန္နာထေရီမအား “ရဟန်းတို့- တရားဟောကောင်းကြ၊ တရားဟောခြင်း၌ လိမ္မာကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ဝဗ္ဗဒိန္နာ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး”ဟု ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ချီးမြှင့်တော်မူလေ၏။

၆။ နန္ဒာထေရီ (ဇနပဒကလျာဏီ)

နန္ဒာထေရီသည် နန္ဒမင်းသား၏ ကြင်ရာလောင်း နန္ဒာမင်းသမီး ဖြစ်၍ လာလေသည်။ အဘိဂ္ဂုပနန္ဒာမင်းသမီးဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြ၏။ နောင်တွင် အလွန် တင့်တယ်သော ရုပ်အဆင်းရှိသူဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဇနပဒကလျာဏီအမည်တွင် လေသည်။ မိထွေးတော် ပဇာပတိဂေါတမီ၏ သမီးအရင်း ဇနပဒကလျာဏီသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ကပိလဝတ်သို့ ကြွ၍ နန္ဒမင်းသား၊ ရာဟုလာ၊ မယ်တော်မိထွေးတော် ဂေါတမီတို့ ရဟန်းပြု ရဟန်းမ ပြုကြသော အချိန်မှ စ၍ မယ်တော်ကြီးထံ သွားရောက်၍ ရဟန်းမ ပြုလေ၏။

ဇနပဒကလျာဏီသည် ရဟန်းပြုပြီးသော နေ့မှစ၍ မြတ်ဗုဒ္ဓက ရုပ်အဆင်းကို ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏ဟု အောက်မေ့ကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံ မဆည်းကပ်ရချေ။ အဆုံးအမ ဩဝါဒခံယူရန် အလှည့်ရောက်သော်လည်း ကိုယ်တိုင်မသွားဘဲ အခြားဘိက္ခုနီမ ကိုသာ ကိုယ်စားလွှတ်၍ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို ယူဆောင်စေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် နန္ဒာထေရီမ၏ ရုပ်ရည်၌ မာန်ယစ်၍နေကြောင်း သိတော် မူ၍ “ဘိက္ခုနီမများသည် မိမိအတွက် ဩဝါဒကို မိမိ ကိုယ်တိုင်သာ လာရောက်၍ ခံယူကြရမည်။ ဘိက္ခုနီမများသည် အခြားဘိက္ခုနီမကို ကိုယ်စား မလွှတ်ရ” ဟု ထပ်ဆင့်၍ အမိန့် ထုတ်ပြန်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဂူပနန္ဒာထေရီမသည် ရှောင်တိမ်းဖို့ မဖြစ်နိုင်တော့ဘဲ အလိုမရှိဘဲ အဆုံးအမခံရန် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံသို့ သွားရတော့၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဂူပနန္ဒာထေရီ၏ စရိုက်နှင့် လိုက်လျောညီညွတ်အောင် ကြိုတင်၍ တန်ခိုးတော်ဖြင့် မိန်းမလှ နိမ္မိတရုပ်တစ်ခုကို ဖန်ဆင်းလျက် ကိုယ်တော် မြတ်ကို ယပ်ခတ်ပေးနေသည့်ဟန် ဖန်ဆင်း၍ ထားတော်မူလေသည်။ ဂူပနန္ဒာ ထေရီသည် ထိုနိမ္မိတ မိန်းမလှရုပ်ကိုမြင်ရလေလျှင် “အော်...ငါသည် အကြောင်း

မဟုတ်ဘဲလျက် မေ့လျော့ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ မလာမိချေတကား၊ ဤသို့ တင့်တယ်လှသည့် မိန်းမများသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားအနီး၌ အကျွမ်းတဝင် ဝတ်ပြုကာ လှည့်လည် နေထိုင်ကြကုန်၏။ ငါ၏ အဆင်းကား ဤမိန်းမလှတို့၏ အဆင်းနှင့် နှိုင်းဆလျှင် တစ်ဆယ့်ခြောက်စိတ် ဆယ့်ခြောက်ပြန်စိတ် (၂၅၆-စိတ်)သော်လည်း တစ်စိတ်လောက်မျှ မမိပါတကား၊ ငါသည် မသိဆိုးဝါးသည့်အတွက် ဤမျှလောက်ကြာအောင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံတော်သို့ မလာရောက်မိချေတကား” ဟု အောက်မေ့၍ ထိုနိမ္မိတ မိန်းမလှအာရုံနိမိတ်ကို ယူကာ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုလျက် ရပ်တည်နေလေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဂူပနန္ဒာထေရီအား ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် “အဋ္ဌိနံ နဂရံ ကတံ” အစရှိသော တရားကို ဟောတော်မူ၍ “စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ၊ နိသိန္ဒော ဥဒ ဝါ သယံ” အစရှိသော သုတ္တန်ပါတ် ပါဠိတော်လာဝိဇယ သုတ္တန်ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဂူပနန္ဒာ ထေရီသည် ဝိဇယသုတ္တန်ဒေသနာကို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်း၍ သုညတ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းကြီးကုတ်အားထုတ်လတ်ရကား (၂)ရက် (၃)ရက် အတွင်း၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်လေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ နန္ဒာထေရီအား “ရဟန်းတို့-ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်မ သာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် နန္ဒာထေရီ ဘိက္ခုနီမသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး” ဟု တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူလေ၏။

၈။ ဂုဏ္ဏလကေသာသနာစေတီ

ကုဏ္ဏလကေသာသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သူ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီး ဖြစ်၏။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သတ္တကလူဆိုး ထကြွသောင်းကျန်း၍ ဘုရင်က မြို့ဝန်ကို မင်းအာဏာထားပြီး ဖမ်းခိုင်းသောကြောင့် သတ္တက လူဆိုးကို ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့် မိလေ၏။ မင်းကြီးသည် သတ္တက လူဆိုးကို ရှေ့မြို့တော် တောင်တံခါးမှ ထုတ်၍ သတ်ကြကုန်ဟု အမိန့်ထုတ်တော်မူ၏။ မြို့ဝန်သည် သတ္တက လူဆိုးကို လမ်းလေးခွဆုံတိုင်း ကြိမ်ဒဏ်အချက်တစ်ထောင် ရိုက်နှက်လျက် လက်ပြန်ကြီးတုပ်ကာ တောင်တံခါးသို့ ခေါ်ဆောင်၍ သွားလေ၏။

ယုံအချိန်၌ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးသည် လူအများ၏ အုတ်အုတ် ကျက်ကျက် အသံကြောင့် လေသာပြုတင်းကို ဖွင့်၍ ကြည့်လေလျှင် ရိုက်နှက်ခေါ်ဆောင်

အပ်သော သတ္တုက လူဆိုးကို မြင်သဖြင့် လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် မိမိရင်ကို မ၍ သွားရောက်ကာ ကျက်သရေရှိသော အိပ်ရာ၌ မျက်နှာအောက်ချ (မှောက် လျက်) လျောင်း၍ နေလေ၏။

ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးကား ထိုသေဋ္ဌေးကြီး သေဋ္ဌေးကတော်ကြီးတို့၏ ချစ်၍ မငြီး တစ်ဦးတည်းသော သမီးဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီး၏ ဆွေမျိုးများသည် သမီးကလေး အနည်းငယ်မျှ မျက်နှာပျက်သည်ကို သည်းမခံ နိုင်အောင် ရှိကြလေသည်။

ထိုအခါ မိခင် သေဋ္ဌေးကတော်ကြီးသည် ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီး အိပ်ရာ၌ ဝမ်းအလျားမှောက်၍ နေသည်ကို မြင်ရ၍ “သမီး- ဘယ်အမှုကို ပြုလုပ်ပေးရ မလဲ”ဟု မေးလေ၏။ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးက “သတ်ဖို့ ခေါ်ဆောင်သွားသော ခိုးသားကို ရပါမှ သမီးအသက်ရှင်ရပါလိမ့်မယ်၊ “ရပါမူ သမီးအဖို့ရာ သေရန်သာ ရှိပါတော့တယ်”ဟု တိုက်ရိုက် ပြောဆို၏။ ဖိသားပြားနှင့် ဆွေမျိုးများသည် နားချကြသော်လည်း မရသည့်အဆုံး၌ “သေခြင်းထက်တော့ အသက်ရှင်၍ မြင်နေရခြင်းက မြတ်ပါသေး၏”ဟု မှတ်ချက်ချကုန်၏။ ထို့နောက် ဖခင်ကြီးသည် မြို့ဝန်အား အသပြာတစ်ထောင် လာဘ်ထိုး၍ သတ္တုကကို ကယ်ယူကာ သမီး၏ စိတ်အလို ပြည့်စေဖို့ မိဘတို့၏ ကြီးမားလှစွာသော အနန္တမေတ္တာဖြင့် သမီး၏ ပြာသာဒ်ထက်သို့ ပို့စေ၏။ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးသည်လည်း ပြုစုလုပ်ကျွေးလေ၏။ သတ္တုက လူဆိုးသည် သေဋ္ဌေးသမီး၏ အဆင်တန်ဆာ ဘဏ္ဍာအားလုံးကို ရယူမည်ဟု ယုတ်ဟစွာ ကြံစည်၍ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးကို “ဘဒ္ဒါ- သင်ကတော့ ငါ့ကို အမှီပြု၍ သတ္တုကသည် အသက်ရအပ်လေပြီ ဟု အောက်မေ့ပေလိမ့်မည်။ စင်စစ်ကား ငါသည် အဖမ်းခံရလျှင် ခံရချင်းပင် စောရပပါတ တောင်စောင့်နတ်မင်း ကြီးအား အကယ်၍ အကျွန်ုပ်သည် အသက်ရှင်မှုကို ရပါမူ အရှင် နတ်မင်းအား ဗလိပူဇော်ပွဲကို ပေးဆက်ပါမည်”ဟု တောင်းပန်ခဲ့လေသည်။ ငါသည် စောရပပါတ တောင်စောင့်နတ်မင်းကို အမှီပြု၍ အသက်ရှင်မှုကို ရအပ်ခဲ့ပါပြီ၊ သင်ဘဒ္ဒါသည် လျှော်မြန်စွာ ဗလိပူဇော်ပွဲကို စီရင်ပြင်ဆင်ပါလော့”ဟု ပြောလေ၏။

ဘဒ္ဒါ သေဋ္ဌေးသမီးသည် “သတ္တုက၏ အလိုဆန္ဒကို ဖြည့်မည်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဗလိပူဇော်ပွဲကို ပြင်ဆင်စေ၍ အဆင်တန်ဆာစုံဝတ်ဆင်ပြီး သတ္တုကနှင့်အတူ စောရပပါတတောင်သို့ အရောက်သွားပြီးသော် ရိုးသားသော စိတ်ဖြင့်ပင် “တောင်စောင့်နတ်မင်းအား ဗလိ ပူဇော်မှု ပြုပေတော့အံ့” ဟု အဖော်များနှင့် တောင်ပေါ်တက်ရန် အားထုတ်လေ၏။ သတ္တုကလူဆိုးကား

သေဋ္ဌေးသမီး၏ အဆင်တန်ဆာတို့ကို လုယူရန် အကြံဖြင့် အတူပါလာသူတို့ကို တောင်ခြေ၌သာ နေရစ်စေပြီးလျှင် ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီး တစ်ယောက်တည်းသာ ဗလိပူဇော်ပွဲကို ရွက်စေလျက် စောရပပါတတောင်သို့ တက်လေ၏။

သတ္တုကသည် တောင်ပေါ်တက်စဉ် သေဋ္ဌေးသမီးအား ချစ်ဖွယ်သော စကား မပြောကြားဘဲ ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကိုသာ ပြောဆိုလေ၏။ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးသည် ပါးနပ်သူဖြစ်၍ သတ္တုက၏ ကောက်ကျစ်သော အကြံကို သိရှိလေသည်။ တောင်ပေါ်သို့ ရောက်သောအခါ သတ္တုက က “ဘဒ္ဒါ...သင်၏ အပေါ်ရုံ အဝတ်ကို ချွတ်၍ သင့်ကိုယ်မှာ ဆင်လာသည့် အဆင်တန်ဆာ အားလုံးကို ဤတဘက်၌ ထုပ်လိုက်”ဟု မိုက်ရိုင်းစွာ ပြောဆို၏။ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေး သမီးက “အိုအရှင်- ဘာအပြစ်ရှိလို့လဲ”ဟု သာယာစွာ မေးသော်လည်း သတ္တုကသည် “အမိုက်မ ငါသည် ဗလိနတ်ပူဇော်ရန် ရောက်လာသည်ဟု မှတ်ထင်သလော၊ ငါကား ဗလိနတ်အား ပူဇော်ဖို့ မဆိုထားနဲ့ ဤတောင်စောင့် နတ်၏ အသည်းကိုပင် ထုတ်စားဝံ့သူ ဖြစ်တယ်၊ စင်စစ် ငါကား သင်၏ အဆင် တန်ဆာများကို လုယူလို၍ တောင်ထိပ်သို့ ခေါ်လာခြင်း ဖြစ်တယ်”ဟု ရိုင်းပြောစွာ ပြောလေ၏။

အလွန်လိမ္မာ ပါးနပ်သော သေဋ္ဌေးသမီးသည် “အရှင်...အဆင်တန်ဆာ များသည် အရှင်၏ ဥစ္စာပင် ဖြစ်တယ်၊ ကျွန်တော်မသည်လည်း အရှင်၏ ဥစ္စာပင် ဖြစ်တယ်”ဟု ပြောဆိုသောအခါ သတ္တုက လူဆိုးသည် “ဤစကားမျိုးကို ငါနားမလည်၊ သင့်ဥစ္စာကား တပါး၊ ငါ့ဥစ္စာကား တခြားသာလျှင် ဖြစ်၏” ဟု ပြတ်တောင်းစွာ ပြောလေ၏။ ထိုအခါ ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးသည် “သူ၏ နှလုံး အလိုဆန္ဒကို ပြည့်စေဖို့ တန်ဆာဆင်မြဲတိုင်းဖြင့် ကျွန်မအား အရှင်ကို ရှေ့မှ လည်းကောင်း၊ နောက်မှလည်းကောင်း လည်ဖက်၍ ယုယကြင်နာဖို့ အခွင့် ပေးရန်” အထူးတောင်းပန်လေ၏။

ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးသည် သတ္တုက လက်ခံသည်ကို သိရလျှင် အချိန်မဆွဲဘဲ လူဆိုး၏ရှေ့မှ လည်ဖက်၍ ယုယကြင်နာမှု ပြုပြီးလျှင် နောက်မှ လည်ဖက်၍ ယုယကြင်နာဟန်ဖြင့် သတ္တုက လူဆိုးကို တောင်ကြား၌ တအား တွန်းချ လိုက်လေ၏။

ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီး၏ ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်ကို တောင်စောင့်နတ်မင်းက “အလုံးစုံသော အရာဌာနတို့၌ ယောက်ျားသာလျှင် ပညာရှိသည် မဟုတ်၊ မိန်းမသည်လည်း ထိုထိုကိစ္စ အဝဝတို့၌ မြော်မြင်ဆင်ခြင်နိုင်သူ၊ အကျိုးရ ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို ဆင်ခြင်နိုင်သူ ဖြစ်ဘိမူ ပညာရှိ ဖြစ်နိုင်တယ်” ဟု ချီးကျူးလေ၏။

ဘဒ္ဒါသေဋ္ဌေးသမီးသည် အိမ်သို့ ပြန်၍ ပဖြစ်တော့သဖြင့် ဦးတည်ရာ သွားလေလျှင် တက္ကတွန်းအာရာမ်တခုကို ရောက်၍ တက္ကတွန်းဆရာတို့၏ သာသနာဝယ် အမြတ်စားနည်းဖြင့် ရဟန်းမ ပြုလေ၏။ ထန်းစေ့မှုတ်ဖြင့် ဆံပင်တို့ကို နာကျင်စွာနုတ်၍ ဆံပင်များ နောက်တဖန် ပေါက်လာပြန်သော အခါ နားတောင်းပမာ ဝိုင်းလျက် ဝိုင်းလျက် အစုလိုက် ပေါက်လာကြ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ကုဏ္ဍလကေသာ (နားတောင်းပမာ အစုလိုက်ဝိုင်းသော ဆံပင်ရှိသူ)ဟု အမည်တွင်လေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာ တက္ကတွန်းမသည် တက္ကတွန်းတို့ထံ၌ အလုံးစုံသော အတတ် ပညာကို သင်ယူပြီးနောက် ပါရမီ ရှိသူဖြစ်ရကား တက္ကတွန်းတို့ အယူဝါဒသည် တရားထူး မဟုတ်ဟု ဆင်ခြင်သိမြင်ကာ ထိုထို ရွာ နိဂုံး မင်းနေပြည်တော်တို့သို့ လှည့်လည်လျက် ပညာရှိတို့ထံ ချဉ်းကပ်၍ တတ်သိအပ်သော အတတ်ပညာ အားလုံးကို သင်ယူလေသည်။ ထိုအခါ ကုဏ္ဍလကေသာအား ဝါဒအပြိုင်အဆိုင် ပေးစွမ်းနိုင်သူ မရှိသလောက် ဖြစ်နေလေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် ဝါဒရှင်တစ်ယောက်ဖြစ်ကာ ရောက်လေရာ ရွာ နိဂုံး ဘို့၏ တံခါးဝ၌ သံပုံပြုကာ သပြေခက်ကို စိုက်ထူပြီး “ဝါဒယှဉ်ပြိုင် ပြစ်တင် ပြောဆိုနိုင်သူသည် နင်းချေ ဖျက်စေသကည်း”ဟု အသိပေး၍ ထားလေ၏။ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ယှဉ်ပြိုင်သူ မရှိသောအခါ သပြေခက်ကို ယူဆောင်ကာ ဖဲသွားလေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် အစဉ်အတိုင်း ရွာ နိဂုံး မင်းနေပြည်သို့ လှည့်လည် လေရာ သာဝတ္တိပြည်သို့ ရောက်၍ မြို့သို့ ဝင်လတ်သော် သံပုံ၌ သပြေခက်ကို စိုက်၍ အနီးရှိ သူငယ်တို့အား အသိပေးကာ မြို့တွင်းသို့ ဝင်လေ၏။ တရား စစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် တပါးတည်း မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင် လေသော် သံပုံ၌ စိုက်ထားသည့် သပြေခက်ကို မြင်တော်မူ၍ အနီးရှိ ကလေး များကို မေးလေ၏။ ကလေးတို့သည် ကုဏ္ဍလကေသာ ပြောဆိုသမျှသော အကြောင်းအရာကို လျှောက်ထားကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာက ကလေးတို့ကို သပြေခက်ကို ဆွဲယူကာ နင်းချေဖျက်ဆီးခိုင်းလေ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် မြို့တွင်းမှ ပြန်ထွက်လာသောအခါ နင်းချေဖျက်ဆီး ထားသော သပြေခက်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဘယ်သူ၏ အပြုအမူနည်းဟု အနီးရှိ ကလေးတို့ကို မေးလေ၏။ ကလေးတို့က တရားစစ်သူကြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာ နင်းချေဖျက်ဆီးခိုင်း၍ နင်းချေကြောင်း ပြောလေ၏။ ထိုအခါ ကုဏ္ဍလကေသာ သည် “မိမိ၏ စွမ်းအင်ကို မသိမြင်သောသူသည် ဤသပြေခက်ကို နင်းချေရာ

ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ အမှန်ပင် ဤမထေရ်သည် ကြီးမြတ်သူ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ငါသည် တစ်ယောက်တည်း အဖော်နည်းပါးသူ ဖြစ်လျှင် တင့်တယ်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ပရိသတ်အား တရားစစ်သူကြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ဝါဒပြိုင်ကြမည် ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးမှ သင့်တော်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ကာ နီးစပ်ရာ အချင်းချင်း ပြောကြားသဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သား အားလုံးတို့ပင် သိရှိကြလေကုန်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ထံ ကုဏ္ဍလကေသာသည် လူအပေါင်းခြံရံလျက် သွားရောက်ပြီး-

- ကုဏ္ဍလကေသာ- အရှင်ဘုရားတို့သည် တပည့်တော်မ၏ သပြေခက်ကို နင်းချေစေအပ်သလော။
- အရှင်သာရိပုတ္တရာ- အိမ်... ငါ နင်းချေစေအပ်သည်။
- ကုဏ္ဍလကေသာ- ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်ဘုရားတို့နှင့် တပည့်တော်မ တို့၏ ဝါဒပြိုင်ဆိုင်မှု ဖြစ်စေတော့မလား။
- အရှင်သာရိပုတ္တရာ- ဖြစ်ပါစေ တက္ကတွန်းမလေး။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် မထေရ်မြတ်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ မိမိသိသမျှ ဝါဒ အားလုံးကို မေးလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် အားလုံးကို ဖြေတော်မူလေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ- တက္ကတွန်းမလေး သင်သည် ငါ့ကို များစွာသော ပုစ္ဆာကို မေးအပ်ပြီ (ငါလည်း ဖြေအပ်ပြီ) ငါတို့ကလည်း သင့်ကို ပြဿနာတစ်ခုကို မေးကြကုန်အံ့။ ဧကံ နာမ ကိံ၊ တက္ကတွန်းမလေး- ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိရမည့် တရားတစ်မျိုးဟူသည် အဘယ်တရားနည်း။

- ကုဏ္ဍလကေသာ- တပည့်တော်မ မသိပါ အရှင်ဘုရား။
- အရှင်သာရိပုတ္တရာ- တက္ကတွန်းမလေး....သင်သည် ငါတို့ သာသနာဝယ် သာမဏေထံကလေးများ လေ့လာရသည့် ဤမျှကို မသိလျှင် အခြား အဘယ်တရားကို သင် သိနိုင်လိမ့် မည်နည်း။

ဤသို့ မထေရ်မြတ်က မိန့်ဆိုလျှင် ပါရမီအရှင် ကုဏ္ဍလကေသာသည် မထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ဝပ်စင်း၍ တပည့်တော်မသည် အရှင်ဘုရားတို့ကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ သိမှတ်ဆည်းကပ်ပါ၏ဟု လျှောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က နတ်နှင့်တကွသော သတ္တလောကကြီး တစ်ခုလုံး၌ အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်း ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးလျက် မှီတော်မူ၏။ သင်သည် ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟု သိမှတ်ဆည်းကပ်လောဟု မိန့်တော်မူ၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံတော်သို့ သွားရောက် ဆည်းကပ်၍ တည်ခြင်းငါးပါးဖြင့် မှီခိုပြီး နေလေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကုဏ္ဍလကေသာ၏ ဉာဏ်ရင့်ကျက်ချိန်ကို သိမြင်တော်မူ၍-

ဂါထာတစ်ထောင် ဖြစ်လင့်ကစား အကျိုးမရှိသော မိုးဖွဲ့ တောငွေ့ ဖြစ်တီမူ မချီးမွမ်းအပ် မမြတ်ခေ့။ “အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ” အစရှိသော ဂါထာပိုဒ်ကို ကြားနာရသည်ရှိသော် ကိလေသာအပူ ငြိမ်းလေ၏။ ထိုစာပိုဒ် တစ်ပိုဒ်ကသာလျှင် မြတ်၏ ဟု-

ချီးမွမ်းအပ်၏။

ကုဏ္ဍလကေသာသည် ဟောတော်မူအပ်သော တရားဂါထာ ဆုံးသောအခါ ရပ်တည်ရင်းပင် ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် လေးပါးနှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ရဟန်းမ ပြုမေးပါရန် လျှောက်ထား တောင်းပန်လေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ကုဏ္ဍလကေသာသည် ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းမ ပြုလေ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ “ရဟန်းတို့- လျင်မြန်စွာ ရအပ်သည့် မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်မသာဝိကာ ဘိက္ခုနီမတို့တွင် ဘဒ္ဒါမည်သော ကုဏ္ဍလကေသာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး” ဟု တေဒဂ်ဘွဲ့ ထူးဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူပါသည်။

ဝေါဟာရရှင်းလင်းချက်

[ဆ]

အကုသိုလ်ကံ=မဂ္ဂမောဂ်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝ၌ အပြစ်ရှိသည့်အပြင် ဆင်းရဲ
ကြောင်း အကျိုးကျေးဇူးများကို ပေးစွမ်းနိုင်သော အကုသိုလ်
ဝေတနာ။

အကျိုးဝိပါက်=ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးရင်း၊ အကျိုးဆက်
ဖြစ်သော ဝိပါက်ဝိညာဉ်။

အတ္တဝါဒုပါဒါန်=အတ္တဝါဒ+ဥပါဒါန်၊ အတ္တရှိ၏ဟု ပြောဆို စွဲလမ်းခြင်း။

အနန္တတန်ခိုး= အနန္တ+တန်ခိုး၊ အကန့်အသတ် အပိုင်းအခြားမရှိ များပြား
ကြီးကျယ်လှသည့် တန်ခိုးတော်။

အနမတဂ္ဂသံသရာ=အန+မတဂ္ဂ+သံသရာ၊ အဝပိုင်းကို မသိနိုင်သော သံသရာ။
အပိုင်း မထင်ရှားသော သံသရာ။

အနာဂါမ်= အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဤလူ့ပြည်သို့ ပဋိသန္ဓေနေရန် တဖန်မလာ
တော့သည့် အနာဂါမ်ဖလဋ္ဌာန် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။

အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန=အနုပါဒိသေသ+နိဗ္ဗာန၊ ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကျန်
ရပ်သည့် ဝိပါက်ကမ္မဓရုပ်များပင် အကြွင်းအကျန် မရှိသော
နိဗ္ဗာန်။

အနုလုံ= ရှေးရှေးဖြစ်သော ပရိကံနှင့် နောက်နောက်ဖြစ်သော အပ္ပနာ
တို့အား လျော်စွာဖြစ်သော စိတ်။

အနုဿတိ= အနု+ဿတိ၊ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့
ဆင်ခြင်ခြင်း။

အပရာပရိယ-အကုသိုလ်ကံ=အပရာပရိယ+အကုသိုလ်ကံ၊ ဓာတိယဘဝမှ ရ၍
နိဗ္ဗာန်ရသည့်ဘဝတိုင်အောင် ဘဝအဆက်ဆက်၌ အကျိုးပေး သော
အကုသိုလ်ကံ။

အပညာဘိသင်္ခါရ=အပညာ+အဘိသင်္ခါရ၊ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ရုပ် နှာ သင်္ခတ တရားစုကို ပြုစီမံတတ်သော အကုသိုလ်စေတနာ။

အပ္ပနာစာရန်= အပ္ပနာ+စာရန်၊ ရူပ အရူပစာရန်၊ လောကုတ္တရာစာရန်၊ အာရုံသို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ရှေးရှုတင်ပေးတတ်သော စာရန်တရား။

အပ္ပမာဒတရား=အပ္ပမာဒ+တရား၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိစ္စများ၌ မမေ့ မလျော့ ကြောင်းဖြစ်သော သတိတရား။

အဘိဇ္ဈာ= သူတပါးစည်းစိမ်ကို မတရား ရယူလိုမှု။

အရညကင်စုတင်=အရညကင်+စုတင်၊ လူသူ ဝေးရာအရပ်၌ တောရ ဆောက် တည်သော စုတင်အကျင့်။

အရဟတ္တမဂ်= ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော စတုတ္ထမဂ်။

အရဟတ္တဖိုလ်= ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ဖိုလ်။

အရိယဂစ္ဆာ= အရိယ+သစ္စာ၊ မချွတ်မယွင်း မှန်ကန်သော သစ္စာတရား။ ဘုရား အစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမှန်တရား။

အရူပဘုံ= အရူပ+ဘုံ၊ ရုပ်မရှိ၊ နာမ်ဝိညာဉ်တစ်မျိုးတည်းသာ ရှိသော အရူပ ဗြဟ္မာတို့၏ နေထိုင်ရာဖြစ်သော ဘုံ။

အဝိဇ္ဇာ= အဝိဇ္ဇာတရား၊ အမှန်တရားသဘောကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သော မောဟ တရား။

အဝိဇ္ဇာသဝ= အဝိဇ္ဇာ+အာသဝ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အာသဝေါတရား။

အဝိတိက္ကမတရား=အဝိတိက္ကမ+တရား၊ မလွန်ကျူးအပ်သော ဒုစရိုက်တရား။

အာကာသာနုဇ္ဈာယတနစာရန်=အဆုံး အပိုင်း အခြား မရှိသော ကောင်းကင် ပညတ်ဟူသော တည်ရာအာရုံရှိသော စာရန်။

အာကိဉ္ဇညာယတနစာရန်=အာကာသာနုဇ္ဈာယတနဝိညာဉ်၏ ကင်းကွာ ချုပ် ပျောက်ခြင်းဟူသော နတ္ထိအောပညတ်လျှင် တည်ရာအာရုံရှိသော စာရန်။

အာဂန္တုရဟန်း=အာဂန္တု+ရဟန်း၊ အရပ်တပါးမှ ကြွရောက်လာသော ဧည့်သည် ရဟန်း။

အာဒိကလျာဏ=အာဒိ+ကလျာဏ၊ အစ အပိုင်း အခန်း၊ ဘဝအစ ပထမ အရွယ်၏ ကောင်းခြင်း။

အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရ=အာနေဉ္ဇ+အဘိသင်္ခါရ၊ မတုန်မလှုပ် ငြိမ်သက်သော အရူပ ဝိပါက်ဝိညာဉ်ကို ပြုပြင်စီရင်တတ်သော အရူပ ကုသိုလ် စေတနာ။

အာယုသင်္ခါရ=အာယု+သင်္ခါရ၊ အသက်(ဇိဝိတိန္ဒြေ)ကို ပြုပြင်စီရင်တတ်သော ဖလသမာပတ်။

အာဝါသ= နေရာဌာနဖြစ်သော အိမ်၊ ကျောင်း၊ ပရိဝုဏ် စသည်။

[ဣ၊ ဥ၊ ဧ၊ ဩ]

ဣဒ္ဓိမယသပိတ်သင်္ကန်း=ဣဒ္ဓိမယ+သပိတ်သင်္ကန်း၊ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ဖြစ် ပေါ်လာသော သပိတ်သင်္ကန်း။

ဣဿရိယဘုန်းတော်=ဣဿရိယ+ဘုန်းတော်၊ မိမိ၏ စိတ်တော်ကို အစိုးရ နိုင်နင်းခြင်းဟူသော ဘုန်းတော်။

ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ= ဥစ္ဆေဒ+ဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒအယူဝါဒ၊ အတ္တနှင့် လောကသည် သေပြီး နောက် ထပ်၍ မဖြစ် အဆက်ပြတ်၏ဟူသော အယူမှား။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်=ဥဒယ+ဗ္ဗယ+ဉာဏ်၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အဖြစ်နှင့် အပျက်ကို ရှုမှတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်။

ဥဒ္ဓိဿစေတီ= ဥဒ္ဓိဿ+စေတီ၊ သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို ရည်မှတ်၍ သွန်းထုပြုလုပ်ထားသည့် ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်စေတီ။

ဥပစာ= အပ္ပနာ၏ အနီး၌ ဖြစ်သောစိတ်။

ဥပစာရဈာန်စိတ်=အပ္ပနာဈာန်၏ မြေအဖို့၌ ဖြစ်သော ဉာဏသမ္ပယုတ် ကာမာ ဝစရဇောစိတ်။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ=ရဟန်းဘောင်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးသော ဆရာ။

ဥပဋ္ဌာက= အလုပ်အကျွေးပြုသူ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးသောသူ။

ဥပပါရမီ= မိမိ၏ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းကို မခွဲကွက်ဘဲ ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူး အပ်သော မွန်မြတ်သည့် ပါရမီ။

ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ သင်= ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ စတင်ဖြစ်ပေါ်ဆဲ ခဏသည် ဥပါဒ်၊ တည်ဆဲ ခဏသည် ဌီ၊ ချုပ်ပျက်သွားဆွဲ ခဏသည် ဘင်မည်၏။

ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်=အကြောင်းဥပါယ် နည်းပရိယာယ်၌ ထူးချွန်ကျွမ်းကျင် သော ပညာ။

ဧတဒဂ်= ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး၊ “အမြတ်ဆုံး၊ အသာဆုံး၊ အကောင်းဆုံး” ဟု ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အသိအမှတ်ပြုအပ်သော ဘွဲ့ထူး။

ဩဃလေးပါး= ဩဃ+လေးပါး၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို ဝဋ်ဒုက္ခ၌ နစ်မြုပ် အောင် လွှမ်းမီ သတ်ဖြတ်တတ်သောတရား။ ယင်းတရားကား ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောသအားဖြင့် လေးပါးတည်း။

[က]

ကမ္မဇရုပ်ကလာပ်=ကမ္မဇ+ရုပ်ကလာပ်၊ ကမ္မဇ=ကံကြောင့် ဖြစ်သော+ ရုပ်ကလာပ်=ရုပ်အပေါင်း၊ ကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရုပ်အပေါင်း။

ကသိုဏ်း= ကသိုဏ (ပါဠိ)၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံ အကုန်အစင် တပြိုင်နက် ထင်မြင်အောင် ရှုမှတ်ဆင်ခြင်အပ်သော မြေ စသည့် အာရုံ (၁၀)မျိုး။

ကာမစ္ဆန္ဒ= ကာမ+ဆန္ဒ၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ အလိုရှိခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း။

ကာမဘုန်းတော်=မိမိ လိုလားတောင့်တအပ်သည့် အကျိုးစီးပွားများ မိမိ အလိုဆန္ဒ အတိုင်း ပြည့်စုံပြီးစီးစေနိုင်သော ဘုန်းတော်။

ကာမသုဂတိဘုံ=ကာမ+သု+ဂတိ (ဘုံ)။ ကာမတဏှာနှင့် တကွဖြစ်သော ကောင်းသော လားရာ ရောက်ရာဘုံ၊ လှူပြည်နှင့် နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်ကို “ကာမသုဂတိဘုံ”ဟု ခေါ်သည်။

ကာမာသဝ= ကာမ+အာသဝ၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်တတ်သော တဏှာတည်းဟူသော အာသဝေါတရား။

ကာမုပါဒါန်= ကာမ+ဥပါဒါန်၊ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ စွဲစွဲလမ်းလမ်း တပ်မက်တွယ်တာသော တဏှာတည်းဟူသော ဥပါဒါန်တရား။

ကာယဂတာသတိ=ကာယ+ ဂတာ + သတိ၊ ဆံပင် အစရှိသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသ ဣပကာယကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောသတိ။

ကာယပသာဒ=ကာယ+ပသာဒ၊ ကာယဟု ဆိုအပ်သော ပသာဒ၊ ကိုယ်အကြည်ဓာတ်။

ကုသိုလ်ကံ= မျက်မှောက်ဘဝ၊ ဝမလွန်ဘဝ၌ လုံးဝအပြစ်မရှိသည့်အပြင် ချမ်းသာသော အကျိုးကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ကုသိုလ်စေတနာ။

[ဂ၊ ဃ]

ဂတိမန္တ= ဂတိ+မန္တ၊ ဂတိ=ဉာဏ်ပညာ+မန္တ=ရှိခြင်း၊ ဉာဏ်ပညာရှိသောသူ။

ဂန္ဓကုဋိ= ဂန္ဓ+ကုဋိ၊ နံ့သာဖြင့် ထုံမွှမ်းအပ်သော ကျောင်း၊ ဘုရားကျောင်း တော်။

ဂဗ္ဗသေယျကသတ္တဝါ=ဂဗ္ဗ+သေယျ+က+သတ္တဝါ၊ အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်း သော သတ္တဝါ။

ဂရုဓံ= ဂရု+ဓံ (ဓမ္မ)၊ အလေးပြုအပ်သောတရား၊ ရိုသေလေးစားစွာ ဝန်ခံအပ်၊ လိုက်နာပြုကျင့်အပ်သောတရား။ ဂရုဓံတရားကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဘိက္ခုနီမတို့အား မောကြားတော်မူသည်။ ယင်းတရား (၈)ပါး ရှိသည်။

ဂေါတြဘူ= ဂေါတြ+ဘူ၊ ကာမအနွယ်၊ ပုထုဇဉ်အနွယ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော စိတ်၊ မဟဂ္ဂုတ်အနွယ်၊ လောကုတ္တရာအနွယ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်။

ဃာနပသာဒ= ဃာန+ပသာဒ၊ ဃာနဟု ဆိုအပ်သော ပသာဒ၊ နှာခေါင်း အကြည်ဓာတ်။

[စ၊ ဇ]

စက္ခုငါးပါး= စက္ခု+ငါးပါး၊ စက္ခု=မျက်စိ+ငါးပါး၊ မျက်စိငါးပါး။ ယင်းတို့ကား-မံသစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ပညာစက္ခု၊ သမန္တစက္ခု၊ ဗုဒ္ဓစက္ခုတို့ဖြစ်သည်။

စက္ခုပသာဒ= စက္ခု+ပသာဒ၊ စက္ခုဟု ဆိုအပ်သော ပသာဒ၊ မျက်စိအကြည်ဓာတ်။

စက္ခုပိညာဉ်= စက္ခု+ပိညာဉ် (ပိညာဏ)၊ မျက်စိအကြည်ဓာတ်ကို မှီ၍ သိတတ်သောတရား၊ မြင်သိစိတ်။

စရဏတရား= စရဏ+တရား၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်တရား။
ယင်းစရဏတရားသည် သီလစောင့်ထိန်းခြင်း၊ ဣန္ဒြေကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အစာအာဟာရ၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိခြင်း၊ နိုးကြားခြင်း၌ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်း၊ သဒ္ဓါ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ ဗာဟုဿစွ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ပညာဟူသော သူတော်ကောင်းတရား (၇)ပါး၊ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ဟူသော ရူပါဝစရဈာန် (၄)ပါးအားဖြင့် (၁၅)ပါးရှိသည်။

စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး=စွန့်ခြင်းကြီး+ငါးပါး၊ လူသာမန်တို့ အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့စွာ သောကြောင့် လွန်ကဲမြင့်မြတ်ကြီးကျယ်သော စွန့်လှူခြင်း။ ယင်းစွန့်ခြင်းကြီးသည် (၁)မင်းစည်းစိမ်ဥစ္စာကို စွန့်လှူခြင်း၊ ဓနပရိစ္စာဂ၊ (၂)သားသမီးကို စွန့်လှူခြင်း၊ ပုတ္တပရိစ္စာဂ၊ (၃)မယားကို စွန့်လှူခြင်း၊ ဘရိယပရိစ္စာဂ၊ (၄) ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းကို ပေးလှူခြင်း၊ အဂပရိစ္စာဂ၊ (၅) ကိုယ့်အသက်ကို ပေးလှူခြင်း၊ ဇီဝိတပရိစ္စာဂအားဖြင့် ငါးပါးရှိသည်။

ဇိဝှိပသာဒ= ဇိဝှိ+ပသာဒ၊ ဇိဝှိဟု ဆိုအပ်သော ပသာဒ၊ လျှာအကြည်ဓာတ်။

[တ၊ ဒ၊ ဓ၊ န]

တက္ကတွန်းအာရာမ=တက္ကတွန်း+အာရာမ၊ တိတ္ထိတို့ နေထိုင်စော့ ကျောင်း အာရာမ။

တဏှာ= အာလောင် မွတ်သိပ်တတ်သော တရား၊ မရောင့်ရဲ မတင်းတိမ်း နိုင်သော တရား၊ တရားကိုယ်မှာ လေးအာဖြစ်သည်။

တေဘုမ္မကသင်္ခါရတရား=တေဘုမ္မ+က+သင်္ခါရတရား၊ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပံ ဟူသော ဘုံ (၃)ပါး၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး သင်္ခါရတရား။

ဒိဋ္ဌာသဝ= ဒိဋ္ဌိ+အာသဝ၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော အာသဝေါတရား။

ဒိဋ္ဌိ= ဖောက်ပြန် မှားယွင်းအသေ အယူ၊ တရားကိုယ်မှာ ဒိဋ္ဌိစေတသိက် ဖြစ်သည်။

ဒိဋ္ဌိဂတဝိပုယုတ်=ဒိဋ္ဌိဂတ+ဝိပုယုတ်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သည့် စိတ်။

ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ= ဒိဋ္ဌိ+ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အယူဖောက်ပြန် မှားယွင်းခြင်း ဒိဋ္ဌိနှင့် ဘုရား စသည်တို့၌ ယုံမှား သံသယဖြစ်ခြင်း ဝိစိကိစ္ဆာ။

ဒိဋ္ဌိပါဒါန်= ဒိဋ္ဌိ+ဥပါဒါန်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသော ဥပါဒါန်တရား။

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တော်=ဒိဗ္ဗစက္ခု+ဉာဏ်တော်၊ နတ်မျက်စိကဲ့သို့ ဖုံးလွှမ်း ကွယ်ဝှက် နေသော အရာဝတ္ထု ဝေးသော အရာဝတ္ထုများကို မြင်နိုင်သော ဉာဏ်တော်။

ဓမ္မစေတီ= မြတ်ဗုဒ္ဓဟောကြားထားခဲ့သည့် ပိဋကတ်သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်ဟူသော ဓမ္မစေတီတော်။

ဓမ္မဘုန်းတော်=ဓမ္မ+ဘုန်းတော်၊ လောကုတ္တရာတရားနှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ဟူသော ဘုန်းတော်။

ဓမ္မာနုဿတိ= ဓမ္မ+အနုဿတိ၊ တရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အောက်မေ့ခြင်း သတိ။

ဓာတုစေတီ= ဓာတု+စေတီ၊ ဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော် မွေတော်၊ ထိုဓာတ်တော် မွေတော်များကို ဌာပနာပြီး တည်ထားသော စေတီတော်။

- မိထိမန္တ= မိထိ+မန္တ၊ မိထိ=လုံ့လဝီရိယ+မန္တ=ရှိခြင်း၊ လုံ့လရှိသောသူ။
- ဓုတင်= ကိလေသာတရားဆိုးများကို ခါထုတ်ပစ်တတ်သော အကျင့်။
- နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ= နတ္ထိက+ဒိဋ္ဌိ၊ ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးပိပါက် မရှိဟု လက်ခံ ယုံကြည်သော မိစ္ဆာအယူ။
- နိဝရဏတရား= နိဝရဏ+တရား။ ကုသိုလ်တရား ဈာန်မဂ်များကို တားဆီးပိတ်ပင်တတ်သော တရား။ ယင်းတရားသည် ကာမစ္ဆန္ဒ စသော အားဖြင့် ခြောက်ပါးရှိသည်။
- နေဝညာနာသညာယတနုဈာန်= နေဝ+သညာ+န+အသညာ+အာယတနဈာန်၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော သညာကား မရှိ၊ သိမ်မွေ့သော သညာရှိသည့် စတုတ္ထအဋ္ဌမဈာန်။
- နာမ်ခန္ဓာ= နာမ်+ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာငါးပါးရှိရာကွင် နာမ်တရားဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့ကို နာမ်ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။
- နာမ်ဓမ္မ နာမ်+ဓမ္မ၊ နာမ်တရား၊ စိတ် ၈၉ ပါး၊ စေတသိက် ၅၂ ပါး၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော နာမ်တရား။

[၀]

- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ= ပစ္စေက+ဗုဒ္ဓ၊ အသီးအခြား ကိုယ်တိုင်သာ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိမြင်သေခံဘုရား၊ သီးခြားဘုရား၊ ဘုရားငယ်။
- ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်=ပစ္စေကဗောဓိ+ဉာဏ်၊ အသီးအခြား သိတတ်သောဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ရအပ်သော ဉာဏ်။
- ပစ္ဆိမအရူယ်= ပစ္ဆိမ+အရူယ်၊ လူ့ဘဝသက်တမ်းကို ၃-ပိုင်း ပိုင်းခြားရာ၌ နောက်ဆုံးပိုင်းဖြစ်သော အရူယ်။
- ပစ္ဆိမဘဝိက= ပစ္ဆိမ+ဘဝိက၊ နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သောသူ၊ ယခုရရှိဆဲ ဘဝမှ စုတေလျှင် ဘဝအသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ မနေတော့ဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည့်သူ။
- ပညတ်= အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေအပ်သော နွားခြပ်အစရှိသည့် အတ္ထပညတ်၊ အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေတတ်သော နွားအစရှိသည့် နာမပညတ်။

ပညာအနှံ= ပညာ+အနှံ၊ ပညာတည်းဟူသော မျက်စိကန်းသူ၊ ပညာမျက်ကန်း။

ပညိန္ဒြေ= ပညာ+ဣန္ဒြေ၊ ပညာတည်းဟူသော ဣန္ဒြေတရား။

ပဋိသသမ္ပယုတ်စိတ်=ပဋိသ+သမ္ပယုတ်စိတ်၊ ဒေါသနှင့်ယှဉ်သောစိတ်။

ပဋိလောမ= ပဋိလုံ၊ နောက်စကားရပ်က ပြန်စသောအားဖြင့်၊ ရှေ့စကားရပ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာစကားစဉ်။

ပဋိသန္ဓေစိတ်=ပဋိသန္ဓေ+စိတ်၊ ရှေ့ဘဝ ဘဝဟောင်းနှင့် နောက်ဘဝ ဘဝသစ်ကို ပေါင်းကူးဆက်သွယ်ပေးသော စိတ်။

ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်=ပဋိသန္ဓေ+ဝိညာဉ်၊ ဘဝအဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို ပေါင်းကူး ဆက်သွယ်ပေးသော ဝိပါက်ဝိညာဉ်။

ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး=ပဋိသမ္ဘိဒါ+လေးပါး၊ ဉာဏ်တော်လေးပါး၊ အတ္ထပဋိ သမ္ဘိဒါဉာဏ်တော်၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တော်၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်တော်၊ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တော်။

ပယတ္တဘုန်းတော်=လူ နတ် မြဟ္မာ သတ္တဝါအများ လေးစားလောက်သော လုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်းဟူသော ဘုန်းတော်။

ပရမတ္ထပါရမီ= ပရမတ္ထ+ ပါရမီ၊ စိမိ၏ ကိုယ်အသက်ကို မငဲ့ကွက်ဘဲ ပြည့်ကျင့် ဆည်းပူးအပ်သော အလွန်မွန်မြတ်လှသည့် ပါရမီ။

ပရမတ္ထသံဃာတော်=ပရမတ္ထ+သံဃာတော်၊ မြင့်မြတ်သော အရိယာသံဃာ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက် ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်ဟူသော မြင့်မြတ်သည့် အရိယာသံဃာ။

ပရိကံ= အပ္ပနာဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုစီမံတတ်သော စိတ်။

ပရိဘောဂစေတီ=ပရိဘောဂ+စေတီ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများကို ဌာပနာပြီး တည်ထားသောစေတီ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းဖြစ်သော မဟာဗောဓိပင် အစရှိသည့် စေတီ။

ပရိယောသာနကလျာဏ=ပရိယောသာန+ကလျာဏ၊ အဆိုးအပိုင်းအခန်း၊ အဆိုးပိုင်းဘဝ၏ ကောင်းခြင်း။

ပဝတ္ထိအခါ= ပဝတ္ထိ+အခါ၊ ဘဝတစ်သက်တာ၌ အစပိုင်း ပဋိသန္ဓေအခါ၊ အဆုံးပိုင်း စုတိအခါကို ချန်လှပ်၍ အစပိုင်း၊ အဆုံးပိုင်းတို့၏ အလယ်ဖြစ်သောအခါ။

ပဝါရဏ= ပဝါရဏာပြုခြင်း၊ “မိမိအပေါ်မှာ မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ ယုံမှားအပ်သော အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါက ပြောကြားကြပါ။ ကုစားပါမည်” ဟု ဖိတ်ကြားခြင်း။

ပိဏ္ဍပါတ်ဓုတင်=ပိဏ္ဍပါတ်+ဓုတင်၊ သလုံး မြင်းခေါင်း ခြေနှစ်ချောင်းဖြင့် လှည့်လည်ဆွမ်းခံ၍ ရသော ဆွမ်းကိုသာ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်ခြင်းဟူသော ဓုတင်အကျင့်။

ပုညာဘိသင်္ခါရ=ပုည+အဘိသင်္ခါရ၊ အကျိုးဝိပါက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ် သင်္ခတတရားစုကို ပြုစီမံတတ်သော ကာမကုသိုလ်၊ ရူပကုသိုလ်စေတနာ။

ပုဏ္ဏကတိုက်ခြင်း=လောကီအောက်လမ်း အင်းအတတ်ဖြင့် ပုဏ္ဏကတီလူးကို နှောင့်ယှက် နှိပ်စက် ဖျက်ဆီးခိုင်းခြင်း။

ပုဗ္ဗေကတယေတုဒိဋ္ဌိ=ပုဗ္ဗေကတ+ယေတု+ဒိဋ္ဌိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ဉာဏ်ဝိရိယ မပါ၊ ရှေးအကြောင်း ကံကြောင့်သာ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်ရသည်ဟု ကံတစ်မျိုးတည်းကိုသာ စွဲယူထားသော အယူမှား။

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်တော်=ပုဗ္ဗေနိဝါသ+အနုဿတိဉာဏ်တော်၊ ရှေးဘဝ ပေါင်းများစွာ၌ နေအပ်ခဲ့ဖူးသည့် ဘဝဖြစ်စဉ်ကို ပြန်လည်အောက်မေ့ သိမြင်တော်မူသော ဉာဏ်တော်။

ပေါက္ခရဝဿ= ပေါက္ခရ+ဝဿ၊ ပေါက္ခရ=ကြာ+ဝဿ=မိုး၊ ပေါက္ခရဝဿမိုး၊ ကြာဖက်မိုး၊ မြတ်စွာဘုရား တန်ခိုးတော်အရ ကြာရွက်ခန့် ပမာဏရှိသော တိမ်တိုက်မှ အမွန်အစပြုပြီး ရွာသွန်းချလိုက်သော မိုးရေစိုစွတ်လိုသူအပေါ်သာ မိုးပေါက်ကျ၍ မစိုစွတ်လိုသူအပေါ် မိုးရေတပေါက်မျှ မကျရောက်သည့် မိုးကြီး။

[၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈]

ဖလသမာပတ်=ဖလ+သမာပတ်၊ ဖလ=ဖိုလ်+သမာပတ်=ကောင်းစွာရောက်ခြင်း၊ ဖိုလ်သို့ ကောင်းစွာရောက်နေခြင်း၊ ဖိုလ်ဝင်စားခြင်း။

ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း=ဗုဒ္ဓ+အနုဿတိ+ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဘုရားဂုဏ်တော်ကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမှတ်ပွားများနေသည့် ကမ္မဋ္ဌာန်း။

ဗောဓိပက္ခိယတရား=ဗောဓိ+ပက္ခိယတရား၊ ဗောဓိ=ဗောဓိဉာဏ်+ပက္ခိယတရား=အသင်းအပင်း ဖြစ်သောတရား၊ ဗောဓိဉာဏ် (မဂ်ဉာဏ်)၏ ဘက်တော်သား အသင်းဝင်တရား၊ ဗောဓိဉာဏ်အား ကျေးဇူးပြု တတ်သော တရား။

ဗျာပါဒ= စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသတရား၊ သူတပါး အကျိုးမဲ့ကို တွေးတောကြံစည်နေခြင်းဟူသော ဒေါသတရား။

ဗြဟ္မပုရောဟိတာ=ဗြဟ္မ+ပုရောဟိတာ၊ ပုရောဟိတ်ဗြဟ္မာ၊ ဗြဟ္မာတို့၏ ပုရောဟိတ်အရာ၌ တည်သောဗြဟ္မာ။

ဘဝါသဝ= ဘဝ+အာသဝ၊ ဘဝ=ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ+အာသဝ=အာသဝေါတရား၊ ရူပဗြဟ္မာ၊ အရူပဗြဟ္မာဟူသော ဥပပတ္တိဘဝ၊ ရူပစျာန် အရူပစျာန်ဟူသော ကမ္မဘဝ၌ တပ်မက် တွယ်တာသော တဏှာတည်းဟူသော အာသဝေါတရား။

မဇ္ဈိမအရွယ်= မဇ္ဈိမ+အရွယ်၊ မဇ္ဈိမ=အလယ်ပိုင်းဖြစ်သော+အရွယ်=လူ့ဘဝ သက်တမ်းကို ၃ ပိုင်း ပိုင်းခြားရာ၌ အလယ်ပိုင်းဖြစ်သော အရွယ်။

မဇ္ဈေကလျာဏ=မဇ္ဈေ+ကလျာဏ၊ အလယ်ပိုင်းအခန်း၊ အလယ်ပိုင်းဘဝ၏ ကောင်းခြင်း။

မနောဒွါရ= မနော+ဒွါရ၊ မနော=ဘဝင်စိတ်+ဒွါရ=ဝိထိစိတ် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘဝင်စိတ် ၁၉ ပါးသည် “မနောဒွါရ” မည်သည်။

မာန= ငါတကားဟု ထောင်လွှားတက်ကြွတတ်သော သဘောတရား၊ မာန၊ မာန်။

မာန်သုံးပါး= မာန်+သုံးပါး၊ မာန်=ထောင်လွှား တက်ကြွ မောက်မာခြင်း+ သုံးပါး၊ သေယျမာန်၊ သဒိသမာန်၊ ဟိနမာန်ဟူသော မာန်သုံးပါး။

- မာရ်ငါးပါး= မာရ်+ငါးပါး၊ မာရ် (မာရ) =သတ်ဖြတ် တားဆီးခြင်း+ငါးပါး= ကုသိုလ်တရား မဖြစ်ပွားရအောင် သတ်ဖြတ် တားဆီး ပိတ်ပင် တတ်သော မာရ်ငါးမျိုး၊ ဒေဝပုတ္တမာရ်, ကိလေသမာရ်, အဘိသင်္ခါရမာရ် ခန္ဓမာရ် မစွဲမာရ် ငါးပါး။
- မိစ္ဆာဇီဝ= မိစ္ဆာ+အာဇီဝ၊ မိစ္ဆာ=မှားယွင်းယုတ်မာသော လုပ်ငန်းဖြင့်+ အာဇီဝ=အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုခြင်း၊ မှားယွင်းယုတ်မာသော နှုတ်စိုက်မှုလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးမြူခြင်း။
- မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ= မိစ္ဆာ+ဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာ=ချွတ်ယွင်း ဖောက်ပြန် မမှန်ကန်သော+ဒိဋ္ဌိ= အသိအမြင်၊ ချွတ်ယွင်း ဖောက်ပြန် မမှန်ကန်သော အယူဝါဒ။

[ယ၊ ခု၊ လ၊ ဝ]

- ယမိုက်ပြာဋိဟာ=ယမိုက်+ပြာဋိဟာ၊ ယမိုက်=အစုံအစုံ+ပြာဋိဟာ=တန်ခိုး၊ ရေအစုံ၊ မီးအစုံဟု ဆိုအပ်သော အစုံလိုက် အစုံလိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တန်ခိုးတော်။
- ယသဘုန်းတော်=ယသ+ဘုန်းတော်၊ အခြံအရံ အကျော်အစောနှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ဟူသော ဘုန်းတော်။
- ယုဂစိတ်= ဘယ်မက်တွယ်တာတတ်သော တဏှာရာဂနှင့် စပ်ယှဉ်သော စိတ်။
- ရူပဘုံ= ရူပဗြဟ္မာတို့ နေထိုင်ရာဖြစ်သောဘုံ။
- ရုပ်ဓမ္မ= ရုပ်၊ ဝမ္မ၊ ရုပ်တရား၊ အချမ်းအပူ အစရှိသည့် ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းများကြောင့် ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲကတ်သောတရား။
- ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရလောက=ရုပ်နာမ် ဓမ္မ+သင်္ခါရလောက၊ ရုပ်နာမ်တရား ဟူသော သင်္ခါရလောက။
- လက္ခဏာရေးသုံးပါး=အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟူသော ရှုမှတ်ပုံ လက္ခဏာသုံးပါး။
- လောကီဝိပါက်စိတ်=လောကီ+ဝိပါက်စိတ်၊ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ဝိပါက်စိတ် ၃၂ ပါး။
- ဝိစာရ= ဝိစာရစေတသိက်၊ အာရုံကို သုံးသပ်တတ်သော ဝိစာရစေတသိက်။
- ဝိစိကိစ္ဆာ= ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်၊ ဘုရား တရား စသည်များ၌ ယုံမှား သံသယ ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိသော ဝိစိကိစ္ဆာ အကုသိုလ် စေတသိက်။
- ဝိဇ္ဇာ=ထူးကဲစွာသိတတ်သောဉာဏ်။ ယင်းဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည် ၃-ပါး၊ ၈-ပါး ရှိသည်၊ ပုဗ္ဗေဒိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ် ၃-မျိုးက

“ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး”ဟု ခေါ်သည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဝေဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ စေတောပရိယဉာဏ် ပုဗ္ဗေဒိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ် ၈-မျိုးကို “ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါး”ဟု ခေါ်သည်။

ဝိညာဏဉာဏ်=“အနန္တ ဝိညာဏ်”ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း၍ ရလာသော ဒုတိယအာရုံပစ္စုပ္ပန်။

ဝိပဿနာ= ဝိ+ပဿနာ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအားဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမှတ်ခြင်း။

ဝိပဿနာဘာဝနာကံ=ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအားဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုမှတ်ပွားများအားထုတ်အပ်သော အမှု။

ဝိပါကံဝိညာဉ်=ဝိပါကံ+ဝိညာဉ်၊ လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ် စေတနာသင်္ခါရကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားဖြစ်သည့် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ် ပဝတ္တိ ဝိပါကံဝိညာဉ်။

ဝိမောက္ခရှစ်ပါး=ဝိမောက္ခ+ရှစ်ပါး၊ ဝိမောက္ခ=လွတ်မြောက်သော တရား+ ရှစ်ပါး။ နန္ဒကုဏ္ဍိယကံ နိဝရဏတရားတို့မှ လွတ်မြောက်စွာတော တရား၊ ယင်းတရားကား ‘ရှုပီ ရှုဖါနိ ပဿတိ’ အစရှိသော အားဖြင့် ရှုမိမိရှိသည့် (အံ၊ ၃။၁၂၆)။

ဝိတရာဂစိတ်=ဝိတရာဂ+စိတ်၊ ရာဂကင်းသောစိတ်၊ ရာဂမရှိသော စိတ်။

[သ]

သကဒါဂါမ်= သကဒါဂါမ်ဖလဋ္ဌာန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်=ဤလူ့ပြည်သို့ ထစ်ကြိမ်သာ လာရောက်ပြီး ပဋိသန္ဓေနေ၍ လူပြန်ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။

သင်္ခတဟရား=ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရားတို့က ပြုပြင်စီရင်အပ်သောတရား။

သတိဇ္ဇေ= သတိ+ဣဇ္ဇေ၊ သတိဟူသော ဣဇ္ဇေတရား။

သတိမန္တ= သတိ+မန္တ၊ သတိ=အောက်မေ့ အမှတ်ရကြောင်း သတိတရား+ မန္တ=ရှိခြင်း၊ သတိတရားရှိသောသူ၊ သတိနှင့် ပြည့်စုံသူ။

[သ]

သတ္တဝါအနန္တ= သတ္တဝါ+ အနန္တ=အဆုံးအပိုင်းအခြား အရေအတွက် မရှိခြင်း၊ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားလှသည့် သတ္တဝါအပေါင်း။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်= သဗ္ဗ+ညုတဉာဏ်၊ သီစရာမှန်သမျှ မကျန်ရအောင် ဧညျမိတရား ငါးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်သော ဉာဏ်တော်။

သမထ= ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏတရားတို့ကို ငြိမ်းအေးစေတတ်သော သမာဓိတရား။

သမထဘာဝနာကံ=အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ပွားများအားထုတ်အပ်သော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်။

သမထဝိပဿနာ=သမထ+ဝိပဿနာ၊ သမထဘာဝနာနှင့် ဝိပဿနာဘာဝနာ။

သမထဝိပဿနာယာနိကလမ်း=သမထယာဉ်၊ ဝိပဿနာယာဉ် နှစ်မျိုးလုံးနှင့် စပ်ယှဉ်သောလမ်း။

သမာဓိန္ဒြေ= သမာဓိ+ဣန္ဒြေ၊ သမာဓိဟူသော ဣန္ဒြေတရား။

သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်=သမ္မာ + သံ + ဗောဓိဉာဏ်၊ မဖောက်မပြန် ကိုယ်တိုင် သိတတ်သော၊ ကောင်းမွန်စွာ ထိုးထွင်း သိတတ်သော ဉာဏ်တော်။

သယမ္ဘုဉာဏ်= သူတပါးညွှန်ပြမှု မရှိဘဲ မိမိအလိုလိုဖြစ်သော ဉာဏ်တော်။

သရာဂစိတ်= သရာဂ+စိတ်၊ တဏှာရာဂနှင့် တကွဖြစ်သောစိတ်၊ တဏှာရာဂ မကင်းသေးသောစိတ်။

သဿတဒိဋ္ဌိ= သဿတ+ဒိဋ္ဌိ၊ တိတ္ထိသို့ ကြံဆအပ်သော အတ္တသည် မြစ်၏ဟု အယူမှားသော ဒိဋ္ဌိ။

သာဓုကီဠနသဘင်=သာဓု + ကီဠန + သဘင်၊ သံဝေဂဗျာ လင်္ကာများ ရွတ်ဆိုကာ ကောင်းစွာ မြူးထူးပျော်ပါးသော ပွဲသဘင်။

သာဝကပါရမီဉာဏ်=အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝက၊ ပကတိသာဝကဟူသော အရိယာသာဝကတို့ ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးအပ်သော ဉာဏ်။

သာဝကသန္နိပါတ်=သာဝက+သန္နိပါတ်၊ မြတ်စွာဘုရား တပည့်သား ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးပွဲ။

သီရိဘုန်းတော်=သီရိ+ဘုန်းတော်၊ လက္ခဏာတော် ကြီးငယ် အသွယ်သွယ်နှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် လှပထင်တယ်တော်မူခြင်းဟူသော ဘုန်းတော်။

သီလဗ္ဗတုပါဒါန်=သီလဗ္ဗတ+ဥပါဒါန်၊ နွား ခွေ စသည်တို့၏ အလှေအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းဖြင့် ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ကာ သံသရာမှ လွတ်မြောက်၏ဟု စွဲစွဲလမ်းလမ်း ယူထားသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

သီလမဂ္ဂင်= သီလ, သမာဓိ, ပညာအားဖြင့် သုံးပါးရှိရာတွင် သီလ၌ ထည့်သွင်း အပ်သော မဂ္ဂင်၊ သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တာ, သမ္မာအာဇီဝေါ ဟူသော သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး။

သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်=သီလ+ဝန္တ+ပုဂ္ဂိုလ်၊ သီလ= သီလ + ဝန္တ = ရှိခြင်း၊ သီလ ရှိသော၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်။

သုခဧကဂ္ဂတာ= သုခ+ဧကဂ္ဂတာ၊ သုခဝေဒနာနှင့် ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ။

သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကလမ်း=သုဒ္ဓ+ဝိပဿနာယာနိကလမ်း၊ သမထနှင့် မရော မယှက် သီးခြား သက်သက်ဖြစ်သော ဝိပဿနာယာဉ်နှင့်သာ စပ်ယှဉ်သော လမ်း။

သေက္ခအရိယာပုဂ္ဂိုလ်=သေက္ခ+အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၊ ကျင့်ဆဲဖြစ်သော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်။

သောတပသာဒ=သောတ+ပသာဒ၊ သောတဟု ဆိုအပ်သော ပသာဒ၊ နားအကြည်ဓာတ်။

သောတဝိညာဉ်=နားအကြည်ဓာတ်ကို မှီ၍ သိတတ်သောတရား၊ ကြားသိစိတ်။

သောတာပတ္တိဖိုလ်=သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်စိတ်။

သောတာပန်= သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရသောပုဂ္ဂိုလ်။

သံယာအာရာမ်=သံယာ+အာရာမ်၊ သံယာတော်များ သီတင်းသုံး နေထိုင်ရာ ဖြစ်သော ကျောင်းအာရာမ်။

သံဝရငါးပါး= သံဝရ+ငါးပါး၊ မိမိသန္တာန်မှာ ကာယဒုစရိုက်စသား အကုသိုလ် တရားဆိုးများ မဖြစ်ပွားရအောင် ပိတ်ဆို့ တားမြစ်တက်သော တရား။ ယင်းတရားသည်-ပါတိမောက္ခသံဝရ, သတိသံဝရ, ဉာဏ သံဝရ, ခန္တိသံဝရ, ဝီရိယသံဝရအားဖြင့် ငါးပါးရှိသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာကောင်းတစ်ယောက်
မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		[အ]	
အကပ်မြောက်အင်္ဂါ ၅-မျိုး	၁၅၂	အညှို့	၃၅၅
အကျဉ်းဆုံးမှတ်ရန်		အဋ္ဌာနမေတ် ဗုဒ္ဓမန္တန်	၁၀၇
ဝိပဿနာဂါထာ	၄၉၂	အတ္တဒတ္တမထေရ်	၄၁၈
အကြော	၃၅၄	အတ္တက္ခယမိတ်ဆွေ	၉၃
အကြောင်းလေးပါး	၈၂	အတွေးအမြင်မှန်ခြင်း	၅၂၈
အကြံကောင်းများဖော်ခြင်း	၅၂၉	အထိုင်ကျင့်ခြင်း	၄၄၄
အခါမဲ့ (ညအခါ၌) ဆွေးလာခြင်း		အဒ္ဓါနပလိဗောဓ	၄၃၂
အပြစ် ၆-ပါး	၈၄	အဒိန္နဒါန အပြစ်ပြုဝတ္ထု	၂၀၂
အခြားယုံကြည်ရမည့်		အဓိဋ္ဌာန်ပုတီးစိပ်ကျင့်ဝတ်များ	၅၀၃
အချက်များ	၂၆	အနတ္တလက္ခဏာ	၄၉၃
အခြေခံပြင်ဆင်ချက်	၄၄၀	အနတ္တအခြင်းအရာ ၅-ပါး	၅၃၆
အင်္ဂါ ၁၂-ပါး	၃၈၅	အနန္တော အနန္တ ၅-ပါး	၆
အင်္ဂုလိမာလသုတ်ရွတ်စဉ်ခြင်း		အန္တရာယ်ကင်းရွတ်ရန်ဂါထာ	၁၀၆
အကျိုး	၂၉၉	အနာဂါမ်ဆရာသက်ကြီး	
အစာသစ်	၃၅၈	ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၇၉
အစာဟောင်း	၃၅၉	အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး	၅၈၆
အစေး	၃၆၃	အနာထပိတ်သေဋ္ဌေးကြီး	
အစည်ကားဆုံး		ငိုရရာခြင်း	၄၁၈
သာဓုကိဋ္ဌနသဘင်	၆၃၈	အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေး၏	
အစပ်သုံးပါး	၃၈၈	အလှူဝတ္ထုများ	၅၈၇
အဆီခဲ	၃၆၁	အနာရောဂါကင်းရှင်းခြင်း	၁၉၄
အဆင်းဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ	၃၆၇	အနာရောဂါများခြင်း	၁၉၃
အဆင်းလှခြင်း	၃၉၄	အနိစ္စအခြင်းအရာ ၁၁-ပါး	၅၃၅
အဆုတ်	၃၅၇	အနိစ္စလက္ခဏာ	၄၉၂
အညဒတ္တဟုတ်ဆွေတု	၉၀	အနုကမ္မကမိတ်ဆွေ	၉၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		[အ]	
အနဂါမိက ရွှေအိုး	၃၄၀	အရပ်မျက်နှာအားဖြင့်	
အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ		ပိုင်းခြားပုံ	၃၆၈
ဂုဏ်တော်	၁၅၈၊ ၁၆၉	အရေ	၃၅၄
အနုပဿနာဟူသည်	၅၃၀	အရိုး	၃၅၅
အနုပ္ပိယဘာဏီမိတ်ဆွေတု	၉၁	အရပ်ဆိုးရခြင်း	၁၉၄
အနုဗန္ဓနာနည်း	၅၅၀	အရှင်အနုရုဒ္ဓါ	၆၂၆
အနုရာဇမြို့သား		အရှင်အာနန္ဒာ	၆၂၃
နှစ်ဦးအကြောင်း	၄၂၇	အရှင်ကောဏ္ဍည	၆၀၈
အနုဿတိ ၁၀-ပါး	၄၂၁	အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ	၆၂၂
အပရာပရိယဝေဒနီယကံ	၁၈၉	အရှင်မဟာကစ္ဆရဦး	၆၂၉
အပါယသဟာယ မိတ်ဆွေတု	၉၁	အရှင်မဟာကဿပ	၆၁၈
အပိုင်းအခြားအားဖြင့်		အရှင်မောဂ္ဂလာန်	၆၁၆
ပိုင်းခြားပုံ	၃၆၈	အရှင်သာရိပုတ္တရာ	၆၁၂
အဖျဉ်း	၃၅၇	အရှင်သီဝလီ	၆၃၂
အဗျာပါရနည်း	၅၅၄	အရှင်ဝတ္တရားငါးပါး	၁၀၂
အဘိဇ္ဈာအပြစ်ပြင်တ္ထု	၂၁၁	အလှည့်ကျကာဝန်ယူသော	
အဘိညာဉ်အဆင့်သို့	၄၅၇	ကံလေးမျိုး	၁၉၂
အဘိဏ္ဍသုတ်	၃၀၇	အလ္လာလေးပါး	၃၈၈
အမိတဘောဂသေဋ္ဌေးကြီးများ	၅၉၅	အဝိဇ္ဇာ	၃၈၂
အမျိုးပြတ်ခြင်း	၁၉၅	အဝိဇ္ဇာကင်းပြတ်၍	
အမျိုးယုတ်ခြင်း	၁၉၅	ဝိဇ္ဇာအလင်းဓာတ်ဖြစ်ပုံ	၃၉၂
အမွှေး	၃၅၂	အသင်္ချေယျကပ်	၂၅၁
အမြှေး	၃၅၇	အသုဘ ၁၀-ပါး	၄၂၁
အယူဝါဒပျက်စီးခြင်း	၁၈	အသား	၃၅၄
အရဟံဂုဏ်တော်	၁၅၈၊ ၁၆၈	အသက်တိုရခြင်း	၁၉၃
အရိယဝိသပဋိပဒါ ၄-ပါး	၆၂၈	အသက်ရှည်ရခြင်း	၁၉၃
အရိယာ ၄-ပါး	၅၈၅	အသည်း	၃၅၆
အရပ်ခြောက်ပါး	၁၀၄	အဟေတုကဒိဋ္ဌိဟူသည်	၅၃၁
အရပ်ခြောက်ပါးကို		အဟောသိကံ	၁၈၉
လုံခြုံစေခြင်း	၉၅	အာစရိယဂုဏောအနန္တော	၈
		အာစာရအရိယာ	၅၈၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		[ဣ]	
အာစိတ္တကံ	၁၉၂	ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး	၃၉၉
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	၅၇-၈	ဣန္ဒြိယသံဝေဒနီ	၃၃၆
အာဇာနာဋီယသုတ်		ဣန္ဒြေ ၅-ပါး	၄၀၀
ရွတ်ဖတ်ရကျိုး	၂၉၂	ဣရိယာပုတ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း	
အာနာပါနအကျိုးဆက်	၅၀၉	အပိုင်း	၄၆၄
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း	၅၀၄	ဣရိယာပုတ်လေးပါးဖြင့်	
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း		တရားအားထုတ်ပုံ	၅၀၉
အားထုတ်နည်း	၅၀၅	ဣဿရန်ဗ္ဗာနဒိဋ္ဌိ	၅၅၄
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများခြင်း			
အကျိုး	၅၂၆	[ဥ]	
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့်		ဥဂ္ဂသေဋ္ဌေးနှင့် အံ့ဖွယ် ၈-ပါး	၅၉၀
ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း	၅၂၁	ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌေးနှင့်အံ့ဖွယ် ၈-ပါး	၅၉၂
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အခြေခံ၍		ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ	၅၅၄
ဝိပဿနာကူးနိုင်ခြင်း	၅၂၉	ဥတ္တရာနန္ဒမာတာ	၆၀၄
အာနာပါနသတိ	၅၂၅	ဥပကာရမိတ်ဆွေ	၉၂
အာနာပါနသတိသုတ်	၅၂၅	ဥပစ္ဆေဒကက	၁၉၉
အာဗာပလိဗောဓ	၄၃၃	ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ	၁၈၈
အာယတန ၁၂ ပါးကို		ဥပတ္တမ္မကကံ	၁၉၁
ဆင်ခြင်ခြင်း	၄၇၄	ဥပပိဋကကံ	၁၉၂
အာရုပ္ပ(အပ္ပမညာ)လေးပါး	၄၂၃	ဥပါဒါန်	၃၈၄
အာဝါသပလိဗောဓ	၄၂၆	ဥပါယကောသလ္လ ဉာဏ်ကြီး	
အာသန္နကံ	၁၉၂	ရှင်မ	၆၅၆
အားတော်ဆယ်ပါး	၁၆၂	ဥပါသကာ	၄၁
အားထုတ်ရန် တရားများ	၄၉၄	ဥပါသကာအရည်အချင်း ၅-ပါး	၄၂
အူမ	၃၅၈	ဥပါသကာဂုဏ် ၁၀-ပါး	၄၁-၄
အူသိမ်	၃၅၈	ဥပါသကာတို့ရှေ့ပြန်ရန် ၅-ပါး	၄၁
		ဥပါသကာပျက်စီးခြင်း ၅-မျိုး	၄၂
		ဥပါသဆန့်တံသမိ	၂၄၀
		ဥပ္ပလစက္ကာထေရီ	၆၄၃
		ဦးနှောက်	၃၅၉
		ဥယျောဇဉ်	၃၁၉
[ဣ]			
ဣစ္ဆာသယ လိုတိုင်းရသည်			
ရွှေအိုး	၃၄၀		
ဣဒ္ဓိပလိဗောဓ	၄၃၄		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ခ-ဩ]		[က]	
ကေတ္တနည်း	၅၅၃	ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဝိရတိ	
ဧဝံဓမ္မတာနည်း	၅၅၄	အကျိုးပြဝတ္ထု	၂၀၄
ဩကာသကန်တော့ချိုး	၅၃	ကာယကမ္မ	၁၈၄
[က]		ကာယဏတာသတိသုတ်	၅၅၅
ကံအကြောင်း	၁၈၁	ကာယဒုစရိုက် ၃ ပါး	၄၅၊ ၁၉၇
ကံအမျိုးမျိုး (ကမ္မဘေဒ)	၁၈၈	ကာယသုစရိုက် ၃ ပါး	၁၉၉
ကံ၏အကျိုး(ကမ္မဖလ)	၁၈၆	ကာယာနုပဿနာ	
ကံ၏ ဆန်းကြယ်ခြင်း	၁၈၃	သတိပဋ္ဌာန်	၃၉၇၊ ၄၆၃
ကံကိစ္စလေးမျိုး	၁၉၁	ကာလဒါန ၅ မျိုး	၂၂၄
ကံကို ယုံသလား	၁၈၁	ကာလသုံးပါး	၃၈၇
ကံနှင့်လက်တွေ့ဘဝ	၁၈၁	ကာဠုဝဠိယသေဋ္ဌေး	၅၉၈
ကံမတူ၍ လူချင်းခြားနား	၁၉၃	ကာဠိဥပါသိကာ	၆၀၈
ကံဟူသည် အဘယ်နည်း	၁၈၄	ကိသာဂေါတမီ	၃၈
ကဏ္ဍကတ္တာကံ	၁၉၂	ကုဏ္ဍလကေသာထေရီ	၆၅၄
ကပ္ပိယံ ကရောဟိ	၁၅၅	ကုလ္လမလိဗောဓ	၄၂၈
ကမ္ဘာမြေတည်ပုံ	၂၄၇	ကိုးကွယ်မှု၏ အဓိပ္ပါယ်	၁
ကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၄၂	ကိုးကွယ်မှု သုံးပါး	၁၁
ကမ္မဋ္ဌာန်းအားမထုတ်ခင်		ကိုးကွယ်မှား အပြစ်	
လိုအပ်ချက်များ	၄၂၄	ကိုးကွယ်မှန်အကျိုး	၃
ကမ္မဋ္ဌာန်းစတင်ပွားများပုံ	၅၀၅	ကိုးကွယ်ရာ ရတနာသုံးပါး	၅
ကမ္မဋ္ဌာနုပစာရတရား ၁၅-ပါး	၄၉၅	တို့မီးသီလ	၅၆၊ ၇၇
ကမ္မပလိဗောဓ	၄၃၂	ကောင်းကင်နတ်	၂၅၈
ကလဟဝိဝါဒသုတ်	၃၄၅	ကျက်သရေမင်္ဂလာဂါထာ	၁၃၇
ကလာပရူနည်း	၅၅၅	ကျင်ငယ်	၃၆၃
ကလျာဏမိတ်ဆွေ	၄၉၆	ကျန်းမာရေးရရှိခြင်း	၅၂၉
ကလျာဏမိတ်ဆွေဂုဏ်ရည်	၄၉၇	ကျွန်ဝတ္တရား ၅-ပါး	၁၀၂
ကသိုဏ်း ၁၀ ပါး	၄၂၀	ကျော်စောသတင်း	
ကသိုဏ်းဝန်းတင်ခြင်း	၄၄၄	ပျံသင်းကြောင်းတရား	၁၀၄
ကဘတိယာနီဥပါသိကာ	၆၀၇		
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ			
အပြစ်ပြဝတ္ထု	၂၀၃		

အက္ခရာစဉ် [၁-ဂ-င]	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ် [ဝ]	စာမျက်နှာ
ခံလေးပါးဆု	၆၂၄	စတုတ္ထအဆင့်	၅၀၁၊ ၅၃၁
ခဏိကရူနည်း	၅၅၅	စတုတ္ထစတုတ္ထ	၅၇၄
ခန္ဓသုတ်ရွတ်ရခြင်းအကျိုး	၂၇၇	စတုတ္ထတုဝဝတ္တာန်	၄၂၂
ခန္ဓာငါးပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်း		စရိယသုံးပါး	၂၆၅
အပိုင်း	၄၇၃	စရိုက်	၄၃၆
ခုဇုတ္တရာ	၆၀၃	စရိုက် ၆-ပါး	၄၃၆
ခေမာထေရီ	၆၃၈	စရိုက်အလိုက် နှလုံးဆွေး	
ခင်ပွန်းယုတ်အပြစ် ၆-ပါး	၈၆	ဖြစ်တတ်ပုံ	၄၃၈
ချမ်းသာခြင်း	၁၉၅	စရိုက် ၆-ပါးနှင့်	
ချီးမွမ်းဖွယ် အံ့သရာရှင်ခြင်း	၆၄၈	သင့်လျော်သောကမ္မဋ္ဌာန်း	၄၃၈
ချွေး	၃၆၁	စားသောက်ဖွယ်များ	
ခြင်းရာ နှစ်ဆယ်	၃၈၇	ကပ်လျှာနည်း	၁၅၁
ခွဲဝေသုံးစွဲ မိတ်ဆွေမြဲ	၉၅	စိတ္တသုကြွယ်	၅၈၇
ဂင်္ဂမာလဇာတ်	၂၃၉	စိတ္တာနုပဿနာ	
ဂဏန(ဂဏန်း)နည်း	၅၄၉	သတိပဋ္ဌာန်	၃၉၇၊ ၄၇၀
ဂဏပလိဇောစ	၄၃၁	စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်	၄၀၀
ဂန္ဓပလိဇောစ	၄၃၄	စိတ်ကိုဆင်ခြင်ခြင်း ၁၆-ပါး	၄၇၀
ဂရုကံ	၁၉၂	စိတ်ကို ပြုပြင်ခြင်းဖြင့်	
ဂိဟိဝိနယ(လူ့ဝိနည်း)	၇၉	ဣန္ဒြေပြောင်းနိုင်သည်	၄၁၃
ဂေါတြဘူစိတ်ဟူသည်	၅၃၈	စိတ်ကောင်းရှိသောမိတ်ဆွေ	၉၂
ဂေါပကနတ်သားဝတ္ထု	၃၂၇	စိတ်ကည်ငြိမ်၍ ချမ်းသာခြင်း	၅၂၈
ဂုဏ်တော်ပုတီးစိပ် အင်္ဂါ ၅-ပါး	၅၀၃	စိတ်ထားမှန်ကန်ခြင်း	၉
ဂုဏ်တော်နှင့် မိဖုရားစောလုံ	၁၅၉	စိတ်နှိုးခြင်း	၄၄၅
ငမဲ့	၂၁၆	စိတ်ဖြင့်ရွတ်ဆိုပုံ	၃၆၇
ငရဲပပုံ	၂၁၈	စိန္တာမဏိဂါထာစွမ်းရည်	၁၄၃
ငါးပါးသီလ	၅၅၊ ၇၅	စူဠသောတာပန်	၅၃၂
ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း		စေတနာ ၃-ပါး	၂၂၃
အကြောင်းရင်းများ	၃၄၅	စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ နှလုံးသွင်းခြင်း	
၈၈ - ၆၇		အပိုင်း	၄၆၅
		စည်းစိမ်ပျက်ကြောင်း ၆-ပါး	၈၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ၊ ဆ၊ ဇ]		[ည]	
စွန်းလွန်းဆရာတော်		ညစ်ညူးသောက်လေးပါး	၈၁
ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၅၆	ညောင်လွန်တောရ ဝိပဿနာ	
ကံပင်	၃၅၁	ရှုနည်း	၅၈၁
ကံပင်ဖျတ်၍ ဆွမ်းကပ်သူ	၆၃၀	[တ]	
ထဋ္ဌအဆင့်	၅၃၄	တံထွေး	၃၆၂
ဆန္ဒနိပါတ်	၃၉၉	တဏှာ	၃၈၄
ဆရာတော်ငါးပါး	၉၉	တဏှာခွါပုံ	၅၅၆
ဆိကြည်	၃၆၂	တတိယအဆင့်	၅၀၀၅၃၁
သီဟိုလျှောက်ျိုး ၂ မျိုး	၆၈	တတိယစတုက္က	၅၇၃
သိမ်းကပ်နှင့် ဆုတောင်း	၅၉	တပုဿ၊ တလ္လိက	၅၈၅
ဆုဟောင်းအမျှဝေ	၆၄	တပည့်နှင့်ဆရာဆက်ဆံရေး	၉၈
ဆက်လက်အားထုတ်ခြင်း	၄၄၅	တပည့်ဝတ္တရားငါးပါး	၉၈
ဆင်းရဲခြင်း	၁၉၅	တရားအားမထုတ်မီ	
ဆွမ်းတော်ကပ်နှင့်ဆုတောင်း	၅၇	ကြိုတင်ပြုဖွယ်များ	၄၉၇
ဆွမ်းအကျိုး ၅-မျိုး	၆၆	တရားအားထုတ်မည့်သူ၏	
ဝက်မရွှေအိုး	၃၃၉	အင်္ဂါ ၅-ပါး	၄၉၄
ဇဋိလသေဋ္ဌေး	၅၉၇	တရားအားထုတ်မည့်သူ၏	
နကကံ	၁၉၁	အပရိဟာနိယတရား ၇-ပါး	၄၉၄
ရာမရဏ	၃၈၅	တရားအားထုတ်ရကျိုး	၅၅၁
ဇာတိ	၃၈၈	တရားအားထုတ်ရန်	
ဇီဝကဆေးဆရာ	၅၉၃	တော(၃)တော	၄၉၇
ဇာတိကသေဋ္ဌေး	၅၉၅	တရားအားထုတ်ရန်	
ဇာတိရသနတ်သမီး	၂၃၈	နည်းလမ်းပျား	၄၉၄
[ဈ၊ ည]		တရားက ပြန်စောင့်သူ	၆၀၇
ဈာန်ရခြင်း	၄၄၉	တရားကျေးဇူး	၃၂
ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို အန္တရာယ်		တရားဂုဏ်တော် ၂၅-၆၊ ၇၂-၃၊ ၁၀၆	
ပြုသောက်ကြီး ၅-ပါး	၄၉၅	တိလဒေဝီနတ်သမီး	၂၃၈
ညတိပလိဗောဓ	၄၃၃	တိသရဏဂမနိယထေရ်	၅၂
ညဏ်တော်ဆယ်ပါး	၁၆၄	တည်ရာအားဖြင့် ပိုင်းခြားပု	၃၆၈
ညဏ်ယဉ် မယဉ်	၁၂	တန်ခိုးအာဏာကြီးမားခြင်း	၁၉၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ၊ ထ၊ ဒ]		[ဒါ ဓ]	
တန်ခိုးအာဏာနည်းပါးခြင်း	၁၉၄	ဒုတိယစတုက္က	၅၇၃
တောင်ပုလုဆရာတော်၏		ဒုတိယဈာန်စသည်	၅၀၂
ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၆၇	ဒေဝတာသန္နိပါတ	၃၂၁
ထပ်နာနည်း	၅၅၀	ဓဇဂ္ဂသုတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	၂၈၃
ထိခြင်းငါးမျိုး	၁၅၁	ဓမ္မဂုဏော အနန္တော	၇
ထင်မြင်လာတတ်သော		ဓမ္မဒိန္နာထေရီ	၆၄၈
နိမိတ်များ	၅၀၆	ဓမ္မရတနာ	၅
ထွက်သက်ဝင်သက်ကို		ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ၃၉၈၊ ၄၇၁	
ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	၄၆၃	ဓာဏရပရိတ်	၁၂၉
ဒကာနှင့် ဆရာဆက်ဆံရေး	၁၀၂	ဓာတ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း	
ဒဿနအဓိယာ	၅၈၅	အပိုင်း	၄၆၆
ဒါနအမျိုးမျိုး	၂၂၂		
ဒါန၏ အင်္ဂါ ၄-ပါး	၂၂၂	[န]	
ဒါနဆိုင်ရာဝတ္ထုများ	၂၃၆	နက္ခလပိတုသေဋ္ဌေး	၅၉၄
ဒါယကာဝတ္ထုများ ၅-ပါး	၁၀၃	နန္ဒာထေရီ	၆၅၃
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ	၁၈၈	နမော တေ ဂါထာ	၁၀၉
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ အင်္ဂါ ၄-ပါး	၁၉၀	နာညတြဂါထာ	၁၀၈
ဒိဋ္ဌိခွါပုံ	၅၅၆	နာနတ္ထနည်း	၅၅၄
ဒိဗ္ဗစက္ခု	၂၅၃	နာမ်ရုပ်	၃၈၃
ဒုက္ခအခြင်းအရာ ၂၅-ပါး	၅၃၅	နိမိကဏ္ဍသုတ်မြန်မာပြန်	၃၃၉
ဒုက္ခအဓိယသစ္စာ	၄၀၅၊ ၄၇၉	နိဗ္ဗိန္ဒတောရ ဆရာတော်၏	
ဒုက္ခနိရောဓအဓိယသစ္စာ	၄၈၅	ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၇၁
ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ		နိဗ္ဗာန်သွား လမ်းမကြီး	၅၆၇
အဓိယသစ္စာ	၄၈၇	နိမိတ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း	၄၄၆
ဒုက္ခလက္ခဏာ	၄၉၂	နိရောဓသစ္စာ	၄၀၇
ဒုက္ခသမုဒယအဓိယသစ္စာ	၄၈၂	နိဝရဏတရား ငါးပါးကို	
ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး	၄၅	ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	၄၇၁
ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး, အပြား		နတ်အစားစား	၂၄၉
(၄၀)	၁၉၇-၈	နတ်အစည်းအဝေး	၃၁၀
ဒုစရိုက်အပြစ်ပြု ဝတ္ထုများ	၂၀၀	နတ်, ဗြဟ္မာပြည်မှ	
ဒုတိယအဆင့်	၅၀၀၊ ၅၃၀	မြေအမျိုးအစား	၂၄၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]		[မ]	
မကိုးကွယ်ရာနှင့် ကိုးကွယ်ရာ	၂	မာတာပိတုဂုဏော အနန္တော	၇
မဂ်စိတ်ပေါ်လာပုံ	၅၃၈	မာနဒါပုံ	၅၅၆
မဂ္ဂသစ္စာ	၄၀၉	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၄-မျိုး	၁၈-၉
မဂ္ဂင် ၈-ပါး	၄၀၃	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အပြစ်ပြင်ပုံ	၂၁၄
မဂ္ဂင် ၈-ပါး ပြစ်ပေါ်လာပုံ	၄၀၃	မိဘဝတ္တရား ၅-ပါး	၉၇
မဂ္ဂင် ၈-ပါးကို		မိမိစရိုက်ကို ဆန်းစစ်ရန်	၄၃၆
သိက္ခာ ၃-ပါးဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ	၄၀၄	မိတ်ဆွေစင်	၈၇
မင်္ဂလာသုတ်ရွတ်ရကျိုး	၂၆၀	မိတ်ဆွေစစ်ကို ချဉ်းကပ်	၉၄
မနောကမ္မ	၁၈၄	မိတ်ဆွေတု	၈၇၊ ၈၉
မနောဒုစရိုက် ၃-ပါး	၄၆၊ ၁၉၈	မိတ်ဆွေတုကို ရှောင်	၉၂
မနောသုစရိုက် ၃-ပါး	၁၉၉	မိတ်ဆွေဝတ္တရား ၅-ပါး	၁၀၁
မယားဝတ္တရား ၅-ပါး	၁၀၀	မုသာဝါဒ အဖြစ်ပြင်ပုံ	၂၀၅
မရဏာသန္ဒဇော	၂၁၉	မုသာဝါဒဝိရတီ	
မရောင်းကောင်းသော		အကျိုးပြင်ပုံ	၂၀၆
ကုန်စည်မျိုး ၅-ပါး	၄၉	မူလနှစ်ပါး	၃၈၈
ခတင့်တယ်မလျှောက်ပတ်သော		မေဏ္ဍကဆွေဋ္ဌေး	၅၉၆
နေရာကျောင်း	၄၉၈	မေတ္တာအကျိုး ၁၃-မျိုး	၆၆
မဟာကပ်	၂၅၂	မေတ္တာပို့ခြင်း	၆၀
မဟာကပ္ပိနသစ္စာ သုံးဂါထာ	၁၄၅	မေတ္တာဖြင့် နိုးထခြင်း	၅၂
မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး ရွတ်ဆိုသော		မေတ္တာနှလုံး	၆၀၄
ဂါထာအကျိုး	၁၄၅	မေတ္တာဘာဝနာ(၁၁)မျိုး	၆၃
မဟာစည်ဆရာတော်၏		မေတ္တာသုတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်း	
ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၆၁	အကျိုး	၂၇၄
မဟာနာမသာကိဝင်မင်းသား	၅၈၉	မောရသုတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်း	
မဟာပဇာပတိဂေါတမီ	၆၃၅	အကျိုး	၂၇၉
မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ၇-ပါး	၆၂၇	မင်းကွန်းဆရာတော်၏	
မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်		ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၅၁
မြန်မာပြန်	၄၆၂	မိုးကုတ်ဆရာတော်၏	
မဟာသမယသုတ်	၃၁၉	ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၆၈
မဟာသမယသုတ်		မိုးညှင်းဆရာတော်၏	
မြန်မာပြန်	၃၀၉	ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၅၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]		[ခ]	
မျက်နှာတော်၏ ငြိမ်းအေးမှု	၂၀	ရုပ်ပွားဆင်းတု ပူးဇော်ရသည့်	
မျက်ရည်	၃၆၂	အကျိုး	၂၂
မြတ်စွာဘုရား အလေး		ရှင်သီဝလိဂါထာ	၁၃၈
ထားသည့် အာနာပါန	၅၂၃	ရှင်သီဝလိဂါထာစွမ်းရည်	၁၃၉
မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ အားတော်	၁၆၃	ရှစ်ပါးသီလ	၅၅၂၇၆
မြတ်ဗုဒ္ဓချီးမွမ်းသည့်		ရှိခိုးဦးချနည်း	၁၅၀
ဝိပဿနာဘာဝနာ	၄၁၅	ရွှေအိုးမြှုပ်ရန်ဌာန	၃၄၀
မြတ်သောဥပါသကာ ၃-မျိုး	၄၂	ရွှေဥဒေါင်းတောင် ဆရာတော်၏	
မြေမှိန်နတ်	၂၅၈	ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၈၃
		ရွှေထမ်းစင်ဖြင့်	
		ဘိက္ခုနီဘောင်ဝင်သူ	၆၄၂၆၅၀
		ရဲသော် မသေ	၅၉၉
[ယ၊ ခ]		[လ]	
ယမကရူနည်း	၅၅၅	လာဇာဒေဝီ	၄၀
ယုံမှားမှုကခါ ၁၆-ပါး	၅၃၁	လာဘပလိဗောဓ	၄၃၁
ယုတ်ညံ့သော ဥပါသကာ		လိင်္ဂအရိယာ	၅၈၅
၃-မျိုး	၄၃	လောကဝိဒူဂုဏ်တော်	၁၅၈၁၆၉
ရတနာရွှေချိုင့်စည်းချနည်း	၂၅၄	လောကီသရဏဂုံ ၄-မျိုး	၁၆
ရတနာသုံးပါး	၂၉	လောသကတိဿ	၃၉
ရတနာသုံးပါးအကျိုးကျေးဇူး	၂၉	လောင်းကစားခြင်းအပြစ် ၆-ပါး	၈၆
ရတနာသုံးပါးအား ရှိခိုးခြင်း	၅၂	လူနှင့်ကိုးကွယ်မှု	၁
ရတနာသုံးပါးကို ယုံကြည်ခြင်း	၂၄	လူပျင်းဘဝ	၈၉
ရတနသုတ်ရွတ်ရကျိုး	၂၆၅	လူဘဝဖျက်အကျင့်စရိုက်များ	၈၈
ရတ္တညူဘိက္ခုနီကြီး	၆၃၆	လူသတ်မိန်းမ၏အသိသည်	
ရတ္တညူဟူသည်	၆၁၉	ပညာလော?	၃၇၇
ရဟန်းဝတ္တရား ၆-ပါး	၁၀၃	လင်နှင့်မယားဆက်ဆံရေး	၉၉
ရဟန်းသံဃာနှင့် စကား		လင့်ဝတ္တရား ၅-ပါး	၁၀၀
ပြောနည်း	၁၄၉	လင်းနို့သား ငါးရာ	၃၉
ရိုးတွင်းခြင်ဆီ	၃၅၅	လက်တွေ့ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့်	
ရေချမ်းကပ်နှင့် ဆုတောင်း	၅၈	တရားအားထုတ်ပုံ	၅၁၃
ရေချမ်းလျှင်ခြင်းအကျိုး			
၁၀-မျိုး	၆၇		
ရုပ်ပွားဆင်းတု ပူးဇော်နည်း	၂၀		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[လ]		[ဝ]	
လက်နက်ကိုးပါးအောင်		ဝိသမဟေတုကဒိဋ္ဌိ	၅၃၂
ဘုရားရှိခိုး	၅၉	ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး	၆၀၁
လက်သည်းခြေသည်း	၃၅၃	ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ်	၄၀၀
လယ်တီဆရာတော်၏		ဝိရိယစွမ်းအား	၈၉
ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၄၇	ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ်	၃၉၉
လုပ်ငန်းပြင်ဆင်ခြင်း	၄၄၃	ဝေဒနာ	၃၈၃
လှေနှစ်စင်း ယှဉ်လှော်	၅၈၄	ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း	၃၃၃
		ဝေဒနာကို ဆင်ခြင်ခြင်း	၉-ပါး ၄၆၉
[ဝ]		ဝေဒနာနုပဿနာ	
ဝစီတမ္မ	၁၈၄	သတိပဋ္ဌာန်	၃၉၇၊ ၄၆၉
ဝစီဒုစရိုက်	၄၆၊ ၁၉၇	ဝေဘူဆရာတော်၏	
ဝစီပရမမိတ်ဆွေတု	၉၀	ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၇၈
ဝစီသုစရိုက်	၁၉၉	ဝဋ်အမြဲ ငရဲအပ	၂၁၅
ဝဋ်သုတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်းအကျိုး	၂၈၁	ဝဋ်မြဲပုံ	၂၁၆
ဝိဇ္ဇာစရုဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်	၁၅၈၊ ၁၆၇	ဝဋ် ၃-ပါး	၃၈၇
ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး	၆၂၉	ဝဋ်ဟူသည်	၂၁၅
ဝိညာဏ်	၃၈၃	ဝတ်ဆင်သင့်သော	
ဝိနည်းလာ အာနာပါန	၅၂၄	အပတ်အစား	၄၉၉
ဝိပဿနာဉာဏ်	၅၄၁	ဝတ်ပန်းပုဆိုး	၂၃၆
ဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုး	၅၄၆		
ဝိပဿနာဉာဏ်ကိစ္စ	၅၄၃	[ဆ]	
ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် (၁၀)ပါး	၅၄၁	သံယဂုဏော အနန္တော	၇
ဝိပဿနာဉာဏ်ဘေးရန်	၅၄၄	သံယာရတနာ	၅
ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်း		သံယာကျေးဇူး	၃၄
တရား (၁၀)ပါး	၅၃၃	သံယာဂုဏ်တော်	၂၆၊ ၇၄၊ ၁၀၇
ဝိပဿနာတက်၍ ရှုမှတ်နည်း	၅၈၀	သံသိကဒါန ၇-မျိုး	၂၂၄
ဝိပဿနာပွားများပုံ	၅၃၀	သံသရာ	၂၄၃
ဝိပဿနာဘာဝနာ	၂၄၂	သံသာရေကမ်းတိုင်တရား	၅၉၄
ဝိပဿနာဟူသည်	၄၁၄၊ ၅၁၃၊ ၅၃၀	သက္ကပဉ္စသုတ်မြန်မာပြန်	၃၂၇
ဝိပဿနပုဂ္ဂိုလ်သ		သင်္ခါရ	၃၁၂
(၁၀)ပါး အပြား (၃၀)	၅၄၆	သင်္ဂဟတရားလေးပါး	၁၀၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]		[သ]	
သင်္ဂဟတရားမဲ့က အကျိုးမရ	၁၀၅	သမာဓိ၏စွမ်းရည်	၃၇၅
သင်္ဂဟဝတ္ထု ၄-ပါး	၅၈၉	သမာဓိထူထောင်နည်း	၃၇၄
သစ္စာ ၄-ပါး	၄၀၅	သမာဓိရှိမရှိ	၄၁၄
သစ္စာ ၄-ပါးကို ဆင်ခြင်ခြင်း		သမာနသုခဒုက္ခ မိတ်ဆွေ	၉၃
အပိုင်း	၄၇၈	သမာပတ်ကိုးပါး (ရှစ်ပါး)	၄၅၆
သညာတစ်ပါး	၄၂၂	သမုဒယသစ္စာ	၄၀၆
သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး	၃၉၆၊ ၄၆၂	သပ္ပပ္ပလာပ အပြစ်ပြဝတ္ထု	၂၁၀
သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး ဖြစ်ပေါ်ပုံ	၅၀၉	သပ္ပပ္ပလာပဝိရတိအကျိုးပြဝတ္ထု	၂၁၁
သတိပဋ္ဌာန်တရားကို		သမ္မုဒ္ဓေဂါထာ	၁၂၅
ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရှုမှတ်ပုံ	၅၁၁	သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး	၃၉၈
သတိသမ္ပဓဉ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်း		သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်မှန် ၁၀-ချက်	၂၇
အပိုင်း	၄၆၅	သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဂုဏ်တော်	၁၅၈၊ ၁၆၈
သတ္တက္ခတ္တုမရမသောတာပန်	၂၆၈	သံရဏဂုံ	၉၁၀
သတ္တမအဆင့်	၅၃၈	သရဏဂုံခံယူပုံ	၁၀၅၄
သတ္တာ ဒေဝမနုဿာန်		သရဏဂုံတည်ခြင်းအကျိုး	၁၁
ဂုဏ်တော်	၁၅၉၊ ၁၆၉	သရဏဂုံပျက်စီးခြင်း	၁၆
သဒ္ဓိဇန္ဓီ	၄၀၀	သလိပ်	၃၆၀
သဗ္ဗမင်္ဂလာဂါထာ	၁၃၈	သဿတဒိဋ္ဌိ	၅၅၄
သဘောတရားကို ဆင်ခြင်ခြင်း		သဋ္ဌာယတန	၃၈၃
ငါးပါး	၄၇၁	သာမာဓတီ	၆၀၃
သမထအမျိုးမျိုး	၄၂၀	သာသနာ၏အနှစ်သုံးပါး	၃၇၁၊ ၃၇၈
သမထကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်နည်း	၄၄၀	သိကြားမင်း ပြဿနာမေးခြင်း	၃၃၁
သမထကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းပုံ	၅၀၀	သီဂါလသုတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၇၉
သမထနှင့်ဝိပဿနာ	၄၁၃	သီလ	၃၇၁
သမထနှင့်ဝိပဿနာ ၂-ပါး		သီလအမျိုးမျိုး	၂၃၀
သာလျှင် အားကိုးဖွယ်	၄၂၃	သီလ၏အကျိုး	၃၇၂
သမထဘာဝနာ	၂၄၁	သီလ၏အဓိပ္ပါယ်	၃၇၁
သမထဟူသည်	၄၁၃	သီလ၏အမည်	၃၇၁
သမာဓိ	၃၇၃	သီလ၏ဂုဏ်ကျေးဇူး	၃၇၁
သမာဓိ၏အဓိပ္ပါယ်	၃၇၃	သီလဆောက်တည်ခြင်းအကျိုး	၆၅
သမာဓိ၏အမည်	၃၇၄	သီလဝတ္ထုများ	၂၃၉

အက္ခရာစဉ်	တမက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	တမက်နှာ
[သ]		[သ၊ ဟ]	
သုဂတဂုဏ်တော်	၁၅၈၊၁၆၈	သေရည်သေရက်သောက်ခြင်း	
သုစရိုက် ၁၀-ပါး၊		အပြစ် ၆-ပါး	၈၄
အပြား ၄၀	၁၉၉၊၂၀၀	သက်ကြီးအိုမ စက္ကလီ	၃၆
သုဇာတာသေဋ္ဌေးကတော်	၆၀၁	သင်ယူမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း	၃၆၅
သုပ္ပဝါသာမင်းသမီး	၆၀၆	သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော	
သုပ္ပိယာဉ္ဇပါသိကာ	၆၀၆	နေရာကျောင်း	၄၉၈
သုဋ္ဌေးကြီးဦးကပ်စေး	၃၉	သည်းခြေ	၃၅၉
သုရဗ္ဗဋ္ဌသေဋ္ဌေး	၅၉၃	သုံးဆယ်တစ်တုံတည်ပုံ	၂၄၇
သုရင်းငှား	၂၃၇	သုံးဆယ်တစ်တုံသရုပ်	၂၄၆
သုသေကောင် ကိုးမျိုးကို		သုံးဆယ်နှစ်ကောဋ္ဌာသ	၃၄၉
ဆင်ခြင်ခြင်းအပိုင်း	၄၆၇	သုံးဆယ်နှစ်ကောဋ္ဌာသ	
သုဟာကိုပင် ကိုယ့်ဟာထင်	၆၀၅	အဓိပ္ပါယ်	၃၅၁
သောဏဒိန္နာနုတ်သမီး	၂၄၀	သုံးဆယ်နှစ်ကောဋ္ဌာသ	
စွာက္ခာမဂုဏ် ၇-ပါး	၃၂၃	မြန်မာပြန်	၃၅၁
သွား	၃၅၃	သုံးဆယ်နှစ်ကောဋ္ဌာသ	
သွေး	၃၆၀	ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းပုံ	၃၆၄
ဆင်နှင့်ကျွန်ဆက်ဆံရေး	၁၀၁	သုံးဆယ်နှစ်ကောဋ္ဌာသ	
သားသမီးနှင့် မိဘဆက်ဆံရေး	၉၆	ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းရကျိုး	၃၇၀
သားသမီးဝတ္တရား ၅-ပါး	၉၇	ဟံသာဝတီဆရာတော်၏	
		ဝိပဿနာရှုနည်း	၅၅၉
		ဟတကာငဝကသီတင်းသင်	၅၈၉

